

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله نحمده و نستغفره و نعوذ بالله تعالى من شرور انفسنا و من و من سيئات
عمالنا من يهده الله فلا مضل له و من يضل فلا هادي له و اشهد ان لا اله الا الله و
حده لا شريك له و اشهد ان سيدنا محمد ا عبده و رسوله سيد المرسلين و على اله
الطيبين الطاهرين و على صحابته المكرمين من تبعهم باحسان الى يوم الدين
و بعد: " الاتقان في ترجمة القرآن " قرآن كريم تفسيرى تاتار لغة ندا اؤفا گوبرناسى
منزله اويازى ياخشيباى قرية سنده امام و مدرس شيخ الاسلام بن اسد الله الحميدى
بنابرينك خد ىمتى ۱۹۱۱ سنة ميلاديه مطبعة كريمية قرآن شهرينده تاشر قيلندى.

ذن الله تعالى فينلاندية اسلام جمعيتى مرجعاتى ايلى ۱۹۸۴ سنة ميلاديه استانبول
ركية) شهرنده تاشرايتلى .

بر مومنينك كوگلين شاط قىلو بارچا ادمير و پيرلر ناك دعاء لى بيلدن تيك بولور هم

رتعراق تورور " حديث شريفنا بناء الممدلله رب العالمين دعاء اوميدى ايله

عثمان كاميل بن انصاف حجاتينه موسكو (روسيا) شهرنده تاشرايتله .

كتابنى اوکوجى مومن و مومنة قردهملىريم ! اوزيمه و عائلهم ماوليق و سلا متلايك

قيق استقامات افات و بلالرده ن امين قىليب اكي دنيا سعادتهين ناصيب ايله سين

امين يا رب العالمين
وقف الله تعالى
عثمان كاميل بن انصاف

الاتقان

ف
ترجمة القرآن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

الله نڳ رحمتندن سرلش شيطان نڳ ياوړلو قنډان الله غه صغنامن

« بسم الله الرحمن الرحيم »

دنياده هر بر بنډه گه آخر ته اوزی دوست کورگان بنډه لږ گه گنه رحمت قیلوچی الله نڳ
اسمی بران باشلا یمن بو ترجمه تی

اون سیگرنځی سوره-کهن سوره سی مکده اینگان جمعی یوزده اون آیت

(الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي) کورکام صفت برلن مرصوف بولوشوندا ین الله غه ثابتدر (أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ

(الْكِتَابَ) اول الله اوزی نڳ قلی محمد صلی الله تعالی علیه وسلم اوزرینه قرآنی ایندردی

(وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا) دمی اول قرآن ایچون اصلا ککریلک قیلما دی یعنی لفظنه کیملک

ومعنا لاری آراسنه منافات بولما دی (قِيَمًا) توغری ومعتدل بولغان حاله ایندردی یعنی قرآن

افراط تغریط بولما دی (لِيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِّنْ لَّدُنْهُ) الله تعالی قلی محمد علیه السلام اوزرینه

قرآنی ایندردی اوزنن صادر بولغان قاطی عذاب بران کافرلرنی قورقنوا ایچون (وَيُبَشِّرَ

الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ) دىي شونداين مؤمنلرگە سېۋىچ بېرىۋاپچون (يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ) اول مؤمنلر ايزگو
ايشلرنى قىلىورلار (أَنَّهُمْ) درستلىكك ايزگوشلرنى قىلغان مؤمنلرگە بولور (أَجْرًا حَسَنًا) كوركام يال يعنى
جنت يعنى شول روشچە سېۋىچ بېرىۋاپچون (مَّا كَثِيرٌ فِيهِ أَبَدًا) اول كوركام اجردە (جنت دە) منگو تورغان لارى
حالى (وَيُنْفِرَ الَّذِينَ) دىي شونداين آدملىرى (كَافِرْلَرْنِي) قورقتۇۋاپچون اللە تعالى قرآن نى اينىردى (قَالُوا)
تَغْذِلُهُ وَلَهُنَا) اول آدملىر اللە اوزىنە بالاتوتدى (يعني فرشته لر الله نك قزلارى يا كه عيسى الله نك
اوغلى) ديدىلر (مَا لَهُمْ مِنْ عِلْمٍ) بوسوزنى اينكان كافىلر ايچون بوسوزنى بلويوقدر يعنى غايىت
نادانلىقلارندان غنه ايتدىلر (وَلَا لِابَائِهِمْ) دىي بوكافىلرنىڭ آتالارى ايچوند بوسوزنى بلويوق در يعنى
آتالاريى بوسوزنى غايىت نادان قلارندان غنه ايتدىلر (كَبُرَتْ كَلِمَةً) سوز يوزنسن بوسوزلىرى كفرده
الوغ بولى (تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ) بوسوز كافىلرنىڭ اغزلا رندان چىقى (أَنْ يَقُولُوا الْأَكْذَابُ) كافىلر
بوسوزلرنە ايتماسلر مگر يالغاننى ايتورلر (فَلَعَلَّكَ بِأَعْيُنِنَا) اى محمد تحفيق سين اورنى هلاك ايتوچى
سن (عَلَى أَنْ أُنَارَهُمْ) كافىلرنىڭ صوكتى (أَنْ لَّمْ يُؤْمِنُوا بِهِنَا الْحَدِيثُ) اگر كافىلر بوسوزگە (قرآغه) ايمان
كىترماسالر (أَسَفًا) ايمان كىترماولرىنە خفالانىڭ ايچون (إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ) درستلىكك بزييراوزه رندە
بولغان نرسە نى (حيوانلار وادسە تورغان نرسە لر و خزىنە لرنى) قىلىق (زينة لها) بيىرگە واهلنە زينت ايچون
(لَتُبْلَوَهُمْ) آدملىرى صنماقمز ايچون (أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا) عمل يوزنسن آدملىرنىڭ قايسى كوركاملر كى ابدكى
يعنى قايسى قناعلى قايسى قناعتسىز قايسى محض دنياغە مغرور قايسى آخرت ايچون اقبال قىلور
قايسى مالونى دين يوليىنە صرف قىلور قايسى اسراف قىلور (وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا) دىي بزيير اوزرنە
بولغان نرسە لرنى قىلوچيمز (صُعِيدًا وَخُسُوفًا) اولنلىرى تارالغان يىرىرلن تىگىز بولغان توفراق (أَمْ حَسِبْتَ)
اى محمد عم حساب قىلدكمى سين (أَنَّ أَصْحَابَ السِّكِّيفِ) درستلك طاغە بولغان چقر ايالرى (وَالرَّقِيمِ) دىي
اسملرى ونىسلرى يازلغان طاقتا ايالرى * بعضيلر اصحاب رقيم نى اصحاب كهف كە باشقە بولغان
اوچ كشى ديگانلر * نعمان بن بشيردن بىضاوى اياسى قصە لارون نقل قىلادر تطويلدن قورقب
يارلامادى (كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا) بزنىڭ آيتلرمز جملە سننن عجب بولد يلاردىيو يعنى بو قصە بزنىڭ
آيتلرمزدن بولسە دە بېردە بولغان تورلى نوعلرنى وجنسلىرى ياراطوغە قاراغاندە عجب توگىلدر (أَذَى
أَوْى الْفِتْنَةِ) اى محمد شول وقتنى ايسكە تشركهالت كە ينكان جيگت لار اورلدى (إِلَى السِّكِّيفِ) طاغداغى
الوغ چقرغە يعنى دقيانوس پادشاه كفر اوزرينە كوچلا گاج روم نىڭ اشرافيدان كمالت كە ايرشكان جيگنلر
طاغداغى چقرنى اوزلرينە تور اچاق اورون توتدىلار و كفردن قاچوب چقرغە كرديار (فَقَالُوا) بس بو جيگنلر
ايتدىلر (رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً) اى ربمز اوز حضور گدان بزگە رحمت بىرهم رزق و دشماندان امين لك
بيىر (وَهَيْئَةَ لَنَا مِنْ آمْنًا رَشَدًا) دىي بزنىڭ ايچون اشمزدن ھدايت حاضره (فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ) بس اول
جيگت لرنىڭ قلاق لارينە اوردق بز يعنى هيچ اويغانمى تورغان ايتىب يوقلاتتىق (فِي السِّكِّيفِ) طاغ

چۆقرىدە (سىنىن) كۆپ يىللار (ئىمدا) سان اياسى بولغان كۆپ يىللار (ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ) مۇنۇق سۆيىدە
 بىز اول چىكىتىلارنى اويغاتىدۇ (لَنْعَام) مشاهدە بىلەن اىچۇن (اَيُّ الْحَزْبَيْنِ اَخْصَى) بوجىكتىلارنىڭ چۆقرىدە
 تورۇمىدىن ئىختىلاڭ قىلغان فرقىلارنىڭ قايسى ضبط قىلوچىراقىدۇر (اِمَّا لِبُثُوَا) بوجىكتىلارنىڭ طىاغ
 چۆقرىدە تورۇلارنى (اَمْدَا) چىڭ يۈزىدىن (نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ) اى محمد غەم سىنىڭ اوزۇرىڭا بىيان قىلورمىز
 بىز (نَبَاَهُمْ) بوجىكتىلارنىڭ جىرلارنى (بِالْحَقِّ) حەقىقەت بىلەن (اَنْهُمْ فَنِيَّةٌ) دىستىلىككە اول كەڭ ايسىلارنى كالتىكە
 ايرىشكان جىگىتلەردۇر (آمَنُوا بِرَبِّهِمْ) رەبلىرىگە ايمان كىتىدىلار (وَزِدْنَاهُمْ هُدًى) دىنى اول كەڭ ايسىلارنى
 ايمانغا ئاتى بولولارنى سەبەبى ھىدايتىنى آرتىدۇ (وَرَبُّنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ) دىنى اول اصحاب كەڭنىڭ
 كۆڭللىرى اوزىرىگە ھىدايتىنى باغلادۇ شۇنىڭ اىچۇنكى آلار يورۇتلارنى مال وبالالارنى قويۇغە صىبر
 ھەم ھەقىقىي اظھار قىلۇغە دىيانۇس پادىشاھنىڭ كىر دىنە كۈچلەرنى رە قىلۇغە باطرچىلىق قىلدۇلار
 (اِذْ) شۇل ۋەقتە آلارنىڭ كۆڭللىرىگە ھىدايتىنى باغلادۇ (قَامُوا) اصحاب كەڭ پادىشاھلارنى (دىيانۇس)
 ھۇزۇرىغا تورۇدىلار يەنى سەمىگە سەم قىلۇغە كۈچلەردىكى ۋەقتە (فَقَالُوا رَبَّنَا) بىس ايتىدىلار بىزنىڭ رەبىز
 (رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) كۈڭلەرنىڭ ھەم يەرلەرنىڭ رەبىسى (لَنْ نَدْعُوْا مِنْ دُونِهَا) بىز رەبىزدىن باشقا مەبۇدكە
 ئىندەمىز (عِبَادَتِ قىلمايمىز) دىيو (لَقَدْ قُلْنَا اِذَا) اگەر رەبىزدىن باشقا مەبۇدكە قىلساق بۇ ۋەقتە بىز
 ايتىسك كىراك (شَطَطًا) ظەلمدە افراط بولۇپ ھەقدان يىراق بولغان سۆزنى (هُوَ لَا قَوْمُنَا) بىزنىڭ بوقومىز
 (اصحاب كەڭنىڭ شەھەرلىرىنىڭ كافر بولغان قومى) (اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهَا آلِهَةً) اللەدان باشقا مەبۇدلىر توتىدىلار
 (لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ) اول قومىز اوزلىرىنىڭ باطل مەبۇدلىرگە عبادەتلىرى اوزىرىگە كىترسالرچى (بَسُلْطَانِ
 بَيْنَ) ظاھىر بولغان دىلىنى البتە سەملىرگە عبادەت قىلۇغە دىلىلنىڭ بولۇ ھەتمالى يوق بۇ آيتدە
 دىيانەتلىرىدىن دىلىسىز نەرسەنىڭ مەقبۇل بولمايىنە ھەم دىنە تەقلىدنىڭ دىست بولمايىنە اشارت و دلالت
 بار (فَمَنْ اَظْلَمُ مِنْ) بىس شۇل كىشىدىن كىمىر ظالەم رەك (افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كُنْبًا) اول كىشى اللە اوزىرىگە
 يالغاننى افترا قىلدى يەنى عبادەتكە شرىك ائىتات قىلدى البتە بۇ كىشىدىن ظالەم رەك ھەيچ كىم يوق
 (وَاِذَا عَزَلْتَ لَهُمْ) وسىزنىڭ آلاردان (قوملىرىدىن) آيرىلدىڭىز زامانە (وَمَا يَعْبُدُونَ) دىنى قوملىرىنىڭ عبادەت
 قىلغان نەرسەلىرىدىن آيرىلدىڭىز زامانە (اِلَّا اللّٰهَ) مگر اللەنىڭ عبادەتلىرىدىن آيرىلغانىڭىز زامانە دىيانۇس قومى
 باشقا مەشركلەر كىي اللەغەدە سەملىرگەدە عبادەت قىلغانلار اصحاب كەڭنىڭ بەزىسىنىڭ بەزىسىگە خطاب قىلۇپ
 ايتكان سۆزلىرى (فَاَوَا اِلَى الْكَهْفِ) بىس طىاغ چۆقرىگە سەمىنىڭىز يەنى طىاغ چۆقرىنى اوزۇڭىز اىچۇن تورچاق
 اورۇن قىلىڭىز (يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ) رەبىزىز سىزگە ساچار (مِنْ رَّحْمَتِهِ) اوزىنىڭ رەھمىتىدىن يەنى سىزگە
 كىيىڭىز و ايرىكن رىزق بىرىر (وَيَهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ اَمْرِكُمْ) دىنى سىزنىڭ اىچۇن رەبىزىز اشكۇردىن
 ھازىرلىر (مَرْفَعًا) فائىدەلەنە چىك نەرسەڭىزنى (وَتَرَى الشَّمْسَ) اى محمد اگەر سىنىن اصحاب كەڭنى
 كورساڭ ايدى قىياشنى كورر ايدىڭ (اِذَا طَلَعَتْ) ھەر قىچكان قىياش توغىسە (تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ)

اصحاب كەھف نىڭ چۆرلەرنىڭ ئاۋىش چۈنكى چۆرلەرى جەنۇب تەرىپىدە بولغان (ذات اليمين) اوڭ تەرىپىگە
 (وَإِذَا غَرَبَتْ) دەر قىچان قىياش باطسە (تَقْرُؤُهُمْ ذَاتَ الشَّمَالِ) اصحاب كەھفى سول تەرىپىدە قوبار
 يەندە قىياش ايرىماس (وَهُمْ فِي فُجُوءٍ مِّنْهُ) دىنى اصحاب كەھف چۆردان كىيىڭ اورنىدە در اوزلار يەنە
 يىغشى هوا ايرشور يەنى اورتاسىدا در هوا نىڭ يىغشىس كىر تورغانلىقىدىن چۆرنىڭ اشكى هواى
 ضررلاماس ھەم قىياش اسسى سىدىرىچىماس (ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ) بۇ طريق اصحاب كەھفى اللە تەلى نىڭ
 چۆردە تەربىيە ايتوى اللە نىڭ علامتلىرىدىن (مَنْ يَهْدِ اللَّهُ) كىمىر اللە اول كىشىنى ھەقلىغە كۆندىرسە
 (فَهُوَ الْمُهْتَدِ) بىس اول كىشى ھەقلىغە كۆندىرىدۇ (وَمَنْ يَضِلْ) وكىمىر اللە اول كىشىنى ھەقلىقتىن آزدىرسە
 (فَلَنْ تَجِدَ لَهُ) بىس اى محمد اول كىشى اىچون طابىماسىن (وَلِيَا مُرْشِدًا) ھەقلىغە كۆندىرىدىغى خوجەنى
 (وَتَحْسِبُهُمْ أَيَّامًا) دى محمد ھەم سىن اصحاب كەھفى اويىغلار دىو اويىلارسىن (وَهُمْ رُقُودٌ) ھالبۇكىم
 آلار يوقلاغانلار (وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ) دىنى اصحاب كەھفى يوقلاغان ھاللىرىدە اوڭ ياقلىرىدە
 ايلندىرىمىز (وَذَاتَ الشَّمَالِ) دىنى سول ياقلىرىدە ايلندىرىمىز (وَكَلِّبُهُمْ بِأَسْطِ ذُرَايِهِ) دىنى اصحاب
 كەھف نىڭ ايتلىرى ايكى بلاگى توشا كۆچىدۇ* اصحاب كەھف طاغ چۆرىدە قاچى بار دىقە برات ياندىن
 اوتى كىتىكانلار ايتىلارغە اياركان نى قدر قوسالار دە قىلماغان سۆكرە ايت ايتكان اللە نىڭ دوستلارونى
 مېندە دوست كۆرەم مېنى سىزنى ساقلايمىز دىو ھەم بىلار كىيى بىرگە يوقلاغان ھەم بىر ياقىدىن ايكىچى ياقىغە
 ايلانكان دىگانلار (بِالْوَصِيدِ) چۆرنىڭ ايشىگىدە ياكە بوساغانىدە (لَوَاطَلَعْتَ عَلَيْهِمْ) اى محمد ھەم
 اگر سىن اصحاب كەھف كە قاراساڭ ايدى (لَوَلَّيْتُ مِنْهُمْ فَأَرَا) اصحاب كەھفى دىن قورقۇدىن قاچقاننىڭ
 ھالە يوز دوندىر ايدىڭ (وَلَمَلَّيْتُ مِنْهُمْ رُعْبًا) دىنى آلاردىن قورقۇدىن قاينغۇرىلدىن تولتۇرلىش بولور
 ايدىڭ (وَكُنَّا لَكَ بَعْنًا هُمْ) دىنى اوشىنداق يەنى اصحاب كەھفى يوقلاندىمىز كىيى آلارنى كمال قدر تىزگە
 علامت بولسۇن اىچون اويغاندىق (لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ) آرالارندە بىعضىنى بىعضىدىن سوراشسۇن اىچون
 ھەم ھاللىرىنى بىلسۇنلار ھەم اللە نىڭ اوزلىرى ھەندە قىلغان اشلىرىنى بىلسۇنلار اىچون (قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ)
 اصحاب كەھفى دىن بىر ايتىچى ايتىدى (كَمْ لَبِثْتُمْ) طاغ چۆرىدە كۆپمە زمان تور دىز دىو (قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا)
 ايتىدىلار جۈابىدە بىر كۈن تور دىق (أَوْ بَعْضُ يَوْمٍ) ياكە بىر كۈننىڭ بىعضىنى تور دىق دىو* چۈنكى
 يوقلاغان آدم بوقوسىنىڭ مەتنى بىلى شونىڭ اىچوندە بىلوى اللەغە تابىش دىلار ياكە بىلار چۆرگە
 كىرگان دە قىياش چۆر كىلە در ايدى قىياش باتقاندا اويغاندىلار شول كۈننىڭ قىياش باطوى دىو
 ظن ايتىدىلار ترناقلىرىنىڭ وساچلىرىنىڭ اوزونلىغىدە قارادىلار دە دىكر قىلناچى سوزنى ايتىدىلار
 (قَالُوا) ايتىدىلار (رُبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ) رىكۇز سىزنىڭ چۆردە تورغان مەتكىزنى بىلگۈچىراكىدۇر
 (فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ) بىس آر اگۇزدىن بىر كىزنى بىباركۇز دىو ايتىدىلار (بِوَرْقُمْ هَٰذِهِ) بۈكمىشكۇز بىرلن بۇ ايت
 دلالت قىلار سفر اىچون آزوق و آچە آلۇب چۆرنىڭ تۈكلگە مەنقى بولماوينە (إِلَى الْمَدِينَةِ) طرسوس
 شەرىدە (فَلْيَنْظُرْ آيَهَا) بىس طعام آلۇرغە بارغانكۇز قاراسۇن شەراھلى نىڭ قايسۇ (أَزْكَى طَعَامًا) طعام

يوزندن حلال راكدر وپا كراكد (فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِّنْهُ) بس طعام دن رزق نى كيترسون سزگه
(وَلْيَتَلَطَّفْ) دخى معامله ده ممكن قدر دقت اينسون (وَلَا يَشْعُرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا) دخى سزنى هيچ كم گه
بلدر مهن معنى هيچ سيز در ماسون * بو آيت دلالت قىلادر و كالت نك مشروع بولوبنه چونكه اصحاب
كهف آرا لارندن برسنى طعام صاتوب آلو برلن وكيل ايتديلر الله تعالى موى بزرگه انكار سز بيان
ايتدى انكار سز شارع طرفندن بيان اينلگان اولگى شريعت بزرگه شريعت بولا (انهم ان يظهروا
عليكم) درستلك طرسوس خلقى اگر سزگه تشنسه لر غالب بولسالار (يَرْجُمُوكُمْ) سزنى طاش
برلن آلوب اوتر لر (أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ) ياكه اوزلرى نك دينلرينه قايتارورلار سزنى (وَلَنْ
تُفْلِحُوا إِذَا أَبَدْنَا) وآلار نك ديننه اگر كرسا كز بو وقتك منگوايز گولك وقول استنلك طابماسز (وَكَذَلِكَ)
دخى اوشنداق معنى اصحاب كهف نى يوقلاتد قمر واويغاتد قمر كى (أَعَزُّ نَا عَلِيَهُمْ) اصحاب كهف لرنك
حاللى اوزرينه آدملىرى تشنگوچى قىلدى معنى آدملىر گه اصحاب كهف نك حاللرونى بلدر دك
(لِيَعْلَمُوا) تشنگاچ آدملىر بلسونلر ايچون (أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) درستلك الله نك قىلرلرندن قوبارو برلن
وعلى حقدر ديواچونكه اصحاب كهف نك شول قدر اوزون مدت يوقلاب اوياغولارى آدملىر نك
قىرده ياتوب صوكره ترلورلرينه اوخشيدر (وَأَنَّ السَّاعَةَ لَأَرِيبٌ فِيهَا) دخى تشنگان آدملىر بلسونلر
ايچون درستلك قيامت اول قيامتك شيك يوقدر ديو (اذ) شول وقتك اصحاب كهف نك حاللرينه
آدملىرى تشنگوچى قىلدى (يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ) آدملىر دين اشلرنك آرا لارنك نزاع قىلشه لارايدى
معنى بعضيلارى فقط جان لارغنه قوبارولا بعضيلارى جان لارده تنلرده قوبارولا ديو ياكه اصحاب
كهف نك اشلرنك نزاع قىلشه لارايدى معناسنك معنى اصحاب كهف نى الله تعالى اوترگاچ بعضيلارى
اولديلر بعضيلارى يوقلاديلر ديوايتديلر بعضيلارى اصحاب كهف لر اوزرينه بنالار ياصاب قريه
ياصيق بعضيلارى نماز اوقلا تورغان مسجد ياصيق ديديلر (فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِم بُنْيَانًا) بس اصحاب
كهف لر اولگان زمانك كافرلر ايتديلر بولار اوزرينه بنالار بنا قىلدى قريه ياصيق ديو (رَبُّهُمْ أَعْلَمُ
بِهِمْ) اصحاب كهف نك حاللرينى ربلرى بزدن بلسگوچيره كدر ديديلر نزاع قىلشوچيلار تورليچه
سويلاكلرى صوكنده (قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ) بويگت لرنك ايشينه غالب بولغان آدملىر (مؤمنلر)
ايتدى (لَنَنخَنِّنَ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا) بواصحاب كهف نك اوزرنك معنى چورلارى نك ايشكى اوزرنك مسجد
ياصارمزديو بو خصوصك صاحب بيضاوى بو طريق روايت قىلادر اصحاب كهف يوقولارندن اوياغاب آرا لارندن
برسنى كمش تنكه لر برلن طرسوس شهرينك بازارينه طعام آلورغه يبارگاچ بولار نك تنكه لرنك
دقيانوس پادشاهنك اسمى اولغاچ خزينه تابقانسر ديوتوتديلر هم پادشاهغه ايتديلر پادشاه اهل
توحيدن نصارى ديننه ايدى بويگت پادشاهغه قصه سنى سيلادى خلق نك بعضى ايتدى بزنك آتالارم
بزرگه خبر بريديلر دقيانوس پادشاه برتورلى بيكتلرنى كفر ديننه تكليف ايتكاچ اول بيگت لر قاچقانلار
ايدى ديو بولار شول بيكتلر بولماسون ديديلر شوندا ان صوگ پادشاه همه طرسوس خلقى مؤمن وكافرى

طاغ چقرينه باروب بويگت لرى كوردىلار هم بلار بىرلن سويلاشدىلار موندان صوڭ بويگتلىر پادشاه غە
ايتىدىلار بىز سىنى اللە غە وديعت اينە مەز هم سىزنى جنلرنىڭ و آدملىرىنىڭ ياۋزلىقىدىن اللە غە صيىندىرامىز دىو
صوڭرە بويگتلىر يوقلاغان اورونلار يىنە كىر و فات بولدىلار پادشاه بۇلارنى دىفن قىلدى هم مسجد بىنا
قىلدردى دىو (سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةً) رسول اللە زمانىداغى اصحاب كەف قەسە سەنە چومەچى اهل كتاب اصحاب
كەفىنى اۋچ آدم دىو ايتورلار (رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ) آلارنىڭ دورتنچىسى ايتلىرىدىر بو سوز يهودلار سوزى
ياكە نجران نصاراسىنىن يەقۇرىيە مەھبەتلىن بولغان (سید) نام آدمنىڭ سوزى (وَيَقُولُونَ خَمْسَةً) دىنى
اصحاب كەفىنى بەغىلىر بىش آدم دىو ايتورلار (سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ) آلتونچىلارنى ايتلىرىدىر دىو بو سوز
نصارا سوزى ياكە نصارانىڭ سىنستورىيە مەھبەتلىن بولغان (عاقب) نام آدمنىڭ سوزى (رَجْمًا بِالْغَيْبِ)
اوزلىرىدىن غىب بولغان نەرسە دە ظن قىلۇب ايتورلار ياكە غىب وياشون خىرگە آتارلار حاصل هر
ايكى فرقه بىلماينچە مەجر دىن بىرلن ايتورلار مەناسىدە (وَيَقُولُونَ سَبْعَةً) دىنى بەغىس آدملىر (مسلمانلار)
اصحاب كەفىنى يىدى دىو ايتورلار (وَنَامُهُمْ كَلْبُهُمْ) سىكزىنچىسى ايتلىرىدىر مسلمانلارنىڭ يىدى دىولرى
رجم بالغىب بولمى بلكە رسول اللەنىڭ حضرت جبرائىلدىن بىل خىر بىرۈى بىرلن بولا (قُلْ رَبِّ اَعْلَمُ)
اى محمد ايت سىن رىم بىلگۈچىرا كىدر (بَعْدَهُمْ) اصحاب كەفىنىڭ سانىنى (مَا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا قَلِيلٌ)
اصحاب كەفىنىڭ نىچە ايدىكى بىلماس مگر آركىش گنە بىلور اللە تعالى اصحاب كەفىنىڭ مەقنە اخىلاى قىلغان
طائىفەلرنىڭ سوزلىرىنى اۋچكە بولدى اۋلىكى ايكى طائىفەنىڭ سوزىنى ذكر قىلغاننىڭ صوڭىدىن غىب كە
آطو و ظن بىرلن حكم ايتو دىگان سوزنى ذكر ايتدى بويىيان مقامى بولۇبدە دورتنچى طائىفەنى بىيان
قىلماۋى بس دورتنچى طائىفەنىڭ يوقلىغىنە دىل بولا بو اۋچ طائىفەدىن اصحاب كەفىنى بىلورنى اۋچونچى
طائىفەگە اثبات قىلدى بس اصحاب كەفىنىڭ سانى يىدى بولۇچىلىق بلىدى حضرت على سوزى دىو
بىضاۋى روايت قىلادىر اصحاب كەفىنىڭ سانى يىدى سىكزىنچىسى ايتلىرىدىر اسملىرى: ۱) يىلمىغا ۲) مكشلىنىيا
۳) مشاينىيا بو اۋچىسى ملكنىڭ اصحاب يىمىنى يىنە ۴) مرنوش ۵) دىرنوش ۶) شاذنوش بو اۋچىسى ملكنىڭ
اصحاب يىسارى و بو اۋچىسىنە ملك مشورت قىلادىر ايدى يىدىنچىسى بۇلارغە اتفاقى اۋچراغان كۈنچى
سىكزىنچىسى ايتلىرى اسمى قىمىر شەرلىرىنىڭ اسمى افسوس دىو (فَلَا تُمار فيهم) بس اى محمد اصحاب
كەفىنىڭ مەقنە جىدال قىلماغل (اَلَا مَرَأً ظَاهِرًا) مگر ظاهر جىدال بىرلن گنە جىدال قىل يەنى اصحاب كەفىنىڭ
چومما بلكە اهل كتابنى رد قىلماي و جەھالت كە نسبت بىرماي گنە آلارغە قرآننى بىيان قىلغان قىدرىنى
سويلا (وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا) دىنى اصحاب كەفىنىڭ مەقنە اهل كتابنىڭ ھىچ بىرسىدىن فتوى و بىيان
استامە رسول اكىرم دىن بىر وقت يهودلرنىڭ اۋىراتوى بويىنچە قىرىشلىر روح دىن اصحاب كەفىدىن
هم ذوالقرنىدىن صورادىلار رسول اللە ابرتە گە جواب بىررەن دىدى ان شاء اللە دىمادى صوڭرە اون
اۋچ كۈندىن آرتۇق وحى كىلماي توردى بواش رسول اللە غە آغرى بولدى قىرىشلىر رسول اللەنى يالغانلادى
دىدىلر شول حەقە اللە تعالى ذكر قىلناچق آيتىنى ايتىدى (وَلَا تَقُولَنَّ) اى محمد ايتمە سىن (لَشَيْءٍ)

قیلورمن دیو قصد قیلغان هیچ نرسهك ایچون (انی فاعل ذلک غدا) درستلکده مین بواشنی تاکنه
 قیلوجیمن دیو (الا ان یشاء الله) مگر اللهنک تلاوی وقتنده غنه قیلورمن دیو ایت یعنی انشاء الله
 قیلورمن دیگل (واذکر ربک) دخی ربکنک تلاوینی ایسکه توشر یعنی ان شاء الله دیو ایت هم رسول
 الله شوندا ان صوگ ان شاء الله دیدی شونک ایچونک بعضیلر بیان تغییرنک مبین دن مؤخر بولوی درست
 دیگانلر لکن جواب بیرهمز رسول اللهنک (ان شاء الله) دیگان سوزی ایرته گه جواب بیررمن دیگان
 سوزینه متعلق بولماس بلکه موندان صوگ هر بر قیلورغه قصد قیلغان اشمی قیلورمن دیگانک مشیت که
 تعلیق ایتارمن معناسنک بولور (اذا نسیت) هر قیچان ربکنک تلاوینی اونوتساك (وقل عسی ان
 یهدینی ربی) دخی ای محمد ایت سین ربمنک کوندروی یاقن بولدی (لاقرّب من هذا رشدا) هدايت
 یوزندن اصحاب كهف نك خبرلرندن یاقنراق بولغان نرسه گه یعنی اصحاب كهف دنده الگراک بولغان
 پیغمبرلر نك خبرلرینه هم باشقه غیب خبرلر گه هم قیامت کوننه قدر واقع بولاجاق حادثه لر گه کوندروی
 یاقن بولدی (ولبثوا فی کهمهم) اصحاب كهف طاع چورنده تور دیلار (ثلثمائة سنين) سنه شمسیه برلن
 اوچ یوز یل (وازدادوا تسعا) دخی سنه قمریه برلن طوقز یلنی آرتدردیلار بس سنه شمسیه برلن
 اوچ یوز یل سنه قمریه برلن اوچ یوز طوقز یل بولا ایکان تقریبا اما تحقیقا توقز یلده ایکی آیده
 اون طوقز کون بولا بوسوزنی علامه الحفاجی ذکر ایتکان الله تعالی نك ظاهر متبادر بولغان قسقه بولغان
 (ثلثمائة وتسع سنين) عبارتندن اسلوبنی اوزگار تب (وازدادوا تسعا) عبارتی برلن کیتروی سنه
 قمریه برلن سنه شمسیه آراسنداغی تفاوتنی بیانغه اشاره بولوب اصحاب كهف نك كهفده تورومدی
 شمسیه اعتباری برلن اهل کتاب حسابی برلن اوچ یوز کون بولوب قمریه اعتباری برلن عرب حسابی
 برلن اوچ یوز توقز یل بولوینه دلالت قیلا دیگانلر هم حضرت علی دن بر یهودی اصحاب كهف نك
 كهفده تورومتلری کوبی اولغان دیو سوال قیلقدنده حضرت علی اوچ یوز طوقز یل دیگان یهودی
 بزنک کتابمزه اوچ یوز یلغنه دیو ذکر قیلنغان طابامز دیدکنده حضرت علی دفعی گنه اوچ یوز یل
 بولوی سنه شمسیه برلن مین سنه قمریه اعتباری برلن ایتم دیمش هم شرعا سنه شمسیه ده قمریه ده
 عرفیه ده اعتبار قیلنه نناکه امام اعظم بر وقتک عنین مسئله سنک سنه فی سنه شمسیه گه حمل قیلغان فصول
 اربعه نك طبیعتلری نك اختلافنه بناء چونکه جائز که عنینک طبیعتنه سنه شمسیه نك قمریه دن آرتوق
 کونلر نده بولغان هوأنک طبیعتی موافق بولور بر مرتبه سنه قمریه گه حمل قیلغان عربلر نك اکثر
 معاملهنک عرفلری سنه قمریه فی اعتباری برلن بولغانلی ایچون هم شریعت عربلر عرفی اوزرینه
 کیلگانلگی ایچون هم امام اعظم آی آراسنک واقع بولغان طلاق عدتنک هم اجاره عقدنک مدتک
 سنه فی سنه عرفیه گه حمل قیلغان اوشنداق حضرت علی یهودی صوراغان مسئله ده سنه فی سنه عرفیه گه
 حمل قیلغان بر وقتک بر یهودی حضرت علیدن کسور تسعه نك مخرجی بولغان عددن صوراغان
 حضرت علی ایتکان آطنه کونلر کنی یلکنک کونلرینه (یدینی اوچ یوز آلتمش قه) ضرب قیل

مقصودك حاصل بولور دېگان ايكي مك بش يوز يكرى عدد بولا بو عددن كسور تسعه (نصف ثلث ربع خمس سدس سبع ثمن تسع عشر) چغه البته بو اورونك سنه عرفيهنى اعتبار قيلم چاره يوق چونكه باشقه سنه آغانك كسور تسعه چقمى بو اورونك آرتوق تحقيقنى تلاگان آدم فاضل مرجانى نك « حق المعرفة » اسملى كتابنه مراجعت قىلسون (قُلْ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا) اى محمد هم ايت سين اصحاب كوفى نك كهغه تورو ممتلربنى اختلاف قىلوچيلارغه قاراغانك الله بىلگوچيراكدر (لَهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ايجوندر كوكلرنك وييرلرنك غيب بولغان نرسه لربنى بلو (أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ) عجب الله تعالى هر بار نرسهنى كوردى واشندى يعنى الله نك كوروندىن واشتوندىن هيچ نرسه غيب بولمادى الله تعالى تعجب صيغهسى برلن كيتردى اوزى نك بلوى كوروجيلرنك واشتوجيلرنك بلوندىن خارج ايكان چيلك كه اشارت ايجون چونكه الله نك كوروندىن واشتوندىن طيفان هيچ نرسه يوق (مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ) كوكلر وييرلر اهلى ايجون الله دان باشقه هيچ اشرلرنك تصرف قىلوچى يوقدر (وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا) دى الله تعالى حكمنك كوك ويير اهلندن هيچ كمنى اورطاق قىلماس (وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ) اى محمد هم اوزگا وحى قىلنغان نرسهنى اوقو (مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ) رب نك كتابندن (قَرَأْنَدَانِ) كافرلرنك بو قرآندان باشقه قرآننى كينر ياكه قرآننى آلاشدر دىگان سوزلربنه اعتبار البته (لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ) الله نك سوزلربنى آلاشدر وچى هيچ كم يوقدر يعنى هيچ كم نك آلاشدرغه كوچى يتماس (وَلَنْ تَجْعَلَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا) دى الله دان باشقه صييناچ اورون هيچ طابماسسون (وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ) دى اوزكنى حبس قيل (مَعَ الَّذِينَ) شونداين آدملر برلن (يَدْعُونَ رَبَّهُمْ) اول آدملر ربلربنه دعا قىلورلار (بِالْفِتْنَةِ وَالْعَنَى) ايرته ده وكيچه ده يعنى بنن وقتلارنده (يُرِيدُونَ وَجْهَهُ) ربلرى نك رضاغنى اسناگان لرى حاله (وَلَا تَقْدَعِينَاكَ عَنْهُمْ) دى ايكي كوزك (قَارِؤُكَ) اول صفلى آدملردن باشقه غه اوتماسون (تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلكى نك زينتمنى تلاگانك حاله (وَلَا تَطْعَمَنْ) دى شول كشى كه بوى صونما (أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا) اول كشينك كوكلىنى ذكرمزدن غافل قىلىق نناكه خاف اوغلى اميه قريش نك الوغلارى كرسون ايجون رسول الله غه فقير مسلمان لارنى يانكس قو ديو اينكان (وَاتَّبَعَ هَوَاهُ) دى اول كشى نفس آرزوسنه اباردى (وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا) دى اول كشينك اش حقنى آرتقه تاشلاو ياكه اسراف بولدى (وَقُلْ الْعَفْءُ مِنْ رَبِّكُمْ) دى اى محمد ايت سين بوصفلى آدم كه حلقى ربكزدن يعنى حق الله جهنندن بولغان نرسه در نفس آرزو قىلغان نرسه توكلدر ديو (فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمَرْ) بس بركى تلاسه ايمان كيتورسون (وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفَرْ) وبر كشى تلاسه كافر بولسون (بو آيتك امرتهديد ايجون) يعنى ايمان كيتركان آدم نك ايمان كيتروى برلن كافر بولغان آدم نك كفرنك ميكا مبالات (غم) يوق (إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا) درست لكده بظلم قىلوچيلارغه تموغ اوطوئى حاضردك (أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا) اول ظالملىرى تموغ اوطى نك پرده لرى ياكه حجره لرى ياكه توتون چلغاب آلدى (وَأَنْ يَسْتَعِثُّوا) واگر تموغ اهلى صوصاودن عاجز بولغاچ صوغارونى

استاسالر (يُفَاتُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ) جواهر ارضيه دن ارتلگان نرسه كى ياكه زيتون ماي نك چوپراسى
 كى بولغان صو برلن صوغارلمش بولورلار (يَشْوَى الْوُجُوهُ) اول صواسى لگندن بوزلارنى قورور
 (بَشْسُ الشَّرَابِ) ارتلگان جوهر كى بولغان اچمك نى ياوز اچمك بولدى (وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا) دى
 تموغ طاياناق اورون بولو بوزندى نى ياوز بولدى (أَنَّ الَّذِينَ) درستلكده شونداين آدملر
 (آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ايمان كيترديلر دى ايزگو عملار قىلديلار (إِنَّا لَأُنْصِفُ) درستلكده
 ضائع قىلماز (أَجْرَمَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا) عملنى كوركام قىلغان آدمنىك اجرينى (أُولَئِكَ) بوصفته بولغان
 آدملر (لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ) اول آدملر ايجون عدن اوجماغلارى باردر (عَدْنٍ) اقامت معناسنده
 (تَجْرَى مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ) بو آدملرنك آستلارندىن يلغلار (صَوَارٍ) آغار (يُحَلَّوْنَ فِيهَا) اول
 اوجماغه اهللى زينتلنمش بولورلار (مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ) آلتوندىن بولغان بوزكلر برلن (وَيَلْبَسُونَ
 ثِيَابًا خُضْرًا) دى ياشل كييملر كيابلر (مِنْ سُنْدُسٍ وَاسْتَبْرَقٍ) نچكه وقالون جفاكدىن (مُتَكئينَ
 فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ) اوجماغه سريكلر اوزرينه طايانغانلارى حاله (نَعْمَ الثَّوَابُ) نى كوركام
 ثواب بولدى اول اوجماخ هم نعمتلى (وَحُسْنَتْ مُرْتَفَقًا) دى طاياناق اورون بولو بوزندى نى
 كوركام بولدى اوجماخ سريكلرى (وَأَضْرَبَ لَهُمْ مَثَلًا) اى محمد عه كافرلر برلن مؤمنلرگه مثل
 بيان ايت (رَجُلَيْنِ) ايكى ايرنك حالنى بو ايكى ايرنك قصه سنى صاحب بيضاوى بويله بيان
 اينگان بنو اسرائيلده ايكى بر توغمه قرداش بولغان برسى كافر بولغان (فَطُرُوْشَ) اسمنده
 برسى مؤمن بولغان (يَهُودًا) اسمنده بولار آتالارى اولگاچ آتالارندىن سيگزمك آلتون ميراث
 آلوب اورطالاي دورترمك ايتب بولگانلر كافر بولغانى بو دورتمك آلتونغه جيرلر باشچيلار
 صاتب آلغان مسلمان بولغانى بو مالى الله يولينه ودين فائده سنه صرف قىلغان عاقبت حاللى
 الله تعالى اينكاچه بولوب اورلگان (جَعَلْنَا الْأَحْمَهَاجَتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ) اول ايكى ايرنك برسى ايجون
 بوزملردن ايكى باشچ قىلدى (وَحَقَّقْنَاهُمَا بِنَخْلٍ) دى ايكى باشچ نى خرما آغاچلارى برلن احاطه
 قىلدى (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زُرْعًا) دى ايكى باشچ آراسىك (اورطاسىك) ايگن قىلدى (كَلَّمَا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهَا)
 بو ايكى باشچ نك هر ايكىسى عادتجه يمشلرينى بيرديلر (وَلَمْ تَظْلَمْ مِنْهُ شَيْئًا) دى عادتجه بولاتورغان
 يمشلرندىن هيچ نرسه كيتماديلر (وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهْرًا) دى ايكى باشچ آراسىك يلغه ياردق بزيغى
 ايكى باشچ نك اورطاسىك آغاتورغان صوبادر (وَكَانَ لَهُ نَمْرٌ) دى بوكافر اير ايجون بو ايكى باشچ دن
 باشقه يمشلر (تورلى ماللار) بولدى (فَقَالَ لَصَاحِبِهِ) بس بوكافر اير يولداش (قرداشى) مسلمان ايرگه
 ايندى (وَهُوَ يَجَاوِرُهُ) حالبوكم اول كافر اير مسلمان ايرگه جوابلاشادر وماقتانادر ايدى يعنى ماقتانوب
 ايندى (إِنَّا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا) مال بوزندى مین سيندىن كوبرا كمن (وَأَعَزُّ نَفَرًا) دى تابچيلار وياردمچيلر
 بوزندى قدرليرا كمن يعنى منم مالوم هم ياردمچيلرم و توابعم سيندىن كوبرا (وَدَخَلَ جَنَّتَهُ) دى بوكافر

اير بولداش بىرلن بىرگە باقچەلار يىنە كىردى (وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ) ھالبۇكىم اول كافر اير اوز يىنە ماقتانوى
 وكفرى سىبىلى جىر قىلوچىدىر (قَالَ) ايتىدى بۇ كافر اير (مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا) بۇ باقچەلارنىڭ مىنگو
 مېن بىتۈيىنى گمان قىلىمىم (وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً) دىنى قىيامىنى بولۇپ دىب اويلايمىم (وَلَكِنْ رَدَدْتُ
 إِلَى رَبِّي) وبالفرض سىن اويلاغانچە قېرىدىن قوبارلۇ بىرلن رېمە قايتارلىش بولسامىك (لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا)
 البتە بۇ باقچەدان ايزگورا كىنى تابارمىن (مُتَغَلِّبًا) قايتىنچاق اوروننى (قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ) بۇ كافرگە مىسلمان
 بولغان بولداش ايتىدى (وَهُوَ يَحْاورُهُ) ھالبۇكىم اول كافرگە جواب بېرىدە درايدى يەنى جواب بېرىگان ھالە
 ايتىدى (أَكْفَرْتَ بِاللَّهِ) شۇنداق بىن اللەنى انكارايتىدىكىمى (خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ) اول اللە سىنىڭ ھالە مادە كىنى
 ياكە ھالەك آدمنىڭ مەدەسىنى توفراقدان ياراتىدى (ثُمَّ مِنْ نَاطِقَةٍ) مونىڭ سۆزىدىن ياقىن مادەك بولغان مىنى
 سۆزىدىن ياراتىدى (ثُمَّ سَوَّاهُ رَجُلًا) مونىڭ سۆزىدىن سىنى كامىل ايرايىن تىگىزلايدى يەنى كامىل اير قىلىدى
 (لَكِنَّا) لىكىن مېنى ايتەن (هُوَ اللَّهُ رَبِّي) شۇن اللە مەن رېمىدردىو اما سىن اللەنى انكارايتەن (وَلَا أُشْرِكُ
 بِرَبِّي أَحَدًا) دىنى رېمە عبادەتە ھېچ كىمنى شىرىك قىلىمىم يەنى مېن مۇمىن مۇھىمىن سىن كافر مەشرك
 سىن (وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتُ) باقچەكە كىرگان وقتىڭدە ايتىگان بولساڭچى (مَا شَاءَ اللَّهُ) اللە تىلاگان
 نىرسە بولغۇچىدىر (لَأَقُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ) ھېچ نىرسەگە قوت يوقدۇر مگر اللەنىڭ ياردىمى بىرلن كەندە دىبۇيەنى
 باقچەكە كىرگانە بۇطرىق اقرار قىلغان بولساڭچى يەنى بۇ باقچە ھەم باقچەدە بولغان يىمىلەر ھەمىسى
 اللەنىڭ تىلاوى بىرلەندىر اكر اللە تىلاسى بۇ باقچەنى اوزاق مەت كە قالدۇرۇر تىلاسى ھەلاك ايتاردىو ھەم بۇ باقچەنى
 عمارت كە ھەم تەبىرىگە قوت يوق مگر اللەنىڭ ياردىمى بىرلن كەندە دىبۇيەنى يىغشى بولۇر ايدى مەنساندە
 (إِنْ تَرَىٰ أَنَا أَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا) اكر سىن مېنى اوزىڭدىن مال دىنى بالا يوزىدىن آزاراق كورساڭ
 شۇنىڭ ايتىپون مىكە الوغلا نساڭ (فَعَسَىٰ رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنِي) بس رېمىڭ بىرۈي ياقىندىر مكا (خَيْرًا مِنْ
 جَنَّتِكَ) سىنىڭ باقچەدىن ايزگورا كىنى (وَيُرْسِلْ عَلَيْهَا حُمْحُمًا مِنَ السَّمَاءِ) دىنى سىنىڭ باقچەكە اوزىنە
 رېمىڭ كوكىن ياشىن بىبارۈي ياقىندىر (فَتَصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا) بس باقچەكە آباق لار قىرارلانىمى تورغان
 سازلىق جىر بولۇپ اورلۇر (أَوْ يُصْبِحَ مَاءُهَا غَوْرًا) ياكە باقچەنىڭ سۈيى بىر آستىنە باتقۇچى
 بولۇپ اورلۇر (فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا) بس اول سۈيى قايتارۈنى اسناۋگە كۈچك يىنماس سىنىڭ يەنى
 ھىران بولۇپ قالىۋىدىن سۈيى قايتارۈنى اسناۋگەدە كۈچك يىنماس بىنۇنلاي قايتارۈ توگىل (وَأَحْبَبْتُ بَيْتَهُ
 وَبُوَ) باقچە اياسىنىڭ يىمىلەرنى ھەلاك قىلىدى يەنى ھەلاكك يىمىلەرنى چۇلغاب آلىدى (فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ
 كَفَّةً) بس بۇ كافر ھىسرى ايتىپون ايسى اۋچىنىڭ آرقاسىنى ايلاندىرگۈچى (ھىسرتلۇچى) بولۇپ
 اورلىدى (عَلَىٰ مَا تَفَقَّ فِيهَا) اول باقچەنى عمارت قىلوغە سۈيى قىلغان نىرسەسى اوزىنە ھىسرتلانغانى
 ھالە (وَهِيَ غَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا) ۋاۋل باقچە توبالرى اوزىنە يىغۇپ تۇشۇچىدىر يەنى توبالرى
 بىر اوزىنە يىغۇپ تۇشۇدى (وَيَقُولُ) دىنى ايتۇر بولۇپ اورلىدى (يَا لَيْتَنِي لَمْ أَشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا)

كاشكى مېن رېمە ھېچ كىمى شريك قىلمىغان بولسام ايدى دىو (وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِئْتَةٌ يَنْصُرُوهُ) دى
 بو كافرگە ياردەم قىلاتورغان ھېچ جماعت بولمادى يعنى باقچە سىندىن ھالاكەتكە يېبارودە ياكە مونڭ كىي
 ايكىنچى باقچە بىرودە ھېچ ياردەم قىلوچى بولمادى (مَنْ ذُوْنُ اللَّهِ) اللەدن باشقە (وَمَا كَانَ مُنْتَصِرًا) دى
 اوزى نڭ قۇتى بىرلەن دە اللە نڭ عىنابىدىن طيىلغۇچى بولمادى (هُنَالِكَ) بواورۇندە (قىامت كۈنىدە)
 (الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ) ياردەم ھەق بولغان اللە ايچۈنگەنەدر (هُوَ خَيْرٌ نُّوَابًا) ثواب بىرۈزىدىن اول اللە
 ايزگۇرا كىدر (وَخَيْرٌ عُقْبًا) دى عاقىبت بوزىدىن ايزگۇرا كىدر (وَأَضْرَبَ لَهُمْ مَثَلًا الْحَيَوةِ الدُّنْيَا)
 اى محمد قومكا دىنيا تركلىكى نڭ مەثلنى بىيان ايت سىن (كَمَا) دىنيا تركلىكى نڭ مەثلنى سۈككىدەر (أَنْزَلْنَاهُ
 مِنَ السَّمَاءِ) اول سۈنى بىز كۈكۈن ايتىدردىك (فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ) بىس اول سۈ سىبىلى بىر نڭ
 اوسە تورغان نرسەلرنى بەعضى بەعضىنە قاتشىدى وقويوردى (فَأَصْبَحَ هَشِيمًا) بىس اول اوسە تورغان
 نرسەلر جىزلىرى تارالغان كىيىكان وصونغان نرسە بولوب اورلىدى (تَذُرُوهُ الرِّيحُ) اول كىيىكان
 اولنلرنى جىل لىر ساچار وتاراتور (وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا) دى اللە ھەر بىر نرسە اوزرىنە قادىر بولدى
 (أَلْمَالُ وَالْبَنُونَ) مال دى بالالار (زِينَةُ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا) دىنيا تركلىكى نڭ زىنىنى در (وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ)
 فائىدەسى ھىمىشە ومنگو قالوچى ايزگۇ عمللر (مەكتەپ ومدرسە ومسجد صالولار وباشقە دىن فائىدەسىنە
 قىلىنغان ايزگۇلار) بىضاوى ايسى بو ايزگۇلار تەختە بىش وقت نماز ھەم حج وروزە عمللرى ھەم
 سەبەحان اللە والھمد للە ولاالە الااللە واللە اكبر كىيىلر داخلى اولادىمىش (خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ) رېڭكە ھۇزورندە
 ايزگۇدر (نُّوَابًا) ثواب بوزىدىن (وَخَيْرٌ) دى ايزگۇدر (أَمَلًا) امىد ايتلىگان نرسە بولو بوزىدىن
 (وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ) دى شول كۈنى بىيان قىل اى محمد ھەم اول كۈندە بىز طاغلارنى اورۇنلارنى
 قوزغاتوب سىر قىلدىررمىز (وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً) دى بىرنى ظاھر وآچق كوررسىن بىر بوزىدە
 طاغ وباشقە نرسەلر كىيى ھېچ نرسە بولماس (وَحَشَرْنَاهُمْ) دى بىز مۇمىنلرنى وكافرلرنى قىرلۇرىن قوبارلۇرىمىز
 (فَلَمْ يُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا) بىس مۇمىنلردىن وكافرلردىن ھېچ آدمى قوبارمى قالدىرمامىز (وَعَرَضُوا عَلَى
 رَبِّكَ صَفًّا) دى اى محمد مۇمىنلرنى وكافرلرنى رېڭكا صافلانغانلارى ھالە عرض قىلىنور (كورساتلور)
 (لَقَدْ جِئْتُمُونَا) تەقىق كىتىرلىمىش بولدىڭىز دىو ايتلور (كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ) اۋل مرتبەدە بارا طغانىمىز
 كىيى يعنى نىكە اۋل مرتبە بالانغاچ مالىسى وبالاسى ھالە بارا تىقان ايدىك شول روشچە ھۇزورمىزغە
 كىتىرلىڭىز دىو ايتلور (بَلْ زَعَمْتُمْ) بىلكە سىز اوبىلادىڭىز (أَنْ لَنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا) قوبارلور اىچۈن
 سىز نڭ اىچۈن وعدە قىلىنغان وقتنى قىلماسىزلىغىمىزنى يعنى ھىش بىرلەن وعدەنى بىرتو اىچۈن وقت
 قىلماسىزلىغىمىزنى اوبىلادىڭىز (وَوَضَعَ الْكِتَابُ) عمللر يازلغان دىفترنى اۋك قوللارغە دى سۈل قوللارغە
 قوبىلدى (فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ) بىس اى محمد كافرلرنى كوررسىن سىن (مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ) اول كىتابدە
 يازلغان نرسەلردىن (گىناھلاردىن) قورقۇچىلار كوررسىن (وَيَقُولُونَ) دى كافرلر ايتورلر (يَا وَيْلَتَنَا)
 اى بىز نڭ ھالاكەتمىز (مَا هَذَا الْكِتَابُ) بو كىتاب غەنى بولدى (لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً)

گناه لارمزدان كېچىگە لىرىنى والوغلارنى قويماس (قالدرماس) (الْأَحْصَاها) مگر قويدى ايسه اول گناه لارمىنى ضبط قىلىدى و صانادى (وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا) دى كافرلار عمل قىلغان نرسە لىرىنى عمل دفتەرلەندە حاضر (يازلىمىش) نابارلار (وَلَا يَظْلَمُ رَبُّكَ أَحَدًا) اى محمد ربك ھېچ كىمگە ظلم قىلماس يعنى قىلماغان نرسەنى يازدرماس يازلغاندىن آرتۇق عذاب قىلماس (وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اِى مُحَمَّدٍ شَوْل وَقْتَنى ايسكە تۇشۇر بىز فرشتەلەرگە ايتىدك (اسْجُدُوا لِآدَمَ) آدم ەمگە الوغلاو سىجەسى قىلوڭز دىو (فَسَجَدُوا اِلَّا اِبْلِسَ) بس فرشتەلەر ھەممەسى سىجە قىلدىلار مگر ابلېس سىجە قىلمادى (كَانَ مِنَ الْجِنِّ) تحقيق ابلېس جنلردن بولدى اگر جن فرشتەلەردن بىر نوع بولسە استىنا متصل بولا اكر باشقە خلق بولسە استىنا منقطع بولا (فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ) بس ابلېس رېسى نىڭ امرىدىن چىقىدى وباش تارتىدى بو آيتىد اشارت بار فرشتە نىڭ اصلا اللەغە عاصى بولماوينە آخىق ابلېس عاصى بولدى جنلردن بولدى ايچون (بىضاوى) (افْتَتَحُوهٗ وَذُرِّيَّتُهُ) اى آدم بالالارى ابلېس ھەم ابلېس نىڭ توابعى توتارسىزى (اُولِيَاءُ) خوجەلار ايتىب (مَنْ دُونِى) مېنى خوجە توتۇدون باشقە (وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ) ھالبۇكىم ابلېس ھەم ابلېس نىڭ توابعى سىزگە دشمان لاردر (بَشَرٍ لِّلطَّالِمِينَ بَدَلًا) ابلېس ھەم ابلېس نىڭ توابعى طاعت اللەغە اطاعتىدىن بىل بولويوزىدىن نى ياوز بولدى (مَا أَشْهَدُكُمْ) ابلېس نى ھەم تابىلارونى حاضر قىلمادى (خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلارنى دىيىرلەرنى ياراطۇغە (وَلَا خَلْقَ أَنْفُسِهِمْ) دى ابلېس نىڭ ھەم تابىلارنىڭ اوزلىرى نىڭ ياراطۇدە (وَمَا كُنْتُمْ مُنْعَدًا لِّلْمُضِلِّينَ عَذَابًا) دى خلقنى آزدرۇچىلارنى خلقنى ياراطۇدە ياردەمچىلار ايتىب توتۇقۇچى بولمادى خالقىت صىقتىك اللەغە شىركى بولماغان ذاتلارنىڭ مەبۇدىت صىقتىك دە اللەغە شىركى بوق بس نىڭ اللەغە باشقە نرسەلەرنى مەبۇد توتاسىز (وَيَوْمَ يَقُولُ) دى اى محمد (ەم) شول كۈنى ايسكە تۇشۇر اللە تەلى كافرلەرگە اول كۈنە ايتۇر (نَادُوا) ندا قىلوڭز (أُنْذِرْهُمْ) (شُرَكَائِيَ الدِّينِ) شۇنداقىن شىركلەرگە (زَعَمْتُمْ) سىز آلارنى مەن شىركلەر دىگەن قىلىڭز (فَدَعَوْهُمْ) بس كافرلەر مەن شىركلەر دىگەن قىلغان نرسەلەرنە ياردەم استاۋ ايچون ندا قىلدىلار (فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ) بس اول مەن شىركلەر دىۋاۋىلاغان نرسەلەرى كافرلەرگە جواب بىرمادىلەر ياردەم قىلمادىلەر (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا) دى كافرلەر بىرلەن مەبۇدلەرى آراسىنە ھلاكت اورنى بولغان تەۋغى اورتاق قىلدى (وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ) دى كافرلەر تەۋغى كوردىلەر (كُورِرلەر) (فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا) بس كافرلەر شىكسىز بىلىدەر (بىلورلەر) درىستلىككە اول كافرلەر تەۋغە تۇشۇچىلاردر يعنى اوزلىرى نىڭ تەۋغە تۇشەچىلىرىنى بىقىنا بىلورلەر (وَلَمْ يَجْعَلُوا عَنْهَا مَصْرَفًا) دى كافرلەر تەۋغىدىن دۈنە تورغان اوروننى تەبىئەت بىلەر (تەبىئەت بىلەر) (وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ) و تحقيق بىز آدملەر ايچون بوقر آنە بىيان ايتىدك (مَنْ كُلُّ مَثَلٍ) ھەر بىر كەلى مەثلدىن (وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرُ شَيْءٍ جَدَلًا) دى آدم باطلدە دەۋالاشۇ بوزىدىن شىنك كۈبەرگى بولدى يعنى آدمك بولغان نرسە نىڭ كۈبەرگى

باطلده دعوالاشو بولسدى (وَمَنْعَ النَّاسِ أَنْ يُؤْمِنُوا) دى آدملىرى ايمان كيتىرودن هيچ نرسه
 طيمادى (اذْجَاءَهُمُ الْهُدَى) آملرگه حلقغه كوندىرگوشى رسول برلن قرآن كىلگان زمانه (وَيَسْتَفْهَرُوا
 رَبَّهُمْ) دى ربلرندن گناهلارونى بارلقاوانى استاودن هيچ نرسه طيمادى (الّا) مگر آدملىرى
 ايمان دان هم استغفاردن طيدى (أَنْ تَأْتِيَهُمْ) آدملىرگه كىلوى (سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ) اولگى امتلارده
 بولغان عادتىمىز يعنى دنياىى دى (أَوْيَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا) ياكه آدملىرگه تورلى بولغان عذاب نلگ
 كىلوى يعنى آخرت عذابى نلگ يعنى كافرلىرى ايمان كيتىرودن هم استغفار قىلودان طيغان نرسه ايكى
 تورلى عذابنى تقدير قىلومىز (وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ) دى بزيغمىرلىرى يبارمامىز (الْمُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ)
 مگر مؤمنلرگه سيونچ بيروچى بولغان لارى هم كافرلىرى قورقنچى بولغان لارى حالده يبارمىز (وَيُجَادِلُ
 الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ) دى كافر بولغان آدملىر معجزه لىر ظاهر بولغان نلگ صوكنده باشقه علامتلردن
 هم اصحاب كهف قصه سندان صوراو سبىلى باطللىق برلن فخرش لار (لِيُذْهِبُوا بِهِ الْغَيْفَ) فخرشولارى برلن
 حقنى قرارلانغان اورنندن يبارو وباطل قىلولارى ايچون (وَاتَّخَذُوا آيَاتِي) دى كافرلىر منم قرآن آيتلىرىنى
 بالغانغه توتدىلار (وَمَا أَنْزَرُوا) دى اورلىرىنى قورقتلغان نرسه لىرىنى (عذابى) بالغانغه توتدىلار
 (هَزُوا) خورلاوايچون (وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ) دى شول كشيىن كمدىر ظالملاك (ذُكِرَ آيَاتُ رَبِّهِ) اول كشيىنى
 ربسى نلگ آيتلىرى برلن وعظ قىلندى (فَاعْرَضَ عَنْهَا) اول آيتلىردن يوز دوندىردى (وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ
 يَدَاهُ) دى ايكى قولى لك قىلغان نرسىنى (كفرىنى وگناهلارونى) اوندى عاقبتلىرىنى فكر قىلمادى
 يعنى بو صفتلى آدمىن ظالملاك بولغان هيچ كم بوقدر (إِنَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ) درىنلىك بزو صفتلى
 آدملىرىنى كوكلارىنده قىلدوق (أَكْفَنَ) پرده لىر (أَنْ يَفْقَهُوهُ) فهم قىلولارنى دان (وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا) دى
 قرآننى اشودن قولاقلارونى آغزلىق (چوقراقلىق) قىلىق (وَأَنْ تَنْتَعِمُوا إِلَى الْهُدَى) اى محمد اكر كافرلىرى
 اسلام ديننه اندىساك (فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا) بس كافرلىر قرآننى تيوشنچه فهم قىلمادىلارى واشتمادىلارى
 ايچون منگو اسلام ديننه كونلماسلر (وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ) و اى محمد (عليه السلام) سىنىڭ ربك بىك
 بارلقاوغچىدىر هم رحمت اياسىدىر (لَوْ يَوَافِقُهُمْ بِمَا كَسَبُوا) اكر ربك كافرلىرى كسب قىلغان نرسه لىرى
 (كفرلىرى وگناهلارى) برلن دنياده مؤاخذه (عذاب) قىلسه ايدى (لَعَجَلًا لَهُمُ الْعَذَابُ) البته ربك اول
 كافرلىرگه عذابنى آشقىدىر ايدى (بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ) بلىكه كافرلىرگه عذاب ايچون وعده قىلغان وقت
 باردر يعنى قيامت كون ياكه بىدر صوغشى (لَنْ يَجْعُدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْثِلًا) كافرلىر الله دان باشقه صيىناچاق
 وقىولاچاق اورون تابماسلار (وَتِلْكَ الْقُرَى) وبوقرىلر (عاد وئمود وباشقه لارنىڭ قريه لىرى)
 (أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا) بوقرىه اهللىرىنى كفر سبىلى ظلم قىلغان لارى زمانده هلاك ايندىك بىز
 (وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا) دى بىز بوقرىه اهللىرىنى هلاك قىلومىز ايچون معلوم وقت قىلىق (وَإِذْ
 قَالَ مُوسَى لِفَتَاهُ) اى محمد شول وقتنى ايسكه توشىر اول وقتنده موسى اوزى نلگ خادىمى وتابعى بولغان

يكتنە (يوسف اوغلى بولغان افرايىم نىڭ اوغلى بولغان نون يوشەگە) ايتىدى (لا اَبْرَح) ھىمىشە سىر قىلور من (حَتَّى أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ) ايكى دىگىزنىڭ جىيىلغان (توتاشقان) اورنە ابرشكانمە قدر (اَوَامْسَى حَقًّا) ياكە كۆب زمانلارنى اوتكارگانمە قدر سىر قىلور من بوايكى دىگىزدن مراد فارس برلن روم دىگىزلىرى ياكە نفس حضرت موسى برلن حضرت خضر (عليهما السلام) چونكە حضرت موسى علم ظاهر نىڭ دىگىزى حضرت خضر علم باطن نىڭ دىگىزى قىپىلر ھلاك بولغان صوڭ حضرت موسى مصرغە كىرگەچ بىر وقتدە خلققە غايت اثرلى بر غىطبە سويلادى خاق بىك اثرلندىلر وعجبلىدىلر آرالارندىن بعضى ايتىدى اى موسى سىندىندە عالمەك بولغان آدم بارمى بلەسكىمى؟ دىو حضرت موسى اوزمىن عالمەك بولغان آدمنى بلىمىم دىدى شوندىن صوڭ اللە تعالى جمع البحرىندە من سىندىندە عالمەك بىرىندەم بار دىدى (حضرت خضر نى ازىدون زمانندە بولغان دىگانلر) حضرت موسى زمانە قدر ترك بولوب قالغان (بىضاوى) باشقە روشدە ھەم قصەسى بيان ايدىلگان بىضاويدە ھەم باشقە تفسىرلردە مەكور (فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا) بس موسى برلن يوشە (عليهما السلام) ايكى دىگىزنىڭ جىيىلغان اورنە ابرشكانلىرى زمانندە (نَسِيًّا حُوتُهُمَا) زىبىل (صومكا) دەگى بالقىلارونى اونتىدىلر حضرت موسى يوقلاغاننىڭ صوڭندە قورلغان بالقى ھىركىتلىب دىگىزگە سىكرب توشدى دىگانلر (فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا) بس بالقى اوزى نىڭ يولونى دىگىزدە كىرە تورغان يول توتىدى ياكە صوزولوب كىنگان اوزون صىزق توتىدى چونكە اللە تعالى بالقى دىگىزگە توشكەچ صونىڭ آغوينى توقتاتىدى دىگانلر (فَلَمَّا جَاوَزَا) بس موسى برلن يوشە (عليهما السلام) جمع البحرىندىن اوتكانلىرى زمانندە (قَالَ لَفَتْنَاهُ آتِنَا غَدَائِنَا) حضرت موسى يكتى يوشە عليہ السلام گە ايتىدى آشى تورغان طعامىنى كىنر دىو (لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا) تحقيق بىر بوسفرمزدىن يولقىق (نَصَبًا) مشقت كە (قَالَ أَرَأَيْتَ) حضرت يوشە ايتىدى اى موسى بلەسكىمى ياكە (مُتَنَبِّهً) بول (اِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ) شول وقتدە بىر صخرەغە كىلىدك (صخره الوغ طاش معناسىك) حضرت موسى صخرەدە يوقلاغان بولغان (فَأَنَّى نَسِيْتُ الْغُوتِ) بس درىنلىككە مەن بالقى اونتىدوم (وَمَا أَنْسَانِيهِ) واول بالقى ايسمە توشىرونى اونتىرمادى (الْأَشْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ) مگر شيطان منم ايسكە توشىرومنى اونتىردى (وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا) دىقى بالقى دىگىزدە اوزىنىڭ يولونى عجب توتىدى (قَالَ ذَلِكَ) حضرت موسى ايتىدى بو بىزنىڭ بالقى يوغاتومز (مَا كُنَّا نَبْغِ) بىزنىڭ استاگان نرسەمىزدىر چونكە بالقى يوغالوى مطلوبىمىزغە علامىنر اللە تعالى حضرت موسى غە منم جمع البحرىندە سىندىندە عالمەك بىندەم بار دىگەچ حضرت موسى بار بى مەن آنى نچك تابار من دىدى اللە تعالى ايتىدى مكنل (سفر طعامى صالندە تورغان نرسە) گە بالقى صال بالقى نىندىن اوروندە يوغاتساڭ اول بىندەم شوندى بولور دىدى (فَأَرْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا) بس موسى برلن يوشە ايسكى ازلردىن كىرى قايتىدىلار ازلرىنە ايدىرگانلىرى حالە (فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا) بس قوللارمزدىن بىر قولى تاپىدىلار (يعنى خضرعەمنى اسمى (بلىيا) آتاسى ملكان (آتَيْنَاهُ

رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا) اول قۇلۇزغە حضور مزدان رحمت بېردىك يعنى وحى و پېغمبىرلىك بېردىك (وَعَلَّمَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا) دىنى بىز حضور مزدان اول قۇلۇزغە علم او يراتىدىك يعنى غيب علملىرىنى بىلدردىك (قَالَ لَهُ مُوسَى) خضر عەم گە موسى عەم ايندى (هَلْ أَتَبَعُكَ) ابارىمىمۇ مېن سېڭا (عَلَى أَنْ تُعَلِّمَنِي) مېڭا او يراتوڭ شرطى اوزرىنە (مِمَّا عَلَّمْتَ) اوزڭا اوبرەتلىگان نرسەدن (رُشْدًا) ايزگولسڭ گە ابرشو اباسى بولغان علمنى (قَالَ) حضرت خضر ايندى (أَنْتَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا) سېنىڭ مەنم بىرلن بىرگە بولۇغە صىبرلىق قىلۇغە كوچڭ يىتماس يعنى مەنم بىرلن بىرگە يۈرۈگە طاقت و قدرت سېنىڭ بولماس (وَكَيْفَ تَصْبِرُ) نېچك سېن صىبرلىق قىلۇرسڭ (عَلَى مَا) شول نرسە اوزرىنە (لَمْ تُعْطَ بِهِ خُبْرًا) اول نرسەنى بلۇيۇرۇنۇن احاطە قىلمادىك يعنى سېن پېغمبىر بولا تۇرۇپ نېچك صىبرلىق قىلۇرسىن اگرمېندە ظاهرى قىياست بولۇپ باطنى سېڭا مەلۇم بولماغان اشلىر تابولسە (قَالَ) حضرت موسى ايندى (سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا) اگەر الله تىلا سە مېنى صىبرلىق قىلۇچى تابارسىن (وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا) دىنى قوشقان اشكە گناە قىلمام سېڭا يعنى ان شاء الله بوى سۈنۈچى تابارسىن (قَالَ) خضر عەم ايندى (فَإِنْ أَتَبَعْتَنِي) بس اگەر مېڭا ابارساڭ (فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ) اول چاق اوزڭا قىياست كورلىگان ھېچ نرسە حقنىڭ مېنىڭ سورا ما (حَتَّى أَهْدِيَ لَكَ مَنًى) اول نرسەدن سېڭا باشلاغانمە قدر (ذِكْرًا) ذكرىنى يعنى اول نرسەنىڭ علەسنى ذكر قىلغانمە قدر مېنىڭ نى ايچون بواشنى قىلدىك ديو سورامان سون حضرت موسى علم او يرا نوپىنى ايله كىلدىكى ايچون حضرت خضرنىڭ شرطىنى قبول ايندى (فَانْطَلَقَا) بس حضرت خضر بىرلن حضرت موسى دىڭىز ياننە كىمە استاب كىتىدىلر (حَتَّى إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ) كىمە گە آتلانغانلارى (اولتورغانلارى) زمانندە (خَرَقَهَا) خضر عەم بالتا بىرلن كىمەنى يىرتىدى يعنى كىمەنىڭ ايكى طاقتاسنى سۈردى (قَالَ أَخَرَقْتُهَا) موسى عەم ايندى اى خضر ئالە كىمەنى يىرتدىكى (لَتُفَرِّقَ أَهْلَهَا) كىمە اهلنى صوغە باتىرق ايچون (لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا أَمْرًا) تحقيق السوغ ومنكر اش نى كىتوردىك (يعنى الوغ اشنى قىلدىك) (قَالَ أَلَمْ أَقُلْ) حضرت خضر موسى عەم گە ايندى مېن ايتىمىمۇ سېڭا (أَنْتَ) درىستلىك سېن (لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا) مەنم بىرلن بىرگە بولۇغە صىبر قىلۇغە كوچڭ يىتماس ديو (قَالَ) ايندى حضرت موسى اعتذار قىلۇپ (لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ) اونىنغان نىسىم سېبىلى مېڭا مۇاخذە قىلما (وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا) دىنى مەنم اشمەن مېنى مشقنىكە كوچلامە يعنى صعبت و قىندە مەنم بىرلن عفو و جىڭىللىك بىرلن مەاملە قىل (فَانْطَلَقَا) بس كىمەدن چىققاننىڭ سۈكىندە خضر بىرلن موسى عەم يىنە كىتىدىلر (حَتَّى إِذَا لَقِبَا غُلَامًا) (دكور كام يوزلى) اير بالاغە بولغانلارى زمانندە (فَقَتَلَهُ) بس خضر بو بالانى آباغىنىن ئوتت دىوارغە صوغىپ اولتۇردى ياكە ياتقۇزۇپ بوغازلادى دىگانلر (قَالَ أَقْتَلْتُمْ نَفْسًا زَكِيَّةً) موسى عەم ايندى اى خضر گناھىن پاك بولغان نفسنى اولتۇرۇڭىنى (بَغِيرَ نَفْسٍ) اولتۇرۇنى مباح ايتكان نفسنى اولتۇرۇنۇن باشقە يعنى بو بالادە اولتۇرۇنى مباح ايتكان قىصاص دە يوق ھىددە يوق چۈنكە بو بالا كىشى

اولترگانىدە يوق ھىدى موجب ايتكان اشدە قىلغانى يوق (لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا) تحقيق سىين قىامت
 اش بىرلن كىلدك اون يىشىچى جزءنك ترجه سى تمام بولدى (قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكَ) حضرت
 خضر ايندى اى موسى مين سىكا اينمادمو (اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا) درستلىكده سىين منم بىرلن
 بىرگە بولوغە صبر اينوگە كوچك يىنماس دىو (قَالَ اِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا) موسى عەم ايندى
 اگردە بومرتبە صور ادم صوگندە سىندىن بىر نرسەنى صوراسام (فَلَا تُصَاحِبْنِي) بس مېنى اوزكا بولداش
 قىلماسىن (قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا) تحقيق منم طرفىدىن عذرگە ايرىشك (فَانْطَلَقَا) بس خضر بىرلن موسى عەم
 يىنە كىتىدىلر (حَتَّىٰ اِذَا اَتَيَا اَهْلَ قَرْيَةٍ) انطاكيە قريەسى اهلنە كىلگانلىرى زمانە (اسْتَطَعْنَا اَهْلُهَا)
 انطاكيە اهلدىن طعام استادىلر (فَابْوَا اَنْ يُّضِيفُوهُمَا) بس انطاكيە اهللى خضر بىرلن موسى عەمنى
 ضيافت قىلودان باش تارتىدىلار (فَوَجَدَا فِيهَا) بس انطاكيە شەرنە تابدىلار (جِدَارًا يُرِيدُ اَنْ يَنْقُصَ)
 جىمىرلۇب ئۇشارگە ياقىنلاشقان دىوارنى (فَاقَامَهُ) بس بو دىوارنى خضر عەم تورغزدى يعنى عمارت
 قىلدى ياكە تراكلر بىرلن تراندى (قَالَ لَوْ شِئْتَ) حضرت موسى ايندى اى خضر اكر تىلاساڭا بىدى
 (لَا تَخْذَنْ عَلَيْهِ جُرًا) بوجدارنى اصلاح قىلوڭ اوزرىنە خدمت ھقى آلور ايدك دىو (قَالَ) ايندى
 حضرت خضر (هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ) بو وقت منم آرام بىرلن سىينك آراڭكڭ آبرولو وقتى در
 (سَأُنَبِّئُكَ) آبرولشماسدىن بورون سىكا تىز خەبرىدىر رومون (بِتَأْوِيلِ مَا) شول نرسەنى تاويل بىرلن
 (لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا) اول نرسەگە صبرلىق قىلورغە كوچك يىتمادى سىينك (اَمَّا السَّفِينَةُ) اماكىمە
 يعنى كىمەنى بىر طوم نك سىبى (فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ) اول كىمە دىگىزدە كسب قىلۇچى
 مسكىنلر اىچون بولدى* بعضىلار بو آيت بىرلن بىر آز مالى بولغان آدم گەدە مسكىن اطلاق قىلىنوغە
 استىلال قىلغانلار لىكن جوابدە اينورگە مكن بو كىمە بو مسكىنلرنك ملكى بولمايىچە اجارەگە
 آلنغان بولور ياكە بۇكىمە اىپلارى اون قرداش بولغانلار بىشى دائىمى بولغان آورو اىالرى بولغان
 بىشى دىگىگزدە خدمت ايتىب بىرگانلر شونك اىچون بلارغە مسكىن اطلاق قىلنغان ياكە پادشاه
 آلغاندە بىر ماوگە قدرتلىرى بولماي عاجز بولدىقلارندىن مسكىن اطلاق قىلنغان (فَارَدْتُ اَنْ اَعِيبَهَا)
 بس مېن (خضر) بىرطب كىمەنى عىيلاونى تىلادم (وَكَانَ رَأْيُهُمْ مَلِكٌ) دىخى بۇلارنك آللارندە پادشاه
 بارايدى بو پادشاه (جَلَنَدَىٰ بَن كُرْكُر) بولغان دىگانلر (يَاخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا) اول پادشاه ھر بىر
 سلامت كىمەنى كوچلاپ آلادر ايدى (وَأَمَّا الْفُلَانُ) امامىن اولترگان اىربالا يعنى بالانى اولترومنىڭ
 سىبى بالانىڭ اسمى (جيسور) دىگانلر (فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ) بو بالانىڭ آتا و آناسى مؤمنلر بولدىلار
 (فَخَشِينَا اَنْ يُرْهَقَهُمَا) بس بو بالانىڭ آتا و آناسى ارتوندىن قورقدى (طُغْيَانًا وَكُفْرًا) ^{۸۰} آزغونلىق
 و كىفرلك بىرلن چونكە بالا كافر ايدى آتا و آناسى بو بالانى بىك ياراطالار ايدى بس اوسكاچ بو
 بالانىڭ آزدروى سىبىلى آتا و آناسى نك دە آزدروى بىقىنى ايدى (الله تعالى خضرگە موئى ھلدىرگان

بولغان (فَارَدْنَا أَنْ يَنْبَلِّهَهُمَا رَبُّهُمَا) بس بو بالانك آنا وآناسه ربلرى نك آلامشدروينى تلادك بز
(خَيْرَامَنَّهُ) بوبالادان ايزگوراك بالانى (زَكْوَةً) پاكلك يوزندن (وَأَقْرَبَ رَحْمَةً) دغى رحمت يوزندن
ياقنراق بولغان بالانى آلامشدروينى تلادك (وَأَمَّا الْجِدَارُ) اما مين تورغوزغان ديوار يعنى ديوارنى
تورغوزونك سببى (بوديوارنى يوز آرشين بيوكلكه ايدى ديوچى مفسرلرده بار) (فَكَانَ لَغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ
فِي الْمَدِينَةِ) بس بوديوار انطاكيه شهرنكگى ايكى يتيم ايچون بولدى اسملى (اصرم) هم (صريم)
ديگانلر (وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا) دغى بو ديوارنك آستنده بو ايكى يتيم بالا ايچون خزينه بولدى
بوخزينه فى بعضيلار آلتون كمش ايدى بعضيلار علم كتابلارى ايدى بعضيلار آلتون طاقما ايدى
اول طاقطاده بوروشده يازلغان ايدى (عَجِبْتُ لِمَنْ يُوْمُنُ بِالْقَدَرِ كَيْفَ يَحْزَنُ وَعَجِبْتُ لِمَنْ يُوْمُنُ بِالرِّزْقِ
كَيْفَ يَتَعَبُ وَعَجِبْتُ لِمَنْ يُوْمُنُ بِالْحِسَابِ كَيْفَ يَغْفُلُ وَعَجِبْتُ لِمَنْ يُوْمُنُ بِالْمَوْتِ كَيْفَ يَفْرَحُ وَعَجِبْتُ
لِمَنْ يَعْرِفُ الدُّنْيَا وَتَقْلِبُهَا بِأَهْلِهَا كَيْفَ يَطْمَئِنُّ لِلَّهِ الْإِلَهِ الْأَلَهُ مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللَّهِ) ديو ترجمه سى عجب لنه ممين
تقديرگه ايمان كيترگان آدم نچك حسرتلنه ايكان عجب لنه ممين رزق غه ايمان كيترگان كشى نچك
مشقت لنه ايكان عجب لنه ممين حساب قه ايمان كيترگان كشى نچك غفلت بولا ايكان عجب لنه ممين اولم گه
ايمان كيترگان كمسه نچك اولمنى اونوتوب شادانلر بى ايكان عجب لنه ممين دنيا نى هم دنيا نك اهلنه
آيلان بولگان كشى نك نچك كوئلى قرارلانا ايكان هيچ معبودالحق يوق مگر الله تعالى هم همدهم
الله نك رسولى معناسنه (وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا) بوايكى يتيم بالانك آتالارى ايزگو كشى بولدى اسى
كاشع ديگانلر (فَارَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا) بس ربك بوايكى يتيم نك عقللارى نك و فكرلرينك كالنه
ايرشولرينى تلادى (وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا) دغى بو ايكى يتيم نك خزينه لرينى چغارونى تلادى
(رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ) ربك نى بوايكى يتيم گه رحمت يوزندن (وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي) اى موسى سبن كورگان
ظاهر قباحت بولغان اشلرنك برسنيده اوز رايمدن قيلمادم (ذَلِكَ) بوتأويل (تَأْوِيلُهَا) شول نرسه نك
تأويلى (بيانى) در (لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا) اول نرسه اوزرينه صبر قيلورغه كوچك يتار بولمادى سينك
حضرت خضر بران حضرت موسى قصه سندان مصهار وفائده لر شولاردى : هيچ بركى گه اوزينك علامنه
عجب اينماسكه كرك ينه ده عقلى كورك كورماگان نرسه نى اوبلاماى غنه انكار قيلورغه كرشماسكه
كرك احتمال اول نرسه ده برحمت و سربولور سينك عقلك ايرشماگان بولور دغى علم كمالت گه
ايرشدى ديو علم ايرانودن توقطاماسقه كرك بلكه هميشه ايرانوكه دوام قيلورغه كرك ينه علم ايرانوكى
آدم گه معلم برلن حسن ادبى رعايه قيلورغه كرك وسوزينه بوى صوناغره كرك ينه ده مجرم نك جرمنه
تنبيه ايتو هم عفو ايتو كرك اگر جرمنه دوام ايتسه ترك قيلو كرك بو حصه وفائده لر نك هر برسى
بو قصه دن آكلاندى فافهم (وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقَرْنَيْنِ) اى محمد يهودلر سبندن ذوالقرنين حالندن
صورارلار ذوالقرنين ديو آطالماقنه تورايچه سوزبار بعضيلار دنيا نك ايكى قرنى بولغان مشرق برلن
مغرب طواف قيلقنندن بواسم برلن آطالدى ديگانلر بعضيلار دنيا ده ايكى قرن ياشادكندن بعضيلار

ایکی طلومی اولدندن بعضیلار تاجنک ایکی موگز اولدندن بعضیلار ماگلائینک ایکی موگز اولدندن
 بو اسم برلن آطالیدی دیگانلر بعضیلار ذوالقرنین اسم علمی دیگانلر اکثر مفسرلر ذوالقرنین فی
 اسکندر الرومی دیگانلر لکن شیکسز بو سوز خطأ فاضل مرجانی مقدمه وفيه الاسلافند بویله اینه
 ذوالقرنینک کنیه سی ابوکرب اسمی شمر بن مالک حضرت ابو هريره اینه رسول الله ایندی دی
 مین بامیم تبع پیغمبری توکل می هم ذوالقرنینده پیغمبری توکل می هم حدلر اهللرینه کفارتلری
 توکل می دیو حدیث عبارتی قال رسول الله صلى الله تعالى علیه وسلم « مَا أَدْرَى أَتُبِعَ كَانَ نَبِيًّا أَمْ
 لَا وَمَا أَدْرَى أَذْوَ الْقَرْنَيْنِ كَانَ نَبِيًّا أَمْ لَا وَمَا أَدْرَى الْهُدُودُ كَفَارَاتُ لَاهِلَاهَا أَمْ لَا » اخرجه عبد الرزاق
 وابن المنذر * حضرت علین ذوالقرنین حالن دن صورادقلارنده پیغمبرده ملک ده بولمادی الله نلک محبوب
 بنده سی بولدی دیدی حاصل البته ذوالقرنین الله نلک ایمان کینرگان ایزگو بنده سی بولغان هم
 عادل پادشاه بولغان وزیرى خضر عم بولغان هم پیغمبر دیوچیلرده بسار اما اسکندر الرومی
 کافر بولغان وزیرى فیلسوف ارسطاطالیس بولغان ذوالقرنین اسکندر الرومی دن ایکی ملک
 یل آرتوق مقدم بولغان بس بو ایکسنی بر دیماکده کوب خطأ والوغ بوزوقلر بار ذوالقرنینی
 اسکندر الرومی غه باشقه دیوچیلر ازرق سهیلی قرطبی ابن کثیر وباشقه لار آرتوق تحقیق فی
 استاگان آدم مقدمه وفيه الاسلافکه مراجعت اینسون (قُلْ سَأَتْلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا) ای محمد ایت
 سین ذوالقرنین حالنن سزگه خبر اوقورمز (أَنَا مَكْنَاهُ فِي الْأَرْضِ) الله تعالى اینه در درستلکده
 بز ذوالقرنین فی بیرده قرارلاندردق (وَأَتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا) دخی ذوالقرنین گه هر نرسه دن
 مقصودینه ایرشدره تورغان سبب بیردک (فَاتَّبَعْ سَبَبًا) بس قویش باطش طرفنه ایرشونی تلادی ده
 قویش باطش طرفنه ایرشدره تورغان سبب که ایاردی (حَتَّى إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ) قویش باطش
 طرفنه ایرشکانی زمانده (وَجَدَهَا تَغْرُبُ) قویش فی باطرتابیدی (فِي عَيْنِ حَمَئَةٍ) قارا بالحق ایاسی بولغان
 چیشمه گه یعنی کوزینه شولای کورندی (وَوَجَدَ عَنْهَا قَوْمًا) دخی اول چیشمه یاننده بر قوم تابیدی
 بو قوم نلک اُستارنده وحشی حیوان لارنلک تیریلرندن بولغان کییمار بولغان طعاملری ده بالق بولغان
 حاصل بو قوم دین تربیه سی کورماگان آفریقا وحشی لری کبی وحشی کافرلر بولغان لار الله تعالى
 ذوالقرنین فی بو قومن کفرلری ایچون اولترو برلن ایمان غه اُنده آراسته اختیارلی قیلغان
 (قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ) الله تعالى ایته ایتدک بزدی ای ذوالقرنین (أَمْ أَنْ تُعْتَبَ) کفرلری ایچون
 بو قومن یا عذاب قیلورسن یعنی کفرلری ایچون اولتررسن (وَأَمْ أَنْ تُتَخَفَ فِيهِمْ حُسْنًا) یا که بو قوم
 ایزگولک توتارسون یعنی المتررسون بلکه ایمان غه اُنده رسون شریعت اویراترسن لکن بویضاوی
 مطالعه سی بو مطالعه ده ظاهرده جبر فم لنه لکن بیضاوی نلک ده مرادی مدارک مرادی کبی بولوی احتمال
 صاحب مدارک بوروشقه مطالعه قیلمش یعنی اول ایمان غه دعوت اینارسن ایمان غه دعوت صوئنه همیشه
 کفرلرند دوام ایتسه لر اولتررسون اگر ایمانی قبول ایتسه لر شریعت اویراترسن (قَالَ) ذوالقرنین ایندی

(اٰمَنُ ظَلَمَ) اما بوقوم دن ظلم قیلغان لاری یعنی ایمانغه انده گان صوکنده کفرلرند دوام ایتکانلری (فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ) بس تیز عذاب قیلورمز آلارنی دنیاده (ثُمَّ يَرْدُّ اِلٰی رَبِّهِ) مونڭ صوکنده ربلرینه قاینارولور آلارنی (فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُّكَرًا) بس ربلری آلارنی آخرتده منکر بولغان عذاب برلن عذاب قیلور (وَاَمَّا مَنْ اٰمَنَ) دخی اول قومدن دعوت صوکنده ایمان کیترگانلری (وَعَمِلَ صَالِحًا) دخی ایزگو عمل قیلغان لاری (فَلَهُ جَزَاءُ الْعُسْرٰی) بس ایمان کیتربده ایزگو عمل قیلغان لارینه دنیا و آخرتده ایزگو جزأ بولور (وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ اَمْرِنَا يُسْرًا) دخی اول ایمان کیتربده ایزگو عمل قیلغان لارینه بیورغان نرسه لرمدن جیکل لك ایاسی بولغان اشنی ایتورمز یعنی جیکل اش برلن بیورورمز (ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا) مونڭ صوکنده ذوالقرنین قیاش چغش طرفنه ایرشونی قصد قیلدی قیاش چغش طرفینه ایرشدره تورغان سبب که ایاردی (حَتّٰی اِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ) قیاش چغش طرفینه ایرشکانی زمانده (وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلٰی قَوْمٍ) ذوالقرنین قیاشنی چغار تابدی شوندا این قوم اوزرینه (لَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا) اول قوم ایچون قیاشدن باشقه پرده قیلماق یعنی کییپلری وبنالاری یوق ایدی هم بیرلری بناقیلور ایچون یاراقلی توگل ایدی قیاش چغغان وقتده بیر آست لارینه کرب تورالار ایدی قیاش کوتارلگاج کسبلرینه چغالار ایدی (كَذٰلِكَ) ذوالقرنین نڭ امری بز توصیف قیلغانچه در (وَقَدْ اَحْطٰنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا) و تحقیق بز ذوالقرنین حضورنده بولغان نرسه نی عسکرلرنی و قوراللارنی هم سببلرنی بلویوزندن احاطه قیلدی (ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا) مونڭ صوکنده ینه مقصودینه ایرشدره تورغان سببلرگه ایاردی یعنی جنوب طرفندن شمال طرفینه کرشکان حالده مشرق برلن مغرب آراسنده بولغان اوچونچی یولغه ایاردی (حَتّٰی اِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ) ایکی سد (طاغ) آراسنه ایرشکان زمانده بیضاوی صاحبی اینه ایکی سندن ارمینیه برلن ادر بیجان طاغلاری باکه ارض ترک نڭ منتهاسنده بولغان ایکی بیوک طاغ مراددر ذوالقرنین نڭ سدی شول ایکی طاغ آراسنده واقع دی (وَجَدْنٰ مِنْ دُونِهَا قَوْمًا) ذوالقرنین ایکی طاغ نڭ آلدندن بر قوم تابدی (لَا يَكَادُوْنَ بِفَقْهٍ قَوْلًا) سوزنی آکلارغه یاقنده بولماسلار (قَالُوْا يٰ اِذَا الْقُرْنَيْنِ) بوقوم نڭ مترجملری ایتدیلر ای ذوالقرنین (اِنَّ يٰ اُجُوْجَ وَّمَأْجُوْجَ) درس نڭک یأجوج و مأجوج بولارنی نوح عه نڭ یافست اسملی بالالارندن ایکی قبیلده دیگانلر بعضیلار یأجوج ترکمن مأجوج جیل قبیلده سندن دیگانلر (مُفْسِدُوْنَ فِی الْاَرْضِ) بولار بیرده بوز و قلق قیلورلار (فَهَلْ يَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا) بس سینڭ ایچون خراج قیلورمزمی یعنی ماللارمزدن اجر بیررمزمی (عَلٰی اَنْ يَجْعَلَ) سینڭ قیلوڭ اوزرینه (بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا) بز نڭ برلن یأجوج و مأجوج آراسنده پرده نی (قَالَ) ذوالقرنین ایتدی (مَا) شول نرسه (مَكَّنٰ فِیْهِ رَبِّیْ) ربم مینی اول نرسه گه قدرتلی و قوتلی قیلدی (خَيْرٌ) منم ایچون سز نڭ مالوگزدن ایزگودر (فَاعِينُوْنِ بِقُوَّةٍ) بس میڭا سز قوتکزد برلن یاردم بیرکزد (اَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ) سز نڭ برلن یأجوج و مأجوج آراسنده قیلورمز (رَدْمًا) سزنی صاقلی تورغان پرده نی (اَتُوْنِ زُبْرًا حَدِيْدًا) میڭا تیمر کیسا کلرینی کیترکزد

(حَتَّىٰ أَذْأَسَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ) طاغنىڭ ايكى جانىنىڭ آراسى تىگىز بولغان زمانىدىكى دوالقرنن تيمىر
 كىساكلىرى توتىروب ايكى طاغ آراسىنى تىگىزلاپ بىرگەنى زمانىدىكى (قَالَ أَنْفُخُوا) دوالقرنننىڭ ئەمەلگە
 تيمىرارتە تورغان اوچاق لارغە ارگىز دىيى (حَتَّىٰ أَذْأَجَعَلَهُ نَارًا) ارلىش تيمىرنى اوط كىي قىلغان زمانىدىكى
 يەنى تيمىرلەر تامام اوط كىي قىزدىرغان زمانىدىكى (قَالَ آتُونِي) دوالقرنننىڭ ايتىدى مىڭا ارگان قورغاشىن
 كىيىرگىز (أَفْرِغْ عَلَيْهِ قَطْرًا) اول اوط كىي قىزدىرغان تيمىر اوزرىنە ارگان قورغاشىننى قىيىرماز
 (فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ) بىس بىيوكلىگى ايجون اول نىرسە (پىردە) گە ياجوج ومأجوجنىڭ مىنارگە كىچىلىرى
 يىتمادى (وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا) دىنى قاپلىغى ايجون اول سىنى تىيشارگە كىچىلىرى يىتمادى (قَالَ)
 ايتىدى دوالقرنننىڭ سىم تامام بولغاندىن سوڭ (هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي) بوسىنى يازارغە كىچى يىنومىنىم رىمىن
 رىمىندىر (فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي) بىس ھەر قىيچان رىمنىڭ وعدەسى قىيامت كىيلىسە (جَعَلَهُ دُكَّاءً) رىم اول
 سىنى كىيساك كىيساك ايتىپ بىر بىرلەن تىگىز قىيلور ياجوج ومأجوج ھەم قىيچارلار (وَكُنْ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا)
 دىنى رىمنىڭ وعدەسى ھەق بولىدى بو آيت ياجوج ومأجوج چىغىرنىڭ اشراف ساعىدىن بولۇپنە دلالت
 قىيلا (وَتَرَكُنَا) قويدىق يەنى قىيلىق (بَعْضُهُمْ) ياجوج ومأجوجنىڭ بىغىسىنى (يَوْمَئِذٍ) اوشبو سىدىن
 چىقانلارنى كىونىدىكى (يَوْمَئِذٍ فِي بَعْضٍ) بىغىسىنە قاپناشور قىيلىق يەنى كىوبلىكلىرى ايجون غايت
 طغىزلىقىدىن بىغىسى بىغىسىنە آزالاشور (وَنُفِخَ فِي الصُّورِ) قىيىرلەردىن قوبارلو ايجون صورغە ارلىدى
 (فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا) بىس بىيىن خلىقنى كامىل جىيىپىرلەن بىر اورنغە جىيىق (وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ) دىنى جەھنمنىڭ ظاھىر
 قىيلىق (يَوْمَئِذٍ) اوشبو قىيامت كىونىدىكى (لِلْكَافِرِينَ) كافرلىرگە (عَرَضًا) ظاھىر قىيلىق بىرلەن (الَّذِينَ)
 شوندا بىن كافرلىردىن آلال (كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غَظَاءٍ) اول كافرلىرنىڭ كىوزلىرى پىردەدە بولىدى (عَنْ
 ذِكْرِي) مەنم آيتلىرىمنى دىكىردىن (وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا) دىنى اول كافرلىر آيتلىرىمنى اشتىگە قادىر
 بولماس بولىدىلار (أَفَغَسَبَ الَّذِينَ كَفَرُوا) كافر بولغان آدملىر ظن قىيلىدىمىز (أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي)
 مىندىن باشقە قۇللار ومنى (عيسى فى ھەم فرشتەلىرىنى) توتولارونى (أُولِيَاءَ) مەبۇدىلەر توتولارونى ياردەمچىلەر
 دىيى ظن قىيلىدىمىز البتە بۇلای ظن قىيلىماسونلار (إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ) دىستلىككە بىز كافرلىرگە
 جەھنمنىڭ ھازىرلا دىك (نُزُلًا) قوناق غە ھازىرلىگان طعام كىيى ايتىپ (قُلْ) ايت سىن اى مەمەم كافرلىرگە
 (هَلْ نُنَبِّئُكُمْ) خىبر بىيىرىمىمىز سىزگە (بِالْآخِسْرِينَ أَعْمَالًا) عمللىر بوزىندىن ضرر ايتىپچىلەر بىرلەن (الَّذِينَ)
 شوندا بىن آدملىردىن مەلدە ضرر ايتىپچىلەر (ضَلَّ سَعِيَّهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) كىفرلىرى ايجون آلارنىڭ دىنيا
 تىركلىكىدە توروشولارى ضائع وباطل بولىدى (وَهُمْ يَحْسِبُونَ) ھالبىكم آلار ھساب قىيلىرلار (أَنَّهُمْ
 يَحْسِنُونَ صُنْعًا) دىستلىككە آلار اشنى كىوركەم قىيلىرلار يەنى كىوركەم اشنى قىيلازمىز دىيى ھساب
 قىيلىرلار (أُولَئِكَ) بو قىيامت صىفتىداغى يەنى عمللىرى باطل بولغان آدملىر (الَّذِينَ) شوندا بىن
 آدملىردىن (كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ) رىبلىرىنىڭ آيتلىرىنى انكار ايتىدىلەر (وَلَقَدْ) دىنى رىبلىرىنە بولقونى

انكار ايتديلار (فَجَبَّتْ أَعْمَالُهُمْ) بس بو آدملرنڭ كفرلرى سببلى عمللرى باطل بولدى (فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا) بس اول كافرلر ايچون قيامت كونه قدر اقامت قيلماز يعنى آلازغه اعتبار وقدر بولاس ياكه عمللرينى اولچى تورغان ميزان تورغماز معناسند (ذَلِكَ) امر شول يعنى عمللرى نڭ جويولوى (جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ) بو كافرلرنڭ جزاى جهنم در (بِمَا كَفَرُوا) كافر بولولارى سببلى (وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا) دى منم آيتلرمنى هم رسوللرمنى خورلاپ توتولارى سببلى (انَّ الَّذِينَ آمَنُوا) درستلكده شونداين آدملر ايمان كيترديلر (وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دى ايزگو اشلر قيلدیلار (كَانَتْ لَهُمْ) اول كشيلىر ايچون بولور (جَنَّتِ الْفِرْدَوْسُ) فردوس اوجماخلارى (نُزُلًا) قوناق طعامى كىي حاضرلانگان حالده (خَالِدِينَ فِيهَا) اول اوجماخلارده منگو قالغانلارى حالده (لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا) اول اوجماخلاردان باشقده ايلنوني استماسلر چونكه موندان باشقه مونڭ كىي جنت بو قدر (قُلْ) ايت سين اى محمد (لَوْ كَانَ الْبَحْرُ) اگر ديڭگز صوى بولسه (مَدَادَ الْكَلِمَاتِ رَبِّي) ربمنڭ سوزلرينى بازار ايچون قارا بولسه (لَنْفَدَ الْبَحْرُ) البته دنياده ديڭگز جنسى بتار (قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي) ربمنڭ سوزى بتماسدن بورون چونكه ربمنڭ سوزيك علمى كىي غيرمتناهى در اصلا بته چك توگل در (وَلَوْ جُمْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا) واگر بو بار بولغان ديڭگز كىي ديڭگزنى آرتسروب كيترساك يهودلر مسلمانلارغه ايتديلر سز اينه سز حكمت بيرلگان كشي كوب ايزگولك بيرلدى ديو حالبوكم اوزڭز حكمتنى (قرآننى) اوقيسز اوزڭزگه بيرلگان علم آزديو شول سوزگه جواب بولوب ذكر قيلنغان و ذكر قيلناچق آيت ايندى (قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ) ايت سين اى محمد يهودلرگه آچاق مين سز نڭ كىي آدم من ربمنڭ بتن سوزينى بلب بئرو احتمال يوق (يُوحَىٰ إِلَىٰ) ميكا وحى قيلنور (إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ) آچاق سز نڭ معبودڭز برگنه معبود در (فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ) بس كمدر ربسنه بولقونى اميد اينار (فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا) بس اول كشي ايزگو عمل قيلسون (وَلَا يَشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا) دى ربسى نڭ عبادتنه هيچ كمى اورطاق قيلماسون **كهف سوره سى نڭ ترجمه سى بتدى**

// ۵

اون توقزنجى سوره - مريم سوره سى مكده اينگان توقسان سيكز آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

(كهيعص) بو سوزنن مرادىنى الله تعالى اوزى گنه بلور (ذُكِرَ رَحْمَةً رَبِّكَ) بو اوقلغان نرسه ربك نڭ رحمتن ذكر در (عَبَّه زَكْرِيَّا) قلى زكريا (عم) غه بولغان رحمتنى (اذ) شول وقتداغى رحمتنى ذكر در (نَادَىٰ رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا) زكريا عم ربسنه ياشرن ندا قيلو برلن ندا قيلدى (قَالَ رَبِّ) زكريا عم ايتدى اى ربم ديو (إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي) درستلكه مين منم سؤيا كلرم ضعيف لندي (وَاشْتَغَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا) دى قارطلف بوزنن باشم يالترادى يعنى ساچلارم آغاردى (وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا) دى مين اى ربم سيكا دعا قيلوم سببلى اميدسز و محروم بولامدم بلكه

هر دعا قیلدقمده قبول قیلدك (وَآتَى خَفْتُ الْمَوْتِ) دخی مین بنواسرائیلدن اوزمه نسیبه یاقن بولغان
 آدملردن قورقدم یعنی آتام برلن برتوغمه قرداشمك بالالارندان چونکه بارز بولغان لار (مَنْ وَرَأَى)
 مینم اولسگاتم صوکنندان یعنی مین اولسگاج اتم ایچنده بخش خلیفه بولا آلاسار اتمنك دینلرینی
 بوزارلار (وَكَانَتْ أَمْرَاتِي عَاقِرًا) دخی منم خاتونم بالا توغدرماس بولدی (فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا)
 بس میکا اوز حضورگدان ولی عهد بولغان اوغل هبه قیلغای ایدك (يَرْثُنِي وَيُرِثْ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ)
 شرع برلن علمنی میندن هم یعقوبنك بالالارندان آلور یا که علمنی میندن پادشاهلغنی یعقوب
 بالالارندان آلور (وَأَجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا) ای ربم دخی اول بالانی اوزمهورگنه راضی بولش قیلغای ایدك
 (يَا زَكَرِيَّا) دعاسنی قبول ایتب الله تعالی طرفندان ندأ قیلندی ای زکریا (إِنَّا نَبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى)
 بزسیکا بچی اسمی ایربالا برلن سیونچ بیرهمز دیو (لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا) موندان الک بوبالا ایچون
 هیچ اسمداش قیلماقدی یعنی آنک اسمی برلن بوکارقدر هیچ کم تسبیه ایدلمادی (قَالَ رَبِّ) حضرت
 زکریا ایتدی (أَنِّي يَكُونُ لِي غُلَامٌ) نچك منم ایچون ایربالا بولسون (وَكَانَتْ أَمْرَاتِي عَاقِرًا) حالبوکم
 منم خاتونم بالا توغدرمی تورغان بولدی (وَقَدْ بَلَغْتَ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا) دخی مین قارتلقدان یاشنك
 نهاییه سنه ایرشدم بووقتک حضرت زکریا یوزیکرمی یاشنه خاتونی توقسان سیکز یاشنه بولغان دیکانلر
 (قَالَ كَذَلِكَ) الله تعالی ایتدی اش شرای دیو (قَالَ رَبُّكَ) ربك ایتدی (هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ) اولاش منم اوزمه
 جیکلدر یعنی قارت برلن قارچقدان بالاتوغدرو جیکلدر (وَقَدْ خَلَقْنَاكَ مِنْ قَبْلُ) ای زکریا تحقیق مین
 سینى موندان الک یاراتدم (وَلَمْ تَكُ شَيْئًا) حالبوکم سین هیچ شی بولماذك بلکه صرف بوق نرسه ایدك
 (قَالَ) حضرت زکریا ایتدی (رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً) ای ربم سیونچ بیرلگان بالانك بولوینه منم ایچون
 علامت قیل (قَالَ) الله تعالی ایتدی (آيَتُكَ) سینك علامتك (أَنْ لَا تَكَلَّمَ النَّاسُ) آدملر برلن سیلاشماؤدر
 (ثَلَاثَ لَيَالٍ) اوچ کیچه یعنی اوچ تاوذك (سَوِيًّا) اعضالارک وتلك سلامت بولغانی حالده (فَخَرَجَ
 عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ) بس حضرت زکریا نماز اوقی تورغان اورنی بولغان محرابندان قومی اوزرینه
 چقدی (فَاَوْحَى إِلَيْهِمْ) بس قومی اوزرینه اشارت قیلدی (أَنْ سَبِّحُوا) نماز اوقوگز یا که ربکونی
 پاکلاگز دیو (بُكْرَةً وَعَشِيًّا) ایرتده دخی کیچه (يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ) الله تعالی ایتد ایتدک بزدی
 ای بچی (عَم) تورات کتابنی تروشو برلن توت دیو (وَأَتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا) دخی بز بچی غه صبی
 وقتنده حکمتنی هم توراتنی آکلاو قوهسنی بیردك (وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا) دخی اوزمهورمزدان رحمت بیردك
 (وَزَكَاةٍ) دخی گناهلاردان پاکلکنی بیردك (وَكَانَ تَقِيًّا) دخی بچی (عَم) گناهلاردان صاقلانوجی بولدی
 (وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ) دخی آتا و آناسنه ایزگولك قیلوجی بولدی (وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا) دخی آتا و آناسنه
 رنجتوجی الله غه گناه قیلوجی بولمادی (وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ) بچی اوزرینه مکروه ایرشودن توغدرلغان
 کوننده الله دان سلامت قیلودر (وَيَوْمَ يَمُوتُ) دخی اولسگان کوننده قبر عذابندن سلامت قیلودر

(وَيَوْمَ يُنْفَخُ الصُّحُفُ) دى قىرلردن ترك بولغان حالدا قوبارلغان كونا اوطاغدا بىرلىك قورقورلارنىڭ
سلامت قىلدور (وَإِذْ كُنَّا فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ) اى محمد قىرلارنىڭ مەرىم قىزىنىڭ (إِذْ أَنْبَأَتْ مِنْ أَهْلِهَا)
شول ۋاقىتتا اول مەرىم اهللىرىنىڭ (مَكَانًا شَرْقِيًّا) بىت المقدسنىڭ شەرق تەرىپىدە بولغان اورۇنغا
شونىڭ ئىچىدە نىسار شەرق تەرىپى قىلە ئىتكانلار (فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا) بىس اهللىرىنىڭ
آرتىدىن بىرە اورۇننىڭ بىرلىك بىرلىك اهللىرىنىڭ آراسىدا بىرە ئورۇننىڭ بىرلىك بىرلىك
قىلدور (فَارْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا) بىس اول حضرت مەرىم گە رۇھىمىز (جبرائىل عەم) نى بىرلىك
(فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا) بىس جبرائىل عەم حضرت مەرىم گە اعضاءى تىگىز وسلىم بولغان ياش ساقلىرى
مىيىق سىز جىگىت بولۇپ سۈرەلەنگەن حالدا كىلىدى (قَالَتْ) حضرت مەرىم ايتىدى (إِنِّي أَعُوذُ
بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ) درىستلىككە سىنىڭ سىنىڭ سىنىڭ (إِنْ كُنْتُ نَفْسًا) اگرچە سىن اللەدان قورقۇچى
بولساڭكە اللەدان قورقۇچى بولماساڭكە بىگىرلىك سىنىڭ سىنىڭ (قَالَ) حضرت جبرائىل ايتىدى
(إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ) آخىر مەن رەببىڭنىڭ بىرلىك بىرلىك (لَأَهْبَلُكَ) سىڭا ھە قىلۇم ئىچىدە بىرلىك
اللەنىڭ ھە قىلۇمىنىڭ سەبب بولۇم ئىچىدە (غُلَامًا زَكِيًّا) گىناھلاردان پاك بولغان ابر بالانى حضرت
جبرائىل حضرت مەرىمنىڭ كۈلەك جىگىتىنىڭ ئۇرىدى شۇنداق لىزىت ھاسىل بولۇپ حضرت مەرىم حضرت
ئىسىغە ھامىلە بولدى دىگەنلەر (قَالَتْ) حضرت مەرىم ايتىدى (إِنِّي يَكُونُ لِي غُلَامٌ) مەن ئىچىدە نىچك
بالا بولسۇن (وَلَمْ يَمَسَّ نَفْسِي بَشَرًا) ھالبۇكى مەن ھېچ آدم ھالال تەرىپى بىرلىككە تۇتمادى (مباشە قىلمادى)
(وَلَمْ أَكُ بِغَفِيًّا) دىنى مەن زىنا قىلۇچى دە بولام (قَالَ كَذَلِكِ) حضرت جبرائىل ايتىدى امر اوشنداق
بىرلىك سىنىڭ ئاتاسىز بالا خەلق ايتىدى (قَالَ رَبُّكَ) رەببىڭ ايتىدى (هُوَ عَلِيُّ هَيْئًا) ئاتاسىز بالا خەلق
ايتىدى مىڭا جىگىتلىك (وَلَنَجْعَلَنَّ آيَةً لِلنَّاسِ) دىنى بىز بولاشنى قىلدورمىز اول اشنى (بالانى) آدملىرىگە علامەت
قىلدورمىز ئىچىدە ھەم كەل قىرتمىزگە دىلىل قىلدورمىز ئىچىدە (وَرَحْمَةً مِنَّا) دىنى بىزلىرىگە اوزەزدىن رەھمەت
ئىچىدە (وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا) دىنى بولاش ازلەك ھەم قىلىنىش ھەم لوھ المەھفۇزدا تەقدىر قىلىنىش اش بولدى
(فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَهَتْ بِهِ) بىس حضرت مەرىم حضرت ئىسىغە يۈكلى بولدى ھەم حضرت ئىسى قورساغىدا
ھالدا قومىدىن ئىرلىك ھەم مىنى سىگىز آي بولدى حضرت ئىسى دىن باشقا سىگىز آيلىق بالا دىنپادە
ترىكلىك ايتىمادى دىگەنلەر (اللە اعلم) (مَكَانًا قَصِيًّا) قومىدىن بىراق بولغان اورۇنغا (فَجَاءَهَا الْمَخَاضُ)
تولغاچقۇ ئورۇنى حضرت مەرىمنىڭ (إِلَى جَنَّةِ النَّعْلَةِ) خرما آغاقىنىڭ تەيىنە اول آغاق بىرلىك
ارتلىق ئىچىدە ھەم بالا تەيىنەنىڭ اول آغاققا تەيىنە ئىچىدە بولۇپ قىش ۋاقتى بولغان آغاقنىڭ اصلا
يەنى بىرلىك ھەم تەيىنەسى بولغان شول آغاق تەيىنەسى حضرت مەرىم بالاسىنى تەيىنە بىرلىك ھەم
ولادت بىر سەئەتتە بولدى دىگەنلەر (قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مَتُّ قَبْلَ هَذَا) حضرت مەرىم ايتىدى آدملىرىدىن
اوپالوندىن قورقۇندىن كەشكى بولاشنىڭ كەشكى بولسا (وَكُنْتُ نَسِيًّا نَسِيًّا) دىكىرى ئونىلۇپ
استىلىش بولغان نەرسە بولسا دىيى (فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا) بىس حضرت مەرىمنىڭ ئاستىدىن ياكە توبان

اورندان حضرت مریم که عیسی یا که جبرائیل ندا قیلدی (الَّتَحْزَنِي) حسرتلنمه سین (فَتَجْعَلُ رَبُّكَ
 تَحَنُّكَ سِرًّا) تحقیق ربك آستكده آغا تورغان بلغه قیلدی (وَهَزَى إِلَيْكَ بِجَنَاحِ النَّخْلَةِ) خرما آغاچینك
 تبیینی اوزك آوشدرب سلكت (تَسَاقَطَ عَلَيْكَ رُطْبًا جَنِيًّا) سینك اوزك كامل پشب بتكان چی
 خرما قیلور دیو شوندان صوك حضرت مریم باشسر ویمشسر بولغان خرما آغاچینی سلکدی آغاچ
 شول حالده باشلی بولدی یافراقلا نوب یمشلاندی وقتی قش وقتی ایدی (فَكُلِي وَاشْرَبِي) بس
 ای مریم بو آغاچنك یمشندن آشا هم آستكده چغقان بلغه نك صوندان اچ (وَقَرِّي عَيْنًا) هم
 نفس یوزندن خوش بولور یعنی كوكلك فی خوشلاندن نفسكدن قایغوكنی یبار (فَأَمَّا تَرَيْنَ مِنَ الْبَشَرِ
 أَحَدًا) بس اگر ای مریم آدملردن بر آدمی كورساك (فَقُولِي) بس ایت سین (إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ
 صَوْمًا) درستلكده الله رضالغی ایچون روزه توتونی نذرایتدم چونكه آلا روزه وقتده سیلاشماگانلر
 یا که تيك ترونی سیلاشماونی نذرایتدم معناسكده (فَلَنْ أَكَلَمَ الْيَوْمَ أَنْسِيًّا) بس بوكونك (یعنی نذرمن
 خبر بیررگانلر صوك) هیچ آدم برلن سیلاشما (فَأَتَتْ بِهِ قَوْمًا تَحْمِلُهُ) بس حضرت مریم قومنه بالاسی برلن
 بالاسی کوتارگانی حالده کیلدی (قَالُوا) قومی ایتدیلر (يَا مَرْيَمُ اقْنُصِي شَيْئًا فَرْيًّا) ای مریم عجب
 قیامتیش کیتردك (يَا أُخْتَ هَارُونَ) ای هارون عه نك قز قرداشی حضرت مریم قرداشك طبقه سنده
 هارون برلن برگه بولغان آدم نك اعقابندان بولدی دیگانلر یا که هارون عه نك نسلندن بولدی
 گرچه آرالارنك ملكیل قدر بولسده یا که هارون اسمی بررجل صالحه عفتده تشبیه قیلوب ایتگانلر
 (مَا كَانَ أَبُوكَ أَمْرًا سَوًّا) سینك آتاكده ابرنك یاوزی بولمادی (وَمَا كَانَتْ أُمُّكَ بَغِيًّا) دخی سینك
 آتاكده زناچی بولمادی (فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ) بس حضرت مریم جواب بیرو ایچون حضرت عیسی که اشاره
 قیلدی (قَالُوا) حضرت مریم نك قومی ایتدیلر (كَيْفَ نُنْكَمُ) بزچك سیلاشك (مَنْ كَانَ فِي الْأَمْرِ صَبِيًّا)
 بیشكده صبی بولغان بالابرلن بیشكده کی صبی نك سیلاشوی معموداش توگل دیدیلر (قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ)
 حضرت عیسی ایتدی درستلكده مین الله نك قلیمن (إِنِّي الْكَتَابُ) الله میكا کتاب (انجیل) بیردی
 (وَجَعَلَنِي نَبِيًّا) دخی الله مینی پیغمبر قیلدی (وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا) دخی الله مینی مبارك (خلق غه فائده
 بیروچی هم ایزرگولك ایراتوچی) قیلدی (إِنَّمَا كُنْتُ) قایوغنه اورونده بولسام (وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ
 وَالزَّكَاةِ) دخی الله میكا نماز هم زکوة برلن بیوردی اگرمالنی مالك بولسام یا که نفسمنی اشکی
 صفتلاردان پاگلایرلن بیوردی (مَادُمْتُ حَيًّا) ترك بولغانم حالده (وَبَرَّأَبَوَالِدَنِي) دخی آنامه ایزرگولك
 قیلوچی قیلدی (وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا) دخی مینی متکبر هم عاصی قیلمادی یعنی تکبرلنوچی
 هم ربسنه بوی صونماوچی قیلمادی (وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ) الله دان میكا سلام در توغان کونمده
 (وَيَوْمَ أَمُوتُ) دخی اولگان کونمده (وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا) دخی ترك بولوب قبردن قوبارلغان کونمده
 (ذَلِكَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ) صفتی ذکر قیلنغان ذات مریم اوغلی عیسی در (قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي) اول عیسی
 الله نك شوندا بین سوزیدر (فِيهِ يَمْتَرُونَ) اول سوزده (عیسی ده) شیک قیلورلار حالبوکم اول سوزده

اصلا شيك يوق حضرت عيسى آنا واسطه سندن باشقه الله نك (كُن) ديگان سوزى برلن وجودكه
 كيلگان كه كوره (كلمة الله) ديو آطالدى حضرت عيسى نك كلمة الله بولونده شيك يوق امانصار الار
 يهودلر بوسوزده نزاله شهلر نصارالار بولسه الله نك اوغلى ديلر يهودلر ساحر ديگانلر (مَا كَانَ لِلَّهِ
 اللَّهُ اِيچون لائق صفت بولمادى (أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ) بالادان توتو يعنى بالا توتو (سُبْحَانَهُ) الله
 بالا توتودان براق بولدى (أِذَا قُضِيَ أَمْرًا) الله براشنى بار قيلونى حكم قيلسه (فَأَنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ)
 آتچق الله اول نرسه كه بار بول سين ديو اينور (فَيَكُونُ) بس بار بولور اول نرسه (وَأَنَّ اللَّهَ رَبِّي
 وَرَبُّكُمْ) دغى درستلكده الله منم هم سز نك ربكزدر (فَاعْبُدُوهُ) بس الله غه عبادت قيلوگز يعنى
 برلهوگز (هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) بو مين ذكر قيلغان نرسه (توحيد يولى) توغرى يولدر بوسوز حضرت
 عيسى سوزى (فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ) يهودلر نصارالار جماعتى آرالارنك عيسى حقده اختلاف
 قيلديلار يهودلر ساحر نصارالار ابن الله ديديلر يا كه نصارالار اوز آرالارنك تورلى حزب (فرقه)
 بولوب اختلاف قيلديلار چونكه نصارادن نسطوريه حزبى عيسى ابن الله ديديلر يعقوبيه حزبى نفس
 الله بيركه توشب دين اويراتديده صوكره كولكه آشدى ديديلر ملكانيه حزبى عيسى الله نك قلى هم
 پيغمبرى ديديلر (قَوْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا) بس نى اوكنچدر كافر بولغان آدملر كه (مِنْ مَّشْهَدٍ يَوْمٍ عَظِيمٍ)
 الوغ كون نك حضورندن يعنى قيامت كونى نك قور قولارى نك حضورندن (أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصُرْ) كافرلرنك
 اشنوى و كوروى (يَوْمَ) شول كونك (يَأْتُونَنَا) كيلورلر بزرگه يعنى كافرلرنك دنياده وقت صوفر
 و چوقراق بولوب قيامت كون كورولرى واشتولرى تعجب قيلماغه لايقدر (لَكِنَّ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ)
 لكن قيامت كوننده ظالملر (فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) ظاهر بولغان آزغونلقددر (وَأَنذَرُهم يَوْمَ الْحَسْرَةِ) اى
 محمد عهم كافرلر نى حسرت يعنى قيامت كونندن قورقت (أِذَا قُضِيَ الْأَمْرُ) شول وقتك كافرلر كه حسرت
 بولور آش اوتالمش بولور يعنى كافرلر كه عذاب بران حكم قيلنور (وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ) حالبوكم اول
 كافرلر دنياده عذابده غفلتدهدر (وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ) اول كافرلر عذاب غه ايمان كيترماسلر (إِنَّا نَحْنُ
 نَرُثُ الْأَرْضَ) درستلكك بزرگه بيري آلورمز (وَمَنْ عَلَيْهَا) دغى بير اوزرنده بولغان جان اييلر نى
 آلورمز (وَالْيَنَّا يُرْجَعُونَ) دغى بزرگه قايتارلمش بولور هر بر آدم (وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ)
 اى محمد قرآنك ابراهيم نى ذكر قيل (أَنَّهُ كَانَ صَدِيقًا) درستلكك اول ابراهيم راست لقغه بابشوچى بولدى
 (نَبِيًّا) پيغمبر بولدى (أِذَا قَالَ) شول وقتك ابراهيم آيتدى (لَأَبِيهِ) اوزى نك آتاسنه (يَا أَبَتِ)
 اى آتام (لِمَ تَعْبُدُ) نى ايجون عبادت قيلاسن (مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يَبْصُرُ) اشتماى تورغان هم كورمى تورغان
 نرسه كه (وَلَا يَغْنَى عَنْكَ شَيْئًا) دغى اوزكسن هيچ نرسه نى يبارمى تورغان نرسه كه يعنى حالكنى بلى
 تورغان ذكركنى اشتمى تورغان بالباروكنى كورمى تورغان هم فائده قىلا آلمى و ضررى يباره آلمى
 تررغان نرسه كه نى ايجون عبادت قيلاسن (يَا أَبَتِ) اى آتام (إِنِّي) درستلككده مين (قَدْ جَاءَنِي مِنَ
 الْعِلْمِ) تحقيق علم دن كيلدى ميكا (مَا لَمْ يَأْتِكَ) سيكا كيلماكان نرسه يعنى سين بلماكان نرسه نى

قيلت یعنی سوزمزی اشتدرو برلن شرافتلك (وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا) دخی موسی غه
 رحمتزدن فرداش هارون نی پیغمبر بولغانی حاله هبه قيلت (وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ) وای
 محمد قرآنده اسماعیل (عهم) نی ذکر قیل (أَنَّهُ كَانَ ضَاقِقُ الْوَعْدِ) درستلكده اسماعیل (عهم) راست
 وعده لی بولدی نتا که آتاسی نكی بوغازلاوینه صبر قیلو برلن وعده قیلدی هم وعده سنه وفا قیلدی
 (وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا) دخی اسماعیل (عهم) الله تعالی نكی خلق غه دین اویراتر ایچون یبارگان ایلچسی هم
 پیغمبر بولدی * بیضاوی ایاسی «بو آیت رسول نكی صاحب شریعت بولوی لازم توگل ایگان لك که
 دلالت قیلا چونکه ابراهیم عهم نكی بالالاری ابراهیم عهم دیننك شریعتنده بولدیلاردی (وَكَانَ بِأَمْرٍ أَهْلَهُ)
 دخی اسماعیل (عهم) اهلنه بیورر بولدی (بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ) نماز هم زکوة برلن (وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ
 مَرْضِيًّا) دخی اسماعیل ربسی حضورنده سوزلری واشلری توغری بولدقندان راضی بولنمش بولدی
 (وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ آدْرِسَ) دخی ای محمد قرآنده ادریس (عهم) نی ذکر قیل اسمی اغنوخ ادریس
 دیو آطالوی کوب درس ایتوی ایچون هم الله تعالی ادریس عهم که ادرن صعیفه ایندرگان قلم ایله
 اوّل بازو یازغان هم حساب ونجوم علمنه اوّل قاراغان ادریس عهم دیگانلر (أَنَّهُ كَانَ صَدِيقًا نَبِيًّا) درستلكده
 ادریس (عهم) راست لفته لازم بولوی هم پیغمبر بولدی (وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا) دخی بز ادریسی
 بلند اورنغه (پیغمبر لك شرافتنه هم الله حضورنك قربت شرافتنه) کوتاردك بعضیلار اوجماخ قه بعضیلار
 آلتونچی بعضیلار دورتنچی قات کولک که کوتارلدی دیگانلر (أُولَئِكَ) بو ذکر قیلنغان پیغمبرلر
 (الَّذِينَ) شوندا این آدملردر (أَنعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) الله تعالی آلا رغه انعام قیلدی یعنی دنیاوی و اخروی
 نعمتلر برلن انعام قیلدی (مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ) آدم عهم بالالارندان بولغان پیغمبرلردن بولغوی
 اول الله تعالی انعام قیلغان آدملر (وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ) دخی نوح برلن برگه کیمه یوکلان آدملرنك
 بالالارندان بولغوی چونکه ابراهیم عهم نوح اوغلی سام نك نسلندن اما ادریس عهم موندان مستغنی
 (وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ) دخی ابراهیم نك بالالارندان بولغوی اسماعیل هم اسحاق هم یعقوب (عهم) کی
 (وَأِسْرَئِيلَ) دخی یعقوب بالالارندان بولغوی یعقوب عهم نسلندن موسی هم هارون زکریا دخی
 یحیی هم عیسی (عهم) کی لر (وَمِمَّنْ هَدَيْنَا) دخی بز خلق غه کوندرگان آدملر جمله سنندن بولغوی
 (وَأَجْنَبَيْنَا) دخی بز پیغمبر لك ایچون اختیار قیلغان آدملر جمله سنندن بولغوی یعنی الله تعالی نك
 دنیاوی و اخروی بولغان نعمتلر برلن انعام قیلغان آدملری شولاردر (إِذَا تَنَزَّلَتْ عَلَيْهِمُ آيَاتُ الرَّحْمَنِ)
 هر قیچان بو آدملر اوزرینه الله نك آیتلری او قلمش بولسه (خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا) بو آدملر سجده
 قیلغانلاری و یغلاغانلاری حالده یغلورلار یعنی الله نك آیتلرینی اشتکانده سزده شولای بولوگز
 معناسنك شونك ایچونك رسول الله «اتْلُوا الْقُرْآنَ وَابْكُوا فَإِنَّ لَمْ تَبْكُوا فَبُكُوا» دیگان یعنی قرآن او قوژده
 یغلاگز اگر اختیار ایله یغلار غه کوچکزیتماسه کوچله نب یغلاگز یعنی کولکیزی نچکرتگر تر و شکر

(فَخَلَقَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفًا) بس اول پیغمبر لر صوگندان یاوز قوم کیلدی (أَضَاعُوا الصَّلَاةَ) آلاز نمازنی ضائع قیلدیلار یعنی بتونلای قالدردیلار یا که وقتندن کیچکندیلر (وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ) دخی نفس آرزولارینه ایفردیلر خمر اچو و گناهلارغه چومو هم آنا باشقه آتابر بولغان قزئک نکاحنی حلال که صایو کبی (فَسَوْفَ يَأْتُونَ غِيًّا) بس بویاوز قوم تیز یاوزلقغه یولقورلار یا که « غی » دن جهنم ده گی بر چور مراد دیگان لر (إِلَّا) مگر یاوزلقغه یولقماسلار (مَنْ تَابَ وَآمَنَ) بواشلرندن توبه اینکان آدملر هم ایمان کینرگان آدملر (وَعَمِلَ صَالِحًا) دخی ایزگو عمل قیلغان آدملر (فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ) بس بوصفتده بولغان آدملر اوجماخغه کرر لر (وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا) ذمی هیچ نرسه ظلم قیلماسلار یعنی عمللری نئک جزأستندن هیچ نرسه کیتملماس (جَنَّتْ عَنْنَ) عدن اوجماخلارینه کرر لر (الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ) شوندا این عدن اوجماخلاری در الله تعالی قوللارینه اول اوجماخلارنی وعده قیلدی (بِالْغَيْبِ) اوجماخ آلازدن یا که آلاز اوجماخ دن غائب بولغان لاری حاله یا که غائب که ایمان کینرولری سبیلی (أَنَّهُ) درستلسکن الله تعالی (كُنْ وَعَلَّمَائِيًّا) اول الله نئک وعده سی (اوجماخ) اهلنه کیلوچی بولدی (لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا) اوجماخ اهللری اوجماخه فائده سوز اشماسلر (الْأَسْلَامَا) مگر عیب دن سلامت بولغان سوزنی گنه اشتور لر یا که فرشته لردن سلام بولور یا که بعضی نه بعضی سندن سلام بولور شونی اشتور لر (وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا) دخی اوجماخ اهللرینه اوجماخه رزقلاری بولور (بُكْرَةً وَعَشِيًّا) ایرته ده هم کیچه یعنی دنیا داغی عاده که بنایا که بوسوزدن دوام مراد (تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي) بوصفتلی اوجماخنی (نُورُثُ مِنْ عِبَادِنَا) قوللارمزدان بیررمز (مَنْ كَانَ تَقِيًّا) کفردن و گناهلاردان صافلانچی بولغان کشی که قریشر بر وقتده اصحاب ککف قصه سنی هم ذوالقرنین قصه سنی روحنی رسول الله دان صورادیلار رسول الله جواب بیرر که قادر بولمادی الله دان وحی کیلونی کندی هم وحی بر نیچه کونلر کیچکدی بعضیلار اون بش کون بعضیلار قرق کون کیچکدی دیگانلر مشرکلر ربسی محمدنی تاشلادی هم محمد که آچولاندی دیدیلر شول حق الله تعالی ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (وَمَا نَنْزِلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ) اینمه مز بزمگر ربکنک امری برلن اینه رمز یعنی بزئک وقتا بعد وقت اینومز ربکنک امری برلندر بو آیت جبرائیل عه هم سوزندن حکایت (لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا) اول ربک ایچوندن بزئک آلدمزده بولغان نرسه نی (وَمَا خَلَقْنَا) دخی بزئک آرتمزده بولغان نرسه مز (وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ) دخی آلدمز برلن آرتمز آراسنده بولغان نرسه یعنی حاضر حاله بولغان اوردن لارمز و وقت لارمز یعنی بر اوردنن ایکنچی اوردنغه کوچومز هم بروقت اینب بروقت اینماومز البته الله نئک امری وتلاوی بوینچه در (وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا) دخی ای محمد سینک ربک سیننی اونوتوچی (قویوچی) بولمادی یعنی منم اینمه وم هیچ نرسه دن توکل مگر ربکنک امر قیلماوندان (رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) سینک ربک کوکلر نئک و بیرلرنک ربسی در (وَمَا بَيْنَهُمَا) دخی کوکلر برلن بیرلر آراسنده بولغان نرسه لرنک ربسی در بس شولای بولسه البته اونوتو صفتی ممتنع بولادر الله ده (فَأَعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ) بس ای محمد ربکا

عبادت قیل هم رېکنک عبادتی نڅ آغرقلارینه صبر قیل وهی نڅ کيچگوي ومشرکلر نڅ خورلاوي سبیل کونک نڅ تشویش لښه سن (هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا) رېک ايچون باشقه الله اسمی برلن آطالمش بولوغه مستحق بولغان داتنی بله سونمی البته یوق بس رېکنک مثلی بولماونی هم رېکنک باشقه نڅ عبادت که مستحق بولماوي ثابت بولسه البته رېکنک امرینه امتثال قیلودن هم رېک نڅ عبادتی برلن مشغول بولودن هم عبادت آغرقلارینه صبر قیلودن چاره یوق (وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ) دخی آدم ایتور یعنی کافر آدم (أَفَذَا مَآءٌ) ایا هر قیچان مین اولسه هم (لَسَوْفَ أَخْرِجُ حَيًّا) بیرون ترک بولغان حاله چغارلش بولورمن مو دیو (أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ) ایا آدم ایسنه تشر ماسمی (أَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ) درستلکبه بز آدمی موندن الک یاراتدی (وَلَمْ يَكُ شَيْئًا) حاله بوم آدم هیچ باز نرسه بولمادی بلکه صرف عدم ایدی (فَوَرَبِّكَ لَنَعْصِرَنَّهْم) بس ای محمد رېک برلن قسم ایتب ایته من بعنی انکار ایتوچیلرني قوبارورمز (وَالشَّيَاطِينِ) شیطان لر برلن برگه (ثُمَّ لَنَعْصِرَنَّهْم حَوْلَ جَهَنَّمَ) مونک صوکنده همه سنی جهنم تیراسنده حاضر قیلورمز (جَنِيًّا) تزلری اوزرینه چوکانلری حاله (ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ) مونک صوکنده هر بر دین اییسی فرقه دن صورورمز (چغارورمز) (أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا) بو فرقه لردن قایوسی اللهغه باطرچیلک وگناه قیلو یوزننن قاطیرا قدر شوننن صوگ بوصفنده غی فرقه نی اوطقه تاشلارمز بو آیتده اشارت بار الله نڅ اهل عصیان دان کوبسنی عفو قیلوینه اگر آیت کفار که خاص بولمسه (ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ أَعْلَمُ) مونک صوکنده بز بلگوچیرا کمز (بِالَّذِينَ) شول آدم لرنی (هُمُ أُولُو بَہَا صِلًا) اول آدم لر جهنم که کرو یوزننن حقیرا قدر یعنی چغارلغان فرقه لردن قایوسی جهنم که کرر که تیوشلی بز آنی بله مز (وَأَنْ مِّنْكُمْ) وسزدن هیچ کم یوقدر (الْأَوَارِثُهَا) مگر بولدی ایسه جهنم که کروچیدر یا که حاضر بولوچیدر (لَکِنْ عَلَى رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا) هر بر آدم نڅ جهنم که کرو ی یا که حضوری رېک اوزرنه حکم قیلنغان واجب وثابت بولغان نرسه بولدی بو آیتده خطاب کافر لر که بولسه «وَرُودٌ، دُخُولٌ» معناسنده بولا اگر خطاب مؤمن لر برلن کافر لردن اعم بولسه ورود دخول معناسنک بولورغده یاری چونکه حضرت جابر ایته بو آیتدن رسول الله دن صورادقمده رسول الله ایندی ورود دخول معناسنده هیچ بر ایزگو ویاوز کشی تموغغه کرمی قالماس لکن ایزگولر که تموغ صالحون بولور آلارنی یاندرماس وسلامت توتار یاوزلارنی یاندر دیدی هم ورود حضور معناسنک بولورغده یاری مؤمن لرده جهنم تیراسنک حاضر بولورلار لکن کرماسلر (کشافی) امام زاهدی بو آیت نڅ نزول سببنک بو طریق ذکر ایته الله تعالی نڅ جهنم هر آدم نڅ وعده قیلنغان اورنی دیگان آیتی اینگاچ رسول الله هم حضرت عائشه و حضرت فاطمه هم ابو بکر عمر علی سلمی هر قایوسی یغلادیلار شوننن صوگ ذکر قیلنغان آیت اینگاچ ینه ده حسرتلری آرتدی شوندا صوگ الله تعالی متقیلرني جهنم دن قوتقارونی بیان قیلوب ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی بو آیت دلالت قیلادر صراط دن اوتونک حق بولوینه چونکه آدم لرنک جهنم که کیلوی صراطقه کیلو سبیلی بولا چونکه صراط جهنم استنک تارتلغان بر کوپر

بالامك بولور شول وقت سيكا بيررم ديدى (اَطْلَعِ الْغَيْبَ) عاص غيب گه توشنديمو (اَمْ اَتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا) ياكه الله حضورنك عهد توتنديمو يعنى غيبنى بلگوجى الله دن عهد آلديمو (كَلَّا) طييلسون بوفكرندن البته بوفكرى خطا در (سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ) اول عاص نك ايتكان نرسه سنى يازارمز (وَنُمَثِّلُهُ مِنَ الْعَذَابِ مِثْلًا) دى اول عاص قه عذاب دن آرتدورمز يعنى عذاب استنه عذاب آرتدورمز (وَنُرِثُهُ مَا يَقُولُ) دى عاص نك ايتكان نرسه سنى (مَالِونِي وَبِالْآسَنِ) آلورمز اوزى اولگاج (وَيَأْتِينَا فَرْدًا) دى قيامت كونك بزنك حضورمزغه مالسز وبلاسز يالغز بولغانى حاله كيلور (وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً) دى مكه كافرلى الله دان باشقه معبودلر توتديلار (لِيَكُونُوا لَهُمْ عَزًّا) اول معبودلرى الله حضورنك اوزلرينه شفاعت قيلوجيلار بولسون ايچون (كَلَّا) اول معبودلرنك الله حضورنك شفاعتچى بولو احتماللرى يوق (سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ) اول معبودلر كافرلرنك عبادتاريني البته انكار قيلورلار (وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا) دى اول كافرلرگه معبودلرى دشمن بولورلار (اَلَمْ تَرَ) بلمادكم سين اى محمد (عَم) (اِنَّا ارْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ) درستلكك بزشيطان لارنى يباردك ايركلى قيلدق (عَلَى الْكَافِرِينَ) كافرلر اوزرينه (تَوَزَّهُمْ أَزًّا) اول شيطان لار كافرلرنى گناه قيلوغه غرورلاندماق وقوزغاتمق برلن غرورلاندورلار وقوزغاتورلار (فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ) بس كافرلر اوزرينه عذاب اينونى استاو برلن آشقما (اِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا) آخى كافرلرنى هلاك ايتونك كونلرينى صاناماق برلن صانارمز يعنى كافرلرنى هلاك قيلوبرلن آشقما آلارنك هلاك يولوى ايچون صانالمش كونلر صولولارغنه قالدى (يَوْمَ نَعُشِّرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ) اى محمد شول كوننى ذكر قيل اول كونك كفرن وگناهلاردن صاقلانوجيلارنى رحمت قيلوجى ريلرينه چيارمز (وَقَدْ) آطلانغان لارى حاله (وَنُسُوقُ الْمُجْرِمِينَ) دى كافرلرنى سررمز الى جهنم جهنم گه (وَرْدًا) صوصاغان لارى حاله (لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ) بندهلر شفاعتنى ملك لئماسلر (اَلَا مَنْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا) مگر الله حضورنده ايمان وايزگو عمل سببلى عهد توتقان آدملرگنه شفاعتنى مالك بولورلار (وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا) دى يهودلرهم نصارالار الله بالاتوتدى ديديلر يهودلر عزير عهمنى نصارالار عيسى عهمنى الله نك اوغلى ديديلر (اَفَتَجْمَعُكُمْ شِيئًا اَدًّا) اى يهودلر ونصارالار تخفيف سز الوغ قباحت سوزبرلن كيلدكز (تَكَاذُّ السَّمَوَاتِ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ) بوقباحت سوزنك الوغلقندان كوكلر يارلورغه ياقن بولور (وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ) دى بوسوزنك الوغلقندان بيريارلور (وَتَخْرُ الْجِبَالُ هُدًّا) دى تاغلار كيساك كيساك بولوب صنبتشار يعنى الله بالا توتدى ديگان سوز شونداين الوغ قباحت سوزگه اكر بوسوزنى مادي بولغان صورت برلن صورتلندرلسه بوسوزگه ذكر قيلنغان الوغ جسملر طاقت توتا آلماي تارالورلار ايدى (اِنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا) كوكلر وبيرلر يارلورغه وتاغلار كيساك كيساك بولوب تارالورغه ياقن بولورلار كافرلرنك اللهغه بالا ائدهولرى ايچون (وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ) والله نك حاله مناسب بولماس (اِنْ يَتَخَذُوا وَلَدًا) بالاتوتماق (اِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ)

۸۰

۹۰

كوكلارده بولغان عقل اياسى ذاتلارنىڭ ھېچ بىرى توغلار (وَالْأَرْضِ) دىنى يېزىلاردا بولغان عقل اياسى
 ذاتلارنىڭ ھېچ بىرى توغلار (الْآتَى الرَّحْمَنُ عَبْدًا) مگر قىيامت كۈنىدە دىلىل قىل بولوب اللەنىڭ
 حضورىنە كىلگۈچىدەر (لَقَدْ أَحْصَاهُمْ) تحقيق ھەر بىر مخلوقنى اللە تەلىلى وقدرى بىرلن احاطە قىلىدى
 (وَعَدَهُمْ عَذَابًا) دىنى ھەر بىر مخلوقنى ساناماق بىرلن سانادى يعنى اوزلرىنى وصوللارونى واشلارنى
 سانادى (وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا) ومخلوقلارنىڭ ھەر بىرى قىيامت كۈنىدە اللە حضورىنە يالغىز بولغان
 ھالدا كىلگۈچىدەر (إِنَّ الَّذِينَ) درستلىككە شۈندىلن آدملر (آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ايمان
 كىتىدىلر وايىزگۈچىلر قىلىدىلر (سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا) اللە تەلىلى اول آدملر ايچون دوستلىق قىلور
 يعنى اول آدم لارنىڭ كۈللەرنى دوستلىقنى خلق قىلور (فَأَنَّمَا يُسْرِنَا بِلِسَانِكَ) بودر باشقە توغلار
 اى محمد قرآننى سىنىڭ تىلى (عرب تىلى) بىرلن ايندىروسىبىلى جىكل قىلىق (لَنُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ) قرآن
 بىرلن كىفردن صافلانغان آدملرگە سىونچ بىروڭ ايچون (وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لَّدَا) دىنى قرآن بىرلن باطللىق
 بىرلن قىچىرشوچىلارنى قورقتوڭ ايچون (وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ) مگە كافرلىرىن بۈكۈن بولغان زمان
 اھلىدىن كۈبىنى ھلاك قىلدىق (هَلْ تُحِسُّ مُّهُمْ مِنْ أَحَدٍ) ايا آلاردان بىرسى بىلە سۈنمى (أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ
 رِكْزًا) ياكە آلارنىڭ ياشىرىن تاوشلارنى اشە سۈنمى البتە بۈكۈن بىس آلارنى ھلاك اينومز كىي
 مگە كافرلىرىندە شولاي ھلاك قىلورمز ھىرىم سۈرەسى نىڭ تىرجەھسى بىدى

يكرمنچى سۈرە (طه) سۈرەسى مگەدە اينگان يۈزدە اوتوزبىش آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

(طه) بۈسۈزىدىن مرادىنى اللە تەلىلى اوزىگنە بلور ياكە (طه) اى ايرمعناسىنىك ياكە رسول اللەغە
 امر يعنى اى ايكى آياغىڭ ايلە بىرگە باص معناسىنىك چۈنكە رسول اللە تەلىلى نمازنىك بر آياغىغە غنە
 باصب اوقى ايكى (مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ) اى محمد (عه) سىنىڭ اوزرگا قرآننى ايندىرماڭ (لَنَشْفِي)
 سىنىڭ مشقىلنىڭ ايچون يعنى قىرىش لىرنىڭ كىرىنە آرتوق قايرىدور بىرلن مشقىلنىڭ ايچون چۈنكە سىڭا
 واجب بولغان نىسە ايرشدرۈگنە ياكە آرتوق رياضت بىرلن ياكە تۈن بۈيىنى اوياغ تورۈدور بىرلن مشقىلنىڭ
 ايچون (الْأَنْذَكْرَةَ لِمَنْ يَخْشَى) لىكن كۈگىلىدە قورقوبولغان آدمنى وعظ قىلو ايچون ايندىردىك (تَنْزِيلًا)
 ايندىردىك بىرلن ايندىرلىلى اول قرآننى (مِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ) بىرلىرى ياراطقان ذات (اللہ) دن (وَالسَّمَوَاتِ
 الْعُلَى) دىنى بلىد كۈكلرى ياراطقان ذاتىن (الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى) بۈيىن عالمگە رحمت قىلوچى
 اللە عرش اوزرىنە غالب بولىلى (لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ) اول اللە ايچوندىر كۈكلردە بولغان نىسەلر (وَمَا
 فِي الْأَرْضِ) دىنى بىرلىردە بولغان نىسەلر (وَمَا بَيْنَهُمَا) دىنى كۈكلر بىرلن بىرلر آراسىدە بولغان نىسەلر
 (وَمَا تَعْبَتِ الْآثَرُ) دىنى بىر آستىدە بولغان نىسەلر (وَأَنْ تَجْهَرُوا بِالْقَوْلِ) اى محمد اكر ذكرده ياكە دىئادە
 سۈزنى قىچىروب ايتساڭ اللە سىنىڭ قىچىروڭدان موڭسىز (فَأَنَّهُ يَعْلَمُ الْسِّرَّ وَأَخْفَى) بىس درستلىككە

الله ياشرن سوزنيك هم ياشرن سوزداندە ياشرنراك بولغان سوزنى ده بلور (الله) هربر كوركام
 صفتنى جيفان ذات (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) هيچ معبود بالمق يوقدر مگر اول الله غنه در (لَهُ الْأَسْمَاءُ الْعُسْنَى) اول
 الله ايچون كوركام اسمار باردر (وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى) اى محمد (عهم) تحقيق سېكا موسى نك سوزى
 (خبرى) كېلىدى (اذ رَأَى نَارًا) اوط (نور) كوركمان وقتلغى سوزى (خبرى) حضرت موسى بروقتە
 شعيب عهه دان مدين دن مصرغه آناسنه زيارت قىلورغه بارورغه اذن صورادى هم خاتونى ايله مصرغه
 بارورغه چتدى «طوى» اسملى چورتوغروسنه يتكاج خاتونى بالا تابدى بېك بورانلى قش كوفى نك
 كېچى ايدى جمعه كېچ ايدى يولمان ده آداشدى شول وقت طورطاغى ياغندان براوط كوردى (فَقَالَ
 لَهُمْ امْكُثُوا) بس موسى عهه جماعتلرينه ايتدى سز شونده تور وگز (إِنِّي آنَسْتُ نَارًا) درستلكه مين
 اوط كوردم (لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ) شايد مين اول اوطدان سزگه اوط قابزوب كېلورم
 (أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى) ياكه اوط ياقنلغى اوزرنده توغرى بولغه كوندروچىنى (آدمنى)
 تابارمن (فَلَمَّا أَتَاهَا) بس حضرت موسى اوط ياننه كېلگان زمانه (ياشل آغاچ يان ب تورا تورغان آق اوط بولغان)
 (نُودَى يَا مُوسَى) اى موسى دېر ندا قىلندى (إِنِّي أَنَا رَبُّكَ) درستلكه مين اى موسى سېنك ربك
 من حضرت موسى غه ندا قىلنغاچ ندا قىلوچى كم دېدى الله تعالى مين دېو جواب بهردى حضرت
 موسى غه ابليس وسوسه قىلدى شايد ندا قىلوچى شيطان سدر دېو حضرت موسى ايندى ميكا ندا
 قىلوچى الله ايدكى مين بلم چونكه مين بوندانى هرجهندن وهر اعضام برلن اشدنم دېدى (فَاخْلَعْ
 نَعْلَيْكَ) بس اى موسى ابكى باشماغكى سال ياكه كوكلگنى اهل دن ومال دن بوش قىل اولگى معناغه
 قاراغانده الله تعالى نك حضرت موسى غه باشماق سالو برلن امر قىلوى تواضع وادب ايچون ياكه
 باشماغنده نجاست بولدى ايچون چونكه باشماغى ايلانماگان ايشاك تيرسندن باصالغان بولغان (أَنَّكَ
 بِالْوَادِى الْمُقَدَّسِ طُوًى) باشماغكى شونك ايچون سال درستلكه سين اى موسى مبارك ياكه پاك
 بولغان (طوى) اسملى چورتوغروسن (وَأَنَا اخْتَرْتُكَ) ومين سىنى پيغمبرلك ايچون اختيار قىلدم (فَاسْتَمِعْ
 لِمَا يُوحَى) بس اوزگا وحى قىلنغان نرسه نى ايشت (أَنِّي أَنَا اللَّهُ) درستلكه مين هربر كوركام صفتنى
 جيفان وهر بر نقص صفتدان پاك بولغان الله من (لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا) هيچ معبود بالمق يوقدر مگر مينگنه من
 (فَاعْبُدْنِي) بس ميكاغنه عبادت قىل (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي) دغى مېنى ذكر قىلوايچون نماز او قو *
 ياكه نمازنى ايسكا توشركانللك ايچون نماز او قو معناسته بومعناغه بنا بوايت نمازنى قضا
 قىلونك مشروع بولويته دليل بولا چونكه ايسكه توشرو اونتنان صوگنده بولا هم رسول الله نك
 «مَنْ نَامَ عَنْ صَلَاةٍ أَوْ نَسِيَهَا فَلْيَصِلْهَا إِذَا ذَكَرَهَا» حديثى ده بوايت كه موافق بولا حديث نك معناسى
 بركى بوقلاب ياكه اونوتب نمازنى قالدرسه ايسنه توشكاچ قضا قىلوب او قوسون معناسته
 مدارك صامى ايت بوايت توميد صوگنده ايك الرغ فرض نماز بولورغه دلالت قىلا دېو
 (إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ) درستلكه قيامت شيكسر كېلوچيدر (أَكَادُ أَخْفِيهَا) قيامتنى آدملردن ياشرن

قىلارغە ياقىن بولورمن قىيامت نىڭ ياقىلغى آدملىرىگە علامىلىرى بىرلىگىدە ئاھىر بولور ياكى قىيامتى
 ياشىرىن قىلورنى تىلارمن (لَتَجْزَى كُلُّ نَفْسٍ) قىيامت كىلور ھەر نىفسىگە الش بىرلىسون ايچون (بِمَاتَسْعَى)
 سىنى قىلغان نىرسە سى بىراىرىدە (فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا) بس اى موسى قىيامتىنى تصدىق قىلوردان دوندىرماسون
 سىنى (مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا) قىيامتكە ايمان كىتىرماگان آدم (وَأَتَّبَعَ هَوَاهُ) دىنى نىفس آرزوسىنە ابارگان
 آدم (فَتَرَدَّى) بس قىيامتىنى تصدىق دان كافىرنىڭ دوندىر دى سىبىلى دونساڭ ھىلاڭ بولورسن (وَمَاتَلِكْ
 بِيَمِينِكَ يَا مُوسَى) اى موسى اوك قولىڭدە بولغان ھالىدە بونى نىرسە (قَالَ هِيَ عَصَايَ) ھىزىت موسى
 ايتىدى اوك قولمىدە بولغان نىرسە طاباغىمىز (أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا) اول طاباغىمىز اوزىرىنە طابانورمن آردىغان
 وقتىمىدە (وَأَهْشَى بِهَا عَلَى غَنَمِي) دىنى اول طاباغىمىز بىرلىن قويلارمىدە آغاچ يافراقلىرى تىشىرىمىن
 (وَلَىٰ فِيهِمَا آيَاتٌ أُخْرَىٰ) ومنم ايچون اول طاباغىمىز باشقىدە حاجىتلىرىدە باردىر (حَبِطَتِ الْأُشُوحُ وَأَزْوَاقًا
 ھىم طاباغىمىز كىيىم بابوب اوزىمىنى اسسىلىكىدىن كولاڭالو كىيىلىرى) ھىزىت موسى اللەنىڭ صوراوندىن
 مقصود طاباغىمىزنىڭ ھىقىقىتى بىيان ھىم طاباغىمىز بولغان فائىدەلىرىنى بىيان ايدىكىنى ھىم قىلدىقندىن طاباغىمىزنىڭ
 ھىقىقىتىدە ھىم فائىدەلىرىدە بىيان بىرلىن جواب بىردى (قَالَ أَلَمْهَا يَا مُوسَى) اللە تعالى ايتىدى اى موسى
 طاباغىمىزنى قوللىدىن طاشلايدى (فَأَلْقَاهَا فَاذْأَبَتْ حَيَّةً تَسْعَى) بس ھىزىت موسى طاباغىمىزنى قوللىدىن طاشلايدى
 بس شول وقتىدە طاباغىمىز بىرلىن يورى تورغان الوغ جىلان بولدى ھىزىت موسى طاباغىمىزنىڭ جىلانغە
 ايلنىب بىرلىن طاشلايدى و آغاچلىرىنى بىرلىن كورگەچ قورقىدى (قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ)
 اللە تعالى ايتىدى جىلاننى (طاباغىمىز) توت قورقىمىز (سَنُعِيْهَا سِирَتَهَا الْأُولَىٰ) اول طاباغىمىزنى اولىگى
 صىغىنىدە قايتارىمىز دىبو (وَأَضْمُمُ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ) وقولونى بىرلىك آستىدە بولغان جانىڭا قوش (تَخْرُجُ
 بِيَضًا) قوللىڭىز عادتتىن طاش آق بولغان ھالىدە چىقار (مَنْ غَيْرُ سُوَّةٍ) آلاىق عىبىتىدىن باشقىدە بىرلىن قوش
 ياقىلغى كىيى صافى آق بولوب چىقار (آيَةٌ أُخْرَىٰ) ايدىكىنى ھىم بىرلىن ھالىدە چىقار (لِنُرِيكَ
 مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَىٰ) بولاشىنى قىلدىق سىڭا الوغ علامىلىرىدىن بىرلىن كورساتومىز ايچون (اذْهَبْ
 إِلَىٰ فِرْعَوْنَ) اى موسى فرعون گە بار (أَنَّهُ طَغَىٰ) درىستلىككە اول فرعون آزدى (قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي
 اللە تعالى ھىزىت موسى غە فرعون نى دعوت قىلورغە قوشقاچ اللەدان صوراب ايتىدى اى رىمىمىز كورگەنى
 راوشان قىلدى بىرلىن كورگەنى كىل قىلدى قاطىلىق لارغە چىدى تورغان قىلدى (وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي) واشىمىزنى چىڭىل
 قىلدى (وَأَحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي) وتامىدىن صافا قىلدى چىش بىرلىن ھىزىت موسى نى قوللىنىدە كوتاردى
 ھىزىت موسى فرعون نىڭ سىقالتىدىن توتىپ بولدى فرعون آچولان بىرلىن ھىزىت موسى نى اولتىرگە امر قىلدى
 ھىزىت آسىيە ايتىدى اول صىبى بالا ھىچ نىرسە بىلمى ياقوت بىرلىن اوطلۇ كورمىنى آيورىمى دىدى
 شوندىن صول ھىزىت موسى آلدىنىدە ياقوت بىرلىن اوطلۇ كورمى كىتىردىلىر ھىزىت موسى اوطلۇ كورمىنى
 آلوب آغزىنىدە قابىدى شوندىن تلىدە ضرر قالىدى قولونىڭ آقلىغىدە شول سىبىدىن اولسە كرك اللە تعالى نىڭ
 اى موسى صورادىغان نىرسە كى بىرلىدى دىگان سوزى بىرلىن تلىنىڭ سىلامىلىرىنىدە استىلال قىلغان لار

بعضيلار حضرت موسى نىڭ حضرت هارون حقنىڭ تەلىمىدىن تەلىمىگە قارشى دىگەن سوزى بىرلەن
 سىلا تەلىمىگە بارغانلار لىكىن حضرت موسى تەلىمىگە بولغان سىلاۋىنىڭ بۇيۇنلاي بۇيۇنلاي سىلاۋىنىڭ بىلگە
 سوزىنى كىشى فەھم قىلغۇچى. قىلغۇچى بولغۇچى غەنىيە سوزىدى دىگەنلەر نەتىجىسىدە كۆرۈلگەن سوز شۇنى
 قوتىلى (بىيىۋى) (يَفْقَهُوا قَوْلِي) (اگر تەلىمىگە بولغان تويىنى چىشساڭ خەلق مەن سوزىمنى آڭلارلار ايدى
 (وَأَجْعَلِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي) (مېڭا اھلىدىن وزىر (ياردىمچى) قىل (ھاروننى) (قۇداش ھاروننى
 (أَشُدُّهُ أَمْرًا) (قۇداش ھارون بىرلەن قوتىلى قىل ياكە ھارون بىرلەن قوتىلى قاتلى قىل (وَأَشْرِكُهُ
 فِي أَمْرِي) (دەخى قۇداش ھاروننى اشمەن اورطاق قىل (كَيْ نَسْبَعَكَ كَثِيرًا) (سىڭا كۆپ تەسبىيىت ايتىمۇز ايچون
 (وَنَذْرُكُكَ كَثِيرًا) (دەسبىيىت كۆپ دىكر قىلۇمۇز ايچون (أَنَّكَ كُنْتَ بِنَاصِيرًا) (دەستەلىككە سىن بىزنى كۆرگۈچى بولدىڭ
 (قَالَ) (اللہ تەلىي ايتىدى (قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى) (اى موسى تەحقىق سىڭا سوراغان نەرسەڭ بىرلىدى
 (وَلَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى) (تەحقىق بىز سىڭا ايكىنچى مرتبە انعام قىلدىق (إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ) (شول
 ۋەقتدە انعام قىلدىق سىنىڭ آناڭا دەخى قىلدىق يەنى آناڭنىڭ كۆڭلىگە اھام قىلدىق (مَا يُوحَى) (دەخى
 بىرلەنگەن بىلەن توراغان نەرسەنى (أَنْ أَقْدَفَ فِيهِ فِي التَّابُوتِ) (موسىنى تابوت كە سال (فَأَقْدَفَ فِيهِ فِي التَّابُوتِ) (بىز
 موسىنى تابوت بىرلەن نىل درياسىنى سال (فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّامِلِ) (بىز نىل درياسى اول موسىنى تابوت
 بىرلەن قىرغىغا تاشلار (يَا عَادُ عَادُوكُلُوا وَعَادُوكُلُوا) (اول تابوتنى مېڭا ھەم موسىنىڭ اوزىنى دىشان بولغان كىشى
 (فرعون) (آلوردى بولالە تەلىي شول طريق حضرت موسىنىڭ آناسىنى دەخى قىلغۇچى آناسى تابوت ياصاب
 تابوت كە مامق توشادى حضرت موسىنى تابوت كە سالوب تابوتنى يابوب نىل درياسىنى تاشلادى نىل
 درياسىدىن بىر يىلغە فرعوننىڭ باغچەسىگە آغىز كۆرەيدى ھەم تابوت آغۇز باروب فرعوننىڭ باغچەسىگە
 كۆردى فرعون بىرلەن حضرت آسىيە باغچەدە اوتتالار ايدى بوتابوتنى كۆرگەچ فرعون سودان چىقارورغە
 قوشدى تابوتنى چىقاردىلار و آچىدىلار ايچىدىن بىك كۆرگەم يوزلى صىي بالا چىقىدى فرعوننىڭ كۆڭلىگە
 اللہ تەلىي بالانى سولكى كورساتىدى (وَالْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي) (دەخى سىنىڭ اوزىڭا اوز طرفىدىن اول
 دىشانغە مەھبەتنى تاشلادىم شونىڭ ايچون فرعون سىنى ياراتىدى (وَلَتُنْصَحَ عَلَى عَيْنِي) (اول دىشاننىڭ
 كۆڭلىگە سىڭا مەھبەتنى تاشلادىق مەن ھەزورمەن سىنى تەربىيە قىلسۇن و سىڭا ايزگولك قىلسۇن ايچون
 (إِذْ) (شول ۋەقتدە اول دىشاننىڭ كۆڭلىگە سىڭا مەھبەتنى تاشلادىق (تَمَسَّحَ أَخْنُكُ) (سىنىڭ قىز قۇداشنىڭ
 مەرىم يۇر بولدى (فَتَقُولُ) (بىز ايتۇر بولدى (هَلْ أَدُلَّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُ) (اياسىزنى بو بالانى تەربىيە
 قىلۇچىغە ايرىشۇر بىمۇ يەنى بو بالانى ايمزىرگە سىزگە بىر خاتون تابوب بىر يىمۇ دىبو فرعونلر حضرت
 موسىنى تابوتتىن آلتاندىن سولك حضرت موسى ھېچ خاتوننىڭ سوتىنى ايممادى شونىڭ سولكىدىن حضرت
 موسىنىڭ قىز قۇداش مەرىم فرعونگە باروب سوت آناسىنى تابوب بىررگە وعا قىلدى ھەم حضرت
 موسىنىڭ اوز آناسىنى كىتىردى بالا شول سەعت ايمە باشلادى (فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ) (بىز اى موسى
 بىز سىنى آناڭا قايتاردىق (كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا) (سىڭا بولغۇ سىيلى آناڭنىڭ كۆزى راوشان و كۆڭلى شاد

بولسون ايچون (وَلَا تَحْزَنْ) وسيندن آيرلو سېلى حسرتلنمەسن ايچون (وَقَلَّتْ نَفْسًا) دىنى اى موسى
اسرائيلىنى ياقلاپ بر قبطىنى اولتردك (فَجِئْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ) بس بىز سىنى قاينغودن قۇتقاردق
يعنى قصاص ايچون اوزىنى فرعوننىڭ اولتروندىن (وَقَتْنَاكَ قَتُونًا) دىنى بىز سىنى تورلى بلالار
برلن بلالاندردق (فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ) بس مەدىن اھلى ايچىندە نېچە يىللار توردك
(ثُمَّ جِئْتُ عَلَىٰ قَدَرٍ يَا مُوسَىٰ) بونىڭ صوڭىدە اى موسى بىز چىكلاگان چىكلاو اوزرىندە
كىلدك سىن يعنى پېغمبەرلىك ايچون چىكلاگان چىك اوزرىندە (قرق ياشنە) حضرت موسى قبطىنى
اولترب مەدىنەگە قاچقاندە اون ايكى ياشىدە ايدى حضرت شەيب حضورندە يىكرى سىكز يىل توردى
صافسورە اسملى قىزىنىڭ مەرى ايچون اون يىل كىنو كىندى (خازن) (وَأَضْطَجَعْتَكَ لِنَفْسِي) واوزمىنىڭ
مېتىم ايچون سىنى اختيار قىلدىم (اذْهَبْ أَنتَ وَآخُوكَ بِآيَاتِي) منم معجزەلرم برلن اوزىدە ھم قىلداسك
ھارون دە بارسن (وَلَا تَتَّبِعْ فِي ذِكْرِي) دىنى مېنى ذكردە يالغاولق وقصور قىلماڭىز (اذْهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ)
ھەر ايكىڭىز فرعونگە باروڭىز (اِنَّهُ طَغٰى) درستلىككە اول فرعون آزدى (فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا) بس فرعونگە
يوشاق سوز ايتوڭىز يعنى سىنىڭ كىفرىدىن پاكالانورگە مىلىك بارمى وبىز سىنى رېڭا ايمان كىتىروگە
كوندرىمىز بس رېڭىدىن قورقارسن دىو ياكە كىنەسى ايلە خطاب قىلىڭىز مەناسىدە فرعوننىڭ اوج
تورلى كىنەسى ابوالعباس ابوالوليد ھم ابومرە اللہ تعالى اوزىنىڭ دشمانى بولغان كافرىنى وعظلاغاندە
يوشاق سوز برلن وعظ قىلوغە قوشقان بس وعظ قىلوچى دىن باشلارىندە (امام لارغە) خالقنى وعظ قىلغاندە
بىگەرە كەدە يوشاق سوز ايلە وعظ قىلوغە كرك بولا (لَعَلَّهُ يَنْذَكُرُ اَوْ يَخْشَىٰ) فرعوننىڭ وعظلانويىنى
ياكە اللہدان قورقونى اميد ايتكانىڭىز ھالە بارڭىز (قَالَا رَبَّنَا اِنَّنَا نَخَافُ) حضرت موسى برلن حضرت
ھارون ايتىدىلار اى رېمىز بىز قورقامىز (اَنْ يَفْرُطَ عَلَيْنَا) فرعوننىڭ بىزگە عذابنى آشقىدروندان يعنى
معجزەمىزنىڭ ودعوتىمىزنىڭ تمام بولوندىن اللہ بىزنى عذاب قىلوغە كىرشتىدىن (اَوْ اَنْ يَطْغٰى) ياكە
آزغونلىقىنى آرتىدروندان يعنى سىنىڭ ھىڭكە جىناپكا مناسب بولماغان سوزلىرىنى ايتىدىن (قَالَ لَا تَخَافَا)
اللہ تعالى ايتدى قورقماڭىز (اِنْتِي مَعَكُمْ) درستلىككە مېن سىزنىڭ برلن ياردىمكردە وسىزنى صاقلانودە
برگەمىن (اَسْمِعْ وَاَرٰى) سىزنىڭ آراڭىزدە بولغان سوزنى اشتورمىن واشنى كورومىن (فَاتِيَاهُ قَوْلًا) بس
فرعونگە بارڭىز وايتىڭىز (اِنَّا رُسُلَا رَبِّكَ) درستلىككە بىز رېڭىڭىزنىڭ ايلچىلىرى (فَارْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ)
بىز بىزنىڭ برلن اسرائيل بالالارىنى برگە بىبار يعنى آلارنى قۇللىقدان آزاد قىل (وَلَا تَعْتَبِهِمْ) دىنى
اسرائيل بالالارونى عذاب قىلما* اسرائيل بالالارنى قبطىلار قولندە اسير بولغانلار قبطىلارغە خدمت
ايتكانلر ھم قبطىلار بلارنىڭ بعض ياللاردا اير بالالارونى اولترگانلر بوآيت دلالت قىلادر مؤمنلرنى
كافىرلر ئىلمىدىن قۇتقارونىڭ كافىرلرنى ايمانغە اندەودىدە آرتوغراق بولويىدە (قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكَ)
اى فرعون تەقىق بىز رېڭىدىن سىڭا معجزە برلن كىلدك (وَالسَّلَامُ عَلٰى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدٰى) دىنى دىنيا وآخىرەتە
سلامتىڭ ھەقىقەتە ايمىرگان آدمگەدر (اِنَّا) درستلىككە بىز (قَدْ اَوْحٰى اِلَيْنَا) بىزگە ھى قىلىندى

(أَنَّ الْعَذَابَ) درستلکده عذاب (عَلَى مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى) بزه کیتیرگان نرسه فی یالغانغه توتب
هم بزه کیتیرگان نرسه دن یوز دوندرگان کشیگه در (قَالَ) فرعون ایتمدی (فَمَنْ رَبُّكُمَا
يَا مُوسَى) ای موسی سزنىڭ ربكىز كمدى (قَالَ) حضرت موسى ایتمدی (رَبُّنَا الَّذِي) بزنكى ربمى شونداين
ذاتدر (أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ) هر نرسه گه صورتنى موافق شكنى بېردى (ثُمَّ هَدَى) مونكى صوكنده دنيا معیشتى
آخرت سعادتى ایچون بېرلگان حاجت نرسه لرىنى بلردى (قَالَ) فرعون ایتمدی (فَمَابَالُ الْقُرُونِ
الْأُولَى) اولكى زمانلارده اولگان آدملىرىڭ حاللىرى نېك يعنى آلاز ایزگولرمى ویاوزلارمى دیو
(قَالَ) حضرت موسى ایتمدی (عَلَّمَهُمْ نَبَاتٍ) اولكى زمانلارده اولگان آدملىرىڭ حاللىرىنى بلوالله
حضورىڭ در امامین سینكى كى آدمین الله تعالى بلدرماگان نرسه فی یلمیم (فی کتاب) شونداين کتابه
(لوح المحفوظه) ثابتدر (لَا يُضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى) ربم هیچ نرسه فی خطا قیلماست وهیچ نرسه فی اونوتماست
(الَّذِي) شونداين ذاتدر منم ربم (جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا) سزنىڭ ایچون بېرىنى توشالگان نرسه
قیلدى (وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا) دى سزنىڭ ایچون بېرده طاعلار وچوقلار آراسىڭ ویاپانلارده یوللار
قیلدى (وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دى سزنىڭ ایچون كوكىن (بلوطدان) یغمور صوى ایتمدى (فَأَخْرَجْنَا بِهِ
أَنْزَاجًا) بس اول صو بران تورلى صنف لارنى چغاردى (مِنْ نَبَاتٍ شَتَّى) تورلى اوسه تورغان نرسه لردن
(كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ) اوزگىز آشاكىز و میوانلارگىزنى اوتلا تگىز دىگانمىز حاله تورلى اوسه تورغان نرسه لرىنى
چغاردى (إِنَّ فِي ذَلِكَ) درستلکده بوذكر قیلنگان نرسه لرده بولغوجیدى (آيَاتٍ) الوغ عبرتلىر (لِأُولَى
النُّهَى) باطل گه ایپىرودن طیاتورغان عقل ایپلىرىنه (مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ) سزنى بېردن یاراتدى يعنى اولكى
آتاگىزنى یاكه اولكى ماده گىزنى بېردن یاراتدى (وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ) دى اولگاج بېرگه قايتارورمى (وَمِنْهَا
نُخْرِجُكُمْ) دى بېردن چغارورمى (تَارَةً أُخْرَى) ایكنچى مرتبه يعنى تارالوب توفراق برلن قاطناشقان
اعضالارگىزنى جیب اولكى صورتلىرىنه قايتاروب جانلارونى كرتب قېرلرگىزدن قوبارورمى (وَلَقَدْ
أَرْبَنَّا آيَاتِنَا كُلَّهَا) و تخفیف بزه فرعون گه آیتلىرىڭ كلسىنى كورساتدىك يعنى موسى غه خاص بولغان
توقىز تورلى معجزه نى كورساتدىك یاكه هر بر معجزه نىڭ نوعىنى كورساتدىك (فَكَذَّبَ وَابَى) بس
فرعون افراط دشمنانلىقىدى موسى نى یالغانغه توتىدى هم ایمان دان واطاعتىدىن باش تارتىدى
(قَالَ أَجئتنا لَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْ آَرْضِنَا) فرعون ایتمدى بزنى بېرمىزدن (مَصْرِيْرًا) چغارو ایچون
كىلدكمى بزگه (بَسَحْرًا) سحر كى بىرلن (يَا مُوسَى) ای موسى دیو (فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسَحْرٍ مِثْلِهِ) سىڭنىڭ
سحرىڭنىڭ اوخشاشى بىرلن سىڭا كىلورمى (فَأَجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا) بس بزنكى بىرلن اوزىڭ
آرا ئىده وعده قىل (لَنُخْلِفَنَّكَ إِنَّكَ) اول وعده گه بزه خلاقلق قىلماست وسىڭ خلاقلق قىلماست سون
(مَكْنَانًا سَوًى) سزنىڭ بىرلن بزنكى آرا مىزده اورطالغى بولغان اورونىده وعده قىل يعنى هرايكى
طائفه گه كىلورگه جايلى بولغان اورونىده (قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الزَّيْنَةِ) موسى عدم ایتمدى سزنىڭ جىولو
وعده گىز زىنت كونىدىر يعنى عید كونىگىزدر (فرعون لىڭنىڭ هر ياكى بر مرتبه جىولاتورغان كونلىرى

بولغان) ياكە ياكى يىل كۈنىدەر ياكە عاشۇرە كۈنىدەر (وَأَنْ يَّعْشَرَ النَّاسُ ضَعْفٍ) دىخى آدمىلارنىڭ جىيولو ۋەقىتى ضەقى ۋەقىتىدە مۇسەينىڭ مۇنداق ۋەقىتىنى تەيىن قىلدى ھەقىقەتەن باطلانىڭ باطللىقى كۈپ خەلق ئاراسىدا پەيدا بولۇپ ئايرىلىشقا ئەۋەتتى (فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ) بىس فرەئون ھەزرەت مۇسەينى ئايرىدى بوزدۇندىر كەينى (فَجَمَعَ كَيْفَهُ) بىس ئۆزىنىڭ مەكر قىلاتورغان نەرسەلىرىنى (ساحرلىرىنى ۋە سەھىر قوراللىرىنى) جەمەتتە (ئۇمۇمىي) مۇنەڭ سۆيۈش ۋە تەقەبۇل قىلغان ئورۇنغا كەلدى (قَالَ لَهُمْ مُوسَى وَيْلَكُمْ) مۇسەي (ئەم) جەيولغان خەلقكە ئايتتى اللە سىزگە ئىنابىنى لازىم ئايتتى (لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) اللەگە يالغان ئاقتۇرما قىلماڭىز يەنى اللەنىڭ مەجىزەلىرىنى سەھىر دىيەن ئىنابىڭىز (فَيَسْخَرَكُمُ بَعْدَافٍ) بىس اللە سىزنى ئىناب بىلەن ھەلاكەت قىلدۇر (وَقَدْ خَابَ مَنْ افْتَرَى) ۋە تەقەبۇل قىلغان يالغاننى ئاقتۇرما قىلغان آدمى ھەزرەت مۇسەي ھەلاكەت بولدى (فَتَنَزَّلُوا أَمْ رَأَيْتُمْ بَيْنَهُمْ) ھەزرەت مۇسەينىڭ سۆزىنى ئىشەنگەننىڭ سۆيۈش سەھىرچىلەر مۇسەي ھەم ئۇنىڭ ئامرىدا نەزەق قىلىشىدىلار بەئىسى بوسوز سەھىرچى سۆزى توڭل دىيىلەر (وَأَسْرُوا النَّجْوَى) ۋە ئارالارنىڭ سەھىرچىلىرىنى ياشىدىلەر يەنى مۇسەي بىزگە غەلبە بولسە ئايرىم دىگەن سەھىرچىلىرىنى ياكە نەزەق قىلىشىدىلار (قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَسَاحِرُونَ) سەھىرچىلەر ئايتىدىلەر بولمىسى (مۇسەي بىلەن ھارون) ئالبەتتە سەھىرچىلەر (يُرِيدَان أَنْ يُخْرِجَاكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ) سىزنى يىرگىزدىن چىقارۇن تىلار (بەسەھەرھە) سەھىرچىلىرى بىلەن (وَيَدَّهَبَا بِطُرُقِكُمْ الْمُتْلَى) دىخى ئۆزلىرىنىڭ مەھەبلىرىنى ئاھار قىلو، دىنلىرىنى ئاستىن قىلو سەيلى بۇن مەھەبلىرىدىن دىنلىرىدىن ئارتۇق بولغان مەھەبلىرىنى ۋە دىنلىرىنى بىرۋى تىللىر (فَأَجْمَعُوا كَيْفَ تَكُونُ) بىس مەكر قىلاتورغان نەرسەڭىزگە بىرگىزدە، قالى جەيولۇڭىز (ثُمَّ اتُّوا صَفًّا) مۇنەڭ سۆيۈشكە تەييارلانغانىڭىز ھالەت كەلگىز (وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَى) ۋە تەقەبۇل بولسە ئاستىن بولغان كىشى مەطلوبىنە ئايرىلدى (قَالُوا يَا مُوسَى سَاحِرُونَ) سەھىرچىلەر ئايتتى (إِنَّمَا أَنْتَ تُفْلِحُ) ياكە ئاۋل تاشلاغان كىشى بىز بولۇمىز (قَالَ بَلَّ الْقَوْمُ) ھەزرەت مۇسەي ئايتتى بىلكە سىز ئاۋل تاشلاڭىز بىس سەھىرچىلەر ئاۋل تاشلايدىلار (فَإِذَا هَبَّ الريحُ فَفُيَّضُوا) بىس شۇل ۋەقىتتە سەھىرچىلەرنىڭ تاشلاغان يىللىرى ۋە تاشلايدىلار (يُغَيِّلُ اللَّهُ) مۇسەيگە خەيالى قىلدۇر بولدى (مَنْ سَاحِرُهُمْ) سەھىرچىلەرنىڭ سەھىرچىسى (أَنَّهُ تَسْعَى) دىنلىرىدىن ئاۋل يىللىرى دىخى تاشلايدىلار ئۆزى تورغان جەلانىڭ دىنلىرىدىن خەيالى قىلدۇرى چۈنكى سەھىرچى بولمىلىرىنى ۋە تاشلايدىلارنى تىرى كەش بىلەن بولغانلار ئايتتى قۇياش قاراغاچ بولمىلىرى ۋە تاشلايدىلار سەھىرچىلەر بولمىلىرى كەش بىلەن ھەزرەت مۇسەي جەلانىڭ دىخى قىلدۇرى (بەيضاۋى) (فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَى) بىس مۇسەي (ئەم) نەفسىنىڭ قورقۇنى ياشىدى (قُلْنَا) اللە تەلى ئايتتى بىزنى (لَا تَخَفْ) ئايتتى مۇسەي قورقۇمە (إِنَّكَ أَنْتَ الْآخِرُ) دىنلىرىدىن ئاستىن سون (وَأَلْفَ مَا فِي يَمِينِكَ) دىخى قولىڭىز بولغان نەرسەنى (طَيِّبَاتٍ) تاشلا (تَلَقَّ مَا صُنِعُوا) تاشلاڭىز سەھىرچىلەرنىڭ قىلغان ئىشلىرىنى اللەنىڭ قەدرى بىلەن يوتار (إِنَّمَا صُنِعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ) ئانەق سەھىرچى سەھىرچىلەرنىڭ مەكرىنىڭ گەھە قىلدۇرى (وَلَا يَفْلَحُ السَّاحِرُ حِينَئِذٍ) دىخى سەھىرچىلەر قاپقارغۇ بولسە ھە

مقصودينه ايرشماس شوندا ان صوڭ حضرت موسى طياغنى طاشلادی ساحرلرنڭ جلانلاروني همه سنى
يوتب بتردى (فَالْقَى السَّحْرَةَ سُجَّدًا) بس ساحرلر الله غه سجه قيلغانلارى حاله يغلدىلاريغنى حضرت
موسى نڭ معجزه سنى كورب سحر توگل ايدكى بلدىلرده سجه گه توشدىلر (قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ
وَمُوسَى) ساحرلر ايندىلر بزمهارون برلن موسى نڭ ريسنه ايمان كيتردك ديوساحرلرگه شول حاله كشف
حاصل بولدى سجدده و قتلارنه اوجماخداغى اورنلاروني كوردىلر معاملهدن باشقه مكاشفه حاصل بولدى
ديگانلر (قَالَ) فرعون ايندى ساحرلرگه (آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ) ايمان كيتروگه سزگه اذن
بيرماسمن بورون موسى غه ايمان كيتردكز (أَنَّهُ لَكَبِيرُكُمْ) درستلكك اول موسى سحر علمك سز نڭ
الوگكز و استادكزدر (النَّبِيُّ) شوندا اين الوگكزدر كه (عَلَّمَكُمُ السَّحْرَ) سزگه اول سحر نى ايراتدى (فَلَا قَطْعَنَ
أَيْدِيَكُمْ) بس سز نڭ قوللار كزنى كيسارمن (وَأَرْجُلَكُمْ) دغى آياقلار و كزنى كيسارمن (مِنْ خَلْفِ)
خلاف ياقدان يعنى اوڭ قوللار كزنى وصول آياقلار كزنى كيسارمن (وَلَا صَابِغَكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ) دغى
سزنى خرما آغاچينڭ بو طاقلارينه آصارمن (وَلَنَعْلَمَنَّ) دغى بلور سز سز (إِنَّا) موسى برلن بزنڭ
قايموز (أَشَدُّ عَذَابًا) عذاب يوزنمن قاطيراقدر (وَآبَقَى) هم عذاب يوزنمن هميشه بولغورچيراقدر
(قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ) ساحرلر ايندىلر بزمسنى اختيار قيلمىز (عَلَى مَا جَاءَنَا) بزنڭ اوزرمزگه موسى كيتركان
نرسه اوزرينه (مِنَ الْبَيِّنَاتِ) ظاهر معجزه لردن (وَاللَّيْ فُطِّرْنَا) دغى اوزمىزنى ياراطقان الله اوزرينه
سنى اختيار قيلمىز (فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ) بس حكم قىلا تورغان نرسه ك بزلن حكم قىل يعنى اينكان
نرسه كنى امله (إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا) آنچه بو دنيا تركلگنك حكم قىلورسون (إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا)
درستلكك بزمزمزگه ايمان كيتردك (لِيَغْفِرَ لَنَا غُطَايَانَا) ربمىز خطالارمىزنى (كَفَرُوا كُفَاهِلَارِمِزْ) يارلقاسون
ايچون (وَمَا) دغى شول نرسه مىزنى يارلقاسون ايچون (أَكْثَرُ هُنَا عَلَيْهِ) اول نرسه اوزرينه بزمىز كچه لده
سين (مِنَ السَّحْرِ) سينڭ كوچلاكان نرسه ك سحر دن بولغورچى (وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى) والله تعالى ثواب يوزنمن
ايزگوراك و عذاب يوزنمن هميشه بولغورچيراقدر (أَنَّهُ) درستلكك شان (مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِبًا) كمدر ريسنه
ياوز بولغان حاله كيلسه يعنى كفر و گناه اوزرنه اولسه (فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ) بس درستلكك اول كشى ايچون
جهنم بولور (لَا يَمُوتُ فِيهَا) اول جهنم ده اولماس اولسه راحتلور ايدى (وَلَا يَحْيَى) دغى فائده لى
تركك برلن تركك بولماس (وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا) و كمدر ريسنه ايمان كيتركان حاله كيلسه يعنى ايمان
اوزرنده اولسه (قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ) تحقيق اول كشى دنيا ده وقت ايزگو عمللر قىلسه (فَأُولَئِكَ)
بس بو صنفده بولغان آدمىلر (لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى) آلا رغه بلند درجه لر بولور (جَنَّاتُ عَدْنٍ)
عدن (اقامت) اوجماخلارى بولور (تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) اول اوجماخلار نڭ آسنلارنن يلغلار
(صولار) آغار (خَالِدِينَ فِيهَا) اول اوجماخلارده منگو قالغانلارى حاله (وَذَلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّى)
و بو بلند درجه لر كفر و گناه كرلرنن پاكلانگان آدمىلرگه در بو اوج آيت ساحرلر سوزى بولونيك هم
الله تعالى سوزى بولونيكه اعتقال توتته (وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى) و تخفيف بزم موسى غه وحى قىلىمىز (أَنْ

(سُرْبَعْبَادِي) مِنْ قَلِيلَاروم بَرَلن سِير قِيل یعنی اسرائیل بالالارینی مصردن آلوب چق دیو (فَاضْرَبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا) بَس قَلِيلاروم ایچون دیکگزرده قوری بول قیل (لَا تَغَاظُ دَرْكًا) دشماننڭ ایرشوندن قورقماغانڭ حالده (وَلَا تَغْشَى) دخی صوغه غرق بولودن قورقماغانڭ حالده (فَاتَّبِعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ) حضرت موسی بَرَلن قومنه فرعون عسکری بَرَلن اییوردی یعنی آرتلارندن قووب چقیدی (فَغَشَّيْهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشَّيْهُمْ) بَس فرعون لرنی دیکگزدن اورتکان نرسه اورتدی یعنی فرعونلر صوغه غرق بولوب هلاک بولدیلار (وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ) دخی فرعون قومنی آزدردی (وَمَا هَدَى) دخی حق لغنه کوندرمادی (يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) ای اسرائیل بالالاری الله تعالی فرعونلرنی غرق ایتمک اسرائیل بالالارونی قوتقارغاننڭ صوکنده بنو اسرائیل گه خطاب قیلوب ایتمدی (قَدْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ) تحقیق سزنی دشماننڭزدن (فرعون دن هم قومندن) قوتقاردی (وَوَاعَدْنَاكُمْ) دخی سرگه تورات بیرو بَرَلن وعده قیلدی (جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ) طور طاغیننڭ اوڭ یاغنده (وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَى) دخی تیه صعراسنده سرگه قدرت حلواسی هم یلوه قُوشی ایندردک (كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ) دخی ایتدک سرگه بز رزق لاندیرغان نرسه نڭ لندید و حلال بولغان لارندن آشاگز دیو (وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ) دخی بز رزق لاندیرغان نرسده آزعوناق قیلماگز یعنی کفران نعمت قیلماگز (فَيَعْلَلْ عَلَيْكُمْ غَضَبِي) بَس اگر کفران نعمت قیلماگز سرگه آچوم لازم و واجب بولور دیو (وَمَنْ) وکدر (يَعْلَلْ عَلَيْهِ غَضَبِي) اول کشی گه آچوم لازم و واجب بولسه (فَقَهَّوْهُ) بَس تحقیق اول کشی هلاک بولدی یا که تموغه توشیدی (وَأَنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ) دخی مین شوندا این آدمنی یارلقارمن (تَابَ) اول آدم کفردن توبه ایتمدی (وَأَمِنْ) دخی ایمان کیترو واجب بولغان نرسه گه ایمان کیتردی (وَعَمَلٌ صَالِحًا) دخی ایزگو عمل قیلدی (نَمَّ اهْتَدَى) مونڭ صوکنده هدایت ده نابت بولدی (وَمَا أَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسَى) ای موسی اختیار قیلغان قومکن (بتمش آدم دن) سینى نرسه آشقوردی حضرت موسی بنو اسرائیل دن یتمش آدمنی صایلاب الله تعالی وعده قیلغان اورونغه طور طاغنه تورات آلورغه کیتیدی حضرت موسی الله نڭ کلامنه شوقی ایچون قومندن اوزوب کیتیدی قومنه آرتمدان قلماگز دیدی (قَالَ) حضرت موسی ایتمدی (هُمُ أَوْلَاءُ) آلار (قوم) میندن یاقندر (عَلَى أَثَرِي) منم آرتمدان کیلهلر یعنی آرامزدا آزعنه مسافه (وَعَجَلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى) ای ربم سیننڭ رضالغنڭ ایچون سینکا آشقدم چونکه امرکا امتثال قیلوغه عهدکّه وفا قیلوغه آشغو سیننڭ رضالغکنی واجب ایته (قَالَ) الله تعالی ایتمدی (فَأَنَّا قَدْ فُتِنَا قَوْمَكَ) درستلکده بز بوزاوغه عبادت قیلو بَرَلن قومکنی بلالاندردی (مَنْ بَعْدَكَ) قومکننڭ آراسندان چغوڭ صوکنده حضرت هارون بَرَلن برگه قالغان آلتی یوز مڭ آدم بوزاوغه عبادت قیلغانلار مگر اون ایکی مڭ آدمگنه بوزاوغه عبادت قیلماغان (وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ) قومکنی بوزاوغه عبادت قیلوغه اُندهو سبیلی سامری آزدردی سامری موسی اسمنه بولغان دیگانلر (فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا) بَس موسی قومنه آچولانغان واشلرینه قایغرغان حالده قایتمدی یعنی طور طاغنده غرق

کون توروب توراننى آغاندان صوڭ (قَالَ) حضرت موسى ايتدى (يَا قَوْمِ اَلَمْ يَعْذِكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدَا
 حَسَنًا) اى قوم سزگه ربكز كوركام وعك بركن وعك قيلدى يعنى هدايت ونور اياسى بولغان تورات
 بيرو بران (اَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ) ايا سزنىڭ اوزركزگه عهد اوزون بولدىمو يعنى منم سزدن
 آيرولوب تورو مدت اوزون بولدىمو (اَمْ اَرَدْتُمْ اَنْ يَّعْلَّ عَلَيْكُمُ) ياكه اوزركزگه لازم وواجب بولوبىنى
 تلاكزى (غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ) ربكزدن آچونىڭ لازم بولوبىنى (فَاَخْلَقْتُمْ مَّوْعِدَى) بس وعدهمه خلافق
 قىلدگزمين سزگه اللهغه ايمان كيترو بركن واللهنىڭ قوشقان اشلرنده ثابت بولو بران وعك قىلغان ايدىم (قَالُوا)
 بوزاوغه عبادت قىلغان اسرائيل بالالارى ايتدىلر (مَا اخْلَقْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلَكْنَا) سىنىڭ وعككا اشمزنى
 مالك بولو بركن يعنى اختيارم بركن خلافق قىلماق يعنى سامرى بىزنى آزدرماغان بولسه وعككا
 خلافق قىلماغان بولور ايدىك (وَلَكِنَّا هُمُنَا اَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ) لىكن قىبطى قومىنىڭ زىنتلرنىن (حليپلرنىن)
 بولكر بولك تلمش بولق بنو اسرائيل قىبطىلاردن حليپلر (آلتون وكش زىنتلىرى) عارىنىكك آغانلار اول
 حليپلرنى قايتاروب بىرماگانلر مصردن چىغانلار بىنهدى بنو اسرائيل قولندى قالغان (فَقَتَفَنَاهَا) بس اول
 حايلىرنى اوطقه تاشلاق (فَكَذَلِكَ الْفَى السَّامِرَى) بس اوشنداق سامرىكك اوزىكك بولغان حايلىنى اوطقه
 تاشلاق تورات آلورغه بارى قالغان اسرائيل بالالارى وعكنىڭ مدق تمام بولدى دىو حساب قىلدقلىرى
 زمانك بۇلارغه سامرى ايتدى موسى سزنى ميعادكك آلوب بارمادى سزده قىبطىلارنىڭ حليپلىرى بولغانغه كوره اول
 حليپلر سزگه حرام برچور قازوب اچىنك اوط باغىقده هر قايومز اول حليپلرنى شول اوطقه تاشلاسون
 دىدى هم سامرى قوشقانچ قىلدىلار (فَاَخْرَجَ لَهُمْ عَجَلًا جَسَدًا) بس سامرى بنو اسرائيلكك ارگان حليپلردن
 تنلى بوزاو چىاردى (لَهُ خُورًا) اول بوزاونىڭ بوزاو طاوشى كىن طاوشى باردر (فَقَالُوا) بس سامرى
 هم تابعلرى ايتدىلر (هَذَا الْهُكْمُ وَاللهُ مُوسَى) بوبوزاو سزنىڭ هم موسىنىڭ معبودىدر (فَنَسَى) موسى
 اوزىنىڭ معبودىنى اونىدى شونىڭ اچون طورطاغىنن استىدىر (اَفَلَا يَرَوْنَ) بوزاوغه عبادت قىلوچىلار
 بلاماسلرمى (الْأَبْرَجَ الْيَوْمَ قَوْلًا) درستلىكك بوزاو آلارغه سوز (جواب) قايتارماس (وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ) دى
 آلارغه ملك لنماس بوزاو (ضُرَّاءُ وَلَا نَفْعًا) ضررنى هم فائىدى يعنى سويلاشرگهده قدرنى بولماغان بوزاو
 نچك معبود بولسون (وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ) وتحقيق بوزاوغه عبادت قىلوچىلارغه هارون (عهم) ايتدى
 (مَنْ قَبْلُ) موسى (عهم) قايتماسىن بورون (يَا قَوْمِ اَنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ) اى قوم آتچق بوزاو بركن فتنه لىنش
 بولدىكز (وَأَنْ رَبَّكُمْ الرَّحْمَنُ) دى درستلىكك سرنىڭ معبودكز رحمت قىلوچى اللهدر باشقه ذات
 توگلدرد (فَاتَّبِعُونِى وَأَطِيعُوا أَمْرِى) بس مىككا اياركز وقوشقان اشمه بوى سونكز (قَالُوا) بوزاوغه عبادت
 قىلوچىلار ايتدىلر (لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْه عَاكِفِينَ) بىز بوزاونىڭ عبادى اوزرنكك هميشه تورغوجىمىز (هَتَّى
 يَرْجِعَ الْيَنَامُ مُوسَى) بىزگه موسى (عهم) قايتقانغه قدر (قَالَ يَا هَارُونُ) موسى (عهم) قايتقاننىڭ موگندى
 حضرت هارونغه ايتدى اى هارون دىو (مَا مَنَعَكَ اِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا) قومنىڭ بوزاوغه عبادت قىلوى سببلى

آزدقلارونى كوردكڭ وقتىدە نرسە طىدى سىنى (اَلَا تَتَّبَعُنِي) الله نڭ رىضالى اىچون آچودە وكافر بولغان آدم بىرلن صوغش قىلودە مىكا اىيىر وگىن * بومعناغه بنا (لا) آرتوق بولا ياكە مىكا اىيىه وادىغا نرسە داعى بولدى سىكاونى سىبىلى مىكا اىيىه وادىغا بومعناغه بنا (لا) آرتوق بولدى (اَفْصَيْتَ اَمْرِي) دىندە قاطى بولو بىرلن امرىدە مىكا عاصى بولدىكى (قَالَ يَا اِبْنُ اُمِّ) حضرت هارون اعتدار قىلوب حضرت موسى غە ايتىدى اى آنام نڭ اوغلى بعضىلار حضرت موسى بىرلن حضرت هارون نڭ آنالارى بىر آنالارى باشقە دىگانلر بعضىلار آنالارىدە آنالارىدە بىرلىكنى آنانى خاسلا وانا طرفىدە شفقت غالب بولدى اىچون دىگانلر حضرت موسى آچولان بىرلىك دىنيىسى قوزغالوب حضرت هارون نڭ اوڭ قولى بىرلن ساچىدىن صول قولى بىرلن سقالىدىن توتىدى شونىدىن صوڭ حضرت هارون بوسوزنى ايتىدى (لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي) سقالىدىن وباش ساچىدىن توتىدى (اِنِّي خَشِيتُ) درىستلىكە مېن قورقسىم (اِنْ تَقُولُ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَءِيلَ) اسرائيل بالالارى نڭ آراسىنى آيورغان سىن دىيوكىن (وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي) دىنى مېن سوزىمنى كىمادىڭ دىيوكىن شونىڭ اىچون مېن آلار آراسىدە صوغش آچىمادىم دىي (قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ) شونىدىن صوڭ حضرت موسى سامرىگە ايلن بىرلىك ايتىدى اى سامرى سىنىڭ اىش نڭ نرسە بوقىياختلىكنى قىلوڭغا سىبب نرسە دىي (قَالَ) سامرى جوابدە ايتىدى (بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ) مېن بنو اسرائيل كورماگان (بىلىمگەن) نرسەنى كوردىم (بىلىم) حضرت موسى اول نڭ نرسە دىدى سامرى ايتىدى فرىس جىيوتكە آطلان بىرلىك نڭ سىكا كىلىدىكى كوردىم جىرائىل آطلانغان آطنىڭ ازىدىن توفراق آلوجىلىق كوكلىمە تۇشىدى شونىدىن صوڭ توفراق آلدىم نىندىن بىرلىك نرسەگە شول توفراقنى تاشلاسامە حاضر ايت وقان وجان اياسى بولوب اورلىدى دىدى (سامرى نڭ) حضرت جىرائىل نڭ تانوى نڭ سىببى سامرى نڭ آناسى فرعون نڭ اولتۇرىدىن قورق ب سامرىنى بىر يىرگە تاشلاغان بولغان سامرىنى حضرت جىرائىل تىرىيە ايتىمىش شونىڭ اىچونە شەردە بوروشچە كىلگان

﴿ فَمَوْسَى الَّذِي رَبَّاهُ جِبْرِيلُ كَافِرٌ ﴾ وَمَوْسَى الَّذِي رَبَّاهُ فِرْعَوْنُ مُرْسَلٌ ﴿

يعنى حضرت جىرائىل تىرىيە قىلغان موسى (سامرى) كافر اما فرعون تىرىيە ايتىغان موسى (عەم) يىغىمىر (فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ) بس جىرائىل نڭ آطى نڭ ازىدىن بىر اوج توفراق آلدىم (فَنَبِذْتُهَا) بس اول بىر اوج توفراقنى ارمىش حلى اىچنە آندىم (صالدىم) (وَكَذَلِكَ سَوَّلْتِى لِنَفْسِى) واوشىداق قىلدىمىمىڭا كوركەم ايتىپ كورساتىدى شونىڭ اىچون بوقىياختلىكنى قىلدىم دىدى (قَالَ) حضرت موسى سامرىگە ايتىدى (فَادْهَبْ) موندىن ا كىت (فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ) بس درىستلىكە ترك بولغان مدتلىكە سىنىڭ اىچوندىر (اِنْ تَقُولُ) كورگان آدمىڭا ايتماكلىك (لَأَمْسَأْسَ) مىكا ياقىن بولما دىي شونىدىن صوڭ سامرى ياپاندى شول سوزنى ايتىپ يورۇپ بولغان حضرت موسى سامرىنى كىش بىرلن قاطناشودان وسىلاشودن طيفان ھىم بىر آدم بىرلن قاطناشونى تىلاسه حاضر ايكىسە پىزگاڭ عارض بولا يىگان (وَأَنَّ لَكَ مَوْعِدًا)

دخی سینک ایچون آخرتده وعد باردر (لَنْ تُخْلَفَهُ) اول وعده که خلافاق قیلما سسون یعنی آخرتده
 سیکا الله نلک عذاب برلن وعد سی باردر الله اول وعده سنه خلافاق قیلما س اما بودکر قیلماغانی دنیا
 عذابی گندهر (وَأَنْظِرْ إِلَى الْهَيْكِ) دخی معبودکا (بوزاوتکا) قارا (الَّذِي ظَلَمْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا) شوندا ی
 معبوددر کم اول معبودنلک عبادتنده تورغوچی بولوب اورلنک (لَنْ تُخْرَقَهُ) اول معبودکئی او طبرلن
 یاندر رمن (ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّ فِي الْيَمِّ نَسْفًا) مونک صوکنده معبودکئی دیکگزر که طاشلاماق برلن طاشلار من
 (أَنَّمَا الْهُكْمُ) آتچق سرنلک معبودکز (اللهُ الَّذِي) شوندا ین الله در که (لَا إِلَهَ) هیچ معبود بالحق یوقدر
 (الْأَوَّلُ) مگر اول الله غندهر (وَسِعَ كُلُّ شَيْءٍ عِلْمًا) دخی اول الله هر نرسه نی بلو یوزندن صیدردی (كَذَلِكَ)
 اوشنداق یعنی موسی قصه سنی ای محمد سیکا قصه قیلد قمر کبی (نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ)
 اوتکانده کی نرسه لر نلک خبر لرندن سیکا قصه (بیان) قیلورمز (وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا) و تحقیق سیکا
 حضور مژدن بوقصه لاری شامل بولغان کذاب بیردک یا که کورکام ذکر والوغ شهرت بیردک معناسنده (مَنْ
 أَعْرَضَ عَنْهُ) کمدر سعادت ابدیه و نجات سَرمدیه نی جیغان قرآندان یوز دوندرسه یا که الله دان یوز
 دوندرسه معناسند (فَأَنَّهُ يَفْعَلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْرًا) بس درستلک اول کشی قیامت کوننک الوغ عذاب
 یوگینی یوکلر (خَالِدِينَ فِيهِ) اول الوغ عذابک منگو قالغانی حالک (وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا) قرآندن
 یوز دوندرگان آدم لر ایچون قیامت کوننک یوک بوزندن یوکلر کان عذاب لر نی یاوز بولدی (يَوْمَ) شول
 کوندر اول قیامت کونی (يُنْفَخُ فِي الصُّورِ) اول کوننک صورغه ازلور (وَنَعْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا) و قیامت
 کوننک کافر لر نی کوز کوزلی بولغانلاری حالک قویار مزم * عرب لر حضورنک ایک مکروه بولغان کوز کوز کوز
 بولغان شونک ایچونک روملاری مکروه کورگانلر شوکا بناء الله تعالی بوصفت برلن ذکر قیلغان (يَتَغَاثَتُونَ
 بَيْنَهُمْ) کورکه کلری قایغو برلن تولدقندن آرالارنک تارشلارونی یاشرن قیلورلار (إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا)
 دنیا ده تورمادکز مگر اودن تاولک توردکز دیو اینشرلر یعنی دنیا ده تورو مدت لرینی آزغه صایورلار
 (نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ) بز کافرلر نلک ایتمکان نرسه سنی (دنیا ده تورو مدت لرینی) بلگ کوچیره کمز (إِذْ)
 شول وقتک (يَقُولُ امْكُثْهُمْ طَرِيقَةً) کافرلر نلک فکده توغریراغی اینور (إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا) دنیا ده تورمادکز
 مگر برکون توردکز یعنی قیامت قاطیلقلارونی کوردکلری صوکنده دنیا ده تورو مدت لرینی بیک آزغه
 صایورلار (وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ) ای محمد هم سیندن تاغلارنک حالندن صورلار بنو نفیفسن
 برابر رسول الله دن قیامت کوننک تاغلار نی حالک بولور دیو صور اغان (فَقُلْ) بس ای محمد جوابک ایت
 سین (يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا) ربم تاغلار نی قم کبی قیلور مونک صوکنده اول تاغلارغه جیل یبارب تاراتور
 (فَيَبْرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا) بس تاغلار قارارلانغان اورنی یا که بیرنی بوش هم تیگز بولغان حالک قویار
 یعنی تیب تیگز قیلور (لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا) اول بیرده تو بایان اورنیک و بیوک اورنیک کورماسسون (يَوْمَئِذٍ
 يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ) تاغلار قم کبی قیلنغان کونک آدم لر قبرلرندن قوبدقلاری صوکنده الله نلک محشر که
 ائده وچیسنه (اسرافیل هم که) اییورلر (لَا عِوَجَ لَهُ) اول ائده وچینک ائده لمش لرینه آوشو بولماس یعنی

ایه راسک قدر تلی یتماس (وَحَشَعْتُ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ) دخی الله دن قورقوا ایچون تاوشلار باصاور (فَلَا تَسْمَعُ
 الْأَهْمُتَا) بس ای محمد اشتما سن سین مگر باشرن تاوشقنه (آیا قی تاوشلار فی غنه) اشتور سن (یَوْمَئِذٍ) بوکونه
 (قیامت کوننه) (لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ) شفاعت فائده بیرماس (الْأَمْنُ) مگر شول کشینک شفاعتی فائده بیرر (أَذْنُ لَهُ
 الرَّحْمَنُ) اول کشیگه الله تعالی شفاعت قیلورغه اذن بیردی (وَرَضَى لَهُ قَوْلًا) دخی بوکشینک الله حضورنه
 مرتبه سی بولدی ایچون شفاعت کی سوزینه راضی بولدی (يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ) الله تعالی آدم لرنک آللارنه
 بولغان نرسه لرنی بلور (وَمَا خَلَقَهُمْ) دخی آرتلارنه بولغان نرسه لرنی بلور (وَلَا يَخِيطُونَ بِهِ عِلْمًا) دخی
 آدم لر الله تعالی بلسگان نرسه فی بلو یوزندن احاطه قیلا آلماسلار (الله بلسگان نرسه فی بلماسلار)
 (وَعَنْتُ الْوُجُوهُ لِلْحَى الْقَيُومِ) همیشه ترك بولغان وعالمنک اشینی تدبیر قیلوچی بولغان الله غه یوزلر
 ایلامی (وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا) وتحقیق ظلمنی یوکلان آدم ضرر ایتمدی وهلاک بولدی (وَمَنْ
 يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ) وکدر ایزگو اشلردن بعضنی قیلور (وَهُوَ مُؤْمِنٌ) مؤمن بولغان حاله (فَلَا يَغَافُ
 ظُلْمًا) بس اول کش یاوزلقلارنه آرتدرلش بولودن قورقماس (وَلَاهُضًا) دخی ایزگولکلرنک کیمتملش
 بولودن قورقماس (وَكُنْ لَكَ) دخی بو ذکر قیلغان نرسه لرنی ایندرگان کبی (أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا) قرآننی
 عرب تلنک بولغان قرآن اینب ایندرک (وَصَرَفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ) دخی قرآنک وعید (عذاب) آیتلرنن
 قات قات بیان قیلدی (لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) آدم لر گناهلاردن صاقلانسونلار ایچون (أَوْ يُحِثُّ لَهُمْ ذِكْرًا) یا که
 اول قرآن آدم لرگه وعظنی پیدا قیلور (فَتَعَالَى اللَّهُ) بس الله تعالی ذاتنک هم صفتنک مخلوقلارغه
 اوخشاودن بلند (براق) بولدی (الْمَلِكُ) اول الله تعالی خوجه در قوشوی وطیوی یوگوچیدر (الْحَقُّ)
 ذاتنک هم صفتنک نابندر (وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ) ای محمد (عهم) قرآن او قونی آشقدیرما (مَنْ قَبْلَ أَنْ يَقْضَى
 إِلَيْكَ وَحْيُهُ) قرآننک وحیسی سیکا تمام بولودن الک یعنی جبرائیل تبلیغ ایتمک بوشانماسن الک
 او قرغه کرشمه (وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا) دخی ای ربم علمنی آرتدر دیوایت یعنی صورا (وَلَقَدْ عَمَتْنا
 إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلُ) وتحقیق آدم (عهم) گه مونسن بورون معهود آغاچدن آشاما دیوامر قیلدی (فَنَسِيَ)
 بس امرمنی اوتندی (وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا) وآدمک امرمز اوزرینه ثباتنی تابمادی یا که گناهغه قصد قیلونی
 تابمادی بلکه خطایق برلن قیلدی معناسنک (وَأَذَقْنَا لِلْمَلَأُفْكَ) وای محمد شول وقتنی بیان قیل اول
 وقتک بزفرشته لرگه ایتدک (اسْجُدُوا لِآدَمَ) آدمگه سجد قیلگزدیو (فَسَجَدُوا إِلَّا ابْلِيسَ) بس فرشته لرسجد
 قیلدی لار مگر ابلیس سجد قیلامادی (أَبَى) ابلیس سجد قیلودن باش تارتدی یا که فرشته لرسجد قیلدی لار
 مگر ابلیس سجد ایتودن باش تارتدی (فَقُلْنَا) بس ایتدک بز (يَا آدَمُ) ای آدم (إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ)
 درستلکک بو ابلیس سیکا هم خاتونکا دشماندر (فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ) بس اول ابلیس سزنی جنتنن
 چغارماسن یعنی جنتنن الله لک چغاروینه سبب بولماسون (فَتَشَقَّى) بس بو وقت یاوز بولورسن یا که
 معاش استاو برلن مشقتلنرسن معناسنک اولگی معنا گه بناء الله تعالی نلک آدم عه منیگنه یاوز بولورسن

ديو خا صلاوى آدم عه منك ياوز بولوى خاتونى حوانكك ياوز بولوبنى مستلزم بولدى ايچون (ان لك
 الانجوع فيها) درستلكك سينك ايچون جنتك آچماس سزلق باردرد (ولاتغرى) دغى كييمدن بالانفاج
 بولماس سزلق باردرد (وانك لاتظما فيها) دغى درستلكك سبن اوجما خدا صوصاماسسن (ولاتضغى) دغى
 سيكا جنتك قياش اسسيده ايرشماس (فوسوس اليه الشيطان) بس آدمگه شيطان وسوسه قىلدى (قال)
 ايندى شيطان (يا آدم هل ادلك على شجرة الخلد) اى آدم آشاغان آدم اولى تورغان آغاچقه دلالت
 قىلیمو سبنى (وملك لا يلبى) دغى كينى وضعيف بولمى تورغان ملك كه دلالت قىلیمو (فاكلا منها)
 بس آدم برلن هوا ابليس قوشقان آغاچدن (بغداى آغاچندن) آشاديلار (فبدت لهما سو اتوما)
 بس آدم برلن حوانك عورتلى ظاهر بولدى (وطفقا بغصفا عليهما) دغى اتر ايچون عورتلىرینه
 يابشدرغه كرشديلر (من ورق الجنة) اوجماخ آغاچينك يافراقلارندن (انجير آغاچينك يافراقندن)
 (وعصى آدم ربه فغوى) دغى آدم ربسنه گناهل بولدى هم مطلوبندن آداشدى ياكه توغرىلقن
 آداشدى (ثم اجنبا ربه) مونك صوكنك ربسى آدمنى اختيار قىلدى وتوبه كه حمل قىلو برلن اوزينه
 ياقين قىلدى (فتاب عليه وهدى) بس آدم (عهم) نك توبه سنى الله قبول ايندى هم توبه سنى ثابت
 بولوغه كوندردى (قال اهبطا منها جميعا) الله تعالى ايندى اى آدم وهوا جنتدن بيركه جيولغانكز حاله
 توشكز (بعضكم لبعض عدو) بعضكز بعضكزغه دشمناندر (فاما ياتينكم منى هدى) بس اكر سرگه ميندن حقاغه
 كوندرگوچى (كتاب دغى رسول) كىلسه (فمن اتبع هداى) بس كمدر منم مقلغه كوندرگوچى كتابه دغى
 رسوله ايرسه (فلا يضل ولا يشفى) بس اول كشى دنپاده توغرى بولدن آداشماس وآخرتك ياوز بولماس
 (ومن اعرض عن ذكرى) وكمدر منم ذكرمن يعنى مينى ايسكه توشره تورغان ومنم عبادتمه انداى
 تورغان كتاب برلن رسولدن يوز دوندرسه (فان له معبشة ضنكا) بس درستلكك اول كشى ايچون تار
 بولغان تركك بولور (ونحشره يوم القيامة اعمى) دغى اول كشينى قيامت كونك صوقرايتب قوبار رمر
 (قال رب لم حشرتني اعمى) بوكش قيامت كونك اينراى ريم مينى ني ايچون صوقرايتب قوبار دك
 (وقد كنت بصيرا) وتعقيق مين دنپاده وقت كورگوچى ايديم ديو (قال كذلك) الله تعالى جوابك اينور
 اوزك اوشنداق قىلدك (انتك آياتنا فنسيها) سيكا ظاهر بولغان آيتلرمز كىلدى بس اول آيتلرنى
 اونتك يعنى اول آيتلرگه اعتبار قىلوب قارامادك (وكذلك اليوم ننسى) اوشنداق بو قيامت كونك سينك
 اونتمش بولور سن يعنى سيكاده قارالماس صوقر حالكچه قالدلرلور (وكذلك نجزى من اسرف) اوشنداق يعنى
 قرآن برلن رسولمن يوز دوندرگان آدمنى جزا قىلدمز كى نفس آرزولارينه چومو برلن اسراف قىلغان آدمنى
 شولاى جزا قىلورمز (ولم يؤمن بآيات ربه) دغى ريسينك آيتلرينه ايمان كيئرماگان آدمنىك شولاى جزا
 قىلورمز (ولعذاب الآخرة) البته آخرت عذابى (اشد وابقى) قاطيراق وهميشه بولوچيراقدر يعنى معيشتنك
 تار بولو عذابندن (افلهم بهلهم) مكه كافرلرينه ظاهر بولماديمو (كم اهلكنا قبلهم من القرون)

مکه کافرلارندن بورون اوتكان زمان اهل لرندن كوبسنى هلاك قىلىق (يَمْشُونَ فِي مَسَاكِينِهِمْ) اول مكه
اهللى اوتكان زمان اهللى نك تورغان اورون لارنى بوررار هم آلارنىك هلاكلىك اشرلر ينى كوررلر
(ان في ذلك لآيات) درستلىك بو ذكر قىلنغان نرسه لردى عبرتار باردر (لأولى النهى) غفلت دن طيا
تورغان عقل ايىلىرى ايچون (وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ) واگر ربكىدن لك بولغان سوز بولمسه ايىدى
يعنى امة محمدنىك عذابنى كيچكترو برلن وعده بولمسه ايىدى (لَكَانَ لَكُمْ) اوتكان زمان اهللرينه
اينگان عذاب مكه كافرلرينه لازم بولور ايىدى (وَأَجَلٌ مُّسَمًّى) دى عذاب ايچون آتالمش مدت
بولمسه ايىدى اوتكان زمان اهللرينه اينگان عذاب بو مكه كافرلرينه ده لازم بولور ايىدى الله تعالى
بش وقت نمازنىك وقتلارى حقنىك ذكر قىلناچق آيتنى ايندردى (فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ) بس اى محمد
كافرلرنىك حقنىك اينكان سوزلرينه صبرلق قيل (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ) دى ربكا حمد اينكان حالكى
نماز اوغو (قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ) قياش طوغماسدن بورون يعنى ايرته نمازىنى اوغو (وَقَبْلَ غُرُوبِهَا)
دى قياش باطماسدن بورون نماز اوغو يعنى ايكندى نمازىنى (وَمِنْ آثَانِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ) دى كيچنك
ساعتلرندن بعضىنى نماز اوغو يعنى آخشام برلن يسيغ نمازىنى (وَأَطْرَافِ النَّهَارِ) دى كوندزنىك
طرفلارنى نماز اوغو يعنى اويله نمازىنى اويله نمازى كوندزنىك اولسكى يارطسى نك آخرى صوئى
يارطسى نك باشى بولا (لَعَلَّكَ تَرْضَى) بو وقتلارده نماز اوغو الله حضورندن نفسىك راضى بولا ترغان
نرسه كه ايرشوئنى اميد ايتو ايچون (وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا) اى محمد عدم ايكى كوزنىك قاراوينى
شول نرسه كه صورما (مَتَّعْنَاهُ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ) اول نرسه برلن كافرلردن بولغان تورلى صنفلرني فائده لندردك
(زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلىكى نك زينتى برلن فائده لندردك يعنى كافرلرني فائده لندركان دنيا
تركلىكى نك زينتىنه ايكى كوزنىك قاراوينى صورما (لِنَقِيْنَهُمْ فِيهِ) اول فائده لندركان نرسه مزده
كافرلرني بلا لندروم ايچون (وَرَزَقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَى) وربكىك آخرت سينيكي ايچون حاضرنگان
رزق دنياده كافرلرگه بيرلگان رزقسن ايزگوراكدر هم هميشه قالغوجيراقدر (وَأَمَّا أَهْلُكَ بِالصَّلَاةِ)
واى محمد اورنىك ايرگان آدمارگه نماز برلن امر قيل (وَأَصْطَبِرْ عَلَيْهَا) دى نماز اوزرينه دوام ايت
(لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا) بز سيندن رزق صوراميمز يعنى اوزنى رزقلاندروني ده هم اوزنىك ايرگان
آدمارني رزقلاندروني ده سيندن صوراميمز (نَعْنُ نَرْزُقُكَ) بز سيني ده وآلارنىك اوزم رزقلاندروم
(وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى) وماقتالمش صوئى حال تقوالق ايىلىرى ايچوندر (وَقَالُوا) دى مكه مشركلىرى
ايتىلر (لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ) كاشكى محمد (هم) ربندن اوزنىك حق پيغمبر ايدكنه دلالت
قىلغان معجزه لرنى بزرگه كيترسه ايىدى ديو (أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ) ايا اول مشركلرگه كيلىماديو (بَيِّنَةٌ مِّنَ الصُّحُفِ
الْأُولَى) اولسكى كاغدلرده بولغان نرسه لرنىك ظاهر دليللرى يعنى تورات وانجيل ده وباشقه كتب
سماويه ده بولغان اعتقادلر ومكملر هم پيغمبرلرني يالغان توتوسبىلى هلاك قىلنغان قوم لرنىك خبرلرى
(وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ) واگر بز مكه مشركلرينى محمد (هم) دن بورون عذاب برلن

هلاک قىلغان بولساڭ ايدى (لَقَالُوا) البته بومشرکلى قىيامت كوندە اينورلىر ايدى (رَبَّنَا لَوْلَا ارْسَلْتَ
الَيْنَا رَسُولًا) اى رېمىز كاشكى بىزگە دىن ايراتوپى پېغمبىر يېارگان بولساڭ ايدى (فَتَنَّبَعْ آيَاتُكَ) بس
بىز سىنىڭ آيتلىرىغا ايبىر ايدىڭ (مَنْ قَبْلُ اَنْ نُّدَلَّ وَنَخْزَى) دىيادە اولتىرلىمىس واسىر بولو بىرلىن خور
بولماسەزدان دىخى آخىرتدە تەمۇرغە كىرە سېپىلى رسواي بولماسەزدان بورىن (قُلْ) ايت سىن اى محمد
(عەم) مەكە مشرکلىرىنە (كُلُّ مَتَرَبِّصٍ) بىزدىن وسىزدىن ھەر بىرىمىز صوڭغى ھالى ئىچك بولماقانى كۆتۈچىدەر
(فَقَرَّبُوا) بسىن صوڭغى ھالىڭىزنى كۆتۈر (فَسَتَعْلَمُونَ) بس تىزىلورىسىز (مَنْ أَضَلُّ مِنَ الصَّارِطِ السَّوْى)
كىملىرى ھەق وتوغرى بولنىڭ ايبىلىرى (وَمَنْ أَهْدَى) وكىملىرىدەر آرزۇنىلقدان ھەق بولغە كۈنلىگان آدملىرى
(طە) سورەسىنىڭ تەرجىمەسىنى تامام بولدى ھەم اون آلتۇنچى جىزەنىڭ تەرجىمەسىنى تامام بولدى
يېكەمى بىرىنچى سورە (انبياء) سورەسى مەكەدە ايتىلغان يۈزدە اون ايكى آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

(اَقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ) قىيامتنى انكار ايتىپچى آدملىرى بىچون ھېسابلىرى باقىن بولدى بوياقنىلىق اوتكانگە
قاراغاندە ياكە اللە ھىزورنىڭ ياكە ھەر كىلاچك نىرسەنىڭ باقىن بولۇپىنە بىنئ (وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ) وادىل
قىيامتنى انكار ايتىپچى آدملىرى ھىسابىدىن غەفلەتدەدەر ھەم ھىساب ھەققىنىڭ فەكر قىلۇدان يۈز دۈندۈرۈچىلىرىدەر
(مَّا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرِ مِنْ رَبِّهِمْ) اول قىيامتنى انكار ايتىپچىلىرىگە رېلىرىدىن بولغان غەفلەت يوقۇسۇندىن
اويغاتە تورغان دىكر (قُرْآن) كىلاماس (مُحَدَّث) اول دىكرنىڭ ايدىرلىرى ولفظى يوقۇدان بار بولغان
ايدى (الْأَسْتَمْعُوهُ) مگر غەفلەت يوقۇسۇندىن اويغاتە تورغان دىكر كىلىدى ايسە اول دىكرنى قىيامتنى
انكار ايتىپچىلىرى ايشىتورلىرى (وَهُمْ يَلْعَبُونَ) ھالبۇكىم اول دىكر بىرلىن اوينارلىرى يەنى اول دىكرنى خورلىرىلار
ومىغىرە قىلۇرلىرى (لَا هِيَ قُلُوبُهُمْ) كۈكللىرى غافل بولغانلارى ھالەدە ايشىتورلىرى (وَأَسْرُوا النَّجْوَى)
وسىرلىرىنى ياشىردىلىرى (الَّذِينَ ظَلَمُوا) ظالم بولغان كىشىلىرىدەر سىرلىرىنى ياشىرۈچىلىرى اگىر بوسوز (وَأَسْرُوا)
نىڭ (وادىدىن) بىدل بولسە ياكە ظالم بولغان آدملىرى سىرلىرىنى ياشىردىلىرى مەناسىنىڭ بولۇپ (أَسْرُوا) گە
فاعىل بولسە (هَلْ هُنَا) بوسىرلىرى اوشىدور ظالم مشرکلىرى ايتىدىلىرى بومحمد توگلىدەر (الْأَبْشَرُ مَلِكُمْ) مگر سىزنىڭ كىي
آدمىدەر (أَفَنُتُونُ السَّجَرَ) ايا سەگرگە ايتىپ سىزىمى (وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ) ھالبۇكىم اورتىز محمد كىيىنرگان
نىرسەنىڭ سەھرايدىكىنى بىلەسىز يەنى كافرلىرى شولىر وشىچە سىرلەشەلىرى ھاصل مشرکلىرى رسول اللەنىڭ آدم بولۇرى
بىرلىن پېغمبىرلىك دىعواسىنىڭ يالغانچى بولۇپىنە استىلال قىلغانلارچۈنكى مشرکلىرى اعتقادىنىڭ پېغمبىر فرىشتەگە
بولا دىخى رسول اللەنىڭ كىيىنرگان مەجىزەلىرىنىڭ مىثلا (قُرْآن نىڭ) سەھىر بولۇپىنە استىلال قىلىدىلىرى (قُلْ)
ايت سىن بو ياشىرىن سوزلىرىنى سويللاپچى مشرکلىرىگە (رَبِّ يَعْزِمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) رېم كۈكەنگى
ويىردەگى سوزنى بىلە كىرەك ئىچىرىدە سويلانگان وكىرەك آقروند سويلانگان سوز بولسۇن (وَهُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ) وادىل اللە تەلى ھەر بىر طاوشنى ايشىتۈچىدەر ھەر بىر نىرسەنى بىلگۈچىدەر بسى سىزنىڭ سىرلىرىڭىزنى

وياشرىن سويلانگان سوزگىنى ده اشتور وياور (بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ) مشركر قرآننى سىرگنه ديب اينماديلر بلكه توشلرنىڭ باطللر بىرلن قاتناشقانى ديديلر يعنى محمد عىم نىڭ توشنىڭ كورگان باطل خياللىرى ديديلر (بَلْ افْتَرَاهُ) بلكه محمد عىم الله غه قرآننى افترأ قىلدى (اوزى چىاردى) ديديلر (بَلْ هُوَ شَاعِرٌ) بو سوزلىرى بىرلن گنه ده كفايه لىنىدىلر بلكه محمد جىرى سويلانگان قرآننى شعر (جر) ديديلر (فَلْيَأْتِنَا بآيَةٍ) بس بىرگه محمد عىم كىتىرسن (كَمَا أَرْسَلْنَا نُوحًا) اۆلگى پىغمبرلر بىارلگان نرسه نىڭ اوخشاشى يعنى صالح پىغمبرگه بىرلگان توه كىي موسى پىغمبرگه بىرلگان طايلاق و آق قول كىي عيسى پىغمبرگه بىرلگان كوزىلرنى كوزلى قىلو واولكلرنى ترگزوكىي معجزه نى كىتىرسن (مَا آمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ) مكه مشركلرنىڭ الك بولغان قىريه اهللىرى آينلر و معجزه لىر كىتىردىلر و قىنىڭ ايمان كىتىرمايدىلر (أَهْلَكْنَاهَا) آلارنى آيت و معجزه لىرى يالغانغى توتولارى سىبىلى هلاك ايندىڭ (أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ) ايا بو مكه مشركلرى صوراغان آينلرى و معجزه لىرى كىلگان و قىنىڭ ايمان كىتىرلارمى البته كىتىرماىلر بس اۆلگى ايتلرگه كىلگان دنيا عذابى بو مشركلرگه ده كىلور (وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ) و اى محمد سىنىڭ بورون پىغمبر ايتىب بىارمادىڭ (الْأَرْجَالُ) مگر ايرلرنىڭ گنه بىاردىڭ يعنى آدملىرگه دين ابرارنىر ايجون هېچ بىر وقت پىغمبر ايتىب فرشته بىاردىڭ بوق (نُوحَى إِلَيْهِمْ) اول پىغمبر بولغان ايرلرگه وحى قىلورمىز (فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ) بس اى مكه مشركلرى علم اهللىرىڭ صوراڭز يعنى اۆلگى پىغمبرلرنىڭ حاللىرىڭ آلار آدمى فرشته مى اولمىشلار (أَنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) اگر اوزڭز بىلماس بولساڭز (وَمَا جَعَلْنَاهُمْ) دىي اۆلگى پىغمبرلرنى قىلماق بىز (جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ) طعام آشامى تورغان تىن (وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ) دىي اۆلگى پىغمبرلر ده دنيا ده منگو بولمادىلار بو آيت كافىلىرىڭ «نى بولدى بو محمد عىم گىطعام آشى هم بازار ده بىرى اوزى مېن پىغمبر دىيو ايتى» دىگان سوزلرىنە جواب بولا (ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ) مونىڭ سوڭىنە اۆلگى پىغمبرلرنى وعدەلرنە راست قىلدى يعنى دشمانلارڭىنى هلاك اينامىز و اوزڭىنى قىتقارامىز دىگان وعدە (فَأَنجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ) بس عذابىڭ پىغمبرلرنى دىي اوزمىز تىلاگان آدملىرى (پىغمبرلرگه ايمان كىتىرگان و كىتىرهڭك آدملىرى) قىتقاردى (وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ) دىي كىفردە و گناهلاردا اسراف قىلوچىلارنى هلاك ايتىڭ (لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا) اى قىرىش كافىلىرى تحقيق سىزگه قرآن ايندىردىڭ (فِيهِ ذِكْرُكُمْ) اول قرآن سىزگه وعظ باردى (أَفَلَا تَتَعْلَمُونَ) ايا عقلڭىنى صرف قىلوپ اويلاپ قارامىسىز مى اگر اويلاساڭز قرآنغى ايمان كىتىرر ايتىڭز (وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ) قىريه اهللىرىڭ كىبىنى صندىردىڭ (هَلَاكُ ابْتَدَكَ) كَانَتْ ظَالِمَةً) اول قىريه اهللى ظلم قىلوچى بولدى (وَأَنشَأْنَا بَعْدَهَا) و اول قىريه اهللى هلاك ايتىڭىز سوڭىڭ آلار اورننە ياراتتىڭ (قَوْمًا آخَرِينَ) ايكىنچى قومنى (فَلَمَّا أَحْسَوْا بِأُسْنَاهَا) بس اول قىريه اهللى عذابىڭنىڭ قاپىلغىنى سىزگانلىرى زمانە (إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ) شول وقتىدوق

اول قريه اهلى قريه لرندن حيوان لارينه آطلانغان لارى حاله يا كه آطلانغان آدم لر كه اوخشاغان لارى
 حاله قاچار بولدىلار (لَا تَرْكُضُوا) آلاغه خورلاب اينلدى قريه لر كزدن قاچما كز (وَأَرْجِعُوا إِلَى مَا
 دَخَى شَوْل نَرْسَه كِه كبرى قايتوكز (أَتَرْفُتُمْ فِيهِ) اول نر سده نعمة لندكز ولدنلندكز (وَمَسَاكِنُكُمْ)
 دخی تورغان اورون لار كزغه قايتوكز (لَعَلَّكُمْ تَسْأَلُونَ) تا كدا قيلغان اشلر كزدن ومالار كزغه
 اينگان نر سده دن صورالمش بولوكز ايچون ديو (قَالُوا يَا وَيْلَنَا) عذابنى كورب قتلورغه هيچ بروجه
 قالمادقنى بلساچ اينديلر اي بزنگ اوكنچمز (إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ) درستلكه بز ظلم قيلوچيلار بولدى
 (فَمَارَأَيْتَ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ) بس هميشه بو «ياويلنا» ديگان سوز مشركلرنىڭ دعا لارى وتكرار اينگان
 سوز لارى بولدى (حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا) اول مشركلرنى اورلغان ايگن كى قيلغانمىزغه قدر (خَامِدِينَ)
 سونگانلرى حاله يعنى اولگان لرى حاله يعنى قىچ برلن اولتيرلمش بولغان لارينه قدر «ياويلنا»
 ديگان سوزنى تكرار قيلولار (وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ) دخی بز كوكشى وييرنى ياراتماق (وَمَا بَيْنَهُمَا)
 دخی كوك برلن يير آراسىداغى نر سده لرنى ياراتماق (لَاعْبِينَ) اوين وعبت بولغان لارى حاله بلكه كمال
 قدرتمىزكه دلالت قيلغان لارى ويندلمىزكه فائىلى بولغان لارى حاله ياراتماق (لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهْوًا)
 اكر بىز فائىلى سىز نر سده نى (بالانى يا كه خاتوننى) توتونى تلاسك ايدى (لَأَنزَعْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا) اوز حضور مردان
 بولغان لهونى (ولدان لاردان يا كه خورقزلاردان) توتار ايدى (أَنْ كُنَّا فَاعِلِينَ) اكر لهو توتونى قيلوچى
 بولساق بىزنىڭ قىمىزده بو محال بولدىقدان بىز بالا يا كه خاتوننى توتار بولماق (بَلْ نَقْنُقْ بِالتَّحْقِ عَلَى الْبَاطِلِ)
 بلكه بىزحق (ايمان) برلن باطل (كفر) اوزرينه آطارمىز يعنى حقنى باطل كِه اُستىن قيلورمىز (فَيَبْغُهُ)
 بس حق باطلنى جويار، وبتر (دمغنىڭ اصل معناسى مېنى صندرماق) (فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ) بس شول
 وقتى بوق باطل كينى كوچى وهلاك بولوچىدر (زهوقنىڭ اصل معناسى جاننىڭ چغوى ديگان سوز)
 (وَلَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ) وای مشركلر نى اوكنچدر سىز كِه اللهغه درست بولماغان نر سده برلن اللهنى
 صغىلا و كزدن (وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) واول اللهنىڭ ملكى ومخلوقىدر كوكلرده هم ييرلرده بولغان
 نر سده لار (وَمَنْ عِنْدَهُ) دخی اللهنىڭ اوزىنىڭ حضورنى بولغان ذاتلر (فرشته لار) (لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ)
 اللهنىڭ عبادتندن تكبرلنماسلر (وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ) دخی عبادتنه عاجزده بولماسلر (آروماسلار) (يُسَبِّحُونَ
 اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) دخی اللهغه كيچده وكوندنده تسبيح اينورلر (لَا يَقْتُرُونَ) بالقماغانلارى حاله (أَمْ
 اتَّخَذُوا آلِهَةً مِنَ الْأَرْضِ) بلكه مشركلر ييردن معبودلر توتدىلار يعنى صنملىرى معبود توتدىلر (هُمْ
 يُنْشَرُونَ) اول معبودلر ميتلرنى قىبرلرندن قوبارولار مشركلر آچق صنملىر ميتلرنى تر كزه ديماسه لرده
 لكن صنملىرى معبود توتولارينه بودعوى لازم بولا شونىڭ ايچون الله تعالى خورلاب بوسوزقنى ايندى
 اللهنى برلاونىڭ دليلى چقنده ذكر قيلناچ آيت ايندى (لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ) اكر كوك
 برلن ييرده الله دن باشقه معبودلر بولسه ايدى (لَفَسَدَتَا) كوك برلن يير بوزولور ونظام مشاهد دن
 چغار ايدى چونكه ها كمنىڭ تعددى وقتنده عالمنىڭ عادى شولاى بو آيت برلن استدلالده اهل كلام

كىتابلارنىڭ دىللىر اوزىچە بىيان ايتىمىداستادكى آدم مەلنە مراحەت قىلور (فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ)
 بس عرشىڭ رېسى بولغان الله پاك وىراق بولدى (عَمَّا يَصْفُونَ) مشركلرنىڭ صفتلاغان نرسە سىندىن يەنى
 شريك ھەم خاتون وباللا توتودىن (لَا يُسْتَلُ عَمَّا يَفْعَلُ) الله تعالى قىلغان اشىدىن نىگە بويىلە قىلدىڭ دىو
 صورالمىش بولماس چۈنكى الله تعالى ھەراشنى تىيوشىچە بىلب وھكىمىكە موافق ايتىب قىلور (وَهُمْ يُسْتَلُونَ)
 و آدملىر قىلغان اشاردىن صورالورلارچۈنكى آدم ھەراشنى تىيوشىچە بىلمى فكىرنەك واپتەھادىدە خطا بولورغە
 مەكن بو آيت. اداره مَسْتَقْلَهُنَّ اِبْطَالْگە اشارت بولورغە ياراسە كرك (أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً) بىلكە
 كافىرلر اللهدىن باشقە مەبۇدلىر توتىدىلار (قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ) اى محمد (عەم) ايت سىن كافىرلىرگە اللهدىن
 باشقە بولغان نرسەلرنىڭ مەبۇد بولويىنە دىلىكلىرىنى كىنەركىز (هَذَا ذِكْرُ مَنْ مَعِيَ) بو قرآن ياكە توحىد مەنم
 بىرلن بىرگە بولغان آدملىرنىڭ (مۆمىنلرنىڭ) ذكرىدىر (وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِي) دىنى مەننىڭ الك بولغان آدملىرنىڭ
 ذكرى دىر سماوى كىتابلارنىڭ كىلىسە قارا كىز ھەربىرىنىڭ توحىد بىرلن شىركىن طىوبىرلن امىبار (بَلْ أَكْثَرُهُمْ
 لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ) بىلكە كافىرلرنىڭ كۆپىسى ھەقىقىتىنى قرآننى ياكە توحىدنى بىلماسلىرى ھەقىقىتى بىرلن باطل
 آراسىنى آيورماسلار (فَهُمْ مُعْرِضُونَ) بس آلا ھەقىقىتى بىلمادىكلرى اىچۇن قرآندىن ياكە توحىدنى يوز
 دوندىرلر (وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ) اى محمد (عەم) بىز سىندىن الك ھىچ بىر پىغمبەر يبارمادىك
 (الْأَنْبِيَاءُ إِلَيْهِ) مگر يباردىك ايسە اول پىغمبەرگە ھى قىلور بولدىق (أَنَّهُ) دىرىلىكىدە شۇن (لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا)
 ھىچ مەبۇد بالھىق بو قىدىر مگر مەن گەندىن (فَاعْبُدُونِ) بس مىكەنە عبادت قىلو كىز يەنى مەننى بىرلە كىز
 فرشتەلرنىڭ مەصۇم بولولارنى بىياندە الله تعالى ذكر قىلىناچق آيتنى اينىردى بو ذكر قىلىناچق آيت
 خزاغە ھەقىدە اينىگان دىگانلر خزاغەلر فرشتەلر الله نىڭ قىزلارى الله تعالى فرشتەلرنى بالا ايتىب
 توتىدى دىگانلر (وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا) خزاغە كافىرلىرى الله بالا توتىدى دىدىلر يەنى فرشتەلر
 الله نىڭ قىزلارى دىدىلر (سُبْحَانَهُ) پاك وىراق بولدى الله تعالى بالا توتماقدىن (بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ)
 فرشتەلر الله نىڭ قىزلارى توگىل بىلكە آلا ھەرمىلى قۇللاردىر (لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ) فرشتەلر سوزلىرى
 بىرلن الله غە الك بولماسلار يەنى الله تعالى ايتماسىدىن بورون ھىچ نرسە ايتماسلىرى بىلكە الله نىڭ
 سوزىنە ايارلر (وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ) دىنى فرشتەلر الله نىڭ امىرى بىرلن ھەم قىلورلار يەنى الله تعالى
 قوشماغان اشلىرىنى اشلەماسلىرى يەنى الله تعالى گە سوز بىرلن دە وھەم بىرلن دە الك بولماسلار ھاسىل بو آيت
 فرشتەلرنىڭ مەصۇم بولويىنە يەنى گناھسىز بولويىنە دلالت قىلا (يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ) الله تعالى فرشتەلرنىڭ
 آلارىنى بولغان نرسەنىڭ (الك قىلغان ھەملىرىنىڭ) بلور (وَمَا خَلَقَهُمْ) دىنى فرشتەلرنىڭ آرطلارنىڭ
 بولغان نرسەنىڭ (كلاچكە قىلاچق ھەملىرىنىڭ) بلور (وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى) دىنى فرشتەلر شفاعت
 قىلماسلىرى مگر شفاعت قىلوغە راضى بولغان آدملىرگە گە شفاعت قىلورلار (وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ)
 دىنى اول فرشتەلر اللهدان قورقۇدان والله نىڭ مەھابىتىدىن قالىترا وچىلار و تىترا وچىلاردىر (وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ)
 وفرشتەلردىن قايسى ايتور (إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ) مەن اللهدان باشقە مەبۇد مەن دىو (فَذَلِكِ) بس بو سوزنى

ایتنوی فرشته (نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ) بو فرشته فی جهنم برلن جز آلامز (كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ) بو جز آلامز
 کبی عبادتنی اورنندان باشقهغه قویو سبیلی ظلم قیلوچیلارنی جز آلامز (أَوَلَمْ يَرَالَّذِينَ كَفَرُوا) کافر
 بولغان آدملر بلامادیلر (أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) درستلکده کوکلر برلن بیرلر (كُنَّا رَتْقًا) برسی
 برسنه یابشقان بولدیلار (فَفَتَقْنَاهُمَا) بس هوأ برلن آیردق بز کوکلر برلن بیرلر فی (وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ
 كُلِّ شَيْءٍ حَيًّا) وهر بر ترکک ایاسی بولغان نرسه فی صودان یاراتدیق بوآیت دن تبلور صوی برلن
 جانسر نرسه لرده ترکک نلک ظهوری ده معلوم بولا (أَفَلَا يُؤْمِنُونَ) بو قدر علامتار ظاهر بولغاچک کافرلر
 ایمان کیترماسلرمی (وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِي) دخی بیرده ثابت بولغان طاغلار یاراتدیق (أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ)
 بیرنلک سزنی سلکدوی مکرده بولغانلق ایچون (وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا) دخی بیرده کیلک بوللار یاراتدیق
 (لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ) آدملر سفرلرنلک مقصودلرینه کونلسونلر ایچون (وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا) دخی کوکی
 یغلوب توشودن صاقلانمش توبه قیلدیق (وَهُمْ عَنْ آيَاتِنَا مَعْرُضُونَ) واول کافرلر کوکنلک علامتلرندن (فَوَيْش
 وآی ویلدزلارندن) یوز دوندرگوچیلردر یعنی بو علامتلرده فکر قیلماسلار (وَهُوَ الَّذِي) واول
 الله تعالی شوندا این ذات در (خَالِقَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) کیچنی دخی کوندزنی یاراتدی (وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ)
 دخی قوایشنی وآینی یاراتدی (كُلُّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ) یوقویش وآی ویلدزلردن هر برسی کوکلر تیرلک
 برلن سیر قیلورلار* بوآیت هیئت جدیدلکه مناقض بولماسه کړق قوایشنلکه نوع حرکتنی درست کورمشلر
 جائزدرکه بر اورنده حرکت قیلوریا که کوز کوروندک سیر قیلغان کبی کورنوندن الله تعالی شول روشقه
 بیان قیلغان بولور (وَاللَّهُ اعْلَمُ) (وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخَلْدَ) وبرزیندن الک هیچ آدم ایچون
 دنیا ده منگو قالوچیلقنی قیلما دق (أَفَأَنْ مَتَّ فُهُمُ الْخَالِدُونَ) ایاسین اولسا ک آلا ردنیاده منگو قالوچیلارمی؟
 البته آلا ده منگو قالاجاق نوگللردر بلسکه اولهچکلردر (كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ) هر بر جان ایاسی اولم
 آچیسنی تاتوچیدر (وَنَبَلَّوْكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فَنُنَّةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ) وسزنی فتنه ایچون یاوزلق وایزگولک
 برلن امتحان قیلورمز یاوزلقغه صبر قیلوب ایزگولک که شکر قیلورسزمی یا که یوقمی یاوزلقغن فقیرلک
 وآورو کبی نرسه لرماد ایزگولکدن سلامتک وبایلق کبی نرسه لرماد (وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ كَفَرُوا)
 وهر قیچان ای محمد سینی کافر بولغان آدملر کورسه (أَنْ يَتَخَفَتُوا) سینی توتماسلار مگر مسخره قیلانه
 تورغان نرسه ایقب توتارلارهم ایتنورلر (أَهَذَا الَّذِي يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ) معبودلرکزی یاوزلق برلن ذکر قیلوچی شول
 آدمی دیو (وَهُمْ يَذْكُرُ الرَّحْمَنَ هُمْ كَافِرُونَ) حالبوکم اول کافرلر الله نلک توحید برلن یا که خلقنی حلقغه
 کوندرو برلن ذکرینی انکار قیلورلار بس مسخره قیلانورغه اوزلری تیوشایلردر (خُفِيَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ)
 آدمنی آشفچلقغن یاراتلدی آدمک آشفچلق صفتی افراط درجده بولدی ایچون گویا که آشفچلقغن
 یاراطلغان بولا (سَأَرَبَكُمْ آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ) دنیا ده دخی آخرتک عذابلرمنی سرگه کورساتورمن بس
 عذابک مینی آشفدما کز (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ) وکافرلر ایتنورلر رسول اللهغه هم صعبه لرگه بو عذاب
 یا که قیامت وعده سی قابور زمان دیو (أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر سوز کرده راست بولسا کز (لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ

كُفْرُوا) اگر كافر لر بلسه لر ایدی (حِينَ لَا يَكْفُونَ عَنْ وُجُوهِمُ النَّارَ) یوزلرندن تموغ اوطنی بیارلماگان
(طییلماغان) وقتنی (وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ) دخی آرقالارندن تموغ اوطنی بیارلماگان (طییلماغان) وقتنی
(وَلَا هُمْ يَنْصُرُونَ) دخی عذابدن طییلماغان وقتنی یعنی اوزلرینک شونداین عذابک بولولارینی بلسه لر
ایدی کافر لر البنه عذابنی آشدورماسلار ایدی (بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً) بلسکه کافر لرگه عذاب وعدهسی یا که
تموغ یا که قیامت کینت کیلور (فَتَبْهَتُهُمْ) بس کافر لر نی حیران قیلور اول عذاب وعدهسی یا که تموغ
یا که قیامت (فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا) بس کافر لرینک عذاب وعدهسی یا که تموغنی یا که قیامتنی کیری
قایتاروغه کوچلری یتماس (وَلَا هُمْ يَنْظُرُونَ) دخی کافر لرگه مهلتده بیرماس (وَلَقَدْ اسْتَهْزَىٰ بِرُسُلٍ مِنْ
قَبْلِكَ) و تحقیق سیندن الک بولغان پیغمبرلرده خورلانمش بولدی بوسوز رسول الله فی تسلیه بولا (فَهَاقَىٰ
بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ) بس پیغمبرلردن مسخره قیلغان آدم لرگه ایندی (مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) خورلاغان
نرسه لرینک جزا لاری (قُلْ مَنْ يَكْلُؤُكُمْ) ای محمد عه خورلاوچیلرغه ایت سزنی کم صاقلار (بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
مِنَ الرَّحْمَنِ) کیچک و کوندزده الله نك عذابندن یعنی الله تعالی عذاب قیلونی تلاسسه هیچ کم صاقلی آلماس (بَلْ
هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُّعْرِضُونَ) بلسکه اول کافر لر ربلرینک ذکرندن (قرآندان) یوز دوندر کوچیلردر
(أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا) بلسکه اول کافر ایچون عذابدن طیا تورغان بزدن باشقه معبودلر بارمی
البنه یوق (لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ) کافر لرینک معبود توتقان نرسه لرینک اوزلرینه ده یاردم بیروگه
کوچلری یتماس بس نچک آلا ر عابدلرینه یاردم بیرسونلر (وَلَا هُمْ مُنَايِضِعُونَ) دخی اول معبودلر بزینک
عذابمزدان صاقلانمش بولماسلار (بَلْ مَتَّعْنَاهُمَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ) بلسکه بز بو کافر لر نی هم آتالارونی دنیاده
فائلندر دك (حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ) تا کم اول کافر لرگه عمر اوزون بولدی بس کافر لر دنیاده
اوزون مدت فائلنولرینه مغرور بولدیلار (أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّ النَّارَ لَبَاسًا مُّغْرَمًا) کافر لر کورماسلرمی درستلکدن
بز کافر لرینک بیرلرینه قصد قیلورمز (نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا) بیرینک چیتلرندن کیمتکانمز حاله یعنی
کافر لرینک بیرلرینه مسلمان لاری ایرکلی قیلورمز بو آیت بیرینک کیمونی قبول ایتوبنه دلالت قیلادر
(أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ) ایا مکه مشرکلرمی غالبلر (أَسْتَلْزِلُوا) البنه بز غالبلرمز و آلا ر مغلوبلردر (قُلْ إِنَّمَا
أَنْتَرُكُمْ بِالْوَحْيِ) ایت سین ای محمد عه مکه مشرکلرینه آتچق مین سزنی اوزمه وهی قیلنغان نرسه
برلن قورقنمن (وَلَا يَسْمَعُ الصَّمُ الدُّعَاءَ) دخی چوقراق آدم آندهونی اشماس (إِذَا مَا يَنْذُرُونَ) قورقنماش
بولغان وقتک (وَلَمَنْ مَسَّهْمُ نَفْعَةٍ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ) و اگر کافر لر نی ربکینک عذابندن آزغنه نرسه توتسه
(لَيَقُولُنَّ يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ) کافر لر اینور نی اوکنچ بزگه درستلکدن بز ظلم قیلوچیلار بولدی دیو
یعنی اوزلرینک ظلم لاری برلن اقرار قیلورلار (وَنُضْعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ) قیامت کونی نك
جزا سی ایچون توغری بولغان میزان لار قویارمز اول توغری میزان لار برلن بندنلرینک عمللری
اولچانور (فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا) بس هیچ بر نفس که هیچ ظلم قیلنماس (وَأَنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ
مِنْ خَرْدَلٍ) اگر عمل یا که ظلم اورلقدان بر کچکنه کیساگی آورلغی بولسه ده (آتینابها) اول اورلقدان

كېچىنە كىساگى آوراغى بولغان عملنى ياكە ظلمنى دە كىترىرمز وحاضر قىلورمز (وَكُفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ)
 وحساب قىلوچى بولو يوزىدىن بىز يتارمز (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ) وتحقيق موسى برلن
 هارون عەمغە حق برلن باطل آراسنى آيورلا تورغان تورات كىتابنى بىردىك (وَضِيَاءٌ وَذِكْرًا
 لِلْمُتَّقِينَ) دىخى تىقراق اياالرى ايچون نادانلىق قارانغولقلارنى ياقىلىق بىرە تورغان هم
 وعظلمانا تورغان تورات كىتابنى بىردىك (الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ) متقىلر شونداين آدملىردىر
 رىلرندىن غىب دە قورقارلار (وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ) دىخى اول متقىلر قىامتدىن قور قوچىلاردىر
 (وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ) وبو قرآن فائىدى كىوب بولغان ذكردر بىز آنى محمدىم اوزرىنە ايندىردىك
 (إِنَّمَا لَهُمْ مَنكُرُونَ) اياسىز كافرلىرى شول قرآننى انكار ايتوچى (وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ)
 وتحقيق بىز ابراهيم عەمگە موسى برلن هاروندىن لك حق لغە كىونلۇنى بىردىك (وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ) ودىخى
 بىز ابراهيم نىك بىرگان نرسەمىزگە اهل ايدىكى بىلىك (إِذْ) شول وقتدە بىردىك (قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ)
 ابراهيم اوزى نىك آتاسنە هم قومنى ايتدى (مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي) نىدىر شونداين فائىدە وضرر بىرمى
 تورغان جانسىز صورتلر (أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ) سىز اول صورتلرنىك عبادىتىز تورغۇچى لارسىزدىو (قَالُوا)
 وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ) ابراهيم عەم نىك قومى ايتىدىلر بىز آتالارىمىزنى اول صورتلرگە عبادت قىلوچىلار
 تابىق آلاغە ايارب بىزدە عبادت قىلامىز (قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ) ابراهيم ايتدى تحقيق سىز
 هم آتالارىز بولىدۇز (فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) ظاهر بولغان آزغونلىقى (قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ) ابراهيم عەم نىك
 قومى ايتىدىلر اى ابراهيم سىن بىزگە حق سوزنى كىتىردىكى (أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ) ياكە اويناوچىلاردىمى
 سىن يعنى بىز نىك آتالارىمىزنى آزغونلىقىغە نسبت بىرىب بو سوزنى چىلاب ايتەسونمى ياكە اويناب
 ايتەسونمى دىدىلر آتالارومىز آزغونلىقىغە نسبت بىرونى غايت يىراق غە صايدىقلارندىن بو سوزنى
 ايتىدىلر (قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ) حضرت ابراهيم ايتدى بو سوزنى چىلاب ايتام اويناب ايتىمىم جانسىز
 صورتلر معبودلر توكل بىلكە سىز نىك رىكز (رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلرنىك ويىرلرنىك رىسى در
 (الَّذِى فَطَرَهُنَّ) شونداين رىدىر اول كوكلرنى ويىرلرنى ياراتدى (وَأَنَا عَلَىٰ ذَلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ)
 ودىخى مېن سىزگە ايتكان سوزم (توحيد) اوزرىنە شاهدلاردىن (وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ) واللە
 بران قسم ايتىب ايتامىم صنم لارىمىزنى واطودا تىروشمىن (بَعْدَ أَنْ تُولَّوْا مُدْبِرِينَ) صنم لارىز ياندىن
 عىدكزە كىتكەنكز صوكتە بو سوزنى ابراهيم عەم ايچىنەن كىتە ايتدى دىگانلر (فَعَلَّمَهُمْ جُنَادًا) بس
 ابراهيم عەم صنم لارنى كىساك كىساك قىلدى (الْأَكْبَرُ لَهُمْ) مگر قومىنىك الوغ صنمى صنمىمادى باشقە
 صنم لارنى ھەمەسنى واتىدى بالتانى الوغ صنم نىك موينە قويدى (لَعَلَّهُمْ إِلَٰهَةٌ يَرْجِعُونَ) شايد بو الوغسە
 قايتورلار دىو ظن قىلدى يعنى صنم لارى نىك الوغسنى صنمىمادى باشقە صنم لارنى كم صنمىرغان
 دىو بو الوغسندىن صورارلار دىو ظن قىلدى (قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِآلِهَتِنَا) ابراهيم عەم نىك
 قومى عىدلرندىن قايتقان نىك صوكتە ايتىدىلر بىز نىك معبودلرمىزگە بو اشنى كم قىلدى يعنى

کم و اتدی (اِنَّهٗ لَمِنَ الظَّالِمِيْنَ) درستلکده اول اشنی قیلغان کشی ظالمردندر دیو (قَالُوا سَمِعْنَا
 فَتٰی بَدَّکُمْ) ابراهیم (عهه) نڭ قومی ایندیبلر بزمعبودلرمزنی عیب اینته تورغان بریگنشی اشتهمز
 (یُقَالُ لَهُ اِبْرَاهِیْمُ) اول جیگت که ابراهیم دیو اینته (قَالُوا فَاَعْتَرٰهٖ عَلٰی اَعْيُنِ النَّاسِ) ابراهیم (عهه) نڭ قومی
 ایندیبلر ابراهیمنی آدمزلرنک کوزلری حضورینه کینترکزی یعنی خلق حضورینه کینترکزی (لَعَلَّهُمْ یَشْهَدُوْنَ)
 شاید آدمزلر بواشنی ابراهیم نڭ قیلغانلقنه گواھلق بیررلر (قَالُوا اَاَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِالْهِنْدِ اَبْرَاهِیْمُ)
 ابراهیم (عهه) نڭ قومی ایندیبلر ای ابراهیم بز نڭ معبودلرمزگه بواشنی سینمه قیلنڭ یعنی سین
 و اتدڭمی دیو (قَالَ بَلْ فَعَلَهُ کَبِیْرُهُمْ هٰذَا) ابراهیم (عهه) ایندی مین بواشنی قیلمادم یعنی و اتمادم
 بلکه بوصنملارنی الوغلاری و اتدی (فَاَسْأَلُوْهُمْ اَنْ کَانُوْا یَنْطِقُوْنَ) کم بواشنی قیلغانلقنی اوزلرنندن
 صوراکز اگر سویلاشر بولسهلار (فَرَجَعُوْا اِلٰی اَنْفُسِهِمْ) بس ابراهیم نڭ قومی اوزلرینه قایتدیبلر
 یعنی عقللرینه قایتوب قارادیلار (فَقَالُوْا) بس ابراهیم نڭ قومی ایندیبلر بعضی بعضسینه (اَنْکُمْ اَنْتُمْ
 الظَّالِمُوْنَ) درستلکده اوزکز ظالمزلرسز یعنی ضرری وفائدهسی بولماغان سویلاشمی تورغان
 صنملارغه عبادت قیلوکز سبیلی اوزکز ظالمزلرسز (ثُمَّ نَکَسُوْا عَلٰی رُءُوسِهِمْ) مونڭ صوکنده ابراهیم عهه نڭ
 قومی باشلاری اوزرینه بوگلمش بولدیلار یعنی عقللرینه قایتوب استقامتده بولدیقلاری صوکنده
 قیقرشوغه ایندیبلر (لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَّا هُوَ لَا یَنْطِقُوْنَ) هم ابراهیم عهه که ایندی لر تحقیق سین بومعبودلرنک
 سویلاشماوینی بلدنڭنی ایچون بزگه اول معبودلردن صوراکز دیوبیوراسن دیو (قَالَ اَفَتَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ)
 ابراهیم (عهه) ایندی قومنه ایاسز اللهدان باشقهغه عبادت قیلازمی (مَا لَا یَنْفَعُکُمْ شَيْئًا وَلَا یَضُرُّکُمْ)
 اوزکزگه هیچ نرسه فائده ایتماگان هم ضرر اینته آلماغان نرسهگه (مَعْبُودِلَرگه) (اَنْی لَکُمْ وَلَمَّا تَعْبُدُوْنَ
 مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ) اوزکزگه هم اللهدان باشقهغه عبادت قیلغان نرسهلرکزگه (صنملرکزگه) قباحت لک بولسون
 (اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ) ایاسز قیلغان اشکزنک قباحتلسکنی عقلکز برلن اویلاب بلمیسزمی (قَالُوا حَرِّقُوْهُ وَانصُرُوا
 آلِهَتَکُمْ) ابراهیم عهه نڭ قومی دلیل برلن قارشی کیلودن عاجز بولغاچ ضررایتو قصدی برلن ایندیبلر
 ابراهیمنی اوطقه یاندرکز و آنی یاندری سبیلی معبودلرکزگه یاردم بیرکز (اِنْ کُنْتُمْ فَاعِلِیْنَ) اگر
 معبودلرکزگه یاردم ایتونی قیلوچی بولساکز بیضاوی ایاسی اینوچی هینون اسمنه فارس کردلرندن
 برابر یا که نمرود دیگان شوندان صوڭ اتفاق ایله اوطون جیب اوط یاغب ابراهیم عهه منی بوغاولاب
 منجیق (بوزمان نڭ طوبی کبی برقورال) برلن ابراهیم عهه منی اوطقه آتدیبلار (قُلْنَا یٰۤاَنَارُ کُوْنِ
 بَرْدًا وَسَلَامًا عَلٰی اِبْرَاهِیْمَ) اللهتعالی اینه بزم اوطقه ایندکدی ای اوط صالقون بول و ابراهیم اوزرینه
 سلامتک بول یعنی یاندرما الله نڭ امرنجه اوطده ابراهیم عهه نڭ هیچ بریدنی یانماغان مگر
 بوغاولاری یانغان و بو وقت ابراهیم عهه اون آلتی یاشنه ایدی دیگانلر اوطقه عادتک اسسیلک
 ویاندریچیلک لازم بولسهده قدره اللهغه نسبة اوطنکده خوش هوا بولوب اورلوی عجیب اش توکل
 چونکه معجزه طریق عادت طریقنه البته مخالف اولاقاق یا که اوط اوز حالنجه اسسید بولور لکن

الله تعالى ابراهيم عهـمـدن اسسپلكنى دفع قيلغان بولور نناكه «سَمْنَدُ قَشٍ» اوطك يانمى ديگانلر

شعر * بَدْرِيَا نَخْرَاهُ دَبْطُ شُنْ غَرِيْق * سَمْنَدُ جَهْ دَانْدُ عَذَابِ حَرِيْق *

(وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا) دى ابراهيم نك قومى ابراهيم عهـمـكه ضرر ايتوده مكرنى تلاديلر (فَجَعَلْنَاهُمْ
الْأَخْسَرِينَ) بس ابراهيم قومنى ضرر ايتوچيلرنك ايك ضرر ايتوچسى قيلدى چونكه ابراهيم
عهـمـنك ضررينه توروشولارى عين ابراهيم عهـمـنك فائده سنه بولدى چونكه بو واقعه ابراهيم عهـمـنك
حققده بولوب اولارينك باطللقده بوللونه بر قلعى دليل بولدى (وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي) وبز
ابراهيمنى دى آنك هاران اسملى قرداشينك اوغلى لوطنى عراقدان شونداين ييركه قوتقاردق
(بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ) اول ييرده بون عالمكه مباركلكنى بيردك يعنى شام ييرينه شام ييرينك عام
بولغان بركتى چونكه پيغمبرلرنك كويسى ارض شامك مبعوث بولغان هم دنياوى واخراوى بولغان
سعادتلرنك مبدالرى بولغان شريعتلرى ارض شامك منتشر بولغان هر بر پيغمبر آسيا قطعده سنه
ظهور ايتكان (وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً) دى بر بولاك بولغان حالك ابراهيمكه اسعاقنى هم
يعقوبنى هبه قيلدى ياكه صوراعانندان آرتوق بولغان حالك معناسكه ياكه بالانك بالاسى بولغان
حالك معناسكه بولا بو وقتك نافله يعقوب عهـمـكه خاص بولا (وَكَلَّامَعَلْنَا ضَالِّينَ) وبو دورتن (ابراهيم
لوط اسحاق ويعقوبدن) هر برسى ايزگولر قيلدى (وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا) دى بو دورتنى
آدمارنى امرمز برلن حلقغه كوندره تورغان اماملار قيلدى (وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فَعَلِ الْغَيْرَاتِ) دى
بو دورتنه ايزگو اشلر اشلونى وحى قيلدى (وَأَقَامِ الصَّلَاةَ وَآتِ الزَّكَاةَ) دى نماز اوقونى هم
زكوة بيرونى وحى قيلدى (وَكَانُوا لِلْعَابِدِينَ) وبودورتنى بزرگه عبادت قيلوچى بولدىلار (وَلُوطًا آتَيْنَاهُ
حُكْمًا وَعِلْمًا) دى بز لوط عهـمـكه حكمت هم پيغمبرلرگه مناسب بولغان علمنى بيردك (وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي
كَانَتْ تَعْمَلُ الْغَبَائِثَ) دى لوط عهـمـنى عقلا قباحت وشرعا منموم بولغان اشلرنى (لوطنى) قىلا تورغان
قريه (سدوم) اهلندن قوتقاردق (أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوَاءٍ فَاسْقِينَ) درستلكك سدوم قريه سينك اهلى بولغان
لوط عهـم قومى الله نك طاعتندن چغوچى ياوز قوم بولدىلار (وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا) دى بز لوط عهـمنى
رحمتمزكه كرتدك (أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ) درستلكك اول لوط ايزگولر جمله سنندن در (وَنُوحًا إِذْ نَادَى
مَنْ قَبْلَ) دى اى محمد عهـم نوح عهـمنى ذكر قيل اول نوح بو ذكر قيلنغان پيغمبرلردن لك قومنى
هلاك ايتوبرلن اللهغه دعا قيلدى (فَاسْتَجَبْنَا لَهُ) بس اول نوح (عهـم) نك دعاسنى قبول ايتدك (فَنَجَّيْنَاهُ
وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ) بس اول نوحنى دى اهلى الوغ قايقودن (طوفانندن) قوتقاردق (وَنَصَرْنَاهُ
مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا) دى نوحنى علامتلمزنى يالغانغه توتقان قومين اوج آلوچى قيلدى
(أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوَاءٍ) درستلكك اول نوح قومى ياوز قوم بولدىلار (فَاغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ) بس نوح قومنى
همه سنى صوغه غرق قيلدى (وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ) دى اى محمد (عهـم) داود برلن سليمان (عهـم) نى ذكر
قيل (اديعكمان فى العرث) شول وقتك آلاز ايگن حقككم قيلور بولدىلار (ادْنَفَسْتُ فِيهِمْ غَنَمُ الْقَوْمِ)

[illegible]

قىلغان اشى صلح داود عەم نىڭ قىلغان اشى حكم صلح حكىمىن آرتوق دىگانلار بعضىلارى ھرايكسى نىڭ
 حكىمى اجتهاد بىرلن دىگانلار بس بو آيت دن مجتەھىن نىڭ بعض وقت خطا قىلۇپ بعض وقت اصابت قىلو
 مسئلەسى چغارولا البتە سلىمان عەم نىڭ اجتهادى صواب بولغاچ داود عەم نىڭ اجتهادى خطا بولا اوزون
 بيان استاگان آدم (التفسيرات الاحمدية) گە مراجعت ايتسون (وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ)
 دىخى بىز داود بىرلن بىرگە تسبيح ايتكانلرى حالده طاغلارنى دىخى قۇشلارنى مسخر (يعنى داود عەم
 امىرى بويىنچە ئۆرى تورغان) ايتدىك (وَكُنَّا فاعِلينَ) دىخى بىز مونىڭ كىي اشلىرىنى قىلوچى بولدىق
 يعنى موندای اشلىرى سىزنىڭ قاشىك عجبىب اش بولسەدە بىزدىن صدورى عجبىب توگل معناسىنىڭ (وَعَلَّمْنَاهُ
 صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ) دىخى داودقە سىزنىڭ فائىل ئىز ايچون صوغىش كولماكى (تيمىر كولماك) ياصاۋنى اديراتىدىك
 (لِنُعْصَنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ) تيمىر كولماك ياصاۋ صنعتى سىزنى دشمانلار ئىز بىرلن صوغىش قىلغان وقتىڭىزداغى
 قاپلىقلار ئىزدىن صاقلاسون ايچون (قَوْلًا أَنْتُمْ شَاكِرُونَ) بۇس سىز بونعمتە شكر قىلوچىلار توگلمىسىز يعنى
 شكر قىلوڭىز (وَلَسْلَيْنَا الرِّيحَ غَاصِقَةً) دىخى قاطى ايسكان حالىك سلىمان (عەم) ايچون جىيلىنى مسخر
 قىلدىق (تَجَرَى بِأَمْرِهِ) اول جىل سلىمان (عەم) نىڭ قوشى بىرلن يورگان حالىك (إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي) شوندا بىن
 بىرگە (بَارَكْنَا فِيهَا) اول بىردە مباركلكتى وكوب فائىل لىرى بىردىك يعنى ارض شامقە (وَكُنَّا بِكُلِّ
 شَيْءٍ عَالِمِينَ) دىخى بىز ھىر نەرسەنى بىلگۈچى بولدىق بس جىيلى دە حكمت كە موافق يورتىمىز (وَمِنَ الشَّيَاطِينِ
 مَنْ يَغْضُوهُمْ لَهُ) دىخى شيطان لاردىن سلىمان عەم ايچون دريالرغە چوموب انجولر چغاروچىلارنى مسخر
 قىلدىق (وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ) دىخى شيطان لار موندان باشقە اشلىرىنىڭ قىلورلار (وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ)
 دىخى اول شيطان لارنى سلىمان (عەم) نىڭ امرىدىن باش تارتولاردىن صاقلانغۇچى بولدىق (وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى
 رَبَّهُ) دىخى اى محمد ايوب (عەم) نىڭ ذكر ايت شول وقتىك ايوب (عەم) بالالارى نىڭ وماللىرى نىڭ يوقلىقى
 وسلامتىزلىكى سببى رىسەندە قىلدى (أَنَّى مَسَّنِيَ الضُّرُّ) درىستلىك مېنى ضرر (قاطىلىق و آورو)
 تورتى (وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ) وسين اى رىسم رحمت قىلوچىلار نىڭ ايكى رحمت قىلوچىسى سن
 حضرت ايوب اسحاق عەم نىڭ عىص اسمى اوغلىنىڭ بالالارىدىن بولوب رومى بولغان الله تعالى
 اوزىنە پىغمبەرلىك بىرلن برابر كوب بالالار وماللىرى بىرگان الله تعالى ابتلا ايچون ايوب عەم نىڭ
 بالالارونى ھلاك ايتكان (أَسْتَلْرَيْنَهُ بِرَبْنَاهُ) دىخى ھىر ماللىرى ھلاك بولوب بىر روایت كە
 بناء اون سىگىز يىل مىدى آورغان بعضىلار اون اوچ يىل بعضىلار يىل دە يىدى آيك يىدى ساعت
 آوردى دىگانلار (فَاسْتَجَبْنَا لَهُ) بس بىز ايوب (عەم) نىڭ دعاسىنى قبول قىلدىق (فَكَشَفْنَا عَنْهُ غُصَّتَهُ وَرَأَى
 بَيْتَهُ وَتِلْكَ الْبُقْعَةُ الَّتِي كُنَّا عَلَيْهَا) دىخى ايوب عەم نىڭ (وَأَتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ
 مَعَهُمْ) دىخى ايوب عەم گە اھلىنى بىردىك ھىر اھلى بىرلن بىرگە مىثلنى بىردىك يعنى سلامتلىنىڭ
 صوبىڭ بالالارى اولگى گە قاراغاندە ايكى الش بولدى دىگانلار (رَحْمَةً مِنْ عِزِّنَا) حضور مەزدىن
 رحمت ايچون بىردىك (وَذَكَرْنَا لِلْعَالَمِينَ) دىخى باشقە عبادت قىلوچىلارغە وعظ بولسەن ايچون بىردىك

يعنى باشقه عبادت قىلوچىلارده ابوب (عهم) كى صبرلى قىلسه لارا ابوب (عهم) گه بىرلگان كى ثواب
 آلا رغه ده بىرلور معنا سنده (وَأَسْمَاعِيلُ وَأَدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ) دى اى محمد (عهم) اسماعىلى هم
 ادريسنى هم الله دى اى ابى بولغان الياسنى ياكه يوشىنى ذكر قىل (كُلُّ مِنَ الصَّابِرِينَ) بو
 اوچىسندن هر بىرى آغراقلا رغه صبرلى قىلوچىلار (وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا) دى بو اوچىسنى رحمتى
 (يَغْمِرُ الْكَ) گه كرتىك (انهم من الصالحين) درستلىك بو اوچىسنى كامل ايزگولردىنر (وَذَا النُّونِ اِذْ ذَهَبَ
 مُغَاضِبًا) دى بالف اياسى متى اوغلى يونس (عهم) نى ذكر قىل شول وقتىك اول بالف اياسى يونس
 (عهم) قومنى آچولانغان حالى كىتىدى يعنى قومى اطاعت قىلماولارنىك دوام ايتكاج الله نىك امرىدىن لك
 قومىدىن هجرت قىلور كىتىدى (فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ) بس يونس بىزنىك اوزىنىك طاراق قىلماومىزنى
 اويلادى (فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ) بس يونس تورلى قارانغولقلار ايچىنىك بولغان حالىك دعا قىلدى يعنى
 كيچ قارانغولقى هم دىكز قارانغولقى هم بالف قورصاغىنىك قارانغولقى ايچىنىك بولغان حالىك (أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا
 أَنْتَ) درستلىك حقاى بىرلن معبود يوق مگر سىنگىنىك سى (سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ) عاجز بولودىن
 سىنى پاكلايمىن درستلىك مېن قومىدىن امرىدىن لك هجرت قىلورغىك آشغوم سېلى اوزىك ظلم ايتوچىلاردىن
 بولمى رسول اكرم قاىغولى آدم بو دعا بىرلن دعا قىلسه دعاسى مقبول بولور دىمىش (بىضاوى)
 (فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ) بس يونس نىك دعاسى مقبول قىلىق هم آنى قاىغودىن قۇتقاردىق يعنى
 بالف قورصاغىنىك دورت ساعت توردىن صوكره بالف آنى دىكز قىرىنىك آتدى (وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ)
 اوشىنداق يعنى اخلاص بىرلن دعا قىلور سېلى يونسنى قاىغودىن قۇتقاردىمىز كى اخلاص بىرلن دعا
 قىلغان باشقه مؤمنلرنىك قاىغولاردىن قۇتقارمىز (وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ) دى اى محمد زكريا (عهم) نى
 ذكر قىل شول وقتىك اول زكريا (عهم) رېسنىك دعا قىلدى (رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا) اى رېم مېنى وارث
 بولغان بالادىن باشقه يالغز حالىك قالدىرما (وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ) وسىن اى رېم خاقلق فانى بولغان صوكنىك
 قالوچىلارنىك ايزگورلىقى سى يعنى مېكلا اوزم صوكنىك قالوچى بالانى بىرما سادىك قاىغومىم (فَاسْتَجَبْنَا لَهُ
 وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَى) بس بىز زكريانىك دعاسى قبول ايتىدىك هم آنا رغه اوغلى يعىنى هبه قىلىق (وَأَصْلَحْنَاهُ
 زَوْجًا) دى زكريانىك خاتونى بالا تابى تورغان بولدى صوكنىك بالا تابو ايچون اصلاح قىلىق (انهم
 كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ) درستلىك زكريا هم اهل بيتى ياكه بوسوره ده ذكر قىلغان پيغمبرلر ايزگور
 اشلىرگه آشغور بولدىلار (وَيَسْعَوْنَ فِي الْبَرِّ وَرَهْبًا) دى بىزگه ثوابكه قىزغانلارى وعذابىدىن قورقغانلارى
 حالىك دعا قىلور بولدىلار (وَكَانُوا لِلْأَخْشَعِينَ) دى بىزنىك عبادتلىرىمىزده توبانچىلىكلى و قورقوچى بولدىلار
 (وَالَّتِي أَحْصَتْ فَرْجَهَا) دى حلالدىن هم حرامدىن عورتىن صاقلانغان خاتونى (مريم عهمنى) ذكر قىل
 اى محمد (عهم) (فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا) بس مريم ايچىنىك عيسى غه يالغز اوز امرى بىرلن گنه بولغان
 روحىدىن روح اردىك يعنى عيسىنى مريم (عم) قورصاغىنىك ترك قىلىق (وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ)
 دى بىز مريمنى هم اوغلى عيسىنى بىتن عالمگه علامت قىلىق چونكه حضرت مريم ايله حضرت عيسىنىك

[illegible]

بزدن كوركام مرتبه وسعادت سابق (الك) بولدى (أُولَئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ) بوصفتداغى آدملىر جهنم دن
 يراق قيلنمشلاردر (لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا) اول صفتداغى آدملىر جهنمنىڭ تاوشنىڭ اشتماسلىرى (وَهُمْ فِيهَا
 اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ) دىخى اول صفتداغى آدملىر نفسلىرى تىلاكان نرسەدە منگو قالوچىلاردر يعنى
 ھەمىشە تنعم دە وتلىدەدەدر (لَا يَحْزَنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ) وآلارنى الوغ قورقو (صَوْتُهُ صَوْر) حسرتلىندىرماس
 وقورقنماس (وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ) دىخى آلاغە فرشتەلىر بولقور (هَذَا يَوْمُكُمْ أَلَدَى كُنْتُمْ تُوعَدُونَ) بوكون
 سىزنىڭ ثواب بىرو بىرلىن وعدە قىلغان كونىز (ديگانلىرى حالده (يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ) شول كونىنى ذكر
 ايت اى محمد (عم) اول كونى بىز كوكىنى تۇرۇز (كُطِبَ السَّجَلُ لِلْكَتُبِ) كاغىدلىرىنى كوپ معنالىرىلش
 كتابلارايچون تۇرگان كىيى ياكە سىجل اسمى فرشتەنىڭ عمل دىقترلىرىنى تۇرۇ كىيى (كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ
 خَلْقٍ نَّعِيدُهُ) أَوَّل بوقىدىن بار ايتىپ ياراتىدغىز كىيى قايتادىن دە ياراتۇرۇز (وَعْدًا عَلَيْنَا) وعدە قىلماق
 بىرلىن وعدە قىلىق اول وعدەنى قَعَائِدُ كە چىقاروبىزگەدر (إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ) درىستلىك بىز وعدە قىلغان
 نرسەنى قىلوچىمىز (وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ) تورات صوكتىدىن تحقيق زبور دە يازدىق بىز
 (أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ) درىستلىك شام ياكە جنت بىيرىنى منىم اىزگوقۇللارم (مؤمنلىرى) آلور
 دىو (إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ) درىستلىك بىز ذكر قىلغان خبرلىردە، وعظلىردە، وعيدلىردە اخلاص
 بىرلىن عبادت قىلوچى قوملارايچون يتارلىك نرسە باردىر (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ) واى محمد (عم)
 بىز سىنىيى يىبارمادىڭىمىز بىتنى عالمگە رحمت ايتىپ يىباردىڭىز چۈنكە سىنىڭ آنىڭ بىرلىن يىبارلىكى نرسە كىيىن عالمنىڭ
 سعادت ايتىپ سەنە سبب بىعضىلار كىفارگە رحمت بولوى سۈرۈت آلاشوبىر بو تو كىيى عىدابلاردىن امىن بولولارى دىگانلىرى
 (قُلْ إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ) ايت سىن اى محمد آخىچ مىكلاوى قىلغان نرسە (إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ) سىزنىڭ ايچون ھىچ
 حىلق بىرلىن معبود يوقدر مگر جمىع صفات كاملىنى جىغان وجمىع نقصان صفاتلىرىدىن يراق بولغان بىرگە معبوددر چۈنكە
 رسول اللهنىڭ پىغمبىر بولوب يىبارلۇندىن اصل مقصود توحىد كە مَنَحَصَرَدِر (فَهَلْ أَنْتُمْ مُسَامُونَ) بس مىكلاوى
 قىلغان نرسەگە بوى سۈنۈچى توگىلىزمى؟ بوى سۈنۈكز معناسىنى (فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ) بس اكر
 بوى سۈنۈدۈدىن يعنى توحىد بىز دۈنۈ نرسەلىرى بس ايت سىن اى محمد (عم) مېن اوزمە امر قىلغان
 نرسەنى بىلىدۈدە برابر بولغانىكز حالده بىلىدۈم يعنى ھەر قاىوگىزغە تىگىز بىيان ايتىدىم بىيانمىنى وبىلىدۈمنى
 خاسلامادم (وَأَنْ أَدْرِي أَقْرَبُ أَمْ بَعِيدٌ مَا تُوعَدُونَ) وبىلىمىم سىزگە وعدە قىلغان نرسە (حشر) ياقنىمى
 ياكە بىراقى (أَنَّهُ يَعْلَمُ الْغُيُوبَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ) درىستلىك اول الله سوزدىن ظاھر بولغانى دە
 وسىزنىڭ ياشىرگان سوزگىزنىڭ بىلەدر (وَأَنْ أَدْرِي لَعَلَّه فِتْنَةٌ لَّكُمْ) دىخى مېن بىلىمىم شايد سىزنىڭ عىدابلارنى
 كىچىكتۈرۈ سىزنىڭ ايچون امتىعان بولور يعنى سىزنىڭ نىچك عمل قىلوگىزنى بىلۈى ايچون (وَمَنَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ)
 دىخى اوزىنىڭ ارادەسى تىلاكان وقتىقە قدر فائىللىرىدۈ بولور يعنى شول روشچە ايت (قَالَ رَبِّ احْكُمْ
 بِالْحَقِّ) محمد (عم) ايتىدى اى رېم حىلق بىرلىن حكىم قىل (وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ) وبىزنىڭ
 رېمىز خلىقنە كوپ رحمت قىلوچىدىر ھەم سىزنىڭ صىقتىلاغان نرسەگىز اوزىرىنە ياردەم استىلىشدر
 انىيا سۈرەسىنىڭ تىرجمەسىنى تامام بولدى

﴿ بَكْرِي اَيْكُنْجِي سوره حج سوره سي مکده اينگان ينمش سيکر آيت ﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ) اي آدملر ربكزدن قورقكز (اِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ) درستلكنه قيامت نك بيري سلكندى الوغ قورقنچلى نرسه در (يَوْمَ تَرَوْنَهَا) قيامت كوني شونداين كوندركور رسن اول كونى (تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ) اول كونك بالاسنى ايمزه تورغان هر بر آنا ايمه تورغان بالاسندان غافل بولور (اَوَنْتَوْر) (وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا) هم هريوك اياسى آنا بويگىنى (بالاسنى) قوبار (صالور) (وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى) دى آدملرني ايسرلركى كور رسن (وَمَاهُمْ بِسُكَارَى) حالبوكم حقيقه ايسرك توكل لردر (وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ) ولكن الله نك عذابى قاطيدر عذاب نك قاطيلنى باشلارندان عقللرينى بيارر (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ) و آدملر جمله سندن شونداين آدم باردر الله نك ديننده هيچ نرسه بلودن باشقه جمل قيلشور (نزاع لشور وتالاشور) (وَيَتَّبِعُ كُلُّ شَيْطَانٍ مَّوَدَّ) دى قصدى بالغز بوزوقلى غنه بولغان هر بر شيطانغه ايارر بو آيت حرث اوغلى نصر حقنه اينگان نصر هيشه باطلنى برلن قچرشقان فرشته لى الله نك قرلارى قرآن اولگى لرنك يازغان حكايترلر اولگاچ ترامك يوق ديوايته ايكان نزول سببى نصرغه خاص بولسده لفظى عام هر بر نصر صفتنه بولغان آدمنى شامل (كُتِبَ عَلَيْهِ) شيطان اوزرينه حكم قيلندى (اِنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ فَإِنَّهُ يَتَّبِعْهُ) درستلكنه شان كمه كم شيطاننى باش ايتب توتسه شيطان اول كشيى آزدرو (وَيَهْدِيهِ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ) دى شيطان اول كشيى قزدلش تموغفه كوندرر يعنى شيطانغه ايارگان آدمنى آزدرو وتموغفه كوندرر برلن حكم قيلندى (يَا أَيُّهَا النَّاسُ) اي آدملر (اِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ) اگر سز قبرلردن قوبارلودن شيكه بولساكز (فَإِنَّا خَاقِنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ) بس درستلكنه بز سزنى توفراقدن ياراتدق آدم هم ياكه نطفه حاصل بولغان آزقلار توفراقدن ياراطلغان شونك ايچون توفراقدن ياراتدق ديگان چونكه اصامز ياكه اصل مادهز توفراقدن ياراطلدى (ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ) مونك صوكنده منى صوندى مونك صوكنده قان كيساكندى ياراتدق (ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُّخَلَّقَةٍ) مونك صوكنده خلقتنى (ياراطلوى) تمام بولغان دى خلقتنى تمام بولماعان ايت كيساكندى ياراتدق (لَنُبَيِّنَ لَكُمْ) بو روشقه آقرونى برلن ياراتدق سزگه كمال قدرتمزنى وحكمتمزنى بيان قيلومز ايچون (وَنُقَرِّ فِي الْأَرْحَامِ مَنَاشِئًا) دى بالانى آنالارنك بالا قاپچق لارنك تلاگانمز قدر قرارلاندرومز (إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى) معاوم بولغان مدت كه (بالانا بوقتنى غه) قدر (ثُمَّ نَخْرِجُكُمْ طِفْلًا) مونك صوكنده آنالارنك قورصاغندن ياش بالا بولغانكز حالده چغارومز (ثُمَّ لَتَبَلُّغُوا أَشُدَّكُمْ) مونك صوكنده عقلكز نك وقوتكز نك كمالنه ايرشوكز ايچون ثريبه لرمز (وَمِنْكُمْ مَّنْ يَتُوفَّى) دى سزلردن عقل نك وقوت نك كمالنه ايرشكان وقتنه اولترلمش بولغانكز بار (وَمِنْكُمْ مَّنْ يَرُدُّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمُرِ) دى سزدن عمرى نك ايلك نچار وقتنه (قارتلى قه) قدر قايتارلمش بولغانى بار (لَكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا) عومرك ايلك نچارينه

قدر قايتارو بلىگان نىڭ صوكتىدە ھېچ بىر نىرسەنى بىلمەس بولسۇن ايچون يەنى عقلنىڭ
 ضعيفلىكىدە وفهم نىڭ آزلوغىدە بالا وقتىداغى روشىنە قايتسۇن ايچون (وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً)
 وای مەلئەم سىر يىرىنى اولىگان وكيىگان كوررسىن (فَأَذا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ) بس ھەر قىچان يىر
 اوزرىنە صونى ايندرساك (اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ) اولنار سىبىلى يىر سىلكتور وكوبنور (وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ
 زَوْجٍ بَهِيجٍ) دىغى ھەر بىر صنف دن كوركام اولنار اوسدر (ذَلِكَ بَأْنِ اللَّهِ هُوَ الْحَقُّ) بو يەنى اللە تعالى نىڭ
 تورلى صفت لارده آدمى ياراطوى وبرىسى بىرسە خلاف بولغان حاللرگە ايلندىروى ھم اولىگان نىڭ
 صوكتىدە يىرىنى ترگزوى اللە تعالى نىڭ حد ذاتىدە ھمىشە ثابت بولوى سىبىلى در (وَأَنَّهُ يَبْغَى الْمَوْتِ)
 دىغى درستلىككە اللە تعالى اولكلرنى ترگزر يەنى اولكلرنى ترگزوگە قادر بولوى سىبىلى در اگر اولكلرنى
 ترگزوگە قادر بولماسە نطفەنى ھم اولىگان يىرىنى دە ترگزماس ايدى (وَأَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ)
 دىغى درستلىككە اللە تعالى ھەر بىر نىرسە اوزرىنە كوچى يتكوچىدر يەنى ھەر نىرسەگە كوچى يتماگى
 سىبىلى در اللە تعالى نىڭ بعض اولكلرنى ترگزوى مشاھە بىرلىن ثابت بولغاچ ھەر قابىسنى ترگزوگە دە قادر
 بولوى ثابت بولا چونكە اللە تعالى نىڭ قدرى ذاتى ايچون قدرى نىڭ ھەنرىسەگە نسبىتى برابر (وَأَنَّ السَّاعَةَ
 آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا) دىغى درستلىككە قيامت كىلوچىدر واول قيامت دە (كىلونە) اصلا شىك يوقدر
 (وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ) دىغى درستلىككە اللە تعالى قىرلردە بولغان آدملىرىنى قوبارور (وَمَنْ النَّاسُ
 مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ) دىغى آدملىر جملەسنىن باردىر اللە نىڭ دىنىدە جدال قىلوچى (فحقرشوچى) آدملىر
 (بغير علم ولا ھدى ولا كتاب منير) علم فطرى دان دىغى علم استدلالى دن دىغى نورلاندروچى كىتاب دان
 (دىغى دن) باشقە چونكە علم بو اوچنىڭ برىسى بىرلىن بولا يەنى ضرورت وىداھە بلورگە كىرك ياكە
 دليل بىرلىن ياكە ھى بىرلىن بو اوچنىڭ برىسى بولماغانە بلو بولمى (ثانى عطفه) موينى بورغان
 (تكبرلىگان) حالە جدال قىاشور (لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) اللە نىڭ دىنىدىن آزدرو ايچون (لَهُ فِي الدُّنْيَا
 خِزْيٌ) بولمايىنچە جدال قىلشوچى آدم ايچون دىيادە رسوالق بولور (وَنَذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ الْعَرِيقِ)
 دىغى بو كشىگە قيامت كۈنىدە ياندرغوچى تەوغلنىڭ عذابىنى تاتتورمىز (ذَلِكَ بِمَا قَسَمْتَ بِدَاك) قيامت
 كۈنىدە بو كشىگە ايتور سىكنا بو رسوالق و بو عذاب ايكى قولكنىڭ لك قىلغان قىاحت عمللىرى
 (كفر و گناھلار) سىبىلى دىو (وَأَنَّ اللَّهَ لَيَسْ بظلام للمعيبين) دىغى درستلىككە اللە تعالى قىلارغە اصلا جبر
 و ظلم قىلوچى توگلدر (وَمَنْ النَّاسُ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ) دىغى آدملىر جملەسنىن باردىر اللە غە دىنىدىن
 بىرطرف اوزرىنە ثباتسىز عبادت قىلوچىلار (فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ) بس اگر اول كشىگە ايزگولك ايرىشە
 (الظَّامِنَ بِهِ) اول ايزگولك دە ياكە دىندە قارالانور (وَأَنْ أَصَابَهُ فِتْنَةٌ) واگر اول كشىگە فتنە (بلا
 وقضاً) ايرىشە (انقلب على وجهه) يوزى اوزرىنە ايلندور يەنى كفرگە قايتور بو آيت مەنىدەگە
 كىلىگان اعراب حقنى ايدى دىگانلر چونكە اعراب دان براوسىنىڭ تنى سلامت بولسە و بىدەسى
 يىغىش قۇلن توغىدەرسە ھم خاتونى اير بالا تابسە آياقسىز و آيساقلى ماللارى كىوباسە ايتە ايسكان

بو اسلام دیننه کردکمن بیرلی همیشه اشم یغشی دیو هم دینک ثابت بولا ایکان اگر اش مونک
 کیرسنجه بولسه اینه ایکان اسلام دیننه کردکمن بیرلی همیشه اشم کیری کینه دیو هم کفرگه کیری
 دونه ایکان (خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ) بو کشی دنیا و آخرتده اوزینه ضرر ایندی (ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ
 الْمُبِينُ) دنیا و آخرتک ضرر اینو ظاهر والوغ بولغان ضرردر (يَدْعُو مَنْ دُونَ اللَّهِ) بو کشی الله دان
 باشقعه عبادت قیلور (مَالَا يَنْصُرُهُ وَمَا لَا يَنْفَعُهُ) اوزینه ضرر بیرمی تورغان هم فائده بیرمی تورغان نرسه
 (صَمِيرُكَ) (ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ) مونداین نرسه عبادت حقن براق بولغان آرزونلقد (يَدْعُو مَنْ
 ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ) بو کشی ضرری فائده سندن یاقتراق بولغان ذاتکه عبادت قیلور فائده دن مراد کافرنک
 اعتقادنجه صنم که عبادت سبیلی کنلگان شفاعت هم اللهغه یاقتراق، ضررندن مراد دنیاده قانی نکی حلال
 بولوی آخرتک منگو عذابلی بولوی (لَبِئْسَ الْمَوْتَى) فی یاوز یاردچیدر اول معبود (صنم) (وَلَبِئْسَ الْعَشِيرُ)
 دخی فی یاوز یولد اشدرا اول معبود (صنم) (إِنَّ اللَّهَ) درستلک الله تعالی (يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ)
 ایمان کیتربه ایزگو عمل قیلغان آدمی کتر (جَنَّاتُ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آسنلارندان یلغهار
 (صولار) آغا تورغان باقجه لارغه (إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ) درستلک الله تعالی تلادکی نرسه سنی قیلور
 (مَنْ كَانَ يَظُنُّ) کدرگمان قیلسه (أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) الله نکی رسولنه دنیاده دخی
 آخرتک یاردم قیلماز سزلفی یعنی الله تعالی دنیاده و آخرتده رسولنه محمد عه که یاردم قیلوچیدر کمن کم
 مونک خلافتی ظن قیلسه (فَلْيَمْدُ بِسَبَبِ إِلَى السَّمَاءِ) بس اول کشی سبب (یب) برلن کوک که (ایو
 توباسنه) اصلسون (ثُمَّ لَيَقَطَّعْ) مونک صوکنده اول یب برلن بوولسون حاصل اصلوب اولسن (فَلْيَنْظُرْ
 هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُ مَا يَغِيظُ) بس عقلنه. قایتوب بو کشی اویلاب قاراسن قیلغان براشی (اصلنوی)
 آچوبنی یا که آچولانغان نرسه سنی یباررمی؟ (وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ) اوشنداق یعنی اوتکان
 آیتنی ایندر دکمز کبی قرآن نکی کلکسنی ظاهر بولغان آیتلر اینب ایندر دک (وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ)
 دخی درستلک الله تعالی تلاگان آدمینی حلقغه کوندردر (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا) درستلک ایمان
 کینرگان آدمی (وَالَّذِينَ هَادُوا) دخی یهود بولغان آدمی (تورات برلن عمل ایتوچی حضرت موسی
 قومی) (وَالصَّابِئِينَ) دخی نصاری برلن یهود منهبندن کوجب یلدلارغه عبادت قیلوچیلار (وَالنَّصَارَى)
 دخی نصارالار (انجیل برلن عمل ایتوچی حضرت عیسی قومی) (وَالْمَجُوسَ) دخی دینسز کافرلر (وَالَّذِينَ
 أَشْرَكُوا) دخی اللهغه شریک اثبات قیلوچیلار (إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) درستلک الله (تعالی)
 قیامت کوندده بوتورلی دینده بولغان خلقلار آراسنی حکمده آیرر وهر قایوسنه مناسب جزالاردنی
 بیرر (إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) درستلک الله تعالی هر بر نرسه فی بلگوچیدر (الَّذِينَ تَرَى) بلمیسونمی
 ای محمد (إِنَّ اللَّهَ) درستلک الله (تعالی) (يَسْجُدُ لَهُ) اول اللهغه سجده قیلور (بوی صنور) (مَنْ
 فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ) کوکلرده و بیرلرده بولغان عقل ایاسی بولغان جان ایالری (وَالشَّمْسُ
 وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ) دخی قیاش هم آی هم یلدلار سجده قیلور (وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْأَنْبَاءُ) دخی طاغلار

ھەم آغاچلار ھەم بېرىدە بىرى تورغان جان اياسى حيوان لار سىجە قىلور (وَكثيرٌ مِنَ النَّاسِ) دىخى آدملىردىن
 كۆبىسى سىجە قىلور (وَكثيرٌ حَقٌّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ) دىخى آدملىردىن كۆبىسى اوزرىنە سىجە وانقياددىن باش
 تارتىدىغى ايچون عذاب ثابت بولدى (وَمَنْ يَهِنُ اللَّهُ فَمَالُهُ مِنْ مُكْرَمٍ) وكمدر آنى الله تعالى خور قىلسە اول كىشىنى
 حرمتلى قىلوچى بوقدر (إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ) درستلىككە الله تعالى تلادكى نرسە سنى قىلور (هَذَانِ
 خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ) بوايىكى فرقه يعنى مؤمنلر بىرلن كافرلر بىرسى بىرسە دشمان لاردىر بىرىنىڭ
 دىنىنى ياكە ذات وصفت لارندە دعوى قىلىشدىلار بعضىلار مؤمنلر بىرلن يهودلر مراد ديگانلر چونكە
 يهودلر بىز سزدىن كىتابىدە بورونمىز ھەم بىزنىڭ پىغمبىرىمىز سىزنىڭ پىغمبىرىڭىزدىن بورون در دىيو مؤمنلر
 ايندىلر بىز محمد ەمگە سىزنىڭ پىغمبىرىڭىزگە ايمان كىتىردىڭ ھەم سىزنىڭ كىتابىڭىزگە ايمان كىتىردىڭ سىز بىزنىڭ
 كىتابىمىزنى وپىغمبىرىمىزنىڭ پىغمبىرىدەككى بلە توروب انكار ايتىدىڭىزدىو (فَالَّذِينَ كَفَرُوا) بس كافر بولغان
 آدملىر (قُطِعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ) كافر بولغان آدملىر ايچون جەنەلرى مقدارىچە اوطدان بولغان كىيىملر
 تقدير قىلنور (چىكلانور) (يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ) كافرلرنىڭ باشلارى استىدىن اسسى سولار
 قىيىلور (يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ) اول اسسى سو بىرلن كافرلرنىڭ ايچىرىندە بولغان نرسەلرى
 (ايچاكلرى) دىخى تىرىللىرى ارتلىش بولور (وَلَهُمْ مُقَامٌ مِنْ عَذَابٍ) دىخى كافرلرنى عذاب قىلور ايچون
 اوطدان بولغان قاقچىلار (ناغايىكلار) بولور (كُلَّمَا ارَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ) قايوغنە زمان كافرلر
 اوزلرىنە توتاشقان قايغو ايچون تموغدان چىقارغە تىلاسلر (أَعْبُدُوا فِيهَا) تموغنە كىرى قايتارلىش
 بولورلار (وَذُوقُوا عَذَابَ الْعَرْشِ) دىخى كافرلرگە ياندىروچى تموغنىڭ عذابىنى تاتوڭىزدىو ايتلور
 (إِنَّ اللَّهَ) درستلىككە الله تعالى (يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ايمان كىتىرىدە اىزگو عمللر
 قىلغان كىشىلرنى كرتو (جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آستلارندىن سولار آغا تورغان اوجماخ لارغە
 (يُجْلُونَ فِيهَا) اول اوجماخدە زىنتلىنىش بولورلار (مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا) آلتون دان بولغان
 بلازىكلر دىخى انجولر بىرلن (وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ) اوجماخ اھلىنىڭ اوجماخداغى كىيگان كىيىملرى جفاك
 بولور (وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ) دىخى سوزدىن خوش بولغاننە كوندىلىش بولورلار (وَهُدُوا إِلَى صِرَاطِ
 الْحَمِيدِ) دىخى ماقتالىش بولغان يولغە كوندىلىش بولورلار (إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) درستلىككە شونداين
 آدملىر كافر بولدىلار (وَيُصْذَوْنَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) دىخى اللهنىڭ دىنىدىن طيار بولدىلار (وَالْمَسْجِدَ الْحَرَامَ
 الَّذِي) دىخى شونداين مسجد ھرامدان طيار بولدىلار (جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً) اول مسجد ھرامنى بىتن
 آدملىر ايچون برابر قىلىق (الْعَاكُفُ فِيهِ وَالْبَادِ) مسجد ھرامدە توروچى آدمدە وچىتىدىن كىلوچى
 آدمدە برابرلر يعنى كافر بولوبدە اللهنىڭ دىنىدىن دىخى مسجد ھرامغە كىرودىن طيغان آدملىر
 عذاب قىلىنىش لاردىر بو آيت حرب اوغلى سفياننىڭ ھەم مونىڭ اصحابىنىڭ رسول اكىمنى مەكەگە
 كىرودىن طيولارى حقندە ايندى اگىردە بو آيتدە مسجد ھرامدان اوزى مراد بولسە شافعى رايىنچە
 بو آيتنىڭ معناسى بولادىر مسجد ھرام بۇتن آدملىرگە قىلە عبادتدە يونالو حقندە ھەر بىر آدم برابر

مەنئاسىنىڭ اگۇردە خىفى رآينچە مسجد حرام دن مكه مراد بولسە بوآيت مكه ييرلرىنى ساتو واجارگە بيرونك
درست بولماوينە دلالت قىلا (وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِالْعَادِ بِظُلْمٍ) وكدر مسجد حرام ده عدالت (اورطاچالق) دن
كوچكان حالده ظلم سببلى بر مرادنى تلاسە حاصل گناه قيلونى قصد قيلسە (نُدْفَهُ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ)
اول كشيىنى رنجتكوچى عذاب دان تاتوترمز * الله تعالى بيت الله فى الوغلاو وحنك واجب بولو
وتوه بوغازلاو وانك اينتى آشاو وتكارنى كينارو هم ندرگە وفا قيلو هم طسواف زيارت
حقندە ذكر قيلناچق آينتى ايندىردى (وَإِذْبُوقُوا لَأَبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ) اى محمد (عم) شول وقتنى ذكر قيل
بزابراهيم (عم) ايچون بيت الله اورنى كيچلى تورغان هم عبادت ايچون قايناتورغان اورون اينب
حاضرلاك بيت الله فى اول آدم عم بنأقيلدى صوكره نوح عم طوفانندە بيت الله كوكلە كوتارلدى
الله تعالى ابراهيم (عم) گە برجىل يباروب بيت الله نك اورنى بلدىردى هم ابراهيم (عم) اولكى چە
اينب بنأقيلدى ديگانار آيت نك بوكدرسى بيت الله فى الوغلاوى بيان بولدى (أَن لَّا تُشْرِكُوا بِيَّ شَيْئًا)
اى ابراهيم (عم) سينك ايچون بيت الله اورنى كيچلى تورغان وعبادت ايچون قايناتورغان اورون قيلدىق
ميكا عبادت دە هيچ نرسەنى شريك قيلماسسرلكك ايچون (وَطَهَّرْ بَيْنَى) دى منم ايومنى صنملاردان
وقدورت لردن پا كلا (لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ) طواف قيلوچيلار هم بيت الله دە توروجيلار ايچون (وَالرُّكَّعِ
السُّجُودِ) دى بيت الله دە ركوع وسجدە قيلوچيلار (نماز اوچوجيلار) ايچون (وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ)
آدملرگە حج قيلوغە أندە وبرلن ندأقيل (يَا تُوكِّرُ جَالاً وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ) اگر حج گە أندە وبرلن ندأقيلساك
سيكا جياو بولغان لارى هم آرق تولهركە آطلانغان لارى حالده كيلورار (يَأْتِيَنَّ مِنْ كُلِّ فِجٍّ عَمِيقٍ) اول
آرق تولهركە هر بر براق يولدان كيلورار بوكدريسى حجنك وجوبى حقندە بولدى (لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ)
اوزلرى ايچون بولغان دنيا و آخرت فائدە لرينه حاضر بولسون لار (وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ) دى قربان لارى
وهديلىرى بوغازلاغانك الله نك اسمنى ذكر قيلسون لار (فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ) بيلگولى كونارده امام اعظم
قاشندە ذوالحجه نك اوننچى كوني امامين قاشندە ذوالحجە نك اوننچى اون برنجى اون ايكنچى كونلرى
(عَلَىٰ مَرَزَقِهِمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ) الله نك اسمنى ذكر قيلورلار الله نك دورت آياقلى حيوان لار نك
سيلاشى تورغان لارىنى (توه صغر صارقى) بوغازلاوى ايرشدروى وميسر قيلوى اوزرينه
آيتنك بوكدرسى توه بوغازلاوى بيانده (فَكُلُوا مِنْهَا) بس بو بوغازلانغان دورت آياقلى حيوانلار نك
ايتلرنين آشاكز (وَاطْعُمُوا النَّبَاتِ الْفَقِيرَ) دى قاطيلىق ايرشكان محتاج آدمگە طعاملندرگز آيتنك
بوكدرسى بوغازلاغان توه دن آشاونى بيانك (ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ) حج عمل لرنين دى حيوان بوغازلاودان
بوشانغان صوكتە كرلرينى يبارسونلر يعنى ساچلاريى كيتارسونلر وترناقلارنى كيسسونلر آيت نك
بو قدرسى تكلرنى كيتارونى بيانده (وَلْيُوْفُوا نُذُورَهُمْ) دى حج دە ايتكان ندرلرينه وفا قيلسون لار
آيت نك بوكدرسى ندرلرگە وفا قيلو حقندە (وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ) دى ابسكى ابوگە طواف
قيلسونلار كعبة الله نك ابسكى ابو بولوى چونكه اول بيربوزنك بنا قيلنغان ابو بيت الله در آيت نك

بوقدرسى طواف زيارت نى بيانك * الله تعالى ھدىلارنى ذبح حقنە ذكر قىلناچق آيتنى ايندردى (ذلك)
 يعنى حج حقنە ذكر قىلغان اشلر بودر (وَمَنْ يُعْظَمْ حُرْمَاتِ اللَّهِ) وكمدر الله نك پرده سنى يروطو حلال
 بولماغان نرسەلرىنى الوغلار يعنى آلاغە كرشماس حرمت الله دن الله نك ھربر تكليف قىلغان نرسەسى
 مراد ياكە بيت حرام، مشعر حرام، شھر حرام، بلد حرام، مسجد حرام مراد (فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ) بس الله نك
 دراملرىنى الوغلاو الوغلاوچى ايچون رېسى حضورنك ايزگودر (وَأَحَلَّتْ لَكُمْ الْأَنْعَامَ) وسزنك ايچون
 دورت آياقلى حيوان لارنك كلسى حلال قىلندى (الْأَمْثَلُ عَلَيْكُمْ) مگر سزگە حراملىق او قلغانلار يەنە
 حلال قىلنمادى يعنى اولاكسە دوغز بوغاز قانى ھم الله نك اسمنن باشقە اسمنى ذكر قىلنوب بوغازلانغان
 حيوان لار كېى (فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ) بس صنم لاردن عبارت بولغان نجساردن باشقە نجسلردن
 صاقلانوكز كېى صاقلانوكز (وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ) دغى يالغان سوزدن صاقلانوكز (حُنْفَاءَ اللَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ
 بِهِ) الله ايچون صاف بولغانكز والله غە شريك اثبات قىلماغانكز حالە (وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ) وكمدر الله غە
 شريك اثبات قىلسە (فَكَانَ خَرًّا مِنَ السَّمَاءِ) بس گوياكە اول كش ايمان كوگندن كفر چۆرىنە توشدى
 (فَتَغَطُّهُ الطَّيْرُ) بس اول كشيىنى تيزلك برلن قوش کوتارب كيندى بس قوشنك اچنە اعضالارى
 كيساك كيساك بولوب تارالدى (أَوْتَاهُ بِهِ الرِّيحُ) ياكە اول كشيىنى جيل اوچرب تشرر (فِي مَكَانٍ
 سَعِيقٍ) يراق اورونغە حاصل معناسى الله غە شريك بارديب اعتقاد قىلغان كشى اوزىنى هلاك ايتدى
 كوكن يغلوب تشب قوش کوتارب كيتكان كشيىنك هلاك بولوى كېى ياكە يراق اورونغە جيل اوچرب
 كيتب طاشلانغان كشيىنك هلاك بولوى كېى بس بو آيتنە مرتبەسى نك بلند كندە ايماننى كوككە
 مشركنى كوكن يغلوب تشكان آدمگە قباحت نفس هو الارىنى كوتارب كيتكان قشقە آزغونلق غە
 تشرگان شيطاننى اوچرب كيتكان جيلگە اوغشاتلغان (ذلك) بوشركنك قباحتلىگى حج قىلوچيلارنك
 قربان بوغازلاوچيلارنك ثوابى اېگولوك برلن بيورو وياوزلقنن طيو يعنى بو اشلرگە لازم بولوكز
 (وَمَنْ يُعْظَمْ شُعَائِرَ اللَّهِ) وكمدر الله نك ھدىلرىنى الوغلار (فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ) بس درستلىككە
 الله نك ھدىلرىنى الوغلاو كوكللارى تقوالق اياسى بولغان آدملرنك اشلرنن ھدىلرىنى الوغلاو
 سيمزە كنى وبھاسى قيمترە كنى اختيار قىلودر (لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى) سزنك ايچون اول
 ھدىلردە بيلگولى مدت كە (بوغازلاغانغە قدر) فائىلر بولغوجيدر حاجت وقتنە آطلانوز ضرورت وقتنە
 سوتارىنى صاوب ايچو كېى (ثُمَّ مَحَلُّهَا إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ) مونك صوكنە اول ھدىلرىنى بوغازلاونك
 واجب بولوينك وقتى ايسكى ايوگە (كعبة الله غە) ترالگوچيدر يعنى حرامگە خاصدر حرام بيت الله
 حكمنە (وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا) سزدن لك ھربر مؤمنلر جماعنى ايچون قان آغزماق و قربان لار
 بوغازلاماق قىلدىق (لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ) الله نك اسمى گنە ذكر قىلسونلار ايچون (عَلَى مَا
 رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ) دورت آياقلى حيوان لارنك سيلاشمى تورغان لارنن بوغازلاغان وقتنە الله نك
 رزقلاندرغان نرسەسى (نعمتى) اوزرىنە (فَالَهُمْ الْوَاحِدُ) بوغازلاغان وقتنە الله نك اسمى گنە ذكر

قىلوڭز آنڭ ايچون سزنىڭ مەبۇدڭز بىرگە مەبۇددر (فَلَهُ اسْمُوهَا) بىس اللەغە بوى سۈنڭز يەنى ذىكرنى
 اللەغە خاسلاڭز (وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ) توبانچىلىك قىلوچىلارغە اللەدان قورقۇچىلارغە سىۈنچ بىرسىن
 اى محمد (عەم) (الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ) توبانچىلىك قىلوچىلار اللەدان قورقۇچىلار شۇنداق
 آدمىلەر ھەرقىچان اللەنى ذىكر قىلىنسە آلارنىڭ كۈڭللىرى قورقار (وَالصَّابِرِينَ عَلَى مَا أَصَابَهُمْ) دىخى
 اوزارىنە ايرىشكان آغزىلارغە صىبرلىق قىلوچىلارغە سىۈنچ بىر (وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ) دىخى وقتىدە
 نماز اوقۇچىلارغە سىۈنچ بىر (وَمَا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) دىخى بىز اوزلىرىنە رىزق لاندۇرغان نەرسەدىن
 بولنىك سىز قىلوچىلارغە سىۈنچ بىر * اللە تەلى بىدىن (توھە سىزگە) بوغازلاو وآلارنىڭ ايتىنى آشاو
 ھەم سىزگە بىر مەقسەت (وَالَّذِينَ جَعَلْنَا هَالِكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ) توھەنى سىزنىڭ
 فائىدەلىرىڭىز ايچون ياراتتى اللەنىڭ مەشۈرۇق قىلغان دىنىنىڭ ئەمەللىرىدىن قىلىق (بىدىن) لغەت ايتبارى بىرلەن
 توھەگە خاس بولسە دە شىرىعتىدە ھەقىقىي مەھبەت سىزگە (لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ) اول توھەدە سىزنىڭ ايچون
 كۈپ فائىدەلىرى باردر (فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا) بىس توھەنى بوغازلاغانىك اللەنىڭ اسمىنى ذىكر قىلوڭز (صَوَائِدُ)
 آياقلىرى ئاستىدىن تورغۇچى بولغان ھالەتتە اول توھە (فَاذْكُرُوا جُوبُهَا) بىس توھەنىڭ يانلىرى بىرگە
 تۇشسە يەنى بوغازلاغاچ اولسە ۋىجائى ھەقسە (فَكُلُوا مِنْهَا) بىس اول توھەنى (ايتىنى) آشاڭز (وَأَطِيعُوا الْقَائِمَ
 وَالْمُعْتَرِ) دىخى اول توھەنىڭ ايتىنىدىن اوزى قاشىدە بولغان نەرسەگە راضى بولۇپ سۈرۈمى تورغان
 كىشىگە ھەم سۈرۈمۈچى كىشىگە طعام لىنىڭىز (كَذَلِكَ سَخَّرْنَا هَالِكُمْ) اوشىنداق يەنى توھەنى آياق اوزىرە
 بولغان ھالەتتە بوغازلاۋىنى سىزگە لايىق كىشى توھەنى سىزگە مەشۈر (بوى سۈنۈچى) قىلىق (لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ)
 بىزنىڭ بىرگە نەمەتتىگە شۈكر قىلوڭز ايچون (لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحُومُهَا وَلَا دِمَائُهَا) اللەنىڭ رىضالىغىدە توھەنىڭ سىزگە
 قىلىنغان ايتىلىرى ۋىبوغازلاغانىك آغزلىغان قانلىرى ايرىشماس (وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ) لىكىن اللەنىڭ
 رىضائىدە سىزلىرىدىن كۈڭللىرىڭىزنىڭ تەقۋالىقى ايرىشەر يەنى ايت ايتلىرى ۋقان ايتلىرى ايتىنى سىزگە بىر
 ۋقائىنى آغزى بىرلەنگە اللەنىڭ رىضالىغىدە ايرىشماس مگر ايزگو نىيەت ۋاخلاص ھەم تەقۋالىق شەرتلىرىنى
 رىعايە قىلۇسىملىكىگە ايرىشەر (كَذَلِكَ سَخَّرْنَا هَالِكُمْ) اوشىنداق اللە سىزگە توھەنى مەشۈر قىلىدى
 (لَتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ) دىن ئەمەللىرىڭىز ۋھىچ ئەمەللىرىڭىزگە كۈندۈرۈى اوزىرىنە اللەنى ۋوغلادۇڭز
 ايچون (وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ) ۋاى محمد (عەم) ايزگۈلك قىلوچىلارغە سىۈنچ بىر (إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ
 آمَنُوا) دىستىلىككە اللە ايمان كىتىرگەن آدمىلەردىن مەشۈرلىرىڭىزنىڭ سۈرۈرۈلۈشى بىر (إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ
 خَوَّانٍ كَفُورٍ) دىستىلىككە اللە تەلى ھەربىر اوزىنىڭ امانىتىدە خىيانت قىلوچىنى نەمەتتە كىفران قىلوچىنى
 دوست كۈرمىس (أَذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتِلُونَ) مەشۈرلىرى بىرلەن سۈرۈش قىلوچى مۇمىنلىرىگە سۈرۈش قىلوچىلارغە اذن
 بىرىلىدى (بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا) شۇنىڭ سەبەبلى اذن بىرىلىدى دىستىلىككە مۇسلمانلار مەشۈرلىرىدىن جەبرىقلىنىدىلار
 سەبەبلەر مەشۈرلىرىدىن جەبرىقلىنىشقا قايۇسى قىنالىپ قايۇسى جەراھەتلىنىپ رسول اللەغە كىلۇپ اوزلىرىنىڭ
 مەظلۇم اولدىقلىرىنى سۈيلىدىلەر رسول اللە سىزگە قىلىشنىڭ مۇمكىنلىكىگە قىلەر اللە سۈرۈش قىلوچىنىڭ سۈرۈش قىلوچىلىرى

بيورلدىغى يوق دىدى * صوغشقا اذن برلن كىلگان آينارنىڭ اولگسى بو آيت (وَأَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ) دىنى درستلىكك اللہ تعالیٰ مسلمانلارغا ياردم بىر وگە البتە كۈچى يىتكۈچىدۇر (الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ) مشركلار بران صوغش قىلۈچى مسلمانلار شۇنداقلاين آدملىرىدۇر مەكەدەگى يورطلارنىڭ ھېچ بىرىدەقسىز (سەبەبىز) چىقارلىقلار (الْآن يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ) مگر چىقارۋىنى مۇجىب بولغان ھەق مسلمانلارنىڭ رەببىز ھەر كۈرگەم سىغىنى جىيەن ذاتىدۇر دىولرىنى كىنە يەنى مسلمانلارنى يورطلارنىڭ چىقارۋىنى مۇجىب بولغان نەرسە اللہنى بىرلاۋلىرى اللہنى بىرلاۋ ۋاقىدە يورطلارنىڭ قارارلاندىرۇغە سەبەب بولۇرۇغە تىيۈش ھاسىل مسلمانلارنىڭ چىقارۋىنى مۇجىب بولغان تۈھىدەن باشقە عىيىبلرى يوق بو آيت (ناپەغە) نىڭ (وَلَا عَيْبَ فِيهِمْ غَيْرَ أَنَّ سَيُوفُهُمْ * بِهِمْ قُلُوبٌ مِنْ قِرَاعِ الْكِتَابِ)

دىگان شەئرى قىيلىنىدىن مەمۇرىي بۇ صوغش قىلۈچى بەھادىرلار دەھىچ بىر عىيىب يوق مگر عىيىبلرى شۇل كۈيىپ عىسكەر بران صوغش قىلىدۇقلارنىڭ قىلچىلارنىڭ كىيىنكىلىك بار البتە قىلچ كىيىنكىلىكچە صوغش قىلۈچىلارنىڭ صانالىمى بىلكە غايىت جىگىتلىك دىن صانالا (وَلَوْلَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ) اگر دە اللہنىڭ آدملىرىنىڭ بىر بىرىنى بەغىسەنە ايرىكلى قىلۈسەبىلى ضررلارنىنى يىبارۋى بولماسە ايدى يەنى مسلمانلارنى مشركلەرگە ايرىكلى قىلۈى سەبەبلى (لَهُمْ مَتَّ صَوَامِعُ وَبَيْعٌ) مشركلارنىڭ مەلت (دىن) ايا لىرىنە غەلبەسى سەبەبلى راھىبلارنىڭ صۇمەلىرى عبادەت خانەلىرى ھەم نصارالارنىڭ عبادەت خانەلىرى خراب قىلىنۇر ايدى (وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ) دىنى يەھۇدىلارنىڭ عبادەت خانەلىرى ھەم مسلمانلارنىڭ مەسجىدلىرى (عبادەت خانەلىرى) خراب قىلىنۇر ايدى يەنى مشركلار خراب قىلۇر ايدى (يُنْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا) اول عبادەت خانەلىرىدە ياكە مەسجىدلىرىدە اللہنىڭ اسمى كۈيىپ ذىكر قىلىنە ايدى (وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ) دىنى البتە اوزىنىڭ دىنىنە ياردم ايتىكەن آدمگە اللہ ياردم بىرىر (إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ) درستلىكك اللہ تعالیٰ البتە ياردم بىر وگە قۈيى يىتكۈچىدۇر ھەم غەلبىدۇر ھېچ كىم ياردم بىرۈندىن طىيا آلماس (الَّذِينَ أَنْ مَكَّنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ) مەكەدەگى يورطلارنىڭ چىقارغان آدملىرى شۇنداقلاين آدملىرىدۇر اگر بىز آلارنى يىرىدە قارارلاندىر ساق (اقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ) آلار نماز او قورلار ۋە ماللارنىڭ زكە بىرىرلر (وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ) دىنى ايزگۈ اش برلن بيورورلار ۋە يمان اشىدىن طيارلار (وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ) ۋاول اللہ اچىۋىدىر اشلارنىڭ صۈكى (وَأَنْ يُكْتَبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَتْ قَبْلَهُمْ) ۋاگر اى مەھمەد ھەم سىنى يالغانغە تۈتسەلار قۇملىق صبر ايت تەحقىق سىنىڭ قۇملىقنىڭ اۋلىگىلىرىدە پىيغەمبەرلىرىنى يالغانغە تۈتدىلار قۇم نۇح ۋە عاد ۋە نۇھ (نوح عہم قۇمى نوحنى ھەم ھود عہم قۇمى بولغان عاد ھودنى صالح عہم قۇمى بولغان نۇھ صالحنى يالغانغە تۈتدىلار (وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ) دىنى ابراھىم عہم قۇمى ابراھىمنى ھەم لۇط عہم قۇمى لۇطنى يالغانغە تۈتدىلار (وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكُذِّبَ مُوسَى) دىنى شەيىب عہم قۇمى بولغان مەدىن ايا لىرى شەيىبنى يالغانغە تۈتدىلار دىنى موسى عہم قۇمى لار طرفىدىن يالغانغە تۈتلىدى (فَأَمَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ) بس بو پىيغەمبەرلىرىنى يالغانغە تۈتۈچى كافرلەرگە ۋقتى يىتكەنگە قەدەر مەھلت

بیردم (ثُمَّ اخَذْتَهُمْ) مونڭ صوڭنڭ اول کافرلارنى عذاب بران توتدم (فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ) بس نچك بولدى آلاز اوزرىنه نعمتنى محنتكه ايلندرو سببلى انكار ايتوم (فَكَأَيُّنَ مِنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنَاهَا) بس كۆبمه در بز هلاك قىلغان قريه لردن (يعنى اهللارنى) (وَهِيَ ظَالِمَةٌ) (واول قريسه) (اهلى) ظلم قىلوچى ايدى (فَبِئْسَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا) بس اول قريه لار (ديوارلارى) توبه لرى اوزرىنه يغار ب توشكوييدى (وَبُئْسَ مَعْطَلَةٌ) وكۆبمه در ايلارنى هلاك بولو سببلى بوش قالدرلغان قيدولار (وَقَصْرٌ مَشِيدٌ) دى بوش قالدرلغان بيوك سراى لار يعنى البته بولار كوييدى (اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ) مكه مشركلرى بو هلاك قىلغان قوملارنىڭ ييىرلرنده سىر قىلمايدىلارمو (فَتَكُونُ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا) بس اگر اعتبار ايچون سىرقىلسالار ايدى مكه مشركلرى ايچون بلو واجب بولغان نرسه نى (توحيدنى) بلوگه قورال بولغان قىلبىر بولور ايدى (أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا) يايسه اشتو واجب بولغان نرسه نى (وحى وعظنى) اشتوگه قورال بولغان قولقلار بولور ايدى (فَأَنَّهُ لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ) بس درستلىكك قصه كوزلر كورودن صوقر بولماسلار (وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ) ولكن كوكراكلرده بولغان كوكللار اعتباردن صوقر بولورلار يعنى كوز كورولرنده ضرر يوق مگر نفس آرزولارىنه ايارولرى سببلى قىلبىرى كورمى (وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ) واى محمد عهم مشركلر اوزلارنى قورقتلغان عذابنى سىندن آشقىدرلار (وَلَنْ يَغْلِبَ اللَّهُ وَعْدَهُ) البته الله وعده سنه خلافلى قىلماس وقتى ينگاچ عذابنى ايندىرلىكن الله صبر قىلوچى عذابنى آشقىدرمى (وَأَنْ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ) ربكى حضورندىر كون (كَأَلْفِ سَنَةٍ مَّا تَعُدُّونَ) سز صاناغان يىللاردن مكى يىل كبييدى (قدر در) (وَكَايُنَ مِنْ قَرْيَةٍ) وكۆبمه در قريسه دن (اهلندن) (أَمَلَيْتُ لَهَا) اول قريه گه (اهلنه) مهلت بىردم (وَهِيَ ظَالِمَةٌ) (واول قريه) (اهلى) مكه مشركلرى كى كفسببلى ظلم قىلوچى ايدى (ثُمَّ اخَذْتَهَا) مونڭ صوڭنڭ اول قريه نى (اهلنى) عذاب بران توتدم (وَالِى الْمَصِيرُ) ومنم حكومه در هر آدمنىڭ قايتاچاغى (قُلْ) ايت سىن اى محمد آدملرگه (يَا أَيُّهَا النَّاسُ) اى آدملر (أَنَّمَا أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ) آنچق مين سزنى ظاهر بولغان قورقتو بران قورقتوچى من سىونچ بىروچى من دىگان سوزنى قالدروده بو آيتنىڭ مشركلر ايچون گنه سرلويىنه اشارت بار (فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) بس شونداين آدملر ايمان كيتىدىلر هم ايزگوعمللر قىلىلار (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ) اول آدملرگه اللهنىڭ يارلقاوى هم الوغ رزق (جنت) بولور (وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ) دى شونداين آدملر بىزنىڭ آيتلرمزده اوز اعتقادلارنى اوزشقانلارى حالده بوزوقلىق بران سعى قىلىلار يعنى آيتلرمزنىڭ معنالارنى طعن قىلو بران سعى قىلىلار (أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ) بو صفتداغى آدملر ياندىرلىش اوطا ايلاريدىر (وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ) اى محمد (عهم) بىز سىندن لك هيچ بىر كىتابلى پيغمبردن هم كىتابىز پيغمبردن بىارمادىك (الّا) مگر بىارمادىك (إِذْ أَتَمْتَنِي) هر قىچان اول پيغمبر كوكلىده نفسى آرزو قىلغان نرسه سنى توشرسه ياكه اوزىنه ايندىرگان نرسه نى اوقوسه (أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ) شيطان آرزو قىلغان نرسه سنه

دنیا برلن شغلتنونی موجب بولغان نرسه نی طاشلار یا که او قوبنه اوزینه ایندرلماگان نرسه نی طاشلار
 نذا که رسول الله ایتمکان « اِنَّهُ لَيُفَانُ عَلَى قَلْبِي فَاَسْتَغْفِرُ اللهَ فِي الْيَوْمِ سَبْعِينَ مَرَّةً » دیو یعنی کوکلمه تورلی
 نرسه لر ارتمش و القاء قیلنمش بولا بس هر کوندمین الله دان یتمش مرتبه مغفرت استیم (فَيَسْخُ اللهَ مَا يُلْقِي
 الشَّيْطَانُ) بس الله شیطان پیغمبرلرنک کوکللرینه سالغان نرسه نی باطل قیلور (ثُمَّ يُعْصِمُ اللهَ آيَاتِهِ)
 مونک صوکنک الله اوزی نک آیتلرینی محکم و ثابت قیلور (وَاللهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) والله تعالی آدملرنک حاللرینی
 بلگوچیدر و آلا رغه قیلغان اشنک حکمت ایاسیدر * بعضیلار بو خصوصه شول رو شچه روایت قیلغان لار
 رسول الله بر وقت قش قریش قومی نک مجلسلرنک اوترا در ایندی (والنجم) سورس ایندی رسول الله بوسوره نی
 اوقرغه کرشدی « وَمِنَ الثَّالِثَةِ الْآخِرَى » دیگان سورگه یتکاج شیطان و سوسه قیلوب « تِلْكَ الْغُرَانِقُ
 الْعُلَى وَأَنَّ شَفَاعَتَهُنَّ لَتَرْتَجَى » دیدی رسول الله ده بوسوزنی اوقودی مشرکلر موئار بیك قوانیدیلار سورنک
 آخربنه قدر اوقعاج رسول الله سجده قیلدی مؤمنلر و مشرکلر هر برسی برگه سجده قیلیدیلار صوکره
 حضرت جبرائیل بواشنی رسول الله غه بلردی رسول الله بیك قایغردی شوندان صوکنک تعزیه قیلوب
 الله تعالی ذکر ی اوتکان آیتنی ایندردی دیگانلر * لکن بوروایت درست توگل چونکه رسول الله نک
 بوسوزنی قصد برلن اوقوا احتمالی یوق چونکه بوسوز کفر شیطان نک هم رسول الله نک تلنک جبر ایرتوا احتمالی
 یوق چونکه شیطان نک رسول الله دان باشقه آدم حقنک هم جبر اقیلدر رغه کوچی یتمی چونکه الله تعالی قولا رده
 شیطان نک ایرکلی بولوی یوق دیگان رسول الله حقنک بیگرا کن ممکن توگل هم بوسوز نک رسول الله نک
 تلنک غفلت و یا کلسلق برلن یرو احتمالی ده یوق چونکه بو غفات و یا کلسلق وحینی ایرشدر و وقتنک
 عقلا محال والا وحی گه اوشانچ قالی هم نقلاده محال چونکه الله تعالی بزقرآنی باطل قاطناشودن صاقلارمز
 دیو خبر بیردی بو روایت بر تقدیر ثابت بولسه بو طریق ایبتورگه ممکن رسول الله « وَمِنَ الثَّالِثَةِ
 الْآخِرَى » غه یتکاج سکوت ایتمکان بولور رسول الله نک قرأتنه توتاش ایتمک شیطان « تِلْكَ الْغُرَانِقُ الْعُلَى
 وَأَنَّ شَفَاعَتَهُنَّ لَتَرْتَجَى » دیو اوقغان بولور خلق نک بعضی رسول الله اوقودی دیوظن قیلغان بولور
 چونکه رسول الله عصرنک شیطان جهرا سولاشکان نذا که احد صوغشند « أَلَا إِنَّ مُحَمَّدًا قَتْلٌ » بدر صوغشند
 « لِأَغَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَأَنَا جَارٌ لَّكُمْ » دیو فقرغان یا که ایمان ده محکم بولغان آدم برلن ایمانک
 ضعیف آدمی امتحان ایچون بولور (لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً) الله تعالی شیطان نک پیغمبرلرنک
 کوکلمه سالغان نرسه سنی صالو غه قدرتلی قیلور شیطان سالغان نرسه نی محنت هم ابتلا قیلور ایچون
 (لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) کوکللرنکده شیک و نفاق بولغان آدملرگه (وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ) دخی کوکللری
 قارا بولغان آدملرگه (وَأَنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ) دخی درستلک ظلم قیلوچی آدملر البته محسن
 یراق بولغان اوزون خلافتدر (وَلَيَعْلَمَنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ) دخی علم بیملرگان آدملر بلسن ایچون الله
 تعالی شیطان نی قدرتلی قیلدی (إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ) درستلکده قرآن حقنک الله دن اینگوچیدر یا که
 شیطان نک پیغمبرلرنک کوکللرینه و سوسه صالوی حقنک الله دن صادر در دیو (فَيُؤْمِنُ بِهِ) بس علم ایالری

قرآنغه ياكه اللهغه ايمان كيئر لر (فَتُخَبِّتُ لَهُ قُلُوبَهُمْ) بس قرآنغه ياكه اللهغه بوى صنو سببلى كوئللى
 قرارانور (وَأَنَّ اللَّهَ) دى درستلكده الله تعالى (لَهُادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) ايمان كيئرگان
 آدملى توغرى وحق بولغه كوندر وچيدر (وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مَرِيئَةٍ مِنْهُ) دى كافربولغان آدملىر
 قرآن دن ياكه رسولن ياكه پيغمبولر نك كوئللىرينه شيطان نك وسوسه سالوندىن هميشه شيكه در
 (حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً) قيامت اوزلرينه كينت كيلگانگه قدر (أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَقِيمٍ) يايسه
 فائى سزكون نك (بدر كوني نك) عذابى كيلگانگه قدر (الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ) كافرانك شيلكىرى بته تورغان
 كون نك خواجه لغى الله ايچون گنه در (يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ) الله اول كونك مؤمنلرهم كافرلر آراسى حقاى بران
 حكم قيلور (فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) بس شونداين آدملىر ايمان كيترديلر دى ايزگو عمللر
 قيليلار (فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ) نعمتلر اوجماخلار نك در (وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَتَبُوا بِآيَاتِنَا فَاُولَٰئِكَ لَهُمْ
 عَذَابٌ مُّهِينٌ) دخيى كافر بولوب، بزنك آيتلرمزنى يالغانغه توتقان كمسه لر باردر، آندى كشيلىرگه
 اوزلرن خور قيلغويى عذاب بولغوييدر . (وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ) دى شونداين آدملىر
 الله نك رضالغى بولنده طوغان يورطلارى بولغان مكه دن مدينه گه هجرت قيليلار (ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا)
 مونك صوكنده كافرلر طرفندن صوغشك اولتولدىلر ياكه (حتف انفهم) وقت يتب صوغش قيلمايغنه
 اولدىلر (لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا) الله آلا رغه كوركام رزقنى (جنتنى) رزقلاندر (وَأَنَّ
 اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ) دى درستلكده الله تعالى البته اول الله تعالى رزق بيروچيلرنك ايى
 ايزگوسيدر حسابسز رزقلاندرغانلقى ايچون (لَيُخْلِصَنَّهُمْ مِنْ خَلَاءٍ بِرِضْوَنِهِ) دى الله تعالى مهاجرلرنى
 اوزلرى راضى بولغان اورونغه (جنت كه) كرت (وَأَنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ) دى درستلكده الله تعالى
 مهاجرلرنك دنيا و آخرت كى حاللرينى بليگوييدر هم مهاجرلر برلن صوغش قيلغان مخالفارگه عذابى
 آشفدر ماوده شفقت قيلوييدر (ذَلِكَ) اش بز سيكا بيان ايتكچه (وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ)
 ومؤمنلردن بر كشي مشركلردن برسنه اوزى ظلم قيلنغان قدر ظلم ايتسه قصاص ده آرتدر ماسه (ثُمَّ
 بُغِيَ عَلَيْهِ) مونك صوكنده بو كشيگه مشركلردن قايتادان ظلم قيلنسه (لَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ) البته الله بو كشيگه
 شيكسز ياردم بيرر (إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ) درستلكده الله تعالى البته مؤمنلردن عفو قيلويى هم آلارنى
 يارلقاغوييدر اوج آلقلارى ايچون عذاب قيلويى توكلدر (ذَلِكَ) الله دان بو ياردم (بِأَنَّ اللَّهَ
 يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ) اوشبونك سببلى در درستلكده الله كيچنى كوندرگه كرت (وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ)
 دى كوندرنى كيچكه كرت يعنى الله نك شيلرنك بعضسنى بعضسنه استن قيلوغه قادر بولوى سببلىر
 (وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) دى درستلكده الله ظلم قيلويى برلن ظلم قيلنمش نك هر ايكسينك سوزلرينى
 اشتويى واشلرينى كوروييدر (ذَلِكَ) بو قدرتك كامللگى هم علم نك كامللگى برلن وصف (بِأَنَّ اللَّهَ
 هُوَ الْحَقُّ) اوشبونك سببلىر درستلكده الله تعالى هميشه ثابتدر (وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ)
 دى اوشبونك سببلىر درستلكده كافرلرنك الله دان باشقه عبادت قيلغان نرسه لرى باطلدر (وَأَنَّ
 اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ) دى درستلكده الله تعالى هر نرسه اوزرينه استن در هم شريكى بولماقدان

الوعدر (اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) ای محمد عه بلمیسونمی سین البته بلهسن درستلکده الله
 کوکن (یوغاربدان) صونی ایندردی (فَتَنْصِبُ الْأَرْضَ مُخْضَرَّةً) بس اولنلر سبیلی بیر یاشل بولوب
 اوراور (اِنَّ اللّٰهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ) درستلکده الله تعالی نلک لطفی هر نرسه گه ایرشکوچیدر هم ظاهری و باطنی
 تدبیرلر نی بلگوچیدر (لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) اول الله ایچون در کولکرده و بیرلرده بولغان
 نرسه لر (وَاَنَّ اللّٰهَ) دخی درستلکده الله (لَهُوَ الْغَنِيُّ الْعَمِيدُ) البته اول الله ذاتنک هر نرسه دن مؤکسزدر
 هم صفتلاری و اشاری سبیلی حمدنی واجب اینکوچیدر (اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ)
 ای محمد عه بلمیسونمی البته بلهسن درستلکده الله سرگه بیرده بولغان نرسه لر نی مسخر ایتمدی
 (وَالْقُلُوكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ) دخی اوزینک امری برلن دیکگزده یوگان حالده کیمه نی مسخر ایتمدی
 (وَيُمَسِّكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ) دخی کوکی بیرگه تشوندن صاقلاب توتار (الْأَبَازْنَهُ) مگر کوک بیرگه
 تشار الله نلک اذنی برلن یعنی قیامت کوننک (اِنَّ اللّٰهَ) درستلکده الله (بِالنَّاسِ لَرُؤُوفٌ رَّحِيمٌ) آدملرگه شفقت
 قیلوچی و رحمت قیلوچیدر (وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ) واول الله شوندا این الله در سزنی آنالارکنز نلک
 رحمنده ترگزدی مونک صوکنده اجلرکنزیتکاج اولتدر (ثُمَّ يُحْيِيكُمْ) مونک صوکنده آخیرته ینه ترگزدر
 (اِنَّ الْإِنْسَانَ لَكُفُورٌ) درستلکده آدم الله نلک نعمت لرینی انکار ایتموچیدر (لَكُلُّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَسَكًا) هر
 بردین ایاسی ایچون شریعت قیلدی (هُمْ نَاسِكُوهُ) اول دین ایالری اول شریعت برلن عمل ایتموچیلر در
 (فَلَا يَنَارُعَنَّكَ فِي الْأَمْرِ) بس دین ایالری سینک برلن دین اشنده نزاعلاشماسونلر (وَادْعُ إِلَى رَبِّكَ)
 دخی آدملر نی ربکی برلاوگه هم ربکنک عبادتنه آنده (إِنَّكَ لَعَلَى هُدًى مُسْتَقِيمٌ) درستلکده سین
 حلقغه کوندر وچی توغری یول اوزرنلر سن (وَأَنْ جَادُلُوكَ) و اگر دین اشنده سینک برلن فخرشالار
 (فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ) بس ایت سین ای محمد (عه) الله سز نلک قیلغان عملکنزنی بلگوچیرا کدر
 (اللَّهُ يَعْلَمُ بَيْنَكُمْ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) الله قیامت کوننک آراگزده حکم قیلور یعنی مؤمنلرگه ثواب کافرلرگه عذاب
 برلن (فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ) دنیاده وقتده اختلاف قیلغان نرسه گزده (دین اشنده) (اَلَمْ تَعْلَمَ اَنَّ
 اللّٰهَ يَعْلَمُ) ای محمد بلمیسونمی سین البته بلهسن درستلکده الله بلور (مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) کولکرده
 و بیرلرده بولغان نرسه نی (اِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ) درستلکده کولکرده و بیرلرده بولغان نرسه لر لوح المحفوظه
 ثابت در و یازلغاندر (اِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ) درستلکده هر نرسه نی بلوهم لوح المحفوظه ثابت قیلور
 الله غه جیکلدر (وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا) دخی مشرکلر الله دن باشقه شول نرسه گه عبادت قیلورلار
 (لَمْ يَنْزَلْ بِهِ سُلْطَانًا) اول نرسه گه عبادت قیلونک درستلگی برلن الله دلیل ایندرمادی (وَمَا لَيْسَ
 لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ) دخی اول عبادت قیلوچی لار ایچونک اول نرسه گه عبادت قیلونک درستلگی برلن
 علم بولمادی (وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ) و مونک کبی ظلم غه کرشوچیلر ایچون هیچ یاردم بیر وچی بوقدر
 (وَإِذَا تَنَزَّلْنَا بَيْنَاتٍ) و هر قیچان مشرکلر اوزرینه ظاهر بولغان لاری حالک آیتلر مزاولقمش

بولسه (تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَالْمُنْكَرِ) اى محمد كافر بولغان آدمىلارنىڭ بوزلارنىڭ انكارىنى بولورسۇن (يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ) شۇنداقلا ئادىمىلارنى قىزارغە ۋاستىلارنى سىكەت چىقارغە ياقىن بولۇرلار (يَتَلَوْنَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا) اول آدمىلار كافرلار اوزىرىنە آيتلارنى اوقۇرلار رسول الله ھىم اصحابى مراد (قُلْ أَفَأَنْتُمْ نَبِيُّكُمْ بَشَرٌ مِّنْ ذَلِكُمْ) اى محمد (ھىم) كافرلارگە ايت بو آچۇر كىزىنە يازراق بولغان نىرسە بىرلەن سىزگە خىبر بىرىمىمۇ (النَّارُ) اول يازراق نىرسە تىمۇغىر (وَعَنْهَا الَّذِينَ كَفَرُوا) الله اول تىمۇغىنى كافر بولغان آدمىلارگە وعىد قىلدى (وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ) ۋى يازاق اورلاچىك اوروندىر اول تىمۇغى (يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضَرْبُ مَثَلٍ) اى آدمىلار سىزگە عىجىپ بىر مىثل (ھال) بىيان قىلىندى (فَاسْتَمِعُوا لَهُ) بس اول مىثلنى اىشكىز يەنى اخلاص كىزايىلە طىكلاڭىز (أَنَّ الَّذِينَ تَتَّبِعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) درستلىككە الله دىن باشقە سىزنىڭ عىبادەت قىلغان نىرسەلەرگە (صنمىلار) (لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا) مخلۇقلارنىڭ ايلكى ضەئىفى بولغان چىن ياراطوغەدە كۈچلەرى يىتماس (وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ) گىرچە چىننى ياراطور اىچۇن ھەممەسى بىرگە جىولسەلار دە (وَأَنْ يَسْلُبَهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا) ۋاگر اول مەبۇدىلارنىڭ تىنلەردىن چىن بىر نىرسەنى (زەغفران كىيى بو باولارنى ياكە باشقە زىنەتلەر كىيىنى) آلسە (لَا يَسْتَنفِذُوهُ مِنْهُ) اول صنم لار چىن آغان نىرسەنى چىندىن قۇتقارە (قايناروب آلا) آلامىسلار مۇنداقىن بۇتن نىرسەنىڭ عاجزى بولغان صنملارنىڭ ئىچىك مەبۇد بولۇۋا ھىمالى بولسۇن (ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ) صنمگە عىبادەت بىرلەن فائىدە ئىستاملىش مەبۇد صنملار كۈچىز بولدىلار (مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ) مىشكىر اللهنى ھىق طانىوبىرلەن طانىمادىلار (أَنَّ اللَّهَ لَقَوَىٰ عَزِيزٌ) درستلىككە الله تعالى البىئەبىتن مەكىتاتى ياراطوغە كۈچى يىتكۈچىدەر ھىم اشنە غالىبەر (اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا) الله تعالى اوزى بىرلەن پىيغىمبەرلەرى آراسىنە ھى دە واسطە بولسۇن اىچۇن فرىشەلەردىن ايلچىلەر اختىيار قىلور (جىبرا ئىل ھىم ۋى باشقەلەر كىيى) (وَمِنَ النَّاسِ) دىنى خلىقغە دىن اۋىراتەر اىچۇن آدمىلەردىن ايلچىلەر (پىيغىمبەرلەر) اختىيار قىلور (أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) درستلىككە الله تعالى آدمىلەرنىڭ سوزلەرىنى اىشۇچىدەر ھىم اشلەرىنى كۈرگۈچىدەر (يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ) اول الله تعالى آدمىلەرنىڭ آللارنى ھىم آرطلارنىڭ بولغان نىرسەلەرنى بولور (وَالَى اللَّهُ تُرْجَعُ الْأُمُورُ) ۋا دل اللهغە اشلەرنى قايتارلىشىش بولور (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا) اى ايمان كىتىرگان آدمىلەر ركوع ھىم سىجە قىلوڭىز (وَاعْبُدُوا رَبَّكُمُ وَافْعَلُوا الْغَيْرَ) دىنى رىبىزگە عىبادەت قىلوڭىز ۋا بىزگە اشلەرنى قىلىڭىز (لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ) مىنگۈلك سەئادەت كە ابرىشۇڭىز اىچۇن بو اشلەرنى قىلىڭىز (وَاجْهَدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ) دىنى اللهنىڭ دىنىن اۋستىن قىلو اىچۇن الله بولىنە چىن صوغىش قىلو بىرلەن (ماللارگە ۋا جانلارگە زىنى آياماينچە) صوغىش قىلىڭىز (هُوَ اجْتَبَاكُمْ) اول الله سىزنى دىنى اىچۇن اختىيار قىلدى (وَمَا جَعَلْ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ) دىنى سىزنىڭ اوزىرىزگە دىن دە طارلىق ۋا غىرلىق قىلمادى يەنى كۈچىز يىتماسلىك اشلەر بىرلەن سىزنى تەكلىف قىلمادى (مَلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ) آتائىز ابراھىم نىڭ ملەتنە ابارئىز (هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ) اول الله سىزنى مىسلمانلار دىب آتادى (مَنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا) قرآن دىن لك بولغان اۋلىگى كىتابلار دىدا ھىم

قرآندا (لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ) قيامت كۈنىدە رسول محمدەم سىزگە ۋەھىنى ايرشدرۈينە
 شاھد بولسون ايچون (وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ) دىنى سىزنىڭ رسوللىرىڭ ۋەھىنى امانلىرىنە
 ايرشدرۈلۈرىنە آدملىر اوزىرىنە شاھىدلار بولوڭىز ايچون (فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ) بس نماز اوڭوڭىز
 (وَآتُوا الزَّكَاةَ) دىنى زكات بېرىڭىز (وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ) دىنى ھەراشكۈزدە بىرلىكىدە اللەغە توتونوڭىز
 (هُوَ مَوْلَاكُمْ) اول اللە سىزنىڭ ياردىم بېرىۋېڭىزدە ھەم اشلر كۈزدە تصرف قىلوچىڭىزدە (فَنِعْمَ الْمَوْلَى
 وَنِعْمَ النَّصِيرُ) بس نى خوش اشلردە تصرف قىلوچى ۋە خوش ياردىم بېرىۋېچىدۇر اول اللە حجج سۈرە سىنىڭ
 ھەم اون يىدېڭى جىزەڭ تىرجەھىسى تمام بولدى .

﴿ بىكرىمى اوچۇڭى سۈرە مۇمىنىن سۈرەسى مەكەدە اينىگان يۈزدە اون سىگىز آيت ﴾

بىسە ————— ۋە اللە الرحمن الرحيم

(قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ) تحقيق مۇمىنلر اميد اينىگان واستاگان نرسەلىرىنە ايرشدىلر (الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ
 خَاشِعُونَ) شۇندايىن مۇمىنلردىر اميد اينىگان واستاگان نرسەلىرىنە ايرشكان مۇمىنلر آلار نمازلارنىڭ خشوع
 قىلوچىلاردىر يعنى كۆڭللىرى قورقۇچى اعضالارى تىك تورۇچىدۇر (وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ)
 دىنى شۇندايىن آدملىردىر مۇمىنلر دنيا ۋە آخرت ايچون فائىدەسى بولماغان سوزلردىن ۋاشلردىن
 يۈز دوندىرۈچىلردىر (وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ) دىنى شۇندايىن آدملىردىر مۇمىنلر زكوة بېرىۋى
 قىلوچىلاردىر (وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ) دىنى شۇندايىن آدملىردىر اول مۇمىنلر عورتلىرىنى صاقلاغۇچىلاردىر
 يعنى عورتلىرىنى حرامغە صرف قىلماسلار (الْأَعْلَىٰ أَرْوَاحُهُمْ) مگر عورتلىرىنى صاقلاماسلار ھەم صرف قىلورلار
 خاتونلارى اوزىرىنە (أَوْ أَمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ) ياكە اوڭ قوللارى ملك لىنگان نرسە (كَنِيزَاكُلَرى) اوزىرىنە
 (فَأَنَّهُمْ غَيْرُ مُلْكُمِينَ) بس درستلىككە اول مۇمىنلر عورتلىرىنى خاتونلارىنە ياكە كنىزاكلىرىنە صرف
 قىلدقلىرى ايچون شۇنە قىلىنىش توڭللىرىدۇر (فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ) بس بىركىشى خاتونى ھەم كنىزاكلىرىدىن
 باشقە بىرلن نفس آرزوسىنى اوتاتونى تىلاسه (فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ) بس بۈكشىلر حلالدىن حرامغە
 اوتۇچىلردىر مدارك صامىنى ايتە بوآيتەك نكاح متعەنىڭ ھەم قول بىرلن فائىدەلەنۈڭ حراملغە اشارت
 باردى (وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ) دىنى مۇمىنلر شۇندايىن آدملىردىر امانتلىرى ۋە عەھدىلىرىنى
 صاقلاغۇچىلاردىر (وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ) دىنى مۇمىنلر شۇندايىن آدملىردىر فرض بولغان
 نمازلارى اوزىرىنە دوام ايتارلر ھەم وقتلارنىڭ اوڭورلار (أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ) بۇڭىز قىلىنغان صىفتلارنى
 جىيگان آدملىر وارثلردىر ميراث آلۇچىلاردىر (الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ) شۇندايىن وارثلردىر فردوس اوجماخنى
 ميراث ايتىب آلورلار (هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) آلار فردوس اوجماخنىڭ منگو قالۇچىلاردىر (وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ
 مِنْ سَلَالَةٍ مِنْ طِينٍ) تحقيق بىز آدم (عەم) نى خالص بالچىقىن ياراتتىق (ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ) مونىڭ سوڭىدە
 بىز آدمنىڭ نسلنى صاقلاش قارالاناتورغان اورۇنىڭ (آنالار رحمىنىڭ) قىلىق اگۈزدە انساندىن آدم (عەم) نىڭ

بالالاری مراد بولسه بوقت آیت نك معناسی بور وشچه بولا تحقیق بز آدم بالالارینی بالحق دان (آدم عه) دن
 صورلمش نطفه دن یاراتیق معناسنده بولا (سلاله) دن نطفه (طین) دن آدم عه مراد بولا (ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ
 عَلَقَةً) مونك صوكنده منی صوینی اویوشقان قان قیلک یعن آق نطفه فی قزل اویوشقان قانغه ایلندرک
 (فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً) بس اویوشقان قانی ایت کیساگی ایتب یاراتیق یعن ایت کیساگی ایتب اوردک
 (فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا) بس مونك صوكنده ایت کیساگنی سواک ایتب یاراتیق یعن ایت کیساگنی
 قاطی سواک که اوردک (فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا) بس سواکلرگه ایت کیگزدک بۇلار هر قایوسی قرق کون
 صوكنده دیگانلر (ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ) مونك صوكنده آدمنی ایکنچی خلق ایتب یاراتیق یعن جان ببردک
 امام اعظم بو آیت برلن یومرقانی غصب لایب آلنگاندن تولاو واجب بولوغه استدلال قیلغان مثلا برکشی
 یومرقه (کوکای) فی غصب لایب آلسه غاصب قولنک وقت کوکایدن بالاچقسه کوکاینی تولی بالانی تولامی
 چونکه بالا ایکنچی خلق بولا هم بو آیت آدمنی خلق قیلونك کیفیتنده بولدی (فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ)
 تقدیر قیلوجیلارنك کورکامرهگی بولغان الله نك قدرتنک و حکمتنک شانی بیوک بولدی (ثُمَّ أَنْتُمْ بَعْدَ ذَلِكَ
 لَمَيِّتُونَ) تمام یاراطلوب بتکانك صوكنده درستلکده سز اجللرگز یتکان وقتک میتلرسز (ثُمَّ أَنْكُمْ
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ) مونك صوكنده سز قیامت کوننده حساب و جزأ ایچون قبرلرگزدن قوبارلمش
 بولورسز (وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِفَ) و تحقیق سز نك اُستگزده یدی یول (کوک) یاراتیق
 کوکلر یلدزلارنك یا که فرشته لرنك یولی بولمغندان کوکلردن یول برلن تعبیر قیلندی دیمشلر
 (وَمَا كُنَّا عَنْ الْخَلْقِ غَافِلِينَ) دخی بز خلقندان کوکلرنی یاراطودن غافلر بولماقدی (وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ
 مَاءً بِقَدَرٍ) دخی کوکلن (یوغاریدان) صونی چیکلا و برلن ایندرک (فَأَسْكَنْاهُ فِي الْأَرْضِ) بس اول صونی
 بیرده قرارلاندردی (وَأَنَا عَلَى ذَهَابٍ بِهِ لِقَادَرُونَ) دخی درستلکده بز صونی ایندروگه قادر بولمقمز
 کبی صونی یبارو اوزرینه ده قادرمز (فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ) بس سز نك ایچون اول صوبرلن یاراتیق
 (اوسردک) بز (جَنَاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ) خرمالاردان و یوزم لردن بولغان باقچه لارنی (لَكُمْ فِيهَا فَاوَّكُهُ
 كَثِيرَةٌ) سز نك ایچون اول باقچه لارده کوب یمشلر باردر (وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ) دخی اول یمشلردن
 آشارسز (وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ) دخی سیناء اسملی اورونك طور طاغندان چقغان آغاچنی
 سز نك ایچون یاراتیق (اوسردک) مراد زینون آغاچی (تَنْبُتُ بِالذَّهْنِ) مای برلن بولغان حالده
 اوسار اول آغاچ (وَصَبْغُ الْأَكْلِينَ) دخی آشاوچی لارغه ادا م بولغان حالده اوسار اول آغاچ هر بر
 طعام که قوشلوب آشالا تورغان نرسه که ادا م دیوله (وَأَنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً) دخی سز نك ایچون
 دورت آباقلی حیوان لارده عبرت باردر (نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا) سزنی اول دورت آباقلی
 حیوان لارنك ایچلرنده بولغان نرسه دن (سوت دن) صوغاررمز (وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ) دخی
 سز نك ایچون دورت آباقلی حیوان لارده کوب فائده لرباردر مثلا چونلاری کبی (وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ) دخی

اول دورت آياقلى حيوانلارنىڭ ايتلارنىڭ اشارىسى (وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ) دىنى سفرلرگىزده قورى بېرىدە دورت آياقلى حيوانلار اوزرىنىڭ سۈرە كېمەلرۈپراخودلار اوزرىنىڭ يۈكلەنمەش بولورسىز (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ) و تەتقىق بىز نوح (عەم) نى اوزى نىڭ قومىغا يىباردىك (فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ) بىس نوح (عەم) ايتىدى اى قومم اللەغە عبادەت قىلىڭلار ھەم اللە نى بىرلاڭىز (مَا لَكُمْ مِنْ آلِهَ غَيْرِهِ) سىزنىڭ اېچون اللەدىن باشقىمە مەعبود يوقىدىر (أَفَلَا تَتَّقُونَ) ايا اللەدىن قورقمايسىز مېنى يەنى اللە نىڭ نەمەتنە كىفران قىلىدۇڭلار اللە نىڭ سۈزىدىن نەمەتنى آلۇپ اوزڭىزنى ھەلاك قىلۈندىن قورقمايسىز مېنى دېيۈ (فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ) بىس نوح (عەم) نىڭ قومىدىن كافر بولغانلار نىڭ الوغلىرى عواملرىنىڭ ايتىدىلار (مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ) بونۇچ توڭلىرى مېڭىزنىڭ كېيى بىر آدمىر (يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ) سىزنىڭ اوزڭىزگە آرتۇقلىقىنى وخوجە بولۇنى تەلپىدىر (وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً) ۋاگەر اللە پېغىمبىر يىبارونى تەلەسە ايدى پېغىمبىر ايتىپ فرىشتەلر يىبارايدى (مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ) بونۇحنىڭ پېغىمبىر بولۇپنى اولگى آتالارمىز اېچىندە اشمەدىك (إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بَشَرٌ) بونۇچ توڭلىرى مېڭىزنىڭ ايدىر اوزڭىز بىرلەن دېيۈنەلەق باردىر دېيۈنەلەقنى اېچىونىڭ بوسوزلارنى ايتەدىر (فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّى حِينٍ) بىس دېيۈنەلەقنىڭ آينىغان وقتىغا قەدەر كىتگۈزۈسۈزلىرىنىە صبر ايتىڭلار ۋاگەر دېيۈنەلەقنىڭ آينماتى ھەمىشە شول سۈزىڭىز دوام ايتىسە اوتىرىسىز آينوسە اوزىڭىز مۇندەي دىيۈ قىلماس ۋە مۇندەي سۈزىڭىز سۈيلاماس دېيۈ (قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنْتُ بَعْدُ) نوح (عەم) قومىڭىز ايمان كىتىرىۈندىن اميدىنى كىسكاچ ايتىدى اى رېم قومى مېنى يالغانغە توتۇلار مېنى ھەلاك ايتۈ بىرلەن مېڭا ياردەم بېرىدېيۈ (فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ) بىس نوحقە وحى قىلىدۇ بىز (أَنْ اصْنَعْ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا) بىزنىڭ ساقلاۈمىز ھەم امىز ۋا بىر اتۈمىز بىرلەن كېمە ياصادېيۈ (فَأَذْجَأَهُمُ امْرَأَتَا نُوحٍ فِي الْفُلِ) بىس ھەرقىچان كېمەگە مۇنۇ بىرلەن ياكە غەداپ ايتۈ بىرلەن امىز كىلاسە دىنى ايكىمىڭ مېچىدىن صوطاشۇپ چىقسە بېيىۋى اياس ايتە نوح (عەم) گە بو طرىق ايتىلدى ھەرقىچان مېچىدىن صوطاشۇپ چىقسە اوزڭىز ۋە باشقىمە ايمان كىتىرگان قومىڭىز كېمەگە مۇنار سىزدىمىچىدىن صوطاشۇپ چىغە باشلاغاچ ھىزىت نوح خاتۇنىغە خېرى بېردى ھەم كېمەگە مۇندەي صاحب مەدارك ايتە بومىچى آدم (عەم) مېچى ايدى سۆڭرە نوح (عەم) گە بولۇپ اوزلىدى اوزىنىڭە اخىلاڭ بار بىعضىلار كوفە مەسجىدىڭ بىعضىلار شامەك بىعضىلار ھەندە دىمىشلار (فَاسْأَلْكُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ) بىس بو وقت كېمەگە اوزڭىز كىرەم ھەربىر جەمەتتىن آتالى آتالى ايكى صىنقى كىرت (وَاهْلِكُ الْأَمْمَنُ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ) دىنى خاتۇنلارڭىزنى ۋە بالالارڭىزنى كىرت مېڭا ھەلەككىن اللە نىڭ ھەلاك ايتۈ بىرلەن سۈزى ساقى (الْكُ) بولغان مىنلەرنىڭ كىرتە كىنەن اسملى اوغلى ھەم بىر خاتۇن مراد (وَلَا تُخَاطَبُنِي فِي الدِّينِ ظَلَمُوا) دىنى غەداپتىن قۇتقارۈ بىرلەن دىيۈ قىلۇپ ظلم قىلغان آدمىلەر ھىقنىڭ مېڭا خىتاب قىلما يەنى سۈز ائەدەشمە (إِنَّهُمْ مُفْرَقُونَ) دىستەلىكە اول ظالمىلار طوفانغە غرق بولمىشلار دىيۈنى ظالمىلارنىڭ صوغە باطۇپ ھەلاك بولۇلار بىرلەن ھىق قىلىندى (فَأَذْجَأَهُمُ امْرَأَتَا نُوحٍ فِي الْفُلِ) بىس ھەرقىچان سىن اوزڭىز ھەم سىڭىز بىرلەن بىرگە بولغان مىسلمان آدمىلەر كېمەگە كىر بىر تامام قارارلانساڭىز (فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي) شول وقتىڭىز

(۱) نۇر - ايكىمىڭ مېچى . بىرۈزى . ھەم صۇقۇنۇپ چىققان ھەمدە چىرىق سۈيۈ جىولاتۇرغان بىرگە دىيۈلۈر اوشانداق بىر ئاغە اسمىر . طوفان سۈيۈدە مېچىدىن چىقماي اللە ھادىدە صۇقۇنۇرغان يۈدۈن چىقىدىر مەسھى . ش . ح .

ایت ماقتا و صفتی شوندا این اللهغه بولسونکه (نَجَانًا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) اول الله بزنی ظام قیلوچی قوملردن
 قنقاردی (وَقُلْ) دخی ایت سین کیمه ده (رَبِّ أَنْزَلْنِي مُنْزِلًا مُبَارَكًا) ای ربم مینی فائدهلی و مبارک ایندرو
 برلن ایندر (وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ) دخی سین ایندر و چیلرنک ایلک ایزگوسی سن (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ)
 درستلکده نوح (عه) گه هم قومنه قیلنغان اشک الوغ عبرتله و کوب و عظملار باردر (وَأَنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ)
 و درستلکده بز نوح قومنه الوغ بلانی و قاطی عذابنی ایرشدروچی بولدی (ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا
 آخَرِينَ) نوح قومنی هلاک قیلغاننک صوکنندن ایکنچی زمان اهلنی یاراتدی عاد ثمود قومنی کبیلرنی
 (فَارْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ) بس ایکنچی قرن اهلنه (عاد قومنه) جنسنندن بولغان پیغمبرنی (هودعه منی)
 یباردک (أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ) اول قومگه اللهغه عبادت قیلوکرهم اللهنی برلا کزدیو ایتدک (مَا لَكُمْ مِنْ آلِهَ
 غَيْرِهِ) سرنک ایچون اللهدن باشقه معبود یوقدر (أَفَلَا تَتَّقُونَ) ایباللهدن قورقمیسزنی دیوا ایتدک (یعنی
 پیغمبر نلی اوزرنده ایتدک معناسنک) (وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ) دخی هودنک قومندن شوندا این
 الوغلاری عواملرینه ایتدیله (كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا الْآخِرَةِ) اول ایتوچیلر کافر بولدیله هم
 آخرت کوننده بولغان نرسه لرگه یولغونی یالغانغه توتدیله (وَأَتَرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دخی
 اول ایتوچیلرنی دنیا ترکلگنده تورلی نعمتله برلن نعمتلندردک (مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ) هود (عه)
 توکلدر مگر سرنک کبی آدمدر (يَا كُلُّ مِثْلِكُمْ مِنْهُمْ) سرنسدهن آشیسز اوله سرنک کبی اول نرسه دن
 آشیدر (وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ) دخی سز اچه تورغان نرسه فی اچر یعنی اول نچک پیغمبر بولسون
 آنک سزدن هیچ آبورماسی یوق (وَلَكِنْ أَطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ) و اگر اوزکر کبی آدمگه اطاعت
 قیلسا کر (أَنْتُمْ إِذَا لُغَسِرُونَ) درستلکده سز بو وقتده ضرر ایتوچیلر سز و اوزکرنی خورلقغه
 توشروچیلر سز (أَيَعِدْكُمْ أَنْتُمْ إِذَا مِتُمْ) سزگه هود وعده قیلای هر قیچان سز اولسه کر (وَكُنْتُمْ
 تُرَابًا وَعِظَامًا) دخی توفراقلار و تارالغان سیالکر بولسا کر (أَنْتُمْ مُخْرَجُونَ) درستلکده سز
 قبرلردن چغارلش بولورسز دیو (هَيَّاهُ هَيَّاهُ لِمَا تُوْعَدُونَ) هود طرفندن سزگه وعده قیلنغان
 نرسه نکی بولوی یراق! یراق! (إِنَّ هِيَ الْأَحْيَاتُ الدُّنْيَا) ترکک یوقدر مگر دنیاده بولغان ترکلکمزد
 (نَمُوتُ وَنَعْيَا) دنیاده بعضر اولریم بعضر ترلریم (آنادن طواریم) (وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ) و بز
 قبرلردن قوبارلشلار توکلیمز (إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) هود توکلدر مگر اللهغه
 یالغاننی افترا قیلغان ایردر (وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ) و بز هودقه ایمان کیتروچیلر توکلیمز
 بوسوزلرنی هود قومنی نکی الوغلاری عواملرینه ایتدیله (قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُذِّبْتُ) هود عهم
 ایتدی ای ربم قومنی مینی یالغانغه توتوی سیبلی اوزلرینی هلاک ایتو برلن میکا یاردم بیر
 و آلاردن اوج آل دیو (قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لِيُضْعَ نَادِمِينَ) هود عهم الله تعالی ایتدی قومنی آرزماندن سینی
 یالغانغه توتولارینه اوکنوچی بولوب اولورلر یعنی هر قیچان عذابنی کورسه لر (فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ
 بِالْحَقِّ) بس عاد قومنی جبرائیل عهم نکی طاوشی حلق بران توندی یعنی جبرائیل عهم فچردیده

كلىسى ھلاك بولدىلار (فَجَعَلْنَا هُمْ غَنَاءً) بىس عاد قومىنى تاشو صوى استىندەكى چوبىلر كىي قىلىدق
يا كە قورى اوان كىي قىلىدق (فَجَعَلْنَا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) بىس ظالم قىياوچى قوم ايچون ھلاكك بولسون
(ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ) مونك صوكنندە عاد قومىدىن صوك باشقە قرن اھلىلرىنى خلق
قىلىدق يعنى صالح لوط شەيب وباشقەلار قومىنى (مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا) ھىچ بر امت ھلاكك
ايچون تەيىن قىلىنغان وقت دن الك بولماس (وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ) دىي اول وقتىن كىچىك ماسلار دە
(ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَى) مونك صوكنندە پىغمبەرلر مژنى برس آرتمىدان برسنى يباردك (كُلَّمَا جَاءَ
أُمَّةٌ رُسُلُهَا كَذَّبُوهُ) قايوغنى زمان بر امت كە دىن اويراتوچى پىغمبەرلرى كىلسە اول امت لار
پىغمبەرلرىن يالغانغە توتىدىلار (فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا) بىس اول پىغمبەرلرى يالغانغە توتوچى
امتلىرىنى ھلاك قىلودا بعضىنى بعضىنە ايارتدك (وَجَعَلْنَا هُمْ أَحَادِيثَ) دىي اول امتلىرىنى تلدە
سۇلالە وھكايت قىلنە تورغان سوزلر قىلىدق (فَجَعَلْنَا الْقَوْمَ لَآيُؤْمِنُونَ) بىس ايمان كىنرماكان قوم كە
ھلاكك بولسون (ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَى وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا) مونك صوكنندە بزموسانى ھم قرداشى ھاروننى
معجزەلر مژ بران يباردك (وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ) دىي ظاھر بولغان ھجت برلن يباردك (إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ)
فرعون كە ھم فرعوننك قومىنە (فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ) بىس فرعونلر موسى برلن ھارون ھم كە
ايمان كىنرودن و ايارودن باش تارتىدىلار ھم الوغلانوچى قوم بولدىلار (فَقَالُوا إِنَّا نَحْنُ الْبَشَرُ نَبْنِي
بِسْ فِرْعَوْنَ لِرَمْزِ بَرَانِ) بىس فرعونلر ايندىلر اوزمژ كىي ابكى آدم (موسى برلن ھارون) كە ايمان كىنرآمزمو البتە
كىنرهمىز (وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ) ھالبوكم موسى برلن ھارون نك قومى (بنو اسرائيل) بىز كە
قالار كىي خدمت ايتوچىلر وبوى صونوچىلر دىو (فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ) بىس موسى
برلن ھارون نى فرعونلر يالغانغە توتىدىلر ھم اوزلىرى ھلاك قىلىنمىش لاردن بولدىلار (وَلَقَدْ آتَيْنَا
مُوسَى الْكِتَابَ) وھقيق بىز موسى (ھم) كە تورات كىتابنى بىردك (لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ) بنو
اسرائىل لى معرفت لىر كە و شريعت ھكملىرىنە كونلسونلر ايچون (وَجَعَلْنَا إِبْرَاهِيمَ وَآدَمَ وَمُوسَى وَآلَهُ) دىي
موسى نك اوغلى (عيسى ھم) دىي عيسى نك آناسىنى علامت قىلىدق چونكە عيسانك آتاسز دنياغە
كىلوى بىز نك تىلادكى نرسە مژ كە كوچمىز نك يتوينە دلالت قىلاد اوشنداق عفيفە اولاتروب موسى نك
ايرىزىز بالاتوغدروى دە تىلادكى نرسە مژ كە كوچمىز نك يتوينە دلالت قىلاد (وَأَوْفَيْنَاهُمَا إِلَى رَبِّهِمَا زَكَاةً
قَرَارًا وَمَعِينٍ) دىي بىز موسى برلن اوغلى عيسانك منزللىرىنى قرار و آقغوچى صوابى بولغان بىوك
اوروندە قىلىدق يعنى بيت المقدس بىرىنك (يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوْا مِنَ الطَّيِّبَاتِ) اى رسوللر ھلال و خوش
بولغان طعام لاردن آشاگز (وَأَعْمَلُوا الصَّالِحَاتِ) دىي ايزگو عمللر قىلىگز (إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ) درىستلىككە
مىن سىز نك قىلغان عمللر كىزنى بلگوچىمىن (وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّةٌ رَاحِدَةٌ) درىستلىككە اسلام ملتى بولمىت
بولغان ھالە سىز نك ملت كىزدىر (وَأَنَّا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ) دىي مىن سىز نك ربكىز مىن بىس مىندىن قورقۇز

(فَنَقْطِعُوا عَنْهُمْ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَا) بس پیغمبرلرنڭ قوملری دین اشلرینی آرالارنڭ کیساک کیساک قیلدیلار
(كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ قَرُونَ) بوتورلی فرقلاردن هر بیر فرقه اوزی حضورنڭ بولغان نرسه (دین) برلن
شادلانرچیدر هم اوزی توتقان دین فی حق دیب اعتقاد قیلوچیدر (فَدَرُّهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ) بس ای
محمد (عم) مکه کافرلرینی برآز زمانگه قدر نادانلیقلارنڭ قالدر یعنی اسلام دیننی قبول ایتولرینه
قدر (أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ) مکه کافرلری حساب قیلورلارمی درستلکک بزنڭ آلاغه بیرگان نرسه مز
(مِنْ مَّالٍ وَبَنِينَ) مالدان وبالالاردن بولغوجی (نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ) مکه مشرکلری ایچون ایزگولک اورد
آشقدروم ديو حساب قیلورلارمی البته آلاي حساب قیلماسنلار یعنی مکه مشرکلرینه دنیاده مال
وبالالار بیرومز ایزگولکک آشقدروم ایچون توکل بلسکه استندراج وقاطی عذاب ایچوندیر (بَلْ لَا يَشْعُرُونَ)
بلسکه مکه مشرکلری حیوانلار کبی هیچ نرسه بلماسلر شونڭ ایچون دنیاده مال وبالالار بیرومزنی
ایزگولکک آشقدرو دیو حساب قیلورلار (إِنَّ الَّذِينَ) درستلکک شوندا این آدملر (هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ
مُشْفِقُونَ) آلالر بلری نڭ عذابندن قورقودن ربلرندن قورقوچیلاردی وعذاب فی تیوشلی قیلغان گناهلاردن
صاقلانوچیلاردیر (وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يَوْمَنُونَ) دخی شوندا این آدملر ربلری نڭ آیتلرینه ایمان
کیتیرلر (وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ) دخی شوندا این آدملر ربلرینه هیچ نرسه فی شریک قیلماسلار
(وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَا) دخی شوندا این آدملر بیرگان نرسه لرینی (زكاة وباشقه صدقه لارنی) بیرلر (وَقُلُوبُهُمْ
وَجَلَّةٌ) حالبوکم بیرگان الله نڭ قبول قیلماوندن کوکللری قورقوچی در (أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ) درستلکک
آلالر ربلرینه قایتوچیلاردیر یعنی ربلرینه قایتولارینی شیکسز اعتقاد قیلغانلاری حالک بیرلر (أُولَٰئِكَ
يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ) وبودکر قیلغان صفتلاردا بولغان آدملر ایزگو اشلرگه آشغورلار هم عبادت که
قزغرلار (وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ) واول صفتلی آدملر ایزگو اشلری ایچون اوجماخقه آلسن کروچیلردیر (وَلَا
نُكَلِّفُ نَفْسًا أَشْيًا) وهیچ برنفسنی کچله مه مز مگر طاقتی قدرگنه کچله رمز (وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ)
وبزنڭ حضور مزده حقاق برلن سیله شه تورغان کتاب (لوح المحفوظ) باردر (وَهُمْ لَا يَظْلُمُونَ) و آدملر عذابنی
آرتدرو و ثوابنی کیمنوبرلن ظلم قیلنماسلار چونکه لوح المحفوظدن آرتدیمی کیمتمی راستلف برلن اوقلور
(بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِنْ هَٰذَا) بلسکه کافرلرنڭ کوکللری صافچی فرشته لرنڭ یازوندن اوزلرینی ارتکان
غفلت ددهر (وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِنْ دُونِ ذَٰلِكَ) دخی کافرلرگه مؤمنلرنڭ ذکر قیلنغان عمللرندن باشقه بولغان
قباحت عمللر باردر (هُمْ لَهَا عَامِلُونَ) اول کافرلر اول قباحت عمللرنی قیلوغه عادتلنوچیلردیر (حَتَّىٰ إِذَا
أَخْلَصْنَا مُنْفِقُهُم بِالْعَذَابِ) هر قیچان کافرلرنڭ متنعم لرینی وبایلارنی عذاب برلن توتساق (إِذَا هُمْ يَجَارُونَ)
عذاب برلن توتقان کونده (مثلا بدرکونی یا که آچلق بولغان بدی یل مراد) یاردم استاگانلری
حالک فجورلار (لَا تَجَاءَرُوا إِلَيْهِمْ) بوکافرلرگه اینلور بوکونده یاردم استاب فجورماگز (أَنكُمْ مَثَلًا تَنْصُرُونَ)
درستلکک سز بزنڭ جهنمزدن یاردم بیرلش بولاسسز (فَقَدْ كَانَتْ آيَاتِي تَتْلَىٰ عَلَيْكُمْ) تحقیق سز نڭ اوزرگزگه
قرآن آیتلرمز اوقلمش بولور بولدی (فَكُنْتُمْ عَلَىٰ آعْقَابِكُمْ تَنكِبُونَ) بس سز اوكچه لرگز اوزرینه

کیر یگه طابا قایتور بولمکیز یعنی آیتارمزی اشتودن یوز دوندر دکر (مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سَامِرًا) بیت الله تیراسنه کیچ برلن قرآنک طعن برلن سیلاشوی جماعت بولوب مسلمانلار اوزرینه تکبرلنگانکیز حالده قرآن آیتارینی اشتودن یوز دوندر دکر (تَهْجُرُونَ) قرآن حقنک قباحت سوزلر سیلا دکر (أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ) کافرار قرآننی فکر قیلما دیلارمی اگرده فکر قیلاسالار قرآننک آچق حق بولوبینی بلب ایمان کیتیرلر ایدی (أَمْ جَاءَهُمُ الْمَوْتُ بَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ) یا که بومکه کافرلرینه اولمگی آتالارینه کیلما گان نرسه کیلکیموشونک ایچون قورقمیلارمو (أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ) یا که اوزلرینک پیغمبرلرینی (محمدعه منی) راستنق وامینلک برلن بلامادیلرمو البته بلبیلر (فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ) بس مکه کافرلری حسر ایچون اول پیغمبرنی انکار قیلورلار (أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ) یا که اول پیغمبر برلن دیوانه لاق باردیوایتورلرمی و حالانکه آرالارینک اول پیغمبرنک (محمدعه منک) ایلک عقللی وایلک اشانچلی آدم ایدکنی اوزلری بله لر (بَلْ جَاءَهُمُ بِالْحَقِّ) بلکه اول پیغمبر مکه کافرلرینه حقیق وتوغری یولنی کیتوردی (وَكَثُرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ) حالبوکم کافرلرینک کوبسی حقنی مکروه و دشمن کوروچی اردر مدارک ایاسی ایته بو آیتنه مکه کافرلری نک بعضس نک حقنی مکروه کورماوینه دایل باردی ایمان کیتیرماوی خورلانو ایچون گنه وقوملرینک شلنه سنلن قورقو ایچون گنه دی (وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ) و اگر الله تعالی کافرلرینک آرزو قیلغان نرسه لرینه (صنملارنی معبود اعتقاد قیلولارنده) ابارسه (لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ) البته کولکر هم بیرلر هم کولکر و بیرلرده بولغان عقل ایالری بوزولور و هلاک بولور ایدی (بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ) یا که بزمکه کافرلرینه ذکرلرینی کیتردک یعنی وعظلاری بولغان کتابی کیتردک (فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ) بس مکه کافرلری ذکرلرینن یوز دوندر وچیلردر التفات قیلاسالار (أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا) یا که ای محمد (عه) سین مکه کافرلرینه دین او براتو ک و پیغمبرلکنی اوتاو ک اوزرینه اجر صورایسو کمی (فَخَرَّاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ) بس ربک نک اجری (دنیا ده رزق آخرتک ثوابی البته ایزگوراکدر (وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ) و اول ربک رزق بیر وچیلرینک ایزگوره گیدر (وَأَنْتَ لَتَنْتَعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) دخی درسنلکک سین مکه کافرلرینی توغری بولغان یولغه (اسلام دیننه) انک یسن (وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ) دخی درسنلکک آخرتک ایمان کیتیرمی تورغان آدملر (عَنِ الصِّرَاطِ لَنَا كِبُونَ) توغری بولمان آوشقوچی لارد (وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ) و اگر بزمکه کافرلرینه مرحمت قیلساق (وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ) دخی مکه کافرلرینک بولغان نرسه نی (ضررنی یعنی آچقنی) ییارساک (لَلْجَوَّافِ طُغْيَانُهُمْ يَعْصُونَ) آزعوناق لارنک متعیر بولغان لاری حالده ثابت و دائم بولورلار (وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ) و تحقیق بزمکه کافرلرینی عذاب برلن توتدق (بدر صوغشنک اولنرلورلری کبی) (فَمَا اسْتَكْنَوْا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ) بس عذاب برلن توتدغمز وقتنده ربلرینه بوی صونمادیلار هم یالوارمادیلار (حَتَّى إِذَا فُتِحْنَا عَلَيْهِمْ بَابُ آدْنَابٍ شَدِيدٍ) هر قیچان مکه مشرکلری اوزرینه قاطی عذاب ایاسی بولغان عذاب ایشگینی آچساق (آچقنی) (إِذَا هُمْ فِيهِ مُبَسَّرُونَ) شول عذابک بولمقلاری وقتک مکه مشرکلری هر بر ایزگولکنن

اميد كىسوجيلردر (وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ) واول الله شونداين الله در سزنىڭ ايچون ياراتدى (السَّمْعُ وَالْبَصَرُ
وَالْأَفْئِدَةُ) اوزىنىڭ بىركى ايچون تەيىن اينكان آينلارنى اشتو وكوروايچون اشتو وكورو قوه لرېنى هم
اول آيتارده فكر قيلوايچون كوڭللارنى ياراتدى (فَلْيَلَا مَا تُشْكُرُونَ) بونعمتلرگه آزغنه شكر قيلاسز چونكه
بونعمت لرگه كامل شكر قيلو بونعمتلرنى الله تعالى نى ايچون بيرگان شوگارغنه صرف قيلوبولر بولا (وَهُوَ الَّذِي
ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ) واول الله تعالى سزنى ييرده ياراتدى هم ييرده تورلى نسل اينب تاراتدى (وَالَيْهِ تُخْشَرُونَ)
واول اللهغه تارالدىكز صوڭند قيامت كوننده جييلمش بولورسز (وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ) واول الله شونداين
صفلى الله در اولكلرنى ترگزرت و تركلرنى اوتررت (وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) واول الله ايچوندىر كيچ
وكوندىزنىڭ تورلى بولوى (أَفَلَا تَعْقِلُونَ) ايا عقل گزنى صرف قيلوب او يلاب قاراميسزمى (بَلْ قَالُوا
مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ) بلكه مكه كافرلىرى اولكى كافرلر (آتالارى) اينكان نرسه نىڭ اوغشايشنى
ايتديلر (قَالُوا) مكه كافرلىرى نىڭ اولگىلرى (آتالارى) ايتديلر (إِنَّا مِنَّا وَكُنَّا ثِرَاتٍ وَأَعْظَامًا)
هر قيچان بز اولساك هم توفراق دايتمسز سياكلر بولساق (إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ) شول وقتىك بز ترلب
قبرلرمزدن قوبارلىشى بولورمزمو البته بواش ممكن توگل ديديلر حالبوكم اوزلرى دنياغه كيلماسلردىن
الك توفراق ايديلر آدم بولوب ياراطلدىلار (لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ) تحقيقت بيزده
آتالارمىزده اولكان نىڭ صوڭنده قبرلردن قوبارولوبولرلر محمد عهم كيلماسدن بوروند ده وعدە قيلدق
(إِنَّ هَذِهِ الْأَسَاطِيرُ الْأُولَى) بو اولگان نىڭ صوڭنده قوبارلو توگلدر مگر اولگىلرنىڭ يالغانلاب
يازغان نرسه لر يدىر (سوزلريدىر) (قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا) اى محمد عهم ايت سمين مكه كافرلرينه
بيىر دخى ييرده بولغان عقل اياللىرى كم ايچوندىر وكم نىڭ ملكيدىر (إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اگر سز
بلارنىڭ خوجه سى كم ايدكنى بلور بولساكز (سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ) اگر مكه كافرلرينه بلاى اينساك البته
ايتورلر بيىر هم ييرده بولغان عقل اياللىرى الله ايچوندىر والله نىڭ ملكيدىر ديو (قُلْ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ)
اگر بو روشچه جواب بيرسه لر ايت سمين مكه كافرلرينه ايا وعظ لانميسزمى يعنى اگر بيىر وييرده
بولغان عقل اياللىرىنى ياراطوچى الله بولسه مونداين صفلى الله البته اولگاندىن صوڭ قبرلردن
قوباروغه ده قادر بولور (قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ) ايت سمين اى محمد عهم مكه مشركلرينه پدى
قات كوكنى ريسى كم (وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) دخى الوغ بولغان عرش نىڭ ريسى كم ديو (سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ)
البته مشركلر جواب ايتور يدى قات كوكنه هم الوغ عرش كه خوجه بولوچىلاق الله ايچوندىر ديو (قُلْ أَفَلَا
تَتَّقُونَ) اى محمد عهم اگر بلاى جواب بيرسه لر مكه مشركلرينه ايت ايا الله نىڭ عنادىدىن قورقميسزمى
يعنى يدى قات كوكنى والوغ عرشنى ياراطقان اللهغه نچك چين ياراطوغه ده قدرتى بولماغان بعض
مخلوقلارنى شريك قيلاسز (قُلْ مَنْ يَمْلِكُ مَكَوتُ كُلِّ شَيْءٍ) اى محمد مكه مشركلرينه ايت هر نرسه كه
خوجهلق آنكى قولنده (قدرتنده) بولغان ذات كمدر (وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ) ودخى اول ذات

تلاگان آدمينه ياردم بيرر واول ذاتغه هيچ كم طرفندن ياردم بيرر لماس (ان كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اگر
 سز بلسه كز يعنى علم اهلندن بولسا كز (سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ) البته مكه مشركلى هر نرسه كه خوجه لق ومالك
 بولمچىلق الله ايچوندر ديو ايتورلار (قُلْ فَأَنَّى تُشْعُرُونَ) بس اگر بلای جواب بيرسهر اى محمد
 مكه مشركلىنه ايت هر نرسه كه خوجه لق الله ايچون بولسه نى سببىن اللهنى برله ودن هم
 اللهغه بوى صورودن دوندرامش بولا سز يعنى نيك يوزلر كزنى دوندره سز (بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ)
 بلكه بزمكه مشركلىنه حلقنى (توحيدنى ومشر برلن وعدهنى) كيتردك (وَأَنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ) دى
 درستلكده مكه مشركلى حقنى انكار ايندكلى ايچون يالغانچىلاردر (مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ)
 اللهبالا توتما دى (وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ) دى الله برلن برگه هيچ بر معبود بولما دى (إِذَا لَنُحْضَبَ كُلُّ
 إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ) الله برلن برگه معبود بولغانده هر بر معبود اوزينك ياراطقان نرسه سینه بار ايدى يعنى
 هر بر معبود اوزينك خاف ايتكان نرسه سى برلن ايكنچى معبوددن يالغز بولور ايدى وهر برسینك
 ملكى ايكنچسینك ملكندن آبرولور ايدى (وَلَعَلَّاهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ) دى اول معبودلر آراسنك محاربه
 ونزاع ظاهر بولور ايدى بعضى بعضسنة استن (غالب) بولور ايدى نناكه دنيا داغى پادشاهلارنك
 حالى شولای (سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ) مشركلر صفتلاغان نرسه دن (بالادن وشريكدن) الله پاك بولدى
 ويراق بولدى (عَالَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) اول الله غائبنى دى حاضرنى بلسگوچيدى (فَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ)
 بس الله تعالى مشركلرنك الله برلن شريك قيلغان نرسه لرندن بلند بولدى (قُلْ رَبِّ امَّا تُرِيتُنِي مَا يُوعَدُونَ)
 ايت سين اى محمد (عمم) اى ربم اگر كافرلرگه وعده قيلنغان عذابنى ميكا كورساتوك چاره سز بولسه
 (رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) اى ربم ميني ظالم قوملر ايچند قيلم او ظالم قوملرگه اينگان عذاب برلن عذاب
 قيلم (وَأَنَا عَلَىٰ أَنْ تُرِيكَ مَا نَعِدُهُمْ لِقَادَرُونَ) دى درستلكده بزمكافرلرگه وعده قيلنغان نرسه نى (عذابنى)
 سيكا كورساتو اوزرينه قادرمز (ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّبِّئَةِ) كوركام بولغان طريقه برلن ياوزلقنى
 يبار يعنى ياوزلق قيلغان كشيدين عفو ايت هم ياوزلقى برابرند ايزگولك قيل ياكه توميد سوزى
 برلن شرك سوزينى يبار (نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ) بزمشركلرنك سيني صفت لاغان نرسه لرينى بله مزهم
 آلا رغه جزأ بيررگه قادرمز (وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ) اى محمد (عمم) دى ايت سين اى ربم سيكا صيپنامن
 (مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ) شيطانلارنك وسوسه لرندن (وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يُعْضِرُونِ) دى سيكا صيپنامن اى
 ربم حاللرمدن هيچ بر حالله شيطاننى منم تيرامده حاضر قيلوكنن (حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ) هر قيچان
 مشركلرنك برسینه اولم كيلسه (قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ) اى ربم ميني دنياغه كيرى قايتار ديو ايتور يعنى
 مشركلر شول وقت يتكانگه قدر مشركلرنده دوام قيلورلار (لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ) شايد مين قالدركان
 اورنمه (دنياهه) ايزگو عمل قيلورمن (كَلَّا) دنياغه كيرى قايتو بولاچاق اش توكل (أَنَّهُ كَلِمَةً هُوَ
 قَائِلُهَا) درستلكده (اى ربم دنياغه ميني كيرى قايتار ايزگو عمل قيلور ايدم ديگان سوز) شونداين

سوزدراول سوزنى كافرالبته اينكوچيدر(وَمَنْ دَرَاهُمْ بَرْزَخٌ اِلَى يَوْمٍ يُبْعَثُونَ) دنياغه كىرى قايناردنى
صوراغان جماعتنك آللارندن قوبارامش بولغان كونگه (قيامت كونه) قدر دنياغه كىرى قايتودن طيا
تورغان برده باردرد (فَاِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ) بس هرقيچان قيامت بولو ايچون صورغه ارلمش بولسه (فَلَا
اَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ) بس سُرلگان كونك آدملرنك آراسنك نسلبار (يعنى نسبارينك فائدا لري) بولماس
(وَلَا يَتَسَاءَلُونَ) دخى برسى برسندن حاللرينيك صوراشماسلاراما «ساب صوكنك ياكه اهل جنت جنتكه
اهل جهنم جهنگه كرگانك صوكنده برسى برسندن حاللريني صوراشورلار بس بو آيت قيامت كونك
آدملر حاللريني صوراشورلار ديگان آيت كه خلاف بولى چونكه صوراشو حساب صوكنك صوراشماوى
صور ارلگان وقتنده (فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ) بس كشينك اولچانگان ايزگو عمللري آغر بولسه
(فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِسُونَ) بس ايزگو عمللري آغر بولغان آدملر منگو بولغان ايزگولكلركه ايرشوچيلردر
(وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ) وهرکشينك ياوزلقلاري كوب بولو سيپلى اولچانگان عمللري جيكل بولسه
ياكه عملينى برده اولچاو بولماسه (فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ) بس بو آدملرشوند اين آدملردر
اوزلرينيه ضرر اينديلر (فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ) جهنمه منگو فالوچيلردر (تَلْفَحُ وَجُوهُهُمْ النَّارُ)
بو آدملرنك (كافلرنك) يوزلريني اوڭ ياندرو (وَهُمْ فِيهَا خَالِعُونَ) دخى اول آدملر جهنمه
يوزلريني چقلاندروچيلردر (أَلَمْ تَكُنْ أَتَانِي تُتْلَى عَلَيْكُمْ) هم بو كافلرگه الله تعالى طرفندى
ايتلور سزنك اوزركزگه آيتلرم اوقلمش بولماديمو البته بولدى (فَكُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ) بس
اول آيتلرمنى بالغانغه توتار بولدگز (قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا) كافلر جهنمه اينورلار
اي رېمز بزنك اوزرمزگه ياوزلقمز غالب (استن) بولدى (وَكَثْنَا قَوْمًا ضَالِينَ) دخى بز آرغوجى
قوم بولدى (رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا) اي رېمز بزنى تموغدن چغار (فَإِنْ عُدْنَا فَنَا ظَالِمُونَ) بس اگر
تموغدن چغارغانك صوكنده كفركه كىرى قايتساق بز ظلم قيلوچيلار بولورمز (قَالَ اخْسَوْوا فِيهَا
وَلَا تُكَلِّمُوا) الله تعالى اينور تموغده تيک توروكز صوراد اورنى تموغ توگل وعدابنى كوتاروده
ميكاسوز سيلماكر (أَنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي) درستلكه شان منم قللارومدىن بر جماعت (مؤملر)
بولدى (يَقُولُونَ رَبَّنَا آمِنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا) ايتورلر بولدى اي رېمز بز سيكا ايمان كيترديك بس
بزنك گناهلامزنى باراقاغاي وبزگه رحمت قيلغاي ايدك (وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ) حالبوكم سين
رحمت قيلوچيلارنك ايزگوراگى سن ديو (فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سُخْرِيًّا حَتَّى أَنْسَوُكُمْ ذِكْرِي) بس سز كافلر
مينم اول قللارومنى مسخره ايتب توتدگز مسخره ايتو بران شغللنوگز منم ذكرمنى سزدن اوندرغانغه
قدر (وَكَُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضَعُونَ) هم سز اول قوللارومدان كلار بولدگز (إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا)
درستلكده مين اول قللارومنى بو كونده (قيامت كونده) سزنك ريختوكرزگه صبر ايتولرى سيپلى
كوركام جزأ بران (جنت بران) جزألادم (أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ) درستلكده اول قللاروم آلادر منگولك

سعادىت كە ايرىشۇچىلار (قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ) الله تعالى قىيامت كۈنىدە كافرلارگە ايندۇر دىنيادە يېرىدە كۈبىمى توردۇر (عَدُسَيْنِ) دىنيا يىللارى صانى يۈزىدىن (قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضُ يَوْمٍ) كافرلار ايندۇرلار دىنيادە تۈرۈلارۈنى آرزىغە صايب دىنيادە بىر كۈن ياكە بىر كۈن نىڭ بىعضىنى توردۇق دىيو (فَأَسْأَلُ الْعَادِينَ) بىس اى محمد عەم بىندەلرنىڭ عىمرلرىنى صانى تورغان فرىشتەلردىن صورا ياكە حساب علمنى بىلگەن آدمىلردىن صورا (قَالَ اِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا) الله تعالى تىمۇغ خوجەسى مالىك تىلى بىرلەن ايندى دىنيادە سىز تۈرۈمادىغىز مگر آرزىغە زىمان توردۇر (لَوْ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اگرسىز بىلۈر بولسا كىز (أَفَعَسَبْتُمْ أَنَّ مَا خَلَقْنَاكُمْ عَيْنًا) اى كافرلار حساب قىلاسىز سىز بىز سىزنى فائىدە سىز اش قىلغانىز حالە ياراتىدۇق دىيو (وَأَنْتُمْ الْيَنَانُ لَا تَرْجِعُونَ) دىنى درىستلىككە سىز بىزنىڭ اوزىمىزگە قايتارلىش بولمايسىزىمى يەنى سىز بىزنى الله تەلىپسىزگە بوشقە ياراتىدى دىيو ھەم بىزگە اولىگىچ قايتماۋىزنى حساب قىلاسىزىمى (فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ) بىس خوجە بولغان ھەمىشە ثابت بولغان الله خلقىنى عىت بولغان حالە ياراتۇدىن بىلىد بولدى (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) مەبۇد بىلحق بوقدر مگر الله تعالى گەندە (رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ) ھىرمتلى بولغان عرشىنىڭ رىبىسى در اول الله تعالى (وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ) دىكىدەر الله بىرلەن بىرگە ايكىنچى مەبۇدىنى ئاندەن (لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ) اول كىشى اىچۈن ايكىنچى مەبۇدىنى ئاندەرگە اصلا دىلىل يوق ايندى (فَأَنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ) بىس آخىچ بۈكشىنىڭ رىبىسى ھىزۈرنەدە حسابى يەنى رىبىسى بۈكشىگە تىيۈشلى جىزاسىنى بىرەر (أَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ) درىستلىككە شان كافرلار سعادىت كە ايرىشمايلىر (وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ) واى محمد (عەم) ايت سىن اى رىبىم مەنم گىناھلارۈمنى يارلىقا ورحمت قىل (وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ) وسىن رحمت قىلوچىلارنىڭ اىزگۈرە گىسۈن مۇمىنۇن سۈرەسى نىڭ تىرجەمىسى تمام بولدى

❖ يىكرىمى دورتنچى سۈرە نورسۈرەسى مەدەنەدە اينىگان آلمىش دورت آيت ❖

بىدە ————— الله الرحمن الرحيم

(سُورَةُ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا) بۈسۈرە شۈندەين سۈرەدە اينىدردىك بىز اول سۈرەدە بولغان جىكلەرنى چىكلادىك بىز (وَأَنْزَلْنَاهُمَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ) دىنى بۈسۈرەدە ظاھىر بولغان آيتلىرى اينىدردىك بىز (لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) سىزنىڭ وعظلانۇڭز اىچۈن (الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي) شۈندەين ايرىزنا قىلدى وشۈندەين خاتۈن زىنا قىلدى (فَأَجْلِبْ وَكُلْ) ۋاھدەنمۇ مائەتە جىلەتە) بىس اى اماملار زىنا قىلوچى ايرىرلەن زىنا قىلوچى خاتۈندىن ھەربىرسىنى يۈز مەرتبە صوغىڭز اگەردە مەھسەن بولماسالار اگەر مەھسەن بولسالار طاش بىرلەن آتۇپ ايتىڭىز ھىنى مەھسەندىن مەھسەن بولۇنۇڭ مەناسى آزاد مەسلمان عقللى وبالىغ بولۇپ نىكاح صەھىچ بىرلەن نىكاح لىنگان خاتۈنى بولۇپ ايلۇڭ آزى بىر مەرتبە ۋى قىلغان بولۇ اگەردە آزاد يا كە مەسلمان يا كە عقللى بالىغ بولماسە يا كە نىكاح صەھىچ بىرلەن نىكاح لىنگان خاتۈننى ايلۇڭ آزى بىر مەرتبە ۋى قىلغان بولماسە بۈغىر مەھسەن بولا (وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ) دىنى سىزنى الله نىڭ دىنىدە ۋاھىپ اينىگان ھىنى

اوتارده زنا قیلوچی ایربرلن زنا قیلوچی خائسون حقنہ شفت توتماسون (ان کنتم تؤمنون بالله والیوم الآخر) اگر سزالله غه هم آخرت کونینه ایمان کیتیر بولساگز (ولیفہم عذابہما طائفة من المؤمنین) دخی زنا قیلوچی ایربرلن زنا قیلوچی خاتوننک عذاب و قتنہ مؤمنلردن بر جماعت حاضر بولسون (۲) بو جماعت آزی اوچ کشی یا که دورت یا که دورتن قرقه قدر یا که اون کشی دیگانلر بو آیت زنا حدی حقنہ بولدی هم الله تعالی زنا قیلوچی ایربرلن زنا قیلوچی خاتوننک نکاحی حقنہ ذکر قیلناچ آیتنی ایندردی (الزانی لا ینکح الزانیة او مفکره) زنا قیلوچی ایر نکاحلنماس مگر زنا قیلوچی خاتوننی یا که الله غه شریک قاطوچی مشرک خاتوننی نکاحلنور یعنی زناغه عادتلیگان ایر زندان پاک بولغان ایرگو خاتوننک نکاحنه قرقماس مگر اوزی کی زناچی خاتوننک یا که مشرک خاتوننک نکاحنه قزغر (والزانیة لا ینکحها الا زان او مشرک) دخی زنا قیلوچی خاتوننی نکاحلنماس مگر زنا قیلوچی ایر یا که مشرک ایر نکاحلنور یعنی نکاحلنور که رغبت قیلور (وحرّم ذلك علی المؤمنین) دخی زنا یا که زنا برلن کسب ایتمو نیتی برلن زناچی خاتونلارنی نکاحلنونی مؤمنلر که حرام قیلندی ۵ الله تعالی زنا برلن کشینی سوگونک حنہ ذکر قیلناچ آیتنی ایندردی (والذین یرمون المخصّنات) دخی شوندا این آدملر زندان سلامت بولغان عقلی بالغه بولغان مسلمان و آزاد بولغان خاتونلارنی زنا برلن سوکارلر بوصفند اغی ایرلرنی زنا برلن سوگوده خاتوننی سوگو حکمنه (ثم لم یأتوا بأربعة شهداء) مونک صوکنده بو سوگولش خاتونلارنک زنا قیلغانلق لارینه سوگوچیلر دورت شاهد کیترماسه لر (فأجلک و هم ثمانین جلیة) بس بو سوگوچیلرنی سکسان قاقچی صوغکز (ولا تقبلوا لهم شهادة أبدا) دخی بو سوگوچیلرنک منگو هیچ بر شهادت لرینی قبول قیلماگز (وأولئک هم الفاسقون) دخی بوزندان پاک بولغان خاتونلارنی زنا برلن سوگوچیلر یا وزلاردر اللهنک طاعتندن چغوچیلاردر حاصل بر کشی زندان پاک بولوب مسلمان و آزاد بولغان کشینی زنا برلن سوکسه کرک ایر بولسون سوگولش آدم و کرک خاتون بولسون و زناغه دورت شاهد تور غزه آلماسه سوگوچینی سکسان مرتبه صوغار غه تیوش هم سوگوچینک موندن صوگعدالتی ساقط بولوب شهادتی مردود بولاهم فاسقلاردن بولا (الذین تابوا من بعد ذلك) لکن زنا برلن کشینی سوگودن توبه قیلغان آدملر فاسق بولماسلار (وأصلحوا) دخی عمللرینی ترک قیلغان آدملر (فإن الله غفور رحیم) بس درستلکده الله تعالی توبه قیلوچیلارنک گناهلارینی یارلقا غوچیدر هم آلا رغه رحمت قیلوچیدر الله تعالی (لعان) مسئلهسی حقنہ ذکر قیلناچ آیتنی ایندردی بو آیتنک نزولنه سبب شول قنف آیتنی ایننگاننک صوکنده عدی اوغلی عاصم رسول الله دان صورادی وایتدی ای اللهنک رسولی قنف آیتنه عجب لنده من اگرده بر ایر اوزینک خاتوننی نکاح یانوز باطایرنی کورسه اگر بو ایر دورت شاهد ارلا و برلن شغللنسه یاط ایر مونک خاتوننی برلن اشنی تمام ایته چک و اگر شاهد سرکنه بو خاتوننی ایله یاطایرنی زنا موجبی برلن طلب قیلسه شاهد قویا آلامای سبیلی اوزینه سکسان قاقچی اورولاچاق هم اوزی فاسق بولوب شهادتی مردود اولاجاق دیدی رسول الله ایتدی شرعنک حکم قیلغان نرسهسی کورکام بولدی

ديو عدی اوغلی عاصم رسول اللہ ﷺ چغب کینکاج عاصم گه کیاوی ابن عمر اوغلی عویمر
 کیلیدی وایتدی قزق (خولہ) برلن برگه (شریکنی) کوردیم دیو عاصم ایتدی فی مسرت مینکا اوزم صورغان
 نرسه برلن اوزم مبتلا بولدم دیدی هم رسول اللہ ﷺ غه بارب قزی خولہ نیک قصه سنی سویلادی رسول اللہ
 خولہ دن چاقروب صورادی خولہ انکار ایتدی شول ساعت ده لعان حقنہ گی آیت ایتدی شوندا ن صوڭ
 رسول اللہ ایکندی نمازنی اوقغان دان صوڭ عویمرنی هم خاتونی خولہ نی چاقردی هم هرایکسنن
 لعان اوقندردی لعنت غضب لفظلاری ذکر قیلنمقنہ آمین دیب توردی (وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ)
 دخی شوندا این ایرلر اوز خاتونلارینی زنا برلن سوکارلر (وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شَهَادَةٌ) دخی اول ایرلر
 ایچون سوزلری نیک راستلغنه شاهدلار بولماس (إِلَّا أَنْفُسُهُمْ) مگر اوزلر بگنه شاهد بولورلار (فَشَهَادَةُ
 أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ) بس خاتونلارینی زنا برلن سوگوچی ایرلرنیک برسی نیک شهادتی اللہ برلن
 دورت مرتبه گواھلق بیرودر (أَنَّهُ لَمَنْ الصَّادِقِينَ) درستلکک ایر خاتوننی سوکان نرسه سنک راستلارداندر
 دیو (وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ) بشنچی شهادت شولدر دیکو درستلکک اللہ نیک لعنتی بولسون سوگوچی
 ایر اوزرینه (إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ) اگر زنا برلن خاتوننی سوگوچی ایر سوگونک یالغانچیلاردان بولسه
 (وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ) و خاتوندا ن عذابنی (حبسنی) بیارر (أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ) خاتون نیک
 اللہ برلن دورت شهادت برلن گواھلق بیروی ایلہ (أَنَّهُ لَمَنْ الْكَاذِبِينَ) درستلکک ایر مینی زنا برلن سوکان
 نرسه سنک یالغانچیلارداندر دیو (وَالْخَامِسَةُ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا) و بشنچی مرتبه خاتون نیک گواھلق بیرویدر
 درستلکک اللہ نیک آچوی خاتون اوزرینه بولسون (إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ) اگرده ایرم مینی زنا برلن
 سوگونک راستلاردان بولسه (وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ) و اگرده سز نیک اوزرگزگه اللہ نیک فضل
 ورحمتی بولماسه ایتدی رسوای بولور ایدگز (وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ) دخی درستلکک اللہ (تعالی)
 توبه لرنی قبول ایتوچیدر هم اشنده حکمت ایاسیدر (إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْأَفْكِ) درستلکک
 عائشه (رضی اللہ عنہا) گه الوغ افترا نی کیتورگان آدملر (عُصْبَةٌ مِنْكُمْ) سزلردن برجماعتدر (عصبه
 دیو اودن باشلاب قرق غه قدر بولغان جماعت که ایتلہ) برجماعت دن مراد اُبی اوغلی عبد اللہ رفاعه
 اوغلی زید نایت اوغلی حسان ائانه اوغلی مسطح جعش قزی حمنه حضرت عائشه ایتہ بنوالمصطلق
 صوغشنک موینمه طاقغان موینچقمنی بوغالتندوم شونی ازلاو سیبلی عسکر دن آیرلدم عسکر کوچب
 کینکاندن صوڭ معطل اوغلی صفوان توهسنی چوکدر ب مینی منگرب اوزی توهنی قاولاب باردی
 عسکر اورنا شوب یتکاج بزده باروب یتکد دیوشول خصوصک برآزکش افترا سیبلی هلاک بولغانلار
 قصه سی اوزون بولساده سوآدب اولدی ایچون قصر ایتدک (لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُمْ) بوالوغ افترا نی اللہ
 حضورنک اوزگز ایچون یاوزلق دیو حساب قیلماگز (بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ) بلسک بوالوغ افترا اللہ حضورنک
 سز نیک ایچون ایزگولسکدر بو اوزونک خطاب رسول اللہ ﷺ ابو بکرگه حضرت عائشه گه صفوان گه (لَکُلِّ
 أَمْرٍ مِنْهُمْ مَا لَكُمْ سَبَبٌ مِنَ الْأَمْرِ) بو افترا قیلغان جماعتدن هر بر ایر ایچون گناھدن کسب قیلغان نرسه سی

بولور (وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ) دېو جماعتىن شونداين آدم افتراحقنى بولغان گناھنىڭ الوغىنى مَنَوَلَى (خوجە) بولدى يەنى حضرت عائشە حقنى بولغان افتراغە چومدى وخلق آراسىدا فاش قىلدى عبد الله بن ابى كېي (لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ) بوشىگە عذابنىڭ الوغى بولور (وَلَوْلَا اِذْ سَمِعْتُمُوهُ) بواقتراغىنى اشتىكان وقتلارنىڭ بولسا لارچى (ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَانَفُسِهِمْ خَيْرًا) مۇمن ايرلر بىرلن مۇمنە خاتونلار اوزلرىدىن (دىنىدىن) بولغان كىشى حقنى ايزگو ظن قىلغان بولسا لارنى گوزل اش بولغان بولور ايدى (وَقَالُوا هَذَا افْكٌ مِّنْهُ) دىنى باشى اشتىكچىدە بوحضرت عائشە حقنىداغى افترا ظاهر افترا در ديو ايتىكان بولسا لار ايدى نى گوزەل وكوركام بولور ايدى (لَوْلَا جَاؤَا عَلَيْهِ بِارْبَعَةِ شُهَدَاءَ) حضرت عائشە حقنى زعم قىلغان نرسەلرى اوزرىنە دورت شاھىد كىتىرسە لارچى (فَاذْلَمَ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ) بس اگردە شاھىدلار كىتىرە آلماسا لار (قَالُوا لَكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ) بس بواقترا قىلوچىلار الله حضورنىدە يالغانچىلاردر (وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ) واگر سزگە اللهنىڭ فضل ھىم رحمتى بولماسە ايدى (فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) دنيادە دىنى آخرتىدە (لَمَسَّكُمْ فِيمَا افَضْتُمْ فِيهِ) سزنى عائشە (رضى الله تعالى عنها) حقنىدە چومغان نرسە كىزدە البتە توتار ايدى (عَذَابٌ عَظِيمٌ) الوغ عذاب (اِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِالسِّنَنِكُمْ) شول وقتىدا عذاب توتار ايدى عائشە حقنىدە غى افتراغىنى تىللار كىز بىرلن بعضى كىز بعضى كىزدن آلور بولدى كىز يەنى بعضى كىز بعضى كىزغە سىكا عائشە (رضى الله عنها) خبرى ايرش دىمو الى دىوسويلا بىر ب فاش قىلدى كىز (وَتَقُولُونَ بِاَفْوَاهِكُمْ) دىنى تىللار كىز بىرلن اينور بولدى كىز (مَا) شول نرسەنى (لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ) اول نرسەنى سزنىڭ اچىون بىلويوق ايدى (وَتَحْسِبُونَهُ هَيِّئًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ) دىنى عائشە حقنىدە باطل گە چومو كىزنى جىكىل گە حساب قىلور بولدى كىز حال بوكم اول افترا الله حضورنىڭ الوغ اشدر (وَلَوْلَا اِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ) عائشە حقنىدە بولغان سوزنى اشتىكان زمان كىزدە ايتىكان بولسا كىزچى (مَا يَكُونُ لَنَا اَنْ نَّكَلِّمَ هَٰذَا) بوسوزنى سويلاشماك بىزگە درست بولماس دىوب كوركام اش بولور ايدى (سُبْحَانَكَ) بس الله غە پاكلىك بولسون پىغمبرىنىڭ خاتونىنىڭ فاجرە بولوندىن *

پىغمبر خاتونىنىڭ كافرە بولوى درست بولسە دە (نوح ولو ط عليهما السلام خاتونى كېي) اما زانيە بولوى درست توگىل چونكە پىغمبر كافىرلرگە دىن او بىر اترا اچىون بىبارلىكان بس پىغمبر صعبتىنىڭ كافىرلرنى نىفرتلىنىدە تورغان اش اياسى بولماسقە كىرك (هَٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ) دىو عائشە گە قىلىنغان بهتان الوغ بهتاندر وآچى يالغان در (يَعْظُمُ اللَّهُ اَنْ تَعُدُّوا الْمِثْلَ) عائشە گە افترا كېي بولغان قباھت اشكە قاينى كىزدە (يانكى دن ايكىنچى مرتبە قىيا كىزدە) الله سزگە وعظ قىلور (اَبَدًا) منگو يەنى ترك دىكلف بولغان مدت كىزدە (اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ) اكر سز ايمان كىتروچى بولسا كىز (وَبَيِّنَ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ) دىنى سزگە الله شرىعت كە وكوركام ادب كە دلالت قىلغان آيتلرىنى بىان قىلور (وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) دىنى الله ھىر حالنى بىلوچىدر ھىر تدبىرىنىڭ ھىكمىت اياسىدر (اِنَّ الدِّينَ يُعْبُونُ) درستلىكىنى شونداين آدملىر سىبارلر (اَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الدِّينِ آمَنُوا) قباھت اشنىڭ (زىنا كى) ايمان كىتىرگان

آدملر ایچنده ساچلویینی (لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) اول آدملر ایچون دنیاده هم آخرته
 رنجته کوچی عذاب باردر (وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) واللہ تعالی کوئللرده بولغان نرسه نی بلور وسز
 بلماسسز (وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ) واگرده سزگه الله نلک فضلی هم رحمتی بولماسه ایدی البته سزنی
 رسوای قیلور ایدی وعذابکرنی دنیاده آشقدورور ایدی (وَأَنَّ اللَّهَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ) دخی درستلکده
 الله تعالی شفقت هم رحمت قیلوچیدر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدملر (لَا تَتَّبِعُوا
 خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ) فاحشه نی فاش قیلوده شیطان وسوسه لرینه وازلرینه ایاره گز (وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ
 الشَّيْطَانِ) وکدر شیطان وسوسه لرینه وازلرینه ایارسه (فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ) بس درستلکده
 اول شیطان افراط قباحت بولغان نرسه برلن دخی شرعا انکار قیلنغان نرسه برلن بیورور (وَلَوْلَا
 فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ) واگرده الله نلک فضلی (انعامی) هم رحمتی بولماسه ایدی (مَا زَكَّى
 مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا) شیطان وسوسه سی نلک کرلرندن هیچ کم سزلردن منگو پاکلتماس ایدی (وَلَكِنَّ اللَّهَ
 يَزَكِّي مَنْ يَشَاءُ) ولکن الله تعالی تلاگان آدمینی شیطان وسوسه سینلک کرلرندن پاکلار (وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ)
 واللہ تعالی آدملرنلک سوزلرینی اشتوچی ونیت لرینی بلسگوچیدر (وَلَا يَأْتِلْ أُولُوا الْفَضْلُ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ)
 وسزلردن دین ده آرتوق لق ودنیاده کیلک لک (بایلق) ایاسی بولغان آدم یمین اینمه سن (أَنْ يُوْتُوا)
 بیرماسسزلک که واحسان قیلماسسزلقه یا که بیرونک واحسان قیلونک (أُولَى الْقُرْبَى وَالْمَسَاكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ) الله نلک رضالغی بولنک وایزگولک قیلورغه تیوشلی بولغان یاقنلق ایاسی بولغان قرداشلرینه
 دخی مسکین لرگه دخی بورطلارندان هجرت قیلوچیلارغه بیرماسسزلک که وایزگولک قیلماسسزلقه یمین
 ایتماسن بوآیت ابوبکر الصدیق حقنک ایندی دیگانلر حضرت ابوبکر آناسی برلن یرتوغمه قزقرداشی نلک
 ادغلی مسطح قه ایزگولک قیلما دیو یمین اینکان (وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا) یاقنلق ایالرنندن و مسکین لردن
 دخی مهاجرلردن صادر بولغان کیمچیلک نی ارتکز هم کیمچیلک لردن یوز دوندرکز (أَلَا تَعْبُونَ
 أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ) الله نلک گناهلارکرنی یارلقاوینی سیم سزمی (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) واللہ تعالی گناهلارنی
 یارلقاغوچی هم رحمت قیلوچیدر رسول اکرم ابوبکر الصدیق غه بوآیتنی اوقفاچ حضرت ابوبکر بلی
 ای الله نلک رسولی الله نلک یارلقاوینی سوبه مزدیدی هم مسطح قه قایتادان نفقه بیره باشلادی (إِنَّ الَّذِينَ
 دَرَسْتَلَكُنْ شُونْدَايْنِ) آدملر (يَوْمَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ) مؤمنه هم عقیفه بولغان کوئللرینه
 فاحشه خطورده قیلماغان خاتون لارنی زنا برلن سوگالری (لَعُنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) مونداین خاتون لارنی
 (زانیه دیب) سوگوچی آدملر دنیاده هم آخرته لعنت قیلندیلار (وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) دخی بوآدملر
 ایچون الوغ عذاب باردر (يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ) بوآدملرگه الوغ عذاب شول کونک بولور اول کونده
 اول آدملرنلک ضررینه گواهلق بیرر (أَلَسْنَاهُمْ وَآيَدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ) تللری هم قوللاری دخی آباقلاری
 (بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) دنیاده عمل قیلغان نرسدلی برلن (يَوْمَئِذٍ يُوقِفُهُمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقُّ) اول قیامت کوننده

الله آلاغه تيوشلى وحق بولغان جزالارنى بىرەر (وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ) دى بلورلر شيكسىز
درستلىكى الله (تعالى) ذاتنده ثابتىر ومعبودلىقى ظاهر در ديو (الْحَبِيثَاتُ لِلْغَيْبِيِّينَ) قباحت سوزلر
قباحت آدملر ايچوندىر ياكە قباحت خاتونلر قباحت ايرلر ايچون يعنى قباحت ايرلرگە خاتون بولورغە
قزوغلرلار (وَالْخَبِيثُونَ لِلْغَيْبِيَّاتِ) دى قباحت آدملر قباحت سوزلر ايچوندىر ياكە قباحت ايرلر
قباحت خاتون لار ايچوندىر يعنى قباحت واشكى خاتون لارنى آلورلار (وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ) دى
خوش ويغشى سوزلر خوش ويغشى آدملر ايچوندىر ياكە خوش ويغشى خاتون لار غرش ويغشى ايرلر
ايچوندىر يعنى يغشى ايرلرگە خاتون بولورغە قزوغلرلار (وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ) دى خوش ويغشى
آدملر خوش ويغشى سوزلر ايچوندىر ياكە خوش ويغشى ايرلر خوش ويغشى خاتون لار ايچوندىر
يعنى يغشى وايزگو خاتون لار ناكلنورگە قزوغلرلار (أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ) ياكە خوش
ويغشى آدملر پيغمبرلرنى اهل بيتى اشكى آدم لرلرنى اينىكان اشكى سوزلرندن ياكە افترأ
قيلوچيلارلرنى افترأ قيلوب اينىكان سوزلرندن بيزمشلر وبراقت بولمشلاردىر (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ)
يغشى ايرلر ويغشى خاتونلار ايچون اللهنى بارلقاوى هم الوغ رزق (جنت) بولور اذنسز ياط كشينىڭ
ابوينه كرونىڭ درست بولماوى حقندە الله تعالى ذكر قيلناچف آيتنى اينىردى هم بو آيتنىڭ نزولينه
سبب شول اسلامينىڭ اولندە كشي ابوينه اذنسز كرو بيك شافع بولغان شول سببلى انصاردن بر
خاتون رسول اللهغە كيلگان وايتىكان اى اللهنىڭ رسولى بزنىڭ كوب وقتندە ايولرمزده صافلانمى تورغان
وقتلارمز بولايزگە برده سيزدريمايكنه ياطايرلر كرپ كيله لر بواش ممنوع بولسه ايدى ديدى صوكره ذكر
قيلناچف آيت ايندى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كينرگان آدملر (لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ) اوز
ايولركزدن باشقه بولغان ايولرگە كره كز (حَتَّى تَسْتَأْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا) كروكزنى بلسرگانىزگە
ياكه اذن صورانگىزغە قدر هم اول ياط ايولرنىڭ اهلنه سلام بيرگانىزگە قدر يعنى اذن صوراب وسلام
بيرب كركز (ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ) اذن صوراب وسلام بيرب كروكز سزنىڭ ايچون ايزگودر (لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ) بو آيتنى سزگە اينىرلدى وعمل لنوكز وعمل قيلوكز ايچون (فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا) بس اگر
كررگە قصد قيلغان ابوكرزده هيچ كمنى طابماساكرز (فَلَا تَدْخُلُوهَا) بس اول ابوگە كره كز (حَتَّى يُؤْذَنَ
لَكُمْ) سزنىڭ ايچون كزرگە اذن بيرلگانگە قدر يعنى اذن بيروچى كيلگانگە قدر (وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ
ارْجِعُوا فَارْجِعُوا) واگر سرگە قاينىكر ديو اينىلسه (اذن بيرلمه سه) بس كبرى قايتوب كينىكر (هُوَ أَرْكَى
لَكُمْ) كبرى قايتوب كينىكرگە تارتوشب تورودن سزنىڭ ايچون ايزگوره كدر (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
عَلِيمٌ) والله تعالى سزنىڭ قيلغان عملكزنى بلسگوچيدر (لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا) سزنىڭ اوزركزگە
گروكزده گناه ضرر يوقدر (بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ) تورولمش بولماغان ابوگە يعنى هيچ كم تورمى
تورغان ابوگە (فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ) سزنىڭ ايچون اول ايوده فائىدلنىك باردرىعى اسسيليكسن ويغموردن
برده لنىك ياكە راحتلىنىك حال جيماق كبي ياكە صاقلارغە قويغان ساتوماللارى كبي (وَاللَّهُ يَعْلَمُ

مَاتِدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ) واللہ تعالیٰ سىزنىڭ ئاھار قىلغان نىرسە كىزىپەدە ياشىرىغان نىرسە كىزىپەدە بىلور * اللہ تەئالىٰ اير
 برلن خاتونىغە كوكىللىرىنى ساقلاۋاتقانلىقىنى كىزىپەدە (قُلْ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ يَغُضُّوْنَ اَبْصَارَهُمْ) اى محمد
 مۇئمىنلىرىگە ايت سىن قاراۋ حرام بولغان نىرسەلەردىن كوزلىرىنى يومىسىنلار (قاراماسونلار) يعنى زىنا قىلدى
 برلن وشەۋىت برلن ياپ خاتونلارنىڭ يوزلىرىنى قاراماسونلار اما شەۋىت خورنى بولغانىدەدە ھاكىمىنىڭ شاھىدىنىڭ
 يىنە نىكاھلاپ آلونىتى برلن قاراۋچىنىڭ ، طبىبىنىڭ ياپ خاتوننىڭ يوزىنى قاراۋى درست دىگەنلىرىم
 طبىبى قە ياپ خاتوننىڭ آۋرۇپ بولغان اورنىنى ضرورت قىلدى قاراۋى درست كىرك آۋرۇق نىپىدا بىن اورنىدە
 بولسۇن (وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ) دىنى مۇئمىن ايرلىرىگە ايت عورتلىرىنى زىندان ساقلاسونلار (ذَلِكَ اَرْكَى
 لَهُمْ) بىر كوزنى قاراۋى حرام بولغان نىرسەلەردىن دىنى عورتىنى زىندان ساقلاۋومۇمىن ايرلار اچىچون گىنا كىرلىدىن
 پاكلىكىدۇر (اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌ بِّمَا يَصْنَعُوْنَ) درستلىكىدە اللہ تەئالىٰ مۇئمىن ايرلىرىنىڭ قىلغان اشلرىنى بىلىگۈچىدۇر
 يعنى قىلدى قاراۋ برلن قىلدى قاراۋلارنى (وَقُلْ لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ اَبْصَارِهِنَّ) ۋاى محمد (عەم)
 مۇئمىنە خاتونلارغە ايت قاراۋ حرام بولغان نىرسەلەردىن كوزلىرىنى يومىسونلار (قاراماسونلار) يعنى زىنا قىلدى
 قىلدى برلن وشەۋىت برلن ياپ ايرلىرىگە قاراماسونلار اما ھاكىمە ياكە شاھىدە ياكە بىرچىگىتكە بارى قىلدى
 برلن قاراۋچى خاتوننىڭ ياكە طبىبە خاتوننىڭ ياپ ايرلىرىگە قاراۋى درست خورنى شەۋىت بولسەدە (وَيَحْفَظْنَ
 فُرُوجَهُنَّ) دىنى عورتلىرىنى زىندان ساقلاسونلار (وَلَا يُبْدِيْنَ زِينَتَهُنَّ) دىنى خاتونلار زىننىتلىرىنى ياكە
 زىننىت اورنلارنى بىلىدىمەسونلىرىنى بىلىدىمەسونلىرى بولغان كىرەشەن ۋاينىڭ ھەم قوللارنى ياققان خىنا كىيىلىرىنى
 بۇلارنى بوياماسونلار دىمەك مراد بولورغە مەك (الْمَاطَهَرُ مِنْهَا) مەك مەك ۋاقتىدە اظھار قىلدى ئاھار بولما
 تورغان زىننىتلىرىنى ياكە زىننىت اورنلارنى بىلىدىمەسونلىرى بولورغە ضرر بولور ياكە بوز ۋاچ كىيىن ئىلا نىفسىرات
 الاممىدەدە ايتىدۇر ايتىدىن مەقۇد ايرلىرىنىڭ ياپ خاتوننىڭ يوزىنى ۋاچىدىن باشقە اورنىدە قاراۋغە يارامامىنى
 اثباتلىدىلىكىن بومەقۇد تەمەم بولدى مەك بومەقۇدنى قوشۇپ بىرلىككە اول سوز شول اللہ تەئالىٰ ۋاچ برلن بوزنى
 آچۇنى درست قىلدى بىس مۇئمىن بىلىدى ياپ ايرلىرىنىڭ خاتونلارنىڭ ۋاچلىرى برلن يوزلىرىنى قاراۋنىڭ
 درستلىكى دى فافەم (وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ) دىنى بۇرگانچىلىرىنى ياقەلارنى ياكە كوكراكلرى
 اوزرىنى قويسىنلار چۈنكى عەرب خاتونلارنىڭ ياقەلارى بىك كىك بولغان كوكراكلرى آچىلۇپ بۇرى
 ايكەن بۇرگانچىلىرىنى آرتىدە سالدىرىغانلار كوكراكلرى ھەمىشە آچىق قالغان اللہ تەئالىٰ بۇرگانچىلىرىنى
 كوكراكلرى آچىق كىيىش بىرمەسەن اچىچون آلتىدە سالدىرىغە قوشقان (وَلَا يُبْدِيْنَ زِينَتَهُنَّ) دىنى مۇئمىنە
 خاتونلار زىننىتلىرىنى ياكە زىننىت اورنلارنى (بىنفسە ئاھار بولغانلارنى باشقەسەن) بىلىدىمەسونلىرى (الْا
 لْبَعُولَتُهُنَّ اَوْ اَبَاؤُهُنَّ) مەك ايرلىرىنى ياكە آتالارىنى بىلىدىلىرى (اَوْ اَبَاءُ بَعُولَتُهُنَّ اَوْ اَبْنَاؤُهُنَّ) ياكە
 ايرلىرىنىڭ آتالارىنى ياكە اوزلىرىنىڭ اوغللارنى بىلىدىلىرى (اَوْ اَبْنَاؤُهُنَّ اَوْ اَخْوَانُهُنَّ) ياكە
 ايرلىرىنىڭ اوغللارنى (اۋگى اوغللارنى) ياكە بىر طوغان اير قىرداشلىرىنى بىلىدىلىرى (اَوْ بَنِي
 اَخْوَانُهُنَّ اَوْ بَنِي اَخْوَانَتُهُنَّ) ياكە بىر طوغان اير قىرداشلىرىنىڭ اوغللارنى ياكە بىر طوغان قىز

قرداشارينك اوغللارينه بلدرلر (أَوْ نَسَاءَهُنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ) ياكه مسلمان خاتونلارينه
 ياكه مطلق خاتونلارغه يايسه اوڭ قوللاري ملك لنگان نرسه گه قوللارينه هم كنيزاكلارينه (لكن
 حنفى منهبنده كنيزاكلاركه گنه) بلدرلر (أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولَى الْأَرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ) ياكه
 ايرلردن خاتونلارغه احتياجي بولماينچه بالغزطعام آشارايچون گنه ايوگه كروچيلرگه بلدرلر لفتلنوني
 بلماگان ديوانه لار هم خاتونلارغه ميللى بنگان قارتلار كى (أَوِ الْوَلَدِ الْأَوَّلِ) يايسه شونداين ياش
 بالالاردن ايوگه كروچيلرگه بلدرلر (لَمْ يَطْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ) خاتونلارنڭ عورتلرينه شهوت
 حدينه ايرشماكلرى ايچون غالب بولماديلار ياكه تميزلرى بولماق ايچون قاراماديلار حاصل بو
 استثنا قيلنغان آدملرگه خاتونلارنڭ زينتلرينى ياكه زينت اورونلاروني بلدرلر ضرر يوق
 عرب خاتونلاري اولده بالطرلارينه آلهه كيگانلر بولگان وقتنده آياغنده آلهه بارلوقي بلسون
 ايچون بيرگه بيك قاطى باصوب يوريلر ايكان شول اشلرندن طيب الله تعالى ذكر قيلناچق آيتنى
 ايندردى (وَلَا يَضْرِبْنَ بَأَرْجُلِهِنَّ خَاتُونِ لَرِ آيَاقِلَارِ بَرَلَن بِيرِگه قَاطِ صَوْعَاسَن لَار (باصماسن لار)
 (لِيَعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ) زينتلرندن باشون قيلغان نرسه لرى (آياقه بيلماگان آلهه لارى)
 بلسون ايچون (وَتَوْبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ) اى مؤمنلر جيواغانكز حالك اللهغه قايتوكز وتوبه
 قيلكز البته آدم گناهندن وقوردن خالى توكل هم احكام شرعيه نڭ جميعسى بولن عمل قىلا آلمى
 شونڭ ايچون الله تعالى توبه بولن بيوردى (لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ) مڭكولك سعادت كه ايرشوكز ايچون ينده
 الله تعالى كنيزاك قوللارنڭ هم آزاد آدم لرنڭ نكامى حقنڭ ذكر قيلناچق آيتنى ايندردى (وَأَنكُحُوا آلِيَاءَكُمْ
 مِنْكُمْ) داي وليلر اوزكزده بولغان ايرسر خاتونلارنى و خاتونسز ايرلرنى جفت لندر كز بو قدرسى
 آزادلار نكامى حقنڭ بولدى (وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَأَمَّاكُمْ) دى اى خوجه لار قوللار كزدن
 و كنيزاكلاركز دن مؤمن بولغانلاروني جفت لندر كز يعنى قوللار كزنى خاتونلار بولن و كنيزاكلاركزنى
 ايرلر بولن جفت لندر كز (أَن يَكُونُوا فُقَرَاءً) اگر خاطب بولن مخطوبه يعنى كياو بولن قز فقير بولسالار
 فقيرلك لرى ايچون نكام لندردن توقتما كز (يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ) الله آلارنى فضلندن باي قيلورنناكه
 رسول الله «رزقنى نكاح بولن استا كز» ديمش ياكه الله نڭ فضلندن مالين موكسرلف بارمعناسنڭ (وَاللَّهُ وَاسِعٌ
 عَلِيمٌ) والله تعالى بايدوروزقنڭ كيملك اياسيدورهم بلسوچيدير تلاگان آدمنه رزقنى كيڭ قيلور (وَلَيْسَتْ غَفَى
 الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا) نكاح لنوگه قدرت طابماغان آدملر زنادن صاقلانوده بيك توروشسونلار (حَتَّى
 يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ) الله تعالى فضلندن آلارنى باي قيلغانننه (يعنى نفقه بولن مهرگه قادر قيلغانننه)
 قدر الله تعالى قولنى مكاتب قيلونڭ درستلسكى حقنڭ ذكر قيلناچق آيتنى ايندردى هم بو آيت نڭ
 اينرينه سبب شول خويطب نڭ صلح اسملى قولى خويطب دن مكاتب قيلونى صورادى شونداين
 صوڭ بو آيت ايندى مكاتب ديو خوجهسى طرفندن فلان قدر آنچه طابوب بويرساڭ آزاد بولورسن
 ديو قولينه يازو بويرلگان قولغه اينورلر (وَالَّذِينَ يَبْتِغُونَ الْكِتَابَ) شونداين قوللار مكاتب

بولۇنى استارلار (مَمْلَكَتٌ اِيْمَانُكُمْ) اوك قوللارگز مالك بولغان نرسەدن (يعنى قوللارگزردان
 وكنيزاكلرگزردان) (فَكَتَبُوهُمْ اَنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا) بس اگردە قىل وكنيزاكلرگزردە كسب كە ومالغە
 قىلدىتى ياكە دىندە توزكلىكنى بلساگز مكاتب قىلگىز يعنى فلان قدر آفچە بىرساگز آزاد بولورسز
 دىو قوللارىنە يازو بىرگز (وَآتُوهُمْ مِّنْ مَّالِ اللَّهِ الَّذِى آتَاكُمْ) دىنى اى مسلمانلار اول مكاتبلرگە
 اللەنىڭ اوزگىزگە بىرگان مالئەدان بىرگز يعنى زكوتلرگزردن اللە تعالى كنىزاكلرنى زناغە كوچلاودن
 نەى قىلۇب ذكر قىلناچق آيتنى اينىردى ھەم بو آيتنىڭ اينويىنە سبب شول ابنى اسمى آدمنىڭ
 اوغلىنىڭ آلنى كوركەم جارىيەلرى بولغان (معادە ، مسىكە ، امىمە ، عمرە ، آرۋى ، قىتيلە) اسمارندە
 بو جارىيەلرنى مال جىبار ايچون زناغە كوچلاگان (حاصل فەشخانە توشماچى بولغان) آلنى جارىيەدن
 ايكسى (معادە بىرلەن مسىكە) رسولاللەغە ابنى اوغلى اُسنىنەن شكايەت قىلغانلار (وَلَا تُكْرَهُوا فَتَيَاتِكُمْ
 عَلَى الْبَغَاءِ) واى خوجەلار كنىزاكلرگزنى زناغە كوچلەماگز (اِنْ ارَدْتُمْ نَعَصًا) اكر كنىزاكلرگز زنادن
 پاكلىكنى تلاسەلر اكر اينساڭ زناغە كوچلاو ھېچ ھالەدە درست توگل بس ھېچ زنادان عفتنى
 تلاگان دە كوچلاماگز دىوقىدلاودرست بولور دىوب جوابدە اينورمىز كوچلاونىڭ شەرھى زنادن عفتنى
 تلاو والا اوزى زنائى تلاب تورغانىڭ كوچلاو بولى ياكە واقەسنە قاراب قىدىنى ذكر قىلغان چۈنكە
 بو كنىزاكلر عفتنى تلاگانلر (مدارك) (لَتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلىگىنىڭ عرضى يعنى
 دنيا مالنى استاواگز ايچون زناغە كوچلاماگز (وَمَنْ يُكْرِهَنَّ) وكمىر بو كنىزاكلرنى زناغە كوچلاسه
 (فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ اكْرَاهِهِ) بس درىنلىكە اللە تعالى كنىزاكلرنى زناغە كوچلاگاننىڭ موئىدە
 (غَفُورٌ رَّحِيمٌ) اول كنىزاكلرنى باراقاغوچىدر ھەم آلاغە رەھمت قىلوچىدر ياكە اكر توبە اينسە
 كوچلاوچىنى باراقاغوچىدر معناسىدە (وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ) وتەقىق بىز سىزگە ھقىق ظاھىر
 قىلوچى بولغان آيتلرنى اينىردىك (وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ) دىنى سىزدن لك اوتكان آدملىرنىڭ
 قەلارى كەبى عەجىب قەسەنى اينىردىك يعنى ھىزرت عائشە قەسەنى چۈنكە ھىزرت عائشە
 قەسەسى يوسىف ھەم بىرلەن ھىزرت مەرىم قەسەسى كىيىدر (وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ) دىنى كىفردن
 صاقلانۇچىلار ايچون وعظنى اينىردىك وعظ ھەر كەم ھىقنەدە عام بولسەدە فائىدەلنۇچىلر كىفردن
 صاقلانۇچىلارغىنە بولغانلىقى ايچون اللە تعالى وعظنى كىفردن صاقلانۇچىلارغە خاسلادى (اللَّهُ
 نُورُ السَّمٰوٰتِ وَٱلْأَرْضِ) اللە كوكلىرنىڭ وبىرلىرنىڭ نورلانىدروچسىدر ياكە كوكلىرنىڭ وبىرلىرنىڭ
 نورلارىنى بار قىلوچىدر (مِثْلُ نُوْرِهِ كَمِثْلَاكِ فِيْهَا مُصْبٰحٌ) اللەنىڭ ياقىلىقىدە شائى
 عەجىب بولغان نورىنىڭ ھىقنى ايچىدە ياقىلى بىانا تورغان چراغ بولغان ترەزە كىيىدر (الْمُصْبٰحُ
 فِى زُجَاجَةٍ) چراغ پىلالا قىندىلدەدر (اَلزُّجَاجَةُ كَأَنھَا كَوْكَبٌ دُرِّى) پىلالاسى كوپاكە ياقىتور تۇچى
 يلىدزدر (بُرُوقٌ مِّنْ شَجَرَةٍ مُّبٰرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ) اول چراغنىڭ تىشكىنىڭ باشى كوپ فائىدەلى

بولغان زېتون آغاچىنىڭ ماينىدان در (لَا شَرْقِيَّةَ وَلَا غَرْبِيَّةَ) زېتون آغاچىنىڭ اوسە تورغان
 اورنى قۇياش چەش طرفىدە توغلدر دى قۇياش باطش طرفىدە توغلدر بلكە مشرق بىرلن مغربىن
 اورطالقىدەر يەنى شامىدەر (يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ) اول زېتون آغاچىنىڭ ماينى ياقىنور تورغە ياقىن بولور
 (وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ) گرچە اول زېتون آغاچىنىڭ ماينە اوپىتما سەدە (نُورٌ عَلَى نُورٍ) نور اوزىنىڭ بولغان
 نوردەر يەنى چراغ نورى زېتون ماينى نىڭ صفاسىنى نورلاندۇرودە آرتىدردى اللەنىڭ نورى مەكور
 صفتلار بىرلن صفتلارغا مشكات كە تشبىه دە تورلى ۋجە ذكر قىلغان لازىم بەعضىلار بۇ طريقا يەنە ظاهر
 بولغان آيتلارنىڭ مەدولۇ بولغان ھەدى مەدولۇلارنىڭ راۋشانلىقىدا مشكات موصوفە غە تشبىه قىلغان دىو ياكە
 آدملىرىنىڭ ھەملىرىنىڭ ۋە خياللىرىنىڭ قاراندۇقلارنى بىرلن احاطە قىلغان ھەدىنى مەصباح غە تشبىه
 بولا ياكە اللەنىڭ مۇمىننىڭ قىلىنى نورلاندۇرغان نەرسە سىنى (معرفة وعلم) مشكات نورىنىە تشبىه
 بولا باشقە احتماللار دە بىك كۆب تفصيل استاگان آدم تەفسىر بېضاۋى غە مەراجعت اينسون (يَهْدِي اللَّهُ
 لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ) اللە (تعالى) ياقىلى نورىنىە تالاگان آدمىنى كوندىر (وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ)
 دى اللە آدمارگە مىللەرنى بيان قىلور (وَاللَّهُ يَكْلَشُ عِلْمُهُ) واللە (تعالى) ھەر نەرسەنى بىلگۈچىدەر (فِي
 بُيُوتِ) اللەنىڭ ابولرىنىڭ (مەسجىدلىرىنىڭ) بەعضىنىڭ بولغان مشكات كىيىدەر اللەنىڭ نورى (أَذْنُ اللَّهِ
 أَنْ تَرْفَعَ) اول ابولرىنىڭ بىنا قىلىنولارىنىە اذن بىردى اللە (تعالى) (وَيُذَكِّرُ فِيهَا أَسْمُهُ) دى اول ابولردە
 اسمىنىڭ ذكر قىلىنولارىنىە اذن بىردى (يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ) اول ابولردە اللە ابچون تسبيح ايتور
 يەنى نماز اوقۇر ايرتەلدە ۋە كىچىلدە (رَجَالٌ) شۇنداق بىرلر تسبيح ايتور (لَا تَلْمِيزُهُمْ تِجَارَةً وَلَا يَتَّبِعُ
 عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ) اول ابولرىنى اللەنىڭ ذكرىدىن سودا قىلو ھەم ساتو ايتو شغلىنىدەر ماس (وَأَقَامَ الصَّلَاةَ
 وَأَيَّاهُ الزَّكَاةَ) دى نماز اوقۇدان ھەم زكوة بىرودىن شغلىنىدەر ماس (يَخَافُونَ يَوْمًا) اول ابولرى شۇنداق بىر
 كوندىن قورقلار (تَتَّقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ) اول كوندە قورقۇدان كۆڭللىرى ۋە كۆزلىرى تەنرەر
 (لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا) اول ابولرى نماز اوقۇرلار اللەنىڭ اوزلىرىنىە قىلغان اىشلىرىنىڭ كوركامراگە
 جەزابلەيوى ابچون (وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ) دى اللە اوزلىرىنىە فضلدىن آرتىدەرسون ابچون (وَاللَّهُ
 يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ) واللە (تعالى) تالاگان آدمىنى رىزق لاندۇر (بَغْيَرُ حَسَابٍ) حسابدىن باشقە (وَالَّذِينَ
 كَفَرُوا) شۇنداق بىر آدملىر كافر بولدىلار (أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ) اول كافرلىرىنىڭ ھەملىرى تىگىز
 بىرنىڭ سىراپى كىيى سىراپ دىو قۇياشنىڭ ياقىنلىقىنىڭ ئۇشۇندىن كوندىن اورطالارنىدە ياپاندىدە آقغۇچى
 سو كىيى كورنىگان نەرسەگە ايتورلر (يَحْسَبُهُ الظَّمَانُ مَاءً) اول سىراپنى موصاغان آدم سو دىو
 حساب قىلور (حَتَّى إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا) ھەر قىچان سودىب كىمان قىلغان اورنىدە كىلسە كىمان
 قىلغان نەرسە سىندىن ھىچ نەرسە تاپماس (وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ) دى اللەنىڭ عذابىنى اوزى كافر ھۇدۇدندە
 تاپار (فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ) بس اللە تعالى اول كافرگە ھەملىنىڭ جەزاسىنى كامىل ايتىب بىرەر (وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ)

برلن ياكە برسنى كىمىتب برسنى آرتىرو برلن ياكە اسىپىلك وصالقوناق دى قارانغولق وياقلىق
 برلن (ان فى ذلك لَعِبْرَةٌ لِّاُولِى الْاَبْصَارِ) درستلىكده بو ذكر قىلغىغان اشلىده بصيرت و فكر اياالىرىنه الوغ
 عبرتلىرى باردر (وَاللّٰهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّنْ مَّاءٍ) واللّه تعالى يىرده يورى تورغان هر بر حيواننى صودان
 ياراتى (فَمِنْهُمْ مَّنْ يَمْشِ عَلَىٰ بَطْنِهِ) بس يىرده يورى تورغان حيوانلاردان قورساغى اوزرىنه شوب
 يورى تورغانلارى باردر چىلان كىپار (وَمِنْهُمْ مَّنْ يَمْشِ عَلَىٰ رِجْلَيْنِ) دى يىرده يورى تورغان
 حيوانلاردان ابكى آياق اوزرىنه يورگانلىرى باردر آدمار و قشلاى كى (وَمِنْهُمْ مَّنْ يَمْشِ عَلَىٰ اَرْبَعٍ)
 دى يىرده يورى تورغان حيوانلاردان دورت آياق اوزرىنه يورگانلىرى بار آتلاى صغىرلاى و باشقه
 دورت آياقلى حيوانلار كى (يَخْلُقُ اللّٰهُ مَا يَشَاءُ) اللّه تعالى تىلاگان نرسه سنى خلق قىلور (ان اللّٰهُ عَلَىٰ
 كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) درستلىكده اللّه تعالى هر نرسه اوزىرىنه كوچى يىتكوچىدر (لَقَدْ اَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ)
 تحقيق بز حقيقتلىرى تولى دليللىرى برلن بيان قىلا تورغان آيتلىرى اينىدرك (وَاللّٰهُ يَهْدِى مَن
 يَشَاءُ اِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ) واللّه تعالى تىلاگان آدمىنى توغرى يولغه كوندىر (وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالرَّسُولِ
 وَاَطَعْنَا) و منافقلاى اينىرلىرى بز اللهغه هم اللهنىك رسولىنه ايمان كىتىدرك هم هر ايكسنى اطاعت قىلىق
 دى بو بو آيت يهودى برلن دعوى قىلىشقان بشر اسملى منافق حقىده ايندى دىگانلىرى يهودى حكم
 ايچون رسول اللهغه بارىق دىگان بشر اشرف اوغلى كىبكه بارىق دىگان (ثُمَّ يَدَّوْنِى فَرِيقٌ مِّنْهُمْ
 مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ) مونىك صونىك منافقلاى بىرفرقه سى اللهنىك هم رسول اللهنىك حكىمه بوى صونىدن
 يوز دوندىر (وَمَا اُولٰٓئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ) و بو ايمان كىتىدرك و اطاعت قىلىق دىگان سوزنى اينىچىلىرى
 چىن مؤمنلىرى توگىلىرى يعنى تىللىرى برلن ايمان كىتىدرك دىسه لىده كوگىللىرى برلن ايمان كىتىرگانلىرى يوق
 (وَإِذَا دُعُوا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ) و هر قىچان بو منافقلاى اللهغه دى اللهنىك رسولىنه ائىده لىسه (لِيَعْلَمَ بَيْنَهُمْ)
 اللهنىك رسولى بولارنىك آزالارنىد حقىق برلن حكم قىلسون ايچون (إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مُّعْرَضُونَ) شول وقتىدوق
 منافقلاى بىرفرقه رسول اللهغه حىكم گه بارودىن يوز دوندىرلىرى چونىكه رسول الله خىانتلىرىنه مطلع
 بولوب فائىده لىرىنه حىكم قىلو احتمالى يوق (وَأَن يَكُنْ لَهُمُ الْغَفَّةُ) و اكر حقىق منافقلاى ايچون بولسه
 (يَأْتُوا إِلَيْهِ مُنْعِنِينَ) منافقلاى رسول اللهغه اطاعت قىلغانلارى حالى كىلورلىرى چونىكه رسول اللهنىك بو وقت
 فائىده لىرىنه حىكم قىلوينى بىلور (فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ) منافقلاىنى كوگىللىرىند آورو (كُفْرًا) بارى (إِن يَأْتُوا)
 ياكە سىنىده بر اشانچىزلىقنى كورب سىنىدن شك قىلالارمو (أَمْ يَخَافُونَ أَن يَخِيفَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِمُ رِسُولُهُ) ياكە
 اوزلىرىنه اللهنىك دى رسولىنىك حىكم ظلم قىلورلارنىمى قورقالارمى (بَلْ اُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ) رسول اللهده
 اشانچىزلىقنى كورودىن بولغان شكلىرى يوق هم حىكم ظلم دانى قور قىمىلار بىلكه اول منافقلاى ظالم لىدر حاصل
 مُنافقلاىنىك حىكم ايچون رسول اللهغه بارودىن باش تارتولارى عىب اوزلىرىند بولدىق ايچون ياكە حاكىم
 بولدىق ايچون عىب حاكىم بولغانىك اول عىب حقىق مى محتمل مى رسول اللهده هر ايكسىنىك بولوا احتمالى
 يوق چونىكه رسول اللهنىك پىغمبرىك منصبى هم افراط امىنلىگى حىكمت اوزىنه عىب بولودىن منع قىلادر

قطعاً بس الېنە منافق لارنىڭ ھىكم ايچون رسول اللہغە بارودن باش تارتولارى اوزلرئندە عيب ونقصان بولدى ايچون بولا (اِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ) آتچى مؤمنلارنىڭ سوزى بولدى (اِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ) ھەر قېچان اللہغە ھم رسولېنە اندە اسەلر (لِيَعْبُدَكُمْ بَيْنَهُمُ) اللہنىڭ ھم رسولېننىڭ آرالارندە حقائق برلن ھىكم قىلدى ايچون (اَنْ يَقُولُوا سَمْعْنَا وَأَطَعْنَا) رسول اللہنىڭ سوزىنى اشدنك وامرىنە بوى صۇتق دىوايتولرى بولدى يعنى باشقە سوزايتما دىلر (وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) دىو صفتلى مؤمنلر منگولك عبادىن قۇلۇچىلاردر ومنگولك سعادتكە ايرىشۇچىلاردر (وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) وكمدر اللہغە ھم اللہنىڭ رسولنە اطاعت قىلسە (وَيُخْشِ اللَّهَ وَيَتَّقَهُ) ھم اوتكان گناھلارى اوزرىنە اللہدن قورقسە وكىلاچكە گناھ قىلۇدا اللہدن صاقلانسە (فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ) بس بوصفتە بولغان آدملر منگولك سعادتكە ايرىشۇچىلاردر (وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ) ومنافق لار يېمىنلارنىڭ غايەسى برلە اللہ برلن يېمىن ايتىدىلر (لَكِنَّ أَمْرَهُمْ لِيُخْرِجَنَّ) اكر سىن اى محمد (عەم) بىزگە (منافق لارغە) صوغشقە چىغارغە قوشساڭ چىغارلار دىو يعنى منافق لار اكر بىزگە محمد (عەم) صوغشقە چىغارغە قوشسە چىغارمىز دىو يېمىن ايتىدىلر (قُلْ لَا تُقْسِمُوا) ايت سىن اى محمد (عەم) منافقلارغە يالغانغە قسم ايتماڭىز (طَاعَةَ مَعْرُوفَةٍ) سزدن استالمىش نرسە معروف وشرعى بولغان بوى صئودر يېمىن ھم نفاقاق برلن بوى صنونى استالمىش توگلدلر (اِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) درستلىككە اللہ (تعالى) سىزنىڭ قىلغان اشكزنى ظاھرىنى ھم باطينى بلگۇچىددر (قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ) ايت سىن اى محمد (عەم) منافق لارغە اللہغە اطاعت قىلىڭىز ھم رسولگە اطاعت قىلىڭىز (فَإِنْ تَوَلَّوْا) بس اكر اللہغە ھم رسولنە اطاعتىن يوز دوندىرساڭىز محمد (عەم) گە ضرر قىلمايسىز بلكە اوزىڭىزگە ضرر قىلاسىز (فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ) بس آتچى محمد (عەم) گە اوزىنە يوكلانگان نرسە گنە (رسوللىكنى ايرىشدر وگنە) واجىددر (وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ) دىزگە دە اوزىڭىزگە يوكلانلىگان نرسە (محمد عەم نىڭ ايرىشدرگان نرسەسى) برلن عمل ايتو واجىددر (وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا) واكر محمد عەمگە قوشقان وطيغان نرسە سىندە بوى صونساڭىز حقغە كونلرسىز (وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) ورسول اوزرىنە واجب توگل درمگراچق ايتىوب اللہ قوشقان نرسەنى ايرىشدر واجىددر (وَعَدَ اللَّهُ) اللہ وعدە قىلدى (الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) سزدن ايمان كىتىرگان وايزگو عمل قىلغان آدملرگە (لَيَسْتَغْفِرَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ) پادشاھلار تصرف قىلغان كىسى سىزنى كافرلر بىرىنە تصرف قىلوچى ايتىب وخليفە ايتىب قالددر يعنى قالددر من دىو وعدە قىلدى (كَمَا اسْتَغْفَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) نتاكە بومؤمنلردن لك بولغان آدملرنى خليفە ومتصرف ايتىب قالدردى نتاكە جبابرە اورننە مصر برلن شامدە بنو اسرائيل نى خليفە ايندى (وَلَيُمْكِنَنَّ لَهُمْ دِينُهُمْ) دىنى ايمان كىتىرىك ايزگو عمل قىلغان آدملر ايچون دىنلرىنى قرارلانددر يعنى دىن لرئندە قۇي وثابت قىلور (أَلَا زِيَّ ارْتَضَى لَهُمْ) شوندىن دىن كم اول دىن (اسلام دىنى) آلا را ايچون اوزى اختيار قىلدى (وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا) دىنى ايمان كىتىرىدە ايزگو عمل قىلغان آدملرنىڭ قورقۇلارى صوگندىن طنچلىقغە ايلنددر رسول اكرم واصحاب كرام مكەدە اون يىل مشركلردن قورقۇپ تور دىلار صوگنە مەدینەگە ھىجرت

قىلدىلار ايرتە تورغان دە قوراللانغانلارى كېيىنكىچە كىرگەندە ھەم قوراللانغان كۈرەلىرىنى سۆزگە
 اللہ تەئالى وەدەسەنە ۋەقە قىلدى بۇن ئەرپ لىرگە غالب بولدىلار ھەم مەشرىق ۋە مغرب طرفداغى شەھەرلىرىنى
 اسلام ايلە مشرف ايتتىلر بو آينىدە رسول اللہ نىڭ نبوتى نىڭ ثبوتىدە دلالت بار چۈنكە غىيب دىن بولغان
 روشچە خىبر بىرلىرى ھەم خلفاء راشدين نىڭ خليفەلىكىدە دەلىل بار چۈنكە خلفاء راشدين دىن باشقا لارا بىچون
 موعدوبران موعدوعلەيە برگە چىولمايدى (بىضاوى) (يَعْبُدُونَنى لَا يُشْرِكُونَ بى شَيْئًا) مىنگا عبادت قىلغانلارى
 ۋە يىچ نرسەنى عبادت دە شريك قىلماغانلارى ھالكە ۋەدە قىلدى اللہ زىكر قىلغان ۋەدەلىرىنى (وَمَنْ
 كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ) ۋەكىمىر بو ۋەدە سوڭىندە كافىر (مرتد) بولسىە يا كە كفىران نعمت قىلسە (فَأُولَٰئِكَ هُمُ
 الْفَاسِقُونَ) بس بو آدمىلر فاسق لاردىر چۈنكە ظاهىر علامىلر سوڭىندە مرتد بولدىلار يا كە الوغ نعمت كە
 كفىران قىلدىلار (وَاقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ) دىنى نمازاۋ قوبۇز ھەم زىكوة بىرىڭىز دىبو ايت
 (وَاطِيعُوا الرُّسُلَ) دىنى رسول گە بوى صونوڭىز دىبو ايت (لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) رحمت قىلنمش بولوڭىز
 ايچون (لَاتَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) اى محمد ھەم كافىر بولغان آدمىلرنى حساب قىلما (مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ)
 بىردە اللہ فى اوزلىرىنى ھلاك ايتودىن عاجىز قىلوچىلار دىبو (وَمَا أُوْلَاهُمْ النَّارُ) ۋە كافىرلار نىڭ باراچاق اورونلارى
 تموغدىر (وَلِبَشَرٍ الْمَصِيرُ) فى ياۋىز قابىناچاق اورون در اول تموغ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان
 آدمىلر (لَيَسْتَأْذِنَكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ) اوڭ قوللارڭىز مالىك بولغان نرسەلىرىڭىز (قُلَالَةً ۚ وَكُنِيزَةً ۖ كِلَابًا)
 سزدىن ايولۇڭىزگە كررگە اذن استاسون (وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ) دىنى سىزلردىن بولغان احتلام
 (بلوغ) مرتبەسەنە ايرشماگان بالالارڭىز اذن استاسن (ثَلَاثَ مَرَّاتٍ) اوچ مرتبە (اوچ وقتكە) (مِنْ قَبْلِ
 صَلَاةِ الْفَجْرِ) ايرتە نمازندان لك كرگانە چۈنكە ياطقان اورونلاردان توخۇغان وقت ۋاستىلر آچق وقت
 ھەم كوندىزگى كىيىملرنى كىيە تورغان وقت بولا (وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ) دىنى كوندىزنىڭ
 يارطىسىندان قىلولە بوقوسى ايچون كىيىملرڭىزنى قويغان سالغان وقتكە كىرگانە (وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ)
 دىنى يسىع نمازى سوڭىندان كرگانە چۈنكە كىيىملردىن سورلغان وقت وبورغانغە اورالغان وقت دە
 (ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ) بو اوچ وقت سىزنىڭ ايچون اوچ عورتىدر يعنى اوچ وقتدە عورتلىرىڭىزنىڭ اورتىلماگان
 وقتى بولىدىغان قۇللارغە ۋە كىنيزەكارگە ھەم باش بالالارغە ايولۇڭىزگە اذنسىز كروللىرى درست بولسا
 بو آيت مىلوكلىرىڭىزنى وياش بالالارنىڭ ابوگە اوچ وقتكە اذن صوراب كرولى حقنىك بو آيت نىڭ اينوبىنە سەبب
 رسول اكرم بر عمر اسملى انصارى نىڭ مىلاج اسملى غلامنى اويلە وقتكە حضرت عمرنى چاقىرغە بىباردى
 حضرت عمر بوقلاغان ايدى واستى آچلغان ايدى شوندىن سوڭ حضرت عمر كاشكى بو وقت لار دە اذنسىز
 كرودىن نەھى آيتنى كىلسە ايدى دىدى شوندىن سوڭ بو آيت اينىدى (لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ)
 بو اوچ وقت سوڭىندە سىزنىڭ اوزىڭىزگە ھەم كرۈچىلر اوزىرىندە گناه بوقىدر (طَوَافُونَ عَلَيْكُمْ) قۇللار
 ۋە خدمتچىلر سىزنىڭ اوزىڭىزگە طواف قىلوچىلاردر ابوخدمتى ايچون (بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ) بعضىڭىز
 بعضىڭىز اوزىرىنە طواف قىلوچىدەر (كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ) اوشنداق يعنى بويان قىلولى كېيى

الله سزگه حکملرنی بیان قیلور (وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) هم الله (تعالی) حاللرکرنی بلگوچیدر اشنده حکمت ایاسیدر (وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْعُلُمَ) وهرقیچان خدمتی آزاد یاش بالار بلاغت که ایرشسه لر (فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) بس هر وقت که ابرگه کرگنده اذن استاسونار بولاردان بورن بالغ بولغان ایرلر هر وقت اذن استادکی کبی (كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ) اوشنداق یعنی بوبیان قیلوی کبی الله سزگه حکملرینی بیان قیلور (وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) هم الله (تعالی) حاللرکرنی بلگوچیدر اشنده حکمت ایاسیدر (وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا) دخی حیض کورودن وبالادان ترقطاغان نکاح امیدایمی تورغان قارچقار (فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ) بس اول قارچقار اوزربنه ظاهر کیملرینی قویوده ضرر وگناه یوقدر شالکبی وکامزول کبی نرسه لرینی (غَيْرُ مُتَّبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ) یاشروبرلن امر قیلنغان زینتلرینی اظهار قیلماغان لاری حالده (وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خِيْرَلَهُنَّ) دخی ظاهر کیملرینی قویودان عفت استاولری قارچقار ایچون ایزگوراکدیر (وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) دخی الله تعالی قارچقارلارنک سوزلرینی اشتوچیدر مقصودلارونی بلگوچیدر صحابه لردان بعضیلاری ایکی کوزی ضعیف هم آقساق دخی آورو آدم برلن برگه آش آشامیلار ایدی شول حقه الله تعالی ذکر قیلناچ آیتنی اینلردی (لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ) ایکی کوزی ضعیف کشی اوزربنه گناه یوقدر (وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ) دخی آقساق کشی اوزربنه گناه یوقدر (وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ) دخی آورو کشی اوزربنه گناه یوقدر بس فی ایچون بولار برلن برگه آشادون طیولاسز (وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ) دخی اوزرگه ده گناه یوقدر (أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ) بالالارکرنک ایولرنن آشاوکرده چونکه بالا ملک آتا ملک حکمنده (أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ) یا که آنالارکرنک ایولرنن آشاوکرده (أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ) یا که آنالارکرنک ایولرنن آشاوکرده (أَوْ بُيُوتِ أَخْوَانِكُمْ) یا که ابرقدراشلرکرنک ایولرنن آشاوکرده (أَوْ بُيُوتِ أَخْوَانِكُمْ) یا که قزقدراشلرکرنک ایولرنن آشاوکرده (أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ) یا که آنالارکرن برلن بر توغمه ایر قزقدراشلرکرنک ایولرنن آشاوکرده (أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ) یا که آنالارکرن برلن بر توغمه قزقدراشلرکرنک ایولرنن آشاوکرده (أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ) یا که آنالارکرن برلن بر توغمه قزقدراشلرکرنک ایولرنن آشاوکرده (أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ) یا که آنالارکرن برلن بر توغمه قزقدراشلرکرنک ایولرنن آشاوکرده (أَوْ مِمَّا مَلَكَتُمْ مِنْ فَنَائِحَةٍ) یا که اچکچ لرینی ملک لنگان نرسه کزدن یعنی قول آستکرده تصرفکرده بولغان آدملرنک ایولرنن آشاوکرده وکیللر و قیللار کبی (أَوْ صَدِيقِكُمْ) یا که دوستلارکرنک ایولرنن آشاوکرده (لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ) سرنک اوزه رگزه گناه یوقدر (أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا وَأَوْ أَشْتَاتًا) چیلغانکرمه یاکه تارالغانکرمه حالده آشاوکرده کنانه دن عمرو اوغلی لیث بالالاری حقنده اینگان آلا ابرنک یا لغزغه آشاوینی گناه من صانیلار ایگان (فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ) بس هرقیچان ذکر قیلنغان آدملرنک ایولرینه آشار ایچون کرسا ترازو جنسکزدن بولغان اول ایولرنک

اهلالمرينه سلام بيرئز (تَعِيَّةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ) الله نك حضورندن ثابت بولغان كوب فائلى وخوش بولغان سلام برلن سلام بيرئز (كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ) اوشنداق يعنى بوياني كى سرنك ايچون حكمارينى بيان قياور الله (تعالى) (لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ) عفاكزنى يورتب حقايقنى بلرئز ايچون (أَنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ) آنچف كامل مؤمنلر (الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ) شونداين آدملردر اللهغه هم الله نك رسولنه ايمان كى ترديلر (وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ) وهر قىچان اول مؤمنلر خلق جيولا تورغان اشن پيغمبر برلن برگه بولسه لار جمعه وعيد وصوغشلار ومشاره لر كى (لَمْ يَتَّخِذُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوا) اذن صوراعانلارينه قدر پيغمبر يانندن كى تماسلر (إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ) درستلكه شونداين آدملر سيندن اذن استارلر (أُولَئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ) بوسيندن اذن استاگان آدملر شونداين آدملردر اللهغه هم الله نك رسولنه ايمان كى ترلر (فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ) بس هر قىچان مؤمنلر بعض ضرور اشلرى ايچون سيندن اذن استاسه لر (فَإِذْ لَمَنْ شِئْتُمْ مِنْهُمْ) بس مؤمنلردن تلاگان آدمك اذن بيربو آيتنك ظاهرى برلن بعض احكامنك رسول الله رآينه تابشرلغانلغينه استدلال قيلنه (وَأَسْتَغْفِرُ لَهُمْ اللَّهُ) دى اذن بيرگاننك صوكنك اذن صور اوچيلار ايچون الله دان يارلقاماق استه اذن استاو گوجه عذر ايچون بولسه ده نوع قصور بولغانلى ايچون الله تعالى استغفار برلن امر ايندى (إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) درستلكه الله تعالى بنده گرنك قصورلارنى يارلقاغوى هم رحمت قيلوچيدر (لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ) آرلار كزدا پيغمبرنك دعاسنى (أُنْذِرُونِي) قيلما كز (كُدُعَاءَ بَعْضِكُمْ بَعْضًا) بعضكز نك بعضكزغه ائسه وى كى پيغمبرنك ائسه وندن اعراض درست توكل ياكه پيغمبركه نداء قيلوينى بعضكز نك بعضكزغه نداءسى كى قيلما كز يعنى فقرب نداء قيلما كز واسى برلن نداء قيلما كز بلكه انصاف برلن گنه اى الله نك پيغمبرى ياكه اى الله نك رسولى ديولقى برلن نداء قيلكز ياكه پيغمبرنك سزكه دعا قيلوينى بعضكز نك بعضكز اوزرينه دعا قيلوى كى قيلما كز پيغمبرنك دعاسى هر وقت مقبول (قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ) تحقيق بلور الله تعالى (الَّذِينَ يَتَسَاءَلُونَ مِنْكُمْ لَوْ آذًا) سردن بعضكز بعضكز برلن ياشرنگان حالده پيغمبر مجلسندن آز آز چغب كيتكان آدملرنى (فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُغَالَفُونَ عَنْ آيَةِ اللَّهِ) بس رسول الله نك امرندن خلالف قيلوچيلار صاقلانسون (أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ) اوزلرينه دنياده بلاء ومجنت ايرشودن (أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) ياكه اوزلرينه آخرته رنجككوى عذاب ايرشودن بو آيت دن قرينه دن خالى بولغان امرنك وجوب ايچون بولوى بلنه چونكه الله تعالى دنياده فتنه آخرته عذاب دن عبارت بولغان قاطى وعيدنى رسول الله نك امرينه خلالف قيلوچيلارغه واجب ايندى بس موندن امرمطلقنك وجوب ايچون بولوى بلندى (إِلَّا أَنْ لَّهُ) آگاه اولو كز درستلكه الله ايچوندر (مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلرده هم بيرلرده بولغان نرسه لر (قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ) تحقيق الله سز آنك اوزنده بولغان نرسه نى بلور يعنى رسولنه موافقت ياكه مخالفتكزنى هم اخلاص ياكه تفاككزنى (وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ) دى

اول اللهغه قايتارلش بولغان كونلرئده (فَيَبَيِّنُهُمْ بِمَا عَمِلُوا) الله آلارنڭ عمل قىلغان نرسه لرى برلن اوزلرئنه خبر بىرر (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) والله تعالى هر نرسه نى بىلگۈچىدر. نور سوره سى نڭ ترجمه سى تمام بولدى.

بكرمى بشنچى سوره فرقان سورەسى مكەدە اينگان يتمش ىدى آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

(تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ) بئدەسى (محمد عليه السلام) اوزرئنه حق برلن باطل آراسنى آيورغۈچى قرآنى ايندرگان الله نڭ ايزگولكى كۈپ بولدى وەر نرسه اوزرئنه آرتدى (لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا) قلى اوزرئنه قرآنى ايندردى قلى محمد هم ياكە قرآن بئن عالمى (آدملىرى جن لرى) قورقۇچى بولسون ايچون (الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) قرآنى ايندرگان الله شونداين الله در اول الله تعالى ايچوندر كوكلرنڭ وييرلرنڭ ملكى (وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا) دى اول الله بالا توتمادى (وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ) دى اول الله ايچون بئن نرسه كە خوجە لقاە هيچ اورطاق ذات بولمادى (وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ) دى هر نرسه نى تلاوى بويىچە ياراتدى (فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا) بس هر نرسه نى چىكلامك برلن چىكلادى مثلاً آدمنى خاص ماده لردن و صورتلردن و معلوم شكللردن ياراتدى هم آدمنى علم فهم فكر تدبير ايچون حاضر قىلدى (وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً) مشركلر الله دن باشقە شونداين معبودلر توتدىلار (لَّا يَخْلُقُونَ شَيْئًا) اول معبودلر هيچ نرسه نى خلق قىلورغە قادر بولماسلار (وَهُمْ يُخْلَقُونَ) حالبوكم اوزلرى خلق قىلنمشلار (يوقدان بار بولنمشلار) در (وَلَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا) دى اول معبودلر اوزلرى ايچون ضررى همە فائده نى ملك لنماسلر نچك عبادت قىلوچىلارئنه فائده و ضرر تپرسونلر (وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا) دى اول معبودلر اولترونى و ترگزونى هم اولگان نڭ صوئندە قىرلردن ترگزونى دە مالك بولماسلار يعنى صرف عاجزلردر بس نچك معبود بولوغە صالح بولسونلار (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دى كافر بولغان آدملىر ايندى (اِنْ هَذَا إِلَّا افْتِرَاءُ) بو قرآن توكلدر مگر محمد هم اوزى چغارغان يالغاندر (وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ) دى بو قرآنى چغارو اوزرئنه محمد صلعم كە ايكنچى قوم (يهودلر) ياردم بىردى يعنى يهودلر اوتكانلىكى امتلرنڭ خبرلرىنى محمد هم كە سويلادىلردە اول اوزى عبارت ياصاب قرآنى چغاردى ديدىلر (فَقَدْ جَاءُ أَظْلَمًا أَوْزُورًا) بس تحقيق قرآنى محمد هم اوزى يالغانلاب ايكنچى قوم نڭ ياردمى برلن چغاردى ديوچىلر ظلم برلن دى يالغان برلن كىلدىلر چونكە معجزه بولغان قرآنى يهودلردن چوبلانگان سوز ديولرى ظلم محمد هم اللهغه افتراء قىلدى ديولرى يالغان (وَقَالُوا اسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) دى بوكافلر قرآنى اولسكى لرنڭ يالغانلاغان حكايىلرى ديدىلر (اَكْتُمَبَهَا) يازدى اول حكايىلرىنى محمد هم ياكە يازدروب آلاى (فَهِيَ تَمُوتُ عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا) بس اول

حکایتلر محمدیم اوزربنه حفظ قیلسون ایچون ابرته ده هم کیچمه اولور دیدیلر (قُلْ أَنْزَلَهُ اللَّهُ)
 ای محمدیم بو کافرلرگه ایت سین قرآنی شونداین الله ایندردی (يَعْلَمُ السِّرْفِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ)
 اول الله تعالی کوکلرده وپیرلرده بولغان یاشرن نرسه لرنی بلور واول قرآن سزنی فصاحتی سبیلی
 عاجز قیلدی هم کله چکده گی غیب لردن خبرلرنی ایچنه آلدی بس نچک اول قرآن اولگی لرنیڭ
 بالغانلاب یازغان حکایتلری بولسون (أَنَّهُ كَانَ غُفُورًا رَحِيمًا) درستلرله اول الله تعالی بندلرنی یارلقاغوجی
 هم آلاغه رحمت قیلوجی بولدی شونک ایچونک بندلردن عذاب اینوگه تیوشلی بولغان اشلر
 صادر بولسه ده عذابنی آشقدرماس (وَقَالُوا مَا هَذَا الرَّسُولُ) دخی کافرلر ایتدیلر بو مین پیغمبرمن
 دیب زعم قیلغان رسول (محمدیم) گه نی بولدی (يَا كُلُّ الطَّعَامِ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ) بز آشاغان کبی آشی
 وبزمعیشت استاب بازاردا یوردکمز کبی یوری اگر پیغمبر بولسه ایدی آنک حالی بزنیڭ حالمز
 کبی اولماس ایدی دیدیلر (لَوْلَا نُزِّلَ إِلَيْهِ الْمَلَكُ) کاشکی محمد (یم) اوزربنه فرشته ایندرلسه ایدی
 (فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا) بس اول فرشته محمد (یم) برلن برگه قورقتوجی بولور ایدی بس فرشته نیک
 محمد (یم) نی تصدیق قیلوی سبیلی بزگه ده محمد (یم) نیک راستلغی معلوم بولور ایدی (أَوْ يُلْقَى إِلَيْهِ الْكُتُبُ)
 یا که کوکن محمد (یم) گه خزینه طاشلانمش بولسه ایدی بس دنیاده معیشت حاصل ایتوگه محتاج
 بولماس ایدی (أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ بِأَنْ كُلُّ شَيْءٍ) یا که اقلی محمد (یم) گه برباچه بولسه ایدی اول باچه دن
 آشار ایدی باشقه باچه اباسی بایلار آشادغی کبی (وَقَالَ الظَّالِمُونَ) ظلم قیلوجی قریش کافرلری ایندیلر
 مؤمنلرگه (ان تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مُسْتَعْرَبًا) سزایاریمسز مگر سحرلانمش (سحر سبیلی عقلی مغلوب) ابرگه گنه
 ایه رسد دیو (أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ) ای محمد (یم) اعتبار قیلوب قاراسینک ایچون نچک
 مثللر (اوغشاشلار) بیان ایندیلر یعنی سینک حقک نینداین سوزلر ونینداین صفتلار حاللر
 افتراء قیلایلار (فَضْلُوا أَفَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا) بس مکه کافرلری حق یولدان آزدیلا بس حقالغه
 کوندره تورغان بولنی طابارغه کوچلری یتماس (تَبَارَكَ الَّذِي) شونداین الله نیک ایزگولگی کوب
 بولدی (أَنْ شَاءَ جَعَلْ لَكَ) اگر تلاسه اول الله تعالی سینک ایچون دنیاده قیلور (خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ) کافرلر
 ایتکان نرسه دن ایزگوره کنی لکن سیکابیره چکنی آخرت که قالدردی آنک ایچون آخرت ایزگوره کدر
 (جَنَاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آستلارندن یلغهلار (صولار) آغاتورغان باچه لار قیلور (وَيَجْعَلْ لَكَ قُصُورًا)
 دخی سینک ایچون سرایلار قیلور (بَلْ كَتَبُوا بِالسَّاعَةِ) بلکه کافرلر قیامتنی بالغانغه توتدیلا
 شونک ایچونک فکولری دنیانرسه سنه گنه قسقارتلدی هم الله حضورنک حرمتلی بولومال برلن بولادیو
 اولادیلا شوکار کوره فقیرلرکک ایچون سیکاطعن قیلدیلا (وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَتَبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا)
 دخی بز قیامتنی بالغانغه توتقان آدم لرگه قزدرلش تموغنی حاضرلادک (أَذَارُ أَتَهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ)
 هر قیچان قیامتنی بالغانغه توتقان آدم لرنی یراق اوروندن اوط کورسه یعنی قارش بولسه
 قاراغوجیلارغه کورنرلک اوروند بولسه (سَمْعُهَا تَغِيظًا وَزَفِيرًا) اول اوطنک قابناوینی وقاطی

تاوشینی اشتورلر (وَ اِذَا اُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا) وهر قیچان اول قیامتنی یالغانغه توتوچیلارنی اوطدن طار اوروغنه طاشلانمش بولسهلار (مُقَرَّنِينَ) قوللارینی موینلارینه یاقن اینب بوغازلانغان لاری حالده (دَعَوْاهُنَّ لَكَ ثُبُورًا) بواورنه هلاککنی آرزو قیلورلار یعنی هلاک بولساق ایدی دیو تلارلار هم ای بزنی هلاککنیز دیو قچرلار (لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا) بوکونده بر هلاککنی گنه آرزو قیلماگز (وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا) وکوب هلاککنی آرزو قیلگز دیو اینور چونکه سزنی عذابگز تورلی نوع هر نوعی بر هلاکک (قُلْ اَذْكَ خَيْرٌ) ایت سین ای محمد (عم) کافرلرگه بو عذاب ایزگومی (اَمْ جَنَّةُ الْاِغْلَالِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ) یا که کفردن و گناهلاردان صاقلانغان آدملرگه وعده قیلنغان منگولک اوجماخ ایزگومی (کَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَصِيرًا) اول منگولک اوجماخ کفردن و گناهلاردان صاقلانوجی آدملر ایچون ثواب بولدی هم قایتاچق اورن بولدی (لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ) اول کفردن هم گناهلاردان صاقلانوجی آدملر ایچون جنت ده منگولانغان لاری حالده تلاگان نرسه لری باردر (کَانَ عَلٰی رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْئُورًا) بواوجماخ اهللری ایچون بولغان تلاگان نرسه لری ربکی اوزرنه صورالوغه مناسب بولغان و عذاب بولدی (وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ) وشول کونک قبرلرندن قوبارر الله (تعالی) کافرلرنی (وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) دخی الله دان باشقه عبادت قیلغان نرسه لرینی (صنم لارنی یا که فرشته لری عیسی عه منی هم عزیر عه منی) (فَيَقُولُ اَأَنْتُمْ اَضَلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ) منم بو قوللار منی سزمی آزدردگز دیو اینور الله (تعالی) معبودلرگه (اَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ) یا که بو قوللارم اوزلریمی حق بولدان آز دیلار (قَالُوا سُبْحَانَكَ) کافرلر طرفندان معبود بولغان ذاتلار اوزلرینه ایستگان سوزگه عجب لنب اینورلر کامل پاکلاو برلن سینی شریک لردن پاکلایمز (مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا) بزنی ایچون درست بولمادی (اَنْ نَّتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ اَوْلِيَاءَ) سیندن باشقه اشلار مزده تصرف قیلوچینی توتومز بس نچک بز باشقه لارغه بزنی اشلار گزده تصرف قیلوچی توتوگز دیوایتیک (وَلٰكِنْ مَتَّعْتُمُ وَاَبَاءَهُمْ) لکن سین ای ربمز بو کافرلرنی هم آتالارنی تورلی نعمتلر برلن فائده لندردک بس آلا نفس آرزولارینه چومدیلار (حَتّٰی نَسُوا الذِّكْرَ) ذکرکنی اونوتقان لارینه قدر و تمام ذکرکن غافل بولغان لارینه قدر (وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا) دخی بلار هلاک بولوچی قوم بولدیلار (فَقَدْ كَذَّبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَ) الله تعالی غیرگه عبادت قیلوچی کافرلرگه النفات قیلوب ایندی تحقیق سزنی معبودلرگز سزنی اوزلرینی معبودلر یا که بزنی آلا آزردیلار دیگان سوزگزه یالغانغه توتدیلار (فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا) بس ای غیرگه عبادت قیلوچی کافرلر سزنی اوزگزدن عذابنی دوندروگده هم اوزگزگه باردیم بیروگده کوچکز یتماس (وَمَنْ يَظْلَمْ مِنْكُمْ) وای عقلی و بالغ بولغان آدملر سزدن کملردر شرک سبیلی ظلم قیلسه (نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا) اول ظلم قیلوچیغه الوغ بولغان عذابنی تاتوترمز (وَمَا اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ) وای محمد (عم) بز سیندن الک پیغمبرلرزدن یبارمادک (اَلَا اِنَّهُمْ) مگر یباردک ایسه درستکن اول پیغمبرلر (لَيَاْكُلُنَ الطَّعَامَ

وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ) البته طعام آشای بولدیلار هم حاجتلری ایچون بازارلاردا یورور بولدیلار الله تعالی نلک
 بو سوزی کافرلر نلک بو رسول محمد هم گه فی بولدی بز نلک کیی طعام آشی و بز نلک کیی بازارده یوروری
 دیگان سوزلرینه جواب یعنی طعام آشای حاجت ایچون بازارغه یورور پیغمبرلک گه منافی توکل (وَجَعَلْنَا
 بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً) دخی سز نلک بعضکزی بعضکزغه فتنه قیلدی یعنی بایلارنی فقیرلرگه پیغمبر یبارلگان
 قومنی پیغمبرلرگه فتنه قیلدی (اتَصْبِرُونَ) بوقتنه گه صبرلک قیلور سزنی یا که یوقمن صبرلک قیلسا کز
 اجر بیرلور صبرلک قیلسا کز قایغکزی آرتدرلور (وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا) وای محمد هم رب نلک صبر
 قیلوچینی کوروی بولدی اون سیگزنچی جزء نلک ترجمه سی تمام بولدی (وَقَالَ الَّذِينَ
 لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا) دخی بزگه بواقونی امید ایتمایگان آدملر ایتدی لر یعنی حشرنی انکار ایتوچیلر
 (لَوْلَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْمَلَائِكَةَ) بز نلک اوزرمزگه فرشته لر ایندرلش بولساچی اول فرشته لر محمد هم نلک
 راست پیغمبر بولوی برلن بزگه خبر بیرلر ایدی (أَوَنْتَرَىٰ رَبَّنَا) یا که ربمزی کورسا کایدی ربمز
 بزگه محمد هم گه ایارگز دیو امر قیلسه ایدی (لَقَدْ اسْتَعْجَلْنَا فِي أَنْفُسِهِمْ) تحقیق بو سوزنی ایتوچی
 کافرلر اوز شائنلرک تکبرلندیلر (وَعَتَوْا عُنُوتًا كَبِيرًا) دخی ظلم ده الوغ اوتوبرلن چپکدن اوتدیلر
 (يَوْمَ تَرَوُنَّ الْمَلَائِكَةَ) ای محمد هم شول کوننی ذکر قیل کافرلر اول کونک اولم یا که فرشته لرینی کورلر
 (لَابْشَرَىٰ يَوْمَئِذٍ الْمُجْرِمِينَ) فرشته لر فی کورگان کونک کافرلر ایچون سیونچ خبر یوقدر (وَيَقُولُونَ مَجْرَأَ مَا
 هُم كَافِرًا لَّهٗ) بوقتنک فرشته لر ایتورلر سزگه سیونچ حرام قیلنمش حرام دردیو (وَقَدْ هَمَّآ إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ
 دَخَىٰ كَافِرًا لَّهٗ) دنیا ده وقت قیلغان ایزگو اشلردن بولغان اشلرینه قصد قیلدی (فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا)
 بس دنیا ده وقت قیلغان ایزگولک لرینی قیایش یاقنلغنده تره زدن توزانغه اوخشاب چقغان نرسه کیی
 قیلدی یعنی باطل وفائده سز ایتدک (أَصْحَابُ الْأَجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ) قیامت کونک اوجماخ ایالری (خَيْرٌ
 مُّسْتَقَرًّا) قرارلاناچاق اورون یوزندن ایزگوراکدر (وَأَحْسَنُ مَقِيلًا) دخی راحتلنور ایچون قایتناچاق
 اورون یوزندن کورکامره کدر یعنی همیشه تور اتورغان اورون لاری ایزگودر هم بعض وقت استراحت
 ایتب تور اتورغان اورون لاری کورکامدر (وَيَوْمَ تَشْقَىٰ السَّمَاءُ بِالسَّيْمِ) وای محمد هم شول کوننی
 ایسکه تشر اول کونک بلوط چغوسبیلی کول یارلور (وَنَزَّلْنَا الْمَلَائِكَةَ تَنْزِيلًا) دخی فرشته لر فی ایندرمک
 برلن ایندرلور (الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْخَفِيُّ لِلرَّحْمَنِ) قیامت کونک خوجه لک الله غنه ثابتدر باشقه کشینلک
 ملک باطلدر (وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا) بوقیامت کونی کافرلر ایچون بیک قاطی کون بولدی
 (وَيَوْمَ يَعْصِي الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ) وای محمد (هم) شول کوننی ایسکه تشر اول کونک غایت حسرتندن
 و آچوندان کافر آدم ایکی قولونی تشر یعنی بیک حسرتلنور و غایت آچولانور (يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ
 مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا) ایتور اول کافر کاشکی مین حق بولنی رسول (محمد هم) برلن برگه توتقان بولساچی دیو
 (يَا وَيْلَتَا لَيْتَنِي لَمْ اتَّخَذْ فَلَانًا خَلِيلًا) فی اوکنچدر میکا کاشکی مین فلان فی (آزدر وچینی) دوست توتقان

بولماسام ايدى (لَقَدْ اَضَلَّنِي عَنْ الذِّكْرِ) تحقيق ميني دوست توتقان ذاتم الله نك ذكرندن ياكه قرآن دان
 آزدردى (بَعْدَ اَذْجَاءَنِي) اول ذكر ميكا كىلنگان نك صوكنده (وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَدُولًا) دغى
 شيطان آدم ايچون دوست بولغان صوكنده طاشلى تورغان دوستى بولدى (وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ) دغى
 رسول (مُحَمَّدُ عَم) دنياده ايتدى اى ربم (إِنْ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا) درستلك منم قوم
 (قريشلىر) بو قرآننى قويلمش و طاشلانمش توتدىلار (وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ)
 اوشنداق يعنى سيكا قيلمىز كى هر بر پيغمبر ايچون كافرلردن دشمن قيلق آلا صبر ايتدى كى
 سينده صبر ايت (وَكَفَىٰ بَرَبِكْ هَادِيًا وَنَصِيرًا) دغى سيني كافرلردن اوچ آلبولينه كوندىر بوزندن
 هم سيكا ياردم بىرو بوزندن ربك يئار (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دغى كافر بولغان آدملىر ايتدى (لَوْلَا
 نَزَلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً) محمد (عم) اوزرينه قرآن بريولى ايندرلرله چى نساكه زبور تورات
 انجيل بريولى ايندرلى دبو (كَذَلِكَ لَنُنْشِئَ بِهِ فُؤَادَكَ) الله تعالى ايتنه بزاوشنداق ايندرلك يعنى
 قرآننى آيروب آيروب ايندرلك بريولى ايندرمادك آيرب ايندىر سببلى قرآننى حفظ قىلوغه
 قلبكنى بركتوايچون (وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا) دغى قرآننى سينك اوزرگا آز آز ايتب اوقدق ياكه آيت
 صوكنده آيت ايتب تقدير ايتدىك (وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ) دغى كافرلىر سيكا باطل سؤال لارندان عجب بولغان
 سؤالنى كيتورماسلر (الْأَجْمَتَاكَ بِالْحَقِّ) مگر باطل سؤال لارندان عجب سؤالنى كيتورسلسر بزاو
 سؤالنى يباره تورغان حلقنى كيتورمىز سيكا (وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا) دغى آلازنگ سؤالندن معنايوزندن
 كوركامراك نى كيتورمىز (الَّذِينَ يُعْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ) شونداين آدملىر (مشركلر) جهنم صارى
 يوزلى اوزرينه قوپارلىش بولورلار (أُولَئِكَ شَرُّ مَكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا) اول صفنداغى آدملىر اورن بوزندن
 باوزراق لاردر ويول بوزندن آزغونراق لاردر (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) وتحقيق بى موسى غه كتابنى
 (توراتنى) بىردك (وَجَعَلْنَاهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا) دغى موسى برلن برگه قرداشى هارون نى وزير
 (ياردمى) قيلق (فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا) بس موسى برلن هارون غه ايتدىك بىز
 بىزنگ آيتلرمنى يالغانغه توتقان قومگه (فرعون برلن قومينه) بارگىز وقورقنكز (فَقَسَرْنَاهُمْ تَحْمِيرًا)
 بس اول قوم موسى برلن هارون نى يالغانغه توتدىلارده بس بىز آلارنى عجب بولغان هلاك قىلور برلن
 هلاك قيلق (وَقَوْمُ نُوحٍ) دغى نوح عم قومينى هلاك قيلق (أَمَّا كَذَبُوا الرُّسُلَ) پيغمبرلرنى يالغانغه
 توتقانلارى زمانده يعنى نوح هم ادرىس وشيت عليهم السلام لرنى) يالغانغه توتدىلار ياكه بر پيغمبرنى
 يالغانغه توتو بتن پيغمبرنى يالغانغه توتو حكمنده (أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً) نوح قومينى صوغه
 غرق ايتدىك هم آدملىرگه عبرت قيلق (وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا) دغى پيغمبرلرنى يالغانغه
 توتو سببلى ظلم قىلوچى قومگه رنجتوچى عذابنى حاضرلدىك (وَعَادًا وَنُوحًا وَآصْحَابَ الرَّسِّ) دغى عاد
 قومينى هم نوح قومينى هم قيو تيرهنده صنملىرگه عبادت قىلوچى شعيب عم قومينى هلاك ايتدىك

(وَقُرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا) دى بو ذكر قيلنغان قوملار آراسىدە بولغان كوپ زمان اهللرىنى هلاك قىلدق مقدارىنى آنچى جناب حق اوزىگنە بلور (وَكَلَّا ضَرْبًا لَّهٗ الْاَمَثَالُ) وەربرىس ايچون اولگىلرنىڭ قصەلارنىدان عجبىب قصەلار بيان اينىك (وَكَلَّا تَبَرَّنَا تَنْبِيْرًا) وەر برىنىنى كامىل هلاك ايتو برلن هلاك قىلدق (وَلَقَدْ اَتَوَاعَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِى) و تحقىق مكە كافىرلى شونداىن قىرەگە (سدوم) قىرە سىنە كىلدىلار (اَمْطَرْتُ مَطَرًا سَوِيًّا) اول قىرە اهلينە ياوزاق يغمورىنى (طاشلارنى) ياغدىلدى يعنى قىرىشلار شامغە سودا قىلورغە بارغاندە بو طاش برلن هلاك قىلنغان قىرەدن كوپ مرتبە اوتوب كىتدىلار (اَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنَهَا) بس بو هلاك قىلنغان قىرەنى كورمادىلرمو البته كورسەلر اعتبار قىلوب ايمانغە كىلورلار ايدى (بَلْ كَانُوا لَا يَتَرُجُونَ نَشُورًا) بلكە بو مكە كافىرلى قىلاردن قوبارلوني امىد ايتى تۇرغان وانكار ايتە تۇرغان قوم بولدىلار شونىڭ ايچون كورولرسنە فائىدەلنە آلمادىلار (وَإِذَا رَأَوْكَ اِنْ يَتَخَفُونَكَ اَلْاَهْزُوا) اى محمد عەم وەر قىچان مكە كافىرلى سىنى كورسەلر سىنى توتماسلار مگر مسخرە ايتىب توتالار (اَهَذَا الَّذِى بَعَثَ اللّٰهُ رُسُلًا) الله رسول (بىغمبر) ايتىب يبارگان كىشى شول كىشىسى دىو ايتورلر (اِنْ كَادَلِيضْلُنَا عَنْ اٰلِهِنَا) درسىلكدە اول محمد عەم بىزنى مەبودلرمىزنىڭ عبادىتىدىن آزدورغە ودوندىرگە ياقىن بولدى (لَوْلَا اَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا) اول مەبودلرمىزنىڭ عبادىتى اوزىرنە صبرمىز ونق توتونومىز بولماسە البته بىزنى مەبودلرمىزنىڭ عبادىتىدىن دوندىر ايدى دىو ايتورلر (وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِيْنَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ) وتىز بلورلر مكە كافىرلى آخىرت عذابىنى كوردىلرى وقىنە (مَنْ اَضَلُّ سَبِيْلًا) حق بول يوزىدىن آداشقوچىراق آدمىنى يعنى مۇمنلرمى حق بولدىن آداشقوچى ياكە اوزلرىمى شونى تىز بلورلر (اَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ اللّٰهَ هَوَاهُ) اى محمد عەم مەبودىنى نفسى آرزو قىلغان نرسە ايتىب توتقان آدمىن خىر بىر مىكا (اَفَأَنْتَ تَكُوْنُ عَلَيْهِ وَكِيْلًا) سىنىمى اول كىشى اوزىرنە وكىل بولورسن يعنى نفسى آرزو قىلغان نرسە سىنە عبادىت قىلورنىن صافلاودە سىنىمى تصرف قىلوچى (اَمْ تَخْشَى) بلكە حساب قىلاسنىمى سىن (اِنْ اَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ اَوْ يَعْقِلُوْنَ) درسىلكدە كافىرلرنىڭ كوپى حق سوزنى اشتهلر ياكە آيتلرنى بلەلر دىو شونىڭ ايچون آلارنىڭ ايمانىنى طمع قىلاسومى (اِنْ هُمْ اِلَّا كَالْاَنْعَامِ) اول كافىرلر توگىلدر مگر دورت آياقلى حيوان كىلدردر (بَلْ هُمْ اَضَلُّ سَبِيْلًا) بلكە اول كافىرلر يول يوزىدىن دورت آياقلى حيوانلاردان دە آزغونراقدر چونكە دورت آياقلى حيواندە اوزى ايچون فائىلى بولغان نرسەنى استى و ضررى نرسەدن صافلانامىز اوزىرنە اىزگولك قىلغان آدمىنى ياوزلق قىلغان آدمىن آيورا اما مكە كافىرلى رىلرىنە بوى صونمىلار هم رىلرىنىڭ اىزگولكىنى شىطاننىڭ ياوزلىقىدىن آيورمىلار هم ايلنىڭ الوغ فائىدە بولغان ثوابنى استەمىلر هم ايلنىڭ قاطى ضرر بولغان عذابىدىن صافلانمىلار يەنە دە حيوانلار حقنى اعتقاد قىلماغانلارنى و اىزگولكىنى كىسب ايتىمادىلرى كىي باطلنى دە اعتقاد قىلمايدىلار هم ياوزلىقىنى دە كىسب ايتىمادىلر يەنە دە حيوانلارنىڭ نادانلىقى ھىچ كىمگە ضرر ايتىمى اما بو كافىرلرنىڭ نادانلىقى فتنەگە سبب هم آدمىلرنى حق دان طىوغە باعث يەنە دە حيوانلاردە كىمالاتنى كىسب ايتىوگە

قدرت بولماق ايجون آلارده عيب بولمى بس شول وجه لردن مكه كافرلىرى واوشنداق باشقه لارى دورت آياقلى حيوانلاردانك آزغونراق بولالار (اَلَمْ تَرَ اِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظَّلَّ) اى محمد (عه) ربك نك صنعينه قاراميسونمى نچك ربك كولا گه نى صوزدى يعنى توشه دى طاك طوغاندان قياش طوغانغه قدر بتن بير يوزىنى قابلاب آلمان كولا گه مراد ديگانلر (وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلْنَاهُ سَاكِنًا) واگر ربك تلاسه ايدى اول كولا گه نى هميشه قيلور ايدى يعنى قياش چغوبرلنده بتمى تورغان ايتار ايدى (ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسُ عَلَيْهِ دَلِيلًا) مونك صوكتده قياشنى اول كولا گه اوزرينه دليل قىلىق چونكه كولا گه قياش سببلى بلنه قياش بولماسه بلنماس ايدى موندان هر نرسه اوزنيك ضدنى برلن بلنوى فهم لنه (ثُمَّ قَبَضْنَاهُ اِلَيْنَا قَبْضًا سَيْرًا) مونك صوكتده اول صوزلغان كولا گه نى آزار آلوبرلن تلاگان اوزنمزه آلدق (وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا) واول الله شونداين الله در سز نك ايجون كيچنى كييم كى ارتكرچى قيلدى (وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا) دى يوقونى تنار كز ايجون راحت قيلدى هم كوندزنى ساچلماق اياسى قيلدى خلق كوندزده معيشت استار ايجون ساچلورلار ﴿ الله تعالى صونك حد ذاتنده پاك بولوب هم باشقه نرسه لرنى پا كلاوچى بولوى حقنده ذكر قيلنداق آيننى ايندردى (وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ) واول الله شونداين الله در جيللرنى يباردى (بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ) رحمتى آلندنك (يعنى يغمور كيلور آلندنك) سيونچ بيروچى ايتب (وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا) دى بركوككن پا كلاوچى صونى ايندر ك (لِنُعْيِنَ بِهِ بَلَدًا مَيِّتًا) اول صوبرلن اولگان شهرنى اولنلر چغاروسببلى ترگزومز ايجون (وَنُسْقِيهِ مَاءً خَلْقًا) دى اول صونى ياراطقان نرسه لرمزدن صوغارومز ايجون (أَنْعَامًا وَأَنْهَاسًا كَثِيرًا) دورت آياقلى حيوانلارغه هم كوب آدملرگه قريه وشهر خلقى يلغه لار وصولى چورلار باننده تورديق لارى ايجون يغمور سزده اوزلر بى صوغارلار شونك ايجونده الله تعالى كوب آدملرنى ديدى (وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا) وتحقيق آدملر آراسنك بوسوزنى (بلوط ياراطو يغمورنى ايندرو سوزىنى) قرآن ده وباشقه كتابلارده قات قات بيان قيلق آدملر فكر واعتبار قيلسونلار والله نك نعمتى نك حقينى تانسونلار ايجون (فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا) بس آدملرنك كوبسى باش تارتدى مگر كفران نعمت قيلودن باشن تارتمادى (وَلَوْ شِئْنَا لَظَنَّافِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا) واگر تلاسك ايدى هر بر قريه گه بلدرب قورقنوجى پيغمبرنى يبار ايدك (فَلَا تُطْعَمُ الْكَافِرِينَ) بس اى محمد عهم كافرلرگه بوى صونما (وَجَاهِنَهُمْ بِهِ جَهَادًا كَبِيرًا) دى كافرلرگه قرآن برلن الوغ صوغش برلن صوغش قيل چونكه ضعيف عقللى آدملرگه دليل برلن صوغش قيلو دشمنلارغه قلچ برلن صوغش قيلودن الوغراق (وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ) واول الله شونداين الله در ابكى توتاش بولغان ديگكزنى آيوردي يعنى برسى نك صونى ايكنچسپينه قوشمادى (هَذَا عَذَابٌ مُّؤْتٍ) اول ايكى ديگكز نك برسى طاطلى صوليدر (وَهَذَا مَلْعٌ أَجَا) وايكنچسى توزلى آچى صوليدر (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحَجْرًا مَّحْجُورًا) وبو ايكى ديگكز آراسنده پرده قيلوى هم كوزلر كورودن طيبيلمش بولغان ستر قيلدى (وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا) واول الله شونداين الله در

صودن (نطفه دن) آدمی یاراتد (فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصُورًا) بس آدمی ایکی قسم قیلدی برسی شول
 نسب ایاسی بولغان ایرلر قیلدی مثلا فلان اوغلی فلان یا که فلان قزی فلان دیو ایرلرگه نسبت
 بیرله دخی یا قنلق ایاسی بولغان خاتونلار قیلدی یعنی آلارنی ایرگه بیرب قرابت صهریه حاصل
 قیلنه حاصل ایربرلن خاتون ایتب یاراتدی (وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا) دخی ربك هر نرسه گه کوچی یتکوی
 بولدی (وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا) دخی مشرکلر الله دان باشقه شول نرسه لرگه عبادت قیلورلار (لَا يَنْفَعُهُمْ
 وَلَا يَضُرُّهُمْ) اول نرسه لر عبادت قیلوچیلارغه فائده ده بیرماسلر هم ضررده بیرماسلر (وَكَانَ الْكَافِرُ
 عَلَى رَبِّهِ ظَهِيرًا) دخی کافر اوزینک ربسینه نك گناه قیلو اوزرینه باردم بیروچی بولدی یا که ربسینه کفر
 سبیلی دشمانلق اوزرینه شیطانغه یاردم بیروچی بولدی (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا) وای محمد عه
 بز سین یبارمادک مگر مؤمنلرگه سیونچ بیروچی و کافرلرنی قورقتوچی اینب یباردک (قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ
 عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) ایت سین ای محمد عه رسوللکنی ایرشدر اوزرینه (دین اویره تو اوزرینه)
 سزدن یال صورامیم (إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا) مگر ربسینه ایمان و عبادت سبیلی یاقن
 بولوغه بول توتونی تولاگان کشی اجرنی قیلور بو اشنی قیلو مقصود بولدغندن اجر برلن
 صورتلنگان یا که بیک مالونی صرف قیلو برلن ربسینه یول توتدی تولاگان کشی قیلسون معناسند
 (وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ لَا يَمُوتُ) دخی ای محمد (عه) اولوم صفتی بولماغان همیشه ترک بولغان
 اللهغه اشلرکنی تابشر (وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ) دخی ربکا کورکام صفیلار برلن ثناء اینکانک حاله ربکنی
 نقصان صفتلاردن یراق قیل (وَكَفَىٰ بِهِ بَذْنًا عِبَادَهُ خَبِيرًا) بنده لری نك گناهلارینی بلویوزندن
 الله کفایه قیلور (الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) شوندا این الله در کولر قی هم بیرلرنی یاراتدی (وَمَا
 بَيْنَهُمَا) دخی کولر برلن بیرلر آراسنک بولغان نرسه لرنی یاراتدی (فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) آلتی کونک (ثُمَّ اسْتَوَىٰ
 عَلَى الْعَرْشِ) مونک صوئک عرش اوزرینه غالب (أُتِنَ) بولدی (الرَّحْمَنُ فَسُئِلَ بِهِ خَبِيرًا) اول الله
 تعالی هر بر مخلوق ره رحمت قیلوچیدر اول الله نك رحمت قیلوچی بولوبنی عالم آدم دن صور اول الله نك
 رحمتلن سیکاغبر بیرر (*) (وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ) وهر قیچان مشرکلر رحمت قیلوچی اللهغه
 سجد قیلکزدیوایتلسه (قَالُوا) مشرکلر ایندی لر (وَمَا الرَّحْمَنُ) رحمن فی نرسه بز آنی بلیمیز بلساک
 سجد قیلور ایدک (انَسَجُدُ لِمَا تُؤْمِنُونَ) سینک (محمد عه نك) سجد قیلکزدیو امر قیلغان نرسه گه سجد
 قیلور مزمو بلماینچه گنه (وَزَادَهُمْ نُفُورًا) و مشرکلرگه اللهغه سجد قیلو برلن امر ایمان دن قاپولارونی
 آرتندردی (تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا) کوک اون ایکی سپر قیلاتورغان یلدزلارنک منزل لرینی
 خلف اینکان الله الوغ بولدی (وَجَعَلَ فِيهَا سُرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا) دخی کوک چراغ (قیاش) هم نور لاندروچی
 آی خلق ایندی (وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً) واول الله شوندا این الله در کیچ برلن کوندزنی
 برسی اورننه برسنی توروچی اینب یاراتدی یا که بر آرتندن برسی کیلوچی اینب یاراتدی (لَمَنْ

الزُّورُ) يالغان شهادت بېرماساڻ ياكە يالغانچىلار مجلسىنىڭ ھازىر بولماسلار (وَإِذَا مَرُّوا بِالْمَلْعُونِ) ھەر قىچان فائىدەسىز سوز اھلى ياندىن اوتسەلەر (مَرُّوا كَرَامًا) اوزلارنى ھۆرمەتلىگەنلىرى ھالە فائىدەلى سوز سىلاۋچىلاردىن يوز دىندىر اوتارلار يەنى آلارنىڭ فائىدەسى بولغان سوزلارنىڭ قاطناشماسلار (وَالَّذِينَ) دىنى اللەنىڭ شۇنداق قىلار (إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ) ھەر قىچان رىبارىنىڭ آيتلىرى بىلەن وعظلامىسەلەر (لَمْ يَغْرُوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا) اول آيتلەر اوزىرىنىڭ چوقراق وصوقر بولغانلارنى ھالە تۇشمايدىلەر بىلكە اول آيتلارنى اخلاص بىلەن اشتهكلەرنى وكورگانلىرى ھالە تۇشمايدىلەر يەنى قرآن آيتلىرى بىلەن وعظلامىسەلەر غايەت اخلاصلىرى بىلەن اشتهرگە وبىلورگە تۇرۇشمايدىلەر (وَالَّذِينَ) دىنى اللەنىڭ شۇنداق قىلار (يَقُولُونَ) ايتىدۇلار (رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا) اى رەببىز بىزگە ھەبە قىل خاتۇنلارمىزدان (وَذُرِّيَّتِنَا) دىنى بالالارمىزدان (قُرَّةَ أَعْيُنٍ) كوز نورلارنىنى يەنى خاتۇنلارمىزدان وبالالارمىزدان كوزلرەمىز راۋشان لانا تورغان دىكۈللىرىمىز نورلانا تورغان ايزگۇ بولغانلارنىنى ھەبە قىل چۈنكى بىندەنىڭ اھل بىتى اوزى كىيى يىغىسى بولاسە البىتە اول بىندەنىڭ كۈكلى خوش بولا (وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا) دىنى بىزنى كىفردىن وگناھلاردان صاقلاندۇچىلار اېچۇن دىندە امام قىلال يەنى دىن اشنە وباشە ايزگۇ اشلەردە ايارلىش آدم قىل (أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرَّةَ بِمَا صَبَرُوا) بو كوركام صىغىداغى آدملىرىگە عبادتلىرىگە صبر ايتىلدى سىبىلى اوجماخ چارلاقلارنى بىلەن جزأ بىرلەر (وَيُلْقَوْنَ فِيهَا تَعْبَةً وَسَلَامًا) دىنى بو صىغىلى آدملىر اوجماخ چارلاقلارنىڭ فرشتەلىر طرفىدىن راحت ھەم سوزى بىلەن ھەم سلامتلىك بىلەن دىعاغە بولغۇرلار يەنى فرشتەلىر شولاي دىعا قىلغۇرلار (خَالِدِينَ فِيهَا) اول چارلاقلار دە منگو قالغانلارنى ھالە يەنى اصلا اولماسلەر ھەم اول چارلاقلاردان چىقاماسلار (حَسَنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا) قارارلاناچى وتوراچى بولغان اورۇن بولو بوزىدىن نى عىبب كوركام بولدى اول چارلاقلار (قُلْ مَا يَعْبُودُونَ بِكُمْ رَبِّي) ايت سىن اى محمد ھەم رەببىم سىزنىڭ بىلەن نى قىلغان بولۇر ايدى (لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ) اگەر رەببىزگە عبادت قىلوڭىز بولماسە ايدى چۈنكى آدمنىڭ شرافىتى معرفت وعبادت بىلەن اولالا آدم بىلەن باشە ھىوانلەر بىرلەر (فَقَدْ كَذَّبْتُمْ) اى مكە كافرلىرى رسولنى يالغانغە توتىڭىز (فَسَوْفَ يَكُونُ لَكُمْ) بس تىزدىن عذاب سىزگە لازم بولۇر فرقان سۇرەسىنىڭ تەرجىھىسى ھەم بولدى

يىكرىمى آلئوڭچى سۇرە شعراً سۇرەسى مەكەدە ايتىلغان ايكى يۈزدە يىكرىمى بىدى آيت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(طسم) بو سوزىدىن مرادىنى اللە تعالى اوزى بىلەر (تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ) بو سۇرە ياكە قرآن معجز بولۇى ھەم اللەدان ئېۋى ظاھر بولغان كىتابنىڭ آيتلىرىدۇر (لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ) تەقىق سىن اى محمد ھەم نەفسىنى اولتۇرۇچى سون (أَلَا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ) قومىڭنىڭ ايمان كىتىرماولرىدىن قورقۇپ يەنى قومىڭنىڭ مسلمان بولماۋىنى ھەسرتلىكەن نەفسىڭا اولتۇرۇش شەقت قىل (لعل اشفاق اېچۇن) (أَنْ

نَشَأُ نُزِّلَ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةٌ) اگر ايمان لارونى تالاساك ايدى بىز ايمان كىنرماكان كافرلار اوزرىنه كوكن ظاهر بولغان آيتلر ايندرر ايدك اول آيتلرنى كورگاچ ايمان كىنرلار ايدى (فَطَلَّتْ اَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ) اول كافرلارنىڭ الوغلارنى وباشلارنى (ياكه موينلارنى) اول آيتلارگە بوى صونوچى (ياكه ايتلوچى) بولوب اولرلار ايدى (وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرِ مِنَ الرَّحْمَنِ مُنْتَهَى) دىنى كافرلار اوزرىنه الله دان پىغمبرىنه وحى برلن ايندرلوى ياكتار تالغان وعظ كىلماس (الْاُكُنُوعَةُ مُعْرِضِينَ) مگر كىلمى ايسه اول ذكردن كافرلار يوزلرىنى دوندرر بولدىلار (فَقَدْ كَفَبُوا) بس تحقيق كافرلار يالغانغە توتدىلار (فَسَيَأْتِيهِمْ اَنْبَاءُ مَا) بس شول نرسەنىڭ خىبرلرى تېز كىلور اول كافرلارگە (كُنُوعًا) به يَسْتَهْزِؤْنَ اول نرسە نى (قيامت عذابنى) ياكە بدر كوتىنىڭ عذابنى) اول كافرلار يالغانغە توتدىلار وغورغە صابدىلار (اَوَلَمْ يَرْوُا اِلَى الْاَرْضِ) يىردە بولغان عجىب نرسەلرگە قارامىلارمى اول كافرلار (كَمْ اَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ) اول يىردە بىز فائىسى كوپ بولغان ماقتاولى تورلى صنف لاردان كوپ نرسەنى اوسىردىك (ان فى ذلك لآيَةً) درستلىككە بوتورلى اوسە تورغان نرسەلرنى اوسىرودە اوسىروچى الله نىڭ كامىل قدرتى وىكىمىلى بولوينە علامت باردىر (وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) و آدمىلرنىڭ كوپى علم الله دە ايمان كىنرودى بولمادى شونىڭ اوچون بولوغ آيتلردىنە فائىدەلەنە المادىلار (وَأَنَّ رَبَّكَ لَهُو الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) و اى محمد (عەم) درستلىككە سىنىڭ ربكىڭ البتە كافرلاردىن اوچ آلوغە غالبىرهم اوچ آلمى مەلت بىرونە شىققىلى در (وَاذْ نَادَى رَبُّكَ) و اى محمد (عەم) شول وقتنى ايسكە تۇشۇر بىڭ ئىدە قىلىدى (مُوسَى اِنِ اَنْتَ الْقَوْمُ الظَّالِمِينَ) اى موسى (عەم) كىر سىبىلى هم اوزلرىنە قۇل ايتوب توتوسىبىلى يىنو اسرايىلگە ظلم قىلغان قومگە رسول بولوب كىل (بار) دىو (قَوْمَ فِرْعَوْنَ) يعنى فرعون قومى كىل دىو (الْاَيْتَقُونَ) الله دان قورقار وقتلارنى يىندى دىو قورققاننىڭ مالى كىل (قَالَ رَبِّ اِنِّى اَخَافُ اَنْ يُكَلِّبُنِي) موسى (عەم) ايتىدى اى ربم مىن اوزمنى فرعونلرنىڭ يالغانغە توتوندان قورقام (وَيُضِيفُ صَدْرِي) هم آلارنىڭ مىنى يالغانغە توتولارنى سىبىلى كوكراگم طاراي (وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي) دىنى دىن غىرتىم قوزغالدقندىن ياكە تىلمە توپىن بولدىقندىن تىلم كوركام سىلى آلمى (فَاَرْسَلْ اِلَى هَارُونَ) بس قورداشم هارون (عەم) غە جبرائىل (عەم) نى يباردە و آنى پىغمبر ايت (وَلَهُمْ عَلٰى ذَنْبٍ) دىنى قىبىنى اولتروم سىبىلى فرعونلار اوچون مىنم اوزىمە آلارنىڭ گناھ دعواسى بار (فَاَخَافُ اَنْ يَقْتُلُونِ) بس فرعونلرنىڭ مىنى اولتروندىن قورقام (قَالَ كَلَّا) الله ايتىدى قورقمە سىنى اولتەرە الماسلار (فَاذْهَبْ بِآيَاتِنَا اِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ) بس بىزنىڭ بىرگان معجزەلرمىز برلن بار كىز درستلىككە بىزىزنىڭ ياردەمكەز دە مىز و سىزنىڭ ايتىكان سوزىزنى اشتوچىمىن ياكە سىز اوچىز (موسى هارون) (عليهما السلام فرعون) برلن بىرگە مىز آرا كىز دە نرسە بولدىقنى اشتوچىمىز (فَاَتَيْنَا فِرْعَوْنَ) بس فرعونگە بار كىز (فَقُولَا اِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ) بس فرعونگە ايتىز درستلىككە بىز بىتون عالمى تىرىيە ايتوچى الله نىڭ سىڭا و قومكا حق دىنىنى ايراتر اچون بىبارگان

دعوى قىلغان نرسەم نىڭ راستلىقىنى ئاھىر قىيلا تورغان نرسە نى (مەجىزە نى) كىتىرسامەن ھېس كە يابارسونمى دىيو (قَالَ فَاتَّ بَهْ اِنْ كُنْتُ مِنَ الصَّادِقِينَ) فرعون ايتىدى اگر دعوى قىلغان نرسە نى راست سوزلىرىدىن بولسا كىز دعوى قىلغان نرسە نىڭ راستلىقىنى ئاھىر قىيلا تورغان نرسە كىز (مەجىزە كىز) نى كىتىردىيو (فَالْقَى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ) بىس حضرت موسى طاياغىنى تاشلادى بىس طاياق شول وقتىدوق جىلانلىقى ئاھىر بولغان الوغ جىلان بولدى (وَنَزَعَ يَدَهُ فَاِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ) دىي موسى (عەم) قولون چىكىنىدىن چىقاردى بىس شول وقتى حضرت موسى نىڭ قولى كوزلىرىنى چاغلدىرىلىق مەتبەدە قاراعوچىلارغە آق بولوب كورنىدى (قَالَ لِلْمَلَأِ حَوْلَهُ) فرعون تىراسىندە كى جماعت كە ايتىدى (اِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ) درستلىككە بوموسى (عليه السلام) بىك عالم سحر چىدىر دىيو (يُرِيدُ اَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ) سحرى بىرلىن سىزنى مەسرىر كىزدن چىقارونى تىلىدىر (فَمَاذَا تَأْمُرُونَ) بىس موسى (عەم) ھەقىقەتە مېڭا نرسە قوشاسىز ونى مشورت بىرەسىز دىيو (قَالُوا ارْجِهْ وَارْجَاهُ) فرعون نىڭ قولى ايتىدىلىر موسى (عەم غە) ھەم قىلداشە (ھارون عەم كە) مەلت بىر واشلىرىنى كىچىكتىر بىر تور (وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ) دىي تورلى شەھەرلەرگە سحر چىلارنى جىيۇچى لارنى بىبار (يَا تُوَكُّ بِكُلِّ سِحْرٍ عَلِيمٍ) اول جىيۇچىلار سىڭا ھەر بىر بىك عالم سحر چىنى كىتىرلىر بوساھار سحر علمىدە موسى (عەم) غە استىن بولورلار (فَجَمَعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ) بىس بىلىگولى كون نىڭ تەيىن قىلىنغان وقتىدە (زىنەت كوفى نىڭ ضەيى وقتىدە) سحر چىلار جىيولدى (وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ اَنْتُمْ مُّجْتَمِعُونَ) دىي آدملىرگە ايتىلدى اياسىز جىيولغۇچىلارنى يەنى تىزىراڭ جىيولسىز دىيو (لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ اِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ) شايد بىز اكر استىن بولسالا دىيىن لىزىدە ساھىرلىرگە ايارىمىز ساھىرلىرگە ايارونى امىد ايتىلورلى ساھىرلىرى نىڭ غالىب بولوى اعتبارى بىرلىن كەنە اما اصل مقصودلارى حضرت موسى غە ايارماو كەنە ساھىرلىرگە ايارىر توكل بىس بوسوزنى كىنايە طرىقىچە ايتىكانلىر چونكى ساھىرلىرگە اياركاندە البىتە حضرت موسى غە ايارماولرى بولا (فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ) بىس ساھىرلىر كىلىگان زىمان فرعون كە ايتىدىلىر (اَتُنْزَلُ لَنَا لَآجِرًا) ايا بىزگە اجر بارمى (اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ) اگر بىز موسى غە استىن بولساق دىيو (قَالَ نَعَمْ وَاَنْتُمْ اِذَا لَمِنَ الْقُرْبَيْنِ) فرعون ايتىدى بىلى سىزگە اكر استىن بولسا كىز اجر بار درستلىككە سىز استىن بولدىڭىز وقتىدە مېڭا ياقىن بولغان ومنم ھىزورمىدە مەتبەلو بولغان آدملىرىدىن سىز (قَالَ لَهُمْ مُوسَى اَلْقُوا مَا اَنْتُمْ مُّلقُونَ) حضرت موسى ساھىرلىرگە ايتىدى (ساھىرلىرى سىن اول تاشلى سونمى بىزى اول تاشلىمىز دىگان نىڭ سوڭىدە) تاشلى تورغان نرسە كىزنى تاشلا كىزدىيو (فَالْقُوا حِبَالَهُمْ وَعَصِيَّهُمْ) بىز ساھىرلىرى بىلىرىنى وطايىقلارنى تاشلا دىلار (بىتەش مىڭ بىب وىتەش مىڭ طاياق ايدى دىگانلىر) (وَقَالُوا بَعِزَّةٌ فِرْعَوْنَ اَنَا نَحْنُ الْغَالِبُونَ) دىي سحر چىلار ايتىدىلىر فرعون نىڭ الوغلى بىرلىن قىسم ايتىب ايتەمىز درستلىككە بىز البىتە استىن بولۇچىلارمىز (فَالْقَى مُوسَى عَصَاهُ) بىس موسى عەم طاياغىنى تاشلادى (فَاِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ) بىس موسى عەم نىڭ طاياغى شول وقتىدوق ساھىرلىرى نىڭ بىللىرى بىرلىن طايىقلارنى واقەلەنگى روشلىرىدىن (جىلان دىيو خىيال قىلىدىر

برلن) ايلندىرگان نرسه لىرى يوتار بولدى (قَالَتِ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ) بس سحرچيلار سجدە قىلغانلارى
 حالده طاشلانەش (يغلمەش) بولدىلار يعنى حضرت موسى دان صادر بولغان معجزەنى كوردكلىرى زمانە
 اوزلرىنى مالک بولا آماولارندن سجدەگە يىغدىلار چونكە موندای معجزەنىڭ سحر بولوى مەكن توكل
 ايدىكنى بىلدىار (قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ) بۇنى عالمىڭ ربى بولغان اللەغە ايمان كىتىدىك دىدىلار
 (رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ) يعنى موسى برلن هارون ەم نىڭ ربسە (قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ)
 فرعون ساحرلەرگە ايتدى مەن سىزگە اذن بىرۈمدىن بورون موسى غە ايمان كىتىدىگىمى (اِنَّهٗ لَكَبِيرُكُمُ
 الَّذِى عَلَّمَكُمُ السَّحَرَ) درستلىككە اول موسى سىزگە سحر ايراتكان آدم كىزنىڭ الوغسىدىر يعنى موسى
 سىزگە اوزىنىڭ سحرىنىڭ بعضىنى ايراتدى بعضىنى ايراتماي قالدردى شول سەببىلى سىز غەالب بولدى
 (فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ) بس البتە سىز اشلاگان اشكەزنىڭ (ايمان كىتىۋىڭىزنىڭ) وبالنى وجزأسى تىز بلورسىز
 (لَا قُطْعَنَ اَيْدِيكُمْ وَاَرْجُلُكُمْ مِنْ خِلَافِ) البتە خىلاف ياقدان قوللارڭىزنى و آياقلارڭىزنى كىسارمەن
 يعنى اولڭ قوللارڭىزنى و قول آياقلارڭىزنى (وَلَا ضَلَبْتُمْ اَجْمَعِينَ) دىسى سىزنى جىيولغانىڭىز حالە يعنى
 ەمەڭىزنى آصارمەن (قَالُوا لَاضْيِرَ) ساحرلەر ايندىلەر سىنىڭ بوقىلاچاق اشكە بىزگە ضرر يوق (اِنَّا
 اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ) درستلىككە بىز سىنىڭ بوۋىدىڭ سەببىلى رەبىزغە ايلانگۈچىلەرمەن (قايتىۋىچىلەرمەن)
 يعنى بىز ايمانمىزدە ثابت بولماق وسىنىڭ قىلغان اشكا صبر قىلساق بىزنىڭ گناھلارمەن جويلاچاق وبىزگە
 اللەغە ياقىلق حاصل بولاچاق (اِنَّا نَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا) درستلىككە بىز رەبىمىزنىڭ خىلالارمىزنى
 (گناھلارمىزنى) بارلقاۋىنى امىد اينەمەن (اَنْ كُنَّا اَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ) فرعونگە اباركان آدملىرىدىن ايمان
 كىتىۋىچىلەرنىڭ اولگىسى بولۇمەن اچىۋەن (وَاَوْحَيْنَا اِلٰى مُوسٰى) دىسى بىز موسى ەم غە وحى قىلىق
 (اَنْ اَسْرِ بِعَبَادِى) قىللاروم (بنى اسرائيل) برلن سىر قىل (اَنْكُمْ مُّتَّبِعُونَ) درستلىككە سىز
 ابارلەش سىز دىۋە يعنى آرطىڭىزدان بىسوز نىت برلن فرعون ەم عىسكىرى ابارلەر (قوارلار)
 (فَارْسَلْ فِرْعَوْنُ فِى الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ) حضرت موسى نىڭ ەم قومى نىڭ مەسردان كىتىدىكلىرىدىن
 خىر بىرلىگىچ فرعون تورلى شەرلەرگە عىسكىر جىيۋچىلارنى بىباردى (اِنَّ هٰؤُلَاءِ لَشُرَّةٌ قَلِيلُونَ)
 اوزىنىڭ عىسكىرى جىيولغان زمانە فرعون ايتدى درستلىككە بۇلار (بنى اسرائيل) آز جماعتىر
 حضرت موسى نىڭ قومى آلتنى يوز بىتمەش مەڭ قىر بولسەدە فرعون آزغە صايغان چونكە اوزىنىڭ
 عىسكىرى ىدى يوز مەڭ بولغان دىگانلەر (وَاَنَّهُمْ لَنَا لَغَاظُونَ) دىسى درستلىككە بنى اسرائيل بىزگە
 آچولانۋچىلاردر يعنى بىزنىڭ آچونى كىتىرە تورغان اشنى (مەسردان چغولارنى) قىيۋچىلاردر (وَاِنَّا لَجَمِيعٌ
 حَاضِرُونَ) دىسى درستلىككە بىز عادتەمىزدىن اويغانو وصاقلانو بولغان قوممەن (جماعتىمەن) يعنى بىز زىراك
 وصاقلانۋچان جماعتىمەن (فَاَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ) بس بىز فرعونلارنى نىل يىلغەسى يانندە بولغان
 باغچەلاردىن ەم چىشمەلەردىن و آغا تورغان صولاردان چغاردى (وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ) دىسى آلتون و كەش
 كەبى ظاھىر ماللاردان ەم كوركەم اورنلاردان چغاردى يعنى بومەڭكۈر نەمەتلىرىدىن چغولارنىنە داعى بولغان

نرسه نى خالق ايتىڭ (كَذَلِكَ) اوشندىق يەنى بونعمتلاردن فرعونلارنى چىقاردىمىز كىي (وَادْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) دىي بوزى كىيلىنغان نعمتلارنى اسرائيل بالالارىنى بىردىك چوتكە بنو اسرائيل غرق بولودان قوتىلغاندان صوڭ مصرغە كىرى قايتوب فرعونلارنىڭ يورتلارنى وماللارنى آلدىلار دىگانلار (فَاتَّبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ) بس فرعونلار بنو اسرائيل غە ھىياش كوتارلىگان وقتىدە توتاشدىلار (آرتلارندىن كىلوب يىتدىلار) (فَلَمَّا تَرَاءَ الْجَمْعَانِ) بس ابكى جماعت قوم موسى (عهه) برلن قوم فرعون برسن برسى كورگانلرى زمانى (قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى إِنَّا لَمُدْرِكُوكَ) موسى (عهه) نىڭ يولداشلارى (بنى اسرائيل) ايتىدىلار درستلىككە بىز توتاشلىشى بىزىنى آرتىزدان فرعونلار يىتدىلار دىي (قَالَ كَلَّا) حضرت موسى ايتىدى فرعونلارنىڭ سىزگە توتاشو احتمالى يوق دىي (إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ) درستلىككە رىبم مېنى صاقلادى برلىدىمىنى فرعونلاردىن قىتلى يولايىنە كوندىر (فَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى) بس بىز موسى (عهه) غە دىي قىلىدى (أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ) طاياغىڭ برلن دىنگىز (فلزم يا كه نيل مراد) صوق دىي (فَانْفَلَقَ) بس حضرت موسى طاياغى برلن دىنگىزگە صوقىدى دىنگىز ادىن ابكى بولككە بارلىدى ھەر ابكى بولوك آراسىدە يول بولدى (فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ) بس ھەر بىر بولكى الوغ طاغ كىي بولدى (وَارْتَفَعْنَا ثُمَّ الْأَخْرَيْنَ) دىنگىز بارلىغان صوڭىدە بواوردىغە ابكىچىلارنى (فرعون ھەم قومى) بلاقى قىلىدى يەنى بنى اسرائيل نىڭ ادىن ابكى سىبى دىنگىزدە مادى بولغان ادىن ابكى بولدىن چىغى كىنگاچ فرعونلاردا آلاز آرتىدىن اول يوللارغە كىردىلار (وَانْجَيْنَا مُوسَى وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ) دىي بىز موسى (عهه) نى ھەم آنىڭ برلن بىرگە بولغان آدملىرىنىڭ (بنى اسرائيل نىڭ) بارچەسىنى دىنگىزدىن سلامت قىتقاردى (ثُمَّ اغْرَقْنَا الْأَخْرَيْنَ) مونىڭ صوڭىدە ابكىچىلارنى (فرعون ھەم قومى) دىنگىزگە باطردىق يەنى فرعونلار كىرگەننىڭ صوڭىدە بوللار بىرسى بىرسى قوشلىدىدە شونىدە ھىلاك وئالدى بولدىلار (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً) درستلىككە موسى (عهه) برلن فرعون گە قىلغان اشدە الوغ عبرت باردى (وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) قىبىلارنىڭ كوپسى بو عبرت كە ايمان كىتروچى بولمايدىلار مگر فرعون خاتونى حضرت آسىيە ھەم آل فرعون نىڭ مۇمنى بولغان حضرت خىزىل ھەم حضرت موسى غە يوسف غە ھەم السلام نىڭ قىبرىنى كورساتكان حضرت مېرىم بنت مامويا ايمان كىترودىلار (وَأَنْ رَبَّكَ لَهُمُ الْعَزِيزُ الرَّمِيمُ) واى محمد ھەم درستلىككە سىنىڭ ربكى دشمانلارندىن اوچ آلودا استىن در اوزىنىڭ دوستلارىنى رىمىت قىلوچى در (وَأَتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ) اى محمد ھەم عرب مشركلىرىنى ابراهيم ھەم نىڭ خىبرىنى اوقو (اذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ) ابراهيم ھەم نىڭ شول وقتىداغى خىبرىنى اوقو ابراهيم آتاسى ھەم قومى ايتىدى نرسەگە عبادت قىلاسزدىي (ابراهيم ھەم نىڭ بو طريق صوراودان مقصودى آتاسىنىڭ ھەم قومى نىڭ عبادت قىلغان نرسەلىرىنىڭ مەبود بولوغە مستحق بولماولارىنى بلىدرو (قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا) ابراهيم ھەم نىڭ آتاسى ھەم قومى ايتىدىلار صنملىرىگە عبادت قىلامىز دىي (فَضَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ) بس بىز يابىشقانىمىز ھالدا صنملار عبادتتىدە ھىمىشە بولورمىز (قَالَ هَلْ

يَسْمَعُونَكُمْ أَذِنَ عُون) ابراهيم عهه ايتىدى اول معبود بولغان صنم لركىز دعا قيلغان وقتكزده دعا كىزنى
اشته لرمى (اَوْ يَنْفَعُونَكُمْ اَوْ يَضُرُّونَ) ياكه عبادت قىلو كىز اوز رينه سرگه فائده بيره لرمى ياكه عبادتدن
يوز دوندىرگان آدملىرگه ضرر قىلالارمى ديو (قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آباءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ) ابراهيم عهه نىك آتاسى
هم قومى ايتىدىلر بىزنىك صنم لركه عبادت قىلومز دعامىزنى اشتوارى ياكه فائده ياكه ضرر قىلولارى ايچون
توكل بلكه بىز آتالارمىزنى شولاي صنم لركه عبادت قىلور تابىق آلا رغه اياروب بىزده عبادت قىلامىز دىر يار
(قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ) ابراهيم عهه ايتىدى مىكا خبر بىركىز نرسه گه عبادت قىلور بولدىكز
(أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ) سىز هم اولگى آتالارىكز (فَانَّهُمْ عُدُوْلِي) بس درستلىكده سىز هم اولگى
آتالارىكز عبادت قىلغان نرسه لىر (صنم لىر) مىكا دشماندىر ميان آلا رغه عبادت قىلمايم (الْأَرْبَ الْعَالَمِينَ)
لكن بىتن عالم نىك ربسى بولغان الله ميان آكار عبادت قىلامىز ياكه هر بىر معبود مىكا دشماندىر
مگر بىتن عالم نىك ربسى بولغان الله غنه دشمان توكل در معناسنده (الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ) بىتن
عالم نىك تربيه قىلوچسى بولغان الله شونداين الله در ميانى يوقدان بار قىلدى بس ميانى حق يولغه
كوندىر (وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ) دىنى شونداين الله در اول الله تعالى ميانى طعاملىدىر وميانى
صوغارور (وَإِذَا مَرَضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ) دهر قىچان آدرسام بس اول الله مىكا شفا بىرر (وَالَّذِي
يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ) دىنى بىتن عالم نىك ربسى بولغان الله شونداين الله در ميانى اوتىر مونىك صوندى
ترگىز آخىرتده (وَالَّذِي) دىنى بىتن عالم نىك ربسى بولغان الله شونداين الله در (أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي
خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ) جزأ كوندده اول الله تعالى نىك گناهمنى يارلقاوينى اميد ايتنه من
(بو سوزنى حضرت ابراهيم هضم نفس ايچون هم امتارىنه گناهدان صافلانوبى ايراتو ايچون ايتىدى
(رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا) اى رىم مىكا علمده وعملده كمالىت بىر (وَالَّذِي خَلَقَنِي بِالصَّالِحِينَ) دىنى ميانى ايزگولرگه
توتاشدىر (وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ) دىنى منم ايچون اوزمىن صونىك كلاچك آدملىر آراسنده
كوركام تاوش وشهت قىل (وَأَجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ) دىنى ميانى نعيم اوجماخىنىك وارث لىرىدىن
قىلغاي ايدىك (وَاعْفِرْ لِي) دىنى ايمان كىتىرگه موفى قىلو بىرلىن آتامى يارلقاغل (أَنَّهُ كَانَ مِنْ
الضَّالِّينَ) درستلىكده آتام آزغونلار جمله سندن بولدى (وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ) دىنى آدملىر قىرلىرىدىن
قوبارلىغان كوندده قصورمه شلته قىلو سببلى ميانى رسواى قىلما (يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ) اول آدملىر
قىرلىرىدىن قوبارلىغان كون شونداين كوندىر اول كوندده هيچ آدمنىك مالى دىنى بالالارى فائده بىرماس
(الْأَمْنُ أَلَى اللَّهِ بِقَلْبِ سَلِيمٍ) مگر الله غه كىردن وگناه غه آوشودان سلامت بولغان كوكل بىرلىن كىلگىن
آدمنىك مالى هم بالالارى غنه فائده بىرر يعنى مالى ايزگو يوللار غه صرف قىلوب بالالارىنه دنيا
وآخىرت سعادتنه سبب بولغان تربيه نى قىلغان بولسه شول كىشىنىك گنه مالى وبالالارى فائده بىرر
(وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ) اوجماخىنى كىردن وگناه دان صافلانوجىلار غه ياقىن قىلدى (وَبُرَزَتِ الْجَنَّةُ
لِلْمُتَّقِينَ) دىنى تموغنى آزغون وياوزلار غه ظاهر قىلدى (وَقِيلَ لَهُمْ) دىنى آزغون وياوزلار غه ايتلور

(اَيُّهَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اللهغه باشقه عبادت قيلغان نرسه لرگز قايدا (هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ اَوْ يَنْتَصِرُونَ) ايا عذابنى يبارو برلن سزگه ياردم بيررلرمى ياكه اوزارندن عذابنى يبارو برلن اوزلرينه ياردم بيررلرمى البته هر ايكسى يوق بلكه سزده هم معبودلرگزده تموغغه كراچكدر (فَكُنْكُمْ فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ) اول معبودلرده هم آزغون عابدلرده تموغغه قات قات يوز توبان يبارلور (وَجُنُودُ ابْلِيسَ اَجْمَعُونَ) دخى ابليس عسكرى (آدم دن وچن دن بولغان اياروچى لرى) نكڭ بارچه سنى تموغغه قات قات يوز توبان يبارلور (قَالُوا هُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ) معبودلر هم عابدلر قىقرشقان لارى حاله تموغغه ايتورلر (تَاللَّهِ اِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) الله برلن قسم ايتب ايتمهز بىز ظاهر بولغان آزغونلقد بولدىق (اِذْ نُسَوِّيكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ) شول وقتك بىز ظاهر بولغان آزغونلقد بولدىق سزنى اى صنم لر بتن عالمنك ريسى بولغان اللهغه عبادتد بىر ابر قىلور بولدىق (وَمَا أَضَلُّنَا اِلَّا الْمَجْرُمُونَ) وىزنى آذرمدادى مگر باش كافرلرمز ياكه ابليس هم عسكرى آزدردى (فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ) بس بىزگه مؤمنلرگه بولغان كى شفاعت قىلوچيلار (تموغدان قوتقاروده ياردم بيرروچيلر) بولمادى (وَلَا صَدِيقٌ حَمِيمٌ) دخى بىزگه ياقن دوست بولمادى چونكه قيامت كوننك دنياده دوست بولغان آدملر برسى برسنه آخرتك دشمان بولورلار مگر كفرن وگناه دان صاقلانوىچى دوستلارغنه آخرتك دشمان بولاسلار (فَلَوْ اَنَّ لِلنَّاسِ لَئَاكِرَةً فَتَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) بس اكر بىزنى ايچون دنياغه كىرى قايتو بولسه ايدى بس بىز ايمان كىتروچيلردن بولور ايدك (اِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً) درستلكك بوذكر قيلنغان ابراهيم (هم) قصه سنك الوغ وعظ باردر اعتبار اياسى آدم ايچون (وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ) ابراهيم قومينك كويسى ابراهيم گه ايمان كىتروچى بولمادى (وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) دخى درستلكك اى محمد (هم) سينك ربك اوج آلونى آشقدر وعغه كچى يىتكوچيدر مهلت بيرونده مرحتليدر (كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ) نوح (هم) نكڭ قومى الله نكڭ دين ايراتر ايچون يبارگان ايلچيلرىنى (بيغمبرلرىنى) يالغانغه توتدىلار (اِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ) شول وقتك يالغانغه توتدىلار نوح (هم نكڭ) قومى نوح (هم) نى اول وقتك قومنه نوح ايندى (اَلَا تَتَّقُونَ) ايا الله دن قورقمىسزنى باشقه عبادت قىلوده (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ) درستلكك مبن سزنى ايچون دين ايراترگه يبارلگان اوشانچلى ايلچيمن (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ) بس كفر اش قىلوده الله دان قورقكز وقوشقان اشك ميكا اطاعت قىلكز (وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) ودين ايراتر اوزرينه سزدن خدمت حقى صوراميم (اِنَّ أَجْرِيَ اَلَعَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ) منم خدمت اجرم توگلدرمگر بتن عالمنى تربيه قىلوچى الله اوزرينه در (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ) بس الله دان قورقكز وميكا بوى سنكز (قَالُوا اَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ اَلَا ذُلٌّ) نوح (هم) نكڭ قومى ايندىلر ايا بىز سيكا اياررمزمو حالبوكم سيكا مرتبه ومال يوزندن توبان كشيلر اياردى يعنى سيكا ايارگان آدملر توبان مرتبهلى يارلى كشيلر آلامال طمع قىلوبقنه اياردىلر ديو (قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) نوح (هم) ايندى مبن باميم آلارنى قيلغان اشلرىنى يعنى آلا راخلاص برلن

عمل قىلالارنى ياكە مال طوع قىلوب عمل قىلالارنى آنسى مىكا مەلوم توگل مین ظاهرلارینە اعتبار قىلام (انْ حَسَابُهُمُ الْاَعْلٰی رَبِّی) آلارنىڭ ايچلرىنىڭ حسابى توگلدرمگر اللەغەغە درچونكە باطنى اللەغە بلور (لَو تَشْعُرُونَ) اگر باطنى بلواللەغەغە خاص ايكانلىگى بلساگز لىكن سز بلمىسز و بىلماگان نرسەگز بىرلە سىلەشەسز (وَمَا اَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ) ومين مؤمنلرنى يانمىدان قوالاب يباروچى توگلەن حضرت نوحنىڭ بوسوزنى ايتوينىڭ سىبى شول چونكە كافرلرنىڭ سوزلرى مؤمنلرنى قوالاۋنى تىلداكلرىنى بىلدردى (اَنَا الْاَنْذِيرُ مُبِينٌ) مېن توگلەن مگر عاقل و بالغ بولغان بىلەلرنى كىردن دىگناھلاردان ظاهر قورقۇچىمىن يعنى قورقتور ايچون يبارلشەن كىرك اول آدملىرى باي و قدر بايى بولسونلار و كىرك فقير و خىل آراسىدە قدر سز بولسونلار بس نچك بايلارنىڭ تىلاۋى ايچون فقيرلرنى يانمىدان قوالاۋ مەن شائىمە موافق بولسون (قَالُوا لَنْ لَمْ تَنْتَه يَانُوحُ) نوح عەم نىڭ قومى ايتىدىلر اى نوح اگر سىن بو سوزلرگىن طيىلماساڭ (لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ) البتە طاش بىرلەن آتلاش لاردان بولورسون (قَالَ رَبِّى اِنْ قَوْمِى كَتَبُوْن) نوح عەم ايتىدى اى رېم درىستلىكە مەن قومى مېنى يالغانغە توتىدىلار (فَأَفْتَقَ بَيْنِى وَبَيْنَهُمْ فَتَحَا) بس مەن بىرلەن قومى آراسىدە حك قىلماق بىرلەن حك قىل (وَنَجَّيْتِى وَمَنْ مَعِى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) دىخى اوزمىنى ھەم مؤمنلردن اوزم بىرلەن بىرگە بولغان آدملىرىنى قومىنىڭ يادىز قىلدان نىسداق قۇتقار (فَانْجَيْنَاوْهُمْ مَعَهُ فِى الْفُلْكِ الْمَشْجُونِ) بس بىز نوح عەم نى ھەم نوح بىرلەن بىرگە بولغان مؤمنلرنى آدملىر، حيوانلار، قۇشلار بىرلەن ايچى طولى بولغان كىيەدە قوتقاردى (ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ) مونىڭ موگىدە مؤمنلرنى قۇتقارغاندىن سوڭ نوح قومىنىڭ قالغان قومىنى صوغە (طوفان صوبىنە) باطردى (اِنْ فِى ذٰلِكَ لَآيَةٍ) درىستلىكە ذكر قىلىنغان نوح قىسەسىدە الوغ عبرت ھەم وعظ باردى (وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ) نوح عەم قومىنىڭ كوبىسى نوحغە ايمان كىتروچى بولمادى (وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُو الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) دىخى درىستلىكە اى محمد عەم سىنىڭ رېبىڭ البتە دشمانلارنىدىن اوچ آلوغە قادىردىر مەلت بىرونىدە شىقتىلى در (كَذَّبَتْ عَادُ الْمُرْسَلِينَ) عاد قىبىلەسى پىيغىمبەرلرنى يالغانغە توتىدىلار (اِذْ قَالَ لَهُمْ اٰخُوهُمْ هُوْدُ) شول وقتىدە ھود قومى يالغانغە توتىدىلار اول وقتىدە قىرداشلىرى ھود قومىنى ايتىدى (الَا تَتَّقُوْنَ) ايا اللەدان قورقمىسىز مې (اِنِّى لَكُمْ رَسُوْلٌ اٰمِيْنٌ) درىستلىكە مېن سىزگە دىن اۋىراتار ايچون يبارلىگان اشانچى ايلچىمىن (فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْنَ) بس كىفر اش قىلودە اللەدان قورقۇڭ ھەم قوشقان اشىدە مىكا بوى صونۇڭز (وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ) وسىزدىن دىن اۋىراتوم اوزرىنە يال و خىستەت ھىي صورامىم (اِنْ اَجْرِى الْاَعْلٰی رَبِّ الْعَالَمِينَ) مەن اجرىم توگلدر مگر بۇنىن عالمىنى تىربىيە قىلوچى اللە اوزرىنە در (اَتَبْنُوْنَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةٍ تَعْبَثُوْنَ) ھەر بىر بىۋىك اوردىدە اويغانغانىڭز ھالەدە اوتكوچىگە علامەت بولغان بىنانى بنا قىلورسىز مې چونكە ھود عەم قومىنىڭ بىرىك بىنالار باصاۋى اوتكان آدملىرىنى كورب مىغىرە ايتىار ايچونكىگە بولغان سىفردە وقت بوللارنى يىلدىز بىرلەن استىلال قىلوب تاپقانلار ياكە ماقتانوشە تورغان سىراىلارنى بنا قىلورسىز مې معناسىدە (وَتَخْنُوْنَ مَصَانِعَ) دىخى بىر آستىدە صوغە تورغان اوردونلار ياكە

بيوك سرايلار يا صارسزمى (لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ) دنيا ده منگو قالوگىزنى اميد ايتوگىز ايچون (وَإِذَا بَطَشْتُمْ
 بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ) وهر قيچان صوغو يا كه اولترو بىرلن توتساگىز جبر و ظلم قىلغانگىز حالده توتارسىز يعنى كشىنى
 صوقساگىز يا كه اولتوساگىز ادب ايراتو قصدى بىرلن قىلما سىز بواشنى بلكه شفقتسىز ظلم قصدى بىرلن قىلورسىز
 (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس بواشلىرىنى قوبو بىرلن الله دان قورقگىز هم ميكا قوشقان اشمك اطاعت قىلگىز
 (وَاتَّقُوا اللَّهَ أَمَّاكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ) دى شونداين الله دان قورقگىز اول الله سرگه اوزگىز بىلگان نرسه بىرلن
 انعام قىلدى (أَمَّاكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ) سرگه دورت آياقلى حيوانلار دى بالالار بىرلن انعام قىلدى (وَجَنَّاتٍ
 وَعُيُونٍ) دى بافجه لار هم چيشمه لىر بىرلن انعام قىلدى (إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ) درستلكه
 اگر بونعمتلىرگه كفران قىلساگىز سرگه الوغ كونىك (قيامت كونىنىك) عذابندن قورقامن (قَالُوا سَوَاءٌ
 عَلَيْنَا هُوَ (عَم) نَكْ قَوْمِي) ايتدىلر بىرگه برابردر (أَوْعِظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ) كىرك بىرگه وعظ
 قىل و كىرك وعظ قىلوچىلاردن بولما يعنى سىنىك وعظكىنى قبول قىلمايمىز (إِنَّ هَذَا الْأَخْلَقُ الْأَوَّلِينَ) سىنىك
 بىرگه كىنرگان نرسهك توگلدىر مگر اولگىلر نىك عادتىدر اولگىلرده سىنىك كى سويلىلر ايدى (وَمَا نَحْنُ
 بِمُعَذِّبِينَ) دبىز بواش برابرند عذاب قىلنمىشلار توگلدىز (فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ) بس هود (عَم) قومی
 هر دى يالغانغه توتدىلار يالغانغه توتولارى سببلى بىز آلارنى هلاك ايتدىك يعنى قاطى جىل بىرلن (إِنَّ
 فِي ذَلِكَ لَآيَةً) درستلكه هود (عَم) نىك قصه سنك الوغ عبرت باردر (وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) و هود قومىنىك
 كوبسى هود (عَم) گه ايمان كىتروچى بولما دى (وَأَنَّ رَبَّكَ لَهْوَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ) درستلكه سىنىك ربكى
 اى محمد (صلى الله تعالى عليه وسلم) البته دشمنلارندن اوج آلوغه كچى ينگوچىدر مهلت بىرونك
 مرمتلىدر (كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ) ثمود قبيلهسى پىغمبرلىرىنى يالغانغه توتدىلار (إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ
 صَالِحٌ) شول وقتك يالغانغه توتدىلر اول وقتك ثمود قبيله سىنىك قرداشى صالح (عَم) قومنه ايتدى (أَلَا
 تَتَّقُونَ) ايا كفراش قىلوده الله دن قورقمايسزمى (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ) درستلكه مین سرگه الله طرفندن
 دىن ايراتر ايچون يبارلگان اشانچلى ابلچىمين (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس خلافت قىلوده الله دن قورقگىز
 وقوشقان اشمك ميكا اطاعت قىلگىز (وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) و دىن كىراتوم اوزرىنه سزدن اجر
 صورامىم (إِنَّ أَجْرِيَ الْأَعْلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ) منم اجرم توگلدىر مگر بون عالمى تربيه قىلوچى بولغان الله
 اوزرىنه در (أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هُمْنَا آمَنِينَ) كفرگىزده دوام قىلساگىز بواورنك قرارلاندىرلغان نعمتلىرده
 عذابدن امين بولغانگىز حاله قالدىلش بولورسىزمى اول نعمتلىرىنى بيان قىلوب الله تعالى ايتنهر
 (فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ وَزُرُوعٍ) بافجه لارده دى چيشمه لرده هم ابگىلرده عذابدن ايمىن بولغانگىز حاله
 قالدىلش بولورسىزمى (وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ) دى بوطاقلارى يوشاق بولغان خرما آغاچلارنك قالدىلش
 بولورسىزمى يعنى اگر بوقباحتملكىرگىزده هميشه بولساگىز البته بونعمتلىر سزدن آلناچق (وَتَنَحْتُونَ مِنَ الْجِبَالِ
 بُيُوتًا فَارِهِينَ) هم شادلانغانگىز حاله طاغلاردن ايلور يا صارسىز (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس الله دن قورقگىز

وَمِثْلًا اطَاعَت قِيلَ كُزْ (وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ) دخی اسراف قیلوچیلارنک اشینه ایارماک (الَّذِينَ يَفْسُدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ) شوندا این اسراف قیلوچیلاردر بیرده بوزلق قیلور و ترکک قیلاماسلار (قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ) صالح (عهم) نك قومی ایندیلهر آخچ سین معقول بولماغان سوزنی سویلی تورغان سحرلانمش آدملردن سن (مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا) توگل سن مگر بزنك کبی آدمگنه سن بزدن آرتوق توگل سن (فَأْتِ بَيِّنَاتٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) بس اگر دعوا کد راست سوز ایالرندن بولساك دعوا کنگ راستقنه دلالت قیلا تورغان معجزه کیترشوندن صوگ صالح عهم دعا قیلدی الله تعالی نك اذنی برلن قاطی طاشدن برتوه چقدی قومینك صوراغایه شول ایدی (قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ) صالح (عهم) ایندی بو طاشدن چقغان نرسه آنا توه در (لَهَا شَرِبٌ وَلَكُمْ شَرِبٌ يَوْمَ مَعْلُومٍ) اول توه ایچون صودن الش باروسرنك ایچونک معلوم کونک صودن الش بارسز اوز نوبنگرده صودن بولغان الشکزی آلورسز توه نوبتنک توهگه طارلق قیلاماسسز (وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ) وتوهگه یاوزلق برلن (صوغو و بوغازلاو برلن) توتونماک (فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ) بس اگر اول توهنی صوقساکز یا که بوغازلاساکز الوغ کونک عذاب توتارسزنی (فَعَقَرُوهَا فَاصْبِرُوا نَادِمِينَ) بس صالح (عهم) نك قومی اول توهنی بوغازلا دیلار بس عذاب اینودن قورقب بوغازلاوارینه اوکئوچی بولوب اورل دیلر (فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ) بس صالح (عهم) قومنی و عک قیلنغان عذاب توتدی (أَنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً) درستلکده صالح (عهم) نك ذکر قیلنغان قصه سنک الوغ عبرت بولغوچیدر (وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) و صالح قومی نك کوبسی صالح (عهم) غه ایمان کیتروچی بولمادیلار اکرده بوپیغمبرلرنک قوملرنن یارطسی یا که کوبسی ایمان کیترسه عذاب اینماگان بولور ایدی نناکه قریشلرنک کوبسی نك رسول الله غه ایمان کیتروچی برکتده قالغانلاری مونداین عذابدن قتل دیلار الله تعالی نك کوبسی ایمان کیترمادی دیگان سوزنک بو بیان غه اشارت بار (بِضَاوَى) (وَأَنَّ رَبَّكَ لَهْوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) دخی درستلکده سینک ربك ای محمد (عهم) البته دشمنانلرنن اوج آلوغه کچی یتکوچیدر هم مهلت بیرونک مرهمتلیدر (كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطَ الْمُرْسَلِينَ) لوط (عهم) قومی الله نك دین لیراتر ایچون یبارگان ایلچیلرینی بالغانغه توتدیلار (أَذَقَالَهُمْ آخُوهُمْ لُوطٌ) شول وقتده لوط قومی پیغمبرلرنی بالغانغه توتدیلار اول وقتده قرداشلری لوط (عهم) ایندی قومنه (أَلَا تَتَّقُونَ) ای کفر و گناه اشلر قیلوده الله دن قورقمیسز می دیو (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ) درستلکده مین سزگه دین لیراتر ایچون یبارلگان اوشاچلی ایلچیمون (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ) بس خلافق قیلوده الله دان قورقکز و قوشقان اشمک میکا اطاعت قیلکز (وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) و مین سزگه دین لیراتوم اوزرینه اجر صورامیم (إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ) منم اجرم توگل در مگر بتن عالمنی تربیه ایتوچی الله اوزورینه در (أَنَا تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ) ای اوزرکزه باشقه بولغان عالم خلقدان آبرولوب ایرلرگه کیله سزمی یعنی ایرلر برلن فامش اش قیلوده باشقه آدملر سزگه شریک توگل بواش بالغرسز دن گنه صادر (وَتَدْرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ) ربکز سزنگ فائده لئوکز ایچون

ياراڭقان نرسەلارگۇنى قويا سىزمى (مَنْ أَرَادَ اجْتِمَاعَهُمْ) خاتونلارگۇزدان بولغۇچى اول نرسەلەر (بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ) بىلكە سىز قىياپەتلىككە چىكىدىن اوتكان قومسىز (قَالُوا لَنْ نَمُوتَ أَبَدًا) لوط (عەم) نىڭ قومى ايتىدىلەر
 اى لوط اگر بوسوزلرگۇن طيياماساڭ (لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَخْرُجِينَ) البته سىز آرامزدان چىقارلىق آدملىرىدىن
 بولورسىزىنى سىنى قازابل يىبارىمىز (قَالَ إِنِّي لَعَلَّكُمْ مِنَ الْغَالِينَ) لوط (عەم) ايتىدى درىنلىككە
 مېن سىزنىڭ بولاشلرگۇز ايچون آچولانوجىلاردان سىزگە بوقىياپەت اشلىرگۇزدن طيوردەنى قىدىر جىق قىلساڭىزدان
 توقطاو احتمال يوقىدىر (رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ) اى رېسىم اوزىمنى ھەمدە اھلىمنى قومنىڭ قىلغان
 عمللىرىنىڭ عىبادىتىدىن قۇتقار (فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ) بىس لوطنى ھەم اھلىنى ھەممەنى قومنىڭ
 ايرىشكان عىبادىتىدىن قۇتقاردى (الْأَعْرُوزَا فِي الْغَابِرِينَ) مگر لوط اھلىدىن لوط خاتونى بولغان قارىچىنى
 قۇتقارماق اول قارىچى عىبادىتى قالىوجىلاردان بولدى چونكى لوط عليه السلامنىڭ خاتونى لوط قومىنىڭ
 بوقىياپەت اشلىرىنى رازى بولغان رضا بولۇچىلىق عىن شول گناھنى قىلۇمكىنىڭ بولۇقىدىن عىبادىتى ھەم
 اورطاق بولغان (ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَعْرِينَ) لوطنى اھلى بىتى ايلە عىبادىتىدىن قۇتقارغاننىڭ صۇننىڭ قالغان قومىنى
 ھلاڭ ايتىدىڭ (وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا) واول قوم اوزىنى يىغۇر يىغۇردى اللە تەلى طاش يىغۇردى
 دىگانلەر (فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ) اللە طرفىدىن يىغۇر يىبار قورقۇنۇش آدملىرىنى يىغۇر يىغۇردى
 (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً) درىنلىككە ذكر قىلغان لوط (عەم) قىسسىنىڭ الوغ عىرت ووعظ باردى (وَمَا كَانَ
 أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) لوط قومىنىڭ كۆپسى لوط (عەم) گە ايمان كىتىرۇچى بولمايدى شونىڭ ايچوندى اوزلىرىنى
 عىبادىتى ايرىشدى (وَأَنَّ رَبَّكَ لَهْوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) دىنى درىنلىككە سىنىڭ رېسىمى (عەم)
 البته دشمانلاردىن اوج آلوغە كۆچى يىتكۇچىدىر ھەم مەھلىت بىرونىڭ مەھملىتىدىن (كَتَبَ أَصْحَابُ
 الْآيَةِ الْمُرْسَلِينَ) ايكە (ايكە دىيو يوشاق آغاچلار اوسە تورغان اورمانغە ايتلە بولادىرىنى
 مەدىن ياقىنىدەغى شەيب عەم قومى تورغان اورمان مراد) ايلارى يىغۇرلىرىنى يالغانغە توتىدىلار
 (إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ) شول وقىدە ايكە ايلارى يىغۇرلىرىنى يالغانغە توتىدىلار اول وقىدە شەيب عەم
 ايكە ايلارىنى ايتىدى (الْأَتَقُونَ) ايا اللەدان قورقۇمىسىز كىفر وگناھ اشلىر قىلۇدە (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ
 أَمِينٌ) درىنلىككە مېن سىزگە اللە طرفىدىن دىن ايراتىر ايچون يبارلىگان ايلچىمىن (فَاتَّقُوا اللَّهَ
 وَأَطِيعُوا) ياوز اشلىرگۇزدە اللەدان قورقۇڭىز وقوشقان اشمە مىڭا اطاعت قىلىڭىز (وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ
 مِنْ أَجْرٍ) دىن ايراتوم اوزىنى سىزدىن اجر سورامىم (إِنَّا أَجْرِي الْأَعْلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ) مەم اجرىم توگلىدى
 مگر بىن عالمى تىرىيە قىلۇچى اللە اوزىنىدە (أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ) اولچاودە كامىل
 قىلۇب بىرىڭىز وكىمتوچىلاردىن بولماڭىز (وَرِزُوا بِالْقِسْطِ الْمُسْتَقِيمِ) دىنى توغرى اولچاودە بىرلىن اولچاڭىز
 (وَلَا تَبْغَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ) وادىلرڭىز حقلاردان ھىچ نرسەنى كىمتماڭىز (وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ)
 دىنى يىپىردە كىشى اولتۇرۇ، طالادۇ، يول باصۇ كىشى بوزدۇق اشلىرىنى قىلغانىڭىز ھالە يىرماڭىز (وَاتَّقُوا
 اللَّهَ الَّذِي خَلَقَكُمْ) دىنى اوزىڭىزنى ياراپقان اللەدان قورقۇڭىز (وَالْجَبَلَةَ الْأَوَّلِينَ) واوزىڭىزدىن اولگىلرڭىز

خاف لارندان قورقۇز (صافلانكز) (قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ) شعيب عەم نىڭ قۇمى اينىدىلار آخىق
 سىن سەلانىش آدمىلردىن سىن (وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا) وسىن ئوڭلىسون مگر بىزنىڭ كىيى آدمىسون
 بىزدىن آرتۇقلىڭ يوقىر (وَأَنْ نُّظَنُّكَ لِمَنِ الْكَادِبِينَ) ودرستلىككە بىز سىنى يىغىمىرلىك نى دعوا كە
 يالغانچى لاردان دىوگمان قىلامىز (فَأَسْقُطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ) بىس بىزنىڭ اوزىمىزگە گىركىن كىسا كلىر
 تشر (إِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ) اگر دعوا كە راست سوزلىلردىن بولساڭ (قَالَ رَبِّى أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ)
 شعيب عەم ايندى رېم سىزنىڭ قىلغان اشكىزنى مېنىدىن بىلگۈچىلار كىر وسىزگە مەنەب بولغان عذابى
 اوزى بىل بىلدىر (فَكَذَّبُوهُ) بىس شعيب عەم قۇمى شعيب نى يالغانغە توتىدىلار (فَأَخَذَهُمُ عَذَابُ
 يَوْمِ الظُّلَّةِ) بىس شعيب عەم قۇمنى بلوط كولاگالەگان كۈننىڭ عذابى توتىدى يعنى الله تعالى ىدى
 كۈننى غايىت اسسى قىلدى تمام بىلغە صولارى قاينادى شوندىن صولۇڭ بلوط ظاھر بولدى شول بلوط
 آسنە جىبولىدىلار شوندىن صولۇڭ الله تعالى كوكىن اوط باغدىرى ھەسسى يانب ھلاك بولىدىلار (إِنَّهُ
 كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ) درستلىككە كولاگە كۈننىڭ عذابى الوغ كۈننىڭ عذابى بولدى (إِنَّ فِي ذَلِكَ
 لَآيَةً) درستلىككە ذكر قىلغان شعيب عەم قەسەندە اعتبار اياسنە الوغ عبرت ھەم وعظ باردىر (وَمَا
 كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ) وشعيب قۇمى نىڭ كۈبىسى شعيب عەمگە ايمان كىتروچى بولمادى (وَأَنَّ رَبَّكَ
 لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) دىنى درستلىككە سىنىڭ رىڭ اى محمد (صلى الله عليه وسلم) البتە دشمان لارندان
 اوج آلۇغە كۈچى يىنكچىلار ھەم مەلت بىرونىڭ شىققىلىدىر الله تعالى شعرا سورەسندە نىچە يىغىمىرلىرنىڭ
 قەلارنى رسول اللهغە بيان ايندى: يىغىمىرلىرنىڭ دىن ايراترايچون قۇملىرى طرفىدىن نى قدر اداچقا
 كۈرۈلرېنى ھەم ھەربىرىنىڭ قۇمنى نىچە تورلى بوزق اشلىر بولدىنى ھەرقايسىنىڭ اوزلىرىنە مەنسب
 عذاب چىكىدىلرېنى * بويىدى يىغىمىرلىرنىڭ قەسەنى بياندىن مقصود رسول اللهنىڭ كۈكلىنى تىلىمە اللهنىڭ
 ياردىمىدىن امىد سىز بولمايى رسول اللهنىڭ قۇمنى قورقتىا گىراولسى قۇملىرى قىلغان اشلىرنىڭ مىلنى قىلسالار
 آلارغە ايرىشكان عذابنىڭ رسول الله امتنەدە ايرىشاچكى بلىدىر (فَاعْتَبِرُوا) (وَأَنَّهُ لَنَتَزِيلُ رَبَّ الْعَالَمِينَ)
 دىنى درستلىككە اول قرآن بىتن عالم نىڭ رېسى بولغان الله طرفىدىن ايندىرلىمىشدر (نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ
 الْأَمِينُ عَلَى قَلْبِكَ) اول قرآننى سىنىڭ قلىڭ اوزىرىنە ھىمە اوشاچلى بولغان روح (جبرائيل عەم)
 ايندىردى بو آيت ذكر قىلغان ىدى تورلى قەسەنىڭ ھىقلىنى تىقلىر بولا ھەم قرآننىڭ معجز بولۇپنە
 ورسول اللهنىڭ ھىق يىغىمىر بولۇپنە تىببە بولا چونكە بوقەلاردىن خىرىيرو البتە اللهدىن ھى بولا چونكە
 بوقەلارنى رسول الله ھىدىن باشقە ھىچ طرىق بىرلن بىلگەنى يوق قلىدىن جان مراد بولاسە خاسلاونىڭ
 ھەسسى ظاھر اگر قلىدىن مخصوص عضو مراد بولاسە قلىنى خاسلاونىڭ ھەسسى چونكە روحانى بولغان
 مەنلار اول جان غە اينە صوڭرە قلى بىرلن جان آراسىنى تىلق بولدى اچون قلى كە كۈچە آندىن مېىگە
 آئىبىس قۇۋەتتەنغىلەنڭ لۇھى (طائىقاسى) اول روحانى مەنلار بىرلن نىقىش لىنە (بىضاوى) (لَتَكُونَ مِنَ الْمُنْذَرِينَ)
 بلىدىر قورقتۇچىلاردىن بولماقك اچون (بلىسان عَرَبِيٌّ مُّبِينٌ) آخىق بولغان عرب تلى بىرلن بلىدىر

قورقۇچىلاردىن بولۇڭ ايچون ياكە آچق بولغان عرب تلى بىرلن قىلىڭ اوزرىنە جبرائىل (عه م)
 اينىردى معناسىك چۈنكە عجم تىلىدە بولاشە عرب قومى فەم قىلا آلماسلار ايدى بس قورقۇدە فائىدە بولماس
 ايدى بس بۇوقىدە قىلىنى خااصلارنىڭ سېبى چۈنكە عرب تىلىدىن باشقە تىلە اينىرلىسە قىلىپ كە اينىرلاى
 تىلگە اينىرلور ايدى چۈنكە عربدە عرب بولماغان كىشىنىڭ تىلىنى بىلورگە مەكىن لىكن قىلىدە
 آتاتلى كىنە قارلانا (احمىد يە) (وَانَّهُ لَقِيَ زُبْرًا لَّوْلَيْنَ) دىنى درىستلىكە اول قرآن اولىگىلارنىڭ
 كىتابلارنىكە ھەم ئايتىدۇر يەنى باشقە كىتەب سماۋىيەدە قرآن نى ذىكر باردر ياكە قرآن نىڭ معناسى ئايتىدۇر
 معناسىكە ياكە رسول اللە نىڭ صىفى ئايتىدۇر معناسىكە ايكنچى احتمالگە (قرآن نىڭ معناسى ئايتىدۇر بولۇ
 احتمالە) بىنا قىلارە فارس تلى بىرلن قرآن نىڭ درىستلىكە اسىندال قىلغانلار چۈنكە
 قرآن نىڭ معناسى باشقە كىتەب سماۋىيەدە ئايتىدۇر بولسە قرآن دىبو معناسىدە اطلاق قىلىنە
 ايكەن بس قرآننى باشقە تىلگە ترجمە قىلىنغاندە ھەم قرآن بولماچۈنكە الەنە باشقە سماۋى كىتابلارە
 قرآن عرب تىلىدە بولماى (زىيادە بىيان احمىد يەدە) حاصل معناسى قرآن اللەدان ھەمى آنى ھىزرت
 جبرائىل رسول اللە نىڭ قىلىنە اينىردى آدملىرىنى آچق عرب تلى بىرلن قورقۇچىلارچون اكر اينىساك ھىمد
 (عه م) بۇنى خلق غە دىن اويىراترايچون بىبارلىگان بولسە نى ايچون آنىڭ كىتابى عرب تىلىدە اينىگان نىك
 باشقە تىللەدە اينىماگان دىبو جوابە اينىورمىز اللە نىڭ عادىتى چارى بولدى اۋل بىرامىنى اصلاح قىلىپ بىرلن
 صوكرە بولامىنى باشقە امتلىرگە علمە ھەم عملە مثال قىلدى ھەم بۇدىن تىرىيەسى بىرلن تىرىيەلىگان امتنى
 باشقە امتلىرگە بىباردى قرآن نىڭ عرب تىلىدە بولۇى تر كىرنىڭ چىن لىرنىڭ ھىزىرنىڭ عرب لىردىنە دىنلىرىنە
 تىسەك قىلىپ بوزىدىن بىر نېچى صلابتىلى مسلمان بولولارندىن منع قىلىمى اللە نىڭ عادىتى شول روشچە بىرگان
 ھەم آدملىرنىڭ عادىتى شول روشچە چۈنكە شىرق خلقىن ھىمايە ھەم ھافىظە دعواسىدە بولغان ياۋروپا دولىتلىرىدە
 سياستلىرىنى اوزلىرى نىڭ خاص تىللىرى بىرلن تىدبىر قىلالار (صفوة العرفان) (اَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ) ايامكە
 كافىرلىرى ايچون قرآن نىڭ اللەدان اينىرلىش بولۇپنە ياكە ھىمد صلى اللە عليە وسلم نىڭ پىيغەمبىر بولۇپنە
 علامەت بولمايدىمۇ (اَنْ يَّعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَآئِيلَ) بنى اسرائىل عالملىرى نىڭ كىتابلارنىكە رسول اللە نىڭ
 صىفىنى بىلورلى (وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ) واكر بىز قرآننى عرب بولماغان آدملىردىن بىغىسىنە
 اينىدرساك ايدى ياكە عرب تىلىدىن باشقە تىلدە اينىدرساك ايدى معناسىكە (فَقرَأَهُ عَلَيْهِمْ) بسس اول
 قرآن اينىرلىش عرب بولماغان آدم ، قرآننى مەكە كافىرلىرىنە اوقسە ايدى (مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ) مەكە كافىرلىرى
 دشمانلىقلارى وتكىرلىكلىرى ايچون اول آدمگە ايمان كىتىرۈچى بولماسلىرى ايدى (كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ
 فِي قُلُوبِ الْمُتَجَرِّمِينَ) اۋشنداق كافىرلىرنىڭ كۈنلىرىنە كىرنى كىرنىكە بىز (لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ
 الْأَلِيمَ) رىنجىكۈچى عذابنى كۈرگانلىرىنە قدر قرآنغە ايمان كىتىرماسلىرى (فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ)
 بس قرآنغە ايمان كىتىرماگان آدملىرگە رىنجىكۈچى عذاب كىنىت كىلور ھالبۇكىم آلار عذابنىڭ كىلۇپنى
 بىلماسلىرى (فَيَقُولُونَ هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ) بس عذاب كىلىگىچ ايتورلىر اياپىز مەلت بىرلىش تۈگىلى دىبو

(أَفَعَدَابُنَا يَسْتَعْجِلُونَ) ايايىزنىڭ عذابىمىزنى آشتىدورلارمى اول كافرلىرى (أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ) اى محمد (عليه السلام) خبر بىر مىڭا اگر بىز مكه كافرلىرىنى دىنپا فائىلىرى بىرلن كوپ يىللار فائىلىرى لىندىرساڭ (ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ) مونڭ صوڭىدىن اول كافرلىرگە وعيد قىلىنغان نىرسەلىرى (عذاب) كىلىسە (مَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمَتَّعُونَ) مكه كافرلىرىدىن نىرسەنى موڭسىز قىلور فائىلىرى لىنگان نىرسەلىرى عذابى بىبارودە البتە ھىچ نىرسەنى موڭسىز قىلماس ياكە كوپ يىللار فائىلىرى لىلىرى عذابى بىبارودە فائىلىرى بىرمادى ھم آلار دان موڭسىز قىلمادى معناسىدە (وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ) وبىز ھىچ قىرىدەن (اهللىدىن) ھلاك قىلماق (إِلَّا لَهَا مُنْذَرُونَ) مگر ھلاك قىلىق ايسە اول قىرىدە (اهلى) اىچون قورقتوچىلار بولدى يعنى ھىچ بىر قىرىدە اھلى اۆل بىيغىر بىباروب دىننى ئۇيراتماسىدىن بورون ھلاك قىلماق (ذِكْرَى) اول قومنى وعظلا اىچون قورقتوچىلار باردر يعنى بىباردك (وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ) دىنى بىز ھىچ بىر بىندەگە ظلم قىلوچى بولماق يعنى قورقتوچى بىبارماسىدىن بورون ھلاك قىلو بىرلن (وَمَا نَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ) وقرآننى شىطانلار ايندىرمادى يعنى مشركلر زعم قىلغانچە قرآن شىطانلارنىڭ كاھن (غىبىدىن خبر بىروچى) لىرنىڭ كوڭللىرىنە سالغان نىرسەلىرى قىيلىدىن توكل (وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ) دىنى شىطانلارغە قرآن بىرلن اينىلىرى درست بولماق (وَمَا يَسْتَطِيعُونَ) دىنى شىطانلارنىڭ قرآننى ايندىرگە قوتلىرىدە يىتباس (إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمْعَزُولُونَ) درستلىككە اول شىطانلار فرشتەلىرىنىڭ سوزلىرىنى اىشتودىن صورامىش لاردىر يعنى اىشتە آلماسلار چونكە فرشتەلىرى سوزىنى اىشتولرى اىچون فرشتەلىرگە ذاتلىرىنىڭ صفتلارنىڭ ھم اللەنىڭ فىضى قبول شىطانلارنىڭ مشارك بولوى شرط شىطانلارنىڭ نفس شىرىرەلىرىنىڭ فىض ھقىنى قبولى مكن توكل (فَلَا تَتَّبِعْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ) بس اى محمد ھەم اللە بىرلن اىكنچى معبود اۇندەمە (فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذِّبِينَ) بس، اگر اىكنچى معبود اۇندەساڭ عذاب قىلىنىش لار جملەسىدىن بولورسون (اللە تعالىنىڭ رسول اللەغە : طرىق خطاب قىلوى رسول اللەنى اخلاصىنى آرتىدروغە قوزغالتو وباشقە بىندەلىرگە شىقت بولا) (وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ) وای محمد ھەم ياقىن بولغان قىيىلەلىرىنى عذاب بىرلن قورقۇ (بو آيت اينىڭان صوڭىدىن رسول اللە صفا طاغىنە منىب ھەر قاىو قىيىلەسىنى چاقردى وھرقاىوسى جىولدىلار رسول اللە بۇلارغە ايتدى اى عبدالمطلب بالالارى اى ھاشم بالالارى اى عبدمناف بالالارى اى عباس وای صفىھە مىن سىزنىڭ ھىڭزىدە اللەنىڭ عذابىدىن ھىچ نىرسەنى ماللك توكل مىن وسىزنى اللەنىڭ قاطى عذابى بىرلن قورقۇپامون دىيو) (وَأَخْفِضْ جَنَامَكَ لِمَنْ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) دىنى مؤمنلردىن اوزىڭا ابارگان آدملىرگە قناطىنى توشە وجانبىكىنى بوشاق قىل يعنى شىقتىلى بول دىمىڭ (فَإِنْ عَصَوْكَ) بس اگر قىيىلەڭ سىڭا عاصى بولسalar يعنى ابارماسالار (فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ) بس ايت سىن آلارغە مىن سىزنىڭ قىلغان اشكزدىن بىزگە چىمون دىيو (وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ) دىنى دشىمانلارىنە غالب بولوچى دوستلارىنە مەرحىمت وباردم قىلوچى اللەغە اشلىرىنى طابشر (إِنِّى بِرَأَاكَ حِينَ تَقُومُ) شونداىن اللەغە اشلىرىنى طابشر اول اللە سىنى نمازغە توردىڭىڭ وقىندە كورر (وَتَقَلِّبُكَ فِي السَّاجِدِينَ) دىنى نماز وقتلارنىدە نماز اوچوچىلار

۲۲۰ ایچند آياق اوزره باسقان و اولترغان مالک ایلنوکنی کورر یعنی نمازده تورلی حاله بولونکنی کورر
 (اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) درستلسکە اول الله سینک سوزکنی ایشقوچیدر ونیت قیلغان نرسه کنی بلسگوچیدر (هَلْ
 اُنْبِئْتُمْ عَلٰی مَنْ تَنْزِلُ الشَّيَاطِیْنُ) ایاسزگه خبر بیریمو کم لراوزهرینه شیطان لاراينار (تَنْزِلُ عَلٰی كُلِّ
 اَفَّاكٍ اَنِیْم) شیطان لاراينار هر بیر یالغانچی ویاوز کشی اوزهرینه مسلیمة الکذاب وباشقه یالغانچی
 کاهنلرکی (یُلْقُوْنَ السَّمْعَ وَ اَعْثَرُوْهُمْ کَاذِبُوْنَ) شیطان لار فرشته لردن اشتکان نرسه لرینی اوزلری نلک
 دوستلارینه صالورلار شیطان لار رجم (آطو) برلن طییلماسدان بورون فرشته لرنلک سوزلرینی ایشتورلر
 ایدی هم فرشته لردن بعض نرسه لرنی اشتب دوستلارینه القاء قیلالار ایدی یا که یالغانچی یاوزلار
 (کاهنلر) شیطان لار سوزینه قۇلاق لارینی صالوب آلاردان وهی نرسه نی آلوب کشیلرگه سویلی لر
 ایدی معناسنه حالبوکم اول شیطان لار نلک کوبسی یالغانچیلاردر چونکه فرشته لردن تیوشنچه ایشته
 آلامدیلار یا که شیطان لار سوزینی قۇلاق غه آلمان آدملرنلک کوبسی یالغانچیلاردر معناسنه (وَالشُّعْرَاءُ
 یَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ) جرچیلار آلا رغه چیکدن آزغان آدملر ایار برس محمد صلی الله علیه وسلم گه ایارگان
 آدملر آزغون لار توگل بس رسول الله ده شاعر توگل (اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ فِیْ كُلِّ وَاْدٍ یَّهْمُونَ) ایابلیمسونمی ای
 محمد (هم) درستلسکە اول جرچیلار سوزدن هر چورده یعنی هر فنک یا که هر بیر باطل و لغوده حیران
 قالورلار چونکه جرچیلار نلک کوب مقدمه لری خیالی حقیقت سزگنه (وَاَنَّهُمْ یَقُولُوْنَ مَا لَا یَفْعَلُوْنَ) دخی درستلسکە
 اول جرچیلار جرولارونک قیلاماغان نرسه لرینی اینورلر (اَلَّا الَّذِیْنَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) مگر
 شونداين شاعرلرگه آزغون لارا یارس اول شاعرلر ایمان کیتردیلر هم ایزگواشلر قیلدیلار (وَذُکُرُوا
 اللّٰهَ کَثِیْرًا) دخی الله نی کوب ذکر ایتدیلر (وَاَنْتَصِرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا) دخی کافرلر طرفندان قباحست
 شعرلر برلن ظلم قیلنمش بولمقلاری صوکنندان آلاردان شعر برلن اوج آلدیلار بوشاعرلر نلک مثال لاری
 رواحه اوغلی عبد الله ثابت اوغلی حسان مالک اوغلی کعب کبیلر بۇلار رسول الله نلک شاعرلریدر
 (وَسِیْعَلُمُ الَّذِیْنَ ظَلَمُوا) وظلم قیلغان آدملر تیز بولورلر (اِیُّ مَنقَلَبٍ یَّنْقَلِبُوْنَ) اولگان نلک صوکنده
 قایتاچاق اورون نلک قایوسنه قاینورلار یعنی شول اورون لارنی اولگاچ البته بلاچا کلردر. شعراء
 سوده سینک ترجمه سی تمام بولدی

بکرمی یدنجی نمل سورەسی مکده اینگان توقسان اوج آیت

بسم الله الرحمن الرحيم

۲۲۷ (طس) الله تعالی مراد بولغان معناسنی اوزی بلور (تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ) بسورە نلک آیتلری
 قرآن آیتلریدر (وَکِتَابٌ مُبِیْنٌ) دخی ظاهر بولغان کتاب نلک آیتلریدر یعنی لوح المحفوظ نلک
 چونکه لوح المحفوظ هر بیر بولاچاق نرسه آچق ایتوب یازلدی (هُدًی وَبُشْرًی لِلْمُؤْمِنِیْنَ) اول آیتلر
 آزغونلقدن توغریلق غه کوندرگوچی هم مؤمنلرگه سیونچ بولغان لاری حاله (الَّذِیْنَ یُقِیْمُوْنَ الصَّلَاةَ)

شونداين مؤمنلردر آلا رنماز اوقورلار (وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ) دخی زکات بیررلر (وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ)
 دخی آلا رنماز آخرت کوننه شیکسر اوشانورلار (إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ) درستلکده آخرت کوننه
 ایمان کیتیرماگان آدملر (زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ) اول آدملر ایچون قباحت عمللرینی کورکام وزینتلی اینب
 کورساتدک (فَهُمْ يَفْهَمُونَ) بس اول آدملر اول عمللرند حیران بولورلار اول قباحت عمللرینه ابارکان
 ضرر یاکه فائده بلماسلر (أُولَئِكَ) بو آخرت کوننه ایمان کیتیرماگان آدملر (الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ)
 شونداين آدملردر آلا رنماز دنیا ده عذابنک یاوزی بولور (بدر صوغشند اولترو واسیر بولوکی)
 (وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْآخَسِرُونَ) دخی آلا رنماز آخرت کوننه عذابنه تیرشلی بولولاری و ثوابدن محروم بولولاری
 سبیلی بیگراک ضرر ایتوجیلردر (وَأَنَّكَ لَتَلْقَى الْقُرْآنَ) دخی درستلکده سین ای محمد (هم) قرآنی
 بیرلش بولورسون (مَنْ لَّنْ حُكْمٌ عَلِيمٌ) هر اشد حکمت ایاسی و هر اشنی بلوچی بولغان اللهنک حضورندن
 بیضاوی ایاسی اینه بو آیتنک اللهنک علم برلن حکمتنی برکه کیترونی علم عام بولوب حکمتنک اشنی محکم
 قیلورده دلالت قیلوی ایچون هم قرآن علملرینک حکمت بولغان لاری بار (عقاید و شرایع کی) هم حکمت
 بولغانلاری بار (قصه لار و غیبدن خبرلر کی) ایکنچیلکنی بلدر ایچوندی مونک صونک الله تعالی
 شول علملرنک بعضینی بیان قیلوب ایندر (اذْقَالَ مُوسَى لِأَهْلِهِ) ای محمد (هم) شول وقتنی ذکر قیل
 اول وقتنک موسی اهلنه (حضرت شعيب قری بولغان خاتوننه) ایندی (إِنِّي أَنَسْتُ نَارًا) درستلکده مین
 اوط کوردم (سَأْتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ) اول اوطن سزگه بول خبری برلن کیلورمن حضرت موسی بولنه
 آداشان بولغان (وَأَتِيكُمْ بِشَهَابٍ مَّسْ) یا که اوطن قابزوب آلتغان اوط شعله سی برلن کیلورمن
 (لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ) سرنک اوطده جلنوکرنی امید ایتگانم حاله (فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ بُورِكَ) حضرت
 موسی اوطقه کیلگان زمانده مبارک بولنمش بولماق برلن اید قیلندی یعنی الله مبارککنی بیگرای ایدی دیو
 ایتلیدی (مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا) اوط اورننده بولغان آدم دخی اوطنک تیراسنک بولغان عقل ایالری ندا
 قیلندی بو آیتنک ظاهری هر برارض شامدن بو مبارک چقرده هم تیره سنک بولغان عقل ایالرندن غام چونکه بو
 مبارک چقرهم تیرالری پیغمبرلرنک پیغمبر اینب یبار لگان اوزنلاری یا که حضرت موسی برلن چقر
 تیراسنده حاضر بولغان فرشته لمر مراد (وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) بتن عالمنک تربیه قیلوجسی بولغان
 اللهنی غیرکه او خشاماقسن پاکلیمن و براق قیلان بوسوزندا قیلغان نرسه نلک تمامندن حضرت موسی نلک الله نلک
 سوزینی اشنوندن اللهنی غیرکه او خشاتر و هم قیلنماسون ایچون الله تعالی ذکر ایندی (يَا مُوسَى إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ
 الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) ای موسی درستلکده شائن مین هر اشد استن بولغان و حکمت ایاسی بولغان اللهمن (وَأَلْقَا
 عَصَاكَ) دخی طایاغنی طاشلا دیو ندا قیلندی (فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ) حضرت موسی طایاغنی
 طاشلا غاچ طایاغنی کویا که تیز بری تورغان جلان کی سلسکنر کورگانی زمانده (وَلِي مُتَبَرِّأٌ وَلَمْ يَعْقُبْ)
 آرطی برلن بولغان حاله بوز دوندردی و کیری طایاغی یاننه قاینمادی (يَا مُوسَى لَا تَخَفْ) الله تعالی
 ایندی ای موسی قورقمه (إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ) درستلکده منم حضورنده (و هي قیلغان وقتنده)

پیغمبرلر قورقماس (الْأَمْنُ ظَلَمَ) لکن اوزینه ظلم قیلغان آدم (ثُمَّ بَدَّلْ مَسْئَلًا بِعَمْسٍ) مونڭ صوڭنده
 باوزلقدان صوڭ ایزگولکنی آلاشدیسه یعنی ایزگولک قیلسه (فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ) بس درستاسکده اول
 آدمسی یارلقاغوچیمین هم آڭاررحمت قیلوچیمین (وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ) دخی ای موس قولکنی
 کولماڭڭڭڭڭ یاقاسنه کرت (تَخْرُجُ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ) آلاڭ آفتندن باشقه صاف آق بولغان حالده
 چغار قولڭ (فِي تِسْعِ آيَاتٍ) طوقزتورلی معجزه جمله سنده بولغان حالده یا که طوقزتورلی معجزه برلن
 یبارلسگانڭڭڭ حالده اول معجزه لر طوفان جراد (چیکرتکه) قمل ضفادع دم طمسه بدعصابیانی اوتگان
 ایدی (إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ) فرعون که هم قومنه یبارلسگانڭڭڭ حالده (أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ) درستاسکده
 اول فرعون لر الله نڭڭ طاعتندن چغوچی قوم بولدیلار (فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً) فرعون لرکه موس
 (عَم) نڭ کیتروی برلن بز نڭ آیتلرمز ظاهر بولغان حالده کیلگانلری زمانده (قَالُوا هَذَا سِحْرٌ
 مُبِينٌ) فرعونلر ایندیلر بوموس کیترگان آیتلر (معجزه لر) ظاهر سحر در دیو (وَجَعَلُوا بِهَا) فرعونلر
 بز نڭ آیتلرمزنی انکار ایتدیلر (وَأَسْتَفْتَنَاهَا أَنْفُسَهُمْ) حالبوکم اوزلری بز نڭ آیتلرمزنی شیکسز بولدیلر
 (ظَلَمُوا وَعُلُوًّا) اوزلرینه ظلم ایچون وایماندن تکبرلنو ایچون انکار ایلدیلر (فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
 الْمُفْسِدِينَ) بس ای عمد (عَم) اعتبار قیلوب قارا بوزوقلق قیلوچیلار نڭ صوڭفی حالی نچک بولدی
 یعنی دنیاده صوغه غرق بولماق آخرتده اوطده یانماق (وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا) وتعیق داود
 هم سلیمان (عليهما السلام) غه شریعت و سیاست علمنی بیدردک (وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي) دخی داود برلن
 سلیمان ایندیلر هر برماق طاق صفتی شوندا این الله غه بولسون (فَضَلَّنا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ) اول الله
 بزنی مؤمن قوللارندن کوبسی اوزرینه پیغمبرلک برلن آرتوق قیلدی (وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ) دخی
 سلیمان (عَم) آتاسی داود (عَم) دان پیغمبرلکنی یا که علمنی یا که پادشاهلقنی میراث ایتب
 آلدی (وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ) دخی سلیمان (عَم) ایتدی ای آدملر (عُلَّمْنَا مَتَاطَى الطَّيْرِ) قوشلار
 سوزینی آڭلاونی اوبراتلمش بولوق یعنی سلیمان عَم نڭ معجزه سی قوشلار سوزینی آڭلاو وبلو
 بولدی (وَأَوْتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ) دخی هر بر پیغمبر بیرله تورغان نرسه دن بیرلمش بولوق (إِنَّ هَذَا لَهُوَ
 الْفَضْلُ الْمُبِينُ) درستاسکده بو بز که بیرلگان نرسه البته ظاهر الله نڭ فضلی در (وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ)
 دخی سلیمان غه ابارگان عسکرلری جییلمش بولدی (مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ) جنلردن هم آدملردن
 دخی قشلاردان (فَهُمْ يُوزَعُونَ) بس آلار حبس قیلنورلار یعنی اؤل تمام جییلمش بولورلار ده مونڭ
 صوڭنده سولمش بولورلار (حَتَّى إِذَا اتَوْا عَلَى وَادِ النَّمْلِ) سلیمان عَم جییلمش عسکری برلن هر قیچان
 شامداغی قورمسقه چورینه کیلسه لر یعنی کیلگانلری زمانده (قَالَتْ نَمْلَةٌ) بر قورمسقه ایتدی (يَا أَيُّهَا
 النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ) ای قورمسقه لار تورا تورغان اوروون لارگزغه کرگز (لَا يَعْظَمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ
 وَجُنُودُهُ) سلیمان هم عسکری سزنی طاباطاماسون (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) حالبوکم آلا سزنی بلاماسلر یعنی

بلسه لىر البته طابطاماسلار چونكه پيغمبرلر اللهنىڭ خلقىنى ظلم قىلمايىلار لىكىن بىلمايىچە طابطاوا احتىلاللىرى بار (فَتَبَسَّ ضَاحِكًا مِّنْ قَوْلِهَا) بس حضرت سليمان قىزمىنىڭ سوزىدىن كىلىگىنىنى حالدا آقرونىغىنى كىلى ياكە اۆل تۇشلىرىنى كىنى كورساتىپ جىلمايدى صوكرە بىر آرزى طابوش ايله كىلى (وَقَالَ رَبِّ ارْزُقْنِي اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ) دى سليمان عەم ايتىدى اى رېم نىمىنىڭ شىكر قىلۇنى قىلمە سال (الَّتِي اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَتِي) شوندايىن نىمىنىڭ شىكر قىلۇنى قىلمە سال اول نىمىت بىرلىن مىكا هم آتامە آتامە انعام قىلىنىڭ (وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ) دى اوزىڭ رازى بولا تورغان ايزگو عملنى قىلۇمنى كوكلمە سال (وَاَدْخُلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ) دى رحىمتىڭ بىرلىن مىنى ايزگو قۇللارنىڭ جىلمە سىنى كىرت (وَتَقْفَرُ الطَّيْرُ) دىر وقتىدا سليمان عەم قۇشلىرىنى تىكشىردى آزالارنىدا ھىدىنى طابىلدى (فَقَالَ مَالِي لَا اَرَىٰ اِلَهٰدُهُ) بس سليمان عەم ايتىدى مىكا نى بولىدى ھىدىنى كورمىم (اَمْ اَنْ اَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ) بلكە ھىدى غائب لىردىمى يىنى سليمان عەم ھىدىنى كورماگىنى زىماندا ھىزىر بولا تورۇپ كورمى تورغانمىن دىر ظن قىلىدى مونىڭ صوكتىدا ھىدىنىڭ غائب ايدىكىنى بىلىدى (لَا عَذَابَ عَظِيمًا) البته ھىدىنى قاطى عذاب بىرلىن عذاب قىلۇرمىن يىنى قىلۇنى يىلغارمىن ياكە قۇياش اسسىلىكىنى سالۇرمىن ياكە قىزمىنىڭ اوياسىنى سالۇرمىن دىلىدى (اَوْ لَاذْبَحْنَهُ) يايىسە ھىدىنى بوغازلارمىن باشقىە قۇشلىرىغا ھىرت بولسۇن ايچۇن (اَوْ لِيَاْتِيَنِي بِسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ) ياكە ھىدىنىنى آچىق بىلىدە تورغان دىلىل بىرلىن كىلور مىكا يىنى ھىدىنىنى بىيان قىلا تورغان آچىق دىلىل بىرلىن كىلماسە اولگى ايكى وعىدىنىڭ بىرسىنى قىلۇرمىن مەنسىنىدە (فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ) بس ھىدى شونىدان صوكتى بىراق بولماغان زىمانغىنى توردى يىنى تىز زىماندىن قايتىدى (فَقَالَ اَحَطْتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ) بس ھىدى ايتىدى اى سليمان (عەم) سىن تۇشماگان نىرسەگە تۇشنىدىم يىنى سىن بىلماگان نىرسەنى بىلىدىم يىنى سىبۇ خىبرىدىن (وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَآءَ بِنَبَآءٍ يَقِينٍ) دى مىن سىبۇ (يىمنىڭ بىر قىلىلە ياكە شىراسىمى) دىن شىكىز بولغان خىر كىتىردىم (اِنِّى وَجَدْتُ امْرَاَةً تَمْلِكُهُمْ) دىستلىكىدە مىن سىبۇ اھلىنى پادىشاھلىق ايتە تورغان بىر خاتۇنىنى تاپدىم (رىان اوغلى ماللىنىڭ اوغلى شىراھىل قىزى بىلىقىس) (وَاُوْتِيْتُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ) دى اول خاتۇنىغە پادىشاھلىرىغا كىرىك بولغان نىرسەلردىن ھىر بىر نىرسە بىرلىش بولىدى (وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ) دى اول خاتۇنىنىڭ الوغ عىرشى (سىرىرى) باردىر (وَجِئْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللّٰهِ) اول پادىشاھ خاتۇنىنى هم اول خاتۇنىنىڭ قومىنى تاپدىق اللهدىن باشقىە قۇياشقىە سىجىل قىللار (وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ) دى اول خاتۇن ھىدى قومىنىڭ قىيامىتىنى عمللىرىنى شىيطان كوركام وزىنىلى ايتىپ كورساتىدى (فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ) بس شىيطان آلارنى ھىق وتوغرى بولدىن طىدى (فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ) بس آلار ھىق وتوغرى بولغە كورنماسلار (الَّذِينَ لَا يَسْجُدُونَ لِلّٰهِ) شىيطان آلارنى ھىق وتوغرى بولدىن طىدى اللهغە سىجىل قىلماسونلار ايچۇن (الَّذِينَ يُخْرِجُ الْغَبَّ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) شوندايىن اللهغە سىجىل قىلماسونلار ايچۇن اول الله كوكلىردە هم بىرلىردە يىغور بىرلىن اوسە تورغان نىرسەلرنى چىقار يىنى كوكلىردىن (بىلۇمىن) يىغور

چغاررهم بیرلرده اوسه تورغان نرسه لرني چغارر (وَيَعْلَمُ مَا تُغْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ) دخی اول الله سزنىڭ
ياشرگان نرسه لرگزنى هم آشكاره قيلغان نرسه لرگزنى بلور (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) الله هيچ برمعبود بالحق
يوقدر مگر اول الله (تعالى) گندهر. (رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) اول الله الوغ بولغان عرشينىڭ ريسيدر (قَالَ
سَنَنْظُرُ) حضرت سليمان ايتدى خبر بيرگان نرسه نىڭ اويلاپ قارارمز (أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ)
راست ايتدىڭمى ياكه يالغانچيلاردن بولدىڭمى سين (أَذْهَبَ بِكَذَايَ هَذَا) منم بوكتابم (خطم) برلن بار
(فَالْقَهْوَةُ إِلَيْهِمْ) بس بومكتوبمنى (خطم نى) بلقيس كه هم قومنه تاشلا (بِير) (ثُمَّ تَوَلَّى عَنْهُمْ) مونىڭ صونىڭ
آلاردن يوز دوندر وياقن اوزنىڭ توقتاب تور (فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ) بس قارا نينداين سوز برلن
قايتورلار يىغنى بعضى بعضسنة نينداين سوز برلن قايتور حاصل نى سويلاشرلر (قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَ
هه هه طرفندن بلقيس كه خط بيرلگان صونىڭ بلقيس ايتدى اى جماعت (إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيْ) درستلىك
ميكا تاشلانمش بولدى (كِتَابٌ كَرِيمٌ) حرملى والوغ بولغان مكتوب (خط) اول حرملى خط
كمدن ديديلر (أَنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ) بلقيس ايتدى اول مكتوب سليمان (عهم) دن (وَأَنَّهُ) دخی درستلىك
اول مكتوب ياكه مکتوبنىڭ مضمونى (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) دريعنى حضرت سليمان مکتوبنى الله نىڭ
ذاتنه هم صفتلارينه دلالت قىلاتورغان بسم الله برلن باشلادى (أَنْ لَا تَعْلُوا عَلَيَّ) منم اوزرهم تكبرلنمگىز
ينده سايمان عهم قبات صفتلارنىڭ آناسى بولغان تكبرلىكن طيدى (وَأَتُونِي مُسْلِمِينَ) دخی
بويصوغانىڭز حاله ميكا كىلگىزىنه سايمان عهم بۇن كوركام هلقلارنىڭ آناسى بولغان اسلام برلن امر
قىلبى اسلام برلن امر قىلوى اوزىنىڭ پيغمبرلىگنه دليل قائم بولغاننىڭ صونىڭ (قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَ
أَفْتُونِي فِي أَمْرِي) بلقيس ايتدى اى جماعت منم بواشمه ميكا فتوى بيرگىز وبو حقه اوزگىزنىڭ صواب
كورگان نرسه گىزنى سويلهگىز (مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّى تَشْهَدُون) سزنىڭ گواھلى بيرگىزگه قدر هيچ
اشنى كىسكوچى بولدام (بو پادشاه خاتون بولسده ادارهسى مشروطه بولغان ابكان) يتهده بو هه هه
هم قىرسقه قصه سندن فهم لنه حيوانلارغه عقلنى هم بلوقوه سنى اول اثبات قىلوچى قرآن ايدكى چونكه
هه هه نىڭ سوزى وسليمان عليه السلام كه بلقيس حالندن خبر بىروى هم بر قىرسقه نىڭ بولداشلا رينه نصيحت
قىلوى حيوانلارده عقل وفكر بولوغه آچق دليل بولا بس حيوانلارده عقل هم فكر بولونى اثباتكه طرشقان
بو زماننىڭ علماسى نمل سوره سنه دقت برلن قاراسه لار مقصودلرني بولورلار (قَالُوا نَعْنُ أُولُو قُوَّةٍ)
بلقيس نىڭ قومى جواب بىرب ايتدىلر بزقوت اياسيمىز (وَأُولُوا بَأْسٌ شَدِيدٌ) دخی صوغشده قاطى
توتو ابالريمىز يعنى بهادىرلارمز (وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ) واش سيكا تابشرلىشدر (فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ) بس
اويلاپ قارا بىزگه نرسه بىوررسىڭ صوغشده ياكه صلح قىلوغهمى بىزهر ايكسندده سيكا ايارهمىز (قَالَتْ
إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا) بلقيس قومينىڭ صوغش قىلوغه ميللرىنى سىزب صلح نى معقول
كوردكى آڭلاطب قومنه ايتدى پادشاهلار هر قىچان قريه گه كرسه لىر اول قريه نى بوزالار وخراب

ايتنلر (وَجَعَلُوا أَعْرَۃً اَهلَهَا اَدْلَةً) دخی ماللارنى طالاو برلن ويورتلارنى خراب قىلو برلن اول قريه
 اهلينىڭ قدرلىلىرىنى قىدرسىز قىلالار (وَكَذٰلِكَ يَفْعَلُوْنَ) وپادشاهلار اوشنداق قىلالار دىدى (وَاقِ
 مُرْسَلَةً اَلَيْهٖمۡ بِهٖمۡ) ودرستلىكك مېن سلىمان (عەم) ھەم قومنى ھىدىيە (بولاك) يىبارگۈچىمەن يەنى اوز
 ملىكىدىن ھىدىيەلەر برلن ايلچىلار يىبارەن (فَنَاطِرَةٌۭ بِمَاۤ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُوْنَ) بس اويلاپ قارارمەن ايلچىلار
 نرسە بران قايتورلار شوڭار قاراباش قىلورمىز بلقيس حضرت سلىمانگە ھەمراۋاوغلى مندرنى بر قىدر آدمگە
 باش ايتىپ يىباردى و كۈپ ھىدىيەلەر يىباردى جاريەلەر كىيىمەنكە ايرىبالالار و ايرىبالالار كىيىمەنكە جاريەلەر (قزبالالار)
 يىباردى و باشقە تىشكسىز انجو و تىشكى كاكرى بولغان انجى موينچى يىباردى بۇلارنى بر صاوت قە قويدى
 اگر پىغمەر بولسە ايرلر برلن قىلارنى آيورور ھەم انجىگە توغرى تىشك تىشار و موينچى انجىلرىنە
 يىب طغار دىدى ايلچىلار حضرت سلىماننىڭ ملىكىتىگە كىلگىچە عىسكىرلىرىنى و سلىمان ھەم ئاڭ الوغلىنى
 كۈرۈپ اوزلىرىنىڭ كىيىملىكلىرىنى بىلىلەر ايلچىلار سلىمان ھەم حضورىنە كىلپ توقطادىلار (حضرت
 جىبرائىل سلىمان ھەمگە بو واقىقەنى آلدان بىلدىرگان ايدى) سلىمان ھەم ايلچىلار لردن انجىلار سالغان
 صاوتنى سورايدى و صاوتنە نرسە بار لوغنىدان خىر بىردى ھەم آغاچ قورطنى (أَرْضُهُ) ھەم قىلدى
 آغاچ قورطى حاضر بىر ئاڭ الوغلى (كوتىدى) آق قورطقە ھەم قىلدى اول حاضر يىب
 آڭ الوغلى موينچى قە اوتكازدى موندان سو كىتەپ جاريە ھەم غلمانلارغە قوللارنى و بوزلىرىنى يوارغە
 قوشدى جاريەلەر سونى بر قوللارنى برلن آڭ الوغلى ايكىنچى قوللارنىە صالوب ايكىنچى قوللارنى برلن
 بوزلىرىنى يودىلار ھەم سونى بلاكلرىنىڭ ايكىنچى باغنى قويدىلار ايرلر سونى بر قوللارنىە آڭ الوغلى
 شولوق قوللارنى برلن بوزلىرىنى يودىلار ھەم بلاكلرىنىڭ طىشى باغنى سونى قويدىلار شوندىن قايسى
 جاريە قايسى غلام ايدىكى بلىندى موزىڭ سوكتىدە ھىدىيەنى قايناروب يىباردى (بىك اوزون بىيان
 ايدىلگان قىسەلار يە بار بىز فقط بىضاويدان غنى يازدىق) (فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمٰنُ) بس ايلچى ياكە ھىدىيە
 قىلغىمان نرسە سلىمان ھەمگە كىلگىمان زماندە (قَالَ اَتَمُّوْتَنِيۤ بِمَالٍ) سلىمان ھەم ايتدى مىڭا مال برلن
 ياردەم بىرەسىز مې (فَمَا اَتَانِيۤ اَللّٰهُ خَيْرًا مِّمَّا اَتَاكُمۡ) بس مىڭا اللە بىرگەن نرسە (پىغمەرلىك ھەم دىيادە مئلى
 بولماغان ملىك) سىز بىرگەن نرسەدن ايزگورا كىدر (بَلْ اَنْتُمْۢ بِهٖدِيْنَكُمْ تَفْرَحُوْنَ) بلىكە سىز ھىدىيەگىز
 برلن شادلانورسىز چۈنكە سىز دىيارلىكلىكىدىن ظاھىرىنى كىنەبلەسىز شونىڭ ايجونىڭ ھىدىيە بىر وگىز سىبلى باشقەلارغە
 افتخار ايدىسىز ياكە اوزىڭىزگە ھىدىيە قىلغان نرسە بران مالنى آرتوق سىد كىزدن شادلاناسىز معناسىڭىز (ارْجِعِ اَلَيْهٖمۡ)
 اى ايلچى بلقيس كە ھەم قومنى كىرى قايت (فَلَمَّا تَبَيَّنَۤمۡ بِجَنُودِ) بس بىز بلقيس كە ھەم قومنى شوندىن عىسكىرلەر برلن
 كىلورمىز (لَا قِبَلَ لَّهٖمۡ بِهَا) بلقيس ھەم قومنىڭ اول عىسكىرلەرگە قارشى تورورغە قىدرتلىرى و قوتلىرى بىتماس (وَلَنَخْرُجَنَّهُمۡ
 مِنْهَا اَدْلَةً) دخی آلالارنى سىباشمىزىن خور بولغانلارنى ھالە چغارورمىز (وَهُمْ ضَاعِرُوْنَ) ھالەكۈم آلالار خورلانمىش
 بولغان اسىرلردىر (قَالَ يٰۤاَيُّهَا الْمَلَأَۤى) سلىمان ھەم ايتدى اى جماعت (اَيُّكُمْۢ يٰۤاَتِيْنِيۤ بِعَرْشِهَا) بلقيسنىڭ سىرىرىنى
 قاينور كىتەردى (قَبْلَ اَنْ يَّاتُوْنِيۤ مُسْلِمِيْنَ) بلقيسلارنىڭ مسلمەن بولوب مىڭا كىلما سارنىن بوزون چۈنكە اگر بلقيس
 مسلمەن بولسە رىضاسىدىن باشقە آنىڭ مالونى آلو درست توگىل (قَالَ عَفَرْتُۤ مِنْ اَلْجَنِّ) جىلردن قوتلى

وخېيىت ذات ايتىدى (اَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ) بلقيس نىڭ سىريرىنى اورنىڭدىن تورماسىدىن
 بورون سىڭا كىتىرىمۇن (وَأَتَى عَلَيْهِ لَقَوَى أَمِينٍ) دىنى درىنلىكىدە مەن اول سىريرىنى يوكلاۋ اوزرىنە
 قوتلى مۇن واۋشاچلى مۇن دىو (قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ) قاشىندە اللەنىڭ كىتابىدىن دان علمى بولغان
 آدم ايتىدى يەنى سەلىمان ئەم نىڭ وزىرى بىر خىيا اوغلى آصف ياكە خىزىر ياكە جىبراىئىل ئىلھىما
 السلام ياكە باشقىلار دىگانلار (اَنَا آتِيكَ بِهِ) مەن بلقيس نىڭ سىريرىنى سىڭا كىتىرىمۇن (قَبْلَ أَنْ
 يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ) سىنىڭ كوزىڭ سىڭا كىرى قايىنۇدان لك يەنى كوز آچىپ يوقىماسىدىن بورون
 بو خطاب غەرىپتەكە ياكە سەلىمان ئەم گە بولا غەرىپتەكە بولسە آنىڭ كىتىرو مەتنى اوزاق غە
 صابىغانلەردان بولا اگر سەلىمان ئەم گە بولسە اظھار مەجزە مقصود بولا (فَلَمَّا رَأَاهُ مُسْتَقَرًّا عِنْدَهُ) بس
 سەلىمان ئەم بلقيس نىڭ سىريرىنى حضورىدە قارالانغان تاپقانى زىمانىدە (قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي) سەلىمان
 ئەم ايتىدى عرشىنى مەنم اىچۇن بو قدر آز مەندە كىتىرو رەببىنىڭ فضلەندىن (لِيُبْلِغُنِي أَشْكَرُ أَمِّ
 أَكْفَرٍ) رەببىنىڭ مەننى امانغان قىلۇى اىچۇن مەن رەببىنىڭ بو نەمىتە شىكرانە قىلۇرمۇن مو ياكە كىفران
 قىلۇرمۇن مو (وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ) وكىمەر رەببىنىڭ نەمىتە شىكرانە قىلسە آخىق اوز فائىدەسى
 اىچۇن شىكرانە قىلۇر يەنى شىكرانە قىلۇى نىڭ فائىدەسى اوزىنە بولۇر (وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌ كَرِيمٌ)
 وەر كىشى كىفران نەمىت قىلسە بس درىنلىكىدە مەن رەبم آنىڭ شىكرىدىن مۇكسىزدەر ھەم آكار انعام
 قىلۇى سەببى جومارطىر (قَالَ نَكْرُوهُنَّ وَأَعْرِضْنَهَا) حضرت سەلىمان ايتىدى بلقيس كە سىريرىنى بلقيس كە
 بامسىز قىلۇڭز يەنى سىريرى نىڭ صەغنى اوزگارتىڭز (نَنْظُرْنَ أَتَمَّتْنِي) قارارمىز ايا بوخاتون سىريرىدىن
 تانوغە كونلۇمى (أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ) ياكە سىريرىنى تانوغە كوناىمىڭان آدملىرىدىن بولۇرمى
 ياكە اللەنى ھەم اللەنىڭ رسولى تانوغە كونلۇمى ياكە كوناىمىڭان آدملىرىدىن بولۇرمى مەناسىدە (فَلَمَّا
 جَاءَتْ قِيلَ أَهْكَذَا عَرْشُكَ) بلقيس كىلىمىڭان زىمانىدە ايتىلدى سىنىڭ عرشىڭ اوشىداق ايدىمى دىو
 (قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ) بلقيس ايتىدى گۇيا كە بو عرشى كىي ايدى دىو (وَأَوْتَيْنَا الْعِلْمَ مَنْ قَبْلَهَا) دىنى بوخاتوندىن
 ياكە بومەجزەدىن لك بىزگە اللەنىڭ قەدرىنى ھەم سىنىڭ بىغەمبەرلىكىڭنى بلو بىرلىدى (وَكُنَّا مُسْلِمِينَ) دىنى
 بىز بوى سونۇچىلاردان بولۇق (وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ) دىنى بلقيس نى اللەدان باشقىە قىياشقىە عبادت
 قىلۇى مۇسلمان بولۇندىن طىدى (إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ) درىنلىكىدە اول بلقيس كافر قومىدىن بولدى
 (قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ) بلقيس گە سرايغە كىر دىو ايتىلدى (فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً) بس بلقيس سىرايىنى كورگان
 زىمانىدە اول سىرايى الوغ صو دىو حساب قىلدىن (وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِيهَا) دىنى ايكى بالىنىرىدىن آچىدى
 (قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ) سەلىمان ئىلھىمىدە سىنىڭ صو دىو طىن قىلغان نرسەڭ پىلالادان
 ياقىلغان تىگىز ، بالىنىراۋقلى سىرايدىر دىو (قَالَتْ رَبِّ اِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِي) سىرايغە كىرگەندىن صوڭ
 بلقيس ايتىدى اى رەبم قىياشقىە عبادت قىلۇم سەببىلى نەفسىمە ظلم قىلىدىم (وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ

الْعَالَمِينَ) دخی سلیمان (عم) برلن برگه بون عالم نك رېسى بولغان اللهغه امر قيلغان نرسه سنده
 بوى صور نوم بعضيلار بلقيسنى سلیمان عليه السلام اوزينه جغت لندى ديگانلر بعضيلار همدان
 پادشاه سنده جغت لندى ديگانلر (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا) وتحقيق بز نومود قومنه قرداشلرى
 صالحنى پيغمبر ايستب يباردك (أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ) اللهغه عبادت قيلكز ديماك برلن يعنى اللهنى
 برله كزديو (فَأَذَاهُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ) بس شول وقتدوق صالح (عم) نك قومى قجقشا تورغان
 ايكى فرقه بولدىلار برفرقه سى صالح (عليه السلام) گه ايمان كيتردى وبرفرقه سى انكار ايتدى وهر
 ايكى فرقه بز حقاغه دبودعوى قيلادر (قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ) صالح (عليه السلام) قومنه
 ايتدى اى قومنى ايچون ياوزلقنى (عذابى) آشقدرا سز (قومى بز گه قورقتا تورغان عذاب كنى
 كيتر ديگانلر) (قَبْلِ الْحَسَنَةِ) ايزگولك (توبه) قيلماسدان بورون (لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ) كاشكى
 كغرتزدن عذاب اينماسدن بورون الله دان يارلقاوا استاسا كز ايتدى (لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ) رحمت قيلنمش
 بولو كز ايچون (قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ) صالح (عم) نك قومى صالح (عم) غسه ايتدىلر بز سينك
 برلن هم سيكا ابارگان آدملر برلن شومنانامز يعنى سز نك شوملغكز دا بز گه قاطلى آوراقلار برس آرتمدان
 برس كيلوب تورا (قَالَ طَائِفٌ مِّنْ عِبَادِ اللَّهِ) صالح (عم) ايتدى شومنانامز (يعنى تورلى قاطيلانى لار غه
 دوچار بولو كز نك) سببى الله حضور نك در (بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ) بلكه سز شادلى و مسرتلر نك برس آرتمدان
 برس نك كيلوى برلن امتعان قيلنمش و فتنه لنمش قوم سز (وَكُنْ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةً رَّهْطًا) ونمود قومى نك
 شهر نك توقز كشى بولدى (يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يَصْلَحُونَ) بيرده بوز و قلف قيلور بولدىلار و توزكلك
 قيلماس بولدىلار يعنى اشلى فقط بوز و قلف قيلوايتدى (قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ) الله برلن قسم ايدشكانلرى
 حال ك بعضى بعض سنده ايتدىلر (لَنَبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ) البته صالح (عم) نى هم اهلنى كيچك اوتررمز (ثُمَّ لَنَقُولَنَّ
 لَوْلَايِهِ) مونك موكنك صالح نك قان (قصاص) دعواسنك و ليس بولغان آدم گه اينورمز (مَا شَهِدْنَا مَوْلَاكَ أَهْلَهُ)
 بز صالح نك اهلنى هلاك قيلنغان اوروندك ياكه هلاك قيلوغه حاضر بولماق هم اوزينى ده اوترماقك (وَأَنَا
 لَصَادِقُونَ) دخی درستلكك بز سوز مزده راستلارمز ديوايتورمز (وَمَكْرُومَكْرًا) و صالح قومى نك بوز و ق لارى
 صالح (عم) حقتك حيله قيلو برلن حيله قيلدىلار (وَمَكْرُومَكْرًا) و بزده حيله قيلماق برلن مكر قيلدى يعنى مكر ارينى
 هلاك بولولار ينه سبب قيلدى (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) حاله مكر صالح (عم) قومى بز نك مكرمز نى بلاماسلر (فَانظُرْ كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَرِّمِينَ) بس اى محمد (عم) اعتبار قيلوب قارا نمود قومينك بوزقلار ينك مكرلرينك
 صوكلى بولغان حال نك بولدى (أَنَا دَمَرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ) درستلكك بز اول توقز كشينى هم
 آلارنك ايارگان قوملرينى همه نى هلاك قيلدى (فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةٌ بِمَا ظَلَمُوا) بس بلار نمود
 قبيله سينك ظلملارى سببلى بوش بولغان ياكه جيمرلسكان حال كى ايلر بدر (أَنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً)
 درستلكك بو نمود قومينك قصه سنده عبرت باردر (لَقَوْمٌ يَعْلَمُونَ) بله تورغان قوم ايچون (وَأَنبِئْنَا

الَّذِينَ آمَنُوا) دىيى ايمان كىتىرگان آدملىرىنى (صالح (عەم) نى ھەم مۆمىنلىرىنى) ھىلاك بولۇدىن قۇتقاردىق (وَكَاُنُوا يُنْقَدُونَ) دىيى كىفەردىن ۋىگىناھلاردىن ساقلايدۇچى بولغانلارنى ھىلاك بولۇدىن قۇتقاردىق (وَلَوْطًا) دىيى لوپنى يىباردىك (اذْقَالَ لِقَوْمِهِ) يىغىمىرايتىپ يىباردىكىمىز ۋەقەدە لوپ (عەم) اوزىنىڭ قومىنى ايتىدى (اَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَاَنْتُمْ تَبْصُرُونَ) ايافاھىش اشكە كىلەسىزىمى (بەئى لىۋاھە فىلاسەزىمى) ھالبۇكىمىز سزاۋل اشنىڭ فاحىشە ايدىكى كۆڭل كۆرۈندىن بىلەسىز (اَفَنْتُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً) اياسەزىمى شەھۋەت. اىچۇن ايرلىرگە كىلەسىز بەئى ايرلىر بىرلەن اش قىلاسەز (مَنْ دُونَ النِّسَاءِ) خاتۇنلارغە كىلۈدىن باشقە ھالبۇكىمىز خاتۇنلارنى شەھۋەت اوتار اىچۇن ياراپلغان ايدى (بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ) بىلكە سىزىلدىن قوم سىز شۇنىڭ اىچۇن لىۋاھەنىڭ قىباحىلىگىنى بىلماگان آدمنىڭ اشىنى قىلاسەز (فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ) بىس لوپ (عەم) قومىنىڭ بوسوزگە ھىچ جۋابلىرى بولمادى (الْاَنَ قَالُوا) مگر جۋابلىرى ايتۇلىرى بولدى (اَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ) لوپ (عەم) نىڭ اھلىنى قىرىيە كىزدىن چىقارغىز (اِنَّهُمْ اِنَاسٌ يَّنظُرُونَ) دىرىستلىككە لوپنىڭ اھلى (ايارگان قومى) بىزنىڭ قىلغان اشلىرىمىزىن پاكلىكىنى استى تورغان آدملىرىدۇر (فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ) بىس بىز لوپ (عەم) نى ھەم اھلىنى عىلادىن قۇتقاردىق (الْاَ امْرَأَتُهُ) مگر لوپنىڭ كافىر خاتۇنىنى عىلادىن قۇتقارمادىق (قَتَلْنَاهَا مِنْ الْغَابِرِينَ) لوپ (عەم) نىڭ خاتۇنىنىڭ عىلادى قالدۇچىلاردىن بولۇپنى تەقدىر قىلىدۇ (وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا) دىيى لوپنىڭ كافىر بولغان قومى اوزىرىنە تاشىدىن بولغان يىغىمورىنى باغىدىدۇ (فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْفَرِينَ) بىس يىغىمىرلىرى بىرلەن قورقۇلمىش بولغان قومنىڭ يىغىمورى عىجب ياوز بولدى اللە تەلى كىمال قىرىتتە ۋىشائىنىڭ الوغلىقنە دلالت قىلا تورغان قىسەلارنى ھەم يىغىمىرلىرىنى خاسلاغان الوغ معجزەلىرىنى ھەم دىشمانلاردىن اۋچ آلونى بىيان قىلغاننىڭ سوڭىدە رسول اللەغە ھىمد ايتۇبىرلەن بىيوردى نىكاھ ايتەدۇر (قُلِ الْعَبْدُ لِلَّهِ) اى ھىمد (عەم) ھەرماقىتاۋ اللەغە بولسۇن دىۋايت (وَسَلَامٌ عَلَى الْعَبَادَةِ الَّذِينَ اصْطَفَى) دىيى اللەنىڭ سىلامى اختىيار قىلغان قۇللارى اوزىرىنە بولسۇن دىۋايت (اَللّٰهُ خَيْرٌ اَمَّا يُشْرِكُوْنَ) ايا عبادەت قىلغان آدم اىچۇن اللەمى ايزگو ياكى مەشركلەرنىڭ اللەغە شىرىك قىلغان نىرسەلىرىمى ايزگو البتە مەشركلەرنىڭ اللەغە شىرىك قىلغان نىرسەلىرىدە ايزگولۇك يوق بوسوزنى اللە تەلى مەشركلەرنى الزام قىلو ۋىخورلاۋاچۇن ايتىدى

اون توقۇنچى جۈزنىڭ تىرجەسى تمام بولدى

(اَمَّنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضَ) ايا مەخلۇق لارنىڭ اصللارى ۋە فائىدەلەرنىڭ باشى بولغان كۆكلەرنى دىيى يىيىرلىرىنى ياراپقان مىن (اللە) ايزگوراكىمى البتە اول اللە ھىچ نىرسەنى ياراپتۇغە قىدرى بولماغان باطل مەبۇدلىرىدىن ايزگو (وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دىيى اول اللە سىزنىڭ اىچۇن كۆكسەن سۈيى ايتىدىدى (فَأَنْبَتْنَا بِهِ خُثْلًا مُّذَاتَ بَهْجَةٍ) بىس بىز سۈيىلەن كۆركاملىك اياسى بولغان باقىچەلارنى اۋسىدىدىك (مَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا) سىزنىڭ اىچۇن اول باقىچەلارنىڭ آغاچىنى اۋسىدۇرۇمكىن بولمادى (اَللّٰهُمَّ) اللە بىرلەن ايكىنچى مەبۇد بارمى البتە يوق (بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْبُدُونَ) بىلكە سىز مەخلۇقدان تۈھىدەن آۋشۇقچى قومسىز (اَمَّنْ جَعَلَ الْاَرْضَ قَرَارًا) ايا يىيىرلىرىنى تىگىز قىلغان مىن (اللە) ايزگوراكىمى البتە اول عاجىز بولغان مىنمەلىرىدىن اللە ايزگودۇر (وَجَعَلَ

خَلَّاهَا أَنْهَارًا) دخی اول الله بیرنک اورطالارنک بلغه لار یاراتدی (وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسٍ) دخی اول بیر ایچون
 الوغ طاغلار یاراتدی (وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا) دخی توزلی صولی دینگز برلن طاطلی صولی دینگز آراسینده
 برده یاراتدی (أَلَا مَعَ اللَّهِ) ایال الله برلن ایکنچی معبود باری البته یوق (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) بلکه
 آدملرنک کوبس حقلقنی بلماسلر (أَمَّنْ يُعِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ) ایاعاجز آدم نک دعا قیلدی و قننده
 دعاسنی قبول ایتمک (من الله) ایزگوراکمی البته اول الله ایزگور (وَيُكْشِفُ السُّوءَ) دخی اول الله آدمدن
 ضررنی آچر (یبارر) (وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ) دخی سزنی بیرده خلیفه لر قیلور یعنی آلکزددا
 بولغان قوملرنک توراجاق اورون لارنی سزگه بیرر (أَلَا مَعَ اللَّهِ) ایال الله برلن ایکنچی معبود
 باری البته یوق (قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ) الله نک نعمتیرینی آزغنه ذکر قیلور سز (یعنی برده ذکر قیلیمیز
) (أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ) ایاسزنی قوری بیرنک و دینگز نک قرانغولقلارنک توغری یولغه
 کوندره تورغان من (الله) ایزگوراکمی البته اول الله ایزگور هیچ نرسه گه قدرق بولماغان صنم لردن
 (وَمَنْ يُرْسِلِ الرِّيَّاحَ بِشَرَابِئِنْ يَدَى رَحْمَتِهِ) دخی رحمتمی (یغمور) آلدندان جیل لرنی سبونچ ایتمک
 یبارر البته الله تعالی (جیل نک حصولنه سبب گرچه هوانک طوقنلانوی بولسه ده البته بوسیبنی یاراطوچی هم هواده
 طوقنلانوغه قابیلتنی یاراطوچی الله تعالی (أَلَا مَعَ اللَّهِ) ایال الله برلن ایکنچی معبود باری البته یوق (تعالی
 الله هَٰمَّا يُشْرِكُونَ) الله تعالی مشرکلرنک عبادتک شریک قیلغان نرسه لرنن بلینبولدی (أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ
 ثُمَّ يُعِيدُهُ) ایاخلقنی باشدا یاراطوبک صوکره قیامت کوننده قاينادان یاراطقان من (الله) ایزگوراکمی
 البته اول الله یاراطو صفتنه اصلا قدرق بولماغان صنم لاردان ایزگو (وَمَنْ يَرْزُقْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ)
 دخی سزنی کوکدن و بیردن بولغان سبیلر برلسن کم رزق لاندیرر البته الله تعالی
 (أَلَا مَعَ اللَّهِ) ایال الله برلن مونسای اشکه قادر بولغان ایکنچی معبود باری البته یوق
 قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ) ای محمد هم ایکنچی معبودنک بو اشکه قادر بولوینه دلیلکرنی کیتیز دیومشرکلرگه
 ایت (اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر اللهغه باشقه نرسه لرنی شریک قیلوگزده راست لاردان بولساگز
 (قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ) ای محمد هم ایت سین مک مشرکلرینه کوکلرده و بیرلرده
 بولغان عقل ایالری غیبی بلماس (أَلَا اللَّهُ) لکن الله تعالی بلور (بو تقدیر استثنای انقطاع ایچون
 بولا مستثنی نک مرفوع بولوی لغته تمیمیگه بنا بولا یا که کوکلرده و بیرلرده بولغان منن مراد الله نک
 علمی متعلق بولغان ذاتلر مراد بولور بو تقدیرده استثنای اتصال ایچون بولا) (وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ
 يُبْعَثُونَ) و مک مشرکلری قایو زمانده قبرلرننن قوبارلمش بولولارینی بلماسلر (بَلْ أَذَارُكُمْ عِلْمُهُمْ
 فِي الْآخِرَةِ) بلکه مک مشرکلری نک آخرت حقنه بلولری نک سبیلری کامل بولدی شولای بولسه ده
 آخرتنی ده تیوشنچه بلمادیلر (بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا) بلکه مک مشرکلری آخرتننن شیکده در (بَلْ هُمْ مِنْهَا
 عَمُونَ) بلکه مک مشرکلری نک آخرتنی یلردن کوکللری صوقردر (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی کافر

بولغان آدمىز ايندى (اُنْذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاؤُنَا) هر قىچان بىز توفراق بولساق هم آتالارمىز توفراق بولسەلار (اِنَّا لَمُخْرَجُونَ) بىز تىرلۇب قىبرىلمىزدىن چىقارولمىش بولورمىزنى البىنە بولاش يوق دىو ايندىلر (لَقَدْ وَعَدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ) تحقيق بىز قىبرىلدىن قوبارلۇ بىرلن وعدە قىلىندى (قورقتلىق) هم بىزدىن الك آتالارمىزدە وعدە قىلىندى (اِنَّ هَٰذَا اِلَّا اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ) بو قىبرىلدىن قوبارلۇ وعدەسى توكلدر مگر اولگىلرلنك يازغان بالغان حكايىلرلدىر (قُلْ سِيرُوا فِي الْاَرْضِ) اى محمد هم بعنى انكار اينوچىلرگە ايت بىردە سىر قىلىكز (فَاَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ) بس اعتبار قىلوب قاراكز بعنى انكار اينوچى كافرلرلنك صوگىس حالى نېك بولدى (وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ) وای محمد هم كافرلرلنك اوزىنى يالغانغە توتولارىنە قاىغرمە (وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ) دىى كافرلرلنك حەكە مكر قىلغان نرسەلرىدىن تارلقە بولما الله سىنى آلارنك مكرىدىن صاقلار (وَيَقُولُونَ مَتَى هَٰذَا الْوَعْدُ) دىى بعنى انكار قىلوچى كافرلر اينورلر بو عذاب وعدەسى قاىو زمان بولور دىو (اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر سىز عذاب بىرلن وعدەكزده راست سوزلىلدىن بولساكز (قُلْ عَسَى اَنْ يَكُونَ رَدْفِي لَكُمْ) سىزگە توتاشقوچى بولماق ياقىن بولدى دىو ايت (بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ) سىز آشتىرغان نرسەنك (عذابىنك) بعضى نك (وَاَنْ رَبَّكَ لَبَدُ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ) دىى درستلىكە سىنك ربك اى محمد هم آدمىز اوزرىنە رحمت وشفقت اياسىدىر (وَلَكِنْ اَكْفَرْتُمْ لَا يَشْكُرُونَ) لىكن آدمىزك كوبىس بو نعمت كە شكر قىلماسلار (وَاَنْ رَبَّكَ يَعْلَمُ مَا تَكْفُرُونَ) دىى درستلىكە اى محمد هم سىنك ربك آدمىزك كوكرا كلرنە ياشىرگان نرسەلرىنى بلور (وَمَا يُعْلِنُونَ) دىى كوكرا كلرنە آشكارە قىلغان نرسەلرىنە (دشمانلىقلارنى) بلوروتىوشلى جىزاسى بىرر (وَمَا مِنْ غَافِلَةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ) دىى كوكلردە ويىرلردە هېچ برياشىر نرسە بوقدر (اِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ) مگر اوزىنە يازلغان نرسەنى ظاهر قىلوچى كتابدە (لَوْحُ الْمَحْفُوظَةِ) در (اِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَقُصُّ عَلَى بَنِي إِسْرَآئِيلَ) درستلىكە بوقرآن اسرايىل بالالارىنە بيان قىلور (اَكْثَرُ الَّذِي) شول نرسەنك كوبىسنى (هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) آلاز اول نرسەدە اختلاف قىلورلار يعنى اللهنك هېچ نرسەگە اخشامادىنى شىركىن يراقلىغى اوجماخ و تىمۇغ حاللىرىنى عيسى وعزىر عەمنىك هېچ بىرسىنە الوهيت صفتى يوقلىغى (وَاِنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ) دىى درستلىكە اول قرآن حەقلىغە كوندروچىدىر و ايمان كيتروچىلرگە رحمتىدر (اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ) اى محمد (هم) درستلىكە سىنك ربك اسرايىل بالالارى آراسىندە اوزىنك حكىمى بىرلن حكىم قىلور (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ) واول سىنك ربك اشىنە اُستىن در وهر نرسەنى بىلگوچىدىر (فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ) بس سىن اشىركىنى اللهغە تابىش (اِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الثَّبِينِ) درستلىكە سىن ظاهر بولغان حق لىقە سن (اِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْكُفْرَ) درستلىكە سىن اولكلرگە حەقلىنى اشىندە آلماس سن يعنى اشىنكان نرسەلرى بىرلن فائىلەلنماودە اولكلركى بولغان مشىركلرگە حەقلىنى اشىندە آلماس سن

(وَلَا تَسْمَعُ الصَّمَّ الدُّعَاءَ) دخی چوقراق لارغه یعنی چوقراق حکمنک بولغان مشرک لرگه انده و فی اشتدره
 آلماسون (اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ) هر قیچان آرطلاری برلن بولغان لاری حاله یوز دوندرسه لر (وَمَا أَنْتَ
 بِهَادِي الْعَمَى عَنْ ضَلَالَتِهِمْ) کوکلملری حق فی بلودن صوقر بولغان آدملرنی آزرغونقلارن دان حق لقفه
 کوندروچی توکل سون (اِنْ تَسْمَعْ الْآمَنُ يَوْمُنْ بَيَاتِنَا) فائضی نرسه فی اشتدره آلماسون مگر بزنسک
 آیتلرمزگه ایمان کیترگان آدم لرگه گنه اشتدرسون (فَمَنْ مَّسْلُومٌ) بس بزنسک آیتلرمزگه ایمان کیروچی
 آدملر الله فی برلاولری سبیلی اخلاصلی لارد (وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ) وهر قیچان آدملر اوزرینه آچو
 وعذابنک واقع بولوی یاقین بولسه یعنی امر معروفنی نهی عن المنکر فی قویوسبیلی (أَخْرَجْنَاهُم دَابَّةً
 مِنَ الْأَرْضِ) اول آدمار ایچون بیردن برتورلی حیوان چغارورمز (تَكَلَّمُهمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا
 لَا يُوقِنُونَ) اول حیوان آدملرگه سویلاشر درستلسکک آدملر بزنسک آیتلرمزگه ایمان کیترماسلردیو بعض
 عالمر و مفسرلر بو آیت برلن دابة الارض چغوبنسک قیامت یاقن لغینه علامت بولوینه استدلال اینکانلر
 هم دابة الارض چغوغه بو آیت دلیل دیگانلر مسجد مرام دان آلتمش آرشین اوزونلر برتورلی حیوان
 قیامت یاقینسک چغار دیگانلر امام فخرالدین الرازی ایته بو آیتک دابة الارض چغوغه دلالت یوقدی
 بعضیلار (تکلمهم) فی تفعیل بابندن اوقمای ثلاثی مجرددن اوقغان لار (تَكَلَّمُهمْ) دیو معناسی بولادور اول
 دابة آدملرنی جراحتلر معناسک بس بودابه دن بو کونسک بیرده معهود بولغان حیوان نسک ظهوری مراد
 بولورجلان وچیان کبی خلقنی چاغاتورغان برتورلی حیوان ظاهر بولور (اِنَّ النَّاسَ لَخ) سوز باشی
 بولور (صفوة العرفان) (وَيَوْمَ نَخْشُرُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ فَوْجًا) قیامت کونسک هر بر پیغمبرنسک امتندن برگردهنی
 قوبار رمز (مِمَّنْ يَكْتُوبُ بَيَاتِنَا) آیتلرمزنی یالغانغه توتقان آدملردن (فَمَنْ يُّوزَعُونَ) بس اول امتلری
 جیلوب بتکان لرینه قدر حبس قیلنور (حَتَّى اِذَا جَاؤَا) هر قیچان بو آیتلرنی یالغانغه توتقان امتلر
 محشرگه کیلسه لر (قَالَ اَكْتَبْتُمْ بَيَاتِنَا) الله ایتورایا منم آیتلرمزنی یالغانغه توتکنرمز (وَلَمْ تُعِطُوا
 بِهَا عَلَمًا) و هالبوکم اول آیتلرنی بلویوزدن چوغاب آلمادکز یعنی آیتلرمزک حقیقتنی بلما اینچه ظاهر
 قار او برلن گنه یالغانغه توتکنر (اِمَّا اِذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) یالغانغه توتودان باشقه نرسه عمل قیلدکز (وَوَقَعَ
 الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ) آیتلرنی یالغانغه توتوچیلار اوزرینه وعده قیلنغان عذاب ایندی (بِمَا ظَلَمُوا) یالغانغه
 توتو برلن ظلم قیلولاری سبیلی (فَمَنْ لَا يَنْطِقُونَ) بس اول یالغانغه توتوچیلار عذاب برلن مشغول بولولاری
 سبیلی اعتدالر قیلوب سویله شه آلماس لار (اَلَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ) ایابو آیتلرمزنی یالغانغه توتوچیلار
 بلما دیلرمر درستلسکک بز کیچنی یاراتدق (لَيْسَ كُنُوفِيهِ) یوقلاو و استراحت ایتو برلن کیچک قرار لانسون لار
 ایچون (وَالنَّهَارَ مُبْصَرًا) دخی کوندزنی یاقترتوچی بولغان حاله یاراتدق یعنی کوندزنی یاراتدق
 کوندزده کسب طریقلارونی کورسونلر ایچون (اِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) درستلسکک بو ذکر قیلنغان
 نرسه لرده ایمان کیترگان قوملر ایچون الله نسک قدرتنه کوب علامتلر باردر (وَيَوْمَ يَنْفُخُ فِي الصُّورِ) وای

محمد (عہم) شول کوننی ذکر قیل اول کوننہ سورغہ آرلمش بولور (اسرافیل علیہ السلام تصرفنہ بولغان برموکز دیگانلر جانلارنک جیولغان ادرنی) بعضیلار بوسوزدان اولکلرنک قبردن قوبارلویبی ادرین (موزیقہ) سبیل عسکرنک جیولویبنہ تمثیل دیگانلر (بیضاوی) (فَفَزَعَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ) بس صور آرلگان صوکنده قورقودان کوکن دیبرده بولغان عقل ایالری هلاک بولورلار (الْأَمِنْ شَاءَ اللَّهُ) مگر هلاک بولما ولارون الله تلاگان عقل ایالریگنه هلاک بولماسلار جبرائیل عزرائیل اسرافیل میکائیل علیهم السلام لار کی یا که عورقزلاری وجنت صاتیجلاری کی یا که باشقلار (وَكُلُّ أَمْرٍ ذَا عَرِينٍ) وهر برسی غایت توبانچیلکلی بولغان لاری حالده موفق که کیلورلر (وَتَرَى الْجِبَالُ تَغْشَاهَا جُامِدَةً) وای محمد (عہم) سین طاغلاری اورونلارنک قرارلانوجی لار کوررسن (وَهِيَ تَمُرٌّ مَرَّ السَّعَابِ) حالہوکم اول طاغلار بلوطلار یویرگان کی یورلرمونی مفسرلر نفغہ وقتنده دیب آغان لار لکن فاضل مہاب الدین المرحانی (مقدمہ وفیہ الاسلاف) ده بو آیت ییرنک توکاراک بولوب حرکت ایتویبنہ اشارت دیگان چونکہ بو آیتنک صوکنده غی (صنع) لفظی بو اشارتی قوتلی دیگان چونکہ صنع برنرسہ فی محکم ایتب قیاماق قیامت وقتندہ الله نک فعلنہ صنع دیولمی بلکہ اھلاک و افساد دیولہ دیگان ہم قیامت کوننہ بولسہ طاغلار قرارلانغان کی کورنمی بلکہ تئولسگان جُن کی ہوادہ اوچقان بولوب کورلہ چک نناکہ موکار قارعہ سورہ سی دلیل تفصیل اسناگان آدم مرجانینک کتابنہ مراجعت بیوررسن (صُنْعَ اللَّهِ) الله بو اشنی محکم قیلورلر محکم قیلدی (الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ) شوندا این الله درکہ ہر نرسہ فی محکم قیلدی (أَنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) درسناسکہ الله سرنک قیلغان اشکزنک طشین و اچینی بلگوچیدر (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا) کملردر قیامت کوننہ الله حضورینہ ایزگولک (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بران کیلسہ لر اول کشیلرگہ بو ایزگولک جہنندن ایزگولک (جنت) حاصل بولور (وَهُمْ مِنْ فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ) واول کشیلر بوقیامت کونینک قورقولارنن طنچلارد (وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ) وکملردر قیامت کوننہ الله حضورینہ یاوزلق (کفر) برلن کیلسہ لر بس اول کشیلرنک یوزلری تموغک توبان قیلنور یعنی تموغہ یوز توبان کیتارلر (هَلْ تَجْزُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) الش بیرلمش بولماسسز مگر عمل قیلغان نرسہ گز برابرند الش بیرلش بولورسز یعنی عملکز ایزگوبولسہ ایزگوالش بیرلور و اگر عملکز یاوزبولسہ یاوزالش بیرلور (أَنَّمَا أَمْرُهُ) آخچ بیرلش بولدمین (أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ) بوشهرنک (مکہ مکرمہ) نک ربسنہ عبادت قیلما قلغم برلن (الَّذِي حَرَّمَهَا) شوندا این مکہ مکرمہ نک ربسیگہ اول مکہ فی ربسی طنچ بولغان حرم قیلدی یعنی اول شہردہ هیچ قان توکماک ظلم قیلماق واول شہرلرنک آولارنی آولاماق حرام بولور حاصل الله تعالی شول روشچہ ایتورگہ رسول الله غہ امر قیلدی (وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ) واول الله ایچوندہ ہر برنرسہ (وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ) دخی بوی صنوچیلاردن بولماقم برلن امر قیلندم (وَأَنْ أَتْلُو الْقُرْآنَ) دخی قرآن اوقوغہ دوام قیلوم برلن امر قیلندم (فَمَنْ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ) بس کمدر میگا ایارو سبیلی حلقغہ کونلور البتہ اوز فائده ایچون کونلور یعنی حلقغہ کونلوینک فائده ای اوزینہ بولور

(وَمَنْ ضَلَّ) وكمدر ميكا مخالفت قیلو سبیلی حق بولدن آداشور (فَقُلْ أَنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ) بس ایت سین ای محمد (عهم) حق بولدن آداشغان آدملرگه آچق مین حقلقنی بیان قیلوب قورتقوجیلاردن من آرغان آدمک آزعوناقینک ضرری ميكا توکل اوزینه کنه در (وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ) دخی ایت سین هر ماقتاوا الله غه غنه در (سُبْرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا) بس اول الله سرگه آیتلرینی کورساتور بس سز اول آیتلرنی بلورسز لکن بلوگز فائده سز وقتده اش اوتکاج بولور (وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ) دای محمد عهم سینک ربک سزک قیلغان عمل کزدن غافل توکل در . ۹۳
نمل سوره سینک ترجمه سی تمام بولدی .

بکرمی سیکزنجی سوره قصص سوره سی مکده ایتگان جمعی سکمان سیکز آیت

بسم الله الرحمن الرحيم

(طسم) مراد بیی الله اوزی بلور (تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ) بوسوره نك آیتلری آچق بیان ایتوچی قرآن نك آیتلریدر (تَتْلُو عَلَيْكَ) ای محمد عهم سینک اوزرگا اوقرمز (جبرائیل اوقوی بران) یا که ایندر رمز معناسند (مِنْ نَبَأِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ) موسی عهم هم فرعون خبرندن (بِالْحَقِّ) حقلق برلن اوقورمز (لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) ایمان کیترگان قوم ایچون چونکه ایمان کیترگان قومگنه فائده لنه چک (أَنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ) درستلکده فرعون مصر بیرنده الوغلاندى (وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيْعًا) دخی مصر ییری نك اهلنى اوزینه ایارگان فرقه لر قیلدى (يَسْتَضَعِفُ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ) مصر اهلندن بر جماعتنى (بنو اسرائیلنى) ضعیف اندرر و جبرلر بولدى (يَتَّبِعُ آيَاتَهُمْ وَيَسْتَعِينُ نِسَاءَهُمْ) یاکی طوغان ابر بالالارینی بوغازلاتور بولدی و قز بالالارینی ترک حالنچه قالدرر بولدی . فرعون زماننده مصر کاهن (کلاچاکسن خبر بیروچیلر) ندن برس ایتدی بنو اسرائیل ایچنده بر بالا طودار ملک نك کیتوبینه شول بالا سبب بولور دبو فرعون بوسوزگه اوشاندى لکن فرعون نك بوسوزگه اوشانوی غایت احمق لغندان چونکه کاهن نك سوزی درست بولسه اول بالانی اولترو برلن فرعون قتولا آلمی اگر بالغان بولسه اول بالانی اولتروگه سبب یوق (أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ) درستلکده اول فرعون بوزوقلق قیلوچیلاردان بولدی (وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ) الله تعالی ایتده در بز تلیمز انعام قیلونی (عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا فِي الْأَرْضِ) فرعون طرفندان مصر بیرنده جبرلنمش آدملرگه (بنو اسرائیل گه) (وَنَجْعَلُكُمْ أُمَّةً) دخی بز آلارنی امام لار (ایارلش آدملر) قیلومزنی تلیمز (وَنَجْعَلُكُمْ الْوَارِثِينَ) دخی فرعونندن وقومندن قالغان نرسه لرنی آلوچیلار قیلومزنی تلیمز (وَنَمَكِّنْ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ) دخی اسرائیل بالالارینی مصر بیرنده قرارلاندرومزنی تلیمز (وَنُرِيْ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ) دخی اسرائیل بالالاری طرفندان فرعون هم وزیرى هامان غه هم بو ایکسی نك ایارگان آدملرینه (قبطیلار غه) کورساتومزنی تلیمز (مَا كَانُوا يَعْتَدُونَ) صاقلانا تورغان و قورقا تورغان نرسه لرنی یعنی بنو اسرائیل دن بولغان بر بالا سبیلی دولتلرینک کیتوبینی و هلاک بولولارینی (وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ) و بز موسی (عليه السلام) نك آناسنه الهام یا که

تۇش بىرلەن وحى قىلىدۇ (اَنْ اَرْضِيه) مەكەن بولغان قىسەر ياشرىن موسى عەم نى ايمىز دىنو
 (فَاذْخَفَتْ عَلَيْهِ) بىس ھەرقىچان اول بالالار بىلەن فرعون لارنىڭ اولترىدىن قورقساڭ (فَالْقِيهَ فِي الْيَمِّ) بىس
 اول بالانى دىنگىزگە تاشلا (وَلَا تَغَايَ وَلَا تَغْزِي) دىنى اول بالانىڭ ضائع بولىدىغان قورقما دىنى اول بالادان
 آيرىلۇڭ ايچون ھىسرتىنىمە (اِنَّا رَاَوْهُ الْيَمِّ) دىستىلىككە بىز اول بالانى سىڭا قاينار دىچى مەز (وَجَاعَلُوهُ
 مِنَ الْمُرْسَلِينَ) دىنى اول بالانى دىن ايرىتىر ايچون يىمارلىش ايلچىلەر (يَغْمِرْلِر) دىن قىلوچىمىز (فَالْتَقَطَهُ
 الْفِرْعَوْنُ) بىس اول بالانى فرعوننىڭ خىدمەتچىلەرى آلدى صودان (لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا) اوزلرىنى
 دشمان و ھىسرت بولسۇن ايچون يەنى غاقىتىكە اوزلرىنى دشمان و ھىسرت بولدى ايچون گويىكە
 شونىڭ ايچون آلغان لار بولا (اِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ) دىستىلىككە فرعون دىنى ھامان
 ھەم بۇلارغە ايارگان آدمار غىطاقىلوچى بولدىلار (وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ) ھىسرت موسى نى صودان آلوب
 تابوتدان چىقارغان وقتىكى فرعوننىڭ خاتۇنى (اَسِيهَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا) فرعون گە ايتىدى (قُرْتُ عَيْنِي وَاُولَئِكَ
 بُوَبَالَا مِيكَا ھەم سىڭادە كوزىمىزنىڭ نورىدىر چۈنكى ھىسرت موسى نى تابوتدان چىقارغاچكە ھەريكىسىنىڭ
 مەبىتلەرى تۇشى (لَا تَقْتُلُوهُ عَسَى اَنْ يَنْفَعَنَا) بوبالانى اولترماڭىز بابولانىڭ بىزگە فائىدىلى بولۇى امىدەر
 (اَوْ نَنْفَعُهُ وَلَدًا) ياكە بوبالانى اوزىمىزگە بالا ايتىپ تۇتارمىز (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) ھالبۇكى موسى نى صودان
 آلوچىلار موسى نىڭ كەيدىكى بىلماسلار (وَاصْبِرْ فَوْادًا مِّنْ مَّرْسِ فَارْعَا) دىنى موسى نىڭ آناسىنىڭ كۈڭلى عىتلدىن
 بوش بولۇپ اورلدى چۈنكى ھىسرت موسى نىڭ آناسى بالاسىنىڭ دشمان بولغان فرعون قولىنى تۇتىدىكى
 ايشىتىكەچ غايت قايفردى وعقلى كىتارگە ياقىنلاشدى (اِنْ كَادَتْ لَتُبْدَى بِهِ) دىستىلىككە ھىسرت موسى نىڭ
 آناسى ھىسرت موسى نىڭ ايشىنى وقىمەسنى ظاھىر قىلورغە ياقىن بولدى (لَوْلَا اَنْ رَّبَّنَا عَلٰى قَلْبِهَا) اكر
 موسى (عەم) نىڭ آناسىنىڭ كۈڭلىنى صىبرلىقنى بايلا وىز بولماسە ايدى (لَتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) موسى (عەم) نىڭ
 آناسىنىڭ كۈڭلىنى صىبرلىقنى بايلا دىك الله نىڭ وعىسىنى تصدىق قىلوچىلاردىن بولسۇن ايچون (وَقَالَتْ لَأَخْتِهِ
 قَصِيه) دىنى موسى نىڭ آناسى قىز قىزداشىنى (مَرِيَمَ اسْمٰى) ايتىدى موسى نىڭ خىبرىن تىكىش دىو (فَبَصَّرَتْ بِهِ
 عَنْ جَنْبِ) بىس ھىسرت موسى نىڭ آناسىنىڭ قىز قىزداشى مەرىم ھىسرت موسى نىڭ بىراقىدان كوردى (وَهُمْ لَا
 يَشْعُرُونَ) ھالبۇكى فرعونلار مەرىم نىڭ ھىسرت موسى نىڭ ازلەپ يوردىكى ياكە ھىسرت مەرىم نىڭ موسى غەلى
 السلام نىڭ قىز قىزداشى ايدىكى بىلماسلار (وَهَرَمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَضَ مِنْ قَبْلِ) دىنى بىز مەرىم موسى نىڭ خىبرىنى
 تىكىش بىر مەسىن الك موسى (عەم) اوزىرىنى ايمچاك ايمىزە تورغان خاتۇنلارنىڭ ايمچاكلرىدىن ايمونى
 ھەرام قىلىدۇ يەنى ھىسرت موسى ھىچ بىر خاتۇننىڭ ايمچاكتىن سوت ايمماكان (فَقَالَتْ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلَى
 اَهْلِ بَيْتِ) ھىسرت مەرىم فرعونلارگە باروب ايتىدى مەرىم سىزنى شوندا بىن ايونىڭ اھلىنى دىلالت قىلىمىز
 (يَكْفُلُوهُ لَكُمْ) اول ايونىڭ اھلى سىزنىڭ ايچون بوبالانى تەربىيە قىلورلار (وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ) دىنى بوبالانىڭ
 اھلى بوبالا ايچون ايزگۈلك تىلا كۈچىلەردىر يەنى بوبالانىڭ تەربىيە سىنى كىمچىلىك قىلماسلار بۇراقەدە
 بۇرۇشچە بىيان قىلغان لار بوخېرىنى ھامان ايشىتىكەچ ايتىدى بوخاتۇن (مەرىم) بوبالانىدە ھەم بالانىڭ آناسىنى دە

بله در بوخاتوننى توتوگوز بوواقعەنى سويلەسن ديدى حضرت مريم ايتىدى منم اول ابواھلى فائىد تىلاگوچىلار
 دىگان سوزىدىن مرادم پادشاھ (فرعون) گە فائىد تىلاگوچىلار دىگان سوزىدىن شوندىن صوڭ فرعون
 حضرت مريم گە ايتىدى بوبالانى تربيە قىلايىف خاتوننى مونەك آلوب ديدى حضرت مريم حضرت
 موسانىڭ آناسى كىتردى حضرت موسى فرعون قولدى يىغلاپ تورادرايدى آناسى كىلگىچە ھاضر بالا
 آناسىنىڭ ايسى سىز يىغلايدىن توقتادى ھم ايمىچەگىنى ايمە باشلادى فرعون ايتىدى سىن بوبالانىڭ
 كىمى بولاسىن نى قدر ايمىچاڭ ايمە تورغان خاتونلار كىترىڭ ھىچ بىرىنىڭ ايمىچاڭنى ايمەمادى ھاضر سىنىڭ
 ايمىچاڭگىنى قبول قىلدى ديدى حضرت موسى نىڭ آناسى ايتىدى مېن خوش ايسلى وخوش سوتلى
 خاتونەن منم ايمىچاڭ سوتىمنى ھربالا قبول ايتەدر ديدى شوندىن صوڭ فرعون اجرە بىرلن بوبالانى
 آناسىنە ايمەزگە بېردى آناسى شول كۈنە تربيە قىلورغە بالاسى اوزايويىنە آلوب كىندى (فاعتبروا
 يا اولى الاباب) (فَرَدْنَاهُ إِلَىٰ امِّهِ كَيْ تَرَ عِيْنَهَا) بس بىر موسى نى آناسىنە كىرى قايتاردى آناسىنىڭ بالاسى بىلى
 كوزى راوشانلانسون و كۈڭلى ملنچلاسون ايمىچون (وَلَا تَعْزَنْ) دى بالاسىدىن آيرلو سىبىلى آناسى
 قايتىرماسن ايمىچون (وَلَتَعْلَمَنَّ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ مَقْ) دى آناسى كوز بىرلن كورب بلسون ايمىچون درىنلىكە
 اللەنىڭ وعسى ھقېر دىو (وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) لىكن آدملىرنىڭ كوربى اللەنىڭ وعسىنىڭ ھق
 ايدىكى بىلماسلر (وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ) دى موسى (عدم) عقلىنىڭ وقىتىنىڭ كمالنە ايرىشكان زمانە (يعنى اوتوزدىن
 قىرغە قدر بولغان باشكە) عقلنىڭ كمالت كە ايرىشوى شول وقت بولادىمىشلر شونىڭ ايمىچونە ھربىر بىغېر
 قىرىلنىڭ باشىنە بىغېر بولدى دىگانلر (وَأَسْتَوَىٰ) دى بوئىگىز بولغان زمانە (آتَيْنَاهُ مَكْئِمًا وَعِلْمًا) موسى
 (عدم) غە بىغېرلىك ھم دىن عامى بىردىڭ ياكە ھىكمەت علمى دى باشقە عاملىرى بىردىڭ مەناسىنە (وَكَذَلِكَ
 نَجَّيْنَا الْمُسْمِينِ) اوشىنداق يعنى موسى غە ھم آناسىنە قىلدىمىز جىزى كى باشقە ايرىگۈلك قىلورچى آدملىرىنى
 جىزالارمز (وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا) دى موسى (عدم) فرعون سىرايتىدىن مىصر شەرىنە كىردى
 شەراھلىدىن غەلت وقىتىنىڭ يعنى شەركە كىشىنىڭ كىرى كىلماكان وقىتنە قىلورلە وقىتنە دىگانلر (فَوَجَدُوهَا
 رُجُلَيْنِ يَمْتَنِلَانِ) بس شەردە ايكى صوغشە تورغان ايرلىرى تاپىدى (اوچراتىدى) (هَٰذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَٰذَا مِنْ
 عَدُوِّهِ) بوبىر اير دىنە اوزىنە اياركان كىشىدىن (اسرائىلى) بوبىر اير دىنە اوزىنە خىلاف بولغان
 دشمانىدىن (قبطى) (فَاسْتَفَاهُ إِلٰهَىٰ مِنْ شِيعَتِهِ) بس دىنە اوزىنە اياركان آدم (اسرائىل بالاسى) حضرت
 موسى دن ياردم استادى (عَلَىٰ إِلٰهَىٰ مِنْ عَدُوِّهِ) دىنە اوزىنە خىلاف بولغان دشمانى (قبطى) اوزىنە
 (فَوَكَرَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ) بس موسى (عدم) دشماننە (قبطىغە) بوزىرق بىرلن صوقدى بس قبطىنى
 اولتردى لىكن مقصودى اولترو توگىل ايدى (قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ) اللە تعالى ايتىدى اى موسى بواشنىڭ
 (كشى اولترو) شىطان عملەندىرچۈنكە بووقت حضرت موسى كافرلىرى بىرلن صوغش قىلورلرلن بىيورامش
 بولدى يوق ايدى (أَنَّهُ عَدُوٌّ مُّبِينٌ) درىنلىكە اول شىطان آزدىرغۇچى ظاھر دشماندر (قَالَ رَبِّ اِنِّى
 ظَلَمْتُ نَفْسِى) موسى (عدم) ايتىدى اى رىم درىنلىكە مېن قبطىنى اولتروم سىبىلى نەفسە ظلم ايتىدىم (فَاغْفِرْ لى)

بىس مېنى ياراغاغل (فَفَرَلْهُ) بىس رېسى موسى (عەم) نى يارلقادى (أَنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) درستلىككە اول
الله گناھلارنى يارلقاغوجىدەر ھەم رەھمەت قىلغوجىدەر (قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ) موسى (عەم) ايتىدى اى
رېم مىكالىانعام قىلوڭ بىرلن قىسم ايتىبايتەن (فَلَنْ أَكُونَ ظَلِيمًا لِلْمَجْرُمِينَ) موندن صوڭ كافىرلەرگە ياردەم
بىرۈچى بولمايەن (فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ) بىس موسى (عەم) قىصاصنى كىتكەن ھالەدە قورقۇپ مەصر
شەھرىدە تەكشۈرگە كەردى (فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِغُهُ) بىس شول ۋەقتە اوتىكەن كىچىك ياردەم ئىستانگان
اسرائىلى بۈكۈن يەندە ايتىچى قىبلى بىرلن صوغوشوندىن موسى (عەم) دىن ياردەم ئىستار (قَالَ لَهُ مُوسَى)
بۈسرا ئىلگە موسى (عەم) ايتىدى (أَنْتَ لَعَوْتُ مَبِينٍ) درستلىككە سىن تەھرىز بولغۇن بولغۇن سىن اوتىكەن كىچىك
بىر كىشى اۆلەتۈرۈمە سەبەب بولدىڭ بۈكۈن يەنە بىر كىشى بىرلن صوغوشەن دىۋ (فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْبَاشَ) بىس موسى
(عەم) قاتلى تۈتۈنى ئىلان زامانە يەنى ھەزرىت موسى نىڭ غەيرەت دىنىيەسى قوزغالۇپ يەندە اسرا ئىلى
ايچۈن قىبلىنى صوغۇماقچى بولدى (بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمْ) موسى بىرلن اسرا ئىلگە دىشمان بولغان قىبلىنى قاتلى
تۈتۈنى ئىلان زامانە قىبلىنى ھەمەسى بىن اسرا ئىلگە دىشمان بولغانلار (قَالَ يَا مُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي)
قىبلى ايتىدى اى موسى مېنىڭ اۆلەتۈرۈنى تىلىسونمى (كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ) نەكە اوتىكەن كىچىك بىر كىشىنى
اۆلەتۈرگەن ايدىڭ يەكە بۈسۈزنى اسرا ئىلى ايتىدى چۈنكە سىن تەھرىز بولغۇن سىن دىكەچ موسى مىكالىقەد قىلا
دىۋىل قىلىدى (أَنْ تُرِيدَ) اى موسى (عەم) سىن تىلامىسىڭ (الْآنَ تَكُونُ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ) مەگر يەردە تەھرىز
قىلوچى بولۇۋاتى تىلامىسىڭ (وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمَصْلُوحِينَ) دىنى سىن آدمەلر آراسى تۈزۈك
قىلوچىلاردىن بولۇۋاتى تىلامىسىڭ (وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَى) دىنى مەصر شەھرىنىڭ يىراق
تەرەپتىن آشقان ھالەدە بىر ايرىكىلىدى (قَالَ يَا مُوسَى إِنَّ الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ) بۈاير ايتىدى اى موسى
درستلىككە جەمەت فرەونلر سىنىڭ ھەقكە مشاورە كىگەش قىللالار (لِيَقْتُلُوكَ) سىنى قىبلى قىصاصنى
بىرلەندە اۆلەتۈرۈپ اچىن (فَاخْرُجْ أِنِّي لَكُ مِنَ النَّاصِحِينَ) بىس اى موسى (عەم) مەصر شەھرىدىن چىق
درستلىككە مېن سىگەفائەدە اۆزۈڭلۈك ئىلان كۈچىلەردىن مەن بىنى بۈسۈزنى سىگەفائەدە اچىن ايتام (فَخَرَجَ مِنْهَا
خَائِفًا يَتَرَقَّبُ) بىس موسى ھەم مەصر دىن دىشمانلارنىڭ آرتىدىن يەتۈپنى كۆتۈپ قورققان ھالەدە چىقىدى
(قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) موسى ھەم ايتىدى اى رېم مېنى ظەلم قىلوچى قومدىن قۇتقار (وَلَمَّا
تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ) دىنى موسى ھەم مەدىن شەھرى جانىبە يۈنەللىگان زامانە (مەدىن بىرلن مەصر آراسى
سېكەز كۈنلۈك يول بولغان) (قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي) ھەزرىت موسى ايتىدى رېم نىڭ كۈندە ماكى
امەدور (سُوءَ السَّبِيلِ) يولنىڭ توغرىسىنە (وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ) دىنى موسى ھەم مەدىن شەھرىنىڭ صۈي
(فەيۈس) يەنە كىلىگان زامانە (وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةٌ مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ) اول قىۋ تىراسى اۆزىدە تۈرلى
آدمەلەردىن بىر جەمەتنى ھىۋانلارۋى صوغارغانلارنى ھالەدە تاپىدى (وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ)
دىنى اول ھىۋانلارۋى صوغارا تۈرغان جەمەتلەرنىڭ اۋرۈنلەردىن تۈپان راك اۋرۈندە قۈيىلارۋى
صوغارۋان تىپىلۇپ تۈرۈرغان ايكى خاتۇن تاپىدى (بۇلار شەيب ھەم نىڭ ايكى قىزى) (قَالَ مَا

خَطَابُكُمْ) موسى عهه بو ايكى خاتونغه ايتدى نيسدر سزنىك شَانَكْز قويلار كُزنى صوغارميسر ديو
 (قَالَتَا لَنَسْقَىٰ حَتَّىٰ يُصَدِّرَ الرَّعَاءُ) بو ايكى خاتون ايتدىلر بۇ قويلارمىزنى صوغارميسر مال كُتُوچيلرى
 (ايبالرى) ماللارونى صوغاروب قيو يانئىدىن دوئدرگانلرىنە (آلوب كىتكانلرىنە) قىدر ديو
 (وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ) دىزنىك آتامز الوغ قارىندر اوزىنىك مال صوغاررغە كىلورگە كوچى يتمى
 شونىك ايجون بىز كىلىك دىدىلر (فَسَقَىٰ لَهُمَا) بس موسى عهه بو ايكى خاتونغه شىقت ايجون قويلارونى
 صوغاردى (ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ) مونىك صولكىدە كولاگە گە دوندى (فَقَالَ رَبِّ اِنِّى) بس موسى عهه ايتدى
 اى رىم درىنلىكە مېن (لَمَّا اُنْزِلْتُ اِلَىٰ مَنْ خَيْرٌ فَقِيرٌ) ايزگولكىن يا كە طعمدن مىكنا ايندىرگان
 نرسەكنا مېناجمن يا كە مىكنا دىنە ايزگولكىن ايندىرگان نرسەك ايجون مېن دنياە فقير بولوب اورلىم
 معناسىدە (فَجَاءَتْهُ اَحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَىٰ اسْتِجْبَاءٍ) بس بو ايكى خاتون (قز) نىك برسى اويالماق صفتىدە
 يۇرگان حالەدە حضرت موسى غە كىلدى (صَفُورًا اَسْمَلَىٰ) الوغ قزى يا كە كچك قزى كىلدى دىگانلر
 (قَالَتَا اِنَّ اَبِي يَدْعُوكَ) بو قز ايتدى درىنلىكە آتام سىنى چاقردر (لِيَجْزِيكَ اَجْرًا سَقِيْت لَنَا) بىزنىك
 ايجون قويلارمىزنى صوغاروك اچرىنە سىكنا مكافات (ايزگولك كە قارشى ايزگولك) قىلور ايجون
 حضرت موسى بۇلارنىك آتالارى شىبىب علىه السلامنى كورب تىركلانو ايجون بو قزنىك دعوتنى قبول
 ايتدى (فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَفَّ عَلَيْهِ الْقَصَصُ) بس حضرت موسى شىبىب عهه گە كىلگان زمانەدە هم حضرت
 شىبىب كە اوزىنىك باشىدىن اوتكان قىلارونى بيان قىلغان زمانە (قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتُ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ)
 شىبىب عهه ايتدى اى موسى قوزقما ظلم قىلوچى قوملردن قۇلىدىك ديو (قَالَتَا اَحْدَاهُمَا يَا اَبْتَ
 اسْتَأْجِرْ) شىبىب عهه نىك ايكى قزىنىك برسى (حضرت موسى نى چاقروب كىلگانی) ايتدى اى آتام
 بو آدمى قويلار كۇتارگە خىمت كە ياللا ديو (اِنَّ خَيْرَ مَنْ اَسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْاَمِينُ) درىنلىكە سىنىك
 قويلار كۇتارگە اچارەگە آلفان آدمىنىك ايزگوسى اوشانچلى قوتلى آدمىدر حضرت شىبىب
 قزىدىن صورادى بو آدمنىك قوتلى اوشانچلى ايدكىن قايدان بلىدىك ديو قزى آتاسىدە حضرت موسانىك
 قيو اُستىدە قوبلغان صور طاشنى آلوب تاشلادىقنى همدە چاقوررغە بارغاچ حضرت موسانىك باشىن
 توبان ايىب قزغە اوزىنىك آرتىدىن باروغە امر قىلدىقنى سويلادى (قَالَ اِنِّى اُرِيْدُ اَنْ اُنْكَهَكَ) شىبىب
 عهه ايتدى درىنلىكە مېن سىكنا نكاح لىندىرومى تلىمن (اَحْدَى ابْنَتِي هَاتَيْنِ) بو ايكى قزىنىك برسى
 (عَلَىٰ اَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَانِي حَجَّجٍ) سىكز يل مىكنا قوى كُتو برلن خىمت ايتوچى بولماقلىق شرتلى اوزرىنە
 (فَاِنْ اَقْسَمْتَ عَشْرًا) بس اكر اون يلنى تمام ايتساك يعنى اون يل خىمت ايتساك (فَمَنْ عِنْدَكَ) بس
 اول اون يلنى تمام ايتو اوز حضورىدىن يعنى سىكنا سىكز يل خىمت ايتونى لازم ايتام اون يل
 خىمت ايتساك بىك خوش آنوسىدە اوز اخيارىك (وَمَا اُرِيْدُ اَنْ اَشُقَّ عَلَيْكَ) اوين يل خىمت ايتونى
 لازم ايتو برلن سىكنا آغرىقنى تلامىم (سَتَجِدُنِي اِنْ شَاءَ اللّٰهُ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ) كوركام معامله قىلودە اكر الله
 تىلاسه مېنى ايزگولردە طابارسون (قَالَ ذٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ) موسى عهه ايتدى سىنىك عهد قىلغان نرسەك

مېنىم بىر ان سىنىڭ آراڭدە در ان شأ الله سىنىڭ عەمەڭدەن چەمەم (اَيُّهَا الْاَجَلَيْنِ قَضَيْتُ) ايكى مدت نىڭ
 (سېكىز يىل بىرلن اودن يىلنىڭ) كىراك قايسونى اوتاسام (فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ) بىس مەم اوزرەم سىگىز يىلدىن
 ياكە اودن يىلدىن آرتۇقنى استاۋ بىرلن ظام قىلما سسون (وَاللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ) واللّٰه تعالى بىزنىڭ
 اينىكان نىرسەمىز (شەرطەم) اوزرىنە شەھدەر بو آيت بىرلن قۇي كۈتۈنڭ مەھر بواۋرغە ياراۋىنە استىلال
 قىلنە چۈنكە اللّٰه تعالى شەيب عەمەنڭ شەرىعتى بىزگە انكار سىز قەسە قىلغان بىزدەن مەقەم بولغان پىيغەبىرلەرنىڭ
 شەرىعتى اللّٰه تعالى انكاردان باشقە بىيان ايتسە بىزگە دە شەرىعت بولاۋانڭ ايلە عمل لازىم بولا شۇندىن
 صرڭ حىزرت موسى شەيب عەم گە اودن يىل قۇي كۈنكان ھەم صفورا اسمى قىزىنى آلمان دىگانلار ايكىنچى
 قىزى صفىرا اسمەندە بولغان ايمىش (فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ) موسى عەم خەستە مدتتى اوتاگان زماندە
 (وَسَارِبًا هَلْهَلْ) دى خاتۇنى بىرلن مەدىنەن مصرغە سىپ قىلغان زماندە (اَتَتْ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا) طور
 طاغەنە ياقىن بولغان طرفدان بىر اوط كوردى (قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا) موسى عەم خاتۇننە
 ايتىدى سىز شۇندە تورۇڭىز مەن بىر اوط كوردىم (لَعَلِّي آتَيْكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ النَّارِ)
 شايد مەن اوط ياقىلى سىندىن سىزگە بىول خەبەرىنى كىنەرمەن ياكە اوطدان بىر آغاچ غە
 قابىزوب اوط كىسەكى كىنەرمەن (لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ) سىزنىڭ اوطىدە جەلەۋىز ايسچون
 (فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ) بىس موسى (عەم) اول اوطقە كىلگان زماندە موساغە نىدا قىلىندى (مِنْ شَاطِئِ الْوَادِى
 الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ) مېارك اوردىن بولغان موسى (عەم) نىڭ اوك باغنىدە بولغان چۇقۇرنىڭ طرفدان
 (مِنَ الشَّجَرَةِ) يوزم آغاچى طرفدان (اَنْ يَّامُوسَى اِنِّى اَنَا اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ) بۇرۇشچە نىدا قىلىندى
 اى موسى (عەم) درستلىك مەن بۇتەن عالمى تەربىيە قىلۇچى اللّٰھمەن (وَاَنْ اَلْقِ عَصَاكَ) دى طاباغنى
 بىرگە طاشلادى (فَلَمَّا رَاَهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ) حىزرت موسى طاباغنى طاشلادى طاباق ألۇغ
 جەلان كى سىلكنە باشلادى بىس موسى (عەم) طاباغنى نىڭ صورتى ياكە جەئەدە ألۇغ جەلان كى سىلكنەگەننى
 كورگان زماندە (وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ) قورقۇندىن آرطى بىرلن بولغان ھالە جەلەندىن يوز دۈندىرى يەنى
 جەلان يەندىن كىندى وكىرى قاينمادى (يَامُوسَى اَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ اِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ) بىنەدە حىزرت موساغە
 نىدا قىلىندى اى موسى جەلانغە قارشى ايلان وقورقۇمە درستلىك سىن قورقۇنچىلاردان طەجەققە بولغان آدمەلەردىن
 سىن (اَسْلُكَ بِدَكَ فِي جَنِّبِكَ) قولىڭنى كولىماك ياقاڭا ياكە كولىماك كىركت (تَخْرُجُ بَيْضَاءً مِّنْ غَيْرِ سُوءٍ)
 قولىڭ آللىق عىيىندىن باشقە صاف آق بولغان ھالە چىقار (وَاضْمُمُ إِلَيْكَ جَنَامَكَ مِنَ الرَّهْبِ) دى
 قورقۇوايچون توشالماش ايكى قولىڭنى قوش يەنى قورققان آدم كى اوك قولىڭنى سول بلاڭك آستىنە
 وصول قولىڭنى اوك بلاڭك آستىنە كىر لىكن بوسوزنىڭ كىنايە بولماقى آرتۇغراق يەنى طاباغك جەلانغە
 ايلان سىلكنەگەن وقۇمە قورقۇمە ثابت و ھەم بول مەناسىدە (فَذَالِكَ بُرْهَانُ مِّنْ رَبِّكَ اِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ)
 بىس بو طاباق ايلە آق قول فرعون گە ھەم قومە رېڭىدىن بىبارلىگانلارى ھالە دىلدار (اَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
 فَاسِقِينَ) درستلىك فرعون ھەم قۇمى اللّٰھنىڭ طاعەندىن چىقۇچى قوم بولدىلار (قَالَ رَبِّ اِنِّى قَتَلْتُ مِنْهُمْ

نفساً) موسى (عم) ايتدى اى رېم مېن فرعونلردن (قبيللاردان) بركىش اوتردم (فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ)
بىس اول كىشىنىڭ قصاص ايچون اوزمنى اولتورلرندىن قورقامن (وَأَخَى هَارُونَ هُوَ أَفْضَحُ مِنِّي
لِسَانًا) وقرداشم هاروننى يىبار اول مېنىدىن تل بىرلىن بىياندە كوركىراك (فَأَرْسَلَهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي)
بىس قرداشم هاروننى مېن بىرلىن بىرگە يىبار مېنى تصدىق قىلا تورغان ياردىمى ايتىب يعنى سوزدە
مېنىدىن ماھر بولوى بىرلىن مېڭا ياردم قىلا تورغان ايتىب يىبار (إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ) درستلىككە مېن
فرعونلردىڭ مېنى يالغانغە نسبت بىرولرندىن قورقامن (قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ) الله تعالى موسى
(عم) گە ايتدى اى موسى قرداشىڭ بىرلىن بلا كىڭنى قوتلى قىلورمىن يعنى قرداشىڭ بىرلىن سېنى
قوتلارمىن (وَنَجْعَلُ لَكَ مَلَأَ سُلْطَانًا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا) دىسى سىزنىڭ ايچون اوستىلىك قىلورمىن بىس سىزگە
فرعونلر اوستىلىك بىرلىن ايرشا الماسلار (بِأَيَاتِنَا) بىزنىڭ آيتلر مېز بىرلىن بار وئىز (أَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعُكُمَا الْغَالِبُونَ)
سىز ايكىڭىز هم سىزگە ايارگان آدملىر فرعونلرگە غالب (اوستىن) لىرسىز (فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ) بىس
فرعونلرگە موسى (عم) بىزنىڭ ظاھر وآچق بولغان معجزەلر مېز بىرلىن كىلىگىنى زىماندە (قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُقْتَرَى) فرعونلر ايتدىلر موسى كىتىرگان نرسە توڭلىرى مگر افتراء قىلىنمىش سىعدىر (وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا
الْأَوَّلِينَ) دىبىز بىس سىزنى ياكە يىغىمىرلىك دعواسى اولگى آتالار مزا يىچىدە اشمادىڭ (وَقَالَ مُوسَى رَبِّي
أَعْلَمُ بِمَنْ دَخَى مُوسَى (عم) ايتدى رېم شول كىشىنى بلەدر (جَاءَ بِالْهُدَى مِنْ عِنْدِهِ) اوزى حضورىدىن حىلقىغە
كونلرگە دىبىز نرسەنى كىتىردى (وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ) دىسى رېم شول كىشىنى بلەدر اول كىشى ايچون
يورطىنىڭ صولغى ماقنالمىش حالى بولور چونكە يورطىدىن دنيا يورطى مراد آنىڭ صولغىدىغى حالت البته
جىندىر (أَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ) درستلىككە شائى ظلم قىلوچىلار دنيا دە حىلقىغە آخىرتدە جنتكە ايرشماسلر
(وَقَالَ فِرْعَوْنُ) دىسى فرعون ايتدى (بِأَيِّهَا الْمَلَأُ) اى جماعت (مَا عَلِمْتُ مَالَكُم مِّنَ الْغَيْبِ) سىزنىڭ ايچون
مېنىدىن باشقىغە مەبودنى بىلامدىم (فَأَوْقِنِي يَا هَامَانُ عَلَى الطِّينِ) بىس اى ھىمان مېنم ايچون بالچق اوزرىنە اوط
ياق يعنى يانغان كىر پىچىلر ھاضىرلە (فَأَجْعَلْ لِي صَرْحًا) بىس مېنم ايچون بىيوك سراي قىل (بِنَاءً قَبْلَهُ) (لَعَلِّي
أَطَّاعُ إِلَى آلِهِ مُوسَى) شايد مېن موسى (عم) نىڭ مەبودىنە ئۇششومىن چونكە فرعون غايىت نادانلىقتىن موسى
(عم) نىڭ مەبودىنى كوكە دىو اويلادى كوكەكە آشمانچى بولدى (وَأَنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ) دىسى
درستلىككە مېن موسى نى يالغانچىلاردىن دىيوكىمان قىلامن (وَأَسْتَكْبِرُ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ)
دىسى فرعون هم آنىڭ ايارگان آدملىرى بىردە ھقسىز تىك بىرلىدىلر (وَلَوْ أَنَّهُمْ الْإِنْسَانُ لَأَفْرَجُونُ) دىسى فرعونلر
گىمان قىلىدىلر درستلىككە آلا بىزگە قىيامت كۈنىدە قايتارلىمىش بولماسلار يعنى بىزنىڭ حضور مېزگە كىلماونى
گىمان قىلىدىلر (فَأَعْنَاهُ وَجُنُودُهُ) بىس بىز فرعوننى هم آكار ايارگان آدملىرىنى عذاب بىرلىن توتىدى (فَنَبِّئْنَاهُمْ
فِي النَّارِ) بىس آلارنى دىنىڭكە آتدىق (فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ) بىس اى محمد اعتبار قىلرپ قارا
ظالم بولغان آدملىرىنىڭ صولغى ھاللىرى نچك بولدى (وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً) دىبىز فرعونلرنى آرزونلىقكە باشلار قىلدىق

(يَدْعُونَ إِلَى التَّارِ) دنياده آدملارنى اوطقه كرونى واجب ايتنه تورغان نرسملر (كفر و گناهلار) كه اندرلر
(وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يَنْصُرُونَ) دى قيامت كوندنك عذابنى يبارو برلن اوزلرينه ياردم بيرلش بولماسلار
(وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعَنَهُ) دى فرعونلر كه بوندياده لعنت ايارتدك (وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ)
دى قيامت كوندنك اول فرعونلر رحمتدن سورلشلردر (وَلَقَدْ آتَيْنَاهُمُوسَى الْكِتَابَ) و تحفيق بزموسى (عهم) كه
تورات كتابى بيردك (مَنْ بَعَثْنَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَى) اولكى زمان خلقلارنى هلاك قيلغانمز صوكنده
يعنى نوح، هود، صالح، لوط (عهم) قوملرينى هلاك قيلدقمز صوكنده (بِصَافِرٍ لِلنَّاسِ) آدملرنك كوكللرينه
نورلار بولغان حالده اول نورلار برلن حق برلن باطل آراسنى آيورورلار (وَهُتَّى وَرَحْمَةً) دى اول تورات
اللهنك بولى بولغان شريعتلر كه كوندركوچى و رحمت بولغان حالده (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) آدملر و عظلائسون لار
ايچون يعنى شول فائده لر برلن تورات كتابنى موسى (عهم) كه بيردك (وَمَا كُنْتُ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ) و اى
محمد (عهم) سين چوقرنك قياش ياطش طرفنك بولمادك يعنى حاضر بولمادك (أَذْضَيْتُنَا إِلَى مُوسَى الْأَمْرِ)
موسى (عهم) كه شريعت اشينى حكم ايندكمز و بلدردكمز وقتك (وَمَا كُنْتُ مِنَ الشَّاهِدِينَ) دى موسى
(عهم) كه دى قيلدقمز وقتك حاضرلر جمله سننك بولمادك (وَلَكُنَّا أَنْشَاءً قُرُونًا) لكن بزمسكيا بولاشلرنى
دى قيلدق آنك ايچون موسى صوكنده تورلى زمان خلقلارنى ياراتدق (فَتَطَاوَلُ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ) بس
آلار اوزرينه عمرلر اوزدن بولدى بس يالغان خبرلر چغارديلار اللهنك ديننى اوزگار تدبيلر خلقلنى
نادانلق باصدى شونك ايچون سيكنا دى قيلدق يعنى ديننى ياكارتدق ايچون واللهنك حدلرينى اوتامك
ايچون (وَمَا كُنْتُ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ) دى سين اى محمد (عهم) مدين اهلى (شعيب عهه هم آثار
ايمان كيندرگان آدملر) ايچنكده تورغوچى بولمادك (تَتَلَوُ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا) آلار اوزرينه بزنك آيتلرمزنى
قصه قيلغان قوملرنك خبرلرينى اويرانب اوقورايديك يعنى آلار دن اوقدقك البته يوق (وَلَكُنَّا كُنَّا
مُرْسَلِينَ) و لكن بزمسينى دى بزنك آيتلرمزدن سيكا خبر بير و چيلارنى يبارو بولدى (وَمَا كُنْتُ بِجَانِبِ
الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا) دى بزنك موسى (عهم) غه ندا قيلدقمز وقتك طور طاعى ياننده بولمادك (وَلَكِنْ
رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ) لكن بزمسيكا مونى بلدردك وسينى يباردك ربك دن رحمت يوزنلن (لَتُنْفِرَقَوْمًا) شوندا اين
قومنى قورقتوك ايچون (مَا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ) اول قومكه سيننن لك قورقتوچى (پيغمبر) كيلمادى
يعنى مكه قومنى قورقتوك ايچون چونكه سينك برلن عيسى (عهم) آراسنك فتره زمانى واقع بولدى حضرت
عيسى برلن رسول الله آراسنك بش بوز ايللى يل قدر پيغمبر بولمى تورغان (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) سينى پيغمبر
ايتب يباردك سينك قورقتوك برلن مكه خلقي و عظلائسون لار ايچون (وَلَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ) و اگر مكه
خلقنه عذاب ايرشماسه ايدى (بِمَاقَدِّمَتِ آيَاتِهِمْ) قوللارنى لك قيلغان نرسملرى (ياوز عمللرى)
سببلى (فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا) بس عذاب اينگان وقتك مكه كافرلرى ايتورلر ايدى اى ربمى
كاشكى بزمكه دين اويراتر ايچون پيغمبر يبارگان بولساك ايدى (فَتَنْتَبِعْ آيَاتِكَ) بس بزمسينك آيتلرگا

ایارگان بولور ایدک (وَتَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) دغی آیتلرگا ایمان کینر وچیلردن بولور ایدک دیو یعنی کافرلرگه عذاب ایرشکان وقتک بوسوزنی ایتولری کفرلری و گناهلاری سببلی بولماسه ایدی بزسینی پیغمبر ایتب یبارماس ایدک بزسینی یباردک آلارنلک عذرلرینی بتردایچون و آلارنلک ضررینه دلیلنی الزام ایچون (فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا) بس بزنگ حضورزدان مکه کافرلرینه حق (قرآن یاکه رسول الله) کیلگان زمانک (قَالُوا لَوْلَا آوْتِي) مکه کافرلری ایتدیلر کاشکی محمد (عهم) گه بیرلمش بولسه ایدی (مِثْلَ مَا آوْتِي مُوسَى) موسی (عهم) گه بیرلگان نرسه کبی یعنی تورات کتابی بریولی اینگان کبی قرآنک بریولی اینسه ایدی هم موسی غه بیرلگان طایاق و آق قول کبی معجزه محمد (عهم) گه ده بیرلسه ایدی شول وقت بز محمد (عهم) گه ایمان کینر ایدک دیو (أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا آوْتِي مُوسَى مِنْ قَبْلُ) ایامکه کافرلرینلک فکرده و مذهبه جنسد اشاری موندن الک موسی (عهم) گه بیرلگان نرسه فی (توراتنی و باشقه معجزه لرینی) انکار قیلما دیلارمو (قَالُوا سَحَرَانِ تَطَاهُرَا) موسی (عهم) زماننکغی کافرلر ایتدیلر موسی برلن هارون (علیهما السلام) حقنک برس برسنه یاردم بیرشه تورغان سحر ایالریدر دیو (وَقَالُوا إِنَّا بِلِكُلِّ كَافِرُونَ) دغی بز موسی برلن هاروندن هر برسنی یاکه بنن پیغمبرنی انکار ایتوچیلر مز دیو (قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ) ای محمد (عهم) مکه کافرلرینه ایت شوندا این کتابنی الله حضورندن کینرگز دیو (هُوَ أَهْدَى مِنْهُمَا) اول کتاب موسی (عهم) بزین میکا ایندرلگان نرسه دن (تورات برلن قرآنن) حلققه کوندرگوچیراک بولسون (اتَّبِعْهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اول کتابقه ایارون اگر سز بزنی سحرچیلار دیگان سوزگوده راستلاردن بولساگز (فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا إِلَيْكَ) بس اگر سینلک شوندا این صفلی کتابنی کینرگه انده وئنی قبول قیلماسه لار (فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُتَّبَعُونَ أَهْوَاءُهُمْ) بس بل سین ای محمد (عهم) آتچق مکه کافرلری نفس آرزولارینه ایارلر (وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ) و نفس آرزوسنه ایارگان آدمینک آرزوئرافی کم بارالبنه هیچ کم بوق (بَغْيَرَهُدًى مِنْ اللَّهِ) الله دن حلققه کوندردن باشقه بولغان حالک چونکه بعض وقت نفس آرزوسینلک حق غه و افق بولغانیدک بولا (إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) درستلک الله تعالی نفس آرزولارینه ایارو سببلی اوزلرینه ظلم قیلوجی قومنی حلققه کوندرماس (وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ) و تعقیف مکه کافرلری ایچون قرآن سوزلرینی ایندروده بعضنی بعضنه ایارتدک و عظ توتاشدن بولسون ایچون (لَعَلَّهُمْ يَنْتَكِرُونَ) مکه کافرلری و عطلانسونلار ایچون و صوگره اول قرآنغه ایمان کینرسونلر ایچون (الَّذِينَ آمَنُوا بِالْكِتَابِ مِنْ قَبْلِهِ) شوندا این آدملر باردر آلاغه قرآنن الک کتاب (تورات یاکه انجیل) بیردک (هُمْ بِهِ يُمْنُونَ) اول آدملر اول کتابقه ایمان کینر وچیلردر اهل کتابنلک مؤمنلری حقنک اینگان یاکه اهل انجیلن قرق کشی حقنک ایندی دیگانلر اوتوز ایکسی حضرت جعفر برلن حبشه دن ایمان کینر ب کیلگانلر سیگری شامدن (وَإِذْ أَيْتَلَى عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ) و هر قیچان بو آدملر اوزرینه قرآن و فلسه قرآننلک الله دن بولوبنه ایمان کینرک دیورلر (إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا) درستلک اول قرآن ریمز حضورندن نابندر (إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ) درستلک بوز قرآن اینماسدن اؤلک بوی صونوچیلار و الله فی برلا وچیلر بولوق (أُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ

أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا) بۇ صىقتىلى آدمارگە ايمانلارنىڭ صىبر قىلۇلارى و ثابت بۇلۇلارى سىبىلى ايكى مرتبه
 اجرلىرى بىرلور بىر اجرى اوزلرىنىڭ ايمانلارنىڭ كىترولىرى اىچون و بىر اجرى قرانغە
 ايمان كىترولىرى اىچون (وَيَتَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ) دىنى بۇ صىقتىلى آدملىر ايزگولك (طاعت) بىرلىن
 ياۋزلىقنى (گناھنى) بىارلىرى (وَمَا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) دىنى بىز اوزلرىنىڭ رىزقلىرىنىڭ نىرسەدىن
 (ماللارنىڭ) ايزگۇ يوللارغە صرف قىلۇلار (وَأَذَانُكُمْ بِالْقَوَاعِظِ) وەر قىچان بۇ صىقتىلى آدملىر
 فائىدەسىز سوزنى اشتهسلىر اول سوزدىن يوز دوندىرلىرى (وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ) دىنى لىقۇ
 سوز سىۋىلاۋچىلارگە ايتۇرلىرى بىزگە اوز عمللىرىمىز بولۇر و سىزگە دەۋىز عمللىرىڭىز بولۇر (سَلَامٌ عَلَيْكُمْ)
 سىزنىڭ اوزىڭىزگە سلام بولسۇن (يَعْنَى بِيْزْگە سىزنىڭ بىرلىن صىعبىتىنى قوشماق لازم بولسۇن) (لَا تَنْتَفِعُ
 الْجَاهِلِينَ) نادانلار بىرلىن صىعبىتىنى استامىمىز (أَنْتَ لَا تَنْتَفِعُ مِنْ أَحِبِّتَ) درستلىكىدە سىن اى محمد عەم
 اوزىڭ سىڭىڭ آدملىرىنى حقلىقغە (ايمانغە) كوندىرە آلماسسۇن يەنى اسلام دىنىگە كىرگە كىچىك يىتماس
 (وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ) ولکن اللہ تعالی تولاگان آدمىنى حقلىقغە (ايمانغە) كوندىر (وَهُوَ أَعْلَمُ
 بِالْمُتَّقِينَ) واول اللہ تعالی ايمانغە كوندۇلۇگە حاضىرلىگان آدملىرىنى بلەدر كىچىك مفسىرلىرى بۇ آيتىنى
 حضرت ابوطالب حقىدە ايتىدى دىگانلىرى ابوطالبنىڭ مەختىر حالىدە رسول اكىرم كىلۇب اى آتا
 بىر توغىمە قىلدۇشم ايمان كىلمەسنى ايت قىيامت كىونىدە شىفاعت قىلۇر مىن دىگان حضرت ابوطالب
 ايتىگان اى قىلدۇشم عبد اللەنىڭ اوغلى تىحقىق بلە مىن سىن حق پىغىمىرسۇن لىكن خلىقنىڭ ابوطالب
 اولىدىن قورقۇقنىڭ ايمان كىتەردى دىۋىلىرىنى مكرۇه كورە مىن دىدى ابوطالبنىڭ ايمانىنىڭ مەتلىق
 روابىتلىرىنى بازغان ايدىك تىكرار بارلىمادى (وَقَالُوا إِنْ تَتَّبِعِ الْهُدَى مَعَكَ) دىنى قىرىشلىرى ايتىدىلىرى اى
 محمد عەم اكر بىز سىنىڭ بىرلىن حقلىقغە كىونىرگۇچى دىن گە (اسلام دىنىگە) ايارساڭ (نَتَّخِظُكَ مِنْ
 أَرْضِنَا) بىرىمىزدىن چىقارلىش بولۇرمىز دىۋ قىرىشلىرى بىر وقت رسول اللەغە ايتىدىلىرى اى محمد بىز سىنىڭ
 حق پىغىمىر ايدىككىنى بلە مىن لىكن بىز قورقۇمىز اكر سىڭا ايارساڭ عربلىرگە مىخالفت قىلساڭ بىزنى
 مەكە پىرىندىن قوالاب چىقارۇلۇرىندىن دىۋ اللە تعالی بۇسوزلىرىنى رد قىلۇب دىكر قىلماچىق آيتىنى
 ايتىدىرى (أَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا) ايا بىز قىرىشلىرگە امىنىك اياسى بولغان حىرم پىرىنى اوروڭ
 قىيامادىقى يەنى اوروڭلارنى حىرم پىرى قىلىق (يُجِبُّ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ) اول حىرم پىرىنىڭ ھەر
 طرفدان ھەر نىرسەنىڭ يىمشلىرى جىۋىلىش و تارتىلىش بولۇر يەنى مەكەگە تورلى طرفدان فائىدەلىرى كىدار
 (رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا) حىزورمىزدان مەكە اھلىنى رىزق بولسۇن اىچون (وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ)
 ولىكن مەكە خلىقنىڭ كىۋىسى موفى بىلماسلىرى (وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ) و كىۋىمە قىرىە اھلىنىڭ
 ھلاك قىلىق (بَطَرَتْ مَعِيشَتُهَا) اول قىرىە اھلى مەيشىتلىرىنىڭ ياۋز بۇلىدىلار واللەنىڭ حقنى صاقلامادىلار
 يەنى اولىكى ھلاك قىلىنغان قىرىە خلىقنىڭ ھالىك طىنچلىق و دولتىدە مەكە خلىقنىڭ ھالى كىبى كوركام بۇلىدى
 صۇكرە آرزۇلىقلارى سىبىلى اللە تعالی آلارنى ھلاك قىلىدى سىزنىڭ شۇلار كىبى ھلاك قىلۇر (فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ) بس

بو خراب بولغان اورون لار آلارنىڭ تورغان اورون لار يىدر (لَمْ تَسْكُنْ مِنْ بَعْدِهِمُ الْأَقْلِيَّةَ) اول قريه لرده
 هلاك قىلغان اهللى صوڭىندان توتولمادى مگر آرزغنه كىش توتىلدى مثلاً مسافرلىر وادى بار وچىلارغنه
 (وَكُنَّا نَعْنُ الْوَارِثِينَ) اول هلاك بولغان قومىن اورونلارنى بىز آلچى بولىق (وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ
 الْقُرَى) دى محمد عىم سىنىڭ ربكى قريه (اهل) لرنى هلاك ايتوچى بولمادى (حَتَّى يَبْعُثَ فِيْ أَمْهَارُ سُولًا)
 اول قريه لرنىڭ اصللى والوغىسىنى پىغمبر بىباركاننه قدر (يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا) اول پىغمبر قريه لرنىڭ
 اصللى والوغىسىنىڭ اهلنه بىزنىڭ آيتلرمنى اوقور (وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى) دى بىز قريه لرنى هلاك
 قىلوچى بولماق (إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ) مگر هلاك قىلور بولىق اول قريه لرنىڭ اهللىرى ظلم قىلوچى
 بولسە لار (وَمَا أَوْتَيْنَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ) وشول نرسە كم دنيا سىبىلرنىن سىزگە بىرلىدى (فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا)
 بىس اول نرسە دنيا تركلىڭى نىڭ فائىدەلنە تورغان نرسە سىدىر هم زىنىتى در (وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى)
 والله حضورندە بولغان فى نفسە دە اىزگودر هم هىيشە قالوچىراقدر (أَفَلَا تَعْقِلُونَ) ايا عقلىڭىزنى بىرتب
 قاراب بلىسىز مى دنيا نرسە سىنى الله حضورندە بولغان نرسە بىرلىن آلاشدراسىز (أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا)
 ايا شول آدم بىز اول آدم گە كوركام بولغان وعى (جنت) فى وعى قىلىق (فَهُوَ لَا يَفِيهِ) بىس اول آدم اول وعى گە
 بولغوجىدىر (كَمْ مِنْ مَّتَاعَةٍ مَّتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلىڭى نىڭ فائىدەلنە تورغان نرسە سى بىرلىن فائىدەلندە
 تورغان آدمز كى بىر بىرمى البتە بوايكسى برابر توكل در اولگىس نىڭ مثالى مسلمان ايكىنچىسى نىڭ مثالى كافركى
 (ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ) مونىڭ صوڭىندە دنيا تركلىڭى نىڭ متاعى بىرلىن فائىدەلندىرگان آدمز
 قىامت كوندە عذاب ياكە حساب ايچون حاضر قىلىنىش لاردان در (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ) وشول كوننى اى
 محمد عىم ذكر قىل اول كوندە الله كافىرلرگە ندا قىلور (فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ) بىس
 ايتور الله تعالى سىزنىڭ منىم شىركى كرم دىو زعم قىيىلغان شىركى كرم قىلدا دىو (قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ
 الْقَوْلُ) حقلارندە جەننمىن آدملىر وچىنلىر بىرلىن توتورورمن دىگان سوزم ثابت بولغان آدملىر ايتور
 (رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا) اى رىمىز بىز آلارنى آزدىرغان آدملىر اوشبولاردىر (أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا)
 بىز آلارنى آزدىردىق (يعنى آرزغوناقە اندە دىك) آلار دە بىز اختيارىمىز بىرلىن آزدىقمىز كى اختيارلارى بىرلىن آزدىلار
 (تَبَرَأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ) بىز آلاردان هم آلارنىڭ اختيار قىلغان كىفرلرنىن سىنىڭ صارى بىزدىك
 آلار بىزگە عبادت قىلور بولمادىلار بلىكە آلار نىفس آرزولارىنە عبادت قىلور بولدىلار (وَقِيلَ ادْعُوا
 شُرَكَاءَكُمْ) دى الله طرفىدىن كافىرلرگە ايتورار الله نىڭ عبادتە شىركى دىب زعم قىلغان نرسە لرنى
 (صنم لارڭىزنى) اندە ئىز دىو (فَدَعَوْهُمْ) بىس كافىرلر غايت حىران بولدىلار لردان صنم لارغە اندە لىر
 فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ) بىس اول صنملار انىچى كافىرلرگە جواب بىرماسلىر (وَرَأَوْا الْعَذَابَ) دى مىشركلر
 معبودلىرى ايچون عذابنى كورلىر (لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ) اگراول معبودلر دىيادە حقلەقە كونلىگان
 بولسە لار ايدى آخرتە عذابنى كورماسلىرايدى دىوايتورلىر (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ) دى محمد (عىم) شول كوننى

ایسکه تشر اول کونک کافرلرگه الله (تعالی) ندأ قیلور (فَيَقُولُ مَاذَا أَحْبَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ) اوزگزگه یبارلەش
 پیغمبرلردن نرسه قبول ایتدکز دیوایتور (فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ) بس قیامت کونک کافرلر اوزرینه
 خبرلر بامسز ویاشون بولور (فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ) بس اول کافرلرنک بعضی بعضسندن جواب صوراشماسلار
 چونکه بلماوده همه سی برابر ایدکی هر قایوسینک معلومی (فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا) بس اماشوند این
 آدم کفردن توبه ایتدی دخی ایمان کیتردی وایزگو عمل قیلدی (فَعَسَى أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ) بس اول
 آدم اوزینک تموعدان قتلوچیلاردن بولوبنی امید ایتسون (وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ) ولی محمد
 (عهم) سینک ربک تلاگان نرسه سنی خاق هم اختیار قیلور (مَا كَانَ لَهُمُ الْغَيَرَةُ) کافرلر ایچون هیچ نرسه ده
 اختیار بولادی (سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ) الله فی کیمه چیلکوردن پاکلا یمن هم اول الله تعالی مشرکلرنک
 اللهغه شریک قیلغان نرسه لرندن بلند بولدی (وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ) وای محمد (عهم) سینک ربک
 کافرلرنک کوکراکلرنک باشرگان نرسه لرینی (سیکادشمانلارنی) بلور (وَمَا يُعْلِنُونَ) دخی سینک حقکنه
 آشکاره قیلغان نرسه لرینی (قباحت سوزارینی) بلور (وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) واول الله عبادتکه مستحق در
 وعبادت که مستحق هیچ ذات یوقدر مگر اول الله تعالی کنه در (لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ) اول الله ایچوند
 دنیاده هم آخرتک محمد یعنی مؤمنلر الله نک بیرگان نعمتلری اوزرینه دنیاده حمد ایتدکلری کبی آخرتک
 هم حمد ایتدولر (وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) دخی حکم اول الله ایچوند هم قیامت کونک اول اللهغه
 قایتارلش بولورسز (قُلْ أَرَأَيْتُمْ) ای محمد (عهم) مکه اهلنه میکا خبر بیرکز دیوایت (إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ
 اللَّيْلَ سَرْمَدًا) اگر الله سرکه قارانغو کیچنی همیشه قیلسه و سرنک ایچون هیچ یاقتیلف بولماسه (إِلَى يَوْمِ
 الْقِيَامَةِ) قیامت کوننه قدر (مَنْ أَلَّ غَيْرُ اللَّهِ بِأُتْيَكُمْ بَضِيَاءٌ) الله دن باشقه سرکه یاقتیلفنی کینره تورغان
 نینداین معبود بار البته یوق (أَفَلَا تَسْمَعُونَ) ایا بو وعظنی تفکر برلن ایشتمیسز می (قُلْ أَرَأَيْتُمْ)
 ای محمد (عهم) مکه اهلنه میکا خبر بیرکز دیوایت (إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا) اگر الله سرکه
 یاقتنی کوندزنی همیشه قیلسه و هیچ قارانغولق بولماسه (إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ) قیامت کوننه قدر (مَنْ أَلَّ غَيْرُ
 اللَّهِ بِأُتْيَكُمْ بَلِيْلٌ) الله دن باشقه سرکه کیچنی کینره تورغان نینداین معبود بار (تَسْكُنُونَ فِيهِ) اول کیچن
 راحتلب قرارلر نورسز البته یوق (أَفَلَا تَبْصُرُونَ) ایا عبرت برلن قاراب کورمیسز می (وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ
 اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) دخی الله اوزینک بنه لرگه رحمتندن کیچنی هم کوندزنی یاراتدی (لَتَسْكُنُوا فِيهِ)
 کیچنی یاراتدی کیچده قرارلر اوزگز ایچون (وَلَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ) دخی کوندزنی یاراتدی الله نک فضلندن
 استاوگز ایچون (وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) دخی الله نک نعمتلرینه شکر قیلورگز ایچون (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ)
 دخی ای محمد عهم شول کوننی ایسکه تشر اول کونده الله مشرکلرگه ندأ قیلور (فَيَقُولُ آيُنْ شُرَكَائِيَ
 الَّذِينَ كُنْتُمْ تُزْعَمُونَ) بس الله تعالی اینور سرنک منم شریکرم دیو زعم قیلغان شریکرم قلیدا دیو
 (وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا) وهربر امتندن اوزلرینه شهادت بیره تورغان شاهد چغاردق اول شاهد شول

امتنك پیغمبریدر (فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ) بس امتلرگه ایتدك بز توتقان دینكزنگ درستلكنه دلیل
 کینرگز دیو (فَعَلَمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ) بس امتلر بلیلر بووقندہ درستلكندہ معبود بولودہ حق لى الله غہ
 ثابت در هیچ کم معبودلكندہ الله غہ اورطاق بولماس (وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ) دخی امتلردن افترا
 قیلغان نرسه لری (باطل لری) غائب بولدى (اِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى) درستلكندہ قارون موسى
 عہم نك قومندن بولدى حضرت موسى نك آناسى بران بر توغمه قرداشی بصهر بن قاهت نك اوغلى
 ایدی بصهر حضرت موسى غہ ایمان کینرگان آدملردن (فَبَغَى عَلَيْهِمْ) بس قارون موسى عہم نك قومندہ
 آرتوقلغنى استادى وکلى نك اوزینك امرینه بدی صونولارونى. استادى یا که موسى قومندہ ظلم قیلدى
 معناسندہ (وَأَتَيْنَاهُمُ مِنَ الْكُنُوزِ) دخی بز قارون غہ خزینہ اردن بیردك (مَا اَنْ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءَ بِالْعُصْبَةِ اُولَى
 الْقُوَّةِ) شول قدر مال بیردك اول مالنك اچکلرینى بركلاو قوت ایاسى بولغان کوب جماعت که ده آغر
 بولور (اِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ) شول وقتدہ موسى نك ایمان کینرگان قومى قارون غہ ایتدى مالنك
 کوبلگى بران شادلانما وماقتانما (اِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ) درستلكندہ الله تعالى شادلانوچیلارنى
 دوست کورماس (وَابْتَغَ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ) دخی الله اوزگا بیرگان نرسه ده (بایلقده) آخرت
 بورطنى استہ یعنی الله نك اوزگا بیرگان مالندان الله یولینہ صرف ایت (وَلَا تَنْسَ نَصِيحَكَ مِنَ الدُّنْيَا)
 دخی دنیادان بولغان الشکنى اونوتمه یعنی اوزگا بتارلك قدر آلوب قال (وَأَحْسَنَ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ
 إِلَيْكَ) دخی الله نك بندہ لرینہ الله اوزگا ایزگولك قیلغان کبى ایزگولك قیل (وَلَا تَبْغِ الْفُسَادَ فِي
 الْأَرْضِ) دخی بیرده بوزوقلق استامہ یعنی ظلم گہ و تکبرلك که سبب بولغان اشلر برلن خلق غہ امر
 قیلمه (اِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ) درستلكندہ الله تعالى بوزوقلق قیلوچیلارنى دوست کورماس (قَالَ
 اِنَّمَ اُوْتِيْتُهُ عَلَى عِلْمٍ عِنْدِي) قارون ایتدى میکا بو ماللارنى بیرلش بولدى اوزم نك حضورمدہ بولغان
 علم اوززندہ بولغانم حالده یعنی مین تجارت علمنى کامل بلدم یا که کیمیا علمنى یا که تورات علمنى
 معناسندہ حضرت موسى نك قومى ایچنہ توراتنى ایلک زیاده بلوچی قارون بولغان دیگانلر (اَوَلَمْ يَعْلَمَ اَنَّ
 اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ) ایا قارون بلمادیو درستلكندہ الله تعالى قارون دان الک فى قدر زمان
 اهلارندن هلاک ایتدى (مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً) قاروندان قوتدہ قاطیراق بولغان آدملرنى (وَكَثُرُ
 جَمْعًا) دخی مال جیوده کوبراك بولغان آدملرنى یعنی قاروندن قوتلیراك وبایراق آدملرنى (وَلَا يُسْئَلُ
 عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ) دخی یاوزکافرلر گناهلارندن صورالمش بولماسلار بلكہ توغرى تموغه یبارلورلر
 یعنی الله تعالى کافرلر نك حالنه مطلع اولدقندن بلوا یچون صورالماس یا که شلته ایچون صورالماس بلكہ
 دفعى عذاب قیلنورلار (فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ) بس قارون تورلى زینتى ایچنہ کوب آدملر برلن قومى
 اوزرینہ چقدى (قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا) دنیا ترکلىگی گنه تلى تورغان ضعيف آدملر ایتدى
 (يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ) کاشكى بزگہ قارونغه بیرلگان مالنك اوخشاشى بولسه ایدی (اِنَّهُ لَنَدُوْحًا

عظیم) در ستلکه اول قارون دنیادن الوغ آتش ایاسیدردیو (وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ) دخی آخرت
 حالربنی بلوبیرلگان آدملرایندی (وَيَلْكُمْ نَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ) الله سزگه هلاککنی لازم ایتهس اییدی
 الله نلک آخرتکی نوابی ایزگورا کدر قارونغه بپیرلگان نرسه دن (لَمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا) ایمان کیتیرید ایزگو
 عمل قیلغان آدم ایچون (وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ) و یونواب (جنت) که بولقماس ایرشماس مگر عبادت لرگه
 هم کنه لاردن صبر اینو چیلرکنه بولفور (فَقَسَفْنَا بَهْ وَبَنَارَهُ الْآرْضِ) بس بز قارون هم بورطنی و ماللارنی
 بیردن بوتدردی مونلک قصه سی قارون موسی (عدم) نی غایت رنجنگان حضرت موسی قدراشی بولمقی ایچون
 قارونغه مداره قیلله ایکن زکات فرض قیلنغاچ حضرت موسی قارون برلن هر بر مکدن بر برابرند (مثلاملک
 صومغه بر صوم برابرند) صلح قیلغان قارون مالنی حساب قیلوب قاراغاند بیک کوپ مال چغاچق بولغاچ
 مکدن برنی بیر وگه ده راضی بولماغان شوندن صولک قارون بنی اسرافیل ایچنده حضرت موسی فی رسوای
 واویاتلی اینار ایچون برزانیه و حامله خاتوننی کوپ مال برلن باللاغان موسی منم برلن زنا قیلدی بو بالا
 موسی دن دیوایت دیگان عید کوننک حضرت موسی جمع عظیم ایچنده خطبه او قغان (وعظ سویلاگان) که مکم
 مال او غرلاسه قولنی کیسامز که مکم خاتونلی بولانور بول زنا قیلسه طاش برلن به رب اولتره مز خاتونسز بولانور ب
 زنا قیلسه یوز قامچی صوغامز دیو قارون ایکن ای موسی اگر زنا قیلوچی اولرک بولسا که بولمک بولمک می دیو
 حضرت موسی اینکان بلی اوزم بولسامک شولای الله نلک حکمی برابر دیگان قارون ایکن بنی اسرافیل
 سینی فلانه خاتون برلن زنا قیلغان دیوزعم قیللار دیگان حضرت موسی اول خاتوننی چلهرتقان و راست سویله
 دیگان خاتون قارون نلک مال برابرند باللا دقنی سویلاگان حضرت موسی قارون نلک بولاشندن الله غه شکایت
 قیلغان حضرت موسی غه الله تعالی وحی قیلغان بیرگه تلاگان ترسه لک برلن امر قیل دیو حضرت موسی
 ایکن ای بیر قاروننی توت دیو قارون تزینه قدر بیرگه باطقان بیرگه حضرت موسی ینه توت دیگان
 قاروننی بیلمینه قدر توتقان ینه توت دیگان مویننه قدر توتقان ینه توت دیگان قارون هونلای بیر تو بیینه
 کیتکان شول حاله قارون همیشه حضرت موسی غه بالبارغان حضرت موسی غایت آچوی کیلدکندن شفقت
 قیلماغان الله تعالی حضرت موسی غه وحی قیلغان قارون فی قدر بالباردی مرحمت قیلما داک اگر میکا برکنه
 مرتبه دعا قیلغان بولسه اییدی قبول قیلغان بولور ایدم دیو موندن صولک بنی اسرافیل موسی (عدم) قاروننی
 بیردن بوتدردی ماللارنی و یورتلارنی اوزینه آلور ایچون دیگانلر صولکره الله تعالی قارون نلک بورطنی
 و ماللارنی بیردن بوتدرغان (بیضاوی) (فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ) بس قارون ایچون
 الله دن باشقه هیچ یاردم بیره تورغان جماعت بولمادی (وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ) دخی قارون بوعدا بدن
 (بیر بوتودن طیلغو چیلاردن) بولمادی (وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ) دخی اوتکان کیچند
 قارون نلک منزله سنی آرزو قیلغان آدملر اینور بولوب اولدیلر (وَبِكَأَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ
 مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ) عجب لنه من مین گویا که الله تعالی قوللارندن تلاگان آدمنه رزقنی نوشی (کیک قیلا)
 و تلاگان آدمنه طار قیلا (وی) تعجب کلمه سی انعجب معناسنه یا که (وی) خطاغه اویغانور قننک ایته

تورغان سوزىنى قوم قارونغا بىرلىگان مالنىڭ مىننى آرزو قىلولايدى بولغان خىلالارىنى بىلىلەرھم
اوكتىلەر معناسىنى ياكە (ويگان) بىلىسونى كورمىسونى سىن معناسىنى (لَوْلَا اَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بَنَّا)
اگرده آرزو قىلغان نرسەزدىن كۆكلىمىزنى دوندىر بىرلىن اللە بىرگە انعام قىلغان بولماسە ايدى قارون كىي
بىزنىڭ بىر يوقان بولور ايدى (وَيَكَاَنَّهُ لَا يَفْلَحُ الْكَافِرُونَ) وعجب لىنەن مېن گوياكە شۇن اللەنىڭ نەمىتى
انكار ايتىۋىلار مقصودلار بىنە ابرىشاسلار (تِلْكَ اِلْاٰرُ الْاَغْرُ) بو آخرت يورنى (نَجْعُلُهَا لِلَّذِينَ) بو آخرت
يورنى شۇن ايدىن آدملىرىچون قىلورمىز (لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِى الْاَرْضِ وَلَا فُسَادًا) اول آدملىرى بىردە رۇغلىنى
ويوز قلىنى تىلاماسلار (وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ) دىنى ماقىدالىش بولغان عاقىبت (جنت) اللە راضى بولماغان اشلردىن
صاقلانۇچىلارغەدر (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا) بىر كىشى ايزگولكىنى كىتىرسە اول كىشىگە اول ايزگولكىنىڭ
ايزگوراك بولور يەنى اونس اىزگولك بولور (وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ) وبىر كىشى ياوزلىنى كىتىرسە (فَلَا يُجْزَى
الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ) بس ياوزلىقلارنى قىلغان آدملىرگە جزا بىرلماس (الْاَمَّا كُنُوزُ اَيِّمَعَالُونَ) مگر قىلغان
عماللىرىنىڭ جزا سىغىنە بىرلور يەنى بىر ياوزلىقغە بىرگە اىش ياوز جزا بولور (اِنَّ الَّذِى فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ)
اى محمد (عەم) درىستلىكىنىڭ قىلغانىنى اوقونى وقرانىڭ بولغان نرسە بىرلىن عمل ايتىنى واجب ايتىگان اللە (لَرَادُّكَ
اِلَى مَعَادٍ) قايتاچى اورنغە (مكەگە) سىنى كىرى قايتار وچىدىر نىكاكە فتح مكە كۈنىڭ قايتارغان ياكە قىيامت
كۈنىڭ ماقىناولور اورنغە قايتار وچىدىر معناسىنى (قُلْ رَبِّىْ اَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَى) اى محمد (عەم) ايت سىن مەنم رەبم
بىلىگۈچىرا كىر كىم خىلقنى كىتىرگانلىكىنى يەنى كىمىڭ خىلقنى ايدىكىنى (وَمَنْ هُوَ فِى ضَلَالٍ مُّبِينٍ) دىنى ظاھر آرزونلىقغە
بولغان آدمىنىڭ خىلقىڭ بولغان آدمدىن رسول اللە اوزى مراد آرزونلىقغە بولغان آدمدىن مشركلەر مراد
(وَمَا كُنْتَ تَرْجُو) واى محمد عەم سىن امىد ايتار بولماڭ (اَنْ يُلْقَى الْاِيْكَ الْكِتَابُ) اوزىڭا قرآننىڭ
طاشلانمىش (بىرلىش) بولۇپنى (الْاَرْحَمَ مِنْ رَبِّكَ) لىكن رىڭ سىڭا قرآننى طاشلايدى (بىردى)
اوزىدىن رحمت يوزىدىن (فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ) بس اى محمد عەم كافرلىرگە مدارە قىلو بىرلىن
وطلبلىرىنى قبول ايتىر بىرلىن ياردىم بىرۈچى بولما (وَلَا يَصْنَعَنَّكَ عَنْ آيَاتِ اللّٰهِ) دىنى اى محمد عەم سىنى
اللەنىڭ آيتلىرىنى اوقودان بو كافرلىر طىماسون يەنى آلاردان قورق بولەن اللەنىڭ آيتلىرىنى (قرآنىنى)
اوقودان طىولما (بَعْدَ اِذْ اُنْزِلَتْ اِلَيْكَ) قرآن آيتلىرى سىڭا ايندىراگاننىڭ صۆكۈندە (وَادْعُ اِلَى رَبِّكَ)
دىنى رىڭنى بىرلاۋگە دىرىڭنىڭ عبادىتى خىلقنى ئۇندە (وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ) دىنى كافرلىرگە مساعىدە
وباردىم بىرۈ سببلى مشركلردىن بولما (وَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ) دىنى اللە بىرلىن ايكىنچى مەبودنى ئۇندە
بو ايكى آيتىدە ظاھردە خطاب رسول اللەغە بولساده حقىقە خطاب رسول اللە دىنىدە بولغان آدملىرگە
ياكە معصوم بولۇچىلىق نەي قىلوغە منافى توگىل (لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ) ھىچ مەبود بالىق يوقدر مگر بىر اللەغەدر
(كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلَّا وَجْهَهُ) ھەر بىر نرسە ھلاك بولۇچىدىر مگر اللە تعالى اوزىگنە ھلاك بولماس (لَهُ الْحُكْمُ
وَالَيْدُ تَرْجَعُونَ) اول اللەغەدر ھىكەم ھم اول اللەغە قىيامت كۈنىدە قايتارلىش بولورسىز .
قصص سۈرەسىنىڭ تەرجەمەسىنى تامام بولدى .

يېڭى تۈۋرۈنچى سۈرە غەنكەبۇت سۈرەسى مەككەدە ئاينىغان جەمىي ئالتەمىش تۈۋرۈنچى ئايىت

بىسما — — — — — ۋە — — — — — ئاللاھى ۋەھھىم

(آلم) بۇ سۈزۈنەن مەرادىنى ئاللاھى تەئالىي اوزى بىلور (اَحْسَبَ النَّاسُ اَنْ يَتْرُكُوْا) ايا آدمىر قالدەرىش بولولارىنى حساب قىلورلارنى (اَنْ يَقُولُوْا آمَنَّا) ايمان كىتىردىك بىز دىو ايتولوى ايچون (وَهُمْ لَا يَفْقَهُوْنَ) ھالبۇكىم آلار ايمانلارىنىڭ ھەقىقىي ايكەنلىكى بىلەن امتەئان قىلىنماسلار بىنى آدمىر بىلغىز بىز ايمان كىتىردىك دىگان سۈزلىرى ايچون كەنە چەن ايمان بىلەن امتەئان قىلىنماغانلارى ھالەدە قالدەرىش بولولارىنى حساب قىلورلارنى آلایى حساب قىلماستىنلار بىلكە ئاللاھى تەئالىي آدمىرنى آغىر تەكلىپلەر بىلەن امتەئان قىلور چۈنكى يالغىز ايمان گەرچە اخلاص بىلەن بولسەدە تەۋغىدان بۇتۇنلاي قۇتۇلۇنى تىلامى مەنگۈ قالدۇدان قۇتۇلۇنى غەنە تىلى بۇ ئايىتتىكى مەشكۇلنىڭ جەبرىدىن شەكەيت قىلغان بەئىز سەھابەلەر ھەقىقەتەن ايتىدى دىگانلار (وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ) ۋەتەقىف بىز بۇ ئامتەدىن ئەلەك بولغان آدمىرنىدە فتنەلەردىك دىو اش ايسكى عادت بۇتۇن امتە ھەقىقەتە بولدى (فَلْيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِيْنَ صَدَقُوا) ئەلنە ئاللاھى بىلور ايمانەدە راست بولغان آدمىرنى (وَلْيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِيْنَ) دىھى ايمانەدە يالغانچىلارنى بىلور (اَمْ حَسِبَ الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ السَّيِّئَاتِ اَنْ يَّسْبِقُونَا) ياكە يەۋز ئەمەللەرنى قىلغان آدمىر بىزگە ئابەت بولولارىنى حساب قىلىسەدە بىنى يەنى يەۋز ئەمەللەرى بىلەن بىزنىڭ جىزى بىرۈگە قەدرەتتىكى قوت قىلدەرونى حساب قىلدەيلارنى (سَاءَ مَا يَحْكُمُوْنَ) اگەر بىلەيى حساب قىلسەلەر ھەكىم ايتەن نەرسەلەرنى بىلەيى يەۋز بولدى (مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ) كەندەر ئاللاھنىڭ ئوابەنە يولقۇنى ائەيد ايتار بولسە (فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ) بىس دەرستەكە ئاللاھنىڭ اوزىنىڭ ئوابەنە يولقۇنى ايچون تەيەين ايتەن ۋەقنى ئەلنە كىلۈچىدەر (وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) ۋەۋل ئاللاھى بىندەلەرنىڭ سۈزلىرىنى ائەتۈچىدەر اعتقادلارنى ۋەمەللەرنى بىلگۈچىدەر (وَمَنْ جَاهَدْ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ) ۋەبەر كىشى عبادەتلەردە سەبىر قىلو ۋەگناھلاردان تەبىئەلدە نەفسى بىلەن سۈغىش قىلسە آتەقچى ۋەۋل كىشى اوز فائەدەسى ايچون سۈغىش قىلور بىنى فائەدەسى اوزىنە بولور (اِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِيْنَ) دەرستەكە ئاللاھى تەئالىي بۇتۇن ئەلەمىن ئەلنە مۇكەسسىدەر بىندەلەرنىڭ عبادەتتە مەتاج تۈگەلدەر (وَالَّذِيْنَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دىھى شۇندە بىن آدمىر ايمان كىتىردىلەر ھەم ايزگۈ ئەمەللەر قىلدەيلار (لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ) ۋەۋل آدمىردەن كەفرنى ھەم گناھلارنى ارتۇمىز بىنى ايمان سەبىلى كەفرنى عبادەت سەبىلى گناھلارنى بارلارمىز (وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِيْ كَانُوا يَعْمَلُوْنَ) دىھى ۋەۋل آدمىرگە ئەمەل قىلغان نەرسەلەرنىڭ ايلەك كۈرەم جىزاسى بىلەن جىزى بىرەرمىز (وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا) دىھى آدمگە آتە ۋەآنەسە ايزگۈلەك (اطاعت) قىلماق بىلەن بىوردىق (وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِيْ) ۋەي آدم اگەر سىكە آتە ۋەآنەك مەكە شەرىك قىلو بىلەن تەكلىپ ايتەسەلەر (مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ) سىنىڭ ۋەۋل نەرسەنىڭ مەبۇد بولۇپىنى بىلەمەن گەنە نەرسەنى شەرىك قىلو بىلەن (فَلَا تُطِعْهُمَا) بىس آتە ۋەآنە بۇ اشلەندە بۇي سۈنمە آلار سۈزى بۇيىنچە مەكە شەرىك قىلما چۈنكى ئاللاھى گناھ بولغان

اشده بنده که اطاعت قیلو درست توکل بو آیتده اشارت بار درستلگی معلوم بولماغان نرسه که ایارونک
 درست توکلکنه گرچه باطل ایدکی معلوم بولماسده (اِلٰی مَرْجِعُكُمْ) قایتاچاق اورنکر میکادر یعنی
 سرنک ایمان کیترگانکزه و شرک قیلغانکزه آتا و آناسنه ایزگولک قیلغانکزه هم آتا و آناسنی
 رنجتکانکزه همه کز میکا قایتاچاقسر (فَاتَّبِعُوا كَمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) بس سرنک عمل قیلغان نرسه کز
 برابرنده جزا بپرو برلن سز که خبر بیررمن (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دخی شونداین
 آدملا ایمان کیتردیار هم ایزگو عمللر قیلدیلار (لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ) البته آنسداین
 آدملرنی ایزگولر جمله سنه کترمز (وَمَنْ النَّاسُ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ) دخی آدملر جمله سنلن
 شونداین آدملر بارذر اللهغه ایمان کیتردک دیو ایتورلر (فَاِذَا اُوْدِيَ فِي اللّٰهِ) بس هر قیچان
 اول آدملر اللهغه ایمان کیترولری اوزرینه کافرلر طرفندان رنجلمش بولسالار (جَعَلَ فِتْنَةً النَّاسَ
 كَعَذَابِ اللّٰهِ) بندهلر طرفندان ایمان دان دوندروده ایرشکان فتنه فی (رنجتونی) اللهنک عذابی کی قیلورلار
 (وَلَئِنْ جَاءَتْكُمْ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ) و اگر بکسن (غنیمت و برشور فی فتح قیلو کی) یاردم کیلسه (لَيَقُولُنَّ اِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ)
 بوضعیفی ایمانی آدملر یا که منافقلار مسلمانلارغه ایتورلر بزرنگ برلن دینه برکه بولقی دیو (اَوَلَيْسَ
 اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ) ایا الله اوزینه باشقه بولغان عالمنک (بندهلرنک) کوکراکلرنده بولغان
 نرسه لرینی (اخلاص و نفاقلارنی) بلگچی توکلمی (وَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِينَ آمَنُوا) دخی البته الله (تعالی)
 چن کوکللری برلن ایمان کیترگان آدملرنی بلور (وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ) دخی طشدنغه ایمان کیترگان
 آدملرنیده بلور و هر بوسنه قیامت کوفنده تیوشلی جزاسنی بیرر (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَالَّذِينَ آمَنُوا) دخی
 کافر بولغان آدملر ایمان کیترگان آدملرگه ایتدی (اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا) بزنک دین بولمزغه ابارکز (وَلَنَحْمِلَ
 خَطَايَاكُمْ) دخی بزرنگ گناهلارکزی یوکلارمز (وَمَا هُمْ بِعَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ) دخی کافرلر مؤمنلرنک
 گناهلارندن هیچ نرسه فی یوکلوچی توکلدر (اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ) درستلک اول کافرلر گناهلارکزی یوکلرمز
 دیگان سوزلرنده یالغانچیلاردر (وَلَيَعْلَمَنَّ اِثْقَالَهُمْ) دخی اول کافرلر اوزلرنک آغر یوکلرینی (الوغ
 گناهلارنی) یوکلوچیلاردر (وَاِثْقَالَهُمْ اِثْقَالَهُمْ) دخی اوزلرنک آغر یوکلری برلن برکه آذرغان آدملرنک
 آغر یوکلرینی (الوغ گناهلارنی) یوکلوچیلاردر (وَلَيَسْئَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ) دخی کافرلر
 قیامت کوننه افترا قیلغان نرسه لرندن (آدملرنی آذرغان باطلقلارندن) صورالمش بولورلار (وَلَقَدْ
 ارْسَلْنَا نُوحًا اِلٰی قَوْمِهِ) و تحقیق بز نوح (عهم) فی قومنه دین اویراتر ایچون پیغمبر ایتب یباردک (فَلَبِثَ فِيهِمْ
 اَلْفَ سَنَةٍ اَلْعَمُسَيْنِ عَامًا) بس نوح (عهم) قومی ایچنک ایللی یلغنه کییمک یل توردی یعنی توقز یوز ایللی
 یل توردی حضرت نوح قرغچی یل باشنده پیغمبر بولدی قومی توقز یوز ایللی یل دین گه آنده دی وقع
 ذلک بیک آرزغه آدم ایمان کیتردی طوفانن صوگ آلتمش یل عمر سوردی دیگانلر بوقصه دن مقصود
 رسول الله فی تسلیه هم آغر لقلارینه چداملی بولوینه برکتو آدم بالالارنده ایکی یوز یل عمر سوروده معهود

بولماسده حضرت نوحنك ملك يلغه قریب عمر ایتوی قدره اللهغه نَسَبَة یواق توگل چونکه پیغمبرلر حقنده
 آدم عقلی ایرشمی تورغان خارق العاده (عادتنن طشقی) اشلر بولغان (فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ)
 بس نوح (عدم) قومنی طوفان صوی توتدی حالبوکم آلا کفر سبیلی اوزلرینه ظلم قیلوچیلار ایدی (فَأَنجَيْنَاهُ
 وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ) بس بزطوفاندن نوح (عدم) فی هم کیمه ایالرینی (نوح عدم که ایمان کیترب کیمه که
 کرگان آدملرنی) قُتِقَارْدَق (وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ) دخی بز نوح واقعه سنی بُوتن عالم که عبرت قیلدق
 (وَأَبْرَاهِيمَ) دخی بز دین ائیراتر ایچون ابراهیم (عدم) فی بیاردک (اذْقَالَ لَقَوْمِهِ) شول وقتد ابراهیم (عدم)
 قومنه ایتدی (اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ) اللهغه عبادت قیلکوز اللهغه خلافق قیلودن قورقکزدیو (ذَلِكُمْ خَيْرٌ
 لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اگر سز بلسا کز سزنگ ایچون اللهغه عبادت قیلو کز هم اللهغه خلافق قیلودن
 قورقکوز اوزکرننگ بولغان اشکزدن ایزگودر (اِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ اَوْثَانًا) آخچ سز اللهدن باشقه
 صنملارغه عبادت قیلورسز (وَتَخْلُقُونَ اَفْكَاءَ) دخی صنملارنی معبود دیسب آطاوده یالغاننی ایتورسز
 واپکزدن چغارسز (اِنَّ الَّذِیْنَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) درستلسکده سزنگ اللهدن باشقه عبادت قیلغان
 نرسه لرکز (لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا) سزنگ ایچون رزقنی ملکله نمسلر (فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ) بس الله
 حضورند رزق استا کز (وَأَعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ) دخی اللهغه عبادت قیلکوز دخی اللهنگ نعمتنه شکر قیلکوز
 (اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) اول اللهغه قایتارلمش بولورسز (وَأَنْ تَكْذِبُوا فَقَدْ كَذَّبَ اُمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ) واکر سز مینی
 یالغانغه توتسه کز بس تحقیق سزدن الک بولغان امتلرده پیغمبرلرینی یالغانغه توتدیلار آلارنگ یالغانغه
 توتولاری هیچ پیغمبرلرینه ضرر قیلما دی اوشنداق سزنگ یالغانغه توتوکزدن میکا هیچ ضرر یوق بلسکه
 ضرری اوزکرنکه گنه (وَمَا عَلَى الرَّسُولِ اِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) وپیغمبر اوزرینه واجب بولماس مگر آخچ حقنی
 ایرشدر وگنه واجب بولور (اَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ) ایامکه کافرلری بلمادیلر می الله نچک خلقنی
 باشده یاراطور (ثُمَّ يُعِيدُهُ) مونلک صوگنده قیامت کوننده نچک قایتادن یاراطور (اِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ)
 درستلسکده خلقنی باشده هم قایتادن یاراتو الله اوزرینه جیگلدر (فَلْيَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ) ای محمد (عدم)
 مکه کافرلرینه ایت بیرده یرکز بوسوز ابراهیم (عدم) نلک قومنه ایتکان سوزی بولسه ده الله تعالی بوسوزنی
 ایتوبرلن رسول اللهغه وحی قیلغان (فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ) بس اعتبار قیلوب قارا کز الله خلقنی
 تورلی جنس و تورلی حالده ایتب نچک یاراطونی باشلادی (ثُمَّ اللَّهُ يَنْشِئُ النَّشْءَ الْاٰخِرَةَ) مونلک صوگنده الله
 آخرغی ترکسکنی نچک بار قیلور (اِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) دُرستلسکده الله تعالی هر نرسه اوزرینه
 کوچی ینکوچیدر (يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ) الله تلاگان آدمینی عذاب قیلور و تلاگان آدمنه
 مرحمت قیلور (وَالِيهِ تُقْلَبُونَ) واول اللهغه قایتارلمش بولورسز (وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ)
 دخی سز ربکزنی اوزکرنکه ایرشودن بیرده ده هم کوکده عاجز قیلوچی توگل لرسز (وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ) دخی سزنگ ایچون اللهدن باشقه دوستده و یاردچیده یوقدر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا

بآيات الله ولعائنه) دى شونداين آدملىر اللهنى آيت لىرىنى هم اللهغه بولغونى انكار ايتىدىلار
(اُولَئِكَ يَنْتَهِوا مِنْ رَحْمَتِي) بىو صفىندىنى آدملىر مەن رەھمەتەن اميد كىسىدىلار (وَاُولَئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ) دى بىو صفىندىنى آدملىر آلاىغە رىختكۈچى عذاب بولور (فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ) بىس
ابراھىم (عَم) قومىنىڭ ابراھىمگە جۈابى بولمادى (اَلَا اَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ اَوْ حَرِّقُوهُ) مگر ايتولارى بولدى
ابراھىم نى اولتىرگىز ياكە ارطىقە صالوب ياندىرگىز دىو (فَاَنْجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ) ابراھىم (عَم) نى ارطىقە صالدىقلارنى
بىس الله ابراھىم نى ارطىقە قىتقاردى (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَايَاتٍ) درىستلىكە ابراھىمنى ارطىقە ياندىرى
قىتقارودە الوغ عبرتلىر بولغۇچىدىر (لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) ايمان كىتىرگان قوم اىچون (وَقَالَ اَنَّمَا اتَّخَفْتُمْ مِنْ
دُونِ اللَّهِ اَوْثَانًا) دى ابراھىم عەم ايتىدى آخىق سىز اللەدان باشقە صنم لارنى توتىڭىز (مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ
فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا) دنيا تىرلىككە آرا كىزدە دوستلىغە سەبب ايتىب (ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ)
مونىڭ سۆنىدە قىيامت كۈنىدە بىبىرىڭىز بىبىرىنى انكار ايتار (وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا) دى بىبىرىڭىز بىبىرىڭىزگە
لەنت اوچور (وَمَا يُكُمُ النَّارُ) دى ھەر قايسىڭىزنىڭ باراچاق اورنىڭىز تىمۇغىر (وَمَالَكُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ)
دى سىزنىڭ اىچون عىنايدان قىتقارە تورغان ياردىمچىلر بوقىر (فَاَمِنْ لَهُ لُوطٌ) بىس ابراھىم عەمگە
قىرداشىڭىز اوغلى لوط عەم ايمان كىتىردى وايلىڭىز اوڭ ايمان كىتىرگان آدم لوط عەم بولغان (وَقَالَ اِنِّىْ
مُهَاجِرٌ اِلٰى رَبِّى) دى ابراھىم عەم ايتىدى درىستلىكە مەن رەھمەت قوشقان اورونىغە ھىجرت قىلوچىمەن
(كَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ يَكْفُرُونَ) دىو (اِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْعَكِيمُ) درىستلىكە رەھم ھەر اشدە استىدىر ھەر
بىر اشدە ھىكمەت اياسىدىر بىنى مەننى دشمان لار ضررىندان ساقىلار وكنىمە مناسب بولغان اش بىرلەن
مىڭا امر قىلور (وَوَهَبْنَا لَهُ اسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ) دى بىز ابراھىم عەمگە اسحاق ھەم يعقوب عليھما السلام نى
ھىبە قىلدىق (وَجَعَلْنَا فِيْ ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ) دى بىز ابراھىم عەم نىڭ بالالارى اىچىندە پىغەمبەرلىك
قىلدىق ھەم كىتاب قىلدىق (بىباردىك) (وَآتَيْنَاهُ الْاٰخِرَةَ فِي الدُّنْيَا) دى ابراھىم عەمگە بىزنىڭ قوشقان اورونىغە
ھىجرت قىلوى بىر اىرىنە دىنيادە اىرىنى بىردىك (وَآتَيْنَاهُ الْاٰخِرَةَ لِمَنِ الْاٰخِرَةُ) دى درىستلىكە اول
ابراھىم آخىرىدە البىتە اىزگۈلر جەملەستىدىر (وَلُوطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ) دى بىز پىغەمبەر ايتىب لوط عەم نى
بىباردىك شول وقتىدە اوزىنىڭ قومىنى ايتىدى (اَنْتُمْ لَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ) ايا درىستلىكە سىزنى غايەت
قىيامت اشكە كىلەسىز بىنى لواطە قىلاسىز (مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَلْعَالَمِينَ) بوقىيامت اشدە بۇن عالم دن
سىزگە ھىچ آدم اللە بولمادى بىنى موندان قىيامت اشنى سىزگە قىلدى ھىچ كىم قىلدىق بوق (اِنَّكُمْ
لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ) ايا سىزنى اىرلىرگە كىلەسىز (وَتَقَطُّعُونَ السَّبِيلَ) دى كىشى اولتىرور بىرلەن ومال طالاب
آلو بىرلەن بول كىسا سىز ياكە نسل بولونى كىسا سىز (وَتَأْتُونَ فِيْ نَادِيكُمْ الْمُنْكَرَ) دى
مىلسىرگىزدە قىيامت اشكە كىلەسىز جەمەت وچىل بىبارو كىشى اشلىرگە (فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ) بىس لوط
عەم نىڭ قومىنىڭ جۈابى بولمادى (اَلَا اَنْ قَالُوا اَتُنَبِّئُكُمْ بِعَذَابِ اللَّهِ) مگر جۈاب لارى ايتولارى بولدى

بزرگه الله نك عذابني كينر (اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ) اكر بواشمزني قباحت كه صابوكنده راستلاردان بولساك (قَالَ رَبِّ اَنْصُرْنِيْ عَلَى الْقَوْمِ الْمَفْسِدِيْنَ) لوط عه ايتدى اى ريم بو قباحت اشني چغارو سبيلي خلقي بوزوچى قوم اوزرينه عذاب ايندرو برلن ميكا ياردم بير (وَلَمَّا جِئْتُمْ رُسُلَنَا بِرُحْمِمْ بِالْهٰشِرِ) دغى بز نك اياچي فرشته لرمز ابراهيم كه سيونچ خبر برلن كيلىگان لرى زمان ده (قَالُوا اِنَّا هُمْ اَهْلُ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ) فرشته لار ايتديلر درستلكده بز بو قريه (سدوم قريه سي) اهلى هلاك ايتوچيمز (اِنْ اَهْلُهَا كَانُوا ظٰلِمِيْنَ) درستلكده بو قريه اهلى كفر وتورلى گناهلار سبيلي ظلم قيلوچي بولديلار (قَالَ اِنَّ فِيْهَا لُوطًا) فرشته لار بو قريه اهلى هلاك ايتمز ديگاج ابراهيم عه ايتدى اول قريه ده لوط عه بار ديدى (قَالُوا نَعْنُ اَعْلَمُ بِمَنْ فِيْهَا) ايلچي فرشته لار ايتديلر بز اول قريه ده بولغان آدمارني بلمز (لَنَجْجِيْنَهُ وَاهْلَهُ) البته بز لوط عه في همه اهلى هلاك بولودان قنقارورمز (اَلَا اَمْرًا تَهْ كُنْتُمْ مِنَ الْغٰبِرِيْنَ) مگر خاتوننى قنقارويمز خاتوني عذابده قالوچي لاردان بولدى (وَلَمَّا اُنْ جِئْتُمْ رُسُلَنَا لُوطًا) وايلچي فرشته لرمز لوط عه غه كيلىگان لرى زمانده (سِءٌ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا) بو ايلچيلر سبيلي لوط عه مگر قايقو كيلدى هم بو ايلچيلر سبيلي كوكراك يوزندن طارايدى حاصلى قورقوندان كيفى كيتدى وطنى بئدى (وَقَالُوا لَا تَغْفُ وَلَا تَغْزَنَ) دغى فرشته لار لوط عه نك قورقدغنى بلسگاج اينديلر اى لوط قورقه وقايعرما (اِنَّا مُنْجُوْكَ وَاهْلَكَ) درستلكده بز سيني واهلكنى عذاب دان قنقاروچي لارمز (اَلَا اَمْرًا تَهْ كُنْتُمْ مِنَ الْغٰبِرِيْنَ) مگر خاتونكى عذاب دان قنقارويمز اول خاتونك عذابده قالوچيلاردان بولدى (اِنَّا مُنْزِلُوْنَ عَلَى اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ) درستلكده بز بو قريه اهلى اوزرينه ايندروچيلرمز (رَجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ) كوككن عذابني (بَمَا كَانُوا يَفْسُقُوْنَ) الله نك طاعتندن چغولارى سبيلي (وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً) وتحقيق بز لوط عه قريه سندن ظاهر علامت فالدر دق يعنى مشهور حكاياتاريني يا كه خراب بولغان يورطلارى نك اثرلرينى (لَقَوْمٌ يَّقْلُوْنَ) اعتبار قيلوده عقلاريني يوتكان قوم ايچون (وَاٰلِ مَدِيْنٍ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا) ودغى مدين خلغه قرداشلرى شعيب عه في پيغمبر ايتب يباردك (فَقَالَ يٰاَقَوْمُ اعْبُدُوا اللّٰهَ) بس شعيب عه ايتدى اى قوم الله غه عبادت قيلوكر (وَاَرْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ) دغى آخرت كوني نك ثوابنى اميد اينكر يعنى ثوابنى اميد ايتوكه سبب بولغان اشلرني قيلسكر (وَلَا تَعْتَوُوا فِى الْاَرْضِ مَفْسِدِيْنَ) دغى بيرده بوزو قلق قيلوچي بولغانكر حالده يموكر (فَكَذَّبُوْهُ فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ) بس مدين خلقي شعيب عه في يالغانغه توتديلر بس آلارني قاطى بير سلكنو عثابي يا كه جبرائيل عه طاوشى توتدى (فَاصْبِعُوا فِىْ دَارِهِمْ جَائِمِيْنَ) بس مدين خلقي تزلرينه چوككانلرى حالده يورطلارنده اولكلر بولوب اورلديلر (وَعَادَا وَثَمُوْدَ) دغى عاد و ثمود قومنى هلاك قيلدق (وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَّسٰكِنِهِمْ) وتحقيق سرگه بو هلاك قيلنغان قوملر نك تورغان اورونلارندن بعضى ظاهر بولدى يعنى هر قيچان بو اورونلاردان اوتكان وقتده عبرت برلن قاراساكر (وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ) دغى

بو هلاك قيلغان قوملرگه شيطان ياوز عمللرينى كوركام وزينتلى اينىب كورساتدى (فَصَدَّهُمْ عَنِ
 السَّبِيلِ) بس آلارنى شيطان اللهنىڭ حق يولدىن (دينندن) طيىدى (وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ) دى آلار فكر
 وبصيرتگه قىرتلى بولدىلارومع ذلك فكر قيلمادىلر ياكه عذابنىڭ اوزلرينه توتاشوينى شىكسز بولور
 بولدىلار (وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنُ وَهَامَانَ) دى قاروننى هم فرعوننى وهاماننى هلاك ايتىڭ ياكه بلارنى ذكر
 قيل معناسىدە (وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ) وتحقىق موسى (عهم) بواوچسىنە ظاھر بولغان معجزەلر بران
 كىلدى (فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ) بس بواوچسى بىردە الوغلف استادىلر (وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ) دى اللهنىڭ
 امرىنىڭ ايرشوينى اوتكاروچى بولمادىلار بلكە اللهنىڭ عذاب برلن امرى اوزلرينە ايرشىدى (فَكُلًّا
 أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِ) بس بوذكر قيلنغان قوملردن هر برسىنى گناھسى سببلى عذاب برلن توتىدى (فَمِنْهُمْ مَّنْ أَرْسَلْنَا
 عَلَيْهِ حَاصِبًا) بس بو عذاب برلن توتلغان آدملردن شونداين آدملر باردر اول آدملرگە راق طاشلى ايسكچى
 جىل بىباردىك (لَوْ طَقَوْا كَيْفَ) (وَمِنْهُمْ مَّنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ) دى بو آدملردن شونداين آدملر باردر آلارنى طاوش
 عذابى توتىدى (مدين هم ثمود قومى كىي) (وَمِنْهُمْ مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ) دى اول آدملردن شونداين آدملر
 باردر اول آدمنى بىردن يوتىدىق (قارون كىي) (وَمِنْهُمْ مَّنْ أَغْرَقْنَا) دى اول آدملردن شونداين آدملر
 باردر آلارنى صوغە غرق ايتىڭ (نوح قومى هم فرعوننىڭ اوزى هم قومى كىي) (وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ)
 بولارنى عذاب قىلو بولن الله (تعالى) بولارغە ظلم قىلور بولمادى (وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) ولسكن
 بولار اوزلرينە اوزلرى ظلم قىلور بولدىلار (مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ) الله دن باشقە قائىلر بولدى
 اميد ايتىب واشلر بولدى تابشرب دوستلار وباشلار توتقان آدملرنىڭ صغنى يعنى صنملارنى معبود توتقان
 آدملرنىڭ صغنى (كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بِعَبَّةٍ) ابويامماغان اورما كوچ صغنى كىيد (وَأَنْ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ
 لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ) دى درستلىككە ايلورنىڭ ايكى ضعیف البتە اورما كوچ اويدر (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) اگر
 بلسە لر صنملارده شونىڭ كىي چوتكە اورما كوچ اوباسى اسسىلكن وصالقوندىن ضررنى بىبارە آلمماغان
 وفائده بىرە آلمماغان كىي صنملارده عبادت قىلوچىلار بىنە فائده بىرە آلمىلار هم ضررنىدە بىبارە آلمىلار
 (إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَفْعَلُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ) درستلىككە الله كافرلرنىڭ الله دن باشقە عبادت قىلغان نرسە لر بولدى
 بلەدر (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) واول الله تعالى اشندە غالبدر وحكمت اباسيدر اماجانسز صنملار يوق نرسە
 حكمنەدر (وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ) وبوذكر قيلنغان مثللرنى آدملرگە بيان قىلورمز (وَمَا يَعْقِلُهَا
 إِلَّا الْعَالَمُونَ) وبومثل لرنى بلماس مگر عالملرگە بلور (خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ) الله (تعالى)
 كوكلرنى وبىرلرنى حلق برلن ياراتىدى (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ) درستلىككە كوكلرنى وبىرلرنى ياراتودە
 ايمان كىتروچى آدملر ايجون اللهنىڭ قدرتنە دلالت قىلا تورغان الوغ علاملر باردر يىكر منچى
 جزء نىڭ ترجمەسى تمام بولدى
 (أَتْلُوهُنَّ مِنْ الْكِتَابِ) اى محمد (عهم) اوزئاوھى قىلنغان نرسەنى (قرآننى) اوقو (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ)

دخى نمازنى اوتته (اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ) درستلىسكه نماز فامش و قباحت اشلردن طيار
 (وَلَنْكُرَ اللّٰهَ اَكْبَرُ) دخى البته الله نك ذكرينى اچنه آغان نماز باشقه عبادتلدن الوغراقدر (وَاللّٰهُ
 يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ) والله (تعالى) سزنى نمازدن وباشقه عبادتلدن قيلغان اشلرگزنى بله در وهر قايدوسى
 برابرنده كوركام جزا بيره چكدر (وَلَا تَجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ) داي مؤمنلر كتاب اهلى (يهود و نصارالار) برلن
 جدال قيلشما كز (دعوى لاشما كز) (الْآبَالْتَى هِيَ أَحْسَنُ) مگر كوركام طريق برلن كنه جدال قيلشكز (الْآلَدَيْنِ
 ظَلَمُوا مِنْهُمْ) مگر اهل كتابدن دشمانلرده افراط كيتو برلن ظلم قيلغانلارى برلن كنه جدال قيلشكز حاصل
 اهل كتابنى قاتى سوزلرينه يوشاق سوز برلن مقابله قيلشكز مگر آرتق دشمانلارينه صوغشو و جزيه تولاتو
 كى قاتى معامله قىلسا كزده ضرر يوق (وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا) دخى كتاب اهلنه ايتكز اوز رمرگه
 ايندرلگان نرسه كه (قَرَأْتَهُ) ايمان كيتردك ديو (وَأَنْزِلَ إِلَيْكُمُ) دخى سزگه ايندرلگان نرسه كه (ثَوْرَاتِ
 بَرَلْنِ انْجِيلِ) ايمان كيتردك ديو (وَالْهَنَاءُ وَالْهُكْمُ وَاحِدٌ) و بزنك هم سزنى معبودكز بردر (وَنَعْنُ لَهُ مَسَامُونُ)
 و بز همه سزنى معبودى بولغان الله غه غنه بوى صنوجيمز اما سزنى كى عالم لرنى و راهب لرنيدنه تربيه
 ايتوچى ديو اعتقاد قيلمىمزديو (وَكَذٰلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ) دخى اوشنداق يعنى باشقه كذب
 سماويه نى ايندردكز كى سيكاده كتاب (قرآن) ايندردك (فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ) بس شونداين
 آدملىر بز آلا رغه كتاب بيدر ك يعنى سلام اوغلى عبد الله هم آلا رغه ابارگان آدملىر كىيلر (يُؤْمِنُونَ بِهِ) قرآنغه
 ايمان كيتىرلر (وَمَنْ هُوَ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ) دخى بومكه عربلىر ننده قرآنغه ايمان كيتىرگانلىرى باردر (وَمَا
 يَجْعَلُ بَيِّنَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ) و بزنك آيتلىر مرنى انكار قىلماس مگر كافرلر كنه انكار قىلور يعنى كفرگه
 چوموچيلار غنه (وَمَا كُنْتُمْ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ) اى محمد (عه) دخى سين قرآن اينماسدن بورون كتاب
 او قور بولمادك (وَلَا تَخْطُهُ بِيَمِينِكَ) دخى او ك قولك برلن يازو يازار بولمادك (إِذَا لَرْتَابَ الْمُظْلَمُونَ)
 بو وقتكه يعنى اكر كتاب او قغان و يازو يازغان بولسا ك باطل غه چوموچيلار قرآننى الله حضورندن بولرينه
 شيك قىلورلار ايدى و ايتورلر ايدى محمد (عه) قرآننى كويره ندى و باشقه سماوى كتابلاردن جيدى ديو
 (بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ) بلكه اول قرآن ظاهر بولغان آيتلردر (فِي صُورِ الذِّبْنِ أَوْ تُوَالِ الْعِلْمِ) علم بيدرلگان
 آدملىر نك كوكرالكر ننده حفظ قىلنمشدر هيچ كمنك قرآننى اوزگازتوگه كچى يتماس (وَمَا يَجْعَلُ بَيِّنَاتِنَا
 إِلَّا الظَّالِمُونَ) و بزنك آيتلىر مرنى انكار ايتماس مگر ظلم غه چوموچيلار غنه انكار ايتار (وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ
 عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ) دخى مكه كافرلىرى ايتدىلر كاشكى محمد (عه) اوزرينه ربسندن باشقه پيغمبرلرگه
 ايندرلگان معجزه لر كى معجزه ايندرلسه ايدى ديوي يعنى صالح (عه) نك توهسى موسى (عه) نك طاياغى
 عيسى (عه) نك مائسى كى (قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ) ايت سين مشركلرگه اى محمد (عه) آتق معجزه لر
 الله حضورنده در الله اول معجزه لرنى تلاگان روشنچه ايندرر مين سز صور اغان معجزه نى كيتىرگه قادر
 توكل من (وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ) و آتق مين اوزمه بيدرلگان آيتلر برلن آتق قورقوچى من (أَوَلَمْ

يَكْفُهُمْ) ايا معجزه بولورغه مکه مشرک لرینه يتما ديمو (اِنَّا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ) درستلکده بزرسيگما قرآن ايندرک (يَتْلَى عَلَيْهِمْ) اول قرآنى مکه مشرک لرینه هميشه اوقلور (اِنَّ فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَى لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) درستلکده بو معجزه لگى قيامت کوننه قدر دائم بولغان قرآنده ايمان کينرگان قوم ايچون رحمت هم وعظ بولغوجيدر (قُلْ كَفَى بِاللّٰهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا) ايت سين اي محمد هم مکه مشرک لرینه منم راست ييغمير بولومه منم آرامده شاهد بولو يوزندن الله يتار (يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) اول الله کولرده هم بيرلرده بولغان نرسه في بلور بس اول اللهغه منم حالده وسزنلک حالکزده ياشون بولماس (وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ) دخی باطلگه ايمان کينرگان آدملر (وَكَفَرُوا بِاللّٰهِ) دخی اللهغه کافر (منکر) بولغان آدملر (اُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ) بو صفنده بولغان آدملر کفرني ايمان برلن الماشد رولارى سببلى ضرر اينوجيلردر (وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ) اي محمد هم مکه مشرک لرى بزرگه کوکدن طاش ياغدر ديگان سوزلرى برلن سيندن عذابنى آشقدرورلار (وَلَوْلَا اَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ) واگرده هربر عذاب ايچون تعيين قيلنغان مدت بولماسه ايدى البته مکه مشرک لرینه عذاب کيلور ايدى (وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) دخی اول مکه مشرک لرینه عذاب کيلور حالبوکم آلا عذاب نلک کيلوينى بلماسلر (يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ) اي محمد هم مکه مشرک لرى سيندن عذابنى آشقدرورلار (وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ) دخی درستلکده جهنم قيامت کوننده کافرلرى اولى برلن چلغاب آلوجيدر (يَوْمَ يَغْشَاهُمْ الْعَذَابُ) شول کونده جهنم کافرلرى چلغاب آلوجيدر اول کافرلرى عذاب ارتر (مَنْ فَوْقَهُمْ وَمَنْ تَحْتَهُمْ اَرْجُلُهُمْ) کافرلرنلک استندن دخی ده آياق استلارندان (وَيَقُولُ دُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) دخی الله تعالى ايتور کافرلرگه عمل قيلغان نرسه کونلک جزأنى تاتوگزد ديو (يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا) اي ايمان کينرگان قولارم (اِنَّ اَرْضِيْ وَاسِعَةٌ فَاَيُّاىَ فَاعْبُدُونِ) درستلکده مينم بيرم کيلکدر بس ميکاغنه عبادت قيلکيز يعنى بر بيرده سزگه ميکا عبادت قيلو ايچون آغرلق بولسه واول بيرده دينکيز ايچون نقصانلق بولسه قابو اورونک ميکا عبادت قيلوگيز ايچون جيکليلک ودينکيز ايچون خريت (ايرکليلک) بولسه شول اورونغه کوچکيز منم بيرم کيلکدر معنا سنک (كُلُّ نَفْسٍ ذٰئِقَةُ الْمَوْتِ) هربر جان اياسى تلاسه نيند اين اورونک بولسه ده اولنى تاتوجيدر (ثُمَّ الْيَنَّا تُرْجَعُونَ) مونلک صوگند بزرگه جزأ ايچون قايتارلش بو اورسز (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحٰتِ) دخی شوندا اين آدملر ايمان کيترديلر وايزگو عمللر قيلدیلار (لَنَبْوَئَهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا) اول آدملر ايچون جنتدن بلند اورونلار حاضرلرمز (تَجْرٰى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) اول بيوک وبلند اورونلارنلک استلارندان يلغه (صو) لار آغار (خَالِدِينَ فِيهَا) اول بلند اورونلارده منگو قالغانلارى حالک (نَعْمَ اَجْرُ الْعَامِلِينَ) في خوش بولدى عمل قيلوچيلارنلک اجرى بولغان جنت (الَّذِينَ صَبَرُوا) شوندا بسن عمل قيلوچيلار مشرک لرنلک رنجتوينه وهجرت آغرلقنه صبرلق قيلدیلار (وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ) دخی ربلرى اوزرينه اشلرينى طابشرر بولدیلار (وَكَانَ

مَنْ ذَابَتْ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا) وكوبىمە يېردە يورى تورغان حيوان ضعيف لىكى ايچون رزقىنى يوكلى
 آلامس (اَللّٰهُ يَرْزُقُهَا وَاَيَّاكُمْ) الله اول حيواننى دە دخى سۆيىدە رزق لاندرد (وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ)
 واول الله سۆزىنىك سوزگۆنى اشىكۆچى وكۆلكۆزدە بولغان نرسەنى بىلگۆچىدرد (وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) واگر سېن اى محمدەم مەكە مشركلردىن كوكلردى وبىرلارنى كە ياراتدى دىو صوراساڭ
 (وَسَعَّرَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ) دخى قۇياشنى وآينى كە مسخر قىلدى دىو صوراساڭ (لَيَقُولَنَّ اللَّهُ) البته كوكلردى
 وبىرلردى الله ياراتدى ھەم قۇياش بىرلن آينى الله مسخر قىلدى دىب ايتورلر (فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ) بس
 بۆسوز بىرلن اقرار قىلدىقلارى صۆگندە نېڭ الله نېڭ بىرلىكتىن دوندىرلىش بولالار (اللَّهُ يُبْسِطُ الرِّزْقَ لِمَنْ
 يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ) الله قۇلارنىدان تىلاگان كىشى سى ايچون رزقىنى كىڭ قىلور وتىلاگان كىشى سى ايچون
 رزقىنى تار قىلور (إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) درستلىكە الله ھەر بىر نرسەنى بىلگۆچىدرد (وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ
 مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) واگر مەكە مشركلردىن صوراساڭ سېن اى محمدەم كوكىن صوفى كە اينىردى دىو (فَأَحْيَا
 بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا) بس بىر كىيە سېبىلى اولىگان نېڭ صۆگندە شول صو بىرلن بىرىنى كە ترگۆزدى دىو
 (لَيَقُولَنَّ اللَّهُ) البته مەكە مشركلرى بىرگە كوكىن صوفى الله اينىردى ھەم اول صو بىرلن بىرىنى الله
 ترگۆزدى دىو ايتورلر (قُلِ الْعَمْدُ لِلَّهِ) اى محمد موندان آزغونلىق دان صاقلادى اوزرىنە الله غە ھەم
 بولسۇن دىو ايت (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ) بىلكە مشركلرنىڭ كوكىسى عقللرىنى يرتىب قاراماسلار شونىڭ
 ايچوندە ھەر نرسەنى ياراپدۇچى الله دىو اقرار قىلسەلار دە الله غە صنم لارنى شريك قىلورلار (وَمَا هَذِهِ
 الْحَيَوةُ الدُّنْيَا) وبو ھەقىقەت دىنياننىڭ تركلىكى توگلدرد (الْأَلَهَؤْ وَلَعْبٌ) مگر فائىدە سىز داويون اشىدرد (وَأَنَّ
 الدَّارَ الْآخِرَةَ لَئِىَ الْحَيَوةِ) دخى درستلىكە آخرت يورطى البته چىن تركلىك در (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) اكر موفى بىلسەلر
 البته چىن تركلىك يورطى بولغان آخرت يورطى ھەقىقەت فائى بولغان دىنيانى اختيار قىلماشلار (فَأَذَارَكُمُوهَا
 فِي الْفُلْكِ) بس ھەر قىچان مشركلر كىمەگە آطلانئەلار (اوترسەلار) (دَعَا اللَّهُ الْمُغْلَصِينَ لَهُ الدِّينَ) دىننى خالص
 الله ايچون قىلغانلارى ھالە الله غە دعا قىلورلار (فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ) بس ھەر قىچان اول مشركلردى دىڭىگىز
 قورقۇندىن قورى بىرگە چىقاروب قۇتقارماق (إِذَا هُمْ يَشْرِكُونَ) شول وقتىدوق باطل مەبۇدلرىنى الله غە شريك
 قىلورلار (لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ) بىز اولرلىنە بىرگان قورقۇدان قۇتقاروب نەمتىنە كىفران قىلسۇنلار ايچون
 (وَائِيْتَمَتُّوهُ) دخى صنملار عبادتىنە جىولولارى بىرلن فائىدە انىسۇنلر ايچون الله تعالى نىڭ بوامرى قورقۇتۇ
 ايچون (فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ) بس بواشلىرىنىڭ آخىرىنىڭ قىياھنىڭكى تىز بىلورلر (أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا مَّا مَنَا
 ايامكە اھلى بىلمادىلر مودرستلىكە بىز مەكە شەرىنى طىنچلىق اياسى بولغان حرم بىرى قىلدىق يعنى مەكە اھلىنى
 طالانۇدن واولتلىرۇدن وظلم قىلىنۇدن امىن قىلدىق (وَيَتَخَفَتِ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ) ھالبو كە مەكە تىرەرلردىن
 آدملىر طالانمىش واسىر آلنمىش بولورلار يعنى بعضىس طالار ھەم اسىر ايتار ايامكە بواشاردن طىنچلىق دە
 (أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ) ايامكە اھلى باطل غە ايمان كىتىرلرلى والله نىڭ نەمتىنە كىفران

قيلورلامى (وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) دى اللهغه يالغاننى افترا قيلغان آدمندن ظالمراك
كشى بارمى البته بوق (أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ) ياكه معلق كىلگاننى صوكتده حقنى يالغانغه توتقان
آدمن ظالمراك كشى بارمى البته بوق (أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ) اياجهنم ده كافرارگه باراچاق
اورن بوقى البته بار (وَالَّذِينَ جَاهِلُوا فِينَا) وشونداين آدملر بىزنى حقمرده طرشد بىلار (لَتَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا)
البته اول آدملرنى اوزمگه ايرشو يوللارينه كوندر رمز بو آيت اجتهاد زماننى منقرض توگل ايدكنه
دالالت قيلادر بومسئله حقنى طريقه محمديه ترجمه سنك يازمش ايدك (وَأَنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ) دى درستلىكن
الله تعالى البته دينگه ياردم بيرو بىرلن ايزكولك قيلوچىلار بىرلن برگه دربعنى دينگه ياردم بيروچىلرگه
ياردم بيروچىلر (عنكبوت سوره سينك ترجمه سى تمام بولدى .

اوتوزنجى سوره روم سوره سى مكه ده اينگان آلتش آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

(آلَمْ) بوسوزنن مرادىنى جناب حق اوزى بلور ياكه الله بىرلن رسول آراسنده برسدر (غَلَبَتِ الرُّومُ
فِي أَدْنَى الْأَرْضِ) اهل كتابدىن روم لار عرب بىرىنىك اوزلرينه ياقن بولغان بىرىنده مجوسى بولغان فارسلا
طرفدىن صوغشده جيكلد بىلر (وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ) واول روملار فارسلا طرفدىن جيكلد كلىرى
صوكتده فارسلاگه غالب بولورلار يعنى جيكلارلر (فِي بَضْعِ سَنِينَ) برنيچه يىللار ايچند (بضع) ديب اينه اوج
يىلدىن اون يىلغه قدر مونك قصه سى اذرعات بىرلن بصرى آراسند اهل كتابدىن روم بىرلن مجوسلردن فارسلا
صوغش قيلغانلار فارسلا روملارغه غالب بولغانلار بو وقت فارسلانىك پادشاهسى كسرى ابرو بىزنام
كسه بولغان روملارنىك فارسلا طرفدىن مغلوب بولو خبرى مكه گه اشنلگاج بو خبر رسول اللهغه هم
مؤمنلرگه آخر طوبىيلغان چونكه فارسلا مجوس روم لار كتابى بولغان مشركلر شادلانغانلار و اينگان لىر
سز مسلمانلار هم نصارا اهل كتاب سز هم فارسلا كتاب سز مجوس سز بىزنىك قرداشلر سزنىك قرداشلر اوزگه
غالب بولدىلار بىزده سزگه تيزدن غالب بولاچاق سز دىوشوندا ان صوكت بو آيت اينگان ابوبكر مشركلرگه
اينگان والله روملار فارسلاگه برنيچه يىل ايچند غالب بولاچاقلار ديگان ابي بىن خلف يالغان اينه سن
ايدى كىز نىزاعلشه سز هر بىر مژده اون توه برابر نده ديگان مدتنى اوج يىل ياصاغانلار اوج يىل ايچنده روملار
فارسلاگه غالب بولسالار خلف اوغلى ابى ابوبكر الصديق غه اون توه بىراچك بولغان اگر غالب بولا
آلماسالار ابوبكر الصديق ابى كه اون توه بىراچك بولغان ابوبكر الصديق بو واقعه دن رسول اللهغه خبر
بىردك رسول الله ايتكان مدتنى يراغراق قيل توه لىرى آرتىدا توش دىوشوندا ان صوكت مدتنى توقىل توه لىرى
بوز ياصاغانلار خلف اوغلى ابى مدتنى بورون وفات بولغان حبيبىه كوننك روملار صوغش فارسلا
جيكلگانلر حضرت ابوبكر خلف اوغلى ابى نك بالالار ندىن بوز توه نى آلمان رسول الله بو بوز توه لىرى صدقه
بىردىو ابوبكر الصديق غه امر اينگان بو واقعه رسول الله نك حق پيغمبر بولويته قرآن نك الله حضور ندىن
بولويته ظاهر دليل بولا چونكه بو غيبتن خبر امام قتاده اينه بو واقعه بىرلن استدلال قيلوب امام اعظم

برلن امام محمد دار حربك عقود فاسقنىڭ (بوزوق معاملەلرنىڭ) درستلىگىنە باردىلاردى مىثلا مسلم برلن
 كافر آراسىنىڭ دار حربك رىبادىست بولوكىنى اوشنداق باشقە معاملەلەردە رىباقىنىڭ حدىت ھەم بار رسول الله
 ايتكان (لَارِبُوا بَيْنَ الْمُسَامِ وَالْحَرْبِ فِي دَارِ الْحَرْبِ) دىو معناسى مسلمان برلن حربى آراسىنىڭ دار حربك
 رىبايوق دىگان سوز بس بو آيت مسلمان برلن حربى آراسىنىڭ عقود فاسقنىڭ درست بولويىنە دلالت
 قىلا اوشنداق ابكى مسلمان آراسىنىڭ دە درست دىوچىلار بار دار حربكە (لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ)
 روملارنىڭ غالب بولولارنىڭدان السكە (مغلوب بولغانلارى وقتەدە) اش الله ايچوندىر ھەم روملارنىڭ
 مغلوب بولولارنىڭدان صوكرە (غالب بولدىقلارى وقتەدە) اش الله ايچوندىر (وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ
 بِنَصْرِ اللَّهِ) روملار فارسلىرگە غالب بولغان كوندە اللهنىڭ ياردىمى سىبىلى مۇمنلار شادلانورلار (يَنْصُرُ مَنْ
 يَشَاءُ) الله (تە) تىلاگان آدمىنى ياردىم بىرر يعنى فارسلىرگە بروقتە ياردىم بىرسە ايكنچى وقتە
 روملارغە ياردىم بىرر (وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) واول الله ھراشە غالىبىر ھەم زھمت قىلغۇچىدىر (وَعَدَ اللَّهُ)
 الله ياردىمى وعدە قىلماق برلن وعدە قىلدى (لَا يَخْلُقُ اللَّهُ وَعْدَهُ) الله وعدەسىنە خلافتى قىلماس (وَلَكِنَّ
 أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) لىكن آدملىرىڭ كىوبسى اللهنىڭ وعدەسىنە خلافتى قىلويىن بىلماسلىرى (يَعْلَمُونَ
 ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) آدملىرىڭ كىوبسى دىناھ تركلىكىدىن ظاھىرىنى كىنە بلورلىرى يعنى كوزلىرىنە
 كورنگانىنى كىنە (وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ) واول آدملىرى آخرىتىن غافللىرىدىن دىناھنىڭ غايەسى ودىنادىن
 مقصود بولغان آخرىتنى بىلماسلىرى (أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ) ايامكە مشركلىرى اوزلىرىڭ اشرىندە فكر
 قىلمادىلارمۇ (مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) الله (تعالى) كوكلىرىنى وىپىرلىرىنى ياراتمادى (وَمَا بَيْنَهُمَا) دىنى
 كوكلىرىنى بىرلىرىنىڭ آراسىنىڭ بولغان نرسەلىرىنى ياراتمادى (الْأَبَالِقُ وَأَجَلُ مُسَمًّى) مگر حلقى برلن وىپىلگولى
 مدت برلن ياراتدى (وَأَنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ بِلِقَائِهِمْ لَكَافِرُونَ) دىنى درستلىككە آدملىرىڭ كىوبسى
 رىبلىرىڭ جىزاسىنە يولغونى البىنە انكار ايتوچىلار (أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ) ايامكە كافرلىرى بىردە سىر
 قىلمادىلارمۇ (فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) بس اكر سىر قىلسالار ايدى اوزلىرىدىن بورون
 بولغان ياوز قوملىرىڭ صوكرى ھاللىرى نىچىك بولدىقىنى قارارلار ايدى (كَانُوا أَشْهَبَهُمْ قُوَّةً) مكە كافرلىرىدىن
 بورون ھلاك قىلغان ياوز قوملىرىڭلاردىن قوۋە يوزىدىن قاطىراق بولدىلار يعنى قوتلىرىك بولدىلار
 (وَأَنَارُوا فِي الْأَرْضِ) دىنى بىرىڭنىڭ اىستىنى صولار ومعدىلىرى چىقار اىچون ايلندىرى بولدىلار (وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ
 مِمَّا عَمَرُوهَا) دىنى مكە كافرلىرىڭ عمارتىدىن كوبراك بىرىنى عمارت قىلور بولدىلار (وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ
 بِالْبَيِّنَاتِ) دىنى مكە كافرلىرىدىن بورون بولغان كافر قوملىرىنە پىغمبىرلىرىنى ظاھىر معجزەلىرى بىرلىرى كىتىردىلار (فَمَا
 كَانَ اللَّهُ لِيُعْظِمَهُمْ) بس الله آلاىغە ظلم قىلور بولمادى (وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) لىكن پىغمبىرلىرىڭ
 امرلىرىنى توتمايدىقلارى سىبىلى اوزلىرىنە اوزلىرى ظلم قىلور بولدىلار (ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسَاؤُا
 السُّوْأَى) مونىڭ صوكرىنىڭ ياوزلى قىلغان آدملىرىڭ صوكرى ھالى ياوز بولغان عذاب بولدى (أَنْ كُنْتُمْ بَا

بآيات الله) الله نىڭ آيتلىرىنى يالغانغا توتولارنى سېبىلى (وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ) دىن الله نىڭ آيتلىرىنى خورغا ساياۋچى بولولارنى سېبىلى (اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ) الله خالقنى باشىدە ياراپتورمونىڭ صوڭىدە قىيامت كۈنىدە قايتادىن ياراپتور (ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) مونىڭ صوڭىدە جزا ايچون الله غە قايتارلىشىش بولورسىز (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفِئُ الْيَاسِرَ الْمُجْرِمُونَ) وقىيامت قائم بولغان كۈنىدە كافرلار امىدسىز وحيران بولغانلارنى مالد تىك تورلار (وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءٌ) دىن كافرلار ايچون الله غە عبادىدە شريك آيتوب توتقان نرسەلەردىن (معبودلەردىن) ياردەمچىلەر بولماس (وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ) دىن مشركلەر الله غە عبادىدە شريك ايتكان نرسەلەرىنى (معبودلەرىنى) انكار ايتىۋى بولولار (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُؤْمِنُ يَنْفِرُقُونَ) وشول كۈنىكم قىيامت قائم اولسە اول كۈنىدە مۇمنلەر وكافرلار آيرىولولار (فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ماشونداين آدمىلەر ايمان كىتىردىلەر دىن ايزگو عمللەر قىلىدىلار (فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ) بس آنىداين آدمىلەر جنت باقىچە سىندە يوزلەرىنى ياقىترىتقان شادلىق بىرلن شادلانولار (وَالَّذِينَ كَفَرُوا) اما شونداين آدمىلەر كافر بولدىلار (وَكُتِبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ) دىن بىزنىڭ آيتلىرىمىزنى ھەم بىزگە بولقونى يالغانغا توتىدىلار (فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُعَذَّرُونَ) بس آنىداين آدمىلەر عذاب كە حاضىر قىلىنىشىش بولولار (فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ) بس الله غە تسبيح ايتىڭىز (نماز اوڭىز) كىچكە كىر دىكىز وقتى دىن ئاڭغە كىر دىكىز وقتىغىنى آخىشام ويسىچ ھەم ايرتە نمازىن اوڭىز (وَلِلَّهِ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) واول الله ايچوندىر كوكلردە وبىرلەردە ھەرقانداق (وَعَشِيًّا) دىن كۈندىزنىڭ آخىرىدە تسبيح ايتىڭىز يعنى ايكىندى نمازىن اوڭىز (وَحِينَ تَظْهَرُونَ) دىن اويلە وقتىدە كىر دىكىز وقتىدە تسبيح ايتىڭىز يعنى اويلە نمازىنى اوڭىز بو آيت بش وقت نمازنىڭ مشرۇع بولۇى ھىقنىدە. حضرت ابن عباس ايتە بو آيت بش وقت نمازنى جامع دى انماز ايچون بو وقتلارنى تھىيىص چۈنكە بو وقتلار دە الله نىڭ نعمتلىرى متجدد بولا (يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ) اول الله اولو كىن تركىنى چىقارور (مىنى صونداين آدمىنى، بومرقەدان حيواننى چىقاردى كىيى) (وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ) دىن تركىن اولو كىنى چىقارور (مىنى صويىنى آدمىنى، بومرقانى (كوكاينى) حيوانداين چىقارور كىيى) (وَيَعْنِي الْأَرْضَ بِعَمَمَتِهَا) دىن كىيى سېبىلى اولسگان نىڭ صوڭىدە اولنلار اوسىرو بىرلن بىرىنى ترگىز (وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ) اوشىنداق يعنى بو چىقارولار كىيى قىرلارگىزدىن چىقارلىشىش بولورسىز (وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ) دىن عالمىنى ياراپتور دە بولغان علامىلەر جملەسىندىن سىزنى توفراقدان ياراپتور (ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ) مونىڭ صوڭىدە ھەرقىچان آدم بولساڭىز بىرگە ساچلىرىسىز (وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا) دىن الله نىڭ كىمال قىدرىتە دلالت قىلاتورغان علامىلەر جملەسىندىن سىزنىڭ ايچون اوز جىنسلىرىڭىزدىن خاتۇنلارگىزنى ياراپتور ايكىنچى جىنسىدىن ياراپتوراي ياكە نفس اوزگىزدىن ياراپتور چۈنكە ھوآ آنامىز آدم عليه السلام دىن باشقە خاتۇنلار ايرلر فنىيىدىن ياراپتولغان (لَتَسْكُنُوا إِلَيْهَا)

اللهنىڭ خاتون لارنى اوز جىسىڭىزدىن ياراپتۇى اول خاتونلار اوزەرىنە مىل قىلوڭز والفت لىنوڭز اوچون
 (وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً) دى سىزنىڭ آراڭزىدە يىنى ايرلر بىرلن خاتونلار آراسىدە ياكە مۇلقا
 آدمىر آراسىدە دوستلىق و شىقتى لولك قىلدى بو دوستلىق و شىقتى لولك باشقە دىوانلار آراسىدە يوق
 الله تەننىڭ بو طرىق قىلوى آدم بالالارى بىرسىنى بىرى ياردىم بىرىشسۇن لىر اىچون و شىقتى قىلىشسۇنلار
 اىچون (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ) درستلىكىدە بو ذكر قىلىنغان نىرسە لىدە فكىرلى قوم اىچون
 الوغ عبرتلىر باردىر (وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) دى اللهنىڭ كمال قىدرىتى دلالت قىلاتورغان
 علامىلر جەلەسندىر اللهنىڭ كوكلىرىنى و يىرلىرىنى ياراپتۇى (وَاختَلَفَ اَلْسِنَتُكُمْ وَالْوَاوَنُكُمْ) دى
 تىللىرىڭىزنىڭ و تىللىرىڭىزنىڭ تورلى بولوى (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّلْعٰلَمِيْنَ) درستلىكىدە بو تىللىرىڭىزنىڭ تورلى بولۇش
 علم ايلارى اىچون الوغ عبرتلىر باردىر (وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) دى اللهنىڭ كمال قىدرىتى
 دلالت قىلاتورغان علامىلر جەلەسندىر قىدە نىفسانىيە ھەمدە قىدە طىبىيە لىرگىزنى راحىتىلدىر اىچون
 كىچىك و كۈندۈزدە يوقلاڭىز (وَابْتَغُواْكُمْ مِنْ فَضْلِهِ) دى كىچىك و كۈندۈزدە اللهنىڭ فضلدىن مەشاش استاۋگە
 ياكە كىچىكە يوقلاڭىز و كۈندۈزدە اللهنىڭ فضلدىن مەشاش استاۋگىز (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ)
 درستلىكىدە بو ذكر قىلىنغان نىرسەدە اعتبار بىرلن سوزنى اشىكان قوم اىچون الوغ عبرتلىر باردىر (وَمِنْ
 آيَاتِهِ يُرِيْكُمْ اَلْبَرْقَ غَوَاوْطَمَعًا) دى اللهنىڭ كمال قىدرىتى دلالت قىلاتورغان علامىلر جەلەسندىر
 ياشىن سوغۇدان قورققانگىز دى يىغورنى امىد ايتىكانگىز ھالىدە اللهنىڭ سىزگە ياشىنى كورساتوى
 (وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دى اول الله كوكىن سوزى ايندىر (فَيَخْشَى بِهَ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا) بس اول سوز
 بىرلن اولىگاننىڭ سۆڭىدە يىرىنى تىرگىزىر (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُوْنَ) درستلىكىدە بو ذكر قىلىنغان
 نىرسە لىدە عقللىرىنى يىرتىب قاراغان قوم اىچون الوغ عبرتلىر بولغۇچىدىر (وَمِنْ آيَاتِهِ اَنْ تَقُوْمَ السَّمٰوٰتُ
 وَالْاَرْضُ بِأَمْرِهِ) دى اللهنىڭ كمال قىدرىتى دلالت قىلاتورغان علامىلر جەلەسندىر كوكنىڭ و يىرىنىڭ
 كورلىشى تىراكىن باشقە اللهنىڭ امىرى بىرلن توروى (ثُمَّ اِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْاَرْضِ) مونىڭ سۆڭىدە
 ھەر قىچان الله سىزنى قىرلىرىڭىزدىن قوبارلىڭىز اىچون اى اولكلر قىرلىرىڭىزدىن چىڭىز دىو بىر اُنەدە بىرلن
 اُنەدە سە (اِذَا اَنْتُمْ تَخْرُجُوْنَ) شول وقتىدوق سىز قىرلىرىڭىزدىن چىقارسىز بۇدە اللهنىڭ كمال قىدرىتىڭىز
 علامىلرىندىر (وَلَهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) دى اول اللهنىڭ ملكىدىر كوكلىرىدە و يىرلىرىدە بولغان عقل
 ايلارى (كُلُّلَهُ قَانَتُوْنَ) بۇلارنىڭ ھەر بىرى الوغ بوى سۈنۈچىلاردىر (وَهُوَ الَّذِى يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهُ)
 واول الله شۇنداقىن الله ھەر خىلىنى باشدا ياراتور ھەم قىيامت كۈنىدە قاينادان قاراپتۇر (وَهُوَ اَهْوَنُ
 عَلَيْهِ) و قاينادان ياراپتۇر باشدا ياراپتۇدان الله اوزىرىنە سىزنىڭ قىياسىڭىزغە قاراغاندە جىڭلىرىڭىز (وَلَهُ
 الْمَثَلُ الْاَعْلٰى) واول الله تەلى اىچوندىر شۇنى عىيىب و بىلىد بولغان وصف (فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) كوكلىرىدە
 و يىرلىرىدە (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيْمُ) واول الله تەلى ھەراشكە كۈچى يىتىكۈچىدىر ھەم ھەراشىدە ھىكىمت
 اياسىدىر (ضَرْبٌ لَّكُمْ مَثَلًا مِّنْ اَنْفُسِكُمْ) الله سىزنىڭ اىچون اوز ھالىڭىزدىن مىثلنى بيان ايتىدى

(هَلْ لَكُمْ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاءَ) اوك قولار كز ملك لنگان نرسه دن (قولار وكنيزه كلر كز دن)
 سز نك ايچون اورطاق آدملر بارى (فيمار زقناكم) بزنك سزگه رزق لاندريغان نرسه مزده (ماللار كزده)
 (فَانْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ) بس سز بزر زقلاندريغان نرسه ده مملوكلر كز برلن برابر بولور سز بزر زقلاندريغان نرسه ده
 سز نك كى مملوكلر كزده تصرف قىلور البته بواش يوق وحالانكه سز مملوكلر كز همه كز آدملكه برابر سز (تَخَافُونَهُمْ
 كَخِيفَتُمْ أَنْفُسَكُمْ) اول مملوكلر كز نك اورطاق بولوب ماللار كزده تصرف قىلوندىان قورقار سز اوز نك (آزاد
 آدملر نك) اورطاق بولوب ماللار كزده تصرف قىلوندىان قورقوز كى بس ايندى آدم بولويچىلغى اورطاق
 بولاتور ب مملوكلر كز سزگه ماللار كزده اورطاق بولماسلار نچك بونولاي باشقه بولغان الله نك بعض مملوكلر بى
 الله غه شريك قىلاسز (كَذَلِكَ نَفْصَلُ الْآيَاتِ) اوشنداق يعنى بو آچق بيان كى آيتلر نى آچق بيان
 قىلورمز (لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ) عقللار بى استعمال قىلغان قوم ايچون (بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ)
 بلكه شرك سببلى ظلم قىلغان آدملر بلما گانلرى حاله نفس آرزولارينه يارديلر (فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ
 اللَّهُ) بس الله حق دن آزدريغان كشىنى حق يولغه كم كوندري يعنى هيچ كم كوندريه آلماس (وَمَا لَهُمْ مِنْ
 نَاصِرِينَ) دى حق يولدن آداشقان آدملر ايچون آرزونلقدن قيتقاره تورغان ياردچيلر يوقدر (فَأَقِمْ
 وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا) بس اى محمد (عه) دين گه آوشقان حاله يوزكنى دين گه يونالدر (فَطَرَهُ اللَّهُ أَتَنَى
 فطر الناس عليها) الله نك شوندا بىن ياراطوى اوزرينه يابشكز الله اول فطره اوزرينه آدملر نى ياراتدى
 يعنى خرافاتدن يراق بولغان دين فطرى اوزرينه يابشكز (لَا تُبَدِّلْ لَخَلْقِ اللَّهِ) الله نك ياراتقان دين
 فطرىنى آلماشماق ممكن بولماس (ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيْمُ) بودين فطرى توغرى ديندر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
 لَا يَعْلَمُونَ) لكن آدملر نك كوبسى بودين فطرى نك توغرى ايدكى بلماسلر (مُنِيبِينَ إِلَيْهِ) الله نك ديننه
 يابشكز الله غه قايتقانلر حاله (وَاتَّقَوْهُ) دى الله دن قورققانلر حاله (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ) دى نماز اوققانلر
 حاله (وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ) دى الله غه شركت قىلويچيلاردن بولما كز (مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ)
 دينلر نى تورلى گه آيرغان آدملردن بولما كز (وَكَانُوا شِعَابًا) دى دينلر نى تورلى گه آيرويچيلار
 آزدريده امام بولغان آدملرينه ايارگان فرقه لر بولديلار (كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ) هر بر طائفه
 اوز حضورنده بولغان نرسه برلن شادلانويچيلاردىر وهر برسى اوزى توتقان مسلكنى حق ديوطن
 قىلور (وَإِذَا مَسَّ النَّاسُ ضُرٌّ) وهر قيچان آدملر نى آغرىق و قاطيلىق توتسه (دَعَوْهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ)
 ربلرينه قايتقانلارى جالده ربلرينه دعا قىلورلار (ثُمَّ إِذَا أَذَاهُمْ مِنْهُ رَحْمَةٌ) مونك صوكتنده آدملر گه
 ربلرى اوزندن رحمتنى تاتوتسه (إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ) شول وقتدوق آدملردن بر جماعت
 ربلرينه شركت قىلورلار (لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ) بزاو زرينه بيدگان نرسه نى انكار قىلسونلار ايچون
 (فَتَمَنَّوْا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ) بس دنيا ده فائده لانتكز وتيز فائده لانتكز نك عاقبتنى بلور سز (أَمْ أَنْزَلْنَاهُ
 عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا) ايا بزمشركلر اوزه رينه دليل ايندر دكمى ياكه دليل اياسى فرشته ايندر دكمى

بۆرن اوتكان ياوز قوملرنىڭ صوڭغى ھالىرى نېك بولدى شونى اعتبار قىلۇپ قاراڭز دېو (كُنْ أَكْثَرُهُمْ
 مُشْرِكِينَ) اوتكان قوملرنىڭ كويسى اللەغە شىركەت قىلۇچى بولدىلار (فَاقُمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَئِيمِ) بىس
 اى محمد (عەم) توغرى ھەق بولغان دىن ايچون يوزگىنى تورغز (يُونَالِدِر) (مَنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمُ)
 شونداين كون (قيامت كون) كىلماسدان بۆرن (لَا مَرَدُّ لَهُ مِنَ اللَّهِ) اول كوننى اللەدان كىرى قايتارو
 يوقدر چۈنكە اللەنىڭ ارادەسى اول كوننىڭ كىلۈپنە متعلق بولغان (يَوْمَئِذٍ يَصُدُّعُونَ) اول كۈندە
 آدملىر ايكىگە آيرولۇرلار بىر بولگى اوچماخە بىر بولگى تەوگە بولۇرلار (مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ)
 (الْعِيَاذُ بِاللَّهِ) بىركىشى كافر بولسە كفىنىڭ ضررى اوزىنە در (وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نَفْسَهُ يَوْمَئِذٍ)
 وكىلدەر ايزگو عمل قىلسالار اوزلىرى ايچون جەننەدە اوروون ھازىرلىر (لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ) ايزگو عمل قىلغان آدملىرنىڭ قىامت كۈنىدە جەننەدە اوروون ھازىرلاىرى اللەنىڭ
 اوزىنىڭ فضلەنن ايمان كىتربەن ايزگو عمل قىلغان آدملىرنى جزالاولرى ايچون (إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ)
 درىستلىكە اول اللە كافىرنى دوست كورماس (وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَّاحَ مُبَشِّرَاتٍ) واللەنىڭ كمال
 رەھمەتە دلالت قىلاتورغان علامىلر جەملە-سندىر يغمور بىلەن سىونچ بىرگانلىرى ھالە اللەنىڭ
 جىللىرىنى بىاروى بىنى سىونچ بىرسونلر ايچون (وَلْيُذِيقْكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ) دىنى اوزىنىڭ رەھمەتەنن
 (يغموردان) سىزگە تاتوتماقلىقى ايچون شىمال جىلى (قارانغى تۈن طرفەنن ايسكان جىل) صىبا جىلى
 (قۇياش چغش طرفەنن ايسكان جىل) جنوب جىلى (قېلە طرفەنن ايسكان جىل) بواوچىسە رەھمت
 جىلى دىلر اما دېور جىلى (قۇياش باطش طرفەنن ايسكان جىل) غەتاب جىلى دىمىشلر (وَلْتَجِرْ
 الْفُلُكُ بِأَمْرِ) دىنى اللە (تە) جىللىرىنى بىارر اوزىنىڭ امرى بىلەن كىمەلر يورسون ايچون (وَلْتَتَّبِعُوا
 مِنْ فَضْلِهِ) دىنى دىگەن سۇدا ايتو بىلەن اللەنىڭ فضلەنن استاوتز ايچون (وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) دىنى
 اللەنىڭ جىللىردە بولغان نەھمەن شىكر قىلوگز ايچون (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ) وەتقىف بىز
 اى ھەم (عەم) سىندىن اللە اوز قوملىرىنە پىغمبىرلر بىارىك (فَجَاءُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ) بىس اول پىغمبىرلر
 قوملىرىنە ھالە بولغان مەھزەلر بىلەن كىلدىلر (فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرُمُوا) بىس پىغمبىرلرنى يالغانغە
 توتقان كافىرلەردىن ھەلاك ايتو بىلەن اوج آلدق (وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ) دىنى بىزنىڭ اوزىمىزگە
 مۇمىنلەرگە ياردەم بىر ھەق بولدى (اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ) اللە فائىلى جىللىرىنى بىارر (فَتُغْبِثُ رِجَابًا)
 بىس اول جىللىر بلوطنى قوزغاتور (فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ) بىس بىرەرتە توتاش دان كوكىگە (يوغارىغە)
 توشار اللە تە اول بلوطنى (كَيْفَ يَشَاءُ) تىلاگانى روشنچە (وَيَجْعَلُهُ كَسْفًا) دىنى اللە تە ايكىنچى مرتە
 بلوطنى كىساك كىساك قىلور (فَتَنزِي الْوَدْقِ يَخْرُجُ مِنْ خَلَالِهِ) بىس يغمورنى بلوطنىڭ اورطاسىندىن چىقار
 كوررسون (فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مِنْ يَسَاءٍ مِنْ عِبَادِهِ) بىس ھەرقىچان اللە (تە) يغمورنى بىلەنلەردىن تىلاگان آدمەنە
 بىنى آدملىرىنىڭ شەھىرلىرىنە ھەم بىرلىرىنە ايرىشدرسە (إِذَا هُمْ بِسِتْبَشْرُونَ) شول ۋەقتە بىندەلر طوقلىق

يلى كىله دىو شادانورلار (وَأَنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْسِينَ) ودرستلىكده آدملىر
 اورلىرىنى يغمور ايندىرلىش بولودان بورون اميدلىرىنى كىسچى بولدىلار (فَانْظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَةِ اللَّهِ)
 بس اى محمد (عهم) الله نىك رحمتى (يغمور) نىك اثرلىرىنى (اولىلار، آغاچلار، وتورلى يمشلىرگه)
 اعتبار قىلۇپ قارا (كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا) نىك الله كىبو سىبىلى اولىگان نىك صونىك يىرنى
 ترگزىر (أَنَّ ذَلِكَ لَمَعْنَى الْمَوْتِ) درستلىكده اولىك يىرنى ترگزىرگه قادر بولغان. الله البته قىامت كونىك
 اولىكلارنىدە ترگزىر چونكه الله نىك حضورىدە يىرنى ترگزىرنىك سىبى بولغان كىي اولىكلارنى ترگزىرنىك
 سىبىدە بار (وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) واول الله تەئە نىك هر نرسە اوزىرنە كىچى بىتكىچىدەر (وَلَنْ
 أَرْسَلْنَا رِيحًا) و اگر بىز ضررلى جىلنى يبارساك (خَرَّاءٌ مُمْصِرًا) بس اول جىل نىك اثرىنى ياكە بلوطى
 صارى كورسەلەر (لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ) اول جىل نىك اثرى نىك صارلى صونىك الله نىك نعمتى انكار
 ايتىچى بولۇپ اورلورلار (فَأَنْتَ لَأَتَسْمِعَ الْمَوْتِ) بس درستلىكده سىن اى محمد (عهم) اولىك حكمنە
 بولغان كافرلىرگە حق سوزنى ايشىندەر آلامازسن (وَلَأَتَسْمِعُ الصَّمَّ الدُّعَاءَ) دىنى چوقراق حكمنە بولغان
 كافرلىرگە حق غە اندە وىي اشتىدەر آلامازسن (إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ) هر قىچان آرطلارى برلن بولغانلار
 حالده يوز دوندرسەلەر (وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعَمَى عَنْ ضَلَالَتِهِمْ) و اى محمد (عهم) سىن صوقر حكمنە
 بولغان ياكە كوكلىلرى صوقر بولغان كافرلىرى آزغونلىقلارنىدىن حق بولغە كوندىرگىچى توگلىسن (أَنْ
 تَسْمِعَ الْأَمَنُ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا) حلقنى قبول ايتو روشنچە اشتىدەر آلامازسن مگر بىز نىك آيتلىرىزگە ايمان
 كىتىرگان آدملىرگە گنە اشتىدرسن (فَهُمْ مُسْلِمُونَ) بس بىز نىك آيتلىرىزگە ايمان كىتىرگان آدملىرىز نىك
 امرىزگە بوى صنوچىلاردەر (اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ) الله سىزنى باشدە ضعيفلىكىدىن ياراتدى يعنى
 باشدا سىزنى ضعيف ايتىپ ياراتدى (ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً) مونىك صونىك ضعيفلىكىدىن صونىك قوت
 قىلدى يعنى سىزنى قوتلىلەر قىلدى (ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً) موندن صونىك قوت صونىك
 ضعيفلىك و قارتلىق قىلدى (يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ) تىلاگان نرسە سىنى ياراتور (وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ) واول الله
 (تەئە) هر نرسەنى بىلگىچىدەر و هر نرسەگە كىچى بىتكىچىدەر (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ) قىامت بولغان
 كوندە (يَقْسَمُ الْمُجْرِمُونَ) كافرلىر بىمىن ايتارلەر (مَالَيْتُوا غَيْرَ سَاعَةٍ) برساعتىدىن باشقە (آرتوق)
 دنيادە ياكە قىردە تورمادىلار دىو يعنى كافرلىر دنيادە ياكە قىردە تورولارنى آزغە صايب
 بىمىن ايتارلەر (كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ) اوشىنداق يعنى قىامت كوندە راستلىقدان وحقلىقدان
 كافرلىر دوندىرلىگانلىرى كىي دنيادە هم حقلىقدان و راستلىقدان دوندىرلىش بولدىلار (وَقَالَ الَّذِينَ
 أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ) دىنى علم هم ايمان بىرلىگان آدملىر ايتىدى (لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ) تحقيق
 الله نىك علمىدە ياكە قىيامىدە تورىز (إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ) قىرلىردن قوبارلىغان كونگە قىر (فَهَذَا يَوْمُ
 الْبَعْثِ) بس بو كون سىز انكار ايتىگان قىرلىردن قوبارلو كوندىر (وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) لىكن

سز قېرلردن قوبارلوناڭ حق ايدكنى بىلماس بولدىڭىز (فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا عَمِلُوا) بس بوقىيات كۈنىدە دىيادە قېرلردن قوبارلوني انكار ايتو سىبىلى ظلم قىلغان آدمىلرنىڭ غىدرلىرى فائىدە بىرماس (وَلَا هُمْ يَسْتَعْجِلُونَ) دىخى بو صىقتىلى آدمىلەرگە قىيات كۈنىدە توبە قىلو بىرلن رىبىڭىزنى راضى قىلىڭىز دىيۈدە اينىلماس ياكە دىيادە ئۇندەلدكى كىي توبەگە وعبادت كە ئۇندەلماس معناسىدە (وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ) وحقىق بىز بو قرآندە آدمىلر ايچون ھىر بىر كىراكى مىثلدن بىيان قىلىدق مىثلاً قىيات كۈنىدە بولاچاق صىقتلارنى دىباشقەلارنى بىيان ايتىدك (وَلَنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ) وای محمد عەم اكر سىن كافرلىرگە قرآن آيتلىرىدن بر آيتنى كىتىرساڭ (لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) البىشە كافر بولغان آدمىلر ايتور (إِن أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ) سز (رسول الله هم مؤمنون) توگلسىز مگر باطللىق سز دىو (كَذَٰلِكَ يَظْهَرُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ) اوشىنداق يعنى بو طبع كىي الله تعالى بىلماگان (نادان) آدمىلرنىڭ كوڭلىرىنە طبع قىلور (مەرلىر) يعنى قارالىق مەرىنى باصار (فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) بس اى محمد عەم مىشركلىرنىڭ رىنجىتوبىنە صبر قىل درىستلىكە اللهنىڭ دىنىڭىنى بۇتون دىن كە ئۇستىن قىلو بىرلن وعدەسى حق در (وَلَا يَسْتَخْفِنُكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ) دىخى سىنى آخرت كۈنىدە شىكىسز اشانماغان آدمىلر يالغانغە توتولارى بران عقلنىڭ جىكىللىگىنە وياوز دعا قىلوغە بوكلەماسون روم سۈرەسى نىڭ تىرجەسى تمام بولدى

اوتوز برنجی سوره لقمان سورہ سی مکہ دہ اینگان اوتوز دورت آیت

بسم الله الرحمن الرحيم

(آلَمْ) بوسوزندن مرادىنى الله تعالى اوزى كنه بلور (تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ) بوسوزنىڭ آيتلىرى حكمت اباسى بولغان قرآن آيتلىرىدر (هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ) بو آيتلر حق لغفه كوندرگوجى هم ايزگولرگه رحمت بولغان لارى حالده (الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ) ايزگولر شونداين آدملردر نماز اوقورلار (وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ) دى زكات بىررلر (وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ) دى ايزگولر آخرت كوننه شكسىز اشانورلار (أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ) بوصفتده بولغان ايزگولر ربلرندن بولغان هدايت (حق لغفه كوندرلو) اوزرىنه در (وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) دى بوصفتده بولغان ايزگولر مقصودلرىنه ايرشكوجىلردر چونكه بوصفتلى آدملر حق اعتقاد برلن ايزگو عملنى جىدىلار (وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ) آدملردن بعضىلار سوزنىڭ فائىدسىزىنى صاتوب آلورلار يعنى قرآن اوقوبرلن آلاشدرورلار اصلسىز حديثلر اعتبارسىز حكايىتلر وفائىدهسىز آرتوق سوزلر كىي (لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) اللهنىڭ دىنىدىن آزدرو ايچون (بغيرعلم) بلودن باشقه يعنى صاتوب آلغان نرسه سىنىڭ مالنى بلودن باشقه (وَيَتَّخِذُهَا هُزُوءًا) دى اللهنىڭ دىنىنى مسخره ايتىپ توتو ايچون (أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ) بوقباحت صفتده بولغان آدملرگه خورلاوجى عذاب بولور (وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا) وهر قىپچان موندان كافر اوزرىنه بىزنىڭ آيتلىرىمىز اوقلسه (وَلَّى مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا) آيتلىرىنى اشتماكان آدم كىي تكبرلىنگانى

حالده يوزىنى دوتىرر (كَانَ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا) گوبا كه ايكي قلاغنده آغرف (چوقراقلف) باردر (فَبَشَّرَهُ
 بِعَذَابٍ أَلِيمٍ) بس اي محمد هم بوصفتلى آدم گه رنجىكوجى عذاب برلن سبونچ (خبر) بير (أَنَّ الَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) درستلكده شونداين آدملىر ايمان كيتىردىلر دى ايزگو عمللىر قىلدىلار
 (لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ) اول آدملىر گه نغمىلىلر اوچماغلارلى بولور (خَالِدِينَ فِيهَا) اول اوچماغلارده
 منگو قالغانلارلى حالده (وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا) الله تعالى اوچماغنى حق بولغان وعده برلن وعده قىلدى
 (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَكِيمُ) واول الله تعالى هراشده استن در و حكمت اياسىدر (خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ
 تَرَوْنَهَا) الله كوكلىرى سز كوره تورغان تره كسز بولغان حالده ياراتدى كىبراك بونولاي تره كسز
 بولسون و كىبراك تره گى بولوبده كوز گه كورنماسون ايكي تقديردهده بوسوز راست بولا (وَالْقَى
 فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ) دى الله بير گه بيوك طاعلارنى طاشلادى (أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ) بيرنك سزنى سلكىنوى
 مكروه بولغانلى ايچون (وَبَثَّ فِيهِمَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ) دى الله بير گه هر بر يورى تورغان حيوان دان ساجدى
 (وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دى كوكىن (يوقارىدان) صونى ايندىرك (فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ) بس
 پيرده هر بر صنفى دان كوب فائدهلى اولىلر (اوسه تورغان نرسه لىر) اوسدىرك (هَذَا خَلْقُ اللَّهِ) بوذكر
 قىلنغان نرسه لىر الله نك ياراطقان نرسه لىرىدر (فَارَوْنِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ) بس اي مكه اهلى
 ميكا خبر بيرىز الله دان باشقه بولغان معبودلىرىزنى نرسه ياراتدى (بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) بلكه
 ظالملىر ظاهر بولغان آزغونلىقه در (وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ) و تحقيق بز لقمان هم گه حكمت علمنى
 بىردىك لقمان عليه السلام حضرت ايوب نك قز قرداشى نك اوغلى آزر نك بالالارندان باهورا
 اوغلى در داود عليه السلام زمانه قدر تورغان هم داود عليه السلام دان علم او بىره نىگان كوب
 عالملىر لقمان عليه السلامنى حكيم ايدى پيغمبر توكل ديگانلىر علم برلن علمنى طاقه بشريه نك صوك
 درجه سنه قدر كامل اينكان آدم گه حكيم دىلر لقمان هم نك حكمتلىرى جمله سنن داود هم گه بر نيچه
 آيلار صعبت قىلغان حضرت داود صوغش كييمى ياصى ايكان لقمان حكيم نرسه ياصى سن ديو امتلا
 صوراماغان كولماكنى ياصاب بترگاچ داود هم كيگان ونى خوش صوغش كولماكنى كيوجى ديگان
 لقمان حكيم (الصَّمْتُ حَكْمٌ وَقَلِيلٌ فاعِلُهُ) ديگان و بىروقتنده داود (هم) لقمان حكيم گه قوى بوغازلاب ايكي
 خوش بولغان ايت كيساكنى كيتردىلر ايتكان لقمان حكيم تل برلن قلبنى كيتىرگان و بىر آزدن صوك ينه
 قوى بوغازلاب ايكي قباحت ايكي ايت كيساكنى كيتردىگان لقمان حكيم ينده تل برلن قلبنى كيتىرگان
 داود (هم) مونك حكمتندن صوراغان لقمان حكيم اينكان تل برلن قلب يغشى بولسالار بولاردن خوش
 بولغان نرسه يوق واگر بولار ششكى بولسولار بولاردن قباحت نرسه يوق ديگان (أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ) لقمان
 (هم) گه حكمت بىردىك الله غه شكر قىلدى (وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ) و كمدىر الله نك بيرگان نعمته
 شكر قىلدور بس اول كشى اوز فائدهسى ايچون شكر قىلدور (وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ) و بركشى الله نك
 بيرگان نعمته كفران قىلسه بس درستلكده الله آنك شكرندن موگسزدر هم ماقتالمش بولماغاندهده

ماقتالوغه لایقدر (وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ) دای محمد (عەم) شول وقتنی ایسکە توشر لقمان (عەم) اوزینک اوغلنه
ایتنی (وَهُوَ يَعْظُمُ) حالبوکم لقمان (عەم) اوغلنه وعظا قیلادر ایدی یعنی وعظلا کان حالده ایتنی (يَابُنَيَّ
لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ) ای سوکلو کچک اوغلو م اللهغه شرک قیلما (إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) درستلکده شرک الوغ ظلم لقدر
(وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ) دخی بز آدم که آتا و آناسنه ایزکولک قیلو برلن بیوردی (حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَاتَا عَلَى
وَهْنٍ) آدمنی آناسی ضعیف لک آسننه بولغان ضعیف لک اوزرنده بولغانی حالده کوتاردی (وَفَصَّالَةٌ فِي
هَامِيْنٍ) دخی بالانی ایمچا کدن آبرو ایکی بل مدنی اوتکانه در یعنی ایکی بل تمام ایمچا ک ایمرر
(أَنْ أَشْكُرَ لِي وَلَوْلَا ذِكْرُ اللَّهِ لَفَعَلْتَ لَكُمْ أُولَٰئِكَ يَنْفَكُونَ عَنْ أَصْحَابِهِمْ) بزمهر قیلدی میگاهم آتا و آنا کاشکر قیل دیو (إِلَى الْمَصِيرِ) میگادر اوله کچک
اورنکر الله تعالی آتا و آناغه کفر برلن و گناه اشلر برلن بیوردقنده اطاعت تیوش توگملگی حقنده و باشقه
اشارده اطاعت واجب بولوهم آتا و آناغه ایزکولک قیلو حقنده ذکر قیلنا چاق آیتنی ایندردی (وَأَنْ
جَاهِدْكَ) و اگر سیننی ای آدم آتا و آناک تیوشسه لار (کچهله سله) (عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي) میگاشرکت قیلو ک
اوزرینه (مَالِيسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ) سینک اول نرسه ک معبودلک که مستحق بولوینی بلما گان نرسه کنی شرکت
قیلو ک اوزرینه کچهله سله لار (فَلَا تُطِعْهُمَا) بس بواشده آتا و آنا کابوی سونه قارشیلدی قیل بو آیتنک نزولنه
سبب شول ابووقاص اوغلی سعد مسلمان بولغان زمانده آناسی قیاش اسلکندن کولا که که کرمام هم طعام
آشامام اوغلو م اسلام دینندن کیری دونگانه قدر دیو یمین ایتنی شولای آناسی اوج کون
توردی حضرت سعد مونی رسول اللهغه سویلادی شوندا ان صو ک ذکر قیلنغان آیت ایتنی (وَصَاحِبُهُمَا
فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا) دخی ای آدم دنیاده آتا و آناک برلن شریعت راضی بولانورغان معروف بولغان
صعبت برلن صحبت قیل (وَاتَّبَعَ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ) دخی دنیاده توحید هم عبادتک اخلاص برلن میگا
قایتغان کشینک بولنه ایار (ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ) مونک صو کنده میگادر همه کونک (ای آدم سینک هم آتا
و آناکک) قایتوی (فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) بس مین سرکه قیامت کونده دنیاده قیلغان عملک
یرلن خبر بیررم ای آدم بالاسی سینک ایمانک اوزرینه جزأ بیررم آتا و آناکک کفری اوزرینه
جزأ بیررم (يَابُنَيَّ أَتَاهَا نَكَتٌ) ای کچک اوغلو م یاوز خصلت یا که ایزگو خصلت اگر بولسه
(مَثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ) کچکنه اورلق آغرلغی بولسه ده (فَتَكُنْ فِي صُغْرَةٍ) کیراک اول یاوز اش یا که
ایزگو اش قاطی طاش ایچنک (یا شرین اورنده) بولسون (أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ) یا که کوکلرده
بایسه بیرلرده بولسون (يَا تُرَابُ بَمَا لِلَّهِ) الله اول خصلتنی (اشنی) قیامت کوننده کیتدر و حاضر قیلور
هم اول اش برابرند حساب قیلور (إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ) درستلکک الله رببر یا شرین نرسه فی بلگوچی
هم هر نرسه ک حقیقتنن خبرداردر (يَابُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ) ای کچک اوغلو م نماز اوقو (وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ
وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ) دخی ایزگو اش برلن خلققه امر قیل و یاوز اشدن خلقنی طی (وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا
أَصَابَكَ) دخی اورکا ایرشکان قاطیلغی لارغه صبرلق قیل (إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ) درستلکک بو صبرلق

یا که ذکر قیلنغان اشلر الله نك قطعاً واجب قیلغان اشلرندندر (وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ) دخی ای اوغلو آدملرگه یا تاغکنن تورلیچه آوشرما یعنی متکبر آدملر کبی آدملردن یوزئنی دوندرمه (وَلَا تَدَّشْ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا) دخی بیرده تکبرلنب شادلانغانك حالده بیرمه (إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ) درستلکده الله تعه هربر اوزینه ایسی کیتب یوری تورغان هم خلقغه ماقنانا تورغان آدمنی دوست کورماس (وَأَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ) دخی یوزوئیکده اورطایچه بول یعنی آرتوق چاوب یورمه و بیك آقرونده یورمه (وَأَغْضَضَ مِنْ صَوْتِكَ) دخی تاوشکدان کیمت یعنی آقردون سویلاش (إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ) درستلکده تاوشلارنك ایك قباغنی البته ایشاکلر تاوشیدر (أَلَمْ تَرَوْا) ایا ای مخاطبلر بله بیزمی (إِنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) درستلکده الله تعالی سزگه کورکدره و بیرلرده بولغان نرسه فی مسخر (بوی صونوچی) قیلدی یعنی سزگه کورکدره و بیرلرده بولغان نرسه لر برلن فائدده لئون میسر قیلدی (وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً) دخی الله سزگه نعمت لرینی ظاهر بولغان (کوزگه کورنگان) حالده هم یاشرن (معنوی) بولغان حالده کامل قیلدی (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ) دخی آدملر جمله سندن شوندا این آدملر باردر الله نك برلگنک و صفت لارنده فخرشور لر (بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ) دلیل دن آلتغان بلودن دخی رسول الله غه قابتا تورغان حق لقه کوندرودن دخی الله دان ایندرلگان نورلاندروچی کتابدان باشقه یعنی هیچ بر سببسر فخرشه (وَأَذِاقِلْ لَهُمْ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ) و اگر مکه مشرکلرینه ایتمش بولسه الله تعه ایندرگان نرسه گه (قرآنغه) ابارگز دیو (قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا) مکه مشرکلری اینور لر اییدی یوق بزالله ایندرگان نرسه گه ایا رمیمز بلکه شول نرسه گه (دین گه) ایا رمز (وَجَنَّا عَلَيْهِ آبَاءَنَا) اول نرسه (دین) اوزرنک آتالارمزی تابقی بز (أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَنْفَعُهُمْ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ) اگر شیطان آلارنی قودرلمش توموغلک عذابنه تیوشلی قیلاتورغان نرسه گه (اعتقادده کشیگه ایا روگه یا که الله غه شرکت قیلوغه) آندسه اییدی البته آلاز ایا رلر اییدی (وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ) و کمدر یوزینی (اشینی) الله غه طابشر (وَهُوَ مُخْسِنٌ) حالبوکم اول کشی عملنده ایزگولک قیلوچیدر (فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى) بس تخفیف اول کشی اوشانچلی توتقاغه توتندی (وَاللَّهُ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ) و اول الله غه قابتوچیدر اشلرنك صوئنی مالی (وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنُكَ كُفْرُهُ) و ای محمد (عه) کمدر کافر بولسه آنك کفری سینی قایغوغه توشماسون یعنی سبکا آنك کفری دنیا ده هم آخرتک ضرر قیلیدر (الْيَتَامَىٰ جَعَلُهُمْ) دنیا ده و آخرتک قاینچاق اورنلاری بزگه در (فَتَنْبِتُهُمْ بِمَا عَمِلُوا) بس اول کافرلرنك عمل قیلغان نرسه لری برلن خبر بیزرمز یعنی کفراری ایچون دنیا ده هلاک ایتارمز و آخرتک عذاب قیلورمز (إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِنُتِ الصُّورِ) درستلکده الله کوکراک ایا لرینی (کوکراک ده کی سرلرنی) بلگوچیدر (نَمَتُّهُمْ قَلِيلًا) اول کافرلرنی آز فائدده لندرو برلن یا که آرزمان فائدده لندرمز یعنی بتاچک نرسه همیشه بولغان نرسه گه نسبه آز

(ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ) مونڭ صوڭنڭ اول كافرلرني آغر عذاب كه كروگه اختيار سز قيلولرمز
(وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) واگر سين اي محمد (عه) مکه كافرلرني كوكلرني ويپلرني
كم ياراتدى ديوصوراساك (لَيَقُولُنَّ اللَّهُ) البته آلا ر الله ياراتدى ديوايتورلر (قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ) اي محمد
(عه) ايت سين كافرلرني اعتقاد قيلغان نرسه لرى نڭ باطل بولويى واجب ايتنه تورغان نرسه برلن
اقرار اوزرينه اختيار سز قيلولى اوزرينه اللهغه حمد بولسون ديو (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) بلكه مکه
كافرلرني نڭ كويسى بواقارنڭ اوزلرينه لازم بولويى بلماسلر (اللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلرده
ويپلرده بولغان نرسه لر الله ايچون ملكدر (إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ) درستلكه الله (تعه) حمد ايتوچى
لر نڭ حمدن موكسزدر و حمد ايتلماسده حمد اينوگه مستحق در (وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ)
واگر برتقدير بيرده بولغان آغاچلر قاملر بولسلا (وَالْبَحْرِ يَمِينٌ) دى ديكگز قاره بولسه (مَنْ
بَعْدَهُ سَبْعَةُ آبْحَرٍ) اول ديكگز صوڭنڭ ينه يى ديكگز قاره بولسه يعنى بحر محيط شعبه لرى برله قاره
بولسه (مَا نَفَعَتْ كُلُّ مَنَاتٍ اللَّهُ) شول قاره لار برلن بارلسه الله نڭ سوزلرى (بلسگان نرسه لرى) بتماس
(إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) درستلكه الله هراشه استن در و حكمت اياسيدر (مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَعْثُبُكُمْ إِلَّا
كَفْسٍ وَاحِدَةٍ) سزنى ياراطو هم قبرلردين قوبارو توكل در مگر بونفسنى ياراطو و قبردن قوبارو كيدر
(إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) درستلكه الله (تعه) هربر ايشته تورغان نرسه نى ايتوچى و هربر كورله تورغان نرسه نى
كوروچى در (أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ) اي خطاب آلنمش آدم بلميسونمى سين درستلكه
الله (تعه) كيچنى كوندزگه كرت (وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) دى كوندزنى كيچكه كرت (وَسَخَّرَ الشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ) دى قياشنى و آينى مسخر قيلدى (كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى) قياش برلن آيدان هربرسى
بيلگولنمش مدت كه قدر يورر (وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دى درستلكه الله (تعه) سز نڭ قيلغان
عملكزدن خبرداردر يعنى حقيقتى بلسگوچيدر (ذَلِكَ بَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ) بوالله (تعه) نڭ هر نرسه نى
بلوى و هر نرسه گه كوچى ينوى و عجب اشلرى بونڭ سببلى در درستلكه الله حذاتنك نابندر
(وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ) دى اوشبونڭ سببلى درستلكه سز نڭ الله دان باشقه انده كان
(عبادت قيلغان) نرسه لرگز باطل در (وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ) دى درستلكه الله (تعه) بلندر
و هر نرسه اوزرينه بلندر و ايركيدر (أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ) بلميسونمى سين
اي خطاب قيلنمش آدم درستلكه كيمه ديكگذره الله نڭ نعمتى (سببلر نى حاضرلاوده بولغان ايزگولكى)
برلن برر (لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ) الله نڭ سزگه قدر نڭ علامتلىرى كورساتوى ايچون (إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) درستلكه بوزكر قيلنغان نرسه لرده هر بر آغرلقلارغه صبرلاق قيلوچى
والله نڭ نعمتلىرىنه شكرلك قيلوچى آدم ايچون الوغ عبرتلىر باردر (وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوَّجٌ كَالظُّلُمِ) و هر قياچان
كافرلرني طاغلار كى طولقون لار ارتسه (دَعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) كافرلر ديننى الله ايچون خالص

قىلغان لارى حالده اللهغه دعا قىلورلار (فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمَنْهُمْ مُقْتَصِدٌ) بس الله اول كافرلارنى دىگىزىدىن قورى بىرگە قىقارغانى زمانى كافرلاردىن اورطا يولنى (توحيد يولنى) بولغان لارى باردىر ياكە كىرگەن اورطاچە بولغان لارى باردىر معناسىنى (وَمَا يَجْعَدُ بَأْيَاتِنَا) وبىزنىڭ آيتلىرىمىزنى انكار قىلماس (الْأَكْلُ خُتَارٌ كَفُورٌ) مگر ھەر بىر فطرى بولغان عەدىنى بوزۇ سىبىلى آلدادۇچى ھەممەتنىڭ نەمەتلىرىنى كىرەن قىلوچى آدم گەنە انكار قىلور (يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ) اى آدملىرىرىگىزگە خىلاڧلىق قىلدۇدان صافلانكىز (وَأَخْشَوْا يَوْمًا) دىنى شۇنداقىن كۈندىن قورقۇز (لَا يَعْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ) اول كۈندە آتاي بالاسى طرفىدىن ئاللىنىماس (وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارٌ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا) دىنى بالا آتاسى طرفىدىن ھېچ نەرسەنى ئاللىنىمىز (إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) درستلىكىدەك اللهنىڭ ئوۋابى وعىدە بىرلەن بولغان وعىسى ھەقىقەت (فَلَا تُغْنِيكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا) بس سىزنى اللهنىڭ عبادىتىدىن دۇنيا تىركىلىكى آلداسۇن (وَلَا يُغْنِيكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ) دىنى اللهنىڭ عبادىتىدىن سىزنى آلدادۇچى (شىطان) ياكە دۇنيا امىدى آلداسۇن الله تەئە بىش تۈرلى نەرسەنىڭ غىيىب نەرسەلەردىن بولۇپ الله دان باشقىنىڭ بىلماۋى ھەقىقەت دىكى قىلىنچاق آيتىنى اينىدۇرى ھەم اول آيتنىڭ نەزەرىدە سەبب شۇل ھەمىر اوغلى ھارث بىر ۋەقت رەسۇل اللهغە كەلدى واينىدى مىڭا قىيامەتتىن خەبەر بىر قىچان بولماق دىۋە يەنە دە مەن ايسىگەن ساچىم يىغۇر قىچان ياۋاچاق شۇنداق خەبەر بىر يەنە دە مەن خاتۇنم يۈكلى قورساغىداغى بالا ايرىم قىزى شۇنداق خەبەر بىر يەنە دە اۋتكان كىچەدە قىلغان اشمى بىلەم كىچىك كۈندە نى قىلماقەن شۇنداق خەبەر بىر يەنە دە مەن طوغان بىر مەن بىلەم دىكى قىلماچاق ۋادەچەك بىر قايىدا شۇنداق خەبەر بىر دىدى شۇنداق سۆز دىكى قىلماچاق آيت اينىدى (إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ) درستلىكىدەك الله ھەزرىتىدە قىيامەتنىڭ قىچان بولۇپىنى بىلەم مۇڭار ھېچ آدمنىڭ فەرىشەنىڭ ھەم جەننىڭ ھەممىسى ايرىمىدىر (وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ) دىنى يىغۇر نى الله اينىدۇر ھېچ كەم يىغۇرنىڭ قىچان ياۋاچاغى بىلمىدىر (وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ) دىنى خاتۇنلارنىڭ قورساقلارنىداغى بالانى الله بىلەدۇر ايرىم قىزى سىلەمنى سەيغەمى اينىكى باشقى ھېچ كەم قەتئە بىلمىدىر (وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا) دىنى ھېچ بىر نەفس تەڭدەن كەسب ايدە چاڭنى بىلمىدىر ايزگۇ اش قىلورمى ياكە ياۋا اش قىلورمى چۈنكىكە آدم كۈپ ۋەقت تەڭدا ايزگۇ اش قىلورغە قەد قىلدار ياۋا اش قىلۇپ قويا ۋەكۈپ ۋەقت ياۋا اش قىلورغە قەد قىلدار ايزگۇ اش قىلۇپ قويا (وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ) دىنى ھېچ بىر نەفس قاۋى بىردە ۋادەچەكنى بىلمىدىر شۇنىڭ اچۇندە رەسۇل الله (مَفَاتِحُ الْغَيْبِ خَمْسٌ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ) دىگانەدە سۆزگە بو آيتنى اۋقۇغان بو آيتكە غىيىب دىكى خەبەر بىرە تورغان مەنچەلەر بىرلەن اعتراض كىلىمى چۈنكىكە يىغۇر ۋەقتىدە ۋە باشقى غىيىب لەردىن خەبەر بىرە تورغان مەنچە قىياس بىرلەن ھەمە طالعغە قاراۋ بىرلەن خەبەر بىرە دىل بىرلەن بىلگەن نەرسە غىيىب بولمى يەنە دە مەنچەنىڭ خەبەر بىرگەن نەرسەسى ۋەن غەنە ھەم تۈگىل ياكە مەنچەلەرنىڭ ۋە طبىب لەرنىڭ بىلۋى اثرى بىتەدە ھەممىسى خەلق دە قالغان پىغەمبەرنىڭ ھەممىسى مەلۇم بولدىقلارنىدان بولور (إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ) درستلىكىدەك الله تەئە ھەر نەرسەنى بىلۈچىدۇر ھەم ھەر نەرسەنىڭ ظەھرىنى بىلۋى كىيى باطنىنى دە بىلۈچىدۇر لىقمان سۈرەسىنىڭ تەرجىمەسى تامام بولدى .

اوتوزايکنچی سورة سجدة سورہسی مکہده اینگان اوتوز آیت

بسم الله الرحمن الرحيم

(آلَم) ائی لام میم سورہسی (تَنْزِيلُ الْكِتَابِ) کذابنک ایندرامشیدر (لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ) اول کتابنک بئین عالمنی تربیه ایتوجی الله طرفندان ایندرامش بولونده شیک یوقدر (أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ) ایا مکہ مشرکری محمد (عہم) قرآنی افتراء قیلدی (اوزی چغاروب الله کلامی دیدی) دیو اینورلرمی (بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ) بلکه قرآن ربکدن ثابتدر (لَتَنْزِيلُ قَوْمًا) سینک شوندا این قومنی قورقتوک ایچون (مَا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ) اول قومک سندن الک قورقتوجی پیغمبر کیلامادی چونک مکہ قومی رسول الله کیلاماسدن بورون فترت زمانده بولغانلار (لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ) سینک قورقتوک سبیلی حلقفه کونلسونار ایچون (اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) الله (تعه) کولکرنی دیپیرلرنی یاراتدی (وَمَا بَيْنَهُمَا) دخی کولکر برلن ییرلر آراسنک بولغان نرسه لرنی یاراتدی (فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) آلی کونده یاکه برسی صوکنده برسی بولغان اوزون آلتی دورده چونک الله حضورنک مک یلقه برکون دیوانله (ثُمَّ أَسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ) مونک صوکنده الله عرش اوزرینه غالب بولدی (مَالِكُمْ مِنْ دُونِهِ مَنْ ذُوهُنَ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا تَشْفَعُ عِنْدَهُ) سزنک ایچون الله دان باشقه یاقینده وشفاعت قیلوچیده یوقدر (أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ) ایا وعظ لانمیسزمی (صَفْوَةُ الْعَرْفَانِ) (يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ) دنیا اشینی اثرلری ییرکه اینگان کولدن بولغان سبیلر برلن تدبیر قیلور اول الله ۵ کولکن باشی استمزده بولغان نرسه مراد توکل بلکه استنک واستنک برلن صفت لانماغان عالم علوی مراد دیگانلر (ثُمَّ يُعْرِجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ) مونک صوکنده الله نلک تدبیر اشی شوندا این کونده کولکده آشار (كَانَ مَقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ) اول کوننک مقداری سزصانی تورغان کونلردن مک یل قدری بولدی یعنی اوزون زمانده آشار معناسنک (ذَلِكَ عَالَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) عالمنی باراطوجی وتدبیر ایتوجی الله غیبنی وحاضرنی بلوچیدر حکمتنه موافق عالم نلک اشینی تدبیر قیلور (الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) اشنده استن در اول الله تعه هم بنده لربنه تدبیر قیلونده مرحمتلی در (الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ) شوندا این الله در اول الله تعه هر نرسه فی باراطوبنی کورکام قیلدی (وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ) دخی آدمنی (آدم عه منی) باراطوبنی بالحقدان باشلادی یعنی باش آدمنی بالحقدان یاراتدی (ثُمَّ جَعَلْ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ) مونک صوکنده آدمنک نسلنی (بالالارینی) ضعیف وغور بولغان صو (منی صوی) نلک نطفه سندن قیلدی (ثُمَّ سَوَّاهُ) مونک صوکنده آدمنک اعضاسنی کامل ایتب تیگزلهدی (وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوْحِهِ) دخی آدمکده اوزی نلک خلی قیلغان شریف روحندن جان اردی (وَجَعَلْ لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ) دخی سزنک ایچون ایشنو قوهسنی (قُلُوبِنِ) وکورو قوهسنی (کوزنی) دبلوقوهسنی (قلب فی) یاراتدی (قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ) بونعمتلرکه آرزغه شکر قیللاسز (وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ) دخی قیامتنی انکار ایتوجیلر

ايندىلر هر قىچان بزاوالب پيىرده بىر توفراغى بران قاطناشقان توفراق بولوب اورلساك (اثنالنى
 خلق جديد) ايا بزاوالب ياراطلوده بولورمزمو ديسو (بَلْهُمْ بَلْغَاهُ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ) بلكه اول قيامتنى
 انكار ايتوجيلار ربلرينه بولغونى انكار ايتوجيلاردر (قُلْ يَتُوقَاكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ) اى محمد (عم) بعثنى
 انكار ايتوجى كافرلرگه ايت سىن سزنى اولم فرشته سى اولترز يعنى جانگزنى آلور (اَللّٰهُ يُوَكِّلُكُمْ)
 شونداين اولم فرشته سى كم اول فرشته جان لارگزنى آلوبران سزگه تابشرلىدى (ثُمَّ اِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ)
 مونك صوكنك حساب وجزأ ايچون ربلرگه قايتارلمش بولورسز (وَلَوْ تَرَىٰ اِذَ الْمُجْرَمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسَهُمْ)
 وای محمد (عم) اگر سىن كافرلرنگ باشلارنى ايگان (توبان صالحان) زمانلارنى كورساك ايدى
 (عِنْدَ رَبِّهِمْ) ربلرى حضورنده (رَبَّنَا ابْصُرْنَا وَسْمَعْنَا) اى رېمز بزرگه وعده قيلغان نرسه گنى
 كوردك دى پيغمبرلرگنى راستقه توتونى سيندن اشدك ديوايتكان مالك (فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا)
 بس اى رېمز بزنى دنياغه كيرى قايتار (اِنَّا مُوقِنُونَ) درستلكده بزشيكسز قيامت كه اشانوجيلارمز
 حاضر آصلا شيگمزالمادى يعنى اى محمد (عم) كافرلرنى ربلرى حضورنده باشلارنى توبان صالح
 شول سوزلرنى اينكان حاللرنده كورساك ايدى الوغ و قورقچلى اش كوررايدك بنده ايچون اصلح بولغان
 نرسه نى اللهغه بىرو واجب بولماو حقنده ذكر قيلناچق آيت ايندرلىدى (وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى)
 واگر بزتلاساك ايدى هر بر نفس كه ايمانغه وايزگوعمل كه كونله تورغان نرسه نى بىرو ايدك وهر بر
 نفس ايمانغه وايزگوعمل كه كونلور ايدى (وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي) ولكن ميندن سوز (حكم هم وعيتم)
 نابت بولدى (لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ) جهنم نى جنلردن و آدملردن بارچه سندن تولترمن
 ديگان سوز (فَذُوقُوا بَأْسَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا) بس بوكونكزگه (قيامت كوننه) يولغونى اونونكز سببلى
 عذابنى تاتوكز (اِنَّا نَسِينَاكُمْ) درستلكده بز سزنى اونندى يعنى عذابده قالدردى (وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ)
 دى هميشه و منگو بولغان عذابنى تاتوكز (بَمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) عمل قيلغان نرسه كزبرابرند (اِنَّمَا يُؤْمِنُ
 بِآيَاتِنَا الَّذِينَ) آنچق بزنك آيتلرمزگه شونداين آدملرگنه ايمان كيترر (اِذَا ذُكِّرُوا بِهَا) هر قىچان اول
 آدملر بزنك آيتلرمز برلن وعظ قيلنسهلار (خَرُّوا سُجَّدًا) اللهنگ عذابندن قورقوا ايچون سجده قيلغانلارى
 حالده بىرگه يغلورلار (وَسَبِّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ) دى ربلرينك حمدينه يابشقانلارى حالده ربلرينى
 جنبانه لايف بولماغان نرسه دن پاكلاديلر (وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ) حالبوكم اوزلرى ايمانندن و عبادتدن
 تكبرلانماسلر (تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ) اول صفلى مؤمنلرنگ جانبلى يوقلى تورغان اورنلاردن
 وتوشاكلردن يراق بولور (يَتَنَعَوْنَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا) عذابندن قورقغانلارى ورحمتنى اميد اينكانلرى
 حالده ربلرينه دعا قيلورلار (وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) دى الله اوزلرينه رزقلاندرغان مالدىن الله يولنه
 صرف قيلورلار (فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ عَيْنٍ) بس هيچ بر نفس كوزندن باشرن قيلغان نرسه نى
 بلماس كرك فرشته و كرك پيغمبر بولسون شونك ايچونده رسول الله ايتنه الله تعالى ايندى دى مېن ايزگوقلارم

ايچون كوز كورماكان قلاق اشتماكان هم آدمنىڭ كۆڭلنە خپوردە قىلماكان نەمتلەر ھازىرلەمەيدۇ (جَزَا
 بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) ھەل قىلغان نەرسەلەرى بىر بىرىدە بولغان جەزابلارنى جەزالانمىش بولدىلار ياكە ياشىرى
 قىلىنۇى ھەللىرى بىر بىرىدە جەزا ايچون مەنەسەندە چۈنكە بونەمتلەرنى ياشىرى قىلۇوبونەمتلەرنىڭ شائى الرغ بولدىق
 ايچون (أَفَمِنْ كَانَ مُؤْمِنًا) ايامۇمەن بولغان آدم (كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا) ياوز بولغان آدم كى موالبەتە توگىل
 (لَا يَسْتَوُونَ) مۇمەن بولغان آدم بىرلەن ياوز (كافر) آدم بىر بىر بولماسلار (أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ)
 اما ايمان كىتىرىدە ايزگۇ ھەللىرى قىلغان آدملەر (فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَى) بىس اول آدملەرگە ھەقىقى قايىناچاق اورىن
 بولغان اوچماخلار بولۇر ياكە مائوى اسمى اوچماخ بولۇر مەنەسەندە (نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) ھەل قىلۇلارى
 سىبىلى قوناق ضىافىنى ايتىپ ھازىرلانمىش بولغانلەرى ھالە (وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا) اما شۇندە ايمان آدملەر اللەنىڭ
 طاعەتلىرى چەتلىلار (فَمَا وَهُمْ النَّارُ) بىس آلارنىڭ باراچاق اورىنى تەمۇغدر (كُلَّمَا رَأَوْا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا)
 قايتۇغە زماى اول فاسقلەر تەمۇغدىن چەغۇنى تەلەسەلەر (أَعْيُدُوا فِيهَا) اول تەمۇغە كىرى قايىنارلەش بولۇرلار
 (وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّذِي) دىنى اول فاسقلەرگە ايتىلۇر تەمۇغنىڭ شۇندە ايمان عذابىنى تاتۇگىز (كُنْتُمْ
 بِهِ تَكذِبُونَ) اول عذابىنى بالغانغە توتار بولۇگىز دىو (وَلَنَذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَى) دىنى اول فاسقلەرگە
 دىنيادە قۇبان بولغان عذابىدىن (دىنيا عذابىدىن) تاتۇتۇمىز (دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ) الرغ عذابىنى تاتۇدىن
 باشقە يەنى آخىر عذابىنى (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) آخىر عذابىنى تاتۇتۇما وكفر ايتىدىن ايمانغە قايتىسۇنلار ايچون
 (وَمَنْ أَظْلَمُ) وكىمەر ظالمىراك (مَنْ ذُكِرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ) رىسىنىڭ آيتلىرى بىرلەن دىنلەنگەن كىشىدىن (فَمُؤْمِنٌ
 عَمِلًا) دىنلەنگەننىڭ سۇگىدە رىسىنىڭ آيتلىرىدىن يوز دۇندۇردى يەنى بۇ كىشىدىن ظالم ھىچ كىم بوقىدر (إِنَّا
 مِنَ الْمُجْرِمِينَ نَنقِمُونَ) دىنلەنگەن بىز مەشركلەردىن اوچ آلۇچىمىز بىس نىچىك ھەلر ظالم دىندە ظالمىراك بولغان
 كىشىدىن اوچ آلماز (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) دىنلەنگەن بىز اى ھەم (ھەم) سىڭاقران بىر دىن كىمى موسى
 (ھەم) گە دە ھەم (تورات) بىردىك (فَلَا تُكُنْ فِي مَرِيَّةٍ مِنْ لِقَائِهِ) بىس اول ھەم (قرآن) نىڭ اوڭاي بولغۇدىن
 شىكەدە بولما ياكە موسى نىڭ كىتابىدە بولغۇدىن ياكە اوڭنىڭ موسى (ھەم) گە بولغۇدىن شىكەدە بولما مەنەسەندە
 (وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَءِيلَ) دىنى موسى غە ايتىدىلىش كىتابىنى اسرايىل بالالارنى ھەل قىلغە كۈندىر ھەم
 قىلىق (وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَمُوتُونَ بَأْمَرِنَا) دىنى اسرايىل بالالارنىڭ آدملىرىنى امىر بىرلەن تورات كىتابىدە
 بولغان نەرسەگە (ھەم) كۈندىر ھەم (ھەم) كۈندىر ھەم (ھەم) كۈندىر ھەم (ھەم) كۈندىر ھەم (ھەم) كۈندىر ھەم
 سىرلىق قىلۇلارى زماىدە (وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوْفُونَ) دىنى اسرايىل بالالارى بىزنىڭ آيتلىرىمىزگە شىكەز
 اشانۇر بولدىلار (إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) اى ھەم (ھەم) دىنلەنگەن سىڭنىڭ رەلىق قىيامەت
 كۈنىدە بىيغىمىرلەر بىرلەن امىنلەر ياكە مۇمىنلەر آراسىدە آيرىپ ھەم قىلۇر يەنى ھەل قىلغە بولغان آدمنى
 باطللىق بولغان آدمدىن آيرۇى سىبىلى ھەل باطلدىن آيرۇر (فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) بىيغىمىرلەر بىرلەن
 امىنلەرنىڭ ياكە مۇمىنلەر بىرلەن مەشركلەرنىڭ ھەل قىلغان نەرسەلەردە دىنلەنگەن (أَوَلَمْ يَهْدِ اللَّهُ) ايا اللە مە

اهلنە بېيان قىلمايمۇ (كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ) مەكە اهلنەن بورن بولغان زمان اهللەرنەن كۆبى ھەلاک قىلىق بىز (يَمْشُونَ فِي مَسَاكِينِهِمْ) اول مەكە اھلى اوزلەرنەن بورن بولغان زمان اھللەرنەنك تورغان اوزلەرنەن بىرلەرىنى ساتىۋايتىۋىپ بىردەكلىككە اۋىت كىتارلار البتە اللە مۇنى مەكە اھلنە بېيان ايتىدى (أَنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ) درىستلىككە بۇدەك قىلىنغان نەرسەلدە الوغ ەبىرتلەر باردر (أَفَلَا يَسْمَعُونَ) ايا مەكە ھەلى بۇ ەبىرتلەرنى وەغلانۇ ۇطرىقى بىرلەن اشتهماسلەرنى (أَوَلَمْ يَرَوْا) ايا مەكە ھەلى بىلەمەدىلەرمۇ (أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ) درىستلىككە بىز سۇنى (بىغورنى) سىرەمەز اولەنلەرى كىسەلگەن بىرگە (فَنُفِجَ بِهِ زُرْعًا) بىس اول سۇ بىرلەن اىگەنلەرنى چەتەرەمەز (تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَانْفُسُهُمْ) اول اىگەنلەن دۇرت اياقلى ھىۋانلەرى دىنى اوزلەرى آشارلار (أَفَلَا يَبْصُرُونَ) ايا مەكە ھەلى مۇنى كورماسلەرنى اكر كورسالىر بۇ اشمەز بىرلەن بىزنىڭ قەدرەتمەزگە ھەم رەھمەتمەزگە استىلال قىلورلار ايتىدى (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ) دىنى مەكە مشرەكلەرى ايتورلار اى ھەمەد (ھەم) ھەم مۇمىنلەر بۇ ياردەم سىزگە قايتۇرمان بولور (أَن كُنْتُمْ ضَادِقِينَ) اكر سىز ياردەم بىرلەن اللە بىزگە وەدە قىلىدى دىگەن سۆز كۆزدە راستلاردان بولسا ئىز (قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ) اى ھەمەد (ھەم) مەكە مشرەكلەرنە ايت اللەنىڭ بىزگە ياردەمى ايرىشكان كۈندە (لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيْمَانُهُمْ) اول كۈندە كافر بولغان آدمەلەرگە ايمەنلەرى فائىدە بىرەماس (وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ) دىنى اول كۈندە كافر بولغان آدمەلەرگە مەھلەت دە بىرەماس (فَاعْوِضْ عَنْهُمْ) بىس اى ھەمەد (ھەم) مەكە مشرەكلەرنەن بۇز دۇندەر يالغانغە تۇتۇلار اىچۇن ھىسرتلىنمە (وَأَنْتَظِرْ أَنَّهُمْ مُنْتَظَرُونَ) دىنى اول كافرلەرگە ەندابنىڭ ايتىۋىنى كۆت درىستلىككە كافرلەردە سىڭا ئاستىن بولۇنى كىتارلار سەجىدە سۇرە سىنىڭ تەرجەمەسى تەمام بولدى

اۋتۇز اۋچۇنقى سۇرە اھزاب سۇرەسى مەدەنەدە ايتىگەن يىتىش اۋچ آيت

بىس ————— ۱۰ ————— اللە الرەھمەن الرەھىم

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ) اى آندەين پىغەمبەر اللەدان قورقۇڭدە ھەمىشە ئابىت بول (وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ) دىنى كافرلەرگە ھەم مەناقىلەرگە بۇى سۇنما (أَنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا) درىستلىككە اللە (تەھ) فائىدەلەرنى ۇضرلەرنى بىلگۈچى بولدى ھەم ھەكمەنك ھەكمەت اياسى بولدى بىرۋەقتە رسول اللەغە ابۇسەفیان ھەم ابۇجەھل اۋغلى ەكرمە ھەم ابوالاعورالسىلمى بىرنەچچە ھەلى بىرلەن كىلەدىلەر وابتەدىلەر اى ھەمەد (ھەم) سىن بىزنىڭ مەبۇدلەرنى بىۋارلىق بىرلەن دەر قىلوڭنى قۇى و بىزنىڭ مەبۇدلەرنىڭ شەفاعى بار دىۋ ايت بىزدە اۋزگادە و مەبۇدگادە سۆز تىرەمەزنى قۇيارمەزدىۋ شۇندەن سۆڭ دەر قىلىنغان آيت ايتىدى (وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ) دىنى رەكەنلەن اۋزىڭا دىنى قىلىنغان نەرسەگە ابار (أَنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا) درىستلىككە اللە سىزنىڭ قىلغان ەملەرنىڭ ظاھىرىنى ھەم باھىنى بىلۈچىدەر (وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ) دىنى اشىڭنى اللەغە طابىشەر (وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا) واش تەبىشەلەش بولۇپ ۇزىن اللە بىتەر اللە تەعالى ظەھەر (خاتۇننىڭ اعضاءىنى آناسىنىڭ آرقاسىنە اوخشاتۇر) قىلىنغان آنانىڭ آنا بولماۋى ھەم اۋغلىغە آلىنغان بالانىڭ چەن اۋغل بولماۋى ھەقىقەت دەر

قیلنا چاق آیتنى ایندردى (مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ) الله برابر ایچون ایچنک ایکی قلب (کؤکل)
 قیلما دی چونکه قلب نفس انسانى که متعلق بولغان روح حیوانى نىڭ اورنى آنک ایکی بولوی ممکن
 توکل (وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ اللَّائِي) دى شوندا این خاتونلارنىڭ الله قیلما دی (تَظَاهَرُونَ مِنْهُنَّ) اول
 خاتونلاردان ظهار قیلورسز یعنی اول خاتونلارنىڭ سز میکا آنام نىڭ آرقاسى کی دیو اینورسز
 (أُمَّهَاتِكُمْ) اول ظهار قیلغان خاتونلارنىڭ آنالارنىڭ قیلما دی (وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاتِكُمْ أَبْنَاءَكُمْ) دى
 اوغلمز دیو ائمه گان بالالارنىڭ چن بالالارنىڭ قیلما دی اولسگی آیت نىڭ نزولنه سبب شول منافقلا
 محمد عه نىڭ ایکی قلبى بار برسى بىزنىڭ برلن برى صعبه لری برلن برى دىگانلر یا که
 منافقلاردان برسى ایته ایگان منم ایکی قلبم بار برسى قوشوب توردا برسى طیب توردا دیو یا که عربلر
 بىک عالم بولوب ادبلى بولغان کشى گه ایکی قلب بار دیو زعم قیللار ایگان شونک ایچونک آرالارنىڭ
 عقللى بولغان ابرالمعمر گه ایکی قلب ایاسى (ذوالقلبین) دىگانلر ایکنچى آیت نىڭ نزولنه سبب
 شول هر قیچان عربلر خاتونلارنىڭ آنالارینه اوخشاتسلا اول خاتوننى آنا بولوب اورلدى دىلر
 ایگان اوچونچى نىڭ نزولنه سبب عربلر بر یاط بالاغه اوغوم دیو ائمه سه واول بالانى اوغل لىقه
 آلسه حقیقى اوغل بولدى دیو صلیب اوغللارینه میراثده شریک قیللار ایگان هم اوزلری صونده
 خاتونلارنىڭ اول اوغل لىقه آلتغان ابر بالاغه نکاحى حرام دیو زعم قیللار ایگان (ذَلِكُمْ قَوْلُكُمْ
 بِأَفْوَاهِكُمْ) بوزکر قیلغان نرسه لر (سوزلر) اغزلار وئز برلن ایتکان قورى سوزلر (وَاللَّهُ
 يَقُولُ الْحَقَّ) والله تعالى حق سوزنى اینور (وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ) واول الله حق بولغه کوندر (أَدْعُوهُمْ
 لِأَبَائِهِمْ) اوغل لىقه آلتغان بالالارنىڭ آنالارینه نسبت بىرگز (هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ) آنالارینه نسبت بىرو
 الله حضورنده عدله کدر یعنی راستراقدر (فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَائِهِمْ) بس اگر سز اوغل لىقه آلتغان
 بالالارنىڭ آنالارنىڭ بلماساگز (فَأَخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ) بس اول بالالار سزنىڭ دینده قرداشارگزدر
 (وَمَوَالِيكُمْ) دى دینده مولى لارگزدر (دوستلارگزدر) بس ای قرداشم ای مولام دیو اینگز (وَلَيْسَ
 عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ) وسزنىڭ اوزرگز که گناه بوقدر (فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ) خطا قیلغان نرسه گزده یعنی خطا
 برلن قیلغان اشگزده یعنی بو آیت اینماسدن بورون باکه اینگان صونده ده بو سوزلرنى خطا
 برلن یا که اونتوب یا که تلن اغنیار سز صادر بولو برلن اینوگزده گناه بوقدر (وَلَكِنْ مَاتَعَمَّتْ
 قُلُوبُكُمْ) ولکن گناه بولور کؤکلرگز قصد قیلغان نرسه ده (وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا) دى الله تعالى
 گناهلارنى بارلقاغوجى ورحمت قیلوجیدر ذوالارحام نىڭ میراث آلوی حقنه الله تعالى ذکر قیلنه چى
 آیتنى ایندردى (النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ) پیغمبر هر بر اشده مؤمنلرگه اوزلرنلن
 آرتوغراقدر چونکه پیغمبر امتلرینه یغشى اش برلن گنه امر قیلد ویمان اشلرینه اصلا راضى
 بولمى (وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ) دى پیغمبرنىڭ خاتونلارنى مؤمنلر نىڭ آنالارى منزلده در نکاحلری
 حرام بولوده هم الوغلان نىڭ واجب بولونده بو آیت نىڭ نزولنه سبب شول رسول الله بوروجلى بولوب

اولىگان آدم مەقەلە بېك دقت ايتكان حتى برآدمەنك جنازە سە كېلە مەنك بوروچى بارى دېمەسورى
ايكان اگر بوروچى بار دېسەلر جنازە اوقماغان اگر بوروچى يوق دېسەلر جنازە اوققان بىرۈقتە
انصاردان برارونك جنازە سە حاضر بولغان بولسا شۇنەنك بوروچى بارى دېمەسوراغان ايكي ذرەم
بوروچى بار دېگانلر تولاگە بىنارلك قالغان مالى بارى دېگان يوق دېگانلر رسول الله جنازە اوقماي
كېرى كېنما كېچى بولغان حضرت على اى الله نك رسولى اول ايكي درەمەنك اداسى مەن دېمەدە دېگان
صوگرە جنازە اوققان شول مەسۇمە بوآبت ايتكان (وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ) مېت كە
ياقنلق اياسى بولغان آدمەلرنك بعضى بعضى بىرلەن مېراث آلوشودا الله نك كىتابىك آرتۇرغۇر اقدەر
يعنى لوح المەفوظە اسلام نك ظەورى نك باشەنك ھەجرت سېبىلى مېراث آلوشقانلار صوگرە قىرايت
اعتبارى بىرلەن مېراث آلشۇنى الله تە بېيان ايتكان ذوالارھام مېت كە ياقنلقى بولۇپ كە فرض اياسىك
عەبەدە بولماغان آدمەلر (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ) اول مېت كە ياقنلقە اياسى بولغان آدمەلر مۇمىنلر
دەنى مەھاجرلر جەنسىن بولغانلارى مالى (الْآن تَفْعَلُوا إِلَىٰ أُولِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا) لىكەن دە دېنە دوست
بولغان مۇمىنلر بىرلەن مەھاجرلەرگە مەروف اشنى قېلوگۇز درەستەر يعنى اولىگان ۈقتە بىر نەرسە بىرلەن
ۈصيت ايتوگۇز درەست بوۈصيت بولامېراث بولى (كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا) بوايكى آيتەنك ذكر
قېلىنغان نەرسە لوح المەفوظە بارلىشى بولدى (وَأَذِّنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ) ۈاى مەھمە (ەم) شول
ۈقتى ايسكە تۇشۇر بۇيىغىمىز لىرىن رىسالتنى اېرىشەدۇ بىرلەن دەنى تۇغرى دېن كە اندە بىرلەن ەھمەلر بىنى
آلدىق (وَمَنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ) سېنىن دەنى نوح دان دەنى ابراهيم دن (ەم) (وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ
بْنِ مَرْيَمَ) دەنى موسى دان ەم مېرىم اوغلى ەنسى دان (ەم) ەھمەلر آللىق الله تەلى نك بوپيغىمىز لىرىنى
خاسلا ب ذكر قېلۇى بوپيغىمىز لىرى شىرىعت ايالىرى نك مەشھورلىرى بولغانلىقى اېچون رسول الله نى
الك ذكر قېلۇى تەظىم و تەكرىم اېچون (وَأَخَفْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا) بوذكر قېلىنغان پيغىمىز لىرىن شانى
الۈغ بولغان ياكە يىمىن بىرلەن بىر كىلىگان آغۇر ەھمەللىق (لِبَسَائِلِ الصَّادِقِينَ عَنْ صَدَقَتِهِمْ) بوھىتاق
آلۇمىز ەھمەلر نەدە راست بولغان پيغىمىز لىرىنك ەھمەلر نەدە راست بولۇلار نەدان الله نك قىيامت كۈنىنە
موراۈى اېچون (وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا) دەنى الله (تە) كافرلەرگە رىجەنكۈچى عذابنى حاضرلادى
(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كېتىرگان آدمەلر (أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ) الله نك اۈزۈرگە بېرىگان
نەمەتنى ايسكۈزگە تۇشۇرگۇز (إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ) شول ۈقتە بېرىگان نەمەتنى اول ۈقتە سۈزگە تورلى حەزب ەسكەرلەر
كېلىدى يعنى قىرىشلر غۇطغان لىرىنى قىرىظە ەننى نۇزىر قېلەلرى اۈن ايكي ملك ەسكەر بولۇپ صوغۇشغە
كېلىدىلر (فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِم رِيحًا) بس اول ەسكەرلەر اۈزۈرىنە صىباچىلىنى (قُبُيَاشٍ جَفَّتْ طُرْفَتَيْنِ ايسكان جېل)
بىباردك (وَجُنُودًا لِّم تَرَوُهَا) دەنى سۈز كۈرمى تورغان ەسكەرلرىنى (فرشە لىرىنى) بىباردك رسول اكرم كافرلرنك
تورلى حەزىن جىدولوب صوغۇشغە كېلۇلرىنى بىلگىچ مەدىنە نېرە سە خەندىق قازدى اۈچ ملك مسلمان بىرلەن
صوغۇشغە چەدى مەغلەر خەندىق نك طۇشى باغەنە مسلمانلار اچكى باغەنە توردىلار قىچ بىرلەن صوغۇشۇپ

اوقلار و تاشلار بىرلن گنه آت شوب بر آى وقت اوتدى شوندىن صوڭ الله تعالى قش كونيىڭ صالقون كىچىڭ
 بىك صالقون جىل بىباردى بۇن عالم توزان بىرلن طولدى كافىرلارنىڭ يوزلىرى تفرقا قىغى بويالوب بىتدى اوتلارنى
 جىل سوندردى چاقلارنى جىمردى عسكىر تىرەسنىدە فرشتە لىپوردىلر خويلىدالاسدى اوغلى طليحە ايتىدى
 آگاه اولوڭز محمد (عەم) سزنى سىرلادى نچك بولسىدە قىلورغە كرك دىدى شول وقت صوغش قىلىمى
 عاجز بولوب قايتوب كىتىدىلر (وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا) دى الله سزنىڭ قىلغان عملىڭزنى (خەتق
 قازوڭزنى) كوردۈچى بولدى (ادجاؤڭم من فوقكم) شول وقتدە اعراب سزگە اۋستىڭزدن (مشرق طرفىدىن
 چۆرنىڭ بىلىدىغانىدىن) كىلىدىلر بۇلارنى بنى غطفان (وَمَنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ) دى سزنىڭ توبان ياغىڭزدن (قۇياش
 باطش طرفىدىن چۆرنىڭ توبان ياغىدىن) كىلىدىلر بۇلارنى قىرىشلر (وَأَذْرَأْتَ الْبَصَارُ) دى شول وقتدە
 كوزلار عادتىڭى تىڭز قاراولاردىن آوشدىلار (وَبَلَّغْتَ الْقُلُوبَ الْعَنَاجِرَ) دى قورقودن كۆڭلەر بوغازلارغە
 ايرىشدى چۈنكە بىك قاتى قورقودىقتىدە اوبكە قابار اياكان اوبكە كوتارلۇ بىرلن قلىدە كوتارلە (وَتَنْظُتُونَ بِاللَّهِ
 الظُّنُونَا) دى الله غە تورلى گمانلار قىلور بولدىڭز ايمانىدە اخلاصلى آدمىلر الله تعالى قىلغان وعدەسنىدە
 راست بولور دىنىنى اۋستىن قىلودە بىزگە ياردەم بىرر دىوڭن قىلىدىلر ضعيف ايمانلى آدمىلر دى مىناققلار
 الله مرسولىنىڭ بىزگە وعدە قىلغان نرسەسى باطل وعدە دىوڭن قىلىدىلار (هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ) بو صوغش
 وقتىدە مۇمىنلر امتىعان قىلىدىلار اخلاصلى آدم مىناققلاردىن ايمانى كامىل آدم ضعيف ايمانلىدىن آيرىلدى
 (وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا) قورقونىڭ قاتىلىغىدىن مۇمىنلر قاتى سىكتو بىرلن سىكتىدىلر يعنى يوراكلىرى قاتى
 حركەتلىدى (وَأَذِيقُوا الْمُنَافِقُونَ) وشول وقتىدە مىناققلار ايتور بولدى (وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) دى
 كۆڭللىرىدە اعتقادنىڭ ضعيف بولو آدروى بولغان آدمىلر ايتىدى (مَا وَعَدْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا) الله هم
 اللهنىڭ رسولى بىزگە وعدە قىلمادى مگر باطل وعدە بىرلن وعدە قىلدى بوسوزنى ايتوچى قشپىر اوغلى معتب
 دىگانلر محمد (عەم) بىزگە فارس بىرلن رومنى فتح قىلامىز دىو وعدە قىلا حالبوكم بىزنىڭ بىر مىزىلغىز آيرىلوب
 حاجت طبعىيەسىنى اوتارگە بارغەدە قورقودە دربو وعدە توكل مگر باطل وعدە دىدى (وَأَذَقْنَا طَائِفَةً
 مِنْهُمْ) دى محمد (عەم) شول وقتىنى ايسكە تۇش مىناققلاردىن بر جماعت (قېزى اوغلى اوس هم آڭكار ابارگان
 آدمىلر) ايتىدى (يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا) دى مدينە اهللى سزنىڭ اىچون تور ايتورغان ادرن يوق
 مىزلىرىڭىزگە كىرى قايتىڭىز دىويا كە سزنىڭ اىچون محمد (عەم) دىنىدە تور غە ادرن يوق كىرگە كىرى قايتىڭىز
 معناسىدە (وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ) دى مىناققلاردىن بر جماعت كىرى قايتور اىچون بىيغە بىردىن ادرن
 صورالار (يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ) بىزنىڭ اىولرىمىز عورتدر (صاقلانغان توكلدر) اىولرىمىز صاقلانچىلارمىز
 يوقىردىبو (وَمَا هِيَ عَوْرَةٌ) حالبوكم اىولرى صاقلانمىز توكلدر بىلكە صاقلانمىشدر (ان يُرِيدُوا الْفُرَارًا)
 مىناققلار تىلاماسلر مگر صوغشدىن قاچونى تىلارلر (وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ أَقْطَارِهَا) دى اكر مدينەگە ياكە
 مىناققلارنىڭ اىولرىنە مدينەنىڭ جانلىرىدىن كىرلىش بولسى يعنى تورلى حىزىدىن عبارت بولغان عسكىرلر
 مىناققلارنىڭ شەھرىنە ياكە اىولرىنە كىرسەلر (فَمُ سَأَلُوا الْفِتْنَةَ) موتلىڭ صوڭىدە مىناققلار قىنىدىن (كىرگە

قايتودن و مسلمانلار برلن صوغش قىلوندن صورالمش بولسەلار (لَاتَرَهَا) بوفتنە گە كىلورلار ھەم بوفتنە نى
 قىلورلار ايدى (وَمَاتَلَبُوا بِهَا الْأَيْسِرَ) و بوفتنە نى قبول ايتو برلن تورماسلار مگر آزغنە زمان توررلار
 ايدى يعنى صوراد آرتندە دە توقفسز جواب بىررلر ياكە مرتد بولولارى صوگندە مدينە دە تورماسلار مگر
 آزغنە زمان توررلار ايدى چونكە اللہ تعالى آلارنى ھلاك قىلور (وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا لَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ) و تحقيق
 منافقلار (بنى حارثه) خندق صوغشندىن لك احد صوغشندە اللہ غە عھد قىلغانلار ايدى (لَا يُؤْتُونَ الْأَدْبَارَ)
 صوغشندىن قاچب آرتلارنى دوندە ماسكە يعنى موندن قاچماز صوگدە بوعھد قىلغانلار ايدى (وَكَانَ عَهْدُ
 اللَّهِ مُسْتَوْلاً) دى اللہ نى عھدى وفا قىلو برلن صورالمش (استالمش) بولدى (قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفَرَارُ)
 اى محمد (عہم) منافقلار غە ايت سىن سزگە اگر اجل ايرشكان بولسە صوغشندىن قاچوفائدە بىرماس (اِنْ فَرَرْتُمْ
 مِنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ) اگر سزا اولمدن ياكە اولتيرالمش بولودن قاچما كز بارى براولە چاك سز (وَإِذَا لَأْتُمْتُمْ
 الْأَقْيِلَا) و قاچقانكز وقتدە دنيا دە فائدە لانمش بولماس سز مگر آرزمانغنە فائدە لانمش بولور سز يعنى عمر كز
 بتكاچە گنە يعنى بر تقدیر اجل كز يتماكان بولسە عمر كز بتكاچە فائدە لانور سز اجل كز يتماكان بولسە
 قاچو كز دە بوتونلاى فائدە يوق (قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ) اى محمد (عہم) ايت سىن منافقلار غە اللہ نى
 تلاكان نرسە سنى ايندە رودن سزنى كم صاقلار (اِنْ أَرَادَ بَكُمْ سُوءٌ) اگر اللہ سزگە ياوزلقنى ايرشدر و نى تلاسە
 (أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً) ياكە سزگە رحمتنى ايرشدر و نى تلاسە ياكە اللہ نى عذابندىن كم صاقلار اگر اللہ سزگە
 ياوزلقنى تلاسە يايسە سزگە كم ياوزلقنى ايرشدر اگر اللہ سزگە رحمتنى تلاسە معناسند (وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ
 دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا) دى منافقلار او زلى ايچون اللہ دن باشقە فائدە بىرە تورغان دوستنى ھەم ضررى
 بىارە تورغان ياردەمچىنى تابماسلر (قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ) اللہ سزاردن رسولى نى ياردەمندن
 خلقنى شغللند و چيلرنى و كىچىكتىر و چيلرنى بلور يعنى منافقلارنى (وَالْقَائِلِينَ لِآخْوَانِهِمْ هَلْ أَلَيْنَا) دى
 قرداشلر بىنە (مدينە دە گى انصار غە) بىزگە او زكزنى يا قىين قىل كز و محمد نى قوبو كز دىو چيلرى بولور (وَلَا يَأْتُونَ
 الْبَأْسَ الْأَقْيِلَا) و منافقلار صوغشكە كىلماسلر مگر آرز كىلو برلن گنە (ربا ايچون گنە) ياكە آرزمانغنە
 كىلورلر (أَشْعَةً عَلَيْكُمْ) سزنىك او زكزگە ياردەم بىرودە ياكە اللہ بولندە مال صرف قىلودە ساران
 بولغانلارى حالە كىلورلر (فَأَذْجَاءُ الْخَوْفِ) بس ھرقىچان صوغش وقتندە منافقلار غە قورقو كىلسە
 يعنى كافرانىك غالب بولو قورقوى (رَأَيْتُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ) كور رسون سىن اى محمد (عہم) اول منافق
 لارنى سىكلا قارارلار (تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ) اولم ايسر كل سىندىن قورقو ھوشى
 كىتمكان آدم نىك قارادى كى كوزلرى ايلنور يعنى كوزلرنى ايلندىر و آقايتب قارارلار (فَأَذْجَاءُ
 الْخَوْفِ) بس ھرقىچان صوغش قورقوى كىتسە و غنىمەت ماللارى جيولسە (سَلَفُكُمْ بِالسَّنَةِ مَدَادَ) اوتكن
 تلر برلن سزگە خطاب قىلورلار (أَشْعَةً عَلَى الْخَيْرِ) ايزكولك (مال) او زرينە ساران بولغانلارى
 و ھرىص بولغانلارى حالە (أُولَئِكَ لَمْ يَكُونُوا) بومنافقلار اخلاص برلن ايمان كىنروچى بولمادىلار

(فَأَمَبَّ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ) بس الله اول منافق لارنڭ عمللرينى جويىدى يعنى عمللرنڭ باطللغنى ظاهر قىلىدى (وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا) دىنى منافق لارنڭ عمللرينى باطل قىلو الله اوزرىنه جيكل بولىدى (يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا) منافق لار غايت قورققاق لارى ايچون احزابنى جيكل كىنمادىلار ديو حساب قىلورلار مالبوكم احزاب جيكل كىنمادىلار (وَأَنْ يَأْتِ الْأَحْزَابُ) واگر احزاب ايكنچى مرتبه صوغشقه كىلسه لار (يُودُّوْا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ) منافق لار آرزو قىلورلار كاشكى بزمدينه دن باديه كه چقب بدوى عربلار ايچنده بولساق ايدى ديو (يَسْأَلُونَ عَنْ أَنْبَأِكُمْ) هربر مدينه طرفندان كىلوچى سزنى صوغشداغى خيرلرگىنى صورارلار ايدى (وَلَوْ كُنُوا فِيكُمْ) واگر احزاب ايكنچى مرتبه كىلگان تقدىرده منافق لار سزنى ايچكزده بولسه لار ايدى مدينه كه كىرى قايتماغان بولسه لار ايدى احزاب برلن سزنى آرا كزده صوغش بولسه ايدى (مَا قَاتِلُوا إِلَّا قَلِيلًا) احزاب برلن صوغش قىلماسلار ايدى مگر آرزغه صوغش قىلورلار ايدى (يعنى رىا ايچون كنه وسوگودن قورقب قنه) (لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ) تحقيق سزنى ايچون رسول الله ده (محمد عهده) كوركام بولغان خصلت بولىدى (صوغشده قورقمى ثابت بولو وقاطىلق لارغه چداملى بولو كى) (لَمَنْ) شول كىش ايچون كوركام خصلت بولىدى (كَانَ يَرْجُو اللَّهَ) اول كىش الله نڭ ثوابنى اميد ايتار بولدى (وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) دىنى صوڭنى كون نڭ (قيامت كوني نڭ) اوجماخ نعمتلرينى اميد ايتار (وَذَكَرَ اللَّهُ كَثِيرًا) دىنى الله نى كوب ذكر ايتار اول كىش يعنى شونداين صفلى كىش ايچون كوركام خصلت بار (وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ) ومؤمنلر احزاب نڭ (كافرلردن بولغان تورلى جماعت نڭ) صوغشقه كىملولرينى كورگانلرى زمانده (قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ) مؤمنلر ايتدىلر بواحرابنى كورو بزكه الله نڭ هم رسول نڭ وعده قىلغان نرسه سى ديو (وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ) دىنى الله هم رسول وعده سنده راست بولىدى (وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا) ومؤمنلرگه احزاب نڭ جىلوب كىلورلى آرتىرمادى مگر الله نڭ وعده سنه ايماننى وامرىنه بوى صونونى آرتىردى (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ) مؤمنلردن شونداين ايرلر باردر (صَلُّوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ) الله غه عهد قىلغان نرسه لرى (رسول الله برلن صوغشده نابت بولولارى) اوزرىنه راست بولدىلار (فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَجْبَهُ) بس مؤمنلردن بعضى نفرينى اوتادى يعنى شهيد بولغانچى صوغش قىلىدى حضرت حمزه عمير اوغلى مصعب نضر اوغلى انس رضى الله عنهم كىبلر (وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ) دىنى مؤمنلردن بعضى شهيد بولونى كتار حضرت عثمان وحضرت طلحه رضى الله عنهما كىبلر (وَمَا يَدَّبُلُوا تَبْدِيلًا) والله نڭ عهدىنى هيچ بر اوزگار تو برلن اوزگار تمادىلار وآلماشدرمادىلار (لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِمَا صَدَقُوا) مؤمنلرنڭ الله نڭ عهدىنى اوزگار تماولرى ومنافقلارنڭ اوزگار توى عهدلرنڭ راست بولغان آدملرگه عهدلرنڭ راست بولوى سببلى الله نڭ كوركام جزأ بيدوى ايچون (وَيُعْتَبَرُ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ) واگر تلاسه توبه قىلماسلار منافقلارنى عذاب قىلوى ايچون

(اَوَيْتُوبَ عَلَيْهِمْ) ياكە اگر توبە اينسالر منافق لار اوز رينه توبە اربىنى قبول ايتو بىرلن قايتوى
ايچون (اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا) درستلىكده الله توبە ايلار يىنىڭ گناھلارنى ياراقساغۇچى ھم
رحمت قىلوچى بولدى (وَرَدَّ اللّٰهُ الَّذِيْنَ كَفَرُوا) دىنى الله كافر بولغان آدملىرى (احزابى)
صوغشەيدان قايتاردى (بَغْيْتَهُمْ) آچولانغان لارى حالده (لَمْ يَنْتَالُوا خَيْرًا) مۇمنلەرگە ئۇستىن
بولوغە ايرشماگانلىرى حالده (وَكَفَى اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ) دىنى الله مۇمنلرنىڭ احزاب بىرلن
صوغشۇندە جىل وفرشتەلر بىرلن يىتكۇچى بولدى (وَكَانَ اللّٰهُ قَوِيًّا عَزِيزًا) دىنى الله تىلاگان
نرسە سىن بار قىلوغە قوتلى ھەر بىر نرسە اوز رينه غالب بولدى (وَأَنْزَلَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ)
دىنى الله (تعالى) كىتاب اھلىدىن احزابكە ياردەم بىرگان آدملىرى (بنى قريظەنى) ايندىردى (مِنْ صَيَاصِيهِمْ)
قلعەلارنى (وَقَفَّيْ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ) دىنى آلارنىڭ كۆڭللىرىنە قورقۇنى تاشلادى (فَرِيقَاتُ قَتَلُون وَتَأْسَرُونَ
فَرِيقًا) بنى قريظەدن بىر فرقىنى اولترگانكز و بىر فرقىنى اسىرايتىپ آلغانكز حالده حضرت جبرائىل
احزاب مغلوب بولغان كىچىنىڭ ايرتە سىندە رسول اللهغە كىلدى وايندى فرشتەلر قىلچىلارنى قويغانلارنى
يوق الله تعالى بنى قريظەغە سىر قىلوغە قوشە دەمىن بنى قريظەغە قصد قىلوچىمىن صعباھەرگە ايت ايكىندى
نمازىنى بنى قريظە ايچىندە او قورلاردىدى شۇندىن سوڭ رسول الله بارب بنى قريظەنى يىكرىمى بىر كۈن
بىر روایتدە يىكرىمى بىش كۈن محاصره قىلۇپ توردى بو محاصره بنى قريظەغە بىك آغرى بولدى رسول الله ايندى
حكەم آستىنە كۆڭزدىو بنى قريظە باش تارتىدى رسول الله ايندى آلای بولسە معاذ داوغلى سەيدىنىڭ ھەكمە
كۆڭزدىدى بنى قريظەلار راضى بولدىلار حضرت سەيد صوغش قىلغانلارنى اولتۇرۇ بىرلن بالالارنى
و خاتۇنلارنى اسىرايتۇ بىرلن ھەكم قىلدى رسول الله تەكبىر ايتىدى ھەم اى سەيد تەخفیف اللەنىڭ ھەكمى بىرلن
ھەكم قىلىڭ دىدى آلنى يوزلۇپ مقاتل (صوغش قىلوچى عىسكىر) نى اولتۇرلدى بىدى يوز قىر آدمنى اسىر
آلدىلار (وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ) دىنى اللە سىزگە بنى قريظەنىڭ يىرلىرىنى و يورتلارنى و ماللارنى
مىراث ايتىپ بىردى رسول اكرم بنى قريظەنىڭ يىرلىرىنى مەاجرلەرگە بىردى انصار گرچە بىر آرسوزگە
كۆشەلردە رسول اللە سىز اوز بىر كۆزدە توراسىز دىگىچە سكوت ايتىدىلار (وَأَرْضًا لَمْ تَطَّوْهَا) دىنى سىزنىڭ آياقلىرىڭىز
باسماغان و تابتاماغان يىرنى سىزگە مىراث ايتىپ بىردى فارس و روم يىرى كىيلىرى (وَكَانَ اللّٰهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرًا) دىنى الله تعالى نىڭ ھەر بىر نرسە اوز رينه كەچى يىتكۇچى بولدى الله تعالى اير خاتۇننى اختيارلى قىلغاندە
خاتۇن ايرىنى اختيار ايتسە خاتۇننىڭ طلاق بولماوى ھەقىقەتە ذكر قىلناچۇ آيتنى ايندىردى پىغمبەر (عەم) نىڭ
ازواج مطھرەس بىر ھەقتە رسول اللەدن زىنەت ايچون كېونە تورغان كېمە ھەمك آرتۇق نەققە استادىلر شول
ھەقتە ذكر قىلناچۇ آيت ايندى (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ) اى آندە اين پىغمبەر خاتۇنلارگە ايت (اِنْ كُنْتُمْ
تُرْذَنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا) اگر سىز دىنيا تىركلىگىنى تىلاساڭىز (دىنيادە) و كىيلىڭىز لىكىن ايرىكن نەمەتنى (وَزِينَتُهَا)
و دىنيانىڭ زىنەتنى تىلاساڭىز (فَتَعَالَيْنَ) بىس كىيلىڭىز (اُمْتَعُكُنَّ وَأَسْرَحُكُنَّ سَرًا حَبِيبًا) سىزگە طلاق نەمەتنى
(بىر كىيلىڭىز) باش ارتۇسى شال و كۆملىك) كېي نرسەلر بىر ھەم دىنى سىزنى جىر قىلماي كۆركام طلاق قىلو بىرلن طلاق

قىلدىرمىن (وَاِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْاٰمِرَةَ) داگر سىز اللەنىڭ دىنى رىسولىنىڭ رىضالىغىنى ھىم
 آخىرىت يورۇتى تىلار بولساڭىز (فَاِنَّ اللَّهَ اَعَدَّ لِلْمُعْسِنَاتِ مِنْكُنَّ) بىس دىرىستلىكىدە اللە تەلى سىزلردىن
 اىزگو اشلار قىلغانىڭىزغە ھازىرلادى (اَجْرًا عَظِيْمًا) الوغ تىوابىنى بو. آيت اىنگاچ رىسول اللە اوّل ھىمىز
 عائىشەنى چاقىردى ايكى اش آراسىدە اغنىبارلى قىلدى ھىمىز عائىشە اىكەنچى امىرى يعنى اللە ھىم
 رىسول اللە رىضالىغىنى اغنىبار قىلىدى مۇنىڭ سۆكىدە باشقە خاتۇنلاردى چاقىروب اغنىبارلى قىلدى
 باشقە خاتۇنلار يىدە ھىمىز عائىشە اغنىبار قىلغان نىرسەنى (يعنى اللە ھىم رىسولىنىڭ رىضالىغىنى) اغنىبار
 قىلدىلار شۇنداق سۆڭ اللە تەلى ازواج مۇھەرەدن مۇنۇ بولۇپ (لَا يُعْلَلُ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدِ) آيتىنى
 اىندىردى يعنى ھازىرگى خاتۇنلاردىن سۆڭ سىڭا خاتۇن آلو ھىلال بولماس مەناسىدە بو. آيتىدىن
 مەقۇد شول اللە تەلى ازواج نىبىنىڭ دىيانى تىلاولرىنى رىسول اللەنى تىلاولرىنە مەقابىل ايتىدى بىس
 مۇنداق بىلىدى ايرى طرفىدىن اغنىبارلى قىلغان خاتۇن ايرىنى اغنىبار ايتىسە تىلاق بولى اىكاچىلىك
 (يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبِيْنَةٍ) اى پىغىمبىر خاتۇنلارى سىزلردىن قاىوڭىز قىلمىلىگى ھازىر
 بولغان الوغ گىناھىنى كىتىرى يعنى قىلور (يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ) اول قىلمىلىگى ھازىر بولغان
 الوغ گىناھىنى قىلغان پىغىمبىر خاتۇنىنە باشقە خاتۇنلارنىڭ گىناھىدىن اىككى ألىش قىلىنور (وَكَانَ
 ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيْرًا) عذابىنى ايكى ألىش قىلو اللە اوزىرىنە چىڭك بولىدى (يَكْرُمِ بَرِيْجِيْ
 جِزْءُكَ تَرْجَمَه سى تىمام بولىدى)

(وَمَنْ يَفْعَلْ مِنْكُنَّ لَهٗ وَرَسُولَهٗ) وسىزلردىن قاىسىڭىز اللەنىڭ ھىم رىسولىنىڭ رىضالىغىنى اىچۇن طاعتىدە دائىمچىلىق
 قىلور (وَتَعْمَلْ صَالِحًا) دىنى اىزگو اش قىلور (نُوْتُّهَا اَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ) اول خاتۇننىڭ اجرىنى ايكى مرتبە
 بىرمرتبە بىرمرتبە سى طاعتى اوزىرىنە اىكەنچى مرتبە سى آرزە قىلور بىرلە رىسول اللەنىڭ رىضالىغىنى استاوى
 بىرلە (وَاعْتَدْنَا لَهُمُ رِزْقًا كَرِيْمًا) دىنى اول خاتۇنغە جىننە اجرىدىن آرتۇق الوغ رىزق ھازىرلادى رىسول اكۇم
 خاتۇنلارنى باشقە خاتۇنلارغە تەفضىل ھىمىز اھل بىيتىڭىز مەقابى ھىمىز اللە تەلى ذىكر قىلغانچى آيتىنى اىندىردى
 (يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ) اى پىغىمبىرنىڭ خاتۇنلارى سىزنىڭ ھىمىز شەرفىدە باشقە خاتۇنلار جەمەتىدىن
 بىر جەمەت كىى توكلىس (اِنْ اَتَيْتُنَّ فَلَا تَغْضَعْنَ بِالْقَوْلِ) اكر سىز اللەنىڭ ھىمىز رىسولىنىڭ رىضاسىدە خىلاڧ
 قىلۇدىن قورقساڭىز ايرىلرگە اىپولساڭىز دىيۇمشاق سوزلى بولغانىڭىز ھالە جواب بىرماڭىز (فَيَطْمَعَ الَّذِي
 فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ) بىس كوكلىدە بوزۇڧلىق آدۇردى بولغان آدم امىد قىلور (وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا) دىنى
 كوركەم بولغان شىكىن يىراق بولغان سوزنى ايتىڭىز (وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ) دىنى ابولرۇردە تۇرۇغە لازم
 بىرلۇرۇردە دىيولرۇزدىن چىماڭىز (وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْاُولَى) اولگى جاھىلىت كۈنلەردەكى خاتۇن
 لارنىڭ زىننەتلىرىنى اظھار قىلۇپ قىلىپ يۈرۈلرى كىى بىرماڭىز جاھىلىت اولى آدم ھىم بىرلە نوح
 ھىم آراسىدە بولغان زىماندە بولغان جاھىلىت يا كە ابراھىم ھىم طۇغان زىماندەكى جاھىلىت چۈنكە ابراھىم
 ھىم زىماندە خاتۇنلار اچى كۇلما كىر كىيىپ بولۇر تاسىدە ايرىلرگە اوزلرىنى عرض قىلۇپ يۈرۈلر اىكان

جاهليت اخري عيسى عهه بران محمد عهه آراسىد بولغان زمانىكى جاهيلت (وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ) دى اى پيغمبر خاتون لارى نماز او قىلغى همك زكوة بيركز (وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) دى اللهغه هم رسولنه اطاعت قىلغى بوزدك قىلغان آيتلردن ازواج نبي نك باشقه خاتون لاردان آرتوقلى بلنه (إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ) آتق الله سزدن بوز صوگىزنى كرلنبره تورغان گناهنى يبارونى تليدر (أَهْلَ الْبَيْتِ) اى پيغمبر نك ابواهى (وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا) دى سزنى گناهلاردان كامل پاكلاو برلن پاكلاونى تليدر بو آيتدن اهل بيت نك منافى بلنه (وَأَذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِي بُيُوتِكُنَّ) دى اى پيغمبر خاتون لارى ايولر كزده او قلغان نرسه فى ذكر قىلغى (مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ) الله نك آيتلرندن دى رسول نك حديثندن (إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا) درستلىكدن الله (تعه) ياشرن اشلرنى بلوچى و دينك تيوشلى بولغان نرسه فى تدبير ايتوچى بولدى شونك ايچنك سزنى اختيارلى قىلدى هم سزگه وعظ قىلدى (إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ) درستلىكك الله نك حكمنه بوى صونوچى ايرلر همك خاتون لار (وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) دى ايمان كيتررگه تيوشلى بولغان نرسه گه ايمان كيغروچى ايرلر همك خاتون لار (وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ) دى طاعتكه دوام قىلوچى ايرلر هم خاتون لار (وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ) دى سوزده هم عملك راست بولوچى ايرلر هم خاتون لار (وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ) دى عبادتلكرگه هم گناهلاردان صبر ايتوچى ايرلر هم خاتون لار (وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ) دى كوكللرى هم اعضا لارى برلن اللهغه توبانچيلىك قىلوچى ايرلر هم خاتون لار (وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ) دى ماللارنك واجب بولغان نرسه برلن صدقه بيروچى ايرلر هم خاتون لار (وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ) دى فرض روزه فى توتوچى ايرلر هم خاتون لار (وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ) دى حورتلرىنى زنا دان صاقلوچى ايرلر همك خاتون لار (وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ) دى اللهنى كوب ذكر قىلوچى ايرلر هم خاتون لار (أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا) بوزدك قىلغان صفتك بولغان ايرلر برلن خاتونلارغه الله يارلقاوى هم الوغ اجرنى حاضرلادى الله تعالى نك امر نك وجوب ايچون بولوى هم اختيار نك ثابت بولوى قىل آزاد ايتونك مشروع بولوى هم او غللقغه آلغان ايربالانك خاتونينك او غللقغه آلغان آدمگه نكاهينك حلال بولوى حقنك ذكر قىلناچق آيت كىلدى (وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مِؤْمِنَةٍ) مؤمن ايرگه و مؤمنه خاتونغه درست بولمادى (إِذَا قُضِيَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا) هر قىچان الله هم الله نك رسولى براش برلن حكم قىلسه (أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْغَيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ) اوزلرى ايچون اشلرندن بر نرسه فى اختيار قىلولارى درست بولمادى بلكه اوزلرى نك اختيارلارنى الله هم الله نك رسولينك اختيارينه اباروچى قىلولارى واجب (وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) و كيدر اللهغه هم رسولنه گناهلى بولور (اطاعت قىلماس) (فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا) تحقيق ايرل كشى ظاهر بولغان آزو برلن حق بولدن آزدى (وَأُذْتَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ) و اى محمد (عهه) شول وقتنى ايسكه تشر الله آنك اوزرينه صلحمان بولوغه توفيق بيرو برلن انعام قىلغان كشى اوزرينه

(حارث اوغلى زىدكە) ايتورسن سن (وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ) دىنى اول كىشى اوزرىنە آزاد قىلو بىرلن سىندە انعام قىلدۇڭ اول كىشىگە ايتورسن سىن (أَمْسَكَ عَلَيْكَ زَوْجَكَ) خاتونكىنى (زىنبىنى) نكاھتىن توت دېو (وَأَتَّقِ اللَّهَ) دىنى خاتونۇڭ زىنبى حقئىدە اللەدان قورق و آنى ضرر قىلدى بىرلن طلاق قىلمە (وَتَقْضَى فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ) دىنى اى محمد عەم اللە ظاھر قىلغان نرسەنى اوزىڭدە (قلبكىدە) ياشىرە سن يعنى حارث اوغلى زىد جەش قىزى زىنبىنى طلاق قىلغانىدە نكاھلىنە چاڭكىنى (وَتَقْضَى النَّاسُ) دىنى شلتە قىلىنودە آدملىردن قورقاسن (وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ) حالبوكم زىنبىنى نكاھلىنودە قورقرغە تيوش اش بولسە سىنىڭ قورقۇڭ ايچون اللە حقلىرا كدر يعنى اللەدان قورقارغە تيوشرا كدر (فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا) زىد بن حارثە جەش قىزى زىنبىدن حاجتىنى اوتاگان زمانە زىدىنىڭ زىنبىدە حاجتى قالماغان زمانە دىنى زىد زىنبىنى طلاق قىلوب زىنبىنىڭ عدتى اوتكان زمانە (زَوَّجْنَاكُمْهَا) زىنبىنى سىڭا جفتلىندردىڭ (لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ مَرَجٌ) مؤمنلر اوزرىنە مشقتلىنو وگناھ بولماسن ايچون (فِي أَزْوَاجٍ أَدْعِيَائِهِمْ) اوغللقغە آلغان اير بالالارىڭىڭ خاتونلاروفى نكاھلىنودە (إِذَا قَضُوا مِنْهُنَّ وَطَرًا) هر قيچان اول اوغللقغە آلغان آدملىر خاتونلاردان حاجتىنى اوتاسەلەر يعنى طلاق قىلسەلەر وخاتونلارينىڭ عدتلىرى اوتسە يعنى بز سىڭا زىنبىنى جفتلىندردىڭ مؤمنلر اوغللقغە آلغان بالانىڭ خاتونىنى نكاھلىنو درست ايدىكى بلسونلر ايچون (وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا) دىنى اللەنىڭ تلاگان امرى قىلىنش بولدى بو ذكر قىلىنغان ايكي آيتنىڭ اۆلگسى حضرت زىنبىنىڭ زىد بىرلن نكامى حقئىدە ايكنچى زىدىنىڭ حضرت زىنبىنى طلاق قىلوى هم رسول اللەنىڭ زىنبىنى نكاھلىنوي حقئىدە مونىڭ قصەسى شول روشچە حارث اوغلى زىد بنوكلاپ قىيلەستىن بولغان موئى عربلر تورتوب مكەگە كيىترىپ حضرت خديجەگە ساتقانلار رسول اكرم حضرت خديجەنى جفتلىنگاچ حضرت خديجە پۇتن مالوفى رسول اللەغە ھبە قىلغان حضرت زىدىنى دە برگە ھبە قىلغان برآز زمان اوتكدىن سوڭرە بنوكلاپدن بر قوم ساتو قىلوراچون مكەگە كيلگانلر زىدىنىڭ رسول اللەنىڭ جصورىدە بولوندان خبر بيىرلگانلر زىدىنى رسول اللەدان ساتوب آلمانچى بولغانلار رسول اللە زىدكە اختيار بيىرگان زىد آتاسنە وباخشە قىلداشلىرىنە قايتوغە قاراغاندە رسول اللە صەھبتىدە قالوفى آرتوق كورب كىتماگان رسول اللە زىدىنى آزاد قىلوب اوزينە اوغل (مُنَبِّئِي) اينگان سوڭرە رسول اللە زىنبىنى زىدكە جفتلىندىرگان زىنبى اوزيدە هم قىلداش عبد اللەدە راضى بولماغانلار سوڭرە اۆلگى آيت اينگان زىنبىدە قىلداش عبد اللەدە راضى بولغانلاربىندە بو آيت بىرلن اصول علماسى امىرنىڭ وجوب ايچون بولوينە استدلال قىلغان چونكە اللە هم رسول اللە بر امر بىرلن حكىم قىلغاندە مؤمن اير بىرلن مؤمنە خاتونغە اول امىرنىڭ خلافسىدە اختيار بولماسە البتە اختيار بولماو واجبەدەگنە بولادر هم بو آيتدن بىلىدى بندەلرگە اللە هم رسول اللە امر قىلغان نرسەنى اختيارلارى بولوچىلىق اما اللە هم رسولى امر قىلماغان نرسەنى گنە اختيار يوق (مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرْجٍ) پيغمبر اوزرىنە گناھ بولمادى (فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ) اللەنىڭ

پېغمبەرئىنە قىلغان و تقدير قىلغان نرسە سىندە (سُنَّةُ اللَّهِ فِي الدِّينِ خُلُوفٌ مِنْ قَبْلِ) الله تعالى اوزىنىڭ قىسمت قىلغان و تقدير قىلغان نرسە سىندە پېغمبەرلرىنە گناھ بوقلغنى موندان الك بولغان پېغمبەرلرنە سنت (عادۋت) قىلدى (وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْضُورًا) واللہ نىڭ امر قىلغان نرسە سى ھىكم و قطع قىلغىنى ھىكم بولدى (الَّذِينَ يَبَاغُونَ رَسُولَاتِ اللَّهِ) اول پېغمبەرلر شونداين آدملردى اللہ نىڭ اوزلرىنە بىرلىگان ايلچىلىك لرىنى امتلرىنە ايرىشدرلر (وَيَغْشَوْنَهُ) دى اللہ دان قورقارلار (وَلَا يَغْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ) ھىچ كىمدىن قورقماسلار مگر اللہ دان غنى قورقارلار (وَكُفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا) مخلوقلارغە ھىساب قىلغى بولو بوزىدىن اللہ كىفايە قىلدى بس اللہ دان باشقە دان قورقماسقە تىوش رسول اكىرم نىڭ پېغمبەرلرنىڭ ھۆكۈمىسى بولوى ھىقىقەتەن اللہ تعالى ذكر قىلناچقى آيتنى ايندردى (مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ) محمد (عليه السلام) سىزنىڭ بلاغت كە ايرىشكان ايرلرگىزدىن ھىچ كىمنىڭ ھىقىقىي آتاسى بولمايدى اماطاھىر، قاسم، ابراھىم غە آتابولسەدە آلار سىنى وقتلارنى اولدىكلرىدىن آلار رىجل (اير) دىوايتنامى چۈنكە ايراسىمنى آلورغە بلاغت كە ايرىشۈكرىك (وَلَكِنْ رَسُولُ اللَّهِ وَخَاتَمُ النَّبِيِّينَ) لىكن محمد (صلى الله عليه وسلم) اللہ نىڭ دىن اويىرەتر ايچۈن يباركان ايلچىسىدەر ھىم پېغمبەرلرنىڭ ايلڭ ھۆكۈمىسىدەر (وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا) دى اللہ ھىر بىر نرسە نى بىلگۈچى بولدى بس نىنىدى كىش بىرلن پېغمبەرلىكنى تمام قىلو تىوش ايدىكى بىلور بىو آيتنى اللہ تعالى مشركلرنى رَد قىلۇوب ايندردى مشركلر محمد (عەم) اوغلى زىدىنىڭ خاتۇنى (زىنىب نى) آلدى دىدىلر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان آدملر (اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا) اللہ نى كۈب ذكر قىلۇوبىرلن ذكر قىلىڭىز (وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا) دى اللہ نى كىمچىلىك لردىن بىراق قىلىڭىز كۈندىزنىڭ اولىدەدە ھىم آخىرىدەدە (هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ) اول اللہ شونداين اللہ درسىزگە رىھمت قىلور دى اللہ نىڭ فرشتەلىرى سىزنىڭ ايچۈن يارلقاماق اسنارلر (لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ) سىزنى كىفر و گناھ قارانغولقلارنىدىن ايمان و طاعت نورلارىنە چىقاروى ايچۈن (وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا) دى اللہ اول اللہ مۇمىنلرگە رىھمت قىلۇچى بولدى (تَجِيبُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامًا) اللہ دن مۇمىنلرگە تىجىيە (ئىنا) اولۇب ياكە قىرلردىن چىغىب اللہ غە بولغان كۈندە ھىر بىر كۈڭلىگە خوش بولماغان نرسە دن سلامت بولۇبىرلن خىبر بىرودىر (وَأَعْلَلَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا) دى اللہ مۇمىنلرگە الوغ اجرىنى (اوجماخىنى) ھازىرلادى (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا) اى آندايىن پېغمبەر بىز سىنى امتلرگە شاھىد ايتۇب يباردىكى يعنى امتلر نىڭ اوزىنى راستقە توتۇلارى ياكە يالغانغە توتۇلارى بىرلن گواھلىق بىرۈچى ايتۇب (وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا) دى اللہ ايمان كىتىرگان آدملرگە اوجماخ بىرلن سىيۈنچ بىرۈچى ايتۇب ايمان كىتىرماكان آدملرنى تىمۇغ بىرلن قورقتۇچى ايتۇب يباردىكى (وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ) دى اللہ نىڭ اذنى بىرلن ايمانغە آندۇچى ايتۇب يباردىكى (وَسِرَاجًا مُنِيرًا) دى نادىلىق قارانغولقلارنىدىن ياقىرتۇچى و عام بىرلن نورلاندۇچى چراغ ايتۇب يباردىكى (وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ) دى اى محمد (عەم) مۇمىنلرگە سىيۈنچ بىر (بِأَنَّهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَثِيرًا) ايشۇنىڭ بىرلن سىيۈنچ بىر درىستلىككە سىنىڭ امانلىكىن بولغان مۇمىنلرگە باشقە پېغمبەرلرنىڭ

امتلرینه قاراغانده الورع آرتوق باردر (وَلَا تُطْعَمُ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ) دخی کافرلرگه همده منافقلارغه
 بوی صونمه (وَدَّعَاذَاهُمْ) دخی کافرلرنڭ ومنافقلارنڭ اوزڭنى رنجتولرینی قوی یعنی رنجتولرینه صبر قیل
 (وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ) دخی اشڭنى الله اوزرینه تابشر (وَكَفَى بِاللَّهِ وَكَيْلًا) وایش تابشرلش بولویوزندن الله یتار
 الله تعه نکاح صوڭنده دخول بولماغان خاتوننى ایری طلاق قیلغان صوڭنده اول خاتونغه عدت واجب
 بولماو حقنه ذکر قیلناچ آیتنى ایندردی (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کینرگان آدملر (إِذَا
 نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ) هر قیچان سر مؤمنه خاتونلارنى نکاحلانساکیز (ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ) مونڭ صوڭنده اول
 خاتونلارنى طلاق قیلانساکیز (مَنْ قَبْلَ أَنْ تَتَّسِبُوهُنَّ) اول خاتونلارنى جماع قیلماسدان یا که خلوة صحیحه دن
 بورون (فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُونَهَا) بس سزڭ ایچون اول خاتونلار اوزرینه عدتی (هائنی)
 کامل قیلا تورغان عدت یوقدر (فَمَتَّعُوهُنَّ وَسَرَّوهُنَّ سِرًّا جَمِيلًا) بس اول جماع قیلودان بورون
 طلاق قیلنغان خاتونلارغه طلاق متعه سنی (یعنی کولماک برکناچک شال) بیرکیز دخی آلارنى ایولرکیزدن
 جبرلمای وسو کمای کورکام چقارو برلن چقارکیز (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) ای آندابن پیغمبر (إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ)
 درسئلک بزیسینڭ ایچون حلال قیلدی (أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أَجُورَهُنَّ) مهرلرینی بیرگان خاتون
 لارڭنى (امام کرخی بو آیتنڭ ظاهری برلن اجاره لفظی برلن نکاحنڭ منعقد بولوینه بارغان
 لکن مدارک صاحبی ایته اجاره لفظی برلن نکاح منعقد توکل چونکه نکاحنڭ شرطی مؤبد بولمق
 اجارهنڭ شرطی موقت بولمق دیو (وَمَا مَكَّنْتُ بِمَيْنِكَ) دخی اوڭ قولڭ ملک لنگان نرسه نی (کنیزه کلرڭنى)
 سیکاملال قیلدی (مَّا آفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ) الله تعالی سینڭ اوزرینا غنیمت ایتب بیرگان نرسه لردن
 (حضرت صفیه و حضرت جویریة (رضی الله عنهما) لر کبی رسول الله بۇلارنى اول آزاد اینکان صوڭره
 نکاحلنگان (وَبَنَاتُ عَمِّكَ وَبَنَاتُ عَمَّاتِكَ) دخی سیکابز ملال قیلدی آناڭ برلن برتوغمه ایر قرداشنڭ
 قزلارونى دخی آناڭ برلن برتوغمه قز قرداشلرڭنڭ قزلارونى (وَبَنَاتُ خَالَكَ) دخی آناڭ برلن
 برتوغمه ایر قرداشنڭ قزلارونى حلال قیلدی (وَبَنَاتُ خَالَاتِكَ) دخی آناڭ برلن برتوغمه قز قرداشنڭ
 قزلارونى حلال قیلدی (الَّتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ) شوندا این قزلار کم سینڭ برلن مدینه منوره گه هجرت
 قیلدیلار (وَأَمْرًا مُؤَمَّنَةً) دخی شوندا این مؤمنه خاتوننى سیکاملال قیلدی (أَنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ)
 اگر اول خاتون اوزینی پیغمبرگه هبه قیلسه (أَنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا) اگر پیغمبر اول خاتوننى
 نکاحلئونى تلاسه بو طریق اوزینی هبه قیلوچی خاتونلار حارث قزی میمونه یا که حکیم قزی خوله یا که
 جابر قزی ام شریک حمیمه قزی زینب (خَالَصَ لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ) خاتون اوزینی هبه قیلغانده اول
 خاتوننڭ حلال بولوی سیکاملال خاص باشقه مؤمنلرگه حلال بولودان باشقه چونکه مؤمنلرگه هبه قیلو برلن گنه
 حلال بولماس یا که بو آیتنڭ معناسی بزیسینڭ خاتونلارونى حلال قیلدی خاتونلار سینڭ ایچون خالص
 بولغانلاری حالده یعنی پیغمبرنڭ خاتونلارینڭ نکاحی باشقه لارغه حلال بولماس معناسنده بومعنا گه
 بناء آیت هبه لفظی برلن نکاحنڭ درستلگنه دلالت قیلادر چونکه خصائص نبیین بولماغان نرسه ده

پيغمبر بىرلن امتى برابر (فَعَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ) تحقيقى بىز خاتونلار بىنك مەرى حقنك ايرلر
 اوز رينه چيكلان نرسه مزنى بىلك لىكن بو آيت مەر حقنك مەمل بولار رسول الله نك اون درمەن كيم
 مەرىوق ديگان سوزنى بيان بولايكە خاتونلارى حقنك عقد شرطلارنى وتيگىرلاونك واجب بولويىنى ياكە
 وطى قىلغانك مەرىنك واجب بولويىنى بىلك معناسنك (وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ) دى ايرلرنك اوڭ قوللارى
 ملك لىنگان نرسه (كنيزه كلر) حقنك چيكلان نرسه مزنى بىلك (لَكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ) مەرىسز خاتون
 اوزىنى ھە قىلغانكە اول خاتوننك سىگانە ھلال بولوى سىنك اوزرگانكە تارلق بولماسون ايچون
 (وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا) دى الله تعالى صاقلانو آغر بولغان نرسەنى بارلقاغوچى ھم تارلق اورنلارنكە
 كىلك قىلوسىبىلى رحمت قىلوچى بولدى (تُرْجَى مِنْ تَشَأْنُهُنَّ) اول خاتونلاردن تلاكىنكى كىچىكر رسون
 وانك بىرلن بىرگە يوقلاونى قويارسن (وَتُؤَى إِلَيْكَ مِنْ تَشَأْنٍ) دى اول خاتونلاردن تلاكىنكى اورنقاوشارسن
 وانك بىرلن بىرگە يوقلارسن ياكە تلاكىنكى نكەمكە توتارسن وتلاكىنكى طلاق قىلورسن معناسنكە (وَمَنْ
 ابْتَغَيْتَ مِنْ عَزَلَتٍ) ھا كرسىن اوزىن كىچىكر (بىرگە يوقلاونى قويو) بىرلن آيورغان خاتونلارنى ياكە
 طلاق رجعى بىرلن طلاق قىلغان خاتونلارنى بىرسىنى اسناساك يعنى بىرگە ياتورغە چاقىرساك (فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ)
 بس سىنك اوزرگانكە يوقدر (ذَلِكَ أَذَىٰ أَنْ تَقْرَأَ عَيْنُهُنَّ) بو خاتونلارنك حقنك غى اشنى سىكا تابشرو
 خاتونلارنك كوزلرىنك راوشان بولويىنى يعنى كوزللىرىنك راضى بولويىنى ياقىراقدر (وَلَا يَحْزَنُ) دى
 ھىر تلاماسىزلككە ياقىراقدر (وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْنَهُنَّ كُلُّهُنَّ) دى كلىسىنك سىنك بىرگان نرسە ئاراضى
 بولولارينكە ياقىراقدر اكر خاتونلارنك حقنك غى اشنى سىكا تابشرونى الله دن دىب بىلسەلر (وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي
 قُلُوبِكُمْ) الله تعالى كوزللىرگە بولغان نرسەنى بلور (وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا) دى الله تعالى كوكرا كە
 بولغان نرسەلرنى بلوچى وعدابىنى آشقدر ماودە شفقلى بولدى (لَا يَحِلُّ لَكَ التَّسَاءُّلُ مِنْ بَعْدِ) بوتوقز خاتون
 صوكتە سىكا خاتون آلو ھلال بولماس چونكە رسول الله نك خاتونلارنىك نصابى توقز بولغان امتىنك
 خاتونلارنىك نصابى دورت بولدى كى (وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ مِنْ أَزْوَاجٍ) دى بوتوقز خاتون بىرلن باشقە
 خاتونلارنى آلماشدروك ھلال بولماس يعنى بوتوقز خاتونك بىرسىنى آيرب ايكنچى بىر خاتوننى جفتلانوك
 ھلال بولماس رسول الله وفات بولغانكە اوزىن قالغان توقز خاتون حضرت عائشە حضرت حفصە حضرت
 اُمِّ حَبِيبَةَ حضرت سَوْدَا حضرت اُمِّ سَلَمَةَ حضرت صَفِيَّة حضرت مَيْمُونَةَ جەش قزى حضرت زَيْنَب حضرت
 جُوَيْرِيَةَ (وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ) گرچە اول آلماشدريغان خاتونلارنك كوركاملگى سىنى عجب لندىرەدە
 (الْأَمْلَكَتْ يَمِينُكَ) مگر بو توقز خاتوندىن صوك اوڭ قولك ملك لىنگان نرسە (كنيزه كلر) ھلال بولور
 بعضىلر بو آيتنى منسوخ ديگانلر چونكە رسول الله غە اولگانچە تلاكىنى قدر خاتون آلو ھلال ديگانلر
 (وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا) دى الله تعالى ھىر بىر نرسەنى صاقلانغوچى بولدى بس الله نك تعيىن
 قىلغان چىگىنن اوتماكر خاتونلارنك ايرلردن مەجبوب بولوى حقنكە الله تعالى ذكر قىلناق آيتنى ايندىردى
 (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان آدمار (لَا تَتَخَلَّوْا بِوَتِ النَّبِيِّ) پيغمبرنك ايرلرينكە كرماتر (الْأَمْلَكَتْ يَمِينُكَ)

أَنْ يُؤْتَى لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ مَكْرِيغٍ مِمَّنْ يَبْغُونَ لَكُمْ طَعَامًا أُولَئِكَ هُمُ الَّذِينَ يَرْتَابُونَ
 (غَيْرَ نَاطِرِينَ أُنْهَى) طَعَامُكَ بِشَكَاكَ وَقَتْنِي كَمَا كَانَتْ حَالُهُ (وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَأَدْعُوا) وَلَكِنْ طَعَامُ
 أَشَارَةٍ أَنْدَ لَمْ يَكُنْ بُولَسَاكُزْ يَبْغُونَ لَكُمْ طَعَامًا أُولَئِكَ هُمُ الَّذِينَ يَرْتَابُونَ (فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا) بَسْ هَرَقِيحَانِ يَبْغُونَ لَكُمْ
 طَعَامًا أَشَارَةً سَاجِلَكُزْ (تَارَالُكُزْ) (وَلَا مُسْتَأْنَسِينَ لِحَدِيثٍ) دُخِيَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا لَكُمْ سَوْرِيْنِي يَا كَهْ اِهْل
 بَيْتِكُمْ سَوْرِيْنِي اِشْتَوْرَ اِيچُون مَوْنَسْ بُولَمَ اِغَانَكُزْ حَالَهُ كَرَكُزْ (أَنْ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ) دَرَسْتَلَسْ كَدَه
 سَوْرَكُزْ طَعَامُ أَشَاغَانِ صَوْنَدَه تَارَالَمِي تَوْرَوَكُزْ يَبْغُونَ لَكُمْ رَنْجَتَوْر (فَيَسْتَنْتَحِي مِنْكُمْ) بَسْ يَبْغُونَ لَكُمْ سَوْرَدَن
 (جَهَارُودَن) اَوِيَالَوْر (وَاللَّهُ لَا يَسْتَنْتَحِي مِنَ الْعَقِّ) وَاللَّهُ (تَعَالَى) حَقْدَن اَوِيَالَمَاسْ بَعْنِي سَوْرِي جَهَارُودَن تِيوْشَلِي
 اِش تِيوْشَلِي اِشْدَن اَوِيَالَمَاسْقَه كَرَكُزْ رَسُوْل اَكْرَمْ حَضْرَت زَيْنَبْ بِنِي نَكَا حَلَانْغَاچْ ضِيَاغْتْ يَا صَادِي حَضْرَت اَنْسْ كَه
 خَلْقْنِي اُنْدَه رَهْ قَوْشْدِي حَضْرَت اَنْسْ اُنْدَه دِي هِيچْ بَرْ آدَمْنِي قَالْدَرْمَادِي خَلْقْ كَرَوَهْ كَرَوَهْ بُولُوبْ كِيْلَمِيْلَر
 طَعَامُ أَشَابْ بَنْرْكَاچْ خَلْقْ هَمَهْ سِ تَارَالَدِي مَكْرَاوْچْ آدَمْ سَوِيْلَاشُوبْ قَالْدِيْلَر حَضْرَت زَيْنَبْ اَوْتَوْرْغَانِ
 اِيْدِي بُولَرْ بِيكْ اَوْزَاقْ تَوْرْدِيْلَر رَسُوْل اَللّهُ چَقْمَاسَلَر مِيكَانْ دِيوْ اَوْرَنْدَن تَوْرْدِي هَجَرَهْ لَرْنَدَه يُوْرْدِي
 وَخَاتُونلَرِيْنَه سَلَامْ بِيْرْدِي اِيْلَنَبْ كِيْلَمِي بُوَاوْچْ كَشِي هَمِيْشَه سَوِيْلَاشُوبْ تَوْرَالَر رَسُوْل اَللّهُ غَايَتْ اَدْبَلِي
 بُولْدَقْتَن سَبُولَرْغَه چَقْكَ دِيوْ كَه بَاطَرْچِيْلَقْ قِيْلَمَادِي آلايْدَه بُولَرْدَن يُوْرِيْنِي دُونْدَرْدِي بُولَرْدَه سِيْزِيْبْ چَغْب
 كِيْتَمِيْلَر (وَإِذَا سَأَلْتَهُمْ مَنْ تَأْتَا) وَهَرَقِيحَانِ يَبْغُونَ لَكُمْ خَاتُونلَرْنَدَن كِيْرَاكَلِي نَرْسَهْ نِي صَوْرَا سَاكُزْ (فَاسْأَلُوهُمْ
 مَنْ وَارَاءَ حِجَابٍ) پَرْدَه آرَقَلِي صَوْرَاكُزْ (ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقَائِكُمْ وَقُلُوبِهِمْ) بُوَسْرَكُزْ حَاجَتْ نَرْسَهْ كُزْنِي
 پَرْدَه آرَقَلِي صَوْرَاكُزْ اَوْرَكُزْنَكُزْ كَوْتَلَلَر كُزْ اِيچُون دُخِيَ يَبْغُونَ لَكُمْ خَاتُونلَرِيْنَكُزْ كَوْتَلَلَرِي اِيچِنْدَه
 پَاكْرَا كَر بُوَايْتْ نَكُزْ نَزُولْنَه اِخْتِلَافْ بَعْضِيْلَر اِيْتَكَا نَلَر حَضْرَت عَلِي رَسُوْل اَللّهُ غَه اِيْتَمَدِي اِي اَللّهُ نَكُزْ
 رَسُوْلِي سِيْنَكُزْ حَضْرَتْ كَا اِيْزَكُو آدَمَدَه وَيَاوْزْ آدَمَدَه كَرَه خَاتُونلَر وَكَا يَاشَرْنُو بَرْلَن اَمْرَقِيْلَسَاكُزْ اِيْدِي
 دِيوْ شُونْدَان صَوْكُ بُوَايْتْ اِيْتَمَدِي دِيْگَا نَلَر بَعْضِيْلَر بُوْرُوْشْچَه ذَكْر قِيْلَغَانلَر بَرُوْقْتَن رَسُوْل اَللّهُ
 صَعَابَه لَرْدَن بَرَارْ آدَمْ بَرْلَن أَشِيْدَر اِيْدِي أَشَاغَانَدَه بُوَاْدَمْ نَكُزْ قَوْلِي حَضْرَت عَاشَه نَكُزْ قَوْلْنَه تِيْمَدِي
 رَسُوْل اَللّهُ نَكُزْ كَوْتَا نَه بُوَاشْ مَكْرَوَه طَوِيْلَمَدِي شُونْدَان صَوْكُ بُوَايْتْ اِيْتَمَدِي دِيْگَا نَلَر بَعْضِيْلَر بُوْرُوْشْچَه
 ذَكْر قِيْلَغَانلَر بَرُوْقْتَن حَضْرَت عَمْرْ اَوْتَبْ بَارَا اِيكَانْ رَسُوْل اَللّهُ نَكُزْ خَاتُونلَرِي بَاشَقَه خَاتُونلَر بَرْلَن
 بَرَكَه مَسْجِدَدَه اِيكَانلَر حَضْرَت عَمْرْ اِيْتَمَدِي سَوْرَكُزْ اِيْرَكُزْ (مُحَمَّدُ عَمْر) بَاشَقَه اِيْرَلَرْدَن آرْتَوَقْ بُولَغَان
 كَبِي سَزْدَه بَاشَقَه خَاتُونلَرْدَان آرْتَوَقْسُزْ سَزَكَه يَاشَرْنُو تِيوْش دِيوْ شُونْدَان صَوْكُ بُوَايْتْ اِيْتَمَدِي
 دِيْگَا نَلَر بُوْجَابْ اِيْتَمَدِي رَسُوْل اَللّهُ نَكُزْ خَاتُونلَرِي نَكُزْ اِيْرَلَرْدَن قَاجَوِي حَقْدَه بَعْضْ مَفْسَرلَر بُوَايْتْ نَكُزْ
 مَوْرْدِي اَزْوَاجِ النَّبِيِّ كَه خَاصْ بُولَسَدَه لَكِنْ حَكْمِي هَرْبَرْخَاتُونْنِي شَامِلْ دِيْگَا نَلَر لَكِنْ نَوْرَسَوْرَه سَنْدَان
 شَهَوْتَن اَمِيْن بُولَغَانْدَه يُوْزَكَه اَوْجَه قَارَاوْنَكُزْ دَرَسْتَلَكِي بَلَنَدِي اِمَاطِيْبِيْبْ شَاهِدْ قَاضِي نَكُزْ شَهَوْتَن
 اَمِيْن بُولَمَ اِغَانَدَه هَمْ قَارَاوِي دَرَسْتْ بُوْوَقْتْ اِحْتِمَالْ حِجَابْ اِيْنِي اَزْوَاجِ النَّبِيِّ كَه خَاصْ بُولَوِي
 (التفسيرات الاحمدية) (وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ) وَسَوْرَكُزْ اِيچُون اَللّهُ نَكُزْ رَسُوْلْنِي رَنْجَتَوْر

درست بولمادى (وَلَا اَنْ تَنْكَحُوْا اَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهٖ اَبَدًا) دى اللهنىڭ رسولى (محمدهم) اولگاندىن
 صوڭ منگو آننىڭ خاتونلارونى نكاحلىنۇڭز درست بولمادى (اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظِيْمًا) درستلىككە
 سىزنىڭ پېغمبىرىنى رىختۇڭز ھەم پېغمبىر اولگاندىن صوڭ خاتونلارونى نكاحلىنۇڭز اللە حضورىدە الوغ
 گناھ بولدى (اِنْ تَبَدَّلَا شَيْئًا) اگر سىز بىرنەرسەدىن ظاھىر قىلساڭىز يەنى اولگاندىن صوڭ رسول
 اللەنىڭ خاتونلارنى آلونى آچىق تىللەرىدە يۇرتساڭىز چۈنكىكە صەابەلەرنىڭ بەغسى اگر رسول
 اللە اولسە حضرت عائشەنى نكاحلىنور ايدىم دىو صرىع ايتىپ ايتكان (اَوْتَخَفُوْهُ) ياكە بىرنەرسەنى
 كۆكرەكلىرىدە ياشىساڭىز نىكاھ بەغى صەابەلەر كۆكلىرىدىن رسول اللە اولگاچ خاتونلارونى
 آلونى اويلاپ يۇرگانلار (فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمًا) بس درستلىككە اللە ھەر بىرنەرسەنى بىلگۈچى
 بولدى بس سىزنىڭ آشكارە قىلغان نەرسەڭىزنىڭ، ياشىرون قىلغان نەرسەڭىزنىڭ بلور ھەپاب آيتى ايتگاننىڭ
 صوڭىدە رسول اللە خاتونلارنىڭ بىرلەردىن ياشىرون بىرلەن امر قىلدى رسول اللەنىڭ خاتونلارنىڭ آتا
 وبالالارى وياقنى قىلداشلىرى اى اللەنىڭ رسولى بىزدە شولاي پىردە تىشىدىغان غىنە سويلاشامزمو دىدىلەر
 شۇنداق صوڭ اللە تعالى ذكر قىلناچق آيتىنى ايتىدى (لِاُجْنَحَ عَلَيْهِنَّ) خاتونلار اوزىنىڭ ياشىروننى
 قويۇدە گناھ يوقىدەر (فِى اَبْنَاهُنَّ) آتالارنىڭ (وَلَا اِبْنَاهُنَّ) دى اوغللارنىڭ (وَلَا اَخْوَانَهُنَّ) دى اير
 قىلداشلىرىنىڭ (وَلَا اِبْنَاءُ اَخْوَانَهُنَّ) دى اير قىلداشلىرىنىڭ اوغللارنىڭ (وَلَا اِبْنَاءُ اَخْوَانَهُنَّ) دى قىلداشلىرىنىڭ
 اوغللارنىڭ (وَلَا نِسَائَهُنَّ) دى مۇئمەنلەرنىڭ خاتونلارنىڭ (وَلَا مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّ) دى اوك قوللارى
 ملكلىگەنلەر نەرسەلەردە (قۇللار وكنزەكلەردە) يەنى پېغمبىر خاتونلارنىڭ بو ذكر قىلغان آدملىرىدىن
 ياشىرماوارىدە گناھ يوقىدەر (وَاتَّقِينَ اللّٰهَ) دى اى پېغمبىر خاتونلارنىڭ امر قىلغان نەرسەسىدە
 اللەدان قورقۇڭز (اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا) درستلىككە اللە تعالى ھەر بىر نەرسە اوزىنىڭ ھازىر
 بۆلىدى اللەغە ياشىرون ھېچ نەرسە يوقىدەر رسول اللەغە صلوات ايتونىڭ مۇئمەنلەر اوزىنىڭ واجب بولۇ
 حقىدە اللە تعالى ذكر قىلناچق آيتىنى ايتىدى (اِنَّ اللّٰهَ وَمَلَائِكَتُهٗ) درستلىككە اللە ھەم آننىڭ فرشتەلىرى
 (يُصَلُّوْنَ عَلَى النَّبِيِّ) پېغمبىر اوزىنىڭ صلوات ايتەلەر (يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان آدملىر
 (صَلُّوْا عَلَيْهِ) پېغمبىر اوزىنىڭ صلوات ايتىڭىز (وَسَلُّوْا وَسَلِّمًا) دى سلام ايتىڭ بىرلەن سلام ايتىڭىز
 يەنى (اللھم صل على محمد وعلى آل محمد وسلم) دىو ايتىڭىز صلوات عبارتى تورلىچە ھاسىل امر وجوب
 ايتچون بس رسول اللەغە صلوات واجب بولا ھەمدە بىرمرتەبە واجىمى ياكە رسول اللەنىڭ اسمى ذكر
 قىلغان ھەر مجلسدە واجىمى اول قدرلىسى اختلافلى (اِنَّ الَّذِيْنَ يُؤْذُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ) درستلىككە
 شۇنداق آدملىر اللەنى ھەم رسولنى رىختىلەر يەنى كىفر وگناھلار سىبىلى (لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فِى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ)
 اول كىشىلەرگە دىياد، و آخرتدە اللەنىڭ لعنتى (رَحِمْتُمْ سِرًّا) بولدى (وَاعْبَدُوْهُمْ عِزًّا) دى
 اللە اول كىشىلەرگە خورلاغۇچى عذاب ھازىرلادى (وَالَّذِيْنَ يُؤْذُوْنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) دى شۇنداق
 آدملىر مۇئمەنلەرنىڭ خاتونلارنى رىختىلەر (بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوْا) كەسب قىلغان جىنايەتلىرىدىن

(عیب لرنیدن) باشقه (فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَاِثْمًا مُّبِينًا) بس تحقیق اول کشیلر یالغاننی و ظاهر گناهننی بؤکل دیلر بو آیت حضرت علینی رنجتکان منافقلا حقه ایندی دیگانلر (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) ای آن داین پیغمبر (قُلْ لَا زَواجَکَ وَبَنَاتُکَ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ) خاتونلار و کا دخی قزلار و که هم مؤمنلرنک خاتونلارینه ایت (يُذْنِبْنَ عَلَیْهِنَّ مَنْ جَلَّا بیبهنَّ) حاجه طبیعیه لرینی اوتارگا بارغان یابنا تورغان نرسه لری برلن بوزلرینی و تنلرینی اوتوسونلر (ذَٰلِکَ اذْنٰی اَنْ یُّعْرَفْنَ) بس بور و شچه ارتولری کنیزه کلردن و مغنیه (او یوغنی خاتونلار) دن آبرلش بولولارینه باقنراقدر (فَلَا یُؤْذَنُ) بس یاوز آدم لرنک میلی برلن رنجتملش بولماسلار (وَکَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَّحِیمًا) دخی الله اوتکانکگی گناهلارنی یارلقاغوچی هم بنده لرینه فائده لرینی رعایه قیلو برلن مرحمت قیلوچی بولدی (لَئِنْ لَّمْ یَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ) اگرده منافقلار نفاقلارندن طیلما سالار (وَالَّذِینَ فِی قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ) دخی کوکللرنک ایمان ضعیفلگی نک آورو ی بولغان آدم لردن شیک لرندن طیلما سالار (وَالْمُرْجُفُونَ فِی الْمَدِینَةِ) دخی مدینه ده مسلمان عسکرندن یاوزو یالغان خبرنی یورتوچی لار بواشلرندن طیلما سالار (لَنُغْرِبَنَّکَ بِهِمْ) سیکا آلا برلن صوغش قیلورغه امر قیلورمز یا که سیننی آلا رغه ایرکلی قیلورمز (ثُمَّ لَا یَجَاوِرُکَ فِیْهَا الْاَقْبِلَا) مونک صوکنده آلا مدینه ده سیکا کورشی بولماسلار مگر آرنه زمان کورشی بولورلار (مَلْعُونِینَ) الله نک رحمتندن سولامش بولغانلاری حاله کنه کورشی بولورلار (اَیْمَانًا یُعْطُوا اُخْرًا وَاَقْتُلُوا تَقْتِیلًا) بواچ تورلی صنف آدم لری قایوغنه اورنک بولسه لارده توتولم ش بولورلار دخی قانی اولنرمک برلن اولنرلمش بولورلار (سُنَّةَ اللّٰهِ فِی الدِّینِ خَلَوْا مِنْ قَبْلِ) الله (تعالی) پیغمبر لر که منافق قیلغان آدم لرنک اولنرلمش بولوینی بولاردن الک اوتکان منافقلارده هم عادت قیلدی (وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِیلًا) دخی ای محمد (عم) الله نک عادتنه آلامشونی تابماسسون (یَسْئَلُکَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ) ای محمد (عم) آدم لر سیندن غورلاب یا که امتعان ایتمک قیامت نک وقتندن صورلار (قُلْ اِنَّمَا عَمَلُهَا عِنْدَ اللّٰهِ) ایت سین صورادچیلارغه قیامت نک قایچان بولوینی بلو آخچ الله حضورنده درباشقه هیچ کم بلماس (وَمَا یُذْرِیکَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِیبًا) ونی نرسه بلدرر سیکا قیامت نک قایوزمان بولوینی یعنی سین آنی بلمیسون تحقیق قیامت یاقن نرسه بولور یا که قیامت نک بولوی تیزدننر عرب اصطلاحنده هر برکلاچک نرسه که یاقن دیوایتله قیامت نکده یاقنلغی شول معنی برلن قیامت یاقن بولور اوزی بولما بنچه دنیا نیچه مک یللار تورر منافت یوق (اِنَّ اللّٰهَ لَعَنَ الْکَافِرِینَ) درستلکده الله (تعالی) کافر لرنی رحمتندن یراق قیلدی (وَاَعَدَّ لَهُمْ سَعِیرًا) دخی کافرلر ایچون قزدلرلمش اوطنی حاضرادی (خَالِدِینَ فِیْهَا اَبَدًا) اول قزدلرلمش اوطده منگو قالغانلاری مالده (لَا یَجِدُوْنَ وَلِیًّا وَلَا نَصِیرًا) کافر لر اوطدن اوزلرینی صاقلی تورغان دوستنی هم عذابنی یباروده یاردم بیروچینی تابماسلار (یَوْمَ تَقْلَبُ وُجُوهُهُمْ فِی النَّارِ) قیامت کوننده کافر لرنک یوزاری اوطن بر طرفدان ایکنچی طرفقه ایلتلرلمش بولور (یَقُولُوْنَ بِالْاِیْمَانِ اَطَعْنَا اللّٰهَ وَاَطَعْنَا الرَّسُولًا) کافرلر اینورلر کاشکی بز الله غه هم رسولنه اطاعت قیلغان بولساق ایدی

بوعذاب برلن مبتلا بولماغان بولور ايدك ديو (وَقَالُوا رَبَّنَا اِنَّا اَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَانَا) دغى كافرنك ابارگان لرى وتوبان مرتبه ليلرى ايتورلر اى رېمز بىز باشلارمزغه والوغلارمزغه اباردك (فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا) بس بىزنىك باشلارمز والوغلارمز بىزنى توغرى يولدان آزدرديلار (رَبَّنَا اَنَّهُمْ ضَعِيفِينَ مِنَ الْعَذَابِ) اى رېمز باشلارمزغه والوغلارمزغه عذاب دن ايكى آلس بىر چونكه آلا اوزلر يده آزديلار بىز يده آزدرديلار (وَالْعَنَافُ لَعَنَّا كَبِيرَا) دغى باشلارمزنى والوغلارمزنى رحمتكنن الوغ براق قيلو برلن براق قيل ديو (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كېتىرگان آدملر (لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى) موسى عهم فى رنجتكان آدملر كېى بولماگز (ننا كه قارون بر خاتوننى قوترتب موسى عهم منم برلن زنا قيلدى ديوايتدردى (فَبَرَأَهُ اللَّهُ مَا قَالُوا) بس موسى عهم فى رنجتكان آدملرنك ايتكان نرسه سندن (تهمت لرندن) موسى عهم فى الله پاكلادى يعنى موسى عهم نك معصوم ايدكنى بلدردى (وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا) دغى موسى عهم الله حضورنده ياقنلق ومرتبه اياسى بولدى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ) اى ايمان كېتىرگان آدملر الله نك باراطماغان اشينه كرشوده الله دان قورقورز (وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا) دغى توغرى سوزنى ايتكز (يَصْلَحْ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ) الله سىزنىك عمللر كىزنى قبول ايتو برلن تىزوك قيلور (وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ) دغى سىزنىك گناهلار كىزنى يارلقار (وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) وكيدر قوشقان وطيفغان اشلرند الله غه هم رسولنه اطاعت قيلور (فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا) بس تحقيق اول كشى الوغ سعادت كه ايرشدى يعنى اول كشى دنيا ده ماقنالمش بولور آخرت ده ايزكو بولور (اِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ) درستلكده بىز تكليف لرى يا كه عقلنى عرض قيلدى (كُورْسَانِدْ) (عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ) كوكلر همه بيرلر دغى طاغلار اوزر ينه (فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا) بس بوامانتنى يوكلاودن كوكلر، بيرلر، طاغلار باش تارتديلار (وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا) دغى بوامانتنن قورقيديلار (وَمَحَمَلُهَا الْإِنْسَانُ) دغى بوامانتنى آدم يوكلادى (إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا) درستلكده آدم بوامانت نك حقينى رعايه قيلموى سببلى ظلم قيلوچى هم امانت نك عاقبتنى بلموى سببلى نادان بولدى بعضيلار امانت دن طاعت مراد ديگانلر بيشاوى اياسى ايتنه بو آيت نك معناس بويله دى اگر بوامانتلر شانلرى الوغ بولمقدان كوك ويير همه طاغ كېى الوغ جسم لر كه عرض قيلنسه ايدى واول امانت عرض قيلنغان الوغ جسم لر ادراك (بلو) اياسى بولسهلار ايدى البته بوامانتنى يوكلاودان باش تارتدورلار وقورقلارلر ايدى اما آدم كچك برخلوق بولاترؤوب بوامانتنى يوكلادى بس شيكسز بوامانت نك حقينى رعايه قيلغان آدم دنيا و آخرت نك سعادتته ايرشه چك معناسنده ديو بعضيلارى بو طريق بيان ايتكانلر الله تعه كوكلرنى وييرلرنى و طاغلارنى ياراطقان صوكنك بۇلار غه فهم بپيردى وايندى مين كوب نرسه لرى فرض قيلدم شول فرض لارنى اوتاوده ميكا بوى صونغان آدم لر كه اوجماخ ياراتدم وبوى صونماغان آدم لر كه تموغ ياراتدم ديوكوكلر وييرلر و طاغلار ايتديلر بىز مخلوق لارك قولنده مسخرلر بوفرض لارنى يوكلى آلميمز هم بىز ثوابك استاميمز عذابك استاميمز ديديلر صوكره الله تعه بوامانتنى آدم (عهم كه) عرض قيلدى

آدم عەم بومانتىنى يوكلادى آغراشنى يوكلاوى سېبىلى اوزىنە ظالم ايتوچى بولدى بواشنىڭ عاقىتىنىڭ
 آغرىغىنى بىلماوى سېبىلى نادان بولدى امانتدن تەكلىف ياكە عقل مراد بولوى قىرىب امانتىنى كوكلەرگە
 ويىرلەرگە وطاغلارغە عرض دان بۇلارنىڭ استعدا دلارنىنە اضافە بزان امانتىنى اعتبار مراد بۇلارنىڭ
 بومانتىنى يوكلاودان باش تارتولارنىن بومانتىلارنى كەنە يوكلاوگە لايىق ومستعد بولماولارى مراد آدمنىڭ
 يوكلاوندىن بومانتىلارنى يوكلاوگە آدمە لياقت ھەم استعداد بولۇچىلىق مراد آدمنىڭ ظالم و نادان بولوى
 آچۇ قەۋسى بىلەن شەۋت قەۋسىنىڭ غالب بولوى ايچون (بيضاوى) (لَيُعْتَبِ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ)
 بومانتىنى آدمنىڭ يوكلاوى اللەنىڭ منافىق ايرلر بىلەن منافقە خاتونلارنى عذاب قىلوى ايچون
 (وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ) دىنى مشرك ايرلر بىلەن مشركە خاتونلارنى عذاب قىلوى (وَيَتُوبُ اللَّهُ
 عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) دىنى اللەنىڭ مۇمن ايرلر بىلەن مۇمنە خاتونلار اوزىنە توبەلرىنى
 قبول ايتوبىلر قايىتوى ايچون (وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا) دىنى اللە (تە) گناھلارنى ياراقا غوچى ھەم رەھمەت
 قىلۇچى بولدى احزاب سورەسىنىڭ تەرجىمەسىنى تامام بولدى

❖ اوتۇز دۇرۇنچى سورە سەبەسورەسى مەكەدە اينىگان ايللى دۇرت آيت ❖

بسم الله الرحمن الرحيم

(الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي) شۇنداقىن اللەغە ھەرماقئاد بولسۇن (لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) اول اللە ايچوندۇر
 كوكلەردە ھەمدە يىرلەردە بولغان نەرسەلەر بىس دۇنيادە كمال قىدرىنى ايچون ونەمنىنىڭ تامامى اوزىنە
 اللەغە ھەمد بولسۇن (وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ) دىنى آخىرەتدە ھەرماقئاد اللەغە بولسۇن چۈنكە آخىرەتدە
 بولغان نەرسەلەردە اللەنىڭ نەمنى (وَهُوَ الْحَكِيمُ الْحَبِيرُ) واول اللە دۇنيا و آخىرەتنىڭ اشىنىنى ھەكم قىلۇچى در
 ھەم ھەربىر نەرسەنىڭ تېشىنى و ايچىنى بىلۇچىدۇر (يَعْلَمُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ) اول اللە (تە) يىرگە كىرگان
 نەرسەنى بىلۇرىغەمۇر كىيى بىرنىڭ بىر اورنىدىن كىر ايتكىچى اورنىدىن چىشمە بولۇپ آغۇب چىقار دىنى خەزىنە
 و كۆملىگان نەرسەلەر و اولكلر كىيى اللە تەئالى بۇلارنىڭ ھەرقايسىنى بىلۇر (وَمَا يَغْرُجُ مِنْهَا) دىنى يىردىن چىققان
 نەرسەنى بىلۇر ھىۋانلار، اوللەر ھەم جواھەر ارضىيە، و چىشمە سولارى كىيى (وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ) دىنى يوقارىدىن
 اينىگان نەرسەنى بىلۇر فرشتەلەر، كىتابلار، تەقدىرلەر، رىزق لار، ياشىن تاوشلارى كىيى (وَمَا يَغْرُجُ فِيهَا) دىنى
 يوقارىغە آشقان نەرسەلەرنى بىلۇر فرشتەلەر، بىندەلەرنىڭ ھەملىرى، بۇغلار، تۇتۇنلر كىيى (وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ)
 واول اللە بىندەلەرگە رەھمەت قىلۇچىدۇر ھەم نەمىتنە شۇكر قىلۇدە كىمچىلەك قىلغان آدملىرىنى يارلاقا غوچىدۇر (وَقَالَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا) دىنى كافىر بولغان آدملىر ايتتى (لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ) بۇگە قىامت كىلماس دىيۇيەنى قىيامەتنىڭ
 كىلۇيىنى انكار ايتتى (قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَأَتِيَنَّكُمْ) ايت سىن اى ھەمد (ھەم) قىيامەتنى انكار ايتۇچىلەرگە بىلىرىم
 بىلەن يىمىن ايتىنوب ايتەن سىزگە قىامت كىلۇر (عَالَمُ الْغَيْبِ) رەبم غىبىنى بىلۇچىدۇر (لَا يَغْرُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ)
 رەبمىدىن (ھەملىدىن) قىزل قەرىمىغە آغرىغى نەرسەدە غائىب بولماس (فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلەردە ھەم يىرلەردە

(وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ) دخی کچکنه قزل قورمسقده دن کچکنه راک بولغان نرسه ده یوقدر دخی الوغراق بولغان نرسه ده یوقدر (الْأَقْبَرُ كِتَابٌ مُبِينٌ) مگر ظاهر بولغان کتابده (لَوْحُ الْمَحْفُوظَةِ) یازامشدر (لِیَجْزِیَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) قیامت سرکه کیلور الله نلک ایمان کیتربده ایزگو عمللر قیلغان بندلرکه جزا بیروی ایچون (أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ) بوایمان کیتربده ایزگو عمل قیلغان آدملرکه الله نلک یارلقاوی هم الوغ رزق (اوجماخ) بولور (وَالَّذِينَ سَعَوْا) دخی شوندا این آدملر نورشدیلار (فِی آيَاتِنَا) بز نلک آیتلر مزی باطل قیلوده (مُعَاجِزٍ) بزنی عاجز قیلولارنی ظن قیلغانلاری حالده (أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رَجْزِ الْإِلْمِ) بوقیامت صفته دخی آدملرکه عذاب نلک یاوزندن بولغان رنجتکوی عذاب بولور (وَبَرَى الَّذِينَ أَوْتُوا الْعِلْمَ) علم بیرلگان آدملر بلور (الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ) ربکن سیکنا ایندرلگان نرسه فی (قَرَأْنِي) (هُوَ الْحَقُّ) ربکن سیکنا ایندرلگان نرسه حقدر دیو بلور (وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُبِينٍ) دخی ماقتالمش بولغان وهر براراشنده استن بولغان الله نلک یولنه کوندرد اول قرآن (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی کافر بولغان آدملر بعضی بعضسنه ایتدی (هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ) ایاسزنی شوندا این ایرکه (مُحَمَّدٌ) که اولاشد ربی مو (يُنَبِّئُكُمْ) اول ایر سرکه ایلک عجب نرسه برلن خبر بیرر (إِذَا مَرَّكُمْ كُلٌّ مِمَّنْ) هر قیچان سز نلک تنلرگز بؤتن تارالو برلن تارالمش بولسالار وچرب توفراق بولوب بتسلر (أَنْتُمْ لَقِيَ خَلْقٌ جَدِيدٌ) درسئلکده سز یاگادان یاراتلوده سز دیو یعنی تنلرگز چرب تارالوب بتکاج یاگادان ترله سز دیو خبر بیرر (أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جُنَّةٌ) بو سوزی برلن اول ایر محمد هم اللهغه بالغانی افترأ قیلای یا که اول ایرده دیوانه لک بارمی (بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ) بلکه آخرت که ایمان کیترماگان آدملر (فِی الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ) عذابده در دخی حقدان یراق بولغان آرزو نلقده در (أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ) ایا بو قیامتنی انکار اینوچیلر آللارنده دخیده آرتلارنده بولغان نرسه که قارامادیلارمو (مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) کوکن دخی بیردن (أَنْ نَشْأَنُ غَسْفُ بِهِمُ الْأَرْضِ) اگر تلاساک بز آلارنی بیردن یوندرورمز (أَوْ نَسْقُطَ عَلَيْهِمْ كَسُفًا مِنَ السَّمَاءِ) یا که آلار اوزرینه کوکن بر کیساکنی توشورمز (أَنْ فِی ذَلِكَ) درسئلکده کوک برلن بیرکه قاراده هم بؤلارده تفکر قیلوده بولغوچیدر (لَا يَئْتِي لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٌ) دلالت وعلامت بولغوچیدر هر بر اللهغه قایتوچی قُل ایچون (وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مَنَافِصًا) و تحقیق اوزمزدن بز داود همغه باشقه پیغمبرلردن آرتوقلک بیردک (يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ) دخی ایندک بز ای طاغ داود برلن برگه تسبیح ایت هم داود گناهسی اوزرینه یغلاسه سینده برگه یغلا دیو (وَالطَّيْرُ) دخی قُشلارغه داود هم برلن برگه تسبیح ایت دیو ایندک (وَالنَّاهِلُ الْعَدِيدُ) دخی بز داود ایچون تیمرنی یومشاق قیلدق (أَنْ أَهْلَ سَابِقَاتِ) تیمردن کیلک کولما کلر یا صا دیو امر قیلدق (وَقَدَّرَ فِی السُّرِّ) دخی اول کولما کلرنی نیگز ایتب طوقی (وَأَعْلَمُوا صَالِحًا) دخی ای داود هم اهلی ایزگو اش قیلکز (أَنْ يَمَاتَ عَمَلُونَ بِصِرِّ) درسئلکده

مین سزنىڭ قىلغان عملىڭىزنى كۆرگۈچى من (وَلَسْلَيْمَانُ الرَّيْحَ) دىنى سليمان غەمگە جېلىنى مسغىر
 قىلىدۇ (غُدُوْهُمَا شَهْرًا وَرَوَّاحُهَا شَهْرًا) جېلنىڭ كۈندىزنىڭ اۆلىنىدە يۈزۈى بىر آيلىق يولدى دىنى كۈندىزنىڭ
 آخىرىدە يۈزۈى بىر آيلىق يولدى تاشىدىن توش آوشقان وقتىغە قىدر غىدوۈ توش آوشقاندىن قۇياش
 باطقانغە قىدر عىشى دىلر (وَأَسْلَمْنَا لَهُ عَيْنَ الْقَطْرِ) دىنى سليمان غەم ايچون باقىر چىشمەنى اُرتىك
 (آغزىدىق) صو آقغان كىى اوچ كۈن آقغان دىگانلر (وَمَنْ الْجَنِّ مَنْ يَّعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ) دىنى جن لردىن
 سليمان غەم نىڭ اۆلىنىدە عمل قىلا تورغان جنلرنى مسغىر اينىك (بِأَذْنِ رَبِّهِ) سليمان نىڭ رېسى نىڭ
 اذنى بىرلىن (وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا) وجىنلردىن قابىوسى بىزنىڭ امرىزدىن غىلافىنە آوشىسە
 يعنى سليمان (عليه السلام) گە اطاعت قىلىماسە (نُنَقَهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ) اول جن گە قىزدىرلىش
 اوط عذابىدىن (آخىرت عذابىدىن) تاتوتىرمىز (يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ) جنلر سليمان (عليه السلام)
 ايچون تلاگان نرسەنى قىلورلار (مَنْ مَّارِيبَ وَتَمَائِيلَ وَجَفَانَ كَالْجَوَابِ) بيوك سرايلاردىن وشريف
 اورنلاردىن دىنى فرشتەلر وپيغمبىرلرنىڭ صورىتىدىن دىنى الورغ كۈللركىى طاباقلاردىن (وَقَدُورُ رَأْسِيَّاتِ)
 دىنى سىلكنى تورغان قازانلاردىن (اعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا) دىنى اينىك بىزاي داودنىڭ اھلى بونعمىتىلرنىڭ
 شكر انمى ايچون اللەغە عمل قىلىڭىزدىو (وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ) دىنى منىم قىللارمىدىن كامىل شكر
 قىلوچىلار آزدىر (فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ) بس سليمان (غەم) اوزىرىنە اولم بىرلىن حكىم قىلغانمىز مەندە
 (مَادَلْتُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ) سليماننىڭ اولوى اوزىرىنە جنلرنى اولاشىرمادى يعنى جنلرگە بىلدىرمادى (الْأَدَابَةُ
 الْأَرْضِ) مگر بىرنىڭ حيوانى (آغاچ آشى تورغان قورت عربچە آرضە دىلر) گنە بىلدىردى (تَأْكُلُ مِنْ سَائِهِ)
 اول قورت سليمان (غەم) نىڭ حيوان قولى تورغان طاباغنى آشار بولدى (فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجَبْنَ) سليمان
 (غەم) يىغلوب تۇشكاننىڭ صوگىندە جنلر آچىق بىلدىلر يعنى اولىگانلىگىنى (أَنْ لَّوْكَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ)
 دىستىلىككە جنلر اكر غىيىنى بىلسەلرايدى (مَالِئُوهَا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ) خورلىق اباسى بولغان عذابىدە
 تورماسلار ايدى يعنى اكر جنلر غىيىنى بىلسەلرايدى سليمان (غەم) نىڭ اولىگانلىقى دە بىلورلرايدى اكر
 سليمان (غەم) نىڭ اولىگانلىقى بىلسەلر مسغىرە بولوب عذابىدە تورماسلار ايدى اللە تعالى سليمان (غەم) گە
 اولم بىرلىن حكىم قىلغاچ سليمان (غەم) طاباغىنە طابانغان ھالە و نماز او قغان ھالەدە اولدى جنلر اولىگانلىقى
 بىلماينچە ھمىشە خىستىلرنىدە دوام ايندىلر صوگىرە آغاچ قورقى سليمان (غەم) نىڭ طاباغنى آشادى سليمان
 (غەم) يىغلوب توشدى جنلر اولىگانلىقىن دىبولدىلر بىرلىن مقدارى طاباغىنە طابانغان ھالەدە توردى
 دىگانلر اوزون قىسەنى استاگان آدم تفسىرلرگە مارجعت اينسون (لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ)
 يشجب اوغلى سېبانىڭ بالالارىنىڭ تورغان اورنلارنىدە اللەنىڭ بارلىغىنە ھم عىجب اشكرگە قادر بولوبىنە
 علامىت بولدى (جَنَّاتٍ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ) شەرلرنىڭ اوڭ و صول طرفلارنىن ايكى باقىچە بولدى (كُلُوا
 مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ) اول سېبا بالالارىنە اينلدى رېكزنىڭ بىرگان رىزقىدىن آشاكز دىنى
 رېكزگە شكر انە قىلىڭىزدىو (بَلَدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبُّ غَفُورٌ) سزنىڭ رىزقلىنغان شەرگىز خوش شەھىر و سزنىڭ

رزقلاندرغان ربكز گناھلارنى يارلغاغۇچى رب در (فَأَعْرَضُوا) بس سېا بالالارى شىكرىدن يوز
 دوندردىلر (فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرْمِ) بس سېا بالالارى اوزرىنه قاطى يغمورنى (ياكه جُفَرْنَكْ
 صوينى) يباردك (وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ) دى سېا بالالارى نك باقچىلارنىنى آلاشدردى بز (جَنَّتَيْنِ
 ذَوَاتِ كُلِّ خَمَطٍ وَائِل) اچى جىمش اياسى بولغان دى ايلغون آغاچىنك اياسى بولغان ايكى باقچى
 برلن (وَشَيْءٌ مِنْ سَدْرِ قَلِيلٍ) دى ازسدر آغاچىندان برآز نرسه اياسى بولغان باقچى برلن سدر
 آغاچىنك جىمشنه بنى ديوله آنك جىمش آشار ايچون لىتلى ديگانلر شوگار كوره الله تە آزالى
 برلن صفت لاغان (ذَلِكَ) بو طريف فائلى باقچىلارنى فائلى سىز باقچىلار برلن آلاشدرى جزاسى (جَزَيْنَا
 هُمْ بِمَا كَفَرُوا) سبأ بالالارىنى كفران نعمت قىلولارى سببلى بو جزا برلن جزالادى (وَهَلْ نَجَازِى الْآ
 الْكُفُورِ) وبز جزالاماز مگر كفران نعمت قىلوچىنى جزالاماز (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمُ الْغُرَى الَّتِي بَارَكْنَا
 فِيهَا) دى سېا بالالارى نك آراسى برلن (يمينك بولغانلار) كىللك برلن مباركلىنى بىرگان قريه
 آراسى قىلدى بز (مراد شام) (قُرَى ظَاهِرَةٌ) يمينك شامغه قدر برسى برسنه توتاشوب ظاهر بولوب
 توراتورغان قريه لرنى (وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّبْرَ) دى اول قريه لردى سىرى بىلگولى مقدار اوزرىنه
 چىكلادك يمينك شامغه ينگان كى قدر مسافر ايرتە برلن بر قريه ده بولسه ايكىچىسنه ينىب كىچىلر بولدا
 قونارغه توغرى كىلماس (سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا) اول قريه لردى كىچىلر وكونىز لردى حاصل تلادكلىز
 وقتك سىر قىلىكز دىو ايتىك (آمَنِينَ) طنج بولغانكز حالك (فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا) بس سېا
 بالالارى ايتىدىلر اى رىمز شامغه قدر سفرلورمىز نك آراسى براق قىل دىو بولك راحتلىب بۇرۇلدىك
 ساتولارمىزده فائلى ايتار ايدىك دىوالله نك نعمتنه كفران قىلدىلار (وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ) دى اوزلرىنه
 ظلم ايتىدىلر (فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ) بس سېا بالالارونى تلىك سويله نه تورغان حكايىتلر قىلدى (وَمَزَقْنَاهُمْ
 كُلَّ مَرْزَقٍ) واولاد سببى بۇن تاراتو برلن تاراتىق (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ) درستاسكە ذكر قىلنغان
 نرسه لردى الوغ عبرتلىر باردر (لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) هر بر گناھلاردان صبرلق قىلوب نعمتلىر كى شىركلىك
 قىلوچىغه (وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمْ أَبْلِسُ ظَنُّهُ) وحقىق كافىلر هم سبب بالالارى اوزرىنه ابلىس گمانى حقلادى
 (فَاتَّبَعُوهُ) بس بۇلار ابلىس كى اباردىلر (الْأَفْرِيقَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) مگر مؤمنلردن بولغان جماعت
 ابلىس كى ابارمادى (وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ) دى ابلىس ايچون گمانى حقلانغان يا كى راست
 تابقان آدم لار اوزرىنه ايركلىك بولمادى (أَلَا لَنَعْلَمَ مَنْ يَوْمُنُ بِالْآخِرَةِ) مگر ابلىس ايچون اول كىشىلر اوزرىنه
 وسوسه قىلمىده ايركلىك بولدى بىز نك آخرت كى ايمان كىترگان آدمنى آيرىب بولومز ايچون (مَنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ)
 آخرتدىن شىكك بولغان كىشىدن آيرىب بولومز ايچون حاصل آخرت كى ايمان كىترگان كىشى آخرت كى شىكك
 بولغان كىشىدن آيرلسون ايچون (وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيزٌ) دى محمد (عه) سىنك رىك هر بر نرسه
 اوزرىنه صافى در (قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اى محمد عه مشركلر كى ايت سىن الله دان
 باشقه معبودلر دىو زعم قىلغان نرسه لركزنى ائندىكز (لَا يَمْلِكُونَ مَقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ)

اول معبودلر ديو زعم قيلغان نرسه لرگز كوكلرده همك بديرلرده كچكنه قزل قرمسه آدرلغى ايزگولكنى هم ياوزلغنى ده ملك لنماسلر (وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شَرْكَ) دغى اول معبود گمان قيلغان نرسه لرگز ايچون كوكلرده وييرلرده ياراطوده هم خوجه لقه اللهغه اورطاقلف يوقدر (وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِير) دغى الله ايچون سزنىڭ معبودلرگز دن كوكلرني وييرلرني تدبير ايتوده ياردم بپروچى ده يوقدر (وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ) دغى الله حضورنده شفاعت فائده بپرماس كافرلرنىڭ معبودلرمز شفاعت قىلا ديگان سوزلرني رَد بولا (إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ) مگر شول كشى گه شفاعت فائده بپيرر الله تعالى اول كشى ايچون شفاعت قىلورغه اذن بپردى (حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ) هر قابچان اذن بپرو برلن شفاعت قىلوچى لارنىڭ دغى شفاعت قىلنمش لارنىڭ كوكلارندن قورقونى آچلمش (بپارلمش) بولسه (قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ) بعضى بعضسنه ايتورلر شفاعت حقنده ربكزنه نرسه ايندى ديو (قَالُوا الْحَقُّ) جوابده ايتورلر الله تعالى حق سوزنى ايتدى يعنى اوزى راضى بولغان آدملرگه شفاعت برلن اذن قىلدى (وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ) واول الله بلندلك والوغلق اياسيدر فرشته ايچنده پيغمبر ايچنده قيامت كوننده اللهنىڭ اذنين باشقه سويلاشو ممكن بولماس (قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اى محمد عهم مشركلرگه ايت سين سزنى كوكلاردن يغمور برلن وييرلردن اوسه تورغان نرسه برلن كم رزقلاندر (قُلْ اللَّهُ) اى محمد عهم الله رزقلاندر ديو ايت چونكه شوندا باشقه جواب بوق (وَأَنَا أَوْ آيَاكُمْ لَعَلِّي هُدَى) دغى بز ياكه سز توغرى يول اوزرنده (أَوْفَى ضَلَالِ الْمُبِينِ) ياكه ظاهر بولغان آزغونلقده يعنى موحدلر برلن مشركلردن بولغان ابكى فرقهنىڭ برسى حقلقدان و آزغونلقدان بولغان ابكى امرنىڭ برسنددر كم لر حقلقه و كم لر آزغونلقده بولوچىلىقغه دلالت قيلغان نرسه نى ذكر صوكنده الله تعالىنىڭ كملرنىڭ حقلقه و كم لرنىڭ آزغونلقده بولوى برلن تصريح قىلماوى كنبه برلن اينوى اثرليراك بولا چونكه بو سوز انصاف صورتنده بىرتلگان سوز (قُلْ لَا تُسْئَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا) اى محمد عهم مشركلرگه ايت سين بىزنىڭ قيلغان گناهىزدان سز صورالمش بولماسسز (وَلَا تُسْئَلُونَ عَمَّا تَعْمَلُونَ) دغى سزنىڭ عمل قيلغان نرسه كزدن بىز صورالمش بولماسز (قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا) اى محمد عهم مشركلرگه ايت سين قيامت كوننده ربمىز سزنىڭ برلن بىزنىڭ آرامزنى جيسار (ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ) مونىڭ صوكنده بىزنىڭ آرامزده حقلق برلن حكم قىلور (وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ) واول حكملرده آيروب حكم ايتوچيدىر هم نچك حكم قىلورغه تپوش ايدكنى بلوچيدىر (قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ اتَّعْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ) اى محمد (عهم) مشركلرگه ايت سين اللهغه عبادتده شريكلر ايتوب توتاشدوغان معبودلرگزنى ميكا بلدرگز قايو صفت برلن توتاشدوغانلرگزنى مين بلورمن (كَلَّا) طيلكزم معبودزعم قيلغان نرسه لرگزنى عبادتده اللهغه شريك قىلودن (بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) بلكه اول الله هر اشنده استن و حكمت اياسى بولغان الله دراماسزنىڭ معبودلرگز عاجز و علمدن محروم مخلوقلاردىر بىس نچك عبادتده اللهغه شريك بولسونلار (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ) و اى محمد (عهم) بىز سيني يبارمادك مگر بتون خلقغه پيغمبر ايتوب يباردك (بَشِيرًا وَنَذِيرًا) ايمان

كىتەرگان آدملىرگە اوجماخ بىرلن سيونچ بىر وچى ايتوب، ايمان كىتەرماگان آدملىرىنى توموغ بىرلن قورقتوچى ايتوب يىباردك (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ولـكن آدملىرىنىڭ كۆپسى موفى بىلماسلىرى و نادانلىق لارىدىن سىڭا خلاىلق قىلورلار (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ) دىنى كافرلىرى افراط نادانلىقلاردىن ايتورلار بوسىونچ اوجماخ وعدەسى بىرلن وقورقتىلغان توموغ وعدەسى قايرىزمان بولا (إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر سىز محمد (عەم) ھەم مۇمىنلار سوز كۆزدە راست بولسا كۆزدىو (قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ) اى محمد (عەم) قىيامىنى انكار ايتوچى كافرلىرگە ايت سىزنىڭ ايچون شول كۈننىڭ وعدەسى باردر (لَا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ) سزاوول وعدە قىلىنغان كۈندىن بىر آرزىمان كىچىك ماسسىزده دىنى آشقىدور بىرلن اول كۈنگە السكده بولماسسىز (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دىنى كافر بولغان آدملىرى ايتىدى (لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ) بو قىرآنگە ايمان كىتەرمىز (وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ) دىنى بو كىتابنىڭ آلدىندە بولغان كىتابلارغەدە يعنى محمد (عەم) نىڭ صىغنىنى بىيان ايتىنغان كىتابلارغەدە ايمان كىتەرمىز مەكە كافرلىرى رسول الله حقىدە اهل كىتابدىن صورادىلار اهل كىتاب اوزلىرىنىڭ كىتابلارنىدە رسول الله نىڭ صىغىنىنى ذكر قىلىنغانلىقىدىن خبر بىرىدىلر مەكە كافرلىرى شول وقتىدە بوسوزنى ايتىدىلر (وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمْ) اى محمد (عەم) اگر سىن كىفر سىبىلى اوزلىرىنە ظلم قىلوچىلارنىڭ رىبلىرى ھىزورنىدە توقتاغان زمانلارنى كورساڭ ايدى (يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ الْقَوْلِ) اول ظالملىرىنىڭ بىغىسى بىغىسىنە سوزنى قايتارلار اول ظالملىرىنى شول ھاللىرىدە كورساڭ ايدى البتە عىجب اش كور ايدىڭ (وَيَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا) باشلارى طرفىدىن ضعيف لاندىرلىمش (جبرلانمش) كافرلىرى ايتور يعنى ايار وچىلر (لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا) تكبرلانگان كافرلىرگە يعنى باشلارىنە و ايارلىشىرىنە ايتورلر (لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ) اگر سىزنىڭ بىزنى آزدروڭىز دىنى ايماندىن طيىوڭىز بولماسە ايدى بىز محمد (عەم) گە ايار و سىبىلى ايمان كىتەروچىلردىن بولور ايدىڭ دىو (قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا) تكبرىك قىلوچى باش كافرلىرى ايتورلر (لِلَّذِينَ اسْتَضَعُوا) ضعيف قىلىنمش ايارگان كافرلىرگە (أَنْتُمْ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدَى) ايا بىزنى توغرىلىقدان و ايمان دان طيىق (بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ) ھدايت سىزگە كىلگان نىڭ صوڭىدە البتە طيىماق (بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ) بلىكە سىز اوزىڭىز كافر قوم بولىڭىز يعنى باش كافرلىرى اوزلىرىنە ايارگان كافرلىرىنى ايمان دان طيىولارونى انكار ايتارلر ھەم اوزلىرىنىڭ اختیارلارى بىرلن ايمان دان طيىولارونى اثبات ايتارلر (وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا) دىنى ضعيف قىلىنمش ايارگان كافرلىرى ايتور (لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا) دىنيادە تكبرىلىنگان باش كافرلىرگە (بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) بىزنىڭ ايمان دان يوز دوندىرومىز سىزنىڭ ايمان دان طيىغانلىقىڭىزدان توڭل بلىكە سىزنىڭ ايرتە و كىچىدە (حاصل دائىما) بىزگە ھىلە قىلوڭىزدىن يعنى مكرىڭىز بىرلن بىزنىڭ فكىرىمىزنى يوزدڭىز (إِذْ تَأْمُرُونَنَا) بىزگە بىيورۇڭىز وقتىدە (إِنْ نَكْفُرْ بِاللَّهِ) الله غە كىفر اش قىلومىز بىرلن (وَنَجْعَلْ لَهُ أَتَادًا) دىنى الله غە عبادىتدە شرىكلىرى قىلومىز بىرلن (وَأَسْرُوا النَّبَاةَ كُفْرًا وَالْعَذَابُ) عذابىنى كورگانلىرى زمان دە ھەر ايكى طائفە اوكتولرىنى باشىرلىرى آزدروچىلار آزدرولارى اوزرىنە بولغان اوكتونى و ايارب آزغانلار آزدولارى اوزرىنە بولغان اوكتونى باشىرلىرى (وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ

فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی کافر بولغان آدمیلرنیڭ موپنلارنده بوغاولار قیلدیق (هَلْ يُجَزُّونَ الْأَمَّا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ) هیچ برسی جزالانماس لار مگر اشلار کان اشلرینک جزاسی برلن جزالانورلار (وَمَا أَرْسَلْنَا فِي
 قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ) وبز هیچ بر قریه اهلنه قورقتوچی پیغمبر یبارمیک (الْأَفَالُ مُتَرَفُّوْهَا) مگر یباردک ایسه
 اول قریه نیک دنیا نعمتلی برلن صیلان یاطوچی باشلاری ایتدی لر (إِنَّا إِنَّمَا أَرْسَلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ)
 درستلکده سز آنک برلن یبارلکان نرسه نی (دیننی هم پیغمبرلکنی) انکار قیلوچیلارمز (وَقَالُوا نَحْنُ
 أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا) دخی ایندی لر پیغمبرلرگه بز سزدن ماللار وبالالار یوزندن کوبرا کمز یعنی
 بزنک ماللارمز وبالالارمز کوبدر بز اگر سز دعوی قیلغان نرسه (پیغمبرلک) ممکن بولسه
 آتی بزرگه دعوی قیلورغه تیوش (وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ) وبز عذاب قیلنمش توگلر بزر چونکه
 عذاب آتلی نرسه یوق اگر بولا ایسکان الله بزنی ماللار وبالالار برلن درمتلادی بزنی
 عذاب برلن خورلاد اتمالی یوق (قُلْ) بو طریق اینوچی کافرلرگه ایت سین ای
 محمد (علیه السلام) (إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ) درستلکده منم ربم تلاگان
 آدمی ایچون رزقنی توش (کیک قیلا) (وَيَقْدِرُ) وتلاگان آدمی ایچون طارقیلا (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
 النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ولکن آدمیلرنک کوبسی مونی بامیلر شونک ایچون مالنک کوبلگی برلن شرافت که
 استدلال قیللار حالوکم مالنک کوب بیرلوی استدراج ایچون وقاطی عذاب ایچون بولورغه ممکن
 (وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ) دخی سزنک بالالارگز توگلدر دخیه ماللارگز توگلدر (بِأَلَنِي تَقْرُبُكُمْ
 عِنْدَنَا زُلْفَى) بزنک حضورمزغه یاقن بولورغه سزنی یاقن قیلا تورغان نرسه لر توگلدر (الْأَمَنَ آمَنَ
 وَعَمَلٌ صَالِحًا) مگر ایمان کیتربک ایزگو عمل قیلغان آدمنک ماللاری وبالالاری الله حضورینه یاقین
 قیلور یعنی هیچ کمنک مالی اباسنی اللهغه یاقین قیلماس مگر مالونی الله یولینه (مکتب و مدرسه لرگه)
 صرف قیلغان ایزگو مؤمننک مالی غنه اباسنی اللهغه یاقین قیلور اوشانداق هیچ کمنک بالاسی آتاسنی
 اللهغه یاقین قیلماس مگر بالاسنه علم وادبی و شرعا تیوش تربیه نی قیلغان آدمنک بالاسی غنه آتاسنی
 اللهغه یاقین قیلور (فَأُولَئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا) بس بوصفتد بولغان یعنی ایمان کیتربک ایزگو
 عمل قیلغان حاصل مالنی الله یولینه صرف قیلوب بالاسنی دنیا و آخرت سعادت که سبب بولغان تربیه برلن تربیه
 قیلغان آدملر آلا رغه عمل قیلغان نرسه لری سیلی ایکی الش ثواب دان ادرغه قدر جزا بولور
 یعنی الله تعه آلا رنک بر ایزگو لکری برابرند ادرن الش ثواب بیور (وَهُمْ بِالْغُرْفَاتِ آمَنُونَ) دخی
 بوصفتلی آدملر جنت چارلاق لارنده کوگلرینه خوش کیلما کان نرسه لردن طنچلاردر (وَالَّذِينَ
 يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ) وشونداین آدملر بزنک عاجز بولومزنی گمان قیلغان لاری حاله بزنک
 آیتلرمزنی باطل قیلوده تر وشرلار (أُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُخَضَّرُونَ) بوقباحت صفتداغی آدملر عذاب که
 حاضر قیلنمش بولورلار (قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ) ای محمد (هم) ایت سین آدملرگه
 درستلکده منم ربم تلاگان آدمی ایچون رزقنی کیک قیلور (وَيَقْدِرُ لَهُ) دخی تلاگان آدمی ایچون طارقیلور

(وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ) وشول نرسه كم سز آنى الله يوليئه صرف قيلكز بس الله تعالى اول نرسه نى
خلف لى يعنى صرف قيلغان نرسه كم اوزرينه دنياده ياكه آخرتك عوضى بيدر (وَهُوَ غَيْرُ الرَّازِقِينَ)
واول الله رزق بيدر وچيلرنك ايك ايزكوسيدر الله نك رزق نك ايرشوينه سبب بولغان نرسه لركه ده
رزق بيدر وچى ديولسه ده حقيقه رزق بيدر وچى الله تعه كنه بولقدان الله تعه رزق بيدر وچيلرنك
ايك ايزكوس بولا (وَيَوْمَ يَعْشُرُكُمْ جَمِيعًا) دى الله (تعه) قيامت كوننده جيولغان لارى حالده
مشركلرنى (باش بولوب آزدر وچيلارنى هم ايارب آزغانلارنى) قبرلرندن قوبارر (ثُمَّ يَقُولُ
لِلْمَلَائِكَةِ) مونك صوكنده فرشته لركه ايتور الله (تعالى) (أَهْؤُلَاءِ يَا كُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ) سزكه عبادت
قيلغان كافرلر اوشبولارمى ديو (قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلَيْنَا مِنْ دُونِهِمْ) فرشته لى اينورلرسينى كيمچلكردن
كامل پاكلابولرلن پاكليمز سين بزك دوستمز آلا بولرلن بزك آرمزده دوستلى يوقدر حاصل فرشته لى
بوسوزلرى بولرلن اوزلرينه عبادت قيلغان كافرلرنك عبادتنه راضى بولمالارلنى بيان ايتارلر (بَلْ كَانُوا
يَعْبُدُونَ الْجِنَّ) مشركلر بركه عبادت قيلماديلار بلكه آلا شيطانلارغه عبادت قيلور بولديلار (أَكْثَرُهُمْ
بِهِمْ مُؤْمِنُونَ) مشركلرنك كوبسى (كلسى) شيطانلارغه ايمان كينرر بولديلار يعنى ايتكان سوزلرند
شيطانلارنى چن كوكللرندن راسته توتديلار (فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفَقًا وَلَا ضَرًا) بس بوكونده
(قيامت كوننده) آلارنك بعضسى بعضسنه فائده نپده همده ضررينده مالك بولماس چونكه قيامت كوننده
هر اش الله ايجوندر (وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا) دى كفر سببلى ظالم بولغان آدملركه ايتورمز (ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ
الَّتِي شُونَداين تموغنك عذابى تاتكز (كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ) اول تموغنى بالغانغه توتار بولكز (وَإِذَا
تُنْفَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ) وهر قىچان مكه مشركلرينه ظاهر بولغانلارى حاله قرآن آيتلرمز اوقلسه
(قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ) مكه مشركلرى ايتديلر بو محمد (صلى الله عليه وسلم) توكلدر مگر شونداين ايزدر
(يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ) سزنى طيوى تليدر (عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ) آتالارنك عبادت قيلغان نرسه دن يعنى
صنملارغه عبادت قيلودن (قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا فُلٌ مَقْتَرَى) دى مكه مشركلرى ايتديلر بو قرآن توكلدر
مگر الله غه افترا قيلنغان بالغاندر ديو (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ) دى حقلنى (اسلامنى ياكه پيغمبرلك
اشينى) انكار ايتوچى آدملىر ايتدى (لَمَّا جَاءَهُمْ) حقل اوزلرينه كيلسكاننك صوكنده (إِنَّ هَذَا إِلَّا سَحَرٌ
مُبِينٌ) بو حقل ديگان نرسه توكلدر مگر سحر ايدكى ظاهر بولغان سحر در ديو (وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ
يَنْتَرُسُونَهَا) دى بزمكه مشريكلىر كنه كتابلار بيمرماك اول كتابلارنى اوقورلار ايدى بيمرگان بولساق (وَمَا
أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ) دى مكه مشركلرى اوزرينه سينن بورن قورقوچى پيغمبر بيمرماك
بس نچك آلار سيني بالغانغه توتالار (وَكَتَبَ النَّبِيُّ مِنْ قَبْلِهِمْ) مكه مشركلرى سيني بالغانغه
توتدقلارى كى مكه مشركلرندن اول بولغان كافرلرده پيغمبرلرىنى بالغانغه توتديلار (وَمَا بَلَغُوا مَعْشَرَ
مَا آتَيْنَاهُمْ) دى مكه مشركلرى اوزلرندن بورونغى كافرلركه بيمرگان نرسه نك (قوت اوزون

عمر كوب مال نك) اوندان برينه ده ابرشما ديلر (فَكْتَبُوا رُسُلِي) مكه مشركلرندن بورون بولغان
 كافرلر بيغمه برلرمني يالغانغه توتديلار (فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ) بس منم آلا رني هلاك اينو برلن ائكارم
 نچك بولدى بس مكه مشركلر يده آلا ر كئي بولودان صافلانسون لار (قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ) اي محمد
 عهم مكه مشركلرينه ايت مين سزني برگنه تورلي اش برلن وعظ قيلامن اگر شول وعظمني توتسا كز
 حق لغفه ابرشرسز (أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ خِزْيَانٍ خَائِفِينَ) اول بر وعظ شولدر سز نك الله رضالغى
 ايچون منم مجلسدن ايكشار ايكشار تارالغانكز دئي بالغز بالغز تارالغانكز حالده تورماقكز مونك
 صوكتنده منم اشمده هم منم الله حضورندان كيتركان نرسه مني تفكر قيلكز شونندان صورك منم حق
 بيغمبر ايدكمني بلورسزده حق غه ابرشرسز ومنكولك عذابدان قتلورسز (مَابِصَابِكُمْ مِنْ جَنَّةٍ) سز نك
 بولداشكزده (محمد عهم ده) ديوانه لق بوقدر يعنى فكر قيلساكز بولداشكزده ديوانه لق بوقلغنى
 بلورسز (إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ) يولداشكز توكلدر مگر سزني قورقنوجيدر (بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ)
 آخرتده كلاچك قاطى عذاب دن لك (قُلْ مَا سَأَأَلُكُمْ مِنْ أَجْرِ) اي محمد مكه مشركلرينه ايت مين
 سزدن دين ايراتو اوزرينه اجر دن قا يو نرسه صورادم (فَهُوَ لَكُمْ) اول نرسه سز نك ايچون ايدى
 يعنى سز نك ملككزده بولغان نينداين نرسه ني صورادم البته صورادقم هيچ نرسه بوق (إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا
 عَلَى اللَّهِ) منم اجر م توكلدر مگر الله اوزرينه در (وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) واول الله هر بر نرسه
 اوزرينه شاهد در منم راستلغنى ونيتمنك درستلغنى بلور (قُلْ إِنْ رَبِّي يَقْضِ بِالْحَقِّ) اي محمد عهم
 مكه خلقنه ايت سين درستلكده منم ربم حقلغنى بنده لرننن تلاگان آدمنه آطار (ظالمون) (عَلَامُ
 الْغُيُوبِ) منم ربم غيبلرني بلگوجيدر (قُلْ جَاءَ الْحَقُّ) اي محمد عهم حقلق (اسلام) كيلدى ديو ايت
 (وَمَا يُبْدِى الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ) دئي باطل باشلابده كيلماس قايتادان ده كيلماس يعنى شرك بندي
 آنك اثر يده قالمادى (قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ) اي محمد عهم ايت سين اگر مين حقلقدان آرسام (فَأَنَّمَا أَضِلُّ
 عَلَى نَفْسٍ) بس آنچق مين اوزمنك ضرره آزارمن (وَأَنْ أَهْتَبْتُ) واگر مين حق لغفه كونلسام
 (فَبِمَا يُوحَىٰ إِلَىٰ رَبِّي) بس ربمنك ميكا وحى قيلغان نرسه سي برلن كونلرمن (إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ)
 درستلكده منم ربم هر بر آزغان وحى لغفه كونلگان كشى نك سوزيني اشتوچى در هم
 باقندر هر سوزني بلور (وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فُزِعُوا) واگر سين اي محمد عهم مشركلر نك اولم وقتنده
 ياكه قهرلر دن قوبارلغان وقتنده قايفرولاروني كورساك ايدى الوغ قورقولى اش
 كورر ايدك (فَلَا قُوَّةَ) بس اول مشركلر ايچون بزنك عذابزدن اوتو بولماس (وَأُخِذُوا
 مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ) دئي مشركلرني ياقن اوروندان توتولمش بولور يعنى بير استنندن بير استنه ياكه موقف دان
 تموغ غه يبارلمش بولور (وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ) دئي مشركلر بزمحمد كه ايمان كيتردك ديديلر (وَأَنَّى لَهُمُ
 التَّنَافُوسُ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ) ومشركلر كه نچك يراق اوروندن جيكل بولغان آلوبرلن ايماننى آلوبرلور

(وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ) و تحقیق مشرکوں موندان الٰہ یعنی تکلیف وقتند محمد (عہم) فی انکار قیلور بولدیلار (وَیَقْدُفُونَ بِالْغِیْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِیدٍ) دخی یراق اوروندن غیب کہ آطار بولدیلار یعنی پیغمبرده بولماغان نرسه لرنی پیغمبر حقند ظن برلن سویلا دیلر (وَهَمِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ) دخی اول مشرکوں برلن آرزو قیلغان نرسه لری (اِیْمَانُ لَارِی نْکِ فَاَوْفِ بِرِوٰی واول ایمان برلن عذابدن قتلولاری) آراسند پردہ لنمش بولدی (کَمَا فَعَلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ) ننا کم بولاردان الٰہ بولارغه اوخشاغان کافرلرگه شولای قیلندی یعنی ایمان کیتردک دیگان سوز لرنی وتوبه لرنی قبول قیلنمادی (اَنْهُمْ کَانُوا فِی شَکِّ مُرِیْبٍ) درسندلکه اول کافرلر شک کہ توشروچی شیکدر (سباء سوره سینک ترجمه سی تمام بولدی)

اوتوز بیشنچی سوره ملائکه سوره سی مکده اینگان فرق بش آیت

بسم الله الرحمن الرحيم

(الْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) کولکرنی و بیلرلرنی یار اطقوی اللهغه هراقناو بولغای ایدی (جَاعِلِ الْمَلٰٓئِکَۃَ رُسُلًا) اول الله فرشته لرنی اوزی برلن خاص بند لری آراسند ایلچیلر قیلوچی (اَوَّلِ اَجْنَحَةٍ مِّنْیَّ وَتِلْکَ وَرُبَاعٌ) اول فرشته لری ایکشر هم اوچار هم دور تارقنات ایالری در قنات دان مراد قوشلار قنات کی مادی بولغان قنات مراد توکل بلسکه فرشته لرنک عالم قُدس که آشوغه قوتلری بار معناسند اول قنات نک ایکی هم اوج یا که دورت بولوندان عالم قُدس که آشو قوتلری نک درجه ده تورلی بولوی مراد صِفْوَةُ الْعِرْفَانِ (یَزِیْنُ فِی الْخَلْقِ مَا یَشَاءُ) الله تعه خَلْق تلاگان نرسه سنی آرتدور یعنی بوفرشته لرنک عالم قُدس که آشو مرتبه لرنک تورلی بولوی الله نک تلاوی برلن چونکه الله خَلْق تلاگان نرسه سنی آرتدور (اِنَّ اللّٰهَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ) درسندلکه الله هر بر نرسه اوزرینه کوچی یتکوچیدر (مَا یَفْعَلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَّحْمَۃٍ) رحمتدن الله نک آدملر ایچون آچقان (یبیرگان) نرسه سنی کرک اول رحمت یغور بولسون وکرک رزق بولسون وکرک طبعلق و سلامتک بولسون (فَلَا مُمْسَکَ لَهَا) بس اول رحمتی توتوچی یوقدر یعنی اول رحمتی طیارغه هیچ کمنک قوتندن کیلاماس (وَمَا یُمْسَکُ فَلَا مُمْسَکَ لَهُ) دخی الله نک توتقان نرسه سنی (رحمتی) یباروچی یوق (مِنْ بَعْدِ) الله توتقان نک صوگندان (وَهُوَ الْعَزِیْزُ الْحَکِیْمُ) واول الله تلاگان نرسه سی اوزرینه غالبدر قیلغان اشند حکمت ایاسیدر (بِاٰیٰتِهَا النَّاسُ اَذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَیْکُمْ) ای آدملر الله نک اوزرگه بولغان نعمتی ذکر قیلکوز (هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَیْرِ اللّٰهِ) ایا اللهغه باشقه یاراتوچی بارمی (یَزِیْنُکُمْ مِنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) اول یاراتوچی سزنی کوکن هم بیردن رزقلاندیره در ایدی یعنی شونداین صفده غی یاراتوچی بارمی البته یوق (لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ) هیچ برحقلق اوزره عبادت قیلنغان ذات یوقدر مکر الله تعالی گنده در (فَاَنۢتِ تُؤَفِّکُوْنَ) بس قایووجه دن الله نک برلگندن دوندرلماش بولاسز یعنی فی سبب دن الله فی برلاودن کفرگه دوناسز (وَاَنْ یُّکْتَبُوْکَ فَقَدْ کَتَبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلَکَ) واکرای محمد (عہم) سیننی مکه کافرلری یالغانغه توتسه لاریس تحقیق سیندن بورن بولغان پیغمبرلرده یالغانغه توتلدیلار

(وَاللّٰهُ تَرْجِعُ الْأُمُورَ) دخی اللهغه ایشلرني قايتارلمش بولور (يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) ای آدملر درستلکده اللهنک حشر برلن وعده سی مقدر (فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا) بس سزنی دنیا ترکلگی آلاماسن (وَلَا يَغُرَّنَّكُمُ بِاللّٰهِ الْغُرُورُ) دخی اللهنک مهلت بیرونده سزنی آلدادی شیطان آلاماسن (إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ) درستلکده شیطان سزگه دشمندر (فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا) بس اول شیطاننی اعتقادلار کرده وعمللر کرده دشمن توتوگز (إِنَّمَا يَدْعُوهُمُ بِهِ) آتقی شیطان اوزینک حزبنه (اوزینه ایارگانلر جمله سنه) اُندهر (لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ) اوزینه ایارگان آدملر قزدرلمش تموغ ایالردن بولسونلار ایچون (الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ) شوندا این آدملر کافر بولدیلار آلاغه قاتی عذاب بولغوچیدر (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دخی شوندا این آدملر ایمان کینردیلر دخی ایزگو عمللر قیلدیلار (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ) اول آدملر ایچون گناهلارنی یارلقا وهدیه الوغ اجر (جنت) بولغوچیدر (فَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ) ایا شوندا این آدم کم آنک ایچون یاوز عملی زینلی قیلندی نفس آرزوسی عقلنه غالب بولدقندن رأی بوزلوب یاوز عملنی کورکام که صایادی (فَرَأَاهُمْ سِنًا) بس یاوز عملنی کورکام دیب بلدی یعنی شوندا این آدم یاوز عملی زینتلی قیلنماغان آدم کیمیه البته توکل (فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ) بس درسنلکده الله (تعالی) تلاگان آدمینی آزددر (وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ) دخی تلاگان آدمینی حلقغه کونددر (فَلَا تَنْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَاتٍ) بس ای محمد (عم) اول کافرلرنک آرزولقلارنی وادرننی یالغانه توتولاری اوزرینه حسرتلرک ایچون نفسک کتمه سن یعنی اوزننی هلاک ایتنه (إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبَاتِهِ) درستلکده الله کافرلرنک قیلغان ایشلرینی بلوچیدر (وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَّاحَ) الله جیللرنی یباردی (فَتُثِيرُ سَحَابًا) بس اول جیللر بلوطلارنی اوردن لارندان قوزغاتور بولدیلار (فَسُقْنَاهُ إِلَى بَلَائِمَيْتٍ) بس اول بلوطنی (بلوطدان اینگان یغمورنی) بز اولنلری کیبو سبیلی اولگان شهرکه صوغاردق (فَأَحْيَيْنَاهُ بِالْأَرْضِ) بس اول بلوطدان اینگان یغمور برلن بیرنی ترکزدک (بَعْدَ مَوْتِهَا) اول بیر اولگاننک (کیمکاننک) صوکنده (كَذَلِكَ النُّشُورُ) اولگان بیرلرنی ترکزو کبیدر قبرلردن ساچلوده (قوبارلوده) (مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ) کمدر الوغلتنی وشرافتنی تلاس (فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا) بس بُن الوغاف وشرافت الله ایچوندر بس اول کش الله حضورندان استاسن (إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ) اول اللهغه خوش وکورکام سوز آشار یعنی الله تعالی کورکام و خوش سوزنی قبول قیلور خوش سوزدن مراد اللهنک برلگننی بلدره تورغان (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) دیگان سوز (وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ) دخی ایزگو عملنی الله تعالی کوتارر یعنی قبول ایتار (وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السُّبُتَاتِ) دخی شوندا این آدملر یاوز حیللرنی حیللر قیلورلار بومکردن مراد قریش کافرلرنی نک دارالندوه (مشورت یورطی) ده رسول اکرمنی حبس قیلو یا که اولنرو یا که شهردن قوو حقنه بولغان مکرلری مراد (لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ) بو یاوز مکرلرنی قیلوچیلارغه قاطی عذاب بارددر (وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْورُ) و بو قریش کافرلرنی مکرلری هلاک و بوزوق بولور و هیچ بر فائده

بیرماس (وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ) واللّٰه تعالیٰ سزنی توفراقدان مونڭ سوڭنده منی صوندان یاراتدی (ثُمَّ جَعَلَكُمْ اَزْوَاجًا) مونڭ سوڭنده سزنی جفتلر (ایرلر و خاتونلار) قیلدی (وَمَا تَعْمَلُ مِنْ اَنْثٰی وَلَا تَنْعُ الْاَبْعَالَهُ) و بالا نابوچیلار بالاغه بولگی بولماس دخی بالاسنی قویماس (تابماس) مگر اللهنڭ بلوی برلن یولگی بولور دخی بالاسنی قریار یعنی بولار همه سی اللهغه معلوم (وَمَا يَعْمُرُ مِنْ مُّعَمَّرٍ) دخی اوزون عمرلی آدمنڭ عمرنده آرندرلماس (وَلَا يَنْقُصُ مِنْ عُمُرِهِ) دخی قسته عمرلی آدمنڭ عمرندن کیمنلماس (الافی کتاب) مگر آرندرلسه یا که کیمنلسه اللهنڭ کتابنده در یعنی عامنده در یا که لوح المعفوظه پارلغاندر (اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ) درسنلیکه بو آرندرو و کیمنو الله اوزینه جیکلدر (وَمَا يَسْتَوِي الْبَغْرَانِ) دخی ایکی دیکگزر برابر بولماس (یعنی کافر برلن مسلمان برابر بولماس) (هٰذَا عَذَابٌ فُرَاتٍ سَائِعٍ شَرَابُهُ) بو دیکگزنڭ صوی طاطلی در و اچملکی بوغاردان جیکل اوتوچیدر (وَهٰذَا مَلْعَاجٌ) و بو دیکگزنڭ صوی توزلیدر و اچکانه اغزنی توزلیلغی برلن یاندر و چیدر (وَمَنْ كُلَّ تَاْكُلُوْنَ لَعَنَّا طَرِيًّا) دخی و بو دیکگزلرنڭ هر برسنن چی ایت (سویزی) یعنی بالق آشارسز (وَتَسْتَخْرِجُوْنَ حَلِيَّةً تَلْبَسُوْنَهَا) دخی هر برسنده اوزگزر کیه تورغان زینتلرنی چغار ورسز یعنی بوا یکی دیکگزر بعض فائده لرده برابر بولسه لارده لکن اوزلرنده بولغان صودان مقصود بولغان نرسه لرده برابر توکل لر چونکه بوا یکی دیکگزنڭ برسی نڭ صوینه بورا تورغان نرسه قاطناشدی هم فطرتندن چغاردی شونڭ کبی مؤمن برلن کافرده جومار طلق و بهادرلق کبی بعض صفت لارده برابر بولسه لارده لکن بولار الوغ خاصیتده تورلی بولدیلار برسی اصلی بولغان فطرتنده (اسلامیتنده) قالدی برسنڭ فطرة اصلیه سنی (اسلامیننی) بورا تورغان نرسه (کفر کسینی) قاطناشدی (وَتَرَى الْفُلْکَ فِيْهِ مَوَازِرَ) دخی ای محمد هم بوا یکی دیکگزدن هر برسنده کیمه فی اغزوی برلن صونی یارور کوررسن (لَتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهِ) بو کیمه نڭ یوروی برلن صونی یاروی سز نڭ کیمه لرده یوروب اللهنڭ فضلندان (سودا فائده لرندن) استاوگزر ایچون (وَلَمَّا كُمُ تَشْكُرُوْنَ) دخی اللهنڭ اوزگزرگه قیلغان انعام لارینه شکر قیلوگزر ایچون (يُولٰٓئِكَ فِي النَّهَارِ) اول الله کیچنی کوندزگه کتر (وَيُولٰٓئِكَ فِي النَّهَارِ فِي اللَّيْلِ) دخی اول الله کوندزنی کیچکه کتر (وَسَخَّرَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ) دخی اول الله قیاشنی و آینی مسخر (امرینه بوی صونوچی) قیلدی (كُلٌّ يَجْرِي لِاَجَلٍ مُّسَمًّى) قیاش بران آیدان هر برسی بیلگولنگان کون ایچون (قیامت کونی ایچون) یورلر (ذٰلِكُمْ اللّٰهُ رَبُّكُمْ) سز نڭ بو صفتنده بولغان الله گز ربگزد (لَهُ الْمُلْكُ) اول ربگز ایچون در خوجه لاف (وَالَّذِينَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهِ) دخی سز نڭ الله دان باشقه ائنده گان ذات لارگز (معبودلرگز) (مَا يَمْلِكُوْنَ مِنْ قُطْمِيرٍ) خرما تشی نڭ ائستنده بولغان آق نقطه یا که نچکه تیرسی قدر نرسه فی ده مالک بولماس لار (اِنْ تَدْعُوْهُمْ لَا يَسْمَعُوْا دُعَاۡتِكُمْ) اگر سز الله دان باشقه معبود توتقان نرسه لرگزرگه ائنده ساگزر آلا سز نڭ ائنده وگزنی اشتماسلر چونکه

جانسزلار (وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ) واکر بر تقدیر اُنده وکثرنی اشتهه لرده سزنى اُنده وکثرنی قبول قيلماسلار چونکه آلارنى سزگه فائده بيررگه قدر تلى بوق (وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشْرَكُمْ) دى اول معبودلرگز قیامت کوننده سزنى اوزلرینى اللهغه عبادتده شريك قیلوگثرنی انکار ايتارلار و بوشريك قیلوگثرنى باطللى برلن اقرار قیلورلار (وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ) دى ای محمد عه سیکنا بلب خبر بيروچى الله کى هيچ کم خبر بيرو آلماس (يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ) ای آدملر سزله اللهغه محتاج لارسز (وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ) والله تعالى خلق دان موکسزدر هم مافتالمشدر (إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ) اگر الله تسلاسه سزنى ببارر (بنرر) (وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ) دى ياكى خلقنى (ايکنچى قومنى) کيتيرر (وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ) دى اللهغه سزنى بترب اورنگزغه ايکنچى قومنى کيتيرو آغر توکلدر (وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى) دى هيچ بر گناهلنى نفس ايکنچى نفسنى گناهسننى يوکلاماس (وَأَنْ تَذُعُ ثَقُلَةٌ إِلَى حِمْلِهَا) واکر گناه سببلى آور بولغان نفس اوزينى گناهسننى يوکلارگه ايکنچى نفسنى اُنده سه (لَا يُحْمَلُ مِنْهُ شَيْءٌ) اول گناهدن هيچ نرسه يوکلانمش بولماس يعنى هيچ کم يوکلماس (وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى) واکر چه گناهننى يوکلارگه اُنده لمش کشى باقينلى اياسى قرداش بولسه ده مثلا آتا اوغلنى اوغل آتانى گناهسننى يوکلماس (أَنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ) ای محمد (عه) آخچ سين عذابندن غيب بولغانلارى حاله ربلرندن قورقغان آدملرنى گنه قورقتورسن (وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ) دى نماز اوغان آدملرنى گنه قورقتورسون چونکه قورقتوبرلن بوصفنده دى آدملرگنه فائده لاندور (وَمَنْ تَزَكَّى فَإِنَّمَا يَتَزَكَّى لِنَفْسِهِ) وکدر گناهلار کورندن پاکنسه بس آخچ اول کشى اوز فائده سى ايچون پاکلاندور (وَالَى اللَّهُ الْمُصِيرُ) دى اول الله صايردر اورلک (وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ) دى صوفر آدم برلن کورگوچى آدم برابر بولماس يعنى کافر برلن مؤمن ياکه صمهلار برلن الله (تعالى) (وَالْأَظْلُمَاتُ وَالْأَنْوَارُ) دى قارانغولقلار برلن نور برابر بولماس يعنى ايمان برلن کفر باطل برلن حق (وَالْأَظْلُمُ وَالْأَعْرُورُ) دى کولاگه برلن اسسيليک برابر بولماس يعنى جنت برلن تموغ دى ثواب برلن عذاب برابر بولماس (وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَالْأَمْوَاتُ) دى ترکلر برلن اولکلر برابر بولماس يعنى مؤمنلر برلن کافرلر برابر بولماس (إِنَّ اللَّهَ يَسْمَعُ مَنْ يَشَاءُ) درستلکله الله (تعالى) تلاگان آدمنه حلقنى اشندر يعنى مؤمنلرگه (وَمَا أَنْتَ بِمُسْمَعٍ فِي الْقُبُورِ) دى سين ای محمد (عه) قهرارده بولغان آدملرگه يعنى اولک حکمنده بولغان کافرلرگه حلقنى اشندر آلماسون (إِنَّ أَنْتَ الْأَنْذِيرُ) سين توکلسن مگر بلدرب قورقتوچيسن يعنى سیکنا واجب بلدرب قورقتوغنه اقبال ايتدر و سیکنا واجب توکل (إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ) درستلکله ای محمد (عه) بزسينى پيغمبر ايتب حلق برلن يباردک (بَشِيرًا وَنَذِيرًا) ايمان کيتيرگان آدملرگه اوجماخ برلن سيونچ بيروچى اينب هم ايمان کيتيرمه کان آدملرنى تموغ برلن قورقتوچى ايتب (وَأَنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ) و هيچ برامت يوقدرکه مگر بولسه اول امتنى قورقتوچى پيغمبر ياکه عالم اوتدى (وَأَنْ يُكَذِّبُوكَ) واکر سينى ای محمد (عه) مکه مشرکلرى يالغانغه توتسه لار (فَقَدْ كُتِبَ لِلَّذِينَ

(من قبلهم) بس تعقیق مکه مشرک‌نشدن الٰه بولغان کافرلارده پیغمبرلرینی یالغانغه توتدیلار (جاءتهم
 رسالهم بالبينات) اول مکه مشرک‌نشدن الٰه بولغان کافرلارنڭ پیغمبرلری ظاهر بولغان معجزه‌لرنی کیتردیلر
 (وبالزبر وبالكتاب المنير) دخی ابراهیم (عهم) صحفی کبی صعیفه‌لرنی (دیب حکملری یارلغان
 کاغدلرنی) هم نورلاندروچی کتابنی کیتردیلر (تورات هم انجیل کبی) (ثم اخذت الذين كفروا) مونڭ
 صوکنڭ (پیغمبرلرینی یالغانغه توتقانلاری صوکنڭ) کافر بولغان آدملرنی عذاب بولن توتدق (فكيف
 كان نكير) بس منم انکارم نچک بولدی (الَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ) ایابلیمسنمی ای محمد (عهم)
 درسئلکله الله یوغاریمن صونی (یغهورنی) ایندردی (فَأَخْرَجْنَاهُ ثَمَرَاتٍ مُّتَنَلِفًا لِّوَأَنَّهُا) بس بزاول صو
 برلن ییوردن توشلری (جنسلری و صنفلاری) تورلی بولغان یمشلرنی چغاردق (وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ
 وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا) دخی طاغلاردن باردور تورلی تۈسه بولغان آق و قزل سزق و یول ایالری بولغان
 طاغلار (وَعَرَابِيْبٌ سُودٌ) دخی قاره قارغه کبی غایت قاره بولغان سزق و یول ایالری بولغان طاغلار
 باردور (وَمِنَ النَّاسِ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ) دخی آدملردن و هر بر بیرده ییری تورغان جان ایالرنس
 دخی دورت آیاقلی حیوانلاردن تورلی تۈسه گیلری باردور (كَذَلِكَ) اوشنداق یمشله و تاغلار تورلی
 بولغان کبی آدملرده تورلیدر هر بر بس الله دن قورقمیدر (إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ) آخچ الله دن
 قۇللاری ایچندن عالمرگنه قورقار یعنی الله نی تیوشنچه معرفت قیلغان آدملرگنه (إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ)
 درسئلکله الله (تعالی) اشند غالبدر هم گناهلارنی یارلقاغوجیدر (إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ) درسئلکله
 شوندا این آدملر الله نڭ کتابنی (قرآنی اوقورلار) (وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ) دخی نماز اوقیدیلار (وَأَنفَقُوا مِمَّا
 رَزَقْنَاهُمْ) دخی بزاولرینه رزقلاندرغان نرسه دن الله یولنه صرف قیلدیلار (سَرَّاءُ وَعَلَانِيَةً) یاشرن و آشکاره
 صرف قیلدیلار یا که نفل صدقه نی یاشرن واجب صدقه نی آشکاره صرف قیلدیلار معناسند (يَرْجُونَ تِجَارَةً
 لَّنْ تَبُوْرَ) ضرر ایتومنتفی بولغان سودانی امید ایتکانلری حاله (لِيُؤْفِقَهُمْ أَجْرَهُمْ وَيَرْزِقَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ)
 آلاز نڭ سودالرنس ضررنڭ منتفی بولوب سودالرنڭ الله حضورنڭ رواجلی بولوی آلاغه الله نڭ
 عمللرنڭ اجرلرینی کامل بیروی ایچون هم آلاغه الله نڭ اوز فضلن آرتدروی ایچون (إِنَّهُ غَفُورٌ
 شَكُورٌ) درسئلکله اول الله آلاز نڭ کیمچیلکلرینی یارلقاغوجیدر هم عبادت لرینه ثواب و جزا بیروچیدر
 (وَأَلَدَىٰ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ) وشول نرسه کم بزسیکاو می قیلدق یعنی قرآن (هُوَ الْحَقُّ) اول قرآن
 حقدر (مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ) اوزبنڭ آلدنده غی بولغان نرسه‌لرنی (باشقه الله دن ایندرلگان
 کتابلارنی) راستلاوچی بولغانی حاله (إِنَّ اللَّهَ بَعْدَ لَغَيْبِ بَصِيرٌ) درسئلکله الله بنه‌لرینڭ ایچلرینی
 هم طشلارینی بلگوچیدر یعنی ایچلرینی بلوچی طشلارنی کوروچیدر (ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ) مونڭ
 صوکنده بزقرآنی میراث ایتوب بیدرک یعنی قرآن نڭ سیندن میراث بولوب قالوی برلن حکم
 ایتدک (الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا) قۇل لارمزدن اختیار قیلغان (صایلاغان) آدملرمزگه یعنی اُمکنڭ
 عالمرینه یا که بتون اُمکنڭ (فَمَنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ) بس اول بز اختیار قیلغان آدملردن قرآن برلن

عملده كيمچيلك قیلو سبیلی اوزینه ظلم قیلوچیلاری بار (وَمَنْهُمْ مَّقْتَصِدٌ) دخی اول آدملردن عملده اورطاجه بولغانلاری بار یعنی کوبراک وقتده قرآن برلن عمل قیلغانلاری بار (وَمَنْهُمْ سَابِقٌ بِالْغَيْرَاتِ بِإِذْنِ اللَّهِ) دخی اول آدملردن الله نڭ اذنی برلن ایزگولکرده الک بولغانلاری بار یعنی قرآن برلن اوزی عمل قیلوبنده باشقه لارغه ده قرآنی ابراتب قرآن برلن عمل که کوندروچیلاری بار یا که ظالم دن نادان اورطاجه دان علم ایرانوچی سابی دان عالم مراد (ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ) بو قرآنی امتلرکه میراث ایتب قالدرو یا که الله نڭ اول قیلارنی اختیار قیلوی الوغ آرتوقل و سعادتدر (جَنَاتٌ عَنْ تَخْلُوتِهَا) عدن اوجماخلاری اول عدن اوجماخلارینه بو اوج تورلی آدملر کرلر (يُحَلِّونَ فِيهَا مِنْ آسَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا) اوجماخلارده اول آدملر آلتون دان بولغان بلازلر هم انجولر برلن زینت لشمس بولورلار (وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ) دخی اول آدملرنڭ اوجماخلارغی کیمیلاری جفاک بولور (وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي) دخی اوجماخه کرگان نڭ صوکنده بو آدملر ایتورلر شوندا این الله غه حمد بولسون (أَذْهَبَ عَنَّا الْعَرْزَ) اول الله بزدن قایغونی یباردی (إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ) درسنلکده بزنڭ ربمز البته گناهلارنی یارلقاغوچیدر هم طاعت قیلوچیلارغه جزأ بیروچیدر (الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمَقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ) بزنڭ ربمز شوندا این الله در بزی اوزینڭ فضلنن منگو توراجاق اورونغه (جنت که) ایندردی (لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَمَسٌ) اول منگو توراجاق اورون بولغان جنت ده بزی مشقت توتماس (وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا الْغُوبُ) دخی آنده بزی آروماق توتماس یعنی اول یورطده مشقت لنب آرو بولماس (وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ) دخی شوندا این آدملر کافر بولایلار اول آدملرکه جهنم اوطنی بولور (لَا يُقْبَضُ عَنْهُمْ فِيهِمْ وَتَوَاتُوا) اول کافر بولغان آدملرکه ایکنچی مرتبه اولو برلن حکم قیلنماس اگر حکم قیلنسه املرلر ایدیده راحتلرلر ایدی (وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ عَنْبَابُهَا) دخی اول کافرلردن جهنم عذابندن جیکلک قیلنماس (كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافُورٍ) اوشنداق یعنی بو جزأ کبی هر بر کافرنی یا که هر بر کفران نعمت قیلوچینی جزأ لارمز (وَهُمْ يَصْطَرُغُونَ فِيهَا) دخی اول کافرلر جهنم ده یاردم استاب فحقورلار (رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا) ای ربمز بزی جهنم دن چقار ایزگو عمل قیلورمز (غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ) اولک قیلغان عمل بزدن باشقه بولغان ایزگو عملنی قیلورمز دیو فحقورلار (أَوَلَمْ نَعْمَرْكُمْ مَا بَنَيْتُمْ فِيهِ مِنْ مَدَائِنَ) الله تعالی جواب بیرر شول قدر سزگه عمر بیرمادمو اول وقتده وعظا لانغان آدمگه وعظا نورلف وقت بار ایدی (وَجَاءَكُمْ النَّذِيرُ) دخی سزگه قورقتوچی پیغمبر کیلدی بو وقتدان مراد تفکر قیلورغه هم وعظا لانورغه قدرت بولغان وقت مراد یا که بکرمی یاشدن آلتمشقه قدر بولغان وقت مراد دیگانلر (فَذُوقُوا فَلَا لَيْفَ لِمَنْ مِنْ نَصِيرٍ) بس جهنم نڭ عذابنی تاتوگز کفر سبیلی اوزارینه ظلم قیلوچی آدملرکه یاردچی بو قدر (إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) درسنلکده الله (تعه) کوکلرده و بیرلرده بولغان غیبنی بلگوچیدر (إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) درسنلکده اول الله کوکراک ایلاری نڭ کوکراک داگی سرلرینی بلگوچیدر (هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ) اول الله شوندا این الله در سزنی بیرده خلیفه لر قیلدی یعنی سزگه

بیرده تصرف قیلوغه ابرک بیردی یا که برکز صوئند برکزنی کیلگوچی قیلدی (فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ) بس برکش کافر بولسه کفری نلک جزاسی اوزینه در (وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ) دخی کافراکه کفرلری ربلری حضورنده آرتدرماس (الْأَمَقْنَا) مگر آچونی آرتدر (وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ) دخی کافراکه کفرلری آرتدرماس مگر ضرر ایتونی گنه آرتدر (قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَائَكُمُ الَّذِينَ) ای محمد(عم) مکه مشرکلرینه ایت سین اللهغه عبادتک شریک قیلغان شریک لرگزدن میکا خبر بیرکز (تَدْعُونَ مَنْ دُونِ اللَّهِ) الله دان باشقه اول شریک لرگز که انده رسز یعنی شوندا این شریک لرگزدن خبر بیرکز (أَرُونِي مَاذَا مَلَأُوا مِنَ الْأَرْضِ) میکا خبر بیرکز بیرنلک قایوجز نندن (قایوجز یعنی) یاراتدیلار (أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ) یا که اول معبودلرگز ایچون کوکلرنی یاراطودا اللهغه اورطاقانی بارسی (أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا) یا که اول مکه مشرکلرینه صنملارنی اللهغه شریک توتولاری برلن سوبلاشه تورغان کتاب بیردکمو (فَهُمْ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْهُ) بس اول مشرکلر صنملاری ایچون اللهغه شریک بولودا اول کتابدن دلیل اوزنلکه مو البته بلارنلک هیچ برسی یوق (بَلْ أَنْ يَعْبُدَ الظَّالِمُونَ) بلکه ظالم لر وعه قیلماس (بَعْضُهُمْ بَعْضًا) یعنی ظالم لر نلک (کافرلرنلک) بعضی بعضسنه وعه قیلماس (الْأَعْرُورًا) مگر باطل وعه فی وعه قیلور (إِنَّ اللَّهَ يُمِتُّكَ أَرْضًا وَمَوَاتٍ وَالْأَرْضُ أَنْ تَزُولَا) درستلک الله(تعه) کوکلرنی ویرلرنی آوشولاری مکروه کورلگانلگی ایچون صاقلاب توتار (وَلَمَّا زَالَ نَارُ) واکر کوکلر برلن بیرلر آوشسه لار (إِنْ أَمْسَكْتُمْ مِمَّا مِنْ أَمَدٍ مِنْ بَعْدِ) الله صوئندن (یا که آوشقان صوئندان) کوکلر برلن بیرلرنی هیچ کم صاقلاب توتماس یعنی توتوغه کوچی یتماس (أَنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا) درستلک اول الله شفقتلی هم گناهلارنی یارلقاغوچی بولدی (وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ) مکه مشرکلری یمین لری نلک غایه سی (چیک) الله برلن قسم ایتدیلر (لَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ) اگر اوزلرینه قورقنوجی پیغمبر کیلسه (لِيَكُونَنَّ أَهْدَى مِنَ أَهْدَى الْأُمَمِ) البته ایکی امتدن (یهود برلن نصارادان) حق لغفه کونلگوچیرا کی بولورلاردیو قریشلر که اهل کتاب نلک پیغمبرلرینی یالغانغه توتوغبرلری ایرشکاج قریشلر ایتدیلر یهود برلن نصاراغه الله نلک لعنی بولسون اگر بز که پیغمبر کیلسه ایدی بز یهودلر بران نصاری نلک برسنندن حق لغفه کونلگوچیرا کی بولور ایدک یعنی پیغمبرمزی یالغانغه توتماس ایدک دیو یمین ایتدیلر (فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ) بس مکه مشرکلرینه قورقنوجی پیغمبر (محمد عم) کیلگان زمانده (مَا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا) مکه مشرکلرینه اول قورقنوجی آرتدرمادی مگر حق دان یراقلقنی آرتدردی یعنی شوئار سبب بولدی (اسْتَكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ) یعنی مکه مشرکلرینه بیرده تکبرلکینی آرتدردی دخی یاوز مکرلرینی آرتدردی (وَلَا يَعْصِي الْأَمْرَ إِلَّا الْبَاطِلُ) دخی یاوز مکر چلغاب آلماس مگر اهلنی گنه (یاوز مکر قیلوجی بیغنه) چلغاب آلور ندا که بدر صوغشند شولای بولدی (فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ) بس مکه مشرکلری کتماسار مگر اولگی امتلرنلک حقنده بولغان الله نلک عادتنی کتارلر (یعنی عدا بنی) (فَلَنْ تَجْعَلَ سُنَّتَ

الله تَبْدِيلًا) بس ای محمد عم الله نلک سننه آلهامدرونی طابماسون (وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا)
 دخی الله نلک سننه ایلمدرونی طابماسون (أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ) مکه مشرکری بیرده شامغه
 عراق غه یمن که سیر قیلما دیلارمو البته قیلدیلار (فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) بس
 اوزلرندن الک بولغان کافرلر نلک صوگفی حاللری نچک بولدی اعتبار قیلوب قارامادیلارمی (وَكَانُوا
 لَشُعْبَةً قُوَّةً) حالبوکم اوزلرندن الک بولغان کافرلر مکه کافرلرندن قوت یوزندن قاطیراق بولدیلار
 شولای بولا توووب الله تعالی پیغمبرلرینی یالغانغه توتو سبیلی هلاک ایتدی (وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ
 شَيْءٍ) دخی الله فی عذاب قیلونندن عاجز قیلا تورغان هیچ نرسه بولمادی (فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ)
 کولکرده دخی ده ییرلرده (أَنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا) درستلکده اول الله هر نرسه فی بلوچی وهر نرسه که
 کوچی یتکوچی بولدی (وَلَوْ يَوَافِقُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا) واکر الله آدملرنلک کسب قیلغان نرسلری
 (گناهلاری) سبیلی عذاب برلن توتسه ایدی (مَاتَرَكَ عَلَى ظَهْرٍهَا مِنْ ذَابَّةٍ) ییرنلک آرقاسی (أُتِي
 وَزْنُهُ) بیرده یوری تورغان جان ایاسنی قالدیرماس ایدی یا که هیچ بر آدم بالاسنی قالدیرماس
 ایدی معناسنده (وَلَكِنْ يُؤْخِرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى) لکن آدملرنی بیلگولی بولغان مدت که (قیامت کوننه) قدر
 کیچکتر (فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ) بس هر قیچان آدملرنلک مدتلری (قیامت کونی) کیلسه (فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا)
 بس درستلکده الله تعالی بنده لرینی کورگوچی بولدی هر قابوسی نلک عملنه مناسب جزاسنی بیرر
 (ملائکة سوره سی نلک ترجمه سی تمام بولدی)

اوتوز آلتونچی سوره یاسین سوره سی مکه ده اینگان سکسان اوچ آیت

بسم الله الرحمن الرحيم

(یس) سوره اسمی یا که الله برلن رسولی آراسنده برسر یا که طی تلنچه ای آدم دیمک معناسنده (وَالْقُرْآنِ
 الْعَلِيمِ) حکمت ایاسی بولغان قرآن برلن قسم ایتب ایتامن (إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ) درستلکده سین ای
 محمد (عم) البته دین اویراتر ایچون یبارلگان ایچیلردن سن (عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ) توغری وحق یول
 اوزرلسن (تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ) اول حکمت ایاسی بولغان قرآندان هراشه اُستن بولغان رحمت
 ایاسی بولغان الله نلک ایندرلشنی قصد قیلامن (لِنُنْزِرَ قَوْمًا) اول قرآنی ایندرلدی شوندا بن قومنی
 قورقنوک ایچون (مَا أَنْزَرَ آبَاؤُهُمْ) آتالاری قورنلش بولمادی اول قومنلک (فَهُمْ غَافُلُونَ) بس اول
 قوم ایماندان غافلردر (لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ) تحقیق جهنمی آدملر هم چنلر برلن تولنررمز
 دیگان سوزمز اول قومنلک کوبرا گنه ثابت بولدی (فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ) بس اول قومنلک کوبراگی ایمان
 کینرماسلر (إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا) الله تعه بو قومنی اوخشاتوب ایتده در درستلکده بزقورقنوفائده
 بیرما گان قوم نلک موین لارنده بوغاولار قیلدی (فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ) بس اول بوغاولار ایا کلرینه قدر
 ایرشکوچی در (فَهُمْ مَقْمُورُونَ) بس اول قوم باشلارونی کوتاروچیلر هم کوزلرینی جوموچیلاردر (وَجَعَلْنَا

مَنْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ سَدًّا) دخی بزاو قومنک آللارندان پرده قیلدی (وَمَنْ خَلْفَهُمْ سَدًّا) دخی آرتلارندان پرده قیلدی (فَاعْشَيْنَاهُمْ لَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ) بس اول قومنک کوزلرینی آرتدک بس آلا کورماسلر یعنی گویا که مکه کافرلری ترزسز بیر آستنه بولغان حبس خانه که یابلغان آلدینی وارطینی کورمی تورغان آدملر کی آیتلرده و دلایللرده فکر قیلودان طیللمش لارد (وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ) دخی مکه کافرلری اوزرینه برابدر (أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ) کبرک قورقتسین آلا رنی یا که قورقنماسین آلا رنی (لَا يُؤْمِنُونَ) آلا ایمان کیترماسلر (إِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ) آتچق قورقنورسون سین قرآنغه اویلاؤهم عمل قیلوبرلن ایارگان آدمنی (وَخَشِيَ الرَّحْمَنُ بِالْغَيْبِ) دخی غیب ده رحمت قیلوی الله دان (عذابندن) قورقوی آدمنی (فَبَشِّرْهُ بِمَغْفَرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ) بس آنداین کورکام صفتلی آدم که یارلقاماق وهم الوغ اجر (جنت) برلن سیونچ بیر (إِنَّا نَعْنُ نَعْنُ الْمَوْتِ) درستلکه بز حقیقه اولگان آدملرنی قیلرلرندن قوبارو برلن یا که نادانلق سببلی کما اولگان آدملرنی هدایت و علم برلن ترکوزمز (وَنُكْتُبُ مَا قُلْتُمْ) و آثارهم) دخی اوزلری نلک قیلغان ایزگو عمللرینی دخی یاوز عمللرینی هم ده اوزلرندن صوگ قالغان ایزگو اثرلرینی (أُولَئِكَ قَالُوا هَؤُلَاءِ هُمُ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ) وقف قیلوب قالدرغان مکتب و مدرسه و مسجدلر هم ماللار کی) هم یاوز اثرلرینی (باطل اشئ فاش قیلوب قالدر و تربیه سز بالالار قالدر و کی) همه سنی یازارمز (وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ) و هر برنرسه نی لوح المعفوظک صاقلادق بز (وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ) ای محمد (عه) مکه مشرکلرینه قریه (انطاکیه شهر) ایالرینی مثل قیل (أَذْهَبْنَا الْمُرْسَلُونَ) شول وقتک اول انطاکیه قریه سی نلک ایالرینه عیسی (عه) نلک ایلچیلری کیلوی یعنی یعی هم یونس اسمنه کی ایلچیلری (إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ) شول وقتک بز انطاکیه اهلینه ایکی ایلچی (یعی هم یونس) یباردک (فَكَذَّبُوهُمَا) بس انتاکیه خلقی بو ایکی ایلچینی یالغانغه توتدیلار (فَهَزَرْنَاهُ بِثَالِثٍ) بس بز بو ایکی ایلچینی اوچونجی برلن (شمعون برلن) قوتلادک (فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُّرْسَلُونَ) بس بو اوچ ایلچی ایتدیلر بزرگه (انطاکیه خلقه) دین لیره تراچون یبارلمش ایلچیلر مز دیوانطاکیه خلقی صنمغه عبادت قیلوی خلق بولغان حضرت عیسی باشک انطاکیه خلقه ایکی ایلچی یبارگان بو ایلچیلر انطاکیه شهرینه یاقنلاشقاچ قوی کتب یوری تورغان حبیب النجار اسملی آدمنی کورگانلر حبیب النجار بو ایلچیلردن حاللرینی صوراشقان بولار اوزلرینک نینداین خدمت برلن یورد کلرندن خبر بیرگانلر حبیب النجار سرنک ایلچی بولوب کیلوگزگه دلیلکز بارمی خلقنی نچک اوشاندر سز دیگان بولار ایتکانلر بزر آورولارنی سلامتلندره مز هم آنادن کوز سز طوغانلارنی و آلا تنلیلرنی سلامتلندره مز دیگانلر حبیب النجار نلک بر آور و بالاسی بار ایگان شونی بولارغه کورساتکان بولار قوللاری برلن سیپاغانلار بالاشول ه الله سلامتلنگان حبیب النجار ایمان کینرکان و بو خبر خلق آراسنه فاش بولغان و کوب آورولار بولاردن فائده لاندغانلر هم بولار نلک خبری پادشاهغه ده اشنلنگان پادشاه بولارنی چاقرتوب صوراعان بز نلک معبودلر مزدن باشقه ایکنچی بر معبود بارمی دیگان بولار ایتکانلر بلی سینی هم سینک معبودلرکی بار قیلغان بر الله بار دیگانلر پادشاه

سزىڭ حق كۆردە فكر قىلوب قارايم الى دىب بۇلارنى حبس خانە گە ياققان صوكرەھىر حضرت عيسى شمعوننى بىبارگان
 حضرت شمعون اوزىنى تانتماينچە غنە انطاكيە شەھرىنى يۇرگان انطاكيە خلقى بىرلن كوب صعبت قىلغان
 تمام دوستلاشقانلار ھەم شەھەرگە موندان يىغشى آدمىڭ كىلوندىن پادشاھغە دە خبر بىرگانلار پادشاھ بىرلن دە
 تمام ايلاشوب دوستاقى حاصل ايتكان حضرت شمعون تمام الفتان بىنكاچ پادشاھغە ايتكان مېن اشته من
 سىن ايكى آدمى ھېسكە ياقانسن ايكىن آلارنى نى سېبىلى يابىڭ وايتكان سوزلىرىنى اشته ئىمى ودعوى
 قىلغان اشلرىنى بىلدىمى دىگان پادشاھ بوق دىگان ھەم بوايكى ايرىنى حبسدىن چاقىرغان شوندىن صوڭ
 حضرت شمعون بامانگان بولوب بوايكى ايرىدن صورا شەھەر باشلاغان سزنى موند دىن ئۆپرە تر اېچون كىم بىباردى
 دىگان بۇلار ھەر بىر نرسە نى بارا توبە شرىكى بولماغان الله بىباردى دىگانلار حضرت شمعون اول الله نى بىرگە
 قصە لىق بىرلن كەنە صفىلاب كورساتكز دىگان بۇلار ايتكانلار اول الله نىڭ صفى شول تىلاگان نرسە سنى قىلور
 وتلاگان نرسە سى بىرلن حكىم قىلور دىگانلار حضرت شمعون ايتكان دىن ئۆپرە تر اېچون الله طرفىدىن
 ايلېمى بولوب بىبار لوكرگە دىللىكز بارمى دىگان بۇلار ايتكانلار بار پادشاھ نرسە تلى شونى قىلامز دىگانلار
 پادشاھ بۇتونلاى ايكى كوزىد بولماغان بىر ايرى بالانى كىتر تىكان بۇلار الله غە دعا قىلغانلار حضرت شمعون اېچىدىن
 آمىن دىب تورغان شوندىن صوڭ كوز اورنى يارلغان بۇلار ايكى توگارك نرسە آلوب كوز قىلار بىنك
 اېچنە قويغانلار بالانىڭ كوزى سلامىلىنگان حضرت شمعون پادشاھغە ايتكان سېنە مەبودلر كىدىن صورا بۇلار
 قىلغان اشنى قىلسەلار اوز كادە مەبود كادە شرافت بولور دىگان پادشاھ ايتكان اى شمعون سىندىن ياشىرىن
 سىر بوق ايتىدى بىزنىڭ مەبودلر مە اشته مىلردە كورمىلردە ضرردە فائىدە ايتەن آلەملار دىگان مونىڭ صوڭنە
 حضرت شمعون ايتىدى اكر مەبود كز اولسگان آدمىنى تر كزىمە ايمان كىترە مەزدىو حاضرىدى كون بورىن
 اولسگان بالانى كىترگانلار بۇلار الله غە دعا قىلغانلار حضرت شمعون آمىن دىو تورغان بالا ترلگان ھەم
 ايتكان مېنى اولسگان تەوغلنىڭ يىدى چۆرىنە كرتىلر مېن سزنى حاضرىكى اعتقاد كزىدن قورقتانمىس
 بوجىكتلرگە ايمان كىتر كز دىگان ھەم بىدى اوجماخ ايشكارى آچلىدى بىر كوركام جگت كوردم (حضرت عيسى)
 بواوچىسە (شمعون، يىحى، يونسقە) شفاعت قىلار دىو بولالانىڭ سوزى پادشاھغە ائىرايتىدىكى بىلگىچ
 حضرت شمعون پادشاھغە نصىحت قىلور غە كرشى ھەم پادشاھ كوب جماعت بىرلن بىرگە ايمان كىترماگانلرىنى
 الله تعالى حضرت جبرائىل تاوشى بىرلن ھلاك ايتىدى (قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا) بوايلچىلرگە انطاكيە
 خلقى ايتىدىلر سىز توگل سىز مگر بىزنىڭ كىمى آدم سىزدىو (وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ) دىخى رحمت قىلوچى
 الله سىزگە وحىدىن وايلچىلىك دىن ھېچ نرسە ايتىرمادى (إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تُكْذِبُونَ) سىز توگل سىز مگر ايلچىلىك
 دعواسىنىد يالغانچىلار سىزدىو (قَالُوا رَبَّنَا عَلِّمْنَا لَنَا لِيَكُنَّا رُسُلًا يَرْسِلُ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا) حضرت عيسى نىڭ ايلچىلىرى ايتىدىلر
 رىمىز بلە درىستلىك بىز سىزگە دىن ئۆپرە تر اېچون بىبارلىش ايلچىلر مە (وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) دىبىزنىڭ
 اوزىمىزگە واجب توگلدر مگر ايلچىلىكىمىزنى ظاھىر ايتىدىر (قَالُوا أَنْتُمْ لَا تَطِيقُونَ) انطاكيە خلقى ايتىدىلر
 بىز سىزنىڭ سېبىلى شوملانامىز (لَمْ يَنْتَهِوا لَمْ يَنْتَهِوا لَمْ يَنْتَهِوا) اكر سىز بودىن گە ائىدە دىن طىلما سىزگە ائىدە

قیلوچی پیغمبرلارنی خورلاوچیلار البته حسرتلی بولوغه لایق لاردر (اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ
 الْقُرُونِ) ایا مکه کافرلری بلمادیلر می بز آلاردان انک زمان اهللرندن کوبمسنی هلاک ایتدک (اَنَّهُمْ
 الْيَوْمَ لَا يَرْجِعُونَ) درستلکده هلاک قیلنوجی لار یالغانغه توتوچیلارغه قایتماس لار یعنی قایتماولارینی
 بلمادیلر (وَاَنْ كُلُّ لُجَاةٍ لَّدَيْنَا مُعْضَرُونَ) درستلکده خلق لارنک هر برس جیولمش بولورلار و بزنلک
 حضور مزده جز آ ایچون قیامت کوننده حاضر قیلنمش بولورلار (وَاَيَّةٌ لَهُمُ الْاَرْضُ الْمَيْتَةُ
 اَحْيَيْنَاَهَا) دخی آدملر ایچون قبرلردن قوبارلارنک بارلغنه اولگان بیر دلیلدر بز اولگان
 بیرنی ترگزدک (وَاَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا) دخی اولگان بیردن اورلقلار چقاردق (فَمِنْهُ
 يَأْكُلُونَ) بس اول اورلقدان آشارلار (وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَاَعْنَابٍ) دخی بز بیرده
 خرما آغاچلارندان همده یوزم آغاچلارندان باغچه لار یاراتدق (وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ) دخی
 بز بیرده چیشمه لر یاروب چقاردق (لِيَاْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ) بو ذکر قیلنغان آغاچلارنک یمشنن آشاسون لار
 ایچون (وَمَا عَمَلَتْهُ اَيْدِيهِمْ) دخی قوللاری یاساغان نرسلردن آشاسون لار ایچون یا که اول یمشنی
 قوللاری یاسامادی معناسنه یعنی اول یمشله محض اللهنک یاراطوی برلن بندنلرنک فعلی برلن توکل
 معناسنه (اَفَلَا يَشْكُرُونَ) ایا بونعمتلرگه شکر قیلماسلار (سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا) تورلی
 صنفلارنک کلسنی یاراتقان الله نقصان صفاتلاردن براق بولدی (مَا تُنْبِتُ الْاَرْضُ) بیراوسدرگان نرسلردن
 یعنی اوسوینه بیرسبب بولغان نرسلردن (وَمِنْ اَنْفُسِهِمْ) دخی بندنلرنک اولرندن تورلی صنفلار (ایبرلر
 و خاتونلار) یاراتدی (وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ) دخی بندنلرنک بلمی تورغان نرسلردن تورلی صنفلار یاراتدی
 (وَاَيَّةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ) دخی بندنلر ایچون بزنک الوغ قدرتمزگه کیچ علامتدر اول کیچدن کوندزنی
 صوررمز (فَاِذَا هُمْ مُظْلَمُونَ) بس شول وقتک آدملر قارانغولقغه کررلر (وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ) دخی
 قیاش کوکنک اورتاسنه عمرینک آخیرینه ایرشه تورغان تعیین قیلغان چیک که قدر برر اوزینک قرارلانا
 تورغان اورنده ایرشکانگه قدر عملندن بوشانغان آدم عملندن بوشانغان صوکنک قرارلانغان کبی قیاشنه
 حرکت عمری تمام بولغاننک صوکنک قرارلانور بعضیلار (لَا مُسْتَقَرَّ لَهُ) دیو اوقغانلار بوسوزگه قاراغانه
 معناسی قیاش بوشلق تعبیر قیلنغان فضا ده یورره ییچ نرسه ده مرکوز بولماغان معناسنه (ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
 الْعَلِيمِ) بو قیاشنک یوروی هر نرسه نی بلوچی و هراشه غالب بولغان اللهنک تقدیریدر (وَالْقَمَرُ قَدَرًا
 مَنَازِلٌ) دخی آی آنک سیرنی یکر می سیگیز منزله چیکلادک (حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ) ایسکی خرما
 صاباغی (ترمه زی) یا که یوزم صالقمی (صاباغی) نلک کاکری بوتاغی کبی بولغانغه قدر (لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي
 لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ) بس قیاشقه آیغه ایرشوب آیغه طغرلق بیروی درست بولماس (وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ)
 دخی کیچنک کوندزگه الک بولوی درست بولماس بلکه کیچ کوندز نلک ملنه کیلور (وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ)
 و بولارنک کلس کوکن سیر قیلورلار یعنی قیاشلار و آیلار یا که قیاش برلن آینی ذکر یلدزلارنی
 یلدزگانلگی ایچون یلدزلار سیر قیلوچی معناسنه بولور بواورنده شوندن آرتق سوبلارگه قوتدن

كىلمادى مفسرلىرى بىنانچە تورلى سوزلىرى بار استاگان آدم مراجعت قىلور (وَأَيُّهُمْ) دىنى آدملىرى ايچون
 بىزنىڭ قدرىمىزگە علامىتىز (أَنَا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلِّ الْمَشْهُونِ) درسلىكىدە بىز آدملىرىنىڭ سودا قىلورغە
 يىبارگان بالالارىنى اچى طولى بولغان كىمەدە يوكلاڭ (وَحَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ) دىنى آدملىرى ايچون
 كىمەنىڭ اوغشاشىدىن آتلانلار تورغان نرسەلىرىنى (توھنى) ياراتتى چونكى توھ قىرى يىزىڭ كىمەسى كىي
 ياكە پراخوتلارغە وباشقە ماشىنلارغە اشارت بولور (وَأَنْ نَّشَاءُ غَرَقَهُمْ) واگر تىلاساڭ بىز آدملىرىنى دىڭزىدە
 غرق قىلورمىز (فَلَا صَرِيحَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ) صوغە باتقاننىڭ صونكىڭ آدملىرى ايچون باتودىن قۇتقارە تورغان
 ياردىچىدە بولماس ھەم صوغە باتوب اولودىن قۇلمىشە بولماسلار (الْأَرْحَمَ مَنَّا وَمَتَاءَ إِلَى خَيْرٍ) مگر قۇتقارلار
 بىزدىن رحمت ايچون ھەم بىر وقتقە قدر دىنيا تىركلىگى بىرلن فائىدەلاندىر ومىز ايچون (وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا) وھىر
 قىچان كافرلىرگە قورقۇڭز دىو ايتىلسە (مَابَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ) آللىڭزىدە بولغان نرسەدىن (اونىڭان
 واقعەلردىن) دىنى آرتىڭزىدە بولغان نرسەدىن (آخِرَتِ عَذَابِنَا) (لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ) رحمت قىلىنىش بولۇڭزىنى
 امىد ايتىۋىڭز ايچون يعنى شول روشچە ايتىلسە يوز دوندىرلىر (وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ) كافرلىرگە
 رىبلىرىنىڭ ايتىلىدىن بىر آيت كىلماس (الْأَكْثَرُ عَنَّا مُعْرِضِينَ) مگر كىلىدى ايسە اول آيتىدىن يوز دوندىرلىر
 (وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ) وھىر قىچان مكە كافرلىرىنە مسلمانلار طرفىدىن ايتىلسە (انْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ) الله اوزىڭزگە
 رىزقلىدىغان نرسەدىن صرف قىلىڭز دىو (قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا) كافر بولغان آدملىرى ايمان
 كىتىرگان آدملىرگە ايتىدىلر (أَنْطَعُمْ مِنْ) ايا بىز شول آدمنى طعاملىدىرىمىزى (لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَطَعَمَهُ) اكر الله
 تىلاسا اول آدمنى طعاملىدىر ايدى (إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا ضَالَالٌ مُبِينٌ) ز (مسلمانلار) توگلىسىز مگر ظاهر آرزونلىقى
 سىز يعنى بىرگە اللهنىڭ تىلاوينە خلاف بولغان اش بىرلن بىيورەسىز (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ) دىنى كافرلىر
 مؤمنلىرگە ايتىلورلىر بوقىرىلدىن قوبارلو وعىسى قىچان (إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اكر سىز راست سوزلىلردىن
 بولساڭز (مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً) كافرلىر كۇماسلىر مگر بىر تاوشنى (اسرافىل ھەم نىڭ اولگى سورىنى)
 كۇتارلىر (تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ) اول بىر تاوش كافرلىرىنى توتار ھالبوكم اول كافرلىر ئىچىشە تورغان بولورلار
 يعنى ساتو آللارلارنىدە وباشقە معاملەلەرنىدە ئىچىشە تورغان بولورلار قىيامت بولوى كوكلىمىرىدە كىلماگانىدە
 بولور (فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً) بس اشلردىن بىر اشكە قوشارغەدە كۇچلىرى بىنماس (وَلَا إِلَى أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ)
 دىنى ايو جىماعتلىرى ياننىدە قايتا آلماسلار بىلكە شول ادرىدە اولەلرلىر (وَنُفِخَ فِي الصُّورِ) دىنى ايكىنچى
 مرتبە صوغە آرلىش بولور صوغە اروجانلىرىنى حىشرايچون چاقىرودىن كىنايە بولادر (فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ
 إِلَى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ) بس شول وقتىدوق قىردەگى آدملىر قىبرىلدىن رىبلىرىنە آشقرلار (قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا
 مِنْ مَرْقَدِنَا) آدملىردىن كافر بولغانلارى ايتىلورلىرىنى حىسرت بىزگە بىزنى يوقلاغان ادرىلارمىزدىن (قىبرىلرمىزدىن)
 كىم قوباردى (هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ) فرشتەلر ياكە مؤمنلىر ايتىلورلىر كافرلىرگە جواب بىيرىب
 ياكە كافرلىر اوزلىرى اقرار قىلور ايتىلورلىر بوقىرىلدىن قوبارلو اللهنىڭ وعى قىلغان نرسەسى دىنى بىيغىبىرلىرىنىڭ

راست بويلا گمان نرسه سیدر دیو (اِنْ كَانَتْ اِلَّا صَيِّعَةً وَاحِدَةً) بوايكنچی صور بولمادی مگر بر تاروش بولدی (فَاَذَاهُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُعْضَرُونَ) بس هر قیچان ایکنچی صور بولسه بون آدملر جییلماشلاردر هم بزنگ حضور مزغه حاضر قیلنمش لاردر (فَالْيَوْمَ لَا تَنْظِلُّمُ نَفْسٌ شَيْئًا) بس بون آدم الله حضورینه حاضر قیلنغان کونده هیچ بر نفس که هیچ نرسه طلم قیلنماس (وَلَا تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) دخی هیچ بر نفس که جزاً بیرلماس مگر عمل قیلنغان نرسه سی ننگ جزاًسی بیرلور یعنی ایزگو عمل قیلنغان بولسه ایزگو جزاً یاوز عمل قیلنغان بولسه یاوز جزاً بیرلور (اِنَّ اَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ) درستلکده بوکونده اوجماخ ایالری (فِي شُغْلٍ فَاكُهُونَ) مشغنسر اشلرده در هم نعمت لر برلن لذتلنوجیلاردر (هُمْ وَازْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ) اوجماخ ایالری هم خاتون لاری کولا که لرده در (عَلَى الْاَرَائِكِ مُتَكِئُونَ) زینتلی سر برلر اوزرنده طایانوب توروجیلاردر (لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ) اوجماخ ایالری ایچون اوجماخده لذتلی یمش لر باردر دخی آلا رایچون دعوی قیلنغان و آرزو قیلنغان نرسه لری باردر (سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ) رحمت قیلوچی ربلرنن ایتلو یوزندن آلا رغه سلام باردر یعنی الله تعالی اوجماخ ایالرینه بالذات یا که فرشته لر آرقی سلام ایتور (وَامْتازُوا الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ) ای کافرلر بوکونده (قیامت کونن) مؤمنلردن آبرلوگز (اَلَمْ اَعْهَدْ اِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ) ای آدم بالالاری سرکه عهد قیلمادمو یعنی سرکه الله دان باشغه عبادت قیلماو ایچون دلیللر تعیین قیلمادمو البته قیلدم (اَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ) شیطان غه عبادت قیلنماس سزاق (شیطان سوزی بویچه برماس سزاک) برلن (اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ) درستلکده اول شیطان سزنگ ایچون دشمانلغی ظاهر بولغان دشماندر (وَاَنْ اَعْبُدُوْنِي) و میکا عبادت قیلکزد دیو عهد قیلمادمو (بیرمادمو) (هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) میکا عبادت قیلو توغری و حق یولدر (وَلَقَدْ اَضَلَّ مِنْكُمْ جِبَلًا کَثِیْرًا) و تحقیق شیطان سزدن کوب خلقنی آزدردی (اَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ) اباسز عقلگزی یرتب قازاب شیطان ننگ دشمانلغی بلور بولما دگزمو (هٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ) بوکوزگه کورنگان نرسه سرکه وعده قیلنغان جهنمدر (اضلوهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ) بوکونده دنیاده انکار قیلوگز سببلی جهنم که کورگز واسی لکنی تاتوگز (الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلٰی افْوَاهِهِمْ) بو قیامت کونن آدملرننگ آغلارینی مهرلرمز یعنی آغلارونی سویلاشودن طیارمز (وَتُكَلِّمُنَا اٰیٰتِهِمْ) و بزرگه آدملرننگ قوللاری سویلاشر (وَتَشْهَدُ اَرْجَاؤُهُمْ) دخی آباقلاری گواهلر بیرر یعنی قوللارنده و آباقلارنده گناه اثرلری ظاهر بولور یا که قوللاری و آباقلاری قیلنغان گناهلاری اوزرینه دلالت قیلور (بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) کسب قیلنغان نرسه لری برلن (وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلٰی اَعْيُنِهِمْ) و اگر تلاساک بز کوزلری اوزرینه مسع قیلورمز یعنی کوزلرینی بزنولای بترب صوقر قیلورمز (فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ) بس عادت اینکان یوللارینه آشغورلار (فَاَنۢی یُبْصَرُونَ) بس کوزسز یولنی نچک کوررلر (وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَا عَلٰی مَكَانَتِهِمْ) و اگر تلاساک باصقان اوردن لارنده صورتلرینی آلاشرمز (فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ)

بس بارور غده کوچلری بتماس دخی قایتور غده کوچلری بتماس (وَمَنْ نُّعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ)
وكمدر اول كشيگه اوزون عمر بيرساك اول كشيینی باراطلوده اشین ایلندر رمز یعنی اول كشيگه
قوت اورننه ضعیف اسك ياشلك اورننه قارتلف كيلور همیشه ضعیف لگی آرتور وقوتی كیمی
بارور (أَفَلَا يَعْلَمُونَ) بس كافرلر بلماسلرمی یعنی بواشلرگه قادر بولغان الله چك قبرلردن قوباروغه
قادر بولماسون كافرلر محمد (صلعم) نی جرچی ديديلر الله تعه شونی رد قيلوب ذكر قيلناچاق آيتنی
ايندردی (وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ) وبز محمد (عم) گه قرآن اويراتومز برلن شعر اويراتماك چونكه قرآن
برلن شعرنك اغظلاريدك معنالاريدك باشقه (وَمَا يَنْبَغِي لَهُ) دخی محمد (عم) گه شعر مناسب ده بولمادی
(اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ) بزنك محمد (عم) گه اويرتكان نرسه مز توكلدر مگر وعظدر دخی
ظاهر بولغان قرآندر وعبادت خانه لرده او قلاتورغان سماوی بر كتابدر (لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ مُبِرًا) ترك
(عقلی) بولغان آدمی قورقتسون ايچون اول قرآنتی ايندرلدي غافل آدم ميت حكمنك بولغانلغی
ايچون الله تعه ترك آدمی ديدی (وَيَعْقُ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ) دخی كفرلرله دوام اينكان آدم لر
اوزرينه عذاب سوزی واجب بولسون ايچون (اَوَلَمْ يَرَوْا) ايا كافرلر بلماديلرمی (اَنَا خَلَقْنَا لَهُمْ
مِمَّا عَمِلَتْ اَيْدِيُنَا اَنْعَامًا) درستلكك بزالار ايچون اوزمزنك قدرت قوللارمز پار قيلغان نرسه لردن
دورت آياقلى حيوانلار باراتسقى (فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ) بس اول كافرلر اول دورت آياقلى
حيوانلار غه خوجه لادر (وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ) دخی بزال اول دورت آياقلى حيوانلارنى اول كافرلرگه
بوی صونوچي قيلسقى (فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ) بس اول دورت آياقلى حيوانلاردان در
آتلاناچاق حيوانلاری دخی اول حيوانلارنك ايتلرندن آشالار (وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ اَنْعَامٍ) دخی اول كافرلر ايچون
اول دورت آياقلى حيوانلارده فائدلار باردر جونلاری وتيريلری كبی (وَمَشَارِبٌ) دخی اچملك لر
باردر (سوتلری) وقتقلاری كبی (أَفَلَا يَشْكُرُونَ) ايا بوقدر نعمتلرگه شكر قيلماسلارنى (وَاتَّخَذُوا مِنْ
دُونِ اللَّهِ اَلِهَةً) كافرلر الله نك شول قدر كامل قدرتنی وظاهر نعمتلرينی كوره توربه الله دن باشقه معبودلر
تورتديلار (لَعَلَّهُمْ يَنْصَرُونَ) معبودلری طرفندن ياردم بيرولرينی اميد اينكانلری حاله (لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَهُمْ) معبودلری كافرلرگه ياردم بيروگه قادر بولماسلار (وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُّحَضَّرُونَ) مالبوكم اول كافرلر معبودلرينك
ياردمی ايچون حاضر قيلنمش عسكرلدر یعنی معبودلرمز صاقلار وياردم ايتارديو حاضرلانب تورالار
(فَلَا يَعْزُبُ عَنْهُمْ) بس ای محمد (عم) كافرلرنك الله نك شريگی باردیگان سوزلری سینی قايفرتماسن
(اِنَّا نَعْلَمُ مَا يَسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ) درستلكك بز كافرلرنك ياشون قيلغان نرسه لرنيده همك آشكاره قيلغان
نرسه لرنيده بله مزهر قايموس برابرنده تيوشلی جزا بيررمز حشونك حقلغنی احياتك الله تعالى ذكر قيلناچاق
آيتنی ايندردی هم اول آيتنك نزولنه سبب شول خلف اوغلی أبی بروقتنه قولنه قورغان سواك توتوب
رسول الله غه كيلدی هم اول سواكنی قولى برلن تاراتوب كورساندی وايتدی ای محمد (عم) الله بو قورب
وتارالوب بئكان سوا كنيدك ترگزه ديوا اعتقاد قيلاسنمی ديدی رسول الله ايتدی بلی شولای اعتقاد قيلام

الله بوسيا كنيده، ترگزهرهم سينيده، ترگزهر وجهنم گه كرتريدى (أَوَّلَم يَرِ الْإِنْسَانَ) ايا آدم (خلف اوغلى
 ابى) بلمادىمو (إِنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُّطْقَةٍ) درسلكده، بر آدمنى منى صونمن ياراتى (فَأَذَاهُ وَخَصِيمٌ مُّبِينٌ)
 بس شول وقتده، آدم بركه ظاهر و قانى دعوى برلن دعوى قيلشورچيدر اوزىنى منى صونمن ياراتقان الله نك
 قاينادن ياراطويى انكارايتنه (وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا) وقورغان سويك برلن بركه، مثل بيان ايندى (وَنَسِيَ خَلْقَهُ)
 دغى اوزى نك نجس منى صونمن ياراتلويى اوندى (قَالَ مَنْ يُحْيِ الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ) اول آدم ايندى
 بوسيا كنى كم ترگزهر حالبوكم بوسياك چرگان وتارالغان ديويى بوسيا كنى چرب وتارالوب بتكانك
 صونك اولگى حالتنه كم قايتار ديو (قُلْ يُعِيبُهُمُ اللَّهُ أَنْشَاءَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ) اى محمد (عم) بوكشيگه ايت سين
 بوسيا كنى اول مرتبه ده يوقدن بار قيلغان الله ترگزهر (وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ) واول الله بتون خلقنى آيرب
 آيرب بلوچيدر ونچك ياراتاچاغنيده، بلور (الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا) شونداين الله در
 اول الله سز نك ايچون جاشل صولى آغاچدن (مرخ برلن عفار آغاچى) اوط چغارر (فَأَذَانْتُمْ مِنْهُ تُقْتُلُونَ)
 بس شول وقتده سز اول جاشل آغاچدن صوغب اوط چغارر سزيى بو آغاچدن چقان نرسه نك اوط بولونده
 شيك قيام سز بس جاشل آغاچدن اوط چغاررغه قادر بولغان الله نچك اولكرنى ترگزهر قادر بولاسن
 حالبوكم جاشل آغاچه اوت نك ضدى بولغان صوده بار (أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ)
 ايا الوغ بولغان كوكلرنى دغى ييرلرنى ياراتقان الله نك كچى يىكوچى توگلى (عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ)
 آدملر نك ذات صفتنه مثلى بولغان آدملرنى ياراتوغه ياكه كوكلرگه وييرلرگه نسبت كچكنه لكه وحقير لكه
 آدملر نك مثلى بولغان آدملرنى ياراتوغه قادر توگلى معناسنه (بَلَى) بلى الله قادر در (وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ)
 واول الله كوكب مخلوقلار ياراتوچى وكوكب بلوچيدر يعنى الله نك مخلوق ومعلومى كويدر (إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ
 شَيْئًا) آيچق الله نك امرى بر نرسه نك بار بولويى تلاكان وقتده (أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ) اول نرسه گه بار بول
 سين ديما كيدر (فَيَكُونُ) بس اول نرسه بار بولور (فَسَبَّحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ) بس قدر تنده
 هر نرسه نك ملكى بولغان الله غه مشركلر نك صفتلاهان نرسه لرندن يراقلق باردر (وَالَّذِي تُرْجَعُونَ) دغى
 اول الله غه هم، كز قايتارامش بولور سز يس سوره سى نك ترجمه سى تمام بولدى

اوتوز يىنجى سوره صافات سورهمى مكده اينگان يوزده سكسان ابكى آيت

بسمه ————— - الله الرحمن الرحيم

(وَالصَّافَاتُ صَفَاءً) عبادتده صاف بولغان مؤمنلر نك نفسلرى برلن قسم قيلوب اينانم ياكه عبوديت مقامده
 صاف بولغان فرشته لربلن قسم ايتب ايتنه من معناسنده (فَالزَّاجِرَاتُ زَجْرًا) دغى كفردن و بوز قلقلاردن
 طيفوچى نماز برلن ياكه بلوطلارنى قورقتوب سروچى فرشته لربلن قسم ايتوب ايتنه من (فَالنَّالِيَّاتُ
 ذِكْرًا) دغى الله نك ذكرينى (قُرْآنِي) اوقوچى نفسلر برلن قسم ايتوب ايتنه من (أَنَّ الْمَكُّمُ لَوَاحِدٌ)
 درسلكده سز نك معبودكز الهه بردر (رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول معبودكز كوكلر نك

هم پيرلرنك تربيه ايتوچس در (وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ) دخی كوكلر برلن پيرلر آراسنده بولغان نرسه لرنك تربيه ايتوچسيدرهم قوايشنك ظاهر بولاتورغان هم غائب بولاتورغان اورنلارينك رېسى در (اَنَا زَيْنًا السَّمَاءِ الثَّمِينَا) درسنلكده بىز سزگه ياقين بولغان كوكنى زينت لادك (بَزِينَةُ الْكُوكَاكِبِ) يلدزلار زينتى بران (وَحَفَظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ) دخی بويلدزلرنى هر بر الله تئى طاعتندن چقغان شيطانندن يالقونلار آطوبرلن صافلادق (لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى) شيطانلار اشدورگه بلند بولغان جماعت كه (فرشته لركه) قولاى صالماسلار يعنى فرشته لر سوزينى اشماسلار (وَيُقَدِّفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ دُحُورًا) قاولاب يبارو ايچون كوكنك هر يانغندن يلدزدان حاصل بولغان اوط اوچقون لارى برلن آطلمش بولورلار (وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ) دخی اول شيطان لار ايچون موندان باشقهده هميشه بولغان عذاب (آخرت عذابى) باردر (الْأَمِنْ خَطْفَى الْخَطْفَةِ) مگر شيطان لاردان فرشته لر سوزينى اشدورلر فرشته لر سوزينى كينت اورلاب آلغان شيطان لارغنه (فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ ثَائِبٌ) بس اول شيطانغه ياقطى يلدز اولى نك اوچقونى ايارر بوذكر قيلنغان نرسه لوده واقع كه هم مسن كه اصلاخلانق يوق چونكه هيچ كم يلدزلار عالمى نك بىزك عالمزگه باشقه بولغان برعالم بولوينى انكار قىلا آليد رهم يلدزلار عالمينك بىزك عالمزدن آرتوق قوه روحانيه كمالات علميه برلن زينت لنگان بولغاناقنى ده انكار ايتنه آلمى چونكه بويلدزلار عالمى كوزكورونك بىزدن يوغارى هم وجودده بىزدن الك البته وجودكه ايارگان كمالات بىزدن اُستن بولالار ايندى قوه روحانيه سفليه دن بولغان شيطان لارنك آدم نوعسندن دوستلار توتوب آلا رغه غيب نرسه لردن خبرلر كينرو ايچون قوه روحانيه علويه دن علم لر اورلاوين هم الله نك آلارنى يلدز اوچقون لارى برلن آطويك عقل كه يراق توكل اگر اينساك بويلدزلارنك اوچقون لارى نك تشوينه طبيعى سبب بار شيطان لار مندى ايچون توكل ديوجوايك اينورمز اجسام ناريه دن بولغان شيطان لارنك بويلدز كى كورنگان اوچقون لارغه توغرى كليوى وقتنك شول اوچقون لارنك تشوينه سبب طبيعى موجود بولور ننا كه تيليفون وتيليوگرام بيلرى نك ساچلوى وقتنك بلوط داغى ايليكتريق (كه رباعه) تأثير حاصل بولاتونناك ايليكتريق بيلرى اوزى اوتب كينكان هوا اورطاسنك كوزگه كورنگان اوزگارشنى پيدا قىلا بس يغمورلاردان وصاعقه دان عادتندن طش نرسه لرشه شونك كى شيطان لارنك هوا اورطاسنك اوتوى بو اوچقون لارنك هر كتنده برتورلى انقلابنى پيدا قىلورده اول انقلاب اوچقون لارنك تشوينه سبب بولور اگر شيطان نرسه ديوسوال قىلساك الله نك خلقتدان بر مخلوق بىزنى اول كوره بىزنى كورمىمز ديوجواب بىدريز علوم طبيعىه علماسى ماده كه باشقه عوالم عقليه اثبات قىلالار بس عالم محسوسدن باشقه عوالم عقليه بولواجائز بولغاچ بواشارده عقل كه خلاف نرسه يوق (صهوة العرفان) (فَأَسْتَفْنَهُمْ) بس اى محمد (عم) آدم بالالارندن فتوى و خبراسته (أَهْمُ أَشَدَّ خَلْقًا أَمْ مَنْ خَلَقْنَا) ياراطو يوزندن آلار قاطيراقى ياكه بىزار اطقان منازمى يعنى كوكلر وبيرلر هم كوك برلن پير آراسنك بولغان نرسه لر فرشته لر يلدزلار ياقطى اوچقون لار (اَنَا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينِ لَازِبٍ)

درستلکه بز آدم لرانی یابشقوی بالحقین یاراتیق (بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ) بلکه ای محمد (عم) سین الله نك قدرتندن کافرلرنك بعثنی انکار قیلولارنن عجب لندك و کافرلر سینك عجب لندونکن و بعثنی سویلا و کائن مسخره قیلالار (وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ) هر قیچان و عطلانمش بولسه لار بر نرسه برلن و عطلانمیلار یعنی قبول اینمیلر (وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ) و هر قیچان ایتوچینك راست لغینه دلالت قیلا تورغان معجزه کورسه لر بیک آرتوق مسخره قیلالار (وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ) دخی ایتله بو بزنك کورگان نرسه مز (معجزه) توکل در مگر سحرلغی ظاهر بولغان سحر در دیو (أَنفَامُنَا) ایا بز هر قیچان اولساك (وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا) توفراق و چرگان سواکله بولساق (أَنفَالْمُبْعُوثُونَ) ایا بز قیبرلرمزدن قوبارلمش بولورمز (أَوْ أَبَاؤُنَا أَوْ أَبْنَاؤُنَا) هم اولگی آتالارمزه قوبارلمش بولورلار (قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ) ای محمد عم جوابده ایت سین بلی قوبارلمش بولورسز و حالهوکم سز خورلار بولورسز یعنی خور درسوای بولغانکز حالده قوبارلمش بولورسز (فَأَنفَاهُ زَجْرَةً وَاحِدَةً) بس آنچق قیبرلردن قوبارلو بر مرتبه فچرودر باشقه نرسه توکل در (فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ) بس شول وقتده (یعنی بر مرتبه فچرلغان وقتده کافرلر قیبرلرندن ترك بولغانلاری حالده تورلارده اوزلرینه کلاچك نرسه لرنی کورلار یعنی اوزلرینه قیلناچق نرسه لرنی کفارلر (وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَذَا يَوْمُ الدِّينِ) دخی ایتورلر فی حسرت بزرگه عمللرمز برابرنده جزألانا تورغان کونمز بوجزأ کونیدر دیو (هَذَا يَوْمُ الْقُصْلِ) فرشته لر کافرلرگه جواب بیرب ایتورلر بوکون حلق برلن باطل آراسنی آبرو کونیدر (الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكْفَرُونَ) شوندا این حق برلن باطل آراسنی آبرو کونیدر سز اول کوننی یا لغانغه توتار بولدکز (أُحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ) الله تعالی فرشته لرگه امر قیلوب ایتده در کفر سبیلی اوزلرینه ظلم قیلغان آدم لرنی همده خاتونلارونی یا که اوزلری کیی صنم که عبادت قیلوچی بولداشلارونی اوردونلارندان قوبارکز (وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) دخی آلارنك الله دان باشقه عبادت قیلغان نرسه لرنی یعنی صنم لارنی (فَاهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ لِّعِیمٍ) بس همه سنی جمعیم تموغینك یولینه کوندرکز (وَقَفُّهُمْ أَنَّهُمْ مَسْئُولُونَ) دخی آلارنی موقفده توقناتکز درستلکده الاراعتقادلارندان همده عمللرندن صورالمش بولورلار (مَا لَكُمْ لَا تَنصُرُونَ) فی بولدی سزگه بعضکز بعضکزه یاردم قیلشمیز دیو ایتلور (بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ) بلکه آلار بو کونده (قیامت کوننده) باش تارتودان عاجزلكلری ایچون بوی صونمشلاردر (وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ) قیامت کوننده کافرلرنك بعضی بعضنه (ایارلمشلی اباروچیلرینه) شلته قیلشوب صوراشقانلاری حالده بوزلرنی قارش قیلورلار (قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ) ابارگان کافرلر ابارامشلرینه ایتورلر درستلکده سز بزرگه جهتلرنك اوگندان یعنی قوتلیراگندن کیله در ایدکز شول سبیلی بزرگه ایاردکن هلاک بولدی دیورلرگویا که بزرگه ایتکاندی بیر بدر ایدکز (قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ) ابارلمش کافرلر ایتورلر بزرگه سزنی آذرمدادی بلکه سز اوزکز

ایمان کیتروچی بولما دگز شول سببلى اوزگز آزدگز (وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ) ویزنگ ایچون آزد رغه سزنگ اوزرگزگه اختیار بولمادی یعنی بیزنگ سزنى کفر اوزرینه کچارگه اختیارم بولمادی (بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَافِيعِينَ) بلکه سز اوزرگز آزونلغنى اختیار قیلغان قوم بولدگز (فَعَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا) بس بیزنگ اوزرگزگه ریزنگ جهنمى آدملىر، جنلر برلن توتور رمن دیگان سوزى ثابت بولدى (إِنَّا لَنَاقِفُونَ) درستلسکده بز عذابنى همهز تاتوچیلارم (فَأَعْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ) بس بیز سزنى آزدردق یعنی آزونلغ غه ائده دك آنگ ایچون درستلسکده بزاو رمز آزوچیلاردن بوللق (فَانْهَمَّ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ) بس درستلسکده ایاروچی کافرلر ایارلرملرلده قیامت کوننده عذابده اورتاقلاردر یعنی آزونلغده اورتاق بولمقلاری کبی (إِنَّا كُنَّا لَكُمْ نَفْعًا بِالْمُجْرِمِينَ) درستلسکده بزاوشاندق یعنی بلارغه قیلومز کبی قیلورمز مشرکلرگه (إِنَّهُمْ كَانُوا) درستلسکده اول مشرکلر بولمیلار (إِذَا قِيلَ لَهُمْ) هر قیچان اول مشرکلرگه ایئتلسه (إِلَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) هیچ معبود بالمحق یوق مگر الله (تعالی) گنه دیو (يَسْتَكْبِرُونَ) بوالله نى برلى تورغان سوزدن تکبرلر بولمیلار (وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَنَارُكُوا آلَهُنَا) دخی مشرکلر ایاتور بولمیلار ایابز معبودلر مزی قویغوچیلارمى (لشاعر مجنون) دیوانه بولغان جرچی ایچون یعنی محمد (عهم) ایچون دیو (بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ) بلکه محمد (عهم) حقنى (توحیدنى) کیتردى دخی رسوللرنى تصدیق قیلدى یعنی محمد (عهم) نك کیترگان توحیدى حقدر و دلیل بران ثابندرهم بوتوحیدده محمد (عهم) که باشقه پیغمبرلرده موافق بولدى (إِنَّكُمْ لَنَاقِفُوا الْعَذَابِ أَلَيْسَ) درستلسکده سز رنجتکوچی عذابنى تاتوچی سز (وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) دخی سز جزالانماس سز مگر عمل قیلغان نرسه گزنگ جزاسى برلن گنه جزالانور سز (الْعِبَادَ اللَّهُ الْمُتَغَافِلِينَ) لکن الله نك عبادتده اخلاصلى قوللاری (أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ) الله نك عبادتده اخلاصلى قوللاری ایچون بیلسگولی بولغان رزق بولغوچیدر (فَوَاكُهُمْ مَكْرُومٌ) لکنلنه تورغان یمشلىر بولغوچیدر اول یمشلىر نك مشقت سز ایرشونده عبادتده اخلاصلى قوللار حرم تلامشلىردر (فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ) نعمتلىر اوجماغلارنده در آلاز (عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ) برسى برسنه قارشى بولغانلاری حالده سریرلر اوزرنده در (يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ) اول عبادتده اخلاصلى قوللار اوزرینه کوزلرگه ظاهر بولغان اچملىکدن کاسه لر برلن طواف قیلنمش بولور (بَيضَاءُ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ) اول کاسه لر آقلاردرهم اچوچیلرگه لکن تلبیلردر (لَا فِيهَا غَوْلٌ) اول کاسه ده (اچملىکده) عقللارنى بوزو بوق در (وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ) دخی اوجماخ اهللاری اول کاسه دن اچب ایسر ماسلرده (وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ) دخی اوجماخ اهللاری حضورنده کوزلری ایرلرینه گنه قسقارتلغان الوغ کوزلى ماتور قزلار باردر (كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ) گویا که اول قزلار صافلى ده و آقلى ده توزاندىن و آزغنده صارىلىق برلن قانتاشودن صاقلانمش بولغان توه قشینه نك بومرقاسى کبیدرلر (فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ) اچملىك اچكان وقتده اوجماخ اهللاری بعضى بعضىدن صور اشقانلاری حاله یوزلرینى قارشى قیلورلار یعنی برسى ایکنه چسنه یوزینى یونالدردر (قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ) اچملىك اچكانده سویلاشكانده اوجماخ اهللردن برایتوچی

ايتور درستلىكده منم دنياده بىر دوستم بار ايدى (يَقُولُ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ) اياسين بعثنى تصديق
 قىلوچىلاردن مى ديومىنى شلته قىلوب ايتە درايدى (اِنَّهُمْ اَمَنَّا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا) هر قىچان بىز اولساڭ
 هم توفراق وچىرگان سواڭلار بولساڭ (اِنَّا لَمَدِينُونَ) ايا بىز شونىڭ صوڭ تىرلب جزالانمىش بولورمىز مودىو
 ايتە درايدى (قَالَ هَلْ اَنْتُمْ مُطَّلِعُونَ) بوايتوچى اوچماڭدىغى يولنىڭ شلار بىنە ايتىدى اياسىز تىمۇغ اهلنە قارارسىزى
 دنيادهغى دوستىنى سىزگە كورساتور ايدىم بىزنىڭ اورنىمىزنىڭ بىدە آنڭ اورنى نچك ايدىكى بولور ايدىڭىز
 (فَاطْلَعَ فَرَأَاهُ فِي سَوَاءٍ الْجَعِيمِ) بس بوايتوچى تىمۇغدىغى دوستىنە قارادىڭ دوستىنى جەيىمنىڭ اورتاسىنىڭ كوردى
 (قَالَ تَاللّٰهِ اِنْ كُنْتَ لَتُرْدِينِ) بوايتوچى ايتىدى الله بىرلن قىسم ايتوب ايتە من درستلىكده سىن مىڭا ياقىن
 بولدىڭ مېنى آزدور بىرلن ھلاك قىلوڭ اىچون (وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّى لَكُنْتُ مِنَ الْمُخْضَرِّينَ) واگر مىڭا بىرلننىڭ
 ھدايت نىعمتى ايرىشماكان بولسە ايدى البتە مېن سىنىڭ بىرلن بىرگە جەيىم دە حاضر قىلىنمىشلاردن بولور ايدىم
 (اَفَمَنْعُنْ بِمَعِينٍ) بس بوايتوچى دوستى ايا بىز اوچماڭدى مېڭو قىلوب بىردە اولمىمىزى (اَلَا مَوْتُنَا
 الْاَوَّلُ) مگر دنياده بولغان اولىڭى اولم بىرلن اولامىزى (وَمَا نَعْنُ بِمُعْتَبِرِينَ) دىغى بىز عذاب قىلىنمىشە
 توڭلامىزى بوسوزنى اوچماڭدىغى بىر آدم جەيىم تىمۇغدىغى دوستىنە تىرىغ اىچون واللهنىڭ بىرگان نىعمتىنە
 عىجب لائى اىچون ايتىدى حاصل معناسى شول مۇنلار جىنىڭ آصلا اولمى كورمىلار مگر دنيادهغى اولىڭى
 اولمىرىنىڭ كوردىلار اما كافرلار تىمۇغە ھىساقتە اولمى آرزو قىللار (اِنَّ هَٰذَا لَمَوْالِفُوزٍ الْعَظِيمِ)
 درستلىكده بونىعمت ھم جىننە مېڭو قالو وعدا بىن قىلو الېنە الوغ سعادتكە ايرىشود بوسوز مەكور
 ايتوچىنىڭ سوزى ياكە الله تعالى سوزى (لَمَثَلٌ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ) مونڭ كىي الوغ نىعمتلەرگە ايرىش
 اىچون عمل قىلوچىلارنىڭ عمل قىلوى واجب بولور اما مەھض دىيانە نىمىلر بىنە ايرىشوا اىچون كە عمل قىلماستە
 تىروش (اَذَلِكْ خَيْرٌ تَزَلَامُ شَجَرَةُ الرَّقْمِ) قوناق ضىافتى (صَيُّو) ايتوب حاضرلانو يوزىدىن بوذكر قىلىنغان
 نىمىلر ايزگومى ياكە زقوم آغاچىنىڭ بىشى ايزگومى (اِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ) درستلىكده بىز زقوم
 آغاچنى كىفر سىبىلى اوزلار بىنە جىر قىلوچىلارغە دنياده مىمت آخىرتە عذاب قىلىق چونكە تىمۇغە
 زقوم آغاچى باردىڭىڭ كافرلار نچك اوت اىچىندە آغاچ تۇرسون اوت آغاچنى ياندرە دىوانكار ايتىدىلار
 اللهنىڭ اوت بىرلن صونى بىر آغاچە جىوڭە قادر ايدىكى بىلما دىلار البتە اوت بىرلن صونى بىر آغاچە
 جىوڭە قادر بولغان الله اوتىن آغاچنى صاقلارغە دە قادر (اِنَّمَا شَجَرَةُ تَغْرُجُ فِي اَصْلِ الْجَعِيمِ) درستلىكده
 اول زقوم آغاچى جەيىمنىڭ توبىندە اوسوب چىققان بىر آغاچدر (طُلُعًا كَأَنَّهُ رُؤُسُ الشَّيَاطِينِ) گوياكە
 اول زقوم آغاچىنىڭ بىشىلرى كوز كوروندە قىچاتلىكده شىطانلارنىڭ باشلارى كىيىد بىر كور كام نرسەنى
 فرشتەگە اوخشاتقان كىي بىك قىامت نرسە نىپە شىطانغە اوخشاتولسە مونڭ كىيىلەرگە (تەوېلات لسانىيە)
 دىلار ننا كە امرى القىسنىڭ (اَيَقْتُلْنِى وَالْمَشْرِقُ مُضَاجِعِى * وَمَسْنُونَةُ زُرْقٍ كَانِيَابُ اَعْوَالِ) دىگان قوللىدە
 مضمونى زنا قىلغان خاتوننىڭ ايرى مېنى اوتىرە آلورمى مىڭا عىر بىلر قاشىدە بىر نچى درجە دە معتبر بولغان
 (مشارف) قىرەلر بىنە نىسبت بىرلگان شورەلى تىشى كىي يالغىز اوڭلى اوتكىن قىچلار لازىم بولدىڭى حالە

مەناسىدە ياكى شىطاندىن مەراد كوز كورۇندە قىيات بولغان قورقۇنچى جىلان مەراد (فَأَنَّهُمْ لَأَكُونُ مِنْهَا) بىس دىستىلىكە كافرلار اول زقوم آغاچىدىن (بىشىدىن) آشاغۇچىلاردىن (فَمَا لَثُونَ مِنْهَا الْبُطُونُ) بىس اول زقوم آغاچىدىن آشاغۇچىلارنى قورساق لارنى تولۇق دىچىلاردىن (ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ) مۇنۇڭ صۇڭىدە اول كافرلارگە زقوم آغاچى ئاستىدە (آشاغۇچىلار) اسسى صوبىلارنى قاتناغۇچىلارنى اچىملىك باردىر (ثُمَّ أَنْ مَرَجَعَهُمْ إِلَى الْجَعِيمِ) مۇنۇڭ صۇڭىدە اول كافرلارنىڭ قايتاچاق اورۇنلارنى البىتە جەيىم سارىدىر (أَنَّهُمْ أَلْفُوا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ) دىستىلىكە اول كافرلار اورۇنلارنىڭ آتالارنى آرزىغانلار تابدىلار (فَهُمْ عَلَى آثَارِهِمْ بِهَرَعُونَ) بىس اول كافرلار آتالارنى آرزىغانلار تابدىلاردا آتالارنىڭ ازىرىدە، جىگىرىش بولۇرلار بىنى آتالارنىڭ آرزىغانلاردا بولۇپ بىلەن ئۆزىدە آتالارنىڭ ايارلار (وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ) وتەقىف مەكە كافرلاردىن السكە اولگى لارنىڭ كۆپىسى جىق بولدىن آزىدى (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ) وتەقىف سىنىڭ قومىدىن اولگى كافرلارگەدە قورقۇنچى پىيغىمىرلار يباردى (فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذِرِينَ) بىس اى مەمە (عەم) اعتبار قىلۇپ قىارە پىيغىمىرلارنى طىرىقىدىن قورقۇنۇش كافرلارنىڭ صۇڭى ھاللىرى نىچى بولدى بىنى نىندىن قاطىلىق لارغە ونىندىن رسوالق لارغە ئۆشەيدىلار (الْعِبَادَ اللَّهُ الْغُلَامِينَ) مگر صۇڭى ھاللىرى قاطىلىق رسوالق بولمادى اللەنىڭ عبادىتى اخلاص بىلەن قىلغان ھەم پىيغىمىرلارنىڭ قورقۇنۇش سىببى غەلەتدىن اويانغان قۇللارنى غەنە (وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ) وتەقىف بىزگە قومىدىن امىد كىسكىل زىماندە نوح دعا قىلدى (فَلَنَعْمَ الْمُجِيبُونَ) بىس بىز نوح (عەم) نىڭ دعاسىنى كوركام قبول ايتۇر بىلەن قبول ايتىدىك قىسم ايتىپ ايتىسە نى خوش قبول ايتۇچىلارمىز بىز (وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ) دىنى بىز نوح (عەم) ھەمدە اھلىنى الورغ قايتۇردىن (صوغە باطۇدان ياغۇد قومىنىڭ رىجىتىدىن) قۇتقۇردى (وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ) دىنى نوح (عەم) نىڭ بالالارنىنى سلامت قالۇچىلار قىلدى بۇنى دىنياداغى خەلق نوح عەم نىڭ بالالاردىن تارالغان كىمەدە نوح عەم نىڭ بالالاردىن ھەم بالالارنى نىڭ خاتۇنلاردىن باشقە كىشى ھەمەسى اولدى دىگانلار (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ) دىنى نوح اوزىرىدە اوزىدىن صۇڭىلار اچىندە كوركام ئىنا قالدردى (سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ) اول كوركام ئىنا شول بۇنى عالم دە بولغان خەلقنىڭ نوح (عەم) قە سلام بولسۇن دىگان سوزلارنى (إِنَّا كُنَّا لَنَجْزِي الْمُعَسِّينَ) دىستىلىكە بىز ايزگولۇق قىلۇچىلارنى شولاي جىز آلارمىز (إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) دىستىلىكە اول نوح (عەم) بىزنىڭ ايمان كىتىرۇچى قىللارمىزدىن (ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ) مۇنۇڭ صۇڭىدە ايكىنچىلارنى (نوح ھەم اھلىدىن باشقەلارنى) غرق قىلدى (وَأَنْ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ) دىنى دىستىلىكە نوح نىڭ ايمان دە ھەم اصول دىندە ايارۇچىلاردىن ابراهيم (عەم) در نوح عەم بىلەن ابراهيم عەم آراسىدە ايكى مەكە آلنى يوز قرق يىل بولۇپ آرالارندە ايكى پىيغىمىر (ھود وصالھ عەم) كىلىپ كىنگانلار (اذْجَاء رَبُّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ) اى مەمە (عەم) شول دىقنى ايسىكە تۇشۇر ابراهيم رىبە كۆكل آفتلاردىن سلامت بولغان صاف كۆكل بىلەن كىلدى (اذْجَالَ لَأَبِيهِ وَقَوْمَهُ مَاذَا تَعْبُدُونَ) شول دىقنى ابراهيم (عەم) آتاسىدە ھەم قومىدە

سزنی نرسه که عبادت قیلاسز دیندی (اَفْئَکًا آلَہُ دُونُ اللّٰہِ تُرِیدُونَ) افترا ایچون الله دان باشقه
 معبودلرنی تلیسزمی (فَمَا ظَنُّکُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِیْنَ) بس بئین عالمنلک تربیه قیلوجسی حقنه نیدر سزنیلک
 گمانلکز یعنی معبود بولورغه لائق بولغان بئین عالمنلک تربیه ایدوجسی بولغان اللهنلک عبادتنی قویاسز
 واللهغه عبادتنه عاجز بولغان معبودلرگزنی شریک قیلاسز بوخصوصه گمانلکز نرسه (فَتَنْظُرْ نَظْرَةً فِی النَّجُومِ)
 ابراهیم عهمنلک قومی عیدلرینه برکه بارونی اوتندیلرده بس ابراهیم عهه یلدزغه برمرتبه قارادی (فَقَالَ
 اِنِّیْ سَاقِیْمٌ) بس ابراهیم (عهه) یلدزغه قاراغاچ ایتدی مین آدرومن دیو یعنی نجوم علمی برلن اوزینلک
 آدرو بولوبینه استدلال قیلدی ابراهیم عهه قومی منجملر ایدی اکثر آدرولاری طاعون (خالیرا) ایدی
 ابراهیم عهه قومینلک عید گونلرنده عبادت خانهلارینه چقماس ایچون قومنه اوزینلک آدرو ایدکنی
 یلدردی بو آدرونلک یولغوندان بیک قورقلار ایدی (فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِیْنَ) بس قومی ابراهیم عهه دن
 آرطلاری برلن بولغانلاری حالده یوز دوندر دیار چونکه ابراهیم ده بولغان آدرونلک اوزلارینه
 یغونسدان قورقیدیلار (فَرَاغَ اِلٰی آلِهِمْ) بس ابراهیم عهه قومی نلک معبوداری یانسه یاشرین کنه
 کیندی (فَقَالَ اِلَّا تَأْكُلُوْنَ) بس ابراهیم عهه صنملرکه خورلاب ایتدی ایا طعام آشامیسزمی (مَا لَکُمْ
 لَا تَنْتَقُوْنَ) فی بولدی سزکه سوبلاشهیسز ومنم سوزمه جواب بیریمیز دیو (فَرَاغَ عَلَیْهِمْ ضَرْبًا بِالْیَمِیْنِ)
 بس ابراهیم عهه صنملرکه اوک قوی برلن صوغو یوزندن یاشرین میل ایتدی یاکه صنملارگزنی
 واطرمن دیگلن یمین سبیلر میل ایتدی معناسنده حاصل ابراهیم عهه صنملارنی واطدی قومی
 صنملارنلک واطلوینی کورکاچ کم واطقان لغنی تیکشردیلر ابراهیم واطقاندیر دیو ظن قیلیدیلار (فَاقْبَلُوا
 اِلَیْهِ بِزُقُوفٍ) بس آشقانلاری حالده ابراهیم (عهه) گه یونالدیلر (قَالَ اَتَعْبُدُونَ مَا تَنْعَبُونَ) ابراهیم
 (عهه) قومنه ایتدی اباسز اوز قوللکز برلن یاصاغان صنملرکه عبادت قیلاسزمی (وَاللّٰهُ خَلَقَکُمْ وَمَا
 تَعْمَلُوْنَ) حالبوکم الله سزینده هم سزنیلک اشله کان نرسه گزینده یاراتدی (قَالُوا اِبْنَاؤُہٗ بُنِیَّانَا) ابراهیم
 قومی بعضی بعضنه ایتدییلر ابراهیم ایچون برینانی بنا قیللکز (قَالُوْهُ فِی الْجَعِیْمِ) بس ابراهیم
 اسنی اوطقه طاشلاکز (فَاَرَادُوا بِہٖ کَيْدًا) بس اوطقه طاشلاو برلن ابراهیم که مکر قیلونی تله دیلر
 (فَبَعَثْنَاهُمْ اِلَاسْفَلِیْنَ) بس مکر قیلوجی ابراهیم (عهه) نلک قومینی میللرینی باطل قیلو برلن خور
 وتوبان مرتبهلی قیلدی (وَقَالَ اِنِّیْ ذَاہِبٌ اِلٰی رَبِّیْ) دخی ابراهیم (عهه) ایتدی درستلکده مین ربم
 قوشقان اوزونغه (شامغه) باروچیمین (سَیِّدِیْنِ) ربم مینی مقصومه کوندورریاکه دینمده تُوک بولغان
 نرسه که کوندورر (رَبِّ هَبْ لِّیْ مِنَ الصّٰلِحِیْنَ) ای ربم میکا ایزکولردن بولغان بالامنی هبه قیل (قَبَشْرَاهُ
 بِغُلَامٍ حَلِیْمٍ) بس بز ابراهیم که شفت اباسی بولغان ابر بالا اسماعیل (عهه) برلن سیونچ بیردک
 (فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعٰی) بس اول بالا ابراهیم (عهه) بران برکه بوررکه ایرشکان زمانده (اَوْدَاجَ یَاشْنَدِ
 ایدی دیگلن لر) (قَالَ یَابُنِّیْ) ابراهیم (عهه) ایتدی ای کچک سپوکی اوغلو (اِنِّیْ اَرٰی فِی الْمَنَامِ
 اِنِّیْ اَذْبَحُکَ) درستلکده مین توشمده کوره من درستلکده مین سینی بوغازلیمین یعنی توشمده سینی

بوغازلارنى كورەمىس ابراهيم عليه السلام ذوالحجە آيينىڭ سىكرىچى كىچە سەندە تۇش كوردى تۇشنىدە بىرەر
 ايتىدى اى ابراهيم الله سىڭا بالاڭنى بوغازلاز بىرلن امر قىلادىر دىو ابراهيم عليه السلام يوقۇسۇندىن
 اويانغاچ تۇشنىدە شىك قىلىدى بوتۇشش الله دانىمى ياكە شىطاندىن مى دىو ذوالحجەنىڭ توقۇنچى كىچە سەندە
 يەنە شول تۇشنى كوردى شونىڭ سەڭدە بىلدى بوتۇشش الله دان ايكەن ذوالحجەنىڭ اوتۇنچى كىچە سەندە
 يەنە شول تۇشنى كوردى شوندىن سەڭ اسماعىل عەمنى بوغازلارغە قەدىقلىدى شونىڭ اچچۇندە ذوالحجەنىڭ
 سىكرىچى كۈندە تەروپە توقۇنچى كۈندە عرفە اوتۇنچى كۈندە نەردىيولەدو بىعضىلار اسماعىل عەمنى
 دېيىچ الله دىگانلار (فَاَنْظُرْ مَاذَا تَرَى) بىس اى اوغۇلۇم فەكر قىلۇب قارا نىندى راي (فەكر) بىررسن
 (قَالَ يَا اَبَتَ اَفْعَلُ مَا تُؤْمِرُ) اسماعىل عەم ايتىدى اى آتام نەرسە بىرلن بىيۇرلىڭ شونى قىل (سەڭدىن ان
 شاء الله من الصابرين) اگر الله تەلاسى مېنى بوغازلاو غە صىرلىق قىلۇچى لاردان طابارسن (فَلَمَّا اسْلَمَا)
 بىس ابراهيم بىرلن اوغلى اسماعىل عليهما السلام اللهنىڭ امرىنە بوي سونغانلارى زمانىدە يعنى
 ابراهيم عەم اوغلى بوغازلارغە اسماعىل عەم بوغازلانورغە راضى بولغانلارى زمانىدە (وَتِلْكَ الْحَجَّةُ)
 دىنى آتاسى اسماعىل عەمنى ماڭلايى اوزرىتە يىقان زمانىدە يعنى ابراهيم عەم اسماعىل عەمنى
 بايى اوزرىنە يىقىدە اسماعىل عەم ماڭلايىڭ بىر چىتى اوزرىنە تۇشدى (وَنَادَيْنَاهُ اَنْ يَا اِبْرَاهِيمُ)
 بىز نىدا قىلىق اى ابراهيم (قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا) تحقىق تۇشنىڭنى راستلادىڭ (اِنَّكَ كَذَلِكَ تَجْزِى الْمُحْسِنِينَ)
 درستلىككە بىز اىزگۈلك قىلوچىلارنى شولاي اىزگۈ جزا بىرلن جزالارمىز (اِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ)
 درستلىككە بالانى بوغازلاز بىرلن امر قىلو البتە اخلاصلى آدمىنى اخلاصسىز آدمىن آيروچى ايتلادىر
 (وَفَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ) دىنى بىز بوغازلاز بىرلن بىيۇرلىشىنى يعنى اسماعىلنى الوغ كاودەلى بوغازلانا
 تورغان حيوان (تەك) بىرلن فەدىيەلىك بوآيتلر دلالت قىلادىر بالاسىنى بوغازلاز بىرلن نەدر ايتىكان
 كىشىگە قولى بوغازلاز واجب بولو غە (وَتَرَكْنَاهُ فِي الْآخِرِينَ) دىنى بىز ابراهيم اوزرىنە اوزىدىن سەڭنى
 خالق اچچىدە كوركەم ئىنا قالدردىق (سَلَامٌ عَلَى اِبْرَاهِيمَ) اول كوركەم ئىنا شول اوزىدىن سەڭنى لارنىڭ
 ابراهيم گە سلام بولسۇن دىگان سوزلىرى (كَذَلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ) اىزگۈلك قىلوچىلارنى شولاي
 جزالارمىز (اِنَّ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) درستلىككە اول ابراهيم عەم بىزنىڭ ايمان كىتىروچى قۇللارمىزدان در
 (وَبَشَّرْنَاهُ بِاسْحَاقَ) دىنى بىز ابراهيم عەم گە اسحاق بىرلن (اسحاق عليه السلام) دىنياغە كىلىدى
 بىرلن (سَيُونِج بىيۇرلىك) (نَبِيًّا مِنْ الصَّالِحِينَ) پىغمبىرلىكى بىرلن مەكەم قىلىنىش اىزگۈلردىن بولوى
 تەقدىر قىلىنىش بولغان حالدە (وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَى اسْحَاقَ) دىنى بىز ابراهيم اوزرىنە
 بالالارى اچچىدە دىنى اسحاق اوزرىنە سەلەتتىن بنو اسرائيل پىغمبىرلىرىنى چىقاردى بىرلن
 مەساركلنى بىيۇرلىك (وَمَنْ ذُرِّيَّتُهُمَا مُعْسِنٌ) دىنى ابراهيم بىرلن اسحاقنىڭ بالالارىدىن
 اىزگۈلرى باردىر (وَظَالَمَ لِنَفْسِهِ مَبِينٌ) دىنى اوزرىنە ظلم قىلوى ظاھر بولغان ظالملىرىدە باردىر
 (وَلَقَدْ مَنَّا عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ) تحقىق بىز موسى بىرلن هارون (عەم) اوزرىنە انعام قىلىق يعنى آلارغە

پیغمبرك همه دنیا و آخرت فائده لریش بیردك (وَنَجِّنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكُرْبِ الْعَظِيمِ) دخی موسی برلن هاروننی هم قوملرنی الوغ قایغودان یعنی فرعوننك غلبه سننن یا که صوغه غرق بولودان قوتلاردق (وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ) دخی بزموسی برلن هارون غه هم قوملرینه یاردم بیردك بس آلا فرعون گه هم قوملرینه اُستن بولدیلا (وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ) دخی موسی برلن هارون (عم) گه بیك کورکام بیان ایته تورغان کنابنی (توراتنی) بیردك (وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ) دخی موسی برلن هاروننی حقیق غه ایرشدره تورغان یولغه کوندردك (وَتَرَكْنَاهُمَا فِي الْآخِرِينَ) دخی موسی برلن هارون اوزرینه اوزلرندن صوغیلار ایچنده کورکام ثنائی قالدردق (سَلامَ عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ) واول کورکام ثنا اوزلرندن صوغی آدملرنك موسی برلن هارون غه سلام بولسون دیگان سوزلریدر (اِنَّكَ ذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ) درستلكه بزايزگولك قیلوچیلارنی شولای جزالارمز (اِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) درستلكه موسی برلن هارون بزنگ ایمان کیتروچی قولارمزدان در (وَانَّ الْيَاسَ لَمَنْ الْمُرْسَلِينَ) دخی درستلكه الیاس (عم) البته دین اُیراتر ایچون یبارلگان ایلچیلردن (اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اَلَا تَتَّقُونَ) ای محمد (عم) شول وقتنی ایسکه توشراول وقتنه الیاس (عم) قومنه ای قوم ایاللهنك عذابندن قورقمیسزمی دیدی (اَتَنْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ احْسَنَ الْخَالِقِينَ) ایاسز بعل اسمی صنم گه عبادت قیللارمزی دخی یاراطوچیلارنك ایلك کورکامی بولغان الله غه عبادت قیلونی قویاسزمی بعل دیوبعلک برلن آتالغان شامداغی برشهرنك خلقنك عبادت قیلغان صنملارینه ایتمورلر خلقنه بک خلقی دیگانلر حاضر بعلک خلقی دیوله (اللهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْاَوَّلِينَ) الله سرنك هم سرنك اولگی آتالارکرنك ربسی در (فَكَذَّبُوهُ فَانْتَمَ لِمُحْضِرُونَ) بس الیاس (عم) نك قومی الیاس (عم) نی یالغانغه توتدیلا بس درستلكه اول قوم البته عذاب که حاضر قیلنمش بولورلار (الْعِبَادَ لِلَّهِ الْمُخْلِصِينَ) مگر اللهنك اخلاصی قولاری عذاب که حاضر قیلنماسلار (وَتَرَكْنَاهُ عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ) دخی بز الیاس اوزرینه اوزندن صوغی لار ایچنده کورکام ذکر قالدردق (سَلامَ عَلَى الْيَاسِينَ) اول کورکام ذکر شول اوزندن صوغی لارنك الیاس اوزرینه سلام بولسون دیولری (اِنَّكَ ذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ) درستلكه بزايزگولك قیلوچیلارنی شولای جزالارمز (اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) درستلكه اول الیاس بزنگ ایمان کیتروچی قولارمزدان در (وَانَّ لُوْطًا لَمَنْ الْمُرْسَلِينَ) دخی درستلكه لوط (عم) البته دین اُیراتر ایچون یبارلگان ایلچیلردن در (اَدْخَلْنَاهُ وَاَهْلَهُ اَجْمَعِينَ) ای محمد (عم) شول وقتنی ایسکه توشراول بزلوطنی هم اهلنی بارچه سنی عذابدان قوتلاردق (الْاَعْجُوزَ فِي الْغَابِرِينَ) مگر لوطنك خاتوننی (قارچغنی) قوتلاردق اول عذاب فالوچیلاردن بولدی (ثم دَمَرْنَا الْاَخْرَيْنَ) مونك صوگنك ایکنچیلرنی یعنی قومندن قالغان کافرلرنی هلاک قیلدی (وَاَنْتُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُّصْبِحِينَ) دخی درستلكه سزای مکه خلقی سفرکرده تاغغه کردکسر وقتنه آلارنك شامغه سودا

اينارگە بارغان منزلەردىن اوتارسىز (وبالليل) دىكى كىچىك اوتارسىز (أَفَلَا تَعْقِلُونَ) اياسىزنىڭ لوط قومىنىڭ
 ھالىنى اعتبار قىلۇپ قارارلىق عقلىڭىز يوقمى (وَأَنْ يُّؤْنَسَ لِمَنْ الْمُرْسَلِينَ) دىكى درستلىككە يونس (عەم)
 البتە دىن ئۇيراتر ايچون يىبارلىگان ايلچىلاردىن (أَذَابِقْ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْغُونِ) اى محمد (عەم) شول
 وقتىنى ايسىكە تۇشۇر يونس قومىدىن رېسىنىڭ اذىتىدىن باشقە خلق بىرلن اچى طولى بولغان كىمەگە قاچىدى (فَسَاهَمَ
 فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ) بس يونس كىمەدەگى خلق بىرلن قرعە (شېاغە) صالحىدەك بس يونس (عەم) قرعە
 صالحى سېلى جىڭلەشاردىن بولدى يونس (عەم) قومىنى اللەنىڭ غىنايى بىرلن قورقتىغاندىن سوڭ قومى اچىدىن
 چىغۇپ اللە امر قىلماستىن بورىن بىر كىمەگە بارب اوتوردى كىمەدە خلق كۆپ ايدى كىمە توقتادى
 كىمەدەگى خلق موندە قاچقان قۇل بولۇرغە كىرك دىدىلر شوندىن سوڭ قرعە صالحىلار قرعە يونس (عەم)گە
 چىقىدى وايتىدى قاچقان قۇل مېن دىدى ھەم اوزىنى سىزغە آتدى (فَالْتَقَمَهُ الْخُحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ) بس يونس (عەم) نى
 بالق يوتىدى ھالبۇكىم يونس (عەم) اوزىنى شىتە قىلوچىدىرىنى يونس (عەم) اللەنىڭ اذىتىدىن بورىن
 قومى آرسىندىن قاچۇپ كىمەگە منوى اوچون اوزىنى شىتە قىلور (فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ) بس اكرەدە
 يونس (عەم) تىسبىح ايتىۋىچىلاردىن يعنى اللەنى كۆپ ذكر ايتىۋىچىلاردىن بولماسە ايدى (لَلْبَيْتِ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ
 يُبْعَثُونَ) قىزىلاردىن قوبارلىشى بولاتورغان كۈنگە (قيامت كۈنى) قدر بالق قورساغىندە ترك ھالىدە تورر
 ايدى (فَتَنَبَّأَهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ) بس بىز يونس (عەم) نى آغاچسىز اورۇنغە آتلىق ھالبۇكىم يونس بالق
 قورساغىدە توروى سېلى آورو ايدى (وَأَنبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَقْطِينٍ) دىكى بىز يونس ئاستىدە كولاكەلر
 ايچون يىزىنە ساچلىگان آغاچدىن بر آغاچ اوسىردىك بو اوسىرلىگان آغاچنى قاباق دېگانلار
 يونس (عەم) نى يافراقلارنى بىرلن ارتۇب چىنىدىن صاقلاغان نىكاھ رسول اللەدىن قاباقنى ياراتاسونمى دىب
 سورالدىدە بلى ياراتام قاباق قىزداشم يونسنىڭ آغاچى دېگان (وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ)
 دىكى بىز يونسنى اوزى قاچقان يوزمىڭ خلققە پىغىمىر ايتۇپ يىباردىك يعنى نىنوى خلققە ياكە قاراۋدە
 يوزمىڭىدە آرطىلار موندىن كۈپلىك بىرلن صىقلانمىراد ھىسر توكل (فَأَمَّا مَنُوا فَمَعَّانًا إِلَى حِينٍ) بس يونس
 (عەم) نىڭ قومى يونسقە ايمان كىتىردىلر بس بىز آلارنى بر وقتقە قدر (عمرلىرى بىتكاڭگە قدر) دىنيا
 تركلىكى بىرلن فائىدەلاندىرك (فَاسْتَفْتَهُمُ الرَّبُّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ) اى محمد (عەم) مەكە كافرلىرىدىن
 خىر استە اياسىنىڭ رېڭى ايچون قىلار بولۇپ آلار ايچون ايرى بالالار بولۇرمى چۈنكى مەكە كافرلىرى
 فرشتەلرنى اللەنىڭ قىلارنى دېگانلار (أَمْ خَلْقُوا الْمَلَايِكَةَ إِنَّا نَآءَا وَهُمْ شَاهِدُونَ) ياكە بىز فرشتەلرنى
 قىلار ايتىپ ياراتىدۇمى وبىزنىڭ ياراطقان وقتىمىزدە آلار ھازىرلىمى (أَلَا أَنتُمْ مِّنْ أَفْكَمَ لَيَقُولُونَ) آڭگە
 اولىڭىز درستلىككە مەكە كافرلىرى افتىرلارنىدىن ايتۇرلىر (وَلَوْلَا اللَّهُ) اللە بالا توغىردى دىبو يعنى فرشتەلر
 اللەنىڭ قىلارنى دىبو (وَأَنَّهُمْ لَكَذِبُونَ) دىكى درستلىككە دل مەكە كافرلىرى يالغانچىلاردىر (أَصْطَفَى الْبَنَاتِ
 عَلَى الْبَنِينَ) آيا اللە قىز بالالارنى ايرى بالالار اوزىنىنە اختيار قىلىدىمى البتە يسوق (مَا لَكُمْ كَيْفَ
 تَعْبَهُونَ) نى بولدى سىزگە عقل راضى بولماغان نىسە بىرلن نچىك ھىكم قىلاسىز (أَفَلَا تَذَكَّرُونَ) ايا

الله نڤ بالادان براق ايدكنى ايسگزه تشرميسزمى (اَمْ لَكُمْ سُلْطٰنٌ مُّبِيْنٌ) ياكه سزنڤ ايجون فرشته لرنڤ الله نڤ قزلارى بولوينه دلالت قىلا تورغان كوككن اينگان دليل بارى (فَاَتُوا بِكُتٰبِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ) اگر دعوا كرده راستلاردان بولساگز اوزگزه ايندرلگان كتابنى كيترگز (وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نِصْبًا) دى مكه كافرلى الله برلن فرشته لر آراسنده نسب قىلدى لار (جنه اسم جنس بولوب فرشته كه هم اطلاق قىلنه) (وَلَقَدْ عَلِمْتِ الْجِنَّةُ اَنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ) وحقيق فرشته لر بلدى درستلكده بومكه كافرلى عذاب كه حاضر قىلنمش بولورلار (سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يُصِفُونَ) مكه كافرلى صفت لاغان نرسه دن (بالا ونسب دن) اللهغه بلنڤلك وىراقلق بولدى (الْاَعْبَادُ لِلّٰهِ الْمُخْلِصِيْنَ) مگر الله نڤ عبادتده اخلاصلى قزلارى عذاب كه حاضر قىلنمش بولماسلار (فَاَنۡكُكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ) بس درستلكده سز هم سزنڤ عبادت قىلغان نرسه لركز (مَا اَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاعِلِيْنَ) سز الله اوزرينه آدملىرى آزرو برلن بوزغوى توگلسز (اَلَا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيْمِ) مگر تموغه كروچينى گنه آزروب بوزغوى سز يعنى الله نڤ علمنده تموغ اهلندن بولوى ثابت بولغان آدمنى آزدرسز باشقه هيچ كمنى آزرا آلماسز (وَمَا مَثَالُ الْاَلَةِ مَقَامٍ مَّعْلُومٍ) وفرشته لر قۇلق برلن اقرار قىلوب ايتورلر بزلردن هيچ كم يوق مگر بولدى ايسه آكار الله نى تانوده هم عبادتده بلگولى اورون بار (وَاِنَّا لَنَعْنُ الصّٰفُوْنَ) دى درستلكده عبادتنى اوتواده وخدمت اورون لارنده صافى لارمز يعنى خالص الله ايجون عبادت قىلورمز وخدمت ايتارمز (وَاِنَّا لَنَعْنُ الْمُسَبِّحِيْنَ) دى درستلكده بى البته الله نى جنبه مناسب بولماغان صفتلاردن براق قىلوچيمز (وَاِنْ كَانُوا لَيَقُولُنَّ) دى درستلكده مكه كافرلى ايتور بولدىلار (لَوْ اَنَّ عِنۡدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْاَوَّلِيْنَ) اگرده بزنڤ قاشمزه اولگى امتلرگه ايندرلگان كتابلاردان (بر كتاب) بولسه ايدى (لَكُنَّا عِبَادُ اللّٰهِ الْمُخْلِصِيْنَ) البته بى الله نڤ اخلاصلى بولغان قوللارندن بولور ايدك يعنى صافى الله ايجون گنه عبادت قىلور ايدك اولگى امتلر كى الله نڤ امرينه خلاف قىلماس ايدك ديو (فَكُفِّرُوا بِهِ فَسُوۡفَ يَعْلَمُوۡنَ) بس مكه كافرلى ذكرلرنڤ ايلڤ شريفى بولغان ذكرنى يعنى كوككن ايندرلگان كتابلارنڤ ايلڤ شريفى بولغان كتابنى انكار ايتدىلر بس انكار ايتورلرنڤ عاقبتنى تيز بولورلار (وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِيْنَ) وحقيق بزنڤ دين لويه تر ايجون يبارگان ايلچيلرمز ايجون سوزمز (يٰرَدْمِ وَغَلِبَ بَرۡلَن وَعَلَمۡمِ) اوتدى (اَنَّهُمۡ لَمُۡنۡصَرُونَ) اول سوزمز شول درستلكده دين لويه تر ايجون يبارگان ايلچيلرمز بزنڤ طرفدن ياردم بيرلمشلردر (وَاِنۡ جُنۡدُنَا لَهُمۡ الْغَالِبُونَ) دى بزنڤ عسكرمز يعنى مسلمانلار عسكرى البته آلا راستن لردر (فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى حِينٍ) بس اى محمد (عم) بر آرزمانغه (بدر صوغشى كونه ياكه فتح مكه كونه) قدر اول مكه مشركلرندن بوز دوندر (وَاَبۡصَرۡهُمۡ فَسَوۡفَ يَبۡصُرُونَ) دى مكه مشركلرينه ابرشكان نرسه كه قاره بس آلارده بزنڤ سيكاكم قىلغان نرسه مرنى (دينگنى قونلاونى وباردم بيرومى هم آخرته ثواب بيرومى) البته كورلر

(اَفْعَنْدَانِيَا سَتَعْبَلُونَ) ايا مېكە مشرۇكرى بىزنىڭ عذابىمىزنى آشتۇرۇلارمى يەنى مېكە مشرۇكرى رىسۇل اللەغە سىنىڭ بىزنى قورقتقان عذابىڭ قايتۇرمان بولماق دېيىش سۇئال قىلدۇرۇلغاندىن سوڭ بۇ آيت اينىدى (فَاِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ) بىس ھەرقايتچان عذاب مېكە مشرۇكرىنىڭ ايواللىرىغە اينىسە يەنى مېكە مشرۇكرىغە عذاب اينىسە (فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْتَرِينَ) بىس قورقتۇلمىش مېكە مشرۇكرىنىڭ تاڭلارنى ياۋۇز بولۇر (فَنُؤَلَّ عَنْهُمْ مِثْقَى عِمِينَ) بىر ۋاقىتقە قىدر مېكە مشرۇكرىدىن يۈز دۈندۈر (وَأَبْصُرْ فَتَؤُفُّ بِبَصْرُونَ) دىنى مېكە مشرۇكرىغە اينىكان نىرسەگە قارە بىس آلارە بىزنىڭ سىڭا ھىكم قىلغان نىرسەمىزنى كۆرۈرلەر (سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ) اى محمد (عەم) الوغلىقنىڭ رېسى بولغان سىنىڭ رېڭى مشرۇكرىنىڭ صفاتلاغان نىرسەلەردىن يىراق بولدى (وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ) دىنى دىن اۋىرەترايچون يىبارلىكان (پېغمبەرلەر) اوزىرىغە سلام بولسۇن (وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) دىنى بىتون عالمىنىڭ رېسى بولغان اللەغە ھەر ماقتاۋ صىفىتى بولسۇن

صافات سۈرەسى نىڭ تەرجىمەسى تەمام بولدى

اوتۇز سىگىزىنچى سۈرە (ص) سۈرەسى مېكەدە اينىكان سىكان سىگىز آيت

بىسمە ————— ۞ اللە الرحىم الرحىم

(ص) سۈرە اسمى ياكە اللە بىرلەن رىسۇلى آرەستە بىرسەر (وَالْقُرْآنُ ذِي الذِّكْرِ) بىيان وىشراقت اباىسى بولغان قرآن بىرلەن قىسم ايتىۋ ايتىنەن (بَلِّغِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ) قرآننى انكار ايتىۋچىلەر قرآننى قىسور تاپىدۇقلارى ايتچون توگىل ياكە، قرآننى انكار ايتىۋچىلەر قىدىن تىكىرلىكە ھەم اللەغە دىنى رىسۇل اللەغە ئىخالفلىككەدر يەنى شۇنىڭ ايتچون كىنە انكار ايتىدىلەر (كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قُرُونٍ) مېكە كافرلەردىن اللە زىمان اھلىدىن كۆپىنى ھىلاك قىلدى (فَنَادُوا وَلَآتِ مَعِيْنَ مَنَاصٍ) بىس ياردەم استاۋا ايتچون ياكە توبە ايتچون تېقىردىلەر ھالبۇكىم اول تېقىرغان ۋىقتلارنى قىتۇلا تورغان ۋىقت توگىل ايتىدى (وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ) دىنى مېكە كافرلىرى اوزلاردىن يەنى اوزلىرى كېلى آدىمىن ياكە اوزلىرى كېلى اۋىرە ويازو بىلماكان آدمىن قورقتۇچى پېغمبىرىنىڭ كېلىنىدىن عىبلىدىلەر (وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ) دىنى مېكە كافرلىرى ايتىدى بۇ محمد عەم اظھار قىلغان مەجىزەستە سەھرىچىدەر وايتىكان سوزىگە بالغاچچىدەر دېو (اجْعَلِ الْاِلٰهَ الْاِلٰهًا وَاحِدًا) ايا محمد (عەم) كۆپ مەبۇدلىرىنى بىر مەبۇد قىلدېمۇ (اِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَابٌ) درىستلىككە بۇ كۆپ مەبۇدلىرىنى بىر مەبۇد قىلو الەنە بىك عىب نىرسەدر چۈنكە بۇاش آتالارمىزنىڭ اتفاقتە اوزىمىزنىڭ مەشھەمىزگە خىلاف چۈنكە بىزىدات كۆپ نىرسەنى بىلىمى ھەم كۆپ نىرسەگە قادىر بولىمى دىدىلەر ھىزىرت عىمرايمان كىتىرگاچ قىرىش كافرلىرى بىك خىفالىدىلەر ھەم جىلۇب اېۋتالەكە باردىلەر وايتىدىلەر اى اېۋتالەب سىن بىر قارمىز دىۋىجەمىز سىن بۇ آھمىلارنىڭ (ايمان كىتىرگان آدمىلارنىڭ) نىلەر قىلغاننى بىلەسۇن بىز سىڭا بىزنىڭ بىرلەن قىرداشلىق عىب اللەنىڭ اۋغلى محمد (سەلم) آراستە ھىكم قىلوگۇنى اۋىتەب كىلدەك دېو اېۋتالەب رىسۇل اللەنى چاقىرتىدى ھەم ايتىدى بۇلار سىنىڭ قولىڭ سىنىدىن سەۋراچاق

فَنَرَسْهَ لَرِي بَار دِيور سول الله قَرِيشْ لَرِگَه قَارَاب ايتى نَرَسْه صُورِيسْز صُورَا كَز دِيو قَرِيشْ كَافِرْ لَرِي
ايتى لَر سِيْن بَزْگَه هَم مَعْبُود لَر مَزْگَه تِيو كُنِي قُوي بَزْدَه سِيْنِي دَه هَم مَعْبُود كُنِي دَه قُوي بَار مَز دِيو رَسول الله
ايتى اِگَر مِيْن سَزْنَك سْوَالْ كَزْنِي قَبُول ايتْ سَام مَنَم سَزْدَن صُورَا چاق بَرِگْزَه سُوزَم بَار شُول سُوزْمَنِي
قَبُول ايتار مَوسْز قَرِيشْ لَر ايتى لَر بَر سَزْ كُنِي تَوَكْل اُون سُوزْ كُنِي قَبُول ايتار مَز دِيور سول الله ايتى
(لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) دِيو ايتْ كَز هُوسُوز سَبِيلِي عَرَبْ لَرْنِي هَم عَجْم لَرْنِي قَوْلْغَه آلُورْ سَز دِهوشُونْدَان صُوكْ قَرِيشْ لَر
كُوب مَعْبُودْنِي بَر مَعْبُود قِيلِمَا نَحِي بُولَايْ كَان دِيو اَبُو طَالِب مَجْلِسْنَدَن تَارَالْدِيلَار (وَأَنْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ)
قَرِيشْ نَكْ الوَغْلَارِي اَبُو طَالِب مَجْلِسْنَدَن كِيْنْدِيلَار (أَنْ أَمْشُوا وَأَضْبُرُوا عَلَى آلِهَتِكُمْ) بَعْضِي بَعْضِنَه
يُورْ كَز دَخِي مَعْبُود لَر كَزْنَك عِبَادَتْنَه نَابِت بُولْ كَز دِيگَان لَرِي حَالَه (أَنْ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ) دَر سَتْلَكْ
بُوش بَعْنِي تَوْحِيد دَعْوَا سِي يَا كَه عَرَبْ لَرْنِي هَم عَجْم لَرْنِي قَوْلْغَه آلُورْ كَمْنَك تِلَانْمَشِي دَر آني هَر بَر مَز
تِلِيمَز (مَاسْمَعْنَا بِهِ نَافِي الْمَلَأِ الْآخِرَةِ) مَحْمُود (عَه) نَكْ ايتْ كَان سُوزْمَنِي (تَوْحِيد دَعْوَا سِي) آتَالَار مَز ايرْشْ كَان
صُوكْغِي مِلْت دَه يَا كَه عِيْسَى (عَه) مَلْفَنْدَه اِشْتِمَادْ چُونْكَه نَصَارَا لَر دَه صُوكْزَه تَوْحِيد بُولْمَا غَان لَار
(أَنْ هَذَا الْأَخْتَلَاقُ) بُو مَحْمُود (عَه) نَكْ ايتْ كَان سُوزِي (تَوْحِيد كَلْمَه سِي) تَوَكْل دَر مَگَر اوزِي نَكْ
چَغَار غَان يَالْغَانِيدَر (أَنْزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا) اِبَابَزْ نَكْ آرَامَزْدَان مَحْمُود (عَه) اوزِي نَه
ذَكْر (قُرْآن) ايتى لَر لِي مَو هَالْهوكُم اُول بَزْ نَكْ كَبِي آدَم يَا كَه بَزْدَن دَه تُو بَانَرَاك دِيو (بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ
ذِكْرِي) بِلْ كَه مَكَه كَافِرْ لَرِي مَنَم ذَكْر مَنَم (قُرْآنْدَان) شَكْ دَه (بَلْ لَمَّا يَبْذُوقُوا عَذَابَ) بِلْ كَه مَكَه
كَافِرْ لَرِي مَنَم عَذَاب مَنِي تَاتُومَا دِيلَار هَر قَاجَان عَذَاب مَنِي تَاتُوسَه لَار شِيكْ لَرِي بِنَار ايتى (أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ
رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ) يَا كَه اِي مَحْمُود عَه اُول كَافِرْ لَرْنَك حُضُور نَه هَر اِشْدَ اُسْتَن بُولْ غَان تِلَا كَان آدَمْنَه
رَحْمَتْنِي هَبَه قِيلُوجِي بُولْ غَان رِبْ كُنْ نَكْ رَحْمَتْنِي نَكْ خَزِينَه لَرِي بَارْمِي اُول رَحْمَت خَزِينَه لَرْنَه تِلَا كَافْجَه
تَصْرُف قِيلُوب رَحْمَتْنِي تِلَا كَان آدَم لَرِي نَه بِيرو ب تِلَا كَان آدَم لَرْنَدَن آلَا لَرْمِي بَس شُولَاي بُولَسَه
آلَار پِيغْمَبَر لَكْنِي كَه آرَا لَرْنَدَان تِلَا كَان آدَم لَرِي نَه بِيرو لَر ايتى لَكْن بُو عَقُوق آلَا رْغَه بِيرو لَكِي
يُوق چُونْكَه نَبُوءَة (بِيغْمَبَر لَك) الله نَكْ رَحْمَتْنِي الله آني اوزِي تِلَا كَان آدَمْنَه بِيرو (أَمْ لَكُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) يَا كَه مَكَه كَافِرْ لَرِي اِيچُون كُوكْ لَرْگَه هَم بِيرو لَرْگَه دَخِي كُوكْ لَر بَر لَرْن بِيرو لَر آرَا سَتْدَه
بُولْ غَان نَرَسْه كَه خُوجَه لَق بَارْمِي (فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ) بَس اِگَر اُول مَكَه كَافِرْ لَر اِيچُون كُوكْ لَرْگَه
وَبِيرو لَرْگَه خُوجَه لَق بُولَسَه كُوكْ بَاچْچِي لَارِي نَه آشْ سُون لَار بَعْنِي كُوكْ كَه مَنَسُون لَر آتْدَان عَرْشِي كَه
آشْ سُون لَار عَالَمْنَكْ اِشِينِي تَمَشَا قِيلَسْن لَار اوز لَرِي مَنَاسِب كُورْ كَان آدَمْگَه وَحِي ايتى لَر سَن لَر بَس ايتى
اِگَر دَه الله نَكْ رَحْمَت خَزِينَه لَرِي نَكْ بَر كِي سَا كِي بُولْ غَان عَالَم جِسْمَانِي دَه تَصْرُف قِيلُوجَه قُوتْ لَرِي
كِيْلَه سَه بَس نَچْ ك نَبُوءَة (بِيغْمَبَر لَك) دَه تَصْرُف قِيلَاوْرْغَه قُوتْ لَرِي يَتْسَن (جُتْمَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ)
بَس اُول مَكَه كَافِرْ لَر سِيْنِي يَالْغَانْغَه تُوْتَقَان اوردون لَرْنَه پِيغْمَبَر لَرْگَه قَارْشِي كِيْلَه تُوْرْغَان فَرَقَه لَرْدَن

تيزدن مغلوب بولا تورغان بر عسكردر بس نېك آلا رغه تدا بيرالهيە بولسون و نېك آلا ر امور ربانيه ده تصرف قىلسون لار (كُذِّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ) مكه كافرلرندن الك پيغمبرلرني يالغانغه توتدى نوح قومي (وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ) دى عادلر هم قاداق لار برلن بركتلگان ملك اياسى بولغان فرعون (وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ) دى ثمودلر هم لوط هم قومي (وَأَصْحَابُ الْآيَةِ) دى اورمان اياسى بولغان شعيب هم قومي (أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ) مكه كافرلرينك حزبي بو ذكر قيلنغان حزبلردن (جماعت لردن) بر حزبلر (اِنْ كُلُّ الْأَكْثَبِ الرُّمْلِ) بو حزبلردن كلسى ايماس در مگر بولدىلار ايسه پيغمبرلرني يالغانغه توتدىلر يعنى بو ذكر قيلنغان حزبلردن هر برسى بر پيغمبرني يالغانغه توتدى (فَعَقَّ عَقَابُ) بس حزبلردن هر برسنه منم عنايم ثابت بولدى (وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً) وبو مكه كافرلرى كوتماسلر مگر بر مرتبه فحقرونى كوتارلر يعنى صور اركانلكنى (مَا لَهُمْ مِنْ فَوَاقٍ) اول فحقروغه آزغنه مقدارده توقناو يوقدر (فَوَاقٍ دِيُو اِيكى ايمچا ككن سوتنى ايكى مرتبه صورو آراسنه بولغان توقطاو زمانى نه ايتورلر مونده آزلوقدان كناية) (وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْنَا قُتْنَا) دى مكه كافرلرى خورلاب ايتدىلر اى ريمز بزنك ايچون عذابن بولغان الشمرنى آشقدر (قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ) حساب (قيامت) كونندن الك ديو (اضِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ) اى محمد هم مكه كافرلرينك ايتكان قباحت سوزلرينه صبراق قيل (وَادْكُرْ عَبْدُنَا دَاوُدَا الْأَيْدِ) دى دينده قوت اياسى بولغان قلمز داودنك قصه سنى ايسكه توشرب كافلرگه سويله (اِنَّهُ آوَابٌ) درستلكه اول قلمز داود هم اللهنك رضامنه قايتوچيدر يعنى مكه كافرلرينه گناهنى الوغ ايتب كورساتو ايچون داود قصه سنى ذكر قيل چونكه داود (هم) نك الله حضورنك مرتبه سى الوغ بولاتوروبده بر كچكنه كنه زلتنك صدورى سببلى مرتبه سندن توبان توشلدى فرشتهلر شلته قيلدىلار شوندا ان صوك الله دان استغفار قيلدى (اِنَّا سَغَرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُصَبِّحْنَ) درستلكه داود برلن برگه تسبيح ايتكانلرى مالك طاغلارنى داودكه مسخر قيلدى (بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ) كچه دى قوياش بالتراب كوتارلگان وقتده (وَالطَّيْرِ مَحْشُورَةً) دى هر جانبين جيولغان حالده داودكه قوشلارنى مسخر قيلدى (كُلُّ لَهُ آوَابٌ) طاغلار برلن قوشلاردان هر برسى داودنك تسبيعى ايچون تسبيح ايتورگه قايتوچيلارد (وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ) دى ياردم برلن وعسكرنك كوبلگى برلن داود (هم) نك ملكنى قوتلادك (وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ) دى بزداود (هم) گه حكمنى (پيغمبرلكنى) ياكه علم برلن عملنى محكم قيلونى بيزدك دى حقنى باطلدن آيرو برلن دعوى لارنى آيروب حكم ايتونى بيزدك (وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ) اى محمد (هم) اياسيكنا ايكى خصم نك داودكه حكم كه كيلولرى نك خبرى كيلدبو بو آيت حضرت داوددان صادر بولغان زلت (كيمچيلك) خصوصنه حضرت داودنك بروقتده اوريا اسملى آدم نك خاتونده اتفاقى كوزى توشدى وقلبنه محبت اثر ايتدى بس اوربادن خاتوننى طلاق قيلونى صورادى اوريا حضرت داودنك سوزينى قايتارورغه باطرچيلق قىلا آماوندان خاتوننى طلاق قيلدى حضرت داود بو خاتوننى جفتلندى بو خاتون حضرت سليمان نك آناسى بولا

هم بواش انصارده برلىق كى داود (عەم) زمانىن بۇتونلاى عادت ايدى ديگانلىرى داود عەم اوزى
 كونلىرىنى دورت كە بولسكان ايكان برىكونى عبادت ايچون برىكونى حكەم ايچون برىكونى اوزىنىك
 خاص خدمتلىرى ايچون برىكونى وعظ ايچون خاص ايكان الله تعه امتحان ايچون حضرت داودقه
 دعوالاشقان برىسى برىسە ظلم قيلشقان ايكي آدم صورتىنك ايكي فرشته بىباردى (اذتَعَوُّوا الْمَغْرَابَ)
 شول وقتىنك بوردعواچيلار داود (عەم) نىك پارلاغيىنىك يوغارغى ديوارىنە مندىلر (اذدْخُلُوا عَلَى دَاوُدَ)
 شول وقتىنك داودقه كرديلر (فَفَزَعْنَاهُمْ) بس داود (عەم) نىك حكەم كونىن بىاشقه كونىن كرگانلىكلرى
 ايچون همە ايشكىن كرمى استىن كرركلىرى ايچون بۇلاردان قورقدى (قَالُوا لَا تَتَغَفَّ) دعوالاشب
 كر وچيلر قورقمە ديديلر (خَصَمَانُ بَغَى بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ) بزدعوى برلن كىلسكران ايكي فرقه مز
 برنىك بعضمز بعضمز غە ظلم فيلىدى (فَأَمُكُم بَيْنُنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطُ) بس سىن اى داود (عەم) بزنك
 آرامزده حقائق برلن حكەم قيل و حكەم برىمىز گەده ظلم وجبر قيلما (وَأَهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ) دىنى سىن
 بزنى بولنىك توغرىسە كوندرشونداىن صوڭ بوايكي خصم برىسى ايكنچسە اشارت قيلوب مقصودلارونى
 سويلاديلر بس برىسى ايتدى (إِنَّ هَذَا أَخِي) درستلىككە بومىن دىنك دىنى دوستلىقكە قرداشم در (لَهُ تَسْعٌ وَتِسْعُونَ
 نَعَجَةً) اول قرداشىنىك توقسان توقز صارغى (خاتون دان كىنايه قيلنە) بار (وَلَى نَعَجَةٍ وَاحِدَةٍ) دىنى
 مەم بر صارغم بار (فَقَالَ أَكْفَلْنِيهَا) بس مەم توقسان توقز صارقلى قرداشم ميكا ايتدى بردن بر صارغىنى
 ميكا مەسكلاندر (ميكا بىر) ديو (وَعَزَّيْنِي فِي الْخُطَابِ) دىنى بو توقسان توقز صارقلى قرداشم بردن بر صارغىنى
 دعواده (تفقروده) ميكا غالب بولدى (قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجِكَ إِلَى نَعَاجِهِ) داود (عەم) جوابقه كرشوب
 ايتدى تحقير سىنىك توقسان توقز صارقلى قرداشىك اوزىنىك كوب صارقلارىنە قوشلغان حالە بردن بر
 صارغىنى صوراد برلن سىكنا ظلم قيلدى (وَأَنْ كُنْزِي أَمِنْ الْغُلَاطِ) دىنى درستلىككە شريك (اورتاق) لردن
 كوپسى (لِيَبْنِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ) بعضسى بعضلىرىنە ظلم قيلور (إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) مگر
 ايمان كىتربەن ايز كوعملىر قىلغان شريكلىرىك بعضسى بعضسە ظلم قيلماس (وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ) وبوظلم قيلمى
 تورغان شريك عجب آزدن بوسوزنى ايتكچە بوردعوالاشوب كىلسكران آدملىر غيب بولدىلار (وَلَقَدْ
 دَاوُدُ) دىنى داود (عەم) ظن قيلدى (أَتَمَاقْنَاهُ) درستلىككە بزنك اوريا خاتونى حقنى اوزىنى امتحان
 قيلدىمىزنى (فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ) بس داود (عەم) ربستىن بواشى حقنى بارلقاماق استادى (وَوَحَّرَا كَعَاوَنَآبَ)
 دىنى سچە قىلغان حالە بىرگە بىغلىدى دىنى الله غە قايتدى ركوع سچە كە مبدأ بولغانلىقى ايچون سجودنى
 ركوع برلن تسميه قيلندى شونىك ايچونىك بو آيت برلن تلاوت سچە سنى اوقغان صوڭنىك رفقسز سچە
 قيلسە كفايه قيلنوبنە استدلال قىلغانلار (فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ) بس داود (عەم) نىك بارلقاماق استاگان گناهىنى
 بارلقادى (وَأَنْ لَهُ عِنْدَنَا زُلْفَى) دىنى داود (عەم) ايچون بزنك حضورمىزده ياقىنلىق باردر (وَحُسْنُ مَا بَ)
 دىنى جنتك قايناقاق اورنىك كوركىمى باردر (يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً) اى داود (عەم) درستلىككە
 بىز سىنى بىردە خليفه قيلدى (فَأَمُكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ) بس آدملىر آرسىنك حقيق برلن حكەم قيل (ولا

تَتَّبِعِ الْهَوَى) دخی نفس آرزوسنه ابارمه (فِيضْلِكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) بس نفس آرزوسنه ابارو سینی
 اللَّهُنَّكَ يُولَدُنْ آزْدَر (إِنَّ الَّذِينَ يَضْلُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) درستلکله الله دینندن آزغان آدملر (لَهُمْ
 عَذَابٌ شَدِيدٌ) اول آدملرگه قاتی عذاب باردر (بِمَا نَعْمُوا يَوْمَ الْحِسَابِ) حساب کوننی اونتولاری سبیلی
 (وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا) دخی بزکوننی هم بیرنی هم کولک برلن بیر آراسنه بولغان
 نرسه فی حکمتسز وفائسز باطل یاراطو برلن یاراتماق (ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا) کوننی هم بیرنی
 هم آلا آراسنه بولغان نرسه فی حکمتسز وفائسز باطل یاراطو برلن یاراتدی دیوکافر بولغان آدملرنلک
 ظنیدر (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ) بس کافر بولغان آدملر ایچون اوتدن کیلگان فی او کچهدر یعنی
 بویا بل گمانلاری سبیلی فی او کچ کیلور (أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ایابز ایمان کیتربنه
 ایزگو عملر قیلغان آدملر فی قیلورمزمو (كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ) بیرده بورقلی قیلوجیلار کبی (أَمْ
 نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ) یا که کفردن وگناهلاردن صاقلانویجی آدملر فی کافرلر کبی قیلورمزمو البته
 بولار فی برابر قیلماز (كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ) ای محمد (عم) سیکلا ایندرلر لگان کتاب (قرآن) کوب
 فائسز لیدر (لِيَذَّبَ رُوحَ آيَاتِهِ) اول کتابی سیکلا ایندرلدی اول کتابنک آیتلرینی تفکر قیلسونلار ایچون
 (وَلِيُنذِرَ كُرْأُولُوا الْأَلْبَابِ) دخی اول کتاب برلن صاف عقل ایالری و عطلانسونلار ایچون (وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ
 سُلَيْمَانَ) دخی بزداود (عم) ایچون سلیمان (عم) فی هبه قیلدی (نَعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ) درستلکله اول
 سلیمان فی خوش توبه برلن اللهغه قایتویجی بنددر (إِذْ عَرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافَاتُ الْجِبَادُ) شول
 وقتک اللهغه قایتوچیدر اول سلیمان (عم) اوزرینه اویله صوکنده ماقتاوی بیکرک آتلار کورساتلمش
 بولدی سلیمان (عم) بر وقتک صوغش قیلوب ملک یغشی آط غنیمت اینوب آلدی سلیمان (عم) اویله اوقغان
 صوکنده کرسی سنه اوتردی بو آتلار فی سلیمان (عم) گه تکرار کورساتدی لر بو آتلار فی قاری قاری قیاش باتوب
 کیتدی سلیمان (عم) ایکندی نمازینی اوقومی قالدی (فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْغَيْرِ) بس سلیمان (عم)
 ایتدی درستلکله مین مال سیونی تلادم (یعنی آتلار سیونی) (عَنْ ذِكْرِ رَبِّي) ربمنک ذکرندن یعنی ربمنک
 ذکرینی ایکندی نمازینی سیوکه مال سیونی اختیار قیلدم (حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ) قیاش پرده برلن اوتلر لگانگه
 قدر یعنی قیاش باتقانغه قدر (رُدُّوْهَا عَلَيَّ) اول آتلار فی میکا قایتارگز دیدی (فَطَفِقَ مَسْعًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ)
 بس سلیمان (عم) قلیج آلوب آتلارنک بالترلارینه و موبنلارینه قلیجی سیپارغه کرشدی یعنی قلیج برلن
 بالترلار فی کیتدی حاصل همه سنی قربان ایتدی (وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ) و تحقیق بز سلیمان
 (عم) فی بالابرلن فتنه لاندردک (وَالْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّه جَسَداً) دخی سلیماننک کرسیسی اوزرینه اول بالانی
 اول لگان حالک تاشلادی سلیمان (عم) نلک بر بالاسی دنیاغه کیلدکنده سلیمان (عم) بو بالاسنه آفت
 ایرشودن بیک قورقدی هم واجب قدردن آرتق صاقلادی و بوبالاحقنه اشینی اللهغه تابشرمادی بوبالانی
 شیطانلار اوترب اول لگان حالنک کرسیسی اوزرینه کیترب تاشلادی لار سلیمان (عم) مونی بلمادی
 (ثُمَّ أَنَابَ) بوبالانی کرسیه اولک حالنک کورگاننک صوکنده سلیمان (عم) اللهغه قایتدی یعنی اشینی اللهغه

تابشرب توبه قیلدی (قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي) سلیمان (عم) ایتدی ای ربمینی بارلقاغل (وَهَبْ لِي مَلَكًا)
 دخی میکا شوند این ملک بیر (لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي) اول ملک میندن صولق هیچ کم که مناسب بولماسون
 یعنی جیکلک برلن حاصل بولماسون چونکه بوملک منم حاله مناسب معجزه بولسون (أَنْتَ أَنتَ
 الْوَهَّابُ) درستلکده سین هبه قیلوچی سن یعنی تلاگان نرسه کنی تلاگان آدمکا بیروچی سن
 (فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ) بس بزلیمان (هم) که جیلنی سلیمان (عم) قوشقاچه یوری
 تورغان ایتب مسخر قیلدی (رُخَاءٌ حَيْثُ أَصَابَ) سلیمان (عم) قصد قیلغان اورونغه بومشاق
 وغوش بولغان حالده یوری تورغان (ایسه تورغان) ایتب مسخر قیلدی (وَالشَّيَاطِينُ كُلُّ بَنَاءٍ
 وَغَوَّاصٍ) دخی هر بر عجیب بنالار بنا قیلوچی انجو چغارر ایچون دیگگز لرکه جوموچی هر بر
 شیطاننی مسخر قیلدی (وَأَخْرَيْنَ مُقَرَّنَيْنِ فِي الْأَصْفَادِ) دخی بوغاولاردا برسی برسنه یاقن قیلنغان
 ایکنچی شیطان لارنی مسخر قیلدی (هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ) بوملک لر بزنسک سیکا بیرگان
 نرسه مزددر بس بزنسک بیرگان نرسه مزدن تلاگان آدمکا بیریا که بیرمه (بغیر حساب) بیروکن
 هم بیرماوکنده حساب قیلنغانک حالده (وَأَنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَى) دخی سلیمان (عم) ایچون بزنسک
 حضور مزده یافنک باردر (وَحُسْنِ مَآبٍ) دخی جنت ده قاینایاق اوروننک کورکامی باردر (وَأَذْكُرُ
 عَبْدَنَا أَيُّوبَ) دای محمد (هم) قولمز ایوب (هم) فی ایسکه توشر (اذْنَادَى رَبِّهِ) شول وقتک قلمز ایوب
 (عم) ربسنه دعا قیلدی (إِنِّي مَسْنَى الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ) درستلکده مینی شیطان مشقت هم عذاب
 (رنجو) برلن ثوتدی یعنی شیطان وسوسه سی اللهنک مشقت هم عذاب برلن توتوینه سبب بولدی
 چونکه حضرت ایوبدن بر مظلوم بروقتک یاردم استادی حضرت ایوب یاردم بیرمادی یا که حضرت
 ایوب شیطاننک وسوسه سی بوینچه بروقتک مالینک کوبلگی نه عجب لندی (أَرْكُضْ بِرَجْلِكَ) ای
 ایوب آیاغل برلن بیرکه تیب دیو ایتدک بز (هَذَا مُقْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ) ایوب (عم) آیاغی برلن
 بیرکه تیبدی بیردن چیشمه آغب چقدی بس ایوب (عم) که ایتلدی بو صوبونولا تورغان داچله
 تورغان صالقون صودر دیو یعنی بو صودان یون هم ایچ طشکک اچکک سلامت بولور معناسنک شوندان
 صولق حضرت ایوب تمام سلامت لندی (وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ) دخی بز ایوب (عم) که اهلنی هبه قیلدی
 (تَارَالْغَانِ صَوْنَكْ جِیدِ دخی اهلینک مینلی اهل برلن برکه هبه قیلدی یعنی اولگی که قاراغانه
 اهل ایکی آلس بولدی (رَحْمَةً مِنَّا) اوزمزدن ایوب (عم) که رحمت ایچون (وَذَكْرَى لَأُولَى
 الْأَلْبَابِ) دخی صاق عقل ایالربنه وعظ ایچون حضرت ایوبنک خاتونی ایوب (عم) آورغان
 وقتده بر حاجت ایچون کینب کیچکب قایتدی حضرت ایوب سلامت انسام یوز مرتبه صوغار ایدم
 دیویمین ایتدی الله تعه شول حقک ذکر قیلناچق آیتنی ایتدردی (وَخُذْ بِيَدِكَ ضَفْفًا) دخی ای ایوب
 عم قولسکا بر اوج پچان آل (فَاضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنُثْ) بس بر اوج پچان برلن صوق یمینکده حانت
 بوله یعنی یمینکی بوزما هم حضرت ایوب بوز دانه پچان آلوب بر مرتبه صوقدی حضرت ایوبنک

خاتوننى يعقوب عەم نىڭ قىزى (لىيا) دېگەنلەر بىعضىلار يوسىف عەم نىڭ افرائىم اسمى اوغلى نىڭ قىزى رەمىيە دېگەنلەر (اَنَا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا) درستلىككە بىز ايوب عەم نى آوراقلارغە صېرلىق قىلغۇچى تاپدۇق (نَعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ) نى خوش قۇلدۇر اول ايوب درستلىككە اول ايوب اللەغە قايتقۇچىدۇر (وَادْكُرْ عَبْدَانَا) ۋاى محمد عەم بىز نىڭ قۇللارمىزنى ذكر قىل (اِبْرَاهِيمَ وَاسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ) يعنى ابراهيم ھەم اسحاق دىنى يعقوب عەم نى (اُولَى الْاَيْدِى وَالْاَبْصَارِ) اول قۇللاروم عبادتدە قوت ايالىرى ھەم معرفت ايالىرى (اِنَّا اخْلَصْنَا هُمْ بِغَالِغَةِ ذِكْرِى الدَّارِ) درستلىككە بىز آلارنى اوزمىز ايچون خالص قىلدۇق شۇنداقىن صافى خصلت بىرلەن اول خصلت آخرت يورۇتىنى ذكر قىلۇلاريدۇر اونتىماۋلاريدۇر (وَانَّهُمْ عِنْدَنَا لَمَنِ الْمُصْطَفَيْنِ الْاَخْيَارِ) دىنى درستلىككە اول قۇللارومىز بىز نىڭ مەزۇر مەزىدە اختيار قىلىنىش ايزىگو قۇللاردۇر (وَادْكُرْ اسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ) ۋاى محمد عەم اسماعىلنى ھەمدە اليسعنى ھەم ذوالكىفل عەم نى ذكر قىل (اليسع اخطوب اوغلى مەزۇر ادريس آنى بىنى اسرائىلگە خليفە ايتىكان صۇكرە اللە تعالى آثار پيغمبەرلىك مرتبەسىنى بىرگەن ذوالكىفل يسع عەم نىڭ آناسى بىرلەن بىرتوغمە قىرندەشىنىڭ اوغلى ياكە ايوب عليھە السلام نىڭ بىش اسمى اوغلى دېگەنلەر) (وَكُلٌّ مِنَ الْاَخْيَارِ) ۋەسۇمىندىكۇرلۇردىن ھەر بىرى ايزىگۇلدۇردىن (هَذَا ذِكْرٌ) بۇ قرآن ذكر دۇر (وَانَّ لِلْمُتَّقِينَ لَئُحْسَنَ مَأَبٍ) دىنى كەفردىن ۋە گناھلاردان ساقلىنىغان آدمىلەر ايچون اوجماخىدە قايتىچاق اورۇن نىڭ كورگەمى باردۇر (جَنَّاتٌ عَنْتٌ مَّفْتَحَةٌ لَّهُمُ الْاَبْوَابُ) يعنى عىن اوجماخلارى بولغۇچىدۇر آلار ايچون ايشىكلىرى آچىلىش بولغان ھالدا (مُتَكَيِّينَ فِيهَا) اول اوجماخلاردا سىرىرلەر اوزرىنە طابانغانلارى ھالدا (يَتَدْعُونَ فِيهَا بِغَاكِمَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ) اول اوجماخلاردا كۇب يىمىشلىرىنى ھەم اچىمىكنى ئۇندەرلەر (چاقۇرلار) (وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ اَتْرَابٌ) دىنى آلار ھەزۇرندە كوزلىرى ايرىلرىنە گىنە قىسقارتىلغان اوزلىرى بىرلەن تىڭ بىر باشداكى قۇللار بولغۇچىدۇر (هَذَا مَا تُوْعَدُونَ اَيُّومَ الْحِسَابِ) بۇ ذكر قىلىنغان نەمىتلەر ھەساب كۈنى (قىيامت كۈنى) ايچون ۋەدە قىلىنغان نەرسەلەردۇر (اِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا) درستلىككە بۇ نەمىتلەر بىز نىڭ رەزىقىدۇر (مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ) بۇ رەزىقلار ايچون بىتۇ بوقۇدۇر يعنى بۇ رەزىقلار ھەمىشەدۇر (هَذَا) مۇئمىنلەر ايچون ذكر قىلىنغان نەرسە بۇدۇر (وَانَّ لِلطَّاغِيَتِ لَشَرَّ مَأَبٍ) دىنى درستلىككە ياۋزلار ايچون قايتىچاق اورۇن نىڭ ياۋزى بىاردۇر (جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا) اول قايتىچاق اورۇن جەننەتدە رەزىقلار اول جەننەتگە كىرلەر (فَبِئْسَ الْمَهَادُ) بىشنى ياۋز توشالمىش اورۇندۇر ياكەنى ياۋز توشاكىدە رەزىقلار اول جەننەت (هَذَا فَلْيَذوقُوهُ) بىش عذاب بۇدۇر بۇعدا بىشنى تاتۇسونلار (ھەممىمۇ غەشاقى) اول عذاب اسسى صۇدۇر دىنى تىمۇغ اھلى نىڭ سارى صۇلاريدۇر (وَآخِرُ مِنْ شَكْلِهِ اَزْوَاجٌ) اولىگى عذابنىڭ مىللىتىن ايكىنچى عذاب تۈرلى مىللەتلەردۇر (هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَحَمٌ مَعَكُمْ) بۇگۇرە سىز نىڭ بىرلەن بىرگە تىمۇغە كىرەتۈرغان گۇرۇھدۇر رەزىقلەشە باش كافرلەر تىمۇغە كىرگەنلىك سۈكۈندە رەزىقلەشە آلارغە اياىرگان آدمىلەرنى كىرگەنلىك سۈكۈندە ھەكايەت بۇزىدىن باش رەزىقلەرغە ايتىلغان سۆز (لَامْرَبَابِهِمْ) رەزىقلەشە

باش کافرلر ایار و چیلرینه اینورلر آلا راوزرینه کیلک بولماسه ایدی دیو (انهم ضالوا النار) درسنلکه
 اول بزگه ایار و چیلر بزنک کی یاوز عمللری سبیلی تموغه کرد و چیلردر (قالوا بل انتم لامر حبابکم)
 آزعونلغه ایار و چیلر ایار لمشلمرینه اینورلر بلسکه سز اوزکرنلک ایتکان سوزکزه مناسیپرا کسز یعنی
 بزگه کیلک بولماسون دیگان سوزکزه بیگراک اوزگراهل سز یعنی سزگه کیلک بولماسون (انتم قمتموه
 لنا) سز بزگه آزدروکس سبیلی عذابنی آلمهزغه کینردکز (فبئس القوار) بس فی یاوز قرارلانا چاق اورن
 بولدی اول جهنم (قالوا ربنا من قدم لنا هذا) بنه ده آزعونلغه ایار و چیلر اینورلر ای ربمز بو عذابنی
 کیم بزنک آلمهزغه کینردی (فرد عذابا ضعفاف النار) بس اول کشیگه تموغدن ایکی الش عذابنی
 آرتدردر (وقالوا الملائئی رجالا) دخی آزعون آدمار قیامت کوننده اینورلر بزگه فی بولدی بز تموغه
 شوندا این ایرلرنی کوریمیز (کنانعدهم من الاشرار) بز آلاری دنیاده یاوزلاردن صانیدر ایدک بو
 ایرلردن مراد دنیاده کافرلر طرفندن مسغره قیلنغان فقیر مسلمانلار (اتخفناهم سخریا) بز اول ایرلرنی
 دنیاده وقتده مسغره اینوب توتقان ایدک (ام زاعنت عنهم الابصار) یا که اول ایرلردن کوزلرمز چیتکه
 آوعدیمو شونک ایچون آلارنی کوریمیزمو دیو اینورلر (ان ذلك لعق تغاضم اهل النار) درسنلکه
 بزنک کافرلردن حکایت قیلنغان نرسه مز البته حقدر چاره سز کافرلر بوسوز برلن قیامت کوننده سوبلا چاکلر
 هم ادرت اهلینک فخر شویدر بوسوز (قل انما انا منذر) ای محمد (عم) مکه مشرکلرینه ایت آتخف مین
 سزنی قورقوجیمن اللهنک عذابی برلن سزنی قورقنمان (ومامن اله الا الله الواحد القهار) وهیچ برحقق
 برلن معبود یوقدر مگر ادرت افلقنی قابل بولماغان برگنه بولغان هر اشنده غالب بولغان الله غنه در
 (رب السموات والارض وما بينهما) اول الله کولکرنک و بیرلرنک هم کولکربلن بیرلر آراسنده بولغان
 نرسه لرنک ربسیدر (العزیز الغفار) اول الله هر اشده اُستندر هم گناهلارنی یارلقاغوجیدر (قل هو
 نبأ عظیم) ای محمد (عم) مکه مشرکلرینه ایت منم سزگه خبر بیرگان نرسه (یعنی اوزنک اللهنک عذابندن
 سزنی قورقوجی بولدوم دخی اللهنک معبودلکه بربولوی) الوغ خبردر (انتم عنه مقرضون) سز اول
 الوغ خبردن یوز دوندر و چی سز (ما کان لی من عام بالملاء الا علی) منم ایچون بلند جماعتنی (فرشته لرنی)
 یلو بولادی (اذ یغتصمون) فرشته لرنک آدم (عم) حقنک سویلاشکانلری وقتده بس منم فرشته لرنک آدم
 حقنک سویلاشولردن هم آدم برلن فرشته لر آراسنده بولغان واقعه دن ایشتما ییچه هم کتاب مطالعه ایتما ییچه
 خبر بیروم البته وحی برلن بولا (ان یوحی الی) میکاوحی قیلما س (الا انما انا نذیر مبین) مگر وحی قیلنور
 و آتخف مین ظاهر قورقوجیمن دیوکنه (اذ قال ربک للملائکة) ای محمد (عم) شول وقفنی ایسکه تفسیر
 اول وقتده ربک فرشته لرگه ایتدی (انی خالق بشران طین) درسنلکه مین بالچقن آدم یار اتامن
 (فاذا سویتة ونفخت فيه من روحي) بس شول زمان آدمنک اعضاسنی تیگز قیلساق هم آدم گه شریف
 روحمزدن جان ارساک (ففعوا له ساجدين) بس آدم گه الوعلا و صیبه سی برلن سجده قیلغانکز حالده آدم گه

۶۷

۷۵

ايولسكز (فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ) بس فرشته لورنك هر برس بر يولى آدم كه سجد قىلد بىلار (الا ابليس) مگر ابليس كنه سجد قىلمادى (اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ) ابليس تكبرلاندى دى كافرلردن بولوب اورلدى (قَالَ يَا ابْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ) الله (تعالى) ايندى اى ابليس سىنى سجد قىلماقندن نرسه طيدى (لَمَّا خَلَقْتُ بَيْدَى) اوز قدرتم برلن كنه ياراتقان نرسه كه (آتاسز آناسز ياراتقان آدم كه) (اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ) اى ابليس تپوشسز تكبرلاندك ياكه بلند بولغان مخلوقلاردن بولدك (قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ) ابليس ايندى مین آدمدن ایزگومن دپو (خَلَقْنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ) آنك ايچون سین مینی اوتدن ياراتك آدم (عهم) نى بالچقدن ياراتك (قَالَ فَأَخْرِجْهُمَا فَأَنْتَ رَجِيمٌ) الله (تعالى) ايندى اى ابليس جنتدن چق درسنلكدن سین ره نهمدن سورلشلردن صوك (وَأَنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ) دى درسنلكدن منم لعنتم جزا كونه قدر سينك اوزركادر (قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمٍ يُبْعَثُونَ) ابليس ايندى اى ربم قبرلردن قوبارلش بولغان كوكه قدر ميكانه ملت بپو (قَالَ فَأَنْتَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ) الله (تعالى) ايندى اى ابليس درسنلكدن سین مهلت بپولشلاردن سین (إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ) بيلسكولى وقتك كونه (قِيَامَتِ كُونَهُ) قدر (قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَا غَوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ) ابليس ايندى اى ربم سينك الوغلك برلن قسم اينوب اينه من آدملرنك همه سنى حق بولدن آزدر من (الْأَعْبَادُ مِنْهُمْ الظَّالِمِينَ) مگر شونداين قىلارنى آزدر مان آلاردن اخلاصلى بولغانلارى باردريعى الله آلارنى اوزينك طاعتى ايچون خالص قىلوبه آرغونلقدن صاقلانغانلارنى غنه آزدر مان (قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ) الله (تعالى) ايندى بس مین حقنى مقلار من هم حقنى اينور من (لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ) البته جهنم نى سيندن يعنى سينك بالالاروك برلن تولتورور من (وَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ) دى سيكا آدملردن اياركان كشيلرنك بارچه سننن تولتورور من (قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) اى محمد عهم ايت سین آدملر كه مین قرآننى ايرياتو ياكه وحينى ابرشدر اوزرينه سزدن اجر (خدمت حقى) صوراميم (وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ) دى مین اوزمه اهل بولماغان نرسه برلن تكلف لنوچى (قيلنوجى) توكل من منم موند اين آدم توكل ايدكنى حالمه قاراب اوزكرده بله سز (إِنَّهُوَ الْأَذْكَرُ لِلْعَالَمِينَ) اول قرآن توكل در مگر بتن عالم كه وعظدر (وَلَنَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ مِيقَاتِهِ) دى اى مكه كافرلى قرآنك خبر بپركان نرسه سى نك حقلنى بر آز زمان صوكنده (اسلام غلبه تابفاچ ياكه اولسكاز) بلورسز ۱۱۰ (ص) سوره سى نك ترجمه سى تمام بولدى .

(اوتوز توقز نېمى سوره زمر سوره سى مكه ده اينگان يتمش بش آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ) بو قرآن كتابك ايندرلمشيدر هر ايشده استن وحكمت اباسى بولغان الله دان در (إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ) درستلكده بى اى محمد عهم سيكا كتابنى (قرآننى) حقلنى برلن ايندرلك (فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ) بس اى محمد عهم ديننى الله ايچون خالص قىلغانك

حاله اللهغه عبادت قيل (الَاللهُ الدِّينُ الْغَالِصُ) آگاه اولکیز شرکمن هم ده ربادان صاف بولغان
 دين الله ايچوندر (وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ اَوْلِيَاءَ) وشونداين کافرلر الله دان باشقه معبودلر توتدبلار
 (مَنْعَبُدُهُمْ اَلْاَلِيقَرَّبُونَا اِلَى اللّٰهِ زُلْفَى) اول کافرلر اينورلر بز اول معبودلرگه عبادت قياميمز مگر اول
 معبودلر مز بزنى اللهغه ياقين قيلماق بران ياقين قيلسون لار ايچون گنه عبادت قيلامز يعنى اللهغه
 ياقن بولوغه آلارنى سبب گنه اينه مز (اِنَّ اللّٰهَ يَعْزُمُ بَيْنَهُمْ) درستلکده الله تعالى اول کافرلر آراسنده
 حکم قيلور (فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) اول کافرلرنک اختلاف قيلغان نرسه لوند (دينه) يعنى حقلقه بولغانلارنى
 اوجماغقه کرتز باطلالقه بولغانلارنى تموغقه کرتز (اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ) درستلکده الله
 تعالى يالغانچى هم کافر بولغان آدملرنى حق بولغه کوندرماس (لَوْ اَرَادَ اللّٰهُ اَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا) اگر الله بالاتوتونى
 تلاسه ايدى (لَا ضَافَى ثَمَّ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ) اوزى باراطقان نرسه لوندن تلاگاننى اختيار قيلور ايدى (سُبْحَانَهُ
 هُوَ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ) الله بالا توتماقدان يراق بولدى اول الله بردر هم هراشد غالبدر (خَلَقَ السَّمَوَاتِ
 وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ) الله کولکرنى ويبرلرنى حقلق برلن ياراتدى (يَكُوِّرُ اللَّيْلُ عَلَى النَّهَارِ) كيچنى کوندز اوزرينه
 اورار (بابار) (وَيُكُوِّرُ النَّهَارُ عَلَى اللَّيْلِ) دغى کوندزنى كيچ اوزرينه اورار (بابار) يعنى كيچ برلن
 کوندزدن هر برسنى ايکنچسى برلن ارتز (وَسُجَّرَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ) دغى الله قياش برلن آينى مسخر قيلدى
 كُلٌّ يَجْرَى لِأَجَلٍ مُّضًى) قياش برلن آيدان هر برسى بيلگولى بولغان چيکلانگان وقتقه قدر يوزر
 (الْاَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ) آگاه اولکیز اول الله هر بر نرسه گه کوچى يتکوجيدر هم هونرسه گه غالبدر
 هم گناهلارنى يارلقاچى در (خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ) الله سزنى بر نفس دن (نفس آدم دن) ياراتدى
 (ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا) مونک صوکنده اول بر نفسدن آدم (هم) نلک خاتوننى ياراتدى (وَأَنْزَلَ لَكُمْ
 مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ) دغى سزنىک فايکیز ايچون دورت آياقلى حيوان لاردان سيکز صنف (جفت)نى
 ياراتدى (توهنى صارق صغركجه ابرکا کلرنى هم تشيلرنى) (يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ) سزنى الله
 آنالارنىک قورصاق لارنىک ياراطور (خَلَقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ) بر مرتبه ياراطقان صوکنده ياراطماق برلن
 يعنى اول نطفه حالنجه بولور سز آندان اويوشقان قان ايتب ياراطور آندان صوگ ايت کيساگى
 ايتب ياراطور آندان صوگ يالغاج سويک ايتب ياراطور آندان صوگ اينلى سويک ايتب ياراطور
 آندان صوگ کامل حيوان ايتب ياراطور (فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ) اوج قارانغولقلار ايچنده ياراطور رحم
 (بالافايچى نلک) قارانغولقى قورصاق قارانغولقى هم بالانى چلغاب آلغان نچکه تيرى قارانغولى (ذَلِكُمْ
 اللّٰهُ رَبُّكُمْ) اشلرى اوشبو بولغان الله سزنىک ربکزد (لَهُ الْمُلْكُ) اول الله ايچوندر خوجه لى (لَا اِلَهَ اِلَّا
 هُوَ) حقلق برلن هيچ معبود يوقدر مگر بر الله غنه در (فَإِنِّي تُصَرِّفُونَ) بس نچک سز الله نلک عبادتندن
 شرکک که دوندرلش بولاسز (اِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ) اگر سز کافر بولسا کز درستلکده
 الله سزنىک ايمانکزدن موکسزد (وَلَا يَرْضَى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ) دغى الله قوللارى نلک کفرينه راضى

بولماس (وَأَنْ تَشْكُرُوا وَابْرِضْهُ لَكُمْ) واگر اللهنىڭ بىرگان نعمتینه شکر قىلساڭىز الله سىزگە راضى بولور (وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى) دىنى بىرگىناھلى نفس ايکنچى نىفسنىڭ گىناھىنى يولكلاماس (ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ) مونىڭ صوئىتىدە رىڭىزگە در قايناجاق اورنىڭىزى (فَيَنْبِتُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) بس الله سىزگە عمل قىلغان نىرسە لرڭىزدىن خىبر بىير (إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) درىنىلىكىدە اول الله كوكراك ايلالرىنى يعنى كوكرا كىلگى سىرلىرىنى بىلگۈچىدەر بو آيت اللهنىڭ خىبرگە راضى بولوب شىرگە راضى بولمايوتىدە دلالت قىلادر (وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ) وھىر قىچان آدمىنى ضرر (آورو يا كە فقيرلىك) توتىسە (دُعَاؤُهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ) رىبىنى قايىتقانى حالدە دعا قىلور (ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ) مونىڭ صوئىتىدە رىبىنىدىن انعام ايچون نعمت بىيرلسە (نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ) موندان لك اللهغە يالبارغان نىرسەنى (فقيرلىكنى يا كە آورو يىنى) اونتور (وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْتَادًا) دىنى اللهغە عبادتىدە شىرىكلەر اعتقاد قىلور (لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ) اللهنىڭ دىنىدىن خالقنى آزدرو ايچون (قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكُمْ قَلِيلًا) اى محمد عەم بوقىبات صىفتلى كافىرگە ايت كىفرىڭ بىران آرزىغە زمان دىنيادە قاتىدەلن (إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ) درىنىلىكىدە سىن اويت ايلالرىدىن سىن (أَمِنْ هُوَ قَانَتْ آثَاءُ الْمَلَأِيلِ) ايا كىچەنلىك بىنون وقتلارنىدە عبادت قىلوچى آدم (سَاجِدًا وَقَائِمًا يَبْتَغِ الْآخِرَةَ) آخرت كوندىن قورقغانى حالدە سىجىدە قىلغانى ھىم آياق اوزىرە بولغانى حالدە (وَيَبْرُجُوا رَحْمَةً رَبِّهِ) دىنى رىبىنىڭ رىھمىتىنى امىد ايتىگان حالدە كىچەنلىك بىنون وقتىنى عبادت بىران اوتكاروچى آدم مونىڭ كىرىسچە بوقىلاب كىچەنى اوتكارگان آدم كىيىمە وبوايىكى آدم بىرايلىرى ايتىدە توكل (قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ) اى محمد (عەم) مەكە مشىركلىرىنە ايت ايايلىگان آدملىر بىران بىلماگان آدملىر بىرايىر بولورلارى دىو (أَنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ) آنچىق بويايتلار بىران صافى عقل ايلالرى كىنە وعظلائىنور وفاتىدەلانىور (قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا) اى محمد (عەم) ايت سىين اى ايمان كىتىرگان قىللار (اتَّقُوا رَبَّكُمْ) رىڭىزغە خىلافى قىلودىن قورقۇڭىز دىو (لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ) بودىنيادە اىزگواشارنى قىلغان آدملىرگە آخرتىدە كوركەم ثواب باردىر (وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ) واللهنىڭ بىيرى كىيىكلەر اكر بىيرىدە نورغانىدە اللهغە عبادت قىلودە تارلىق بولاسە ايكنچى بىيرگە ھىجرت قىلىڭىز (أَنَّمَا يُؤِتِى الصَّابِرُونَ أَجْرُهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ) آنچىق عبادت مشىقتلىرىنە صىبراى قىلوچىلرغە اجرارى حسابىن باشقە بىيرلور (قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ) اى محمد (عەم) ايت سىين مشىركلىرگە درىنىلىكىدە مىين اللهغە غنى عبادت قىلوم بىران بىيورلىم (مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ) دىنىنى الله ايچون شىركىدىن صافى قىلغانىم حالدە (وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ) دىنى مىين خالص اللهغە غنى عبادت قىلوم بىران بىيورلىم مسلمەنلارنىڭ اولگىسى بولوم ايچون يعنى دىنيادە و آخرتىدە اللهغە بوى صنوچىلارنىڭ ايلىڭ آلداغىسى بولوم ايچون (قُلْ إِنِّي أَخَافُ أَنْ عَصَيْتُ رَبِّي) اى محمد (عەم) مەكە مشىركلىرىنە ايت درىنىلىكىدە اكر رىبىمە گىناھلى بولسام (بوى صنمەسام) قورقامن (عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ) الوغ كوندىڭى عذابىدىن (قُلْ اللَّهُ أَعْبُدْهُ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ) اى محمد (عەم) الله ايچون

دینم نى صاف قیلغانم حالده اللهغه عبادت قیلان دیوايت (فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ) بس سز الله دن
 باشقه تلاگان نرسه لرگه عبادت قیلگز (الله تعالی رسول اللهغه بس سوزنی کافرلرنی قورقتور ایچون ایتورگه
 امر قیلغان) (قُلْ اِنَّ الْغَاسِرِينَ) ای محمد (عم) مکده مشرکلرینه ایت درستلکده ضرر ایتوچیلار (اَلَّذِينَ خَسِرُوا
 اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ) قیامت کوننده اوزلرینه آزغونلغ بولن هم اهللرینه آذر و بولن ضرر ایتوچیلردر
 (اَلَّذِي هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ) آگاه اولگز بو ضرر ظاهر بولغان ضرردر (لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ)
 بو اوزلرینه هم اهللرینه ضرر ایتوچیلرگه استلرندن اوتدن بولغان کولاگه (طبقه) باردر (وَمَنْ تَعْتَمُ
 ظُلِّلٌ) دخی استلرندن اوتدن بولغان کولاگه لر باردر (ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادُهُ) بو عذاب شوندا این
 عذابدر بو عذاب بولن الله قوللارنی قورقتور (يَا عِبَادِ فَاتَّقُوا) ای قوللارم منم عذابمندن قورقگز (وَالَّذِينَ
 اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ اَنْ يَعْبُدُوهَا) وشوندا این آدملر آزغونلغنی چيگنه ایرشان نرسه گه (شیطانغه) عبادت
 قیلودن صاقلاندىلار (وَاَنَابُوا اِلَى اللَّهِ) دخی بتونلای اللهغه قایندیلار (لَهُمُ الْبُشْرَى) اول آدملرگه
 سیونچ باردر (فَبَشِّرْ عِبَادَ الَّذِينَ) بس ای محمد (عم) شوندا این قوللارمه سیونچ بیر (يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ
 احْسَنَهُ) اول قوللارم سوزنی اشتهورلرده بس اول سوزنی کورکامرا گنه ایارلر (اُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ)
 بوصفتدغی قوللار اللهنى حلقغه کوندرگان قوللاریدر (وَاُولَئِكَ هُمُ اُولُوا الْاَلْبَابِ) دخی بوصفتدغی
 قوللار صاف عقل ایالریدر (اَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ) ایا عذاب سوزی آننى اوزرینه ثابت
 بولغان کشی (اَفَاَنْتَ تَنْقُذُ مَنْ فِي النَّارِ) ایاسینه ای محمد (عم) اوتدهغی کشینی قوتقاررسون یعنی
 آلارنى اشرلرینه سینمه خواجه بولورسن و برکشیکه عذاب تیوشلی بولسه سینمه آنی قوتقاررسن البته
 یوق (لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ) لکن ریلرندن قورقغان آدملر (لَهُمْ غُرَفٌ) اول آدملر ایچون بیوک
 چارلاقلار باردر (مَنْ فَوْقَهَا غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌ) اول بیوک چارلاقلارنى استندن ینه بنا قیلنغان بیوک چارلاقلار
 باردر (تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ) اول چارلاقلارنى استندن یلغهار (صولار) آغار (وَعَدَ اللَّهُ) الله
 برچارلاقلارنى وعده قیلورلن وعده قیلدی (لَا يَغْلِبُ اللَّهُ الْبِغَاءَ) الله وعده لرگه خلافت قیلدی (اَلَمْ تَرَ
 اَنَّ اللَّهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) ایایلمیسنمی سین ای محمد (عم) درستلکده الله کوکن صونى ایندردی
 (فَسَلَكَهُ يَنَابِيعٌ فِي الْاَرْضِ) بس اول صونى بیرده بولغان چیشمه لرگه کورتدی (ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا
 اَلْوَانُهُ) مونلک صوکنده اول صوبولن تورلی توشلی بولغان ایگنلرنی چغاردی (ثُمَّ يَهْبِجُ فَنُفْرًا مُعْصَفًا) مونلک
 صوکنده اول ایگن کیبه ریس سین آنی صاری توشده کوررسن (ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا) مونلک صوکنده الله اول
 ایگننى (اوسکان نرسه نى) تارالغان نرسه قیلور یعنی کیب ادچب بتار (اِنَّ فِيْ ذَٰلِكَ لَذِكْرًا لِّاُولَى
 الْاَلْبَابِ) درستلکده بو کوکن صونى ایندرده هم بیردن تورلی توشده کی ایگنلرنی چغاروده صاف عقل
 ایالری ایچون الوغ عبرتلر و عطار باردر (اَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْاِسْلَامِ) ایایالله مسلمان بولوی ایچون
 کوکراکنی راوشان قیلغان آدم، کوکوه کی تاربولوب کوکلی صوقر بولغان آدم کبیبه البته توکل (فَهُوَ عَلَى

نور من ربه) بس الله كوكراگنى راوشان قىلغان آدم رېنىن نور اوزرىدە در (قَوِيلَ لِلْعَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ
 ذِكْرِ اللَّهِ) بس الله نىڭ ذكرىنى كوكللىرى قارە بولغان آدملىرىگە فى او كىچىدەر (أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ)
 كوكللىرى الله نىڭ ذكرىنى قارە بولغان آدملىرى ظاهر بولغان آرزونىقىدە در (اللَّهُ نَزَلَ آمْسَنَ الْعَدِيثِ)
 الله سوزنىڭ كوكراگنى (قرآنى) اينىردى (كُتَابًا مُنْشَاهُمَا فِى) كوكراگلىكىدە ومەجلىسلىكىدە جزلىرىنىڭ
 بىرى ايكنىچىسىنە اوغشاغان لىتى ايچون بعض جزلىرى ايكنىشار قات ذكر قىلغان كىتابنى اينىردى (تَقْشَعْرُ مِنْهُ)
 بو كىتابدىن وعىدلىرىنى ذكر دىقتىدە قالىتارار (جُلُودُ الَّذِينَ يَغْشَوْنَ رَبَّهُمْ) رېلىرىدىن قورققان آدملىرىنىڭ
 تىرىلىرى (ثُمَّ تَلِينَ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ) مونىڭ صوڭىدە تىرىلىرىدە (تتلىرىدە) ھم كوكللىرىدە
 الله نىڭ ذكرى صارى قىرالا نور (ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ) بو كىتاب الله نىڭ بىندەلىرىنى حەلقىغە كوندىرە تورغان
 كىتابىدەر (يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ) اول كىتاب بىرلىن الله تىلاگان آدمىنى حەلقىغە كوندىرەر (وَمَنْ يَضَلِلِ اللَّهُ) و كىدەر
 اول كىشىنى الله آزدىرە (فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ) بس اول كىشىنى حەلقىغە كوندىرۈچى يوقىدەر (أَفَمَنْ يَتَّقِ بِوَجْهِهِ
 سَوَاءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) اياقولى موينىنە باغلى بولىدقنىن يوزى بىرلىن كىنە قىامت كوندە الله نىڭ عذابىنىڭ
 ياوزىدىن صاقلانغان آدم الله نىڭ عذابىدىن امىن بولغان آدم كىيىمە البىتە توكل (وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا)
 دىنى كىرسىبىلى اوزلىرىنە ظلم قىلۈچى آدملىرىگە اينىلىدى سز تاتكز (مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ) كىسب قىلغان
 نىرسە كزنى دىو يعنى كىسب قىلغان نىرسە كزنىڭ جزاسى (كُتِبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) مەكە كافرلىرىدىن بورىن
 بولغان كافرلىرى پىغمبەرلىرىنى يالغانغە توتىدىلار (فَأَنذَاهُمُ الْعَذَابُ) بس آلاغە عذاب كىلىدى (مَنْ حَيْثُ
 لَا يَشْعُرُونَ) بلماگان (كوكللىرىنە خطور قىلماغان) لىرى جەمتىدىن (فَإِذَا قَامُ اللَّهُ الْغَزَى) بس الله آلاغە
 رسوالقىنى تاتوتىدى (فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تىركىگىدە (وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ) ھم البىتە آخرت عذابى
 دنيا عذابىدىن الوغراقىدەر (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) اگر آخرت عذابىنىڭ الوغ ايدىكى بىلىسەر (وَلَقَدْ ضَرَبْنَا
 لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ) دىتەقىق بىز آدملىرىچون بو قرآندە بىيان ايتىدىك (مَنْ كَلَّ مَثَلٌ) ھىر بىر دىن اشنە
 كىراگلى بولغان مەثلدىن (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) آدملىرى وعظلامىسونلار ايچون (قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ)
 مەناسىندە كاگىرلىك اياسى بولماغان عرب تىلىدە بولغان جالەدە اول قرآن بىز اول قرآندە ھىر بىر دىن ايچون
 كىراگلى بولغان مەثلنى بىيان قىلىدق (لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) آدملىرى الله دىن قورقسونلار ايچون (ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا
 رَجُلًا) الله موحد بىرلىن مشرككە مەثال يوزىدىن بىرا بىرنى بىيان قىلىدى (فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ) اول ايردە
 ياوز خەلقلىرى ايچون نىزاغلاشە تورغان شىركلار باردى (وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ) دىنى بىرا بىر ايچون خالص
 بولغان ايكنىچى ايرنى بىيان ايتىدى يعنى مەثلاً مشركنىڭ مەثالى مشركنىڭ مەبۇدلىرىدىن ھىر بىرى اوزىنە
 عبادت قىلدى دىوى قىلا ھم اوزلىرىنە عبادت قىلا تورغان ايرىقىدىن نىزاغ قىلىشەلار مەدكور ايرنىڭ
 كوكلىنى تورلىپتە تاراتالار ھىر بىرى اوزىنىڭ دىوى قىلغان نىرسە سىندە خەلقنى دىوى قىلا موحدنىڭ
 مەثالى خالص بىر كىشىگە خەمت ايتە تورغان اير ايكنىچى آدمنىڭ دىوى قىلۈپتە بىتونلاي بول يوق

(هَلْ يَسْتَوِيَان مَثَلًا) مثل يوزندن بوايكي اير برابر بولور لارس البته برابر توكللر (الْحَمْدُ لِلَّهِ) هر مافناو صفاتي الله غه غنده در (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) بلكه آدملارنك كوبسى حقلقنى بلماسار شونك ايچونك عبادتك الله غه باشقه نرسه نى شريك قيلورلار (أَنْتَ مَيِّتٌ وَأَنْتُمْ مَيِّتُونَ) اى محمد درستلكك سىن اولكسن يعنى بو عالمدا ايكنچى عالم گه كچه چكسن دى درستلكك امنلركن ميتلردن يعنى بو عالمدا ايكنچى عالم گه كوچوچيلردر (ثُمَّ أَنْكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ) مونك صوكنك قيامت كونك ريكز حضورنك دعوى قياشاق سز يعنى سىنك حقلقه بولغانلقلق ومشركلركنك باطللقده بولوى ظاهر بولاچاق .

(يىكرمى اوچونچى پاره نك ترجمه سى تمام بولدى)

(فَمَنْ أَظْلَمُ) بس كمدر ياوزراق (مَنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ) الله اوزرينه يالغانى نسبت پيرگان آدمدا يعنى الله نك شريكى بار بالاسى بار ديو يالغانى نسبت پيرودن (وَكَذَبَ بِالصَّدَقِ إِذْ جَاءَهُ) دى راستلق كيلگان زمانده راستلقنى (محمد عه الله حضورندان كيترگان نرسه نى) يالغانه نسبت پيرگان آدمدا يعنى بو آدمدا ياوز آدم اصلا يوقدر معناسنده (أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ) ايا جهنمده كافرلر ايچون قايتاچاق اوردن يوقمى (وَالَّذِي جَاءَ بِالصَّدَقِ) ورستلقنى كيترگان آدملر (بيغمبرلر) (وَصَدَّقَ بِهِ) دى راستلقنى راستقه توتقان آدملر (مؤمنلر) (أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ) بو صفتداغى آدملر آلادر الله دان قورقويلار (لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ) اول آدملر ايچون ربلرى حضورنده تلامگان نرسه لرى باردر (ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ) بو جزا ايزگولك قيلوچيلارنك جزا سيبدر (لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ) الله نك ايزگولك قيلوچيلار دان اروتماكلكى ايچون (أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا) عمل قيلغان نرسه لرى نك ياوزراغى (وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ) دى آلاغه اجرلر بى بيرماكلگى ايچون (بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ) ^{چار} عمل قيلغان نرسه لرى نك ايلك كوركامى برابرنده (أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ) ايا اوزينك بنده سنه (محمد عليه السلام گه) ياردم قيلوده يتكوچى توكلمى البته يتكوچيبدر (وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ) وای محمد (عليه السلام) سىنى الله دان درجه ده توبان بولغان نرسه لى برلن (صنم لار بركن) قورقنورلار قريشلى رسول الله غه ايتگانلر اى محمد عليه السلام سىن بزنك معبودلرمزنى خورليسن لكن بز قورقامز بزنك معبودلرمزنك نفسى سىنى توتماغاي ايدى ديو (وَمَنْ يُضِلَّ اللَّهُ) وكمدر اول كشيى الله توغرى يولدان آزدورر (فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ) بس اول كشى ايچون توغرى يولغه كوندر وچى يوقدر (وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ) كنيگنه الله توغرى يولغه كوندرسه (فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ) بس اول كشى ايچون آزدور وچى بولماس (أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ) ايا الله دشمان لارندان اوج آل وچى هر اشك غالب بولغان ذات توكلمى البته شولاى (وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) وای محمد (عه) اكر سىن مكه مشركلرندن كوكلرنى هم پيرلرنى كم ياراتدى ديوصوراساك (لَيَقُولَنَّ اللَّهُ) البته الله ياراتدى ديورلر (قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ) اى محمد (عه) مكه مشركلرينه ايت ميكا خبر بيركز ديو (مَاتَتَعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) سزنك الله دان باشقه عبادت قيلغان نرسه لركز (صنم لركز) (أَنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ)

اگر الله ميکماضرر ايرشدروني تلاس (هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ) ايا اول معبودلرگز الله ايرشدررگه تلاگان ضررنى آچموجيلارمى (يبار وچيلرمى) البته يوق (أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ) ياكه اگر الله ميکا رحمت ايرشدروني تلاس (هَلْ هُنَّ مَسْكُوتُ رَحْمَتِهِ) اياسزنى معبودلرگز الله ايرشدروني تلاگان رحمتنى طيوجيلارمى البته يوق (قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ) اى محمد (عهم) اكرده كافرلىزنى معبودلرى الله ايرشدررگه تلاگان ضررنى بباره آلماسه لار هم الله ايرشدررگه تلاگان رحمتنى طيا آلماسه لار ايت سين الله ميكا يتار ديو (عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ) اوزرينه اش تابشروچيلار ايشلرينى تابشرسن لار (قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَاتِكُمْ) اى محمد (عهم) ايت سين اى قوم اوزكزنى حالكزگه مناسب عمل قيلكز ديو (إِنِّي عَامِلٌ) درستلكك مين حاله مناسب عمل قيلوچيمن (فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ) من ياتيه عذاب (بس تيز بلورسز شول كشيلى اول كشيگه عذاب كيلور (يغزيه) اول عذاب اول كشيلى رسواى قيلور (وَيَعْلَمُ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ) دى اول كشيگه هميشه بولغوى عذاب اينار (إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ) اى محمد (عهم) درستلككه بز آدم لر ايچون (يعنى آدمارنى دنيا ودين فائىللى ايچون) سينك اوزرگا حلق برلن كتاب (قرآن) ايندرىك (فَمَنْ أَهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ) بس كمدرحق لغه كوناسه اوز فائىلى ايچون در حق لغه كونلوى (وَمَنْ ضَلَّ فَاتِّمًا يَضِلْ عَلَيْهَا) وكمدرحق بولدان آزه بس آچى اول كشى اوزينك ضررينه در آزوى (وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ) وسين آدملا اوزرينه ايشلى تابشلىش آدم توكل سن بارى سين دينى ايرشدر و برلن كنه بيدورلىش سن (اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا) اولگان وقت لارنى الله نفسلرى آلور يعنى تنلردن تعلق لارونى كيسار هم تصرف لارون بترر ظاهراده باطناده آلور حقيقه اولگانك ياكه ظاهرانك آلور بوقلاغان وقتك (وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا) دى اولگان نفسلرى ظاهرانك آلور بوقلاغان وقتلارنى يعنى بوقلاغان آدملرده اولگان آدملر كى هيچ نرسه بلماسلر (فَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسِدُونَ) بس آنك اوزرينه اولم برلن حكم قيلغان نفسلرى توتار تنلرينه قايتارماس (وَيُرْسِلُ الْآخِرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى) دى ايكنچى تورلى نفسلرى (بوقلاغان نفسلرى) بيلسكولى مدتكه قدر تنلرينه ببارر (أَنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ) درستلككه بوذكر قيلغان نرسه لوده يعنى نفسلرى آلوده برتورلىشنى تنلرينه كبرى قايتارب برتورلىشنى قايتارماده و فكر قىلا تورغان قوم ايچون الوغ عبرتلىر باردر (أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ) بلكه قريش كافرلى الله دن باشقه اوزلرينه شفاعت قىلاتورغان شفاعت قيلوچيلارنى توتويلارمى (قُلْ أَوَلَوْ كُنْتُمْ لِآيْمَانِكُمْ شَيْئًا) اى محمد (عهم) قريش كافرلرينه ايت شفاعت قيلوچيلارگز فائده و ضرردن هيچ نرسه نى مالك بولماسه لارده شفاعت قيلورلارمى ديو (وَلَا يَنْفَعُونَ) دى هيچ نرسه نى بلماسه لوده شفاعت قيلورلارمى ديو (قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا) اى محمد (عهم) شفاعتنك همى الله ايچوندر ديو ايت (لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ايچوندر كرلرنگ ويپرلرنگ خواجه لغى (ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) مونك صوكنك الله غه قايتارلىش بولورسز (وَإِذَا ذُكِّرَ اللَّهُ وَهُدًى) وهر قيچان بالفز بولغانى حاله الله نى ذكر قىلنسه يعنى مشركلرنگ معبودلر نى باشقه غنه

أَشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ (آخرت كونه ایمان کپترماگان آدمارنك كوكملرى اترلور
 ونفرتلا تور) (إِذَا ذُكِّرُوا لِلَّذِينَ مِنْ دُونِهِ) وهر قیچان اللهغه باشقه بولغان مشرکلرنك معبودلری ذکر قیلنسه
 (إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ) شول وقتدوق مشرکلر شادلانورلار (قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) ای محمد ایت
 سین ای کولکرنی ویدیرلرنی یاراطوی الله (عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) غیبنی هم حاضرنی بلوی الله (أَنْتَ
 تَعْلَمُ بَيْنَ عِبَادِكَ) سین قوللارک آراسنده حکم قیلورسن (خِيَمًا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) شول نرسهده حکم
 قیلورسبون اول نرسهده قوللارک اختلاف قیلور بولدیلار (وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا) واکر کفر سیجیلی
 اوزلرینه ظلم قیلغان آدمار ایچون بولسه اییدی (مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا) پیرده بولغان نرسه لرنك
 بارجه سی (وَمِثْلَهُ مَعَهُ) دخی پیرده بولغان نرسه لر برلن برگه یتده آنک اوخشاشی بولسه اییدی
 (لَافْتَدُوا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) قیامت کوننده بولغان عذابنك یاوزلغندن اول ملکلرنده
 بولغان نرسه برلن قیده لرن اییدی یعنی عذاب اورنده شول قدر بنون ملک لرنده بولغان ماللارنی
 پیرلر اییدی (وَبَدَّ اللَّهُ) دخی قیامت کوننده مشرکلر ایچون ظاهر بولور (مَا لَمْ يَكُونُوا
 يَخْتَسِبُونَ) حسابلا بده قارار بولغان نرسه لری (عَذَابِلَارِي) (وَبَدَّ اللَّهُ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا) دخی
 مشرکلر ایچون کسب قیلغان نرسه لرنك یاوزلقلاری ظاهر بولور یعنی یاوز عمللری ظاهر بولور
 (وَخَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) دخی مشرکلرنی دنیا ده وقت خورلاغان نرسه لرنك جزاسی چلغاب
 آلور (فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دُعَانَا) آدمنك عادتق شولدر هر قیچان آدمنی ضرر (آورو یا که فقیرلک)
 توتسه بزگه یالواروب دعا قیلور (ثُمَّ إِذَا غُلَّتْ لَهُ نِعْمَةٌ مَثًا) مونك صوکنده هر قیچان آدمگه اوزمزدن
 نعمت بیرساک (قَالَ إِنَّمَا أُوتِيْتُهُ عَلَى عِلْمٍ) آدم ایتور بو نعمتنی مکا پیرلدی کسب طریق لارونی بلوم
 اوزرینه (بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ) بلکه اول نعمت آثار فتنه در (اتمه اندر) بو نعمت که شکر قیلورمو دیو
 (وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) لیکن آدملرنك کوبسی بو نعمتنك فتنه ایدنکی بلاماسار (فَقَالُوا الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِهِمْ) تحقیق بوسوزنی (کسبنی بلوم اوزرینه بوتعمتنی میکا پیرلدی دیگان سوزنی بوامتلردن)
 بورون بولغان کافرلرده ایتدی مثلا قارون هم قومی کبی (فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) بس آلردان
 کسب قیلغان نرسه لری موکسر قیلما دی (فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا) بس بوسوزنی ایتکان آده لرگه
 کسب قیلغان نرسه لرنك یاوزلق لاری (یعنی یاوز عمللرنك جزاسی) ایرشدی (وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ
 هَؤُلَاءِ) بو مکه مشرکلرنسین ظالم بولغان آدملر (سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا) آلا رغه کسب قیلغان یاوز
 عمللرنك جزاسی تیز ایرشر (وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ) دخی آلا ر بزنك جزامزنی اوتکاروچی توکل اردر
 (أَوَلَمْ يَعْلَمُوا) ایا مکه مشرکلری بلاما دیلرمی (أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ) درستلکده الله تعه
 تلاگان آدمنه رزقنی کیلک قاور (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) درستلکده بو ذکر قیلغان نرسه لرده
 ایمان کیترگان قوم ایچون الوغ عبرتلر باردر (قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ) ایت سین ای
 محمد هم الله تعالی ایتدر دیو ای مم نفسلرینه گناهلرده اسرا قیلو برلن آرتوق جنایت قیلغان

ع

قۇللاروم (لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ) اللہنىڭ رحىمتىدىن امىد كىسمائىز (إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا) دوستلىكىدە
اللہ بۇيىن گناھلارنى يارلقار (إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) دوستلىكىدە اول اللہ گناھلارنى بىك يارلقاغۇچىدۇر
ھىم رحىمت قىلغۇچىدۇر بۇ آيتنىڭ اينويىنە سەبب شۇل مەكە خالقى بىر وقتدە ايندىلار محمد ەھم ايتەدۇر
بىر كىشى صىنمگە عبادت قىلسە ھىم ھەقسىز كىشى اولتۇرسە اول كىشىنىڭ گناھى يارلقانمى دىو نىڭ بۇلای
بولسۇن بىز ھەرتەدە قىلماق صىنملارگە عبادت قىلىق و كىشىدە اولتۇردىك دىو شۇنداق سۆز
بۇ دۇكر قىلىنغان آيت ايندى بۇ آيتدە اللہنىڭ قۇللارى اوزرىنەدە اضافەسى مۇمىنلارگە خاص بولۇغە
دلالت قىلادۇر (وَأَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوهُ) دای قۇللاروم رەببىڭىزگە قايتۇڭىز ھىم رەببىڭىزگە بۇيى سۆزىڭىز
(مَنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ) اوزىڭىزگە عذاب كىلماستىن بورون (ثُمَّ لَا تَنْصُرُونَ) عذاب
كىلماستىڭىز سۆزىڭىدە ياردەم بىرلەش بولماسىز (وَاتَّبِعُوا أَمْرًا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ) دىو
رەببىڭىزدىن اوزىڭىزگە ايندىرلىگان نەرسەنىڭ كوركامراگە ابارىڭىز (مَنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بِغَفَّةٍ) اوزىڭىزگە
كىنت عذاب كىلماستىن بورون (وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ) ھالبۇكىمىز عذابنىڭ كىلويىنى بىلماسىز (أَنْ تَقُولَ
نَفْسٌ نِّفْسَ اسْمِ الْاِتَى بَارَامَسْ نَرَسْ بولغانلىقى ايچون (يَا حَسْرَتِي عَلَى مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ) اللہنىڭ
ھەقتە (طاعتىدە) كىمچىلىك قىلۇم اوزرىنە مېكە ھىستەتەر دىو (وَأَنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّآخِرِينَ) دىو
دوستلىكىدە مېن اللہنىڭ دىنىنى وكتابىنى مەسغۇرە قىلوچىلاردان بولىم دىو (أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي)
ياكە نەفسىڭىز ايتوى باراماس نەرسە بولغانلىقى ايچون اكر اللہ مېنى ھەق دىن گە كوندۇرسە ايتوى
(لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ) مېن كەردن وگناھلاردان ساقلانۇچى بولۇر ايدىم دىو (أَوْ تَقُولَ مِمَّنْ تَرَى الْعَذَابُ)
ياكە نەفسىڭىز عذابنى كورگان وقتدە ايتوى باراماس نەرسە بولغانلىقى ايچون (لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً) اكر
مېن ايچون دىنباھە ايتكىچى مەرتىبە قايتۇ بولسە ايتوى (فَأَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) بس مېن ايزگولك
قىلوچىلاردان بولۇر ايدىم دىو (بَلَى قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي) اللہ تعالى كافرلىڭى سوزىنى رد قىلۇب ايتەدۇر
بلى تەقىف سىزگە آيتلەرم (قرآن آيتلىرى) كىلدى اول آيتلەردە آرزۇنىڭىدان ھەق لىقە كوندۇر
باطل بولدى ھەق بولنى آيرونى بىيان قىلدىم ھىم سىنى ھدايتنى آرزۇنىڭى ھەقنى باطل گە اختيار
قىلۇغە قىرتلى قىلدىم (فَكَذَّبْتَ بِهَا) بس اول آيتلەرنى يالغانغە تۇتۇڭىز (وَأَسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِّنَ
الْكَافِرِينَ) دىو تەكبەرلىك قىلدۇڭىز واول آيتلەرنى انكار ايتۇچىلاردىن بولۇڭىز ھدايت اوزرىنە
آرزۇنىڭىنى ھەق اوزرىنە باطلنى اختيار ايتىڭىز بس اللہ مېنى ھەق لىقە كوندۇرسە مېن كەردن
وگناھلاردان ساقلانۇچىلاردان بولۇر ايدىم دىگان سۆزىڭىز يالغان مېن سىمكە ھەر قايسىنى بىيان قىلدىم
سېن مېن قوشقان اشمىڭىز خلاق بىرلەن شىغلەنىڭىز مەناسىدە (وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ) دىو قىامت كوندە (تَرَى
الَّذِينَ كَذَّبُوا عَلَى اللَّهِ) اللہ اوزرىنە يالغان لاغان آدملىرى كوررسىن سېن اى محمد ەھم (وَجُوهُهُمْ
مُسْوَدَّةٌ) اول اللہ اوزرىنە يالغان لاغان آدملىرىڭىز يوزلىرى قارا بولۇر (الَّذِينَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ)
ايتەكبەرلىك قىلوچىلارغە جەننەدە اورون يوقى (وَيُنَجَّى اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ) اللہ تعالى كەردن

در غنچه سوره مؤمن سوره مکده اینگان سکسان بشن آیت

بسم الله الرحمن الرحيم

(حم) یوسوزندن مرادینى الله اوزى بلور (تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنْ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ) اول قرآن هراشه
 غالب بولوب وهرنرسه نی بلوچ بولغان الله دن ایندیرلش کتابدر (غَافِرُ الذَّنْبِ وَقَابِلُ التَّوْبِ) اول الله
 گناهلارنى بارلقاغوج و توبه لرنى قبول ایتوجیدر (شَدِيدُ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ) عذابى قانی بولوچیدر
 اول الله نك هم كيك انعام ایاسیدر اول الله (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) هیچ برحقق برلن قولاق قیلنمش ذات یوقدر
 مگر اول الله (نَعَالَى) گنه در (إِلَيْهِ الْمَصِيرُ) اول الله غه در اولرله چك اورن (مَا يُعَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ) الله نك
 آیتلری حقده قهرشماس (إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا) مگر کافر بولغان آدملرگنه قهرشور (فَلَا يَغْرُرُكَ تَعَلُّبُهُمْ فِي
 الْبِلَادِ) بس ای محمد (عَم) کافرلرنك تورلی شهرلرده سودا ایتو برلن تصرف قیلولاری غرورلاندیرماسون
 (أَلْبَاسُونَ) سینى چونکه آلاغه کفرلری ایچون تیزدن عذاب کیله چك (كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ) مکه
 کافرلرندن بون نوح (عَم) قوم ییغمبرلرنى یالغانغه توتدی (وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ) دخی نوح (عَم)
 قوم صوکنده پیغمبرلرینه قارشى کیلگان تورلی جماعت پیغمبرلرینى یالغانغه توتدیلار (وَهُمْ
 دُكُلُ أُمَّةٍ يَرْسُلُهُمْ لِيَاخُذُوهُ) دخی هر برامت اولرلرنك پیغمبرلرینى اسیر ایتونى (اوترونى یا که عذاب
 قیلونى) قصد قیلدی (وَجَادِلُوا بِالْبَاطِلِ) دخی هر برامت باطل برلن قهرشدیلار (لِيُثْبِتُ بِهِ الْحَقُّ)
 اول باطل برلن حقنى بیارو (بِتُرُو) ایچون (فَأَعَذَّتْهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ) بس مین اول اقللرنى عذاب
 برلن توتدم بس منم عذابم نچك بولدی (وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ) دخی اوشندى ای محمد
 (عَم) ربك نك سوزى (وَعِيدِ) یا که عذاب برلن حکم ایتوی (ثَابِتِ) بولدی (عَلَى الَّذِينَ
 كَفَرُوا) کافر بولغان آدملر اوزرینه (أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ) درستلرکده اول کافرلر تموغ اونی نك
 ایلریدر (الَّذِينَ يَخْمَلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ) دخی عرشینى کوتارگان فرشته لار دخی عرش تیره سندن
 بولغان فرشته لار (يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ) ربلى نك حمدى برلن تسبیح ایتورلر (وَيُؤْمِنُونَ بِهِ) دخی
 ربلى رینه ایمان کیترار (وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا) دخی ایمان کینرگان آدملر ایچون بارلقاماق استارلر
 (رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا) دخی ایتورلرای ربمز سین هر نرسه نی رحمت هم بلو برلن صیدردك
 یعنی رهنمك هم علمك هر نرسه نی صیدردى (فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا) بس توبه اینگان آدملرنى بارلقاغل
 (وَاتَّبِعُوا سَبِيلَكَ) دخی دین بولوگا ابارگان آدملرنى بارلقاغل (وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَعِيمِ) دخی توبه
 ایتبده دین بولوگا ابارگان آدملرنى جعیم تموغینك عذابندن صاقللاغل دیو (رَبَّنَا وَادْخُلْهُمْ جَنَّاتٍ
 عِدْنِ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ) دخی ایتورلر ای ربمز اول صفلى آدملرنى اوزك آلاغه وعده قیلغان عدن
 اوجاغلارینه کرت (وَمَنْ ضَلَّعَ مِنْ آيَاتِهِمْ وَآزَاوَهُمْ وَذَرِيَّتَهُمْ) دخی اول صفلى مؤمنلرنك آتالارندن
 هم خاتون لارندان هم بالالارندان ایزگو بولغان لارونى عدن اوجاغلارینه کرت (أَنْتَ الْغَزِيرُ
 الْحَكِيمُ) درستلرکده سین هراشه غالب سن و حکمت ایاسن (وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ) دخی ای ربمز اون

دافله
 تاسه
 دسره
 گره
 کبریا
 لایق
 آمین

كشيلىرىنى غەپلاردا ياكە ياوز عمللىرىنىڭ جزالارنىدا ساقلاغل (وَمَنْ تَفِ السَّيِّئَاتِ يَوْعَذْ فَقَدْ رَحِمَتْهُ)
 وكملىرىنى قىيات كۈنى غەپلاردا ياكە ياوز عمللىرىنىڭ جزالارنىدا ساقلاساڭ بىس تەقىف اول
 آدملىرىگە رەھمەت قىلىڭ سەين (وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) دېيىشنىڭ رەھمەت قىلوڭ الوغ بولغان سعادەتلىرى
 (إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ) دەرستەككە كافر بولغان آدملىرى قىيات كۈنى غەپلارنىڭ (لَقَدْ أَتَى اللَّهَ
 أَكْبَرُ مِنْ مَقْنَعِكُمْ أَنْفُسَكُمْ) ھەم آلاغە اينلور اللەنىڭ سىزگە آچۇ سىزنىڭ ياوزلىق بىرلەن بىرورغۇچى
 نەفسىڭىزگە آچۇڭىزدان الوغراقلىرى (ادْتَدَعُونَ إِلَى الْإِيمَانِ فَنَكْفُرُونَ) شول وقتىداغى اللەنىڭ سىزگە آچۇ
 الوغراقلىرى اول وقتىداغى ئيمانغە اندەلمەش بولدىڭىزدە بىس كافر بولور بولدىڭىز (قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَفْنَتْنَا اثْنَتَيْنِ)
 بەشىنى انكار ايتوچىلىرى ايندىلىرى اى رەببى بىزنى ايكى مەرتەبە اوتىردىڭىز بىزنى اول اولكىرى اينىپ
 ياراتىڭىز مۇنىڭ سۈننىتىدە اچىلمىز يەنىكى يەنەدە اولكىرى اينىپ اوردىڭىز (وَأَخْيَيْنَا اثْنَتَيْنِ) دىنى بىزنى ايكى
 مەرتەبە تىركىزدىڭىز بىرى دىنياداغى تىركىك ايكىنچىسى قىيات كۈنىدىكى تىركىك (فَاعْتَرَفْنَاهُ بِذُنُوبِنَا)
 بىس بىز اوزىمىزنىڭ گىناھلارمىز بىرلەن اقرار قىلىتتى (فَوَلَّى إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ) بىس اياپىزىگە تەوگىدان
 چىقۇغە يول بارمى (ذَلِكَ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ) سىزنىڭ ھازىردە بولغان غەپلىڭىز مۇنىڭ
 سەبەبى دەرھەقىچەن بالغىز اللەنى اندەلمەش بولسە سىز انكار ايتىڭىز (وَأَنْ يُشْرَكَ بِهِ تَوَلَّوْا) داگر اللەغە
 شىرىك قىلىنسە اول شىرىك قىلوغە اوشانىڭىز (فَالْحُكْمُ لِلَّهِ) بىس ھىكم بولۇپ اللە اچىۋىتىدۇ (الْعَلَى
 الْكَبِيرِ) اول اللە بىلىنىدۇ الوغ بولغۇچى دەر (هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ) اول اللە شۇنداقىن اللە دەر سىزگە
 تەۋھىدكە ھەم باشقە بىلورگە واجب بولغان نەرسەلەرگە دلالت قىلا تۇرغان آيتلىرىنى كورسەتەر
 (وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا) دىنى سىزگە كۈكۈن رىزقغە سەبەب بولغان نەرسەلەرنى (يَغْمُرُ لَكُمْ) بىرور
 ايندىرىدۇ (وَمَا يَنْتَظِرُ الْأَمَنَ يُنِيبُ) دېيىشنىڭ بىرلەن غەپلانماس مگر اللەغە قايتقان كىشىگە غەپلانور
 (فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) بىس دىنىنى اللە اچىۋىتىدۇ ھالەتدە اللەغە دىعا قىلىڭىز
 (وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ) گرچە كافرلىرى سىزنىڭ اغلاڭىڭىزنى مەكرۇدە كورسەلدە (رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ
 ذُو الْعَرْشِ) اول اللەنىڭ دەرھەلىرى بىرور ھەم عرش ابايىدۇ (يُلْقَى الرُّوحُ مِنْ أَمْرِهُ) اول اللە
 اوزىنىڭ امرىدىن ھەقىقىتى تاشلار (عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ) قىلارنىدا تىلاكان آدمى اوزىرىنە (لِيُنْذِرَ
 يَوْمَ التَّلَاقِ) جانلار وتتار يولقەشە تۇرغان كۈندىن (قىيات كۈنىدىن) قورققۇ اچىۋىتىدۇ (يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ)
 اول قىيات كۈنى شۇنداقىن كۈندىر اول كۈندە آدملىرى قەبرىلەردىن چىقۇچىلاردىر (لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ)
 اللە اوزىرىنە آدملىرىنىڭ داتلىرىدىن ھەم ھاللىرىدىن ھېچ نەرسە ياشۇن بولماس (لَمَنْ الْمُلْكُ
 الْيَوْمَ) بو كۈندە خۇدە ھەق كەم اچىۋىتىدۇ (لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ) خەلقنە غالب بولۇچى بىر اللە اچىۋىتىدۇ
 اللە تەلى قىيات كۈنىدىن ئىچكى سوراچاق لغىدىن ئىچكى جەۋاب بىرەچكەنلىكىدىن ھەق كەم اچىۋىتىدۇ بو
 سوزنى دەر اينىدى (الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ) بو كۈندە (قىيات كۈنىدىن) ھەر نەفس كەسب

قیلغان نرسه سی برلن جزالانور (لَا ظَلَمَ الْيَوْمَ) بو کونده ظلم قیلو یوقدر (إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ)
 درستلکده الله نلک حسابی تیز بولوچیدر (وَأَنذَرُكُمْ يَوْمَ الْآزِفَةِ) دخی ای محمد عه یاقین بولغان قیامت
 کونندن آدملرنی قورقت (إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْغَنَاجِرِ) قیامت کوننده الله نلک عذابندن قورقدان
 کوئلر بوغازلار حضورنک بولور یعنی کوئلر اوردون لاندان کوجب بوغازلارغه یابشورلار (كَاطْمِينَ)
 قایغو برلن طولغان لاری حالده اول کوئلر (مَالِ الظَّالِمِينَ مِنْ مَّهِمٍ) کفر سببلی اوزلربنه ظلم قیلوچیلار
 ایچون هیچ بر یاقین آدم یوقدر (وَلَا شَفِيعَ بَطَاعٍ) دخی شفاعتی قبول قیلنمش آدم یوقدر (يَعْلَمُ
 خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ) اول الله کوزلرنک خیانت قیلوچیسن یعنی شهوت برلن حرام غه قاروچیسن بلور (وَمَا
 تُغْنِي الصُّورُ) دخی کوکراکلرنک یاشرگان نرسه سن (سرلرن) بلور الله تعالی (وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ) والله
 تعالی حقیق برلن حکم قیلور (وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ شَيْئًا) ومشرکلرنک الله دان باشقه
 آنده گان (عبادت قیلغان نرسه لری هیچ نرسه برلن حکم قیلماسلار چونکه آلاز جانسز نرسه لری (إِنَّ
 اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) درستلکده الله هر نرسه فی اشدوچی وهر نرسه نیده کورگوچیدر (أَوَلَمْ يَسِيرُوا
 فِي الْأَرْضِ) ایا مکه مشرکلری بیوده سیر قیلما دیلارمی (فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ)
 بس اوزلرنن بورون بولغان پیغمبرلرنی بالغانغه توتقان آدملرنک صوغفی حاللری نچک بولغانینی
 قارارلار (کوررلر) ایدی (كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً) مکه کافرلرنن بورون بولغان کافرلر مکه کافرلرنن
 قوت یوزنن قاطیراق بولدیلار (وَأَنَارُوا فِي الْأَرْضِ) دخی بیوده انرلر یوزنن کوبراک بولدیلار یعنی بیوده
 بیوک قلعه والوغ شهرلر بنا قیلدیلار (فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِنُبُوءِهِمْ) بس آلارنی الله گناهلاری سببلی عذاب
 بران توتدی شونک کبی مکه کافرلر بنیده عذاب برلن توتار (وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ) دخی آلاز ایچون الله نلک
 عذابندن صافلاغوچی بولادی (ذَلِكَ) بو اوتکان امتلرنی عذاب برلن توتو (بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ)
 اوشبونک سببلی در درستلکده اول اوتکان امتلرکه پیغمبرلری ظاهر معجزه لری برلن کیلور بولدیلار (فَكْفَرُوا) بس
 اول امتلر اول پیغمبرلرنی انکار ایتدیلر (فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ) بس آلارنی الله عذاب برلن توتدی (إِنَّهُ
 قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ) درستلکده اول الله نلک تلاگان نرسه سنه غایت کوچ برلن کوچی بنکوچیدر
 هم عذابی قاطی بولغوچیدر (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا) وحقیق بز موسی عه فی معجزه برلن بباردک
 (وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ) دخی ظاهر بولغان دلیل برلن بباردک (إِلَى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ) فرعون که هم آنک
 وزیر ی هامان که هم قارون غه (فَقَالُوا سَاهِرٌ كَذَّابٌ) بس بولار موسی عه فی سحرچی هم بالغانچی
 دیدیلر (فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا) بس موسی عه بزنک حضورمزدان حق فی کیترگان زمانده (قَالُوا
 اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ) فرعون هم قومی ایتدیلر موسی عه برلن برکه ایمان کیترگان آدملرنک
 بالالارونی اولده کی کبی بنده اولترگز دیو (وَأَسْتَعْجِلُوا نِسَاءَهُمْ) دخی قز بالالارونی ترک قاندرکز
 دیو (وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ) کافرلرنک مکر ی توکلدر مگر ضائع بولوده در (وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي

أَقْتُلْ مُوسَى) دى فرعون قومنه ايتى مېنى اختيارمه قويىڭز موسى عهمنى اولتره من ديو قىبطيلار
 فرعوننى موسى عهمنى اولترودىن طيلار ايدى وسيڭا موسى دان قورقارغه تېرىش نوگل چونكه اول
 سحرچى ديو اكر سين آنى اولترساڭ موسى نڭ قومي فرعون دلييل برلن قارشى تورودان عاجز
 بولمىقدان اولتردى ديو رلر ايدى فرعون آزغنه سېب ايچون قان توكسه ده حضرت موسى نڭ پيغمبر
 ايدكى شېكسز بل كىنن ياكه اولترو ميسر بولماس ديو ظن قىلىقندىن حضرت موسى نى اولترىرگه
 باطر چىياق قىلا آلامادى (وَلْيَنْذِرْهُ) موسى عهمنى رېسنه دعا قىلسن منم اوترومىن رېسى نڭ طيويىنى
 تلب (اِنِّى اَخَافُ اَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ) اكر موسى عهمنى اولترماسام درستلىكك مېن موسى عهمنى نڭ سىز نڭ دىنىڭزنى
 آلامايدىروندىن قورقامن (اَوْ اَنْ يُّظْهَرَ فِى الْاَرْضِ الْفُسَادُ) ياكه بېردى دىنىڭزنى بوزا تورغان نرسىنى
 ظاهر قىلىندىن قورقامن (وَقَالَ مُوسَى) فرعون نڭ بو سوزىنى اشىكان نڭ سولمىده موسى عهمنى قومنه
 ايتىدى (اِنِّى عُدْتُ بِرَبِّى وَرَبِّكُمْ) درستلىكك مېن اوزم نڭ هم سىز نڭ رېڭزگه سېيىندىم (مَنْ كُلُّ مُنْكَبِرٍ
 لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ) حساب (قىامت) كونه ايمان كىنرماكان هر بر الوغىلانچى آدمىن
 (وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ) دى فرعون نڭ ياقىلارندىن بر ايمان كىنروچى اير
 ايتىدى (يَكْتُمُ اِيْمَانَهُ) اول اير ايماننى ياشىرەدر ايدى بو اير قىبطىلاردان برسى بولا ياكە
 فرعون لردىن ايماننى ياشىرە تورغان بر اير ايتىدى معناسىندى بو وقت بو اير اسرايىلى بولا
 (اتَّقُوا رَجُلًا اِنْ يَقُولَ رَبِّىَ اللّٰهُ) ايا سىز رېم يالغىز بر الله ديگانلىكى ايچون ايرنى اولترەسىز
 (وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ) وتحقيق اول اير سىزگە اوزى نڭ راست پيغمبر ايدىكنە دلالت قىلا
 تورغان كىوب معجزەلر وكىوب دىللىلر كىنردى (مَنْ رَبِّكُمْ) سىز نڭ رېڭزدىن (وَاَنْ يَّكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ)
 واكر اول اير يالغانچى بولسە بس يالغانلاوينڭ ضررى اوزىنە بولور (وَاَنْ يَّكُ صَادِقًا) واكر اول اير
 دعواسىندى راست بولسە (يُصَبِّحُ يَعْصِى الَّذِى يَعْصِىكُمْ) ايكى آزى سىزگە آنڭ وعيد قىلغان نرسەلرىنڭ
 بعضى ايرىش (اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى مَنْ هُوَ مُسْرِى كَذَابٌ) درستلىكك الله (تعالى) اسرافى قىلوچى يالغانچىنى
 حق لغە كوندىرماس بس اكر موسى اسرافى قىلوچى وبالغانچى بولسە ايدى الله آنى بومعجزەلرگە كوندىرماس
 وآنى بومعجزەلر برلن قونلماس ايدى ياكە الله رسواى وھلاك قىلغان ايرنى اولترودىنى معنا بار چونكه اكر
 موسى يالغانچى بولسە الله نڭ رسواى قىلغان قلى بولا معناسىندى (يَأْقُومُ لَكُمْ الْمَلِكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِى الْاَرْضِ)
 اى قوم مصر بىرىنكە استىن وبلند بولغانىڭز حالە بوكوندىن خواجهلى سىزگە (فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللّٰهِ اِنْ جَاءَنَا)
 بس اكر بىزگە الله نڭ عذابى كىلسە الله نڭ عذابىدىن قىلوغە بىزگە كم ياردىم بىرىر بس اى قوم اشىڭزنى
 بوزماڭز موسى (عهمنى) نى اوترو سېبلى الله نڭ عذابىنە كرىماڭز چونكه بىزگە الله نڭ عذابى كىياسە اول
 عذابىنى ھىچ كم طيا آلاماس (قَالَ فِرْعَوْنُ مَا اُرِيكُمْ اِلَّا مَارِى) فرعون ايتىدى اى قوم مېن سىزگە اشارت
 ياكە مشورت قىلىمىم مگر اوزم اشارت قىلغان نرسەنى اشارت (مشورت) قىلام يعنى موسى (عهمنى)

اولترونى يعنى نرسه نى صواب كورمىم مگر موسى نى اولترونى صواب كورهم (وَمَا أَهْدِيَكُمْ السَّبِيلَ
 الرُّشَادَ) دى بوقارم برلن سزنى كوندرمىم مگر تو غرىلف بولىنه كوندروم (وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ) دى
 فرعون نى باقىن لرندن ايمان كيترگان آدم ايندى اى قوم (إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ) درستلىك
 مین سزنىك اوزرگزگه اوتكاندىكى امتلارنىك كونلرى نىك واقعه لرى نىك مىلى نىك ايرشوندن قورقمان (مِثْلَ
 ذَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ) نوح دى عادهم ثمود قومى نىك عادى بولغان جزانىك مىلى نىك ايرشوندن
 قورقمان (وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ) دى بلاردن صوغى قوملارنىك عادى بولغان جزانىك سزگه ايرشوندن قورقمان
 (وَمَا اللَّهُ بِرَبِّدِ ظَالِمِي الْعِلْبَادِ) دى الله بنده لرگه ظلمنى تلاوچى توگلدربس الله تعالى گناهسز هيچ كمنى
 عذاب قىلاماس و ظالم بولغان آدمنى اوچ آلمى قالدیرماس (وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ) دى
 قوم درستلىك مین سزنىك اوزرگزگه آدملارنىك بعضى نىك بعضى اوزرىنه نسا قىلىشه تورغان
 كونندن (قيامت كونندن) قورقمان (يَوْمَ تَوَلَّوْنَ مُدْبِرِينَ) قيامت كوني شونداين كوندر اول كوند
 موقفدن تموغ صارى آرتلارى برلن بولغان لارى حالده كافرلرنى دوندرلش بولور (مَالِكُمْ
 مِنَ اللَّهِ مَنْ عَصَاكُمْ) سزنىك ايچون قيامت كوننده الله نىك عذابندن صافلاغوى يوقدر (وَمَنْ يَضِلَّ اللَّهُ فَمَا لَهُ
 مِنْ هَادٍ) وكندر اول كشيلى الله حق بولغان آذر سه اول كشيلى حق بولغه كوندر وچى يوقدر
 (وَأَقْبَتْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلِ بِالْبَيِّنَاتِ) و تحقيف سزگه موسى عه مدن الك معجزه لر برلن يوسف عه
 كىلدى (فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكِّ) بس سز هميشه شيكه بولگىز (فَمَا جَاءَكُمْ بِهِ) يوسف عه نىك سزگه كيترگان
 نرسه سنلن (دينلن) بو يوسف دن يعقوب عه اوغلى يوسف عه مراد ياكه يعقوب عه نىك اوغلى
 يوسف عه نىك اوغلى ابراهيم نىك اوغلى يوسف مراد (حَتَّى إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ) يوسف عه اولگان نىك
 صوگند سز ايتگىز (لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مَنْ بَعْدَهُ رَسُولًا) يوسف عه صوگند ان الله ايكىچى بىفهمىر نى بيارمس
 دىو (كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ) اوشنداق يعنى بو آزدرو كى الله اسراف وشيك
 قىلوچى آزدرو (الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ) شونداين آدمار الله نىك آيتلرنده
 اوزلرينه كىلگن دليلدن باشقه تپقرشورلار (كَبِيرٌ مَقْنَا عِنْدَ اللَّهِ) الله حضورنده بو تپقرشو آچو
 يوزندن الوغ بولدى (وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا) دى ايمان كيترگان آدملر حضورنده آچو يوزندن الوغ
 بولدى (كَذَلِكَ يَطْمَعُ اللَّهُ) اوشنداق يعنى بو آزدرو كى الله مهرلر (عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٌ) هر بر
 جبر قىلوچى تكبرلك قىلوچى آدم نىك كوگلى اوزرىنه (وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانَ ابْنِ لِي صَرْفًا) فرعون
 وزىرى هامان غه ايندى اى هامان منم ايچون بىسوك سراى بنا قىل (لَعَلَّيْ أَبْلُغَ
 الْأَسْبَابَ) شايد مین يوللارعه ايرشرم (أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ) كوكلرگه ايرشدره تورغان يوللارغه (فَاطْلَعُ
 إِلَى آلِهِ مُوسَى) بس مین موسى نىك معبودينه توشرم (وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا) دى درستلىك مین موسى عه نى
 يالغانچى دىب گمان قىلامن (وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِفِرْعَوْنَ سُوْعَمَلُهُ) دىو زينلاو كى فرعون گه ياوز عملى

زینتلی قیلندی (وَصَلَّ عَنْ السَّبِيل) وفرعوننی علق بولندان طویلدی (وَمَا كَيْفَ فَرَّحُونَ الْأَفَى تَبَاب) وفرعوننلک مکرى توکل در مگر ضرر ایتوده در (وَقَالَ الْأُنْدَى آمَنَ) دخی فرعوننلک یاقینلارندان ایمان کیترگان آدم ایتدی (يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ) ای قوم میکا ابارکز (أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَاد) سزنی توغریلق وحلق یولینه کوندردن یعنی سزگه توغریلقغه کوندروچی یولنی کورساترمن (يَا قَوْمِ إِنَّمَا هُذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ) ای قوم آنحق بو دنیا ترکلکی آرزائدهلنه تورغان نرسه در (وَأَنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ) دخی درستلکده آخرت منگولک تور اچاق بورطدر (مَنْ عَمَلٌ سَيِّئًا فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلُهَا) بر کشی یاوز عمل قیلسه اول کشی گه جز آ بیرلما س مگر یاوز عملنلک مثل برلن گنه جز آ بیرلور (وَمَنْ عَمَلٌ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَتَى) وبر کشی ایزگو عمل قیلسه کیرک اول ایزگو عمل قیلوچی ایر وکیرک خاتون بولسون (وَهُمْ مُؤْمِنٌ) حالبوکم اول ایزگو عمل قیلوچی ایمان کیتروچی آدم بولسه (فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ) بس مؤمن بولوبده ایزگو عمل قیلغان آدملر اوجماخه کرلر (يُزَكُّونَ فِيهَا بِغَيْرِ حَسَابٍ) واول جنتده حسابدان باشقه رزقلانمش بولورلار (وَيَا قَوْمِ مَالِي أَذْهَبَكُمْ إِلَى النَّجْوَةِ) وای قوم نی بولدی مکا مین سزنی عذابدان قوتلوعه آندیم (وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ) وسز مینی تموغ اوطنه آندیسز (تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ) سز مینی اللهغه کافر بولومو اندیسز (وَأَشْرِكُ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ) دخی منم ایچون بلو بولماغان نرسه نی اللهغه شریک قیلومو آندیسز (وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ) وحالبوکم مین سزنی گناهلارنی یارلقاغوچی وهر اشنه غالب بولوچی الله اوزرینه آندیم (لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ) شیکسز حق بولدی سزنلک آنلک عبادتنه مینی آنده گان نرسه لرکز (صنم لرکز) (لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ) اول سزنلک عبادتنه آنده گان نرسه لرکز ایچون دنیا ده هم آخرته اوزلرینلک عبادت لرینه آنده بوق در چونکه آلا جانسزلاردر معبود بولونی تلا گان نرسه آلا ده بوقدر (وَأَنْ مَرَدْنَا إِلَى اللَّهِ) دخی شیکسز حق بولدی درستلکده بزنلک قایتومز اللهغه در (وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْعَابُ النَّارِ) دخی درستلکده آزغونلقد اسراف قیلوچیلار اوط ایالریدر (فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ) منم سزگه اینگان نرسه منی (حق سوزلرمنی) عذابنی کوردکگزده البته ایسکزگه توشرسز (وَأَفْوضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ) دخی مین اشمی اللهغه تابشرامن (أَنَّ اللَّهَ بِصِيرٍ بِالْعِبَادِ) درستلکده الله تعالی بندهلرنی کورگرچیدر (فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَآكُرًا) بس فرعوننلک یاقینلارندان ایمان کیترگان آدمنی الله فرعونلرنلک مکرلرنلک یاوزلارندان یعنی قاطی مکرلرندن صاقلادی (وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ) دخی فرعوننی هم قومنی عذابنلک یاوزی چلغاب آلدی اهل السنة والجماعت نلک عذاب قبرنی اثبات که استدلال قیلغان آیتلری ذکر قیلنه چی آیتدر (النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا) اوطقه فرعوننی هم قومنی عرض قیلنور یعنی فرعونلرنی اوط اوزرنده باندلرلمش بولور (غُدُوًّا وَعَشِيًّا) ایرته ده وکیچه البته موندان دنیا بورطنداغی عذاب مراد بس بو آیت برلن ثابت

بولدی دنیا یورطند آفرعوننڭ عذاب قیلنوی (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ) دخی
قیامت قائم بولغان کوند فرشته لرگه ایتلور آل فرعوننی دنیا عذابندن قاطیراق بولغان عذاب که کرتکز
دیو (یعنی جهنم عذابنه) البته بوا یکی عذاب آراسنک باشقه لی ثابت بولدی آل فرعوننڭ دنیاده عذاب
قیلنولاری البته خصوصی ذاتلری ایچون توکل بلکه پیغمبر سوزینه اطاعت قیلما ی گناهلی اول قیلاری ایچون
بس کافرلرنڭ هر برسینڭ قبرده عذاب قیلنوی ثابت بولا اما گناهلی مؤمنلر حقنجه قبر عذابی بولر آیتندن
چقمی لکن حدیث لردن بلنه مؤمنلرگه ده قبر عذابی بولور (وَإِذْ يَتَجَافَوْنَ فِي النَّارِ) وای محمد (عم)
کافرلرنڭ تموغده دعوالاشقان (فجرشقان) و قتلاری ایسکه تشر (فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا)
بس دنیاده ضعیف بولغان کافرلر الوغلانوب یرگان کافرلرگه ایتورلر (إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا) درستلکده
بز دنیاده سزگه ایارگوچی بولدی (فَهَلْ أَنْتُمْ مُّقْنُونَ عَنَّا نَصِيحَاتِنَا) بس ایاسز بزدن اوتدن برالش
عذابنی یبارگوچیلر میسر (قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا) دنیاده الوغلانوب یوگان کافرلر ضعیف لرگه ایتورلر
(إِنَّا كُنَّا فِيهَا) درستلکده سز و بزنڭ همهز اوتده در بس بزچک سزدن اوتد عذابنی یباریک دیو
(إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ) درستلکده الله تحقیق بندلر آراسنده حکم ایتدی اوجماخقه تیوشلی
آدمنی اوجماخقه کرتدی و تموغه تیوشلی آدمنی تموغه کرتدی (وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ)
دخی تموغه بولغان آدمار جهنم صافچسینه ایتدیلر (ادْعُوا رَبَّكُمْ يَحْقِظْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ) بزڭ
ایچون ربکزگه دعا قیلکز بزدن ربکز برکون قدرلی عذابندن بر آزنرسه نی جیکل قیلسون دیو (قَالُوا)
أَوَلَمْ نَكُ نَأْتِيكُم بِرُسُلِكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ) جهنم صافچی لاری ایتورلر ایاسزگه معجزه لر برلن پیغمبرلرکز
کیلما دیو دیو (قَالُوا بَلَى) جهنم ده کی آدمار (کافرلر) ایتورلر بلی کیلدی دیو (قَالُوا فَادْعُوا) بس جهنم
صافچیلاری ایتورلر اوزکز عذابنی جیکل قیلونی صواب دعا قیلکز بزگه سزڭ کی یاوزلار ایچون
صورارغه ادن یوق دیو (وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ) و کافرلرنڭ دعاسی توکلدر مگر ضائع بولوده در
(إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا) درستلکده بز پیغمبرلر مگه همه پیغمبرلرگه ایمان کیترگان آدمارگه
دلیل برلن و مقصودلارینه ایرشوبرلن یاردم بیررمز (فِي الْعَذَابِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ) دنیا ترکلگند
دخی شاهدلر قائم بولغان کوند یعنی قیامت کوند (يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ) قیامت کونی شوندا این
کوند اول کوند ظالم لرگه عذرلری فائده بیرماس (وَلَهُمُ الْعَذَابُ وَلَهُمْ سُوءُ النَّارِ) دخی اول ظالم لرگه
لعنت بولور هم آلا رغه یورتنڭ یاوزی (جهنم) بولور (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى) و تحقیق بز موسی
(عم) غه آنڭ برلن دین که کونله تورغان نرسه لر نی (معجزه لر نی و شریعت لر نی) بیردک (وَأَوْزَنَّا بَنِي
إِسْرَآئِيلَ الْكِتَابَ) دخی بز موسی صوکنندن تورات کتابی اسرائیل بالالارینه قالدرق (هُدًى وَذِكْرًى
لِأُولِي الْأَلْبَابِ) صافی عقل ایالری نی اول کتاب حق لی غه کوند روچی هم وعظ قیلوچی بولغانی حالک (فَاصْبِرْ
إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) بس ای محمد (عم) مشرکلرنڭ رنجتوینه صبر قیل درستلکده الله نڭ یاردم برلن و علسی

مقدر (وَاسْتَغْفِرْ لِنَفْسِكَ) دى گناھى ايچون يعنى آرتوغراق ايشى قالدرغانلغى ايچون يارلقاماق
استه ودين اشكا اقبال قيل (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ) دى ربكك حمدى بران كيچده ده هم
لويته لوده تسبيح ايت (إِنَّ الَّذِينَ يُعَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ) درستلىكده شونداين آدملىر الله نىك آيتلىرىنى
فچقرشورلار (بَغْيَرُ سُلْطَانِ أَتَاهُمْ) اوزارينه كيلسگان دليلدن باشقه (إِنْ فِي صُدُورِهِمْ الْأَكْبَرِ) الله نىك
آيتلىرىنى دلياسز فچقرشقان آدملىرىنىك كوكراكلرىنى يوقدر مگر تكبرلىكدر (مَا هُمْ بِبَالِغِيهِ) اول فچقرشقان
آدملىر الله نىك آيتلىرىنى بباروگه ابرشكوى توكل لردر (فَاسْتَغْفِرْ بِاللَّهِ) بس اى محمد (عَم) الله غه
صبيون (إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) درستلىكده اول الله سزنىك سوزلىرىنى اشنوچيدر واسلىرىنى بلوچيدر
(لَخَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ) البته كوكلىرىنى هم بيللىرىنى ياراطو آدملىرىنى ياراطودان
الوغراقدر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ولكن آدملىرىنىك كوكبى موفى بلماسلر البته
اصلسىز الوغ بولغان كوكلىرىنى وييللىرىنى اول ياراطو غه قادر بولغان الله البته اصلدن ايكنچى
مرتبه آدمنى ياراطو غه قادر بولا لكن آدملىر افراط غفلت لرى ونفس آزرولارىنه اياروللىرى ايچون
فكر قيلمىلاردا موفى بلمىلار (وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ) دى صوقر آدم بىرلىن كوروچى
آدم برابر بولماس يعنى غافل آدم بىرلىن بصيرت اياسى آدم برابر بولماس (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيئِينَ) دى ايمان كيتىرىده ايزگو عمل قىلغان آدم بىرلىن باوزلىنى قىلوچى
آدم برابر بولماس (قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ) اى آدملىرىا كه اى كافىرلر آرزغنه وعظلمانو بىرلىن وعظلمانورسىز
(إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا) درستلىكده قيامت البته كىلگىوچيدر اول قيامتده شىك يوقدر (وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ) ولكن آدملىرىنىك كوكبى قيامت كه ايشانماسلار (وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ)
دى سزنىك ربكز ايتىنى اى مؤمنلىر مىكلا عبادت قىلىكز مین سزنىك عبادتلىرىنى قبول قىلورمن يعنى
عبادتلىز برابرند ثواب بىرورمن (إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي) درستلىكده شونداين آدملىر
منم عبادتلىرىنى تكبرىلك قىلورلار (سَيُعَذِّبُهُمْ جَهَنَّمُ ذَاخِرِينَ) اول عبادتلىرىنى تكبرىلك قىلوچىلار خور
ورسواى بولغانلارى حالده جهنم كه كررلر (اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ) الله شونداين ذاتدر سزنىك
قائده كز ايچون كيچنى ياراتدى (لَتَسْكُنُوا فِيهِ) اول كيچده قرارلانوكز وراحت لىنوكز ايچون (وَالنَّهَارَ
مُبْصَرًا) دى كوندلىنى باقلىرىنى ايتوب ياراتدى (إِنَّ اللَّهَ لَنُؤْفِكَ عَلَى النَّاسِ) درستلىكده الله
آدملىر اوزرىنه شفقت ورحمت اياسيدر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ) ولكن آدملىرىنىك كوكبى
بونعملىر كه شكر قىلماسلار (ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ) معبود بولونى تلى تورغان اشلىر كه خاص بولغان الله
سزنىك ربكدر (خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ) اول الله هر بىر نرسىنى ياراطوچيدر (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) حلق بىرلىن معبود بولغان
ذات يوقدر مگر اول الله غنه در (فَإِنِّي تُؤْفِكُونَ) بس نچك سز الله نىك عبادتلىرىنى باشقه عبادت قىلو غه
دوندر لىسىز (كَذَلِكَ يُؤْفِكُ الَّذِينَ) اوشنداق يعنى الله نىك عبادتلىرىنى باشقه غه دوندرلىگان

كىي شونداين آدملىرىنى ھەتتە دوندۇرلور (كأنوا بآيات الله يَجْعُدُونَ) اول آدملىرىنىڭ آيتلىرىنى انكار
 قىلور بولىلار (اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا) الله شونداين ذاتىدى يىزنى سىزنىڭ ايچون قارالانا
 تورغان اورون قىلىدى (وَالسَّمَاءَ بَنَاءً) دىكى كوكىنى بىنا (توبه) قىلىدى (وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ) دىكى
 سىزنى كىم صورتلايدى بىس صورتلىرىنى كوركىم قىلىدى يعنى سىزنى توغرى بويلى وجونسى تىغلى وتىگىز
 اعضالى اينىدوب ياراتىدى (وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ) دىكى سىزگە لىنىد طعام لىدىن رىزقلاندىردى (ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ)
 بىوصقتىلى الله سىزنىڭ رىبىزىد (فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ) بىس بىتون عالمىڭ رىبى بولغان الله بىبارك
 بولىدى (هُوَ الْحَيُّ) اول الله ذاتىدىن كىلىگىن تركىك بىرلىن مىنگو ترك بولىدى (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) ھىچ ھىق
 بىرلىن مەبۇد يوقىدەر مگر اول الله غنىدەر (فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) بىس الله غە عبادت قىلىڭز الله ايچون
 دىنىنى خالص قىلغان كىزمالىدە (الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) ھىر بىر ماقطار بىتون عالمىڭ رىبىس الله غە بولسۇن
 دىگىڭىز ھالىدە (قُلْ إِنِّي نُهُيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ) اى محمد (ھەم) مشركلىرگە ايت سىن مەن شونداين
 مەبۇدلىرگە عبادت قىلمايدىن طىيلىمىش بولىم (تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) سىز اول مەبۇدلىرگە الله دان باشقە
 عبادت قىلورسىز (لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي) مىڭا رىبىدىن ظاھىر دىللىل كىلىگىننىڭ صوڭىنىڭ (وَأَمَرْتُ
 أَنْ أَسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ) دىكى بىتون عالمىڭ رىبىس بولغان الله غە بوى صونماقلىم بىرلىن بىيورلىمىش
 بولىم دىيوايت (هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ) اول الله شونداين الله در سىزنى (آتائىز آدمىنى) توفراقدان
 ياراتىدى (ثُمَّ مِنْ نُطْقَةٍ) مونىڭ صوڭىنىڭ سىزنى مىنى شونداين ياراتىدى (ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ) مونىڭ صوڭىنىڭ دىيوشقان
 قاندىن ياراتىدى (ثُمَّ يَخْرُجُكُمْ طِفْلًا) مونىڭ صوڭىنىڭ سىزنى آنالارىڭىزنىڭ قورساغىدىن ياش بالالار بولغانىڭىز
 ھالىدە چىقارور (ثُمَّ لَتَبْلُوهُنَّ أَشَدَّكُمْ) مونىڭ صوڭىنىڭ سىزنى عىلىڭىزنىڭ وتىڭىزنىڭ كىملىككە ايرىشكانىڭىز قىدەر
 قالىدەر (ثُمَّ لَتَكُونُوا شِيعًا) مونىڭ صوڭىنىڭ قارىت بولغانىڭىزغە قىدەر قالىدەر (وَمِنْكُمْ مَنْ يَتَّبِعُ مِنْ قَبْلِ
 دىكى سىزدىن قارىتلىق غە ياكە كىملىككە ايرىشمايدىن بورون اولىگانىڭىز بار (وَلَتَبْلُوهُنَّ أَجَلٌ مُسَمًّى) دىكى
 الله سىزگە بولاشى قىلور سىزنىڭ دىنيادە تركىك قىلوڭىز وبىلىگولى مەت كە ايرىشۇڭىز ايچون (وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ)
 دىكى بولاشى بولغان عىرتلىرىنى عىلىڭىزنى صرف قىلۇپ بىلوڭىز ايچون (هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ) اول الله شونداين
 الله در اولىڭىزنى ترگىز وتىرلىرىنى ادىتور (فَإِذَا قُضِيَ أَمْرًا) بىس ھىر قىچان بىر نەرسەنىڭ بولۇپىن تىلاسى
 (فَأَنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ) بىس آتچى اول نەرسەگە بول سىن دىيور بىس اول نەرسە بولور (أَلَمْ تَرَ أَنَّ
 الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ) اى محمد (عليه السلام) اياشونداين آدملىرگە قارامىسونى اول آدملىر
 اللهنىڭ آيتلىرىدە تىغىرشورلار (أَنِّي يُضْرَفُونَ) اول آيتلىرگە ايماندىن نىڭ دوندۇرلىمىش بولالار (الَّذِينَ
 كَتَبُوا بِالْكِتَابِ) شونداين آدملىر قىرآننى يالغانغە توتىدىلار (وَبِمَا) دىكى شول نەرسەنى (باشقە
 كىتابلارنى ياكە دىيىنى ياكە شىرىعتلىرىنى) يالغانغە توتىدىلار (أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا) اول نەرسە
 بىرلىن بىر رسوللارنى يىباردىك (فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ) بىس اول آدملىر تىز بولورلار اوللىرىنىڭ يالغانغە

توتولارینک بیزاسنی (اذالاعلال فی اعتناقهم) شول وقتده یالغانغه توتولارینک جزاسنی بولور اول وقتده
 بوغاولار مریئلارنده بولور (والسلاسل یستببون فی العمیم) دخی چابارلار بولن جهنم گه اسدرالمش
 بولورلار (ثم فی النار یسبون) مونک صوکنده اوطان یاندرلش بولورلار (ثم قیل لهم) مونک صوکنده آلاغه ایتلور
 (اینما کنتم تشرکون من دون الله) الله دان باشقه الله غد عبادنده شریک قیلغان نرسه لرگز (معبودلرگز) قیدا
 دیو (قالوا ضلوا عنا) بوالله نلک کتابلارونی یالغانغه ترتقان کافرلر ایتورلر معبودلرمز بزدن غیب بولدیلار
 دیو (بل لم تکن تدعون قبل شیئا) بلکه بزموندان بورون هیچ نرسه گه عبادت قیلماغانمز ایکن یعنی بزرگه
 حاضر بلندی بزم معبودلرمز گه عبادت قیلومز برلن هیچ نرسه گه عبادت قیلغان توکلرمز ایکن چونکه
 بیزنلک معبودلرمز اعتبارلی ش (نرسه) توکل لر ایکن (کذلک یضل الله الکافرین) بو کتابلارنی
 یالغانغه توتوچیلارنی آذرغان کی الله تعالی کافرلرنی آذرور (ذلکم) سزنی بو آذرور (بما کنتم
 تفرسون فی الارض بغير الحق) حق سز بیرده تکبرلک قیلوئز سبیل در (وبما کنتم تفرمون) دخی شادلقه
 کیلایب یروئز سبیل در (ادخلوا ابواب جهنم خالدين فیها) جهنم ده منگو قالغانلر هالده جهنم نلک
 ایشکلرینه کرگز دیو ایتلور (فبئس مثوی المتکبرین) بس تکبرلک قیلوجی لارنک اورنی بولغان
 جهنم فی یاوز بولدی (فاصبر ان وعد الله حق) بس ای محمد عه کافرلرنک رنجتوینه صبر قیل
 درستلکده الله نلک کافرلرنی هلاک ایتو بولن وعده سی حقدر وشیکسز بولاچاقدر (فاما نربنک بعض
 الذی نعدهم) بس اگر سیکا کافرلرگه وعده قیلغان نرسه مز (عذابهم) نلک بعضسنی کورساتساک بیک
 خوب بولور (او تتوفینک فالینا یرجعون) ^{۷۷} یا که سینک کافرلرگه وعده قیلغان عذابنک بعضسنی
 کورماتسکن الک جانکنی آلساق بس اول کافرلر قیامت کوننده بزرگه قاینارلمش بولور شول وقتده
 کوررسن بز آلارنی قاتس عذاب برلن عذاب قیلورمز یا که معناسی کزک بز اول کافرلرنی سینک
 ترک وقتلده عذاب قیلیق وکزک قیلیق باری برقیامت کوننده بزرگه قابتاچاق لار آلارنی بز قیامت
 کوننده قاطی عذاب برلن عذاب قیلورمز معناسنده (ولقد ارسلنا رسلا من قبلك) وتحقیق
 بز ای محمد (علیه السلام) سیندن بورون دین اویراتر ایچون ایلچیلر (پیغمبرلر) یباردک
 (منهم من قصصنا علیک) اول پیغمبرلردن سیکا بیان قیلغانلارمزه باردر (ومنهم من لم نقصص
 علیک) دخی اول پیغمبرلردن سیکا بیان قیلماغانلارمزه باردر بس بو آیتدن پیغمبرلرنک
 صانی یقینا معاوم توکل ایرکی بلندهر (وما کان لرسول ان یأتی بایة) دخی رسول ایچون
 معجزه نی کیترو ممکن بولمادی (الا باذن الله) مگر الله نلک اذن برلن گنه کیترو ممکن بولدی چونکه
 معجزه کسی توکل بلکه محض الله نلک برنعمتی تلادکی آدمته گنه بیرر آنی کسب برلن تابو ممکن
 بولماس (فاذا جاء امر الله قض بالحق) بس هر قیچان الله نلک دنیاده یا که آخرتده عذاب برلن امری
 کیسه حقیق برلن (یعنی حقیقه بولنان آدمتی عذابدن قوتارو برلن وباطللقه بولغان آدمتی
 عذاب قیلو بران) حکم قیلور (وخسر هنالك المظلمون) وپوقتده باطللقه بولغان آدملر اوزلرینه

« قرق برنجی سوره فصلت سوره سی مکده اینگان ایلی دورت آیت »

بسم الله الرحمن الرحيم

(عَمَّ) سوره اسمی یا که الله برلن رسولی آرسنده برسر (تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) دنیا و آخرتده رحمت قیلوچی الله دن ایندرلمشدر بوقرآن (سوره) (كِتَابٌ فَصَّلَتْ آيَاتُهُ) آیتلری لفظی هم معناسی اعتباری برلن آیرلمش کتایدر بوقرآن (قُرْآنًا عَرَبِيًّا) بوکتایدرن عرب تلمک بولغان قرآننی قصد قیلان (لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ) عرب تلینی بلسگان یا که علم و فکر ایاسی بولغان قوم ایچون ایندرلمشدر (بَشِيرًا وَنَذِيرًا) اول قرآننی ایندرلوی اوزی برلن عمل قیلوچیلارغه سیونچ بیروچی اوزینه خلافتی قیلوچیلارنی قورقتوچی بولغان حالک (فَاعْرِضْ عَنْهُمْ هُمْ لَا يَشْعُرُونَ) بس آدم لرلنک کوبسی قرآننی قبول ایتودن یوز دوندردی بس آلا قرآننی اویلا و اطاعت قیلو اشتوی برلن اشتماسلر (وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكْثَةٍ مَّا نَتَذَعُّهَا آلِهَ) دخی قرآننی قبول ایتودن یوز دوندرگان آدم لر ایتدی لر بزلرنک کوکلر مز سینک آنک اوزرینه اُنلر گان نرسه گسن (قرآنن) پرده لر ایچنددر (وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ) دخی بزنک قلاقلار مزده آغراق (چوقراقلق) باردر (وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْبَيْتِ) دخی بزنک برلن سینک (محمد هم) آرا کده پرده باردر اول پرده آرا مزده دوستلقدن بزنی طیار (فَاعْمَلْ إِنَّا عَامِلُونَ) بس سین اوز دینکده عمل قیل درستلکده بز اوز دینمزده عمل قیلوچیلارمز (قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ) ای محمد (هم) مکه مشرکلرینه (آیت آخچق مین سزنک کبی آدم من فرشته یا که جن توکل من مین سزنی عقلدن براق بولغان نرسه که اُنلر همیم بلکه توحید (اللهنی برلاو) که هم عملده توغری بولوغه اُنلریم (يُوحَىٰ إِلَىٰ) میکا الله طرفندن وحی قیلنلدر (إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ) آخچق سزنک معبودکز برگنه معبوددر (فَأَسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ) بس اشلر کزده اللهغه یونالسا گانکز حالده توغری بولکز (وَأَسْتَغْفِرُوهُ) دخی بسوزوق اعتسفالار کزده الله دان یارلقاماق استاگز (وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ) ونی حسرتلر اللهغه شریک قیلوچیلار ایچون (الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ) شوندا بن مشرکلر که فی اوکنچدر آلا سارانلق لاری هم خلقغه شفقتلر لکلری ایچون زکوة بیرماسلر سارانلق وخلقغه شفقتلرلک صفاتلرنک ایلق قباحتی در صاحب بیضاوی ایتده بو آیتده کافرلرنک فروع برلن مخاطب بولولارینه دلیل باردی یا که زکوة بیرماسلرنک معناسی اوزلرینی پاکلی تورغان اشلرنی (ایمان و اطاعتنی) قیلماسلار معناسنده (وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ) دخی اول مشرکلر آخرت کوننی انکار ایتوچیلردر یعنی مشرکلرنک زکوة بیرمالو لری دنیانی استا و که چومولاری و آخرتنی انکار ایتولری ایچون در (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) درستلکده شوندا بن آدم لر ایمان کیتردیلر دخی ایزگو عمللر قیلکیلار (لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ) ایمان کیتربیده ایزگو عمل قیلغان آدم لر که منت قیلنمی تورغان یا که بتمی تورغان ثواب باردر (قُلْ أَنتُمْ لَنُكَفِّرَنَّ) ای محمد هم مکه مشرکلرینه ایت سین ایا سزنی انکار ایتدسز (بِالَّذِي خَلَقَ الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ) ایکی کون

مقدارنده يا كد ايكي نوبته ييرني ياراطقان اللهني بيضاوي اياس ايتنه ييردن تويانلك جهتي مراد
ييرني ايتني كعون مقدارنده ياراطودان مراد يير ايچون برهشتريك بولغان اصلني ياراتندي مونلك
صوننده يير ايچون تورلي صورتلر ياراتندي شول صورتلر برلن يير تورلي نوع بولوب اورلدي
ديو كافرلرنك اللهني انگاردان مراد اللهنك بارلوعني انگار توكل بلمكه اللهنك ذاتنده هم صفتلارنده
صفدان باطلگه آوشولاري (بيضاوي) (وَتَجْعَلُونَّ لَهُ آئِنًا دَا) دغي سز مشركلر الله ايچون عبادتده
شريكلر قىلورسز (ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ) ييرني ايكي كون مقدارنده ياراطقان الله بتن عالمنك
ربسى در (وَجَعَلَ فِيهَا رَاسًا مِّنْ فَوْقَهَا) دغي اول الله ييرده ييرنك استننن كونارب طاغلار ياراتندي
(وَبَارَكْ فِيهَا) دغي اول ييرده كوكب ايزگولكلر بيردى يعنى ييرده تورلي اوسه تورغان نرسه لر
وحيوانلار ياراتندي (وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ) دغي يير اهلى نك آرقلاروني ييرده دورت كون
تمامنه چيكلادى (سَوَاءٌ لِّلشَّائِلِينَ) بودورت كون تيگز بولوبرلن تيگز بولدى شوندان آرمه اسك كهماسك
يوياراطولارني آلتى كونگه بولو ييرني هم ييرده بولغان نرسه لرني ياراطودان صوراعوچيلار ايچوندر (نُمَّ
اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ) مونلك صونند كوك طرفنه قصد قىلدى اللهتعه (وَهُى دُخَانٌ) حالبوكم اول كوك هرقرارنغو
نرسه ايدى (فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا) بس الله كوككه هم ييرگه ايندى بوى صونغانكز حاله
ياكه كوچلانگه كز حاله كيلكز يعنى مين اوزكزده ياراطقان تاثير (اثر بيرو) تاثير (اثر قبول اينو)
برلن كيلكز هم منم سزده قويغان نرسه لرمني اظهار قىلكز (قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ) كوك برلن يير
حال تلى برلن ايتديلر بوى صونغانمز حاله كيلك ديوهونندان مقصود اللهنك كوكلرده وييرلرده
بولغان قدرني نك اثر ايتوينى هم كوك برلن ييرنك اللهنك قدرني نك اثرينى قبول ايتولاريني
تصوير هم كوك برلن ييرني بوى صونلمش نك امرى برلن بوى صونوچى نك اول امرنى قبول ايتوينه
تمثيل (فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ) بس اللهنك كوكلرني ايكي كون مقدارنده يدى كوك ايتن
ياراتندي لىكن بوكونلردن مراد اللهتعه كونلر ديو آطاغان اوزون مدتلر چونكه الله حضورنده كون
ديومك بىل قدر وقت قه ايتله ياكه آندان ده اوزونراق وقتقه ايتله مثلابركون ايللى مك بىل مقدارينه
اطلاق قىلنه نكاه موكلار دليل (وَأَنَّ يَوْمَ عِندَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مَّا تَعُدُّونَ) آيتى برلن (فى يوم كان
مقداره خمسين الف سنة) آيتى (الله اعلم بالصواب) (وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا) دغي اللهنك هربر
كوك كوكك اشينه وحى قىلدى يعنى كوكنى اوزينى اصلاح قىلا تورغان نرسه گه بوكلادى هم كوككه خاص
قابليت بيردى ياكه اهلنه امرلر برلن وحى قىلدى معناسكه (وَزَيْنًا لِّلنَّاسِ بِمَا صَابِعُ) دغي
بز ييرگه باقين بولغان كوكنى بىلدزلار برلن زينتلادك (وَحَفَظْنَا) دغي كوكلرني كامل صاقلو برلن
صاقلادق (ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ) بودكر قىلنغان اللهنك اشلرى قدرته هم علمك كامل بولغان
اللهنك تقديرىدر (فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً) بس اگر بو بيان صوننده داهكه كافرلر
ايمان دان يوز دوندرسه لر بس اى محمد (صم) آلاغه ايت سين امين سزنى ياشن كى قاطى عنفات

[illegible]

(وَقَالُوا لَبِئْسَ مَا لَنَا مِنْ مُّشِيرِينَ) دى اللهنك دشمانلارى (كافرلر) شلنه قىلوب تيريلرينه ايتورلر نيك بزنك ضررمرغه گواھلر بىردكردىو (قَالُوا اَنْطَقْنَا اللّٰهَ الَّذِى اَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ) تيريلرى ايتورلر بزننى هر نرسه نى سويلاترگه قادر بولغان الله سويلاتدى بزاوزاختيارمىز بىرلن سويلامادك دىو (وَهُوَ خَلَقَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ) واول الله سزنى اول مرتبه ده ياراتدى (وَالَيْهِ تُرْجَعُونَ) واول اللهغه قايتارلمش بولورسز (وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَشِيرُونَ) دنيا ده وقتده قباھت اشلرنى قىلغانك رسواى بولودن قورقوب آدمىلردن ياشرنور بولدىكز (اِنْ يَشَاءْ عَلَيَّكُمْ) حالبوكم ضررمرغه گواھلر بىرونى ظن قىلماذكز (سَمْعَكُمْ وَلَا اَنْصَارَكُمْ وَلَا جُلُودَكُمْ) قولاقلاركزك هم كوزاركرنك دى تيريلركزك (وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ) ولسكن سزگمان قىلدىكز (اِنَّ اللّٰهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ) درستلكك الله سزك قىلغان اىكزدن كوبسنى بلماس دىو (وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِى ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ) وسزك بوگمانكز (يعنى الله بزنك قىلغان اشمزك كوبسنى بلمى ديگان گمانكز) ربكمرغه گمان قىلغان گمانكزدردر (ارْذِيْكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ) بوگمانكز سزنى هلاك ايتدى بس سز بوگمانكز سببلى ضرر ايتوچىلردن بولوب اولدىكز چونكه دنيا و آخرتك سعادت ايچون باغشلاغان نرسه لرى دنيا و آخرتك ياوز بولولارينه سبب بولدى (فَاَنْ يَّصْبِرُوا فَاَلَا تُرْمَوْنَ لَهُمْ) بس اگراول كافرلر عذابغه صبر ايتسه لربس اوت آلاز ايچون باراچاق اورنبر (وَاَنْ يَّسْتَعْتِبُوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ) و اگراولر بزنك سويگان نرسه لرينه كبرى قايتونى صوراسه لاربس آلاز صوراعان نرسه لرينه جواب بىرلمش و صوراولارنى قبول قىلنمش توكللردر يعنى ضابولامش توكللردر (وَقَيِّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ) دى كافرلر ايچون شيطانلاردن بولغان دوستلارنى تقدىر قىلدى (فَزَيَّنَّا لَهُمْ مَا يَشَاءُنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا غَلَفْتُمْ) بس اول شيطانلاردن بولغان دوستلارنى كافرلرگه آلازك بولغان نرسه نى (دنيا اشلر بىنى ونفس آرزولارينه ايارونى) هم آرتلارنك بولغان نرسه نى (آخرت ايشى هم آخرتنى انكار ايتونى) زينلى ايتوب كورساندىلر (وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ) دى اول كافرلر اوزرينه عذاب سوزى ثابت بولدى (فِى اَمٍّ قَدَخَلْتُمْ مِنْ قَبْلِهِمْ) اولرلردن بورن اوتكان امتلر ايچنك (مَنْ اَلْبَنَ وَالْاُنْسَ) مكه كافرلردن بورن اوتكان امتلر جنلردن هم آدمىلردن بولغوى (اَنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ) درستلكك مكه كافرلرى هم بولاردن بورن بولغان امتلر اوزلرينه ضرر ايتوچى بولدىلار (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دى كافر بولغان آدمىلر ايتدى (لَا تَسْمَعُوا لِهٰذَا الْقُرْآنِ) بوقرآننى اشنماكز يعنى قلاق صالمالكز (وَالْغَوَافِيهِ) دى بوقرآننى اولقلغانك لغوسوزلر بىرلن سوزلهكز باشقه لارعه ده اشنلماشون (لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ) تحقيق سزقرآننى او قوغه استن بولورسز يعنى باشقه لارغه هم اوقوچىقه اشندرماسز (فَلْيُذَيِّقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) بس كافر بولغان آدمىلرگه تاتوتىرمز (عَذَابًا شَدِيدًا) قانى عذابنى (وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَسْوَأَ الَّذِى كَانُوا يَعْمَلُونَ) دى آلارنى قىلغان عمللرينك ياوزينك جزاسى بىرلن جزا بىررمز (ذٰلِكَ جَزَاءُ اَعْدَاءِ اللّٰهِ النَّارُ) بوياو جزا اللهك دشمانلارينك جزاسى بولغان اوتدر (لَهُمْ فِيْهَا ذُرُ اُغْلَابٍ) اللهك دشمانلارى ايچون اوتك منگولك يورق باردر (جَزَاءُ مَا كَانُوا يَأْتُوا بِآيَاتِنَا يَجْعَدُونَ) بزنك آيتلرمنى

(قرآن آيتلارنى) بلە تۇرب انكار قىلۇلارى سېبىلى جزالانماق بىرلن جزالاندىلار (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دى كافر بولغان آدمىلار ئىنور قىيامت كۈنىدە (رَبَّنَا ارْزُقْنَا الَّذِينَ اضَلَّانَا مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ) اى رېمىز جنلاردن و آدمىلاردن بىزنى آزرىغان ايكى تورلى شىطاننى بىزگە كورسات (نَجْعَلُهُمُ تَافُتًا أَقْدَامًا) بوايكى تورلى شىطاننى آياق آستلارمىزدا قىلۇرمىز يەنى آياق آستلارمىزغا سالوب تاپتۇرمىز (لِيَكُونُوا مِنَ الْآسَفِينَ) اورن و خورلىق يۈزىدىن توبىلاردن بولسۇنلار اىچون بوايكى آزرىدىغى شىطان (إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ) درستلىككە شۇنداقلا بولسۇنلار اىچون بولسۇنلار (ثُمَّ اسْتَفَامُوا) مونىڭ سوڭىدە عملە توغرى بولدىلار يەنى الله امر قىلغانچە عمل قىلدىلار (تَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ) آنداقلا بولسۇنلار اىچون بولسۇنلار (يَاكُفُّونَ فِى بَازَارٍ) ياكە قورقۇنى يىبازار اىچون ياكە اولىگان و قىتلارنى فرشتەلەر اىنار (الَّذِينَ كَفَرُوا) آلكىزدە بولغان نرسەدىن قورقماڭلار و آرتىڭلاردا قالغان نرسەگە حسرتلانماڭلار دېيۇرلار (وَابْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِى كُنْتُمْ تُوعَدُونَ) دى دىيادە اوزىڭلارگە وعدە قىلغان اوجماخ بىرلن شادلانىڭلار الله تعالى بو آيتىدە اول اسلام نىڭ معناسى بىيان ايتىدى اسلام شول بولسا آدم نىڭ رېمى الله دىيىب مونىڭ سوڭىدە عملە توغرى بولدى رېمى الله دىيىپ بو اعتقاد قىلدى بىرلن اوزىنى ھەر بىر خىيالى ھەم ھوائى بولغان مەبۇدىلارنىڭ اسارتىدىن آزادايتە عملە توغرى بولدى بىرلن الله نىڭ بوايىنى كۈنلەردە (نَعْنُ أَوْلِيَاءُكُمْ فِى الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِى الْآخِرَةِ) بىز سىزنىڭ دىنيا تىركلىگىدە ھەم آخىرىدە ياردىمچىلارمىز يەنى دىيادە سىزنىڭ كۈنلىرىڭىزگە ھەقىتى تىشەر و سىزنى اىزگۈلككە يۈكلىمىز آخىرىدە سىزگە شفاعت قىلۇرمىز (وَلَكُمْ فِىهَا مَا تَشْتَهُنَّ أَنْفُسُكُمْ) و سىزنىڭ اىچون اوجماخىدە نىفسىڭىز آرزۇ قىلغان نرسەلەر باردر (وَلَكُمْ فِىهَا مَا تَدْعُونَ) دى سىزنىڭ اىچون اوجماخىدە اسداگان نرسەلەر باردر (نُزُلًا مِّنْ غَفُورٍ رَّحِيمٍ) اول نىعمەتلەر گىناھلارنى يارلقاغۇچى ھەم رحىمت قىلۇچى الله دىن قوناق ضىياقتى كېي ايتوب ھازىرلىغان ھالىدە (وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا) سوز يۈزىدىن كىمىر كوركامراك (مَنْ) شول كىشىدىن (دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا) اول كىشى الله نىڭ عبادىتىدە ھەم دى دىيىپ اوزى اىزگۈعمل قىلدى (وَقَالَ إِنِّى مِنَ الْمُسْلِمِينَ) دى ايتىدى درستلىككە مېن الله نىڭ امرىنى بويى صنۇچىلاردىن دېيىپ يەنى بۈكشىدىن سوزدە كوركامراك آدم بارمى البتە يوق (وَلَا تَسْتَوِى الْعَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ) دى جىزادە اىزگۈلك و ياۋزلىق بىر بىر بولماس (ادْفَعْ بِالَّتِى هِىَ أَحْسَنُ) ياۋزلىقنى كوركام بولغان غەلىت (اىزگۈلك) بىرلن يىبار مىثلا آچونى صىراف بىرلن كىشىنىڭ ياۋزلىقنى عفو بىرلن (فَإِذَا الَّذِى بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ) بس اىزگۈلك بىرلن ياۋزلىقنى يىباردىڭىز و قىندە سىنىڭ بىرلن آنىڭ آراسىدە دىشمانلىق بولغان آدم اورلار (كَأَنَّهُ وَلَّى عَنَّا) گويىكە ياقىن شىقتىلى دوست كېي بولۇپ (وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا) دېيىپ كوركام طبعىيەتكە (ياۋزلىقىغا قارشى اىزگۈلك قىلۇغە) بولقۇماس مگر صىراف قىلغان آدمىلارگە بولغۇر (وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا) دى بۈكۈر كام طبعىيەتكە بولقۇماس مگر اىزگۈلكىدىن اللوغ الش اباسى بولغان آدمگە بولغۇر (وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ) ۋاگر سىنى شىطاندىن

بولغان دونسدر وياوزلغنى ايزگولك برلن يبارودن دوندرسه (فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ) بس شيطان نىك
ياوزلغندن الله صيون (اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) درستلكده اول الله سىنك صينوكنى اشتوچيدر
هم نيتكنى بلسگوچيدر (وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ) الله نىك قدرتنه و حكمتنه دلالت قىلا تورغان
علامتدندر كيچ هم كوندز (وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ) دى قواش و آي (لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ) قياشقه
و آيغه سجد قىلماگز چونكه آلارده سز نىك كى مخلوق لار (وَاسْجُدُوا لِلّٰهِ الَّذِى خَلَقَهُنَّ) دى كيچه نى
و كوندز نى هم قواش و آينى ياراطقان اللهغه سجد قىلماگز (اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ) اگر سز اللهغه غنه
عبادت قىلور بولساگز (فَاِنْ اسْتَكْبَرُوا) بس اگر يالغز بولغان اللهغه سجد قىلمازدان آدمار
تكبرلنسلر (فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ) بس اى محمد هم ربك حضورنده بولغان ذاتلر (فرشته لار) (يَسْجُدُونَ
لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) كيچه و كوندزده يعنى هميشه اللهغه تسبيح ايتورلر (وَهُمْ لَا يَسَاءَمُونَ) حالبوكم اول
فرشته لار الله نىك تسبيحندن بالقماسلار (وَمِنْ آيَاتِهِ اَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً) دى الله نىك قدرتنه
دلالت قىلا تورغان علامتدردن در درستلكده سىن اى محمد هم پيرنى اولنسر قورى مالك كوررسن
(فَاِذَا اُنْزِلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ) بس هر قىچان پير اوزرينه صوفى ايندرساك (اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ) پير زينتلنور
هم اولن لار برلن كوبنور و بوغارى آشار (اِنَّ الَّذِى اَحْيَاهَا لَمُعِى الْمَوْتِ) درستلكده پيرنى ترگزگان
الله البته اولك لرنيمده ترگزگوچيدر (اِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) درستلكده اول الله هر بر نرسه اوزرينه
كوچى يتكوچيدر (اِنَّ الَّذِى يُلْحِقُونَ فِى آيَاتِنَا) درستلكده شونداين آدمار بزنك آيتلرمزده طعن
قىلو برلن توغر يلقدان آوشورلار (لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْهَا) بزنك اوزرمزكه باشرن بولماسلار يعنى آلار نىك
بو قباحمت اشلرينه جزأ پيررمز (اَفَمَنْ يُّلْقِى فِي النَّارِ خَبِيرٌ) ايا تموغ اوطينه تاشلانغان آدمى ايزگو
(اَمْ مَنْ يَأْتِى آمَنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ) يا كه قيامت كوندده بزنك حضورمزه عذاب دن امين بولغان مالده
كىلگان كشى ايزگومى (اَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ) اى كافرلر تلاگان نرسه گزنى اشلاگز (اِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ)
درستلكده اول الله سز نىك قىلغان عملگزنى كورگوچيدر (اِنَّ الَّذِىنَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ) درستلكده
قرآننى انكار ايتوچى آدملر (لَمَّا جَاءَهُمْ) قرآن اوزلرينه كىلگان زمانده بو آدملر هلاك بولوچيلاردر
(وَاِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ) دى درستلكده اول قرآن كوب فائده لى كتابدر (لَا يَأْتِىهِ الْهَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ)
اول قرآن نىك آلدندان باطل كىلماس (وَلَا مِنْ خَلْفِهِ) دى اول قرآن نىك آرتندان باطل كىلماس
يعنى قرآنغه هيچ بر جهندن باطللى عارض بولماس (تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ) اول قرآن اشده
ماقطالمش و حكمت اباسى بولغان الله دان ايندرلمشدر (مَا يُقَالُ لَكَ) اى محمد هم قومك طرفندان
سىمكا ايتلماس (اَلَا مَا قَدْ قِيلَ لِلرَّسُولِ مِنْ قَبْلِكَ) مگر سىنندن لك بولغان پيغمبرلر كه قوملرى طرفندان
ايتلگان نرسه گنه ايتلور (اِنَّ رَبَّكَ لَنُؤْمِرُكَ) اى محمد هم درستلكده سىنك ربك يارلقاو اياسيدر
دوسلارونى (وَذُو عَقَابٍ آلِيمٌ) دى رنجتكوچى عذاب اياسيدر دشمانلارينى (وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبِيًّا)

كافرلار كاشكى قرآن عجم تىلىدە ايندىرلمىغان بولسە ايدى ديدىكلەندە اللہ تەئالى بوجوابى بىردى و اگر بىز قرآننى عجم (عربىدىن باشقە) تىلىدە قىلساق ايدى (لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ) البته كافرلار ايتورلار ايدى كاشكى قرآننىڭ آيتلىرى بىز آڭلى تورغان تىل بىرلن بىيان قىلىنغان بولسە ايدى ديو (اَلْعَجَمِيُّ وَعَرَبِيٌّ) ايا محاطب عرب بولغاندە عجم تىلىدە بولغان سوز بولورمى يەنى بىيغىمىر عرب بولغان آڭلار عجم تىلىدە كى قرآن ايندىرلمى (قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشَفَاعَةٌ) اى محمد (عه) مەكە مشركلرىنە ايت سىن اول قرآن ايمان كىتىرگان آدملىرىنى حەققە كەندىر دىيىدەر ھم آلارنىڭ كۆڭللىرىدە بولغان آدورلار يەنە شەفادىر (وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ) دىنى شۇنداق بىن آدملىر ايمان كىتىرماسلار آلارنىڭ قىلاقلارنىدە آغرىق (چوقراقلىق) باردىر (وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى) واول قرآن كافرلار دىزىنە صوقراق (قاراقچىلىق) شۇنىڭ ايجون كافرلار قرآننى اشماسلار ھم آڭلاماسلار ھم (اُولَئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ) بوضفەندەش كافرلار يىراق اورىنن نىدا قىلىنورلار يەنى كافرلار قرآننى اشمىدولرىدە يىراق اورىنن نىدا قىلىنغان آدم كىيىدەرلر (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) و تەحقىق بىز موسى (عه) اوزرىنە كىتاب (تورات) بىيىردىك (فَاخْتَلَفَ فِيهِ) بىس اول كىتابدە اختلاف قىلىندى قرآن ھەدە اختلاف قىلىنغان كىيى يەنى اول كىتابنى بەعضىلار تصدىق قىلىد بىلار بەعضىلار بالغانغە نىسبەت بىيىردىلر (وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ) و اگر بىز بىلگىن لك اوتكان سوز بولماسە ايدى يەنى حسابنى قىامت كۈنىدە قىلچىكلەر و وعدەسى اوتماكان بولسە ايدى (لَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ) كافرلار آراسىدە دىنيادوق عذاب بىرلن ھەم قىلىنور ايدى (وَأَنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ) دىنى رىستلىك ھەدە اول كافرلار (يەھۇدىلر ياكە ايمان كىتىرماكان آدملىر) ھىوران بولونى واجب ايتە تورغان شىك بىرلن توراتىن شىكەدەرلر (مَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ) بىر كىشى اىزگۈمىل قىلسە اوز فائىدىسى ايجوندىر (وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا) و بىر كىشى ياوزلىق قىلسە بىس اوز ضررىنەدەر (وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ) و اى محمد (عه) سىنىڭ ربكى بىندەلرگە ظلم قىلچى توكلدىر

« يىكرمى دورتنچى پارە نىڭ تەرجەمەسى تىمام بولدى »

(اَلَيْسَ بِرُدٍّ عَلَيَّ السَّاعَةِ) قىيامتى بىلونى اللەغە قايتارامىش بولور يەنى اگر قىيامتىن صورالسى قىيامتى بىلونى اللەغە قايتارالا چۈنكە اللەدن باشقە قىيامتنىڭ قىيچان بولونى ھىچ كىم بىلمىدەر (وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَةٍ مِنْ ذَاتِ ثَمَرٍ) دىنى اويالارنىن (صاوتلارنىن) يەنى چىقىمىس (وَمَا تَعْمَلُ مِنْ ثَمَرٍ) دىنى آنا ھىوان يۈكلى بولماس دىنى يۈگىنى بىر اورىدە قويماىس (اَلَا بَعْلَاهُمْ) مگر بواشلر اللەنىڭ بىلۈىنە ياقىن بولغان ھالەكەت ھەم اللەنىڭ علمى مەغلۇپ بولغان ھالەكەت ھەم بولور يەنى بىمىنىڭ اوباسىنىن چىغوى ھەم ئۇنىڭ ذاتىنىڭ يۈكلى بولوى ھەم يۈگىنى (بالاسىنى) تابوى ھەمەسى اللەغە مەغلۇم اللە ھەمىنىڭ كۈنلىرىنى و ساعىتلىرىنى ھەم بالانىڭ كەملى ياكە ضەيف ايدىكى بىلور (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ اَيْنَ شُرَكَائِيَ) و اى محمد (عه) شۇل كۈنى ايسىكە شۇراول كۈنى اللە مشركلەرگە نىدا قىلور سىزنىڭ زەمكىزدە مەن شۇرىك بولغان نەرسەلەرنى قايتىدۇ (قَالُوا اَدْنَاكَ مَا مَنَّا مِنْ شَيْءٍ)

مشرکلىر ايتورلىر اى الله بىز سىڭا بىلدرمز بىزلردن هيچ كم اول معبودلارنىڭ سىڭا شريك بولوى بىرلىن
 شهادت بىر وچى يوق بىز اول معبودلردن بىزدىك ايندى ديو (وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ مِنْ قَبْلُ)
 موندان اُلك دنياده عبادت قىلغان نرسه لىرى (معبودلىرى) كافرلىرى غىب بولوى يعنى معبودلىرى
 فائده بىرمادى ياكە معبودلىرىنى كورماسلىر معناسىندە (وَظَنُوا مَا لَهُمْ مِنْ مَّعِيصٍ) دىنى كافرلىر شىكسىز
 بىلدىلر كە اوزلىرىنە عذابىن قاچارغە اورون يوقىر (لَا يَسْأَلُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ) آدم ايزكولكنى
 (نَعْبَتَكَ كَيْفَ لَكُنْ) استاودن يالقماس (وَأَنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيُتَوَسَّ قَنُوطٌ) واگر آدمنى ياوزلىق (فقيرلىك)
 ياكە آدرو توتسە بس آدم اللهنىڭ فضللىتىدىن ورىمىتىدىن اميد كىسكوچىدىر هم اميد كىسوينىڭ اثرىدە
 ظاهر بولۇچىدىر (وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا) واگر بىز اوز طرفەزدان آدمگە رحمت تاتوتساق يعنى
 بايلىق وسلامتىك بىرساك (مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّاهُ) آدمنى توتقان ضرر (فقيرلىك) و آدرو (سوگىندە
) (لَيَقُولَنَّ هَذَا إِلَى) البىنە آدم ايتور بورىمىتىمىن ايچوندىر يعنى مېن بورىمىتىمىنكى علم سېلى مستغف من
 (وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً) ومېن قىيامىتى قائم بولور دىب ظن قىلمىم (وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي) واگر
 مېن برىتقىدىر رېمە قايتارلىمىش بولسام (إِنِّي عِنْدَهُ لَلْعَاسِي) درىمىلىكىدە مېن ايچون رېمە حضورىندە
 البىنە كوركام مئوبىت (اوجماخ) باردىچونكى بو آدم اوزىنە ايرىشكان دنيا نىمىتىنى استىغفام ايچون دىو
 اعتقاد قىلدقنىدىن بونىمىت برىدە مېنىدىن آيرىلماس دىو گمان قىلادر (فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا)
 بس بىز كافر بولغان آدملىرگە دنياده عمل قىلغان نرسه لىرىنىڭ حقيقتلىرى بىرلىن خىبر بىررىمىز هم دنياده
 اعتقاد قىلغان نرسه لىرىنىڭ كىرسىنى كورساتىمىز (وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ) دىنى آلاىغە قىلغى
 عذابىدىن تاتوتىمىز (وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ) وەر قىچان بىز آدمگە نىمىت بىرساك (أَعْرَضَ وَنَأَى
 بِجَانِبِهِ) آدم اول نىمىتىدىن يوز دوندىر دىنى تىكېرلىدىن اول نىمىتىدىن (شىكرىدىن) جانىنى بورور
 يعنى اول نىمىتىدىن بۇتونلاى يىراق بولور (وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ) وەر قىچان آدمنى ياوزلىق توتسە (قَدَّو
 دُعَاءَ هَرِيصٍ) بس اول آدم كوب دىعا اياسى بولور (قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ) اى محمد (عەم)
 مشركلەرگە ايت سېن اكر قرآن الله حضورىدىن ايتىن بولسە (ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ) مونىڭ سوگىندە سىز
 فىكرلمايىگنە هم دىلىسزىگنە قرآننى انكار قىلساكىز (مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ) حق دان يىراق
 بولغان خلاىفە بولغان كىشىدىن كىمىز آرزونىراق بولور يعنى سىزدىن آرزون آدم بولورمى البىنە هيچ كم
 يوق (سُبُّهُمْ آيَاتُنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ) بىز آدملىرگە بىرىنىڭ قىطرلارنى (تورلى باقلىرىدە) بولغان
 آيتلىرىمىزنى (كىلاچىكە) بولغان واقىعەلىرىنى وايتىنكىن اثرلىرىنى دىنى اللهنىڭ پىيغىمبىرىنە هم غلىمىفەلەرگە مىسر
 ايتىنكىن كوب شەرلىرىنى اسلام بىرلىن مشرف ايتىلورىنى هم شرق وغرب مەلىكىلىرىنە غالب بولولارنى
 دىنى اوزلىرىندە بولغان آيتلىرىمىزنى (يعنى مەكە اهل آراسىندە ظهور ايتىنكىن نرسه لىرىنى هم آلاىغە
 ايتىنكىن نرسه لىرىنى ياكە آدمنىڭ تىنىدە بولغان اللهنىڭ كمال قدرىتىدە دلالت قىلغان عىجب اشلىرىن)

کورساترمز (حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ) آدملرگه ظاهر بولسون ایچون (أَنَّهُ الْحَقُّ) درستلکک اول قرآن حقدر
الله دان ایندرلمشدر یعنی قرآن نلک حق بولوی ظاهر بولسون ایچون یا که رسولنلک حق پیغمبر
بولوی یا که توحید ظاهر بولسون ایچون معناسند (أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ) ای محمد (عم) ربک کفایه
قیلما دیمی یعنی ربک بران کفایت حاصل بولما دیمو (أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) درستلکک اول ربک
هر نرسه اوزرینه تُشَنِّعُوْجِدِر (أَلَا أَنَّهُمْ فِي مَرِئَةٍ مُّغْتَابٍ) آگاه اولکزد درستلکک مکه مشرک لری
ربارینه یولقودان شیکندر (أَلَا أَنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ) آگاه اولکزد درستلکک الله هر بر نرسه نی آیروب
بلگوچیدر. « فصلت سوره سی نلک ترجمه سی تمام بولدی »

﴿ قرق ایکنچی سوره شوری سوره سی مکده اینگان جمع ایللی اوج آبت ﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

(هَمَّ عَسَفَ) بوسوزندن مرادینی جناب حق اوزی بلور یا که سوره اسمی (كَذَلِكَ يُومِئُكَ وَالْيَكْ وَالْيُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ) بوسورهده بولغان معنالاری وحی قیلغان کبی سیکا ای محمد (عم) هم سینندن الک
بولغان پیغمبرلرگه وحی قیلور (اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) هراشه غالب بولغان وحکمت ایاسی بولغان
الله وحی قیلور (لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) اول الله ایچوندر کوکلرده و بیبرلرده بولغان نرسه لر
(وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ) واول الله نلک شانی بلنددر هم مرتبه سی الوغدر (تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ)
کوکلرده استکی جوتارندن الله نلک الوغلفندان یاقین بولورلار (وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ)
دخی فرشته لر رب لری نلک حمدی بران تسبیح ایتورلر (وَیَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ) دخی فرشته لر
بیبرده بولغان آدملر ایچون الله دان یارلقاماق استارلر (أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) آگاه اولکزد
درستلکک الله آدملرنلک گناهلارونی یارلقاغوچیدر هم خلقنه رحمت ایتوچیدر (وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ
أَوْلِيَاءَ) دخی شوندا این آدملر الله دان باشقه شریکلر توتدیلار (اللَّهُ مُفِيطٌ عَلَيْهِمْ) الله اول کافرلرنلک
حالربنه و عملربنه صافچیدر هم آلا رغه عمللری برابرنده تیوشلی جزائی بیبر (وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ
بِوَكِيلٍ) وای محمد (عم) سین اول کافرلر اوزرینه وکیل (اشری تابشرامش آدم) توگل سن
(وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ) ای محمد (عم) بوسورهده بولغان معنالاری وحی قیلومز کبی سیکا وحی قیلدیق
(قُرْآنًا عَرَبِيًّا) عرب تلنک بولغان قرآنی (لَتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى) اول قرآن برلن قریه لر نلک آناسی
بولغان مکه خلقنی قورقتوڭ ایچون (وَمَنْ حَوْلَهَا) دخی مکه تیراسنده بولغان عربلرنی قورقتوڭ
ایچون (وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ) دخی شیکسز بولغان خلق لار جیولاتورغان قیامت کونی برلن
آدملرنی قورقتوڭ ایچون (فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ) آدملر قیامت کوننک اؤل جیولورلارده سوکوره
تاراتلورلار بر فرقه سی (جماعنی) اوجماغه بولور و بر فرقه سی قزدرلش توغره بولور (وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً
وَاحِدَةً) واکر الله تلاسه ایدی بون آدمنی حق لقهه کونلگان یا که حقلندان آرخان برامت قیلور ایدی

وَلَكِنْ يَفْعَلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ) ولكن الله تعالى تلاگان آدمینی رحمتنه کرتیر (وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ
دَلَى وَلَا نَصِيرٍ) دخی کفر سبیلی اوز لرینه ظلم قیلوچیلار آلا رغه عذابنی بیاره تورغان دوست ده
هم یاردچیله یوقدر (أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ) بلکه کافر لر الله دان باشقه دوستلار (معبود لر)
توتدیلار (قَالَ هُوَ آلُوهُنَّ) بس اگر کافر لر حق یاردچی تلاسه لر بس الله حق یاردچیدر (وَهُوَ يَحْيَى
الْمَوْتِ) واول الله اولک لرنی ترگزیر (وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) واول الله هر نرسه اوز رینه قادردر (وَمَا
اِخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ) وشول نرسه کم دنیا یا که دین اشلرندن اول نرسه ده سز (مسلمان لار دخی کافر لر)
اختلاف قیلدیر (فَحُكُّهُمْ إِلَى اللَّهِ) بس اول اختلافلی نرسه نلک حکمی الله غه تابشرلمشدر الله یارد
بیرو برلن یا که ثواب وعذاب برلن حقایقه بولغان آدمنی باطللقه بولغان آدمین آبرور (ذَلِكُمْ
اللَّهُ رَبِّي) ای محمد عه آدم لر که ایت سین اوشیوصغنده بولغان الله منم ربمدر (عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَالْيَهُ
أُنِيبُ) اول الله اوز رینه هر بر اشمی تابشردم مین ومشل اشلرده اول الله غه قابینورم مین (فَاطِرُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله کوکلرنی ویبرلرنی یاراطوچیدر (جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا) الله سز نلک
ایچون اوز جنسکزدن خاتونلار یاراتدی (وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا) دخی دورت آیاقلی ابرکاک حیوانلار
ایچون اوز جنسلرندن خاتونلارونی (مَوْثِقُونَ) یاراتدی (يَفْرُقُكُمْ فِيهِ) الله بو تدبیرده (یعنی
سزنی وحیوانلارنی ابر برلن خاتون ایتو تدبیرنده) سزنی کوبایینور (لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ) الله نلک
دانتنه مناسب ومشابه هیچ نرسه یوقدر (وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) واول الله هر بر اشته تورغان نرسه نی
اشتوچیدر وهر بر کورله تورغان نرسه نی کوروچیدر (لَهُ مُقَالِيبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ایچون در
کوکلر نلک ویبرلر نلک خزینهلرینک اچکی یعنی وجود خزینهلری همه سی الله نلک مالکیدر (يَبْسُطُ
الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ) الله تلاگان آدمی ایچون رزقنی کیلک قیلور وتلاگان آدمی ایچون طار
قیلور (إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) درستلکه اول الله هر نرسه نی بلگوچیدر بس رزقنی کیلک قیلور غه
تیوشلی آدم نلک رزقنی کیلک قیلور وطار قیلور غه تیوشلی آدم نلک رزقنی طار قیلور (شَرَعَ لَكُمْ
مِنَ الدِّينِ) الله سز نلک ایچون دینده مشروع قیلدی یعنی بیان قیلدی (مَا وَضَّاهُ نُوحًا) آنک برلن
نوح عه که بیورغان نرسه سی یعنی سز که دیننن نوح عه دیننی مشروع قیلدی (وَأَلَّيْ أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ) دخی ای محمد عه الله سیکل وحی قیلغان نرسه سنی مشروع قیلدی یعنی محمد صلی الله تعالی علیه
وسام نلک دیننی مشروع قیلدی (وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى) دخی آنک برلن ابراهیم هم
موسی دخی عیسی عه که امر قیلغان نرسه سنی مشروع قیلدی یعنی الله تعالی نوح عه برلن محمد صلی الله
علیه وسام آراسنک بولغان شریعت ایاسی بولغان پیغمبر نلک دینلرینی سز که مشروع قیلدی (أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ)
مشروع قیلدی اسلام دینی اوتاگز دیماکی یعنی مشروع بولغان نرسه شول تصدیق واجب بولغان نرسه که ایمان
کیتروهم الله نلک حکملرینه اطاعت قیلو (وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ) دخی اول دینک آیرلشما گز یعنی اصول شریعتده

بىر بولۇڭز اما شىرىعتىڭىز فرىقىڭىزدا (كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ) مشركلر
 اوزرىنى سىڭىڭ (محمد (عەم) نىڭ) ئانڭى اوزرىنى ئاندى گان نىرسەڭ (توحىد) الوغ بولدى (اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ
 مَنْ يَشَاءُ) اى محمد (عەم) نىڭ سىڭىڭ ئاندى گان نىرسەڭ يەنى توحىد اوزرىنى تىلا گان آدمىنى تارتار
 (وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ) دىيى الله توحىد اوزرىنى قايتىغان آدمىنى كوندىر (وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ
 الْعِلْمُ) اوتكانلىقى امتلاردىن آيورلادىلار مگر اوزلرىنى آيىرلۇڭىز آزغۇنلىقىنى بىلگەنلىكىڭىز
 سۆڭىڭىزغە آيىرلادىلار (بَغْيًا بَيْنَهُمْ) آزالارنىدىن دىشمانلىقىنى ئىچىرىن ياكە دىيانى اسناولرى ئىچىرىن (وَلَوْلَا
 كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى) وائى محمد (عەم) اگىردە بىلىگۈلى بولغان مەتلىكە (قِيَامَتُكُمْ) قىيامەت
 مەلىت بىرى بىرىلەن رىڭىڭىز سوزلىك بولماغان بولسە ئىدى (لَقَضَى بَيْنَهُمْ) دىندە آيىرلغان آدملىرىڭىز
 آراسىدىن دىيانە عذاب بىرىلەن ھىكم قىلىنور ئىدى (وَأَنَّ الَّذِينَ أُورُوا السَّكَنَ مِنْ بَعْدِهِمْ) دىيى دىستىلىكە
 اوتكانلىقى امتلار سۆڭىڭىز كىتاب بىرىلگەن آدملىرىنى رسول الله زامانىدى بولغان اهل كىتاب (لَمْ يَشْكَ
 مِنْهُ مُرِيبٌ) ھىرىتكە ئىشروچى شىك بىرىلەن كىتابلارنىدىن شىكە دىرىنى تىيوشىچە كىتابلارنى بىلمىلەر ياكە
 قرانىدىن شىكە دىر مەناسىدى (فَلَوْلِكَ فَادَعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ) بواھل كىتابىڭىز دىندە آيىرلۇى ئىچىڭىز
 بولغان مەلىكە اتقاق اوزرىنى ئاندى دىيى الله طرفىدىن ئىچىڭىز بىرىلەڭ شول روشىچە ئاندى دىيى توغرى بول
 (وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ) دىيى اھل كىتابىڭىز باطل بولغان نىفس آرزولارىنى ئىيارە (وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
 مِنْ كِتَابٍ) دىيى الله ئىندىرگان بۇق كىتابقە ئىمان كىتىردىم دىيوايت كافىرلەر كىيى بىغىسنى ئىمان كىتىر
 بىغىسنى انكار قىلۇچىلاردىن بولسە (وَأَمَرْتُ لَأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ) دىيى سىزنىڭ آرا كىزدە شىرىعتلرنى ئىرىشەردە
 ھىكمەلەردە توغرى بولۇم بىرىلەن بىرىلەن دىيى (اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ) الله بىزنىڭ ھىم سىزنىڭ رىڭىز (لَنَأَعْمَلُنَا
 وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ) بىزنىڭ ئىچىرىن اوزىمىلەرىز بولۇر ھىم سىزنىڭ ئىچىرىن اوزىمىلەرىز بولۇر ھىم آدم اوز
 ھىمى بىر بىرىنىڭ جىزالار (لَأُحْجِجَنَّ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ) بىزنىڭ بىرىلەن سىزنىڭ آرا كىزدە دىيى لاشىرگە اوردىن يوق
 چۈنكە ھىق ظاھىر بولدى و نىزاغە يول قالمادى (اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا) الله قىيامەت كۈنىدىن آزالارنى جىيارىنى
 ھەمەزنى بىرگە جىيار (وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ) دىيى اول اللهغە دىر ھىكم ئىچىرىن ھىكمىڭىز قايتاچاق اوردىن بىغىس
 ئىياسى ئىتە بوايتىدە كافىرلرنى بىتونلاي اوز ئىختىيارلارنىدىن قالدىرۇغە دىلالەت قىلغان نىرسە يوق شونڭىز
 ئىچىرىن دە بىر آيت سوغىش ھىقەندە ھى آيت بىرىلەن مەن سۇخ بولمى دىر (وَالَّذِينَ يُعَاجِلُونَ فِي اللَّهِ) دىيى
 شوندا ئىن آدملىر اللهنىڭ دىندە نىزا قىلىشورلار (مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجِيبَ لَهُ) اول دىنىنى قىبول قىلغان
 سۆڭىڭىز، يەنى آدملىرىڭىز اول دىنىنى قىبول ئىتوب كىردىكلىرى سۆڭىڭىز (هُجَّتُمْ دَاخِضَةً عِنْدَ رَبِّهِمْ)
 دىندە نىزا قىلۇچى (تىچىرشوچى) آدملىرىڭىز دىلىللىرى رىبلىرى ھىقورنىدىن باطل دىر (وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ
 وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ) دىيى اول دىندە نىزا قىلۇچى آدملىر اوزرىنى اللهنىڭ آچۇرى بولۇر ھىم آلاغە
 كىفرلىرى اوزرىنى قاتى عذاب بولۇر (اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ) الله شوندا ئىن

ذاتدر حلق برلن کتابلر ایندردی دخی حقلار اولچانه تورغان و آدملر آراسنده حقلاری تیگزله
 تورغان شرعی ایندردی (وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ) تصقیق قیامت سیکا یاقتدر و-مین قیامتنی
 بلدی قالورسن بس سین عمللرک اولچنده تورغان و جزأك کامل بیرله تورغان کون کینت کیلاماسدن
 بورون قرآنغه ایبار و شریعت برلن عمل قیل و عدالت که دوام ایت (يَسْتَعِجِلْ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 بِهَا) قیامتکه ایمان کیترماگان آدملر قیامتنی آشفدرورلار (وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا) دخی
 ایمان کیترگان آدملر قیامتنن قورقوجیلارد (وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ) دخی درستلکده اول قیامت
 حق دیب بلورلار (الْآنَ الَّذِينَ يُمَارِدُونَ فِي السَّاعَةِ) اگاه اولکذر درستلکده قیامت حقنده قعفرشوجی
 آدملر (لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ) البته حقدان یراق بولغان آزعونلقددر (اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ) الله قوللارینه
 ایزگولرینه و یاوزلارینه کوب ایزگولک قیلوچیدر فهم ایرشمی تورغان تورلی ایزگولکر برلن
 تربیه قیلور (يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ) تلاگان آدمنی رزقلاندورور بنده لرندن هر برسنی اوزینه خاص
 برتورلی ایزگولک برلن اُششر (وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ) واول الله کامل قدرتیدر هم هر اشنه استندر
 (مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ) کمدر آخرت ایگدن (ثوابن) تلار (نَزَلَهُ فِي حَرْثِهِ) اول کشینگ ثوابنده
 آرتدورمز یعنی برایزگولشی برابرند اوندن باشلاب یدی یوزگه قدر هم آنداند آرتوق ثواب
 بیررمز (وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا) وکمدر دنیا ثوابن (فائده سنی) تلار (نُؤْتَهُ مِنْهَا) اول کشیگه
 دنیادن اُشش بیررمز (وَمَالُهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ) واول کشیگه آخرتک اُشش بولماس یعنی آخرت
 اوزرینه دنیانی اختیار قیلوب دنیا برلن گنه قناعتلنسه اول کشیگه آخرتده اُشش یوق معناسنده
 چونکه عمل نیت برلن گنه بولا هم هر ایرگه نیت قیلغان نرسه سیگنه بولا البته بالغز دنیانی نیت
 قیلغان کشیگه ده دنیا ثوابی گنه بولوب آخرتده ثوابدن محروم بولا (أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ) ایا اول مشرکلر
 ایچون شریکلر بارمی یعنی شیطانلاری بارمی (شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ) اول شریکلری کافرلر ایچون
 دیندن زینتلب بیان ایندیبلر (مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ) آنک برلن الله اذن بیرماگان نرسه فی یعنی شرکنی
 قیامتنی انکارمز هم دنیا ایچونگنه عمل ایتومز یا که شریکلردن صنملار مراد بولور صنملار کافرلرنک
 آزلرینه سبب بولسقی ایچون شرعی آلاغه اضاغه قیلنغان بولور (وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ) اگرده عذابنی
 کچکتر و برلن الک بولغان حکم بولماسه ایدی (لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ) کافرلر آراسنده دنیادوق عذاب برلن
 عذاب قیلنور ایدی (وَأَنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) دخی درستلکده کفر سببلی اوزلرینه ظلم
 ایتوچیلر آلاغه رنجتکوچی عذاب بولور (تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا) ای محمد (عهم)
 کفر سببلی اوزلرینه ظلم قیلوچیلارنی کسب قیلغان نرسه لرندن (یاوز عمللرندن) قیامت کوننک قورقوجی
 نابارسن (وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ) واول یاوز عمللرینک جزأسی کافرلرگه یتشکوچیدر کرك قورقسونلار وکرك
 قورقماسونلر (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دخی شوندا این آدملر ایمان کیتردیبلر همک ایزگو عمللر
 قیلدیبلار (فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ) اول آدملر اوجماغلارنک یاچه لارنکدر (لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ) اول

آدملىرى بىلىرى حضورى تىلاگان نرسىلىرى بولور (ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ) مؤمنلىرى ايچون بونعمتلىرى
 الوغ بولغان فضل (رحمت) در (ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهَ) بوئواب شونداين ثوابلىرى الله اول ثواب بىرلىن
 سيونچ بىرلىرى (عِبَادَةُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ايمان كىتىرىدىكى ايزگو عمل قىلغان قىلارىنى (قُلْ
 لَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا) اى محمد (عهم) آدملىرى ايت سىن مېن سىزدىن وحىنى ايرىشدىم دىسى سيونچ
 بىردىم اوزرىنى اجر صورامىم (الْاَمُودَةُ فِي الْقُرْبَى) مگر اوزگىزگى باقىن بولدىم ايچون مېنى دوست
 كوردىم سىزنى صورىم ياكى اللهغه باقىن بولدىم دوستلىقى صورىم معناسىدىكى (وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً) دىملىرى
 ايزگولسىنى كىسب قىلىرى (نَزَلَهُ فِيهَا حُسْنًا) اول كىشى ايچون ايزگولگىنى ايزگولسىنى آرتىدىمىز
 يعنى ثوابنى آرتىدىمىز (اِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ) درىستلىكى الله گناھلىرىنى ياراقاغوجىدىرى بىردى
 صونغان آدمگى ثواب بىردىمىز (اَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) بىلكى كافرلىرى محمد (عهم)
 بىغىمىزلىك دعواسى بىرلىن اللهغه يالغاننى افترى قىلدى دىوايتورىمى (اِنَّ يَسْأَلُ اللَّهَ بِغَتَمٍ عَلَى قَلْبِكَ)
 اى محمد (عهم) اكر الله سىنى رسواي قىلدىمىز تىلاسه كوڭلىك اوزرىنى قارالدىمىز مېرلىرى اللهغه افترى
 قىلدىمىز باطرچىلىق قىلدىمىز ايچون اللهنىك بوآيتى رسول الله كىسى بىغىمىزلىك اللهغه افترى قىلدىمىز
 عقلگى بىراق ايدىمىز بىلدەردى چونكى اللهغه افترى قىلدىمىز كوڭلى قارالدىمىز بىرلىن مېرلىرى بىردى
 بىلماگان آدمگى امانبىرىت ومعرفت اياسىنىك افترى قىلدىمىز امانبىرىت (وَيَمْنَعُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحْفُ الْحَقَّ)
 دىسى الله باطلنى جويارى وحقىنى حقلىرى (اَوْزَيْتُكَ سَوَاحِلَ سَوَاحِلِ الْبَحْرِ) اوزىمىزنى سىزلىرى وحىلىرى رسول الله اكر
 اللهغه يالغاننى افترى قىلدىمىز ايدىمىز اللهتە بويالغاننى بىردى ايدىمىز چونكى اللهنىك عادتلىرى وحىلىرى
 بىرلىن باطلنى بىرلىمىز ثابت قىلماق (اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) درىستلىكى اول الله كوكرلىك
 ايلارىنىك كوكرلىكگى سىزلىرىنى بىردىمىز (وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ) واول الله
 شونداين اللهدر قىلارىنى توبەنى قبول قىلىرى (وَيَغْفِرُ عَنِ السَّيِّئَاتِ) دىسى باوزلىق لاردان عفو
 قىلىرى (وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ) دىسى سىزنىك قىلغان اشلارنى بىردىمىز (وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ) دىسى الله ايمان كىتىرىدىكى ايزگو عمل قىلغان آدملىرىنىك دعاسىنى قبول قىلىرى (وَيَزِيدُهُمْ
 مِنْ فَضْلِهِ) دىسى آلارى الله فضلدىن صوراعان نرسىلىرىنى آرتىدىمىز (وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ)
 دىسى كافرلىرى ايچون قاطى عذاب باردىرى (وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ) اكر الله بىندىلىرى ايچون
 رىزقىنى توشاسى (كَيْفَ قِيلَ لَهُ) (لَبِغُوا فِي الْأَرْضِ) البىندى بىردىمىز تكبرىلىرىمىز وبوزدلىق قىلىرىمىز
 ايدىمىز ياكى بعضى بعضىنى ظلم قىلىرى معناسىدىكى (وَلَكِنْ يَنْزِلُ بِقَدَرِ مَا يَسْأَلُونَ) لىكن الله تىلاگان
 نرسىمىزنى تىقيدىرى چىكىلا بىرلىن ايدىمىز (اِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ) درىستلىكى اول الله قىلارىنىك
 ياشرىن و آشكارە اشلرىنى بىردىمىز بس قىلارىنىك شأنلىرىنى مناسب بولغان نرسىنى تىقيدىرى
 قىلىرى (وَهُوَ الَّذِي يَنْزِلُ الْغَيْثَ) واول الله يغمورىنى ايدىمىز (مِنْ بَعْدِهِمْ قَطَطًا) يغموردان بىندىلىرى
 ايدىمىزلىرى كىسكان صوگىندە (وَيُنَشِّرُ رَحْمَتَهُ) دىسى الله ھىر بىر نرسىگە (جُودًا رَحْمَةً) وطاغلارى

اوسه تورغان نرسه لرگه وحيوان لارغه رحمتنى ساچار (وَهُوَ الْوَلِيُّ الْعَمِيدُ) واول الله مؤمنلرگه ايزگولك
 قىلارچىدر هم مؤمنلرگه ايزگولك قىلوى اوز رينه حمى كه مستحقدر (وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) دى الله نلگ
 بارلوغنه وكمال قدرتنه دلالت قىلاتورغان آيتلر جمله سندن الله نلگ كوكلرني وبيزلرني بارا طوى (وَمَا بَشَتْ فِيهِمَا مِنْ
 ذَابَةٍ) دى كوكلر بران بىلرده بىرى تورغان حيوانلردن بارا طوى آدملىر نلگ بىرده بىر وى كى كوكل بىرى تورغان
 حيوان لارني بارا طوى الله نلگ قدرتنه قاراغانم بعيداش توكل بعضيلار فيهما ماضى بىرني يالغز بىرگه كنه قاينارغانلار
 (وَهُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ إِذْ يَشَاءُ قَدِيرٌ) واول الله تلادكى وقتى حشر اچون خلقنى جىيوغه قادردر (وَمَا أَصَابَكُمْ
 مِنْ مُصِيبَةٍ) وشول نرسه كم ايرشكوى واقعه لردن (قَافِرٌ بَلَاءٌ هُمْ قَضَاءٌ) سزگه ايرشدى (فَبِمَا كَسَبَتْ
 أَيْدِيكُمْ) بس اول ايرشكان نرسه قوللار كز كسب قىلغان نرسه سببلى در يعنى گناهلار كز سببلىدر
 (وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ) دى الله گناهلار كز نلگ كوبسندن عفو قىلور (وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ) وى
 مشركلر سز الله نلگ بىرده اوز كزگه حكم ايتكان نرسه لرني اوتكار كوى توكل سز يعنى الله نلگ سزگه
 تقدير ايتكان نرسه سى البته سزگه ايرشور قاپوب قتولا آلماس سز (وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا
 نَصِيرٍ) دى سز نلگ اچون الله دان باشقه الله نلگ عذابنى يباره تورغان دوست ده هم ياردمچى بوقدر
 (وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ) دى الله نلگ بارلوغنه وكمال قدرتنه دلالت قىلاتورغان آيتلر
 جمله سندن در طاغلار كى دىگزلرده بىرى تورغان كيمه لر (إِنْ يَشَاءُ يُسَكِّنِ الرِّيحَ) اگر الله تلاسه
 جيلنى توقتاتر (فَيُظِلُّنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ) بس اول بىرى تورغان كيمه لر دىگزلر نلگ آرقاسنده
 (استند) تيك توروى بولوب اورلورلر (أَنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) در سنىلده بو ذكر
 قىلغان نرسه لرده هر بر همتنى الله نلگ آيتلر نده فكر قىلوغه تابشورغان ونفسنى الله نلگ آيتلر نده
 فكر قىلوغه قصر ايتكان كشى كه الوغ عبرتلىر باردر ياكه هر بر كامل مؤمن كه الوغ عبرتلىر باردر
 معناسنده چونكه ايمان نلگ بر يارطسى صبر و بر يارطسى شكر دىگانلر (أَوْ يُوبِقَهُنَّ بِمَا كَسَبْنَ) ياكه
 الله بىرى تورغان كيمه لرني كسب قىلغان نرسه لرني (گناهلارنى) سببلى قاطى جيل ببارو برلن
 هلاك قىلور (وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ) وكوبسى نلگ گناهنى عفو قىلور بس جيل برلن هلاك قىلماس (وَيَعْلَمُ
 الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا) وبىز نلگ آيتلر موزده فقيرشقان آدملىر بلسن اچون يعنى الله تعالى نلگ دىگزلرده
 كيمه لرني صوغه باتر وى برلن خلقنى هلاك قىلور آلردان اوج آلو اچون دى بىز نلگ آيتلر موزده فقيرشقان
 آدملىر بلسن اچون (مَالَهُمْ مِنْ فَحِصٍ) آلا اوز رينه قاچا تورغان اورون بوقدر يعنى اوز رينه (الله هلاك
 ايتونى تلاگانه) قاچا تورغان اورون نلگ بوقلغنى بلسنلر اچون (فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ) وشول نرسه كم سزگه
 بىرلى (فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) بس اول سزگه بىرلىگان نرسه دنيا تر كل كى نلگ فائده لنه تورغان نرسه سىدر (وَمَا عِنْدَ
 اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى) دى الله حضور نلگ بولغان نرسه (آخِرَتِ ثَوَابِ) دنيا ده بىرلىگان نرسه دن ايزگورا كدر هم هميشه
 قالغوجير اقدر (لِلَّذِينَ آمَنُوا) شوندا بىن آدملىر اچون الله حضور نلگ بولغان نرسه ايزگو شو هميشه قالغوجير اقدر
 اول آدملىر ايمان كيتردىلر (وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ) دى ربلىرى اوز رينه ايشلىرىنى تابشور بولدىلار

(وَالَّذِينَ يَحْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْأَثَمِ) دخی الله حضورند بولغان شونداين آدملا اېچون ايزگودر اول آدملا گناھنك الوغلارندن صافلانورلار (وَالْفَوَاحِشُ) دخی حدی واجب ايتت تورغان فاحش اشاردن صافلانورلار (وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ) دهر قېچان آچولانسهلار آلاز آچولارندن اوتارلر يعنى آچولارنى اچلرينه سكرلر (وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ) دخی الله حضورند بولغان نرسه شونداين آدملا اېچون ايزگودر آدملا ربلرينه انده ونى قبول قیلورلار بو آیت انصار حقنك ايندى انصارنى رسول الله ايمانده انده دكك قبول ايتدیلر (وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ) دخی نماز اوقدیلار (وَأَمَرَهُمْ سُورَىٰ بَيْنَهُمْ) دخی اشلى آرارند مشورتلى بولونى هيچ كم كيكلاش ايتى اوز فكرنى برلن گنه اش قيلمادى (وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) دخی بزاو زرينه رزقلاندرغان نرسه دن ايزگو بوللارغه صرف قیلور بولدىلار (وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ) دخی الله حضورند بولغان نرسه شونداين آدملا اېچون ايزگودر اول آدملا رگه هر قېچان بره طرفندن ظلم ايرشسه اوج آلور بولدىلار عاجز آدم نك ظلم دن عفو ايقنالامش بولاسده كوچ يته توب اوج آلاما و شرعا قباحت چونكه ظالمنى ظلمند قرارلاند و بولا (وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا) دياو زلقتك جزاس اوزى كى ياو زلقد يعنى سيكلبره ياو زلف قيلمسه سيند اول كشيگه شول قدر ياو زلف قیلور سن آرتقى درست بولماس (فَمَنْ عَفَىٰ وَأَصْلَحَ) بس بركى دشمناندىن كياگان ظلمنى عفو قيلمسه هم اوزى برلن دشمن آرسنده اصلاح قيلمسه دشمنانقنى بترسه (فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ) بس اول كشينك اجرى الله اوزند در (إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ) درستلكده اول الله باشلاب ظلم قیلوچيلارنى دوست كورماس هم اوج آلوده چيكندن اوتوچيلارنى دوست كورماس (وَلَمَنْ أَنْتَصَرَبَعْدَ ظَلْمِهِ) دخی ظلم قیلنغان صوكنده اوج آلغان آدملا (فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ) بس بو ظلم قیلنغان يعنى جبرلانگان صوكنده اوج آلوچيلارغه شلته قیلو اوزرينه يول يوقدر (إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ) آخچ شلته گه يول بولور آدملا رگه باشلاب ظلم قیلغان آدملا رگه (وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ) دخی بيرده حق سر تكبرانگان و بوزلق قیلغان آدملا رگه (أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) بو باشلاب ظلم قیلوچيلارغه هم بيرده حق سر تكبرلانوچيلارگه و بوزلق قیلوچيلارغه رنجك كوچى عذاب بولور (وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ) وشول آدم كه رنجتوگه صبرلق قیلدى و ظالم نك ظلمنى عفو قیلدى (إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ) درستلكده رنجتوگه صبر قیلو برلن ظالم نك ظلمنى كيچو شرعا استالامش اشاردندر بو آیت جنابتلرنك هم مغبوبنك جزاس حقنك (وَمَنْ يُضِلَّ اللَّهُ) و كمدر اول كشينى الله حق يولدن آزدسه (فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ) بس الله آزدغاننك صوكنده اول كشينى حلقغه كوندره تورغان هيچ ولى (باقين) يوقدر (وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ) دخی اى محمد (عه) عذابنى كورگانلرى وقتك ظالم لرنى (كافرلرنى) كوررسن سين (يَقُولُونَ هَلْ أَمْرٌ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ) اول ظالملا ايتورلر ايا بزرگه دنيا ده قايتورغه يول بارمى (وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا) دخی كوررسون سين اول ظالملا رنى اوطقه كرتلامش بولورلار يعنى اوطا اوزرنده ياندرلمش بولورلار (خَاشِعِينَ مِنَ اللَّهِ يُنْظَرُونَ مِنْ طَرَفٍ خَفِيٍّ) خورلقنك توتاشوندا توبانچيلىكلى

وکیملسک بولغان لاری حاله اوطه باند رلمش بولورلار اوطه ضعیف بولغان قارادان قارارلار یعنی اولترلورگه حاضر قیلنغان آدم نلک قلیقه قارادی کیی اورلانو ب قنه قارارلار (وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا) دخی ایمان کیئرگان آدملر ایتورلر (اِنَّ الْخَاسِرِينَ) درستلسک ضرر ایتوچیلر (الَّذِينَ خَسِرُوا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) شوندا این آدملردر قیامت کوندا اوزلرینه هم ایوجماعتلرینه ضرر ایتدیلر (اَلَا اِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ) آگاه اولکیز درستلسک ظالملر همیشه بولغان عذابده (وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ اَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُوهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ) دخی ظالملر کافرلر ایچون الله دان باشقه عذابنی بیاروده یاردم بیره تورغان یاقینلار (دوستلار) بولمادی (وَمَنْ يُّضِلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ) وکمدر اول کشینی الله آزدسه بس اول کشی که حق لغه کونلوگه بول بوقدر (اسْتَجِيبُوا لِلرَّبِّ كُمْ) ربکرنلک ائنده گان نرسه سنی توحیدنی قبول ایتکیز (مَنْ قَبِلَ اَنْ يَّاتِيَ يَوْمٌ) شوندا این کون نلک کیلوندن الک (لَامْرَدًا مِنَ اللّٰهِ) اول کون نلک کیلوی برلن الله کم قیلغاننلک صوگند اول کوننی الله دان کیری قایتارو بوقدر (مَا لَكُمْ مِنْ مُّجَاءٍ يَوْمَئِذٍ) اول کونده سرنلک ایچون قاجاتورغان اورون بوقدر (وَمَا لَكُمْ مِنْ نَّكِيرٍ) دخی سرنلک ایچون گناهلارکیزی انکارده بوقدر یعنی انکارده قیلا آلمیسز چونکه عمل دفتلرکیزده بارلغان (فَاِنْ اَعْرَضُوا فَمَا اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا) بس اگر ای محمد (عه) کافرلر سینلک ائنده گان نرسه کمن (ایمان دان) یوز دوندرسه لر بزیسینی اول کافرلر اوزرینه عمللرینی صاقلی تورغان صافچی ایتب یبارمادک (اِنْ عَلَيكَ اِلَّا الْبَلَاغُ) سینلک اوزرکا واجب بولاس مگر وحینی ایرشدر واجب بولور وسین وحینی تبوشنچه ایرشدرک (وَاِنَّا اِذَا اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مَنَارِمَةً) دخی درستلسک بزهرقیچان آدم که اوزمزدن رحمتنی تاتوتساق (فَرَحَ بِهَا) آدم اول رحمت برلن شادلانور (وَاِنْ تُصَبِّهُمُ سَيِّئَةٌ يَّمْلُغْمُهَا فَيُتِمُّهُمُ) واکر آدملرگه قوللاری الک قیلغان نرسه (یاوز عمللری) سبیلی یاوزلف (آچلق و آورو) ایرشه (فَاِنَّ الْاِنْسَانَ كَفُورٌ) بس درستلسک آدم نعمت که کفران قیلوچیلر (لِلّٰهِ الْمُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) اول الله ایچون در کولکرنلک و بیلرلنلک خوجه لغی (يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ) الله (تعه) تلاگان نرسه سنی باراطور (يَمْهَبُ لِمَنْ يَّشَاءُ اِنَّا) تلاگان آدمنه قزبالالارنی هبه قیلور (وَيَمْهَبُ لِمَنْ يَّشَاءُ الْاُنْكُورُ) و تلاگان آدمنه ایربالالارنی هبه قیلور (اَوْ يَزُوْجَهُمْ ذُكْرًا وَاُنَاثًا) یا که تلاگان آدملرینه ایربالالار برلن قزبالالارنی برگه قیلور یعنی ایکسینی ده بیرر (وَيَجْعَلُ مَنْ يَّشَاءُ عَقِيْمًا اِنَّهٗ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ) دخی اول الله تلاگان آدمنی بالاسز قیلور چونکه الله تعالی هر نرسه نلک حکمتنی بلگوچی و هر نرسه که کوچی یتکوچیلر بهعضیلار بو آیتنی پیغمبرلر حقنک ایندی دیگانلر چونکه الله تعالی شعیب (عه) برلن لوط (عه) که قزلار هبه قیلدی ابراهیم (عه) که ایربالالار هبه قیلدی محمد (عه) که قزلارده ایرده هبه قیلدی یحی (عه) برلن عیسی (عه) فی بالاسز عقیم قیلدی الله تعالی و حینلک تفصیللرینی بیانده ذکر قیلناچف آیتنی ایندردی (وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُكَلِّمَهُ اللّٰهُ) آدم ایچون الله برلن سویلاشوده درست بولمادی (الْاَوْحٰی) مگر وحینی (یاشرین سوزنی) سویلاشودرست بولدی یعنی الله تعالی نلک آدم نلک کولکنه الهام قیلوی درست بولدی (اَوْ مِنْ وَّرَآءِ حِجَابٍ) یا که برده آرقلی سویلاشوی درست بولدی یعنی بنده الله نلک سوزینی اشتورده الله فی کورماس (اَوْ يُرْسِلَ

(رَسُولًا) ياكە بىندە نىڭ ئاللاھ بىرلن سويلاشۇي درست بولدى اللەنىڭ ايلچى بياروى بىرلن (فَيُوحَىٰ بِأَذْنِهِ مَآيَشَاءُ)
بىس اول ايلچى مثلاً جبرائيل (عەم) اللەنىڭ اذنى بىرلن اللەنىڭ تىلاگان نرسەنى آدم نىڭ كۆڭلىگە تاشلار
(إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ) درىستلىكىدە اول الله مخلوقلار قىتتىن بىلىندى رەم اشىدە. حکم ياسيدىر حاصل كلام اللە تعالى
بىندە بىرلن سويلاشماسى مگر بىندە نىڭ كۆڭلىگە الهام قيلور ياكە پردە آرقلى سويلاشىر ياكە فرشتە بيار دەرە اول
فرشتە اللەنىڭ تىلاگان نرسەنى آدم گە (پېغمبەرگە) سويلاشىر بو آيتنىڭ نزولنە سبب شول يهودلار بر وقتى
رسول اللەغە ايندىلر اي محمد (عەم) نى ايچون سىن الله بىرلن واسطە سرغنە سويلاشمىسن اگر سىن حق
پېغمبەر بولساڭ موسى (عەم) كېي الله بىرلن واسطە سرغنە سويلاش دىيىلرشونىڭ صوئىدە بو آيت ايندى
يعنى پېغمباردن هيچ برسى واسطە سزالله نى كورب سويلاشما دىلر بىلكە وحى بىرلن ياكە پردە آرقلى
ياكە جبرائيل (عەم) واسطە سى بىرلن سويلاشدىلر معناسىدا (وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحَنَا مِنْ أَمرِنَا) او شىندىق
يعنى باشقى پېغمبارلرگە وحى قيلومز كېي اي محمد (عەم) سىڭادە امرزدن وحى قيلغان نرسە مزنى وحى
قيلدىق وحى قيلغان نرسە نى روح (جان) ديوتسميه قيلغان چۈنكە جان بىرلن تىللر ترلگان كېي وحى
بىرلن قىلبىر ترلەدر ياكە روحن جبرائيل (عەم) مراد اول وقتىدە بىز سىڭا جبرائيل (عەم) نى وحى بىرلن
بياردىڭ معناسىدە بولادر (مَا كُنْتُ نَذِيرٌ مَّا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ) سىن وحىدىن بورن قرآن نرسە هم
ايمان (قرآننىڭ شريعتلىرى) نرسە ايدكنى بلويدىرايدىڭ بيضاوى اياسى اينەدر بو آيت رسول اللەنىڭ
پېغمبەر بولودن بورن بر شريعت بىرلندە عبادت قيلوجى بولماوينە دلالت قىلدى بو ياكە ايماندىن مراد
اشتماي ترب عقل بىرلن گنە بلىنى تورغان نرسە لىر مراد دېگانلر (وَلَسْكَنَ جَعْلَنَاهُ نُورًا) ولسكن بز اول وحى قيلغان
نرسە مزنى ياكە ايماننى ياكە كىتابنى نور قيلدىق (نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا) اول نور بىرلن قللامزدن
تىلاگان آدملىرمزنى مقلققە كوندرىمز (وَأَنَّكَ لَتَهْدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) دىنى درىستلىكتە سىن اي محمد (عەم)
امتلىڭنى توغرى يولغە اندارسىن يعنى امتلىڭا اسلام بولىنە كونلو بوللارنى كورساترسىن (صِرَاطُ اللَّهِ الَّذِي) اول
اسلام يولى شوندا اين اللهنىڭ يوليدير (لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) اول الله ايچوندىر كوكلردە هم يىلرلردە
بولغان نرسەلر (أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ) آگاه اولسكز اول الله صارى اشلىر اورلور يعنى هر بر
اشى بالذات اللهغە قاينور بو آيتىدە بوي صونوجى لارغە ايزگو وعدە بوي صونماغان آدملىرگە وعيد
(باوز وعدە) بار . « شورى سوردەسى نىڭ ترجمەسى تمام بولدى » .

بولغان لوح المحفوظ كتب سماويه نك اصلى بولدىقتان ام الكتاب ديب آطالغان (لَدَيْنَا) بزنك
 حضور مژده اوزگار تلودن صاقلانمشدر (لَعَلَّكُمْ) اول قرآن نك باشقه كتب سماويه لر ايچننه شانى
 بلنددر هم حكمت اياسيدر (افَضْرِبْ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا) سزنك يوز دوندر وگز ايچون ايا بزن
 قرآننى سزدن يراق قيلور سزمو (أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّشْرِكِينَ) سزنك اسراف قيلوچى (نادانلقده افراط
 بولوب آزغونلقده چيكنن اوتوچى) قزم بولوگز ايچون يعنى اى كافرار سزنك اسراف قيلوچى قوم
 بولمقكز ايچون سزگه قرآن ايندرىنى هم قرآن برلن سزگه دليل لازم ايتونى قريارمزمو البته يوق
 (وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيٍّ فِي الْأَوَّلِينَ) اولگى امتلرگه سيندن الك نى قذر پيغمبرلر يباردك (وَمَا يَأْتِيهِمْ
 مِنْ نَبِيٍّ) واولگى امتلرگه هيچ پيغمبر كيلامدى (الْأَنْوَابَ يَسْتَهْزِئُونَ) مگر كيلدى ايسه سينك امتلرگه
 سيني خورلاغان كى اولگى امتلرده پيغمبرلرينى خورلار بولدىلار (فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا) بس
 بزن اسراف قيلوچى بولغان سينك قومكندن توتوده قاطيراق يعنى قوتليراك بولغان لارنيكه هلاك قيايق
 (وَمَضَىٰ مَثَلُ الْأَوَّلِينَ) وقرآنك اولگى امتلر نك عجيب بولغان قصه لارى اوتدى بو آيتك رسول الله غه وعده
 كافرارگه وعيد بار (وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) واگر سين اى محمد هم كوكلر نى وييرلر نى كم ياراتدى
 ديو مكه كافلر ندى صوراساك (لَيَقُولُنَّ غُلَغُلٌ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ) البته كوكلر نى وييرلر نى هر اشك غالب بولغان
 وهر نرسه نى بلوچى بولغان الله ياراتدى ديو اينورلر (الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا) كوكلر نى وييرلر نى
 ياراطقان الله شونداين الله در ييرنى سزنك ايچون توشالكان نرسه قيلدى سز اول ييرده قرارلانسز
 (وَجَعَلَ لَكُمُ فِيهَا صُبُلًا) دى سزنك ايچون اول الله ييرده بوللار قيلدى اول بوللاردا بررسز (لَعَلَّكُمْ
 تَهْتَدُونَ) مقصودلار نرغه كونلوگز ايچون ياكه فكر قيلو برلن الله نك حكمتنه كونلوگز ايچون (وَالَّذِي
 نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ) دى كوكلر نى وييرلر نى ياراطقان الله شونداين الله در كوككن (يوغاريدان)
 ضرر قيلدى تورغان فائلكى مقدار برلن صوفى ايندردى (فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلَقَةً مَّيْتًا) بس اول صوبرلن بزن
 اولكان شهرنى ترگزك يعنى اوسه تورغان نرسه لرى كيبب بتكان شهر نك اوسه تورغان نرسه لر ينى
 اوسدرك (كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ) اوشنداق يعنى بزنك اولكان شهرلر نى ترگزومز كى قوبرلر ندى
 چغارلمش بولورسز (وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا) دى كوكلر نى وييرلر نى ياراطقان الله شونداين الله در
 بون مخلوقلار نك تورلى صنفلار ينى ياراتدى (وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفَلَكَ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ) دى سزنك
 فائده كز ايچون كيمه لردن هم دورت آياقلى حيوانلاردان آطلانا تورغان نرسه لر ياراتدى (لَتَسْتَبْشِرُوا
 عَلَىٰ ظُهُورِهِ) آطلانا تورغان نرسه لر نك استلر نك قرارلانسز ايچون (ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ) مونك صوكندن
 ربك نك نعمتنى ذكر قيلوگز ايچون (إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ) هر قيچان آطلانا طرغان نرسه لر نك استننه
 قرارلانسكز (وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا) دى اينوگز ايچون بو آطلانا تورغان نرسه لر نى
 بركه بوى صنوچى قيلغان الله نى هر برر كيمچيلكلردن پاكليمز ديو (وَمَا كُنَّا لَهُ مُّقْرِنِينَ) وبوبرك الله مسخر
 قيلغان نرسه (مركرب) گه بزن طاقت توتوچى بولمادق يعنى آلارنى بوى صوندر رغه بزنك قوتومزدن

كېلىدۇ (وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ) دى درىسلىككە بىز بىزگە قاينۇچىلارمۇ بولايلىنىڭ ئالدىنە مۇناسىپ
 بولۇپ شۇنىڭ ئىچىن چۈنكى ئالدىنە ئاقلانۇ بىر ئورۇندىن كۈچۈ ئىچىن بولايلىنىڭ ئالدىنە كۈچۈ ئالدىنە قايتۇدۇر
 (وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا) مۇشۇ كۈچۈ كۈچۈنى بىرلىرىنى ئالدىنە باراندى دىيۇ اقرارلىرى مۇشۇ ئالدىنە ئالدىنە
 بىندەلرندىن بىلا قىلىدىلار يەنى فرىشتەلرنى ئالدىنە قىلار دىيىدۇ (إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ)
 درىسلىككە آدم ئالدىنە نەمىتتە ئالدىنە كۈچۈ بىر ئورۇندىن كۈچۈ بىر ئورۇندىن (أَمْ أَتَأْتُهُمْ مِمَّا يَخْلُقُ
 بَنَاتٍ) ايا ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 ايرى بىلار بىر ئورۇندىن كۈچۈ بىر ئورۇندىن (وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا) دىيۇ قىچان
 مۇشۇ ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 بىلا ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 بولۇپ ئورۇندىن (وَهُوَ كَظِيمٌ) ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 زىنەت ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 (قزىلالانى) بىلا ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 دىللىل ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 قىلىدىلار (هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ) ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 قىلىدىلار (أَشْهَدُوا خَلْقَهُمْ) ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 شەھادەتتۇم (وَيُسْئَلُونَ) مۇشۇ ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 شەھادەتلىرىدىن ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 فرىشتەلەرگە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 مۇشۇ ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 (إِنَّهُمْ أَتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ) ياكە
 بىز مۇشۇ ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 فرىشتەلەرگە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 (إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَى أُمَّةٍ) درىسلىككە بىز ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 دىيۇ (وَكُنَّا مِنْكُمْ مِمَّنْ شَرِكْنَا) ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 قىرەگە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 سىلانۇپ ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە
 ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە ئالدىنە

آتالارمۇ توتقان دىنىنى توتامىزدىيۇ اينىبىلار (قَالَ اُولُو جُنَّتِكُمْ بِاَهْنِي) اول قورقتۇچى پيغمبەر ايتىدى
 اى قوم اياسز آتالارگىزغە ايارىسىمى اگرمين سىزگە حەققىگە كوندىرگۈچىرەك دىنىمىزنى كىتىرسامدە (مَمَا
 وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ اَبَاءَكُمْ) آتالارگىزنى آنىڭ اوزىنى تاپقان دىنىڭىزدىن يەنى آتالارگىزنىڭ دىنىدىن آرتىق دىنىنى
 كىتىرسامدە آتالارگىز دىننە ايارىسىمى دىيۇ (قَالُوا اِنَّا بِمَا اُرْسَلْتُمْ بِهِ كَاْفُرُونَ) بوقورقتۇچى پيغمبەرنىڭ قولى
 اينىبىلار درستلىككە بىزىز آنىڭ بىرلەن يىبارلىگان دىنىنى انكارايتۇچىلارمىزگىرچە اول دىن بىزنىڭ دىنىمىزگە
 قاراغاندە حەققىگە كوندىرۇچىرەك بولسەدە دىيۇ (فَاَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ) بىس بىز دىنيادە عذاب قىلىۇ بىرلەن اول
 كافىرلاردىن اوج آلتىق (فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ) بىس اى محمد (عەم) اعتبار قىلىۇپ قارە پيغمبەرلەرنى
 يالغانغە توتۇچىلارنىڭ صۇكفى حالى ئىچك بولدى (وَإِذْ قَالَ اِبْرَاهِيمُ لَابِيهِ وَقَوْمِهِ) وائى محمد (عەم) شول وقتىنى
 ايسىگە تۇشۇر اول وقتدە ابراهيم (عەم) آتاسىنە ھەم قومىنە ايتىدى (اِنِّى بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ) درستلىككە مەن سىزنىڭ
 عبادىتىڭىزدىن ياكە عبادىت قىلغان نىرسەلەرگىزدىن (مَعْبُودِلَرگىزدىن) بىزگۈچى مەن (اَلَا اَلَدَىٰ فُطْرَىٰ) مگر اوزىمنى
 ياراتقان اللەنىڭ عبادىتىدىن بىزىمىم (فَاَنَّهُ سَيُهَوِّىنِى) بىس درستلىككە اوزىمنى ياراتقان اللەمىنى توغرىلىق
 اوزىنىدە ثابت قىلىۇر (وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِى عَقْبِهِ) دىيۇ ابراهيم ياكە اللە توحىد كەلمەسىنى اوزى صۇكئە
 يەنى بالالارى ايچىندە قالغۇچى سوز قىلىدى (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) بالالارى شىركىدىن توحىدكە قايتىسونلار
 ايچون (بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءِ وَاَبَاءَهُمْ) بىلكە بىزىمىم (عەم) گە عىصردىش بولغان كافىرلارنى ھەم آتالارنى عىمر بىر
 ونىمىت بىر بىر فائىدەلەندىردىك شۇكار غىرورلانىۇب نىفس آرزۇلارىنى چومدىلار (حَتَّىٰ جَاءَهُمُ النُّفْحُ وَرَسُولٌ
 مُّبِينٌ) آلاىغە تومىدكە اندە ياكە قرآن دىيۇ پيغمبەرلىكى ظاھىر بولغان پيغمبەر كىلىگانگە قدر (وَلَمَّا
 جَاءَهُمُ النُّفْحُ) دىيۇ بوقورقتۇچى (قرآن) كىلىگان زىماندە (قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ وَّآثَابُ كَاْفُرُونَ) بوقورآن سىھىردى
 دىيۇ بوقورآننى انكارايتۇچىلارمىز دىيىلەر (وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَٰذَا الْقُرْآنُ) دىيۇ بومكە كافىرلار اينىبىلار
 كاشكى بوقورآن اينىدراش بولسە ايدى (عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقُرْبَيْنِ عَظِيمٍ) ايكى قىرىدەن (مكە بىرلەن طائفىدىن)
 بولغان الوغ (باى ومرتبهلى) اير اوزىرىنە مرادلارى مغيرە اوغلى وليد بىرلەن مسعود النقى اوغلى عروە
 (أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ) اى محمد (عەم) ايامكە كافىرلىرىمى رىكنىڭ رحىمىنى (پيغمبەرلىكىنى) بولەرلەر (نَعْنُ
 قَسَمْنَا بِبَيْنِهِمْ مَعِيشَتَهُمْ فِى الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) بىز اول كافىرلار آراسىندە دىنيا تىركلىگىندە بولغان مەشىئەتلىرىنى بولدىك
 آلا دىنيامەشىئەتنى تىبىردىنە عاجىزلار ايدى بىس ئىچك آلا اللەنىڭ رحىمىنى يولغان پيغمبەرلىك حەققى تىبىر
 قىلىۇرلار (وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ) دىيۇ آلا رنىڭ بىعضىنى بىعضى استىكە كۆب درجەلەر كوتاردىك
 يەنى آلا رنى رىزق ھەم باشقە نىرسەدە تۈرلۈچە قىلىدى (لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سَخِرَ بَاءً) بىعضى بىعضىنى حاجىتلىرىنى
 مسخر (منقاد) ايتۇب تۈتسون ايچون بىس بووقت آلا رنىڭ لغت ھامىل بولۇر ھەم بو لغت بىرلەن عالمنىڭ
 نظامى تىرك بولۇر (وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ) وائى محمد (عەم) رىكنىڭ رحىمىنى (پيغمبەرلىك) مشىركلارنىڭ
 جىغان نىرسەلەرنىدىن (دىنيانىرسەلەرنىدىن) ايزگورا كىر (وَلَوْلَا اَنْ يَّكُونَ النَّاسُ اُمَّةً وَاحِدَةً) اگردە آدملىرىنىڭ
 بىرلىكى (كفرامنى) بولۇى مكرۈە بولسا ايدى يەنى كافىرلارنى كىلىكلىككە كوردىكە آدملىرىنىڭ بىرلىكى

بولوغه قزغولاری بولاسه ایدی (لَجَعْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ) اللهی انکار قیلوچیلار (کافرلر) ایچون قیلور
ایدیك (لَيُيَوِّثُهُمْ سُقُوتَهُمْ فَضَّةً) ایولاری ایچون کمشدن توبالر قیلور ایدیك (وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ) دخی
کمشدن باشقچیلار قیلور ایدیك اول باشقچیلار برلن ایوتوبالرینه آشارلار ایدی (وَلَيُيَوِّثُهُمْ ابْتَوَابًا وَسُرْرًا)
دخی ایولاری ایچون کمشدن ایشکار و سربیرلر قیلور ایدیك (عَلَيْهَا يَتَكَثَّرُونَ) اول سربیرلر اوزرینه تایانورلار
ایدی (وَزُخْرَفًا) دخی ایولاری ایچون تورلی زینتلر قیلور ایدیك (وَأَنَّ كُلَّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) و بو ذکر
قیلنغان نرسه لرنگ هیچ بوس توگلدن مگر دنیا ترک لگینگ فائده لنه تورغان نرسه سیدر (وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ
لِلْمُتَّقِينَ) وای محمد (عمه) ربك حضورنگ آخرت کفردن و گناهلاردان صافلانوچیلار ایچون در (وَمَنْ
يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ) و کمدن اللهنگ ذکرندن یوز دوندر (نَقِصَ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ) اول
کشیگه شیطاننی ایوکل قیلورمز بس اول شیطان اول کشیگه یاقین بولداش بولور آکار و سوسه
قیلور هم آنی حق یولدان آزدور (وَأَنَّهُمْ لَيَصْطُوْنَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ) دخی در سنلکده اول شیطانلار
اللهنگ ذکرندن یوز دوندر وچی لرنی اللهنگ یولندان (دینندن) طیارلار (وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ)
دخی اللهنگ ذکرندن یوز لرینی دوندرگان آدمار اوزلرینی حق لقه کونلوچیلر دیو حساب قیلورلار
(حَتَّىٰ إِذَا جَاءْنَا) تا کم هر قیچان اللهنگ ذکرندن یوز دوندر وچی بزگه کیاسه (الله حضورینه بارسه)
(قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ) کاشکی منم برلن سینک (شیطاننگ) آراک قویاش چغشینگ
قویاش باطشندان براقلی قدر بولسه ایدی دیوایتور (فَبَشِّرْ الْقَرِينَ) بس ای شیطان سین نی یاوز
یولداش سن دیوایتور (وَلَنْ يَنْفَعَكَ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ) و سرنک ایچون بوکوند بو آرزو کز فائده بیرماس
آنک ایچون سز دنیاده وقتد اوز کزگه ظلم قیلد کز (أَنكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ) در سنلکده سز
هم دوست کز شیطانلار عذابد اورتاق لارسز نتا که دنیاده عذابنگ سببنده اورتاق اید کز (أَفَأَنْتَ
تَسْمَعُ أَلَمْ يَأْتِهِمُ الْغَمُّ) ای محمد (عمه) ایاسینه چوقراق حکمنک بولغان کافرلرگه حقلقنی ایشندر رسن
یا که صوقر حکمنده بولغان بولدان آداشقان کافرلرنی توغری بولغه کونددر رسن رسول اکرم قومینی
دین گه آنده و برلن اوزینی بیک مشقتلی در ایدی قومی همیشه آرزونلقنی غنه آرتدرادر ایدی
شول حقله بو آیت ایندی (وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) دخی ظاهر آرزونلقده بولغان آدمارنی سینمه حق لقه
کونددر رسن (فَأَمَّا نَذْرُهُمْ أَتَىٰ) بس اگر ای محمد (عمه) بزسینی دنیادان یبارساک یعنی اول کافرلرنگ
عذابنی کورساتماسدن بورون سینک جانکنی آلساق (فَأَمَّا نَذْرُهُمْ فَتَقَبَّلْنَاهُمْ) بس در سنلکده بز اول
کافرلر دنیاد آخرت عذاب قیلو برلن اوج آلورمز (أَوْتَرَيْتَكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ) یا که اگر تلساک
بزسیکا اول کافرلرگه وعد قیلغان عذابنی کورساترمز (فَأَنَّا عَلَيْهِمْ مُّقْتَدِرُونَ) بس در سنلکده بز اول
کافرلر اوزرینه یعنی آلا رغه عذاب قیلوغه قادرلرمز (فَأَسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوْحِيَ إِلَيْكَ) بس ای محمد
(عمه) اوزکا وحی قیلنغان نرسه که بابش یعنی آیتلرگه و شریعتلرگه (أَنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ)
در سنلکده سین ای محمد (عمه) توغری بولغان یول اوزرند سن (وَأَنَّهُ لَنذَرُكَ وَلِقَوْمَكَ) دخی در سنلکده

اول سىڭا ۋەي قىلىنغان نەرسە سىڭىڭ ايجون ھەم قومىڭ ايجون شرافت در (وَسَوْفَ تُعْطَوْنَ) ھەم قىيامەت
 كۈنىدە سىڭا ۋەي قىلىنغان نەرسە دىن ھەم آنىڭ بىرلەن ھەم قىلۇدون صورالەش بولۇرسىز (وَاسْأَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ
 قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا) ۋاى محمد (ھەم) اوزۇڭدىن بوردۇن يىبارگان رسوللەرمىزدىن صورا يەنى آلانىڭ ھاللىرىنى
 تەكشۈرۈپ قارا ياكە اول رسوللەرنىڭ امتلىرىدىن دىنى دىن عالملىرىدىن صورا (أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً
 يُعْبَدُونَ) ايا بىز اللەدان باشقە مەبۇد بولغان مەبۇدلىرى قىلدۇمۇ يەنى سىملىرىگە عبادەت قىلۇبىرلەن ھەم قىلدۇمۇ
 (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا) ۋتەقىق بىزمۇسى (ھەم) نى مەجىزەلەرى بىرلەن يىباردىڭ (اِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ)
 فرعون گە ھەم آنىڭ قومىنى (فَقَالَ اِنِّى رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ) بىس موسى ھەم ايتىدى دىستلىكىدە مېن بۇتۇن
 عالمىڭ رەببى بولغان اللەنىڭ دىن لۇپراتر ايجون يىبارلىگان ايلچىسى مېن دىيو اللە تەعالى بو سوزى
 بىرلەن رسول اللەغە تەسلىيەنى ارادە قىلغان بولۇرغە كىرك (فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا) بىس موسى ھەم فرعون گە
 ھەم قومىنى بىزنىڭ مەجىزەلەرى بىرلەن كىلىگان زمانىدە (اِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ) شۇل ۋقتىدۇق مەجىزەلەرمىزدىن
 كىل بولدىلار يەنى مەجىزەلەرىنى ئۇل كوردىلەرى ۋقتىدە اويلاماسدان بوردۇن كىلدىلار (وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ
 آيَةٍ) ۋكورساتور بولماق مەجىزەدىن فرعون گە ھەم قومىنى (اِلَّا هِيَ اَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا) مگر كورساتىدىڭ ايسە
 اول مەجىزە قىلدۇش بولغان ايكىنچى مەجىزەدىن الوغراق بولدى (وَاجْتَنَبْنَاهُمْ بِالْعُنَابِ) دىنى بىز آلانى
 طوفان ۋچىكىرتكە كىي عذاب بىرلەن توتىق (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) كىللىرىدىن قايتىسىنلار ايجون (وَقَالُوا
 يَا اَيُّهَا السَّامِرُ) عذابنى كوردىلەرى مۇڭىدە فرعونلەر ھىزرت موسى غە ايتىدىلار اى سەرحى (اَدْعُ
 لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ) رەببىڭنىڭ ھىزرتىدە ھەم قىلغان نەرسەسى (يەنى بىزنىڭ ايجون
 عذابنىڭ كوتارلۇى بىرلەن رەببىڭا دىعا قىل (اِنَّا لَمُهْتَدُونَ) دىستلىكىدە بىز ھەم قىلغە كۈنلۈچىمىز (فَلَمَّا
 كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعُنَابَ) فرعونلەردىن عذابنى ئاچىدۇمۇ زمانىدە (اِذَا هُمْ يَنْكَبُونَ) شۇل ۋقتىدۇق فرعونلەر
 ھەملىرىنى بوزار بولدىلار (وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ) قومىڭنىڭ جىولغان يىرىدە فرعون ندا قىلدى
 (فَجَعَدَى) (قَالَ يَاقَوْمِ اَلَيْسَ لى مُلْكُ مِصْرَ) فرعون ايتىدى اى قوم ايا مېن ايجون مىصرنىڭ پادشاھلىقى
 بولمى (وَهَؤُلَاءِ اَلْأَنْهَارُ تَجْرى مِنْ تَحْتى) ۋبو نىل يىلغەلارى مېن سىرايىڭنىڭ ئاستىدىن ئاقىمىسى (اَفَلَا
 تُبْصِرُونَ) ايا سىز بۇلارنى كورمىسىز مېن دىيى يەنى فرعون اللەتەالى عذابنى ئاچىقدان سۆكرە بو
 مەجىزەنى كورب قومىڭنىڭ بەعضىنىڭ ايمان كىتىرىدىن قورقۇپ بو سوزلارنى ايتىدى (اَمْ اَنَا خَيْرٌ) ايا
 بوقىدەر دولتلىرىگە خوجە بولۇپدە مېن اىزگو توگلىمى (مِنْ هَٰذَا الَّذِى هُوَ مَهِينٌ) بوخۇر ۋضعىف بولغان
 رەببىس بولۇرغە لايىق بولماغان آدمىدىن (مرادى ھىزرت موسى) (وَلَا يَكْدُ يُبِينُ) دىسوزى ظاھىر بولۇرغە
 ۋآڭلانىرغە ياقىن بولماغان آدمىدىن (ھىزرت موسى نىڭ تىلىدە ۋضعىفلىك بولۇقدىن بو سوزنى ايتىگان)
 بىس سوزى آڭلانىرلارنى بولغاغاچ اول ئىچىك يىغىمىر بولسۇن (فَلَوْلَا اَلْتَمَعْتُمْ عَلَيْهِ) كاشكى موسى اوزىرىدە
 تاشلانمىش بولسە ايدى (اَسْوَرَةٌ مِنْ ذَهَبٍ) آلتۇندىن بولغان بىلار كىل چۈنكە فرعونلارنىڭ عادىتىدە قولغە
 آلتۇن بىلارنى كىيىپ مۇيىغە آلتۇن باۋ طاغۇ بولغان (اَوْ جَاءَهُمُ الْمَلَائِكَةُ مُتَرْتَبِينَ) ياكە ياقىن بولغانلارنى

٤٧

خالىق موسى بىرلەن بىرگە ياردەم ايتە تۇرغان فرىشتەلەر كېلىسە ايدى اول وقت پېغمبەر بولوى راست بولور
 ايدى (فَاسْتَعِذَّ قَوْمَهُ) بىس فرعون قومى اوزىدىن قورققانلارغا قىلىدى ياكە قومىدىن اطاعت قىلدۇرە چىكالمىدى
 اُستادى (فَطَاعُوهُ) بىس فرعوننىڭ قومى قوشقان اشدە فرعونگە بوى صوندىلار (أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ)
 درىستلىككە اول فرعون قومى اللەنىڭ طاعتىدىن چىقۇچى يىسوز قوم بولدىلار شۇنىڭ اىچۇندە فاسق
 بولغان فرعونگە اياردىلار (فَلَمَّا آسَفُونَا) بىس فرعون ھەم قومى گناھدا چىكىدىن اوتۇلدى سىبىلى
 يىزى آچىقلاتدۇرغانلارنى ھىماندە (أَنقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ) بىس بىز فرعوندىن ھەم قومىدىن اۈچ
 آلتى ھەم ھەممىنى صوغە باطۇردى ھەلاك ايتىدىك (فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ) بىس بىز فرعون ھەم
 قومى اللە بولغان عبرت ھەم صۇڭغىلار اىچۇن وعظ ياكە عىيىب بولغان قەسە قىلىدى (وَلَمَّا ضُرِبَ
 ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا) مەرىم اوغلى عيسى (عليه السلام) مىثلا قىلىنغان زماندە (إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُون) اى
 محمد (عەم) شۇل وقتكى سىنىڭ قومى (مكە مشركلىرى) بۇ مىثالدىن كەب تاۋش كوتارىر بولدىلار ھەم رسول اكىرم
 قىرىشلىر اوزىنى اللە تەئەنىڭ (انكم وما تعبدون من دون الله حصب جهنم) آيتىن اوقۇغان زماندە (معناسى
 اى كافرلىرىنىڭ اللەدان باشقە عبادت قىلغان مەبۇدلارنىز جەننەم اۋتونىيىر معناسىدە) قىرىشلىر رسول اللەغە
 آچۇلاندىلار ھەم آرا لاندان ابن الزبەرى ايتىدى اى محمد بو خطاب بىرگە ھەم بىزنىڭ مەبۇدلارمىزگە گنە
 خاسى ياكە بۇنىنكىمىز عامى دىو رسول اللە ايتىدى بو خطاب سىزگە ھەم مەبۇدلارمىزگە ھەم بۇنىنكىمىزگە
 دىو شۇنداق صۇڭ ابن الزبەرى ايتىدى اى محمد (عەم) سەين مەرىم اوغلى عيسى (عەم) نى پېغمبەر دىو
 گمان قىلمى سەننى مالۇمكىمىز عيسى (عەم) غە ھەم آناسىنە اىزگو ئىنا ايتلە ۋاۋزىگە بلەسن نصارالار
 عيسى بىرلەن مەرىمگە عبادت قىلالار ھەم عزىرگە اۋشۇن اۋ فرىشتەلەرگە عبادت قىلنە اكر بولار جەننەم
 بولسەلار بىز اۋزىمىزنىڭ مەبۇدلارمىزنىڭ بۇلار بىرلەن بىرگە بولۇپ راضى بولىدى دىدىلار ابن الزبەرىنىڭ
 بۇ سۆزىنى شادلاندىلار رسول اللە جواب بىرمى تىك توردى شۇنداق صۇڭ اللە تەئە (إِنَّ الدِّينَ
 سَبَقَتْ لَهُمْ مِّنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ) آيتىنى ايتىدى آيتىنىڭ معناسى بۇلا ابن الزبەرى
 مشركلىرىنىڭ مەبۇدلارنى مەرىم اوغلى عيسى (عليه السلام) بىرلەن مىث قىلغان زماندە ھەم نصارانىڭ
 عيسى (عەم) غە عبادت قىلدى بىرلەن رسول اللە بىرلەن جەلال قىلىشقانى زماندە معناسىدە (وَقَالُوا أَلَّهْمُنَا
 خَيْرٌ أَمْ هُوَ) دى مىشركلەر ايتىدىلار اى محمد (عەم) ايا بىزنىڭ مەبۇدلارمىز اىزگومى ياكە عيسى (عەم)
 اىزگومى بىس اكر عيسى تەۋغە بولسە بىزنىڭ مەبۇدلارمىزدە آنىڭ بىرلەن بىرگە تەۋغە بولسۇنلار (مَاضِرْبُهُ
 لَكَ الْإِبْرَئِيلُ) قىرىشلىر بۇ مىثلىنى (مەرىم اوغلى عيسى عەم بىرلەن مىثلىنى) سىڭا قىلمايدىلار مگر ئېغىرشو اىچۇن
 ئۇ سۆزدە ئۇستىن بولۇا اىچۇن گنە قىلىدىلار ھەق بىرلەن باطلنى آيرۇر اىچۇن قىلمايدىلار (بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَمُونَ)
 بىلكە اول قىرىشلىر قاتلى خەسومەت قىلۇچى قومىر بىرلەن اۋزىنىز ئېغىرشونى سۈبە تۇرغان قومىر (إِنَّ هُوَ
 الْأَعْبَدُ) مەرىم اوغلى عيسى (عەم) تۈگىلىر مگر بىرىندە (أَنعَمْنَا عَلَيْهِ) آنىڭ اۋزىنى بىز پېغمبەرلىك
 بىرلەن انعام قىلىدى (وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَٰئِيلَ) دى بىز اول عيسى (عەم) نى بنو اسرائىل اىچۇن

عجیب مثل قیلوق (وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ) واکر بز تلاساک عیسی عهه منی آتاسز توغدرغان کبک
ای ایرلر سزدن ده قیلورمز یعنی توغدرمز (مَلَأُكُمُ فِي الْأَرْضِ) بیرده فرشتهلر توغدرمز (يُغْلَفُونَ)
اول فرشته بیرده سزنگ اورنگزغه قائم بولورلار یعنی عیسی عهه ننگ آتاسز دنیاغه کیلو حالی عجیب
بولسه ده الله تعالی موندان عجبیراک اشکده قادر فرشتهلرده ممکن بولغان ذات بولولارنگ سزنگ کبیر
الله تعالی آلارنی توغدرمی خلق قیلورغه قادر بولغان کبی توغدروب خلق قیلورغه ده قادردر یا که
سزنگ اورنگزغه بیرده فرشتهلرنی خلق قیلورمن معناسنده (وَأَنَّهُ لَعَلَّمُ لِلسَّاعَةِ) دخی درستلکده اول
عیسی ننگ نزولی قیامت ننگ یاقین بولوینی بلودر ابن عباس قرأتنه قاراغانده لام ننگ استی برلن
اوقلغان اول وقتده قیامت ننگ یاقین بولوینه علامتدر معناسنده بولا (فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا) بس قیامت ده
شیک قیلماگز (وَاتَّبِعُونِي) دخی منم شریعتمه ایارگز (هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) منم سزنی آننگ اوزرینه
آنده کان نرسه توغری یولدر بسو آیت حضرت عیسی ننگ قیامت یساقین بولور آللندان اینوینه
دلالت قیلادر تفصیل قصه سی تفسیرلرده مذکور دراستاگان آدم مراجعت ایتسون (وَلَا يَصُدُّكُمْ
الشَّيْطَانُ) دخی سزنی شیطان الله ننگ دینندن طیماسون (إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ) درستلکده اول شیطان
سزنگ ایچون دشمانلغی ظاهر بولغان دشماندر (وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ) دخی عیسی (عهه)
ظاهر معجزه لر برلن کیلگانی زمانده یا که انجیل آیتلری برلن یا که ظاهر شریعتلر برلن معناسنده
(قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ) عیسی (عهه) ایتدی ای قوم تحقیق سزگه حکمت (انجیل یا که شریعت)
برلن کیلدم (وَلَا يَتَّبِعُنَّ لَكُمْ) دخی سزگه بیان قیلوم ایچون کیلدم (بَعْضَ الَّذِي) شول نرسه ننگ
بعضنی (یعنی دین اشندان یولغان نرسه نی) (تَغْتَلَفُونَ فِيهِ) اول نرسه ده (دین اشند) سزاختلاف
قیلور بولنگز اما دنیاغه متعلق نرسه نی بیان قیلما دی چونکه پیغمبرلر دنیا ایشینی بیان ایچون
یبارلما دیلر شوننگ ایچون رسول الله دنیا اشگرنی اوزگز بله سز دیدی (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس
الله دان قورقگز هم قوشقان اشمده میکا اطاعت قیلکز (إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ) درستلکده اول
الله منم و سزنگ ربکزد (فَاعْبُدُوهُ) بس اول الله غه عبادت قیلکز (هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) بو الله دان
قورقو هم الله غه عبادت قیلو توغری یولدر حضرت عیسی ننگ سوزی بو اورنده تمام بولدی (فَاخْتَلَفَ
الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ) بس عیسی (عهه) صوکنده نصارا قومی آراشندان تورلی جماعتلر اختلاف قیلدیلر
یعنی یعقوبیه نسطوریه ملکانیه شمعونیه لر (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا) بس بو عیسی (عهه) صوکنده اختلاف
قیلشقان اوزلرینه ظلم قیلغان آدملرگه نی اوکنچدر (مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْيَمِّ) قیامت کونی ننگ زنجتکوچی
عذابنن (هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ) قریشلر یا که اوزلرینه ظلم قیلغان تورلی جماعتلر کتماسلر
مگر قیامتنی کتارلر (أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً) یعنی قیامت ننگ کینت کیلوینی کتارلر (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) حالبوکم آلار
قیامتنی بلماسلر دنیا اشی برلن مشغول بولولاری سبیلی قیامتدن غافل بولورلار (الْأَعْلَاءُ يَوْمَ يُنْفَخُ لِبَعْضِ
سُورٍ) دنیا ده دهرست بولغان آدملر ننگ بعضی بعضنه قیامت کونده دشمان بولورلار (الْأَلْمُتَّقِينَ) مگر

كډردن وگناهمن صافلانغان دوستلارغنه قيامت كونه دشمن بولشماسلار چونكه آلارنځ دوستلار لاری
 الله بولنده بولدى ايچون منگو بتماس (يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ) ای قۇلارم سزنىڭ اوزرگزگه
 بوكونده (قيامت كونه) قورقو بوقدر (وَلَا أَنْتُمْ تَعْزُونَ) دى سز حسرتلنوجيده توگلسز (اَلَّذِينَ
 آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ) اول قورقوسز وحسرتسز قۇلار شونداين قۇلاردر آلار بىزنىڭ آيتلارمىزگه
 ايمان كيتىردىلر دى امرمىزگه اطاعت قىلوجى بولدىلار (اَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَآزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ) ای
 قۇلارم سىزهم مسلمان بولغان خاتونلارگىز يوزگىزده اثرى ظاهر بولغان شادلىق بىرلن شادلانغانگىز
 مالدە اوجماغى كىرگىز (يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصُفَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ) اول اوجماخ اهللىرى اوزرىنه
 آلتوندان بولغان طبقلار هم توتقاسز صاوتلار بىرلن طواف قىلنور (وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ
 الْأَعْيُنُ) دى اول اوجماغىده نفسلار آرزو قىلغان نرسه لىر هم كورب كوزلىر لذتله تورغان نرسه لىر
 (نَعْمَلِرْ) باردر (وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) دى سىز اول اوجماغىده منگو قالوجىلارسىز (وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي
 دَبَّوْا فِيهَا) شونداين اوجماغىدر (أَوْفَتْهُمْ بِهَا) اول اوجماغى آلگىز سىز (بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) عمل
 قىلغان نرسه گىز برابرندە (لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ) سىزنىڭ^{۷۳} ايچون اول اوجماغىده كوب
 جىمىشلىر باردر سىز اول جىمىشلىرىن آشارسىز (إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّهِينٍ خَالِدُونَ) درستلىكده كافىرلىر
 جهمم عذابىندە منگو قالوجىلاردر (لَا يُفْتَرُ عَنْهُمْ) عذابىنى كافىرلىرىن جىگىل قىلىنماس (وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ)
 دى كافىرلىر اول عذابىدە قىلدودان اميد كىسوجىلاردر (وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ) دىز اول كافىرلىرگه جبر قىلماق
 (وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ) وليكن اول كافىرلىر كىرلىرى سببلى اوزلىرىنه جبر قىلور بولدىلار (وَنَادَا
 يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ) دى اول كافىرلىر جهممده ندى قىلورلار ای مالك ربكىن صوراً ربكى بىزنىڭ
 اوزرمىزگه اولم بىرلن حكىم قىلسون دىو (قَالَ أَنْتُمْ مَكْثُونَ) مالك ايتور درستلىكده سىز جهممده
 تورغوجىلارسىز سىزگه آندان قىلور بوق دىو (لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ) تحقيق بىز پىغمبىر بىبارو بىرلن هم
 قرآن ايندىرو بىرلن حقنى سىزگه كيتىردىك (وَلَكِنْ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ) وليكن سىزنىڭ كوبگىز حقنى
 مكروه كوروجىلارسىز (أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا) حقنى بالغانغە توتوده مكه كافىرلىرى اشنى محكم قىلدىلارمو (فَأَنَّا
 مُبْرَمُونَ) بس درستلىكده بىز آلارغە جزأ بىروده اشنى محكم قىلوجىلارمىز (أَمْ يَحْسَبُونَ) ياكە مكه
 كافىرلىرى حساب قىلورلارمى (إِنَّا لَنَسْمَعُ سُرَّتْهُمْ وَنَجْوَاهُمْ) درستلىك بىز مكه كافىرلىرىنىڭ نفسلىرىنىڭ سويلاشوبىنى
 دى آلارنىڭ سىرلىرىنى اشتىمايمىز دىو بىزنىڭ اشتىمايمىزنى حساب قىلورلارمى (بَلَى وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ)
 آلاى حساب قىلماسن بلى بىز اشتىمىزهم بىزنىڭ آلار بىرلن بىرگە بولغان ايلچىلارمىز (صَافِيّ فَرِشْتَه لِرْ) آلارنىڭ
 باشىن نفس سوزلىرىنى هم سىرلىرىنى يازارلار (قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ) ای محمد سىز مكه مشركلىرىنه ايت سىن اكر
 برتقىدېر الله ايچون بالا بولسه (فَأَنَّا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ) بس مېن اول بالاغە عبادت قىلوجىلارنىڭ سىزدىن
 اولىگىسى بولور ايدىم چونكه رسول اللهنى هم الله نرسه گە صالح بولاونرسه گە صالح بولى شونى باشقىلاردان
 آرتوغراق بىلهم اللهنى كامل الوغلاو نرسه نى الوغلاو بىرلن بولاچاق آندىك كامل بلە البته آتاقى تعظيم

بالانى تعظيم دن باشقه بولۇى بو آيت دن الله غە بالا بولونلغى هم اول بالا غە عبادت قىلونلغى درستلىكى لازم توكل چوتكه
 برعمالنلغى ايكنچى محالنى مستلزم بولوى درست ياكە آيت نلغى معناسى اى مشركلرسز گمان قىلغانچە الله غە بالا
 بولسە مين مکه اهلندىن الله نى برلا وچىلر نلغى ايلگى اولگسى مون معناسىندە (سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ)
 كوكلرنلغى وييرارنلغى رىسى بولغان الله نى پا كلايمون (رَبِّ الْعَرْشِ) عرش نلغى رىسى بولغان الله نى پا كلايمون
 (عَمَّا يَصْفُون) مشركلرنلغى صفت لاغان نرسە سىندىن (بالا تو تماقدان) (فَدَرُّهُمْ يَغْضُوا وَيَلْعَبُوا) بس اى
 محمد (عەم) مکه مشركلرىنى ايركلرىنە قوى باطللرىنە چومسونلار و دنيا لارندە اوبناسلار (حَتَّى
 يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِى يُوْعَدُونَ) وعدە قىلنغان كونلرىنە (قيامت كوننە) يولقانلار ينە قدر (وَهُوَ الَّذِى
 فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِى الْأَرْضِ إِلَهٌ) واول الله شوندا اين الله در كوكلەدە معبوددر دىنى بىردەدە معبوددر
 يعنى كوكلە و بىردە معبود بولوغە مسندقددر (وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ) واول الله اشەك حكمت ابا سىپىر هم ەرنرسە نى
 بىلگوجىپىر (وَتَبَارَكَ الَّذِى لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلرنلغى وييرارنلغى خوجەسى بولغان الله
 الوغ بولدى (وَمَا يَبِينُهُمَا) دىنى كوكلر برلن بىرلر آراسىنە بولغان الله الوغ بولدى (وَعَنْهُ عِلْمُ
 السَّاعَةِ) دىنى اول الله حضورندە در قيامتنى بلوىعنى قيامت قائم بولاترغان ساعتى بلو (وَالَّذِى تَرْجَعُونَ
 وَاللَّهُ غە قايتارلەش بولورسز (وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ) مشركلرنلغى الله دان
 باشقه اندە كان نرسەلىرى (معبودلىرى) شفاعتنى مالك بولماسلار ننا كە مشركلر معبودلرمز الله
 حضورندە بركە شفاعت قىلاچاق لار دىبوزعم قىلغانلار ايدى (الَّذِينَ شَهِدُوا بِالْحَقِّ) مگر الله حضورندە شفاعتنى
 مالك بولور حق (توحيد) برلن گواھلر بىرگان آدملىر (وَهُمْ يَعْلَمُونَ) حالبوكم آلار تللىرى برلن
 گواھلر بىرگان نرسەلىرىنى كوكللىرى برلن بلورلر بو آيت گرچە شفاعت و توحيد بابىنە كىلگان
 بولسەدە لىكن شهادت ايچون شهادت بىرگان نرسە نى شاھىنلغى بلوى شرط ايكانچىلك كە دلالت قىلادر
 (وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ) وا گر سىن اى محمد (عەم) صنملىرگە عبادت قىلوچى مشركلردن صوراساڭ
 ياكە معبودلرنىن صوراساڭ آلارنى (سزنى) كم ياراتىدى دىبو (لَيَقُولَنَّ اللَّهُ) البتە بىزنى الله ياراتىدى
 دىب ايتورلر (فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ) بس نچك الله نلغى عبادتنىن باشقه عبادتنە دوندرلش بولورلار (وقيله
 يَا رَبِّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ) دىنى الله حضورندە در محمد (عەم) نلغى سوزىنى بلو اول سوز اوشبودر
 رسول الله ايندى اى ربم درستلىكە بومكە كافرلىرى ايمان كىترمى تورغان قوم در دىبو (فَاصْفَعْ عَنْهُمْ
 وَقُلْ سَلَامٌ) بس اى محمد (عەم) مکه كافرلىرىنى (ايمان كىترو لرنە امىدنى كىسكان بولساڭ) دىن
 اندە و دن بوز دوندر و سزدن تاشلاشو بولسون دىبوايت (فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ) بس اول مکه كافرلىرى اوزلرىنە
 اينە چك نرسە نى تىزىلورلر (ذخرف سوره سىنلغى ترجمەسى تمام بولدى)

« فرق دورتنچى سوره دخان سورهسى مکه دە ايتگان جمعى ابللى توقز آيت »

بسم الله الرحمن الرحيم

(عەم) بوسورتىن مرادىنى الله اوزى بلور ياكە سوره اسمى (وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ) حلالنى و حرامنى ظاهر

قیلا تورغان کتاب (قرآن) برلن قسم ایئوب ایته من (اَنَا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ) درستلکده بزاو
قرآنی مبارک بولغان کیچهده ایندرک یعنی قدر کیچه سنده یعنی قرآنی ایندرولنک باشی قدر
کیچه سندن بولدی یا که لوح المحفوظلن دنیا کوکنه بر یولی قدر کیچه سنده ایندرلدی معناسنده مونلک
صوکنده رسول اللهغه بولک بولک بولوب ایندرلدی قدر کیچه سینلک مبارک بولوبلک اول کیچهده قرآن
ایندرلوی ایچون چونکه قرآنلک اینوی منافع دینییه ومنافع دنیاوییه که سبب یا که قدر کیچه سینلک مبارک
بولوی اول کیچهده فرشته هم رحمت ایندی کی ایچون دخی نعمتلر بولند کی وحکم لر آیرلدی ایچون
(اِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ) درستلکده بزاو قرآن برلن قورقتوچی بولدی (فِيهَا يُفَرَّقُ كُلُّ اَمْرٍ حَكِيمٍ) اول
قدر کیچه سندن هر بر حکمت ایاسی بولغان یا که حکم بولغان اش آیرلمش و یازلمش بولور یعنی بندنلرنلک
رزلارلری و اجل لری یازلمش بولور (اَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا) اول حکمت ایاسی یا که حکم بولغان اشدن حکمتلرنلک
تلاوی بویچه اوز حضور مزدن حاصل بولغان قصد قیلان یا که اول حکمت ایاسی بولغان اش اوز
حضور مزدن حاصل بولغان اش بولغانی حالده معناسنده (اِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ) درستلکده بزدین اویراتر
ایچون پیغمبرلر یباروچی بولدی (رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ) ای محمد (عهم) بزدین اویراتر ایچون پیغمبرلر
یبارک ربکدن بندنلر که رحمت ایچون (اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) درستلکده اول الله بندنلرنلک سوزلرینی
اشتوچیدر و حاللرینی بلوچیدر (رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) وسینلک ربک کوکلرنلک و بیبرلرنلک
هم کوکلر برلن بیبرلر آراسنده بولغان نرسه لرنلک ربسیدر (اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ) اگر سزالله لرنلک کوکلرنلک
و بیبرلرنلک ربسی بولوبینی شیکسز بلوچی بولسا کز (لَا اِلَهَ اِلَّا هُوَ) هیچ حقلی برلن معبودیوقدر مگر اول
الله تعالی گنده در (يُحْيِي وَيُمِيتُ) اول الله (تعه) اولکلرنی ترگزور و ترکلرنی ایلتر (رَبُّكُمْ وَ رَبُّ آبَائِكُمْ
الْاَوَّلِينَ) اول الله سرنلک هم اولگی آتالار کزنلک ربسیدر (بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ) بلکه کافرلر شیکسه
اوینارلار (فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ) بس ای محمد (عهم) کافرلر ایچون شول کوننی کت اول
کوند کوک ظاهر بولغان توننی (فَاقِ آفَاقِنِ) کینتر چونکه آج کشینلک کوزینه هوا تونن کی کورنه یا که
آجاق وقتنده یغمورلار بولماغاناقی ایچون و هوالارده توزان کوب بولدی ایچون هوا تونن کی کورنه
یا که عرب لر هر بر کچلی بولغان یاوز نرسه نی دخان دیب آتاغانلار البته عربلرده بر وقتنده
قوتلی آچلق بولغان حتی ات اولاکسه لرنی آشاغانلار بعضیلر کون دن مکه نی آچو کونی دخان دن
مکه نی آچو کوننده بتون هوای قابلاب کوتارلگان توزان دیگانلر بعضیلار دخان دن قیامت
علامتلرنندن صانالغان دخان مراد دیگانلر کوندن هم دخان ظاهر بولغان کون مراد دیگانلر چونکه
رسول الله اشراط الساعة نلک اولگسی دخان دیگان رسول الله دن دخان نرسه دیب صورالده شول
آیتنی اوقغان وایتگان دخان مشرق برلن مغرب آراسنه طولار قسرق تاولک دوام ایتار مؤمن آدم
طوماولاغان آدم کی بولور کافر ایسک آدم کی بولور اول دخان کافرلک بورون تیشکلرنن قلاغندن
هم دبرندن چغار دیگان (يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ) اول دخان آدملرنی اورتر (قابلاب آلور)

و بودخان رنجنکوچی عذابدر (رَبَّنَا كَشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ) ای ربمزدن عذابنی آج (آل)
 درستلکده بزایمان کینروچیلرمر اگر عذابنی آلساک یعنی شول طریقہ کافرلر اینورلر (اِنِّی لَمُّ
 الدَّکْرٰی) اول مکہ کافرلرینه بودخان سبیلی گنه وعظلائو وانرلنو قایدان کیلسون (وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ
 مُّبِیْنٌ) وتحقیق اول مکہ کافرلرینه آچق بیان قیلا تورغان پیغمبر (محمد علیه السلام) کیلیدی (ثُمَّ تَوَلَّوْا
 عَنْهُ) مونک صوکنده اول رسولدن (محمد علیه السلام) یوز دوندردیلر (وَقَالُوا مَعْلَمٌ مَّجْنُونٌ) دخی
 ایندیلر بو محمد (عه) کشی طرفندان ایراتاهشدر هم دیوانه در دیویعنی بعضی ایندی محمد (عه) که
 بنونقیف دن برعهیم بالاسی ایراتدی دیو بعضی دیوانه دیدی (اِنَّا كَاشَفُوْا الْعَذَابَ) درستلکده بز
 رسول دعاسینک برکنده عذابنی آچوچیمز (یباروچیمز) چونکه رسول الله دعاء قیلغاچ مکہ خلقدان
 آچلف کوتارلای دیگانلر (قَلِيْلًا) آز آچو بران یا که آرزمان آچدیق (اَنُّکُمْ عَاقِدُوْنَ) دسنلکده
 سز عذابنی آچفانک صوکنده قایدان کفرکه قایتوچیسز دغاندان اشراط ساعتدن بولغان دغان مراد
 دیگان آدملر ایندیلر دغان واقعہ سی بولغاچ کافرلر دعا قیلوب الله دان یاردم استارلر فرق کون
 دوام ایندکدن صوکره الله تعه دغانی بترر صوکره یینه کافرلر ارتداد ایتارلر یعنی اولگی کفرلرینه
 قایتورلار (یَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْکُبْرٰی) شول کونده (قیامت یاکه بدر کوننده) بز کافرلر نی قاطی
 والوغ توتو برلن توتارمز (عذاب قیلورمز) (اِنَّا مُنْقِمُوْنَ) درستلکده سز کافرلر دن اوج آلدورمز (وَلَقَدْ
 فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ) وتحقیق بز مکہ مشرکلرندن بورون فرعون قومنی فتنه لندردک یعنی موسی (عه) نی
 یبارو بران امتحان قیلدی یا که مهلت بیرو ورزقنی کیلک قیلو برلن آرالارینه فتنه تشردک (وَجَاءَهُمْ
 رَسُولٌ کَرِیْمٌ) وتحقیق فرعونگه هم قومنه الله اوزرینه یا که مؤمنارگه مرمتلی بولغان پیغمبر (حضرت
 موسی) کیلیدی (اِنْ اَدُّوْا اِلٰی عِبَادِ اللّٰهِ) ای الله نک قللاری دعوتمنی قبول ایتو برلن میکا الله نک حقنی
 (ایمانی) اوتاگز (اِنِّی لَکُمْ رَسُولٌ اٰمِیْنٌ) درستلکده مین سز نک ایچون دین لیراتر ایچون یبارلگان
 اوشانچلی ایلچیمن (پیغمبرمن) دیدی (وَاَنْ لَا تَعْلُوْا عَلٰی اللّٰهِ) دخی الله غه وحینی دخی رسولنی خورلاو
 برلن تکبرلک قیلماگز (اِنِّی اَتٰیْکُمْ بِسُلْطٰنٍ مُّبِیْنٍ) درستلکده مین سز که پیغمبرلکمنی ظاهر قیلا
 تورغان دلیل برلن کیلوچیمن (وَاِنِّی عُنْتُ بِرَبِّیْ وَرَبِّکُمْ اَنْ تَرْجُمُوْهُ) دخی درستلکده مین ربمه
 وسز نک ریکز که (الله غه) سز نک صوغب یا که سوگب رنجنکوژدن یا که اولنروژدن صییندم هم الله غه
 تسوکل قیلدم (وَاَنْ لَّمْ تُوْمِنُوْا لِيْ فَاَعْتَزِلُوْهُ) و اگر سز میکا ایمان کینرما ساگز میندن آیرلکز
 یعنی بر جیت ده تورگز میکا فائده ده و ضررده قیلماگز (فَدَعَارِبُهٗ اَنْ هٗؤُلَآهٗ قَوْمٌ جَمْرُمُوْنَ) بس
 قومنی بالغانغه توتقان نک صوکنده موسی (علیه السلام) ربمنه نداء قیلدی درستلکده بسو قوم کافر
 قومدر دیو (فَاَسْرِ بِعِبَادِیْ لَیْلًا) بس ای موسی اگر اش شولای بولسه قیلارم (بنواسرائیل) برلن
 کچهه سیر قیل یعنی مصر دان کیتب (اَنُّکُمْ مُّتَّبِعُوْنَ) درستلکده سز ایارامش سز یعنی آرتوغزدان
 قوالاب فرعون هم قومی چغارلار (وَاَتْرُکْ الْبَہْرَ رَهْوًا) دخی ای موسی اورک هم قومک چغب کینکچ

دېڭىزنى الوغ آچقاف اياسى بولغان حالده قالدر (اَنَّهُمْ جُنُودٌ مَّغْرُقُونَ) درستلىكده اول فرعون هم قومى دېڭىزگه غرق بولاچاق عسكردر يعنى آلارنىڭ غرق بولولارينه كوكلىڭ قارالاسىن (كَمْ تَرَكُوا) كوبرى قالدر ديلار فرعون هم قومى (مَن جَنَاتٍ وَعُيُونٍ وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ) باقچىلاردان هم آغا تورغان چيشمه لردن وايگىلردن و كوركام اوردونلاردان (وَنَعْمَةً كَانُوا فِيهَا فَاعْبَدُوا) دىنى نعمتلىرىدىن كە اول نعمتلىرى فرعون هم قومى نعمتلىرى بولدىلار (كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ) بوچقار و كېى فرعونلارنى چقاردى بىز بو نعمتلىرىدىن دىنى بو ذكر قىلىنغان نعمتلىرىنى ايكنچى قومگە (بنو اسرائيلگە) بىردىك (فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ) بس فرعون هم قومى اوزرىنه كوكلر و يىرلار يىغلامادى يعنى فرعونلارنىڭ ھلاك بولوى بىرلەن عالم وجودكە نقصان كىلامادى نىلكە آلارنىڭ دىجودى بىرلەن آرتوقلىق كىلماكان ايدى بلكە فرعونلار كىتە تورغان آدملىرىنىڭ يولىنى كىتىدىلار (وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ) دىنى ايكنچى و قىتقە قىر فرعونلار مەلت بىرلىشىدە بولمادىلار ياكە فرعونلارنىڭ ھلاك بولوىنى كوك و يىراھاملىرى قابىغلامادى معناسىدە (وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَآئِيلَ مِنَ الْعَذَابِ أَلُمِّهِمْ) و تحقېق بىز اسرائيللارنى خورلىق اياسى بولغان عذابىدىن (فرعوننىڭ قىل ايتىدىن هم ايرى بالالارنى اولتۇرۇدىن) قۇتقاردى (مَن فرعونُ أَنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِّنَ الْمُسْرِفِينَ) يعنى فرعوننىڭ عذابىدىن قۇتقاردى درستلىكده اول فرعون تىكىرىلنچى هم آرزونلىقىدە چىكىن اوتۇچى بولدى (وَلَقَدْ اخْتَرْنَا هُمُ عَلَى عَالَمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ) و تحقېق بىز بنو اسرائيلنى بۇن عالم اوزرىنه اختيار قىلغۇچە حقلىرى بار ايدىكى بىلگەنمىز حالده اختيار قىلدى شونىڭ ايجۇندە بنو اسرائيلدە پىغمبەرلەر كوبرى بولدى (وَآتَيْنَاهُم مِّنَ الْآيَاتِ مَا) دىنى اول بنو اسرائيلگە آيتىلدىن شول نىرسەلەرنى (دېڭىز بارلۇنى تىبە صحراسىدە اسسىلىكىن بىلۇمنىڭ كولاگە لادىنى مَن بىرلەن سۇلۇ ايتىدىرى) بىردىك (فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ) اول نىرسەلەردە ظاھىر بولغان نىمەت ياكە امتىعان باردى (اِنَّ هُوَ عَلَاءٌ لِّیَقُولُوْنَ) درستلىكده بو قىرىش كافرلىرى ايتىدىلار (اِنَّ هِيَ اَلْأَمُوتُنَا الْاُولٰی) بىزنىڭ عاقىبەتمىز و اشمىزنىڭ نىھایتى توگىلدر مگر دنيا تركلىگىنى يىبارە تورغان اۆلىگى اولۇمىزگەندە بىز ايكنچى مرتبە اولچىك توگىلمىز (وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ) و بىز قىزىلرمىزدىن قوبارلاچاق توگىلمىز (فَأَتُوا بِآبَائِنَا اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) بس اكر قىيامەت بولا دىگان وعدەگىزدە راست بولسا كىز بىزنىڭ آتالارىمىزنى تركىز كىتىرگىزدى (اَهُمْ خَيْرٌ اَمْ قَوْمُ تُع) قۇتقە و عسكەرنىڭ كوبرىلىگىنى قىرىشار ايزگومى ياكە تىبە قىرى ايزگومى (آرتۇقى) تىبە عەمنى بىعضىلار پىغمبەر بىعضىلار ايزگواير دىگانلار تىبە دىيۇمىن پادشاسىدە ايتىدىلار تىبەنىڭ قومى كافر بولغانلار آلارنى اللە تەالى ھلاك ايتىكان ماللارى و قۇتلىرى بىرلەن ھلاك بولۇدىن قۇتولا الماغانلار (وَالَّذِينَ مَن قَبْلَهُمْ أَهْلَكْنَاهُمْ) دىنى تىبە قومىدىن لك بولغان كافرلىرى (عَادُهُمْ وَ قَوْمُلارى كېى) بىز آلارنى ھلاك ايتىدىك (اَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ) شونىڭ ايجۇن ھلاك ايتىدىك درستلىكده اول تىبە قومىدىن لك بولغان قوملار كافر بولغان قوم بولدىلار (وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعْبِينَ) دىنى بىز كوكلىرىنى و يىرلىرىنى ھەمە كوكلر بىرلەن يىرلار آراسىدە بولغان نىرسەلەرنى بوش و قانۇنسىز بولغان اش قىلغانمىز حالده ياراتماق (مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ) كوكلىرىنى و يىرلىرىنى

باراتما دق بزمگر دلیل تلاگان حق (ایمان هم اطاعت یا که بعث و جزا) سبیلی گنه یار اتدیق (وَأَسْكَنْ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) وَلَسَكُنْ آدَمِلَرْنِیْ كُوبْسی فِكْرَلَرِیْنِیْ آزَلْغی ایچون مونی باماسلر (أَنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ) درسنللكده حق بران باطل آراسنی یا که حقلقده بولغان آدم بران باطللقده بولغان آدم آراسنی جزا بران آیر و کون بتن آدمْنِیْ وَعَمَقِیْلَنْغَان وَتَقْتِیْدِر (يَوْمَ لَا يَنْفَعُنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا) اول آیر و کونی شوندا این کوندر اول کونده هیچ بریاقین آدم اوزینْیْ یاقنندن عذابدن هیچ نرسه نی یباره آلماس (وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ) دخی اول یاقینلارغه یاردمه بیرلشمش بولماس یعنی عذابدن طیلشمش بولماسلار (الَّذِينَ رَحِمَهُ اللَّهُ) مگر الله رحمت قیلغان آدملرگنه (یعنی) گناهلارنی عفو قیلو و شفاعتارنی قبول بران الله رحمت قیلغان مؤمنلرگنه بعضسی بعضسنه شفاعت قیلور (أَنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) درسنللكده اول الله هراشه استندر یعنی عذاب قیلونی تلاگان آدمندن هیچ کم عذابنی یباره آلماس هم رحمت قیلورغه تلاگان آدمنه رحمت قیلور (أَنَّ شَجَرَتِ الرَّقُومِ طَعَامُ الْأَنْبِيَاءِ) درسنللكده جعیمده اوسكان بیك آچی زقوم آغاجی کوب گناهلی آدملرنْیْ (کافرلرنْیْ) طعامیدر (كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ كَغَلَى الْعَمِيمِ) زیتون مایْنِیْ چوپرەسی کبیدر اول زقوم آغاجی اسسی صوقایناغان کبی اچارده قاینار (خُنُوءٌ فَأَعْنَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ) زبانیلرگه اینامش بولور توتوکز اول کوب گناهلی آدمنی (کافرنی) دخی آنی جعیمْنِیْ اورتاسنه اسدراکز (ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْجَحِيمِ) دخی آنْیْ باش استنه اسسی صودن عبارت بولغان عذابنی یعنی اسسی صونی قیوکز (ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ) کوب گناهلی آدمگه (کافرگه) ایتلور خورلاو طریقچه عذابنی تاتو آنْیْ ایچون سین قومْیْ حضورنده الوغ و حرمتلی ایدْیْ (أَنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ) درسنللكده بو عذاب شوندا این نرسه در سزاو عذاب شیک قیلور بولبگز (أَنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ آمِنٍ) درسنللكده کفردن و گناهندن صاقلانغان آدملر (مؤمنلر) آفتندن طنچ بولغان اورنده در (فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ) باقچهلارده و چیشمهلرده در (يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ) اولنورشلارنده برسی برسنه قارش بولغانلاری حالده نچکه وقالون جفاکدن بولغان کیملرنی کیگانلاری حالده یعنی شول حاللرنده باقچهلارده و چیشمهلرده در (كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِعُورٍ عِينٍ) اوشبونْیْ کبی نعمتلرنی بپردک اول متقیلرگه دخی آلارنی الوغ کوزلی حور قزلاری بران جفتلندر و (يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ أَمْنِيْنٍ) ضرردن طنچلقده بولغانلاری حالده اوجماغده هر برلنتلی جیمشلرنی استارلر (لَا يَدْخُلُونَ فِيهَا الْمَوْتُ الْأُولَى) جنتده هیچ اولمنی تاتوماسلر بلکه دائما ترك بولورلار مگر دنیادهغی اولْگی اولمنی گنه تاتورلار یا که (الْأَبْعَدُ) صوْگنده یعنی دنیا داغی اولْگی اولمنی تاتوغان صوْگنده جنتده هیچ اولمنی تاتوماسلار معناسنده (وَوَقَّاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ) دخی ایمان کیندریده ایزگو عمل قیلغان آدملرنی الله جعیم عذابندن صاقلار (فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ) ایمان کیندریده ایزگو عمل قیلغان کشیلرگه بو نعمتلر بیرلیدی ربکدن فضل و رحمت یوزندن (ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) بو نعمتلر الوغ سعادتدر (فَأَنمَّا يَمِرُّنَّاهُ بِلِسَانِكَ) بس آنچف جز ای محمد هم قرآننی سینْیْ (عرب

لغتن) سببلى ايندرو برلن جىگئل قىلىق (لَعَلَّكُمْ يَتَذَكَّرُونَ) عربلر اول قرآننى آكلاس لار ايچون اگر ايتساڭ قرآن عرب قومى نڭ آكلوى ايچون عرب تلى برلن ايندرلرلگان بولاسه رسول الله نڭ رسوللىكى نچك عام بولا ديو جوابده ايتورمز الله نڭ بتمن امتده عادى عام بولوب يردى يعنى امتار آراستدن بر امتنى اختيار قىلوب وحى برلن تربيه قىلاده مونڭ صوڭنده اول تربيه قىلغان امتنى بۇن عالمنى تاديب قىلورغه وحقغه اندرگه يبار (فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ) بس اى محمد عهه كافرلرگه اينه چك نرسه نى كت درسنلكده اول كافرلرده سىڭا اينه چك نرسه نى كتوچيلردر .

(دخان سوره سى نڭ ترجمه سى تمام بولدى)

(قرق بشنچى سوره جائيه سوره سى مكده اينگان اوتوز يدى آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(هم) بو سوزلن مرادىنى الله تعالى اوزى بلور (تَنْزِيلُ الْكِتَابِ) قرآننى ايندرو (مَنْ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْعَكِيمُ) هر اشده غالب وحكمت اياسى بولغان الله داندر (إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ) درسنلكده كوكلرده هم بيلرده مؤمنلر ايچون الله نڭ قدرتنه وبرلگنه علامتلر باردر (وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٌ) دى سزنى باراطوده هم هربر بيلده برى تورغان حيوان لاردان بيلده تورلى نوع ايتب تاراتوده علامتلر باردر (لَقَوْمٌ يُقْفُونَ) بعث كه شيكسر اشانغان قوم ايچون (وَإِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) دى كيچنڭ وكوندنڭ تورلى بولونده (اوزونلق قسقه لى ياقطيلق قارانغولق بولن) (وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ) دى الله نڭ يوغايدان ايندرگان نرسه سنده يعنى رزقغه سبب بولغان يغمورده بولغوجيدر (فَاحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا) بس الله اول يغمور برلن اولسگان نڭ (كيىكاننڭ) صوڭنك ييزنى ترگردى (وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ) دى جيللرنى تورلى جهنارگه وتورلى حاللرگه دوندروده بولغوجيدر (آيَاتِ اقْوَمُ يَعْلُونَ) عقللى بولغان وعقللرى ايله اويلاغان قوم ايچون عبرتلر وعلامتلر بولغوجيدر (تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْزِيلُهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ) اى محمد عهه بوذكر قىلغان آيتلر الله نڭ آيتلر يدر بو آيتلر نى سىنڭ اوزرگا حلقق برلن اوقورمز (فَبَايَ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ) بس كافرلر الله نڭ سوزى (قرآنى) دى الله نڭ اوقلغان دليللرى صوڭنك نيندى سوزگه ايمان كيترلر البته ايمان كيترماسلر (وَيَلْ لَكُمْ أَفَّاكًا ثَمِيمًا) هربر بالغانچى كوب گناهللى كشىگه نى اوكنچدر (يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُنْزِلُ عَلَيْه) اوزينه اوقلغان الله نڭ آيتلرينى اشتور (ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا) مونڭ صوڭنده اول آيتلرگه ايمان كيترودن تكبرلنگلنلرى حاله كفرينه دوام قىلور (كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا) گويا اول آيتلر نى اشتماگان كى يعنى آيتلر نى اشتماگان كى بولغانى حاله كفرينه دوام قىلور (فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ) بس سىن اى محمد (عهه) اول كشيگه كفرينه دوام قىلوى اوزرينه رنجكوجى عذاب برلن سيمونچ (خبر) بيلر (وَأَذَاعَا مِّنْ آيَاتِنَا شَيْئًا) دهر قيچان بو صفتلى كافر بزنڭ آيتلرزدن برنرسه نى بلسه يعنى آيتلرزدن اول كافرگه برنرسه ايرشسه اول نرسه نى آيتلردن ديب بلسه (أَتُخَذَ هُزُؤًا) اول آيتلر نى مسخره اينوب توتار

(أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ) بوصفته بولغان كافرلر آلاغه خوراف اياسى بولغان عذاب بولور (مَنْ دَرَأَهُمْ جَهَنَّمَ) آلارنىڭ آلارنىڭ جەننەم باردىر چۈنكى آلار جەننەم طرفى يۈنالىرلر ياكە آرتلارنىڭ جەننەم باردىر چۈنكى جەننەم آلارنىڭ اجملرى صۇننىدە (وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا) دىنى اول صفىلى كافرلردىن كسب قىلغان نىرسە لرى (ماللارى وبالا لارى) اللەنىڭ عذابىدىن ھېچ نىرسە نى يىبارماس (وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَلِيَاءَ) دىنى اللەدان باشقىە مەبۇد ايتىب تۇتقان باقىن لارى (مەبۇد لرى) اللەنىڭ عذابىدىن ھېچ نىرسە نى يىبارماس (وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) دىنى اول صفىلى كافرلرگە الوغ عذاب باردىر (هَذَا هَدًى) بۇ قرآن حق لىغە كۈندىرگۈچىدۇر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ) دىنى شۇنداقىن آدملىرى بىلرىنىڭ آيتلىرىنى انكار ايتىدۇر (لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٍ) اول اللەنىڭ آيتلىرىنى انكار ايتىۋىچىلرگە قاتلى عذابدىن رىجىتكوچى عذاب باردىر (اللَّهُ الَّذِى سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ) اللە شۇنداقىن ذاتى سىزنىڭ اىچۇن دىڭىزنى مسخەر ايتىدى (لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِ) اول دىڭىزگە اللەنىڭ امرى بىلەن كىمە لىرىرسۇن اىچۇن (وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ) دىنى تىجارىت وبالىق آۋلاۋ بىلەن اللەنىڭ فضلدىن استاۋىز اىچۇن (وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) دىنى بۇ نەمىتلىرگە شۇكرانە قىلىۋىز اىچۇن (وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِى السَّمَوَاتِ وَمَا فِى الْأَرْضِ جَمِيعًا مِمَّا هُوَ) دىنى اللە كۈكلەردە وبىرلەردە بولغان نىرسە لرىنى سىزنىڭ اىچۇن مسخەر قىلدى ھەممىسى اۋزىدىن صادر بولغانى حالە اللەتە بۇ نىرسە لرىنى مسخەر ايتىدىنىڭ مەناسى بۇ نىرسە لرىنى بىزگە فائىلى ايتىب خلق ايتىدى مەناسىدە بىس بىز اللەتە بارا تىقان نىرسە لرىنى اۋز فائىلىرىمىزە خىمەت ايتىدۇرمىز البتە بىقىنا ومشاھىدە مەلۇم كە اللەتە بارا تىقان نىرسە لردىن فائىلىنىۋى كۈپ بولغان مىلتنىڭ تىركلىگىدە كۈركام ھەم ھاللىرىدە يىغىش بىس بىزگە اللەتە فائىلىمىز اىچۇن بارا تىقان نىرسە لردىن ھەر بىر ۋەجەدىن بىلۋ وعمل قىلىۋ ۋەجەلەرنىڭ فائىلىلىرىمىزگە تۇرۇشماق لازىم لىكىن يالغىز دىنيا اىچۇن ومنفەت شەخسىيە اىچۇن كىنە تۇرۇشغە كىپراكىمى بىلكە انسانىدە ۋەجۇدى مەمكىن بولغان كىمالت كە ايرىشۇ اىچۇن تۇرۇشۇ لازىم البتە اللەنىڭ فائىلى اىچۇن مسخەر قىلغان نىرسە لرىنى خىمەت ايتىدۇرۇدە تۇرۇشماغان مىلتنىڭ ھاياتى ناقىص بىر ھايات بولۇندە شەبە بۇقۇدۇر ھەم تۇرۇشقان اىكەنچى بىر مىلتنىڭ آستىدە مىلت مەكۇمە بولۇپ قالۇندەدە شەبە بۇقۇدۇر (إِنَّ فِى ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ) دىنىلىكىدە بۇدۇر قىلىنغان نىرسە لردە اللەنىڭ اشلارنىڭ فەكر قىلغان قوم اىچۇن الوغ عىرتلىرى باردىر (قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفُرُوا) اى محمد (عەم) ايمان كىتىرگان آدملىرىگە ايت عفو ايتىڭىز دىۋالار البتە سىن ايتىكاج عفو ايتارار (لِلَّذِينَ لَا يُرْجُونَ آيَاتَ اللَّهِ) اللەنىڭ دىشمان لارىنە بولغان ۋاقىئە لرىنى كىتىرگان ياكە اللەنىڭ مۇمىنلىرىگە ياردەم وشۇاب بىيرو اىچۇن تەعېين ايتىكان ۋقتلارنىڭ اۋىلا ماغان آدملىرىنى بۇ ۋاقىتتىكى ھىزرت ھەمىزنى بىنۇ غەفار قەبىلە سىنىڭ مىشركلردىن بىر اىر ھىقارت قىلغاج ايتىدى دىگانلىرى ھىزرت ھەمىز بۇ ۋاقىتتىكى بولغان ايتىكان اللەتە عفو ايتارگە قوشقان (لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) اللەنىڭ مۇمىنلىرى قومىنى مەغپىرىتىنى كسب قىلىۋالارى بىرلەرنە جىزألاسن اىچۇن عفو ايتىسونلىرى ياكە كافرلارنى يادۇرلىقىنى كسب قىلىۋالارى بىرلەرنە جىزألسون اىچۇن ياكە

ھرايكسنى كىسب قىلغان نەرسە لىرى بىر بىرىنىڭ جىزاسىن اېچۇن مەنسائىك (مَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ) بىركىشى
اينىگۈملىك قىلسە اوزىنانئەسى اېچۇن در (وَمِنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا) وىبركىشى ياۋزىملىك قىلسە اوزىنىڭ
ضەربىنى در (ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ) مونىڭ سوڭىدىكى رىيىتىگە قايتارلىقىش بولورسىز ھەرقابىگۈرغە رىيىتىز
عملى اوزىرىنى جىزايىدر (وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) وتحقىق بىز يىعقوب (عەم) نىڭ بالالارىنى بىردىك
(الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ) تورات كىتابىنى ھەم حكمنى دىخى پىيغمبەرلىكىنى (وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ)
دىخى اسرائىل بالالارونى ھلال بولغان ئىتلى نەمتلەردىن رىزق لاندىرق (وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ) دىخى
اول اسرائىل بالالارونى اوزلىرىنىڭ زامانىداغى بۇن عالم اوزىرىنى آر توتق قىلىدق يعنى باشقىلارغە
بىرماكان نەرسە لىرى آلارغە بىردىك (وَآتَيْنَاهُم بُيُوتًا مِنْ الْأَمْثَرِ) دىخى اول اسرائىل بالالارىنى دىن
اشنىدە ظاھر بولغان دىليلار بىردىك (فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْضِ مَا جَاءَهُمْ الْعِلْمُ) بس اول اسرائىل بالالارى
دىن اشنىدە اخىتلافى قىلمادىلار مگر اوزلىرىنى ھاالىڭ حقيقىتىنى بلوكىلىگانىڭ سوڭىدىكى غنى اخىتلافى قىلدىلار
(بَغْيًا بَيْنَهُمْ) اخىتلافى قىلولارى آرالارنى دشمانلىق وكوچىپىلك اېچۇن بولىدى (إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ) اى محمد (عەم) درستلىكى سىنىڭ ربكى اسرائىل بالالارى آراسىدە قىامت كووندە حكم
قىلور (فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) شول نەرسە دە حكم قىلور اول نەرسە دە دىن اشنىدە اخىتلافى قىلور بولىدلار
(ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرْيْعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ) اى محمد (عەم) مونىڭ سوڭىدىكى بىزىمنى دىن اشنىدىن بىر طرىقە يول اوزىنىڭ
قىلىدق (فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ) بس سىن اى محمد عەم اول دىن دن بولغان طرىقە غە ابار
بلماكان آدملىرنىڭ نفس آر زولارىنى ايارمە يعنى نفس آر زولارىنى اباركان قرىش لىرنىڭ نادان
باشلارىنى ايارمە (أَنَّهُمْ لَنْ يُغْنَوْا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا) درستلىكىدە اول نفس آر زولارىنى اباركان قرىشلرنىڭ
نادانلارى سىندىن اللەنىڭ تلاكان نەرسە سىندىن ھىچ نەرسە نى يبارە آلاسار (وَأَنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِآيَاتِ
بَعْضٍ) دىخى درستلىكىدە كافىرلەر بىعضى بىعضىنى باقىنىلر وياردىچىلدر (وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ) دىخى اللە كفردىن
كىناھلاردىن صاقلانوىچىلارغە ياردىچىدر ودوستىر بس شونىڭ اېچۇندە اى محمد (عەم) كافىرلەرگە دوستلىق
قىلمابىلىكە متقىلەرگە دوستلىق قىل (هُذَا بَصِيرَةُ الْإِنْسَانِ) بوقرآن ياكە شرىعت كە ابار وآدملەرگە مقصودە
ايرىشويوللارنى كورساتوىچى دىليللردى (وَهَذَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُوقُنُونَ) دىخى يقىن نى (بعث كه شيكسزاوشانونى)
استاگوچى قومنى خلققە كوندرگوچىدر ھەم اول قوم كە رحمت در (أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَمُوا السِّيِّئَاتِ)
اياياۋزلىقلارنى كىسب قىلوچىلار كمان قىلىيمو (أَنْ نَّعْلَمَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) بىزنىڭ
اوزلىرىنى ايماق كىترىك ايزىگۈملىر قىلغان آدملىرى قىلومىزنى (سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ وَمِمَّا تُمْ) تركلىكلرى
ۋاولكلىرى برابر بولغان ھالە البتە بۇلار آلای حساب قىلماسونلار چونكە ياۋزلىقلارنى كىسب قىلغان
آدملىرنىڭ مؤمنلر كىي تركلىكلرى ۋاولكلىرى البتە برابر بولماس (سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ) ياۋزلىقلارنى
كىسب قىلغان آدملىرنىڭ (كافىرلىكنىڭ) بوھكملىرى نى ياۋز بولىدى (وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ)
دىخى اللە كوكلىرىنى ويىرلىرىنى خلق بىرلن ياراتتى بس خلق بىرلن ياراتتوالبتە غەالتى قىلدىر غەالتى مظلومنىڭ

ظالم دن اوج آلونى هم ايزگولك قىلغان آدم برلن ياوزلف قىلغان آدم آراسنى آبرونى تليد رالينه بواوچ آلو
 وآبرونالام نك ترك حالنه بولاسه اولم حالنه بولور (وَأَنْجِزِي كُلَّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ) الله (تعه) كوكلارنى
 وبيرلارنى كمال قدرته دلالت قىلسون ايچون دى هر نفس كه كسب قىلغان نرسه سى برلن جزا بىرلسون
 ايچون ياراندى (يَهُمُّ لَا يُظْلَمُونَ) واول نفسلر ثوابلارنى كيمتلو وگناهلارنى آرتدرلو سيملى مظلوم
 قىلنماسلار (أَقْرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ) اى محمد (عهم) شول كشيدين خبر بىر سىن اول كشي نفس
 آرزوسنى (نفسى تلاك نرسه نى) معبود ايتوب توتدى يعنى نفس آرزوسنه اياروگه ميل ايتوب
 حقه ايارونى قويمى (وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ) دى آزاچاغنى وجانيه نك يوزق ايدكنى بلو اوزرينه الله
 اول كشي حقتن آزدردى (وَحُتِّمَ عَلَى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ) دى الله قولاغى هم كوكلى اوزرينه مولايدى بس
 وعظلملارنى قبول قىلماس و آيتلرده فكر قىلماس بولدى (وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ غِشَاوَةً) دى كوزى اوزرينه
 پرده قىلدى بس اعتبار كوزى برلن قاراماس (فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدَ اللَّهِ) بس الله (تعه) آزدراغانه نك صوكنه
 اول كشي كى حق يولغه كوند رالينه هيچ كم كوند رالاماس (أَفَلَا تَذَكَّرُونَ) ايا بوسوزلر برلن وعظلملارنى
 (وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا) دى قىامت بولونى انكار قىلوچيلار ايتدىلر تركلك يوقدر مگر حاضره
 بولغان دنيا تركلكمزد (مَوْتُ وَنَعْيٍ) نطفه بولغانم هم هيچ نرسه بولماغانم حاله اولكلر بولورم
 ومونن صوك تركلر بولورم ياكه اوزلرم اولارم بالالارم ترك بولوب قالورلار موندىن باشقه بزنك
 ايچون تركلك يوقدر (وَمَا يَهْدِيهِمْ إِلَّا الدَّهْرُ) وبزنى هلاك قىلماس مگر زمانه نك اوتويگنه هلاك قىلور
 (وَمَا لَهُمْ بِنُذْلِكَ مِنْ عِلْمٍ) وبوقيامتنى انكار قىلوچيلار ايچون ايتكان سوزلرينى بلو يوقدر (أَنْ هُمْ إِلَّا
 يُظُنُّونَ) آلا توكللردر مگر گمان قىلورلار آنك ايچون آلا نك ايتكان سوزلرينه دليللرى يوقدر
 مگر آتالارينه ايارب كنه ايتورلر (وَإِذَا تَتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ) وهر قيچان مشركلر اوزرينه
 بزنك مشركلرنك اعتقادلارينك خلافته داللتلرى ظاهر بولغان ايتلورمى اوقلسه (مَا كَانَ حُجَّتُهُمْ إِلَّا
 أَنْ قَالُوا) مشركلرنك توتونغان دليللرى بولمادى مگر ايتولرى بولدى (أَلَمْ نُبَيِّنْ لَهُمْ أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ)
 اگر قىامت بولاچاق ديگان سوز كرده راست بولسا كز بزنك آتالارمى تركلر ايتب كيتدر كز ديو
 (قُلِ اللَّهُ يَعْصِيكُمْ أَمْرًا ثُمَّ يُمْسِكُكُمْ) اى محمد (عهم) مشركلرگه ايت الله سزنى اولترر مونك صوكنده تركز
 (ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ) مونك صوكنه سزنى شيكسز بولغان قىامت كونه جيار الله (تعه)
 چونكه البته باشدا ياراطوغه كوچى يتكان الله نك قايتادان ياراطوغه ده كوچى يتنه حكمت قىامتكه خلقنى
 جزا بىرو ايچون جيونى تلى آيتلر برلن راستلانلغان وعده قىامت نك بولوينه دلالت قىلادر بس
 مشركلرنك آتالارون حاضر كونه تركزو ممكن بولا لىكن حكمت جزا ايچون قىامت كوند ترگزونى
 تليد (وَلَا يَكُنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) لىكن آدملرنك كوبس فكرلرينك آزلغى ايچون هم
 فكرلرى كورگان نرسه لرينه كنه قسقلر تلىغانلغى ايچون قىامتنى بلماسلر (وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ)
 واول الله ايچوندىر كوكلرنك وبيرلرنك خوجهلغى (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُخْسِرُ الْمُبْطِلُونَ) وقىامت

۲۲

قائم بولغان كۈندە باطللىقىدە بولغان آدملىرى (كافىرلار) نىڭ ضرر ايتولارى ظاهر بولور (وَتَرَكْ كُلَّ امَّةٍ
 جَائِمَةٍ) وای محمد (عدم) سین هر بر امتنى قیامت كۈندە جیولغۇچى یاكە تزلنپ اوتروچى كوررسن
 (كُلَّ امَّةٍ تُدْعَى اِلَى کِتَابِهَا) هر بر امتنى اوزىنىڭ كىتابىنە (عمل دقتىرىنە) اُنەلش بولور (الْيَوْمَ تَجْزَوْنَ
 مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) بوقیامت كۈندە عمل قىلغان نرسەڭىز برابرندە جزأ بىرلەش بولورسىز دىو ایتامش
 بولور (هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ) بو عمل دقتىرلىرى بىزنىڭ كىتابىمىزدىن سىزنىڭ اوزىڭىزگە حەقلىق
 بىرلەن سويلەشەر يەنى سىزنىڭ قىلغان عملىڭىز بىرلەن آرتىدىمى كىمەنمى شەھادت بىرەر (اِنَّكُمَا نَسْتَشِخُ
 مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) درستلىككە بىز سىزنىڭ عمللىرىڭىزنى فرشتەلەردىن يازدورور بولدىق (فَاَمَّا الَّذِيْنَ آمَنُوا
 وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) اما شونداين آدملىرى ايمان كىتىدىلەر دىغى ايسىزگو عمللىرى قىلدىلار (فَيُدْخِلُهُمْ
 رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ) بس اول آدملىرى رىبلىرى رحمتىنە (جەننەتكە) كۆتەر (ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَمِيمُ) بوجىنىڭكە
 كىرۈ ظاهر بولغان سەئادەتكە ايرىشودر (وَأَمَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوا) اما كافىر بولغان آدملىرى (أَفَلَمْ تَكُنْ
 (آيَاتِي تَتْلَىٰ عَلَيْكُمْ) كافىر بولغان آدملىرىگە ايتلور ايا سىزگە مەنم آيتلىرىم اوقىلمايدىمۇ (فَاسْتَكْبَرْتُمْ
 وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ) بس سىز آيتلىرىمىزگە ايمان دان تىكبولىڭىز ھم كافىر بولغان قوم بولدىڭىز دىو (وَإِذَا
 قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) ھەر قىچان اى كافىرلار سىزگە درستلىككە اللەنىڭ وعدىسى شىكسىز حەق دىو ايتلىسە
 (السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا) دىغى درستلىككە قىامت اول قىامت دە شىك يوق دىو ايتلىسە (فَلْتَمَّ مَنُودِرَى
 مَا السَّاعَةُ) سىز ايتىڭىز بىز قىامت نرسە ايدىكى بىلىمىز دىو (إِنْ نَّظُنُّ الْآلُفْنَا) بىز توڭلىمىز مگر ظن بىرلەن
 ظن قىلورمىز يەنى قىامت ھەقتە بىزنىڭ گمان دان باشقە نرسەمىز يوق (وَمَا نَحْنُ بِمُستَقْبِقِينَ) وبىز قىامت
 كىلور دىو بىقین قىيامىمىز يەنى كوڭلىمىز بىرلەن اشانمىمىز (وَبَدَّالَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا) ومشركلەرگە عمللىرىنىڭ
 ياورلىقلارى ظاهر بولور يەنى قىلغان عمللىرىنىڭ قىيامتىلگىنى وصوڭى فائىدەسىز ايدىكى بىقینا بىرلەر
 قىامت كۈندە (وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ) دىغى اول مشركلەرگە خورلاغان نرسەلىرىنىڭ جىزاسى
 ايندى (وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُم) دىغى مشركلەرگە ايتلىدى بو كۈندە (قىامت كۈندە سىزنى اونتورمىز دىو
 يەنى اونوتلغان آدم قالدىلغان كىيى عذابىدە قالدىرمىز دىو (كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا) ننا كە سىز
 بو كۈنىڭىزگە (قىامت كۈندە) يولقوڭىزنى اونىڭىز (وَمَا وَكُمُ النَّارُ) وسىزنىڭ باراچاق اورتىڭىز اوطىر
 (تموغير) (وَمَا لَكُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ) وسىزنىڭ ايچون اوطىدان قىتقارە تورغان ياردىمچىلار بوقدر (ذَلِكَ
 بِأَنَّكُمْ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا) اى مشركلەر سىزنىڭ بو جىزأڭىز اوشبونىڭ سەببى در درستلىككە سىز اللەنىڭ
 آيتلىرىنى مسغىرە وخور ايتىپ توتىڭىز واول آيتلىرىدە فەكر قىلماڭىز (وَعَرَّيْتُمْ الْعِيشَةَ الدُّنْيَا) وسىزنى
 دىنيا تىركلىگى غورولاندردى (آلەدادى) وسىز دىنيا تىركلىگىدىن باشقە تىركلىك يوق دىو حساب قىلىڭىز
 (فَالْيَوْمَ لَا يَخْرُجُونَ مِنْهَا) بس بو كۈندە مشركلەر اوطىدان چىقالمىش بولماسلار (وَلَا هُمْ يَسْتَعْتَبُونَ) دىغى
 مشركلەردىن ۋەقتى اوتىدىكى ايچون رىبلىرىنى راضى قىلونىدە استالمىش بولماس (فَلِلَّهِ الْحَمْدُ) بس اول
 اللە ايچوندىر ھەر ماقتاۋ صەفتى چۈنكە بۈيۈك نۇرسە اللەنىڭ نەمىنى در ھم كەمال قىدرەتتە دلالت قىلوچىدەر

(رَبَّ السَّمَوَاتِ وَرَبَّ الْأَرْضِ رَبَّ الْعَالَمِينَ) اول الله كوكلرنىڭ رېسى در هم بېرلرنىڭ رېسى در و بون عالمىڭ رېسى در (وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) واول الله ايچوندر كوكلردە ويېرلردە الوغلى باشقە ھېچ كىمگە بو الوغلى يوقدر (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَكِيمُ) واول الله ھەر اشدە غالب و ھكىم در بس شونىڭ ايچوندە اول اللهغە ھمدا اينوڭز ھم اول اللهنى الوغلاڭز واول اللهغە اطاعت قىلسڭز .
(جائىھ سورەسى نىڭ ھم يىكرمى بشىچى پارە نىڭ ترجمەسى تمام بولدى)
(فرق آلتونچى سورە احقاف سورەسى مكدە اينگان جەمى اوتوز بىش آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(ھىم) سورە اسمى ياكە الله بىرلن رسولى آراسندە بىر سر (تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَكِيمِ) قرآننى ايندرو ھەر اشدە غالب ھم ھكىم اياسى بولغان الله دندىر (مَخْلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) بىز كوكلرنى ويېرلرنى ھم كوكلر بىرلن بېرلر آراسندە بولغان نرسەنى ياراتماق (الْبَالِغُ وَأَجَلَ مُسمى) مگر ھەقىقەت بىرلن ويېلگولى مدتتى تقدير بىرلن ياراتدىق (وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُتُوا مُعْضُونٍ) دى كافر بولغان آدملىر قورقتلغان نرسەلرنى (قيامت كۈنىنىڭ قورقۇلارندىن) يوز دوندر وچىلدردى (قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اى محمد (عەم) مشركلرگە ايت ميكا الله دى باشقە عبادت قىلغان نرسەلرنىڭ (معبودلرڭنىڭ) حالندىن خىر بىرگە دىو (أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ) ميكا خىر بىرگە معبودلرڭز بىردىن نى نرسە ياراتدىلار (أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ) ياكە معبودلرڭز ايچون كوكلرنى ياراتودە اللهغە اورتاقلق بارمى يعنى معبودلرڭنىڭ حالندە اويلاپ ميكا خىر بىرگە عالم نىڭ جزئىدىن بىر جزئىنى (كىساڭنى) الله نىڭ ياراتوندە اورتاقلقلارى وكرشلىرى بارمى بولماسە نچك آلا عبادتدە اللهغە اورتاقلق بولالار (إِنِّي بَكْتَابٍ مِنْ قَبْلِ هَذَا) بو قرآنندىن لك بولغان كىتابنى ميكا كىترگە (أَوَاثَارَ مِنْ عِلْمٍ) ياكە اولگىلرنىڭ علمندىن قالغان اثرنى كىترگە اول كىتابدە دى قالغان اثردە ھىم لارنىڭ معبود بولولار بىنە دلالت قىلا تورغان نرسە بارمى (أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر دە سز راست سوزلىلردىن بولسەڭز (وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ) وكمدر آرغونراق اللهغە باشقە دىنكە كان (معبودايتكان) كشىدىن (مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ) اُنكە كانندىنكە اُننى اشمى تورغان ذاتنى يعنى ھەر نرسە نى بىلگان و ھەر نرسەگە كچى يتكان الله نىڭ عبادتتى قوبوب دعا قىلغاندە دعالارنى قبول قىلمى تورغان معبودلرگە عبادت قىلان تورغان مشركلردىن ھېچ آرغون آدم بوق معناسندە (إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ) قيامت كۈنىدە قدر دعالارنى اشمى تورغان ذاتنى يعنى شوندا بىن معبودلرگە عبادت قىلغان آدمدىن آرغون آدم يوقدر (وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ) دى اول معبودلرنىڭ عبادت قىلوچى مشركلرنىڭ دعاسىدىن غافللدردى چۈنكە اول معبودلر جانسىز ذاتلردىر ياكە الله نىڭ ضعيف بىنكە لىرىدردى (وَأَذْهَبَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً) و ھر قىچان آدملىرى قېرىلردىن قوبارلىمش بولسە اول معبودلر عبادت قىلغان آدملىرىنە دشمان بولورلار يعنى عبادت قىلغان آدملىرىنە ضرر قىلورلار وفائە قىلماسلار (وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ) دى اول معبودلر عبادت قىلوچى آدملىرنىڭ عبادتتى انكار قىلوچى بولدىلار (وَإِذَا تَنَالَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا

بَيِّنَات) ۋەھرىقچان مەكە اھلىنە ظاھىر بولغانلارنى عالەم آيتلىرىمىزدا قىلسە (قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّعَنَ) ھەقى
(قُرْآننى) انكار قىلغۇچى آدملىرى اينور (لَمَّا جَاءَهُمْ) ۱۰۱-ئەھد (قُرْآن) ۱۰۲-ئەھد كىلىگەن زامانە (ھۇداسىز
مۇبىن) بۇ قُرْآن باطللىقى ظاھىر بولغان سەھىھ دىۋ (أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ) ياكە مەكە اھلى ھەم (عەم) قُرْآننى
اللەغە افترأ قىلىدى (يەنى اوزى چەغەرب اللەدن اينىدى) دېر اينورلىرى (قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُمْ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ
(عەم) مەكە خەلقنە ايت اكر مەن بىر تەقدىر قُرْآننى افترأ قىلسام (فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا)
بىس اكر مەنى افترام ايتتون عذاب قىلغۇ تىلا سە سز مەنم ايتتون اللەنىڭ عذابىدىن ھېچ نەرسەنى
مالىك بولماسىز يەنى بىبارە آلاماسىز بىس نېك مەن اللەغە باطىرچىلىق قىلغۇب اوزمىنى عذاب كە
تىۋىشلى قىلغۇم (هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ) ۱۰۳-ئەھد اول اللە سىزنىڭ آناردە چومغان نەرسە كىزنى (يەنى اللەنىڭ آيتلىرىدە
قەس قىلغۇ كىزنى) بىلىگۇچىدىر (كُفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ) مەن بىرلەن سىزنىڭ آرا كىزدە شاھىد بولو
يوزىدىن اول اللە تەلى يىتار يەنى اللە مەنم اوزەرمە راستلىق بىرلەن ۋەھىنى ايتىش ۋە بىرلەن ۋەھىنى
اوزى كىزگە يالغانلىق ۋە انكار كىز بىرلەن شەھادت بىرر (وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) ۱۰۴-ئەھد اول اللە توبە قىلغۇب ايمان
كىتىرگان آدمىنى يارلىقغۇچى ھەم اول آدم كە رەھمەت قىلغۇچى (قُلْ مَا كُنْتُ بِنِعْمَتِ الرَّسُولِ) ۱۰۵-ئەھد ھەم
مەشركلەرگە ايت مەن پەيغەمبەرلەر جەملەسىدىن مەنلى بولغان ياكى نەرسە بولمامدى يەنى پەيغەمبەرلەر ئىدەمە كان
نەرسە كە سىزنى ئىدەمەم (وَمَا أَدْرِ مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ) ۱۰۶-ئەھد دىنى مەن بىلەم دىنيا ۋە آخىرىدە اوزمە ھەم سىزگە
نەرسە قىلىنور چوتكە مىكە غەيبىنى بىلەيۇق (إِنْ أَتَيْتُمُوهَا مِنْ بَيْنِ يَدَيْهَا) ۱۰۷-ئەھد مەن ايتارمەم مگر اوزمە ۋەھى قىلىنغان
نەرسە كە ايتارمە ۋەھىدىن اللە تەلى نىڭ بوسوزى كافرلىرىنىڭ رسول اللەغە ۋەھى قىلىنغان غەيبلىرىدىن
صوراۋلارىنە جواب ياكە مەسلمانلارنىڭ مەشركلەرنىڭ جەمىرىدىن تىز قىلغۇ صوراۋلارىنە جواب (وَمَا أَنَا
الْأَنْذِيرُ مُبِينٌ) ۱۰۸-ئەھد مەن تۈگەلمەن مگر اللەنىڭ عذابىدىن شاھىدلار ۋە مەجىزەلەر بىرلەن ظاھىر بولغان قورقۇنۇ بىرلەن
قورقۇتقۇچىمەن (قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ) ۱۰۹-ئەھد ھەم مەشركلەرگە ايت اكر دە قُرْآن اللە خەۋىرىدىن
اينىدىرلىگان بولسە (وَكَفَرْتُمْ بِهِ) ۱۱۰-ئەھد ۋەھى قُرْآننى سىز انكار ايتسا كىز (وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَىٰ
مُثْلِهِ) ۱۱۱-ئەھد دىنى اسرائىل بالالاردان بىر شەھادت بىرۋچى قُرْآننىڭ مەنلى اوزىرىنە شەھادت بىرسە يەنى
تورەت كىتابىدە بولغان قراننىڭ ۋەھى رسول اللەنىڭ خەلقنى راستلاغان نەرسە اوزىرىنە شەھادت بىرسە مەھسەندە
بىر شاھىددىن سلام اوغلى عبد اللە ياكە ھەزرىت موسى دىگانلەر (فَأَمَّا نَاصِيحَتُنَا لَكُمْ) ۱۱۲-ئەھد بىس بوشاھىد قُرْآنغە
ايمان كىتىرسە ۋەھى ايمان دان يوزدۇندۇرسا كىز بۇ ۋەھى سىز ظالەملەر بولامىسىز (إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ) ۱۱۳-ئەھد ھەم تەلى ظەم قىلغۇچى قورقۇنۇ ھەم لىقە كۈندىرماس (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ
آمَنُوا) ۱۱۴-ئەھد دىنى كافر بولغان آدملىرى ايمان كىتىرگان آدملىرىگە اينىدى (لَوْ كُنَّا خَيْرًا مِمَّا نُسَبِّحُهَا بِهِ) ۱۱۵-ئەھد اكر ايمان
ياكە ھەم كىتىرگان نەرسە ايتارمە بولسە ايتىدى ايمان كىتىرگان آدملىرى اول ايتارمە كۈلكدە بىزگە اللە
بولماسلار ايتىدى ھەم بولمەك اول ايمان كىتىرگان آدملىرى چۈنكى تاشلاندىق لار چۈنكى آلارنىڭ كۈبىسى فقەرلەر
مال قاراۋچىلار ھەم كۈچۈپلەر دىۋ بۇ سوزنى قىرىش كافرلىرى ياكە جەھننە، مەزىنە، اسلم، غفار مەسلمان

بولغاننىڭ صوڭىنىڭ بىر قىسمى، غطفان، اسد، اشجى قىيلىرى ايتىدى ياكە سلام اوغلى عبد الله هم آننىڭ تابىلىرى ايمان كىتىرگان صوڭىنىڭ يەودا ايتىدى (وَإِذْ لَمْ يَمْسَسْكُمْ بِهِمْ) بوسوزنى ايتىچىلارنىڭ قرآن بىرلىن حلقىغە كونىلما دىكرى زمانىڭ دشىمانلىقلارى ظاھر بولدى (فَسَيَقُولُونَ هَذَا افْكٌ قَدِيمٌ) بس مشركلر تيز ايتىرلر دشىمانلىقلارنىڭ بىر قرآن ايسكى يالغاندىر دىو (وَمَنْ قَبْلَهُ كُتُبُ مُوسَى) دىنى قرآننىڭ آلدىنىڭ در موسى عەم نىڭ كىتابى (إِنَّمَا وَرَحْمَةً) الله نىڭ دىيىنىدە امام هم ايمان كىتىرگان آدمگە رحمت بولغان حالدە اول تورات كىتابى (وَهَذَا كِتَابٌ مُّصَدِّقٌ) دىو قرآن اوزىنىڭ آلدىنىڭ كىتابلارنى راستلا دىيىدىر (لِسَانًا عَرَبِيًّا) عرب تىلىدە بولغان حالدە اول كىتاب (قرآن) (لِيُنذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا) اول قرآننىڭ آلدىنىڭ كىتابلارنى راستلا دىيى بولوى ظلم قىلغان آدملىرىنى الله نىڭ ياكە رسول الله نىڭ قورقۇبى اچىون (وَبُشْرَى الْمُحْسِنِينَ) دىنى ايزگولك قىلوچىلارغە سىيىنچ بولسۇن اچىون (إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ) درىستلىكىدە شۇنداق ايدىر. آدملىرى بىز الله در دىيىلر (ثُمَّ اسْتَقَامُوا) مونىڭ صوڭىنىڭ عبادت اوزىنىدە توغرى بولدىلار يعنى علم نىڭ خلاصەسى بولغان توحىد بىرلىن علم نىڭ منتهيسى بولغان اشاردە استقامت آراسىنى جىم قىلدىلار (فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) بس آنداق ايدىر آدملىرى اوزىنىدە قورقۇ يوقىدىر هم اول آدملىرى حسرتلىنىپدە توگىلدىر (أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا) بو صىفىلى آدملىرى اوجماخ ايسالرىدىر اوجماخدا مىڭ قالىغانلارى حالدا (جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) عمل قىلغان نىسەلىرى بىر بىرىنىڭ بولغان جىزابلارنى جىزالانىش بولورلار الله تعالى بالانى ايمىز مدنى ايكى بىل ياروم بولۇقنىدە دىكر قىلغانچى آينى ايتىردى (وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا) دىر آدمگە آنا و آناسىنى ايزگولك قىلو بىرلىن بىيور دىق (حَمَلَتْهُ أُمُّكُهَا وَوَضَعَتْهُ كُفْرًا) آدمنى آناسى مشقت و آغرىق اياسى بولغانى حالدا قورصاغنىدە كوتاردى هم مشقت و آغرىق اياسى بولغانى حالدا قويدى (تابىدى) آنا بالانىڭ تربيە سىنىدە آغرىق مشقتلىرىنى يوكلا دىكى اچىون هم بالانى توغرىدە و صاقلادە قاتلى مىنىتلىرىنى يوكلا دىكى اچىون الله تعالى آتلى خاىرلار ايكىنچى مرتبە دىكر ايتىدى آينىڭ بوقىدىرى آنا آناغە (بىگرا كە آناغە) ايزگولك قىلو بىرلىن مامور بولۇقنىدە (وَعَمَلُهُ فَضَالَةٌ تُلْثُونَ شَهْرًا) دىنى بالانىڭ مىلىنىڭ و ايمچا كىدن آيرونىڭ مدنى اوتوز آيدىر (ايكى بىل يارمىر) امام اعظم بو آيت بىرلىن رضاع (ايمچا كە ايمىز) مدتىنىڭ كوپى ايكى بىل يارم بولۇغە استىلال قىلادر چۈنكى الله تەئە نىڭ (ئىلئون شەرا) دىگان سوزى جىل بىرلىن فصال نىڭ ھىر بىرسىدىن خىر بولادر بس جىل مدتىدە اوتوز آي فصال مدتىدە اوتوز آي مىناسىدە بولا بس بو آيت جىل بىرلىن فصال مدتىنىڭ كوپى بىيان بولا لىكىن جىل مدتىنى اوتوز آيدىن كىمتىچى ھىزرت عائشە روایت قىلغان ھىدىت بار ھىزرت عائشە ايتە (لَا يَبْقَى الْوَلَدُ فِي الْبَطْنِ أَكْثَرَ مِنْ سَنَتَيْنِ) دىيىنى بالانىڭ قورصاغنىدە ايكى يىلدىن آرتۇق قالماس مىناسىدە رضاع مدتىنى كىمتى ھىزرت ھىدىت يوق اول اوز ھالىچە قالا شۇنىڭ اچىونىڭ امام اعظم جىل مدتىنىڭ كوپى ايكى بىل رضاع مدتىنىڭ كوپى ايكى بىل يارم دىو ھىم قىلغان امام ابو بوسىف هم امام محمد و امام شافعى رضاع مدتىنىڭ كوپى ايكى يىلغە دىگانلر چۈنكى الله تەئە نىڭ (ئىلئون شەرا)

ديگان سوزى حمل برلن فصالنك مجموعىستىن خبر بولايغى حمل برلن بالا ايمزو مدنى نك مجموعى
 اوتوز آي معناسنده بس حمل حقنەدە رضاع حقنەدە مقدارنى بيلگولاي بلمىز بولا اللە نك ايكنچى
 اورنە (وفصاله في عامين) ديگان سوزى هم (حولين كاملين) ديگان سوزى رضاع مدنى نك ايكى يل
 بولونى بىيان بولا قالغان آلتى آي حمل مدتنى بىيان بولايىس بوامام لارسوزىنە قاراغاندە بو آيت حمل
 مدنى نك آرتىنى رضاع مدنى نك كوبى بىيان بولا امام اعظم (وفصاله في عامين) برلن (حولين كاملين)
 ديگان آيتلرنى آنك ايمزوينە واجره آلوينە ممولدى يعنى آناغە ايكى يىلن آرتوق ايمزو واجره س
 آلورغە يارامى معناسندە بومسئله دە تفصيل استاگان آدم التفسيرات الاحمديه گە مراجعت قىلسون
 (حتى اذا بلغ أشده) هر قىچان عقلى وقوى كمالنە ايرىشە يعنى عقلى وقوى كامل بولوب يتسە (وبلغ
 أربعين سنة) دى قرق ياش كە ايرىشە (قال رب اوزعنى) آدم اينوراي رىم ميكا الهام قىل يعنى كوئلمە
 صال (ان اشكر نعمتك التي انعمت على وعلى والدي) ميكا هم آتا و آنامە انعام قىلغان نعمتك اوزرىنە
 شكر قىلوى (وان اعمل صالحا ترضاه) دى اوزك راضى بولا تورغان ايزگوعمل قىلومنى كوئلمە صال
 (واصلح لى في ذريتى) دى منم ايچون بالالارم ايچندە تركلىكنى سرايت ايدىچى (يغشوقچى) قىل
 (ان تبت اليك) درستلىككە مەن راضى بولماغان نرسە ئىدىن سىكا قايتىم (وانى من المسلمين) دى
 درستلىككە مەن سىكا خالص اطاعت قىلوچىلاردن مەن دىو اينور بعضىلار بو آيتنى ابوبكر الصديق
 رضى الله عنه حقنە ايندى ديگانلر چونكە مهاجرلردن هم انصارلاردن ابوبكر الصديقن باشقە اوزىنە
 آتا و آناسيدە بالالارىدە اسلام برلن مشرف بولغانلارى بولمادى هم ابوبكر الصديقنك قزى حضرت
 عائشە رسول اكرم نك الوغ خاتونلارندىن بولدى (اولئك الذين نتقبل عنهم) بوسوزلرنى ايندوچى
 آدملىر شونداين آدملىردە آلاردن بىز قبول قىلورمىز (احسن ما عملوا) عمل قىلغان نرسە لرىنك
 (طاعتلرىنك) كورگەننى (ونتجاوز عن سيئاتهم) دى آلارنك ياوز عمللرىن كىچەرمىز (عفو قىلورمىز)
 (في اصحاب الجنة) بو آدملىر جنت ايالىرى آراستە بولوپچىلارد (وعند الصنف الذى كانوا يوعدون)
 الله (تعه) بو صفلى آدملىرنك طاعتلرىنى قبول ايتو و ياوز عمللرىنى عفو اينو برلن دنباذە آلازغە
 وعدە قىلغان راست وعدە برلن وعدە قىلىدى (والذى قال لوالديه) وشونداين آدم آتا و آناسىنە ايندى
 (اف لكما) سز ايكنىزگە قباھتلىك بولسون يعنى سزدن تارايامىن وسىزنىك بولاشكنى مكروه كورەم
 معناسندە (اف كلمه سى بر نرسە نى مكروه كورلگان وقتە كوئل تارايوب ايتلە تورغان سوز) (اتعدانى
 ان اخرج) ميكا سز قېردن چغارلىش (قوبارلىش) بولوم برلن وعدە قىلاسزى (وقد خلت القرون
 من قبلى) وتحقىق مەننن لك نى قدر زمان لار خلقى اوتىدى هيچ برى قېردن چغوب قايتدىق يوق
 (وهما يستغيثان الله) واول بالانك آناسى برلن آناسى الله دان بالالارىنە ايمان كيتروگە توفىف بيروى
 برلن ياردم استارلر (وبلك آمن) وسىنك هلاكلىككە يعنى هلاك بولدىق قېردن چغوغە ايمان كيترو
 بوسوزدن مقصود حقيقە هلاك بولو توكل بلىكە ايمانغە قىزدىرو (ان وعد الله حق) درستلىككە الله نك

قېرىلدىن قوبارلىرى بىرلىك دەۋىسى ھىقدىر (فَيَقُولُ مَا هَذَا) بىس بوبالا ايتقور بوقېرىلدىن قوبارلىرى سوزى
 توگىلدىر (اَلَا سَالِطُ الْأَوَّلِينَ) مگر اۋلستېگىلدىنك يازوب قالدىرغان يالغانلاريدىر دېو بوآيت سوزنى
 اينىكان ھىرېر آدمىنى شامل امسام ھىسن بىعشى انكار قىلۇپ آتا واناسىنى رىجىتىكان كافر ھىقنىدە دېگان
 بىغىنىلار ابوبىكرالھىدىقنىڭ اوغلى عبدالرحىمن ھىقنىدە دېگانلار مۇسلمان بولۇندىن الك بوآيت اينىكان
 دېگانلار بىضاۋى مېھىمىدە شولاي دېگان/ لىكن مىدارك صامىي مۇنىڭ بىطلائىنى معاۋىيەنىڭ يېزىدىكە بىيىت
 بېرىمگە خىلقنى اۇندە دېو مۇرۋانغە يازغان مەككەۋى بىرلىن ائىھات قىلغان يېزىدىكە بىيىت ھىقنىدە ابوبىكر
 الھىدىق اوغلى عبدالرحىمن بىرلىن مروان آراسىدە سوز چىغىپ مروان عبدالرحىمن غە اللە تەئالى سىنىڭ
 ھىقنىدە (وَالَّذِي قَالَ لَوْلَا إِلَهُيْهِ أَفْلَكُمَا) دىيىپ ايتىدى دىيى/ ھىضرت عائشە بوسوزنى اشىتب بىك آچىغلاندى
 واللە بوآيتىدە عبدالرحىمن مراد توگىل دىيى/ اگر تىلاساڭ كىم ايكىن ايتورمىن/ لىكن اللە تەئالى سىن
 آتائىڭنىڭ مىلىنىدە (آرقاسىدە) نۇفە بولدىڭنىڭ ۋەقنىدە آتائىڭا لىغنىت قىلدى سىن اللە لىغنىت قىلغان آدمنىڭ
 بىركىساڭكى دىيى/ نىچىك بولسىدە سىبىنىڭ خىصوصى تىخىمىنى واجب ايتىمى ھىمىمگە مىناقى توگىل (اُولَئِكَ
 الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ) بىر قىيامت ھىقنىدە بولغان آدملىرى شۇندىن ايتىمىلار درر آلاز اوزرىنە تىمۇغ
 اھلىتىن بولۇپ بىرلىن سوز ئايت بولدى بىضاۋى اياسى ايتە بوسوز اوتىكان ايتىڭنىڭ ابوبىكرالھىدىق اوغلى
 عبدالرحىمن ھىقنىدە ايتىۋىنى اېھمال قىلادىر چۈنكىكى اول سۈكۈرە اسلام بىرلىن مىشرف بولغان (فَاُمَمٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ
 قَبْلِهِمْ) اوزلارنىڭ لىك اوتىكان ايتىلار ايتىنىڭنىڭ بىغىنى آلاز بىرگە اوط اھلىتىن بولۇپ بىرلىن سوز ئايت بولدى
 مىعناسىدە (مِنَ الْاُنْسِ) اول اوتىكان ايتىلار جىنلردىن ھىم آدملىرىدىن بولغۇچى (اَنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ)
 درىستلىكىدە آندىن ايتىمىلار اوزلرىنە ھىزر ايتىۋى بولدىلار (وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مَّا عَمِلُوا) مۇمىنلار بىرلىن
 كافرلىرىدىن ھىمىلغان نىرسە لىرىنىڭنىڭ ھىزامىرتىدە لىرى باردىر (وَلِكُلِّ قِسْمٍ مَّا عَمِلُوا) دىخى ھىمىللىرىنىڭنىڭ ھىزامىرتىدە لىرى باردىر
 كامل بىرسون ايتىۋىن (وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) دىخى آلاز ئوابلارى كىمىتلى وھىدابلرى آرتىدۇلار بىرلىن ظلم
 قىلماسىلار ايتىۋىن ھىمىللىرى مىقدارىچە ھىزامىرتى تىقىدىر قىيامىدى (وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ)
 وشول كافر بولغان آدملىرىنى اوط اوزلرىنە ھىز قىلىنغان كۈنىدە بىغىنى اوط بىرلىن عذاب قىلىنغان كۈنىدە (اَذْهَبْتُمْ
 طَيْبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا) آلازغە اول كۈنىدە ايتىلور سىزدىن ايتىلگىنىڭنىڭ لىدلى طىعاملرگىزنى وباشقىلرىنى
 بىباردگىز (بىردگىز) (وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا) دىخى اول لىدلى طىعاملر وباشقىلار بىرلىن فائىدە لىندگىز سىزنىڭ
 ايتىۋىن لىدلىلورگە بۈكۈنىدە ھىچ نىرسە قالمادى (فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ) بىس سىز بۈكۈنىدە (قىيامت
 كۈنىدە) خورلىق اياسى بولغان عذاب بىرلىن جىزالانىش بولورسىز (بَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ)
 بىغىرلىق (بىردە ھىقسىز تىكىرىلك قىلوگىز سىبىلى) (وَبَمَا كُنْتُمْ تُفْسِقُونَ) دىخى اللەنىڭنىڭنىڭ طاعىتىدىن چىقۇگىز
 سىبىلى (وَادْكُرُوا عَادَ) وادى محمد (ھىم) عادنىڭنىڭنىڭ قىرداشىنى (ھودىمىنى) دىكر قىل (اِذْ أَنْذَرْتُ قَوْمَهُ
 بِالْأَحْقَافِ) شول ۋەقنىدە ھود (ھىم) قومى بىبۈك اوزابىب كىتىكان قىلىق بىردە اللەنىڭنىڭنىڭ عذابىدىن قورقنىدى
 ھود ھىمىنىڭنىڭنىڭ قومى ىمىن دىن شىر دېگان اوردۇنىڭنىڭنىڭ قىلىق بىردە تورغانلار (وَقَدْ خَلَّتِ النَّارُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ)

وتەقىق ھودنىڭ ئالدىدىن قورقتۇچى پېغمبەرلەر ئوتتى (وَمَنْ خَلَفَهُ) دىن ھود (عەم) نىڭ ئارتىدىن
 قورقتۇچى پېغمبەرلەر ئوتتى (الْأَتَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ) ھود (عەم) قومى سىز عىبادەت قىلماڭىز مگر اللەغە غە
 عبادەت قىلىڭىز دىيۇقورقتىدى (إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ) دىستىلىككە مېن سىزنىڭ ئوزىڭىزگە اللە
 كۈننىڭ عىبادىتىدىن قورقماقنى شىركىڭىز سېلى سىزگە اللە كۈننىڭ قىيامىتى كۈنى نىڭ عىبادىتىنى بىرىش
 (قَالُوا اجْتَنِبُوا شَيْئًا مِمَّا يَدْعُوا عَلَىٰ آلِهَتِهِمْ) ھود (عەم) نىڭ قومى ايتىدىلەر اى ھود (عەم) سېن بىزگە بىزنى مەبۇد
 لىرىمىزنىڭ عىبادىتىدىن دۈندۈرر اېچۇن كېلىدىكى (فَأَتَيْنَاهُمَا بِمَا تَعْبُدَانِ) بىس سېن بىزگە وەيدى قىلغان نىرسە كىنى
 (كُفِرَ أَوْ زُرِينَهُ بَوْلُغَانِ عَذَابِنِ) كىنر (أَنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) اكر سېن وەيدىكە راست سۆزلىرىدىن
 بولساڭ (قَالَ إِنَّمَا أَلِمْ عِنْدَ اللَّهِ) ھود (عەم) ايتىدى آتېق عىبادىتى بىلواللە ھۇدنىڭ مېن سىزگە عىباد
 ايتىشكە وەتتى بىلەم اللەئىنى ئوزى تەقدىر قىلغان وەتتىدە ايتىدىرر (وَأَبْلَغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ) وەمىن
 سىزگە نىرسەنى ايتىدىرر بىرلەن بىبارلىم شۇنى ايتىدىررەم وەمىكە اللە قوشقان نىرسەنى ايتىدىررەم وەمىكە
 (وَلَكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ) لىكىن مېن سىزنى نادان وەمىكى تورغان قوم دىيىپ بىلەمىن بىنى سىز
 پېغمبەرلەرنىڭ اللە قوشقان نىرسەنى ايتىدىررەم وەمىكە قورقۇنۇپ ايتىدىررەم بىبارلىدىكى وەمىكە قىلۇر اېچۇن بىبارلىدىكى
 بىلەمىز (فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ) ھود (عەم) قومى ئوزلىرىنىڭ چىقىرلار بىنە قارشى كۆك
 تىراسىنىڭ ئاھەر بولغان بىلۇمنى كۆرگەنلىرى زىماندە (قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُّطَرٌ) ھود (عەم) قومى
 ايتىدىلەر بۇ بىزنىڭ چىقىرلارمىزگە ئاھەر بولغان بىلۇمنىڭ تىراسىنىڭ كۆك تىراسىنىڭ ئاھەر بولغان بىلۇمنىڭ بىلۇمى بىزنى بىلۇمى
 تورغان بىلۇمى بىزگە بىلۇمى بىلۇمى دىيىدىلەر (بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ) ھود (عەم) ايتىدى بۇ كۆرۈنگەن
 بىلۇمى سىزگە بىلۇمى بىلۇمى تورغان بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى سىزنىڭ ئاشقۇرغان نىرسە كىزىر
 (عَذَابُهُمْ) دىيۇ (رِيعَ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ) سىزنىڭ ئاشقۇرغان نىرسە كىزىر بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى
 رىجىنكۈچى عىبادىتى بىلۇمى (تَنْصَرُّ كُلُّ شَيْءٍ بَآمُرِ رَبِّهَا) بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى
 ھىلاك قىلۇر (فَاصْبِرُوا لَا يُزِي الْأَمْسَاكُكُمْ) بىس ھود (عەم) قومى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى ھىلاك
 قىلدى تورا تورغان ئورنىلار بىنە ھازىر بولغان كىشىگە ھېچ نىرسە كۆرۈنمەي مگر تورغان ئورنىلار بىنە
 كۆرۈنەر بولۇپ ئورنىلار (كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ) وەمىكە بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى
 سۆزىن تىكلا ماغان كافر قوملىرى بىلۇمى ھود ئىلەمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى
 بىلۇمى بىلۇمى تورغان بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى
 بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى
 (عەم) قومى شۇنداق نىرسەدە (كوب مەل وەتتىدە) قارالاندىررەم وەتتىدى قىلىق اى مەكە اھلى
 اكر سىزنى بىلۇمى نىرسەدە قارالاندىررەم وەتتىدى قىلغان بىلۇمى سىزنىڭ ئاشقۇرغان ئورنىلار بىنە
 ئاشقۇرغان بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى
 وەتتىدى قىلماق مەنەندە بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى بىلۇمى

بیرمادک معناسنده (وَجَعَلْنَاهُمْ سَمْعًا وَبَصَارًا وَفُؤَادًا) دخی اول هود (عم) قوم ایچون ایشته تورغان
 قوه (فُؤَاد) دخی کوره تورغان کوزلر و آغلی تورغان کوللار یاراتدیق (فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ) بس اول
 هود (عم) قومندن موکسر قیلما دی (سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا فُؤَادُهُمْ مِنْ شَيْءٍ) ایشته تورغان قوه لری
 (فُؤَاد) دخی کوزلری همه کوللری موکسر قیلودان هیچ نرسه فی موکسر قیلما دی (اذْكَاؤُا
 يَجْعَدُونَ بآيَاتِ اللَّهِ) الله نك آیتلرینی انکار قیلور بولدقلاری وقتن موکسر قیلما دی یعنی الله نك
 تقدیر ایندی کی عذاب ایندی (وَهَاقْ بِهِمْ) دخی هود (عم) قومنه ایندی (مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ)
 خورلاغان نرسه لری نك جزاسی (عذاب) بو آیتن مکه کافرلرینه قورقتو بارینه الله تعالی آرتوغراق
 قورقتب ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَادُونََ الْقُرَىٰ) و تحقیق بز ای مکه اهلی
 سرنك تیرا کرده بولغان قریه لردن هلاك ایندك نمود قومینك حجری ولوط (عم) قومینك قریه لری
 کبی (وَصَرَفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) دخی کافرلر اوزرینه دلیللرنی وکوب عبرتلرنی قات قات بیان
 قیلدی کفرلرندن قایتسونلار ایچون (فَلَوْلَا نَصْرُهُمْ) کاشکی اول کافرلرگه یاردم بیرسه ایدی یعنی
 کافرلرنی هلاک کسکن طیه ایدی (الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً) الله دان باشقه توتقان نرسه لری (قُرْبَانًا
 آلِهَةً) الله غه یاقئللقه سبب بولغان معبودلر ایتب توتقان نرسه لری چونکه کافرلر صنملارنی الله
 حضورنده بزگه شفاعتچیلر دبدیلر البته یاردم بیرمادیلر (بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ) بلکه اول معبودلری
 عابدلرندن عذاب اینگان ده غیب بولدیلار (وَذَلِكَ أَفْكَهُمْ) و کافرلرنك الله غه باشقه فی (صنملارمز)
 الله غه یاقئللقه سبب بولغان معبود ایتب توتولاری بالغانلاریدر (وَمَا كَانُوا يَفْقَهُونَ) دخی افترا
 قیلغان نرسه لری یاکه افترا لاریدر جن نك ایمانینك فائده سی گناهلارندان الله نك یالاقاوی
 بولوبنه دلالت قیلا تورغان آیتنی الله تعالی ذکر ایندی وایتدی (وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ
 الْجِنِّ) وای محمد عم شول وقتنی ذکر قیل سیکا جن لردن برگروهنی (اوندان کیم گه نفر دیلر جمعی
 انفار کبله) آو شدردق و دوندردك (يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ) قرآننی ایشنگانلری حاله رسول اکرم ونبی
 محترم صلی الله تعالی علیه وسلم برکیچه ده طاقق دن بطن نغله دیگان اورو نغه باروب تهجد نمازی
 او قودی و نماز نك قرآن او قودی الله تعالی جنلردن برگروهنی رسول الله طرفته آو شدردی (ییاردی)
 (فَلَمَّا حَضَرُوا قَالُوا أَنْصِتُوا) بس جنلر رسول الله غه یاکه قرآنغه حاضر بولغانلاری زمانده بعضی بعضنه
 ایندی یار تیک تورکز و قرآننی دگلا گز دیو (فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ) بس رسول الله قرآننی
 اوقوب بوشانغان زمانده جنلر همه سی ایمان کیتردیلر هم اوزلرینك قوملرینه قورقتوچی بولغانلاری
 حالده یوز دوندردیلر یعنی اشتکان نرسه لری برلن قوملرینی قورقتورغه کیتدیلر (قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا
 سَمِعْنَا كِتَابًا) دخی جنلر قوملرینه ایتدیلر ای قومز درستلکده بز شوند این کتاب (قرآن) اشدك
 (أَنْزَلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ) اول کتابنی موسی صوگنده ایندرلدی (جنلر حضرت عیسی فی اشتهاد کلرندن
 یاکه یهودی بولدقلارندان بو سوزنی ایتدیلر) (مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ) اول کتاب موسی عم آلدنده

بولغان نرسىنى (اۋلگى كىتابلارنى) تصديق قىلۇچى بولغان خالدا ايندىرلىدى (يَهْدِي إِلَى الْعَقِّ) اول
 كىتاب حق غە (اعتقادلار غە) كوندىر (وَالْإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ) دىنى توغرى بولغان بولغە (شریعت لىرگە)
 كوندىر (يَا قَوْمُنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ) يىنەدە جنلر قوملىرىنە ايتىدىلر اى بىزنىڭ قومىزىنىڭ دىنىگە
 ئىندە وچسىنى (رسول الله نى) قبول قىلىڭىز (وَأَمِنُوا بِهِ) دىنى اول دىنىگە ئىندە وچىگە ايمان كىتىڭىز
 (يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ) الله سىزنىڭ گىناھلارڭىزدان بعضىنى يارلىقار يعنى الله حقى بولغان لار روى
 اما بىندە حقلىرى ايمان بىرلەنگە يارلىقانى (وَيُخْرِكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ) دىنى سىزنى الله رىختىكچى
 عذابىدىن قۇتقارار وبو جنلر ايمان كىتىرگان كىچەدە رسول الله نىيىتمەر (خرما صغندىس) بىرلەن طهارت
 آلىدى دىو ابن مسعود روايت قىلادىر امام اعظم شونىڭ ايچونىدە نىيىتمەر بىرلەن طهارت آلونىڭ
 درستلىگى بىرلەن ايتكان امام محمد طهارتدە آلور تىمەدە صوغاردى امام ابويوسف خرما صغندىس
 بولغانىدە طهارت آلور غە درست توگىل تىمەگە صوغار غە كىرگەن چۈنكى جن قصەسى مەكەدە اينگان
 تىمەن آيتى مەبىنەدە اينگان بس تىمەن آيتى جن قصەسى حققەنغى آيتىنى ناسىخ بولادى الله اعلم لىكن
 صاحب هدايه جن آيتى بىرگەنە مرتبە اينمادى مەكەدەدە ايندى مەبىنەدەدە ايندى بس منسوخ بولوى
 معلوم بولوى دىو امام ابويوسف دىلىنى رد قىلادىر بو آيتىدىن بىلەنەدە جنلردە آدملىرىكى ايكى فرقه ايكى
 بىر فرقهسى كافىرلار بۇن عالمانىڭ اتفاقى بىرلەن تەو غەدە كافىر آدملىرىكى مىنگو قالالار بودلىل قىلدى بىرلەن
 ثابت چۈنكى الله تعالى جەننەنى آدملىرىدىن جنلردىن طوطىرىمەن دىگان بىر فرقهسى مىسلمانلار جنلرنىڭ مىسلمان
 بولغان فرقهسىندە علما اختلاف قىلغانلار امام مالك، ابن ابى لىلى، امام ابويوسف وامام محمد جنلرنىڭ مىسلمان
 بولغانلارى بىعىنە مىسلمان بولغان آدم كى اوجماق خە كىرەلر دىگانلر چۈنكى اوجماق خە كىرەلر سىبى
 بولغان ايمان بىرلەن طاعت جنلردە تابولادىر امام شىعاك جنلر آدملىرىكى اوجماق خەدە آشىلاردە اچەلردە
 دىگان چۈنكى الله تعالى نىڭ حور قىزلارنى اوجماق اھلىدىن بورن آدمەدە جىنە توتىمادى دىگان سوزى
 جنلر نىڭدە آدملىرىكى حور قىزلارنى توتىلار يىنە دلالت قىلادىر بعضىلار آدملىرىكى جىنە نىعەنلر بىرلەن
 لىتلىگانلرىكىكى جنلر دىكرت سىبىچ بىرلەن لىتلىنە دىگانلر بعضىلار جنلر جىنە كىرە جىنە تىراسىنەگەنە
 يۇرى دىگانلر امام اعظم ايتە جنلر جىنە كىرە لىكن جنلر نىڭ ايمانلار يىنە فائىسى عىنابىدىن قىتلىر
 وگىناھلار يىنە يارلىقانى غە دىگان الله اعلم بالصواب (وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ) وكمىر الله نىڭ دىنىگە
 ئىندە وچسىنىڭ ئىندە وچىنى قبول قىلماس (فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ) بس اول كىشى الله نى بىردە عاجىز
 قىلۇچى توگىل چۈنكى الله دىن قاجوب قىتلىرىمەن توگىل (وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ) دىنى اول كىشى ايچون
 الله دىن باشقە عىنابىدىن منع قىلا تورغان ياقىنلار و دوستلاردە يوقىر (أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) بو الله نىڭ
 دىنىگە ئىندە وچسىنىڭ ئىندە وچىنى قبول قىلماغان آدملىرىكى ظاهر بولغان آرزونلىقىدەدر (أَوَلَمْ يَرَوْا) ايا
 بىعنى (قبرلردىن قوبارلوى) انكار ايتۇچى آدملىرىكى بىلمايدىلر (أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ)
 درستلىككە كوكلىرى بىرلەرنى ياراتقان الله (وَلَمْ يَغَى بِغُلَقْهِنَّ) دىنى كوكلىرى بىرلەرنى ياراتقۇلر

عاجز بولماغان الله (بِقَادِرِ عَلَى أَنْ يُعْزِيَ الْمَوْتِ) اولكړنى ترگزوگه گچي ينگوچي ايدكني بلاماديلرمي
 (بَلَى) بلى الله (تعه) اولكړنى ترگزوگه قادردر (أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) درسته سكه اول الله هر نرسه
 اوزرينه قادردر بس اولكړنى ترگزوگه ده قادر بولادر (وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ) دغى
 كافرلرني تهرغ اوطنه عرض قيلنغان (عذاب قيلنغان) كونده كافرلرگه اينلور (الْيَسْ هَذَا بِالْحَقِّ) ايا
 بو عذاب حق توكلمي ديو (قَالُوا بَلَى وَرَبِّنَا) كافرلر ايتورلر بلى ربمزرلن قسم ايتوب اينه مزبو عذاب
 حق در ديو (قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ) الله ايتور كافرلرگه دنياده غى كفرگز سبيلي عذابني
 ناتوگزديو (فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ) بس اى محمد (عهم) قومكنك رنجتوينه پيغمبرلردن
 ثبات واجتهاد ايلري صبر اينمك كبي صبر قيل اولوا العزم دن شريعت اياس بولغان پيغمبرلر مراد
 آلا شريعتني نيگزلوده وقرارلاندوده بيك تيرشديلار هم شريعتده بولغان مشقتلرني يوكلوگه هم
 شريعتده طعن قيلوچيلارنك دشمنلغني يوكلوگه صبر قيلدیلار بولارنك مشهورلري نوح، ابراهيم،
 موسى عيسى (صلی الله وسلم عليهم) بعضيلار اولوا العزم دن اللهنك بلاسنه صبر قيلغان پيغمبر مراد
 ديگنلر قومينك رنجتوينه صبر قيلغان نوح (عهم) كبي هم نمروداوتنه وبلاسنه بوغازلاوغي صبر قيلغان
 ابراهيم عليه السلام كبي هم بوغازلاوغي صبر قيلغان اسماعيل ياكه اسحاق عليهما السلام كبي دغى
 بالاسينك وكونينك يوق بواوينه صبرلر قيلغان يعقوب (عهم) كبي دغى قيوده وحبسه صبرلر قيلغان
 يوسف عليه السلام كبي دغى قاطي آوروغي صبرلر قيلغان ايوب عليه السلام كبي دغى فرعون
 وقبطيلار جبرينه صبر قيلغان موسى عليه السلام كبي دغى خطاسنه قرقيل يغلاغان داود عليه السلام
 كبي دغى يهودلر جبرينه صبر قيلغان عيسى عليه السلام كبي (وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ) دغى قريش كافرلري
 ايچون عذابني آشتدرما چونكه عذاب وقتي ينگاچ اينه چك (كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ) گويا كه
 اول كافرلر اوزلرينه وعده قيلنغان نرسه ني (آخرت عذابني) كورگانلري كونده (قيامت كونده)
 (لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ) دنياده تورماديلار مگر كوندزدن بر آز زمانني غنه تورديلار يعنى گويا كه
 دنياده آزغه تورغان كبي دنياده تورو مدنلريني آزغه صابورلار (بَلَاغٌ) بوسرگه وعظ قيلنغان
 نرسه سزنيك ايچون وعظده ينگوچيدر ياكه سزگه رسولدن ايرشدرودر (فَهَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ
 الْفَاسِقُونَ) عذابني كورگانده هلاك قيلنماس مگر اللهنك طاعتندن چقان قومگنه هلاك قيلنور

(احقاف سوره سي نك ترجمه سي تمام بولدى)

(فرق يديجي سوره محمد (صلی الله تعه عليه وسلم) يا كه قتال سوردس مدینه ده اينگان جمعی اوتوز آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ (شونداين آدملر كافر بولديلار هم اسلام ديننه كرودن طيلديلار
 يا كه خلفني اللهنك دينندن طيلديلار (أَضَلُّ أَعْمَالَهُمْ) الله آلارنك عمللريني باطل قيلدى ويوقفه
 چغاردى بدر صوغشند طعام لندرگان كافرلر يا كه قريش شيطانلاري كبي (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

الصالحات) دىنى شۇنداقلا ئادىملىرى ئايمان كىتىرىدىلار (مىھاجىرلار ، انصارلار ،
 اهل كىتابدان ھەم باشقىلار ئادىملىرى ئايمان كىتىرگەن ئادىملىرى (وَآمَنُوا بِمَآئِزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ) دىنى مۇھىم (صلعم) گە
 اينىدىرلىغان نىرسە گە (قرآنگە) ئايمان كىتىرگەن ئادىملىرى ئاللاھ تەئەلىيە مۇھىم صلعم گە اينىدىرلىغان نىرسە نى (قرآنى)
 (شائىنى تەئەلىم ئىچۈن ھەم قرآنگە ئايمان كىتىرۈش باشقىلار ئايمان نىڭ تەمام بولماق ئىچۈن ھەم ئايمان دە اصل
 قرآنگە ئايمان بولماق ئىچۈن) خاسلا بىز كىملىرى (وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ) ۋاۋىل قرآن ئالارنىڭ رىيالىرىدىن
 ئايتىدىر (كَفَرُ عَنْهُمْ سُبْحَانَهُمْ وَأَصْلَحَ بِهَاجِهِمْ) ئايمان كىتىرىدىلار ئىز كۆمۈر قىلغان كىشىلارنىڭ ھەم مۇھىم (ئەم) گە
 اينىدىرلىغان نىرسە گە ئايمان كىتىرگەن كىشىلارنىڭ ئايمان لارى ۋايز كۆمۈر قىلغان كىشىلارنىڭ سىبىلى يۈزلىقلارنى ئارتىدى
 ھەم توفىق بىرۈپلەن دىن دە ھەم دىيادە ھاللىرىنى ئۆزۈك قىلدى (ذَلِكَ) بولاش يەنى كافرلارنىڭ ھەملىرىنى
 باطل قىلىۋەتتىمۇ ئۇلارنىڭ كىتاپلارنى ئارتىۋەتتىمۇ ھاللىرىنى ئۆزۈك قىلىۋەتتىمۇ (بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ) ۋەشۇنىڭ
 سىبىلى در دىستىلىك كافر بولغان ئادىملىرى باطل گە (شەيطانغە) ئايدىلار (وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ)
 دىنى ۋەشۇنىڭ سىبىلى در دىستىلىك ئايمان كىتىرگەن ئادىملىرى رىيالىرىدىن ئايت بولغان ھەق گە (قرآنگە)
 ئايدىلار (كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ) ۋەشۇ بىيان كىمى ئاللاھ ئادىملىرىگە ھاللىرىنى ۋەقىتلارنى بىيان
 قىلىۋەتتىمۇ يەنى كافرلارنىڭ ھەملىرى باطل بولۇر مۇمىنلارنىڭ كىتاپلىرى يارلىغانور (فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا) بىس
 ھەرقىچان سىز ۋەشۇ كافر بولغان ئادىملىرىگە يوللىساڭىز (فَضْرِبُوا الرِّقَابَ) بىس ۋەشۇ بىرلەن مۇمىنلارنى
 ۋەشۇ كىملىرىنى ئۆلتۈرۈڭىز ۋەشۇ كۆپ ۋەقتە مۇمىنلار ۋەشۇ بىرلەن بولماق ئىچۈن ئاللاھ تەئەلىيە ۋەشۇ
 مۇمىنلار ۋەشۇ بىرلەن تەبىرى قىلغان (حَتَّىٰ إِذَا أَفْنَتُمُوهُمْ) ھەرقىچان سىز كافرلارنى ئۆلتۈرۈڭىز كۆپ قىلىساڭىز
 (فَقُتِلُوا وَالْوَنَاءُ) بىس كافرلارنى ئاسىر ئايتىپ ئالغۇزدە ۋەشۇ كافرلارنى ئاسىرلار بولغان بولغان
 بىلاڭىز ئايتىپ قاپلىساڭىز ئايتىپ (فَإِذَا مَا بَعْدُ) بىس ئايتىپ قاپلىساڭىز ئاسىر ئايتىپ ئالغانىڭىز
 ۋەشۇ بىرلەن بىرلەن بىرلەن (وَأَمَّا فِدَا) ياكە مال بىرلەن يايىسە مۇسلمان ئاسىرلارنى بىرلەن فەدىيەلىك
 بىرلەن فەدىيەلىرىنى مەل ئالوب بىرلەن بىرلەن ئالماشتۇرۇش (حَتَّىٰ تَضَعَ
 الْعُرْسُ أَوْزَارَهَا) ۋەشۇ ھەلى ۋەشۇ قوراللارنى قويغانلارنىڭ قەدر ۋەشۇ قىلىۋەتتىمۇ ۋەشۇ كافرلارنى
 ئاسىر ئالۇش يەنى كافرلارنىڭ قۇۋىتى بىس ۋەشۇ بىرلەن بىرلەن ياكە ۋەشۇ ھەلى ۋەشۇ كىتاپلارنى
 قويغانلارنىڭ قەدر يەنى كافرلار كىتاپلىرىنى قويىپ ھەملىرى مۇسلمان بولغانلارنىڭ قەدر بىس ۋەشۇ بىرلەن بىرلەن
 ۋەشۇ بىرلەن بىرلەن چۈنكى رەسۇل ئاللاھ ئاممىنىڭ ۋەشۇ ۋەشۇ بىرلەن بىرلەن دىگان (اللە اعلم)
 ئامام شافىئى ۋە ئامام ئامىد بىن ھىنەل ئايتە مۇسلمان پادىشاھى كافر ئاسىرلارنى ھەقنى دەرت نىرسە ئاراسىدە
 ئايتىپلارنى دىيۈ يەنى ۋەشۇ ئاسىرلارنى ئۆلتۈرۈڭىز ياكە قۇل ئايتىپ تۇتار ياكە بىرلەن ئازاد قىلىۋەتتىمۇ ياكە مال
 بىرلەن يايىسە مۇسلمان ئاسىرلارنى بىرلەن ئالماشتۇرۇش ئامام اعظم قاشىدە كافر ئاسىرلارنى ھەقنى ئامام ئايتىپ
 نىرسە ئاراسىدە غەنى ئايتىپلارنى يەنى ئۆلتۈرۈڭىز بىرلەن قۇل ئايتىپ تۇتۇر ئاراسىدە ئامام بىرلەن فەدا يەنى بىرلەن
 بىرلەن ئالماشتۇرۇش بىرلەن ئالماشتۇرۇش بىرلەن ئالماشتۇرۇش لىكىن بىرلەن بىرلەن قەدىنى مەنسۇخ

توکل بلکه بدر صوغشنداغی کافرلرگه مخصوص دیگانلر هم امام طعاوی امام اعظم دان روایت قیلادر
 بو روشقه من (بوش بیارو) فدا (آلماشدرو) منسوخ توکل دی چونکه من دن مراد اولترماو هم قُل
 ایتونی اختار قیلو یاکه بوش بیارو یاکه جزیه آلودی فدا دان مراد مسلمان اسیرلری برلن گنه
 آلماشدرو دی بس بووقت آیت عام بولوب قالادر هم امامین سوزیده اوشنداق دی تفصیلی شیخ
 احمدنک التفسیرات الاحمدیه سنده آنده مراجعت ایدلسن (ذَلْكَ) کافرلرگه بو ذکر قیلنغان اشراری
 قیلکیز (وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانْتَصَرْتُمْ) واگر الله تلاسه کافرلردن دنیاده عذاب قیلو برلن اوچ آلور (وَلَكِنْ
 لِيَبْلُوَكُمْ بَعْضُ) وَلَكِنْ الله سزگه کافرلر برلن صوغشرغه امر قیلادر بعضکیزی بعضکیز
 برلن یعنی مؤمنلرنی کافرلر برلن وکافرلرنی مؤمنلر برلن امتحان قیلو ایچون بس مؤمنلر الوغ
 ثواب که مستحق بولورلار وکافرلرنی مؤمنلر قولنده عذاب قیلور اگر چن اغلاص برلن دین
 ایچون صوغش قیلساکیز (وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ) وشونداین آدملر الله یولنده اولترلدیلر
 یعنی الله نلک دیننی وسوزینی اُستن قیلور ایچون شهید بولدیلار (فَلَنْ يُضَلَّ أَعْمَالُهُمْ) بس الله
 اول کشیلرنلک عمللرینی ضائع قیلماس (سَيَهْدِيهِمْ وَيُضِلُّعُ بِالْهَمِّ) الله اول کشیلرنی دنیاده و آخرت
 فائده لی نرسه لرگه کوندور دخی دنیا و دینده حاللرینی تَزْوِکْ قیلور (وَيُعَلِّمُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَاتُهَا) دخی
 الله تعالی اول کشیلرنی اوجماغه کتر اول اوجماغنی دنیاده اول کشیلرگه عاشق بولوب عمل
 قیلسونلار ایچون بلدرگان ایدی یاکه هر کم اوز مرتبه سنی بلورلک اینب آلاغه بیان قیلغان ایدی
 (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدملر (ان تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ) اگر سز الله نلک دیننه هم
 رسولنه یاردم بیرساکیز الله سزگه دشمنلارغزه اُستن بولوغه یاردم بیرر (وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ) دخی
 اسلام حقلا رنی اوتادده هم کافرلر برلن صوغش قیلغانده آیاقلارکیزی برکتر و محکم قیلور (وَالَّذِينَ
 كَفَرُوا فَتَعْسَالَهُمْ) دخی شونداین آدملر کافر بولدیلار بس آلاغه هلاکک و امیدسزک بولور (وَأَضَلَّ
 أَعْمَالَهُمْ) دخی الله آلارنلک عمللرینی باطل ویوق قیلدی (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ) کافرلرنلک
 هلاککده بولوی هم عمللرینک باطل بولوی اوشبونلک سبیلدر درستلکده اول کافرلر الله نلک
 ایندرگان نرسه سنی (قرآنی) مکروه کوردیلر چونکه قرآنده آلا یاراتماغان توحید هم آلارنلک
 عادتلنگان و نفساری تلاگان نرسه گه خلاف بولغان تکلیفلر بار (فَأَغْبَطَ أَعْمَالَهُمْ) بس الله آلارنلک
 عمللرینی باطل قیلدی (أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ) ایا مکه کافرلری بیرده سیر قیلما دیلار (فَيَنْظُرُوا
 كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) بس سیر قیلسالار اعتبار قیلوب قارارلار ایدی اوزلرندن الک
 بولغان امنلرنلک پیغمبرلرنی یالغانغه توتو صوگنده بولغان حاللری نچک بولدی (دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) الله
 آلا اوزرینه (اوزلرینه و بالالارینه هم ماللارینه) دنیا عذابنی یباردی و همه سنی دنیا عذابی برلن
 هلاک قیلدی (وَلِلْكَافِرِينَ أَصْحَابُهَا) دخی و بو سینک قومکن بولغان کافرلرگه ده اولگی امنلرگه بولغان
 عقوبت (عذابنلک) اوشاشلاری بولور (ذَلْكَ) اوشبو یعنی مؤمنلرگه یاردم بیرر و کافرلرنلک صوگنی

حالينڭ ياوز بولوى (بَانَ اللّٰهُ مَوْلَى الدّٰىنِ آمَنُوا) اوشبونڭ سېپلېدر درسئلكده الله تعالى ايمان
 كېترگان آدملىرنڭ ياردېمچىسىدر (وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ) دغى اوشبونڭ سېپلېدر درسئلكده اول
 كافىرلر آلارايچون ياردېمچى بوقدر (إِنَّ اللَّهَ) درسئلكده الله تعالى (يُدْخِلُ الدّٰىنِ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ)
 ايمان كېتربده ايزگوعمل قىلغان آدملىرنى كرتىر (جَنّٰتٍ تَجْرٰى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آسنلارندن بىلغه لار
 (صو لار) آغا تورغان اوجماخلارغه (وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتّعُونَ) دغى كافىر بولغان آدملىر دنيا ده
 فائىده لنه تورغان نرسه لىر بىرلن فائىده لىرلر (وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ) دغى دنيا غه
 حريص بولغانلارى و آخرتىن غافل بولغانلارى حاله حيوانلار آشاغان كىي آشارلار (وَالنّٰرُ
 مَثْوٰى لَهُمْ) دغى اوطاول كافىرلرنڭ توراپچاق اورونلاريدىر (وَكَايْنِ مِنْ قَرْيَةٍ) دكوبى قريه اهللىن
 (هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ) اول قريه (اهلى) قوت يوزندن اى محمد (عم) سىنڭ قريه نىن (مكه اهللىن)
 قاطىراق و آرتوغراق ايدى (الَّتِي أَخْرَجْنَاكَ) شونداين قريه اهللىن قوتلىراق ايدى اول قريه (اهلى)
 سىنى چقاردى (أَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ) بس بزا اول قوتلى بولغان قريه اهللىرىنى تورلى عذاب بىرلن
 هلاك قىلىق بس آلارايچون عذابنى يباره تورغان ياردېمچى بولمادى (أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِنْ رَبِّهِ)
 اياربىسى حضورنىن دليل اوزرنده (قرآن ياكه دليل ثقلى و عقلى اوزرنده) بولغان كشىلر رسول الله
 هم مؤمنلر كىي (كَمَنْ زَيْنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ) ياوز عملى (شرك و گناهلارى) شيطان طرفتىن زىنتلى
 كورساتلىگان آدم لىر كىيمه (وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ) دغى نفس آرزولارىنه ايارگان آدملىر كىيمه البته بوايكى
 تورلى آدملىر برابر توكللر (مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ) كفىرلر و گناهلاردن صاهلانىغان آدملىرگه و عد
 قىلغىن جنت نڭ اى محمد (عم) سىڭا بيان قىلغىن نرسه ده بولغان عجب صقتى (فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَّاءٍ غَيْرِ
 آسن) اول جنت ده طعمى (تمى) اوزگارىم تورغان صودن بولغان بىلغه لار باردر (وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ
 طَعْمُهُ) دغى تمى اوزگارىم تورغان سوتدن بولغان بىلغه لار باردر (وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشّٰرِبِينَ) دغى
 اچوپىلرگه لذتلى بولغان خمردن بولغان بىلغه لار باردر اول خمرده آشكى ايس و باش آورتىر و بوقدر
 (وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى) دغى صاف بالدان بولغان بىلغه لار باردر (وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ) دغى
 اوجماخ اهللىرى ايچون اوجماخده هرتورلى جىمشلردن باردر (وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ) دغى اوجماخ اهللىرى
 ايچون رىلرندن اوجماخه كرماسدن بورن گناهلارنى بارلقا باردر (كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ) ايا بو
 نعمتلرده بولغان آدم تموغى منگوقالوچى آدم كىيمه (وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا) دغى تموغى آدم لىرگه اوجماخغى
 لذتلى اچملىك لىر اورننه اسسى وقابناغان صوبىرلن صوغارلىش بولور (فَقَطّعَ أَعْيُنَهُمْ) بس اول اسسى
 صوغايت اسسى لگىندن تموغ اهللىرىنڭ قارنلارنده بولغان نرسه لىرىنى كىيسار هم دبىرلرندن چقار
 (وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ) وكافىرلردن بعضى (يعنى منافقلارى) سىنڭ سوزغا قلاق صالورلار (اشقورلر)
 (عَنِّي إِذْ أَخْرَجْتُهُمْ مِنْ عِنْدِكَ) هر قىچان منافقلار سىنڭ حضور نىن چقسه لار (قَالُوا الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ) علم
 بىرلىگان آدملىرگه (صعابه لىرنڭ عالملىرىنه) ايتورلر (مَاذَا قَالَ أَنْفَا) بوساعنده گنه محمد (عليه الصلوة

والسلام) نرسه ايتى الى ديب بوسوزنى خورلاب ايتورار ياكه اخلاص برلن دكلامادقلارى ايچون بلور ايچون ايتورار بعنى منافقلار رسول الله حضورنك اولتورب سوزىنى اشتهلر ايتى رسول الله حضورنك چقچاق نرسه ايتى الى ديو سوريلا ايتى (اُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ) بس منافقلار شونداين آدملردر الله آلارنك كوكللريند قاراق مهران مهراندى (باصدى) (وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ) دى نفس آرزولارينه ايارديلر شونك ايچونك رسول اللهنك سوزىنى خورلاديلار (وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَتْهُمْ هُدًى) دى شونداين آدملر حلققه كوكللديلر الله آلارغدر رسول الله سوزى برلن حلققه كوندرونى آرتدردى (وَأَتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ) دى آلارغدر تقوالقلارى اوزرينه ياردم بيردى (فَبَلَّ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ) بس منافقلار كتماسلر مگر قيامت واقع بولاتورغان ساعتى ياكه نفس قيامتى كتارلر (أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً) يعنى قيامتنك كينت كيلوينى كتارلر (فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا) بس تحقيق قيامتنك علامتلى كيلدى يعنى ظاهر بولدى رسول كرم نك سوكفى پيغمبر بواوب كيلوى وآى يارلوى كى (فَإِنَّ لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرَاهُمْ) بس نچك اول منافقلارغدر وعظ لانولارى بولور قيامت كينت كيلگانك بووقت وعظ لانوغه بوشانماسلار بوشانسالاردا وعظ لانولارى فائده بيرماس (فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بس اى محمد (عم) هرقيچان سين مؤمنارنك ايزگو وكافرلرنك ياوز ايدكى بلساك بس بلسين درستلكك شأن حلق برلن معبود بولغان ذات يوقدر مگر برالله (تعه) گنه در يعنى وحدانيت اعتقادك ثابت بول (وَأَسْتَغْفِرُ لَنَفْسِكَ) دى گناهك ايچون يارلقاماق استه يعنى نفسكنك حاليرىنى وائليرىنى اصلاح قيلو وصندرو برلن كامل قيلوكنك ثابت بول ياكه رسول اللهغه گناهكنى يارلقاوى استه ديب اللهنك خطاب قيلوى يارلقاماق استاوكه امتلى عادتلسون ايچون بولور (وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) دى مؤمن ايرلر برلن مؤمنه خاتونلارنك گناهلارونى اللهنك يارلقاوينى استه يعنى مؤمنلر ايچون دعا قيلهم آلارنى گناهلارىنك يارلقاوينه سبب بولغان اشلرگه قزقدر (وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَقَالِكُمْ وَمَثْوَاكُمْ) دى الله سزنك دنياده معيشتلرگز وسوده لركزده تصرف قىلا تورغان اورونلارنك هم آخرتك تورچاق اورونلارنك بله در بس شولاى بولسه الله دان قورقكر هم گناهلارنك يارلقاوى استاكر و آخرتكز ايچون حاضرلنكز (وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا) دى ايمان كيترگان آدملر ايتور (لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ) كاشكى صوغش حقيق برسوره ايندرلسه چى دير (فَإِذَا أَنْزَلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ) بس هرقيچان ظاهر بولغان سوره ايندرلسه (وَذُكِرَ فِيهَا الْقُنَالُ) دى اول سوره ده صوغش قيلو ذكر قيلنسه (رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) اى محمد (عم) كوكللرنك دينك ضعيف لك ياكه نفاق آدروى بولغان آملرنى كوررسن (يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ) سيكقارارلار (نَظَرَ الْمَغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ) اولين قورقور ايچون هوش كيتكان آدم نك قاراوى كى (فَأُولَئِكَ لَهُمْ) بس آلار ايچون فى اوكنچدر (طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ) بوى صونو وكوركام سوز ديو آلار ايچون ايزگو ايتى (فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ) بس هرقيچان ايش موجود بولسه وصوغش قيلونك فرضلى آلارغدر لازم بولسه (فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ) بس اكر اللهغه ايمانك

واطاعتك راست بولسەلار ايدى (لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ) البته بوراستلىق آلاز ايچون ايزگو بولور ايدى (فَمَلَّ عَسَيْتُمْ أَنْ تَوَلَّيْتُمْ) بس اگر سز آدملىرىڭ اشلرنىڭ تصرفى قىلوچى بولسەڭز وباش بولساڭز سزدن كۆتورمى
 يعنى اى مؤمنلار اگرالله سزنى امتنى تاديب ايچون اختيار قىلسە وسزنى باش ايتسە سزدن كۆتورمى (أَنْ تَفْسُدُوا فِي الْأَرْضِ) سزنىڭ يىردە بوزوقلىق قىلوڭزنى (وَتَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ) دىڭى رەھملىرىڭنى كېسىۋېتىڭىزنى يعنى
 قرداشلىرىڭز بىرلن باش بولو ايچون دشمانلاشوڭزنى البته كىنەئاس مەنەئاسنىڭ باشقە تورلى مطالغەلەرىدە
 بار لىكن بىز بومطالعەنى اختيار قىلىدۇ ھەم ايكنچى تورلى مطالغەسى بوروشچە يعنى سز اگر اسلام
 دىننىڭ يوز دوندىر سەڭز سزدن جاھىلىت زىمانىداغى عادىتىڭىزگە (كشى تالادغە وقرداشلىرىڭنى اولتۇرۇڭ) قايىتۇڭزنى امىد ايتلورمى حاصل آلارنىڭ دىنە ضەيفلىكى ايچون ودنياغە ھەرىصلىقلارى ايچون آلارنى
 بوقباعتلىكلارنى كۆڭۈگە يول باردىر مەنەئاسنىڭ (أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ) بويىردە بوزوقلىق قىلۇپ قرداشلىكلارنى
 كېسكىن آدملىرى شۇنداقىن آدملىرى بولاشلىرى ايچون الله آلارغە لعنت قىلدى (فَاصْنَمُوهُمْ وَاعْمُوا أَبْصَارَهُمْ) بس الله آلارنىڭ قۇلاقلىرىڭنى ھەقىقەت ايشتۇدۇن چوقراق قىلدى وكوزلىرىڭنى ھەقىقەت كۆرۈدۇن سوقۇر قىلدى
 شۇنىڭ ايچون آلار ھەقىقەت ايشناسلىرى ھەقىقەت كۆرەسلىرى (أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ) ايا آلار قرآننى يعنى
 قرآنندە بولغان وعظلىرى وقورقتولارنى فەكرلەپ وتىكشەپ قارامىلارمى اگر قاراسەلار گناھلارغە
 باطرىچىلىق قىلماسلار ايدى (أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا) بلىكە اول منافقلارنىڭ كۆڭلىرى اوزىنىڭ يوزاقلار
 باردىر يعنى كۆڭلىرى غايەت قارالغانلىقدان كۆڭلىرىنە ذكر كرمەيدىر ھەم قرآننى ھەقىقەت قىلمىلار بايسە
 مەنەئاسى ياكە بعضىلارنىڭ كۆڭلىرىنىڭ يوزاقلار (پەردەلەر) باردىر مەنەئاسنىڭ (أَنَّ الَّذِينَ ارْتَدَوْا عَلَى أَدْبَارِهِمْ) درستلىككە شۇنداقىن آدملىرى آرطلارنى اوزىرىنە (يعنى ايسكى كىرلەرىنە) كېرى قايىتەلەر (مَنْ بَعْدَهُمْ
 تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى) اوزلىرىنە ھەدايت (ھەقىقەت) راوشان دىلىللەر و ظاھر معجزەلەر بىرلن ظاھر بولغانلىق
 ھەركىدە (الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَى لَهُمْ) شىطان آلارغە الوغ گناھلارنى قىلۇنى جىڭل قىلدى ھەم آلارغە
 امىدلىرىنى اوزون قىلدى (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا) بولاش يعنى شىطاننىڭ الوغ گناھلار قىلۇنى جىڭل قىلۇپ
 امىدلىرىنى اوزون قىلۇى اوشۇنىڭ سەببلىرى درستلىككە ايسكى كىرلەرىنە كېرى قايىتەلەر آدملىرى
 (منافقلار) ايتەلەر (لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَا نُزِّلَ اللَّهُ) الله ايندىرگان نەرسەنى مكرە كورگان آدملىرگە (يەھۇدىلەرگە)
 (سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ) سزگە اشلرنىڭ بعضىنىڭ بوى سوزارمىز مثلاً صوغشە چىقى قالو كېى اشدە
 (وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَسْرَارَهُمْ) والله تعالى منافقلارنىڭ ياشورلىرىنى بلور (فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ) بس
 منافقلار نېڭاش قىلورلار ونېڭامىلە قىلورلار ھەرقىچان آلارنىڭ فرشتەلەر جانلارنى آلسەلار (يَضْرِبُونَ
 وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ) يوزلىرىنە ودېر (آرتلارىنە) صوغقانلارنى ھالە (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا اسْتَغْطَا اللَّهُ)
 بولاش يعنى فرشتەلەرنىڭ بوروشچە منافقلارنىڭ جانلارنى آلولارى اوشۇنىڭ سەببلىرى درستلىككە اول
 منافقلار اللهنى آچولاندىرغان نەرسەگە (كفرگە) رسول الله صفتىن ياشورۇڭە رسول اللهغە اطاعت قىلماوڭە
 اياردىلەر (وَكَفَرُوا بِرِضْوَانِهِ) دىڭى اللهنىڭ راضى بولغان نەرسەنى (ايماننى وباشقە عبادتلىرىنى) مكرە

کوردیلر (فَأَقْبَطَ أَعْمَالَهُمْ) بس الله تعالى منافق لارنڭ عمللرینی باطل قیلدی (أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
 مَرَضٌ) یا که کورکملرنده نفاق و کفر آورو ی بولغان آدم لار حساب قیلایلارمو (أَنْ لَّنْ يَخْرُجَ اللَّهُ
 أَضْغَانُهُمْ) الله نڭ رسول الله غه بولغان قلبه صاقلان دشمانلارونی چغارماسسرلغنی (بلدرماسسرلگنی)
 (وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكُمْ) وای محمد عه م اگر بز تلاساک اول منافق لارنی کوردنڭ وقتده تانی تورغان
 دلیل لار برلن تانتورمز (فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمَاهُمْ) بس سین اول منافق لارنی علامت لری برلن تانورسن
 (وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ) دخی سین اول منافق لارنی سوز لری نڭ طریقده تانورسن یعنی منافق لار
 سینڭ حضور کده سویلاسه لر سوز لری نڭ اشاره سیندن بلورسن منافق ایدکلرینی لحن نڭ صواب بولغانی
 بار خطا بولغانی بار صواب بولغانی شول سوزنی آچق ایتمه ایتودن کنایه که دوندرو بو بلاغت
 جهنمدن ماقطاولی شونڭ ایچونده رسول الله (فَلَعَلَّ بَعْضُكُمْ أَنَّهُمْ يُخْفَتُونَ بَعْضًا مِنْ بَعْضٍ) دیگان ایکنچسی یعنی
 خطا بولغان لحن شول اعرابی بوزوب سوزنی صواب دان خطا غه دوندرو (وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ) والله
 تعالی سز نڭ عمللر کزنی بلور بس نیت کزه که قاراب جزا بیرر (وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ
 مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ) دخی سزنی صوغش قیلو برلن دخی باشقه آغر تکلیف لار برلن امر قیلوب امتحان
 قیلورمز سز لردن صوغش قیلغان آدم لرنی دخی صوغش آغرلقنه صبر قیلغان آدم لرنی علم ظهور
 برلن بلگانهز که قدر (وَنَبِّأُوا أَخْبَارَكُمْ) دخی سر لر کزنی ظاهر قیلغانهز که قدر امتحان قیلورمز
 یعنی قابولار کز صوغشده اطاعت قیلور قابولار کز اطاعت قیلماس (أَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ
 اللَّهِ) درستلکده شوندا این آدم لر کافر بولدیلار دخی الله نڭ دیندن خلقنی طیدیلار (وَسَأَلُوا الرَّسُولَ
 دخی رسول الله غه خلاقلق قیلدیلار (مَنْ بَعْدُ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى) اوز لربنه هدايت (حقلق) ظاهر
 بولغان صوکنده بو آدم لر قریظه برلن نضیرلار یا که بدر صوغشده اطعام قیلوچیلار (لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ
 شَيْئًا) بو آدم لر کفر لری هم الله نڭ دیندن طیلولاری سببلی الله غه هیچ نرسه ضرر قیلماسلار (وَسَيُجِزُ
 أَعْمَالَهُمْ) دخی الله اول کشیلر نڭ عمللرینی یوق قیلور (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان
 آدم لر (أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ) الله غه اطاعت قیلکز دخی الله نڭ رسولنه اطاعت قیلکز (وَلَا
 تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ) دخی کافر لر باطل ایتمک نرسه لر برلن مثلا کفر نفاق عجب رباء اذی (ریختو)
 کبی نرسه لر برلن عمللر کزنی باطل قیلما کز (أَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ)
 درستلکده شوندا این آدم لر کافر بولدیلار دخی الله نڭ دیندن خلقنی طیدیلار (ثُمَّ مَاتُوا) مونڭ
 صوکنده اولدیلار (وَهُمْ كُفَّارٌ) اول آدم لر کافر لردر (فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ) بس اول آدم لرنی
 الله یارلقاماس بو آیت هر بر کفری اوزرنده اولسگان آدم حقنه عجم گرچه خاص آدم لر حقنده غنه
 نازل بولغان بولسه ده دخی بو آیت نڭ معنوی دلالت قیلادر کفر اوزرنده اولما کان آدم نڭ باشقه گناه لارونی
 الله نڭ بعض وقت یارلقاوینه (فَلَا تَهْنُوتُمْ وَلَا تَهْزَبُوا إِلَى السَّلَامِ) بس صوغشده ضعیف لنما کز دخی بالباروب
 کافر لرنی صلح قه انده ما کز (وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ) سز کافر لار که غالب لرسز (وَاللَّهُ مَعَكُمْ) دخی الله سز که یاردم

برلندىر (وَأَنْ يَنْزَعَكُمْ أَعْمَالَكُمْ) دىنى اللە سىزنىڭ عمللىرىڭىزنى ضايع قىلماس (إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ) آخىق دىنباىر كىلىكى اويوندىر وفائىتىڭىزدىر (وَأَنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا) واگىرسىز ايمان كىيىتىرساڭىز واللە دان قورقساڭىز (يُوْتِكُمْ أَجُورَكُمْ) اللە سىزگە اجرلىرىڭىزنى بىيرىر يعنى ايمان كىز وتقولالڭىزنىڭ ئىوايىنى بىيرىر (وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ) دىنى اللە سىزدىن بۇيىن ماللارڭىزنى سوراماس بىلىكە زىكۈنىڭ اون دان بىرنىڭ دورتىدىن بىرىنى عىشردە اوندىن بىرنى كىنە سورار يعنى بىيرىرگە قوشار (اِنْ يَسْأَلْكُمْ هَا فَيَعْطَكُمْ تَبَخَّلُوا) اگىر اللە بىتىن ماللارڭىزنى سوراسە (بىيرىرگە امر قىلسە) سىزنى آورايتىور ايدى سىز بۇيىن مالنى بىيرىور بىرلىن سارانلىق قىلىور ايدىڭىز بىيرە آلماس ايدىڭىز (وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ) دىنى بۇيىن ماللارڭىزنى سورادان رسول اللە غە حاصل بولغان دشمانلىق لارڭىزنى اللە چقارار (ظاهىر قىلىور) ايدى لىكن اللە نىڭ حكىمى موفى تلامادى بس سىزنى طاقتىڭىزدە بولماغان نىرسە بىرلىن تىكلىق قىلمادى (هَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ) اى قىطابلار سىز بىوزدىر قىلىنە تورغان صىفتلار بىرلىن صىفت لاندغان آدملىرىسز (تَدْعُونَ لِنَبْتِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) اللە نىڭ بولنىڭ ماللارڭىزنى صرف قىلىوغە ائىدەلىش بولور سىز يعنى ماللارڭىزنى صرف قىلىوغە ائىدەلىگەن آدملىرىسز (فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْغُلْ) بس سىزدىن اللە بولنىنە مال صرف قىلىوغە ساران بولغان لارڭىز بار (وَمَنْ يَبْغُلْ فَإِنَّمَا يَبْغِلْ عَنْ نَفْسِهِ) وكىمدىر اللە بولنىنە مال صرف قىلىوغە سارانلىق قىلىور آخىق اوزىنىڭ ضررىنە سارانلىق قىلىور ياكە اوزىدىن ناشى بىرلىن سارانلىق قىلىور چۈنىكە مال صرف ايتىونىڭ فائىدەسى وسارانلىق نىڭ ضررى اوزىنە قايتىور (وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ) دىنى اللە تعالى سىزنىڭ مال صرف قىلىوڭىزدان موڭسىزدىر وسىز اللە غە محتاج لارسىز بس اللە نىڭ سىزگە مال صرف قىلىور بىرلىن امر قىلىوى اوز فائىدەڭىز اىچۈن اگىر اللە نىڭ سوزىنى توتىسەڭىز فائىدەسى اوزڭىزگە توتىماساڭىز ضررى اوزڭىزگە (وَأَنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ) واگىر سىز اللە نىڭ طاعتىدىن ھىم رسولى نىڭ طاعتىدىن ھىم اللە بولنىدە مال صرف قىلىودان بىوز دوندىرساڭىز اللە سىزنى سىزگە باشقە قوم بىرلىن آلماشدورور يعنى سىزنىڭ اوزڭىزغە باشقە قومنى قويبار (ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ) مونىڭ صوڭىدە اول قومى بىوز دوندىرودە سىزنىڭ كىيى بولماسلار بىلىكە اللە غە قوشقان ائىدە اطاعت قىلىورلار « محمد صلى الله عليه وسلم نىڭ سۈرەسىنىڭ تىرجەمىسى تمام بولدى »

« قىرق سىكىزىنچى سۈرە فتح سۈرەسى مەدىنەدە ائىنگەن يىكرى توقىز آيت »

بىس ————— اللە الرحمن الرحيم

(اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا) اى محمد (صلى الله عليه وسلم) درىستلىككە بىز سىنىڭ اىچۈن مكە شەرىنى ظاهىر آچو بىرلىن آچارىز ياكە كىلاچىك يىلدە مكەنى آچو بىرلىن سىنىڭ اىچۈن حكىم قىلىق مەناسىدە (لِيُغْفَرَ لَكَ اللَّهُ) مكە شەرىنى آچو بىرلىن حكىم قىلىق اللە نىڭ سىنى (كافىرلار بىرلىن صوغىش قىلىوڭ كىفرنى بىترودە واللە نىڭ سوزىنى ائىتىن قىلىودە تورشۈڭ سىبىلى) يارلقاوى اىچۈن (مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ) گىناھىدىن (كىيىمچىلىگىدىن) لك بولغان نىرسەنى ھىمدە صوڭ بولغان نىرسەنى حاصل

بُوتُن كَيْمُچِيلَكُرُنْ بَارَلْغَاو اِيچُون (وَيُتَمَّ نِعْمَتُهُ عَلَيْكَ) دُغى سِيْنَكْ اوزُرْكَا (دِيْنَنى اُسْتَن قِيْلُو بَرَلَن
 هَم سِيْنَكْ پِيْغَمْبَرِلِسْكَا مَلِكْنى قوشو بَرَلَن) نِعْمَتْنى تَمَام قِيْلُو اِيچُون (وَيَهْدِيْكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيْمًا) دُغى
 وَهِيْنى اِيْرِيْشِدُرودِه هَم رِيْاسَت اِشْلَرِيْنى اوتادوِه سِيْنى توغرى يولغِه كوندرو اِيچُون (وَيَنْصُرْكَ اللهُ
 نَصْرًا عَظِيْمًا) دُغى اللهْنَكْ سِيْكَا غَالِب بولغان ياردَم بَرَلَن ياردَم بِيْروى اِيچُون (هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِيْنَةَ
 فِي قُلُوْبِ الْمُؤْمِنِيْنَ) اول الله شوندا بِن الله دَر مۇْمِنْلَرْنَكْ كۆكْلَرِيْنِه ثِبَاتْنى وُقْرَارلَانوْنى اِيْنِدِرْدى كافِرلَرْنَكْ
 كۆكْلَرِيْنِه قورقو تۇشكان وُقْتِدِه مۇْمِنْلَرْنَكْ كۆكْلَرِيْنِه آصِلَا قورقۇشمادى (لِيُزَادُوا اِيْمَانًا مَعَ اِيْمَانِهِمْ)
 مۇْمِنلَر بَقِيْن لَرى اوزَرِيْنِه يَقِيْن نى آرتدِر سونلار اِيچُون يَعْنى اعتقادلارى كۆكْلَرِيْنِه تَمَام اورتاشسَن
 هَم شول اعتقادلارنِدِه كۆكْلَرى تَمَام قَرَارلانسُون اِيچُون ياكِه الله غِه دُغى آخِرَت كُونْنِه اِيْمَانلارى
 آرتسُون اِيچُون (وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) واول الله اِيچوندِر كوكلَرْنَكْ وَيِيْرلَرْنَكْ عسكِرلرى يَعْنى
 هَر قايوسى نَكْ اِشِيْنى تَدْبِيْر قِيْلور بَعْض وُقْت بَعْضْنى بَعْضْنِه اِيْرَكلى قِيْلور بَعْض وُقْت آرالارِيْنِه
 صِلَح تۇشُر ياكِه دِيْنْنِه ياردَم بِيْرونى تِلَاسِه پِيْر اهلنن باشقهلار بَرَلَن دِه (فَرِشْتَه لَر بَرَلَن دِه) ياردَم بِيْر
 مَعْناسِنَكْ (وَكَانَ اللهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا) دُغى الله (تَعِه) بِنْدَه لَرْنَكْ مَصْلَحَت لَرِيْنى بِلرچى هَم تَدْبِيْر نَكْ حَكْمَت
 اِيْياسى بولدى (لِيَدْخُلِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ) مۇْمِن ايرلر بَرَلَن مۇْمْنِه خاتونلارنى كرتوى اِيچُون
 (جَنٰتٍ تَجْرٰى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ) آستلارنن يِلغهلار (صولار) آغاتورغان اوجماخلارغِه (خَالِدِيْنَ فِيْهَا)
 اوجماخلار دِه مَنگوقالغانلارى هَالِدِه يَعْنى الله تَعَالى مۇْمِنلَرنى كافِرلر اوزَرِيْنِه ايركلى قِيْلوتد بِيْرىنى
 قِيلدى مۇْمِنلر بوتد بِيْردِه بولغان نِعْمَت لَرْنَكْ قَدِرِيْنى بَلَب وبونعمت لَرگِه شكرانه قِيْلوب اوجماخ قه كرسونلر
 اِيچُون (وَيُكَفِّرْ عَنْهُمْ سَيِّئٰتِهِمْ) دُغى مۇْمِن ايرلر بَرَلَن مۇْمْنِه خاتونلاردن ياورلقلارنى ارتو اِيچُون
 (وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللهِ فَوْزًا عَظِيْمًا) دُغى بواش يَعْنى اوجماخقِه كرتوب رلن ياورلقلارنى ارتو الله حُضُورنِدِه
 الرِغ سَعَادَت كِه ايرشو بولدى چُونكِه بِنْدَه لَرْنَكْ مَطْلُوبلار بِنَكْ نِهَايَتى دِه شولدر (وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِيْنَ
 وَالْمُنَافِقٰتِ) دُغى الله (تَعِه) مۇْمِنلَرنى كافِرلر اوزَرِيْنِه ايركلى قِيْلوتد بِيْرىنى قِيلدى مُنَافِق (طُشْتَن
 مُسْلِمَان اچسَن كَافِر) ايرلر بَرَلَن مُنَافِقَه خاتونلارنى عَذَاب قِيْلوى اِيچُون (وَالْمُشْرِكِيْنَ
 وَالْمُشْرِكٰتِ) دُغى مُشْرِك (عِبَادَتَدِه اِنَّه غِه شَرِيْكَ بار دِيوچى) ايرلر بَرَلَن مُشْرِكَه خاتونلارنى
 عَذَاب قِيْلوى اِيچُون (الظَّالِمِيْنَ بِاللّٰهِ ظَنُّ السَّوْءِ) اول مُنَافِق وَمُنَافِقَه لار دُغى مُشْرِك وَمُشْرِكَه لَر الله غِه
 ياوز گمان بَرَلَن گمان قِيلوچيلاردى يَعْنى الله ورسولنِه هَم مۇْمِنلَرگِه ياردَم بِيْرماس دِيو گمان قِيلوچيلردر
 (عَلَيْهِمْ دَاوْرَةُ السَّوْءِ) اول مُنَافِقلار وَمُشْرِكَلر اوزَرِيْنِه دَر ياوز گمانلار بِنَكْ دُغى مۇْمِنلَرگِه كُونكان
 نَرسَه لَر بِنَكْ دَاوْرَه سى يَعْنى عَذَاب وَهَلَاكَت مُنَافِقلار بَرَلَن مُشْرِكلى چولغاب آلوچيدِر بَاسَقَه لارغِه
 اوتماس (وَعَضِبَ اللهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ) دُغى الله اول مُنَافِقلار وَمُشْرِكَلر اوزَرِيْنِه آچولاندى هَم آلاَرْغِه لَعْنَت
 قِيلدى يَعْنى آلارنى رَحْمَننن يِرَاق قِيلدى (وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ) دُغى آلار اِيچُون جَهَنْمنى حَاضِرلادى
 (وَسَاءَتْ مَصِيْرًا) اورلَه چَك اورن بولو بوزننن نى ياوز بولدى اول جَهَنَّمَ (وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ)

واول الله ايچوندىر كوكارنىڭ دىيارىنىڭ عسكىرلىرى (وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا) دىنى الله ملىكىنىڭ غالب
 اشنىدە ھىكمەت اياسى بولدى (إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا) درستلىكىدە بىزىنىڭنى اى محمد (عم)
 امتنىڭ اوزىرىنىدە شاھىد ايتىپ ھىم طاعت اوزىرىنىدە سىيۈنچ بىرۈچى ايتىپ گناھ اوزىرىنىدە قورقتۇچى ايتىپ
 يىباردىڭ (لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ) سىزنىڭ (رسول اللهنىڭ ھىم مۇئمىنلارنىڭ گىنە مەناسىنىڭ) اللهغە ھىم اللهنىڭ رسولنى
 ايمان كىتىرۈڭز ايچون (وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ) دىنى دىنىنى ورسولنى قوتلاۋ بىرلىن اللهنى قوتلاۋڭز ايچون
 ھىم اللهنى الوغلاۋڭز ايچون (وَتَسْمَعُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا) دىنى اللهنى كىمچىلىك صىفتلاردان ايرتەدە دىكچەدە
 پاكلاۋڭز ايچون ياكە ايرتەدە دىكچەدە الله ايچون نماز اوڭۇڭز ايچون (إِنَّ الدِّينَ بَيْنَايُغُونَكَ) اى
 محمد (عم) درستلىكىدە شۇنداقىن آدملىرى سىڭا بىيەت بىرلىرى (رضوان بىيەتى مراد) (إِنَّمَا يَبَايِعُونَ اللَّهَ)
 آتچى اول آدملىرى اللهغە بىيەت بىرلىرى (يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ) اللهنىڭ قىدرى مۇھىملىرى بىيەت بىرلىرى
 قوللارى اسنىدەدر بىنى الله تعالى آلارنىڭ بىيەت بىرلىرىنى مەلىدەر (فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى
 نَفْسِهِ) بىس بىرلىرىنى عەھدىن بىزىسە بىس آتچى اول كىشى عەھدىنى اوزىنىڭ ضررىنىدە بوزار بىنى عەھدىنى
 بوزونىڭ ضررى اوزىنىدە قايتۇر (وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ) وىكىمەر آنىڭ اوزىرىنىدە اللهغە عەھ
 قىلغان نىرسەنىدە وفا قىلسە بىنى بىيەت بىرلىرىنىدە وفا قىلسە عەھدىنى بوزماسە (فَسِيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا)
 بىس اول كىشىگە الله الوغ اجرىنى بىرلىرى (بىنى جىننى بىرلىرى) (سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ) اى
 محمد (عم) مەدىيەدىن قايتىدۇڭ صوڭىدە مەدىنە تىرەسنىڭكى بىدوى عربلىرىدىن سىنىڭ سەھبىڭىدىن قالدىلىرى
 آدملىرى سىڭا ايتۇرلىرى (اسلم، جەھىنە، مەزىنە، غفار اعرابلىرى كىيلىرى) (شَعَلْتُنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا) بىزلىرى
 سىنىڭ بىرلىرىگە چىغۇدان بىزنى ماللارمىز واپو جەمەتلىرىمىز شىغلىدىردى دىبوايتۇرلىرى (فَانْتَخَفْنَا) بىس
 بىزنىڭ چىقىمى قالو گناھمىز ايچون اللهدان يارلىقاماق اسنىدە دىبوايتۇرلىرى بىنى مەدىيە يىلنىڭ رسول اكىرم
 اعرابىدىن اوزى بىرلىرى بىرلىرىگە مەككەگە بارىدىنى اسنادى اعرابلىرى بىرلىرىگە بارمادىلار ماللار واهلىرىمىزنى
 قارادۇچى بىس دىبىلىرىدە اما آلارنىڭ قالولارىنىدە سەبب اعتقادلارنىڭ ضەيىقلىكى ھىم قىرىشلىرىنىڭ
 صوغىش قىلىۋىدىن قورقۇ ايدى ماللار واهلىرى شىغلىنى يالغاندىنغە سەبب ايتىدىلىرى رسول اللهنىڭ
 مەقسۇدى صوغىشقا بارىدۇڭ ايدى بىلىكە عەمىرەجى ايچون ايدى (يَقُولُونَ بِالسَّنَةِ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ)
 اعرابلىرى كۆڭلىرىدە بولماغان نىرسەنى تىللىرى بىرلىرى ايتۇرلىرى الله تعالى بىز سوزىنى اعرابىنى اعتىدار ھىم
 استىغفار قىلىۋىلارنىدە يالغانچى ايدىلىرىنى بىلىدۇر ايتىدى (قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا) اى محمد
 (عم) اعرابىكە ايت سىزنىڭ ايچون اللهدان بىر نىرسەنى كىم ملىكنۇر بىنى اللهنىڭ تىلاۋىدىن وقۇسانىدىن
 سىزنى كىم طىيا آلور (إِن أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا) اكر الله سىزگە ضررىنى تىلاسه بىنى رسول الله بىرلىرى مەككەگە
 بارى قالوڭىزغە جىزايىت بولتۇرساڭىز ياكە مغلوب بولساڭىز ياكە مالىكىزغە واهلىكىزگە ضرر ايرىشە
 بولاشلىرىنى الله سىزگە تىلاسه، كىم سىزدىن بولاشلىرىنى طيار الەتە ھىچ كىم طىيا آلماس اللهنىڭ مرادى بولور
 (أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا) ياكە الله سىزگە فائىدە تىلاسه اول فائىدەنى سىزدىن كىم طىيا آلور (بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا

۵۰

برگه بیرماوئز الله بیرماسکه قوشقانلق ایچون توگل بلکه سز برگه غنیمت مالئک اورطاق بولومزغه
 حسد قیلاسز (بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ الْآقْلِيْلًا) بلکه اول اعراب لار دین دن آکلما سلا ر مگر آرغنه آکللو
 برلن آکلارلار یعنی دنیا اشنه گنه آکلارلار یعنی اعراب که خیبر غنیمتندن بیرما و مؤمنلرنک حسدی
 ایچون توگل (قُلْ لِّلْمُخْلَفِيْنَ مِنَ الْاَعْرَابِ) ای محمد عم اعرابدان حدیبیه که بارمی قالوچیلارغه ایت
 (سَتَدْعُوْنَ اِلٰی قَوْمٍ اَوَّلٰی بَاسٍ شَدِيْدٍ) سز بوکون صوغشقه چقمی قالما گزده سزگه شوندا بن زمان کیلور
 اول زمانک منم وفاتم صوئک خلیفه لرم طرفندان قاطی ضرر (عذاب) ایاسی بولغان قوم که آنده لمش
 بولور سز یعنی مسلمه نلک اصحابندن بنوحنیفه قومی برلن ابوبکر الصدیق رضی الله عنه عمار به قیلغان
 مرتد لار برلن صوغش قیلورغه آنده لور سز (تَقَاتَلُوْنَهُمْ اَوِیْسَلُوْنُ) اول قومی اولتر سز یا که مسلمان
 بولورلار بو آیت دلالت قیلادر عرب مشرک لرنن دخی مرتد لردن اسلام برلن قلیچ قنه قبول قیلنوغه
 یعنی آلا ر مسلمان بولورلار یا که اولتر لور لار اما باشقه اهل کتابدن بولغان کافر لردن هم عجم
 مشرک لرنن هم مجوس لردن جزیه ده قبول قیلنه یعنی آلا رنی مسلمان بولماسه لار جزیه تولار که یا صاب
 اولتر می قالدر و درست بولا یا که بو قاطی قوئ ایاسی بولغان قوم دن فارس برلن روم مراد بو آیت
 ابوبکر الصدیق برلن حضرت عمر نلک خلافتنه دلیل بار چونکه حضرت عمر آلا رنی دین که دعوت
 ایتدی (فَاَنْ تَطِيعُوْا يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا) بس اگر سز صوغشقه آنده و چینی قبول قیلسا گز الله سزگه
 کورکام اجر بیرر (وَاَنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ) و اگر سز صوغشقه آنده و چینی آنده و نندن یوز دوندر سا گز
 ننا که موندان بورون یعنی رسول الله زمانک یوز دوندر گز ایدی (يُعَذِّبُكُمُ عَذَابًا اَلِيْمًا) الله سزنی
 رنجتکوچی عذاب برلن عذاب قیلور چونکه سز بووقت ایکی مرتبه صوغشدان قالغان بولاسز (ضعیف لر که
 صوغشقه چغو واجب بولما و حقنک الله تعالی ذکر قیلنا چق آیتنی ایندر دی (لَيْسَ عَلٰی الْاَعْمٰی مَرَجٌ) صوقر کش
 اوزرینه صوغشقه چقما و ده گناه یوقدر (وَلَا عَلٰی الْاَعْرَاجِ مَرَجٌ) دخی آقصاق کش اوزرینه صوغشقه
 چقما و ده گناه یوقدر (وَلَا عَلٰی الْمَرِيْضِ مَرَجٌ) دخی آورو کش اوزرینه صوغشقه چقما و ده گناه یوقدر
 (وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ) و کمدر الله غه هم الله نلک رسولینه اطاعت قیلور (يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرٰی مِنْ تَحْتِهَا
 الْاَنْهَارُ) الله اول کشینی آستندن بلغه لار (صولار) آغا تورغان اوجماخ لارغه گرتتر (وَمَنْ يَّتَوَلَّ يُّعَذِّبْهُ
 عَذَابًا اَلِيْمًا) و کمدر الله نلک هم رسولینک قوشقان اشدن یوز دوندر الله اول کشینی رنجتکوچی عذاب
 برلن عذاب قیلور بو آیت نلک نزولنه سبب شول صوغشدن تغلغ قیلغان آدم لر حقنک قورقنر برلن
 آیت اینگاچ صوغشقه چغارغه کچلری یتما گان ضعیف لار اوبلادیلار برگه ده صوغشقه چقمی قالد قمز
 ایچون قانی عذاب والوغ شلته بولور دیوشوندن صوگ حضرت جبرائیل بو ذکر قیلنغان آیتنی ایندر دی
 مریض جمله سنه بیزگا ک آورو ی باش ایچ آورو کی آورو لار که در هم صوقرلار او شندق آیا قسولار
 قولسزلارده آقصاق لارده کرده ر چونکه مریض دیو آلاتلری واسبابلری سلامت بولوبن آورو ایاسی
 بولغان آدم گده ایتله هم آلنلری اسبابلری بولماغان کشیگه ده ایتله ایکنچی احتمال که بناء عطف دن

تخصیص سوکنده تعمیم مراد بولادر (لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ) تعقیق الله مؤمنلردن راضی بولدی
 (أَذِيبَايَعُونَكَ نَعْتَ الشَّجَرَةِ) آغاچ آسنده سیکایبعت بیردکلی وقتن رسول اکرم حبیبیه یلنده مدینه دن
 چغوب حبیبیه دیگان اورنغه بارب توشکاج امیه اوغلی خراشنی قریشلرگه یباردی قریشلر خراشنی
 کورگاجن اولتررگه قصد قیلدیلر لکن خراشنی اولترودن بعض برآدملر منع قیلدقندن خراش
 سلامت قتلوب قایتدی صوکره رسول الله حضرت عمر مصلحتی ایله حضرت عثماننی یباردی حضرت
 عثماننی قریشلر قبول ایتدیلر هم اوزکاطواف قیلورغه رغصت دیدیلر لکن حضرت عثمان رسول الله غه
 طواف قیلورغه رغصت ایتماسا کزطواف قیلیم دیدی قریشلر حضرت عثماننی حبس ایتدیلر هم مؤمنلرگه
 قریشلر حضرت عثماننی اوترگانلر دیگان خبر اشلدی رسول الله ایتدی بولای بولغاچ بزگه صوغشو
 لازم دیدو صعبه لر نی جیدی رسول الله سمره آغاچی آسنده اولتورغانی حالده صعبه لرگه ایتدی قریشلر
 برلن صوغشورغه اصلاً قاچماسته بیعت بیرکز دیدی صعبه لر همه سی بردن بیعت بیردیلر (فَعَلَمَ مَا فِي
 قُلُوبِهِمْ) بس الله (تعه) مؤمنلرنک کوکملرینه بولغان نرسه نی (اخلاصلارنی) بلدی (فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ)
 بس مؤمنلر اوزرینه قرارنی وثباتنی ایتدیدی (وَأَنَابَهُمْ فَتَقَارَّيَبُوا) دخی مؤمنلرنی یاقین بولغان آچو
 برلن (خیبرنی یا که مکه نی آلو برلن) ثوابلادی (وَمَغَانِمُ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا) دخی کوب غنیمتلر (خیبر
 غنیمت لری) برلن ثوابلادی (الشلادی) اول غنیمت لرنی مؤمنلر آلورلار (وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا)
 دخی الله هراشه غالب وحکمینی رعایه قیلوچی بولدی (وَعَدَكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا) الله سرگه
 خیبر غنیمتندن باشقه کوب غنیمتلر وعده قیلدی اول غنیمتلرنی سر آلورسر (فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ)
 بس الله سرگه بو غنیمت نی (خیبر غنیمت نی) آشقدردی (وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ) دخی سزدن
 آدملرنک (خیبر اهلنی نلک هم اهل خیبرگه یاردم بیررگه کیلگان بنی اسد و غطفان
 قبیله لرنی نلک یا که قریشلرنک) قوللارونی طیدی و کوکملرینه قورقو توشردی (وَلَتَكُونَ آيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ)
 بو آدملرنک قوللارنی سزدن طیبو یا که آشقدرلغان خیبر غنیمتلرنی مؤمنلر شکرانه قیلسنلار یا که
 آلسنلار ایچون هم مؤمنلرگه علامت بولسن ایچون مؤمنلر اول علامت برلن بولاشنک الله دن بولوینی
 بلورلار (وَيَهَبْكُمْ صَرَاطًا مُسْتَقِيمًا) دخی الله نلک سزنی توغری یولغه کوندروی ایچون یعنی الله نلک
 فضلنه اوشانوه هم الله غه اشنی تابشرو بولینه (وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا) دخی سز نلک ایچون ایکنچی
 غنیمتلر بار اول غنیمت لرگه همیشه قادر بولمادکز آلی (قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا) تحقیق اول غنیمت لر برلن
 سرگه اوستنک بیردی اول هوازن یا که فارس غنیمتلری یعنی اول غنیمتلرده تیزدن سرگه بولاچاق
 معناسنده (وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا) دخی الله هر بر نرسه اوزرینه کوچی یتکوچی بولدی (وَلَوْ
 فَاتَكُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا) و اگر مکه اهلندن کافرلر حبیبیه یلنده سز نلک برلن صوغش قیلغان بولسه
 ایدیلر صلح قیلماسه لار ایدی (لَوْ لَوَا الْأَذْيَارَ) البته آرت لارونی دوندرگانلر بولور ایدی یعنی
 جیکل گانلر بولور ایدی (ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا) مونک سوکنده اوزلرینی صاقلی تورغان یاقینی

همه یاردم قیلوجینی تابماسلار ایدی (سُنَّتُ اللّٰهِ الَّتِیْ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِ) موندان الک اوتکان امتارده
پیغمبرارنک صوغشده استن بولولارونی الله ایسکی و اوتکان سنت قیلدی (وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِیْلًا)
وای محمد عه سین الله نلک سننی (عادتی) ایچون اوزگارناونی تابماس سن الله تعالی مکه نلک قهر
و غلبه برلن صوغشوب آچاوی حقنده صلح برلن آچاماوی حقنده ذکر قیلناچف آیتنی ایندردی
(وَهُوَ الَّذِیْ کَفَّ اَبْدَیْهِمْ عَنْکُمْ) ای مؤمنلر و اول الله شوندا این الله در مکه اهلی نلک قوللارونی سزدن
طیدی (وَاَبْدَیْکُمْ عَنْهُمْ) دخی سزنلک قوللار و کزنی مکه اهلندن طیدی (بِیْطَن مَّکَۃً) مکه نلک ایچنده
(مَنْ بَعْدَ اَنْ اَظْفَرْکُمْ عَلَیْهِمْ) سزنی مکه اهلی اوزرینه قدرتی و ابرکلی قیلغاننلک صوکنده قدرتی
و ابرکلی قیلو البته قهر و غلبه برلن آچاوی دیگان سوزینه دلالت قیلادر/ امام شافعی مکه
شهری صلح برلن آچاوی دی بو واقعه حدیبیه ده بولدی دی چونکه ابروچول اوغلی عکرمه بش
یوز عسکر برلن حدیبیه گه کیلدی رسول الله آثار قارش بر قدر عسکر برلن ولید اوغلی خالد
رضی الله عنه تی بیاردی حضرت خالد عکرمه نلک عسکرینی جیکلی هم مکه دیوارلارینه قودوب
کرتدی صوکره اوزی کیری قایندی دی هم بو سوره فتح مکه دن بورون ایندی دی (بیضاوی)
لکن بو حکملر همه سی ماضی صیغه سی برلن ذکر قیلندی بس بو حکملر اظهار غیب ده رسول الله غه
معجزه بولور امتنن خبر بولور هم تفسیر حسین ده ایته بو واقعه حدیبیه ده بولدی دی چونکه کافرلردن یتمش
قدر آدم صعا به لرنی اولنرو نیتی برلن تا ک وقتنک حدیبیه گه کیلکیلر صعا به لریلار غه غالب بولوب بلارنی
توتب آلدیلار رسول الله آزاد قیلوب یباردی دی (الله اعلم بالصواب) (وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِیْرًا) دخی
الله سزنلک قیلغان عمللر کزنی کور و پی بولدی (هُمُ الَّذِیْنَ کَفَرُوا) اول مکه کافرلری شوندا این
آدملرد کافر بولوبلار (وَصَدُّوْکُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) دخی سزنی مسجد حرامدان (طواف قیلودان)
طیدیلار (اَلْهٰنِیْ) دخی مکه گه بیارله تورغان قربانلقدان طیدیلار (مَعْكُوفًا اَنْ یَّبْتَغِ عَمَلَهُ) بوغازلانا
تورغان اورننه ایرشونن طیدیلامش بولغان حالده اول هدی نلک بوغازلانا تورغان اورنی (منی) بس
بو آیت حجتن منع قیلنغان آدم نلک هدی بی بوغازلی تورغان اورونی هر مکه خاص بولوبینه دلالت قیلادر
لکن صاحب بیضاوی ایته معروف اورنی منی معنا سنده باشقه اورنک بوغازلار غه یارام دیگان سوز
توکل بولا رسول الله حجتن منع قیلنغان اورننده بوغازلاماس ایدی دیو حنفی نلک دلیلنی رد قیلادر
(وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُّؤْمِنَاتٌ) اگرده مکه ده مؤمن ایرلر برلن مؤمنه خاتونلار مشرکلر برلن
قاطش موجود بولماسلار ایدی (لَمْ تَعْلَمُوْهُمْ) سزا اول مؤمن ایرلر برلن مؤمنه خاتونلارنی مشرکلر
برلن قاطنا شقانلقلاری ایچون ایمان صفتی برلنگنه بلور بولما دگز ایدی یعنی سز بلمی و تانمی
تورغان مؤمن و مؤمنه لری مکه بولماسه ایدی (اَنْ تَطَّلُوْهُمْ) اول مؤمن ایرلر برلن مؤمنه خاتونلارنی
طابطا و کز نلک (هَلَاکَ اَیْنُوْکُمْ) مکر و هلیگی بولماسه ایدی (فَنُصِیْبْکُمْ مِنْهُمْ مَعْرَۃً) بس اگر هلاک
قیلسا کز آلا طرفندان سزگه گناه و قاطیلیق (کفارت دیت و حسرت کبیلر) ایرشر ایدی (بغیر علم)

بلودن باشقە بولغانىكز خالده هلاك قىلوڭزنىڭ مكر وھلگى بولماسە ايدى يعنى مشركلر آراسىندە
 تورا نورغان مۇمنلارنى تانوماينچە هلاك قىلوڭزنىڭ آلارنى هلاك قىلو بىرلن اوزۇڭزگە گناھ وقايطىقنىڭ
 ايرشوينىڭ قباحىلىگى بولماسە ايدى مەكە اھلىدىن سىزنىڭ قوللارڭىزنى طيىلماغان بولور ايدى معناسىدە
 (لَيْتَغُلَّ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مِنْ يَشَاءُ) مەكەدە بولغان مۇمنلارنى صاقلار اىچون مەكە كافىرلاردىن اللەنىڭ سىزنىڭ
 قوللارڭىزنى طيىبى اللەنىڭ رىھمىتى تىلاگان آدمىنى كىرتى اىچوندىر (لَوْ تَزَيَّلُوا) اگر مۇمنلر كافىرلردىن
 آيرىلغان بولسەلار ايدى (لَعَنَّا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا) مەكە اھلىدىن كافىر بولغان آدمىلارنى
 رىختىكوجى عذاب بىرلن عذاب قىلور ايدىك (اذْجَعَلْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا) اى محمد (عەم) شول وقتى ايسىكە
 تۇشۇر اول وقتى كافىر بولغان آدمىلر قىلىدىلار (فِي قُلُوبِهِمْ) كوكىللىرىدە (الْحَمِيَّةُ حَمِيَّةُ الْجَاهِلِيَّةِ) حقنى بلودن
 طياتورغان نادانلىق غىرتى بولغان غىرتى دىكارلىقنى (فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ)
 بس اللەتعالى رسولنە ھم مۇمنلرگە ثباتى دوقارنى اينىردى رسول اكرم صلى الله عليه وسلم ھىپىيەگە
 كىلىگىچ قىرىشلر آرالاردىن صايلاپ عمر وداغلى سەيلنى عبد العزى اوغلى ھويىطبىنى حفص اوغلى
 مكرزنى يىباردىلر محمد (عەم) گە ايتىكز بويىل مەينەگە كىرى قايتىتوب كىتسون كلاچىك يلغە اوچ كون
 مەكەگە كىلوب طواف قىلورغە رىخت ايتەمز دىو رسول اللەغە شول طريف ايتىدىلر رسول اللە راضى
 بولدى آرالاردىنە عەھنامە يازماق بولىدىلار رسول اللەھىزىرتى على گە يازارغە قوشىدى « بسم الله
 الرحمن الرحيم » دىوباشىد باز دىدى قىرىشلردىن بو اوچ كىشى بىز بوسوزنى بىلىمىز « بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ » دىو
 باز دىدىلر يەندە رسول اللە ايتىدى اى على « هَذَا مَا صَلَّحَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ أَهْلُ مَكَّةَ » دىوباز دىدى يە
 بوقرىش ايلچىلرى ايتىدىلر اگر بىز سىنى اللەنىڭ رسولى دىوبىلساك ايدى بىت اللەدە طواف قىلودان
 سىنى طىماس ايدىك ھم سىنىڭ بىرلن صوغىشە قىلماس ايدىك دىدىلر « هَذَا مَا صَلَّحَ عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ
 أَهْلُ مَكَّةَ » دىوباز دىدىلر رسول اللە ايتىدى اى على آلار تىلاگانچە ياز « فَأَنَا أَشْهَدُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ وَأَنَا
 مُحَمَّدٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ » دىدى مسلمانلارنىڭ بواشكە غىرتلرى تىكىلدى وصوغىشماقنى بولىدىلار اللەتە
 كوكىللىرىنە يوشاقلىق وقرار اينىردى (وَالزَّمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى) دىى مۇمنلرگە اللە تىقوالق سوزىنى
 لازم ايتىدى يعنى شھادت كىلمەسنى ياكە ھىلق كىلمەسنى ياكە بسم الله الرحمن الرحيم محمد رسول الله
 دىگان سوزىنى (وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلُهَا) دىى مۇمنلر بو تىقوالقغە سىب بولغان سوزگە لايىق راق
 واهلىراك بولىدىلار باشقەلاردان (وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا) دىى اللە (تە) ھەرنەسەنى بلوچى بولدى بس
 ھەرنەسەگە نەرسە اھل ايدىكى دە بلور اللەتە ھەرنەسەگە نەرسە بولور كىتارو شرط بولۇقنىڭ ذكر قىلناچىق
 آيتى اينىردى (لَقَدْ صَدَّقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الْرُؤْيَا) تىقىق اللە اوزىنىڭ رسولىنىڭ تۇشىنى راست قىلدى
 (بِالْحَقِّ) كەملىك بىرلن كورگان تۇشنىڭ راست قىلدى اول ھىكىمت شول ايماننى قوي بولغان آدم
 بىرلن ايماننى ضعيف آدمنى آيرونى قصد قىلور (لَنَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ) قىسم ايتىب ايتەنەن مسجد
 حرامغە كىلاچىك يىلە كىرسىز (اِنْ شَاءَ اللَّهُ) اگر اللە كىرۇڭىزنى تىلاسه (آمَنِينَ مُخْلَقِينَ رُؤُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ

امىن بولغانىكەن حالەدە دىنى باش ساچلارنى كىتىرگەن كىشى قىسقاتتىكەن حالە (لَا تَغَاوُنَ) قورقماغانىكەن حالە (فَعَلَمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا) بس اللەنىڭ سىزىلماگان نەرسەنى (مەكەگە كىرىپ بىر يىل كىچىككەن دەپ بولغان حكىمىنى) بىلە (فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتَعَاوُنًا) بس اللەمكەنى آچۇدان ياكە مەكەگە كىرىپ باشقە ياقىن آچۇنى (خېبرىنى آلۇنى) تەقدىر قىلۇى بو آيت نەزولنە سەبب شول رسول اللە بىر قەتەر تۇشنىدە اوزىنىڭ ھەم سەھابەلىرىنىڭ امىن بولغانلارنى قورقماغانلارنى حالە مەكەگە كىرىپنى كوردى ھەرقايسى ساچلارنى كىتار دىلەر ۋە قىسقاتتىلار بو تۇشنى سەھابەلەرگە سويلادى سەھابەلەر شادلاندىلار ھەم پۇرۇقە بوپ بولادى بولگان قىلدىلار رسول اکرم ھەدىيەگە بارغاچ مشرۇكلارنىڭ طوافدان مەنە قىلدۇلارنى سەببى كىلاپك يەنە قەدەر مشرۇكلەر بىرلەن صلح قىلۇپ قايتىدى (صلح ھەدىيە شول) شۇنداق سولۇق سەھابەلەرنىڭ بەئىسى ايندىلەر اللە بىلەن قەسەم ايتىپ ايتەمىز ساچلارمىزنى كىتارمادىكە قىسقاتتىمادىكە بىت اللەنى كورمادىكە دىدىلەر شۇنداق سولۇق بو ذىكر قىلغان آيت ايندى يەنى رسول اللەنىڭ تۇشى راست لىكىن سىز ئايدىلەر خۇطۇ قىلدۇر بو تۇشنىڭ مۇجىبى بوپ بولادى بو تۇشنى قىلدۇر مەناسىدە اللە تەئە اسلام شىراقتى ۋە اسلام دىنىنىڭ بۇن باشقە دىنلەرگە ئاستىن بولۇى ھەم سەھابەلەرنىڭ فضىلىنى ھەقىقەتەن ذىكر قىلغانچە آينىنى اينىردى (هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ) اول اللە (تەئە) شۇنداقىن اللەدەر اوزىنىڭ رسولنى ھەقىقەتەن بىرلەن ھەم ھەق بولغان دىن (اسلام دىنى) بىرلەن يباردى (لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ) اسلام دىنىنى بۇن دىن اوزىرىنە ئاستىن قىلۇى ايچۇن يەنى باشقە دىنلەرنىڭ ھەق بولغانلارنى نەسخ قىلۇ (آلماشۇرۇ) بىرلەن ۋە باطل بولغانلارنى باطل قىلۇ بىرلەن بۇن دىن اوزىرىنە ئاستىن قىلۇى ايچۇن (وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا) دىنى ۋەقە قىلغان نەرسە سىنىڭ شەكىلسىز بولۇپ ياكە رسول اللەنىڭ پەيغەمبەر بولۇپ يەنە شاھىد بولۇپ يوزىمىن اللە بىندى مۇنىڭ سۆيىدە اللە تەئە رسولنى بىيان قىلۇپ ايتەدەر (مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ) مۇھەممەد (صلى اللە تەئە ۋەلىھى وسلم) اللەنىڭ دىن ئايرىتار ايچۇن يبارگان اياچىسىدەر ۋە پەيغەمبەرىدەر اللە تەئە سەھابەلەرنىڭ مەنەقەبلىرىنى ۋە فضىلىلىرىنى بىيان قىلۇپ ايتەدەر (وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ) دىنى مۇھەممەد (ھەم) بىرلەن بىرگە سەھىبتىش بولغان آدمىلەر (يەنى بۇن سەھابەلەر) كافرلەر اوزىرىنە قاتىللار شەھىتلىرىدەر (رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ) اوزى آرا لارنىڭ شەھىتلىرى ۋە مەھمۇتلىرىدەر بوسى سەھابەلەرنىڭ بىندەلەر بىرلەن بولغان مەنەقەبلىرى اما اللە تەئە بىرلەن بولغان ھاللىرى (تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا) اول سەھابەلەرنى كوررسون سىن ركوع قىلۇچىلار ۋە سەجدە قىلۇچىلار (يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا) اللەدن فضلنى دىنى رىضالغىنى استاگانلىرى حالە (سَيَمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ) اول سەھابەلەرنىڭ سەجدە اثرىدىن بولغان حالە يوزلىرىدەر يەنى ماڭلاي لارنىڭ ھالەت سەجدە اثرىدىن بولغان بو آيت بۇن سەھابەلەرنىڭ مەنەقەبلىرى ھەقىقەتەن لىكىن بەئى مەفسىرلەر ھەرقايسى دورت خەلىفەدەن بىرسەنە اشارت دىگانلەر مۇشۇ (وَالَّذِينَ مَعَهُ) ابو بىكر الصدىق غە اشارت چۈنكە ابو بىكر رسول اللە بىرلەن جەپل ئوردەگى چۆردە بىرگە بولدى ھەم سەفەردە ۋە ھەزرىدە كۆپ ۋەقت بىرگە بولدى (أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ) ھەزرىت ھەمىرگە اشارت چۈنكە ھەزرىت ھەمىرگە كافرلەرگە بىك قاتى بولدى (رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ) ھەزرىت ھەمىرگە اشارت چۈنكە ھەزرىت ھەمىرگە

غایت شفقتی و ادبلی بولدی (تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجْدًا) حضرت علی گه اشارت چونکه حضرت علی عابد و زاہد راکع و ساجد بولدی لکن بو کورکام صفت لار هر بر صعبه ده نابلیق ایچون هر برس حقنه بولوی مناسب راک (ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ) بو ذکر قیلنغان صفت لار صعبه لرنگ تورانیگی صفت لاریدر (وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ) دخی صعبه لرنگ انجیل ده گی صفت لاریدر (كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْئَهُ) یافراق اوچینی چقارغان ایگن کبیر (فَازَارُهُ فَاسْتَفْظَفَاسْتَوَى عَلَى سُوْقِهِ) بس اول ایگن نچکه یافراغنی قوتلادی بس اول یافراق قالونایدی صوکره صابی اوزرینه توغری باصوب توردی (يُعْجِبُ الزَّرْعَ) اول ایگن قویلغی هم قوتی و قالونلغی هم قاراوده کورکاملگی سبیلی ایگن ساچوپیلرنی عجب لندرر شونک کبی صعبه لرده اسلام نلک باشنده بیک آز ایدیلر صوکره کوبایدیلر و قوتلاندیلر ایشلری ترقی ایتدی بون آدم عجب لندی (لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ) الله تعالی صعبه لرنی آرتولارنده و ترقی ایتولارنده ایگن گه اوخشانندی صعبه لرگه کافرلرنی آچولاندرو ایچون (وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ) الله (تعده) صعبه لر جنسنن ایمان کیتربیک ایزگو عمل قیلغان آدملرگه وعد قیلدی (مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا) یارلقاونی دخی الرغ اجرنی (اوجماغنی) (فتح سوده سیناگ ترجمه سی تمام بولدی)

(قرق توفزنجی سوره حجرات سورہ سی مدینہ ده اینگان اون سیکز آیت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدملر (لَا تَقْدُمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ) ایشلردن هیچ بر ایشی الله هم رسول الله حضورنگ الک قیلماگز یعنی الله هم رسول الله حکم قیلماسدان بورون بر ایشیه قطع قیلماگز (وَاتَّقُوا اللَّهَ) دخی حکمنه خلاقلق قیلوده الله دن قورقگز (إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) درستلک الله سونلک سوزلرگزنی ایشلرگزنی بلوچیدر ایشلرگزنی بولویتنلک نزولنه سبب شول امام حسن نلک روایتنه بناء بروقتن قربان عیدی کوننگ خلق عید نمازندن بورون قربانلارنی بوغازلادیلار شوندان صوگ بو آیت ایندی رسول الله خلقغه قربانلارونی قایتادان بوغازلاو برلن امر قیلدی یعنی ایکنهی قربان بوغازلاگز دیدی خلقنگ عید نمازندن الک قربانلارنی بوغازلاولاری فطر صدقه سنه قیاس برلن ایدی چونکه فطر صدقه سنی عید نمازندن بورن بیرو مستحب بس بو روایتگه بناء بو آیت امام اعظم نلک شهرده عید نمازندن بورن قربان بوغازلاو درست توگل دیگان سوزینه دلیل بولادر اما قزیه لرده درست اما حضرت عائشه نلک روایتنه بناء بو آیتنگ نزولنه سبب حضرت مسروق ایتنه شک کوننده حضرت عائشه قاطنه کردم حضرت عائشه جاریه سنه ایتدی بو آدمگه بالاجر ذبو مین روزهن دیدم حضرت عائشه ایتدی بو شک کونینگ روزهننن الله تعالی طیدی هم بو حقه آیت ایندردی دیو حضرت عائشه سوزینه قاراغانده بو آیت شک کونی نلک روزهننن نهی حقنه بولادر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدملر (لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ) پیغمبرنگ تاوشی اُستنه تاوشلارگزنی کوتارماگز یعنی پیغمبر برلن سویلاشماگز آنلک تاوشندان آرتق قیقروب سویلاشماگز

(وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ) دى پيغمبرگە سوز بىرلن قىقماڭز (كَجَهْرُ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ) بىعضىڭىزنىڭ بىعضىگە قىقروى كېيى بلگە سويلاشكاندە تاوشلار كىزنى پيغمبر تاوشىدىن آقروندىراق قىلىڭز ياكە رسول اللەغە اسمى بىرلن (محمد دېر) دى كىيەسى بىرلن (ابوالقاسم) دىو ئىدا قىلماڭز بلگە پيغمبر ياكە رسول دىو ئىدا قىلىڭز معناسىدە (أَنْ تَغْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ) عمللىرىڭىزنىڭ بوققە چىقوندان قورقو ايچون حالبوكم سز عمللىرىڭىزنىڭ يوققە چىقونى بىلماسىز قىس اوغلى ئايتنىڭ قولاغى آور اشىدەردى ايىدى اوزى بىك قىقروب سويليدىرايدى بو آيت اينگاچ رسول اللە حضورىنە بارماس بولدى رسول اللە ئايتنى ازلاتىدى ھم چاقىرتىدى ئايت كىلىگاچ ايتىدى اى اللەنىڭ رسولى سىڭا بو آيت ايندى مېن قىقروب سويلاشە تورغان ايرىم ا گر سىنىڭ حضورغا كىلسام قىقروب سويلاشسام عملنىڭ باطل بولوندىن قورقامن شول سببلى حضورغا كىلمى يوريم دىدى رسول اللە ايتىدى بو آيت تىختە سىن كرىس سىن ايزگولك بىرلن تركلك قىلاس ايزگولك بىرلن اولرسىن ھم سىن اوچماخ اھلىدىن سىن دىدى موندىن فەم لىدى رسول اللە حضورىدە غورلاوطرىقى بىرلن ياكە رسول اللەنى استىغفاف طرىقى بىرلن قىقروب سويلاونىڭ ياراماوى (أَنْ الَّذِينَ يَغْضُونَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ) درستلىككە شونداين آدملىر رسول اللە حضورىدە ادب صاقلان ايچون ياكە اللەنىڭ طيوندان قورقو ايچون تاوشلارونى توبان آقرون قىلورلار (أُولَئِكَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَلِلَّهِ قُضِيَ) بو صىقتە بولغان آدملىر اللە كوڭللىرىنى تىقوالى ايچون صاف قىلغان آدملىردى ياكە اللە كوڭللىرىنى تىقوالى ايچون امتىعان قىلغان آدملىردى معناسىدە (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ) اول صىقتىلى آدملىرگە اللەدان يارلقاو دى الوغ اجر باردر (أَنْ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ) درستلىككە شونداين آدملىر سىڭا ھىجرەلرنىڭ طىشندان قىقرورلار (أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ) اول آدملىرنىڭ كويىسى عقللى بولماسلار چونكە عقل حسن ادبى تلى بىگرا كىدە پيغمبرىك مىنسىدە بولغان آدم بىرلن بو آيت بنوتىمىڭىز بىعض اشرافى ھقىدە ايندى آلار يىتمىشلىب آدم بىرلن قىلولىدە وقتىدە رسول اللەغە كىلىلر رسول اللە خاتونلارىنىڭ بىعضىنىڭ ھىجرەسىدە ايندى ھىجرە طىشندان قاطى طاوش بىرلن رسول اللەغە قىقردىلار (وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ) واگر ھىجرە طىشندان قىقروچىلار سىنىڭ اوزلىرىڭىزنىڭ ياننى چىققان وقتىڭا قدر صبر ايتىب تورسالار ايندى (لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ) البتە آشىب قىقروندان آلار ايچون صبر ايتىب ايزگوراك بولور ايندى (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) واللە (تە) گناھلارنى يارلقاغوچى ھم رەھمەت قىلغوچىدىر بىنى رسول اللەنى الوغلاونى قويى ادبىزلىك قىلوچىلارنى دە نصىحت قىلوى بىرلن گنە كفايە لىدى اللە تە فاسق (ياوز آدمنىڭ) خىبرىردى وقتىدە تىكشىرو نىوش بولوققىدە ذكر قىلماچى آيتنى اينىردى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىنگان آدملىر (أَنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ) اكر سىزگە ياوز آدم بىر خىبرى كىتسى كىرك نىندى ياوز آدم بولسون وكىرك نىندى خىبر بولسون (فَتَبَيَّنُوا) بس اول فاسقنىڭ خىبرىنى تىكشىرڭز وھال ظاھر بولغانغە قدر توقتاب توروڭز (أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ) نادانلىق بىرلن بىر قومگە ايرىشوڭز مكروھ بولغانلىق ايچون بىنى بىر قومنىڭ ھاللىرىنى بىلمىنچە اول قومگە يارلاق قىلورغە

قصد قیلوئز یاراماس اش بولغانلقل ایچون (فَتَّصِبُوا عَلٰی مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ) بس قیلغان نرسه کزگه ادکنوچیلر بولوب اورلرسز بو آیت نزولنه سبب شول رسول اکرم بروقتک عقبه اوغلی ولیدنی بنوالمصطفی غه واجب صدقه لارونی آلورغه یباردی عقبه اوغلی ولیدنک بنوالمصطفی غه قیلغان جنایتی بارایدی عقبه اوغلی ولید بنوالمصطفی غه بارغاچ الوغلاب قارشى آلدیلار لکن ولید اوزى نك جنایتی سببلى اولتررگه کیله لر دیوقورقدی شوندان صوگ صدقه لارونی صورامای ونی ایچون کیلیدکنی ده ایتمای رسول الله غه کیری قایتدی هم رسول الله غه یالغانلادی زکوة صدقه سنی بیرمادیلر اوزلری مرتد بولغان لار مینی اولترما کچی بولدیلار دیدی رسول الله بنوالمصطفی برلن صوغشونی قصد قیلدی شوندان صوگ بو آیت ایتمی رسول الله : اقعہ فی تیکشورگه ولید اوغلی حضرت خالدنی یباردی حضرت خالد باروب تیکشردی هم س دینلرنده ثابت زکوة لارونی بیردیلر (وَأَعْلَمُوا أَنَّ فِیْکُمْ رَسُولًا) دخی بلسکز درسنلسکده سز نك اچکزدہ الله نك رسولی باردر (لَوْ یُطِيعُکُمْ فِی کَیْمَرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُمْ) اگر الله نك رسولی اشلردن کوبسنده سزگه اطاعت قیلسه یعنی سز نك فکرکز بوینچه اش قیلسه سز آغرلق غه وهلاککگه توشر ایدکز یعنی صحابه لر نك بعضی بنوالمصطفی برلن صوغش قیلو فکرینی هم عقبه اوغلی ولیدنک سوزینی تصدیق قیلوینی رسول الله غه آکلاتدیلار الله تعالی شونی رد قیلوب بو آیتنی ایندردی (وَلَکِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَیْکُمُ الْإِیْمَانَ) ولکن الله سزگه ایمانی سیوکل قیلدی (وَزَیَّنَهُ فِی قُلُوبِکُمْ) دخی ایمانی کوکللرکزدہ زینتلی کورکام قیلدی (وَکَرَّهَ إِلَیْکُمُ الْکُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْیَانَ) دخی سز نك اوزرکزگه کفرنی دخی الله نك اطاعتندن چغونی دخی گناهلارنی مکروه قیلدی الله تعالی بو آیتده بنوالمصطفی برلن صوغشونی عقبه اوغلی ولیدنک سوزینی تصدیق قیلونی معقول کورگان صحابه لر نك عندرینی بیان ایتدی یعنی صحابه لر نك ایچون افراط سیولری وکفرنی آرتق مکروه کورولری بنوالمصطفی برلن صوغشنی ولید سوزینی تصدیقنی معقول کوروگه یوکلادی (أُولَئِکَ هُمُ الرَّاشِدُونَ) بو صفتده بولغان صحابه لر آلار حق بولغه ایرشوچیلر (فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً) بو ایمانی محبتلی قیلو وکفرنی مکروه قیلو الله دن فضل ایچون دخی انعام ایچوندیر (وَاللَّهُ عَلِیْمٌ حَکِیْمٌ) دخی الله مؤمنلرنک حاللرینی بلوچیدر دخی فضلنده وانعامند حکمت ایاسیدر الله تعالی حقلنده بولغان املدن باش تارتوچی آدمنی اولترورنک واجب بولوی حقنده ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (وَأَن طَافَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِیْنَ اقْتَتَلُوا) واگر مؤمنلردن ایکی جماعت صوغش قیلسالار (فَاصْلَحُوا بَیْنَهُمَا) بس بو ایکی جماعت آراسنی اصلاح قیلکز یعنی وعظلائز الله نك حکمنه چاقرکز اگر قبول ایتسه لر بیک یغشی (فَإِنْ بَغَتْ أَحَدُهُمَا عَلَی الْأُخْرٰی) بس اگر وعظنی هم الله نك حکمنه چاقرونی قبول قیلماسه اگر ایکی جماعت نك ایکنچسنه ظلم وجبر قیلسه (فَقَاتِلُوا الَّتِی تَبْغِی حَتَّى تَفِیءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ) بس سز ظلم وچبر قیلغان جماعتنی اولترکز الله نك قوشقان اشینه و حکمنه قایتقان لارینه قدر (فَإِنْ فَاَتَتْ فَاصِلُهُمَا بَیْنَهُمَا بِالْعَدْلِ) بس اگر ظلم وچبر قیلوچی جماعت صوغشقاننک صوگنده

اللہ نىڭ قوشقان اشىنە ومكمنە قايتسە بس بوايىكى جماعت آراسى توغرىلىق بىرلن اصلاح قىلىڭز
 يعنى اللہ نىڭ مكمنە موافق وھېچ بىر جماعت كە ضرر قىلماي اصلاح قىلىڭز (وَأَقْسُوا) دىنى ھىراشە
 توغرى بولوڭز (إِنَّ اللَّهَ يُعِبُّ الْمُقْسِطِينَ) درستلىككە اللہ توغرىلىق قىلوچىلارنى دوست كورر بوايتىڭز
 نزولنە سبب شول رسول اكرم بىر وقتىدە انصاردان بعضىنىڭ مجلسىدە باروب ايشاك اوزرىنە
 آملاتغانى حالە توقتادى رسول اللہ نىڭ ايشاگى بول ايتىدى أبى اوغلى پورتنى توتىدى ايشا كىشى
 يبار بولى نىڭ قىباح ايسى بزنى رىجتە دىدى رواھە اوغلى عبد اللہ ايتىدى واللہ رسول اللہ نىڭ
 ايشاگى نىڭ بولى سىنىڭ مِسْكَ ايسىڭىدە خوشراق دىدى رسول اللہ اوتىب كىتىدى رسول اللہ كىتكاچ
 سۆز كوبايدى سوغىدىلر و قىغىدىلار ابى بىرلن عبد اللہ بن رواھە نىڭ قولى يعنى اوس بىرلن خُزْرَج
 قىبىلە لرى كىلدى بىك قاتلى صوغىدىلار يعنى طىياقلار بىرلن ياكە قوللار و باشماقلار بىرلن صوغىدىلار رسول اللہ
 كىرى قايتوب آرالارنى اصلاح قىلدى حلقىدە بولغان امام نىڭ اطاعتىدىن چىققان آدمگە باغى دىلر
 بس بوايتىدە باغىنى قىل نىڭ وجوبىنە دلالت بار بىضاوى اياسى ايتە بوايتىدە باغىنىڭ مۇمن بولىنە
 ھىم صوغىدىن توقتاسە اولتۇرگە تىوش بولماغە دلالت باردى كشاف اياسى بوروشچە بيان ايتە مسلمانلاردىن
 بولغان ايىكى جماعتنىڭ صوغىشۇي ظلم طرىقتە بولور ياكە آرالارنىدە بىر شىبھە ايچون بولور اكر ظلم
 طرىقتە بولسە آرالارنى اصلاح تىوش اكر اصلاحنى قبول قىلماسەلار صوغىشۇ تىوش اكر آرالارنىدە
 بولغان شىبھە ايچون بولسە اول شىبھە نى دىللىلر بىرلن يبار و تىوش شىبھە نى يبار كاپدە توقتاماسەلار صوغىشۇ
 تىوش دى امام حقدىن مراد عادل وعاقىل بالغ و آزاد بولوب قۇرىش نىسلىدىن بولغان امام مراد امامنى
 رسول اللہ دىن فن بىرلن ياكە اوزىنىڭ آلدىداغى امام دىن ياكە بىيەت بىرلن ثابت بولورغە كىرك باغى نىڭ
 حكم لرى قىتە كىتابلارنىڭ مذكور آندىن قارالسون بىر تورلى تفسىردىن تىوشلى قىدرىنى چوبلاپ يازدق
 (أَمَّا الْمُؤْمِنُونَ أَخَوَةٌ) آخىق مۇمن لىر ھىر بىرسى قىردىلاردىن يعنى بۇتن مۇمن نىڭ آراسىدە آناھكمنە بولغان
 بىر اصلغە (حَبِوَةٌ اَبَدِيَّةٌ نِى مَوْجِب بولغان ايمان غە) منسوب بولولارى جەتتىدىن قىردىللىك بار (فَأَصْلَحُوا
 بَيْنَ أَخَوِيكُمْ) بس قىردىلرڭز آراسىنى تۇزك قىلىڭز (وَاتَّقُوا اللَّهَ) دىنى حكمنە خلافت قىلودە اللہ دىن قورقۇڭز
 (لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ) اللہ دىن قورقۇڭز اوزرىنە رحمت قىلىنىش بولوڭز ايچون (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى
 ايمان كىتىرگان آدملىر (لَا يَسْخَرُونَ مِنْ قَوْمٍ) بىر قوم ايكنچى قوم دىن مسخىرە قىلماسون (عَسَى أَنْ يَكُونُوا
 خَيْرًا مِنْهُمْ) اللہ حضورنىدە مسخىرە قىلىنىش قوم نىڭ مسخىرە قىلوچى قومدىن ايزگوبولولارى ياقىندىر (وَالنِّسَاءُ
 مِنْ نِسَاءٍ) دىنى خاتونلار خاتونلاردىن مسخىرە قىلماسون (عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُمْ) مسخىرە قىلونىش
 خاتونلارنىڭ اللہ حضورنىڭ مسخىرە قىلوچى خاتونلاردىن ايزگوبولوى ياقىندىر يعنى مۇمن ايرلارنىڭ ومۇمنە
 خاتونلارنىڭ بعضى بعضىدىن مسخىرە قىلماسن چونكە مسخىرە قىلىنىش آدم بعض وقتىدە اللہ حضورنىدە
 مسخىرە قىلوچى دىن ايزگوبولور (وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ) دىنى اوزىڭزنى عىيلا ماڭز يعنى مۇمنلىر بعضى بعضىنى
 عىيلە ماسن بۇتن مۇمن بىر جان و بىر تىن ھكمنە (وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ) دىنى بعضىڭز بعضىڭزنى ياوزلق بىرلن

(قوشام آت) برلن اندهما ئۆز (بِئْسَ الْأَاسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ) ايمانغه كردكلرى و ايمان برلن شهرت تابدقلارى. سوئنده بوزقلق برلن ذكر قيلنمش بولولارى مؤمنلر ايچون نى ياوز دكردر موندن مراد مؤمنلرگه كفرنى فسقنى نسبتىڭ قباحى بولويى بلدر و بو آيتنى حين قزى حضرت صفيه حقنده ايندى ديگانلر حضرت صفيه بروقتلر رسول اللهغه كىلىدى و ايتتى اى الله نلڭ رسولى ميڭاغاتونلر ايكى يهودىدىن طوغان يهوديه (جَبْرِى قزى) ديو ايتته لر ديدى رسول الله ايتتى سىن خاتونلارغه منم آتام (هارون) آتام برلن برتوغمه قردشم (موسى) ايرم محمد (عهم) ديو ايتما دككى ديدى (وَمَنْ لَّمْ يَتَّبِعْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ) و كماردر الله طيفان اشلردن توبه قىلماسلار اول كشىلر ظالملردر يعنى طاعت اورننه گناهنى قويو سببلى ظلم قىلوچيلارد (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كيترگان آدملر (اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ) ظن نلڭ كو بسندن صاقلانڭز يعنى ظن دن بر چيپته بولانڭز تأمل برلن اول ظن نلڭ نيندى قبيله دن بولوى بلنگانگه قدر يعنى ظن حرام مى علالمى چونكه ظن نلڭ ايارو واجب بولغانى بار مثلاً عملياتده دليل قطعى بولما دغنده ظن برلن عمل قىلنه دغى اللهغه حسن ظن كىى هم ظن نلڭ حرام بولغانى بار اعتقادلارده ظن گه ايارو كىى دغى دليل قطعى گه مخالف بولغان ظن گه ايارو مؤمنلرگه ياوز ظن قىلو كىى دغى ظن نلڭ مباح بولغانى بار دنيا اشلرنلڭ ظن كىى (إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ أَثَمٌ) درستلىكك ظن نلڭ بعضى گناهدر (وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا) دغى مسلمانلار نلڭ عيبلردن نيكشما ئۆز دغى بعضنڭز بعضنڭزنى غيبت قىلماسن يعنى بعضنڭز بعضنڭزنى آرتنده باوزلف برلن ذكر قىلما ئۆز (أُحِبُّ أَحَدَكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَعْمَ أَخِيهِ مَيْتًا) اياسنڭز بركنڭز قرداشى نلڭ ايتنى اولاكسه بولغانى حالده آشاونى ياراتورمى (فَكَرِهْتُمُوهُ) قرداشنڭز نلڭ ايتنى اولاكسه بولغان حالده آشا ئۆز ديو آلدڭزغه كيترلسه البته مكروه كوررسز هم مكروه كورونڭزنى انكارده قىلا آلماسسز (وَاتَّقُوا اللَّهَ) طيفان نرسه سنده الله دان قورقنڭز (إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ) درستلىكك الله طيفان نرسه سنده قورققان و گناه سندن توبه قىلغان آدم نلڭ توبه سنى قبول قىلوچيدر هم آكار رحمت قىلوچيدر (يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى) اى آدملر بززنى اير برلن خاتوندان (آدم عهم برلن حواء عهم دان) ياراتىق يا كه هر برنڭزنى آتا برلن آنادان ياراتىق معناسنده بس نسب برلن ماقنا شوڭزغه سبب يوق (وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ) دغى سزنى براصللغه منسوب بولغان الوغ جماعتلر قىلىق هم قبيله لر قىلىق نسب طيفملارى آلتى ايلڭ بيوكى شعب آنلڭ ايچنه كوب قبيله لر كره آنسنان توبن راڭى قبيله آنلڭ ايچنه كوب عماره لر كره آنسنان توبن راڭى بطن آنلڭ ايچنه كوب فغزلر كره آنسنان صوڭ ايلڭ توبان فصيله بس رسول الله بابالارندان خزيمه شعب بولا كنانه قبيله بولا قىرىش عماره بولا قىمى بطن بولا هاشم فخن بولا حضرت عباس فصيله بولا (لَتَعَارَفُوا) الله سزنى شعب لر و قبيله لر قىلوي تانوشما قلفنڭز ايچون يعنى بعضنڭز نلڭ بعضنڭزنى تانوي ايچون ماقنا شوهر ايچون توكل (إِنْ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتِّقَاتُكُمْ) درستلىكك سز نلڭ الله حضورنڭ حرمتلىرا كسڭز الله دان قورقچىراغڭزدر چونكه نفسلر نلڭ كمالته كى ايرشوى آدم لر نلڭ

بىرسىنىڭ ايكىچىسىدىن آرتۇقلىقى البتە تَقْوَالَف سىبىلى بولا شۇنىڭ اىچۇندە رسول الله (مَنْ سَرَهُ أَنْ
 يَكُونَ أَكْرَمَ النَّاسِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ) دېيىش يەنى بىر كىشىنى آدمىلارنىڭ حىرمانلىرىغا بولۇشادان نەرسە
 اول كىشى الله دان قورقسۇن مەناسىدە (أَنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ) دىستىلىكە الله سىزنىڭ ظاھىرىنى ھەم باھىرىنى
 بلۇچىدىر (قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا) بىئەھدى عەرپلەر ايتىدىلەر بىزچەن كۆڭللىرىمىز بىرلەن ايمان كىتىردىڭ
 دىيۇپۇبۇت بىنۇ سەد قىيلىسەن بىرگەرە آدمىلەر ھەققە ايندى آلاز آچىلىق يىلى مەنبەگە كىلۇپ رسول الله
 ھەزۇرىدە كَلِمَةُ شَھَادَتِ اوقۇدىلار دىنى رسول الله غە ايتىدىلەر بىز سىڭا يۇڭلۇر مۇبالا وغاندۇن لارمىز بىرلەن
 كىلىڭ وېزىفلان بالالارى كىي سىنىڭ بىرلەن صوغۇش قىلماق دىدىلەر ھاسىل ھەقىقەتە صورادى آڭلاتىد
 بىلار و صوغۇش قىلماولارى ومۇسلمان بولسولارى بىرلەن مەنت قىلىدىلار (قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا) اى ھەمد
 (عەم) بوبۇدىلەرگە ايت سىز ايمان كىتىرماڭىز چۈنكى ايمان چەن كۆڭلىدىن اوشانۇچەن كۆڭلىدىن
 اوشانۇسىزگە ھاسىل بولمايدى اگەر چەن كۆڭلىدىن اوشانۇسىزگە ھاسىل بولاسە ايندى رسول الله غە مۇسلمان
 بولۇڭ و صوغۇشماڭىز بىرلەن مەنت قىلماس ايدىڭىز دىو (وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا) لىكىن سىز ظاھىردە بوى
 ھەندىق دىيوايتىڭىز چۈنكى اسلام بوى ھەندىق و صوغۇش كىلەسەن بىلۇڭ و صوغۇش قىلۇپنى
 قوبۇڭىز ظاھىردە بوى ھەندىق غە ھەندىق دىلات قىلار چەن ايماننىڭىزنى بىلىرىدىر (وَلَمَّا يَخْلُ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ)
 وھەكۈنگە قەدىرىڭىزنىڭ كۆڭللىرىڭىزگە ايمان كىرمايدى مۇندەن صوغۇش سىزدەن ايمان امىد اينلۇر (وَأَنْ تُطِيعُوا
 اللَّهَ وَرَسُولَهُ) و اگەر سىز اخلاص بىرلەن و مەناقىق لىقى قوبۇرلەن الله غە ھەم الله نىڭ رىسولىنە اطاعت قىلساڭىز
 (لَا يَلْتَكُمُ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا) الله سىزنىڭ عمللىرىڭىزدەن (اجىرلىرىڭىزدەن) ھېچ نەرسەنى كىمتەماس (أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
 رَحِيمٌ) دىستىلىكە الله (تەھ) اطاعت قىلۇچىلارنىڭ كىچىكلىرىنى يارلقاغۇچىلەر ھەم آلازغە رەھمەت قىلۇچىلەر
 (أَمَّا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ) آتەق مۇئمىنلەر شۇنداقىن آدمىلەرگە دەر (يەنى باشقىلار چەن مۇئمىن توڭلار دەر) (آمَنُوا
 بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ) الله غە ھەم الله نىڭ رىسوللىرىنە چەن كۆڭللىرىدىن اوشاندىلار (ثُمَّ لَمْ يَزِدْوا) مۇنىڭ صوغۇش
 ايمانلارنىڭ شىك قىلمايدىلار (وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) دىنى الله نىڭ يوللىدە (دىنى اىچۇن)
 ماللارى وادىللىرى (جانلارى) بىرلەن صوغۇش قىلدىلار يەنى الله نىڭ دىنىنى ئاستىن قىلۇر اىچۇن ماللارنى و جانلارنى
 صرف ايتىدىلەر وھېچ بىرسىنى قىزغانمايدىلار (أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ) بۇ ھەقتە بولغان مۇئمىنلەر آلازغە دەر
 ايمانلارنىدە راستلار (باشقىلارنىڭ ايمانلارى نىچك بولا تورغاندەر البتە راست بولمىلار دېگەن سوز)
 بۇ ايتىدە ھەزىر اىچۇن بولغان (أَمَّا) كەھەسى ابلە (ھەم) كەھەسىدە فەكر قىلۇرغە تىيۇش (قُلْ أَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ
 بىدىنىڭمى) اى ھەمد (عەم) ايت سىن بىئەھدى عەرپلەرگە ايا الله غە دىنىڭىزنى ئۇيراتەسىزى يەنى بىز ايمان كىتىردىڭ
 دىگەن سوزىڭىز بىرلەن الله غە دىنىڭىزدەن خەبەر بىرەسىزى (وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) ھالەكەت
 الله كۆڭلەردە دىخىدە يىرلىردە بولغان نەرسەلەرنى بىلۇر (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) دىنى الله ھەر نەرسەنى
 بىلگۇچىدەر الله غە باھىرە نەرسە بوقەدر شۇندەن صوغۇش بىئەھدى قىيلىسەننىڭ بىلۇلۇرى رسول الله غە كىلۇپ
 ھەق مۇئمىن ايتىدۇلار بىرلەن يەمىن ايتىدىلەر صوغۇش دەر قىلماق ايت ايندى (يُؤْمِنُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا)

ای محمد (عم) بدوی عربلر سینک اوزرگه مسلمان بولولاری برلن منت قیللار یعنی اوزلرینک مسلمان بولولارنی سیکک عمتن صانیلار (قُلْ لَا تَمْنُوا عَلٰی اِسْلَامِکُمْ) ای محمد (عم) سین آلاغه ایت میکا مسلمان بولوکرنی منت قیلماکز (بَلِ اللّٰهُ یَمُنُّ عَلَیْکُمْ اِنْ هَدَاکُمْ لِلْاِیْمَانِ) بلکه الله ایمان غه کوندروی اوزرینه سرنک اوزرگه منت قیلور (اِنْ کُنْتُمْ صَادِقِیْنَ) اگر سز ایمان دعواسنک راست بولساکز سرنک اوزرگه منت الله ایچوند (اِنَّ اللّٰهَ یَعْلَمُ غِیْبَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) درستلک الله تعالی کوکلده وییرلده غیب بولغان نرسه لرنی بلور (وَاللّٰهُ بِصَیْرِ بَمَا تَعْمَلُوْنَ) دخی الله سرنک قیلغان نرسه لرنی کورگوچیدر کرک باشرن وکرک آشکاره قیلکز . (حجرات ترجمه سی نعام بولدی) .
(ایلنچی سوره (ق) سوره سی مکده اینگان جمعی قرق بش آیت)

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(ق) سوره اسمی یا که الله برلن رسولی آراسته بر سر (وَالْقُرْآنُ الْمَجِیْدُ) باشقه کتابلارغه قاراغانک الوغلف وشرافت ایاسی بولغان قرآن برلن قسم ایتب ایتنه من محمد عم راست پیغمبردر یا که مکه کافرلری محمد عم گه ایمان کیترمادیلر معناسنده (بَلِ عَجَبُوْا اِنْ جَاءَهُمْ مُّنْذِرٌ مِنْهُمْ) بلکه مکه مشرکلری اوزلری جنسنن قورقتوچی پیغمبر کیلوننن عجبیلر یعنی عجب بولماعان نرسه دن عجبیلر (فَقَالُ الْکَافِرُوْنَ هٰذَا شَیْءٌ عَجِیْبٌ) بس کافر بولغان آدملر ایتیلر بو محمد عم قی پیغمبرلک ایچون بزنک آرامزدان الله نک اختیار قیلوی عجب نرسه در دیو (اَفَا مِتْنَا وَکُنَّا تُرَابًا) ایا هر قیچان بز اولساک دخی چرب توفراق بولساق قایتادان ترلرمزمی (ذٰلِکَ رَجْعٌ بَعِیْدٌ) بو قایتادان ترکلک گه قایتو عادتدن یراق بولغان قایتودر دیدیلر (فَدَعَلْمَنَامَا تَنْقُصُ الْاَرْضُ مِنْهُمْ) الله کافرلرنک شبهه لرنی رد قیلوب ایتدر تحقیق بز مکه کافرلرنن بیرنک کیمتگان نرسه سنی یعنی بیرنک مکه کافرلری نک اولکلری نک تنلرنن آشاعان نرسه سنی بلدک (وَعِنْدَنَا کِتَابٌ حَفِیْظٌ) دخی بزنک حضور مرده بتن نرسه فی صاقلوچی کتاب بارد (بَلِ کَذَّبُوْا بِالْحَقِّ) بلکه مکه کافرلری حقنی (معجزه لر برلن ثابت بولغان پیغمبرلکنی یا که قرآننی) بالغانغه توتدیلر (لَمَّا جَاءَهُمْ) اول حق اوزلرینه کیلگان نک صوکنده (فَهُمْ فِیْ اَمْرٍ مُّرِیْجٍ) بس اول مکه کافرلری اوزلریده حیران بولغان اشددر شونک ایچونده حق پیغمبرنی بر مرتبه جرچی بر مرتبه سعرجی بر مرتبه کوره زه چی دیو ایتورلر (اَفَلَمْ یَنْظُرُوْا اِلٰی السَّمٰوٰتِ فَوْقَهُمْ) مکه کافرلری قبرلردن قوبونی انکار قیلقلاری وقتک استلرنده گی کوک گه قارامادیلار (کَیْفَ بَنَیْنَاهَا وَزَیَّنَّاهَا) نک بز کوکنی ترا کسز یوغاری بنا قیللق دخی بز اول کوکنی بلدلار برلن زینت لادک (وَمَا لَهُمْ مِنْ فُرُوْجٍ) وادل کرک ایچون آچف تیشکلر بوقدر (وَالْاَرْضُ مَدَدْنَاهَا وَالْقِیْنٰفِیْهَا رَوَّاسٍ) دخی بز بیرنی توشادک دخی اول بیرگه بیوک سلکنمی تورغان طاغلار تاشلادق (وَاَنْتَبٰتِیْهَا مِنْ کُلِّ زَوْجٍ مَّهِیْجٍ) دخی بز بیرده هر بر کورگام صنفی دان اوسه تورغان نرسه لرنی اوسدرک (تَبْصِرَةً وَذِکْرًا لِّکُلِّ عَبْدٍ مُّتِیْبٍ) بو اشلرنی قیللق بز هر بر الله نک عجب ایشلرنده فکر

قیلوب اللهغه قایتوچی بند، ایچون (وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا) دخی کوکسن (بلوطدان
 کوب فائلی صوقی (یغمور صوبینی) ایندر دك (فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ) بس اول صوبلرن بز
 باقچه لارنی دخی اورولا تورغان ایگنلرنك اورلقلارونی اوسدر دك (وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ) دخی اوزون
 بولغان لاری یا که جیمشله برلن یوکل بولغان لاری حالده خرما آغاچلاری اوسدر دك (لَهَا طَلْعٌ
 نَضِيدٌ) اول خرما آغاچی نك برسی استنه برسی آطلانغان جیمشله برلر (رَزَقْنَا لَهَا رِزْقًا) بونرسه لرنی
 اوسدر دك بنه لرکه رزق بولسون ایچون (وَأَحْيَيْنَاهُ بِلَدَّةٍ مَّيْتًا) دخی اول یغمور صوبی برلن اولسگان
 (اوسه تورغان نرسه لری کیبگانی) شهرنی ترگز دك (كَذَلِكَ الْخُرُوجُ) اوشنداق یعنی اولسگان
 شهرنی ترگزو کیبدر قبرلردن اولسگان نك صوکنده ترلب چغوکزدا (كَذَبْتَ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ) ای
 محمد (عه) سینك امنلرکن بورون پیغمبرلرینی یالغانغه توتدی نوح (عه) قومی (وَأَصْحَابُ الرِّيسِ
 وَنَمُودُ) دخی صنملرکه عبادت قیلاتورغان قیوایه لری دخی نمود قومی صالح عه قومی (وَعَادُ فِرْعَوْنُ
 وَأَخُوهُ لُوطُ) دخی عاد قومی هرد عه قومی هم فرعون قومی هم فرعون نك اوزی دخی لوط (عه) نك
 قرداشلری (یعنی قومی) (وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ) دخی اورمان ایاسی بولغان قوم (یعنی شعیب
 عه قومی) دخی یمنده پادشاه بولغان قومینی اسلام دیننه انده گان تبع عه قومی (كُلُّ كُتُبٍ
 الرُّسُلِ) بوذکر قیلنغان قوملردن هر برسی پیغمبرلرنی یالغانغه توتدی (فَحَقَّ وَعِيدُ) بس منم
 یاوزلف برلان وعده (عذابم) آلاغه ایندی (أَفَعَيَيْنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ) ابابز عالمی اؤل یاراطوده
 عاجز بولدقمی البته عاجز بولماقدق بس نچك قاینادان یاراطوده عاجز بولیدق (بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقِ
 جَدِيدٍ) بلکه اول کافرلر یاکی یاراطودان (قبرلردن ترگزودن شبهه ده در یعنی کافرلر بزنك باشدا
 یاراطوغه قدرتمزنی انکار ایتمیلر بلکه ایکنچی مرتبه یاراتومزنی غنه انکار ایته لر (وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ)
 و تحقیق بز آدمی یاراتدی (وَنَعْلَمُ مَا) دخی بز شول نرسه نی بله مز (تُؤْسِسُ بِهِ نَفْسُهُ) اول نرسه برلن
 آدم نك نفسی سویله شر یعنی بز آدم نك کوکلنه خطور قیلغان نرسه سنی بله مز وسوسه دیو یا شرن طلوش قه
 اینله (وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ هَبْلٍ أَلْوَرِيدِ) دخی بز آدم که موین تامرندن ده یاقینراق مز یعنی آدم نك
 حالنی موین طامرندن یاقین بولغان آدمن آرتوغراق بله مز ورید دیو موین نك ایکی یاغنداغی
 طامرغه اینله الله نك ذاتی نك یاقین بولوندن علمی نك یاقین بولوی مراد (اذْبَنَّا لَكَ الْمُنْتَظَرِينَ عَنْ
 الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قُعِيَّةً) ای آدم شول وقتنی ذکر قیل یا که الله آدم نك حالنی شول وقتنده بلور
 آدم نك سویله شان سوزینی و عملینی صاقلی تورغان ایکی فرشته بنه نك سوزینی و عملینی آلورلار
 و یازارلار شول وقتنده اول ایکی فرشته بنه نك اوک یاغندان دخی صول یاغندان او طروچی لادر
 یعنی بنه نك اوکنده وصول نك او طرغان لاری حاله بنه نك سوزینی و عملینی یازوب صاقلارلار (مَا يَلْفُظُ
 مِنْ قَوْلٍ) آغزندان بنه سوزنی آطه ماسن یعنی سویله ماس (الْأَلَدِيهَ رَقِيبٌ عَيْنِي) مکر سویلادی ایسه بنه نك
 حضورنده حاضر بولغان صاقلی باردر حدیثده بوروشچه کیلگان ایزگو عمللرنی یازا تورغان فرشته

ياوز عمللارنى يازۇچى فرشتە بىندە ھەرقىچان ايزگولك قىلسە ايزگولك يازۇچى فرشتە شول
 ساعتە اول ايزگولكنى ادىن اَلش ايتوب يازار اما بىندە ھەرقىچان ياوز عمل قىلسە ايزگولكنى
 يازۇچى اوك ياقىغى فرشتە ياوزلقنى يازۇچى شول ياقىغى فرشتە گە يىدى ساعت كىچىكترىگە ويازمى
 نورغە امرقىلور احتمال توبە قىلماسى ديو (وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ) دىنى اولم ايسىرلىكى
 حەلق بىرلىن كىلور شول وقتە قىامت بولماقنى بلورلر (ذَلِكَ) بولولم (مَا كُنْتُ مِنْهُ تَحِيدُ) اى آدم سىنىڭ
 آباردىن قاچقان نرسە ئىدىر (وَنَفَخَ فِي الصُّورِ) دىنى قىباردىن قوبارلور اچىون صورغە ارلور (ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ)
 بومورغە ارلىگان وقت كافرلار اچىون ياوز وعده متحقق بولغان كوندىر (وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ) دىنى ھەربىر
 نفس واول قىامت كوندە ھەرنەس مەشرىكە كىلور (مَعْمَأَسَاقٌ وَشَهِيدٌ) اول نفس بىرلىن بىرگە آدمنى سۆيىپ
 كىلۇچى بىر فرشتە بولور دىنى قىلغان عملى بىرلىن گواھلىق بىرۇچى بىر فرشتە بولور ياكە سىر و بىرلىن گواھلىق
 بىرۇچى سىقتى جىغان فرشتە بولور مەنساندە سۆيىپ كىلۇچى فرشتە دىن ياوز عمللارنى يازۇچى شول
 ياق فرشتە سى مراد گواھلىق بىرۇچى فرشتە دىن ايزگولكلارنى يازۇچى اوك ياق فرشتە سى مراد (لَقَدْ
 كُنْتُ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا) اى آدم تەتقىق سىن قىامت كوندە باشكا كىلاچك نرسە دىن غافللىككە بولدىڭ
 (فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ) بس بىز سىندىن آخرت اشلىرىدىن طىغان پردە ئىنى (غفلتىنى) آچدىق (فَبَصَّرُكَ
 الْيَوْمَ حَدِيدٌ) بس بوقىامت كوندە سىنىڭ كوزىڭ اوتكىندىر دىنيادە انكار قىلغان نرسە لىرىنى كورر (وَقَالَ
 قَرِينُهُ هَٰذَا مَا لَدَىٰ عَتِيدٍ) دىنى آدمنىڭ ياقىنى بولغان فرشتە (يعنى مۇكل فرشتە) ايتور بومىن آنىڭ
 اوزرىنە تابىشلانغان نرسە مەنم ھەزورمە يازلىمىش ھەزور بولمىش نرسە دىر (الْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلُّ كَفَّارٍ
 عَنِيدٍ) اى سىرۇچى بىرلىن شاھىد بولۇچى فرشتە لىر ھەربىر ھەقىقى انكار قىلۇچى كافرنى جەننەم گە تاشلاڭىز
 دىو ايتلور (مَنَاعٌ لِلْغَيْرِ) فرض بولغان ھەقلارنىدىن مالنى كىوب طىبوچىنى ياكە اسلامدىن طىبوچىنى
 جەننەم گە تاشلاڭىز چۈنكە بو آيتىنى مەغىرە اوغلى وليد ھەقتە ايندى دىگانلر اول قىرداشىنىڭ بالالارنى
 مىلمان بولودىن طىغان (مُعْتَدٌ مُّرِيبٌ) ھەربىر اللەدە ھەم دىننىدە شىك قىلۇچى ظالمنى تاشلاڭىز (الَّذِي
 جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ) شوندا بىن اللەدە ھەم دىننىدە شىك قىلۇچى آدمنى اول آدم اللە بىرلىن عبادتە
 ايكىنچى مەبۇد اعتقاد قىلدى (فَالْقِيَا فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ) بس موندان بىن قىامت مىقتى آدمنى
 (كافرىنى) قاتى عذابقە تاشلاڭىز (قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ) كافىرىنىڭ باقىن بولغان شىطانى يعنى كافىرگە
 ايتكىلى بولغان شىطان ايتور اى رىمىزمىن اول كافىرىنى آزىر مادم (وَلَسَكَرْنَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) ولەسكىن
 اول كافىر اوزى ظاھر بولغان آرزونلىقە بولدى (قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ) اللە (تعالى) ايتور بسو
 كافىر بىرلىن ايتكىلى بولغان شىطاننە مەنم ھەزورمە ئىچىرىشماڭىز يعنى ھىساب اورنىدىن چۈنكە ھەزور موندە
 ئىچىرىشونىڭ فائىدەسى يوق (وَقَدْ قَسَمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ) وتەتقىق مەن سىزنىڭ اوزىرىڭىزگە يازلىق بىرلىن
 وعدهمنى (عذابىنى) لك قىلدىم يعنى آرزونلارغە بولغان عذابىمنى كىتابلارمە ھەم پىيغىمبىرلەم آرقىلى
 بىيان قىلدىم ھەزور سىزنىڭ اچىون دىلىل قالمادى دىو (مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلَ لَدَيَّ) مەنم ھەزورمە سوزنى

اوزگار ناماس بس میندن وعیدمنی اوزگار توغنی امید قیلماگز اما بعض گناهلی مؤمنلرنک بعض
 سبیلر ایچون گناهلارونی عفو سوزنی آلماشدرو توگل چونکه عفو دلیل لری وعیدنی تخصیص که
 دلالت قیلادر (وَمَا أَنَا بِظِلَّامٍ لِلْعَبِيدِ) ومین قولارغه ظلم قیلوچی توگل من (يَوْمَ نَقُولُ لَجَنِّمْ) شول کوننی
 ذکر قیل اول کونده بز جهنم که ایتورمز (هَلْ آمَنَّا بِكَ) ایا تولدکمی دیو (وَنَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ) وجهنم
 اینور تحقیق تولدیم مینده بوش اوروون قالمادی موندان آرتوقنی صیغدر اآلمیم دیو یا که جهنم
 بوسوزنی آرتدرونی استاب ایتور (وَأَزَلَفْتُ الْجَنَّةَ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ) دخی اوجماغنی کفردن وگناهلاردن
 صافلانغان آدمار ایچون یراق بولماغان اورونده بولغان حالده یاقین قیلندی (هَذَا مَا تُوعَدُونَ)
 اوجماخ اهلنه ایتلور بوئواب سرکه وعد قیلنغان نرسدر (لَكُلًّا وَابْ حَفِيطٍ) اوجماغنی یاقین قیلنور
 هر بر اللهغه قایتوچی اللهنک شریعت چیکلارینی صافلاغوچی کشی که (مَنْ خَشِيَ الرَّعْمَنَ بِالْغَيْبِ)
 اوجماغنی یاقین قیلنور غیبده اللهدان قورقغان کشی که (وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ) دخی اللهغه قایتوچی
 کوکل برلن اللهغه کیلنگان کشی که (ادخلوها بسلام) کفردن وگناهلاردان صافلانغان کشیلر که ایتلور
 جنت که عذاب ونعمتلرنک بتوندن سلامت بولغانکزر حالده کرکزد دیو (ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ) اوجماخ که
 کرو حاصل بولغان کون منگو تورونی تقدیر قیلنغان کوندن (لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا) اوجماخه کرگان
 کشیلر که اوجماخده فلاگان نرسه لری باردر (وَلَدَبْنَا مَزِيدًا) وبز نک حضورمده استاگانلرندن آرتق
 نعمتلرده باردر یعنی بنده لرنک کوزلری کورماگان وقلقلاری اشته اگان هم کورلرینه ده خطور
 قیلماغان نعمتلر باردر (وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ) وبز مکه کافرلرندن بورون بولغان زمان اهلندن
 کوبسنی هلاک قیلدی (هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا) اول بز هلاک قیلنغان آدمار (اوتکان امنلر) عاد نمود
 فرعون قوملری کیی مکه کافرلرندن قوت یوزندن قاطیراق ایدیلر (فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ) تورلی شهرلرده
 تصرف قیلدیلار و تیکشردیلر یا که اولم که باشقهغه هر نرسده مجال تابندیلار مگر اولمکنگنه قوتلا آلمادیلار
 معناسنده (هَلْ مِنْ مَحِيسٍ) ایا اللهدان یا که اولم دن قاچا تورغان اوروون بارمی البت یوق (ان فی
 ذَلِكَ لَذِكْرٍ) درستلکده بو سورده ذکر قیلنغان نرسه لرده وعظ باردر (لَمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ) آنک ایچون
 چن کوکل بولغان کشی که (أَوَلَمْ يَلْقَ السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ) یا که ذهنی برلن حاضر بولغانی حالده قولا صالغان
 یعنی اخلاص برلن دکلاغان کشی که بو آیتده فکرسز قلبلی بولو برلن قلبسز بولونک برابر بولوینه
 اشارت بار (وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا) و تحقیق بز کوکلرنی و بیورلرنی هم کوکلر برلن
 بیورلر آراسنده بولغان نرسه لرنی یاراتدیق (فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) آلتی کون مقدارنده (وَمَا مَسْنَأُ مِنْ لُفُوفٍ)
 وهزنی عاجز بولو وعشقت لنو توتمادی بو آیت یهودلرنی رد بولایه و دلر اینه لر الله تعه یکشنبه کون
 یاراتا باشلاب جمعه کون تمام ایتدی شنبه کون استراحت ایتدی دیلر وعرش اوزرینه چالغان یاتدی
 دیلر (بِضَاوِي) (فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ) بس ای محمد (عهم) مشرکلرنک ایتکان نرسه لرینه (بعثنی انکار
 قیلولارینه) صبرلق قیل البته بون عالمی مشقتلانی وعاجز بولمی یاراتوغه قادر بولغان اللهنک بعثنی

انکار ایتوچی کافرلرنی قهرلرندن قوباروغه هم آلاردن اوج آلوغه ده قدرتی یته (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ) دخی ربکئک حمدی برلن تسبیح ایت یعنی ربکا حمد ایتکانک حاله ربکئنی ممکن بولغان نرسه دن عاجز بولردن دخی تشبیهنی واجب ایته تورغان نرسه برلن صفتلاودن یراق قیل (قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ) قیاش توغماسدن بورن دخی قیاش باتماسدن بورن یعنی تاك وقتند دخی ایکندی وقتند تسبیح ایت (وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ) دخی کیچنک بعضند ربکا تسبیح ایت (وَأَذْبَارِ السُّجُودِ) دخی سجد (نماز صوکنده) ربکاتسبیح ایت یا که شول وقتلارده نماز او قومعناسند یعنی قیاش توغماسدن بورن ایرته نمازینی قیاش باتماسدن بورن او یله برلن ایکندی نمازینی دخی کیچک آخشام برله یسیع نمازینی دخی تهجد نمازینی فرض نمازلار صوکنک نفل نمازلارنی یا که یسیع صوکنکغی وترنی (وَأَسْتَمِعْ) دخی ربکئ سیکل خبر بیررگان نرسه لرنی (قیامت حاللرینی) ایشت (يَوْمَ يُنَادِي الْمُنَادِي مَنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ) یاقین اورندن (هر کم گه تاوش اشتلورلک اورندن) ندا قیلوچی ندا قیلغان کونده ایشت بوندأ قیلوچی اسرافیل (عم) یا که جبرائیل (عم) در شول روشچه ندا قیلور (أَيُّهَا الْعِظَامُ الْهَالِيَةُ وَاللُّحُومُ الْمَتَمَرِّقَةُ وَالشُّعُورُ الْمَتَفَرِّقَةُ إِنَّ اللَّهَ بِأَمْرِكُمْ أَنَّ تَجْتَمِعْنَ لِفَصْلِ الْقَضَاءِ) دیو یعنی ای چرب بتکان سیکلر وتارالوب بتکان ایتلر وپرا کنده تاغلغان تکرالله سزگه آبرب حکم قیلوا یچون جیولوژ برلن امر قیلادر معناسند (يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْعَةَ بِالْحَقِّ) اول قهرغوچی قهرغان کون شول کوند اول کوند اسرافیل (عم) نک حلق برلن بولغان ایکنچی (تاوشینی) (صورینی) اشتورلر (ذَلِكَ يَوْمُ الْغُرُوجِ) بو کون قهرلردن چغو کونیدر (إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِنَّا لَالمَصِيرُ) درستلک بزدنیاده ترکرمز والوتررمز دخی آغرتنده جزا یچون قایتاچاق اورن بزنک صاریدر (يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سَرَاعًا) اول ندا قیلنغان کون شوند این کوند اول کونده آدملردن بیر یارلور همه سی قهرلرندن آشغان لاری حالده چغارلار (ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ) بو اولسگان نک صوکنک ترلو حشردر بو حشر بزنک اوزرمزگه جیکلدر (نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ) بزقریش کافرلرینک ایتکان نرسه لرینی یله مز (بوسوزده رسول الله غه تسلیه مکه کافرلرینه تهدید بار) (وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ) دخی ای محمد عم سین مکه کافرلرینه ابرکلی توگل سن یعنی آلارنی کوچلاب ایمانغه کیتره آلماسن یا که آلارغه تلاگان نرسه ئنی قبلا آلماسن آنجق سین آلارنی دین گه آنده وچی سین (فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ) بس ای محمد عم سین قرآن برلن منم یاوز وعدم دن (عذابمندن) قورققان کشنی وعظلا چونکه عذابدن قورقماغان آدم وعظلاو برلن فائده لنمی .

۴۵

(ق سورة سی نک ترجمه سی تمام بولدی)

(ایلی برنجی سورة الذاریات سورة سی مکه ده اینگان آلتمش آیت)

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(وَالذَّارِيَاتُ ذُرْرًا) دخی توفراق لارنی وباشقه نرسه لرنی اوچرغوچی جیللر برلن قسم ایتب اینه من یا که بالالارنی ساچوچی بالا توغدره تورغان خانونلار برلن یا که خلایقی ساچه تورغان سبیلر

(فرشته لر) برلن قسم ایتب ایتهم من معناسنده (فَالْحَامِلَاتِ وَقُرَا) دخی یغمور بولکرینی یوکلا گوی
 بلوطلار برلن قسم ایتب ایتهم من یا که بلوطنی یوکلاوچی جیل لر برلن یا که یوکل خاتون لار یا که
 بولارنک سبیلری برلن قسم ایتب ایتهم من معناسنده (فَالْحَارِيَاتِ يُسْرًا) دخی دیکگلزدره جیگل یورو
 برلن یوزوچی کیمه لر برلن قسم ایتب ایتهم من یا که ایسه تورغان اورو لارنک یوزی تورغان جیل لر
 برلن یا که منزل لرنده یوزی تورغان یلدزلار برلن قسم ایتب ایتهم من معناسنده (فَالْمَقْسَمَاتِ أَمْرًا) دخی
 یغمور ورزق اشلرینی بوله تورغان فرشته لر برلن قسم ایتب ایتهم من یا که اشلرینی بولو سچیلری
 برلن یا که یغمورلارنی بوله تورغان جیل لر برلن قسم ایتب ایتهم من معناسنده (أَنَّمَا تُوْعَدُونَ لَصَادِقٍ)
 درستلکده سزگه وعده قیلنغان نرسه (قبرلردن قوبارو) البته راستدر (وَأَنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ) دخی
 درستلکده جزاً البته حاصل بولوچیدر حاصل الله تعالی طبیعت تلاوینه خلاف بولغان عجیب نرسه لرنی
 یاراطوغه قادر بولوی برلن وعده قیلنغان جزاً ایچون قبرلردن قوباروغه قادر بولوینه دلیل کورساتدی
 (وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْعُبُكِ) یوللار ایاسی بولغان کوك برلن قسم قیلوب ایتهم من (أَنكُم لَفِي قَوْلٍ مُّخْتَلَفٍ)
 ای مکه کافرلری درستلکده سز محمد عه حقنده تورلی سوزده سز بر مرتبه جوی بر مرتبه سحرچی
 بر مرتبه دیوانه دیسر (يُؤْفِكُ عَنْهُمُ الْفُكُ) رسول دن دوندرلگان کشینی دوندرلش بولور یا که ایزگولکسن
 دوندرلگان کشینی ایمان دن دوندرلور (قُتِلَ الْغَرَاصُونَ) تورلی سوز ایاسی بولغان یالغانچیلارغه لعنت
 قیلندی (أَلَدَيْنَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ) شوندا این یالغانچیلاردر آلاز اوزلرینی تمام ارتکان نادانلق ایچند
 امر قیلنغان نرسه لردن غافل لردر (يَسَاءُ لَكُنْ أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ) آلاز پیغمبردن خورلاب جزاً کونی قیچان
 دیو صورلار (يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُقْتَنُونَ) اول جزاً کونی شوندا این کون در اول کونک یالغانچیلارنی
 اوط اوزرنده باندلرلش بولور (ذُوقُوا فَنَّتَكُمْ) آلازغه ایتولور فتنه گزنی (عذاب گزنی) ناتوگز
 (هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَفْجِلُونَ) بو عذاب شوندا این عذاب در سز آتی دنیا ده وقت آشقرور بولدگز
 (أَنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ) درستلکده کفردن وگناهلاردان صاقلانوچی آدملر اوجماغلاردا هم
 چیشمه لرده در (آغذین ما اتاهم ربهم) ربلیری بیرگان نرسه فی آغان لاری حالک (أَنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ
 مُّحْسِنِينَ) درستلکده اول متقیلر مرندان الک (اوجماخفه کوماسلرندن الک) ایزگو عمللر قیلوچی
 بولدیلار (كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ) کیچسن آزغنه اُشنده بوقلار بولدیلار بوتقدیرده (مَا)
 آرتوق بولا یا که بوقلاولاری کیچسن آزغنه اُشنده بولدی معناسنده بوتقدیر (مَا) مصدریه بولا
 (وَبِالْآسِفَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ) دخی آلاز سحر وقت لارنک الله دان یارلقاماق استار بولدیلار (وَفِي أَمْوَالِهِمْ
 حَقٌّ لِلْسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ) دخی اول متقیلر نك مال لارنده صوراغوی کشی گه ده دخی اوبالوب صوراماغان
 کشی گه ده اُلس باردر (وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ) دخی شیکسز اوشانوچی آدملر ایچون بیرده
 (طاغلارده صولارده آغاچلارده وچیمشلرده وتورلی معین و میوان لاردا) الله نك قدرتنه هم علمنه ورحمتی
 نك کوبلکته تورلی دلیل لر باردر (وَفِي أَنْفُسِكُمْ) دخی اوز کورده هم الله نك قدرتنه هم علمنه

[illegible]

درستلىكده اول ربلك هر اشدە حكمت اياسيدر وهر نرسه نى بلسگوچيدىر بس البته اول الله نك سوزى
حق و اشى حكمتلى بولور ديديلر (يكرمى آلتىچى پادە نك ترجمه سى تمام بولدى)
(قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ) بس ابراهيم (عەم) بوقوناقلر فرشته ارايدكى بلسگاچ ايتدى اى ايلچيلر
نيدر شانكز ديو (قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ) فرشته لر ايتديلر درستلىكده بركافر قوملرگه يبارلك
(لوط عەم قومنه) ديو (لَنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ جَارَةً مِنْ طِينٍ) اول كافر قوم اوزرينه بالچقندن قوزدرلغان تاشلار
يبارومز ايچون (مُسَوَّمَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُؤْمِنِينَ) آزعونلقده چيكدن اوتوچيلر ايچون ربك حضورند
علامتنگان حالده اول تاشلار (فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) بس بزلوط (عەم) قريه لرده بولغان
آدملردن لوط (عەم) غه ايمان كيترگانلرينى چغاردق (فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا) بس بزلوط (عەم) قريه لرنده
تابه اداق (غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسَامِينِ) مسلمانلاردن لوط (عەم) اهل بيتنه باشقه نى بو آيتده الله تعالى
لوط قريه سنده بولغان مؤمنلرى چغارغانلك صوكنده لوط (عەم) قومنى هلاك قيلوندىن خبر بيردهر يعنى
بز اول لوط قريه سنده بولغان مؤمن و مسلم نى چغاردق صوكره لوط عەم قومنى هلاك قيلدق معناسنده
بو آيت ايمان برلن اسلام نك بر نرسه بولوينه دلالت قىلا چونكه الله تعالى بر قوم غه اول مؤمن لفظنى
صوكره مسلم لفظنى اطلاق قيلدى لكن بيضاوى اياسى ايتە لوط قومنه مؤمن برلن مسلم نك صدى
ايمان برلن اسلام نك ماهيت لرى نك بر بولوينه دلالت قىلامدى چونكه ايمان برلن اسلام آراسنده
عام خاص من وجه بولغانده بر اورونده جيولولارى ضروردى ايمان برلن اسلام نك بر بولوى نك
معناسى بزنك شريعت موده بر كشى كه مسلم ديب حكم قيلنسه مؤمن ديبده حكم قيلنه هم بر آدم كه مؤمن ديب
حكم قيلنسه مسلم ديبده حكم قيلنه معناسند بومعنى برلن بر بولولارى البته ضرور (وَتَرَكْنَاهُمْ آيَةً) دى
بزلوط عەم قريه لرنده علامت قالدرق (لِلَّذِينَ يُغَاوُونَ الْعُنَادَ الْأَلِيمَ) رنجكچى عنادلن قورقچى آدملر
ايچون (وَفِي مُوسَى) دى موسى عەم قصه سنده علامت قيلدق (إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ) شول
وقتده علالت قيلدق بز موسى عەم نى ظاهر بولغان معجزه لر برلن يبارلك (فَقَوَّلَى بُرْكَانَهُ) بس فرعون
جانبنى دوندردى يعنى فرعون ايمان دان يوز دوندردى ياكه فرعون قوۋه حاصل ايتە تورغان عسكىرى
برلن ايمان دان يوز دوندردى (وَقَالَ سَاهِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ) دى فرعون ايتدى اول موسى سحرچيدر
يا كه ديواندهر (فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ) بس بز فرعوننى هم قومينى عذاب برلن توتدق (فَجَبَلْنَاهُمْ فِي السَّمَاءِ)
بس بز فرعوننى هم قومينى ديكگرگه آتدق يعنى غرق ايتدك (وَهُوَ مُلِيمٌ) هالبوكم اول فرعون اوزينه
شلتە قبلنه تورغان اش برلن (كَفَرٍ وَدُشْمَانٍكَ بَرَلن) كيلوچيدر (وَفِي عَادٍ) دى عاد قومنده علامت
باردر (إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ) شول وقتده بز عاديلرگه فائده توغدىمى تورغان هلاك قىلا
تورغان جيلنى يبارلك (مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَنتَ عَلَيْهِ) اول جيل آنك اوزرينه كيلگان (اوتكان) هيچ
نرسه نى قالدرماس (إِلَّا جَعَلْنَاهُ كَالرَّمِيمِ) مگر قالدرسه چرب تارالغان نرسه كى قيلور يعنى اول جيل
تېگن نرسه سنى كل كى تروزرر (وَفِي نُوحٍ) دى نوح قومنده عبرت و علامت باردر (إِذْ قِيلَ لَهُمْ

تَمَتُّعُوا حَتَّىٰ مِيقَاتِهِمْ (اوج كون گه) قدر دنيا تركلكى برلن فائده لنگر ديو (فَعَتُّوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ) بس
 نموديلار ربلرى نلگه امرندن تكبرلنديلار (فَاعْتَدْتُمْ الصَّاعِقَةَ وَهُمْ يَنْظُرُونَ) بس نموديلارنى اوج
 كون دن صوگه هلاک قىلا تورغان تاوش عذابى توتدى حالبوكم اول نموديلار اول عذاب كه قاراب
 تورالار ايدى چوتكه نموديلار گه بر عذاب كوندز كورنگان حالده كيلدى (فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ) بس
 نموديلار اورون لارندن توروغه قادر بولماديلار (وَمَا كَانُوا مُتَقَرِّبِينَ) دغى عذاب دان
 طيبليغوينده بولماديلار (وَقَوْمُ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ) دغى بوذكر قيلنغان قوملردن بورون نوح (عهم) قومينى
 هلاک ايندك (أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ) درسنللكه اول نوح (عهم) قومى الله نك طاعتندن چغوجى قوم
 بولديلار (وَالسَّمَاءُ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ) دغى بزركونى قوت بران بناء قيلدى (وَأَنَّا لَمُوسِعُونَ) دغى درسنللكه
 بزيينلارنى نغقه لندرو اوزرينه قادرمز يا كه كوكى يا كه كوك برلن بير آراسنى كيك قىلوچيمز
 معناسنك (وَالْأَرْضُ فَرَشْنَاهَا) دغى بيرنى آدملىر استنك قرارلانسون ايچون توشادك (فَنَعْمَ الْمَاهِدُونَ)
 بس نى خوش توشاچيمز (وَمَنْ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ) وهربر جنسندن ايكى نوع ياراتدى (لَعَلَّكُمْ
 تَذَكَّرُونَ) سز نك وعظلا نوكر ايچون (فَقَرُّوا إِلَى اللَّهِ) بس ايمان، توحيد هم طاعت سببلى الله نك
 عذابندن قاجكز (إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ) درسنللكه مين كفر يا كه گناه قيلغان آدملىر ايچون حاضرلنگان
 عذاب دن سزنى ظاهر بولغان قورقتو برلن قورقتوچيمز (وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ) دغى سز الله برلن
 عبادتنك ايكنچى معبودنى قىلماكز (إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ) درسنللكه مين سزنى الله نك عذابندن
 ظاهر قورقتو برلن قورقتوچى من (كَذَلِكَ) اوشنداق يعنى سينك قومك نك سيني يالغانغه توتوى
 سحرچى يا كه ديوانه ديب آطاوى كى (مَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ) سينك قومك نك الك بولغان
 قوملر گه دين ايراتوچى پيغمبر كيلمادى (الْأَقَالُ أَسَاحِرُ أَوْ مَجْنُونٌ) مگر كيلدى ايسه اول قوملر (اولگى
 امتلر) پيغمبرلرينه ساحر يا كه ديوانه ديديلار (أَتَوْا صَوَابَهُ) ايا اولگى امتلر برلن صوگى امتلر نك
 بعضى بعضنه بوسوزنى ايتو برلن امر قىلشديلار مى يعنى همەسى بر آغزدان پيغمبرلرينه سحرچى
 يا كه ديوانه ديديلار (بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَافُونَ) البته اولگى امتلر برلن صوگى امتلر نك بعضى بعضنه
 بوسوزنى ايتو برلن بيوروشماديلار چونكه آرالارنداقى مدت بيلك يراق بلسكه بوسوزنى ايتوچى امتلر
 آزغون قوملردر يعنى اولگى امتلر برلن صوگى امتلر آزغونلغى اورطاق بولدقلارندن همەسى
 بوسوزنى ايتديلار (فَقُولْ لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا) بس اى محمد (عهم) مكه كافرلرندن بوز دوندر يعنى آلا
 برلن جدال قىلشما بس سين طاقتك نى صرف قىلوپ قات قات دين گه ائده گانك صوگنك آلردان يوز
 دوندر وگ اوزرگا شلته قىلنمش توگل سن (وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ يَتَذَكَّرُ الْمُؤْمِنِينَ) دغى اى محمد (عهم) سين
 امتكنى وعظلاوى قويمى بس درسنللكه وعظلاو ايمان كيتركان آدملىر گه يا كه الله نك ايمان كيتروينى
 تقدير قيلغان آدملىر گه فائده بيرر (وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ) دغى مين جن لرنى و آدملىر نى

یارا تھامدم مگر اوزمه عبادت و طاعت قیلسون لارا ایچون یاراتدم (مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ) مین آدملردن رزقنی تلامیم یعنی رزقمنی حاصل ایتوده سزنی تصرف قیلدرونی تلامیم (وَمَا أُرِيدُ أَنْ يَبْطِغُوا فِي دِينٍ) دینی مینی طعام لندرولرینیده تلامیم یعنی منم قۇللارم برلن بولغان شأنمه بنده بولغان خواجه لارنك قۇللاری برلن بولغان شأنلری کبی توگل چوتکه یتده بولغان خواجه لارنی قۇللارنی اوزلرینك معیشتلرنده یاردم بیرسونلر ایچون مالک بولالار یا که آلاردن قۇللارمنی طعاملندرونی تلامیم معناسنده یا که رسول اللهغه شولای ایت دیو خطاب بولور (قُلْ) کلمه سی تقدیرده بولور (إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ) درستلسکده الله هربر رزقغه محتاج بولغان جان ایاسنی رزقلاندردیچدر هم محکم بولغان قوت ایاسیدر (فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا) بس درستلسکده یالغانغه توتو سبیلی رسول اللهغه ظلم قیلغان آدملرگه عذاب دن أَلْسَ بآردر (مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ) یولداشلارینه (یعنی تیکلیری بولغان اوتکان امتلرگه) بولغان عذاب أَلْسَ کبی (فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ) بس میندن عذابنی آشقدرماسلار (آشقدرماسونلار) اگر قیامت کوننه قدر عذابلارنی کیچکترسام بوسوز کافرلرنك عذاب قیچان بولاچاق دیگان سوزلرینه جواب (قَوْلِ لِلَّذِينَ كَفَرُوا) بس کافر بولغان آدملرگه فی قاتی عذابدر وهلاکتدر (مَنْ يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ) اوزلرینه عذاب برلن وعدا قیلنغان کونلرتدن (قیامت کونندن یا که بدر کونندن) « ذاریات سوره سی نك ترجمه سی تمام بولدی »

(ایملی ایکنچی سوره طور سوره سی مکده اینگان قرق توقز آیت)

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(وَالطُّورُ) طور سیناء طاغ برلن قسم ایتوب ایتهمن طور سوزیانیجه طاغ معناسنده برآورنک موسی (عهم) الله نك سوزینی اشتکان مدین ده کی طور سیناء تاغی مراد دخی طور وجوددن عدمگه یا که عالم غیب دن عالم شهادت که اوچقان نرسه معناسنده کیله (وَكُتَابٍ مَسْطُورٍ) دخی یازلمش کتاب (قرآن) برلن قسم ایتوب ایتهمن یا که الله نك لوح المحفوظه یازغان نرسه سی یا که موسی (عهم) نك تورات تاققالاری برلن قسم ایتوب ایتهمن معناسنک (فِي رَقٍّ مَّنْشُورٍ) ساچلمش تیریده یازلمش کتاب برلن قسم ایتوب ایتهمن (وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ) دخی حاجیلر برلن زینت لنگان کعبه الله برلن قسم ایتوب ایتهمن یا که دورتنچی قات کؤکده بولغان برآورن اسمی (وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ) دخی یوغاری کوتارلمش توبه (کوک) برلن قسم ایتوب ایتهمن (وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ) دخی صوبلرلن طولی دیگنگز (بحر محیط) برلن قسم ایتوب ایتهمن (إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ) ای محمد (عهم) اوشبو ذکر قیلنغان نرسه لر برلن قسم ایتوب ایتهمن درستلسکده ربکنك عذابی اینگوچیدر (مَالَهُ مِنْ دَافِعٍ) اول عذابنی هیچ بریبار وچی یوقدر (يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا) شول کونده عذاب اینگوچیدر اول کونده کوک سلکنمک برلن سلکنر (وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا) دخی تاغلار سیر قیلماق برلن بیر یوزندن سیر قیلور وهبأ بولوب اورلرلر (قَوْلِ لِلَّذِينَ كَفَرُوا) بس بؤکونده پیغمبرلرنی یالغانغه توتوچیلارغه فی اوکچ ونی عذابدر (الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ

يَلْعَبُونَ) شونداين پيغمبرلرنى يالغانغا توتۇچىلاردىن آلار اوينانغانلارى حالدا باطل گە چومۇدادىر
(يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعَا) اول كوك سىلىنگان كۈندە پيغمبرلرنى يالغانغا توتۇچىلار جەننەم گە
قاپلىق بىرلەن يىبارلىش بولۇرلار يەنى قوللارنى مويىنلارنى بىلاب وماڭلاي ساچلىرىنى آياقلارنى
قوشۇپ جەننەمگە يىبارلۇرلار (هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تُكْتَبُونَ) ھەم بۇلارغە ايتلۇر سىزنىڭ دىيادە
وقىت يالغانغا توتقان اوطۇق بولۇپلار دىيو (أَفَسَعَرْتُ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تَنْصَرُونَ) ايا بۇكۈزگۈگە
كۈرنگان عذاب سەرمى ياكە سىز كۈرەمسىزى يەنى دىيادە وقىتىدە عذاب بىرلەن كىلىگان ھىگە سەرم
دىگان ايدىڭىز ھازىر ايدى كۈزگۈگە كۈرنگان عذاب سەرمى ايتىڭىز ياكە دىيادە عذابكە دلالت قىلغان
نەرسەنى كۈرەيدىر ايدىڭىز ئالە ھازىر كۈرەمسىزى (أَصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا) كۈرە بولۇپلار كۈرە
سەرم قىلىڭىز و كۈرە سەرم قىلماڭىز يەنى سەرم قىلۇدان ياكە سەرم قىلماۋدان نەندى ھە اوزىرىدە
بولماڭىز كۈرە بولۇپلار ھازىر كۈرە قاچارغە اوزىرىدە (سَاءَ عَلَيْنَكُمْ) سىزنىڭ اوزىرىڭىزگە سەرم قىلۇ
بىرلەن سەرم قىلماۋ بىرلەر (أَنْتُمْ تَجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) آخىر سەرم قىلغان نەرسەڭىزنىڭ جەزاسى بىرلەن
جەزىلانمىش بولاسىز يەنى ھەملىڭىز بىرلەن جەزى تەمىش بولغاچ سەرم قىلۇڭىز بىرلەن قىلماڭىز بىرلەر ايكىسە
عذابىنى يىبارىدە فائىدە بىرى (إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ) دىستىكە كىرىدە وگناھلاردىن ساقلانۇچىلار
جەننەدە ھە نەمەتلەردە (فَاكِهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ) بىرلەر بىرلەر نەمەتلەنگەنلەر ولىتلىنگەنلەر
ھالدا (وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ) دىنى كىرىدە وگناھلاردىن ساقلانغان آدملىرى بىرلەر تەمىش عذابىدىن
ساقلايدى (كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا) دىنى اوجماغە كىرىدە وگناھلاردىن ساقلانغان آدملىرگە ايتلۇر
بوغاڭىزدان جىكل اوتكانى ھالدا آشامىڭىز ھەم اچىڭىز دىيو (بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) قىلغان ھەملىڭىز سەببى
(مُتَكَبِّرِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ) بەغسى بەغسى ياندىدە ساقلانغان سەرملىر اوزىرىدە طايانغانلارى ھالدا
اوجماھلاردا و نەمەتلەردە بولۇرلار (وَزَوْجَانَّهُمْ بَعُورَتَيْنِ) دىنى بىز اوجماھ اھللىرىنى الوغ كۈزلى ھور
قۇلارى بىرلەن ياقىن قىلۇرمىز (وَالَّذِينَ آمَنُوا) دىنى ايمان كىتىرگان آدملىرى بىرلەن ياقىن قىلۇرمىز يەنى
يولداشلارى ھور قۇلارى دىنى مۇمىنلر بولۇر (وَاتَّبَعْتُمُ ذُرِّيَّتَهُمْ بَايْمَانَ) دىنى اوجماھداغى آتالارغە
بالالارى ايماندا ايارر (الْحَقْنَابَهُمْ ذُرِّيَّتَهُمْ) اوجماھداغى آتالارغە جەننەگە كۈردە ياكە درجەدە بالالارنى
توتاشدردى (وَمَا لَكُمْ مِنْ شَيْءٍ) بالالارنى آتالارنى جەننەگە كۈردە ياكە درجەدە توتاشدردى
سەببى آتالارنىڭ ھەملىرىدىن ھىچ نەرسەنى كىمەتەمەدك (كُلُّ أَمْرٍ إِذَا مَا كَسَبَ رَهِيْنٌ) ھەر بىر اير كسب
قىلغان نەرسەسى (ھەملى) بىرلەندە اللە ھەملى قىلىنمىشلىرى يەنى اگرايزگۈ ھەملى قىلسە اللە آزاد
قىلۇر و اگرايزگۈ ھەملى قىلماسە اللە ھەملى قىلۇر بولۇپلار مۇمىنلارنىڭ بالالارنىڭ ايماندا و اوجماھ
كۈردە آتالارنىڭ اياروينا دلالت قىلادى گرچە ھەملى قىلماسلاردا ھەملى قىلغان دىنى ھەملىرىنى يۇرتوھقىتىدە
مۇمىنلارنىڭ ياش بالالارى مۇمىنلر كافرلىرىنىڭ ياش بالالارى كافر بولۇشى بالاتفاق اما آخىر ھەملىنىڭ اختلفى
لىكن كۈپ ھەملىر بالالار كۈپ مۇسلمان بالالارى و كۈپ كافر بالالارى بولسۇن دىنى ھەملىنىڭ آتالارنىڭ ايارگانلىرى

كىمى آخىرت حكمنده هم آتالارينده اياره لر بعض عالمر كافر بالالارى تەوڭغە كرمى ديگانلار نذاكه امام محمد
 شول روشقه ايتكان چونكه الله تعالى هيچ كىمى گناهسز عذاب قىلماي ديگانلار ياش بالانك كافر بالاسى
 بولسە دە گناهس يوق بعضيلار كافر بالالارنى جەننەگى ماسمانلارغە خەمتىچى بولا ديگانلار بعضيلار بالالار
 ھەرقايسى دىنى ديوانلار تەوڭغە دەھم اوجماخقە دە كرمى ديگانلار امام اعظم توقى ايتكان بعضى
 كافرلارنك بالالارى نك اوجماخ قە يا كە تەوڭغە كروارنى بىلىم ديگان (تفصيلى تفسيرات احمدىە دە)
 (وَأَمَلْنَا لَهُمْ بِغَاثَةِ وُلْتِهِمْ مَأْشَقْتَهُمْ) دىنى اوجماخداغى آدملىرگە بىر وقت سوڭندە نفسلىرى استاگان
 نرسە لردن جىمش لرنى دايىت لرنى آرتىردىق بىز (يَتَنَزَّعُونَ فِيهَا كَأْسًا) جەننە دە اچملىكلى كاسە لرنى
 آرالارندە برسى برسە بىر شىرلر (لَا لَغْوُ فِيهَا وَلَا تَأْنِيْمٌ) اوجماخدا اچملىكلى اچكان دە لغو سوز ھم
 گناھلى سوز سويلاشماسلر (وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غُلَامٌ لَّهُمْ) دىنى اوجماخداغى آدملىرگە اوزلربىنە خاص
 بولغان كچك وقتە اولسان بالالارى طواف قىلور (كَانَهُمْ لَوُكُؤُ مَكْنُونٌ) گويا كە اول بالالار آقلىقە
 وصافى دە صاوتە صاقلانغان انجو كىيدىرلر (وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ) دىنى اوجماخ اھلىرى
 بعضى بعضىنە حاللرندىن وەملىرىندىن سوراشقان لارى حالە يوزگە يوز ايلان شىرلر (قَالُوا إِنَّا كُنَّا
 قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ) اوجماخ اھلىرى ايتورلر درستلىكە بىز موندان الك اھلىز ايچىندە (دنياهە)
 اللەغە گناھ قىلودان قورقۇچى بولدى (فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْنَا) بىس اللە بىزنك اوزىرمىزگە رحمت ياكە توفىق
 بىرلن انعام قىلدى (وَوَقَّانَا عَذَابَ السُّمُومِ) دىنى بىزنى تەندەگى كچك تيشكلرگە اوتە تورغان اوط
 عذابىندىن صاقلادى (إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ) درستلىكە بىز موندان الك (دنياهە) اللەغە عبادت قىلور
 بولدى ياكە تەوڭ اوطىندان صاقلانى اللەدان سورار بولدى (إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ) درستلىكە اول اللە
 ايزگولك قىلوچىدەر ھم كوب رحمت قىلوچىدەر (فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ) بىس اى محمدەم قومىنى
 وعظ قىلوڭدە دوام ايت بىس سىن ربكىنك انعام قىلوى سببلى توگلسن (يَكَاهُنْ وَلَا مَجْنُونٌ) كافرلر اينكانچە
 كلاچا كداگى غىب دن بىلماينچە خبر بىروچى توگلسن ھم ديوانە توگلسن (أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ) بلكە
 كافر قومك سىنى جىرى دىو ايتورلر (نَتَرَبَّصُّ بِرَبِّبِ الْمُنُونِ) اول شىرچى غە (محمد صلى الله عليه
 وسلم) نفسلرنى تترتە تورغان زمان نك واقعە لرىنى ياكە اولمنى كوتارمىز نذاكه موندان اولگى
 شاعرلر شولاي ھلاك بولدى بودە ھلاك بولور دىو ايتورلر (قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ)
 اى محمدەم مشركلرگە ايت سىن منم ھلاك بولومنى كوتكز درستلىكە مېندە سىزنك بىرلن بىرگە
 سىزنك ھلاك بولوڭزنى كوتچىلردن من (أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَخْلَامُهُمْ بِهِنَا) ياكە بو برسى برسە خلاف بولغان
 سوزنى ايتورلر مشركلرگە عقللىرى امر قىلدىمو چونكه كاھن اوتكن فكرلى كشى بولا ديوانە عقلسىز آدم
 بولا شاعر خيالە بولغان وزىلى سوز اياسى بولا ديوانە آدم نك كاھن بولو ھم شاعر بولو احوتمالى يوق
 (أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ) بلكە اول مشركلر حقنى انكار قىلودە چىكدن اوتكان قوملردر (أَمْ يَقُولُونَ تَقُولُهُ)
 ياكە مشركلر محمد (ع) قرآننى اوز طرفىندان سويلادى يعنى اوزى چىقاردى دىوايتورلرمى (بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ)

بلكه اول مشركلر قرآنغه ایمان کیتیرماسلر شونلک ایچونک طعن قیلورلار (فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ)
 پس اگر مشرکلر محمد(عم) قرآننى اوزى چاغدی دیسه لر قرآنلک مثلى بولغان سوزنى کیتیرسونلر
 (ان كانوا صادقين) اگره لوز عملرنک راست بولسالار چونکه مشرکلر آراسنک دا کوب و تکن و فصاحت
 ایاسی آدملر بار (أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ) یا که مشرکلر هیچ بریاراطوچیدن باشقه یاراتل دیلار می
 (أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ) یا که اوزلرینى اوزلری یاراتوچیلارمو (أَمْ خُلِقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) یا که کولکرنی
 دخی ییرلرنی یاراتدیلامو (بَلْ لَا يُوقِنُونَ) بلكه مشرکلر اللهنى شیکسز بلسه لر ایسدى اللهنلک
 عبادتندن یوز دوندرماسلر ایسدى (أَمْ عَنْهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ) یا که مشرکلر حضورنده اللهنلک رزقنلک
 یا که علمى نلک خزینه لری بار می البته یوق بولسه ایسدى پیغمبرلکنى اوزلری تلاگان آدم که بیرلر
 ایسدى یا که اللهنلک حکمتی اختیار قیباغان کشینی پیغمبرلک ایچون اختیار قیلورلار ایسدى (أَمْ هُمُ
 الْمُصِطَرُونَ) یا که اول مشرکلر نرسه لر اوزرینه ایرکلى لرمی اگر ایرکلى بولسه لار هر نرسه ده
 تلاگانلرچه تصرف قیلورلار ایسدى لکن آلاغه اول ایرک یوق (أَمْ لَهُمْ سُلُمٌ يَنْتَمِعُونَ) اول مشرکلر
 ایچون کولک که آشاتورغان قورال بار می کولک که آشوب فرشته لر سوزینى هم فرشته لر که غیب علمندن
 دخی قیلنغان نرسه لرنی اشته لرمی اشته لرمی بولاچاق اشلردن خبر بیرلر ایسدى لکن بوخصلات لار
 مشرکلر ده یوق یعنی کولک که ده آشالمیلار فرشته لر سوزینده اشته آلمیلار (فَلْيَأْتُوا مُسْتَمْعِنًا) قلیات مُسْتَمْعِنًا
 مبین) پس فرشته لر سوزینى هم فرشته لر که دخی قیلنغان غیب علملرنی اشنونى دعوى قیلوچى لاری
 اشنونى راستلى توزغان ظاهر دلیل کیتورن (أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ) یا که الله ایچون قرلار
 بولوب مشرکلر ایچون ایربالالار بولور می بوآیتنک الله تعه مشرکلرنلک عقلسزلق لارونى کورساته
 چونکه مشرکلر قزبالالارنى اوزلری مکروه کورسه لرده فرشته لرنی اللهنلک قرلاری دیلر پس بوقدر قباامت
 فکری آدملر عقللى آدملردنک صانالمیلار بولارغه قیداعالم ملکوتک آشوب غیبنى بلوقوه می بولسون
 (أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا) یا که ای محمد(عم) اللهنلک وحیتى ایرشدرولک اوزرینه مشرکلردن سین اجر (بال)
 صورادکمی (فَهُمْ مِنْ مَّقَرَّمٍ مُتَقَلَّبُونَ) پس مشرکلر اول اجر تولادونى اُستارینه آلودن آوریالار می وشونلک
 ایچونک سیکلا ایارودن یوز دوندره لرمی (أَمْ عَنْهُمْ الْغَيْبُ) یا که مشرکلر حضورنک غیبلر یازلغان لوح
 المعفوظ بار می (فَهُمْ يَكْتُمُونَ) پس اول مشرکلر لوح المعفوظغه یازالار می البته بواشلر برسی ده یوق
 (أَمْ يَرِيدُونَ كَيْدًا) یا که اول مشرکلر سینى هلاک قیلورغه چله تلبلر می بوکیددن دارالندوه (مشورت
 یورق) ده رسول اللهغه قصد قیلنغان مکرلری مراد (فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ الْمَكِيدُونَ) پس کافر بولغان آدملر
 آلاردر مکر قیلنمشلار یعنی مکرلرینلک وبالی اوزلرینه قایتور (أَمْ لَهُمْ الْغَيْرُ اللَّهُ) یا که مشرکلر ایچون
 الله دن باشقه عباددن طیا تورغان معبودلر بار می (سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ) الله مشرکلرنلک شریک
 قیلوندن یراق بولدی یا که مشرکلرنلک شریک قیلنغان نرسه لرنه شریک بولودن یراق بولدی بوادرلارده
 امبرلن استفهام مشرکلرنی قباچنلاوهم شلته قیلوا ایچون (وَأَنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا) واگر مشرکلر

جبرائیل (عەم) اوقۇپ ئاتۇرغان ایکی یایەمقداری یاکە ئاندانە یاقینراق بولدی یعنی سۇنۇق یاقىنلىق
تقدیرگە یتکەندە بوسوز حضرت جبرائیل نىڭ رسول اللہ غە غایت یاقین بولۇشنى تەئىل ھەم رسول اللہ نىڭ اوزى پە
ۋى قىلىنغان نرسە سنى ایشتونى تخفیف (فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ) بس جبرائیل (عەم) اللہ نىڭ قولىنە
(رسول اللہ غە) ۋى قىلغان نرسە سنى ۋى قىلدى ياكە اللہ اوزى نىڭ قولىنە ۋى قىلدى مەناسىدە ۋى
قىلىنغان نرسە نىڭ شانى بىلەن بولغانلىقى ایچون اللہ تەالى ذکر قىلماى بوۋى قىلىنغان نرسە نى بەزىلار
بوسوز دېگانلار یعنی اللہ تەالى ایتىدى ای محمد (عەم) سىن کرماندن بورن پیغمبەرلەرگە اوجماخ ھرام
ۋىنىڭ ایتىڭ کرماندن بورن باشقە ایتەرگە اوجماخ ھرام دیو (مدارك) ياكە حکمت ایاسى بولغان
آیتلرنى ۋى قىلدى مەناسىدە (صفوة العرفان) (مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ) محمد (عەم) نىڭ قىلىپ كوزى
بولن كورگان نرسە سنى (جبرائیل عەم صورتى) يالغانلامدى (اَقْتَمَارُوْنَهُ عَلٰى مَا يَرٰى) ای كافران
محمد (عەم) بولن كورگان نرسە سى اوزى نىڭ جەدال قىلىشاسىنى (وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرٰى) ۋە تخفیف محمد (عەم)
جبرائیل (عەم) نى ایکنچى مرتبە كوردى (عَنْ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى) خىللارنىڭ ھىللرى ۋە ھىللرى منھى بولا
تورغان نېق آغاچى ھىزىدە بوآغاچنى يىنچى قات كوكە دېگانلار (عَنْهَا جَنَّةُ الْمَأْوٰى) اول نېق
آغاچى ھىزىدە در مەقيارنىڭ ياكە ھىدلرنىڭ جانلارى قاينا تورغان اوجماخ (ادْبَغَشَى السِّدْرَةَ مَا
بَغَشَى) شول ۋقتدە محمد (عەم) جبرائیل (عەم) نى كوردى اول ۋقتدە نېق آغاچنى اُرگان نرسە اُرتر
بولدى یعنی اول آغاچنى قابلاپ آلغان نرسە لرنى توصیف مەكىن توكل مەناسىدە ياكە سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى
ھىزىدە اللہ غە عبادت قىلا تورغان فرشتەلر قابلاپ آلدى مەناسىدە (مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى) محمد
(عليه السلام) نىڭ كوزى كورگان نرسە سىدن آدمى ھەم كورگان نرسە سىدن آدمى بىلكە
كورگان نرسە سىدە ثابت بولدى (لَقَدْ رَأٰى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى) اللہ تەالى ايتەدر قىسم ايتىپ
ايتەمسى محمد (عەم) رېسىنىڭ الوغ علامتلردىن ۋە عجايبلىرىدىن كوپنى كوردى یعنی حضرت جبرائیل معراج
كېچە سىدە رسول اللہ نى عالملىكتەكە آشردى رسول اللہ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى نى كوردى جنة المأوى نى كوردى ۋە باشقە
اللہ نىڭ الوغ آیتلىرىنى كوردى البتە كورگان كىشى بىيان ايتكان كىشى بو كورلىگان نرسە لرنى بىزگە تەفصىلاً
بىيان مەكىن توكل چونكە بۇلار روھانى اشلر رسوللار غە غە ھاسىل ۋە مەلۇم بولاتورغان اشلر اللہ تە
بىزنىڭ عقللرمىزگە مەنسەپ بولغان قىدرىنى بىيان ايتىدى شونىڭ بىلەن كەفايەلەنۇ تېۋىش (اَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ
وَالْعُزْرٰى وَمَنَاتِ الْفَالِقَةِ الْاُخْرٰى) ای مشركلر اللہ دان باشقە عبادت قىلاتورغان لات عىزى ۋە ۋى
بولغان منات ياكە مرتبەدە سوك بولغان ۋى ۋى بولغان منات صىملارندىن بىزگە خىر بىرگە ايا
آلارنىڭ اللہ تەدە بولغان قىدرت ۋە الوغلى كىشى قىدرتلىرى ۋە الوغلىلارى بارى ۋە ۋى مشركلرنىڭ
عبادت قىلاتورغان صىملارنى لات طائىدە بىۋىقىلارنىڭ ياكە نغەدە قىرىشلىرىنىڭ عبادت قىلاتورغان
صىملرى بىراىر صورتدە بولغان عىزى غىظقان قىبىلەسى نىڭ عبادت قىلاتورغان صىملرى سىمىرە آغاچى
رسول اللہ ۋەلىد اوغلى خالىدنى بىباروب اول آغاچنى كىسىدركان منات ھىزىل ۋە خىزغە قىبىلەسى نىڭ

عبادت قیلاتورغان صنملاری بولغان طاش مشرکلرنیڭ فرشته لار الله نىڭ قزلاری دېگان سوزلرینی الله تەه رد قیلوب ایته در (اَلْکُمُ النَّکَرُ وَلَهُ الْاَنْثَى) ایای مشرکلر سزنىڭ ایچون ایربالالار بولوب الله ایچون قزلار بولورمی (تِلْكَ اِذَا قَسَمْتَ ضِیْرَى) ایربالالار سزنىڭ ایچون بولوب قزلار الله ایچون بولغان سزنىڭ بولوڭز ظلم بولغان بولودر. چوسکه اوزڭز یاراتماغان قزلارنى الله ایچون قیلدڭز (اِنْ هِیَ الْاَسْمَاءُ) بوسنملار توڭلدر مگر اسملردر یعنی معبود بولو اعتباری برلن بوسنملار اسملرکنده سزکنه آلاغه معبود دیوايته سز اول صنملارده معبودلک معناسی اصلا یوق (سَمِیْنُوْهَا اَنْتُمْ وَاَبَاؤُكُمْ) نفس آرزولارڭز سببلی اول معبودلرنی سز هم آتالارڭز معبود اسمی برلن اسمله دڭز (مَا نَزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ) اول صنملارنى معبود دیو آتاو برلن الله دلیل ایندرمادی (اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ) مشرکلر صنملارغه عبادتلرنیڭ ایارمیلر مگر وهم گنه ایارلر (وَمَا تَهْوٰی الْاَنْفُسُ) دخی نفسلری آرزو قیلغان نرسه گنه ایارلر (وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمْ الْهُدٰی) وتحقیق اول مشرکلرگه ریلرندن حقلغه کوندر وچی (رسول یا که قرآن) کیلدی لکن اول مشرکلر حقلغه کوندر وچینی قونیدیلار (اَمْ لِلْاِنْسَانِ مَا تَمَنٰی) ایآدم ایچون هر بر امید اینکان نرسه سی بولورمی البته بولماس موندان مقصود مشرکلرنیڭ معبودلرندن الله مضورنىڭ شفاعت لرینی طمع قیلونى نفی اینو (فَلِلّٰهِ الْاٰخِرَةُ وَالْاَوَّلٰی) بس الله ایچوندر آخرت هم دنیا یعنی الله تەه دنیادان و آخرتدن تلاگان نرسه سنی تلاگان آدمنه بیرر (وَكُمْ مِنْ بَلٰكٍ فِى السَّمٰوٰتِ) کوکلرده بولغان فرشته لردن کوبسى (لَا تُغْنِیْ شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا) اول فرشته لرنیڭ شفاعتى عذابدن هیچ نرسه فی موکسز قیلماس و شفاعت لاری هیچ فائده بیرماس (اَلْاَمِنْ بَعْدَ اَنْ يَّأْذَنَ اللّٰهُ لِمَنْ يَّشَاءُ) مگر شفاعت قیلورغه تلاگان کشی سنه الله نىڭ اذن بیروی صوکنده غنه موکسز قیلور و شفاعتى فائده بیرر (وَیَرْضٰی) دخی شفاعت قیلورینه راضی بولغان نىڭ صوکنده غنه شفاعتى موکسز قیلور و فائده بیرر بس نچک صنملار عابدلرینه شفاعت قیلسلنلار و نچک شفاعت لری فائده بیرسن مالبوکم شفاعت الله نىڭ اذن بیرگان و شفاعت قیلورغه راضی بولغان مخلوق طرفندان غنه بولا (اِنَّ الَّذِیْنَ لَا یُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ) درستلکده آخرت که ایمان کیتیرماگان آدملر (لَیْسَمُوْنَ اِلَّا لَمَلٰئِكَةٌ تَسْمِیَةُ الْاَنْثٰی) فرشته لردن هر برسنی خان اسمی برلن (قزلار) دیواسم لرلر (وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ) و بو آخرت که ایمان کیتیرماگان آدملر ایچون اینکان نرسه لرینی بلو یوقدر (اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ) و بو ایمانسلار بوا سملاولرندە ایارماسلر مگر ظن گنه ایارلر (وَاِنَّ الظَّنَّ لَا یُغْنِیْ مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا) دخی درستلکده ظن مقدان هیچ نرسه فی موکسز قیلماس چونکه حقی علم برلن گنه بلفنه ظن برلن بلنمی ظن که اعتقادده اعتبار یوق عملده گنه اعتبار (فَأَعْرَضَ عَنْ تَوَلٰی عَنْ ذِكْرِنَا) بس ای محمد هم بزنىڭ ذکر مژدن یوز دوندرگان کشیدن یوز دوندر (وَلَمْ یُردْ اِلَّا الْحَیْوةَ الدُّنْیَا) دخی اول کشی تلامادی مگر دنیا ترکلگنی گنه تلادی شول کشیدن یوز دوندر (ذَلٰکَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ) بودنیا ترکلکی و دنیانی اسناو آلارنىڭ علمدن چیک لریدن یعنی الله دن غافل بولغان والله نىڭ ذکرندن یوز دوندرگان هم محض دنیانی غنه تلاگان و بیلگان نرسه سی ده دنیا غنه بولغان کشینی

دعوت قىلودان يوز دوندر چونكه اول كشيگه دعوتدن فائده كيلماس هميشه دشمانلىغى غنه آرتور
 (ان رَبَّكَ هُوَ اعْلَمُ) درسنىلكده اى محمد (عم) سىنىڭ ربكى بىلگوجىرا كدر (بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ) اوزىنىڭ
 دين بولندىن آداشقان آدمنى (وَهُوَ اعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى) واول الله دين بولنه كونلىگان آدمنى ده
 بىك بىلگوجىدر يعنى اى محمد عم الله سىنىڭ دعوتىنى كم قبول ايتنچك وكم قبول ايتنچك
 شونى بله در بس دعوتنى قبول قىلمى تورغان آدملىرى دين كه دعوت قىلو بىرلن اوزىنى مشقت لىمه
 چونكه سىڭا ديننى ايرشدر وگنه واجب (وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) واول الله اىچوندر
 كوكلرده دى بىولرده بولغان نرسه لىر (لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا) الله عالمى ياراتدى وجزأ اىچون
 همه سنى برابر قىلدى ياوزلىق قىلغان آدم لىر كه عمللىرى سببلى عذاب بىرلن جزأ بىرو اىچون (وَيَجْزِيَ
 الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى) دى ايزگولك قىلغان آدم لىر كه ايزگو جزأ بىرلن (جنت بىرلن) جزأ بىروى
 اىچون (الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْأَلْثَمِ وَالْفَوَاحِشِ) شونداين آدملىرى ايزگو عمللىرى قىلغان كشىلار
 گناهلارنىڭ الوغلارنىدىن يعنى خصوصنه وعيد كىلىگان لىرىن دى گناهلارنىڭ فاحش لىرىن صاقلانورلار
 (إِلَّا اللَّهُ) لىكن كچكنه گناهلاردن صاقلانماسا لىر ده الوغ گناهلاردان صاقلانور سببلى آلارىك يارلقانىش بولور
 (ان رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ) اى محمد عم درسنىلكده سىنىڭ ربكى يارلقاوى كىك بولغوجىدر الوغ گناهلاردان صاقلانو
 سببلى كچكنه گناهلارنى ياكه تىلاسه نىندى بولس گناهلارنى يارلقار (هُوَ اعْلَمُ بِكُمْ) اول الله
 سزنىڭ حاللىرىنى اوزىزدن آرتو غراق بىلوجىدر (إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ) شول وقتده
 بىلگوجىرا كدر اول وقتده سزنى بىردن (توفراقدان) ياراتدى (وَإِذَا أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ)
 دى شول وقتده بىلگوجىرا كدر سز اول وقتده آنالارنىڭ قورصاغى دىباغه كىلماگان بالالار بولدىز
 يعنى الله تعالى سزنىڭ حاللىرىنى باشق توفراقدىن آتارنىز آدمنى ياراتقان وقتدوق هم سزنى آنالارنىڭ
 رحىلارنى (بالاتورا تورغان اورىلارنى) صورتلىگان وقتدوق بلىدى (فَلَا تَرْكُوا أَنْفُسَكُمْ) بس اوزىزنى
 عمللىرىنىڭ پاكلىقى هم ايزگولسىڭىزنىڭ كوبلىقى ياكه گناهلاردن واشكى خىلقلاردن پاكلىق بىرلن
 ماقتاماگز (هُوَ اعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى) اول اوزىدىن قورققان آدمنى سزدن بىلگوجىرا كدر يعنى سزنىڭ قايتىز
 منقى قايتىز منقى توكل ايدىكى آدم (عم) نىڭ آرقاسىدىن چىماساگز دى اۆلوك بىلور (أَفَرَأَيْتَ الَّذِي
 تَوَلَّى) اى محمد (عم) اياشول آدمنى بلىڭىنى اول آدم حقغه ايارودن وحققلىق ثابت بولودن يوز دوندر دى
 (وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْثَى) ومالدىن آزوى غنه بىردى وقالغاننى آدملىرىدىن قاتىلىق قىللوب طىدى (بىرمادى
 كوپ عاللىرى بولدىنى مغيره اوغلى وليد حققده ايندى دىگانلر مغيره اوغلى وليد رسول الله غه ابارگاننىڭ
 صونىڭ مىشركلارنىڭ بعضى شىئە قىلىدى قارىلار وآنالار دىبىنى قوبىسنىڭ وآنالار دىبو وليد الله نىڭ
 عذابىدىن قورقماق دىدى مىشركلاردن بعضى ايندى فىلان قدر مال بىرساڭ عذابىنى اوزم اُستمه
 آلان كىرى مرتد بول دىدى وليد مرتد بولدى شرط قىلغان مالنى بعضىنى بىردى قالغاننى بىرمادى (أَعْنَتُهُ
 هَلُمُّ الْغَيْبِ) ايا اول آدم (وليد) حضورنىڭ غىبىنى بىلورمى (فَوَيْبَرَى) بس اول آدم بلهمى عذابىنى باشقه

آدم نىڭ يوكلاوينى (اَمَّامُ يَنْبَأُ بِنَافِى صُغْفُ مُوسَى) اياموسى (عەم) نىڭ كاغزلىرىنى (تورات) يازغان نىرسەلەر
 بىرلەن خەبەر بىرلەيدىمۇ (وابراھىم الندى، وفى) دىنى ئاستىغا ئالغان اشىنى كامىل قىلغان ابراھىم (عەم) نىڭ كاغزلىرىنى
 يازغان نىرسەلەرلەن خەبەر بىرلەيدىمۇ اللە تەئالى نىڭ ابراھىم (عەم) نى تەخىمىس قىلغۇ باشقىلار تەجەل ايتماگان
 نىرسەنى تەجەل قىلغۇ ايچون مىثلا نەمروداۋىتتە صىبر قىلغۇ بالاسىنى بوغازلاۋغە راضى بولغۇ كىشى اشلىر
 موسى (عەم) نى اللە قىلغۇ چۈنكى موسى (عەم) نىڭ كىتابى مىشكىر قاشنىدا مشەور بولغان (الْأَثَرُ وَازَرُ وَزَرُ
 اُخْرَى) موسى بىرلەن ابراھىم (عەم) كاغزلىرىنى (كىتابلارنى) يازغان نىرسەشول درىستلىككە ھېچ بىر يوكلاۋچى
 كىشى ايكىنچى كىشىنىڭ گىناھىنى يوكلاماس يەنى ھېچ كىم ايكىنچى آدم نىڭ گىناھىنى بىرلەن عىتاب قىلنماس
 (وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ الْأَمْسَاقُ) دىنى درىستلىككە آدم ايچون يوقدر مىگر اوزىنىڭ طرىشقان نىرسەسى بولور
 يەنى بىر آدم ايكىنچى آدم نىڭ گىناھىنى بىرلەن عىتاب قىلنماغان كىشى ايكىنچى آدم نىڭ اشى بىرلەن ئوبالانماسىدا
 اما صدقە بىرلەن ھىچەن مېت كە فائىدە بولغۇ صدقە بىرلەن ھىچەن نېت ايتوچى آدم مېت اۋرىنى تۈرغانلىقى ايچون
 (وَأَنْ سَعِيَهُ سَوْفَ يَرَى) دىنى درىستلىككە آدم اوزىنىڭ طرىشقان نىرسەسىنىڭ جىزاسىنى اللە تەئالى تېز آخىرىدا كۈرۈر
 (ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجِزَاءُ الْأَوْفَى) مۇنىڭ سۈكۈنىدا بىنا اوزىنىڭ طرىشى بىرلەن كامىل جىزابلەن جىزالانمىش بولور (وَأَنْ
 إِلَى رَبِّكَ الْمُنْتَهَى) دىنى ھىچەن (عەم) درىستلىككە رېبىڭ سارىدىر خىلقلارنىڭ چىگى (وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ
 وَأَبْكَى) دىنى درىستلىككە كۈلىدىرگان (شادلاندىرغان) ذاتىدا يىغلانغان (قابىغرىتقان) ذاتىدا اول
 رېبىڭ (وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَى) دىنى درىستلىككە اولتىرگان ھەم تىرگىزگان ذاتىدا اول رېبىڭ (وَأَنَّهُ خَلَقَ
 الرُّوحَ مِنَ النَّفْثِ وَالْأَنْثَى) دىنى اول رېبىڭ اير بىرلەن خاتۇندىن ايكى صىغنى بارا تىدى (مِنْ نُّطْفَةٍ إِذَا
 تُمْنَى) مۇنى صونىدىن بارا تىدى مۇنى صوى آنالار رىھمىدە ئاتلغان ۋقتىدا (وَأَنْ عَلَيْهِ النَّشْأَةُ الْآخِرَةُ)
 دىنى درىستلىككە آخىرى تىرگىك يەنى اولىگاندىن تىرگىز اللە اوزى رىھىدەر (وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَى وَأَقْنَى)
 دىنى درىستلىككە باي قىلغان ۋىساقىلاب قوبىراق مەل بىرگان اول رېبىڭ (وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْرِى)
 شەرى يولدىزىنىڭ رېبىسى اول رېبىڭ شەرى دىيور سول اللە نىڭ بابالارنىدىن ابوبكشە نىڭ (ھىچ كە عىبادت
 قىلدۇدە قۇرىشلىرىگە خىلاڧق قىلۇب) عىبادت قىلغان يىلدىزىنى ايتۇرلر يەنى عبور يىلدىزى باقتىلىقىدا
 غىمىسا يىلدىزىدىن باقتىراق بو ايكى يىلدىزغە بىرگە (شەرىيان) دىيولە اللە تەئالى نىڭ شەرىنى تەخىمىس
 قىلغۇ رسول اللە گرچە باباسى ابوبكشەگە ھىچ كە عىبادت قىلماۋدە موافق بولسەدە لىكن يىلدىزغە عىبادت
 قىلدۇدە ابوبكشەگەدە ئىتەلىدىر شۇنى بىلدۈرۈر ايچون تەخىمىس قىلغان (وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى) دىنى
 درىستلىككە اى ھىچەن (عەم) سىنىڭ رېبىڭ ايسكى عادنى ھىلاك قىلدى چۈنكى نوح ئىلىدە السلام قومى سۈكۈندە
 ھىلاك قىلغان ئامىلارنىڭ عادىلر ايكى اولىگىسى بىغىيلار اولىگى عادى ھود ئىلىدە السلام قومى ايكىنچى
 عادى ارم دىگانلر (وَتَمُودًا) دىنى سىنىڭ رېبىڭ ئمود قومىنى ھىلاك قىلدى (فَمَا بَقِيَ) بىس عاد قومى
 بىرلەن ئمود قومى قالدىرمايدى (وَقَوْمُ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ) دىنى عاد بىرلەن ئمود قومىدىن بورون نوح (عەم)
 قومىنى ھىلاك قىلدى (انَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْفَى) درىستلىككە نوح (عەم) قومى عاد قومى بىرلەن ئمود

فومندن ظالمراك و آزونراق بولدىلار (وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَى) دى لوط (عهم) نىڭ قىرىلرىنى كوتارگانىڭ
 صوڭىنىدە آستىن استىگە قابلايدى مؤتفكە ايلانچى معناسىدە اللہ تعالى لوط عليه السلام نىڭ قىرىلرىنى
 اهللىرى بىرلن بوزغارى كوتارب ايلندىرب تشردكى وقابلادى ايچون اول قىرىلرگە مؤتفكە دىيولگان
 (فَقَشَاهَا مَآغَشَى) بس اول قىرىلرنى ارتكان نرسە ارتدى يعنى اللہ تعالى اول قىرىلرنىڭ استىلرىنى
 طاش باغردى (فَبَاءَى آلَآرَبِكَ تَتْمَارَى) بس اى محمد (عهم) ربكىڭ نعمتلىرىڭ قايلولاندى شىك
 قىلورسن بو آيتلردە ذكر قىلنغان نرسەلرنىڭ بعضى نعمت بعضى عذاب بولسەدە لىكن ھرقايسىدە
 عبرتلىر وعظملر ھم پىغمبىرلر ايچون دشمانلاردان اوچ آلو بولدى ايچون ھەمەسى نعمت ھكمنىدە
 بولا (هَذَا نَبِيرٌ مِنَ النَّارِ الْأُولَى) بو قرآن اولگى قورقتولار جملەسىدىن بولغان قورقنودر ياكە بو
 پىغمبىر (محمد عليه السلام) اولگى قورقتوچى پىغمبىرلر جملەسىدىن بر قورقتوچى پىغمبىردىر معناسىدە
 (أَزَقْتُ الْأَزَقَةَ) ياقىنلىق بىرلن صىقلانغان قىامت ياقىن بولدى (لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ) اول
 قىامت ايچون اللہ دان باشقە ھېچ آچوچى (قاچچان بولوينى بيان ايتوچى) نفس بوقدر يعنى قىامت
 واقع بولسە ھېچ نفسنىڭ قىامتنى آچوغە قىدرنى يىتماس مگر اللہ نىڭ قىدرنى يىتار (أَقْمَنَ هَذَا الْحَدِيثَ تَعَجُّبُونَ
 وَتَضَعُّكُونَ) اى كافىرلر ايا بوسوزدىن (قرآندىن) مى عجبلىنورسىز دى كىرلىز (وَلَا تَبْكُونَ) دى گناھلارنىڭ
 قاىغىرى بىغلاماسىز (وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ) ھالبوكىم سىز غافللىرىز (فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا) بس اللہ غە سجدە
 قىلىڭىز وعبادت قىلىڭىز صىملىرگە سجدە وعبادت قىلىماڭىز « نىچم سورەسى نىڭ ترجمەسى
 تمام بولدى »

« ايللى دورتنچى سورە قمر سورەسى مكدەدە اينگان جەمى ايللى بش آيت »

بسم الله الرحمن الرحيم

(اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ) قىامت ياقىن بولدى دى آي يارلىدى مشركلر بىر وقتدە رسول اللہ دن
 معجزە استادىلر بس رسول اللہ نىڭ اللہ دن صورادى بويىچە، آي يارلىدى بعضىلار كىلاچاكدە يارلور
 معناسىدە دىگانلر ھاسىل قىامت نىڭ ياقىن بولوى نىڭ علامتلىرىدىن آي يارلوى ھاسىل بولدى معناسىدە
 (وَأَنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا) واگر قىرىش مشركلرى رسول اللہ نىڭ معجزەسىنى كورسالىر اول معجزەدە
 اوبىلاودىن واول معجزەگە ايمان كىتىرودىن يوز دوندىرلر (وَيَقُولُوا سَحَابٌ مُسْتَمَرٌّ) دى بو ھېشە بولا
 تورغان سھىر در ديورلر بوسوز دلالت قىلادر قىرىشلىرى نىڭ آي يارلودىن بىرلن باشقە معجزەلرنى
 رسول اللہ دن تىكرار كوردىلر يىنە (وَكُنُوبُهُمْ وَأَتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ) قىرىش كافىرلىرى ايسكى عادتلىرىچە
 معجزە كورگاچە رسول اللہ نى يالغانغە توتىدىلار دى نفس آرزولارىنى (حق ھالدا بولغان صوڭىنىدە
 ھقىنى انكار قىلوغە) شىدئان نىڭ كوركام ايتوب كورساتوى بويىچە اياردىلر (وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ) ھەر بىر
 اش چىگنە ابرشوپىدىر وشول چىگنەدە قارالانچىلر يعنى دنيا دى رىسواى بولور ياكە نصرت دە بولور
 آخىرىدە ياوز بولور ياكە ايزگو بولور ھەمەسى غايەسە ابرشوپىدىر ھەر نرسە چىگنە ابرشە شول چىكىدە

قارالانور (وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْآثَانِ) دىنى قراندا قىرىشلىرىگە اوتكان امللىرىنىڭ ياكە آخرتىنىڭ خىبرلىرىدىن كىلىنى (مافىيە مۇزىجىر) غونداين خىبرلىرى كىلىنى اول خىبرلىرىدە قاطىلىق باردىر عذاب قىلىرى ھەلاك ايتىرى خىبرلىرى كىلى (حَكَمَةٌ بِالْعَقَّة) اول خىبرلىرى توغرىلىقنىڭ غايەستە (ھېلىگە) ايرىشۇچى بولغان ھىكىمىتىلردىر (فَمَا تَنْفَعُ النَّفْسَ) بىس مەكە كافرلىرىنە قورقۇنۇچىلار فائىدە بىرماس (فَقَوْلٌ عَنْهُمْ) بىس اى مەكە (عەم) قورقۇنۇش فائىدە بىرماۋىنى بىلىدىكىڭ ايتىرىدىن اول مەكە كافرلىرىدىن يوزدۇندىر (يَوْمَ يَنْفَعُ الدَّاعَ إِلَى شَيْءٍ تُكْرَهُ) نەفسلىرى كوزدىكى يوقلىقىدىن انكار قىلا تورغان نەرسەگە (قيامت قورقۇنۇلارىنە) ئۇندەۋچى (اسرافىل عەم) ئۇندەگان كوندە (عُشْعَا أَبْصَارُهُمْ) قيامت قورقۇنۇلاردىن كوزلىرى قورققان ھالدا يەنى ضەئىف ۋەزىل بولغانلارنى ھالدا (يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ) اول كوندە قورققانلارنى ھالدا آدملىرى قىبرىلىرىدىن چىقارلار (كَانَتْهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ) گويىكە اول آدملىرى كۆپلىكىدە ۋەزىل قورققانلارغا ساچىلىرىنىڭ تارالغان چىكىرىكەلەر كىلىدىرلىرى (مُتَطَعِينَ إِلَى الدَّاعِ) ئۇندەۋچى سارى مويىنلارنىنى سوزۇپ چىقىرىغانلارنى ھالدا قىبرىلىرىدىن چىقارلار (يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمَ عَسْرٍ) كافرلىرى بىر كۈن آغىر ۋەچىتىن كۈن دىيىۋاتىرلىرى (كَتَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمَ نُوحٍ) اى مەكە (عەم) سىنىڭ قومىدىن بىر كۈن نوح قومى پىيغىمبىرلىرىنى يالغانغا توتىدىلار (فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ) بىس نوح (عەم) قومى قىلمىز نوح (عەم)نى يالغانغا توتىدىلار ھەم دىيۋانە دىيۋاتىدىلار (وَأَزْدَجَرَ) دىنى قىلمىز نوح (عەم) دىيىگە ئۇندەۋدىن تورلى زىنچىلەر بىرلىن طىيلىشىش بولدى (فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَصِرْ) بىس نوح (عەم) رەببە دىرسىلىكىدە مەين قومى طرفىدىن چىكىلىشىش مەنم ايتىرىدىن قومىدىن اۋچ آل دىيۋدە قىلىدى بىر يۈز دىئەنى قىلىۋى قومىنىڭ ايمان كىتىرىۋىدىن ايمىد كىسكانى ھەۋىدە بولدى اولدە قومى ايتىرىدىن ايتىرىدىن دىيۋدە قىلادى ايتىرىدىن قومىنىڭ بەئىسى بولدى نوح (عەم)نى ھەۋىد تاشلايدى ھەۋىد بولۇپ بىلدى ھەۋىد كىلىگەچ بارىم قومىنى يارلىغا آلار مەنم پىيغىمبىر ايتىدىكىنى بىلىلەر دىيىدى (فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ) بىس بىز كۆك ايشىلىرىنى آچتىق (بِمَاءٍ مِنْهُمْ) قاطى قىيىلۇر بىرلىن قىيىلۇرچى ھەۋىد بىرلىن بىسوز بىغىمورنىڭ كۆپلىگى دىئەنى قىيىلۇرى ايتىرىدىن تەئىل بولا (وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا) دىنى بىز بىرلىن چىشىمەلەر ايتىرىدىن ياردىق يەنى بىر يۈزى يارلۇپ چىققان چىشىمە كىلى بولدى (فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ) بىس كۆك ھەۋىد بىرلىن بىر ھەۋىد ھەۋىدنىڭ ازلە تەئىل قىلغان ھەۋىد اۋزىرىنە بىرلىن بىرلىنە يولقىدى (وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَوَّاحِ وَدُوسَرٍ) دىنى بىز نوح (عەم)نى تاقىتالار ۋە قىلار اياسى بولغان كىمە اۋزىرىنە يولكادىك (تَجَرَّى بِأَعْيُنِنَا) بىزنىڭ كوز آلەمىدە بىرگەنى ھەۋىد اول كىمە يەنى بىزنىڭ ھەۋىد بىرلىن ھەۋىد بولغانى ھەۋىد (جَزَاءٌ لِمَنْ كَانَ كُفْرًا) اللەنىڭ نوح (عەم) قومىنى ھەۋىد غىرق قىلۇرى اللەنىڭ نەمىتى بولغان نوح (عەم)گە كىفران قىلغان آدملىرىگە جىزا ايتىرىدىن چۈنكە ھەۋىد بىر پىيغىمبىر اللەنىڭ نەمىتى ھەم ئۇنىڭ رەمىتى (وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) ۋەتەئىف بىز اول كىمەنى ياكە نوح (عەم) قومىنى قىلغان اشمىزنى قالغانلارغا ھەۋىد ايتىرىدىن قالدردىق ايا اعتبار قىلۇچى بارىم (فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ) بىس مەنم عذابىم ۋە قورقۇنۇش ئىچىك بولدى (وَلَقَدْ بَشَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ) ۋەتەئىف بىز قراننى ۋەتەئىف بىز قراننى

ايهون جيكل قيلدى و حاضرله دك يعنى قرآنك تورلى وعظ و عبرتلىر بيان ايندك (فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) بس
 ايا وعظلانوى بارى (كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ) عاد قومى پيغمبرلرى هود (عهم) نى
 يالغانه توتدىلار بس عذاب قيلندىلار بس بوزنىڭ آلارنى عذابىمىز و قورقتومىزنىڭ بولدى (إِنَّا أَرْسَلْنَا
 عَلَيْهِمْ رِيحًا ضَرُورًا) درستلىكده بوز عادىلر اوزرينه صالحون ياكه قاتى تاوشلى جيل يباردك (فِي يَوْمٍ
 نَحْسِ مُسْتَمَرٍّ) شوملى هميشه بولغان كونده (تَنْزِعُ النَّاسَ كَانَهُمْ أَعْجَازٌ نِّجَالٍ مِّنْفَعِرٍ) اول جيل آدملىرى
 صورر بولدى (جبلدن قورقوب عادىلر بنالار و چوقلارغه قاققانلار و برسى برسنه يابشقانلار ايدى)
 گوياكه اول عادىلر اوترتلغان اورنننن صورلوب ييىرگه توشكان خرما آغاچنىڭ تامورلارى كىيىر
 (فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ) بس نچك بولدى عادىلرى منم عذابىمىز و قورقتومىز (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ)
 و تعفیف بوز قرآننى وعظلانوى ايهون جيكل قيلدى و حاضرله دك (فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) بس ايا وعظلانوى
 بارى (كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ) ثمود قومى كوب قورقتولارنى هم وعظلارنى يالغانه توتدىلار ياكه
 قورقتومى پيغمبرلرى خصوصا اوزلرىنىڭ پيغمبرلرندن صالح (عهم) نى يالغانه توتدىلار (فَقَالُوا أَبَشَرًا
 مِنَّا وَاحِدًا نَّتَّبِعُهُ) دغى ثمود قومى ايتدىلر ايا بوز اوز جنسىمىزدن بولغان بىر آدمگه ايا رزمى (إِنَّا إِذَا لَنِى
 ضَلَالٌ وَنُحُورٍ) بوز درستلىكده اوز جنسىمىزدن بولغان بىر آدمگه اباردكمىز و قىتنده البته آرغونلىقده دغى
 دىوانه لىده بولساق كرك ياكه قىزدىلش اوتلارده بولساق كرك (أَلْقَى الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا) ايا بوزنىڭ
 آرامىزدن صالح (عهم) اوزرينه كتاب ياكه دى تاشلاندىمىز (بَلْ هُوَ كِتَابٌ أَشْرٌ) بلىكه اول صالح
 (عهم) يالغانچىلر تكىرلىنمىلر (سَيَعْلَمُونَ غَدًا مِّنَ الْكِتَابِ الْأَشْرِ) ثمود قومى البته تاشكده (عذاب
 اينىكان و قىنده ياكه قىامتده) كم يالغانچى تكىرلىنمىلر ايدكى بولرلر (إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ) درستلىكده بوز
 آنا توهنى يبار و چىمىز (چقار و چىمىز) (فَقَنَئَهُ لَهُمْ) ثمود قومى فتنه (امتحان) ايهون (فَارْتَقِبْهُمْ وَاضْطَبِرْ)
 بس اى صالح قومى كوت نيشلرلر اول توهگه قاراپ نوردغى آلارنىڭ رنجىتىننه صبرىل (وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ
 الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ) دغى اى صالح (عهم) قومى خىر بىر درستلىكده صوفومىڭ بىرلن توه آراسىن بولنمىلر
 اول صوبركون قومى ايهونلر و بىركون توه ايهونلر (كُلُّ شَرْبٍ مُحْتَضَرٌ) صوالشىنىڭ ھىر بىرى حاضر
 قىلنمىلر يعنى صوغه اوز نوبىتىننه قومىڭ بىرلن توهن ھىر بىرى حاضر بولور اول صودن قومىڭ بىركون ايهون
 بىركون توه ايهونلر بولن صوفى قىشمتنىڭ درست بولوبىننه استدلال قىلغانلار چونكه بوزدن بورون بولغان
 پيغمبرلرنىڭ شرىعتى بىرگه ده شرىعت بولا الله تعالى ياكه رسول الله اول شرىعتنى انكارسىز بىرگه بيان
 قىلسه (فَنَادُوا صَاحِبَهُمْ) بس صالح (عهم) قومى بولداشلار يىننه (سالف ادغلى قوارگه) قىچقردىلار (فَتَبَاطَى
 فَقَعَرٌ) بس بولداشلار (سالف ادغلى قوار) بس توهنى اوتىرگه باطرىچىلىق قىلىدىدە بس توهنى
 اوتىردى ياكه قىچىنى آلدىكە توهنى اوتىردى معناسىن (فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ) بس منم صالح (عهم)
 قومى عذابىمىز هم آلارنى عذاب بىرلن قورقتومىز نچك بولدى (إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيَّعَةً وَآمِدَةً) درستلىكده
 بوز صالح (عهم) قومى ھىر تاوش بباردك يعنى آلارغه حضرت جبرائىل ھىر مۇتبە قىچقردى (فَكَانُوا كَهَشِيمٍ

(الْمُحْتَظَر) بس اول صالح (عم) قومی حیوانلار یابارغه مال ایوی یاصی تورغان آدم نلک صونغان
 وقوری آغاچلاری کبی بولدیلار یا که قش کوننده ماللارغه آزق ماضولی تورغان آدم نلک جیغان
 قوری پچانی کبی بولدیلار معناسیده (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ) وتحقیق بزو عطلانو ایچون قرآنی
 جیکل قیلدی و ماضرله دک (فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) بس ایا و عطلانوچی بارمی (كَتَبْتُ قَوْمٌ لُوطَ النَّذْرِ) لوط
 (عم) قومی قورقتولاری دخی و عطلرنی یا که قورقتوچی پیغمبرلرنی یالغانغه توتدیلار (إِنَّا أَرْسَلْنَا
 عَلَيْهِمْ حَاصِبًا) درسئلکده بزو لوط (عم) قومی اوزرینه تاشلار برلن آنا تورغان جیل ییاردک
 (إِلَّا آلَ لُوطَ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ) مگر لوط نلک ایو جماعتی اوزرینه (ایکی قزی مراد دیگانلر) تاشلی
 جیل ییاردک بس بزو لوط (عم) نلک اهل بیئنی سحر وقتندک عذابدن قوتقاردق (نِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا)
 حضورمزدن انعام ایچون عذابدن قوتقاردق (كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ) بسو انعام مکی نعمتمزگه
 ایمان و عبادت برلن شکرانه قیلوچینی جزالارمز (وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتْنَا) وتحقیق لوط (عم) قومی بزنلک
 عذاب برلن توتومز برلن قورقتندی (فَتَمَارَوْا بِالنُّذْرِ) بس نجفرشقانلاری حالک لوط (عم) قومی
 قورقتولاری و عطللاری یا که قورقتوچی پیغمبرلرنی یالغانغه توتدیلار (وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ) وتحقیق
 لوط قومی لوط (عم) نلک قوناقلرنیدان فاحش اشنی اسنادیلر یعنی قوناقلرینه فاحش اش برلن یاوزلف
 قیلونی قصد قیلدیلار (فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ) بس بزو لوط (عم) قومی نلک کوزلرینی بٚتونلای بندرک دیوزلری
 برلن تیگز قیلدی لوط عم نلک قومی قوناقلر یانینه جبرا و قهرا کردکلری زمانده حضرت جبرائیل
 یوزلرینه قنطلی ایله صوقدیده همەسی کوزسز بولدیلار (فَتَوَقَّوْا عَذَابِي وَنُذْرِي) بس بزو لوط قومی
 عذابمیزی قورقتوچیلارنی یالغانغه توتوگزنلک جزأسنی تاتوگزدیوایتدک (وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ
 مُسْتَقَرٌّ) وتحقیق لوط (عم) قومی کوندزنلک اولنده طاک وقتندک همیشہ قرارلانغان عذاب کیلدی
 (فَتَوَقَّوْا عَذَابِي وَنُذْرِي) بس منم عذابمیزی هم قورقتوچیلارمیزی یالغانغه توتوگزنلک جزأسنی تاتوگزدیو
 ایتدک (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ) وتحقیق بزو قرآنی و عطلانو ایچون جیکل قیلدی و ماضر قیلدی
 (فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) بس ایا و عطلانوچی بارمی الله تعه هر قصه صوگنده بوسوزنی تکرار ذکر ایتدی
 هر پیغمبرنی یالغانغه توتو عذابنلک کیلوینی تلی ایکاچیلکنی دخی هر قصه فی اشتوقصه برلن و عطلانو
 وفائیلونو تلی ایکاچیلکنی بلردو ایچون هم غفلت غالب بولماسن ایچون غفلت دان باشدان اویغاتو
 ایچون بس الرحمن سورە سنده گی (فَبَآئِيَ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) دیگان سوزنی هم مرسلات سورە سنده گی
 (وَبَلَّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) دیگان سوزنی تکرار ذکر قیلونلک سببی ده شول ذکر قیلنغان سببدر (وَلَقَدْ
 جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النَّذْرُ) وتحقیق فرعون گه هم قومی تورلی معجزه لر برلن قورقتولار کیلدی (كَتَبُوا
 بِآيَاتِنَا كُفْرًا) بس فرعون هم قومی بزنلک ایتلرمزنلک (توقز تورلی معجزه مز نلک) هر برسنی انکار
 ایتدیلر (فَأَخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُقْتَدِرٌ) بس فرعونیلرنی قوتلی بولغان هیچ برنرسه عاجز قیلانورغان
 آدم نلک توتوی کبی عذاب برلن توتدی (أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أُولَئِكَمْ) ای عرب کافرلری ابا سزنلک

کافرلرگزمی بودکر قیلنغان کافرلردن قوتده و صانده یا که مرتبه ده و دین ده ایزگو (أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ
 فِي الزُّبُرِ) یا که سرنک ایچون کوکن ایندرلگان کتابلاردان عذابدن بیزو (اللَّهُ نَكَّ عَذَابِنْدِن
 آمِن بُولُو) یازلغان کتاب بارمی (أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ) یا که عرب کافرلری بزدشمان
 لاردان اوچ آلتورغان و هیچ مغلوب بولی تورغان جماعتلرمز دیوایتورلرمی یا که بعضمز بعضمزگه
 یاردم بیرشه تورغان جماعتی معناسنه (سَيَهْزِمُ الْجَمْعُ وَيُؤْتُونَ الذُّبُرَ) کافرلر جماعتی جیکلمش بولور
 دخی آلا آرطلارونی ایندرلر یعنی قاپارلار نناکه بدر واقعه سنه شولای بولغان حضرت عمر ایته
 بو آیت اینگاننک صوکنده بو آیت نرسه ایدکنی (معناسنی) بلامادم دی بدر واقعه سی کوننه رسول الله نی
 کوردم صوغش کییمی کیددر ایدی هم (سَيَهْزِمُ الْجَمْعُ) دیدی شوندن صوگ بو آیت نک معناسنی آکلادم دی
 (بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ) بلکه قیامت کافرلرنک عذابلری و عک قیلنغان اوردنر (وَالسَّاعَةُ أَذَى وَآمُرُ) دخی
 قیامت عذاب یوزندن دنیا عذابندن قاتیراقدن هم عذابنی تاتو یوزندن دنیا عذابندن آچیراقدن (أَنَّ
 الْجَاهِلِيْنَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ) درستلک کافرلر دنیا ده حقن آداشودا دخی آخرتک قزدلغان اوئلارده در
 (يَوْمَ يَسْعَىٰ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ) قیامت کونی شوندا این کونسدر اول کونده کافرلرنی
 اوتقه یوزلری اوزرینه استرالمش بولور (ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ) کافرلرگه اینلمش بولور تموغنک
 اسسیلکنی و اچیس تاتوگز (إِنَّا كُلُّ شَيْءٍ خَلْقْنَاهُ بِقَدَرٍ) درستلکده بز هر نرسه نی حکمتمزگه موافق
 چیکلانمش ایتب یاراتدی (وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ) و بز نک امرمز توگلدر مگر براشکنده در (هیچ کنک
 یاردمنن باشقه بار قیلودر) یا که برسوزگنده در یعنی بول دیگان سوزدر معناسنده (كَلِمَةٍ بِالْبَصَرِ)
 اول اشنک بولوی تیزلکده و جیکلکده کوزبرلن تیزگنه قاراو کبیدر (وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاءَكُمْ)
 و تحقیق بزای کافرلر کفرده سرنک کبیلرنی (سزدن بورون بولغان کافرلرنی) هلاک قیلدی (فَهَلْ
 مِنْ مُّتَكَبِّرٍ) بس ایا وعظلانوی بارمی (وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ) و هر نرسه کم بنده لر آنی قیلدیلا
 اول نرسه صاتی فرشته لر نک کتابلارند، یازلمشدر (وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَنْطَرٌ) و هر بر کچکنه دخی
 الوغ عمل لوح المعفوظ ده سطولانمش (یازلمش) در (إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ) درستلکده کفردن
 و گناهلاردان صاقلانوی آدملر اوجماخ لارده و یلغه لاردادر یعنی اوجماخلارنک یلغلارند ان صو، بال،
 سوت، خمر اچارلر (فِي مَقْعَدٍ صَدِيقٍ غَدِيقٍ مُّقْتَدِرٍ) هراشکه کوچی بتکوچی خوجه بولغان الله حضورنک
 بولغان راضی بولنش اورونده در « قمر سوره سی نک ترجمه سی تمام بولدی »
 « ایلی بشچی سوره (الرحمن) سوره سی نزولی اختلافی بعضیلار مکه ده بعضیلار مدینه ده ایندی
 دیگانلر جمعی بتمش سیکز آیت »

بسم الله الرحمن الرحيم

(الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ) دنیا ده و آخرتک رحمت قیلوچی الله تلاگان آدمنه قرآننی ایراندی بیلردی بوسوره
 دنیاوی و اخروی بولغان نعمتلرنی ذکر ایتوگه قصر قیلنغان زمانه الله تعالی بوسوره نی، (الرحمن)

ديگان سوز برلن باشلادی هم نعمت دينيه نك اصلى والوغسى بولغان قرآن نعمتى (ايندروينى
 وبلدروينى) الك ذكر قيلدى چونكه قرآن دين نك فيگىرى شريعت نك باشى وحى نك ايكالوغسى
 وكتب سماويه لرنك ايكالوغى عزى (خَلَقَ الْإِنْسَانَ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ) الله تعالى آدمنى ياراتدى هم آدم گه
 كوكلىنده بولغان نرسه دن تعبير (بلدرو) روشنى ايراتدى (الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِعُسْبَانٍ) قۇياش هم آي
 چيكلانگان معلوم حساب برلن يورلار (وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ) دىي بيردن باشى ظاهر بولغان صابىر
 اوان هم صابلى اولن الله غه بوى صبورلار (وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا) دىي الله تعه كوكى اورونك ومرتبه ده بيوك ايتوب
 ياراتدى (وَوَضَعَ الْمِيزَانَ) دىي عدللىكنى قويدى يعنى هر بر استعدادلى آدم گه تيوشلى نرسه نى بيردى
 وهر برحق اياسنه حقنى بيردى شونك سببلى ده عالم نك اشى منظم وتوغرى بولدى رسول اكرم ايته
 عدللك برلن كوكلر وييرلر توردى ديو ياكه ميزاندىن شى لرنك مقدارلارى بلنه تورغان نرسه مراد
 يعنى ميزان عرفى (الْأَتْفَافُ الْمِيزَانِ) عدالت ده چيكن اوتماسلار ايچون يعنى انصافدىن چيتكه
 كيتماسون لر ايچون (وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ) دىي ميزان نى توغرىلر برلن اوتاكر يعنى توغرى
 اولچاكر (وَلَا تَخْسَرُوا الْمِيزَانَ) دىي اولچاوى كيتماكر (وَالْأَرْضُ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ) دىي الله بيرنى
 مخلوق لار ايچون تسويان ايتوب توشادى (فِيهَا فَاكُهُ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ) اول بيرده لندتلر
 ايچون آشى تورغان تورلى چيمشلىر دىي خرما صاوت (اورن وبونجه) لارينك اياسى بولغان خرما
 آغاچلارى باردر (وَالْعَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ) دىي يافراق (صلام) اياسى بولغان اورلقلار
 (بغداي آربا آرش، صلى كى لر) هم خوش ايسلى چيمشلىر ياكه رزق لار باردر معناسنده (فَبَآئِ
 آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) اى آدم برلن جن ربكزنك نعمت لرى نك قابوسنى يالغانغه توتاسز (خَلَقَ
 الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ) الله آدمنى اوت برلن ياندرلغان بالچق كىي بولغان قورى بالچقدىن
 ياراتدى (وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَارٍ) دىي جن نى ياكه جن لر آتاسنى اوتدىن بولغان صاف
 توتىن دن ياراتدى (فَبَآئِ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) بس اى آدم برلن جن ربكزنك نعمت لرى نك قابوسنى
 يالغانغه توتاسز (رَبِّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبِّ الْمَغْرِبَيْنِ) اول ربكزقش نك قۇياش چغشى طرفى برلن جابنك
 قۇياش چغشى طرفينك هم قش نك قۇياش باطش طرفى ايلان جاي نك قۇياش باطش طرفى نك ربسى در
 (فَبَآئِ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) معناسى اوتدى (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) اول ربكز صوى نوزلى ديگىز
 برلن صوى تاتلى دينگىزنى برسى برسنه كورش بولغان لارى حالسه يباردى يعنى استلرى برسى
 برسنه بحر محيطده بولقش لار (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) اول ايكي دينگىز آراسنده الله نك قدرتىدىن
 ياكه بيردن بربرده باردراقش و خاصيتنى بوزوسببلى برسى ايكنسچينه ظلم قيلماس يعنى برسىنىك
 صوى ايكنسچينىك صوينه قاطناشماس (فَبَآئِ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) معناسى اوتدى (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ
 وَالْمَرْجَانُ) بو ايكي دينگىزدن الوغانچى ايله كچك انجىلر چقار انجىنىك اگر نوزلى صوى دينگىزدن گنه
 چغرى ثابت بولسه اول وقتده ايكنسدىن چغه ديماكى ايكنسنىك چيولغان اوزونلارندان چقىق ايچون

بولور ياكه ايكسى برکه جيولغانلقدان گوياکه ايکى دينگىز بردينسگىز حکمنده بولادا برسندن چقغان نرسه گوياکه ايكسندنده چقغان نرسه حکمنده بولا (قَبَائِىْ آلَآءِ رَبِّکُمْ اُتَتْکُمْ بَانَ) (وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ کَالْاَعْلَامِ) اول ربک ايچوندر دينگرده تراکرى يوقارى کوتارلسگان الوغلقده طاعلار کى بولغان آقغوجى (جروچى) کيدهلر (قَبَائِىْ آلَآءِ رَبِّکُمْ اُتَتْکُمْ بَانَ) معناسى اوتدى (کُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ) وهر برير اوزرئنده بولغان جان اياسى ياکه آدم بران جنلردن بولغان جان ايالرى هلاک بولوچى وبتوجيدر (وَيَبْقَى وَجْهَ رَبِّکَ ذُو الْجَلَالِ وَالْاِکْرَامِ) دى اى محمد(عم) الوغلف وهرمت اياسى بولغان ربکنىکى ذاتى گنه هلاک بولى قالور (قَبَائِىْ آلَآءِ رَبِّکُمْ اُتَتْکُمْ بَانَ) (يَسْئَلُهُمْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ) کولگرده وپيرلرده بولغان عقل ايالرىکى هر برسى الله دان حاجت نرسه لر ينى صورارلار (کُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِى شَأْنٍ) هر کونک اول الله اشده در يعنى هر وقت الله تعه ازلکى حکمنده موافق تورلى ذاتلار پيدا قیلور وتورلى حاللر ياکلار تور رسول الله اينه اللهکى هر وقتده شأنى اشى گناهلارنى يارلقاماق قايقولارنى بنرمک هر قومنى بيوک درجه که کوتارمک ايکنچى قومنى توبان درجه که توشرمک ديو هم بو آيتده يهودلرنکى الله تعه شنبه کون حکم قیللى ديگان سوزلر ينى رد بولا (قَبَائِىْ آلَآءِ رَبِّکُمْ اُتَتْکُمْ بَانَ) (سَنَفْرُغُ لَكُمْ اَيَّ الْفَقْلَانِ) اى آدم بران جن قیامت کوننده سزنىکى حسابکىز وجزاکىز ايچون پوشانورمز يعنى يالغىز سزنىکى حسابکىز و عذابکىز بران مشغول بولورمز چونکه قیامت کوننده الله تعه حساب برلن جزأدان باشقه اشنى قیللى (قَبَائِىْ آلَآءِ رَبِّکُمْ اُتَتْکُمْ بَانَ) معناسى اوتدى (يَا مُعْشَرَ الْاِنِىْ وَالْاِنْسِ) اى آدملر برلن جن لر گروھسى (اِنْ اَسْتَطَعْتُمْ اَنْ تَنْفِقُوا مِنْ اَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ) اگر کولکرنکى وپيرلرنکى چيت لرندان اللهکى قضا سندان قاچقانکىز حالده چغارغه کوچکىز ينسه (فَانْفِقُوا) بس قاچب چغىکىز (لَا تَنْفِقُونَ اِلَّا بِسُلْطَانٍ) قاچب چغارغه کوچکىز ينماس مگر قوت برلن گنه يذ را اول قوت سزده يوق. ياکه کولگرده وپيرلرده بولغان نرسه لرنى بلوکىز ايچون کولکرنکى وپيرلرنکى چينلرندن چغوغه کوچکىز ينسه چغىکىز لکن چغا آلماسىز هم کولگرده وپيرلرده بولغان نرسه لرنى بله آلماسىز سز مگر الله تعه تعيين قیلغان بيده (دليل) برلن چغار سز و بولور سز بس فکر لرکىز برلن کولگرکه آشارسز چونکه الله تعه کولگرکه آشاورغان عقلى و نقلى باچقچلار تعيين قیللى بس اول باچقچلار برلن بسى قات کوچکنىکى استده آشوکىز ممکن ايکنچى معنا که بنا بو آيتده علم که فى قدر تحريض بولا (قَبَائِىْ آلَآءِ رَبِّکُمْ اُتَتْکُمْ بَانَ) معناسى اوتدى (يُرْسَلُ عَلَيْکُمْ شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ) اى آدم بران جن سزنىکى اوزرکىز که اوتدن يالقون دى يالقون سز تنن يبارلمش بولور (فَلَا تَنْتَصِرْنَ) بس سزا اول يالقون برلن تنندن سزنى عھشگر سرر (قَبَائِىْ آلَآءِ رَبِّکُمْ اُتَتْکُمْ بَانَ) (فَاِذَا اُنْشِقَّتِ السَّمَاءُ فَکَانَتْ وَرْدَةً کَالِدِّهَانِ) بس هر قېچان قیامت آلندن کوك ياراسه بس کوك ارگان زيتون مايى ياکه قزل سختيان کى قزل گل کى بولوب اورلسه (قَبَائِىْ آلَآءِ رَبِّکُمْ اُتَتْکُمْ بَانَ) (فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْئَلُ عَنْ ذَنْبِهِ اِنْسٌ وَلَا جَانٌ) بس کوك يارلغان کون گناه سندن هيچ بر آدملر دى جنلر صرامش بولماس چونکه گناهلى بولولارى علامتلى برلن

بىلنور بىو سوراۋنىڭ بوقلىقى قىرلىرىدىن چىغوب مىشەرگە باردىقلارى وقىندى اما مىشەردە حساب وقىندى گناھلارنىدىن
 سوراۋلارى ايكنچى آيت بىرلن ثابت (فَبَايَ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسَمَاهُمْ)
 كافرلىرى قىيامت كۆنىدىن علامىلىرى (قايمىقولى بولوللارى ياكە يوزلىرىنىڭ قارا بولوللارى) بىرلن
 بىلنەش بولور (فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ) بىس كافرلىرى تىمىغە ايلنكاندە ماڭلاي ساچلارنىدىن دىنى
 آياقلارنىدىن توتلىمىش (استىرالمىش) بولور (فَبَايَ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي) كافرلىرىگە
 ايتلور بو شۇندىن جەننەم دىر (يُكْتَبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ) بو جەننەم نى كافرلىرى يالغانغە صابور بولدىلار
 (يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آتٍ) كافرلىرى تىمىغە بىرلن اسسىلىككە چىككە ايرىشكان اسسى صو آراسىندە
 طواف قىلدولار بىنى تىمىغە باندراش بولوللار واستىلرىنە غايت اسسى صو سىيلىمىش بولور ياكە
 صوصاب صو سوراۋىقلارنىدىن غايت اسسى صو بىرلن صوغارامىش بولوللار مىناسىندە (فَبَايَ آلَآءِ رَبِّكُمَا
 تُكَذِّبَانِ) (وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ) دىنى رىسى مىشورنىدىن بىندەلر حساب ايچون توقتاب تورا تورغان
 اورنىك تورودن قورقغان كىشى ايچون بولور (جَنَّتَانِ) ايكى اوجماخ بىرى آدمىن بولغان قورقۇچىغە
 و بىرى جىندىن بولغان قورقۇچىغە ياكە ھەر بىرىنىڭ بىرى اوجماخ بىرى اوجماخ بىرى اوجماخ بىرى اوجماخ بىرى
 ايچون ياكە بىرى عبادىتلىرىنى قىلوى ايچون ايكنچى گناھلارنى قىلوى ايچون ياكە بىرى رومانى
 اوجماخ ايكنچى جىسمانى اوجماخ بولور (فَبَايَ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (ذَوَاتَا أَفْنَانٍ) اول ايكى اوجماخ
 تورلى آغاچلار و جىمىشلىر ايلالرىدىر (فَبَايَ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) مىناسى اوندى (فِيمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ)
 بىس اول ايكى اوجماخدە آغا تورغان ايكى چىشمە باردىر (فَبَايَ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) بىس اى آدم
 بىرلن جىن رىكزنىڭ نىمىلىرىنىڭ قايمىقولى يالغانغە توتارسىز (فِيمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهِ زَوْجَانِ) اول ايكى
 اوجماخدە ھەر بىر جىمىشلىدىن ايكى نىوع باردىر بىرى عىرفىدىكى كىبى بىرى عىجب ياكە بىرى قورى
 و بىرى جى (فَبَايَ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (مُتَكِّئِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَافُهَا مِنْ أَسْتَبْرَقٍ) اوجماخ اهللىرى
 اوجماخدە ايچلىرى قالون جفاكىدىن بولغان توشاكلر اوزرىندە تاپانغانلارى خالده نىمىلىرىلار (وَجَنَّا
 الْجَنَّتَيْنِ مِنْ دُونِ) دىوايىكى اوجماخنىڭ جىمىشلىرى ياقىندىر اولقورغان خالدهدە ياتقان خالدهدە آلورغە
 مىكىن بولور (فَبَايَ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (فِيمَنْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ) اول اوجماخلارده كوزلىرى ايرلىرىنەگە
 قىسقارتىلغان (بىنى مىمىلىرى يالغىز ايرلىرىندەگە بولغان حور قىزلارى باردىر) (لَمْ يَطْمِئْنُوا أَنْسَ قَبْلَهُمْ
 وَلَا جَانٍ) اول حور قىزلارنى ايرلىرىدىن بىرىن آدملىرى ايچون بولغانلارنى آدملىرى جىنلر ايچون بولغانلارنى
 جىنلر توتمايدىلار بو آيتىدىن جىنلر ايچوندىن حور قىزلارى بولولمىدە (فَبَايَ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (كَانَتْ
 الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ) اول قىزلار گوبىاكە يوزلىرى قىزلىقىدىن وتىلىرىنىڭ آقلىغىدە ھم صافلىغىدە ياقوت
 ھم مرجان كىيىملىرى (فَبَايَ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ) عملدە ايزگولسكنىڭ
 جىزاسى توڭلاردىر مگر ثوابى ايزگولسكىدە بىنى اوجماخىدىر (فَبَايَ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (وَمَنْ دُونَهُمَا
 جَنَّتَانِ) دىنى بو ايكى اوجماخىدىن باشقە خلاق مىساب ايچون توقلى تورغان اورونىك اللەنىڭ مىشورنىدىن

توقطاودان قورقچیلار ایچون ایکی اوجماخ باردر (فَبَآئِ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (مَدَامَنْلَن) اول ایکی اوجماخ غایت جاشلاردر غایت جاشل لک لریدن کوزگه قارا کیی کورقچیلر (فَبَآئِ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (فیه ماعینان نضاعتان) اول ایکی اوجماخده صولاری قایناب چغه تورغان ایکی پیشمه (فانتال) باردر (فَبَآئِ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (فیه مافاکه و نخل و رمان) اول ایکی اوجماخده لنتلنور ایچون آشلا تورغان نورلی جیمشدر هم خرما هم رمان (انار) جیمشی باردر امام اعظم بو آیت برلن خرما برلن رمان نلک فاکه بولماوینه استدلال قیلغان چونکه نخل برلن رمان فی الله تعالی فاکه گه عطف ایتمک عطف باشقه بولونی تلیدر شونک ایچونده امام اعظم قاشنده فاکه آشامام دیو یمین ایتمک آدم خرما هم رمان آشاو برلن حانت بولی لکن امامین هم امام شافعی نخل برلن رمان فی فاکه گه عطف نخل برلن رمان نلک آرتوقلف لارونی بیان ایچون دیگانلر بس گویاکه نخل برلن رمان آرتوقلف لاری ایچون فاکه دن ایکنچی جنس مکمنه بولالار شونک ایچونده فاکه آشامام دیو یمین ایتمک بولار قاشنده خرما هم رمان آشاو برلن حانت بولا (فَبَآئِ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (فیه خیرات حسان) دخی اول اوجماخلارده صورتلاری و خالف لاری کورکام ایزگو خاتون لار باردر (فَبَآئِ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (حور مقصورات فی الغیام) اول صورتلاری و خالف لاری کورکام بولغان ایزگو خاتون لار چاطرلارغه یابلغان وارتلگان حور قزلاریدر (فَبَآئِ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (لَمْ یَطْمِئْهُنَّ اَنْسَ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانِ) اول حور قزلارینی اوجماخ اهللرندن بورون آدم ده جن ده توتما دی (فَبَآئِ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ای آدم برلن جن ربکرنلک نعمتلریک قابوسنی یالغانغه توتاسز (مُتَّكِيْنَ عَلٰی رَقَرَفٍ مُّضَرٍّ وَعَبْقَرٰتِ حَسٰنٍ) اوجماخ اهللری اوجماخده نعمتلنورلر جاشل اورندقلار و عجیب کورکام سکیلر قالون پالاسلار اوزرنده طابانغانلاری حاله (فَبَآئِ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) بوسوزنی بوسوره ده اوتوز بر مرتبه ذکر قیلنغان (تَبَارَكَ اِسْمُ رَبِّكَ ذِی الْجَلَالِ وَالْاِکْرَامِ) وای محمد (عم) الوغلی و حرمت ایاسی بولغان ربکرنلک اسمی مبارک بولدی

(الرحمن) سورة سینک ترجمه سی تمام بولدی

(ایلی آلتونچی سورة واقعه سورہی مکده اینگان توقسان آلتی آیت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(اِذَا رَفَعَتِ الْوَاقِعَةُ) هر قیچان وقعی شیکسز بولغان قیامت واقع بولسه (لَیْسَ لَوْفَعْتَهَا کَذٰبَةً) قیامت واقع بولغان وقتک اللهغه یالغانلاوچی یا که قیامتنی بوق دیوده یالغانلاوچی هیچ نفس بولماس (خَافِضَةً رَّافِعَةً) اول قیامت برتورلی قومنی توبان درجه گه توش وچیدر و برتورلیسنی یوغاری مرتبه گه کوتار وچیدر (اِذَا رُجَّتِ الْاَرْضُ رُجًا) هر قیچان بیر اوستنده گی نوسه لرینی جیمیرلک ایتم قاطی سلکتو برلن سلکناسه (وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا) دخی طاغلار کامل تاراتلو برلن تاراتلسه (فَکَانَتْ هَبًا مُّنبَثًا) بس طاغلار تورلی طرفقه ساچلگان توزان بولسه لار (وَكُنْتُمْ اَزْوَاجًا ثُلَاثَةً) و سز الله نلک قیللاری اوج صنف بولساگز (فَاَصْحَابُ الْمِیْمَنَةِ) بس اوج صنفنک برسی مبارکک ایالیدر یا که عمل دفترلری

اوڭ قوللارینه بیرلگان آدملردر (مَا أَصْغَابُ الْمَيِّتَةِ) مبارکک ایالری یاکه عمل دفترلری اوڭ قوللارینه بیرلگان آدملر کملردر (وَأَصْغَابُ الْمَشْمُتَةِ) دخی ایکنچی صنفی شوملق ایالریدر یاکه عمل دفترلری صول قوللارینه بیرلگان آدملردر (مَا أَصْغَابُ الْمَشْمُتَةِ) شوملق (مبارکسزک) ایالری یاکه عمل دفترلری صول قوللارینه بیرلگان آدملر کملردر (وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ) اوجونچ صنفی کمالتلرده فضیلتلرده الک بولغان آدملردر یاکه حق ظاهر بولغانلار صوکنده توقفسر ایمان کیتروده الک بولغان آدملردر آلاز جنت کده الک کروچیلردر اولگی معناگه بنا ساقلاردن پیغمبرلر هم الله نلک باشقه دوستلاری مراد ایکنچی معناگه بناء ایزگو امتلر مراد (أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ) کمالتلرده فضیلتلرده یاکه ایمان و عبادت الک بولغان آدملر درجه لری باقین قیلنغان و مرتبه لری بلند قیلنغان آدملردر هم آلاز نعیم اوجماغلارندادر (ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأُولَىٰ وَثَلَاثَةٌ مِنَ الْآخِرِينَ) اول درجه لری باقین قیلنغان و مرتبه لری بلند قیلنغان آدملر اولگی امتلردن (آدَمَ عَمَ زَمَانِدَانِ رَسُولِ اللَّهِ عَمَ قَدَرِ بُولْغَانِ اوتسگان امتلردن) کوب جماعتدر صولفی امتلردن (رَسُولِ اللَّهِ اَمْتَلَدَن) آز آدملردر بو آیت رسول الله نلک مم امتلرم باشقه امتلردن کوب بولور دیگان سوزینه مخالف بولمی چونکه رسول الله نلک اصل امتی باشقه امتلردن کوب بولورده لکن باشقه امتلرنک ایمانده و طاعتده یاکه کمال و فضیلتلرده الک بولغانلاری رسول الله امتیمک بو صفتده الک بولغانلارندن کوبرک بولور و بو امتنک تابعلری باشقه امتلرنک تابعلرندن کوب بولور (عَلَى سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ) آلتون برلن توقلغان انجی و یاھوت برلن برکتلگان سربرلر اوزرنده در (مُتَّكِنِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ) برسی برسنه قارش بولغانلاری حالده اول سربرلر اوزرینه تایانوچیلارد (يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ) آلاز اوزرینه منگوترک بولوب قالا تورغان بالالار خدمت ایچون طواف قیلورلار اوزلرندن بورن اولگان بالالاری (بِالْأَعْنَاقِ وَالْأَبْرَاقِ) اچکان حاللریده توتقاسز و بورنسز صاوتلار برلن هم توتقالی و بورنلی صاوتلار برلن طواف قیلورلار (وَكَأْسٌ مِنْ مَّعِينٍ) دخی خمردن بولغان صاوت برلن طواف قیلورلار (لَا يَصْنَعُونَ عَنْهَا وَلَا يَنْزِفُونَ) اول خمرنی ایچودن اچوچیلرگه باش آدورتو و عقلنک کیتوی حاصل بولاس (وَفَاكِهَةٌ مِمَّا يَنْغَيِّرُونَ) دخی اوزلری اختیار قیلغان نرسه دن تورلی جیمشلر برلن طواف قیلورلار (وَلَحْمٌ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَبُونَ) دخی نفساری آرزو قیلغان نرسه لردن قش ایتلری برلن طواف قیلورلار (وَخُورَعِينَ) دخی آلاغه الوغ کوزلی مورقزلاری بولغوچیلر یاکه دنیاده غی خاتونلاری بریاشده و یاگئی تنده بولوب قایندان یار اتمش بولوب مورلار اسمنده بولورلار (كَأَمْثَالِ الْأَنْثَىٰ الْمَثْنُوتِ) اول حور قزلاری صافلقده و آقلقد صاوتنده صاقلانغان انجیلر کبیلر (جَزَاءٌ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) اوجماخده غی آدملرگه بوانعاملری قیلنور دنیاده قیلغان عمللری برابرنده جزا یوزندن (لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا) اوجماخ اهللری اوجماخه باطل سوزنی هم برسنی برسی گناهده نسبت بیره تورغان (یعنی گناهلی بولمگزدیگان) سوزنی اشتهاسلر (الْأَقْبِلَا سَلَامًا سَلَامًا) مگر سلام دیگان سوزنی اشتهاسلر

بوذكر قيلنغان درجه لر ونعمتلر سابقلار ايچون اما آندن بر درجه توبان اصحاب اليمين نك حالي
 الله تعالى كلاچكده ذكر قيلچاق (وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ) دخی اوڭ قول ايالري يعني
 مباركلك ياكه عمل دفترلري اوڭ قوللارينه بديرلگان آدملر كملردر اول يمينا ايالري (في سَنَرِ
 مَخْضُودٍ وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ) اول يمينا ايالري چانچكلري كيسلگان بَنَقْ آغاچنده در هم جيمش توباندىن
 اچينه قدر برسى استنه برسى قوبيلغان خوش ايسلى موز آغاچنده در (وَظَلَّ مَمْنُونٌ وَمَاءٌ مَّسْكُوبٌ) دخی
 صوزلغان كولاگده هم هميشه آغب تورا تورغان صوده در (وَفَاكَّةٌ كَثِيرَةٌ لَّا تَمُوتُ وَلَا تَنَامُ) دخی
 هيچ بروقتنه كينسلى تورغان هم آلچيپين هيچ بروجه برلن طييلمى تورغان كوب جيمشلىرده در
 (وَفُتُشَ مَرْفُوعَةٌ) دخی بيوڭ توشاكلرده در يعني شول ذكر قيلنغان تورلى نعمتلرده حضور قيلورلار
 (إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنشَاءً) درستلىكده بزا سحاب يمينلرنك خاتونلارنى كامل ياراتو برلن ياراتىق ياكه
 ياكادن ياراتو برلن ياراتىق بو خاتونلار ياكه حور قزلارى ياكه دنيا دهغى خاتونلارى بيزاوى
 اياسى ايتنه رسول الله ايندى دى بو خاتونلار دنيا دن قارچق بولوب اوتكان خاتونلار الله تعالى همه سنى
 برياشده باكره ايتب ياراتى ديو (فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا عُرْبًا أَتْرَابًا) بس اول خاتونلارنى باكره لر
 ايتب ايرلرينه سيوكيلر ايتب هم همه سنى برياشده ايتب (اوتوز اوچ ياشنده ايتب) ياراتىق بىز
 (لأَصْحَابِ الْيَمِينِ) بو خاتونلارنى بر صفتنه ياراتىق يمينا ايالري ايچون (ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَثَلَاثَةٌ مِنَ الْآخِرِينَ)
 اول يمينا ايالري اولسكى امتلردن كوب جماعتلر دخی صوڭغى امتلردن (رسول الله امتلردن) كوب
 جماعتلردر (وَأَصْحَابُ الشَّامِلِ مَا أَصْحَابُ الشَّامِلِ) دخی شوملق ايالري ياكه عمل دفترلري صول قوللارينه
 بديرلگان آدملر كملردر اول شمال ايالري (فِي سَمُومٍ وَهَمِيمٍ) اول اصحاب الشمال تنلرينك تيشكلرينه
 اوتنه تورغان اسسى اوطده هم غايت اسسى صودادر (وَظَلَّ مِنْ يَمُومٍ) دخی قارا تن دن بولغان كولاگده در
 (لَأَبَارِدُوا لَكِرِيمٍ) اول كولاگه باشقه كولاگه لر كى صالقونده توگلدر دخی فائده ليدنه توگلدر (أَنَّهُمْ
 كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ) درستلىكده اول اصحاب الشمال (كافلر) موندان لك (دنيا ده) نفس آرزولارينه
 جوموچيلار بولدىلار بو عذابلار آلاغه شونك ايچوندر (وَكَانُوا يُصْرُونَ عَلَى الْخَنَثِ الْعَظِيمِ) دخی اول
 شمال ايالري دنيا ده وقت الوغ گناهغه (كفركه) دوام قيلور بولدىلار (وَكَانُوا يَقُولُونَ) دخی شمال
 ايالري دنيا ده وقت اينور بولدىلار (أَفَنُؤْمِنُ بِكُتُبِنَا وَعِظَامِنَا) ايا بىز هر قىچان اولساك دخی جرب
 توفراق هم تارالغان سهاكلر بولساق (أَفَنُؤْمِنُ بِمَعُونَتِنَا) ايا بىز قىرلرزدن قوبارلىش بولورمىز (أَوَأَبَاؤُنَا
 الْأَوَّلُونَ) دخی اولسكى اولگان آتالارمىز قوبارلىش بولورلارمىز (قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ لَمَجْمُوعُونَ)
 اى محمد هم بعثنى انكار ايتوچى كافلرگه ايت درستلىكده اولسكى امتلر دخی صوڭغى امتلر البته
 جبولمش بولورلار (اِلَى مِيقَاتٍ يَوْمَ مَعْلُومٍ) الله حىزرنده بيلگولى بولغان كون نك وقتى ايچون يعني
 الله تعالى چيكلاگان كونده جبولورلار (ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ) مونك صوڭنده اى مكه اهلى
 سز اى آرزونلر وبعثنى يالغانغه توتوچيلار (لَا تَكُونُ مِنْ شَجَرَةٍ مِنْ زُقُومٍ) زقوم آغاچينك جيمشندن

آشاغوپيلارسز (فَمَا لَتَوْنَ مِنْهَا الْبُطُونَ) بس زقوم آغاچندان (جيمشني آشاودان) قورصاق لارگزني
تولتروچيلارسز (فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْعَمِيمِ) بس غايت صوصادقكزندان آشاغان زقوم استنه اسسي
صودان اچوچوپيلارسز (فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهَيْمِ) بس اول اسسي صوني صوصاغان توه نك اچري كبي
اچوپيلارسز (هَذَا نُزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ) بو زقوم آغاچي بران اسسي صو كافرلر نك جزا ككوننده
حاضرليكان ضيفت لريدر بس تموعده قرارلانب ينگاچ نينداين صيلار برابري حقه نك نك ظن ايتنه سن
البته آنسي بيگراك آغر و قاطي در معناسنده (نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ) بس سزني يوقدان بار
ايتب ياراندق كاشكي قېرلردن ترلب قوبارلارغه اوشانساكز ايدى (أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ) خاندون لار نك
(بالا يار اتلا تورغان قايچف لارينه) آتقان نرسه گزندن (نطفه لردن) خبر بيرگز (أَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ
الْمُخْلِقُونَ) اياسز مي اول خاندون لار نك رحملرينه آتقان نرسه لركزني (نطفه لارني) كامل آدم ايتب
ياراترسز ياكه اول نطفه لارني كامل آدم ايتب ياراطوچي بزمي البته بيز (نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ)
برسز نك آرا كرده اولمسي تقدير قيلق و هر برگز نك اولويني بيلگولي وقت برلن وقتلا دق
(وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ) وبزالك بولنمش توكلمز بيز هيچ برگز بزرگه لك بولا آلماس شونك ايجون
اولمنده قايچ قولا آلماس (عَلَى أَنْ يُبَدِّلَ امْثَالَكُمْ) بيز آرا كرده اولمسي تقدير قيلق سز نك
اوخشاشلارگزني آلماشدرومز ايجون بوادرونده (على) لام تحليل معناسنده (وَنُنشِئُكُمْ فِيمَا لَا تَعْلَمُونَ)
وسزني سز بلام تورغان صفت لارده ياراطومز ايجون (وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَى) و تحفيق سزاؤل
ياراطوني بليگز هيچ يوقدان سزني ياراطوم (فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ) كاشكي اولده ياراطومه قياس قيلوب
منم قايتادان ياراطوغه ده قادر ايدكمي ذكر قيلساكز و بلساكز ايدى بو آيت ده قياس برلن استدلال
نك درستلگنه اشارت بار چونكه الله تعه قايتادان ياراطوني اول ياراطوغه قياس قيلوني قويوده
بعثني انكار ايتوچيلارني نادانلارغه نسبت بيردى (أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ) بيرگه ساچكان نرسه گزندن
(اورلقلاردان) خبر بيرگز ميكا (أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ) اياسز مي اول ساچكان نرسه لركزني
(اورلقلارني) اوسدسز ياكه بزمي اوسدسز البته بيز اوسدسز (لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ عُطَاةً) اكر بزتلاساك
سز نك ساچكان نرسه گزني قوري و بوش اوتن قيلورمز (فَظَلَّمْتُمْ تَفَكَّهُونَ) بس سز بواشكه عجب
لنور ياكه تور شوگز نك بوش كيتوينه اوكنور بولوب اورلرسز (إِنَّا لَمُغْرَمُونَ بِلَ نَحْنُ مُغْرَمُونَ) دخي
ايتورسز درستلگنه بزا يگن ساچو سبيلي آلدانمش مز ياكه ايگنمز نك هلاك بولوي سبيلي هلاك
بولمش مز بلسكه بزر زفندان محروم مز ديوايتورسز (أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ) شونداين صودان
(اچوگه صالح بولغان طاطلي صودان) ميكا خبر بيرگز اول صوني سزاچارسز يعنى اچه تورغان شوگزندان
خبر بيرگز (أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ) اياسز مي اول صوني بولطدان ايندر دكز (تُشْرِدْكِرْ) (أَمْ نَحْنُ
الْمُنزِلُونَ) ياكه بزمي اول صوني ايندر وچي البته بيز ايندر وچي (لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ آجَاةً) اكر بيز
تلاساك اول صوني توزلي و آچي قيلورمز (فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ) كاشكي مونك كبي الوغ نعمت لرگه شكر

قِيلَ مَا كُنَّا نَعْلَمُ (أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ) چاغب اول چغاره تورغان اولدان ميكا خبر بويركز (أَأَنْتُمْ
 أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا) اياسزمى اول اول چغه تورغان آغاچنى (مرخ، غفار، كلج آغاچلارى كى) باراندكز
 أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ) ياكه اول اول چغه تورغان آغاچنى بزمى بارا طوچى البته بز بارا طوچى (نَحْنُ
 جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرًا وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ) بز اول اول چغه تورغان آغاچنى قىلردن قوبارلو مقنده تبصره ياكه جهنم
 اولطينه اورناك هم صحرى لارده بولوچى آدم لرگه فائده قىلدق (فَمَسَّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ) بس اى
 محمد هم الوغ بولغان ربكناك اسمنى ذكر بران تسبيح ايت يعنى سبحان ربك العظيم ديو ايت
 ياكه ربكى جنبه مناسب بولماغان صفت لاردان يراق قىل اولگى معناغه بناء بو ايت برلن ركوع
 تسبيحى ثابت بولا هم رسول الله بو ايت اينگاچ بو تسبيحنى ركوع لرگزده ذكر قىلو كز ديدى امر اسنجاپ
 ايجون بس بو ايت برلن ركوع تسبيحى ناك مستحب بولوى ثابت بولا اوشنداق رسول الله (سَبِّحْ اسْمَ
 رَبِّكَ الْأَعْلَى) آينى اينگاچ بو تسبيحنى سجه لرگزده ذكر قىلكز ديدى بس اول ايت برلن سجه تسبيحى ناك
 مستحب بولوى بلنه بو ايكي ايت اينماسدن بورون صحابه لر ركوع لرند (اَللّٰهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ) ديو
 سجه تسبيحند (اَللّٰهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ) ديو اينه لر ايدى (فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ) بس مين يلدن لارناك
 توشه تورغان اورون لارى برلن قسم اينمى چونكه قسم اينمى ده ذكر قىلناچق اش ظاهر ياكه قسم
 اينه من معناسنك بو وقتك (لَا) كلمه سى آرتق بولا (وَاِنَّهُ لَقَسَمٌ لِّتَوْفَعَالُونَ عَظِيمٌ) دى يلدن لارناك توشه تورغان
 اورون لارى برلن قسم اينو اگر سز بلسا كز البته الوغ قسم در چونكه قسم اينوده قىلدن ناك
 الوغلقنه و حكمت ناك كماله و رحمت ناك كويلكنه دلالت بار البته الله ناك رحمتى بنده ناك عنايمز
 و ثواب سز مكلف بولمى مهمل قالدرلما دىنى تليدر (اِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ) فى كتاب مكنون) قسم ايتب اينه من
 درسلكده اول قرآن فائده سى كوب بولغان قرآن در صاقلانمش كتابده (لوح المحفوظه) يارلشدن
 (لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ) اول صاقلانمش كتابنى (لوح المحفوظنى) توتماس (يعنى لوح المحفوظه) بولغان
 نرسه لرگه مطلع بولماس) مگر آدمك دن كيلگان كيچيلىك لردن پاك بولغان فرشته لرگنه توتار
 (مطلع بولور) ياكه قرآننى توتماسن مگر طهارت سزلكردن پاك بولغان آدملرگنه توتسن معناسنده
 (نفى نهى) معناسنك بولا (ايكنچى) معناغه بناء بو ايت جنب كشيگه قرآننى توتوناك درست توكل ايدگنه
 دلالت قىلادر ياكه قرآننى استماس مگر كفر دن پاك آدملرگنه استمار معناسنده (تَنْزِيلٌ مِّنْ
 رَبِّ الْعَالَمِينَ) اول قرآننى بون عالمنى تربيه ايدوچى الله دان شيكسز ايندرلماك برلن ايندرلى
 (اَقْبَهُنَا الْعَدِثُ اَنْتُمْ مُذْهَبُونَ) اى مكه كافرلى ايا سز بو سوزنى (قرآننى) خورغه و جيكلرگه
 صابوچيلار ميسز (وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ) دى رزقكز ناك شكرينى قىلاسزمى (اَنْتُمْ تُكْتَبُونَ)
 درسلكده سز قرآننى يالغانسه توتاسز يعنى قرآن نعمتنه شكر قىلو كزنى قرآننى
 يالغانه توتونى قىلاسزمى (فَلَوْلَا اِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ) بس كاشكى هر قيچان جان بوغازغه
 ابرشه (وَاَنْتُمْ هِيَ تَنْظُرُونَ) هالوكم سز (اولارگه) پاقينلاشقان آدم ياننده حاضر بولغان آدملر)

اول وقتک اولارکه یاقینلاشقان آدمگه قارارسز (وَنَعْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ) و حالبوکم بز اولارگه حاضرلنگان آدمگه سزدن یاقینراقمز یعنی آنک حالی سزدن آرتوق بلهمز (وَلَكِنْ لَا تَبْصُرُونَ) ولکن سز اولارگه حاضرلنگان آدم اوزرنک بولغان نرسه فی کورمیسز یعنی حقیقتنی بلمیسز (فَلَوْلَا أَنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ) کاشکی اگر سز قیامت کوننک دنیاده قیلغان عملارگز برابرنک جزالانمش بولماساگز ایدی (تَرْيَعُونَهَا) بوغازغه ایرشکان نک صوکنده جاننی تنگه کیری قایتارساگز چی (أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر سز یعنی انکارده راست سوزلیاردن بولساگز یعنی سوزگزده راست بولساگز جاننی بوغازغه ایرشکان نک صوکنک کیری تنگه قایتارگز (فَأَمَّا أَنْ كَانُ مِنَ الْمُقْرَبِينَ) بس اگر اولگان آدم اللهغه یاقین قیلغان آدملردن یعنی ایمان و عبادتک الک بولغان آدملردن (اولگی صنفدان) بولسه (فَرُوحٌ وَرَبْعَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٌ) بس اول کشیگه راحت لنو هم کورگام رزق و نعمت اوجماغلاری بولور (وَأَمَّا أَنْ كَانُ مِنَ أَصْغَابِ الْيَمِينِ) و اگر اولگان آدم مبارکک ایالرندن یا که عمل دفتلری اولک قوللارینه بیرلگان آدملردن (ایکنچی صنفدان) بولسه (فَسَلَامٌ لَّكَ مِنَ أَصْغَابِ الْيَمِينِ) بس ای یمین ایاسی سیکا یمین ایاسی بولغان قرداشلرگنن سلام باردی یعنی سیکا سلام ایتورلور (وَأَمَّا أَنْ كَانُ مِنَ الْمُكَتَبِينَ الْفَالِئِينَ) اما اگر اولگان آدم قیامتنی یالغانغه توتوچی توغری بولمیدان آداشقان لاردان یعنی اصحاب شمال بولغان اوجونچی صنفدان بولسه (فَنَزَلَ مِنْ مِّمٍ وَتَصْلِيَةً جَعِيمٍ) بس اول کشیگه حاضرلنگان نرسه (ضیافت) اسسی صودان در دخی حجیم تموغسنه کرودر (أَنَّ هَذَا الْمَوْعِدُ الْيَقِينُ) درستلکده بوسورهده ذکر قیلنغان نرسه لر یا که بواوج صنف مقننه ذکر قیلنغان نرسه لر البته شیکسز بولغان خبر برلن ثابت در (فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ) بس ای محمد عدم ربکنی جنبانه مناسب بولماغان صفت لاردان الورغ بولغان اسمنی ذکر برلن براق قیل

(ایللی بدنچی سوره (حدید) سورس مدینهده اینگان جمعی یکریمی توقز آیت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) الله ایچون کورکرده دخی ییپرده بولغان نرسه لر تسبیح ایتدی (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ) و اول الله هر اشدن اُستند در هم حکمت ایاسیدر (لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ایچون در کورکرلنک و ییبرلرنک خوجهلنی (بُعِي وَبُعِيتُ) اول الله اولکلرنی ترگز و ترکلرنی اولتور (وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) و اول الله اولتور و ترگز و ترنرسه اوزرینه کچی یتکوجیدر (هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ) اول الله هر نرسدن اول در بس الله دن الک هیچ نرسه یوقدر دخی هر نرسدن صوگدر بس الله دن صوگه هیچ نرسه یوقدر (وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ) و اول الله قدرتی نک اثرلری برلن ظاهر در (بیلگولیدر) ذاتی نک حقیقتی برلن یاشرندر یا که وجودی ظاهر در حقیقتی بیلگولی توکل در چونکه الله نک ذاتنی اوزنن باشقه هیچ کم بلماس

(وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) واول الله هر نرسه نى بلسگوچيدىر الله نى بلمونده ظاهر نرسه برلن باشرن نرسه برابردر (هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) اول الله شونداين ذاتدر كوكلرنى وبيرلرنى ياراتدى (فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) آلتى كون (يعنى برسى صوكنده برسى كيلسگان آلتى كونده) اول ممتننى كويى ايدكى اوزيگنه بلور (ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ) مونى صوكنده الله قوتى برلن عرش اوزرينه غالب بولدى موندى مراد بنن مخلوقات اوزرينه قدرى يردى (يَعْلَمُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ) اول الله ييرگه كركان نرسه لرنى (اَوَّلَ لَيْلٍ) بلور (وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا) دى ييردن چقان نرسه لرنى (اَوْسَطَ نَازِحَةٍ) بلور (وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ) دى يوغاريى (بِلُوطَيْنِ) توشكان نرسه نى (يَمُورِلَارِنِ) بلور (وَمَا يَخْرُجُ فِيهَا) دى يوغارى آشقان نرسه لرنى بخاروتوتلرنى بلور (وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ) واول الله سزنى برلن برگه در قايداورنده غنه بولسا كزده يعنى الله نى علمى وقدرتى هيچ حالده سزدن آبرلماس (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) واول الله سزنى قيلغان اشلر نى كور وچيدىر وهربر اشكر برابرنده تپوشلى جزا بيرر (لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ايچوندر كوكلرنى وبيرلرنى خواجه لى (وَآلَى اللَّهِ تَرْجِعُ الْأُمُورَ) واول الله غه اشلرنى قايتارلمش بولور (يُؤَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ) اول الله كيچنى كونزگه كرتى بس كيچنى آرتدر كونزنى كيمتور (وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) دى كونزنى كيچكه كرتى بس كونزنى آرتدر وكيچنى كيمتور (وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) واول الله كوكراى ايلارنى يعنى كوكرا كده كى سرلرنى بلور (آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ) اى آدملىر الله غه هم الله نى رسولينه ايمان كيترگز (وَأَنفَقُوا مِمَّا) دى شول نرسه دن (مَالِهِمْ) الله راضى بولا تورغان بولغه صرف ايتگز (جَعَلَكُمْ مُسْتَعْلِفِينَ فِيهِ) الله سزنى اول نرسه ده (مَالِهِمْ) تصرف قيلوده غليغه لر (خواجه لار) قيلدى ياكه اوز نى دن بورن اولسگان آدملىر دن آلمان مالىلار كزده خواجه لار قيلدى شول مالىن الله بولينه صرف قيلسگز معناسنده (فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنفَقُوا) بس سزدن شونداين آدملىر ايمان كيتردىلر هم مالىلار نى الله بولينه صرف قيلدىلار (لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ) اول آدملىرگه الوغ ثواب بولور (وَمَالَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ) ونى بولدى سزگه الله غه ايمان كيترميسز يعنى الله غه ايمان كيترماگان كز حالده نى قيلماغى بولاسز (وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ) حالبوكم رسول (محمد عه) سزنى ربكزگه ايمان كيترؤگزگه اُنديدر (وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ) وتحقيق الله سزدن ايمان برلن عهد نى آلتى (اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) اگر سز بسر وقتده ايمان كيترؤچى بولسا كز حاضره ايمان كيترگز (هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتَ بَيِّنَاتٍ) اول الله شونداين الله در قلى پيغمبرى محمد (عه) اوزرينه ظاهر بولغان آيتلرنى (قُرْآنَ آيتلر نى) ايندر (لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ) الله نى ياكه قلىنىك (پيغمبر نىك) كفر ونادانلىق قارانغولقلار نى ايمان وعلم نورينه سزنى چغاروى ايچون (وَأَنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَؤْفٌ رَحِيمٌ) دى درسنلكده الله سزگه كفر ونادانلىق قارانغولقلار نى ايمان وعلم نورينه چغارونىك شفقت ورحمت قيلوچيدىر چونكه سزنى غفلتن پيغمبرلر آيتلر برلن الله اويغاتدى عقلى بولغان دليللرگه كنه معرفتنى

قصر اینمادی (وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ) و سزگه الله بولنك (دينينك فائده سنه) ماللارنى صرف
 قىلماوگزده نى نرسه بولدى يعنى صرف قىلماوگزنگ سببى نرسه (وَاللَّهُ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) و مالبوكم
 كوكلرنك و بيرلرنك ميراثى الله ايجوندر يعنى كوكلرده و بيرلرده بولغان نرسه لرنك كلستى الله آلور هيچ
 كمگه مال قالماس بس شولاي بولغاچ عوض (نوابى) هميشه قالا تورغان اورونغه مالى صرف اينو
 آرتوغراق بولادر (لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتِلَ) سزدن (مسلمانلاردان) فتح مكه دن
 (مكه شهرينى صوغشپ آلودان) بورون الله بولينه مالى صرف قىلغان هم الله بولنك صوغش قىلغان
 آدم فتح مكه صوكنك الله بولينه مالى صرف قىلغان هم الله بولنك صوغش قىلغان آدم برلن برابر بولماس
 البته اولگسى آرتوق چونكه فتح مكه صوكنك اسلام غلبه لك تابدى اهلى كوبايدى مالى صرف قىلوغه
 و صوغش قىلوغه احتياج آزايدى فتح مكه دن بورون بو احتياج غايت قونلى ايدى (أُولَئِكَ أَعْظَمُ
 دَرَجَةً) بو آدملىر يعنى فتح مكه دن بورون ماللارنى الله بولنك صرف قىلغان و الله نك رضالغنى و دينينك
 و سوزينك استن بولوينى استاب صوغش قىلغان آدملىر درجه يوزنن الوغراقلاردن (مَنْ أَلَدَّ بَنًا أَنْفَقُوا
 مِنْ بَعْدِ وَقَاتِلُوا) فتح مكه دن صوكماللارنى الله بولنك صرف قىلغان هم دين ايجون صوغش قىلغان آدملىر دن
 (وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى) و بوفورقه لردن هر ايكسئه يعنى فتح مكه دن بورون هم فتح مكه دن صوكماللارنى
 الله بولينه صرف قىلغان و صوغش قىلغان آدملىرگه الله كوركام مئوبتنى (اوجماخنى) وعده قىلدى (وَاللَّهُ بِمَا
 تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دى الله سزنگ قىلغان اشكركزنگ طشلارنى و ايجلرينى بلگوچيدىر بو آيت هر بر بوضفده
 بولغان مؤمن حقنك عام بولسده لىكن نزولى ابوبكر الصديق رضى الله عنه حقنك چونكه حضرت ابوبكر
 رسول الله غه اول ايمان كيتردى هم الله بولينه مالونى اول صرف قىلدى هم كافلر برلن هلاك بولورلى
 مرتبه گه ابرشكاننه قىر كافلر برلن رسول الله حقنك دعوالاشدى و فقير شدى (مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا
 حَسَنًا) كمدر الله غه كوركام قرض غه بىرو برلن قرض غه (بور و چقه) بىور يعنى كمدر الله بولينه
 ثواب هم الله نك رضاسنى استاب مالونى صرف قىلور (فَيُضَاعَفْ لَهُ) بس الله اول كشيگه قرض نك
 ثوابنى الله نيچه قات آرتىدروب بىور (وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ) و اول كشيگه الوغ اجر بولور يعنى اول
 كشيگه بولغان اجر اوزى گنده ده كوب ينه اول اجرگه نيچه قات اجر قوشلور (يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ)
 اى محمد (عه) شول كونى ايسكه تشر اول كونده مؤمن ايرلر برلن مؤمنه خاتونلارنى كوررسون
 (يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ) اول مؤمن ايرلر برلن مؤمنه خاتونلارنى نورلارى آللارنك
 دى او ك ياقلارنده بىر چونكه ايزگولرگه عمل دفتلرى آللارندن ياكه او ك ياقلارندن بىرلور
 (بُشْرَاكُمْ الْيَوْمَ) فرشته لىر يولغان وقتنده بلارغه ايتورلر سزگه بوكونده سيونچ بىرلگان نرسه
 (جَنَّاتٌ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) استلارندن يلغه لار (صولار) آغاتورغان اوجماخلاردن (خَالِدِينَ فِيهَا)
 اول اوجماخلاردا منگو قالغانكز حالده (ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) بونور دى اوجماخ برلن سيونچ
 بىرلوى الوغ بولغان سيادتلىر (يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ) مؤمن ايرلر برلن مؤمنه خاتون

لارغە اوجماخ بىرلن سىيۈنچ بىرلىگان ھم آلارنىڭ آللارنىدان اوڭلارنىدان نورىرىگان كۈندە منافق
(طشندان ايمان اظهار قىلۇپ اچىدىن كافر بولغان آدملىرى) ايزلىرى بىرلن منافقە خاتونلار ايتۇرلىرى
(الَّذِينَ آمَنُوا) ايمان كىتىرگان آدملىرىگە (انظُرُوا نَفْسَكُمْ مِنْ نُورِكُمْ) بىزنى كىتىر نور كۆزدىن بىزدە الش
آلورەز دىيۈچۈنكى مۇشۇنى اوجماقە آشقۇرۇپ آلۇپ بارلىرى ياكە بىزگە طابا قاراڭز معناسىندە
چۈنكى مۇمىنلار منافق لارغە يۈزلىرى بىرلن قارشى بولغاچ منافق لار مۇمىنلارنىڭ آللارنى بولغان نورلارنى
كۆرۈ سىيلى ياقىتىلىق حاصل قىلۇرلار (قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ) منافق لارغە ايتلۇر آرتۇڭزغە (دنياغە)
كىرى قايتۇڭز (فَالْتَمَسُوا نُورًا) بس اللەنى معرفتى ھم كۆرگام خالق لارنى حاصل ايتۇ بىرلن نور استاڭز
چۈنكى نور بۇلاردان حاصل بولادىر ياكە مۇقى كىرى قايتۇڭز نور آندە آلنور معناسىندە ياكە تىلاگان
اورىڭزغە كىرى قايتۇڭز ايكىنچى نور استاڭز بونورنى سىزگە بىرىرگە يول يوق معناسىندە (فَضْرَبَ
بَيْنَهُمْ بَسُورَةً بَابٌ) بس مۇمىنلار بىرلن منافق لار آراسىندە بىر دىوار صوغلۇر اول دىوارنىڭ مۇمىنلارگە
كرىرگە ايشكى بولۇر (بِاطْنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ) اول دىوارنىڭ ياكە ايشكىنىڭ اچىندە رحمت باردىر چۈنكى
جنتگە ياقىن (وَوَظَّاهَرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ) داول دىوارنىڭ ياكە ايشكىنىڭ طشى اول طش جەننى طرفىندان
عذاب باردىر چۈنكى تەمۈغغە ياقىن در (يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ) منافق لار مۇمىنلارگە بىز سىزنىڭ بولۇن
دىن دەپ بولمادىقى دىيۇندۇ قىلۇرلار مقصدلارنى ظاھىرە بىرىلۇ (قَالُوا بَلَى) مۇمىنلار منافق لارغە
ايتۇرلىرى بلى بىزنىڭ بىرلن دىن دە ظاھىرە بىرىلۇڭز (وَلَكِنَّكُمْ فَتَنَّا أَنْتُمْ أَنْفُسُكُمْ) لىكن سىز منافق لار
سىيلى اوزىڭزنى فتنەگە تىشردىڭز (وَتَرَبَّصْنَا وَارْتَبْنَا) دىنى مۇمىنلارگە تورلى بلالار ايرىشۇنى كىتىڭز
ودىن دە شىك قىلىڭز (وَعَرَّيْنَاكُمْ الْأَمَانِي حَتَّى جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ) دىنى سىزنى دنيا اميدلىرى (مثلاً عمرىڭىز
اوزون بولۇى كىي) اللەنىڭ امرى (وام) كىلىگانگە قدر سىزنى آلدادى (وَعَرَّيْنَاكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ)
دىنى سىزنى آلدادى (شيطان ياكە دنيا) اللەنىڭ يارلقاغۇچى بولۇى بىرلن وعذاب قىلماقچى بولۇى
آلدادى يعنى شيطان ايتىدى كىناھنى قىلسا كىدە قورقمە اللە يارلقار وعفو قىلۇر دىيۈ وسۈسە قىلىدى
(فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ) بس بۈكۈندە (قيامت كۈنىدە) سىزدىن منافق لاردان فدأ آلماس يعنى
عذابىڭزنى ايكىنچى نرسە بىرىر آلماشدۇر آلماسىز (وَالَّذِينَ آمَنُوا) دىنى طشندان واپىدىن كافر
بولغان آدملىرىدە فدأ آلماس (مَأْوَاكُمُ النَّارُ) سىزنىڭ باراچاق اورىڭز اوط در (هِيَ مَوْلَاكُمْ) اول
اوط سىزنىڭ جىناڭزە تىوشلى ومناسب در ياكە اول اوط سىزگە ياقىن در معناسىندە (وَبَشِّرِ الْمُصِيرُ)
ونى يادۇر اورلەچك اوروڭز در اول اوط (أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا) ايا ايمان كىتىرگان آدملىرىگە وقت
بولمادىمۇ (أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ) اللەنىڭ ذكرى اچۇن كۆڭللىرىنىڭ قورقۇپىنە بو آيت مەجرلر
ھقتە ايتىدى دىگانلر چۈنكى مۇمىنلار مەكەدە وقت بىك آچ بولغانلار مەكەدە ھجرت قىلغاچ مۇمىنلارگە
رزق لار ونىمىنلر ايرىشدى ھم اۆلىكىگە قاراغاندە ھەتلىرى ضعيفلىدى (وَمَا نَزَلَ مِنَ الْعَقِّ) دىنى
اللەدان ايتىگان نرسە (ھقدان بولغۇچى) يعنى قرآن اچۇن كۆڭللىرىنىڭ قورقۇ وقتى كىلمايدىمۇ

ويتماديهمو (وَلَا يَكْفُرُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ) دغى مؤمنلرگه موندان (قرآن دان) الك كتاب
 بىرلگان آدملىرى بولماسىزلىقى وقت يىتماديهمو يعنى مؤمنلرگه يهودلر ونصارالارغه اوخشاماسىزلىقى
 وقت يىتماديهمو (فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ) بىس اول يهودلر ونصارالار اوزرىنه عمرلىرى ياكه
 اميدلىرى اوزون بولدى ايچون زمان اوزون بولدى بس آلارنىڭ كوكلىرى قارالدى (وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
 فَاسْقُونَ) دغى اهل كتابدان كوكسى اللهنىڭ طاعتىدىن چوقچىلاردىر يعنى كوكلىرىنىڭ آرتوق
 قارالغىدىن دىنلردىن چوقچىلاردىر هم كتابلارنىڭ بولغان مەملەرى قوپچىلاردىر (اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ
 الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهِمْ) اى آدملىرىلرگه درستلىكك الله تعالى كىيوسىيلى اولگاننىڭ موكتىد اولىلر
 اوسىرب بىرىنى ترگزوپچىلر بو بىرىنى ترگزو قارا كوكلىرىنىڭ ذكر بىرلىن دغى قرآن اوقو
 بىرلىن ترگزوگه ياكه اولكلرىنىڭ قىرلىرىدىن ترگزوگه تەمىل بولادىر (قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ) تەقىف
 بىز سىزگە بىرىنى ترگزوگە قادر ايدىمىزگە دلالت قىلا تورغان آيتلىرى اينىدردىك (لَعَلَّكُمْ
 تَعْقِلُونَ) عقلسىز كامىل بولوب اورلسون ايچون (أَنَّ الْمُصَدِّقِينَ وَالْمُصَدِّقَاتِ) درستلىكك الله
 رضالىق ايچون صدقە بىروچى ايرلىرى دغى صدقە بىروچى خاتونلر (وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا) دغى
 اللهغە كوركەم بوروچقە بىروچى ايرلىرى هم خاتونلار يعنى ثواب اميد ايتىب الله بولنىدە ماللارونى
 صرف قىلوچىلار كىرك ايرلىرى وكىرك خاتونلار بولسون (بُضَاعَفَ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ) اول آدملىرىگە
 اجرلىرىنى قات قات قىلغۇر هم آلارغە ھد ذاتىدە الوغ بولغان اجرده باردىر (وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ
 وَرُسُلِهِ) دغى شونداين آدملىرى اللهغە هم اللهنىڭ دىن آيتلىرى ايچون بىبارگان ايلچىلىرىنە (پىغمبەرلىرىنە)
 ايمان كىتىردىلر (أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالشَّاهِدَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ) بو صفتكە بولغان آدملىرى آلاردىر رىبلىرى
 حضورنىڭ صدىقلار دغى شەھىدلر مەنزلەك بولغان آدملىرى ياكە رىبلىرى حضورنىڭ آلاردىر بىك اوشانوجىلار
 وشاھىدلار مەناسىدە چونكە بو صفتداغى آدملىرى اللهغە ايمان كىتىردىلر هم اللهنىڭ دغى پىغمبەرلىرىنىڭ
 بۇتنىڭ خەبەرلىرىنى تصدىق ايتىدىلر هم آلار قىامت كۈنىدە الله ايچون پىغمبەرلىرىنى بالغانغە توتقان
 امتلىرىگە شاھىد بولۇرلار (لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ) اول آدملىرىگە صدىقلارنىڭ هم شەھىدلەرنىڭ اجرلىرى هم
 نورلارى كىي اجرلىرى ونورلار بولۇر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَتَبُوا بِأَيْمَانِنَا) دغى شونداين آدملىرى كافر
 بولدىلار هم بىزنىڭ آيتلىرىمىزنى بالغانغە توتدىلار (أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ) بو قىامت صفتكە بولغان
 آدملىرى جەھىم تەمۈغىنىڭ ايلالىرى بىضاوى اياسى ايتە بو آيت تەمۈغە مەنگۈ قالونىڭ كافرلىرىگە خاص
 بولۇپنىدە دلالت قىلادردى چونكە بو آيتنىڭ تركىبى اختصاصنى بىلدۈرە صەبىت عەرفە لازم بولۇغە
 دلالت قىلادى (اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا) اى آدملىرى بىلگىز آتقى درستلىككە دنيا تركلىكى (لَعِبٌ وَلَهْوٌ
 وَزِينَةٌ) اويون در وفائەسىز اشىر وزىنتىلنودر (وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ) دغى
 آرالارگە ماقطانوشو هم ماللارده وباللارده كوپايشودر الله تعالى آخرتدە مؤمنلر بىرلىن منافىلارنىڭ
 حاللىرىنىڭ نىچك بولماغىنى بىيان ايتىدىكەن صۈكرە دنيا ایشلىرىنىڭ حقىر نەرسەلر ايدىكىنى بىيان ايتىدى

دنيا اش ديو اول اش بولن آخرنده گي سعادتكه ايرشو بولماغان اشني ايتورلر الله تعالى دنيا اشني
 شول طريق بيان ايتنه دنيا اشلري خيالي بر اش فائده سي آز وبتوي تيز چونكه دنيا اشلري
 صبي لارنك اويناغان وقتده فائده سر مشقت لنوي كبي آدم لرنك اوزلريني مشقتلي تورغان اويون دان
 عبارت هم آخرت مقصودلارندان شغللندره تورغان بوش اشلردن عبارت هم كوزكام كييملر ويغش
 آطلار وكوركام بنالار و نسللر و ماللار برلن ماقطانشو كبي بولغان زينت دن عبارت ديو (كَمَثَلِ
 غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتٌ) دنيا تركلكنك مثالي اوسه تورغان نرسه لري ايگن ساچوچيلارني
 عجب كنه قالدره تورغان يغمور كيميدر ايگن ساچوچيلار يير آستنده اورلسق لارني
 ارتكانلكرى ايچون (كُفَّارٌ) ديو آطالغان كفار ارتوچيلار معناستنده ياكه كفاردان اللهني انكار
 ايتوچي چن كافرلر مراد چونكه كافرلرنك دنيا تركلكنه عجب لنوي مؤمن لرنك عجب لنوندىن
 آرتوغراق شونك ايچون كافرلرني خاصلانغان ينه ده مؤمنك بر عجب نرسه ني كوردكي وقتنده
 فكري اول عجب نرسه ني قيلوچي اللهنك قدرته كچه اما كافرلرنك فكري كوزي كورگان نرسه دن آرتوقه
 كوچمي بس كافرلرنك عجب لنوي آرتوغراق بولا (ثُمَّ يَهِيْجُ فِتْرَاهُ مُضْفَرًا) مونك صوكنده اول اوسه تورغان
 نرسه كيبار بس سين آني صارى نرسه گي حاله كوررسن (ثُمَّ يَكُوْنُ حُطَابًا) مونك صوكنده اول اوسه
 تورغان نرسه جيل اوچرطا تورغان طارالاتورغان نرسه بولوب اورلور بو آيتدن مقصود تيز بتمونك وفائده سينك
 آزلغنك دنيا تركلكنك ايگن ساچوچيلرني اوسه تورغان نرسه لري عجب لندركان يغموركه تمثيل (وَفِي الْآخِرَةِ
 عَذَابٌ شَدِيْدٌ) دخی دنيا ني آخرتكه اختيار قيلغان آدملرگه آخرتكه قاطي عذاب باردر بو آيت دنياغه
 چومودان نفرتلندرو آخرتكه مرمئلي بولوني موجب بولغان نرسه گه قزقدرو بولا (وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ)
 دخی دنيا ني آخرتكه اختيار قيلماغان آدملرگه الله دان بارلقاو هم رضالف باردر (وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلَّا
 مَتَاعٌ الْفُرُوْر) و دنيا تركلگي توكلدر مگر آلدی تورغان فائده لنه چك نرسه گنه در يعنى دنياغه غنه يوزيني
 دوندر دنيا برلن آخرتنى استاماگان آدم ايچون (سَابِقُوا اِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ) ريكزدن بولغان
 مغفرتكه (گناهلارني بارلقاوغه) ميدانه اوزوشه تورغان آدم آشفغان كبي آشفكر (وَجَنَّةٌ عَرْضُهَا كَعَرْضِ
 السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) دخی كيك ليگي كوكلر برلن ييرلرنك كيك ليگي قدر بولغان اوچماغه آشفكر (اُعِدَّتْ
 لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ) اول جنتنى اللهغه دخی اللهنك رسوللرينه ايمان كينرگان آدملرگه حاضراندى
 بو آيت اوچماغنك حاضر مخلوق بولويته دخی اوچماغه كروكه مستحق بولوده يالغز ايماننك كفايه قيلويته
 دلالت قيلادر (ذٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيْهِ مَن يَّشَآءُ) بروعه قيلنغان اوچماخ اللهنك فضلى در الله بوفضلى تلاگان
 آدملرينه بيرر (وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ) دخی الله الوغ فضل اياسيدر بس اللهنك اوچماخ برلن انعام قيلوي
 يراق اش توكلدر (مَا اَصَابَ مَن مَّصِيْبَةٌ فِى الْاَرْضِ) بيرده ايرشكوچي هيچ نرسه دن (اَجَلٌ وَّبَاشِقَةٌ لِلَّذِيْنَ)
 ايرشماي (وَلَآ فِى اَنْفُسِكُمْ) دخی اوزلرگزگه ايرشماي آدرلار و باشقه آفتلر كبي (اِلَّا فِى كِتَابٍ مِّنْ قَبْلِ
 اَنْ نَّهْبَرٰهَا) مگر ايرشدى ايسه اول نرسه ني بزغلق ايتودن الك اوك اول نرسه لرلوح المحفوظه بارلشدر اللهنك

علمند ثابت در (اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ) درستلکد اول نرسه فی لوح المحفوظه یازو الله اوزرینه جیکل در (لَکَیْلًا نَّأْسُوْا عَلٰی مَا نَآتَکُمْ) الله تعالی اول ایرشکان مصیبتی لوح المحفوظه یازدی دنیانعمتلرندن اوتکان نرسه اوزرینه قایغرم اوگز ایچون (وَلَا تَقْرَعُوْا بِمَا آتَاکُمْ) دخی الله نلک دنیانعمتلرندن بیرگان نرسه لرینه سرنلک شادلانماوگز ایچون چونکه هر بر نرسه نلک الله نلک تقریری ایله بولوینی بلگان آدم البته دنیا نعمتلر نلک کیتوبینه ده هم کیلوبینه ده قایغرمی (وَاللّٰهُ لَا یُحِبُّ کُلَّ مُخْتَالٍ فَخُوْرٍ) دخی الله اوزی بیرگان نعمتلری برلن تکبرلنوچینی هم آدملرگه ماقتانوب یوروچینی دوست کورماس (اَلَّذِیْنَ یَبْغُوْنَ وَّیَأْمُرُوْنَ النَّاسَ بِالْبَغْلِ) تکبرلنوچی و ماقتانوب یوروچی آدملر شوند این آدملر در الله بیرگان نرسه برلن اوزاری سارانلک قیلورلار هم آدملرگه ده ساران بولو برلن بیوررلار (وَمَنْ یَتَوَلَّ فَإِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنٰی الْعَمِیْدُ) و کمدر الله بیرگان مالنی دین یولینه صرف قیلودن یوز دوندر الله غه هیچ ضرریوق بس درستلکد الله اول کشینلک مالنی صرف قیلوندن موکسزدر هم حذذاتنده ماقتالمشدر بس اول کشینلک نعمت که شکردن یوز دوندر وی الله غه ضرر قیلماس (لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَیِّنٰتِ) و تحقیق بز پیغمبرمزی ظاهر دلیل لر هم معجزه لر برلن یباردک (وَاَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْکِتٰبَ وَالْمِیْزَانَ) دخی آدملر برلن برکه حقنی بیان قیلسن هم عملنلک صوابنی خطاسندن آیرسن ایچون کتآب ایندر دک دخی هر کمنلک حقنی تیگزلسن و عدالت یورلسن ایچون میزان ایندر دک (لَیْقَوْمَ النَّاسِ بِالْقِسْطِ) آدملر عدللك و توغریلف برلن تورسنلار ایچون میزاننی ایندرودن میزان نلک سبیلرینی ایندر و مراد (وَاَنْزَلْنَا الْحَدِیْدَ) دخی تیمرنی ایندر دک (یَارَاتِدِیْ) بعضیلار آدم (عه) بعض تیمر قُرالارنی جنتدن آلوب جقدی دیگانلر (فیه بَأْسٌ شَدِیْدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ) اول تیمردہ قاتی قوت هم آدملرگه کوب فائده لر باردر چونکه صوغش قُرالاری تیمردن یاصالا هم هر بر صنعتنلک قُرالی تیمردن بولا (وَلَیَعْلَمَنَّ اللّٰهُ مَنْ یُّنْصِرُهُ وَرُسُلُهُ بِالْغَیْبِ) الله تعالی تیمرنی یاراتدی آدملر فائده لانسنلر ایچون دخی الله نلک مشاهدہ برلن دشمانلار برلن صوغش تیمر قُرالارنی استعمال قیلو برلن اوزینلک (دیننه) یاردم قیلغان آدمینی دخی پیغمبر لرینه یاردم قیلغان آدمینی غائب بولغانلاری حاله بلسن ایچون (اِنَّ اللّٰهَ قَوّیُّ عَزِیْزٌ) درستلکد الله هلاک قیلورغه تلاگان آدمنی هلاک قیلورغه قادر در هم هر اشد اُستندر غیرینلک یاردمنه محتاج بولماس اما صوغش برلن امر قیلوی آدملرنلک اوز فائده لری ایچون (وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا وَّابْرٰهیمَ) و تحقیق بز پیغمبر اینتوب نوح هم ابراهیم (عه) فی یباردک (وَجَعَلْنَا فِیْ ذُرِّیَّتِهِمَا النَّبُوَّةَ وَالْکِتٰبَ) دخی نوح هم ابراهیم (عه) بالالارنده پیغمبرلک هم کتاب قیللق یعنی بوایکسینلک بالالارنی پیغمبر قیللق هم آلا رغه کتابلار وی قیللق بعضیلار کتابدن یازو مراد دیگانلر (فَمَنْهُمْ مُّهْتَدٍ وَکَثِیْرٌ مِنْهُمْ فٰسِقُوْنَ) بس نوح برلن ابراهیم (علیهما السلام) نلک بالالارندن حلققه کونلگانلری بازدر لکن اول بالالاردن کوبسی الله نلک طاعتندن چغوچیلارد (ثُمَّ قَفَّیْنَا عَلٰی اَنْۢہُمْ بِرُسُلِنَا) مونلک صوکنده نوح و ابراهیم هم بولاردن باشقه اوتکان پیغمبرلرنلک از لرینه (آر تلارینه) دین ایراتر ایچون یبارگان ایلچیلرمزی

(پيغمبرلارمىزنى) ايارتدك (وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى بْنِ مَرْيَمَ) دى مريم (عليها السلام) اوغلى عيسى (عهم) نى ايارتدك يعنى عيسى (عليه السلام) غە ايرشكانگە قدر هر بر پيغمبر صوكنده ايكنچىنى يياردك (وَأَتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ) دى عيسى (عهم) گە انجيل بىردك (وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً) دى عيسى (عهم) گە ايارگان آدملىرىنىڭ كوكلىرىنى شىقت قىلدق (وَرَحْمَةً وَرَهَابَانِيَّةً) دى رحمت هم بىك آرتوق قورقۇچىلىق نى قىلدق (رهبانيت دىوعداتىك هم رياضتىك آرتوق تىروشۇچىلىق هم آدملىرىدىن بىتونلاي كىسلۇچىلىك گە ايتلار بوصفت اباسنە راحب دىورلار (ابتنعوها) اول آرتوق صوفىلىقنى عيسى گە ايارۇچىلار اوزلرى طرفىدىن چىقاردىلار (ماكتبناها عليهم) اول رهبانيت نى بىز آلارغە فرض قىلماق (الابتنعوا رضوان الله) لىكن آلار اول رهبانيت (آرتوق صوفىلىق) نى چىقارمادىلار مگر اللەنىڭ رضالغىنى استاۋ ايچون گنە چىقاردىلار (فماوعوها حق رعايتها) بس اول رهبانيتنى چىن رعايه قىلوپىرلن رعايه قىلا آلمادىلار چىن صافلاۋ بىرلن صافلى آلمادىلار بىلكە اول رهبانيت كە تىلىت (معبود اوج نرسە دىمك) نى هم اول اوج نرسەنىڭ جەنلىرىگنە باشقە بولۇپ ذاتى بىر بولۇچىلىق نى ورسول اللەنى انكار وباشقە قىياستلىك لىرى قوشدىلار (فَاتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ) بس عيسى عهم گە ايارگان آدملىرىدىن اللە قوشقاچە ايمان كىتىرگانلىرىنە اىرلارنى بىردك (وَكثير منهم فاسقون) دى عيسى (عهم) گە ايمان كىتىرگان آدملىرىدىن كۆپسى اللەنىڭ طاعتىدىن چىقۇچىلاردىر (بِأَيِّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى اولكى پيغمبرلەرگە ايمان كىتىرگان آدملىر (اتقوا الله وَاْمِنُوا بِرَسُولِهِ) طىغان نرسە سىندە اللەدان قورقۇڭلار دى اللەنىڭ رسولى (عمد عهم) گە ايمان كىتىرگىز (يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ) اگر اللەدان قورقساڭلار ورسولنە ايمان كىتىرساڭلار اللەمىزگە رەمىتىدىن ايكى ألىش بىرر بىرألىش رسول اللە غە ايمان كىتىرۇڭلار ايچون وىرألىش رسول اللەدان اولسكى پيغمبرلەرگە ايمان كىتىرۇڭلار ايچون (وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ) دى سىزنىڭ ايچون نور قىلور كە اول نور بىرلن يورۇرسىز يعنى الھامى بولغان ھدايت بىرر اول ھدايت سىزنى ترك وقتىڭلاردا هم اولسگاننىڭ صوكنىدە ھق يولغە كونسىرر (وَيَغْفِرْ لَكُمْ) دى اللە سىزنىڭ گناھلارڭىزنى يارلقار (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) دى اللە گناھلارنى يارلقاغۇچى ھمدە بىندەلەرگە رحمت قىلوچىدىر (لئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ) كىتاب اھلى بىلىسۇنلار ايچون (لا كلمه سى آرتوق) (الَّذِينَ يَقْدُرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ) درىنلىكە اول كىتاب اھلى اللەنىڭ فضلدىن ھىچ نرسە گە قادىر بولماسلار يعنى كىتاب اھلى ذكر قىلىنغان اللەنىڭ فضلدىن ھىچ نرسە گە ايرىشاسلار هم اللەنىڭ فضلنە ايرىشۇگە كۈچلرى دە يىتماس چۈنكە آلار اللەنىڭ رسولىنە ايمان كىتىرمايدىلار اللەنىڭ فضلنە ايرىشۇنىڭ شىرطى رسولىنە ايمان كىتىرودىر (وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ) دى درىنلىكە اللەنىڭ فضلنى اوزملىكىدە در دىر بىلىسۇنلار ايچون (يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ) اللە فضلنى بىندەلەردىن تاللاگان آدملىرىنە بىرر (وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) دى اللە الوغ فضل اياسىدىر (لا) كىلمەس آرتوق توڭلار بۇ وقتى بۇ آيتنىڭ معناسى بولادىر اھل كىتاب، پيغمبر هم پيغمبرگە ايمان كىتىرگان آدملىر اللەنىڭ فضلدىن ھىچ نرسە گە قادىر بولماسلار هم ايرىشاسلار دىواعتقاد قىلماسونلار ايچون معناسىدە

حدید سوره سی نك همده يكرمى يدېچى پاره نك ترجمه سى تمام بولدى

(ايللى سيكرنېن سوره مجادله سورەس مدينه ده اينگان يكرمى ايكي آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي) تحقيق الله شونداين خاتوننك سوزيني اشئدى (تُجَادِلُكَ فِي زَوْجَاهَا وَتُشْكِي
إِلَى اللَّهِ) اي محمد هم اول خاتون ايرى حقننه سينك برلن (جدال) قيلشور يعنى دعوى له سر هم
بواشده اللهغه شكابت قيلور (وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا) دى الله اي محمد هم سينك اول خاتون برلن
سوزنى قايتاروشوب سويلوگزننى اشئور الله تعالى بو آيتننه اول خاتوننك رسول الله برلن ايرى
حقننه مذاكره قيلشوينى هم اللهغه شكابتنى بيان اينئدى (إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) درستلكنه الله تعالى
هر سوزنى اشئوچى هر نرسه نى كوردوچى در (الَّذِينَ يَظَاهَرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ) شونداين ايرلر
سزاردن (خاتونلارندان) اظهار قيلورلار يعنى خاتونلارونى آنالارينه اوغشاتورلار (مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ)
اول خاتونلار حقيقه اوزرينه ظهار قيلوچى ايرلرنك آنالارى توكلدر (إِنَّ أُمَّهَاتَهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَيْسَتْ لَهُنَّ)
اول ايرلرنك حقيقه اوزرينه آنالارى هيچ كم توكلدر مگر اوزلرينى طوغدرغان خاتونلارننه در
بس اول ايرلرگه خاتونلارونى حرام بولو حقننه آنالارغه اوغشاتو درست بولماس مگر آنالارغه
اوغشاتو درست بولور حرام بولو حقننه الله تعالى آنالارغه توتاشدردغان ايمچاك ايمزگان خاتونلارنى
هم رسول الله خاتونلارونى (وَأَنَّهُمْ لَيَقُولُنَّ مَنكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا) دى درستلكنه اول ظهار قيلوچى
ايرلر شارع انكار قيلغان قباحته هم يالغان سوزنى ايتورلر چونكه خاتوننك هيچ جهنمن آنارغه
اوغشاوى ممكن توكل الله تعالى بو آيتننه ظهارنك يالغان وباطل سوز اينكى بيان قيلدى (وَأَنَّ اللَّهَ
لَعَفُوٌّ غَفُورٌ) دى درستلكنه الله اوتكاندهكى گناهلارنى عفو اينوچى هم يارلقاغوچيدر بو آيتنك
ايتوينه سبب شول درستلكنه صامت اوغلى اوس بروقتنه خاتونى نعلبه قزى خوله كه جماع قيلونى قصد
قيلدى خاتونى كيفى ياكه اقتضاس اولمادقندان ايرينى منع قيلدى آچوى كيلوب ايرى خاتوننه
(أَنْتَ عَلَى كَثَرٍ أَمَى) ديدى يعنى سين مينكا آنامنك آرقاس كى معناسنده جاهليت زماننده،
بو سوز طلاق ايندى بس خوله رسول اللهغه ياردى وايرى برلن ايكي آراده بولغان قصه نى بيان
اينئدى هم بو حقه رسول الله دان فتوى استنادى رسول الله جاهليت زماننده بولغان حكم برلن (خاتوننك ايرلر
ايرلرى برلن) حكم قيلدى حاضر سين ايركا حرام بوللك ديدى خوله اينئدى اي اللهنك رسولى ابرم اوس
مينى طلاق لفظى برلن آيرمادى ديدى رسول الله مين سينك حقننه هيچ نرسه ظن قيلمى مگر ايركا حرام
بولوكنى ظن قيلام ديدى بس خوله بالالارى نك كوهلگنى ومالى نك يوقلغنى ونېچه بل عمر اينگان بولد اشئدان
ايرلورينى اويلاپ بيك قايفردى رسول اللهغه ايكنچى مرتبه كيلبك فتوى صورادى هم رسول الله ايكنچى
مرتبه سنكده اولگيچه جواب بپردى بس شونداين صوك كوك صارى يوناب اي الله بو حكمده سينكا
شكايت قيلامن ديدى شونداين صوك اللهته توتاشدن دورت آيت اينئردى اولگسئنه خوله نك

قصه سنى ايكنچىسىدە ظھارنىڭ باطل سوز ايدىكى بيان ايتىدى اوچونچى دورىتىچىسىدە ظھارنىڭ كفارتىنى بيان ايتىدى نىناكە ايتەدر (وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ) دى شونداين آدمىلر خاتونلارنىدان ظھار قىلورلار يعنى خاتونلارنى آنالارىنە اوخشاتورلار (ثُمَّ يَعُوذُونَ اِمَّا قَالُوا) مونىڭ صوڭىدە ايتىكان سوزلىرىنى بوزوغە ياكە حرام قىلغان نىرسەلىرىنى حلال ايتوگە كىرى قايتورلار يعنى خاتونلارنىدان فائىلنى مباح قىلوى استارلر گرچە قىزغى قاراو بىرلىگىنە بولسەدە بوامام اعظم مەھبى شافعى قاشىنە عود آيىرولو مەكىن بولغان زمان قىدرلى خاتوننى نىكەت توتو امام مالك قاشىنە جماع گە قىد قىلو امام حەسەن قاشىنە بالفعل جماع قىلو (فَتَجَرِبُ رَقَبَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا) بس ظھار قىلغان ايرگە ايتىكان سوزىنى بوزونى قىد قىلغاندە بىر قىل آزاد ايتىواجب بولو كىرك مۇمىن وكىرك كافر بولسون لىكىن ظھار قىلغان اير بىرلن ظھار قىلىنىش خاتوننىڭ جماع بىرلن ياكە شەھوت بىرلن توتو بىرلن فائىدەلەنمەسەن بورون (ذَلِكَ تَوْعَظُونَ بِهِ) سىرگە بوذكر قىلغان نىرسە كفارت بىرلن حەكمدر اول حەكم بىرلن وعظ قىلىنورسىز (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دى اللە سىزنىڭ قىلغان نىرسە سىزنىڭ تىشىنى واچىنى بىلگۈچىدەر (فَمَنْ لَمْ يَجِدْ) بس بىر كىشى قىلى تابماسە (فَصِيَامٌ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ) بس اول كىشىگە توتاشىدان ايكى آي روزە توتو فرضدەر (مَنْ قَبْلَ أَنْ يَتَمَاسَا) ظھار قىلغان اير بىرلن ظھار قىلىنىش خاتوننىڭ جماع ياكە شەھوت بىرلن توتوكى اشل بىرلن فائىلەنلورنىدىن بورون (فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ) بس بىر كىشىنىڭ آورو ياكە قارتلى ياكە نفس آرزوسىنىڭ غلبەسى اچىون ايكى آي توتاشىدان روزە توتوغە كۈچى يتماسە (فَاطْعَامُ سِتِّينَ مَسْكِينًا) بس آلتىش مسكىننى طعاملىندىرو واجب بولور اول كىشىگە يعنى ھەر مسكىنگە بىغدايدان بىرگاندە يارلى صاع آرىپادان بىرگاندە بىر صاع (سَبْعُ صَاعَاتٍ) بىرر (ذَلِكَ لِمَنْ آمَنَ وَرَسُولُهُ) بوروشچە ظھار كفارتىنى بيان ياكە بوروشچە احكامى ايراتو سىزنىڭ اللەغە ھەر رسولىنە ايمان كىتىروڭز اچىون (وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ) وبو دىر قىلغان حەكملىر اللەنىڭ چىكىلگان چىكىرىدەر (وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ) دى كافرلر اچىون رىختىكۈچى عىذاب باردر (أَنَّ الَّذِينَ يُجَادُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كُتِبُوا) درىستلىكە اللەغە ھەر اللەنىڭ رسولىنە دشمانلىق قىلغان آدمىلر رسواى ياكە ھلاك قىلىنىش بولورلار (كَمَا كُتِبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) نىناكە مەكە كافرلىرىدىن لك بولغان كافرلر رسواى ياكە ھلاك قىلغان ايدى (وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ) وتحقىق بىز بىغەمىرنىڭ ھەر كىتىرگان نىرسەسىنىڭ راستلىغىنە دلالت قىلا تورغان ظاھر دىللىلر ايتىدرك (وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ) دى كافرلر اچىون خورلاغۇچى عىذاب باردر (يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا) شول كۈندە خورلاغۇچى عىذاب باردر اول كۈندە اللە كافرلرنى جىيولغانلارى ھالە قىرلىرىدىن قوبارر (فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا) بس اللە اول كافرلرنىڭ عمل قىلغان نىرسەلىرى بىرلن خەبىر بىرر (أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ) كافرلارنىڭ قىلغان عمللىرىنى اللە سان بورىدىن ضبط قىلىدى يعنى ھەر قايسى بىلى اما كافرلر اوزلىرىنىڭ قىلغان عمللىرىنى اوتىدىلار (وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) دى-اللە ھەر بىر نىرسە اوزرىنە شاھىددر اللەنىڭ علمىدىن ھىچ نىرسە غائىب بولماس (أَلَمْ تَرَ

أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ) ايا بامادئى سين اى محمد (عم) درستلىكده الله بلور (مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) كوكلرده هم ييرارده بولغان نرسه لرنى (مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ) اوج كشينىڭ سرلشوندىن بولماس (الْأَهْوَاءُ بَعْضُهُمْ) مگر بولدى ايسه الله آلارنىڭ دورتنچىسىدر يعنى الله آلارنىڭ سرلرىنى بلور (وَلَا خَبْرَةَ الْأَهْوَاءُ سَادُسُهُمْ) دى دورت كشينىڭ سرلشوندىن بولماس مگر بولدى ايسه الله آلارنىڭ آلتنچىسىدر الله تعالىنىڭ اوج عدد بىرلن بىش عددنى خاسلاوى خىصوص واقعه اىچون چونكه بو آيت منافقلارنىڭ رسول الله حقنده سرلشوارنده كىلىگان ياكه الله اوزى وتر (تاق) بولوب دترنى سويىد كىندىر چونكه عدد وترلرىنىڭ ايكى اولىگسى اوج ياكه مشاوره اىچون ايكى آزى اوج كشى ضرور بولغانغه كوره چونكه مشاوره گه نزاعلاشوجى آدملىرى بولسونلار اىچون اول ايكى كشى كرك ينه آرالارنى واسطه بولغان بركشى كرك (وَلَا آدَنِي مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ الْأَهْوَاءُ مَعَهُمْ) دى اوجىدىن كىمنىڭ (ايكىنىڭ ، بىرنىڭ) سرلشوى يوقىد دى بىشدىن آرتىقنىڭ (آلتىنىڭ ، يىدىنىڭ) سرلشوى يوقىد مگر بولدى ايسه الله آلار بىرلن برگه در آرالارنى بولغان نرسه نى بلور (أَيْنَمَا كَانُوا) سرلشكان وقتى نىندىن كىنه اوردى بولسە لارده چونكه اللهنىڭ بىلوى اوردىنىڭ ياقىنىلغىدىن بولمادىقىدىن اوردىنىڭ تورلى بولوى بىرلن بىلوى تورلى بولدى (ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ) مونىڭ صوكنده اول سرلشوجى آدملىرىنىڭ قىامت كونىده عمل قىلغان نرسه لرى بىرلن اوزلرىنىه خبر بىرىر (أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) درستلىكده الله هر بىر نرسه نى بىلگوجىد چونكه بىلوى تىلاگان ذاتىنىڭ هر نرسه گه نىبىتى برابر دىر (أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى) اياقارامادئى سين اى محمد (عم) شونداين آدملىرگه اول آدملىرى سرلشودان طىولدى (ثُمَّ يَعْبُدُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ) مونىڭ صوكنده طىولغان نرسه لرىنىه كىرى قايتور بولدىلار بو آيت يهودلر، منافقلار حقنده اينگان آلار آرالارنده مؤمنلر حقنده سرلشە لىر اىكان هم مؤمنلرى كوردكلىرى كوزلرى بىرلن اشارت قىلالار اىكان رسول الله آلارنى بواشلىرىدىن طىوى مونىڭ صوكنده ينه شول اشلرىنى قايتادان قىلور بولدىلار (وَيَنفَجِرُونَ بِالْأَنفُسِ وَالْعُدُوِّ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ) دى اول يهودلر هم منافقلار گناه بولغان نرسه بىرلن دى مؤمنلرگه دشمانلىق بىرلن هم رسول الله غه بوى صونماو بىرلن امر قىلىش بىرلن سرلش بولدىلار (وَإِذَا جَاؤُكَ حَيَّوْكَ بِمَا) وهرقىچان اول يهودلر دى منافقلار سىكا كىلسە لىر سىنى شونداين نرسه بىرلن سلاملر بولدىلار (لَمْ يُعَيِّكَ بِهِ اللَّهُ) اول نرسه بىرلن الله سىنى سلاملامادى يعنى رسول الله غه كىلگىچ (السلام عليك) دىدىلر يعنى سىكا اولم بولسون معناسىنك الله سىنى (وسلام على عباده الذين اصطفى) دىوسلاملادى (وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ) دى اوزلرىنىڭ آرالارنى ايتور بولدىلار (لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ) اگر محمد (عم) حق پىغمبر بولسە ايدى الله بىزنى بوسوزنى ايتومىز سىبلى عذاب قىلماس مېدى البته عذاب قىلور ايدى دىو (حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ) اول يهودلر بىرلن منافقلار غه عذاب يوزىدىن جهنم يتار (يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيرُ) اول يهودلر دى منافقلار جهنم گه كرلر بىسنى باوز اورلەچك اوردىن در اول جهنم (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان آدملىر (إِذَا تَنَاجَيْتُمْ)

بس هر قېچان آرا لركزدا سرلشما كز (فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْأَنفِ وَالْعُنُودِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ) بس گناهلى
 نرسه برلن هم مؤمنلرگه دشمنانى برلن هم رسول اللهغه بوى صونماو برلن بيورشو برلن سرلشما كز
 (وَتَنَاجَوْا بِالْبُرِّ وَالنَّقْوَى) دى مؤمنلرگه ايزگولك برلن هم رسول اللهغه بوى صونماو دان قورقو برلن
 سرلشما كز (وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُخْشَرُونَ) دى شونداين الله دان قورقكز اول الله صارى قوبارلىش
 (جِيولش) بولورسز (إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ) آنخف گناهلى نرسه برلن هم مؤمنلرگه دشمنانى
 برلن سرلشما شيطانلار چونكه بوسرلشوى زينلى اينب كورساتوچى هم بوسرلشورگه سبب البته
 شيطانلار (لِيُخْزِنَ الَّذِينَ آمَنُوا) ايمان كينرگان آدملىرى قايرطو ايچون (وَلَيْسَ بَضَارَهُمْ شَيْئًا)
 اول شيطان ياكه سرلشما مؤمنلرگه هيچ نرسه ضرر ايتوچى توكل در (إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ) مگر ضرر ايتار
 الله نك تلاوى برلن گنه (وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) دى الله اوزرينه مؤمنلر اشمى تابشوسن لار
 و منافق لار نك سرلشولرندن قورماسونلار (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كينرگان آدملىر (إِذَا قِيلَ لَكُمْ
 تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ) هر قېچان سزگه مجلسلرده كيكاكز ديوايتلسه (فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ) بس كيكاكز
 الله سزك ايچون تلاگان نرسه لركزه (اوردون ورزقن) كيكاك قيلور (وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا) وهر قېچان
 كيلوچيلرگه اوردون بيرو ايچون توروكز ديو ايتولسه ياكه رسول الله قوشقان ايزگو اشملى اوتاوگه
 توروكز ديو ايتلسه معنا سنك (فَانْشُرُوا) بس توروكز (يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ) الله سزدين ايمان
 كينرگان آدملىرى کوتارر يعنى دنيا ده ياردم وكوركام ذكرده قيلور آخرنده جنت چارلاقلارنك قيلور
 (وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ) دى خاصه علم بيلرگان آدملىرى (عالمرنى) کوتارر (دَرَجَاتٍ) بلند درجه لرگه
 يعنى عالمر علم برلن عملنى جيتقلارندان الله آلارنى آرتوغراق درجه لرگه کوتارر چونكه علم نك
 اوزينكده درجه سى بلند عمل برلن برگه بولغاچ البته آرتوق درجه نى تلدير شونك ايچونده عالمگه
 اشنده وسوزنده اقتدا قيلنه هم رسول الله (فَضْلُ الْعَالَمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ لَيْلَةِ الْبَدْرِ عَلَى سَائِرِ
 الْكَوَاكِبِ) ديگان يعنى عالم كشينك عبادت قيلوچى آدمىن آرتوقلى اون دورتنچى كيچه سنكگى
 آينك باشه بيلرلارغه قاراغانداغى آرتوقلى كبير (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دى الله سزك قيلغان
 عملكز نك طشبنى و اچينى بلگوچيدر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كينرگان آدملىر (إِذَا جَاءَكُمْ
 الرَّسُولُ) هر قېچان رسول (مُحَمَّدٌ) برلن سرلشما كز (فَقَعُوا بَيْنَ يَدَيْهِ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةٌ) بس سرلشورگزدن
 بورون صدقه بيدونى الك قيلوكز الله نك صدقه بيدو برلن امر قيلوى رسول الله نى الوغلاو و فقيرلر نى
 فائقلندرو و رسول الله دان آرتوق سوز صراودان طير اخلاصلى آدم برلن منافقنى آيرو هم آخرتنى
 دوست كوروچى آدم برلن دنيانى درست كوروچى آدمنى آيرو ايچوندر بو صدقه مستحب مى ياكه
 واجبى اختلافلى بعضيلار بو آينى تلاچا كده گى آيت برلن منسوخ ديگانلر حضرت على ايتده بو
 آيت برلن ميندن باشقه هيچ كم عمل قيلمايدى هر قېچان رسول الله برلن سرلشسام آللندان پردرهم
 صدقه بيدردى بوسوز بو صدقه نك واجب بولوينه منافى توكل چونكه بو آيت اون ياكه برگنه ساعت

ذَكَرَ اللَّهُ) بس شيطان منافق لارنڭ اللهنى ايسكه توشورولرىنى اونتدردى (أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ)
 بو منافق لار شيطان عسكەرلىرى و شيطان غه اياروچىلردر (الْأَن حِزْبُ الشَّيْطَانِ هُمُ الْغَاسِقُونَ) آگاه
 اولسكز درستلكده شيطان عسكەرلىرى و شيطان غه اياروچىلر آلاردر ضرر ايتوچىلر چونكه آلار
 شيطان غه ايارولرى سببلى منكولك نعمتى قوللارندان يباروب اوزلرىنى منكولك عذاب گه گرفتار
 ايتدىلر (إِنَّ الَّذِينَ يُعَادُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) درستلك شونداين آدملر الله غه هم الله نڭ رسولينه دشمنانق
 قىلورلار (أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ) بو آدمار الله نڭ خلق نڭ خورلارى ايجندن در يعنى الله نڭ خلق نڭ ايلڭ
 قباحمت لرى جملە سننددر (كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي) الله لوح المعفوظده يازدى البته دليل برلن
 مين هم رسوللرم استن بولورمز (إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ) درستلكده الله پيغمبرلرينه ياردم بپروده
 قوتلى در هم تلاگان ايشده استنددر (لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) اى محمد عه سين
 الله غه هم آخرت كونيته ايمان كيترگان قومنى تابماسون (يُؤَادُونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) الله غه
 هم الله نڭ رسولينه دشمن بولغان آدملرنى دوست توتوچىلار تابماسون يعنى الله غه هم رسولينه
 دشمن بولغان آدملرنى مؤمنلرگه دوست توتو مناسب اش توگلدر (وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ)
 گرچه اول الله غه هم الله نڭ رسولينه دشمن بولغان آدملر مؤمنلرنڭ آتالارى ياكه اوغللارى
 بولسده (أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ) ياكه اير قرداشلرى ياكه باقين قرداش اروغللارى بولسده حاصل
 تلاسه نينداين باقين قرداشلرى بولسون الله غه هم الله نڭ رسولينه دشمن بولغان آدملرنى مؤمنلرگه
 دوست توتو تيدوش توگل (أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ) الله غه هم الله نڭ رسولينه دشمن بولغان
 آدملرنى دوست توتماغان آدمار الله اول آدملرنڭ كوڭللرنده ايماننى هركتكان آدملردر بو آيت
 عمل نڭ ايمان مفهومه كرماوينه دلالت قىلادر چونكه عمل ايمان نڭ جزئى بولسه ايمان قلبه ثابت
 بولغاچ عمله ثابت بولور ايدى حالبوكم اعضا برلن بولغان عمل قلبيه ثابت توگل (وَأَيَّدَهُمُ
 بِرُوحٍ مِّنْهُ) دى الله اوز حضورندان قلب ياكه قرآن نوري برلن قوتلاگان آدملردر ياكه
 ايمان دن بولغان روح برلن قوتلاگان آدملردر معناسنه چونكه حقيقى ايمان قلب نڭ تركلگنه سببدر
 (وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) دى الله اول آدملرنى استلارندان بلغه لار (صَوَلار)
 آغا تورغان اوجماخ لارغه كتر (خَالِدِينَ فِيهَا) اول اوجماغلارده منگو قالغان لارى حالده (رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ) آندايين آدماردن الله راضى بولدى هم اول آدملر الله دان راضى بولدىلار (أُولَئِكَ
 حِزْبُ اللَّهِ) بو صفتلى آدمار الله نڭ عسكەرلىرى هم ديننه ياردم بپروچىلرى آلاردر
 حِزْبُ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) آگاه اولسكز درستلكده الله نڭ عسكرى و ديننه ياردم بپروچىلرى آلاردر
 دنيا و آخرت سعادتنه ايرشوچىلردر مجادله سوره سى نڭ ترجمه سى تمام بولدى
 (ايللى توقزنجى سوره حشر سوره سى مدينه ده اينگان بكرمى دورت آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(سَمِعَ اللَّهُ مَنَافِي السَّمَوَاتِ وَمَنَافِي الْأَرْضِ) كوكلرده دخی بیبرلرده بولغان هر بر نرسه لر الله فی نقص صفاتلاردن
 براق قیلدی وپاکلادی (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ) واول الله هر اشده آستن بولغوجیدر و حکمت ایاسیدر
 رسول اکرم مدینه گه کیلگان نلک صوکنده بنی النضیر برلن صلیح قیلدی یعنی بنی النضیر نلک رسول الله
 اشینه کرشما سوزلگی اوزرینه فائده سنده هم ضررینه ده بدر صوغشی واقع بولوب مسلمانلار غالب
 بولغاچ بنی النضیر ایبتدی لر اول محمد (عم) تورانده الله طرفندن یاردمه بولوب برلن صفتلارنغان پیغمبر
 دیدیلر احد صوغشده مسلمانلار مغلوب بولغاچ بنی النضیر شیک که توشیدیلر هم عهدلرینی بوزدیدلر
 اشرف اوغلی کعب فرق آطلی عسکر برلن مکه گه یونالیدی کعبه حضورنده اېوسقیانغه یمین ایبتدی لر
 رسول الله کعب نلک ایچه کدش قرداشی محمد بن مسلمة الانصاری دیگان آدم گه کعب فی المثلثو برلن
 امر قیلدی بس کعب فی ایچه کدش قرداشی اولتردی شونین صولک رسول الله کوب عسکر برلن بارب
 بکرمی برکون محاصره قیلدی عرب جزیره سنن چغولاری شرطی اوزرینه رسول الله بنی النضیر
 یهودلری ایله صلیح قیلدی کوبسی شامغه کیتدی لر بر طائفه سی خیبرده حیره ده قالیدیلر شونین صولک
 الله تعالی بوسوره فی (والله علی کل شیء قدیر) گه قدر ایبتدی (هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ
 أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ) اول الله شوندا بنی الله در کتاب اهلنن کافر بولغان آدمه لر فی یورتلارنن
 چغاردی (لأَوَّلِ الْحَشْرِ) عرب جزیره سنن چغولارینک اولنک چونکه یهودلر گه مننن الک هو قدر ذلت
 کیلگانی یوق ایدی اما صولک حشرلری حضرت عمر نلک خیبردن شامغه چغارویدر (مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا)
 ای مؤمنلر اول یهودلر نلک قوتلر فی وعسکرلرینک کوبلگنن سز آلار نلک چغولار فی ظن قیلما دکر (وَوَظَنُوا
 أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ) دخی اول بنی النضیرلار الله نلک عذابنن قلعه لار فی طیفوجی دیو ظن
 قیلیدیلر (فَأَنَّا هُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا) بس حساب ایتما گان اورنلارنن آلاغه الله نلک عذاب
 نیلدی (وَقَفْنَا فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ) دخی الله آلار نلک کوللرینه قورقونی تاشلادی (يَخْرَبُونَ بَيُوتَهُمْ بَابَيْهِمْ)
 آلار مسلمانلارغه قالماسن دیو اوز ایولرینی اوز قوللاری برلن خراب قیلور بولیدیلر (وَأَيُّدِي الْمُؤْمِنِينَ) دخی
 مؤمنلر نلک قوللاری برلن چونکه مؤمنلرده صوغش اور فی کیکابسون ایچون ایولر نلک ظاهرلرینی جیمودیلر
 (فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ) بس ای عقل ایالری بوبنن نضیر نلک حاللری برلن وعظلائکز بس آلد اما کز
 هم الله دان باشقه غه طایانما کز دخی بنو النضیر نلک هلاک بولولاری نلک سیلارنن صاقلانکز والا آلاغه کیلگن
 جزاً سز گه ده کیلور بر آیت قیاسنک حجت بولوبنه دلالت قیلادر چونکه اعتبار اتعاظ غه دلالت قیلا
 هم شینی تیکننه قایتاروب قار اوغه ده دلالت قیلادر بس بر آیت نلک دلالتی برلن یا که عبارت بران
 قیاسنک دلیل شرعی بولوی ثابت بولا بس قیاسنک حجت بولوبنی اثبات عقلی ده نقلی ده بولا یینه ده
 قیاسنک حجت بولوبنی اثبات قیلا تورغان دلیل نقالی جمله سنن جبل اوغلی معادن روایت قیلنغان
 حدیث رسول اکرم حضرت معاذ فی یمن گه حاکم ایقب یبارگان ای معاذ یمن گه بارد قلد نرسه برلن

حکم قیلورسن دینی حضرت معاذ اللہ نلک کتابی (قیرآن) برلن حکم قیلورمن دینی اگر بر حکم
 اللہ نلک کتابندہ تابماساڭ فی برلن حکم قیلورسن دینی رسول اللہ حضرت معاذ رسول اللہ نلک سنتی برلن
 حکم قیلورمن دینی اگر بر حکم حدیث دہ تابماساڭ فی برلن حکم قیلورسن دینی رسول اللہ حضرت
 معاذ اوز رایم برلن اجتہاد قیلورمن (یعنی آیتدن حدیث دن اورننہ قاراب حکم چغارورمن) دینی
 رسول اللہ حضرت معاذ نلک سوزینہ تحسین قیلوب (الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَ رَسُولَ رَسُولِهِ بِمَا رِضَى بِهِ رَسُولُهُ) دینی
 اگر دہ مسائلنی قیاس برلن چغارو بولماسہ ایدی آدملر آراسندہ معاملہ ایشکی باغلانور ایدی
 چونکہ معاملہ لر نلک کوبسی قیاس برلن ثابت زمان اوزگارگان صابن معاملہ دہ اوزگارہ شونلک ایچوندہ
 قیاس برلن عمل قیامت کہ قدر بفاچک توگل شوکا کورہ دہ بعض عالملر (الاجتہاد فرض دائم وحق قائم
 الی قیام الساعة) دیگان ہم افاضل دن محمد بن عبدالکریم الشہرستانی التصویر متناہیة والوقایع
 غیر متناہیة (وَمَا لَا يَنْتَاهِي لَا يَضْبُطُهُ مَا يَنْتَاهِي فَالْقِيَاسُ وَالْاِعْتِبَارُ وَاجِبٌ حَتَّى يَكُونَ بَعْدَ كُلِّ
 حَادِثَةٍ اجْتِهَادٌ) دیگان بس بعض متعصب لر نلک محض اللہ نلک رحمہنی بولغان اجتہاد زمانی ہم
 مجتہد لر ہجرتدن بش یوز یلدہ بندی دیگان سوزاری صرف تعکم وغالص تعصب در اللہ نلک رحمہنی
 ہجرتدن فلان یلدہ بندی دیما گہ عبارتندہ گنہ باشقہ بولوب مضموندہ بردر (وَلَوْلَا اَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ
 الْجَلَاءَ) واگر اللہ بنو النضیر یہود لر بنہ یورطلارندن چغولارونی حکم ایسکان بولماسہ ایدی
 (لَعَنَ بَنُو الدُّنْيَا) البتہ آلارنی بنو قریظہ فی عذاب قیلغان کیی دنیادہ اولترلمش واسیر قیلنمش
 بولو برلن عذاب قیلور ایدی (وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ) دخی آخرتندہ آلاغہ اوما
 عذابی باردر یعنی اگر دنیا عذابنمن قلمسہ لاردہ آخرت عذابنمن قتولا آلماسلار ایدی (ذَلِكَ
 بِاَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ) بودنیادہ ہم آخرتدہ بولغان عذاب اوشبونلک سہیلی در درستلکندہ بواہل
 کتابن کافر بولغان آدملر (بنو النضیر یہود لر) اللہ غہ ہم اللہ نلک رسولینہ خلافنی قیلدیلار
 (وَمَنْ يُشَاقَّ اللَّهَ) وکدر اللہ غہ دخی اللہ نلک رسولینہ خلافنی قیلور (اللہ غہ خلافنی قیلو رسولینہ
 خلافنی قیلو برلن برابر بولدقندان رسولگہ مخالفتنی ذکر قیلنمادی) (فَاِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ) بس
 درستلکندہ اللہ عذابی قاطی بولغوجیدر اللہ تعہ کافر لر نلک یورطلارونی جیمرونلک آغاچ لارینی کیسونلک
 درست بولوی حقندہ ہم غنیمت مالونی بولو رسول اللہ غہ خاص بولوب تلادکی اورنغہ تعیین قیلوی
 درست بولوغقندہ ذکر قیلنچاق آیتنی ایندردی ہم اول آیت نلک اینوبہ سبب شول رسول
 اکرم کافر لر نلک خرما آغاچلارونی کیسوبرلن صعبہ لر گہ امر قیلغاچ کافر لر ایندیبار ای محمد (ہم)
 اوزک بیردہ بوزوقاتی قیلودان بزنی طیار ایدک بزنی آغاچلارمزی کیسو بیردہ بوزوقاتی قیلو
 بولیمو دیدیلر شوندان صوڭ بو آیت ایندی (مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْمَةٍ) خرما آغاچنن نینداین غنہ نرسہ فی
 کیسساڭز (اَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَىٰ أُسُولِهَا) یا کہ خرما آغاچلارندن نینداین غنہ نرسہ فی (آغاچنی)
 قامورلاری اوزرندہ تورغان مالک قالدر ساڭز یعنی کیسساڭز (فَبِأَنِّ اللَّهِ) بس بواڭز ہر ایکسی

الله نىڭ امرى بىرلىك (وَلْيُخْزِى الْفَاسِقِينَ) دىن الله نىڭ كافىرلارنى كىسۋىرلەن ادىن بىرۈى
 اوزىنىڭ طاعتىدىن چىققان آدملىرىنى رسۋاى قىلوۋايچۇندىر (وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ) دىن بىنوالنضىردىن
 الله نىڭ رسۋاى اوزىرىنە قايتىدارغان نىرسەسى (ماللارى) (فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ) اول الله نىڭ
 بىنوالنضىردىن رسۋاينە قايتىدارغان (غنىمەت ايتىپ اورگان) نىرسەنى (ماللارنى) حاصل ايتىۋاۋوزىرىنە
 سىز آتالاردان دىن تۈەلردىن جىگىرتىپ بىر تەمادىڭىز يەنى آتالارغە وتۈەلەرگە آتالانپ مشقت لىنپ آلامادىڭىز
 چۈنكى بىنوالنضىردىڭ قىرىەلىرى مەدىنەدىن ايكى مىل (سىڭىز مىڭ آدم) گنە بولدىقنىدىن سەابەلىر اول
 ماللارنى جىياۋ بارۋوب آلتانلار اما رسۋال الله تۈەگە آتالانغان بولغان (وَلَكِنَّ اللَّهَ يَسْلُطُ رُسُلَهُ) لىكىن
 الله بېغىمىرلىرىنى ايرىكلى قىلور (عَلَى مَنْ يَشَاءُ) تىلاكان آدملىر اوزىرىنە نىداكى بىنوالنضىردىڭ كۈڭلىنە
 قورقۇۋ سالىۋوب رسۋال الله نى آلاىغە ايرىكلى قىلدى (وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) دىن الله ھەربىر نىرسە
 اوزىرىنە كۈچى يىتىۋىچىدۇر (وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى) قىرىە اھلىرىدىن الله نىڭ رسۋاينە قايتىدارغان
 (غنىمەت ايتىپ بىرگان) نىرسەسى (فَاللَّهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ) بىس اول نىرسە (غنىمەت مالى)
 الله ايجۇندىر دىن الله نىڭ رسۋاى ايجۇندىر دىن رسۋالنىڭ ياقىن قىرداشلىرى ايجۇندىر (وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ
 وَابْنِ السَّبِيلِ) دىن بىتىملىر ھەم مەسكىنلىر دىن مسافىرلىر ايجۇندىر (كَئَلَّا يَكُونَ دُولُهُ بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ)
 غنىمەت مالىنى بۇرۇشچە بولدىڭ غنىمەت مالى سىزاردىن بايلار آراستىكە دوران ۋەتەندە بولغان نىرسە بولماسون
 ايجۇن جاھلىت زامانە غنىمەت مالىنى بولماڭ بولاسەلار اۋل الوفا لارى دورىدىن بىر اۋل شىنى آلا ايكان
 سۈڭرە قالغاننى خەلققە بولنە ايكان اول خەلق ايجۇندىن يەنە دە بايلار كۈبىنىنى آلا ايكان فقيرلەرگە بىيىك
 آرزىنى قالدىرالار ايكان شۇل جاھلىت زامانەگى ھادىتلىرىنە قاراپ رسۋال الله زامانەدە غنىمەت مالىنى
 بولماڭ بولغانلار خەلق رسۋال الله غە ايتىكانلار دورىدىن بىرىنى اۋل آل بىز قالغاننى بولەرمىز دېگەنلەر الله
 تەھ بۈھكەمنى نىسخ ايتىپ غنىمەت مالىنى بولۇنى رسۋال الله غە تاپشۇرغان (وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ) وشۇل
 نىرسەكم رسۋال الله سىزگە بېردى يەنى رسۋال الله نىڭ بىرگان غنىمەت مالىنى (فَقَبُولُهُ) بىس آلتىڭىز سىز اول
 نىرسەنى (غنىمەت مالىنى) چۈنكى رسۋال الله بىرگان نىرسە سىزگە ھىلال ياكە رسۋال الله نىڭ سىزگە بىرگان
 (قوشقان) امرىنى آلتىڭىز (تۈدۈڭىز) چۈنكى رسۋال الله امرىنە اطاعت قىلىۋا ۋاجىب مەناسىنىكە (وَمَا نَهَاكُمُ
 عَنْهُ فَانْتَهُوا) وشۇل نىرسەكم رسۋال الله اول نىرسەنى آلدۇدان ياكە بىرۈدىن طىيىدى اول نىرسەنى آلدۇدان
 ياكە بىرۈدىن طىيىڭىز (وَاتَّقُوا اللَّهَ) دىن رسۋاينە خەلقنى قىلۇدە الله دان قورقۇڭىز (أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ)
 درىستاسىكە الله نىڭ عىذابى قاطىدىر (لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ) شۇنداقىن مەكەدىن مەدىنەگە ھىجرت قىلىنغان
 رسۋال الله غە ياقىنلىق ايالىرى بولغان فقيرلەرگە در الله نىڭ رسۋاينە قايتىدارغان نىرسەسى (غنىمەت ماللارى)
 (أَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ) اول فقير مەھجرلەرنى يۈرۈتلەندىدىن ۋە ماللارنىدىن چىقارلىش بولدىلار
 چۈنكى مەكە كافرلىرى مەدىنەگە ھىجرت قىلغان سەابەلىرى مەكەدىن چىقاردىلار ھەم ماللارنى آلتىدىلار (يَتَقَفُونَ
 فُلْأَنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا) الله دىن رەھمەتنى ھەم رىضالنى استاگانلىرى ھالە چىقارلىدىلار (وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ)

دخی ماللاری و جانلاری برلن اللهغه (دینینه) هم الله نلک رسولینه یاردیم بیرگنلری حالده چغارلایلار
(أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ) بوصفتک بولغان مهاجرلر آلدر ایمانلارن راست بولغان آدمار (وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا
الدَّارَ وَالْإِيمَانَ) دخی غنیمت ماللاری مدینه ده گی یورتلارن دخی ایمانن لازم بولغان و قرارلانغان آدملرگه
(انصارغه) در (مدینه صعبلرینه در) (مَنْ قَبْلَهُمْ) مهاجرلرنلک هجرت قیلوندان بورون (يَعْبُدُونَ مَنْ هَاجَرُوا إِلَيْهِمْ)
اوزلرینه (مدینه گه) هجرت قیلنغان آدملرنی سیارلر اول انصار مکه دن مدینه گه هجرت قیلنغان صعبلرنی
انصار غایت حرمت ایتدیلر واعانت قیلدیلر حتی ایکی خاتونلی اولغانلاری بر خاتوننی آیرب مهاجرلرگه
جفتلندردیلر (وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا) دخی انصار مهاجرلرگه بیرلگن نرسه دن کوکراکلرنن
حاجت نرسه فی استوائی هم حسد و آچوکس نرسه لرنی تابماسلر (وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ) دخی انصار مهاجرلرنی
اوزلرینه اختیار قیلورلار (یعنی اوزلرنن الک قیلورلار) (وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ) گرچه مهاجرلرگه اختیار
قیلغان نرسه لری اوزلرینه اوزلرنن محتاجلق بولمده ده (وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ) دبر کشی اوزی نلک
سارنلقنن الله طرفین صاقلانسه یعنی نفسنه غالب بولغان مال سییو وانفاقغه آچولانو کبی اشلرده
نفسنه خلافلق قیلسه (فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) بس اوزینلک سارنلقنن صاقلانغان آدمار آلدر دنیا
و آخرت سعادتنه ایرشوجیلر (وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ) دخی غنیمت ماللاری شوندا این آدملرگه در
آلار مهاجرلر بران انصارن صوکل کیلمدی یعنی اسلام قوت تابقانلک صوکلنده مدینه گه هجرت قیلدیلار
یا که صعبه لرگه ایاروچیلر معناسنده بووقنده بو آیت قیامت کوننه قدر دنیاده بولغان مؤمنلرنی
شامل بولادر (يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا) اول آدملر اینورلر ای ربمیزنلک گناهلارمیزنی بارلقاغل (وَلَا تُؤْخِذْنَا
الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ) دخی بزگه ایمان بران الک بولغان (یعنی بزدن اول ایمان کینرگان) دین
قرداشرمیزنی بارلقاغل (وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا) دخی بزارنلک کوکللرمیزده دشمانلق (کینه) قیلماغای
ایدک (لِلَّذِينَ آمَنُوا) ایمان کینرگان آدملر ایچون (رَبَّنَا أَنْتَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ) ای ربمیز درسنلک سین
شفقتلیسن هم رحمت قیلوچیسن بس سین بزنلک دعا لارمیزنی قبول قیلوغه لایق سن (أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ
نَافَقُوا) ای محمد (عدم) ایا سین منافلق قیلغان آدملرگه قارامادکمی (يَقُولُونَ لَاؤُفَاتُهُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا
مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ) منافقلار کتاب اهلندن (بنی النضیر هم باشقه کافرلردن) کافر بولغان قرداشرلرینه
اینورلر (لَمَنْ أَخْرَجْتُمْ لَنُخْرِجَنَّ مَعَكُمْ) اگر سز مسلمانلار طرفندن جبرایتلرب یورتلارگزدن چغارلش
بولسا گزیزده سرنلک برلن برگه چغارمز (وَلَا تُطِيعُ فَيْكُمْ أَحَدًا أَبَدًا) دخی سرنلک برلن صوغش قیلوده
دخی سزنی رسوای قیلوده محمد (عدم) دن هم باشقه مسلمانلاردن هیچ کشیگه منگوایارماز (وَأَنْ قُوتِلْتُمْ
لَنَنْصُرَنَّكُمْ) و اگر سز مسلمانلار طرفندن اولترلش (صوغش قیلنش) بولسا گزیز سزگه یاردیم بیررمز
(وَاللَّهُ يَشْهَدُ أَنَّهُمْ كَاذِبُونَ) دخی الله گواهلر بیرر درستلکده اول منافقلار البته برگه چغارمز و سزگه
یاردیم بیررمز دیگان سوزلرنده یالغانچیلاردر چونکه الله منافقلارنلک بواشرنی قیلماولارنی بله در (لَمَنْ
أَخْرَجُوا لَيُخْرِجُوهُنَّ مَعَهُمْ) اگر اهل کتابن کافر بولغان آدملر یورتلارندن چغارلسالار منافقلار برگه

چقماسلار (وَلَنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُوهُمْ) وَاگر اهل کتابدن بولغان کافرلار مسلمانلار طرفندن اولتمش (صوغش قیلنمش) بولسالار منافقلار آلاغه یاردم بیرماسلر بو آیتک رسول الله نڭ نبوتنه وقرآن نڭ معجز بولوبنه دلالت بار چونکه ابی ادغلی هم آن نڭ بولداشلاری بنی النضیرک ذکر قیلنغان روشقه وعل قیلوب خط یباردیله صوغش وقتى یتکاج وعدهلرینه خلاف قیلدیله هم بنوالنضیرنی یورتلارندان چغارلغاج برک چقمادیلار (وَلَنْ نَصْرُوهُمْ لَئِنْ اَدْبَارُ) وَاگر برتقدیر منافقلار اهل کتابدن بولغان کافر قرداشلرینه یاردم بیرسالر البته چیکلب آرتلارونی دوندرلر یعنی قاجارلار (ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ) مون نڭ صوئنه هیچ بر وقت یاردم بیرلمش بولماسلار اول یهودلر یاکه منافقلار بلکه همیشه رسوای قیلورمز اول یهودلرک منافقلار نڭ فائدهس نیماس یاکه منافقلار نڭ اوزلرینه نفاق لاری نڭ فائدهس نیماس (لَاَنْتُمْ اَشْرَ هَۡۤبَةً فِىْ صُدُوْرِهِمْ) البته سز مؤمنلر منافقلار نڭ کوکراکرنده قورقلمش بولو یوزندن قاطیراق سز (مَنْ اَللهُ) الله دان چونکه منافقلار مؤمنلردن قورقولارونی یاشردیلر هم نفاقمز ظاهر بولماغان ایسی دیو الله دان قورقودان آرتوغراق مسلمانلاردان قورقدیلار چونکه الله نڭ عذابنی تأخیر قیلوی درست (ذَلِكْ يَاتَهُمُ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُوْنَ) منافقلار نڭ الله دان قورقودان آرتوغراق سزدن قورقولاری اوشبون نڭ سببلی در درستلکله اول منافقلار الله نڭ الیغلی بلمی تورغان قوم در (لَا يُقَاتِلُوْكُمْ جَمِیْعًا) یهودلر دخی منافقلار چپولغانلاری حالدله سز نڭ (مسلمانلار) برلن صوغش قیلماسلار (اَلَا فِىْ قُرْۤیٰ مُعَصَّنَةٍ) مگر دَرَبَلر (کریچلر) هم خندقلار (قناولار) بران صاقلانلغان قریه لوده گنه صوغش قیلورلار (اَوْ مِنْ وَّرَآءِ جُبٍّ) یا که دیوارلار آرتندان غنه صوغش قیلورلار یعنی یهودلر و منافقلار سزدن غایت قورقدلارندن میدانغه چغب سز نڭ برلن صوغش قیلا آلماسلار (بِأَسْمِهِمْ بَيْنَهُمْ شَدِیْدٌ) اما آرالارنداغی صوغشلاری قاطیدر یعنی یهودلر نڭ و منافقلار نڭ میدانغه چغب سز نڭ برلن صوغشا آلماولاری ضعیف لکری وقورقاتاق ایچون توکل بلکه الله تعالی نڭ کوکللرینه قورقونی تاشلادی ایچون چونکه آلا اوز آرالارنده بیک قاطی صوغشلار (تَعَسَّبَهُمْ جَمِیْعًا وَقُلُوْهُمْ شَىْءٌ) ای محمد هم سین یهودلر برلن منافقلارنی چپولغوچیلار و اتفاغه کیلسگوچیلر دیو حساب قیلورسن حالبوکم آلار نڭ کوکللری نارالغاندر چونکه اعتقادلاری باشقه و مقصودلری تورلی (ذَلِكْ يَاتَهُمُ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُوْنَ) بو منافقلار برلن یهودلر نڭ کوکللری نڭ تارالوی اوشبون نڭ سببلی در درستلکله اول منافقلار هم یهودلر عقللرینی فائده لرنده استعمال قیلماغان قوم در (كَمَثَلِ الَّذِیْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِیْبًا) یهودلر نڭ صفتی آزعنه زمانده اوزلرندن الک بولغان آدملر نڭ (بدر صوغشنده بولغان مشرکلر نڭ) صفتی کبیدر (ذَاقُوا وَبَالَ اَمْرِهِمْ) بدر صوغشنده بولغان مشرکلر باوز اشلری نڭ (کفرلر نڭ) عذابنی دنیا ده تاتودیلار (وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِیْمٌ) دخی آلا ایچون آخرتک ریختکوچی عذاب باردر (كَمَثَلِ الشَّیْطَانِ) یهودلرنی مسلمانلار برلن صوغش قیلورغه قزدورده منافقلار نڭ صفتی شیطان صفتی کبیدر (اِذْ قَالَ لِلْاِنْسَانِ اِکْفُرْ) شول وقتداغی شیطان صفتی

كبيد اول وقتى شيطان آدمگه كافر بولسین ديدى يعنى شيطان آدمنى كفرگه قزدردى بيوروى
آدمنىك بيورلمش آدمنى قزدردى كى (فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكَ) بس آدم شيطان سوزى بويىچه
كافر بولغان زمانى شيطان عذابدان اورتاق بولودان قورقب مين سيندن بيزگويىمين ديدى لکن
شيطانغه بوسوزى عذابدن قتلوده فائىد بىرمى (إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ) درستلىك مين بدن عالمى
تربيه ايدوى بولغان الله دان قورقامن ديدى (فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ) بس شيطان سوزينه
قاراب كافر بولغان آدم برلن شيطاننىك صولقى حاللى هر ايكسىنىك اوطده بولوى بولدى (خَالِدِينَ
فِيهَا) هر ايكسى اوطده منگو قالغانلارى حالده (وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ) وبواوطه منگو قالوچىك كفر
سببلى اوزلرينه ظلم قىلوچىلارنىك جزاسيدىر آدمىن مطلق آدم مراد ياكه ابوجهل مراد ديگانلر (بِأَيِّهَا
النَّارُ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ) اى ايمان كيترگان آدملر فرضلارنى اوتاوده الله دان قورقكر (وَلَنَنْظُرَ نَفْسٌ
مَّا قَدَّمَتْ لَغَدٍ) دى هر نفس تاكلداغى كون (قِيَامَتِ كُونِ) ايچون لك قىلغان نرسه سنه (عملينه)
قاراسون (وَاتَّقُوا اللَّهَ) دى حراملارنى قويوده الله دان قورقكر (إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) درستلىك
الله سىزنىك قىلغان عمللارنى طشيني واپىنى بلسگوچيدىر (وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَسُوا اللَّهَ) دى سز اللهنىك
حقنى اونوتقان آدملر كى بواماكر (فَانْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ) بس الله اول آدملرنىك الله نى اونوتقلارى
ايچون اوزلرينيك اونتدردى شونىك ايچون اوزلرينه فائىلى نرسه نى ايشتماديلر هم اوزلرينى عذابدن
قتقاره تورغان نرسه نى قياماديلر (أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ) اللهنىك حقنى اونوتقان آدملر آلاز كامل ياوزلار
يعنى اللهنىك طاعتدن چوقچىلار (لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ) نفسلرينى خورلقغه تشرب
تموغغه تيوشلى قىلغان اوطا يالرى برلن نفسلرينى كامل قىلوپ اوجماقغه تيوشلى قىلغان اوجماق
يالرى برابر بولماس (أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ) اوجماق يالرى منگولك سعادتكه ايرشكوچىلردىر
(لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ) اگر بىز بو قرآننى طاغ اوزرينه ايندرساك ايدى (لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا
مُخَضَّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ) البته اول طاغنى قورقوى هم الله دان قورقودان يارلقوى كورر ايدى بوسوزدن
تمثيل مراد (وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ لَضَرِبُهَا لِلنَّاسِ) وبوذكر قىلغان مثللر بىز بولمىلارنى آدملرگه بيان قىلورمىز
(لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ) آدملر فكر قىلسونلار ايچون بو آيتىن مقصود قرآن اوقفانده آدمىن كوكلىنىك
قارالغىدان هم فكرلارينىك آزلوغىدان ياكه فكرينىك بونولامى بولغانىدان الله دان قورقماوى
اوزرينه شلته قىلو (هُوَ اللَّهُ الَّذِى لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) اول الله شونداين الله در اول الله دان باشقه هيچ
بىر حقاى اورره معبود بولغان ذات بوقيدىر مگر اول الله اوزيگىنه در (عَالَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَاتِ)
اول الله غيبنى هم حاضرى بلسگوچيدىر (هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ) اول الله دنيا و آخرتده رحمت
قىلوچيدىر (هُوَ اللَّهُ الَّذِى لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) اول الله شونداين الله در اول الله دان باشقه هيچ برحقلى اوزره
معبود بولغان ذات بوقيدىر مگر اول الله اوزيگىنه در (أَلَمْ لِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ) اول الله هر
نرسه گه خوجه در هم هر كيمچىلك كيتره تورغان نرسه دن بىك پاكىر وبىك براقىر هم كيمچىلك لودن

و آفت لردن سلامتلك اياسيدر هم امينلكنى (طنچلفنى) هبه قىلوچيدر ياكه پيغمبرلرنى تصديق قىلوچيدر (اَلْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ) هم هر نرسه نى صاقل اغويى در هم هراشه غالب در تلاگان نرسه نى قىلورغه خلقنى اختيار سز قىلوچيدر هر بر كيمچيلك و عتاج لى كيتره تورغان نرسه دن الوغدر (سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ) مشركلرنىك شريك قىلغان نرسه سننن الله اوزىنى براق قىلدى (هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ) اول الله هر نرسه نى ياراطويى هر نرسه نى نيگر ايتمى بار قىلوچى هم هر نرسه نىك صورتلارونى و روش لرىنى بار قىلوچى الله در (لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى) اول الله ايچون كوركام اسملر (صفت لار) باردر (يَسْبَحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) هر بر كوكلرده و بيرلرده بولغان نرسه لار الله نى نقصان صفت لاردان پاكلرلر و براق قىلورلار (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) و اول الله هراشه استن و حكمت اياسيدر يعنى بتن كمالتنى جيفوچيدر چونكه بتن كمالت صفتى قدرت بران عالمگه قابيتادر

(حشر سوره سى نىك ترجمه سى تمام بولدى)

« آلتمشنچى سوره ممتعه سوره سى مدينه ده اينگان اون اوج آيت »

بسم الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كينرگان آدملر (لَا تَتَّبِعُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أُولِيَاءَ) منم و اوزگرنىك دشمانكزنى دوست لار و باشلار ايتوب توتما كز (تَلْقَوْنَ الْيَوْمَ بِالْمَوَدَّةِ) اول منم هم اوزگرنىك دشمانكزده خطا برلن دوستلغنى ياكه دوستلغ سببلى رسول الله نىك خبرلرىنى تاهلافا نكز (ابرشدرگانكز) حاله (وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ) هالبوكم سزنىك دوست توتقان آدملر كز سزگه كىلگان نرسه نى (اول نرسه حق دان قرآن دان بولغويى) انكار ايتدبلر (يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَأَيَّاكُمْ) پيغمبرنى هم سزنى مكه دن چقارغان لارى حاله انكار ايتدبلر (أَنْ تُوْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ) رسولنى هم سزنى مكه دن چقاردبلار ربكز بولغان الله غه ايمان كينر و كز سببلى (اِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ) اكر سز يورطلار كز دان چقسا كز (جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي) منم بولمده (دينمده) صوغش قىلو هم منم رضا لغمنى استا و ايچون (تُسْرُونَ الْيَوْمَ بِالْمَوَدَّةِ) آلا رغه دوستلغنى ياشرن بلدر بولدكز ياكه دوستلغكز سببلى رسول الله خبرنن خبر بيرر بولدكز (وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ) هالبوكم مين سزنىك ياشرگان نرسه كزنى همك آشكاره قىلغان نرسه كزنى سز دن بىلگوچيرا كيون (وَمَنْ يَفْعَلْهُنَّكُمْ) و كيم سز دن (مؤمنلردن) بواشنى منم هم اوزگرنىك دشمانكز بولغان مكه كافرلرىنى دوست توتونى قىلسه (فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ) بس تحقيق اول كش بولنىك توغر سندان آداشدى يعنى خطا قىلدى بو آيت بىلتمه اوغلى خاطب حقنك ايندى رسول اكرم مكه اهلى برلن صوغش قىلماقنى بولدى هم صوغشقه بيك تيزلك ايله حاضرلندى هم رمضان شريف نىك باشلارنده مدينه گه كىلسن لردبو اطراف داغى قبيله لرگه خبر بياردى قرىش خلقنى حاضرانولونن بورون باروب باصماقنى بولدى هم بو خبرنى هيچ كم مكه اهالىسنه بلدرمان ديدى بىلتمه اوغلى خاطب رسول الله نىك مكه خلق برلن صوغش قىلماقنى بولونى بىلگكچ بو واقعه دن خطا

يازوب ساره اسملى خاتون ايله مکه گه خبر يباردى لکن الله تعالى بو حالنى رسول الله غه بلدردى
شول ساعتده رسول الله على هم زبيرينه مقدار (رضى الله عنهم) لرنى چاقروب حاضر فلان اوروتغه
بارگنز آندە توهگه آطلانوب مکه مکرمه گه بارا تورغان برخاتون بولور اول خاتونده برخط بولور اول
خطنى آلوب ميگن کيقرگنزدیدی هم هواچ صحابه رسول الله قوشقان اوروتغه باروب سارهنى تابديلار
سينده برخط بولورغه تيوش اول خطنى بزگه بير ديديلار لکن ساره مينده خط يوق ديو انکار ايتدی
بوصحابه لر رسول الله نلک يالغان سويلاو احتمالی يوق سينده شکست خط بار ديديلار خطنى بير يوغيسه
اوزگنى اولترامزدیو قورقنديلار هم ساره قورقوب ساچلرى اچندن خطنى چقاروب بيردى هم صحابه لر
خطنى آلوب قايتوب رسول الله غه تابشردیلار رسول الله خطنى آچوب اوقودى بلتعه اوغلى خاطب نلک
يازغان لقى معلوم بولدى رسول الله اى خاطب هواشنى نيگنه قيلدک ديو خاطب که شلته قيلدى خاطب
ايتدی اى الله نلک رسولى ايمانمه هيچ ضرر وکيمچيلک کيلدى يوق لکن منم مکه ده قريش لر اچنده
ايو جماعتلرم بار صوغش بولغانده آلارنى صاقلارلق کشيم يوق شونلک ايچون اهل وعيالمه خبر
بلدرماکچى بولدم ديدى هم اعتذار قيلدى حضرت عمر اى الله نلک رسولى بومنافق نلک مويننى کيسيم
ديدى رسول الله ايتدى اى عمر خاطب بدر صوغشندە بز نلک برلن برگه بولدى جناب حق آنلک
گناهىنى عفو قيلغاندر ديدى (ان يَتَّقَوْكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ اَعْدَاءً) اگر اول کافرلر سزگه اُستمن لک
و ضرر اينوگه قوت تابسه لار البته سزگه دشمن بولورلار بس آلاغه دوستلق کورساتولرده سزگه
اصلا فائده يوق (وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُم بِالسُّوَى) دى سزگه قوللارونى وتللرينى باورلق
برلن (اولترودوسوگو) برلن توشارلر (وَوَدُّوا أَنْ تُكْفَرُوا) دى سز نلک (العياذ بالله) کافر بولوگننى (مرتد
بولوگننى) آرزو قيلورلار (لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) قيامت کوننده اول مشرکلر نلک سزگه
ياقينلقلارى دى مشرک بولغان بالالارگن سزگه فائده بيرماس حالبوکم سز ياقينلقلارى ايچون دى مشرک
بالالارگن ايچون مسلمانلار نلک سرلرينى بلدرگان ايدگن (يَفْصَلُ بَيْنَكُمْ) الله قيامت کوننده آلار برلن سز نلک
آرالارگننى آيرور بعضگنر بعضگنر دان قاپارسز بس قيامت کوننده اوزگزدن قاچا تورغان آدملرگه
نى ايچون الله نلک حق بولغان سرلرنى بلدره سز (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) دى الله سز نلک قيلغان عمل لرگننى
کورگوچيلر بس عملگنر برابرندە سزگه تيوشلى جزالارگننى بيرر (قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي
إِبْرَاهِيمَ) تحفيق سز نلک ايچون ابراهيم (عم) ده کورکام بولغان مَقْتَدَابَهُ لَكَ (يعنى ابارلمش بولوغه
مناسب بولغان خصلت) بولدى (وَالَّذِينَ مَعَهُ) دى ابراهيم (عم) برلن دينده برگه بولغان مؤمنلرده
سز نلک ايچون کورکام بولغان مَقْتَدَابَهُ لَكَ بولدى (اذْقَالُوا لِقَوْمِهِمِ اثْبَارًا مِنْكُمْ) شول وقتده ابراهيم
(عم) ده هم آنلک برلن برگه بولغان مؤمنلرده سز نلک ايچون ابارلمش بولوغه مناسب بولغان خصلت
بولدى اول وقتده ابراهيم (عم) هم آنلک برلن برگه بولغان مؤمنلر کافرلرگه اينديلر درستلسکە بز
سزدن بيزکوچيلرمز (وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) دى سز نلک الله دان باشقه بولغان عبادت قيلغان نرسه لرگزدن

(معبود بابللار ئۆزىدىن) بىزگە ئوچىلارمىز (كەڭرەنە بىگم) بىز سىزنىڭ دىنىڭىزنى ياكە مەبۇد ئۆزىنى ئىگەر قىلىق
(وَبِنَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ ابْنَا) دىنى بىزنىڭ بىرلەن سىزنىڭ ئارا ئۆزىدە ئىگەرلىك دىنىمىزنىڭ
ۋاچىلار ئاھەر بولدى (حَتَّى تَوُفُّوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ) يالغىز بولغان ئالەمگە ئىمان كىچىرگەنلىكىگە قىلەر بىس
اگر يالغىز بولغان ئالەمگە ئىمان كىچىر سىزگە دىنىمىزنىڭ دوستلىقى ۋاچىلار ئالەمگە ئىمان كىچىر (الْأَقُولُ
إِبْرَاهِيمَ لَأَبِيهِ) يەنى سىزنىڭ ئىچىن ئىبراھىم (ئەم) دە (ھەرىتىسى) بولغان سىڭىز بارىر مگر ئىبراھىم نىڭ
ئاتىسىنى ئىتكان سىزنىڭ سىزنىڭ ئىچىن ئىبراھىم دە كۆرگەن بولغان مۇقەددەسلىك بولماس يەنى ئول سىزنىڭ
ئىبراھىم (ئەم) گە ئىبراھىم سىزگە ئىبراھىم (ئەم) نىڭ كافر بولغان ئاتىسى ئىچىن ئالەمدەن يارلىقماق
ئىناۋى ئىتە مەنسەب ئىش ئوگىل (لَا تَسْتَفِرُّنَّ لَكَ) ئى ئاتام سىنىڭ ئىچىن ئالەمدەن يارلىقماق ئىستامون
دىگەن سىزنىڭ (وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ) دىنى ئى ئاتام سىنىڭ ئىچىن ئالەمنىڭ ئىتە مەنسەب ئىش ئوگىل
ھىچ نەرسەنى مەلىكەنە ئالەمىم (رَبَّنَا عَلَيْنَا نُوَكِّلُ) ئى رەببىز سىنىڭ ئوزىرگە ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىدۇق (وَالَيْكَ
أَنْبَأُ) دىنى سىنىڭ سارى قايىتىدۇق (وَالَيْكَ الْمَصِيرُ) دىنى سىنىڭ سارىدۇر ئوزىرگە ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىدۇق
ئوزىرگە مەنسەب بولسۇز ئالەمدەن شولاي ئىشلىرىمىزنى دىو ئىشلىرىمىزنى (رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا) ئى
رەببىزنى كافر بولغان ئادەملەر ئوزىرىنە ئىتە قىلماغل يەنى بىزگە كافرلىقنى ئىتە قىلماغل ئوزىرىنە
ئىتەب ئىشلىرى قىلماغل (وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا) ئى رەببىز دىنى بىزنىڭ كىناھلىرىمىزنى يارلىقماق (أَنْتَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) دىنى سىنىڭ سىن ھەر ئىشلىرىمىزنى سىن ھەر ئىشلىرىمىزنى (لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ)
ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى
بولىغە مەنسەب بولغان سىڭىز بارىر (لَمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ) ئالەمنىڭ رەھبىتى دىنى سىڭىز
كىچىرلىك ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى
مەنسەب (بۇ ۋەقت رەببىمىزنىڭ بولۇر چۈنكى ئالەمنىڭ بىرلەن بىرگە بولغان مۇمىنلار دە كۆرگەن بولغان ئىبراھىم
ئامرىدىن بوز دىنىمىزنىڭ سىزگە ئىشلىرىمىزنى بولۇر چۈنكى ئالەمنىڭ بىرلەن بىرلەن مۇمىنلار دە كۆرگەن بولغان ئىبراھىم
(عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوْدَّةً) ئى مەھمۇد ئىشلىرىمىزنى كىلاچا كەنە ئالەم تەباركە ئالەمنىڭ
سىزنىڭ ئىشلىرىمىزنى كۆرگەن كەسەلەر ئاراسىدا دوستلىق ھەم مەھبەت قىلۇر ئىشلىرىمىزنى. يەنى مەكە كافرلىرى
ئىچىنەن مۇمىنلارنىڭ ياقىن قىرىنداشلىرى بار ئىكەن، ئالەم تەباركە مۇمىن بولغانلارغا قىرىنداشلىرى بولغان كافرلار
ئىشلىرىمىزنى دوستلاشماي ئىشلىرىمىزنى بىزىمىزنىڭ قىرىنداشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى. مۇمىنلار بىزىمىزنىڭ قىرىنداشلىرىمىزنى
ئالەم تەباركە ئالەمنىڭ قىرىنداشلىرىمىزنى مۇمىنلارگە دوست قىلاچا ئىشلىرىمىزنى قىلۇر ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى.
(وَاللَّهُ قَدِيرٌ) ئالەم تەباركە كىچىلەر ھەرىتىسىنى بولۇرغۇچىلىرىمىزنى ھازىرىدە مۇمىنلار كافر بولغان قىرىنداشلىرى
ئىشلىرىمىزنى بىزىمىزنىڭ قىرىنداشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى
ۋاقىت مەكەنى ئالەمدەن سىڭىز بولغانلار ئىمانغا كىلۇر توغانلىرى ئىشلىرىمىزنى (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ)
ھەم ئالەم تەباركە ئول مۇمىن بولغانلارنىڭ كىچىلەر ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى ئىشلىرىمىزنى

کفایه لهنرگه بیوردی (فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ) ای مؤمنلر اگرده سزاوا
 خاتونلرنی صناعاندن صوڭ ایمانلیلر دیوب بلسه گز آلارنی کافرلرگه قاینارب بیارمه گز یعنی کافر
 بولغان ایبرلری یانینه قاینارما گز ! (لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ) اول کافره لکدن ایمانده چغوب کوچکان خاتونلر
 کافر بولغان ایبرلرینه حلال دگللردر (وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ) هم اول کافر بولغان ایبرلرینه بوخاتونلرغه
 حلال دگللردر. بواش حدیبه صوغش صوگنداغی صالح صوگنده بولدی. صایحک برشرطی کافرلر
 طرفندان کیلگان کسه لرنی کافرلرگه قاینارب بیروایدی. ایمدی الله تعه طرفندان خاتونلرنی قاینارو
 طبولمش بولدی (وَأَتَوْهُمْ مَا أَنْفَقُوا) همه اول کافر ایبرلرگه خاتونلرینه توله گان مهرلردن قاینارب
 بیرگز ! صالح شرطنده بولغان قاینارو اورننه مهرلرن قایناروغه فرمان قلندی. (وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
 أَنْ تَفْكَرُوهُنَّ إِذَا أَتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ) ای مؤمنلر بوخاتونلرنی نکاحله نمکگرده هیچ گناه یوقا اگرده آلاغه
 مهرلرن بیرسه گز ! یعنی بوخاتونلرنی مؤمن ایبرلر نکاح ایتمک بولسه لر باشقه مؤمنه لرنی نکاحلانگان
 کبی یا ایا مهرلر بیرب نکاحله نکز یعنی ایسکی ایبرلرینه قاینارب بیرگان مالکز سزنگ نکاحله نوگرده
 مهر بولا آلمی بلکه یا ایا مهر بیرو تیوش بولادر. (وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ) ای مؤمنلر سز
 کافره لرنی نکاح قیلوده کافره لرنی عقد ایتموده یابوشولا تورغان نرسه گه یابوشما گز (یعنی کافره لرنی
 نکاحلنوده اوزگزنگ اسلامکزی کیسو ایچون کافره نی عقیده یابوشولا تورغان نرسه گه یابوشما گز)
 (وَأَسْأَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ) دخی صوراکز سردینن تاشلاب کافرلرگه آراشقان خاتونلرگزنگ مهرلرنی (وَلْيَسْأَلُوا
 مَا أَنْفَقُوا) هم کافرلرنی مؤمنلر ایله آراشوب مؤمنه لککه کوچکان نکاحلی خاتونلرینگه مهرلرن صوراسنلر
 (ذَلِكُمْ مِنْ اللَّهِ) اوشبو اینوا لگان نرسه لر الله تعالی نڭ حکمیدر یعنی مؤمنلر اوستونه قاری و طبولوی
 تیوش بولغان فرمان و طبوللردر. (يَعْلَمُ بَيْنَكُمْ) الله تعالی بو حکم ایله سزنگ آراگرده حکم ایتمه در.
 (وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) الله هر نرسه نی بیک بلوچی و بلوی کبی هراشند حکمت ایله اش قیلغوجی. شول
 سببن الله تعالی نڭ بیورغان اشلری فایده لی طیفان اشلری ضرری بولونده برده شبهه بوقدر.
 (وَأَنْ تَأْتِيَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمُ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَقَبْتُمْ) اگرده سزنگ خاتونلرگزنگ کافرلرگه برورس کیسه
 صوگره سزگه مهر توله و ترشسه یعنی مهرنی کافرلر توله گانی کبی سزگده مهر توله و نوپنی کیسه
 یعنی خاتونلرگزنگ برورس دینن تاشلاب کافرلرگه آراشقان نکاح ایبلگان بولسه صوگره صوغش
 اینکاندن صوڭ شول خاتوننی قولوگرغه کرتسه گز (فَاتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ مِثْلَ مَا أَنْفَقُوا) شول وقتده
 سز ای مؤمنلر ! کافر بولغان ایبرلردن خاتونلری قولوگرغه توشکان کسه لرگه آلارنگی سزگه توله گان
 قدر مهرلرن بیرگز ! (وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ) ای مؤمنلر اوزگز ایمان اینکان الله گزه قارشولق
 اینودن صاقلانوگز ! یعنی آنڭ بیورغانون توتوب آنڭ طیفان نرسه لردن طبولوگز !
 کیلاچا کده کی آیت مکده فی آلفان کونک ایندی (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يَبَايَعْنَكَ عَلَى أَنْ لَا يَشْرِكْنَ
 بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ
 فِي مَعْرُوفٍ) ای مرمتلو پیغمبر قیچان سیکا مؤمنه خاتونلر بیعت و وعه بیررگه کیسه لر : الله تعالی گه
 هیچ نرسه نی شرک ترماسقه، اوغلاماسقه، زنا قیلماسقه، بالالارن اوترماسقه، اوزلرینگه ایکی

قوللىرى وايىشى آياقلىرى آراسىدە بولغان بالا ايله ايرىلرىنى يوق يالايابماسقە (يعنى تاشلاندىق بالانى ايرىگە يالغانلاب تاقماسقە) ھەمدە اللە تەئالى نىڭ فرماتى بولغان اشدە اى محمد (عەم) سىڭا قارشولۇق قىلماسقە يعنى مۇئمەنە خاتونلار اوشبو آلتى نەرسەگە راضى بولۇپ شول نەرسەلەرنى قىلماسقە وعدە ايتسە ھەم وعدە بېرىسەلەر (فَبَايَعُوهُنَّ) اى ھەمدە شول وقتىدە سىن اول خاتونلاردان وعدە آغل (يعنى آلارنى شول اشلارنى قىلوغە راضى بولولار بىنە اشانغل) (وَأَسْتَفْزِرُ لَكُمْ آلَهُ) ھەمدە اول خاتونلار ايچون اللەدان بارلوقانو استاگل (إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) درستلىككە اللە تەئالى گناھلارنى بارلقاغۇچى، خلققە مەرمەت قىلغۇچىدەر . (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتورگان كىشىلەر (لَا تَقُولُوا قَوْلًا غَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) مسلمانلاردان فقېر بولغانلارنى كافىرلەردىن بېمىشلەرنى آلو ايچون كافىرلار ايله دوستلاشوب يوردىلارنىدە اللە تەئالى اوشبو آيتنى اينىردى معناسى : اى مۇئمەنلەر شوندى قومنى دوست توتماڭلار ، قابىللىرى اوزىرىنە اللە تەئالى آچىقلانغان ايدى . (قَدْ يَشُورُ مِنَ الْآخِرَةِ) چونكە اول كافىرلار آخىرت درجە سىندىن اميد كىسىدىلەر (كَمَا يَبُشُّ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ) نىتاك كافىرلارنىڭ قېر ايلارنىدىن بولغانلارنى اوزلىرىنىڭ راحت وعدەبىز بولولارنىدىن اميدىز بولغانلار ايدى . (ممتحنە سورەسى نىڭ تەرجىمەسى تمام بولدى) .

۶۱ نچى صف سورەسى ادىن دورت آيت .

بسم الله الرحمن الرحيم

(سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) يردە دىكلىرىدە بولغان ذاتلار ھەربىرىدە اللە تەئالى نىڭ كىملىكىنى صفىلەرنى بلدىرتىپ ، كىمچىلىكلەردىن پاك بولۇپ كورساتىپ تەسبىھ ايتىدىلەر يعنى اللە تەئالى نى ھەربىر كىمچىلىكلەردىن پاكلايدىلەر . كىرەك جانلى و كىرەك جانسىز بولغان ذاتلار بولسۇنلار مثلاً حيوانلار ، تاغلار ، اوللار ، ياغلار ھەربىرىدە اللە تەئالى نىڭ قۇدرىتى كەملىككە ھەراشەندە حكمت ايله اش قلوبىنە علامەتلەردىر . (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَكِيمُ) اول اللە تەئالى ھەر نەرسەگە كچى يىتكۇچى ھەراشەندە حكمتلى اشلار قىلغۇچىدەر . (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتورگان كەسەلەر (لَمْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ) مسلمانلار بىر وقتى : اگەر عمللەر آراسىدە اللە تەئالى گە ايكى سويىكلى بولغانلار بىلساك ايدى ، اول اشنى قلوۋە ماللارمىزنى جانلارمىزنى آياماس ايدىك دىدىلەر . شوندىن سونىڭ اللە تەئالى «ان الله يحب الذين يقاتلون» آيتىن اينىردى . يعنى اللە بولۇندە صوغشۇر ايكى اىزگو عمل دىيە بىيان ايتىدى . اما شول مسلمانلار اوق احد صوغشۇندە صوغشۇندىن قانچىلەر صوغشۇرغە آورايىدىلەر ، شول وقتىدە اللە تەئالى ايتىلگان آيتنى اينىردى معناسى : اى مسلمانلار نى ايچون اوزىڭلارنىڭ اشلار نىيتىدە بولغان اشلارنىڭ دىيە ايتەسىز دىمەك . (كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ) اللە تەئالى قاشىندە ايكى قاتى آچىغلى بولۇق يوزىدىن الوغ بولدى شول ايش : سىزنىڭ اشلارمىزنىڭ نەرسەنى اشلار ايدىك دىما كىڭ ! (إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَانَهُمْ بَنِيَّانَ مَرصُوفٍ) اوزىڭلارنىڭ يولۇندە صف ، صف بولۇپ ، بىرى بىرىنىڭ بىرلىكىدە بىرلىككە بىرلىككە بولۇپ صوغشۇچى كەسەلەرنى اللە تەئالى سويەدەر .

(واذ قال موسى لقومه) ای محمد شول وقتنی ذکر قلغل موسی پیغمبر اول وقتنی اوزینک قومینه ایندی:
(يا قوم لم تؤذونني وقد تعلمون اني رسول الله اليكم) ای قوم، سز مینی نیک رنجته سز، اوزگز مینم
سزگه الله تعالی طرفندن رسول ایقوب یبارلگانمیده بله سز! (فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ) موسی عهمنک
قومی حقلندن آوشقان زمانده، الله تعالی آلارنک کوکللرن حقلندن آوشدردی یعنی حقلقنی
تلامدکلرندن الله تعالی آلارنک کوکللرنی حقلندن بتونلای آوشدردی. (وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ)
الله تعالی اوزینک همده پیغمبرینک سوزلرن توکللمغان کسهلرنی توغر یلقه کوندرماس.

(مَوْعِدٌ يَكُ آتٍ بَلَدٌ تَوَخَّى بَوْلُهُ دُنْيَا آخِرَتِ سَعَادَتِهِ اِيشُو اِيْجُون حَاضِرِ زَمَانِهِ قِرْآنِ وَحْدِيْتِ شَرِيفِ اِيْله
يُؤَدُّ يَوْشِ اِيْدِكِي .

(واذ قال عيسى ابن مريم) ای محمد، مريم اوغلی عیسی نلک بنی اسرائیل که اینکان سوزن بیان قیلغل، شول
وقتنی که مريم اوغلی عیسی ایندی (يا بني اسرائيل اني رسول الله اليكم مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ
مِنَ التَّوْرَاتِ وَهَيِّثْرًا بِرَسُولِيَّيْنِ مِنْ بَعْدِي اِسْمُهُ اَحْمَدُ) ای اسرائیل بالالاری، مین سزگه الله تعالی
طرفندن، اوزینک آلمده بولغان تورات کنابن، راستلاب و آتی الله نلک کلامی دبه برکتوب یبارلمش
رسولی من. همک اوزین صوگ کيله چک «احمد» اسمی پیغمبرنک کیلوی ايله سزگه سیونچ بیرگانم حالده
یبارلمش رسولن. یعنی حضرت عیسی اوزینک قومینه دیمشدر توراتده و انجیلده اسمی یاد ایملش
«احمد» اسمی پیغمبر کيله چاکلگی دیمک که محمد (عم) نلک کیلوی ايله حضرت عیسی خبر ویرمش
همده انجیلده رسولمن نلک اسمی حاضرکی انجیلرده ده «اسمی ایله یاد ایملشدر. معناسیده»
احمد دیمک بولادر. لکن حاضرکی نصاری علماسی راهلر آتی باشقه کسه دبه بورالار. (فَلَمَّا جَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ) قایچان اول احمد (عم) رسول بولوب تورلی معجزه لر و قرآن شریف
ایله کیلدی ایسه، شول وقتنی بنی اسرائیل ایندیلر: بو محمد سحرچی مونک بواشی سحرلگی بلنوب
تورغان بر سحردر دیوب.

(وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكُتُبَ وَهُوَ يَدْعِي إِلَى الْإِسْلَامِ) کم بولور اوزینه ظالم اینتوده قاتیراق،
البنه موندن ظالم هیچ کمک بولماس اوزینی الله تعالی نلک راضی بولغان بول اسلام دیننه اندلگان
حالده الله تعالی که افترا اینتوچیدن. محمد (عم) (وباشقه پیغمبرلرده) حقلقنه اندلگانده خلق نلک الله تعالی که
تیکداش قیلوب بالاس باردیواری، همک حق رسولنی سحرچی دیماکلری، بولار البنه الورغ ظلملردر:
بنی اسرائیلده رسولمرگه سحرچی دیدیار بس آلارده ظالم بولالار. (وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ)
ایندی بولار ظالم ایندیبار الله تعالی ظالمارنی اوزلرینه فائدهلی بولغان توغری بولمه کوندرمیدر.
بو کافرانلک بولای افترا قیلولاری فی ایچون؟ (يُرِيدُونَ) تلار اول کافرانلر افترا قیلولارنک (لِيُطْفَؤُا
نُورُ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ) الله تعالی نلک نوری بولغان حقلقنی شول باطل ايله سوندرماکلکنی یعنی شول نیت
ایله رسوللرگه ثلله نیندی افترا لر قیلالار (وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ) اما الله تعالی اوزینک

کافر کما عب محمد ایندی

نسیله
وین

نورى بولغان حقاقتى ھېمىشە كامىل و تمام قىلاچاقلىرى، گرچە آنكى كامالەنوبىن كافىرلىرى مكرودە كورسەلەردە .
 بەنى كافىرلىرىنىڭ پۈتۈرشولارى اسلامغە، قرانغە ھەم رسول كەبىردە ضرر ايرىشەدە آلاچاق توكلىرى (هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ
 رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ) اول الله، شۇنداق داندراوزىنىڭ رسولى (محمد سەم) نى توغرىلىق ھەق
 بولغان دىن ايله بىلەردى . رسولمىزنى الوغ معجزە (قرآن) ھەق دىن ايله بىلەردىك، (لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ
 كُلِّهِ) اول رسول ھەق بولغان اسلام دىنىدە اسلامدىن باشقە آلا (مخالفى) بولغان دىنلاردىن اوستون
 قىلماقلىق اېچون . (وَأَوْكِرَهُ الْمَشْرُكُونَ) گرچە اسلامنىڭ باشقە دىنلاردىن اوستون بولۇپىن مشركلىرى
 مكرودە كورسەلەردە .

قائىدە : بوآيتىدىن ەندە : اسلام دىنى اوزى نىڭ قواعدى نىڭ حقاقتى آرقاىندە ھەربىر قىل ايلە قاشىدە آڭلاقتىن سوڭ قبول
 ايتۇرلىك بولماق ھەق بولسا دىنى بىر يۈزىدە اولان بولۇپ دىنلاردىن اوستون بولماق . درجە ھەقلى ايله بولۇپىن ھازىرە باشقە دىنلاردىن
 اوستون، اما چىنلەيدە اوستون بولۇپىن يۈزىدە كى باشقە دىنلاردىن حقيقە اوستون بولۇپىن بولماق . لىكىن آيت شىرىدە آڭلاپىن
 كورە اسلام دىنى باشقە دىنلاردىن اوستون ايتىر اېچون، اوستون بولۇپىن ھەق دىن ايتىرى اسلام نىڭ ھەربىر قائىدەسى باشقە دىنلارغا
 آڭلاپىن ھەق دىن آرقاىندە ھەق بولۇپىن آيت شىرىدە ەندە .

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتورگان كەسەلەر (هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ) مەن سىزنى
 اوزگىزى رىجىنكۈچى (دنيا آخرت) عذابىدىن خلاص ايتەچك اشكە يۈزلاندۈرىمەن ؟ يعنى الله تعالى
 بىندە لىرىنە (ايمانلىلارغە) ايتەدۇر : مەن سىزگە دنيا آخرت سعادىتى قىلا تورغان بولۇپىن كورساتەمەن :
 (تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُهَايُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ) سىز اى مۆمىنلەر ، اللهغە ھەمە رسولىنە
 ايمان ايتارسىز ، اوشانداق اللهنىڭ بولۇپىن ، آنكى ھەق بولغان دىن اوستىكە چىقارۇدە ماللارنى ھەم
 جانلىرىنى ايله تورۇشورسىز .

يعنى : اوزگىزى دنيا و آخرت درجەلى قلوب اوڭايسىزلىقدان خلاص ايتە تورغان اشلاردىن بىرسى
 شول : اللهغە ھەمە رسولىنە ايمان ايتوب دىننى آلاپ بىلە بولۇپىن مال و جانلىرىنى ايله تورۇشۇ ،
 يعنى بايلىق بولغان كىشىلەر اوزلىرىنىڭ ماللىرىدىن چىقە تورغان بىلە قىرغاقلىق بىلە زىكەتنى
 ھەممى مىلت فائىدەسىنە تۈتسۈنلەر : مەدرىسە مەكتەپلەر مەسچىتلەر سالوب آلارنىڭ تەربىيە لىرىنە فائىدەلى
 رەۋىشە تۈتسۈنلەر ، خەنە خانە يىتىملىرى يورۇپى صالىسۈنلەر . اولىگان و قىلارنىدە بايلىرى ۋەسيت ايتوب
 بار مەمالارىنىڭ اۈچ اشلاندىن بىرىنى مىلت فائىدەسىنە قالدۇرسۇنلەر . ايمەلى غەلى بارلار علملىرى
 ايله كىچىلىرى كىچىلىرى ايله مىلتكە خەمەت ايتسۇنلەر !

(ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ أَنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اوشۇو اشلارنى سىزنىڭ اېچون ايلك خىرلى اشلار كەدە بولاشە
 فائىدە بارلىقى بىلسەنسىز ؟ بولۇپىنلىگان اشلنى قىلساڭىز (يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ) الله تعالى سىزنىڭ گناھلىرىڭىزنى يارقار ھەمە سىزنى آستارنىدىن
 يىلغالار آغاندورغان جىننلەرگە كىرتتۈر ھەمە عەدىن جىننلەرنە بولغان خوش اورۇنلارغە كىرتتۈر ! (ذَلِكَ
 الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) اوشۇو ۋەكە ايتۇلمىش جەنن ھەم يارقاۋالار الوغ بولغان سعادىتى . (وَآخِرُ تَعْبُوتِهَا)

(مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْعِمَارِ يَعْمَلُ أَسْفَارًا) اوستلرىنه تورات كىتابى ايله عمل ايتىپ يوكلانمىش كشىلر (موسى عه قومى) نىڭ تورات بويىچە عمل قىلغۇچى اوستلرىنه آلوبىدە صوڭرە محمد عه كىلىگىچ توراتىدە آنىڭ پىغمبەرلىگىنى بىيان ايتقان آيت ايله اش قىلماي، رسولمىزگە ايمان ايتماكان كشىلرنىڭ اخشاش كۆپ كىتابلىرى يوكلاكان ايشاك كېيىن. ايشاككە كۆپ كىتابلىرى يوكلا تولسىدە ايشاك اوزىنىڭ عقلى بولمايغان حيوان بولماقنى آرقاسىدە اول كىتابلىردىن فائىدە آلا آلماغىنى كىيىن تورات كىتابى ايله عمل ايتىپ اوستلرىنه آلمان موسى پىغمبەر قومىدە تورات كىتابى ايله عمل ايتىپ اوستلرىنه آلوبىدە، توراتىدە بولغان آيتلىردىن محمد عه نىڭ رسوللىقى توغرىسىداغى آيت ايله عمل قىلماولارى بو قومنىڭ توراتىنى يوكلاولرى ايشاكنىڭ كىتابلىرى يوكلاوى كىيىن گە بولوپىن آڭلاتادىر. (بَشَرٌ مِّثْلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بآيَاتِ اللَّهِ) نى يمان اخشاش بولدى اللە تعالى نىڭ محمد عه نىڭ پىغمبەرلىگىنى بىلگۇ بولغان علامىلارنى يالغانغە توتقان كشىلرنىڭ اخشاش (يعنى ايشاك كىيىن بولولارى) (وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) اللە تعالى اوزلرىنى ظلم ايتىپ قومننى توغرى يولغە كوندۈرمىسەن ! (يعنى توغرى يولغە كوندۈرۈلۈپ

هر كېمكه اوزى تلامك تېوش. بوقسه الله تعالى اوزى تلامكان كمسه نى كچلاب توغرى يواغھ كرتماس!
(قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا) اى محمد ايت سين يهوديلرگه: اى ايمان صفغلى يهوديلر (اِنْ زَعَمْتُمْ اَنْكُمْ
اَوْلِيَاءُ لِلّٰهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اكر سز اوزكزنى الله نك ياقنلارى هم
دوستلاريمز، مسلمانلر آلاى توكل ديگان سوزكزنى چن بلوب ايتسه كز، بوسوزكزده راست بولسا كز
الله تعالى دن تلاكز، اوزكزنى بويلا بورطندان راحت يورطينه كوچرونى، يستى الله نك ياقنلرندن
ديوكز راست بولسه دوست دوستقه قاوشونى تلايدىر. سزده الله دن صوراكز اوزكزنى اولترب راحت
بورطينه قويويى ايتكز! (وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ اَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ اَيْدِيَهُمْ) اما اول يهوديلر اولب دنيا دن كيتولرن
الله دان صوراماسلر بلكه اوزلرينك كفلارى الوغ جنابت بولاراق آخريته آلا ايجون عذابدن
باشقه نرسه بولمايپاغندان آلا اولمىن قورقورلار. (وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ) الله تعالى ظالم وكافلر نك
قىلغان اشلرن ايتكان سوزلرن واويلاغان اويلارن توبلب بلوچيدىر. (قُلْ) ايت سين اى محمد (اِنَّ
الْمَوْتَ الَّذِى تَتَفَرَّوْنَ مِنْهُ فَاَنْتُمْ مُلَاقِيْكُمْ) سز نك ايجون كوكملر كزدن قورقوب يورى تورغان اولم سزگه
بولوغاچاقدر، سز نيقدىر اولمىن قاچسا كزده ونيقدر آنى سويماسه كزده، بيلسگولى وقت يتكاج اول
اولم سزنى توتاچاقدر. اچكز يتكاج اوله سز (ثُمَّ تُرَدُّوْنَ اِلَى عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ) اولگاندن صوك هربر ياشرننى وآشكاره نى بلسگوى الله تعالى طرفينه قايتارامش
بولور سز، شول وقتده اول الله تعالى سزگه دنيا ده قىلغان اشلر كزدن خبر بيدر. (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
اِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلَى ذِكْرِ اللّٰهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ) اى ايمان ايتكان كمسه لىر، قايجان
جمعه كونده جمعه نمازى ايجون ندا ايتولامش بولسه، شول وقتده الله نى هم آنك حكملرن يادايتوگه
باروكز. همده شول وقتده سودا (صاتو آلو) نى تاشلا كز! فائده: ذكر الله: الله تعالى نك فرمان ويلبولارن
وهر تورلى عبرتلى وحكملى سوزلر سويلاو، الله نك قدرتن وقدرتينك الوعلقين بلمدته تورغان
سوزلرنى وعظلمنى اويلانو هم بره سويلاو باشقالارنك ايسلرينه توشرو وفكرلرنى اويغاتو ديمكدر.
ايمى جمعه كون، جمعه وقتى كروگه هر كيمده هفتة لك الوغ بر جمعينگه حاضر بولسونلار، آنده
خطيب منبر استونك توروب خلقه تورلى فائلى وعظلمنى حلق آكلى تورغان آچق تلى سويلاسلر
(ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ) او شيو ندا بولغاچ سودانى تاشلاب جمعه غه بارو سز نك ايجون
اول وقتده سودا ايتودن آرتغراق وايزگورا كىر، اكرده سز بلور بولسا نى؟ يعنى شول الوغ جمعيتكه
بارب عمومى ملت فائدينه بولغان خطبه لرنى طكللاو ملت نك آلفه باروينه سبب ايدكن آكلاسا كز
(فَاِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْاَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيْرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ)
قايجان جمعه نمازى اوتەلب، نمازدن بوشالونسه، شول وقتده سز اى مؤمنلره بير يوزينه تاراكز،
الله نك فضل بولغان تورلى هنروكسلر كز ايله مال استاكز. جمعه نمازينه الله نى ذكر ايجون بارولساده،
الله نى ذكر ايتونى عمومى فائلى خطبه لىر سويلاو وتوكلادى جمعه كوفينه گنه آتاقلاماى هر وقتده وكوب

ذکر اینگز، شول ره وشنده کوب وقتنه جمعینلر توزوب خطبه لرسویلار بولساگز دنیا و آخرت سعادتیله ایرشورسز. بروقتنه رسولمزمعهده خطبه (وعظ) سویلی ایکان، آشلق کاروانی کیلگانلگن کورب جمعهه جیولغان وعظ طسکلاغوجی خلق کاروان یاننه چغوب کیتدیله. باری اوانیکی ایرگنه قالدی کاروان کیلر آلدنسن بارابان صوغوب بلدرتله ایدی بوآیت شول واقعهدن صوگه ایندرلدی (وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا) قیچان سودا حاضر بولونی بایسه اویون تاوشینی بلسه لرسوله شول سودایانینه تارالورلار اما سینی منبرده یالغز باصقان مالکده قالدرلار. (قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ) ایت سین ای محمد: الله تعالی قاشنده بولغان نواب (جمعهه بولغان فائده) بارابان تاوشندانه سوداندن آرتغراق وایرگورا کدر. (وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ) الله تعالی رزق بیروچیلرنک ایلی باخشیمیدر.

بوآیتنین چقمان حکملر.

بوآیت ایله جمعه نمازینک فرضغینه همه ندا وقتنه صاتو آلونک طویلش (حرام) بولونینی اثبات اینلهدر. الله فی ذکرده خطبه مراد دیگانلر. بوامریعنی خطبه طسکلاوغه بیورو واجبلک اوزرهدر. اما (اذا نودی) دیگانه ندادن مراد منبر آلندن خطبه سویلاو ایچون اینله تورغان اذاندن. بعضلر: جمعه وقتنی کرماسدن الک عربده عادت بولغان اولکی اذان دیگانلر، لکن خطبه آلندن اذان ایتو رسول الله زمانده برکوب قالغان اشدن. اما اولکی اذان حضرت عثمان زمانده غنه چقمسدر. بوآیتنه جمعهنک همه خطبهنک واجبلگنه دلیل بار. امام ابویوسف ایله امام محمد قاضینک خطبهنک اوزون وعظ بولوی تیوشدر.

جمعه سورده سی بو اورنده تمام بولدی

الطمش اوچنچی - منافقون سورده سی مدینه ده اینگان اوان بر آیت.

بسم الله الرحمن الرحيم

(إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ أَنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ) ای محمد قیچان سینکا منافقلر کیلسه ایتورلر آلا: درستلکده سین برده شیکسز اللهنک رسولی سن دبه گواهای بیرهمز بز دیوب، (وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّكَ لَرَسُولُهُ) الله تعالی بهدر درستلکده سین اللهنک رسولی ایکانلکنی (وَاللَّهُ يَشْهَدُ أَنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ) دخی الله تعالی گواهای بیرهمز: درستلکده منافقلر برده شیکسز یالغاپیلدر. یعنی سینی رسول دیوب گواه بیورلری تلرندنگنهدر. (اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) اول منافقلر اوزارینک یمین ایله برابر کورلش گواهلقلرن قالغان (۲) ایتوب توتدیله شونک سبیلی آلا اللهنک بولندان چقدیلر. یعنی اوزلرن اولتربیلودن صافلاو ایچون محمد عمه نک رسوللگی ایله گواه بیروب اوزلرینه اولتربیلودن خلاص بولوغه قالغان ایتوب توتدیله. (أَنَّهُمْ سَاهُوا كَانُوا يَعْمَلُونَ) درستلکده اول منافقلرنک

(۲) قالغان - کسی اوزیه ضرر کیتودن صافلاو ایچون توتان نرسینه ایتولهدر. سوغنده قلعدن صافلاو ایچون نیر تاقا توتوه شونکلاوغه قالغان دیولهدر...

اشلاگان اشلرى نى يمان وقباعت ائىدىر .. (ذلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ)
 اوشبو منافقلرنىڭ يمان حاللىرى راستدر چونكه آلا ر طشدان ايمان ايندىلار ، صوگره ايجلرنىڭ كانر
 بولدىلار ، صوگره شول كفر آلا رنىڭ كوڭللىرىنە مەرىلەش بولدى ، يەنى شول كفرلىرى اوزرە اولرلر
 چونكه آلا ر حقيقتنى بىلمىلار (وَأَإِذَا رَأَيْتَهُمْ) قىچان كورساڭ سىن اول منافقلرنى (تَعْجَبُكَ أَجْسَامُهُمْ)
 سىنى آلا رنىڭ كودەلرىنىڭ سىمىزلىگى والوغلىغى عجبكە قالدىر . (وَأَنْ يَقُولُوا تُسْمِعُ لِقَوْلِهِمْ) اگر سويلاشسەلر
 اول منافقلار سىن آلا رنىڭ سوزلرن سچوك بولغانلقدان قزوب تەڭلارسن ! يەنى سوزنى بىك ماتور
 ھەم بوشاق ايتوب سويلىلار . اما سوزلرىنىڭ بولاي بولويىنە آلا رنىڭ بارامى (كَانَهُمْ حَشَبٌ مُسْتَدَّةٌ)
 اينورسن اول منافقلار ايجلرى قوش بولغان طش شما كورنگان آغاچلار كىي . (يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ
 عَلَيْهِمْ) اول منافقلار ھەر بىر ايشتولگان تاوشنى اوزلرىنىڭ ضررلىرىنە دىوب اوبىلارلار . (چونكه
 بىن اشلرى اسلام قاعدەلىرىنە قارشودر بىر - ھەر اشلرى بىنوب اولتروگە تېوشلى بولماي ايدىك
 دىبە خىانتلىرى آرقاسىدە تېچىسزلانورلار . (هُمْ الْعَدُوُّ فَاحْذَرُهُمْ) آلا ر سىنىڭ دشمانلرلر سىن
 آلا ردان صاق بولغل ، اى ھەمد ! طشدان مسلمان بولغان بولوب مسلمانلارنىڭ سولرن فاش قىلودە توروشالار .
 (قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنْ يَكُونُوا) الله تعالى آلا رنى ، حقلقنى كورساتە تورغان دىل بلىنگاندىن صوڭ حقلقدان
 دونگانلىرى ايجون ، ھلاك قىلور . (وَأَإِذَا قِيلَ لَهُمْ) قىچان اول منافقلارغە اينولمىش بولسە
 (تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّا رُؤُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ) بارڭز پېغىبەردن ەندىر
 اوتىڭز ، اللهنىڭ رسولى سزنىڭ ايجون بارلغانواستاراللهدن (دىوب) شول چاقەدە آلا ر باشلارن كوتارلر
 ھەم آلا رنى استىغفاردن آوشوچىلر كوررسن ، آلا ر باشلارن كوتارب ، حقلقنىڭ آوشالرتكىرك ايتىكانلىرى
 ھالە ... (سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ) اول منافقلارغە برابردر : سىن آلا ر
 ايجون كىرەك بارلغانواستە ، كىرەك استەمە ، الله تعالى آلا رنى البنە بارلقاماس ... چونكه آلا ر اوزلىرى
 بارلغانونى تلامىلر ... (إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ) تىركك كە كونلودن طش يىروچىلرنى الله تعالى
 تىركك كە كوندىرس (هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا) اول قوم شوندى
 قوملردر ، انصاردن بولغان ابدەشلىرىنە ايتەلر ، رسول الله قاشىدە بولغان مھاجر صحابىلرگە ، رسول الله
 قاشىدىن تارالمىنچە آلا رە ياردەم اينماڭز ، فقيرلىرىنە نىقە وىرمەڭز دىوب قوتورتالار . (وَاللَّهُ خَرَّائِنُ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ) بىرھەم كوكلرنىڭ غىزىلەلرى (ھەركىمنىڭ رىزقى) الله تعالى
 نكىدىر . اما منافقلرمونى سىزمىلار . يەنى فقير مھاجرلرگە انصار ياردەم اينماسەدە آلا رنىڭ رىزقى بىروچىللىرى
 الله تعالى بار ، اول آنلرنى رىزقلاندردور . . . (يَقُولُونَ لَنْ رُجِعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ كَيْفَ نَخْرُجُ الْآعْزَمُهَا الْأَذَلُّ)
 بعض صوغشلىردە براعرابى انصاردن بولغان ھەرىصحابى ايلە صوابچون نزاعلاشدىلار . بوخبر منافقلرنىڭ
 باشلى بولغان ابى اوغلى عبد الله ابن سلوك منافقغە ايشتىلى . بو منافق اعرابىگە ايتىدى بىرمەڭز
 رسول باقىلىلرغە ھىچ نرسە بىرمەڭز قاچان مەدىنە منورەگە قايتىساق (بنى مصطلق صوغشىدىن) بوردە شىكسىز

هرمتلار بولغان كەسە ايلگى خور بولغان كەسەنى مەدەنەدن قوب چغار رەيدى . هرمتلاردىن مراد ابن ابى منافق اوزن هم آنكى ياقلى بولغان منافقلىرى اراده ايتوب ايتە خور كەسەدن رسول اللهنى اراده ايتكان . . . (وَاللَّهُ الْعَزِيزُ الرَّسُولُ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلِلسَّكَنِ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ) اوستونلك الله تعالى باغندە ھەمدە رسولى ايله مؤمنلر باغندە دراما مونى منافقلر بىلەمىلر . . . يعنى مؤمنلر جيكاچا كدر . . . (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ آمِنُوا لِأَنَّهُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ) اى ايمانلى كەسەلەر، سزنى ، اللهنىڭ فرمانى بولغان اشاردن ماللىرىڭىزنى بالالارڭىز شغللىرىڭىز ماسلىرى . يعنى اللهنىڭ دىكرىدىن عبارت بولغان مەسجىدلىرىگە جىلۇوب نماز قىلۇلاردىن، ملت فائىدەسىنە قرآن بوينچە سوبىلانى تورغان وعظ مەسلىرىدىن محروم قىلۇچان بولماسون! (وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) سزدىن بىر كىشى اوشبۇنى قىلسە آندى كىشى آلدانغانلىرىدىن سانالۇر . (وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولُ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقْتُ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ) اى مؤمنلەر، سزاوزڭىزگە الله تعالى طرفىدىن رىزقلاندىرىلغان مالنى فقيرلىرىگە نەفقەلىنىڭىز، يعنى اوستىڭىزگە واجب بولغان صدقە (زكات، عشر، فطر قىرمان كىيى) لارنى وقىنىڭىز اوتەڭىز اوستىڭىزگە اولم كىلۇوب بىنكاچ اى رەم آرزىغە وقىغە ترك قالدىرساڭىچى، مەن مالدىن صدقەلارنى چغار بىزگە بولۇر ايدىم دىيور اول وقىنىڭىز اش اوتكان بولۇر اجل بىنكاچ مەلت بىرلەمس . (وَلَنْ يُوَفِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا) الله تعالى ھېچ كىشىنىڭ وقىنى بىنكاندىن صوڭ اجلنى كىچىكتۈرمەس . بو آيتىدە بىزنىڭ ملت بايلار بىزنىڭ اوزلىرى سلامت وقىلارنىڭ ھىچ غە بارماي اوزلىرىدىن صوڭ بىدل بىباروللىرى الله تعالى قاشنىڭ ماقىنالى بولماقچىلىق آڭلاندۇر (وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) الله تعالى سىزنىڭ اشلارڭىزنى بىلىك توپىن بىلۇب تورۇچىدىر . بايلىقى بولۇپ ھىچكە اوزىدىن صوڭ بارىغە بىدل قالدىرۇنمىدە غەرىسز اىكانن بلەدر . منافقون سودەسىنىڭ تەرجىمەسى تامام بولدى

آلەمش دورىنچى سورة - تغابن، اون سىگىز آيت . (مەكەدەمى مەدەنەدەمى اخىلاڭلى)

بسم الله الرحمن الرحيم

(يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) الله تعالى نى بىردە وكولدىرەگى ذاتلىرىكىمچىلاردىن پاڭلارلار، اول الله تعالى نىكىگەدر پادشاهلىق، واول الله تعالى نىكىگەدر ماقىنالىق، ھەم اول الله تعالى ھەرىسەگە كچى بىنكوچىدىر . بس دىنيانى بىتورب قىامت مەيدانى قىر، فرمانى ايله بورۇچىلارنى جىننىكە، قارشولارنى اوتقە كىرتىگەدە كچى بىتار . (هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ) اول الله، شۇنداقلا بىزنىڭ ھەربىر ئىنسان بولۇپ بارايتىدى، شۇنداقلا صوڭ سىزنىڭ آراڭىزدىن بىعضىڭىز (شولارنىڭ اوزلىرىنىڭ اشلرىنى كۆرە) كافرلىرى، وبعضىڭىز مؤمنلىرى . كىفر ھەمكە ايمان بايلىق ايله فقيرلىك كىيى بىننىڭ اوزىنلاوى وكىيى ايله بولادى . ھەم ايدىسىز! (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) ھەمكە الله تعالى سىزنىڭ اشلەگان اشلارڭىزنى كۆرۈپ تورۇچىدىر، بس عمللىرىڭىزگە كۆرە جزا بىرر : (خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ) اوزىنىڭ ھىكمىتى ايله اول الله تعالى كوكلىرى ھەمكە بىرلىرى بولۇپ بارايتىدى، ھەمكە سىزلىرى

اوشبو كورنگان صورتكزده صورتلىدى، هم صورتلرگىزنى گوزل قىلىدى باشقە مخلوقلاردىن گوزل كورنشدە قىلىدى. (واليه المسير) ھەمدە دىنيادە بىلىگۈلى مقدار ۋەت يورگاندىن صوڭ اوشبو گوزل صورتلار ايچىنىدە بولغان تىلردىن جانلارگىز چىقوب، شول خالقكۇر بولغان اللەتەالى طرفىنە قايتاچاقسىز، بس اشلرگىزنى اول بيورغاچقە قىياوگىز؟ (يَعْلمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تَعْلُنُونَ) اول اللەتەالى يىردە ھەم كوكلردە بولغان نىزىلەرنى بلەدر. ھەم سىزنىڭ ايچىلرگىزىدە ياشوب صاقلانغان سىرلرگىزنى بلەدر، اوشانداق آشكارە قىلغان اشلرگىزىدە بلەدر. (وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) اللەتەالى قىلب ايلالرىنىڭ ھەربىر حاللارنى بلوچىدەر. (أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَنَادُوا بِطَغْوَاهُمْ وَأَتَاهُمُ عَذَابُ الْيَمِّ) اى كافرلر، سىزگە مۇندىن لك زمانىدە بولغان (نوح، ھود، صالح قوملىرى كىي) كافر بولغان قوملارنىڭ خىبرى كىلامادىمو اول اوتكان كافر قوم اوزلرىنىڭ اشلرىنىڭ آغرىقلىرىن تاتودىلر (يعنى دىنيادە) ھەم آلاىغە آخرتدە رىجىتكىچى عذاب بولغۇچىدەر. (ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ) اوشبو عذاب ھەم آغرىقلىرى شونىڭ ايچوندىركە آلارنىڭ رسوللىرى آلاىغە معجزەلر كىتوردىلر، يعنى اول كافرلر شول معجزەلرنى كورە توروبىدە ايمانغە كىلامادىلر ايچون آغرىق ھەم عذابكە تىوشلى قىلىنىدىلر. (فَقَالُوا ابْشِرِهُمْوَنفَا فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَاسْتَغْنَى اللَّهُ) اول كافرلر رسوللىرى تورلى معجزەلر كىتورسەلردە اشانماس بولىدىلر ھەم اينور بولىدىلر: اوزىم كىي بىركىشى بىزنى توغرىلىقغە كوندەرە آلدىمى دىبەرەك رسوللرگە اشانمادىلر، آلارنىڭ كىتورگان معجزەلەردىن كىرىگە دوندىلر، اما بودونولرى اوزلرى ايچونىگە ضرورد، چونكە اللەتەالى آلارنىڭ ايمانلردىن موگىز بولىدى، آلارنىڭ اوشانولارىنە غىناچىلىكى بولادى. (وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ) اللەتەالى آلارنىڭ عبادتلىرىدىن موگىز ھەم ھەربىر مخلوقى آنىڭ ماقتالمىش اياكانچىلىگىن كورساتوجىدەر. (زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا) كافر بولغان كىسەلر، اولىگاندىن صوڭ قوبارولمىش بولماس بىز دىيوب قوبارلماياچقلىرىن بىلىگان اينوب دعوى ايندىلر. (قُلْ بَلَى وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبُّونَ بِمَا عَمِلْتُمْ) ايتسىن اى محمد، بىردە شىكسىز قوبارلمىش بولورسىز، رىبم ايله آندايىتەمن بىردە شىكسىز اولىگاندىن صوڭ قوبارلمىش بولورسىز، قوبارلغاندىن صوڭ دىنيادە اشلاگان اشلرگىزدىن خىبر بىيرلىش بولورسىز؟ (وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ) اولىگاندىن صوڭ قوبارداش اللەتەالى ايچون بىيك چىڭكلى اشدەر. چونكە باشە بوقىدان باراينىوگە كچى يتكان اللەتەالىنىڭ اولىگاندىن صوڭ ياكادان ترگىزمىكى البتە ممكن اشدەر. ايمىدى اللەتەالى قرآندە اولىگاندىن صوڭ قوبارلمىش بولورسىز دىبە خىبر بىيرب توردا اىكان، البتە قوبارولمىش دىبە ايمان ايتودىن باشقە بىزنىڭ چارەمىز بوقىدەر. (فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورَ الَّذِي أَنْزَلْنَا) ايندى اولىگاندىن صوڭ قوبارولوب اللەتەالى حضورىنە باراچاق بولساگىز، بىر بولغان ھىزىسەگە كچلى اللەتەالىگە آنىڭ رسولى محمدەمگە اوشانداق ھەم بىزنىڭ ايندىرگان نورمىزگە يعنى قرآن شريفكە ايمان كىتورگىز؟ (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دىنى اللەتەالى سىزنىڭ اشلاگان اشلرگىزنى بلوب توروجىدەر. قوبارلماچ اشلرگىزگە كورە جزا بىيرر. (يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّفَافُنِ) اى محمد بىيان قىلسىن

اوشبونی: ای کافرلر سزنی الله تعالی جیولو کوننه جیار، اول جیولو کونی آلدانو کونیدر یعنی مؤمنلرنڭ کافرلرنی آلدانو کونیدر. چونکه مؤمنلر اول کوننی جنتلرده هم اعلی اورونلرده بولورلار هم کافرلرنڭ ایمانغه کیلسگان اوی جماعتلری ایله برگه بولورلار... (وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيعْمَلْ صَالِحًا يُكْفِرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا) برکش اللهغه ایمان کیتورسه ایزگو عمللرنی قیلسه، الله تعالی اول کشیدن یاوزلقلرن کیچرر هم آنی آستوندان بلغه لار آغا نورغان جنتلرگه کرتور اول جنتلرده منگو قالورلار... (ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) بویبان اینولسگان جنتلرگه کردالوغ سعادتدر. (وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبَشَ الْأَمْصِرُ) دخی شوندای کشیلر آلا کافر بولدیلر. همده بزنگ آیتلرمزنی بالغانغه توتدیلر، اول کشیلر تموغ ایله لریدر، اول تموغه منگو قالورلار آلا، فی یمان بولدی تموغ اورله چک اورون بولمقی ایچون.... (مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ) بنده لرگه اوٹایسز لقلردن ایرشکان نرسه لر ایرشماس مگر اللهنڭ تقدیری وتلاوی بوینچاغنده ایرشر. (وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ) برکش بلا هم آغرقلارنڭ الله دن بولومنه ایمان کیتورسه، اول کشی بلا وقتنده کوکلن صبرلقغه برکتور. (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) الله تعالی هر نرسه فی بلسگوچیدر. (وَاطِيعُوا اللَّهَ وَالطِيعُوا الرَّسُولَ) الله تعالی گه همده آنڭ رسولینه بویون صفوڭز! (فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) ایندی اگر سز کافر بولغانلر، رسولنڭ سوزن توتودان کیبری تورساڭز، اول چاقداده، رسولگه ضرر یوق، چونکه بزنگ رسولمنڭ اوستینه تیوش بولغان نرسه، اوزینه بیان اینولسگان حکملرنی خلقغه آچق اینوب بیان اینوگنه.... (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) هر بر مخلوقنڭ تیوشلی بولوب قلف ایتمولش بولغان ذات الله در. اول الله دن باشقه تیوشلی بولوب قلف اینولسگان ذات بوقدر... (وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) هم شول الله تعالی گه مؤمنلر توکل قیلسونلر هراشلرنده برده تارتونمی کرشب موافقه اش قیلسونلر. فلان اشکه توتونسام بولورمو ایکان اول اش قیون دبه قاجب قورقنوب تورماسنلر بلکه هر اشدن اسبابینه یابوشوب اش قیلسونلر. (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَرْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عِدًّا لَكُمْ فَأَعِدُّوهُمْ) ای ایمان کیتورگان کمسه لر درسنلکده سزنگ خاتونلارڭز وبالالارڭز آراسندن سزگه دشمن بولغانلری بار. ایندی سز آلاردان صاق بولوڭز! (وَأَنْ تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) مؤمن بولغان کمسه لرنڭ خاتونلرندن وبالالاردان بعضلری ایر وآنالارینه صوغش کیی اورونلارغه چقماوغه دیملادچیلری بولغالاش. آلارنڭ نینلرن آڭلاتوب اوتسکان آیت ایندرامش. همده آلارنڭ موندی یمان نیتلری ایچون آلارنی دشمن توتماسنلر ایچون اوشبو آیتنی ایندرگان آیتنڭ معناسی: اگرده سز آلارنڭ بو گناهلرن سیزگاج آلارنی کیچسه ڭز بو گناهلری ایچون جزأ بیرمه سه ڭز همده آلاردن یوز دوندرب آلارنڭ سوزارنه قولاق صالماساڭز، همده آلارنڭ بو اشلرن یاشرن قیلو ایله یارلقاساڭز، بو اشکز وهر معامله ڭزده یاخشیدر چونکه الله تعالی گناهلرنی یارلقاغوجن عیبیلرگه مرحمت قیلغوجیدر...

آشغوب عذاب قلوبی بولماغان بواشدر. (عالم الغیب وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) اول الله تعالی هر بر یاشرنی بلوچی همه آشکاره فی کوردی. اوزی تلاگان اورنده هر بر ذاتن اوستون بولوچی وهر بر اشنده حکمت ایله اش قیلوچیدر. تفاین سورده سی اوشبو اورنده تمام بولدی. آلطمش بشنچی - طلاق سورده سی، مدینه ده اینگان، اون ایکی آیت.

بسم الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لَعَنَتُهُنَّ وَأَخْصُوا الْعَدَّةَ) ای هر منلو پیغمبر ای عربلر نلک خواجه سی! قیچان سرخاتونلر کزنی طلاق قیلسا کز، آلا رنی عدت وقندنه طلاق قیلو کز، همه عدت کونلرن صانا کز حسابلر بیلگولانگان چیککه توطر کز، یعنی اوچ حیض ایتوب توطر کز! (وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ) ای مؤمنلر، خاتونلر کز نلک عدتاری حقارننه عدتنی اوزون قلو حقنه همه آلا رغه ضرر کیتوروده الله تعه که قاروشودن صافلانو کز! آلا رنی طلاق ساعتنن عدت وقنی اوتکانگه قدر اویلرندن چغارما کز! (وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِغَامِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ) همه خاتونلر ده اوزلکرننن اویلرندن چغارما لر اگر اوزلکرننن چغه قالسالار آشکاره بولغان بوزقلق کینورگان بولمقاف ایله کنه چغارلار. یا یسه، (الْآنَ يَأْتِيَنَّ بِغَامِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ) مگر زنا قیلوب شریعت حکمی ایله عد ایچون اویلرندن چغارو سبب بولودر (وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ) بسو ایتولگان حکملر الله تعالی نلک حکملری وچیکلریدر. (وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ) برکش الله نلک بیلگولگان چیکلرندن اوتسه، اول کش اوزینه اوزی ظلم ایتکان بولور. (لَا تَنْدِرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُعْذِبُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا) بلمرسون سین الله تعالی طلاق صوکنه بره راش باصاب قوبسه. یعنی طلاق قیلغاچ خاتوننی ابر اوبنه عدتی تولغاچ توتقی کیرک چونکه بر سبب ایله آیرولمش خاتون ایکان یا آچر وقننه آیرلغان ایکان بر آز وقت اوتکاچ الله تعالی محبت بیرر، شول خاتونن یا اگادان آلورغه کوکلی تلار. (فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوِي عِلْمٍ مِنْكُمْ) قیچان طلاق ایتولمش خاتونلر عدتلر نلک آقتلرینه بنسه لر (یعنی عدتلری تولسه) نیتکز کیری آلو بولسه، شریعت بوینچه طلاق ایتولمش خاتونلر نلک آلو کز ایندی آلونی تلامیسر ایکان شریعت بوینچه جبر سر وظلم سر، آبروب یبار کز، آبرسا کزده آلسا کزده عدلک ابالرندن ایکی کسه فی گواه قیلو کز! (وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ) همه ای شاهدلر گواهلر اوز کز دن صورالغان وقننه تیوشنچه خدا رضالغی اوزه اوته کز! (ذَلِكَ بِعَظْمِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) اوشبو ایتولگان حکملر ایله الله غه همه آخرت کونینه ایمان کینورگان کسه لرنی وعظ قیلنمش بولور. (وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا، وَيَرْزُقْهُ مِنْ مَيْثٍ لَا يَحْتَسِبُ) برکش الله تعالی دن قورقوب، الله تعالی نلک فرمانلرن توتسه، گناهدن صافلانسه اول کسه که الله تعالی قایغولاردن چقماقلقنی بیرر، همه آنی هیچن کوکلینه اوبونه کیاما گان اورنلاردن رزقلاندور. (وَمَنْ يَتَّكِلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ) برکش الله تعالی که توکل قیلسه، چمن نابشرلو ایله نابشرلسه اول کشینک هراشنده الله تعالی آنلک اشن باشقاروده

بقیه چاکدر. یعنی سبیلرینه کیشوب توتونغان ایشارینه موقف قیلور. (اِنَّ اللّٰهَ بِالْعَمْرِ) الله تعالی
 اوزینک تیلان نرسه سینیه ایرشکویچ وهر تیلانن بولدر وچیدر. (قَدْ جَعَلَ اللّٰهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا)
 تحقیق الله تعالی هر بر نرسه ایچون (ابرکنلک وقاتیلک کبیلر ایچون) بر وقت هم چیک قیلیدی. (وَاللّٰثِي
 يَتَّسِنُ مِنَ الْمَحْيَضِ مَنْ نَسَائِكُمْ اِنْ ارْتَبْتُمْ فَعُدَّتْهُمْ ثَلَاثَةُ اَشْهُرٍ وَاللّٰثِي لَمْ يَحْضَنْ) خاتونلردن حیضدن
 امید کيسکانلری، اگرده آلارنک عدتلرنده شک توتساگز، آلارنک عدتلری اوچ آیدر. . مونس
 قارتلک سبیلی حیض کورنی تورغان قارچقلر حقندن، اما یاشلکلری سبیلی حیض کوره باشلاماغانلارنک
 عدتلریده اوچ آیدر. (وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ) ایندی خاتونلردن قورصالی
 بولغانلر، آلارنک عدت مدتلری بالا توغدر مافلری ایله تولار. مثلا بر خاتوننی ابری قورصالی
 حالنده طلاق قیله ایکان، طلاقدن صوڭ بر ساعت اوتکاج بالا توغدر سه ده غبتي تولار. (وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ
 يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا) برکش الله دن قورقوب، آنک فرمانچه یورسه، الله تعالی اول کشینک ایشلرنده
 جیکلک همده اوکایلیلق قیلور. . . (ذَلِكَ أَمْرُ اللّٰهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ) اوشبو بیان اینلگان حکملر، الله
 تعالی نلک سرکه ایندرگان فرمانیدر. (وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَكْفَرْ عَنَّا سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظَمَ لَهُ أَجْرًا) برکش الله تعالی
 فرمانچه ایش قیلسه، الله تعالی اول کمسه دن یاوزقلرن کیچهر، همده آنک اجرن الوغ قیلور.
 (أَسْكُنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْهِكُمْ وَلَا تُضَارُوهُنَّ لَتُضَيِّقْنَ عَلَيْهِنَّ) ایسدی طلاق قیلنمش
 خاتونلارگزنی اوزگز تورا تورغان اورنده بایلقگزدن کیلگانچه توتوگز؛ آلا اویگزدن ایرکسر تارلانوب
 چغوب کینوکه مجبوره بولسونلر ایچون، آلاغه ضرر قیلماگز؛ (وَأَنْ كُنَّ أُولَاتٍ حَمِلٌ فَلْيُنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ
 حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ) اگرده طلاق ایتملش خاتونلرگز، بولکی بولسالر، اول چاقه بالالارن توغدر وغه
 قدر آلاغه نفقه بیرگز؛ (فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَاتُّوهُنَّ أَجُورَهُنَّ) اگر طلاق ایتملش خاتونلرگز، سزدن
 بولغان بالالرنی ایمرسه لر، اول تقدیرده آلاغه ایمرگان حق یال بیرگز؛ (وَأَتَمُّوْا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ)
 همده بربرگزگه بالانی تربیه ده هم ایمروده گوزل قیلو ایله بیورشکز یعنی ایر ایله طلاق ایتملش
 خاتون بالا تربیه سنده برسی برسینه مصلحت ایله ایش قیلورلار. (وَأَنْ تَعَاوَزْتُمْ فَتَسَرِّعْ لَهُ الْآخَرَى)
 اگرده ایمروده ایر اجرن تسوله ودن آغرلانسه همده خاتون ایمروگه راضی بولماسه بووقنده
 خاتوننی ایمروگه کچله نماس بلکه ایکنچی خاتون غه ایمروگه بیریلور. خدمت حق ایسر
 اوستونده بولور. (لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ) طلاق قیلنمش خاتون غه هم، ایمروچی خاتون غه
 بایلیغی بولغان کشی بایلیغندان هم بایلیغنه کورنه نفقه بیرز. (وَمَنْ قُضِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللّٰهُ)
 ایندی بره ونلک رزق تارقیلونمش بولسه، ایندی اول کشی الله تعالی دن اوزی نلک بیرلش قدری ایله
 نفقه لندرسن؛ یعنی بای کمسه بایلیغینه کورنه فقیر کمسه فقیرلگنه کوره طلاق ایتملش خاتونینه نفقه لندیر
 سون؛ حاصلی: برکسه اوزینک خاتونی وادی جماعتلرینه نیچوڭ نفقه بیرر، طلاق قیلنمش خاتونینه ده
 شول ره وشد نفقه بیرسون؛ (لَا يَكْفِيُ اللّٰهُ نَفْسًا إِلَّا آتَاهَا) الله تعالی هیچ بر کشینی نفقه توغروسنه

كچلا مس مگر اوزى بىرگان قدر ايله گنه كچلار . يعنى الله تعالى برکشيدى قولوندىان كيامگان اش
 ايله كچلیدر . (سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا) بو آغرلىق (تارق) صوگندى الله تعالى كچلاچا كده جیگلكك
 (بابلق) يا صار . (يعنى كوپ شهرلىرى مسلمانلار اوزلىرىنىڭ اجتهدلىرى ايله آلوب ، كوپ ماللارغە خواجه
 بولورلار . هم شولاي بولدىلار) . (وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسِبْنَاهَا حَسَابًا شَدِيدًا
 وَعَذَبْنَاهَا عَذَابًا نُكْرًا) الله نىڭ ھەمە آنىڭ رسوللىرىنىڭ سوزلىرىنە قارشولق قىلغان كوپ قىرىە اھللىرى
 بولدى بىز آلارنى بىك قاتى بولغان حساب ايله حساب قىلدى ھەمە صفتلاوى ممكن بولماغان عذاب
 ايله عذاب قىلدى . يعنى قيامتە عذاب قىلاچاقنى بولوندى شك بولماغانغە بولغان اش كىي ايتوب
 بيان ايندى . (فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا) (بس اول قىرىە (اھلى) اوزلىرىنىڭ اھلىرىنىڭ
 آورلغىن تاتودى ھەمە اول قىرىە اھلىنىڭ اھلىرىنىڭ آقتى ضروروزيانغە بولدى . (بوچزانى مفسرلردن كوپس
 قيامتە ديگانلر ، لىكن دنيا د بولوى ظاھىرەك ھەم كچلاچك آيتە دنيا د بولوى بلىرتە در .) (أَعَدَّ اللَّهُ
 لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا) الله تعالى اول قىرىە اھلى ايچون قيامتە قاتى بولغان عذابنى حاضىرلىدى . (ايندى
 الله تعالى اوزىنىڭ ھەمە رسولىنىڭ سوزىنە قارشقان بىندەلرگە قاتى حساب وقاتى عذاب ايله وعيد
 اينكاج (فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ) ايندى اى بىندلر اى عقل اھلىرى ، الله تعالى گە قارشولقدان صاق
 بولوگىز ! (عقل اھلىرى بيان : (الَّذِينَ آمَنُوا) اول عقل اھلىرى ايمان كيتورگان كىسەلردر .) (قَدْ
 أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ
 إِلَى النُّورِ) تحقيف الله تعالى ، اى عقل اھلىرى ، سزگە وعظ بولغان قرآننى ايندردى ، ھەمە الله تعالى نىڭ
 بىك آچى بولغان آينلرن اوقى تورغان رسولنى بىاردى ، اول رسول وعظ بولغان قرآننى بيان ايتوب
 ايمان كيتورگان ھەمە ايزگو عمل قىلغان كىسەلرنى نادانلىق قارائغولغىندان علم معرفت نورىنە
 چىقارمق ايچون . بس مسلمانلر رسولگە ابارب قرآن برلە ھەمە اينسەلر ، آلار معرفت اېھسى
 بولاچقىلردر . (وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ، قَدْ
 أَحْمَسَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا) بركىش الله غە ايمان كىتورسە ھەمە ايزگو عمل قىلسە (كىش رنجتماسە) بو كىشىنى
 الله تعالى آستوندىان بىلغالار آغاتورغان جىننلرگە كىرتور . اول جىننلردە بو كىسە منگو قالور . الله تعالى
 بو كىشى عجب رىزقلىر اېلە رىزقلىندىر . (اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ)
 الله تعالى ، شوندى ذاتىر ، بىدى كوكلىرى باراتىدى ، ھەمە يردن ، كوكلىرىنىڭ اوغشاشلارنى (يعنى
 بىدىنى) باراتىدى . (يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُمْ لِنَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) بو كوكلىر ھەمە بىرلىرىنىڭ
 آراسىندان الله نىڭ امرى (وحى) اينەر ، ايندى الله تعالى نىڭ سزگە بولارنى باراتونى بيان اينوى ،
 سزنىڭ الله تعالى ھىرنسەگە كوكلى اېكانن بىلماككز ايچون (وَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا) تاغندە
 بىلسونلر ايچون بىندەلر : الله تعالى ھىرنسەنى بىلوى ايله چىلغاب آلفانلقن ...
 بو اوروندى طلاق سوردە سىنىڭ ترجمەسى تمام بولدى .

(آلتىنچى تەرىپ سۈرەسى اۈن ايكى آيت مەنبەدە اېنگان) .

بسم الله الرحمن الرحيم

(يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتِ أَزْوَاجِكَ ، وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) بىر ۋەقەدە حضرت مەھمە نوبەتدە رسول الله « ماريە » ايلە ياتىدە . مەھمە مۇنى سىزنىڭ رسول الله غە اۈپكەلەدى . شۇل ۋەقەدە رسول الله مەھمە كۆڭلن تابو ايچون ماريەنى اۈزىنە مەھمە قىلىدى . شۇل ۋەقەدە الله تعالى اۈشۈر آيتنى اينىدردى (مەناسى : اى پەيغەمبەر . مەن نى ايچون ، الله تعالى سىڭا ھالال قىلغان نەرسەنى ، خاتۇنلارنىڭ كۆڭلن تابو ايچون اۈزىگە مەھمە قىلاسۇن ! ماريەنى باڭدان اۈزىگە ھالال قىل ، مەھمە قىلغانلىق ايچون الله تعالى سىنى شەتە قىلماس اۈل الله گناھلارنى بارلقاۋچۇن اۈزىڭلارنىڭ خەلقىنە مەھمەت قىلغۇچىدۇر . بىس رسول الله جاريەسى ماريەنى باڭدان اۈزىنە ھالال اينىدى . كەفارت بېرىدۇمۇ ، يوقمۇ ؟ (قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحْلَةَ أَيْمَانِكُمْ) الله تعالى سۈزگە بىمىن لارنىڭ كەفارت ايلە ھالال قىلۇنى شەرىعت اينىدى (يەنى مەھمە سۈرەسەندەگى بىيان ايتۇلمۇش بىمىن كەفارتىدۇر) (وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ ، وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ) الله تعالى سۈزنىڭ ياردەمچىدۇر ، ھەم اۈل الله تعالى ھەر نەرسەنى بلۇچى ۋە ھەراشەندە ھەكمەت ايلە اۈش قىلغۇچىدۇر . (وَاذْأَسْرَ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا) شۇل ۋەقەنى دۇكر قىل سەن ، پەيغەمبەر اۈزىڭلارنىڭ خاتۇنلارنىڭ بەغۇسبەنە ياشۇن ايتۇپ سۈز اينىدى ، يەنى ماريەنى مەھمە قىلۇپ مەھمەگە اينىدى . (فَلَمَّا نَبَأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضُهُ وَأَعْرَفَ عَنْ بَعْضٍ) قاچۇن مەھمە بۇ سۈرنى حضرت عائشەگە خەبەر اينىدۇكە ، الله تعالى حضرت مەھمەنىڭ سۈرنى فاش قىلغانۇن رسول الله غە بلۇر قەبىدە ، رسول الله اۈزىڭلارنىڭ سۈرنى ھەلگەن مەھمەگە بەغۇسبەنە بلۇردى ، يەنى فاش قىلغانۇن ، اما بەغۇسبەنە مەھمەگە سېزىدردى (فَلَمَّا نَبَأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنْبَاكَ هَذَا) قاچۇن رسولۇز سۈرنى تاراتۇپ مەھمەنىڭ اۈزىنە خەبەر اينىكاج ، مەھمە رسولۇزگە اينىدى : سىڭا اۈل سۈرنى كەم خەبەر اينىدى ؟ دېۈپ . (قَالَ نَبَأَنِي الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ) رسولۇز اينىدى سىڭا بۇ اۈشەن ھەر نەرسەنى بلۇچى ۋە ھەر سۈردىن خەبەر بېرىدۇچى ذات ، الله تعالى خەبەر بېرىدى . (أَنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا) اى مەھمە ھەم عائشە ، سۈزنىڭ كۆڭلارنىڭ ھەلقەدان آۈشەدى ، اكر بۇ گناھەن تۈبە قىلساڭىز ، تۈبەلرڭىز قەبۇل ايتۇلمۇش بولۇر . ماريەنى مەھمە ايتۇگە تەشۈرۈلۈرى گناھ سايۇلدى (بۇ اينىدە كۈندەشەلەرنى آيۇرطۇغە تەشۈرۈچى خاتۇنلارغە ھەرت بار . . .) (وَأَنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ) بۇايكسى اكر ياردەمدە بولسە اۈل رسولۇگە (فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ) چۈنكە الله تعالى اۈل پەيغەمبەرنىڭ ياردەمچىسىدۇر اۈشەنداق حضرت جېبرائىل ، ھەم ايزگۇر مۇمىنلار ھەر بىرىنىڭ رسولۇڭلارنىڭ ياردەمچىلىرىدۇر ، بۇلاردان فرشتەلەردە آنلىق بولۇشچىلىرىدۇر . . . (عَسَى رَبُّهُ أَنْ طَلَّفُكُن أَنْ يَنْبِتْ لَكَ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنْ مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ تَائِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ ثَيِّبَاتٍ وَأَبْكَارًا) اكر دە پەيغەمبەر سۈرنى طلاق قىلسە ، اميدۇر آنلىق رەبىس ، سۈزدىن ايزگۇرلۇك بولغان خاتۇنلار ايلە آلاشۇرۇر سۈرنى ، اۈل خاتۇنلار مۇسلمانلارنىڭ اظھار قىلۇچى ،

پیغمبرگه اخلاصلی، بویون صُغوجی، گناهلرندن توبه قیلاوچیلر، عبادت قاوچیلر، روزه توتوچیلر بولورلار آلا، آلارنک آزالارنده قز - قزلاریده هم طللاریده بولور. یعنی پیغمبر کوللندن تلاب خاتونلارندن بارونده طلاق قیله ایکن، آلا اوزنونه الله تعالی آلاردان آرتق بولغان خاتونلارنی بیرر... (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ) ای ایمان کیتورگان کسهلر اوتونی آدملر همد تاشلار بولغان اوطدان اوزگزی همد اوی جماعتلرگزی صاقلا کز! (عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غُلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ) اول تموغده قانی کولللی بیك قوتلی بولغان فرشتهلر باردر، آلا ادرلرینه بیورولغان ایشه الله تعالی گه برده قاروشماسلر، فی ایله بیورولسالار، شونی قیلورلار... (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْيَوْمَ، إِنَّمَا تُجْرُونَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) ای کافر بولغان کسهلر، حاضرگی کونک (قیامتک) سز قیلغان ایشلرگزه عیبلی ایکانلرگزی تل یازوب عفو ایتونی اوتونمه کز، حاضرگی کونده باری ایشلاگان ایشلرگز ایله گنه جزأ ایتولمش بولورسز! (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا) ای ایمان کیتورگان کسهلر الله تعالی گه گناهلرگزدن چن کوللندن بولغان توبه ایله توبه ایتو کز! توبه نصوح: گناهلردن راست کولل ایله توبه ایتوب، اول گناهلرنی ایکنچی مرتبه قیلماونی نیت ایتو ایله بولادر... (عَسَى رَبَّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُنْفِخَ لَكُمْ جَنَاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) بو ره وشده توبه قیلسا کز ریکز سزلردن یاوزلرگزی کیچوب، آسنلارندان بلغالار آغا تورغان جنترلرگه کرتما کلگی امیددر.

فائده: توبه نصوح: حضرت علی کرم الله وجهه دن توبه نصوح نرسه؟ دیوب صورادقارندن اوشبو ره وشده جواب بیردی: توبه نصوح آلتی نرسه ایله بولادر: اولگسی: اوتکانده قیلغان گناهلارغه اوکنو، ایکنچسی: قالغان فرضلرنی تولو یعنی قالغان نمازلرنی قضا قیلو، روزه فی همد واجب صدقلارنی قضا ایتو، اوچنچسی: ریختگان کشیلرن بعللغو، دورتنچسی: حقاری بولغان کسهلرنگ حقارن قابتارو، بشنچسی: موندان صوگ آندی ایشلرنی ایشلامونی نیت قیلو، آلتنچسی: نفسکنی گناه قیلوده نیچوگ تربیه لیک، الله نلک طاعتندده شول ره وشده تربیه لمکبر.

حضرت علی سوزی شونده تمام بولدی.

(يَوْمَ لَا يُغْنِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ، نُورُهُمْ يَسْعَى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ) شول کونده الله تعالی توبه نصوح ایهلرن جنترلرگه کرتور اول کونک الله تعالی پیغمبرنیک هم آگایارگان مؤمنلرنیک تموغده کرتوب رسوای قیلماس. قیامت کونک پیغمبرگه ابارگان مؤمنلرنگ آلالرندن هم اوکلارندن نورلری یورر، (يَقُولُونَ رَبَّنَا أَنْتُمْ لَنَا نُورٌ وَآغْفِرْ لَنَا، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) شول وقتک مؤمنلر ایتورلر: ای ربمز، بزنگ نورلرمزنی توگالله گل، گناهلرمزنی یارلقاغل، ای ربمز، سین هر بر نرسه گه کچلی بولغان ربمزسن! یعنی بزگه مونسن آرتق نورهم درجه بیرسا کک کوللن کیله دردیورلر. (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ، وَمَا أُوْهُمْ جَهَنَّمُ، وَبَشِّرِ الْمَصِيرُ) ای پیغمبر، سین کافرلر ایله

قاج ايله صوغشقل، اوشانداق منافقلر ايله ده الله نىڭ دىنن حقلاوده دىلار كىتورب تارتشقل، صوغش وئارتش و قتلرندە آلاغه قاتى كوكلى بولغل ! بولايدە طسكلاماسلار آلارنىڭ اورنلارى جەنن بولور، اول جەنن بىك يمان اورندىر. (ضَرْبَ اللّٰهِ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَاَتُ نُوحٍ وَامْرَاَتُ لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا، فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدّٰخِلِيْنَ) الله تعالى كافر بولغانلارغه، ايركوفلارندىن بولغان نوح پيغمبر ايله لوط پيغمبر نكاحندە بولغان خاتونلرى مثال ايتىدى. اول خاتونلر ايرلرىنە خيانت ايتدىلر. هرايكسى كافر بولوب ايرلرن پيغمبر توكل ديوگە دلالت ايتدىلر. لوط (عم) خاتونى ايرن مجنون دىبە ايدى. . . بوخاتونلرى الله نىڭ عذابىنن، ايرلرىنىڭ پيغمبر بولۇچىلغىرى، موكسز قىلمادى، اولسكانلرىدىن صوڭ بوخاتونلارغه ايتىدى : سزايكسز توموغه كروچىلر ايله برگە اوتقە كرگز ! دىوب. (وَضَرْبَ اللّٰهِ مَثَلًا لِّلَّذِينَ آمَنُوا امْرَاَتُ فِرْعَوْنَ اِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِيْ عِنْدَكَ بَيْتًا فِى الْجَنَّةِ ، وَنَجِّنِيْ مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهٖ وَنَجِّنِيْ مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ) يەنە دە الله تعالى مؤمن بولغانلارغه مثال ايتوب بيان ايتىدى، فرعون خاتونى، شول وقتەكە اول فرعون خاتونى دعا ايتوب ايتىدى : اى رەم، سىن ميڭا جەننە براوى بنا قىلغل، ھم مېنى فرعوندىن دآنىڭ عملىدىن خلاص قىلغل، اوشانداق مېنى ظالم بولغان قومدىن خلاص قىلغل ! (وَمَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَيْنَا فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيْهِ مِنْ رُّوحِنَا وَصَدَّقْتِ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُنْتِ مِنَ الْقَائِمِيْنَ) يەنە دە الله تعالى مثال ايتوب بيان ايتىدى زندان پاك بولغان عمران قىزى مېرىمى، بىز اول مېرىم نىڭ بالاغىنە، اوزمىزنىڭ روح (جەننەگى نورمىزنى ئوردىك، (يعنى حضرت عيسى نىڭ حضرت مېرىمىدىن آتاسىز توغۇى) اول مېرىم رەبسى الله تعالى نىڭ سوزلرن (ايتىدىرگان آيتلرن ھەك كىتابلرن) راستغە توتىدى، ھەك الله نىڭ طاعتىنە بوى سۇنۇچىلاردىن بولدى اول مېرىم. فادىك: خاتونلردىن ايلك الوغ، عبادتە ايرلردىن ھەك بولغانلرى دورت خاتونلر: اولسكىس: فرعون خاتونى «آسيە بنت مزاحم» ايكنچىس: عمران قىزى (مېرىم عليھما السلام) اوچنچىس: رسولمىزنىڭ خاتونى حضرت خديجە بنت خويلىك، دورتنچىس: رسولمىزنىڭ قىزى فاطمە رضى الله عنھما در. اما حضرت عائشە خاتونلرنىڭ تاجىدىر .

بو اورندە تەھريم سورەسى نىڭ تەرجەھسى ھەدە يىكرىمى سىگىزىچى پادە تەمام بولدى .

آلتمش جىمىچى ملك سورەسى مەكەدە اينگان، اوتوز آيت .

بسم الله الرحمن الرحيم

(تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) ھەر بىر نەرسەكە پادشاھلىق قولوندى بولغان الله تعالى ھەر بىر كىمچىلىك صىقلرىدىن پاك بولدى اول الله تعالى ھەر نەرسەكە كىيى بىكوجىدىر... (الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَبْكُمُ اَمْسِنُ عَمَلًا) اول الله، شونداين داتىدر، اولمىنى ھەدە تركلىكنى بار ايتىدى بولارنى بار ايتماكى الله تعالى نىڭ سىزنى قايرىكز عمل بوزىدىن كوزلرەك ايكانن صىناق اىچون... (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ طَبَاقًا) اول الله تعالى، ھەر نەرسەكە غالب، ھەر بىر كىناھلرنى

يارلقاچچيدر، يىدى كوكلارنى قات قات اينىپ ياراتىدى اول الله تعالى .. (ماترى فى خلف الرحمن من تفاوت، فارجم البصر هل ترى من فطور) اى رسول. سىن اللهنى خلف اينىك كوكلارنى تورلىلىكنى كورمىسن. ياتان كوزنى قايتارب قارا، كوكلارده بىر بىر تيشك يا يارق كوررسىنى؟ البته كورمىسن (ثم ارجع البصر كرتين ينقلب اليك البصر خاسئا وهو حسير) موندان صوف تاغن كوزنى قايتارغاندىن صوف تاغن قايتارب قارا، كوزنى قاراساڭ كوزنى مقصودىدىن محروم بولوب، كوكلارده يارق كوردن امىلسز بولاراق قايتور. (ولقد زيننا السماء الدنيا بمصابيح وجعلناها رجوما للشياطين) تهقيق بىز توبانگى كوزنى ياقنى بولدىلار ايله زينتلادىك، ھەم اول بولدىلارنى ضررى ذاتلارنى سوزگوزى قىلدق فائده: شيطان دىمك: حقلدان يراق بولغان ذات، فائده ضرر آيورى تورغان خلف دىمك. ايندى بولدىلارنى ياقىلغىدە كىچ قارانغىسىدە يورۇچى يىمىرتىچ حيوانلار ھم اوغرىلارنى ضررىدىن صافلانومىك بولغانلاردان، الله تعالى بولدىلارنى شول نرسەلرنى قوزغىچى ھم سوزگوزى قىلدق دىيە بيان ايتىش. بولدىز آطلو - بولدىزدن اوت كىساگى آتولو دىگان سوزدر. (واعتدنا لهم عذاب السعير) اول شيطانلار ايچون يانوب تورغوزى اوت عذابىن ماضىلدىك بىز. (والذين كفروا بربهم عذاب جهنم، وبئس المصير) ربلرىنە ايمان اينىگان كافرلار ايچون، ايلك ايمان اورون بولغان جەنم عذابى بولغوجىدر. (اذا لقوا فيها سمعوا لها شهيقا وهى تفرور تكاد تميز من الغيظ) قىچان اول تموغى كافرلار سالنىش بولسە، اوتدان بىر قىلچە تاوش ايشتورلر، تموغ كافرلارگە آچىغىندان قايناب بارلورغە ياقن بولور. كافرلار كىرەچاك اوت شوندى بىمان صفتايدىر. (كلما ألقى فيها فوج سألهم خزنتها ألم يأتكم نذير) قايچان تموغى كافرلاردن بىرگورھنى سالونىش بولسە، شول وقتى تموغنىڭ صافچىلىرى اول گورھىن: سزگە ايمانغە اندىب كافرلارگە تموغلر بولماق دىيىپ قورقتموزى پىغىمىرلار كىلىدىمى؟ دىيىپ سوزارلار. (قالوا بلى قد جاءنا نذير فكذبنا وقلنا ما نزل الله من شيء ان انتم الاى ضلال كبير) بو سوزلارغە كافرلار ايتورلر: راست بىزگە پىغىمىرلار كىلىدىلر، اما بىز آلارنى بالغانغە توتوب سزگە الله تعالى ھىچ نرسە يبارمىدى، بارى سوزلارغە بولغان آزغىنلار داغى سىز. (وقالوا لو كنا نسمع أو نعقل ما كنا فى اصحاب السعير) يەنە كافرلار ايتورلر: اگر بىز پىغىمىرلارنى سوزلارنى توتۇ نىتى ايله طىكلاغان بولساق ايدى يابىسە آلارنى سوزن عىلمىزگە صالوب اويلاغان بولساق ايدى، البته تموغ اهللارى ايچىندە بولماس ايدىك دىيىپ. (فاعترفوا بذنبهم فسحقا لأصحاب السعير) تموغدە حاللارندە كافرلار اوزلارنىڭ پىغىمىرلارگە قاروش گىناھلارى ايله تل يازارلار، اما بو اورىندە تل يازولارى فائده بىرماس؛ تموغ اهللارى ايچون اللهنىڭ رحىمتىدىن يراقى بولغوجىدر. يعنى آلارنى الله تعالى رحىمتىنە ياقن قىلماس. نىقدىر يالونىسالارده نىقدىر يىغلاسالارده فائىدە بىرماس. (ان الذين يخشون ربهم بالغيب لهم مغفرة وأجر كبير) درىسلىكىدە ربلرىدىن، آنكى عىنابلرن كورمى توروب قورققان كىسەلر ايچون گىناھلارنى يارلقا ھەمدە الوغ يال (جنت يورطى) بولغوجىدر. (وأسروا قولكم أو اجهروا به،

أَنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) مشرقلارداز آرا كېڭەش ايتوشكاندە بىرى بىرىنىڭ ايتوشىدەلەر ايتىدى: سوزلارنى
 ياشىرىن سويلەنگەن محمدنىڭ اللەسى ايشىنماسون دېيىپ آلارنىڭ شول يىمان فېكولرىن بىئرو اېچون اوشېو
 آيت ايتىدى، معناس: اى آدمىلەر سوزلارنى كېرەك ياشىرىن قېلوڭىز، كېرەك فېتېر سويلەنگەن بىرلەر
 چۈنكى اللە تعالى كۆڭلەردە بولغان سىزنى بىلوچىدەر. (الْأَيْلُومُ مَنْ خَلَقَ، وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ) اى آدمىلەر
 اوزىڭىز اويلاڭىز، سىزنى يوقىدان بار قىلغان اللە سىزنىڭ سوزلارنى بىلمەسە؟ اول اللە ھەر بىر نېمە
 وياشىرىنارنى بىلوچى ۋە ھەر نەرسەدىن خېرىدار بولۇچىدەر. (هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي
 مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ، وَالْيَهُ النُّشُورُ) اول اللە شۇندى داتىدەر، سىزنىڭ خاتىرلىغۇڭىز اېچون، تېڭىز
 ايتوب ياراتىدى، ايمىدى سىز اول يولنىڭ تېرەلەرنىڭ يورۇڭىز، ھەممە اللە تعالى نىڭ بىردە خەلق ايتىكان رىقىدىان آشاڭىز،
 لىكىن اللە نىڭ فرمانىن توتۇڭىز بېرىگان نەمىلەرىنە شۇر قېلوڭىز، چۈنكى اولىگاندىن سىزنىڭ اللە تعالى خەلىپەسى
 حساب اېچون باراچاقسىز (۴) اَمَنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ، اَمَنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ
 أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ غَاصِبًا، فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرٍ) اى كافرلەر ئالە سىز كوكە، دېيىپ اويلى تورغان
 داتىدىن، سىزنى بىرگە توتىدروب قايا بارورۇڭىزنى بىلمەسە ھالىگە كىتىرىدىن طىنچ بولىڭىز؟ بىيىسە شولوق
 كوكە دېيىپ اويلاغان داتىڭىزدىن سىزگە قوتلى يىل بىبار، سىزنى ھلاك ايتىدىن طىنچ بولىڭىز؟
 تېزلىكىدە بىلورسىز، مېنىم قورقۇدوم نېچوك بولغاننى، آڭ بولۇڭىز! يەنى كوكە دېيىپ اويلاغان بىتون
 نەرسەنى خەلق ايتىكان اللە قارونى بىردىن يوطىدىغان كېس سىزىدە يوطىدىماس دېيىپ اويلىسىز؟
 عاد قومىن يىل ايلە ھلاك ايتىكان اللە تعالى، سىزىدە يىل بىبار ھلاك ايتە آلماس دېسىز؟ (وَلَقَدْ
 كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ) بۇ مەكە كافرلىرىدىن اىك بولغان كافرلەردە بېغىيەلەرنى
 يالغانغە توتىدىلار، آلاڭغە مېنىم قارشو جزا بىيىرۇم نېچوك يىمان بولىدى، يەنى بۇ كافرلەرگە دە شۇندى
 عذاب بېرىرگە كېچىدىن كېلىماس دېلەر مېنى؟ البتە تىلاسم بولارنىدە عذاب قىلورمىن. (أَوَلَمْ يَرَوْا
 إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ، مَا يَمْسُكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ، إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ) اول اوشانما وچىلەر
 ھواداغى قاناتلارن جايگان ھەم قاناتلارن جېغىغان قوشلارغە قارامادىلەرمى؟ اول قوشلارنى
 تىوبەن جىغلوب توشودن صافلاماس مېگر ھەر نەرسەنى كورۇچى اللە تعالى كەنە صافلاب توتار...
 موندى قىدرت ايتى بولغان اللە تعالى نىڭ سىزنى وسىزدىن اىك بولغان كافرلەرنى عذاب ايتىرگە كۈچى
 يىتمەسە؟ البتە يىتەر... (أَمِنْ هَذَا الَّذِينَ هُوَ جَمَعَكُمْ لَكُمْ تَنْصَرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ، إِنَّ الْكَافِرِينَ فِي عَذَابٍ
 شَدِيدٍ) اى كافرلەر ئالە سىزنىڭ اللەدان باشقە، اللە نىڭ عذابىدىن صافلاودە ياردەم ايتۇچى بولوشۇچى داتلىڭىز
 بارمى؟ البتە يوق، بارى كافرلەر آلدانودانغە اللە نىڭ عذابىدىن خلاص بولامىز دېيىپ يورىلەر...
 (أَمِنْ هَذَا الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنْ آمَنُوا بِرِزْقِهِ، بَلْ لَجُوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ) ئالە سىزنىڭ، اللە تعالى رىزق بېيرونى
 توقىتىغاندىن سىزنىڭ رىزق بېيە تورغان داتلىڭىز بارمى؟ البتە اللەدان باشقە رىزق بېيىرۇچى ھېچ كەسە
 يوق، بارى كافرلەر قارشولغە ھەمدە ھەقدان يىراق بولۇدەغەنە بولىدىلار... (أَفَمِنْ بَعْضٍ مُكْبَأَلَىٰ وَجْهِهِ

أَهْدَىٰ أَمَّنْ يَمْشَىٰ سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) بولاردان قايسوس توغرى يولده سانالادر : يوز توبدن
يۇرۇچى كىسەلەرسى ، يا توغرى يول اوزره تيگىز يۇرۇچى كىسەلەرسى ؟ البته توغرى يول اوزره بىك
تيگىز يۇرۇچى كىسە توغرى يولده سانالور . يعنى مۇمن ايله كافرنىڭ مثاللىرى شونىڭ كىيىن .
(قُلْ هُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ، قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ) اى محمد آدمىلەرگه ايت
سين : اول الله شوندى ذاتدر سىزگه قۇلاق ، كوزلر هم قىلب بىردى سىز آرزغا شكر قىلمىسىز ؟ دىب
يعنى الله تعالى هر بىر كىشىگه قۇلاق بىردى حق سوزلرنى ايشتو ايچون ، كوز بىردى اللهنىڭ عجب
بولغان اىشلىرىنى قاراد ايچون ، كوكل بىردى ايشتكىن كورگان نرسەلرنى اويلاپ ، خەلقنى تابو ايچون
ايندى بو نعمتلرنىڭ شكرى ، بولارنى شول بىلگولى اورونلار يته توتو ايله بولادر... (قُلْ هُوَ الَّذِي
ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُعْشِرُونَ) ايت سين آدمىلەرگه اى محمد ، اول الله ، شوندى ذاتدر سىزنى
بىردە ياراتتى ، هم سىز اولسنگاندىن سوڭ اول الله تعالى طرفينه قوبار ولاچاقسىز ! (وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا
الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ) كافرلار رسول اللهغه ھەمە مۇمنلەرگه ايتورلار بو (قوبارولو ، عذاب) وعدهسى
قاي زمان بولور ، اگرده سىز اول ايتكان اىشلىرىنى ايتوڭزده راست سوزلى بولساڭىز ؟ دىيۇپ ، (قُلْ إِنَّمَا
الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ) ايت سين اى محمد ، اول وعدهنىڭ قاي وقتىدە ايكان بىلو الله تعالى
قاشتندادر ، اما مېنىم اول وعدهنىڭ وقتىن بىلۇدە اشم يوق ، بلكى مېنىم الله تعالى طرفندىن شوندى
بولچاق اىشلىرىلە آشكارە قورقتو ايچون بىارامش رسولگنەم . (فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ) اول كافرلار وعده ايتولمىش عذاب كونن كورگان زماندە بوزلرى
قارالوب ، رسواي بولورلار . ھەمە شول وقتىدە الله تعالى طرفندىن ايتلور : دىيادە وعده ايتولمىش كون
ھەم عذاب اوشبودر دىيۇپ . (قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِیَ اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ
أَلِيمٍ) ايت سين اى محمد ، اى كافرلار اگرده الله تعالى مېنى ھەمە مېنىم ايله بىرگە بولغان مۇمنلرنى
ھلاک قىلسە يايىسە بىزگە الله تعالى مەرھەمەت ورحمت ايتسە ، بىزگە الله تعالى شولاردىن قايسوسن اشلادە
اىشلار ، لىكن شول وقتىدە اولسنگاندىن سوڭ بولچاق قاتى عذابدىن كافرلارنى كىم جولوب قالور ؟ شونى
اويلاپ بلەسىزى ؟ (قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنَا بِهِ وَعَايَاهُ تُوكَلِّمُنَا، فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) ايت
سين اى محمد ، مېنى سىزنى رحمن بولغان اللهغه ايمان ايتوگە ئندىمىن ، بىز اول رحمنغه ايمان
ايتىڭ ، ھەمە آڭار توكل قىلدىق . ايندى سىز تىز بلورسىز كىمنىڭ آشكارە بولغان آرزغىلە ايكان !
(قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ) ايت سين اى محمد ، اگرده سىزنىڭ چىشمە وقبولاردەغى
سوڭزىرگە سگسە شول وقتىدە سىزدىن قايلارڭىز تولوب ھىمىشە چغوب تورغۇچى سو كىتورە آلور ، شونى
بلەسىزى ؟ البته ھېچ بىر كىمنىڭ قوللارنىدىن كىلماس... بو اورندە سورە ملك ترجمەسى تمام بولدى

الشمس يەنچى نون سورەسى ، مەكەدە ايتكان ايللى ايكى آيت

بربلا ايله آلارنك بايقالارن تمام ييمشلمى جيلولغان باقمه كى ايندوب اوردى. (فَتَنَادُوا مُصْحِبِينَ أَنْ
 اغْدُوا عَلَيَّ حَرْبَكُمْ أَنْ كُنْتُمْ ضَارِبِينَ، فَأَنْطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَفَتُونَ، أَنْ لَا يَنْفُلْتُمْهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ وَغَدُوا
 عَلَى مَرَدِّ قَادِرِينَ) بولار ايرته توروب برسى برسینه فقيرشديلر: ايدمگيز ديزرلك اگر ييمشلمى
 جيمق بولساگز، شجورنغه سويلاشه، سويلاشه بايقاغه كيتديلر. برسى برسینه بزايندى باقمامزغه
 بوگون بر فقيرنيك كرتمهز، آلارنى بايقاغه كرودن طيارمز ديه اويلاندوب كيتديلر. (فَلَمَّا رَأَوْهَا
 قَالُوا إِنَّا لَخَالُونَ، بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ) باروب يترب بايقاقى كورگاج ايتديلر: بو باقما بزنكى دكل بزيولنى
 آداشق، هاى يوق آداشماغانمز بلكى ييمشدن بوش قالغانمز ديوب (قَالَ أَوْسَطُومَ أَنْ أَمْلَ لَكُمْ
 لَوْلَا تَسْبُعُونَ) بولارنك آرالاند عقلاييره كرى ايندى: مين سزگه اينمادمى فقيرلرنى طيونيتكزدن
 قايتوگيز ديوب (قَالُوا سُبْحَانَ رَبَّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ) باروسيه ايتديلر: اى پاك ربمز، بزاووزمز اوزمگه
 ظلم ايتوچيلردن بولدى، (فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ) بولار بعضسى بعضسینه قارشو بولوشوب،
 برسون برسى شلتلى باشلاديلر. (قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ) ايتديلر: نى اوكنچ بزگه، بز
 آرخنلاردان بولدى. (عَسَى رَبَّنَا أَنْ يَبْدِلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ) ايميدر ربمز بزگه ايسكى
 باقمامزدان ياخشيراقنى قايتارسه كبرهك، درستلكه بزرربمز اوزه اخلاص باغلاغوچيلارمز ديسديلر
 (كَذَلِكَ الْعَذَابُ) اللهنك عذابى اوشبو ره وشددر (وَلِلْعَذَابِ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ، لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) اما
 آخرت عذابى بو عذابدنك الوغدر، اگر كافرلر بلور بولسالار. (إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ)
 درستلكده اللهدن قورقوب گناهلردن طيولغان كمسهلر ايچون، ربلى قاشده نعملى جنتلر
 بولغوچيد. (أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ) كافرلر ديمشلىر. اگرده محمد اينكچمه اولساگانس
 صوك قوبارولو بولسه بزدنياداغى كى آنداد، مسلمانلردن گوزلرلك حالده بولورمز ديوب
 شوكار كوره الله تعالى اوشبو آيتنى ايندرش معناس: ثلله بزمسلمانلرنى مجرملر كى قيلورمزى؟
 البته قيلمامز! (مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ) نى عجب سز كافرلر نيندى ره وشلر ايله حكم قيلاسز،
 آخرتده مسلمانلردن گوزل حالده بولورمز ديسز (أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَنْتَرُسُونَ، إِنْ لَكُمْ فِيهِ
 لَمَنْ تَحْكُمُونَ) ثلله سزنك قوللركزده كوكدن ايندرلگان كتاب بارى، شونى اوقوب، اول
 كتابده سزگه، اوزكز تلاگان حكملرگه بيان اينولساگانس؟ (أَمْ لَكُمْ آيْمَانٌ عَلَيْنَا بِالْقُرْآنِ إِلَى
 يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَنْ لَكُمْ لَمَّا تَحْكُمُونَ) ثلله بزدن سزگه بيلرلگان قيامتكچه تارتولاچق وعده بارى،
 سز نى حكم ايتسگيز، شول حكم سونچمه بولورديوب وعك ببردكمى ثلله سزگه؟ البته بزدن موندى وعده
 بيلرلگان يوق! (سَلَامٌ عَلَيْهِمْ بِذَلِكَ زَعِيمٌ) اى محمد صورا سين آخرتده مؤمنلردن آرتق بولاچامز
 ديگان كافرلردن قايسيلرى بوسكمنى اوبلى؟ (أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ، فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ) ثلله
 اول كافرلرنك بو حكملرن بولدره تورغان شريكلى بارى؟ اگر موندى شريكلى بولوده راست بولسالار،
 اول شريكلرن كيتورسنلر. (يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى الشُّهُودِ فَلَا يَسْتَمِعُونَ) شول كونده

الارنىڭ اشارى قاتىلىقى بولور اول كۈنىڭ الارنى سەجىدە قىلغۇچە ئىدەلوردە، الارنىڭ سەجىدە قىلغۇچە كۈچلىرى
 يىتماس (عاشقاً أَبْصَارُهُمْ تَرَفُّعَهُمْ دَلَّةً، وَقَدْ كَانُوا يُفْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالُونَ) الارنى سەجىدەگە ئۇلار:
 كۈزلىرى قاپلانغان حالدا، الارغە غوراف توتاشور، اما سەجىدە قىلغۇچە قوللارنىڭ كىيىمى، لىكىن دىيادە
 ھەم سەلامەت و قىلارنىڭ سەجىدەگە ئۇلارنىڭ بولمىلاردە، آسەن طەكلاماغانلار ايدى، (فَقَرَرْنِي وَمَنْ يُكْتَبُ
 بِهِ الدِّينُ الْحَدِيثُ، سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ) اى مەمەسىن بولارنى ھەمدە قرآننى يالغانغە تۈتۈپىلارنى
 مەنەم ھەمدە قالدر، بىز الارنى سەزىمگەن او يالاماغان ياقىن غەداپكە كىيىمى توشىرىمىز، يەنى سەلامەتلىك
 ھەمدە ھايلىق بىرىمىز، الارنى نەمەت دىيۈپ آلدانۇپ سۈكۈرە غەداپكە ئۇلارگىلر... (وَأَمْلَى لَهُمْ، إِنَّ كَيْدِي
 مَتِينٌ) مەن الارغە مەلت بىرەن مەنەم ھەلەم تازادىر. ھەلە دىگەن الارغە سەلامەتلىك ھەم نەمەت بىرىپ، شولارغە
 آلدانولارى آرقاسىدە غەداپكە كۈزلىرى (أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا قَدْ مَنَعْتَهُمْ مَثْقُلُونَ) ئۇلار سەن مەمەد اول كافرلردىن
 توغرىلىقىغە ئۇلارنىڭ اىچىن يال صراب الارشول تۈلەۋدىن آغرىنىلارمى؟ (أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ)
 يايىسە اول كافرلر قاشىدە غەيىبى بولۇپ بارمى، شول غەيىپ غەزىنە سەنەن اوزلىرى ھەم ايتىكان تىرسەلەن
 كۈچىپ يازالارمى؟ (فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُكِنِّ كَصَاحِبِ الْهَوَىٰ، إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ) ايدى
 سەن اى مەمە، رەببىڭنىڭ ھەمكىنە صەبىقەل! (يەنى كافرلەرگە مەلت بىرىگە) اما يۈنس پەيغەمبەركى
 صەبىر بولماغل، نىكا اول يۈنس پەيغەمبەرىلىق قارىنىدە قايتىۋىلى مالىدە ئىدا ايدى: اى رەبم، مەن اوزىمە
 اوزم ظەلم قىلىم مەنەم غەقىلغەل دىيۈپ. (لَوْلَا أَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ)
 اكرەدە اول يۈنسنىڭ رەببىنىڭ اول يۈنس قە تۈبە نەمەتلى ايرىشما سە ايدى، يۈنس صەرادە قوملىدە،
 اللەنىڭ رەمەتلىرىن مەروم قىلىنغانى حالدا ئاشلانغان بولور ايدى. (اما غەداپكە ياردەمى ايلە تۈبە ايدى)
 (فَأَنبِئْهُ رَبُّهُ فَعَمَلُهُ مِنَ الصَّالِحِينَ) شۇنداق سۈكۈ رەبى آنى يالماقەن ھەم اياسى ايتىدە، ايزگۈ
 قوللارى جەلە سەنەن قىلىدى، (وَأَنْ يَكْذِبُوا لَيَزْلُقُنَّكَ أَبْصَارُهُمْ لَمَّا سَمِعُوا النَّكْرَ وَيَقُولُونَ
 إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ) اول كافرلر سەنەن قرآن آيتلەرن ايشىكان زامانلارندە سەنەن كۈزلىرى ايلە آشار كەك
 بولۇپ قارارلار، ھەمدە بو مەمە جۈلەر دىيۈرلر... (إِنَّ هُوَ الْأَذْكُرُ لِلْعَالَمِينَ) اما اول قرآن مەنەنلىك
 سەبى بولغان تىرسە توكل ھەمكىنە آدمى دىيۈرلر اىچىن بولغان غەظەلر.

نۇن سۈرەسىنىڭ تەرجىمەسى بولۇپ تەمەم بولدى.

آلتىن سەككىزچى ھەققە سۈرەسى، مەككە ايتىكان، ايتىلى ايتى آيت.

بسم الله الرحمن الرحيم

(الْحَاقَّةُ، مَا الْحَاقَّةُ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ) ھەراشنىڭ تۈبەن بىلدە تورغان كۈن، اول كۈن عەجىپ ھەراش
 كۈندىر، اى مەمە سەن اول كۈننى اوزلىگەن ھەمكىنە (كَتَبَتْ نَمُودُ وَعَادَ بِالْقَارَعَةِ) شۇدە ھەم
 عاد قۈى ھەمكىنە قورقۇچى بولغان كۈننى يالغانغە تۈتەلر (فَأَمَّا نَمُودُ فَأَهْلَكُوا بِالنَّارِ) ايدى
 نەمەد قۈى بىك قانى بولغان طاۋش ايلە ھەلاكەت ايتىلەر. (وَأَمَّا عَادُ فَأَهْلَكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ،

سَجَرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا) امساعد قومی اوستلرننک ییدی کیچ و سیکز کون
توتاش بیک قاتی ایسکان هلاک ایتوچی بیلنی ابرکلی اینولوب هلاک قیلندیلر. (فَتَرَى الْقَوْمَ
فِيهَا صُرَعَى كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٌ، فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ) اگر شول وقتده حاضر بولساگز ایدی،
آنداغی قومنی ایچی قوش بولغان خرما تامورلاری کبی بولوب هلاک بولغانلارن کورر ایدگز،
ایندی حاضر آلارنک قالدقلارن کوره سزمی؟ (وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ) فرعون،
هم آندان الک بولغانلر؛ اوشانداق لوط قومی خطا اشلرنی کینوردیلر. (فَعَصَا رَسُولُ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ
أَخَذَةً رَابِيَةً) اول قوملر ربلرینک اوزلرینه یبارگان رسوللرینه قارشولای قیلندیلرده آلارنی ربلری
بیک قاتی توتوایله توتدیک آلاز هلاک بولدیلار. (إِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ، لِنَسْجَلَهَا لَكُمْ
تَذْكَرَةً وَتَعْيِبًا أَدْنَى وَأَعْيَتُ) درستلسکده یزلر صو چیکدن طش تاشقان زمانده سزنی صواوستوند
آغوچی کیمه گه جوکله دک، یعنی طوفان وقتنده مؤمن بولغانلرنی خلاص ایتوب کافر بولغانلرنی صوده
هلاک ایتومز قالغانلرغه و آلردان صوکیلرغه عبرت ایچوند، اول عبرتنی شوندى نرسه لرنی طکلاب
صاقلاغوچی بولغان قولقلر صاقلاب قیامتکده عبرتلنوگه سبب بولسون ایچون کیمه ده مؤمنلرنی صاقلاب
قالدرق دیمک بولادر. (فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ، وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً
فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ، وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ، وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا، وَيَعْمَلُ عَرْشُ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ
يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ يَوْمَئِذٍ تَعْرُضُونَ لَا تُنْفِى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ) ایچان ایکنچی صور ثورلش بولسه، بیرهم تاغلر یوقارد
کوتارلش بولسه، بیر هم تاغلر شول وقتده بارلش بولورلار، ایکسی بریولی تتولورلر. شول کوند
کیلاچک قیامت کیلور، شول کوند کوک ضعیف بولغانی حالده بارلور فرشته لر کوکنک یانلرند بولورلار،
شول فرشته لرنک اوستوند بولغان الله نک عرشنی اول کوند سیگز فرشته کوته رلر، اول کوند حساب اینلو
ایچون عرض ایتولش بولورسز، ای آدمیلر! سزنگ هیچ بریاشرن سرگز اول کوند یاشرن قالماس!
(فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ أَقْرَبُوا كِتَابِيهِ إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيهِ، فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ
فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ، كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا اسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ) ایندی شول کوند حساب
وقتند بره ونک عمل دفتری اوگندان بیرلمش بولسه، بوکشی ایتور: آلوگز، دفترمنی اوقوگز، مین اوبلاغان
ایدم، قاتی حسابن بولنورمن دیوب، بوکشی رضالقلمی بولغان عیش عشرتک الوغ بولغان جنتک بولور،
اول جنتنک ییمشلری آشاغوچیمه یاقون بولوب تورغوچیلارد، اوترغان کشیلرده باصوب تروچیلارده
آش آلاچاق، قولى یتته چاکدر. همه الله تعالی طرفندن اینولور اول جنت اهللرینه: ای هرمتلوقوناقلر!
دنیا داغی اوتکان کونلرده قیلغان عمللرگز مرهمتنده سوکشلی بولغان آشلرنی آشاکز و ایچملکلرنی
ایچکز! دیوب. (وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ، فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيهِ، وَلَمْ أَدْرَمَا حِسَابِيهِ،
يَا لَيْتَهَا كَانَتْ الْقَاضِيَةَ مَا أَغْنَى عَنِّي مَالِيهِ. هَلْكَ عَنِّي سُلْطَانِيهِ،) ایندی بره ونک عمل دفتری صول
یاغندان بیرلمش بولسه، اول کشی ایتور: کاشکی میکا عمل دفترم بیرلگان بولسه ایدی، همه

حسابىنى بىلىگەن بولسام ايدى، ھاي دىيادە وقتىدە ئولم مىنى قوبارلىمى تورغان ايتوب اولتورگان بولسە ايدى، ھاي ھالم بىمان مالومە موئىز قىلمادى، ھەمدە خواجە لغم دەھوئىز قىلمادى. شولاي ايتوب زارلانغاندەك الله تعالى طرفندان ايتلور: توتوگىز شونى بوغاولاگىز سوگىرە جەمىم توغىنە سالوگىز، سوگىرە يەتمىش آرشىنلى زنجىرايلە زنجىرلەگىز! اول دىيادە وقتىدە الوغ بولغان اللهغە ايمان ايتماس بولدى، مسكىنلارنى تەربىيەلەرگە قىزقاس بولدى، ھازىرگى اوروندە آتما بوگىن ھېچ بىر ياردەمچى دوست يوق، ھەمدە قارشولارغە آشاتولا تورغان تەمۇغ اھللىرىنىڭ ھازىر سولارنىڭ باشقە طعامى يوق (فَلَا) اىش كافرلار اويىلاغانچە دىگەن، اولگاندىن سوڭ قوبارلويوق دىگەن بار، ھەم ھەسەد بار! (أَقْسَمُ بِمَا تُبْصِرُونَ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ) مەن سىز كۆرە تورغان نەرسەلەر ايلە ھەمدە سىز كۆرمى تورغان ذاتلەر ايلەدە ئىدەيتەمەن (أَنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ، وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ) دىرىتىلىدەكە اول قرآن ھەرمىلو بولغان رسولنىڭ الله تعالى طرفىدىن كىتورگان سوزىدىر، اما كافرلار اويىلاغانچە شاعر سوزى توگىلەر، شولايەدە آرزىدە اوشاناسىزلىر. (وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ، قَلِيلًا مَّا تَدَّكَّرُونَ) ھەمدە اول قرآن كاهن (كورمىچى) نىڭ سوزىدە دىگەن آرزىدەدە ھەملىنىمىز اى كافرلار! (تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ) اول قرآن بىتون عالمىنىڭ تەربىيەچىسى بولغان الله تعالى نىڭ ايتىدىرىدۇر. (وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ، لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ) اكر دە ھەمدە بىزنىڭ اوستىمىزگە يەنى بىز ايتماگان سوزلردىن بىز سوزىگەن بىز سوزىلەدى دىيە اينسە ايدى، بىز آنى اوك قولدىن توتوب، قىلب نامون كىسوب اولتور ايدىك، آنى شولاي اولتورگاندى سىلردىن ھېچ كىمە آنى ساقلاپ قالا آلماس ايدى. (وَأَنَّهُ لَنَتَذَكَّرُكَ لِلْمُنْتَفِينَ، وَأَنَا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُّكَذِّبِينَ وَأَنَّهُ لَعَسَةَ عَلَى الْكَافِرِينَ، وَأَنَّهُ لَحَقَّ الْيَقِينَ، فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ) دىرىتىلىدەكە اول قرآن، الله دىن قورقۇچىلار اېچون الوغ ھەملىرىدۇر؛ دىرىتىلىدەكە بىز سىزنىڭ آراگىزدە قرآننى يالغانغە توتۇپچىلار بارلىقى بىلەمىز، قىيامەتكە آلارنى جىزا قىلورمىز، دىرىتىلىدەكە اول قرآن قىيامەت كۈنىدە اشانماگان كافرلەرگە ھەسرەتدۇر، چۈنكى اشانغانلارغە الوغ اچىرلار بىرلىگەندە كافرلار قاراپ تورماق، دىنى اول قرآن شەكسىز بولغان ھەق سوزدۇر. ايندى اى ھەمدە الوغ بولغان رىڭنىڭ اسمى كىچىكلىكەن پاكلاغل!

اوشبو اورۇندە الحاقە سورەسى نىڭ تەفسىرى تەمام بولدى.

آلەمىش توقۇنمى مەارج سورەسى، مەكەدە اينگان قىزى دورت آيت.

بسم الله الرحمن الرحيم

(سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ، لِلْكَافِرِينَ، لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ، مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ) كوكلارنىڭ خواجەسى بولغان الله تعالى طرفىدىن كافرلەرگە اينەك عذابنىڭ اينىون بىر سورامىچى كىمە سورادى، اول عذاب اينىگانە آنى بىباروچى، كىرى قاينارا آلوچى كىمە يوقىدۇر. بوعداينىڭ اينىون الله تعالى دىن سورامىچى نەسر بن الحارث دىمىشلىر (تَعْرِجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خُمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ) فرشتەلەر ھەم

جبرائیل (عدم) مقداری ایلی ملک یل قدر بولغان کونده الله تعالى طرفینه آشورلار، (فَاَصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا) ایندی ای عذابنی آشقدوغوش کیمسه سین کورکام بولغان صبرایله صبرقیلغل، آشقماعل، اول عذاب برکونی ایلی ملک یل مقدارنده بولغان قیامت کوننده ایندر، (اِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا وَنَرَاهُ قَرِيبًا) درستلکده اول کافرلر الله نلک وعده ایتکان عذابن یراق صانیلر، اما بز یاقن صانیلر، کیلاچک نرسه نیز کیلور... (يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَمَلِ، وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ، وَلَا يَسْئَلُ حَمِيمٌ حَمِيْمًا، يُبْصِرُونَ، يَوْمَ لَا يُفْتَدِي مِنْ عَذَابٍ بِوَقْتٍ بَنِيهِ، وَصَاحِبَتُهُ وَآخِيهِ وَفَصِيلَتُهُ الَّتِي تُؤْوِيهِ، وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ) کافرلرگه توشهچک عذاب، کورک ار وگان کمش کبی تاولار توتکان جون کبی بولغان کونده توشهچکدر. اول کونده دوست دوستی کوزهتب تانوب تورسالارده برسن برسی صوراماس، چونکه هر برسیده اوز حالی ایله مشغول بولور، اول کونده کافر بولغان کیمسه اول کون نلک عذابندن جولونماقش شولقدر آرزوقیلور، اگر بالالارن بیرب خلاص اینلو ممکن بولسه بالالارن بیرر ایدی، خاتونلرن توغانلرن، برلکده عمر اینکان قوم قبیلهسنی، همه یر یوزنده بولغان کیمسه لردن باروسن بیریک اوزن قوللردونی استار ایدی، (کَلَّا) کافرلرنلک عذابندن قوتلده هیچ بر نرسه لری قبول قیلنماس. (اِنَّهَا لَطَفٌ، نِّزَاقَةٌ لِلشَّوْءِ، تَدْعُو مَنْ أَذْبَرَ وَتَوَلَّى، وَجَمَعَ فَأَوْعَى) اول اوت یالقندر، باش تیریلرن کویدرگوچیدر، اول اوت حلققدان کیری توروب الله نلک طاعتندن یوز دوندرگانلرنی مالنی جیوبک فقیرلرگه بیرمی، اوزیمه گنه صاقلاب تورغان آدم لرنی هلاک قیلور... (اِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا إِذْ أَمْسَهُ الشَّرُّ جَزُوعًا، وَإِذَا مَسَّهُ الْغَيْرُ مَنُوعًا، إِلَّا الْمُسْلِمِينَ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ، وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ، لِلسَّائِلِ وَالْمُعْرُومِ، وَالَّذِينَ يُصَلُّونَ بِيَوْمِ الدِّينِ) درستلکده آدمی حریمس ابتوب یاراتولمش بولدی، شول سببندن بلا ابرشکانه توز مسزلک ایتوچی بولدی، یاخشلق ابرشکانده یعنی بایلغی بولغانده الله یولندان طوچی بولدی، یعنی آدمینلک حریمسلق، توز مسزلک، صارانلق صفتلری طبیعتندندر باری بو صفتلردن قنولادر همیشه نمازنی برده قالدیرمی اوقوچیلر، همه ماللرندن صورامان هم صورامانان فقیرلرگه ده بیلگولی مقدار نفقه بیردچی بولغان کیمسه لر، همه قیامت کونن راست دیوب بلوچیلر، (وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابٍ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ) همه ریلرینلک عذابندن قورقوچیلر (اِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ) درستلکده ریلرینلک عذابلری خلاص بولوی امید ایتولگان نرسه توکلدر (وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ، الْأَعْلَىٰ أَرْوَاحُهُمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ) همه نکاحلی خاتونلرندان یا که مالکدرنده بولغان کنیزه کلرندن باشقهدان نسل قولالرن صاقلارگوچیلر، یعنی زنادن پاک بولغوچیلر، زنا قیلامانده اوز خاتونلری ایله اش قیلو ایچونگنه شلته ایتولماسلر. (فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ) ایندی کمالکم شریعت بوینچه حلال ایتلگان خاتونلردن باشقهنی استمه، یعنی زنا قیلسه، بو صفتلی کشیلر شریعت چینگندن چغوچی آرغیلردر. (وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ) همه شوندی

مؤمنلار قايولارنى امانلىقلىرىنى وعدهلىرىنى تېۋىشقىچە رعايە قىلورلار. صاقلارلار. ھەمدە گواھلىقلارنى تېۋىشقىچە
 اۋۇتۇگۈچىلەر ھەمدە نىماللارنى اۋۇزىرە مەداۋىت ايتۇپ، ۋەقتلىرىدە اۋۇتەگۈچىلەر (اۋۇلۇكك ۋە جَنَاتُ مَكْرَهُونَ)
 بۇ سانالغان صىفىتلەردە بولغان. ۋەئۇلار ئالە تەئالىنىڭ جىننلەردە، مى ۋە ھەرىتىدە بولورلار يەنى جىننلەردە
 ھەرىتىلەنمەش بولورلار. (فَيَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكُمْ مُهْطَعِينَ، عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ) سىنىڭ
 تېۋىرەگەدە جېۋىلشۇپ تۇگارا كلاتۇپ تۇگارا كلاتۇپ اۋۇگەن سولدىن قاراپ تورغۇچى كافىرلەرنىڭ حاللىرى
 عەجىب يىمان حاللىرى. چۈنكى رەسۇل اللە خەلققە ۋە عىۋايتىكانىڭ مەشرىكلەر جېۋىلشۇپ رەسۇل اللەنىڭ سوزىنى تەكلىپلەر
 ايتىدىدە، سوزلىرىدىن ئەقىل ايتۇپ: بولار جىننىڭ كەسەلەردىنە ۋەئۇلارنىڭ كۈلەلەرايدى ھەم ايتەلەرايدى:
 اگەردە ھەمدە ايتىكان سوزى (اۋۇلۇگەندىن مەشرىق قوبارلىق) دەرست بولسە، ئاخىرىدە دىنپادەغى كەبى ايلۇگۈزۈل
 حاللى كەسەلەرى بولالاچاقمۇ دىيۇپ، ايتەلەرايدى شۇنى انكار ايتۇپ اللە تەئالى ايتە (اَيُّطْعُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ
 اَنْ يُدْفَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ) ئالە كافىرلەردىن ھەر بىرى ئەرەمەت اۋۇرنى بولغان جىننىڭ كۈرنى آرزۇ قىلماي؟ (كَلَّا)
 آلارنىڭ ايمان كىتۇرمى تورب جىننى ئەمىد ايتۇلۇرى يىراقلىرى بولمى تورغان اشدۇر... (اِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِّمَّا
 يَعْلَمُونَ) آدمىلەر ھەر بىرىدە نۇتقەدىن ياراتۇلغانلىقىدىن، آلارنىڭ جىننلەرگە كىرۋەلەرىنە ايمان ھەم طاعت
 كىرەك بولادۇر، اما آدمىلەر باشقىچە پەرسى بىرىدىن آرتۇق بولمىدىر شۇنى آڭلاتۇپ اللە تەئالى اۋۇشېۋايتىنى
 ايتىدىرگان مەناسى: دەرستلىككە بىز اول كافىرلەرنىڭ اۋۇزلىرى بىلگەن (نۇتقە)دىن يىراقتىق يەنى باشقىلارنى
 ياراتقان نەرسەدىن يىراقتىق. آدمىلەرنىڭ ۋەئۇلارنىڭ اۋۇزلىرى بوق. (فَلَا) اش كافىرلەر اۋۇلاچاقچە
 دىگەن، جىننىڭ كۈرۈ اۋۇچون دىنپامالى فائىدە بىرىمىس (اَقْسَمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ اِنَّا لَقَادِرُونَ عَلٰى اَنْ
 نُبَيِّنَ لَكُمْ خَبْرًا مِّنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ) مەشرىقلەر ۋە مەغرەپلەرنىڭ رەببى ايلە آتۇپ ايتەن دەرستلىككە بىز اول
 كافىرلەردىن اۋۇگۈرۈك بولغان قوم ايلە آلارنى آلاشۇرۇغە كۈچلەرنى بىنىكۈچىلەر. بىز ھېچقە عاجىز تۇگۈللىمىز...
 (فَنذَرُهمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ، يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْآفَافِ اَتَا هَٰؤُلَاءِ اِلٰى نَجَبٍ
 يُوَفُّوْنَ، خَاسِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهُقُهُمْ ذُلَّةٌ، ذٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ) اى ھەمدە قۇرى سىن اول كافىرلەرنى،
 (ۋەئە قىلىنغان كۈنلىرىنە بارۇپ الاككەنگە قەدى اۋۇزلىرىنىڭ باطللىقلەرنىڭ بوزىنىلەر، دىنپالەرى ايلە
 اۋۇناسونلەر! اول قىيامەت كۈنىدە آلار قەبرىلەرنىڭ چىغۇپ كۈزلىرىن توشۇپ، رسوايلىقىدە بولغانلىرى
 حاللىدە، عبادەت اۋۇچون قۇيۇلغان صىنلارنى يانپىنە يۈگۈرگەنلىرى كەبى آشغۇپ مەشرىق مەيدانىدە بارۇرلار.
 اول كۈن آلارنىڭ پىيغەمبەرلەر آرقىلى ۋەئە ايتۇلمەش كۈنلىرىدۇر.

(اۋۇشېۋا اۋۇرۇندە مەارج سۈرە سىنىڭ تەرجەمە سى تمام بولدى)

(الشمس توقۇنۇشى نوح ھەم سۈرەسى، مەكەدە ايتىكان يىگىرى سىگىز آيت .)

بەد — — — — — اللہ الرحمن الرحيم

(اِنَّا ارْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهِ اَنْ اُنذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابُ الْيَمِّ) قومىنى اۋۇزلىرىنە رىنجىكۈچى عذاب
 كىلىگەنچە مەغلۇنى بىيان ايتۇپ، قەۋل ايتماگاندا اۋۇسلىرىنە كىلەچەك عذابلەر ايلە قورقۇتۇپ اۋۇدەگەل

ديوب، نوحنى اوز قومينه پيغمبر ايتوب يباردك . . (قَالَ يَا قَوْمِ اِنِّ لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ اَنْ اَعْبُدُوا لِلّٰهِ وَاتَّقُوهُ
وَاَطِيعُوْنِى ، يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ اِلَى اَجَلٍ مُّسَمًّى ، اِنْ اَجَلَ اللّٰهُ اِذَا جَاءَ لَا يُؤَخِّرُ ، لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ)
نوح عه پيغمبر بولغاچ قومينه ايتدى : اى قوم ميين سزگه : اللهغه قولق قيلموز ، همد قاروشودان
قورقوز ، ميگا بويون صنوب ايتكان سوزلومنى توتوز ، شولاي بولماگز ، الله تعالى سرنك گناهلرگنى
يارلغار ، دنياده عذاب ايندرمس سزنى اوزاجلرگنزايله اولى توروب هلاك قيلماس ، بلكى عملرگن
بتكانچه دنياده تورورسز ، اگر آغلاساگز الله تعالى نك عملرگه بيلگولسكان چيكلرى برده كيچكماس
ديوب آشكاره ايتوب بلدرتو ايچون يبارلمش رسولكزمن ديدى . (قَالَ رَبِّ اِنِّ دَعَوْتُ قَوْمِ لَيْلًا
وَنَهَارًا ، فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَاۤىَ الْاَفْرَارِ ، وَاِنِّ كَلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لَتَنْفِرْلَهُمْ جَعَلُوا اَصَابِعَهُمْ فِى اُذُنِهِمْ وَاسْتَعْشَوْا نِيَابَهُمْ
وَاصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتَكْبَارًا) حضرت نوح قوم حلقغه اُنك اُنك قومى ايمان كيتورمگاچ ايتدى :
اى ربم ميين قومنى كيچه كوندز حلقغه اُندهدم ، اما مينم اُندهدم آلارغه حلققدان قاچودن باشقه نرسه
بيرمى . اُندهونى آرتدرغان صايون ، مينم اُندهدم آلارغه حلققدان قاچونى آرتدردى ، ميين آلارنى ،
سين گناهلرن يارلقاسون ديه حلقغه اُنكگان چاقه آلاز بارماقلرن قولقلارنك قيلدبلر (مينم سوزمنى
ايشتماس ايچون) همد مينى كورمس ايچون كيوملرى ايله اورتلدبلر ، هميشه كفرلكرند بولدبلر ،
مينم سوزلومنى الوغ تكبرلك ايله تكبرلنب تكللامادبلر (ثُمَّ اِنِّ دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ، ثُمَّ اِنِّ اَعْلَنْتُ لَهُمْ
وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ اسْرَارًا ، فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ اِنَّهٗ كَانَ غَفَّارًا ، يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ، وَيُمْدِدْكُمْ
بِاقْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ اَنْهَارًا) اى ربم موندان صوك ميين آلارنى آشكاره تاوش ايله
اُندهدم ، اُنكان صوك سوزمنى آلارغه آشكاره قيلدم همد چون ياشرنلك ايله ياشرن ايتوب اُندهدم
آلارنى همد ايتدم : گناهلرقى يارلقاغوجى بولغان ربكزدن يارلقانو استهگز ، منه حاضر ياغمور
توقئالدى ، اگر يارلقانو استهگز ، ربكز سزگه تاهچيلرى توتاش بولغان ياغمورنى يبارر ، مال هم
بالالار اياس ايتوب عمر ايتوچيلردن قيلور سزنى ، همد سزگه كوب بافجلار توزر ، همد سرنك
فائدهگزگه بلغالار آغزر ! (مَا لَكُمْ لَا تَرْجُوْنَ لِلّٰهِ وَقَارًا ، وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا) نى بولدى سزگه اى قوم ،
الله نك الوغلغن اويلاز اُنك الوغلغينه كوئل باغلاميسز ، اول الله سزنى برحالدين ايكنچى حالگه
آلماشدره آلماشدره ، شوندى كوزل صورتداغى كش ايتوب بار ايتدى . يعنى اياك الك آزعنه
نطفه صوى بولوب آنالارنك بالالغنه توشكز ، صوكره شونده اويوشقان قان بولوب ، بارا تورا ايت
كيساگى بولوب ، آقرن آقرن تورليمن تورلى حالگه كرب سويلى تورغان گوزال قياقتلى آدمى
برابكز ؟ شول الله نيك الوغلاب ، آغا ايمان كيتورميسز ؟ (اَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللّٰهُ سَبْعَ سَمَٰوَاتٍ
طَبَاقًا ، وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيْهِمْ نُورًا ، وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا) اى كافلر ، سزبرده قاراميسز ، الله تعالى بيلى قات
كوئلر نى قات قات ايتوب يار ايتوب آينى آلارده نور قيلول قوياشنى ياقنيلق بيردچى چراغ قيلغانون كوررايدكز
هم الله تعالى نك كوئلر نى بار ايتوب آلارده كوندز ايچون قوياش كيچلر ايچون آينى نيچوك يار ايتوب يبار ايدكز ؟

(وَاللّٰهُ اَنْبَتَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ نَبَاتًا، ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيْهَا وَيُخْرِجُكُمْ اَخْرَاجًا) الله تعالى سزنی بوردن گوزل بولغان اوستور ايله اوستردی یعنی باش آتاکز آدمنی بوردن یاراتدی، سوکزه سزنی بارگزنیده شول برکه کیوی قایتارر یعنی اولب توفراق بولورسز، سوکزه تاغن سزنی اول بوردن ترگزب چغارر یعنی اولگاندن صوگ قیامت بنگاچ قوبارر. (وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ بِسَاطًا، لَتَسَاطُوا مِنْهَا سُبُلًا فُجَاًا) ای. آدمیلر، الله تعالى یرنی سزگه جایلگان پالاس کیی قیلدی سز اول بوردن بولغان کیلگ بوللارغه کرب برمه ککڑ ایچون، جایلگان پالاس کیی اوستون تیگز ایتوب یاراتدی. بو آیتدن یرنلگ بار تورمش پالاس کیی دورت پچماقلی بولوی آکلانی. چونکه بو آیتده یرنلگ اوستنگنه صفتلانغان. (قَالَ نُوحٌ رَبِّ اَنْهُمْ عَصَوْنِيْ وَاتَّبَعُوْا مِنْ لَّمْ يَزِدْهُ مَالًا وَّلَكَدَّهٗ الْاُخْسَارُ، وَكَرُّوا مَكْرًا كُبَّارًا، وَقَالُوا لَا تَنْتَرُنَّ اَلْمَتَّكُمُ وَلَا تَنْتَرُنَّ وَدًا وَلَا سِرَاعًا وَلَا يَفْثُ وَلَا يَفْثُ وَيَعُوْكَ وَنَسْرًا، وَقَدْ اَضَلُّوْا كَثِيْرًا، وَلَا تَرْدُ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا ضَلَالًا) نوح پیغمبر ایتدی: ای ربم. در سنلکله قوم میکا قارشیدیلر ایارمه دیلر، همک مالی بالالاری ضرردن باشقه نی آرتدومی تورغان کشیلرگه یعنی اوزلرینلگ آزغن پای قوشنانلرینه ایاردیلر، اول قوشنانلر بیک الوغ حیلله ایلله حیلله قیلدیلر. . . هم ایندیلر: سز نوحقه ایارمه کز، هیچ برتکزلرگزی تاشلاما کز همک، ود، سواع، یغوث، یعوق، هم نسر، اسملی صنملرگزنیک تاشلاما کز! دیوب توپانلرگی قومنلگ قوشنانلری قذورتدیلر. آندی قوشنانلر شول صنملر آرقاسندک آدملردن بیک کوبسنی آزدردیلر، ای ربم، ظالملرگه آزغنلقدن باشقه نی آرتدوماغل! دیوب نوح (هم) الله تعالى دن وحی ایلله قومندن موندن صوگ ایمان کینره چک کسمه لر بولاچاق توکللسکی بلسگاچ اوشبودعا ایلله دعا ایتدی. (مِمَّا خَطِيْئَاتُهُمْ اَغْرَقُوْا قَادْحُلُوْا نَارًا، فَلَمْ يَجِدُوْا لَهْمُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَنْصَارًا) نوح پیغمبرنلگ قومی اوزلرینلگ قارشولقلری آرقاسندک طوفان صوبینه غرق اینلدیلرده، اوتقه کیرتمش بولدیلار، شول وقتک آلازغه صنملر فائده بیرمدی، اوزلرن خلاص ایتوده الله دن باشقه هیچ برذات بولشا آلمادی. یعنی الله غه قارشماغان بولسالار، هلاک بولماسلرایدی. صنملرغه قارشودن آلازغه فائده دن باشقه اش بولماس ایدی. بش صنم. بواسلری ایلله سانالغان صنملر آدم (هم) ایلله نوح (هم) آراسندک بولغان اولگان ایزکوصانالمش کسمه لرنلگ صورتلریدر. بو ایزکوصانالغان کسمه لرن تاشدن گوده لی صورتلرن باصاب آلازنی الوغلاو ایچون، صورتلرن اویلرندک، یا عبادتخانه لرنک آصریلرایدی. بارا تورا عبادتخانه لرنک تورددن پایالارمز بولارغه قللق ایتکانلردیه قللق قیلله باشلامش. سوکزه بو صنملر عر بلرگه کوچکان: وددیگانی کلب قبیلله سنک بولغان، سواع همدان قبیلله سنک یغوث مذحجه، یعوق مرادده، هم نسر حمیر قبیلله سنک بولغان. (وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَنْتَر عَلٰی الْاَرْضِ مِنَ الْكَافِرِيْنَ دِيَّارًا، اَنْكَ اِنْ تَذَرَهُمْ يُضِلُّوْا عِبَادَكَ وَلَا يَلْبُدُ اِلَّا فَاَجْرًا كَفَّارًا) تاغن نوح پیغمبر ایتدی: ای ربم، یرده کافرلردن هیچ بر توروجی کسمه نی قالدیرماغای ایدک، چونکه اگر آلردان بر یوزنده ترک کسمه لرنی قالدیرساک، آلاز سینلگ ایوانلی قللارگنی آزددرلار اوزلری صوگند بالالاریده آزددرلار، چونکه آلاز فاجر هم برنجی

درجە قارشو بولغان بالالاردان باشقانى توغرىمىسى ! (رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ، وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ الْاُتْبَارَ) اى رەبم ، سەين مېنى ، ھەمدە آتا-ئانىمى ، اوشانداق مېنىم اويىمە مۇمىن بولۇپ كىرگەنلەرنى ھەمدە ھەر بىر مۇمىن ايدىلەرنى ومۇمىنە خاتۇنلارنى يارلقاب ، ظالملەرگە ھالاكەتلىك باشقانى آرتىدىغانغا ايدىك ! دېمە نوح پېغمبەر دىغا قىلىدى . واقعا طوفان ايله كافر بولغانلار ھالاك بولىدىلار .

(بو اورۇندە نوح سورەسىنىڭ تەرجىمەسى تامام بولىدى .)

(يەشمىشەنچى جىن سورەسى مەكەدە ايتىلغان ، بىگىرىم سىگىز آيت .)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(قُلْ اَدْعَى اِلَى اَنْهَاسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا اِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا يَّهْدِي اِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ ، وَلَنْ نَّشْرِكَ بِرَبِّنَا اَحَدًا ، وَانَّهُ تَعَالَى جَدُّ رَبِّنَا مَا تَخَفُ صَاحِبَةُ وَالدَّتَا) ايت سەين اى ھەمدە ، جىنلەردىن بىرگۈرە مېنىم قرآن آيتلىرى اوقۇغانمىنى تۈگۈلەنلەر ، ھەمدە شۇل ۋاقىتدە ايتىۋىشكانلەر : بىز توغرىلىقىغە كۆرۈندۈرە تورغان ھىكمەت اياسى قرآننى ايشىتىدىك ، ھەمدە اول قرآنغە اشانىدى ، ايتىدى ھېچنە اوزىمىزنىڭ رەببىمىزگە تېلىق سانامامىز . اول رەببىمىزنىڭ قىدرىنى الوغ ھەم كىملىكىدىن يىراق بولىدى ، اول رەببىمىز خاتۇن ھەم بالا اياسى بولمادى دىيۇپ ايتىنلەر ايتكان ، شۇل خېبر مىڭدا اللە تەلى طرفىدىن ۋەھى ايتىۋىلىش بولىدى دىيىكل جىن قومى : جىن نىيىتى قوم ايتكانى بىزگە آچىق بىلىگۈلى تۈگۈل . بەئىز مفسىرلەر : جىن فرشتەلەر كېيى كۆرىمى تورغان گۈدەلى ، ھەمدە آدمىلەر كېيى ايمان ايله مەككە بولغان داتلەر دىيىشلەر ، جىنلەرنىڭ نىيىتى سىقتە بولۇلارى مەلۇم بولماسدە آلار دەپنىڭ كېيى ايمانلى ھەم ايمانلىقلارنى بولۇپ دىيىلى دىيىنسىزلىرى بولغان بىر قوملۇردى . قرآن شەرىفىدە آدمىلەر ايله بىرلىككە اللە تەلى طرفىدىن آلارغادە قۇرغان ھەم طېولار بار . بەئىزلەر : جىن تىنىسز جانلەر دىيىگانلەر . بو تەقدىردە اللە تەلى طرفىدىن ياراتىۋىلىش بىزنىڭ قىلارمىزگە كۈرەچك ياكۈرپ چىققان جانلەر بولۇپدە اھتىمال ھەرنە جىن دىيىگان قوم بارلىغىنە ايمان كىتۈرەمىز . لىكىن آلارنى رەسۇلمۇزدە كۆرمىگان چۈنكى اوتىكان آينىدە جىنلەر آنىڭ سۆزلەرنى تۈگۈلەيدى ، رەسۇل آلارنى كۆرمىگانلىكى آڭلاندى . جىن ايله شىطاننى آيۇرۇق كىرەك . جىن بىزنىڭ كېيى بىرغەپ بولىدى اما شىطان ھەققىدىن يىراق يىمانلىق سىقتىدە بولغان كەسەلدۈردى . قرآنندە بىيان ايتىلگانىگە قاراغاندە آدمىلەردىن جىنلەردىنە بوزۇقلىق اياسى بولغانلىرى بار بولارنىڭ آدمىن بولغانى آدم شىطانى ، جىندىن بولغانى - جىن شىطانى دىيۈلەردى . نَتَاكَ اللّٰهُ تَعَالٰى : « شىطابىن الانس والجن » دىيەش . (وَانَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللّٰهِ شَطَطًا ، وَانَّا لَخِفَتْنَا اَنْ لَّنْ تَقُولَ الْاَنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا) الىگە قىدر بىزنىڭ آرامۇزدە بولغان جىنگىل ھەققىدىن ايلهلىرى اللە تەلى ھەققىدە يالغاننى ايتىمىس دىيۇپ . بو سۆزلەرنى ئىگى جىنگىل ھەققىلەرنىڭ سۆزلەرنە ايله رولىرى ايتچۈن غىر ايتىۋىلىرى يەنى بىز اللەشە يالغاننى سويلاماسلار دىيۇپ آلارغە اوشانغان ايدىك دىيىك .

(وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا، وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا) آدملردن بعض ايرلر جندن بولغان بعض ايرلرگه صيونور بولدىلر . آدهيلر شول صيونولارى ايله جنلردن صيونولامشلىرىنه آزعلىق آرتىدردىلر . اى جنلر : آندى آدهيلر سىزنىڭ اولسگاندن سولك الله تعالى هيچ كىمىدە ترگىزە چك توگك دىوب اوبلاغانوگىز كىي اويلار بولدىلار . بو سوزلر جنلرنىڭ برىسى برىسىنى سويللاشكان سوزلىرىدۇر . آدهيلر سفلرلىنىدە چقرلى اوروئلارغە توشىشكلىرىدە اوشىور روشە صيونلار ايدى : « بو اوروئلنىڭ خواجهسى بولغان جىنگە صيونامىن آندىڭ قومىدىن جىيىكل عقىلىرىنىڭ مىكلا ضرر كىتىرىدىن ، دىوب ايتىلر ايدى . آيتىدەگى صيونودان مراد شول صغودور . (وَأَنَا لَمُسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلْتَأَهِتًا هَرَسًا شَدِيدًا وَشُهْبًا ، وَأَنَّا كُنَّا نَقُودُ مِنْهَا لِقَاعًا دَلَّ السَّمْعَ ، فَمِنْ يَسْتَمِعُ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شَهَابًا مَّصْدًا وَأَنَّا لَأَنذَرِي أَشْرَارِيكَ بِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا) بىز ، جنلر ، كوككە آشونى تلى ايدىك ، اما آندە منو قولومىزدان كىلىمى ايدى ، چوتكە كوككى قوت اياسى صاقچىلار ايله ھمدە اوت اچقىلرى ايله تولوغ تاپدىق . شول سببىدىن منە آلمى ايدىك . بىز اول كوككىن صاقچىسىز اوروئلرنىڭ ، آنداغى خىبرلرنى توگلاو اوروئلرىنىڭ اوتورور بولدىق . بو منب توگلاولرى رسولمىزنىڭ پىغىمىر بولۇدىن لك ايدى . اما حاضر برەو كوككە سوز توگلارىغە منسە ، اوزىن منودن طىبە تورغان اوت اچقىنۇنە اوجىرار . ايدى حاضرندە كوككىن خىبر توگلاودان طىبولدىق . اما طىبو فى اىچوندىر بىردەگىلرگە الله تعالى طرفىدىن ضرر تىلانگاندىنى ، يا كە بىردەگىلرنىڭ رىلرى بو طىبو آرقاسىدە آلارنى توغرىلىقى كوندرونى تىلانگاندىمى ؟ مونسى بىزگە معلوم توگك ! (وَأَنَّا إِنَّا الْصَّالِحُونَ وَمَأْدُونٌ ذَلِكَ ، كُنَّا طَرَائِفَ قَبَدًا ، وَأَنَا ظَنُّنَا أَنَّ لَّنْ نَعْبُدَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ نَعْبُدُهُ هَرَبًا ، وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْمَدَى أَمْنَابِهِ ، فَمِنْ يَوْمٍ بَرَبِهِ فَلَا يَخَافُ بَعْثًا وَلَا رَهَقًا ، وَأَنَّا إِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ ، فَمَنْ أَسْلَمَ قَوْلُكَ تَعَرَّوْا رَشَدًا) ھەك بىزدن اىزگولردە ، اوشانداق بىمانلردە بار ايدى ، بىز بو وقتقەچە تورلى مەھىلردە بولدىق يعنى بىزنىڭ كافرلىرىمىزدە بولدى مؤمنلرىمىزدە بولدى . ھەك بىز اويلى ايدىك بىز بىردە ھالىمىزدە ھەم آندىان قاچىپ كوككە منسا كەدە الله فى عاجىز قىلە آلمابىز دىوب . يعنى الله تعالى نىڭ قدرىتىنە ايمانىز بار ايدى دىمىك بولادۇر . ايدى بىز توغرىلىقنى (قرآننى) اشتىكاج آڭا ايمان ايتىدىك ايدى برەو اوزىنىڭ رىسىنە ايمان كىتورسە اول كىمىسە طىچ بولسۇن ، آندى اىزگو عمللرى كىمىتولمىس ھەكە باوزلىقلىرى آرتىدرا ماس . ھەكە بىزنىڭ آرامىزدان مسامانلار باردۇر ، ھەكە ھىقلىقدان چىققانلردە باردۇر . ايدى مسلمان بولغانلىرىمىز توغرىلىقنى تىكشردىلر ھەم تاپدىلار . (وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ، وَأَن لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَّاءً غَدَقًا لَّنَفْتَنَهُمْ فِيهِ ، وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا) اما ھىقلىقدان بىراق بولغانلىر جەھنمگە اوتون بولوب اورلىدىلر . اكردە اول جنلر اسلام بولدىك پورسەلر البتە آلارنى كوپ بولغان صو ايله صوغارر ايدىك ، آلارنىڭ شول نىمىتكە شكر قىلوالارن قىلماولارن صناو اىچون . ايدى برەو رىسىنىڭ دىكىدىن (قرآن) دن يوزدوندوسە ، رىسى آنى آغرىق اياسى بولغان ھەدايكە كرتور . (وَأَنَّ

الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ، وَانَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا (عبادت اورنلری هر برسیدک الله تعالی تکبیر، شولای بولسه اول اورنلارده اللهغه عبادتکه هیچ کمشی قاتشدرماگز! یعنی تصاری ایله یهود اوزلرینلک عبادتخانه لرینه باردقلرنده اللهغه تیکداش ایبتوب پوتلارن قاتوشدرالار ایدی . الله نلک قلی محمد (عم) خرما آغاچی ایچنده اللهغه عبادت قیلغانده، قرآنی توکلاو ایچون جنلر طغزلانوشوب کیلوب خرما آغاچی تیره سنده تور دیلار. (قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا) ایت سین ای محمد، من ربه عبادت قیلان، اما آخا هیچ بر تیکداش توتما یمن، ایت ای محمد، مین سرگه ضررده کیتوره آلمین همه توغریلقه بیر آلمین. (قُلْ إِنِّي لَنْ يُغَيِّرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ ، وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ، الْأَبْلَغَا مِنَ اللَّهِ وَرَسُولَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ، حَتَّى إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْئَلُونَ مَنْ أَضَعُ نَاصِرًا وَقَلَّ عَدَدًا) ایت سین ای محمد، اگرده الله تعالی میکا ضرر فی تلاسه، شول وقتده مینی الله دان هیچ کم جلوب آلاالماس، همه اول الله دان باشقه صیونا تورغان اورونده تابام، مین الله تعه طرفندان سرنلک ایچون، الله نلک مکملرن دخی لرن ابرشدرودن باشقه نرسه فی بولدر آلمیم. هر بر یاغشی لق ویمانلقار الله تعالی نلک ایرکنده در. برکش اللهغه همه آنلک رسولینه قارشولق قیلسه، اول کشیگه منگولک بولغان جهنم اوطی بولغوچیدر. اول کافرلر، وعد قیلغان نرسه فی کورگانگه چه شول کفرلرنده تورورلار، ایندی قایچان وعد قیلنمش (بدر صوغشی) فی کورسه لر، آلارشول وقتده کمنلک بولوشوچیس ضعیف وکملر سان یوزننن آز ایکانن بلورلر. (قُلْ أَنْ أَدْرِي أَقْرَبُ مَا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا) ایت سین ای محمد، اول وعد قیلغان نرسه قایچان بلور؟ دیوب صورغان مشرک لره : مین بلیم سز وعد قیلغان نرسه باقندرمی، یایسه ربم، اول وعد قیلنمش نرسه گه اوزون مدت باصارمی؟ دیوب، (عَالَمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهَرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ، الْأَمِنْ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ رَحَدًا ، لِيَعْلَمَ أَنَّ قَدَّ ابْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَجْنَى كُلِّ شَيْءٍ عَدَدًا) اول الله تعالی غیبلر فی بلگوچیدر اما اوزینه نلک رسوللرنن غیبی بلدر وگه راض بولغانونن باشقاسینه غیبی بلدر تماس، غیب علمنی الله تعالی بلدر توگه راض بولغان رسولینه گنه بلدر تور، چونکه اول رسولینه الله تعالی آلدندان هم آرتوندان (ربلرینلک یبارگان نرسه لرن ابرشدرگانلگنی بلمک ایچون صافچیلر بیلگولدی، همه اوزی اول رسوللرنلک قاشلارنده بولغان نرسه لرنده بلدر، دخی هر بر نرسه فی بره ملب بلدر.

غیب علمی : غیب علملری آراسنده الله تعالی دن باشقه ذات بله آلمی تورغانلری بار. اما هر کم بله آلاساده بعض عالم کمه لر علم آراسنده بله آلاتورغانلری بار. بوصوگشنی بلومکن. هم مونی بلوچی شریعت قاشنده سوزی مقبول بولادر. مثلاً علم نجوم ایله یاغور بولاچاقنی، آی قویاش تونولاچاقنی آلدان بلوچیلر بار. هم ساعتی ایله حنی مینوقی ایله وقتنده توغری کیتوره لر. ایندی

رسولنى بىاردم مېن سزگە، نىزاك فرعونگە بىر رسول بىارگان ايدىمىدە، فرعون شول رسولگە قارشولۇق قىلىدىكەن، بىز اول فرعوننى بىك قاتى توتۇرلە توتۇپ ھلاك قىلغان ايدىك. يعنى ايندى اى مكە خلىقى مېن سزگە محمدنى رسول ايتۇپ بىاردم، اگردە موسى گە اشاتماغان و آقا قار و شقان فرعون كى رسولگە قار و شسا كىز سزگە دە عذاب بولور. (فَكَيْفَ تَقُولُ أَنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا السَّمَاءُ مَنفُطَةٌ بِهِ، كَان وَعْدُهُ مَفْعُولًا) ايندى اى كافىرلار اگردە شول كافىرلىككە تۇرسا كىز چىدى آلماي، قاتىلىقى سېيلى كوك يارلاقت ھىدە ياش بالالارنى قارت قىلاچاق كۈندە اوز كىزنى عذابىن نېچك صاقلارسىز، بۈكۈنكى بولاچاقى ايله الله تعالى وعدە ايتكان، اول وعدە اينكان نرسە لىر البتە اشلانلەچك ! (أَنْ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ، فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا) بوقورقنچىلى وعدە لىرى بىان ايتكان آيتلر وعظىمىر، بىركىش بولار ايله وعظانلىرى رېسى طرفىنە ھىقلى بولون تۇتار، يعنى بۈكۈنلەردە بولاچاق عذاب وعدە لىرىنە اوشانۇپ الله تعالى گە باقىن بولۇغە سېب بولغان تىقوالك بولىنە كىرسون ! (أَنْ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنُصْفَهُ وَثُلُثُهِ وَطَائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ، وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ، عِلْمَ أَنْ لَنْ تُحْصَوْهُ فِتَابَ عَلَيْكُمْ، فَأَقْرَأُوا مَاتِيسَرُ مِنَ الْقُرْآنِ) ايندى الله تعالى رسول اللهغە ھىدە صعايىلرىنە باشە، كىچىنك ايلك آزى اوچىن بىرن اوياغ تورونى فرض ايتكان ايدى، لىكن مسلمانلر كىچىنك اوچىن بىرن آيورا تورغان (وقت كورساتە تورغان) قىلالارى بولما دىقن اوچىن بىرىن كىم بولور دىو تاكفاچە نزلەنۇپ قرآن اوقۇپ اوطرالار ايدى، ھى تىزلىرى چىلەنۇپ شىلەنۇپ بىتە ايندى شوندىن سولك الله تعالى اوشىو آينى ايندىردى معناسى: اى محمد سىن ھى سىنك ايله بىرگە بولغان مۇمنلر جماعتى كىچىنك اويچ الىشىدىن ابكى الشى قىردىن آزاراق، ھى كىچىنك يارىتىنى ھىدە كىچىنك اوچىن بىرن اوياغ تورۇڭنى سىنك رىك بىلەدر. ھىدە سىنك كىچىنك بولكشون آيرىب ساعىتە بىلە آلماڭنى بىلى ھى سىزنى بو آغرىقتىن خلاص ايتو ايچون كىچىنك بىلىگۈلى الىشون اوياغ تورونى فرض ايتۇد قايىدى ايندى سىز ھىزەر كىچىدە اوز كىزگە جىنگل بولغان قىر قراندان آيتلر اوقۇڭزدە شونك ايله اوسىڭزدىن فرض تۇشەر اوچىن بىرن ھى يارىتىندە اوياغ تورو ايله كچلانما سىزدى. (عِلْمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضًى وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَأَقْرَأُوا مَاتِيسَرُ مِنْهُ) سىزنىڭ آراڭزدە بىعضلر آغرىولار، وبىعضلر كىسب ھى سودا ايچون بىردە مسافرلىك ايتارلر، تاغىن بىر تورلىلرى الله يولىندە صوغشوب يوررلر، الله تعالى سىزدى شوندى كىسەلر بارلىغى بىلىدە سىزدى كىچىنك بىلىگۈلى الىشىن اوياغ تورو آغرىغىن كوتەردىدە، قراندان اوز كىز ايچون جىنگل بولغان قىردىن اوقۇڭزدە دىبە فرمان ايندى (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا، وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا، وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) ايندى بۈكۈچى اوياغ تورولار مسافر، صوغشچى وكىسەلگى وخستە كىسەلر ايچون آغرىقلى بولدىقدان الله تعالى فرمان ايتەدر: اى مۇمنلر، سىز نمازنى اوتەڭز! دىغىدە فرض ايتولگان زكاتنى بىر كىز، ھىدە الله تعالى نك فقير بىندە لىرىنە زكاتىن باشە

صدقه لارده بېرىڭز، اوزڭز سلامت وقتىدە فقيرلارگە نفقه بېرىۋېتى بولۇڭز اوزڭز اولىگاندىن صوڭ بېرىۋېتى
 قاراغانىدە اوزڭزنىڭ سلامت وقتىڭىزدە اوزڭزگە آلدان بارىپ تورىۋېتى ايزگولك خزىنىھسى سىزنىڭ
 ايچون اللە تعالى قاشىنىدە ايزگوراك مەلۇب يۈزىدىن الوغراقىدە. دىخىدە اللەغە گناھلارڭىزدان يارلقانور
 استىڭىز، درستلىكىدە اللە تعالى گناھلارنى يارلقانورچى ھەمدە خەلقىنى مەرمەت اينوچىسىدە اوشبو آيتلار
 ايله نمازنىڭ فرض ايتولوى حق بولۇپ، شۇنداق صوڭ مۇمىنلار بىش وقت نماز اوقى باشلايدىلار.
 بواوروندى مەزل سورەسىنىڭ تەرجىمەسى تمام بولدى.

يەمەش دورىتىچى مەنىدە سورەسى مەكەدە اينىغان ايللى آلتى آيت.

بسم الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ، قُمْ فَأَنْذِرْ، وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ، وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ، وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ، وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ، وَلِرَبِّكَ
 فَاصْبِرْ) اى پەيغەمبەرلىك كىيىمى ايله تورلىش رسول، توردە مەكە خەلقنى قبول ايتماسەڭىز اللە تەئە سىزنى
 قىيامىدە عذاب قىلور دېيەر خەلققە ئىدەڭل، ھەمدە رەببىڭ اللە تەئەنى تىكىداشلى بولۇدان پاكلاپ
 الوغلاغل ھەمدە كىيىمىڭنى پاك قىلغل، عربىلرنىڭ كىيىملىرى بىردىن سورەلە تورغان اوزون بولۇقدان
 بىعضار وئىيابك فطەرگە بىردىن سورەلە تورغان نىجاستىدىن ساقلاىو مەكەن بولماغان اوزون كىيىمىڭنى قىسقا
 قىلغل دېيەر تەفسىر اينىغانلار. سىلارغە تابىنۇنى بۇتونلاى تاشلاغل، يەنى خەلقنى سىغە تابىنۇدان طيغل،
 بىرەڭگە بىرنەرسە ھەبە قىلۇپ ئىندان آرتىراق نەرسە آلوامىدىنى تاشلاغل، ھەمدە رەببىڭنىڭ امرلرن
 اورۇننە كىتورۇدە توزملى بول! (فَاذْأَنْتَرُ فِي الثَّقُورِ، فَنُذِّلُكَ يَوْمَئِذٍ عَسِيرٌ، عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ،
 ذُرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا، وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا، وَبَنِينَ شُهُودًا وَمَهَنَةً لَّهُ تُمَهِّدًا تَمْ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ) قىچان سورغە
 ارلىش بولاسە، بوصور ارلىگان كۈن كافرلار ايچون جىنگىل بولماغان، آغر بىر كۈندە اى محمد، مەين
 يالغۇز ھالەتە يوقىدىن بارايتىكان كەسە (وَلَيْدُنْ مُغِيرَةٌ) نى مەينىم ايركە تاشلا، مەين آنى بارايتىدىم آڭا كۈپ
 مال بېرىدىم، اوزىنىڭ يانۇندە مەكەدە بىرگە تورا تورغان بالالار بېرىدىم، ھەم آڭا خوجالىق ودرجەلەر بېرىدىم.
 مال، بالالار ودرجەلەر بېرىگاندىن صوڭدە مەينىم آڭا مال آرتىدۇمىنى آرزو ايتەدۇر. بېرىگانە شەر
 قىلىمىدۇر. (كَلَّا) اما مەين آڭا ھېچدە آرتىدىمام. (أَنَّهُ كَانَ لَآيَاتِنَا عَنِيْدًا) درستلىكىدە اول وليد بىزنىڭ
 قرآن آيتلارمىزگە قارشى بولدى (سَأَرْهَقُهُ صُعُودًا) آنى مەين كىلاچا كە مەنى آغر بولغان اورۇنغە مەنوا ايله
 كۈچلەرمەن. (أَنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ فَقَتَلَ كَيْفَ قَدَّرَ، ثُمَّ قَتَلَ كَيْفَ قَدَّرَ، ثُمَّ نَظَرَ، ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ، ثُمَّ أَدْبَرَ
 وَاسْتَكْبَرَ) اول وليد اوزلىگىدىن قرآن ھەقىدە اوبىلانىوب ساتاشىدى، ھەمدە اوزلىگىدىن قرآن ھەقىدە،
 ئىللە نەينىدى افتىرالر ايتۇنى اوبىلادى، شۇنداق صوڭ اللە تعالى طرفىدىن اوبىلاغان ھالى رەۋشندە لعنت
 ايتىلدى. صوڭرە بىنەدە شول اوبىلاغان خىيالى ھالىدە لعنت ايتىلدى. صوڭرە قومىنە قارادى، صوڭرە
 چىراين سەندى، تۇپلى كۈكلى ياشلى بولدى، صوڭرە ايمان كىتورۇدىن يوزدۇندۇردى ھەمدە تەكبىرلىندى.
 وليدنىڭ بو صۇفىلارغە كەردى اللە تعالىنىڭ كلامى بولغان قرآن شەرىف اينە باشلاغاچدۇر، رسولمۇز آنى

آينار اوقوب دینگه آنده گان وقتند در . . . بعض آيتلرنی ايشنگانده كوكلی اوزگالاندرب اشانمق
 نيتی كوكلنه كرركی بولا ایدی . . . لکن الله تعالی هدايت نصیب اينما گاج توغانی ابو جهل ابله
 ابكاوی برکيگاشده بولمشار . . . صوگوه قومينه قاراغان حالده قرآنی شعر رسولی شاعر، با مجنون
 ديگان سوزلری يالغان بولوی. رسول الله ده آندی صفت بولماوی قومينه ده بلنگاج قومينه فاراب (فَقَالَ
 اِنْ هَذَا اِلَّا سَعْرٌ يُؤْتَرُ، اِنْ هَذَا اِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ) دیدی معناسی : بو محمد اوقی تورغان نرسه بيك تيز
 اثر بيره تورغان سهردر، همك بوبرده باشقه نرسه توگلدر بلسكه آدمی سوزيدر ديمك . . . (سَأُصْلِيه
 سَقْرًا، وَمَا اَدْرَاكَ مَا سَقَرٌ، لَا تُتَّبِعْنِي وَلَا تَنْفَرُ، لِرَاحَةِ اللَّبَشْرِ، عَائِمَاتُ سَعَةٍ عَشْرًا) مين اول وليدنی قيامتك سقر
 تموغسينه كرتن، اول سقراي محمد سيمكا بلوی ممكن بولماغان قورقنچلی برتموغدر، اول سقراوزينه
 كرگان كمسه نك هيچ براعضاسنی قالدرماس ياندرر كويدرر، تننگ طشقی تيريلرن قارالتور اول
 سقرده اون توقوز زبانی فرشته لری باردر. يعنی مين اول وليدنی شوندى قانی عذابلی تموغه كرتن
 ديگان سوزدر. (وَمَا جَعَلْنَا اَصْعَابَ النَّارِ، اِلَّا مَلَأْنَاهُ، وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمُ الْاَفْتِنَةَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ
 الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا اِيْمَانًا وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلَيَقُولَ
 الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا اَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا، كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن
 يَشَاءُ، وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ اِلَّا هُوَ، وَمَا هِيَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ) همده تموغاغی باشقلرنی فرشته لردن
 قيلدق، آلارنى اون توقوز قيلماقلغمز كتاب ايه لری بولغان يهودلر رسول الله نك پيغمبرلرگن راست
 بلسونلر ايچون، چونكه تورانده اون توقوزديه بيان اينلنگان، قرآنده شولای بولغاچ يهودلر قرآن نك
 الله تعالى دن اينگانينه اشانولار . ايندى ايمانلى كمسه لر بو فرشته لرنك صانن بياننى ايشتوب
 ايمانلاری آرتسن ايچون كافرلرگه فتنه ايچون، يعنی قارشوب عذابلری آرتوغه سبب بولو ايچون،
 همك كتاب ايدلری اوشانداق مؤمنلر شيك قيلماسنلر ايچون، همك كوكللرنك منافقلى بولغان كمسه لر
 ابله كافرلر ايتسونلر ايچون الله تعالى موندى كيلشسر مثلدن فی نرسه تلادی ايكان؟ ديوب بوسوزنى
 الله تعالى اينده مى صوگ ديگان كبی، اوزلرنجه خورلاولاريدر. اوشوره وشده الله تعالى آزغنلقنى
 تلاگان كمسه نى آزددر، همده توغريلقنى تلاگان كمسه نى توغريلقغه كونددر. ای محمد، سينك
 ربك نك خلقن هيچ كم بلمس بارى الله تعالى اوزيگنه بلور. بو سوره ده سويلانمش حكملر آدميلرگه
 وعظدر. يعنی سقر تموغسى آنك بولغان زبانی فرشته لری وباشقه حكمنلر هر برسیده عقللى كمسه نى
 حق بولغه كوندره چاكددر. اما كافرلر بو حكمنلرنی فائده سزويالغان صانيلر (كَلَّا) اش كافرلر اوبلاغانچه
 توگل، يعنی الله تعالى قرآنده وعده ايتكان نرسه لر هر برسیده بولاچاقددر. (وَالْقَمَرُ، وَاللَّيْلُ اِذَا دُبِّرَ،
 وَالصُّبْحُ اِذَا اَسْفَرَ، اِنِّهَا لَآهْدَى الْكُبْرَ، نَذِيرًا لِلْبَشَرِ لَمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ اَنْ يَتَقَدَّمَ اَوْ يَتَأَخَّرَ) آي برله
 آنط اينه من، همك كيچ برله آنط اينه من قيچان اول كيچ كينمه، همك تاك برله آنط اينه من قيچان
 اول تاك يافتورسه، شول اينلنگان نرسه لر ابله آنط اينه من درسنللكه اول سقر تموغسى البته الوغ

بالاردن برسیدر. بوسقر نموغسی آدم بالاسینی قورقتماق ایچونددر، سزلردن ایمان ایتوب
 آلدیه بولونی تلاگان کیمسه لرگه یاکه کفرده قالب آرتیه بولونی تلاگان کیمسه لرگه بوسقر
 قورقنچی نرسه در. (کُلْ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةً ، اِلَّا اَصْعَابُ الْيَمِيْنِ فِيْ جَنّٰتٍ ، يَتَسَاءَلُوْنَ
 عَنِ الْمُجْرِمِيْنَ . مَا سَلَكَكُمْ فِيْ سَقَرٍ ، ثَالِثًا لَّمْ يَكُنْ لَّكُمْ مِنَ الْمُضْلِيْنَ ، وَلَمْ يَكُنْ لَّكُمْ نُطْعَمُ الْمُسْكِيْنَ ، وَكُنَّا نَخْرُصُ
 مَعَ الْخَافِضِيْنَ ، وَكُنَّا نُكْذِبُ بِيَوْمِ الدِّيْنِ ، حَتّٰى اَتَانَا الْيَقِيْنُ) هر بر کشی اوزینک ایشلاگان ایش
 سبیلی الله تعالی قاشنده توتقون بولور. باری مؤمنلرگنه جنتلرده بولوب توتقنده بولماسلار، گناهلری
 مؤمنلرگناهلری قدر عذاب ایتلوب کافرلرنک حاللرندن صوراشوب: ای کافرلر فی نرسه کرتدی سزنی
 سقر تموغسینه دیورلر کافرلر ایتورلر: بز نماز او قوجیلر جمعه سندن بولماق، همه فقیرلر فی طعاملنددر
 بولماق، همه باطلغه چوموچیلر ایله برگه باطلغه چومدق حلقندن باش تارتدق. همه قیامت کوننی
 یالغانغه توتار بولدی، اولم یا قالارمزدن توتقانه قدر شول قباحنلرگمزد بولدی. اولم کیلگاج بلامک
 اما اش اوتکان ایدی. (فَمَا تَتَّبِعُهُمْ شَفَاعَةُ الشّٰفَعِيْنَ ، فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّنْذِرَةِ مُعْرِضِيْنَ كَانَتْهُمْ حُمْرُ مُسْتَنْفَرَةٍ ،
 فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ، بَلْ يُرِيْدُ كُلُّ اَمْرٍ مِنْهُمْ اَنْ يُّوْتٰى صُحُفًا مُّنَشَّرَةً) اول کافرلرگه شفاعت قیلوچیلرینک
 شفاعت لریده فائده بیرمس (یعنی آلا رغه شفاعت قیلوچی بولماس) فی نرسه فائده ایتدیلر آلا ر،
 آرسلاندن قاققان ایشاکلر کیمی حق بولغان قرآن ایله وعظلانودن قاقوب؟ پیغمبرلری حلقغه اُنلک گاج
 آلا ردن هر برسید: برگه الله دن اوزمزا و قورا یچون کتاب کیتیرگانگه قدر بزا ایمان ایتیمیز سیکا دیوب،
 الله تعالی طرفندن ایندیرگان قرآننی قبول اینمی، اوزلرینه کتاب ایندردونی صورادیلر. (کَلَّا) کافرلر
 تلا گانچه توکل اش! (بَلْ لَا يَخَافُوْنَ الْاٰخِرَةَ) آلا رنک قرآن ایله وعظلانودن باش تارتولاری اوزلرینه
 تلاگان کنابلری ایندیرلرگاندن توکل، بلسکه آلا ر آخرت عذابندن قورقمیلر ایدی، شول سببدن
 قرآن ایله وعظلانودن باش تارتدیلر (کَلَّا) قرآن شریف باش تارتولا تورغان نرسه توکل (اِنَّهُ
 تَنْذِرَةٌ ، فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ وَمَا يَنْكُرُوْنَ اِلَّا اَنْ يَّشَاءَ اللّٰهُ ، هُوَ اَهْلُ التَّقْوٰى وَاَهْلُ الْاَمْفَرَةِ) درستلسکده اول
 قرآن وعظدر، برهو آنک ایله وعظلانونی تلاسه، آنک ایله وعظلانور؛ اما آنک ایله هر کیم وعظلمه
 آلماس مگر الله تعالی وعظملولرن تلاگان کیمسه لرگنه وعظملنورلر، اول الله تعالی قورقولوغه فرمانن
 توتولوغه همه طیغانلرندن طیلولوغه تیوش بولغان ذاتدر، همه قیللرندن اوزندن قورققانلرینک
 گناهلرینی یارلقاو اهلیدر.

بو اورنده مدثر سوره سی نک ترجمه سی تمام بولدی.

(یتیش بشنچی قیامه سوره سی مکده ایتگان قرق آیت .)

بسم الله الرحمن الرحيم

(لَا اَقْسَمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَلَا اَقْسَمُ بِالنَّفْسِ الْلَّوْمَةِ) اش کافرلر او یلا گانچه توکل، اولگاندن صوگ هر بر
 بند قوبار ولا چاق، بعث بولونی بیان ایچون قیامت کونی ایله همه قیامت: هر کمنکده نفسلرن

[illegible]

ديوشلار، لىكن اول كىمى دىياغه كىزى قاينارلاماس، بىلكى بوشى رىسى الله تعالى طرفىنە سىلامىش بولور. (فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّى، وَلَكِنْ كَذَبَ وَتَوَلَّى، ثُمَّ ذَهَبَ إِلَى أَهْلِهِ يَمْتَطِئُ، أَوَّلَى لَكَ فَآوَلَى، ثُمَّ أَوَّلَى لَكَ فَآوَلَى) اولىگاندن صوڭ قوبارلام دىيوب اويلاغان كىش اشانوى تىوشلى نىرسىلەرگە اشانمادى، ھەمدە فرض نىمارلارنى اوقومادى، قايا اول اشانو ھەم اوقۇ، بىلكى بارىن يالغانغە توتوب فرض عبادىتلاردىن يوز دوندردى، اويندە اھلى يانينە قايتقاندىە تىكىرلىنىپ، اوزىنە اوزى ايسى كىتوب آتلا بولدى. اى كىش! قاينغۇ صوڭىدىە قاينغۇ سىڭا، موندان صوڭىدىە قاينغۇ صوڭىدىە قاينغۇ!! (أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى أَلَمْ يَكُنْ نُطْقًا مِنْ مَنًى يُمْنَى، ثُمَّ كَانَ عِلْقَةً فُخْلًا فَخُلِقَ فُسُؤًى، فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يُعْطِيَ الْمَوْتَى) كىش اولىگاندن صوڭ بوش قالدىرلامىش بولور دىيوب اويلىمى؟ ايكان. يعنى الله تعالى آنى ياكادان توزك ايتوب يىاراتا آلاماس دىيوب اويلى، لىكن بىو فكىرى انساننىڭ نادانلىقىدىن ئىقتە، چونكىە اول انسان آتالار آرقاسىدىن آتالار كوكىرەگىدىن اينە تورغان صو بولوبىدە، شوندىان صوڭ اويوشقان قان بولدى. آندان صوڭ الله تعالى آنى آدم قىياڭلى ايتوب تىگىز ايتوب ياراتىدى. ايندى بىرتورلى نطفەدىن ايرىقىز بالا قلوغە كچى بىنگان الله تعالى نىڭ اولىگاندن صوڭ اولكىرنى ترگىزىرگە كچى بىنماسىمۇ؟ ألبىنە بىتار، ھەم بىردە شىكىز اول قادر بولغان الله تعالى نىڭ اولكىرنى ترگىزىرگە كچى بىتار.

(بو اوروندىە قىامە سورەسىنىڭ ترجمەسى تمام بولدى)

(بىتمىش آلتىنچى انسان سورەسى، مكدەدە اينىگان اوتوز بىر آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا) تحقيق آدم لىرنىڭ اولگىسى «آدم» اوزى رىبنە زىماندىن بىر وقت كىلىدى، اول وقتىە آدم تىللردە يورتلە تورغان (آدملىك صفتى) بولغان نىرسە توگىل ايدى. (إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا، إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَ وَأَغْلَاقًا وَسَعِيرًا) درستلىكىدە بىز آدمنى ابرصوى ايله خاتون صوندان قاتوشقان نطفەدىن ياراتىدىق، شول آدمنى صىنارمىز تورلى فرمان ھەم طىولار ايله. ھەمدە آنى ايشىتۇچى كوردۇچى قىلىدىق درستلىكىدە بىز اول آدمنى پىيغىمىرلىر بىبارب توغرى بولغە ئىندەدىك، شوندىان صوڭ اول آدمى تىلاسە مۇمن بولا يا كافر بولادىر. تىلاسە قايسى بولسۇن، لىكن كافرلىر ايجون زىچىرلىر ھەم تىيمىر بوغاولور، قىزدوردۇچى اوتلار حاضىرلەدىك. (إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا، عَيْنًا يُشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا، يُوفُونَ بِالْغَدْرِ بِأَلْفِ أَلْفٍ وَهُمْ لَا يَخْفُونَ يَوْمَ كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا) ايزگو كىشىلەر، جىنىندە طىبىعتى كافر بولغان چىشمەدىن تولتورلغان كاسەدىن اچىرلىر... اول چىشمەدىن الله تعالى نىڭ سوبىكى قۇللارى اچىرلىر، اول قۇللار شول چىشمەنى تىلاگان اورونلارغە آغزورلار. بو قۇللار بورىقلارغە نى سىبىلى ايرىشدىلەر، شونى بىيان ايتوب الله تعالى ايتەدىر بولار دىيادە وقتلىرىنىە واجب بولغان نىرسىلەرنى

تمام بىرىنچە كىتور بولدىلار، ھەمدە قورقۇنچى تارالغان قىيامەت كۈنىدىن قورقار بولدىلار. (وَيُطْعَمُونَ
الطَّعَامَ عَلَىٰ حَبِّهِمْ مَسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا، إِنَّمَا نَطْعِمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَنُرِيدَ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا، إِنَّا نَقَاتُ مِنْ
رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا) ھەمدە چىن ھىتلىرىدىن مەسكىن، يەتيم ھەمدە توتقۇنلارنى نەققە لىندىرلىرى. ھەمدە
نەققە آيتىغاندە ايتورلىر: بىز سىزنى اللە رضالى ايجون طعملىرىمىز، اما سىزدىن قارشوغە بىر ايرگولك
ھەمدە ماقتاوا اميد ايتوب نەققە لىندىرىمىز ھەمدە يوزلىر بىك قاتى چىنقلانا تورغان كۈندە رەبىزدىن قورقامىز
ديوب. (فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا) اللە تعالى آلارنى اول كۈننىڭ يمانلىقىدىن
ساقلار، ھەمدە آلارغە يوز ياقىتلىغى وكۈل شادلىغى بىرلىر. (وَجَزَاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا، مُتَكَبِّينَ
فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ، لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا، وَذَانِيقَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلَّتْ أَلْفُ طُفُوفُهَا تَفْلِيلًا) اللە تعالى
موندى كەسەللىرى دىيادە قىلغان عمللىرى ايجون قوياش اسسىلگى ھەمدە سالقلىق بولغان، تلاكىان
اوروندە يىمىرلىر تولغان جەننە كىرەك جفاك كىوملىر كىگىزب دىوانلردە اوتورتو ايله جزا
بىرلىر اول جەننە آلار يىمش آغاچلىرى ايجىندە اوتورتورلىر. (وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِانِيَّةٍ مِنْ فَضَّةٍ وَأَكْوَابٍ
كَانَتْ قَوَارِيرًا، قَوَارِيرٌ مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا، وَيَسْقُونَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا، عَيْنَاهُمَا تُسْمِي سُلْسِيلًا،
وَيُطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُجَلَّلُونَ، إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنشُورًا) اول جەننە كى كىشلىر تىرەسەندە ساقلىغان
انجودىوب اويلارلىق جەنن بالالارى ايلنلىر، جەننە كى خلىقە زنجىيل طىبعلى سلسىيل اسملى چىشمەدىن
لىتلى خىملىر ايجورتورلىر، اول جەنن اهللىرى تىرەسەندە كەشىدىن بولغان كىرەك كە ھەم اصناكانلىر ايله
اچمىلكل تاراتولور، اول صاوتلىر ھەم بىرسىدە اوتە كورىنە تورغان، ھەم كىشنىڭ تلاكىانى قدر اچمىلك
صىوشلى ايتوب ياصالغان بولور. (وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمَلَكًا كَبِيرًا، عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٌ خُضْرٌ
وَإِسْتَبْرَقٌ، وَحُلُوا بِأَسَاوِرٍ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا، إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا)
قاچچان سىن جەننە قاراساڭ، ھەمىر قاراغان اورىنكە تورلى نەمتلىر ھەم الوغ ملكىلر كوررسىن،
جەنن اهللىرىنىڭ اوسىنارەندە قالان ھەم نىچكە جفاك كىوملىر بولوب، كەش بلانكە ومانورلىق ايجون كىولە
تورغان كەش اسبابلىر ايله زىننەتلىر، اول جەنن اهللىرىنىڭ رىبلىرى آلارنى پاك وصافى صو ايله
صوغار، شوندى نەمت ايجىندە اوتورتورغان حاللىرىدە اللە تعالى طرفىدىن ايتولور: بو صىلار سىزگە
دىياداڭى ايزگو اشلىر كىزگە قارشو بىرلىدى. دىيادە قىلغان اشلىر كىزبول ايتولوب، آلار بىر ايرىنە
سىزگە اوشبو درجەلىر بىرلىدى دىولور. (إِذْ أَنْعَمْنَا عَلَيْكَ الْوَقْرَانَ تَنْزِيلًا، فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطْغِ
مِنْهُمْ إِنَّمَا أَوْكَفُّورًا، وَادْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا، وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا) اى ھەمدە بىز سىڭاقراننى
آزلاپ آزلاپ اىندىرىك، اىندى سىن رىكەنىڭ ھەمىنە صبر قىل، اول مشركلىرىدىن كىناھلى ھەم قارشولارنى بويون
صونمە آلارنىڭ سوزلىرىن تەكلىمە اى ھەمدە ايرتە ھەم توش وقىتىدىن قوياش بايوغە قدر بولغان آراداڭى وقتە
رىكنى انوغلاپ نماز قىلغىل! اوشانداق كىچىڭنىڭ بعض الشىء رىكە سجدە قىلغىل، اوشانداق كىچىڭنىڭ كوب الشىء
رىكنى پاكلا ايله قرآن ارقو ايله مشغول بولغىل! بو آينىدىن بىش وقت نمازنىڭ فرىلىقى آڭلانا باشلادى.

(اِنَّ هُوَ لَا يُجِبُونَ الْعَاجِلَةَ وَيَنْزِلُونَ وِرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلاً ، نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ ، وَآذَا شَتْنَا بَدَلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلاً) درستى كه اول كافر لر ، دنياى سويوب ، آغر لى كون بولغان آخرتى آرنلارينه تاشليلر . بز آلارنى يوقدان بار ايتدى . اعضاى برونلارن تامورلار ايله قوتلىك قابچان ، آلارنى هلاك ايتوب اورونلارينه باشقه خلقنى ياراتونى تلاسك البته الماشده آلورمز . (اِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ ، فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلاً ، وَمَا تَشَاوُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ، إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيماً حَكِيماً) درستى كه بوقرآن ده بيان ايتولسگان حكملر عقل ايله لرينه الوغ وعظدر ، ايندى بره و خلقنى تلاب ، قرآن ايله وعظمنسه ربسى طرفينه يول توتار . امانتوغريلقغه يول توتونى تلاو ، سزنىك اوز كز دنگنه بوليدى ، سز الله تعالى تلاگان نرسه لر نيگنه تلاسز ، يعنى الله تعالى طرفندان بر نرسه نيك بار بولوى تلانسه اول نرسه بار بولور . يعنى بره و توغريلق بولونى تلاسه الله تعالى اول كمسه نيك توغريلقغه كونلگانن بلور چونكه الله تعالى هر نرسه فى بلوچى و هراشنى حكمت ايله اش قيلوچيدى . (يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ، وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيماً) اول الله تعالى اوزينىك رحمتى بولغان چنكه تلاگان كمسه سنى كرتور ، امانتالم (كافر) ايجون آخرته الله تعالى آلارغه رنجكوچى عذاب حاضردى . (وَمَا تَشَاوُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ) نيك معناسندن بنده لرده برده اختيار يوقلى آكلانادر ، بنده فى نرسه فى قيلق بولساده الله تعالى اول نرسه فى تلاسه كنه قيله آلوى بوسوزكه بولوى معنى بيرلسه بحثه كيلدر ، چونكه بركى گناه قيلونى تلاسه ، ايكنى الك آنلىك بوتلهون الله تعالى تله مك كيهرى ايندى براشنى الله تعالى تلهسه اول اش بنده اختيارندن كيتوب اير كسز اشلنمك كيهرى بولادر . بس گناه برابرينه عذاب باراماسه كيهرى شولايدى بو آيتكه ايكنى معنى بيرمك ممكن (وَمَا تَشَاوُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ) سز توغريلقغه بولونى تله كان وقتكزده الله تعالى نيك تله كانن تله كان بولاسز . يعنى الله تعالى سزنىك توغريلق بولوكزنى تلى ايدى . سزده شونى تله كاج ، سز الله تعالى تله كاننى تله كان بولاسز ديمك .

بو اورونده انسان سوردهسى تمام بولدى .

بتمش بيلىنچى مرسلات سوردهسى مكده اينگان ايللى آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

(وَالْمُرْسَلَاتُ عُرْفًا ، فَالْعَصْفَاتُ عَصْفًا وَالنَّاشِرَاتُ نَشْرًا ، فَالْفَارِقَاتُ فَرَقًا ، فَالْمُلْقِيَاتُ ذِكْرًا ، عُذْرًا أَوْ نَذْرًا ، إِنَّهُنَّ يُوعَدْنَ لَوَاقِعٍ ، فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ، وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ، وَإِذَا الرُّسُلُ أَقْتَتَلَا يَوْمَ أَجَلْتِ ، لَيَوْمَ الْفَصْلِ ، وَمَا أَتْرَاكَ مَا يَوْمَ الْفَصْلِ وَيَلْ يَوْمَئِذٍ الْمُكَتَبِينَ) حق برله باطلنى آيورغوى بولغان قرآن آيتلرن پيغمبرلرگه كيتوروچى توتاش ايسوچى ، قاتى ايسكوچى ، توزانلرنى تاراتقوى ييللر كى ، بولغان فرشتهلر ايله آندايده من ، اول وحيد ايندرلگان آيتلرنى پيغمبرلر آرقلى يريوزينه تاشلاغوى فرشتهلر ايله آنت ايتهمن ، اول آيتلر حلق ياقلى بولغانلرغه راحت وباطل ياقلىلرغه قورقو ايله ايندرلدر ، شول صفتك بولغان قرآن آيتلرن ايندرگان عجب تيزلىك اياسى

بولغان فرشتەلەر ايله آندايتمەن: بىردە شىكسىز سىزگە وىعدە ايتىۋولگان (قوبار دىلۇم ھەم قىيامەت ۋەقەسى) بولماقتۇر. **اول كۈندە يولدىزلار سۈنەر، كۆكلەر يار دىلۇم، تاۋلار تىلۇم، رىسوللار بېغىمىلار قۇملرى** ايچون گواھلىق بېرىۋەتقەنچە بولۇرلار. **اول كافرلارنى عىذاب ايتىۋىنىڭ دىنيادە بولمادى،** نى ايچون ۋەقە كۈنگە كىچىكتىرىدى؟ بىيىك الوغ، ھېچ كىمنىڭ عقلى ايرىشماگان ھەق ايله باطل بىيان ايله ياخشىلىرىنى آيۇرۇ كۈنىيە كىچىكتىرىدى. **اول كۈندە اللەنىڭ رىسوللارنى ھەم سوزىن يالغانغە توتۇچىلارغە بىيىك الوغ اۋىكتىرى.** (**الْمَ تَهْلِكُ الْاَوَّلِينَ . ثُمَّ نَبْعَهُمُ الْاٰخِرِينَ ، كَذٰلِكَ نَفْعُلُ بِالْمُجْرِمِينَ ، وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ**) **اى مەكە كافرلارنى! اۋىلاڭىز، بىز (عاد ئىمۇد نوح قۇملرى كىيى) اولگى كافرلارنى ھەلاك قىلماقچى؟ البتە ھەلاك قىلىدۇ، بولاردىن سىڭك آرادان سۆڭىڭىلەرنى ايارتۇرۇمىز يەنى ھەلاك و عىذاب ايتارمىز، بىز كافرلاردىن ھەر بىرىنىڭ ھەلاك قىلىدۇ، ھەلاك قىلماقچى، اللەنى ھەم ئانىڭ رىسول و كىتابلارنى يالغانغە توتۇقان كىمىسەلەرگە اول قورقۇنچىلى كۈندە الوغ اۋىكتىرى بولۇر.** (**الْمَ نَخْلَقُكُمْ مِّنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ، فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ، اِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ، فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ . وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ**) **اى بىندەلەر! بىز سىزنى قىيامەت بولغان سۈردىن ياراتماقچى؟ اول سۈردىن اورناشۇپ تورا تورغان اۋرىن (آنالار بالالىقى) دە قىلىدۇ، بىيىگۈلى بولغان مەنكەچە شۇندە تۈردىدە آدمى بولۇپ تۇغىدى. شۇل رەۋىدە ئاندە تورۇغە چىيىك ياۋىدۇق، بىز چىيىك قىيىلۇچىلارنىڭ ايلنى كۈچلىسى بىز! (**الْمَ نَجْعَلُ الْاَرْضَ ، كَفَاتًا ، اَمْيَاءً وَّامْوَاتًا ، وَجَعَلْنَا فِيهَا رِءَاسٰى شَامِخَاتٍ وَّاَسْقَيْنَاكُمْ مَّاءً فُرَاتًا ، وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ**)** ئىللە بىزىرنى تىرك ۋاۋىلك بولغان ھالىڭىزدە سىزنى جىيۇپ توتۇچى قىلماقچى؟ يەنى تىرك ۋەتەنگە بىزنىڭ اۋستىدە اولگاج ئانىڭ قىرۋاغىدە بولاسىزلار اول يىردە اۋزۇن اۋزۇن بىر كىلىگان تاغلارنى قىلىدۇ. سىزنى اول يىردىن ساقى سۈيۈلە صوغاردۇق. ايندى قورقۇنچىلى قىيامەت كۈندە بوناغلاردىن عبرت آلمىغان كىمىسەلەرگە نى الوغ اۋىكتىرى. . . (**انْطَلِقُوا اِلَىٰ مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ، انْطَلِقُوا اِلَىٰ ظِلِّ ذِي ثُلَاثِ شُعَبٍ ، لَا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ اللَّهْبُ ، اِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ ، كَاَنَّهُ جِمَاثٌ صُفْرٌ ، وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ**) قىيامەت كۈندە كافرلەرگە اللە تعالى طرفىدىن ايتىلۇر: **اى كافرلەر يالغانغە توتۇقان عىذاب ياننىيە بارڭىز! ۋاى كافرلەر، اۋچ بوتاق اياسى بولغان اۋت توتىنىڭ كولاگاسىنىە بارڭىز، اول كولاگە اسسىيلىكەن ھەمە اۋت اچقىندىن ساقلى تورغان كولاگە توگىل، جەنن اۋلى ھارى تۈەلر تۈسەك بولغان سىرايىلر زورلىغىنىڭى اۋچىقۇنلار ايله آتۇر، ايندى بوقورقۇنچىلى كۈندە اللەنى ھەم رىسوللارنى كىتابلارنى يالغانغە توتۇقان كافرلەرگە الوغ اۋىكتىرى. (**هٰذَا يَوْمٌ لَا يَنْطَقُونَ ، وَلَا يُؤْدِنُ لَهُمْ فَيَعْتَدِرُونَ ، وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ**)** بۈگۈن شۇندى كۈندىر، اول كۈندە كافرلەر سۈيۈلەشە آلماسلار، ھەمە غەيرلەندۈرگە آلاڭىغە رەخىندە بىرلەمس. (**هٰذَا يَوْمُ الْفَضْلِ جَمْعُنَاكُمْ وَّالْاَوَّلِينَ ، فَاِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ، وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ**) اللە تعالى طرفىدىن ايتىلۇر بۈگۈن ياخشى ايله بىمان آراسىنى آيۇرۇ كۈنىدىر، سىزنى ھەمە اولگىلەرنى جىيىدۇ، ايندى سىزنىڭ ھېلەڭىز بولسە بىزنىڭ عىذابىزدىن خلاص

بولو، کينورکړ ميکا حيله قيلوب عنايدن قوتلوکړ! البته قوتولا آلمارس! اللهغه، رسوللرينه هم کتابلرينه اشانمغان کسه لر ايچون بوکون الوغ اوکچدر. (اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ، وَفَوَاحٍ مِّثَا يَشْتَهُونَ، كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ اِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَتِّبِينَ)
اول قيامت کوننده ايزگو کشيلر کولا گه لر آستونده هم چيشمه لر يانونده بولوب کوکلمري تلاگان يمشلردن آشارلار. همه الله تعالى طرفندان ايتلور: آشاکړ ايچکړ اوشبو جيکل سگشلي نعمتلرني بونعملر سزگه دنيا داغ عملرکړ برابرنده بيرلر، بز ايزگو کسه لرني شول ره وشده جزا ايتمهز!
مؤنسي خوش! اما قورقچلي قيامت کوننده اللهني رسوللرني همه کتابلرني يالغانغه توتقان کسه لرگه الوغ اوکچدر! (كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا اَنْتُمْ مُعْرِضُونَ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَتِّبِينَ) دنيا ده آز بولغان نعمتنی آشاکړ دنيا ايله فائده لکړ سز کافرلرسز، سزگه قيامت کوننده بيک الوغ اوکچدر آز کونندن عبارت بولغان دنيا نعمتی ودرجه سي برابرينه الله تعالى نڅ منگولک نعمتن دن محروم قالکړ! اي اللهني همه رسوللرن يالغانغه توتوچيلر! ديوب ايتلور، (وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَتِّبِينَ)
قيعان اول کافرلرگه رکوع قيلوکر (نماز اوکوکر) ديولسه آلاز نمار او قوماسلر، ني اوکچدر اول کافرلرگه نماز اوکورغه بيورلغانده نماز اوکردان باش تارتوب قيامته رسواي بولولارينه سبب بولماقلاري!
(فَبَايَ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ) ايندي بومکه کافرلري قرآن کي لفظي ومعنالي معجز بولغان فصيح وعجيب عبرتلي قرآن شريفکده اشانمغاچ، موندان قالا نيندي کتابکه ايمان اينارلر! يعني قرآن شريفکه ايمان اينماگاچ آندان قالغان رسوللرگه ايندرلمش (تورات، زبور، انجيل کي) کتابلرگه البته اوشانماسلر!

بو اورنده مراسلات سوره سينڅ ترجمه سي همده يکرمي توقز نچي پاره تمام بولدي
الشمس سيگر نچي نبا سورره سي فرق آيت مکه ده اينگان.

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ؛ عَنِ النَّبَاءِ الْعَظِيمِ، الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ) مکه کافرلري برس برسندن ني نرسه حقنده صوراشالار؟ آلاز اوز آرالارنده مؤمنلر ايله اختلافنده بولغان الوغ خبردن صوراشالار (يعني قرآنک بيان ايتولسگان بعث هم قيامت حالندن صوراشالار) (کَلَّا) اش کافرلر ايتکاچه توکل بعث بولاچاق (سَيَعْلَمُونَ) کيلاچکده آلاز بعثنڅ حقلغن بلورلر. (ثُمَّ كَلَّا) بعث دن صوڅ عذاب بولماويک کافرلرچه توکل، (سَيَعْلَمُونَ) اول کافرلر کيلاچکده بعثدن صوڅ جزا بيروني بلورلر. (اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مَهَادًا، وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا، وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجًا، وَجَعَلْنَا بَيْنَكُمْ سُبُلًا، وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا، وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا) اويلاکړ بنده لرم، مينم اولسگاندن صوڅ سزني ترگرب جيارغه نيچوک کهم بتماسون برني بورو ايچون تيگړ، وتورو ايچون بيشک کي اوکايلي، يرده گي تاغلارني قادات کي برکنوچي قلمادقي؟ همه سزني جفت، جفت ايتوب، يار اتمادقي؟ سز نڅ يقوکرني راحنلک قيلمادقي؟ کيچني کيوم کي سزني

ياشرگوچى ، كوندىنى كون اوتكارر ايچون كسب اينارگه اوڭايلى قيلماقمى ؟ البته بولاردان هر برسېنىڭ سزگە فائىدەلى ايتوب يا صاغان كىمى مېن من ! (وَبَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شَدَادًا ، وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ، وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ، لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ، وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا) بىز سىزنىڭ اوستىڭىزده قاتى بولغان يىدى كوكنى بنا ايتىڭ ، ھىمە يانوب تورا تورغان چراغ يا صادق ، يعنى قوباش . ھىمە صوبىلە تولغان بولوتلاردن آغۇچى ھونى اينىردىڭ ، بوسونى اينىرمىڭز اورلقلرنى ھىمە اولىقلرنى اوشانداق ھىمە برسېنىڭ اومەلاشكان يىغاجلى باقچەلارنى اوستىرمىڭ ايچوندىر . بويى صاغان نرسەلەرمىز بارىمىدە سىزنىڭ فائىدەگەرگە . . . (اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ، يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ نَفَاتُونَ اَفْوَاجًا ، وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا) درستلىككە ھىر تورلى خلق آراسىدە آيىرو ھىمى يۇرتلە تورغان قىامت كۈنى ، دىنيانىڭ بۇنى وقى بولدى ، اول قىامت كۈنىدە صور اريلىدە سىز بارگۇدە گر و ھىمە بولوب ھىمە مېدانىنە كىلورسىز ، كوك آچلوب ايشىڭ ، ايشىڭ بولور ، تاغلار ھىمە يورتلور ، تارالو وتىلورلردن رزە كىمى بولوب اورلورلر . (اِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ، لِلطَّاغِيْنَ مَآبًا ، لَابِثِيْنَ فِيْهَا اَعْقَابًا ، لَا يَدْخُلُوْنَ فِيْهَا بِرِّا وَلَا شِرَابًا ، الْأَحْمِيْمَا وَعَشَاقًا ، جَزَاءُ وِفَاقًا ، اِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُوْنَ حِسَابًا ، وَكَتَبُوا بِأَيْمَانِنَا كُتَابًا ، وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ، فَذُقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ الْعَذَابًا) درستلىككە آرخىلار ايچون تورا تورغان اورن بولغان ھىمە كافرلر ايچون باغلانو اورنى بولدى . اول كافرلر آندە چىكىسز بىللار تورلار . اول ھىمە اھلى ھىمەدە يقونىڭ تىلى اچىلىكىدە تاتوماسلر ، مگر اچىلىكىدىن اسسى صو ھىمە صارى صولارغىنە تاتورلر . كافرلرنى بولاي جزا قىلو آلارنىڭ دىيادە قىلغان عمللرىنە موافق جزادر ، چونكە اول كافرلر آخرت ھىسابىدىن قورقماس بولدىلر ھىمە بىزنىڭ آيتلىرىمىزنى يالغانغە توتدىلار ، شول اشلرى بىراىرىنە جزا بېرىلور . بىز ھىمە نرسەنى لوح المحفوظدە بىرىڭىڭ . يعنى آلارنىڭ دىيادە قىلغان بوزقلىقلار فرشتەلەردن بازدرغان ايدىڭ . كافرلرنى عذاب توتقان وقىدە اللە تعالى طرفىدىن ايتلور : ايندى سىز تاتوڭز تىوشلى جزاگىزنى بىز سىزگە عذابىدىن باشقە نرسەنى آرتىدۇرمامىز . يعنى سىزگە عذاب استىنە عذاب بولور . (اِنَّ لِلْمُتَّقِيْنَ مَفَازًا ، حُدُودَ رِزْقِهِمْ وَأَعْنَابًا ، وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ، وَكَأَسًا دِهَاقًا ، لَا يَسْمَعُوْنَ فِيْهَا لَفًّا وَلَا كَذَابًا ، جَزَاءُ مِّنْ رَبِّكَ عُظَا حِسَابًا ، رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ) ايندى آخرت يورطىدە جنت اھلىلرى ايچون راحت اورنى بار ، يىمشلى آغاچ باقچەلارى دىيىنا گرادلر بار . ياشداش بولغان قىلار بار . استاكانى تولوب يىنگان اچىلىكلر بار . اول جنتكە بوش ھىمە يالغان سوزلر ايشتماسلر بىلكە ھىمە سوزلرى ھىمە و كىشىنىڭ كوكلىن آچە تورغان بولور . جنت اھلىلرىنە موندى راحتلر بىر كوك ھىمە بولارنىڭ آراسىدە بولغان نرسەلەرنىڭ رىسى بولغان رىكلىن عمللەرگە تمام موافق بولغان جزا ھىمە مرھمەت ايچوندىر . اول رىك سىكلا مرھمەت اياسىدىر . (لَا يَمْلِكُوْنَ مِنْهُ خِطَابًا ، يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا ، لَا يَبْنُوكَ اَمُّونَ اَلَمْنَ اَدْنٰ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا) حضرت جبرائىل ھىمە باشقە فرشتەلەر صف صف تورغان كۈندە خلقنىڭ قورقۇلارنىدىن اللە تعالى ايلە سويلاشورگە تارتوشورغە كچىلرى بولماس

هم سويلى آلماسلر. بارى الله تعالى رخصت بيرگان كمسه لر بعض كمسه لرگه شفاعت ايتگانك سويلاشه آلورلار. روح - جانلرغه تابش لرملش فرشته در (ذَلِكَ الْيَوْمَ النُّعْفُ ، فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَا بَا) بوييان ايتولگان (قيامت) کون برده شکسز بولاچاق کوندر. ايندى بره بوکونده عذاب بولماونى تلاسه، اول کشى ربسى بلرفينه قايتو ياغن توتسون يعنى ايمان کيتورسن، طاعت عبادتک بولونسن. (اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ عَذَابًا قَرِيبًا ، يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَسَمْتَ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ بِالْآيَتِنِى كُنْتُ تُرَابًا) اى مکه کافرلى بز سزنى ياقون بولغان آغرت عذابى ايله قورقوب حلقغه آنده دک، اول عذاب شول کونده بولور، اول کونده کشى اوزينک دنياده قيلغان نرسه سنى کورر. همک کافر بولغان اير ايتور کاشكى دنياغه کيلمگان بولسام ايدى. ياکه اولگاندن صوگ قوبارولمغان بولسام ايدى دبور.

بو اوردنه نباء سوره سينک ترجمه سى تمام بولدى.

يتمش توقزنجى نازعات سوره سى، مکه ده اينگان، قرق آلتى آيت.

بسم الله الرحمن الرحيم

(وَالنَّازِعَاتُ غُرُقًا ، وَالنَّاشِطَاتُ نَشْطًا ، وَالسَّابِقَاتُ سَبْقًا ، فَالْمُبْتَرَاتُ أَمْرًا ، يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ، تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ) کافرلرک جانلرن قاتى صوروايله صوروچى فرشته لر ايله آند ايتمه من همک مؤمنلرک جانلرن شادقلى صورو ايله صوروچى فرشته لر ايله آند ايتمه من، مؤمنلرک جانلرن آشغوب آلدان جنتگه ايلتوچى فرشته لر ايله آند ايتمه من، همک دنيا اشلرن باشقاروچى فرشته لر ايله آند ايتمه من همک کوکن الله نک امرن ايندروچى فرشته لر ايله آند ايتمه من اى مکه کافرلى، اولگاندن صوگ برده شکسز قوبارلاچاقسز (اول کونک باشى بولغان اولگى صور وقتنک سلکنى تورغان نرسه لر هر برسیده سلکنور هم تنره، اول صورغه ايکنچى صور ايه رر. اولگى صور وقتنک تاغلر هم ير تنره. (قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ، أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ، يَقُولُونَ اِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ ، اِذَا كُنَّا عِظَامًا مَّخْرَجَةً ، قَالُوْا تِلْكَ اِذَا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ، فَاَتَمَّاهِى زَجْرَةً وَاحِدَةً ، فَادَّاهُمْ بِالسَّاهِرَةِ) اول کونک کوکلر قورقولانندان تنره ده بولورلار. کوزلرى قورقودان خورلقده بولورلار. شول قورقو حاللرنک ايتورلر: قايچان ايچى قوشلانغان سوياک بولوب اولگانلگمزدن صوگ تاغنک اولگى کبى ترکمکه قايتارلمش بولورمزمى؟ ديوب يعنى قوبارلوغه اوشانمغان كمسه لر شولای ايتورلر. هم اينورلر: اگرده بو ايکنچى مرتبه اولگاندن صوگ تريلو درست بولسه، بز خسرتده بولاچاقمز ديوب. کافرلر اولگاندن صوگ قوبارلونی يراق کورسه لرده اول قوبارو الله تعه ايچون جيئلدر، ياگدادان ترگزونی تلاب ايکنچى صورنى اُردساک، اولب چريگان سوياکلر هر برسید بیک تيزلکک ياگدادان بربوزنه بولورلار. (هَلْ اَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ، اِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ، اِذْهَبْ اِلَىٰ فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغٰى ، فَقُلْ هَلْ لَكَ اِلٰى اَنْ تَرْكٰى ، وَاَهْدِيْكَ اِلَىٰ رَبِّكَ فَتَغْشٰى ، فَاَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرٰى ، فَكَذَّبَ وَعَصٰى ، ثُمَّ اَدْبَرَ يَسْفٰى ، فَحَسَّرَ فَنَادٰى فَقَالَ اِنَّا رَبُّكُمْ الْاَعْلٰى ، فَاَعَزَّهُ اللهُ نَكَالَ الْاٰخِرَةِ وَالْاُولٰى اِنَّ فِىٰ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَنْ يَّعْشٰى)

ای محمد، سیکھا موسیٰ نیک سوزی کیلیدی، موسیٰ نیک طوی دیگان چورده ربی الله ایله سویلاشوی
 سیکھا بیان ایقله در موسیٰ غه ربی ندا ایندی: ای موسیٰ، فرعون یانینه بار، اول فرعون یولدان
 یازدی، سین آکا ایت: ای فرعون، سیکھا شرکدن پاکلانورغه یاراماسی، هم مین سین ربی
 طرفینه کوندره من ربکدن قورق آکا ایمان ایتارسن دیوب. شول وقتده موسیٰ فرعونگه
 الوغ بولغان معجزه کورساتدی. شولایده فرعون موسیٰ نیک یالغانغه تسوتدی همده آکا قاروشدی
 شونین صوگ فرعون موسیٰ (عه) نیک سوزن تکللاودن باش تارتدی، شونین صوگ اوق اوزینک
 قومن جیلیده ندا ایندی: مین سزینک الوغ بولغان ربکرم! دیوب شونین صوگ الله تعالی اول
 فرعوننی دنیاده صوغه باترو عذاب ایله آخرتده اوت عذاب ایله توتدی. ایندی فرعوننی بولای
 قیلوده الله دن قورقغان کسمه لر ایچون الوغ عبرت بارد. (أَنْتُمْ أَشَدُّ خُلُقًا أَمْ السَّمَاءُ بَنَاهَا، رَفَعَ
 سَمَكَهَا فَسَوَّاهَا، وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُغَاهَا، وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا، أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا،
 وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا، مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ) ای بنده لر، سزمی یاراطوده آغراق یاکه کوکی یاراطومی
 آغراق، البته سزگه قاراغانده کوکی بارایتو آغراق، شول ربکرم کوکی تزدی: کوکینک توبه سنی
 تیگر ایتبوت کوتاردی، همده اول کوکینک کیچن قارانغو قیلدی، قویاشن چغارب کوندرن یاقتی
 قیلدی، کوکین صوگ برنی جایدی هم اول بردن صوی اوشاندق حیوانلر اوتلی تورغان بلونلرنی
 چغاردی. همده تاغلرنی اوستردی، یر اوستنه قالقندی، الله تعالی نیک برده صو هم تورلی اولنلر
 یمشلر بولدروی سزگه همده حیوانلرگزغه فائده لیمک ایچوندر. (فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَةُ الْكُبْرَى، يَوْمَ
 يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى، وَبُرَزَتِ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرَى، فَأَمَّا مَنْ طَغَى، وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا، فَإِنَّ الْجَحِيمَ
 هِيَ الْمَأْوَى) آدمی اوزینک دنیاده قیلغان اشلرن اسکه توشره تورغان، الوغ قورقنچلی کون کیلسه،
 جحیم تموغسی قاراغان کشیگه آشکاره ابتلمش بولسه، ایندی برکشی آرنقلده بولسه دنیا ترکلگن
 آخرتن آرتق کورسه، بوکونک اول کشیگه جحیم تموغسی اوردن بولور. (وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ
 وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَى، فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى) ایندی بره ربسینک اوردن قورقسه، اوزن
 بوزقلقن طیسه، بوکشیکه جنت تورا تورغان اوردن بولور. (يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا، فِيمَ
 أَنْتَ مِنْ ذِكْرَاهَا، إِلَى رَبِّكَ مُنْتَهَاهَا، إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ مَنْ يَخْشَاهَا، كَانَتْهُمْ يَوْمَ بَرُونَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا
 عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا) ای محمد سینن قیامت وقتی قایچان ایکانسن صورارلار، اما قیامت وقتنی بیان
 اینو سینک اشک توکل، بلکه آنک وقتن بلو ربی قاشنده در، اما سین قیامتدن قورقغان کشیلرنی
 قورقنچیغنه سن، اول کافرلر قیامت کونن کورگاند، دنیاده کونک اولگی یاصوگنی اُشنگنه تورغان
 کی بولوب قالورلار.

بواورنده نازعات سورده سی نیک ترجمه سی تمام بولدی.

سکسانچى - عبس سورەسى مكدەدە اينگان فرق ايکى آيت .

بسمه ————— **الله الرحمن الرحيم**

(عَبَسَ وَتَوَلَّى، اَنْ جَاءَهُ الْاَعْمَى، وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهٗ يَزْكٰى، اَوَيْدَكَرَفَتْنَعَهُ الذِّكْرٰى) بوسورەنىڭ
 اينىيىنە سەبب اوشۇنقىدە: بىر قەتلىس سولمىز قىرىش الوغلىرىنە دىن اويىرەتوب آلارنى دىنگە اۇنداپ
 تورادرايدى، شول قەتلىس ابن ام مەكئوم سوقىرىش بولغانلىقىدىن رسول الله يانە كىلۇب رسول اللهنىڭ
 سوزايىلە مشغوللىگىن بىلماي: اى اللهنىڭ رسولى مىڭا دىن اوگرەتكىلى، الله تعالى بىيان اينىگان مەكلىردىن
 بىر آرن اويىرەتكىلى دېدى. آيتنىڭ مەناسى: سوقىرا بىر كىلىگىنى اىچون، رسول بوز چىتقانلىرى بوزىن
 دوندردى اى محمد سىڭا نى نەرسە بىلىردى؟ اُمىدلىرىكە اول سوقىرىش كىلىن پاكلاپور بابىسە سىنىن
 ايشىگان وعظ آتافىدە بىرر. (اَمَّا مَنْ اَسْتَفْتٰى، فَاَنْتَ لَهٗ تَصَدٰى، وَمَا عَلَيْكَ اَلْاِیْرٰى، وَاَمَّا مَنْ جَاءَكَ
 يَسْعٰى، وَهُوَ يَخْشٰى، فَاَنْتَ عَنْهٗ تَكْلٰى) ايندى بىر مشرك باي بولۇپ كىلىسە سىن آتافار شوبولورسون، يعنى
 بايلارغە خطاب ايتوشرسىن، ايندى سوقىرا بىر الله دىن قىر قوب سىنىڭ يانگا كىلىسە، سىن آنىڭ ايله
 سويلاشمىسنى. ايندى سىڭا نى بولدى، قىرىش الوغلىرى اسلامغە كىلماگانگە آلارغە قات، قات اۇنداپ
 ياصارغە؟ سىنىڭ اىشنىڭ اسلامى بىيان قىلوغىنە باشقە توكل! (كَلَّا) اى محمد بولاي قىيامە، بولاش
 يارامىدىر (اِنَّمَا تُذَكِّرْ، فَمَنْ شَاءَ ذَكَّرْ، فِى صُفْحٍ مُّكَرَّمٍ، مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ، بِاَيْدِى سَفَرَةٍ، كَرَامَ بَرَّةٍ،
 قَتَلَ الْاِنْسَانَ مَا كَفَرَهٗ، مِنْ اٰى شَيْءٍ خَلَقَهٗ، مِنْ نُّطْقَةٍ خَلَقَهٗ فَقَدَرَهٗ) درجەلى بولغان قرآن شريف مەرتىلو
 كاغىدلىرىدە پاك والوغ مەرتىلو ھەمدە گىناھسىز بولغان خىدمەتچى فرشتەلەرنىڭ قوللىرى ايله يازامىش بولدى
 اول قرآن تىلاگان كەسەلرگە وعظلىنوايچون ايندىرلىشىدىر، ايمىدى سىن اى محمد كەمدىر قرآن ايله وعظلىنۇنى
 تىلاسىدە آتافىرلىشىدىن وعظلىرى بىيان قىلغىلى! قرآنغە اوشانماغان آدمىنى لعنت قىلىنىشى بولدى. يعنى آدمىلەردىن
 كۆپسى الله تعالىگە اوشانماغانلىقىدىن كىفرلىرى سەببلى مەلۇن ايتىلەر، عەجب بو آدمىلەرنىڭ ھالى، نى
 عەجب اىشلىرى، نىڭگە اويلاپىلار. آلارنى رەبلىرى بولغان الله تعالى نى نەرسە دىن ياراتىدى، البتە نطفە
 سوندىن ياراتوب، آلارنى آدم ايندى، شولاي بولۇپىدە رەبلىرىنىڭ سوزلىرىنە ھەمدە رسوللىرىنە
 اوشانماولرى بىگىرەك عەجب بىر اىشلىرى. (ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرُهٗ، ثُمَّ اَمَاتَهٗ فَاَقْبَرَهٗ، ثُمَّ اِذَا شَاءَ اَنْشُرَهٗ) آدمىنى
 بار ايتىكەندە الله تعالى، بالا بولۇپ توغوايچون بولغان بولۇن يىكل قىلىدى. موندىن سونىڭ آنى اولتىردى
 ھەم بىرگە كۆمىردى، شوندىن سونىڭ قىچان تىلاسىدە البتە قوبارر. (كَلَّا) آدمىنىڭ بۇرە وشىدە ياراتلۇپىدە
 رەبىيىنە ايمان ايتىمايدى بىمان اىشلىرى. (لَمَّا يَفْضَ مَآمَرَهٗ) اول آدمى اوستىدە قىلماي تىيوش بولغان اىشنى،
 رەبىيىنىڭ فرمانىن تمام اوتەمدى. يعنى آدم (ھەم) دىن بۇكۇنگە چە ھىچ بىر آدمى اللهنىڭ فرمانىن بۇردە
 كىمچىلەكسىز قىلۇپ كىلەلمايدى. (فَلْيَنْظُرِ الْاِنْسَانُ اِلٰى طَعَامِهٖ، اَنَّا صَبَبْنَا الْمَآءَ صَبًّا، ثُمَّ شَقَقْنَا الْاَرْضَ شَقًّا،
 فَانْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا، وَعَنبًا وَقَضْبًا، وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا، وَحَدائقَ غُلْبًا، وَفَاكِهَةً وَابًّا، مَتَاعًا لَّكُمْ وَلَآئِعَامُكُمْ)
 ايندى آدمى عەبىرت كوزى ايله قاراسىن، اوزىنىڭ آشى تورغان آشلىرىدىن عەبىرت آلسون، بىز آنىڭ
 آشى تورغان نەمەتلىرىنە (اوسىللىرىگە) كۆكەن سۇ قۇيىدىق، سۆڭرە بىرنى يارب، اول اوسىللىرىدە اۇلف،

اوزم دیرتجه، خرما جفاردق. اوشانداق زیتون آغاجی، خرما یغاجی بیک جش بولغان باتچهلار، تورلی
 یمش هم اولنلر اوسدرک، بولارنی آشاب آدمیلر همک حیوانلر فاقه لسنلر ایچون. یعنی آدمیگه
 عبرتلهرگه بیک یراق باراس یوق، بلسکی اوزینک آشاملی بیک الوغ عبرتدر، مثلاً آشار ایچون
 برقاباس ایکنی قولغه توتقاج اویلازوب، شول قابومدان الله تعه نی تانورغه ممکن چوتکه اول ایکمک
 برکچکنه ارقدان بولغان، اول ارقنی باراتوچید الله تعالی اوزی، شول اورلق یر آستونه کوله در، الله تعه
 وقتنده یاغمور بیرسه، اول ارق یرنی تیشوب چغاده اولن بولوب اوسه، اوسه تورغاچ باشاقلانا،
 هربر باشاقلده حتی یوزگه قدر ارق بولادر. ایمدی برکچک ارقدان یوز دانه اوزی کی ارق
 آنک اوستونه باشاق هم صالام بولدر و کمک قولندان کیلور؟ (فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاعَةُ، يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ
 أَخِيهِ، وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ) قیچان ایکنی صور ارسه، اول کونک
 کش اوزینک قونداشندن، همک آناسندان، آتاسندان اوشانداق خاتوندان همک بالالارندان قاجار.
 اول کونک هم کشینک قایغوسی اوزنگه بولور. برده باشقه کش قایغوسی اویلانماس. (وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ
 مُّسْفِرَةٌ، ضَافَةٌ مُّنتَبِشَةٌ) اول کونک مؤمن بولغانلرنک یوزلری باقتی هم شادلقدان کولگوجی بولور
 (وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ غَافِرَةٌ، تَرَهُّقُهَا قَفَرَةٌ، أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرَةُ الْفَجَرَةُ) دخیک اول کونک بعض یوزلرنک
 اوستلرنک قارانغولق ایله قاپلانغان قارلق بولور، بویوزلر کفرلری اوستونه بوزقلقلر قیلغان کافرلدر.

(بو اورونده عبس سوره سینک ترجمه سی تمام بولدی)

(سیکسان برنجی تکویر سوره سی، مکه ده اینگان، یگرمی توقز آیت)

بسمه ————— هـ — الله الرحمن الرحيم

(إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ، وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ، وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ، وَإِذَا الْعُشُورُ عُطِّلَتْ، وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ
 وَإِذَا الْبُيُوتُ سُجِرَتْ، وَإِذَا الْنَفُوسُ رُجِعَتْ) قویاشنک یاققولغی بتورلسه، بولدرلارنک اچقلری تارالسه،
 تاغلار اورونلارندان قوزغاتولسه، قوهلرنی صاقلاغوجیلردان باشقه یبارلسه، وحش حیوانلر بریوزنک
 برده ضررسز خلق آراسته یوری باشلاسه، دریا صولاری تولوب آغزلمش بولسه، هر بر نفس
 جفتلندرلمش بولسه، (وَإِذَا الْمَوْؤُودَةُ سُئِلَتْ، بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ، وَإِذَا الصُّعْفُ نُشِرَتْ) تری حالنده کوملگان
 قز بالالار صورالسه، فی گناهلری بولدی فی سبیلی اولترل یبار دیوب، همده عمل دفترلری تاراتولسه،
 (وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ، وَإِذَا الْجَبْعِيمُ سُعِرَتْ، وَإِذَا الْجَنَّةُ أُنْفِلَتْ) همده کوک یارالمش بولسه، همده جعیم
 تاموغی قزدرلمش بولسه، جنت حاضرلنک تزللمش بولسه (عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ) شول ایشار بارلقغه
 چقغان زمانک هربر نفس اوزینک فی نرسه حاضرلا گانن بلور. اوزی نیندی عمل ایله خلاص بولاچاغن
 سیزه. (فَلَا) اش کافرلر اویلاغانجه دگل قیامت بولاچاق، بیان اینولگان واقعلر هربرسید بولاچاق
 (أَقْسَمُ بِالْغَنَسِ، الْجَوَارِ الْكُنَسِ، وَاللَّيْلِ إِذَا عَسَسَ، وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ) کیچکب توغب، قویاش یاققولسه
 کورنی تورغان (زحل، مشتری، مریخ، زهره، عطارد) بولدرلار ایله آند اینه من. همده کیچ برله

آند ایتنه من قیچان قار انغولانسه. هیده ناک ایل آند ایتنه من قیچان باقتورسه اوشبو نرسه لر ایل آند ایتنه من (اِنَّهٗ لَقَوْلُ رَسُوْلٍ کَرِيْمٍ ، ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِيْنٍ ، مُطَاعٌ ثَمَّ اَمِيْنٍ) درسئلکده اول قرآن عرش ایاس بولغان الله تعالی قاشنده غی قوت ایاسی ، شول اورونده فرشته لر آراسنده بویون صنولمش حرمتلو ایلچی ناک الله تعالی طرفندن کیتورگان سوزیدر. یعنی جبرائیل عه سوزیدر. (وَمَا صُمِبُکُمْ بِمَجْنُوْنٍ) ایندی سز ناک وحی ایاسی بولغان رسولکز محمد عفلسر کمسه توکلدر. بلسکی الله تعالی طرفندان امانت ایاسی ایلچی کینورگان الله ناک سوزلری ایل وحی تاراتوچی کمسه در. (وَلَقَدْ رَاَهُ بِالْأَفْقِ الْمُبِيْنِ) تحقیق اول محمد جبرائیل قویاش چغوش طرفنده کوردی. (یعنی فرشته وحی کیتورگاننه اوشانمغان کافرلرگه الله تعالی رسولمزن ناک حضرت جبرائیل کورون بیان ایتهدر) (وَمَا هُوَ عَلَی الْغَيْبِ بِضَنِيْنٍ) اول محمد ، غیب اوزرینه یعنی اوزینه الله تعالی طرفندان اینگان وحینی باشقالارغه ایرشدر وگه صارانلق قیلغوچی توکلدر. یعنی الله تعالی دن اینگان وحیلر نی هر برسند خلیقه ایرشدره در. گرچه اول وحی ده اوزینه شلته بولساده یاشرب قالمیدر. (وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَیْطَانٍ رَجِيْمٍ) اول قرآن الله تعالی طرفندان سُرلمش شیطان سوزی توکلدر. یعنی وحی ایل اینگان آیتلر جبرائیل فرشته آرقلی الله تعالی دن ایندرلمش سوزدر. شیطان آلدای توکلدر. (فَأَبِيْن تَنْهَبُوْنَ) ایندی قرآن الله تعالی ناک سوزی بولسه ، آکا قارشقان کمسه لر ، قایا بارورسز ، سز ؟ قرآنسن باشقه تاغن نیندی یول ایل بوررسز ؟ (اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِيْنَ ، لَمَنْ شَاءَ مِنْکُمْ اَنْ يَّسْتَفِيْمَ) اول قرآن سزلردن توغری یولده بولونی تله کان آدمی هم جنلر ایچون وعظدر. (وَمَا تَشَاوُنَ الْاَنَ یَشَاءُ اللهُ رَبُّ الْعَالَمِيْنَ) سزای مؤمنلر ، توغری یولده بولونی تلامسسز ، سز ، مگر بتون عالمنی تربیه ایتوچی الله تعالی ناک تلاوی ایل گنه تله رسز ! یعنی توغری یولده بولونی تله سه کرده ، الله تعالی ناک تله کان یولی ایل یورمی توروب توغری یولده بولا آلماسمز.

بو اورنده تکویر سوره سی تمام بولدی

سیکسان ایکنچی انفطار سوره سی اون توقز آیت مکه ده اینگان.

ایده ————— الله الرحمن الرحیم

اِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ، وَاِذَا الْكَوَاكِبُ اِنْتَشَرَتْ ، وَاِذَا الْبِهَارُ فُجِّرَتْ ، وَاِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ) قیچان کوک یار ولسه ، یولدرلار صاحلسه ، دریالر تولوب آغزدرلسه ، قیرلر قوبار ولسه ، (عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَسَمْتَ وَاٰخِرَتْ) شول وقتده نفس اوزین ناک الک هم صوگ قیلغان عملن بلور. یعنی هر کمده اوزین ناک نی کوره سن بلور. (يَاۤیُّهَا الْاِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّکَ الْکَرِيْمِ الَّذِیْ خَلَقَکَ فَسَوَّاکَ فَعَدَلَّکَ ، فِیْ اٰی صُوْرَةٍ مَّا شَاءَ رَکَّبَکَ) ای آدمی ، اوزکنی یاراتقان صوئنک تیگز وکیلوشلی ایتوب اوزین ناک تله کان صورتلرندن بر صورتده قیلغان حرمتلو ربکه قویای ایتودن نی نرسه آلداب طیدی سیننی ؟ یعنی شوندی قدرت ایاسی بولغان ربکه قارشولق ایتوگه نی نرسه تارتدی سیننی (کَلَّا) اوزکنی یاراتقان ربکن دن آلدانو

يارى تورغان اش توگل (بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالَّذِينَ) سزنى آلدان نرسه، سزنىڭ قىامت كۈنى يالغانغا توتۇڭز يەنى قىامت بولۇغە ئاشانغانغا اللەغە قارشولق قىلىڭز! اولەمزدەبەندەمزدىيە بلىڭز! (وَأَنَّ عَلَيْكُمْ لَمَافْظِينَ، كَرَامَاتَيْنِ، يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ) سز(كافرلر) قىامت بولماس، رسوللر يوقىنى اللە، بىزنىڭ دىيادە ئىشلەگەن عمللرمز اول كۈنگەچە اونوتولادىيە اويلاڭز، اما بواويۇڭز معناسز چۈنكە سزنىڭ ئىشلىرىڭىزنى كۈزەت، ھەر بىر ئىشنىڭ بىلۇپ يازۇپ تورغۇچى ھەرىكەتلىرىمىز بار آلار سزنىڭ قىلغان ئىشلىرىڭىزنى ھەر بىر سەئەدە يازۇپ تورالار. (إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ، وَأَنَّ الْفُجَارَ لَفِي جَعِيمٍ يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ، وَمَاهُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ، ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ، يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا، وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ) درستلىككە ايزگو عمللىلر بىردە شىكسىز راحەتدە بولۇرلار. اما بوزقلار جەيم تەوگەندە بولۇرلار، آلار جەيمگە قىامت كۈنىدە كىرگەندە اول تەوگەندەن آيۇرولماسلار، يەنى كافرلر آندە مىگە بولۇرلار. جزا كۈنى شۇندى يمان كۈندىر ئانكى چىن صفتىن ھېچ كە صفتلى آلماس، اول جزا كۈنى شۇندى كۈندىر اول كۈندە ھېچ بىر نەرسە بىر نەرسە بولۇر. بىندەلدە دىياداغى كىي ابرك بولماس. اول كۈندە ھەر كەملىككە ئىش اللە تەلى قوللىدە بولۇر. بىندەلدە دىياداغى كىي ابرك بولماس. بواوردە انقۇطار سۈرەسى تمام بولدى.

سكسان اوچىنى مطففين سۈرەسى اوتوز آللى آيت (مكە دەمى مەدەنە دەمى اختلافلى)

بسم ————— اللہ الرحمن الرحيم

(وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ، الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ) اولچاودە كىملىك قىلوچىلارغە الوغ اوكنچىدر، آلار كىشىگە اولچاب بىرگەندە كىم اولچاب، كىشىدىن اوزلىرىنە آلفانك آرتق اولچاب آلورلار. (وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوَّزَوْهُمْ يَخْسَرُونَ الْإِيْظَنُ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ، لِيَوْمٍ عَظِيمٍ، يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ) اول آدمىلر، قىچان صاوت ايله ياكە آغرىق ايله اولچاسلر، كىمتوب اولچەرلر يەنى كىشىگە بىرگەندە كىمتوب اولچەرلر. كىشىدىن آلفانك ھەرقداق آلاسى اوردە آرتقراق اولچاب آلداب آلورلار. (كَلَّا) ئىش آلای توگل يەنى اولچاودە كىمتو كىشىدىن آرتق آلر، اولگەندەن صوڭ بىعت بولى دىيوجىلىك ھەم ئىش قلوچىلىق يمان ئىشدر. (إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سَعِيرٍ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَعِيرٍ، كِتَابٌ مَّرْقُومٌ، وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ، الَّذِينَ يُكْذِبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ، وَمَا يُكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدَائِهِمْ، إِذَا تَنَزَّلَ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) درستلىككە كافرلرنىڭ عمللىرى يازۇلا تورغان دىقتىر البتە سەجىن دەدر، سەجىن نى نرسە، سەجىن يازۇلارنىڭ عمللىرى يازۇلغان دىقتىر، جزا كۈنى بولغان قىامت كۈنى يالغانغا توتقان، يالغانچىلارغە جزا كۈنىدە الوغ اوكنچىدر. اول جزا كۈنى چىكىدىن طش گناھە چۈمۈچى آيتلىرىمىز اوقلانغان بواولگىلاردىن قالغان اكىتلىرىگە دىيوجى كەسەلرگە اوكنچىدر. (كَلَّا) ئىش آلای توگل، قىامت كۈنى ھەق (بَلْ رَأَى عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا بِكَذِّبُونَ) بىلكى بواكافرلرنىڭ ئىشلەگەن ئىشلىرى آلارنىڭ كۈڭللىرىن قابىلادى يەنى بوز قىللىرى كۈڭللىرىن قارالتقانلىقدان قىامت كۈنىدە ئىمان ايتىمىلر. (كَلَّا) قىلغان ئىشلىرى تېرىشسىز (أَنَّهُمْ

عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَّجُوبُونَ) در سئىلكى اول كافىرلى قىامت كۈنىدى رىبارى كۈرۈدىن پىردە لىنىش بولورلار .
 (ثُمَّ أَنَّهُمْ لَمَّا رَأَوْا الْآيَاتِ الْبُيُوتِ جَعِلُوا جُحِيمًا) شۇنداقان صوڭك آلاى البىئە جەئىم تەوغيىنە كىرەچكەردى . (ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا الَّذِي
 كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ) مونڭك صوڭىدە تەوغيغە كىرگەچ ايتولور: مەنە ايندى بىراوت سىز يالغانغە توتقان
 نىرسەدەر! دىوب . (كَلَّا) اش كافىرلار ايتىكەچە توڭل (اِنَّ كِتَابَ الْاَبْرَارِ لَفِي عِلْيَيْنَ ، وَمَا اَدْرَاكَ مَا عِلْيَيْنَ ،
 كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ، يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ) در سئىلكىدە ايزگو كەسەلنىڭ كىتابى البىئە عىلىون دەدەر، عىلىون
 نى نىرسە ؟ عىلىون يازولمىش كىتابىدەر، آنى اللەغە ياقىن بولغان فرشتەلەر صاقلارلار . (اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِي
 نَعِيمٍ ، عَلَى الْاَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ، تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ، يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَّحْمُومٍ ، خَنَاءُهُمْ مَّسْكٌ ، وَفِي
 ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ، وَمِرَاجُهُمْ مِنْ تَسْنِيمٍ ، عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ) در سئىلكىدە ايزگولار جىننىدە
 دىوانلار اوستونىدە نەعمەتلەرگە قاراپ تورۇرلار، آلارنى كورساڭ يوزلىرىدە نەعمەت دىن شادلانغانلىقلارنى
 كورۇرسون، آلار جىننىدە باشى مەرىلىنىش صافى خەمردىن صوغارلىنىش بولورلار، آلارنىڭ مەرى مىسكىن
 بولور، ايندى بونەعمەت بولۇنى نەلە گانلار، اوشى بونەعمەت كە قىزغۇب، شۇندە بولۇغە سەبەب بولغان عمللارنى قىلىشونلار،
 اول خەمىرنىڭ طەبىئەتى تەسنىم چىشمە سىنىلەر، اول چىشمە دىن اللەنىڭ ياقىن قۇللارى اىچەلەر . (اِنَّ الَّذِيْنَ
 اٰمَرُوْا كَانُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يَضَعُوْنَ ، وَاِذَا مَرُّوْا بِهِمْ يَتَغَامَزُوْنَ وَاِذَا انْقَلَبُوْا اِلَى اَهْلِهِمْ انْقَلَبُوْا فَيَكْتُمِيْنَ
 وَاِذَا رَاوْهُمُ قَالُوْا اِنَّ هٰؤُلَاءِ لَضَالُوْنَ ، مَا ارْسَلُوْا عَلَيْهِمْ خٰفِظِيْنَ) قىرىش (لۇغلار) دىن پوزۇقلارنى مۇمىنلاردىن
 كۈلۈچى بولدىلار . مىسلمانلاردىن اوتكانى كۈزلىرىن يۈمۈب مىسلمانلارنى خورلار بولدىلار، قىچان اويلىرىدە
 قايتىسالار شول خورلار دىن قىچىلىپ قايتۇر بولدىلار، قىچان مۇمىنلارنى كۈرسەلەر ايتۇر بولدىلار: مەنە
 بولار بولدىن يازغانلار دىوب ايدى . اول كافىرلار مۇمىنلارنىڭ عمللارنى كۈزەتۈرۈپچۈن يىبارلىش بولمايدىلەر .
 يعنى آلارنىڭ مۇمىنلاردا اشلرى بولماسىن . (فَاَلْيَوْمَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنَ الْكُفَّارِ يَضَعُوْنَ ، عَلَى الْاَرَائِكِ
 يَنْظُرُونَ ، هَلْ تُؤِوبُ الْكُفَّارُ مَا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ) ايندى قىامت كۈنىدە مۇمىنلار دىوانلارغە اوتۇرۇپ قاراپ
 تورغانىدە كافىرلاردىن كۈلۈرلەر يعنى كافىرلار عىتاب قىلىنغان چاقىدە مۇمىنلار جىننىدە اىچەلەردىن كافىرلار دىن يادىداغى
 قىلغان اشلرىنە جزا بېرىلدىلەر ايكەن دىبە قاراپ، كافىرلارنىڭ جزا وعىابىدە بولۇلارنى كورۇپ،
 آلاردان كۈلەرلەر . . .

بو اورىدە مۇتەقىن سۈرەسى تەمەم بولدى .

سىكىسان دورىنچى انشقاق سۈرەسى ، مەكەدە ايتىگان يىكرىمى بىش آيت .

بسم الله الرحمن الرحيم

(اِذَا السَّمَاءُ اُنْشَقَّتْ ، وَاَدْنَتْ لِرَبِّهَا وُكُتٌ ، وَاِذَا الْاَرْضُ مُدَّتْ ، وَاَلْقَتْ مَا فِيْهَا وَتَحَلَّتْ وَاَدْنَتْ لِرَبِّهَا وُكُتٌ)
 قىچان كوك بارلىنىش بولسە، اوزىنە بويون خەتۈر تىۋوش ايتۇلۇپ رەسىمنىڭ فرمانى توتۇپ يازولسە،
 بىرىنگىز ايتۇلسە (تاغلارنى بىرلەسە) اول بىر اوزىدە بولغان نىرسەلەرنى چىقارۇپ پۇشانسە، رەسىمنىڭ
 سۈزىنى تەڭلەپ تەڭلەۋ تىۋوش، ايدىلگەن بىلە شول ۋەقتە آدمى اوزىنىڭ قىلغان عمللارنى يولۇر .

(يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ، إِلَىٰ رَبِّكَ كَدَمًا، فَمَلَأْ قَبْهَ) ای آدمی، درستلمکده سین اوزك ایچون تروشاچاقسن، ربك طرفینه تىروشقان عملك ايله باروب ربكه يولغاچاقسن! (فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ، فَسَوْفَ يُعَاسِبُ حَسَابًا يَسِيرًا، وَيُنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مُسْرُورًا) ايندى برهونك عمل دفتري اوڭندان بيرلسه، اول كشي جنگل بولغان حساب ايله حساب ايتولمىش بولور همك اوزينك دوست ايشلرينه نادلانوب قايتور. (وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَارَاءَ ظَهْرِهِ، فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا، وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا، إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مُسْرُورًا، إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يُّعْزَرَ، بَلَىٰ، إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا) ايندى برهونك عمل دفتري آرقه طرفندان بيرلمىش بولسه، بوكشي اوزينه هلاكلك ايله نچقورور هلاك بولدم! ديور، همده سعيர்கه كرر، اول كشي دنياده وقتك اهلى ايچنك شادلانچوي بولدى اوزن اولگاندىن صوك اولسكاج كيري قايتارولوب ترلم ديوب اويلاغان ايدى، اما اولگاندىن صوك تريله چك هم جزا اينله چك ايدى، چونكه آنك ربسى آنى دنياده وقتكده كورب تورغان ايدى. (فَلَا) اش كافرلرجه قوكل (أَقْسَمُ بِالْغَفْ وَاللَّيْلِ وَالْمَآوِصِ وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ، لَتَرَكِبَنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ، فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ) شفق ايله همده كيچ ايله آند اينتمن اوشانداق كيچنى جيغان وپرده لگان نرسه ايله آند اينتمن. همده آى ايله آند اينتمن قىچان اول آى تولسه، توگالانسه، اوشبو نرسه لر ايله آند اينتمن برده شكسر سزبر قورقنچان حالدىن ايكنچسینه آلماشنورسز. يعنى اؤل اولب، اولگاندىن صوك قيسرگه قويلوب، قهرده سؤال ايتولوب آندان قوبارلب، آندان صوك سؤال وحساب ايتلورسز ايندى بوكفرلرگه نى بولدى، آلا رهنومى قورقولى كونده خلاص بولو ايچون، اوزلرينك ريلريده ايمان كيتورمىلر! (وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ) قىچان اول كافرلرگه قرآن اوقولسه، آلا قرآنغه ايلماسلر ايمان كيتورمىلر. (بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكْذِبُونَ، وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ، فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ، أَلَا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ) قايدده اول قرآن اوقوغاننى ايشكاج قرآنغه اويلوبلىكى كافر بولغانلر قرآننى يالغانغه صايورلار؛ يعنى قرآننى ايشتسه لر ايچلرندن قرآننى يالغانغه توتالار، لىكن الله تعالى آلازك ايچلرنده بولغان سرلرن پيك بلدر، ايندى سين اى همده، اول كافرلرگه قاتى عذاب برله سوينچ بيركل، يعنى بوكفرلر شول حاللرنده تورسالار، شول كفرلرن ياغشى ديب صاناسلار اول اشلرى برابرينه بزدن عذاب ايله سوينچ بيركل! مگر بواشلىرىن قايىتوب ايمان كيتورب، ايزكو عمللر قىلسالار آلا عذابدن قوتولورلار همده آلا رغه برده بتمى تورغان اجر بهريلور.

(بو اورونده انشقاق سوره سينك ترجمه سى تمام بولدى)

(سيكسان بشنچى بروج سوره سى، مكده اينگان يگرمى ايكي آيت.)

بسم الله الرحمن الرحيم

(وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ، وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ، وَشَاهِدٍ مُّشْهُودٍ،) يولدرلار اياسى بولغان كوك ايله آند اينتمن، همده وعده ايتولمىش (قيامت) كوني ايله همده گواه بولويچى وگواه بولونمىش يعنى قيامت كىلر ايله

آتد ايتىتى من (فَقُلْ أَصْحَابُ الْأَنْخُدِ النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ، أَذْهَبَ عَلَيْهِمُ الْقُودُ، وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ) يانمق اياسى اوت بولغان اخدودايه لى لغنت ايتولش بولدى. اول خلق اوت اوستونى اوتورغوپچىلار، همى اوزلرى نىڭ، مۇنلارگە قىلغان اشلرىنى كورب تورغوپچىلار. اخدودايرىدە بولغان يارقىلار. كافرلارنى بعضلىرى مۇنلارنى يىراقىلارنىڭ اوت ياغىب ھالاك قىلىق بولدىلار. مۇنلارنى يىراقىغىنە تاشلاقلارنىڭ الله تعالى مۇنلارنىڭ جانلارنى اوتقە توشودن لك آلوب، اوت عىنايىنە توشودن سلامت قالدىدى. سوڭرە شول يارقىلارنى اوت چىغىب شول كافرلارنى اوزلارنى ھالاك ايتىدى. (وَمَا نَقْمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَمِيدِ، الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) اول كافرلار مۇنلارنىڭ ھاللارنىڭ ھەرنەرسەگە كچلى ھەربىر ماقتاوتق صىقتلى بولغان يىر و كوكلار ملكندە بولغان، ھەربىر نەرسەنى كورب تور وچى الله تعالى گە ايمان ايتولارنىڭ ياشقە ھاللارنىڭ قارشوتورمىلار، كافرلارنىڭ بار سويىمگانلىرى مۇنلارنىڭ اللهغە ايمان ايتولرىگە. (إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ آمَنُوا بِقُلُوبِهِمْ وَعَدَّابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ) مۇنلارنى ھەمە مۇنە خاتونلارنى اوت ايلە ياتىدروب چىقالاغوپچىلار بو اشلارنىڭ سوڭ توبە ايتماسلار، آلاغە جەننە عىناي ھەمە اوت ايلە ياتىدروب عىناي بولور. (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْقَوْزُ الْكَبِيرُ) درستلىككە ايمان كىتورب ايزگو عمل قىلغان كشىلر ايچون آستلارنىڭ يىلغالار آغاتورغان جىننلار بولغوپچىلار، بو جىننلارگە كرو الوغ سعادىت وزور بىغىتىد. (إِنْ يَبْطِشْ رَبُّكَ لَشَدِيدٌ) درستلىككە سىنىڭ رىڭنىڭ عىناي ايلە توتى قاتىدىر. يەنى كافرلار مۇنلارگە دىيادە نىيىدى چىقايسىلار. الله تعالى نىڭ آلاغە قىلاچاق عىناي آلارنىڭ مۇنلارگە قىلغان چىقالارنىڭ كورب الرش قاتىراق بولور، (إِنَّهُ هُوَ يَبْدِئُ وَيُعِيدُ، وَهُوَ الْغَفُورُ الْذُوْدُ، ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ، فَعَالٌ لَمَّا يُرِيدُ) درستلىككە اول الله تعالى خلقنى پاشىدە بار قىلوچى و اولىگاندىن سوڭرە تركىز قايتار وچىدىر، اول الله تعالى گناھلارنى باروندە يارقىلارغىچى اوزىنە بويون مىنغوپچىلارنى دوست توتوچى الوغلىق اياسى عرشنىڭ خوجاسى، ھەربىر تىلاگان نەرسەنى قىلغوپچىلار. (هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ، فِرْعَوْنُ وَثَمُودُ، بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْدِيبِ، وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ) اى محمد كافرلارنىڭ اوزىنى يالغانغە توتولارنىڭ صبر قىل، درستلىككە فرعون ھەم ثمود قومىنىڭ سوزى، آلارنىڭ پىغمبەرلرنى يالغانغە توتولارى ايرىشى سىڭا، ھەربىر پىغمبەرنىڭ قوش، پىغمبەرلرنىڭ شول رەھىش يالغانغە توتىدىلار، كافر بولغان قوم اوزى پىغمبەرلرنى يالغانغە توتوچان بولالار. اما الله تەئە آلارنى ھەربىر ياقىدان چىلغاب آلتىدىر. يەنى آلار الله نىڭ عىنايىدىن خلاص بولالاماسلار. (بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ) كافرلار قىدىرن بىلماسلار. اول كىتاب وعظ بولغان الوغ قىدىر اياسى الله تعالى نىڭ قىدىرلى كىتابىدىر اول قرآن لوح المحفوظ يازامشدر.

بو اورندە بروج سوردە سىنىڭ تەرجەمەسى تەمام بولدى.

سىكىسان آلتنچى طارق سوردەسى مەكەدە ايتىلغان اون يىدى آيت.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَالسَّمَاءَ وَالطَّارِقَ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ، النَّجْمُ الثَّاقِبُ) كوك همە كېچى باقتورتوچى عجب صفى بولغان طارِق (يولسىز) ايله آند ايتەن: (ان كل نفس لَمَاعْلِيهَا عَاقِبٌ) ھربىر نفس ايچىن آتاقلا نغان صاچى باردر (فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ، خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ ذَاقٍ، يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ) ايندى آدمى اوزى نى نرسەدن بارا تولغاننى عبرت ايله قاراسون، اول آدمى ايرلارنىڭ آرقاسىدىن خاتونلارنىڭ كوكرەك طرفىدىن آتلاپ چىققان سودان ياراتولدى (أَنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لِقَادَرٌ، يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ، قَالَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَأَنصَرُ) آدمىنى شول سودان بار قىلغان اللە تعالى، اول آدمىنى ھربىر ياشىن سىرلى صىلا تورغان قىامت كۈنىدە قايتىدىن ترگىزىدۇرگە ايتە كېچى يەنە چاكدۇر. باشلاپ بار ايتكان اللەغە اولگاندن صوڭ ترگىزە آلماس دىوب قاروشقان كىسەنلە قوبارغان كۈندە عذابىدىن قىتولوغە قۇتۇلدە بولماس، باشقە بىر بولوشۇچىسىدە بولماس! (وَالسَّمَاءَ ذَاتَ الرَّجْعِ وَالْأَرْضَ ذَاتَ الصَّدْعِ إِنَّهُ لَاقْرَلٌ فَضْلًا وَمَا هُوَ بِالْهَزِلِ) بىر توشب بىر منب ياوا تورغان يغمور اياس بولغان كوك ايله آند ايتەن ھەمدە يارغىندىن چىشمەلەر چىغە تورغان بىر ايله آند ايتەن ھەمدە راستلىككە اول قرآن ھەق ايله باطل آراسىنى آيورغۇچى سوزدر ھەم توبىز اويناب سويلانگان سوز توكلەدر، (أَنَّهُمْ يَكْفِكُونُ كَيْفًا وَأَكِيدُ كَيْفًا فَمَهْلُ الْكَافِرِينَ أَهْلُهُمْ رُؤْيَا) دىنىلىككە اول مەكە مشرلىرى اوزلارچە الوغ ھىلەلەر قىلەر، قرآننى اوستىكە چىقارماستە تىرشالار، آلارنىڭ ھىلەلرىنە قارشىمىنىڭ ھىلە قىلورەن ايندى سىن آلار ايله ھەم آلارنىڭ قار شولارن رد قىلوايلا شىغلىنىمە، بىلكە آلارغە باطللىقلارنى يوررگە مەلت بىر، مىندە آلارغە آرزىغە مەلت بىرەن. (يعنى بىر صوغشىنىە قدر مەلت بىر، بىردە آلارغە تىيوش جزالىرى بىرلىدى) وَالسَّمَاءَ ذَاتَ الرَّجْعِ = دىگانە يغمورنى اللە تعالى = رج = دىگان، رج = قايتوچى معناسىدە. چۈنكى يغمور بىردەكى شولاردن بوغە ايلنوب ھواغە آشقان شولارنىڭ جىولا، جىولا كۇبايىوب ياكادىن يىرگە قۇشۇلرەيدۇر.

بواورندە طارِق سۈرەسى تمام بولدى.

سكسان يىغى - اعلى سۈرەسى، مەكەدە اينگان، اون توقىز آيت.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى، الَّذِي خَلَقَ فَسْوَى، وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى، وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى، فَجَعَلَهُ غَنَاءً أَحْوَى) اى محمد، ھربىر كىمچىلەردن پاك بولغان رېڭنىڭ اسمى، كىمچىلەردن پاكلاغل! اول رېڭ شونى داندەر ھەرنەسە نى ياراتدى ھەمدە گۈزەل قىلدى، يەنە شونى داندەر اول رېڭ ھەرنەسە نى تەقدىر ايتىدىدە شول تەقدىر ايتكان نرسە سىنە كۈندۈردى. ھەم شونى داندەر اول رېڭ ھىوانلار آشى تورغان بولونلەرنى چىقاردى. ھەمدە اول اولىلارنى ياشلىلىرى صوڭىدە قارا ھەم كىيىن ھالە قىلدى. (سَنُقَرِّبُكَ فَلَا تَنْسَى، إِلَّا مَشَاءَ اللَّهِ، إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى) اى محمد سىڭا آيتلار اوقتورمىسىن آنى

اونتماسسن، باری اونتورسن یاشرن و آشکاره فی بلوپی الله تعالی اونتدرونی تلاگان نرسه لرنیگنه
(وَنَبَشِّرُكَ الْمَيْسَرِ، قَدْ كَرَّانَ نَفَعَتِ الذَّكَرِ، سَبِّحْكَرَمَنْ يَغْشَى) ای محمد، بزمین یکل بولغان
اسلام شریعتینه موفق قیلورمز، ایندی ای محمد، قرآن ایله خلقنی وعظ قیل، اگرده آنلک ایله وعظ
ایتوفائده بیدره الله تعالی دن قورقغان کسه البته قرآن ایله وعظلنور (وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى الَّذِي يَصْلَى
النَّارَ الْكُبرى ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى) همه اول قرآندن چیتک بولور الوغ اوتغه کره چک ایلک یمان
کمه، اول قرآندن قاققان کسه تموغده کرده، اول تموغده علفنی سیزس لک درجه ده اولمس همه
تورلق یوررلک درجه ده ترکک کورمس. (قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى، وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى) دنیاده وقتن
کفر هم شرکدن پاکلانوب ربسینک اسمنی یاد ایقبوب نماز قیلغان کسه آخرتده عذابدن خلاص
بولوب مقصودی بولغان جنتکه کرر. (بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا، وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى) اول آرزغلر ایمان
کیترمای، قرآن ایله وعظلنمی دنیا ترکلگن آخرت ترکلگندن آرتق کوره لر اما آخرت دنیادن
ایزگو همه، دنیا کی فانی بولمای منگولک یورطدر. (أَنْ هَذَا الصُّحُفِ الْأُولَى، صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى)
اوشبو نرسه لر یعنی کفردن پاک بولوب نماز قیلغان کسه لرنک جنتلی بولوی، آخرتنک منگوبولوی
اولگی کتابلردن بولغان ابراهیم کتابی ایله موسی کغابلرنده بیان ابتولمش حکملردر. حضرت
ابراهیم غه الله تعالی دن اون کاغد ایندرلگان حضرت موسی غه تورات اسملی کتاب ایندرلگان.
بو اورتده اعلی سوره سی تمام بولدی.

سکيسان سیکزنجی غاشیه سوره سی بکرمی آلتی آیت مکده اینگان.

بسم الله الرحمن الرحيم

(هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ، وَجُوهٌُ يَوْمَئِذٍ غَاشِقَةٌ، غَامِلَةٌ، نَاصِبَةٌ، تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً، تُسْقَى مِنْ عَيْنٍ أَنِيَّة،
لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ لَا يُسَمَّنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ) ای محمد تحقیق سیکک آدمارنی قورقنوی کوننک
خبری کیلدی. اول کونده کافر بولغانلر خورلقده، همه تورلی مشقتده بولوب قزولغان چیکدن
طش بولغان اوتغه کرب، بیک اسسی بولغان چیشمه نک صاوتلرندن صوغارلمش بولور. اول کافر لرکه
سیمرتمی همه طوبیدرمی تورغان تیگانا کن باشقه طعام بولماس. (وَجُوهٌُ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ، لَسَعِيهَا رَاضِيَةٌ،
فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ، لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِأَغْيَةٍ، فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ، فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ، وَأَكْوَابٌ، مَوْضُوعَةٌ، وَنَمَارِقُ
مَصْفُوفَةٌ، وَزُرَّاقٌ مَبْثُوثَةٌ) اول کونک بعض یورلر نعمتن بولورلار. اولز لرنک قیلغان اشلرینه راضی
بولوب، الوغ بولغان جنتک، معناسز سوزلر ایشتمای اوتورورلار. اول جنتده آغب توروچی چیشمه،
برنجی درجه ده بولغان اورندقلر، آلدلارینه قویولغان اصناکانلر، بعضی بعضمینه بنه شه قویولغان
توشا کلر، جایب قویولغان پالاسلر بولور. (أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبْلِ كَيْفَ خُلِقَتْ، وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ
رُفِعَتْ، وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ، وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ) آدمیلر عبرت کوزلری ایله توهکه
قارامیلر، اول نیچرک یاراتولمش بولدی. کوککه قارامیلر، نیچرک بیوک قیلنمش بولدی،

تاغلارغه قاراميلارنى ئىپچىك بىر كىتاپ بولدى. يىرگە قاراميلارنى، ئىپچىك توشالمىش بولدى. (مَنْذَرُ، اِنَّ اَنْتَ مَنْذَرٌ، لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصِيطِرٍ، الْاَمْنُ تَوَلَّى وَكُفِرَ، فَيُعَذِّبُهُ اللهُ الْعَذَابُ الْاَكْبَرُ، اِنَّ اَلَيْتَنَا اِيَابَهُمْ، ثُمَّ اَنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ) ايندى سىن اى محمد، خلقنى وعظ قىل، سىن بارى وعظ قىلوچىقىنى، سىن، اما كافرلىرگە ايرىلى بولۇچى توغلىسون، يعنى كافرلىرىنى قرآن ايله وعظ قىلدۇرغان باشقىچە، سىن سىڭا بىرىلدى. ايندى اول كافرلىردىن ايماندىن يوز دوندۇر، قرآننى انكار قىلغانلارنى اللہ تعالى آلارنى ايلك الوغ بولغان عذاب ايله عذاب قىلدۇر. اول كافرلىرىنىڭ سوزىنى تىكلاپلار ايكىن، سىن آلار اچقۇن بىردە بورچىلار آلار سوزىنى كۆندە بىزنىڭ طرفىمىزگە قايتماقچىلار. شۇنداق سوزىڭ آلارنى حساب ايتۇردە بىزنىڭ قولۇمىزدا. سىن آلارنى مەلقە ئۇندەدە قىل ايتىسەلر خوش، ايتىمىسەلر قىيامىدە جىلالىن مەن اوزىم بىرەرمەن.

بۇ اورۇندە غاشىيە سۇرەسىنىڭ تەرجىمەسى تامام بولدى.

سىڭىسان توقۇنچى فېر سۇرەسى اوتۇز آيت، مەكەدە ايتىلغان

بىمە — — — — — الله الرحمن الرحيم

(وَالْفَجْرِ، وَلَيْلٍ عَشْرٍ، وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ، وَاللَّيْلِ اِذَا يَسِرُ هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّدَىٰ هَجْرٍ) تاڭ بىرلە، ھەمە اۋنۇنچى ذوالھىجە ايلە، جەفت ھەمە طاق بولغان نەرسەلەر ايلە، ھەمە كىچىكلىك اۋتۇن زىمانى ايلە، آندىنمەن، بۇ نەرسەلەردە اللہنىڭ عقل ايلەلرى اچقۇن بىمەن باردۇر، (اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ، اَرَمَ ذَاتَ الْعِمَادِ، الَّتِي لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ، وَنُحُودَ النَّبِيِّنَ جَابُوا الصَّغَرَ بِالْوَادِ، وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ، الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبِلَادِ، فَكَثُرُوا فِيهَا الْقِسَادُ، فَصَبَّ، عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ) اى محمد بىلىدىكى سىن، ربكى ارم قومىدىن بولغان عاد قومىنىڭ قىلىدى؟ اول ارم قومى شەھەرلەردە مەنلى ياھالىماغان الوغ بىنالىر اياسى ايدى. ھەمە چوقىلارداغى قاتى تاشلىرىنى كىسۋى ئۇمۇد قومىنىڭ قىلىدى ھەمە كۆپ عىسكىر اياسى بولغان فرعوننىڭ قىلىدى، اول فرعون قومى شەھەرلەردە آرنىڭ قىلىدىلەر، ئۇندە كۆپ بوز قىلقلار قىلىدىلەر، شۇنداق سوزىڭ آلار اۋستۇنە ربكى تۈرلى عذاب قىلىدى. (اِنَّ رَبَّكَ لَبَالْمُرْصَادِ) دىرستلىككە سىنىڭ ربكى اللہنىڭ ھەر نەرسەنى كۆرۈشكۈچى ۋاپىر كىندە تۈتۈنچىلەر فَاَمَّا الْاِنْسَانُ اِذَا مَابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَآكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ، فَيَقُولُ رَبِّي اَكْرَمَنِي) ايندى قىچان انساننى رىسى بايلىق ھەم درجە ايلە سىناسى، شۇل ۋقتى رىسى آنى ھۆرمەتلىسە ھەمە درجە ايلە نەمەتلىنەرسە، اول ۋقتى كىش ايتۇر: مەن رىم مەننى ھۆرمەتلىدى دىيۇپ. (وَإِنَّمَا اِذَا مَابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ، فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ) ايندى قاي زىمان آدمىنىڭ رىسى آنى قىيىرلىك ايلە بىلەنەرسە، رىقنى كىمەتسە، شۇل ۋقتى ايتۇر اول مەن رىم، مەننى خۇرلادى دىيۇپ (كَلَّا) اى مەكە كافرلىرى اللەنىڭ ھۆرمەتلىرى بايلىق ايلە، خۇرلادى قىيىرلىك ايلە توغلى (بَلْ لَا تُكْرِمُونَ الْاَيْتِيمَ وَلَا تَعَاذُونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ، وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا، وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا) سىز مەكە كافرلىرى قىيىملىرىنى ھۆرمەتلىمەيسىز، ھەمە مەسكىنلەرنى طەاملەندىرگە اۋرۇندە قىزىمىسىز باشقىلارنىڭ قىزىمىسىز دىيەن

ميرائى بٲونلاى آشاد ايله آشيسز ، همه ماللى چىن سىو ايله سويه سز ! بىنى ميرائى تىوشلى دارىلرگه بىرمىسىز ، ماللى چىن كوڭلدىن سوبىد كىزدىن فقيرلرگه برده بىرمىسىز ! (كَلَّا) بواشكز باراقسىز اىدر (اِذَا دُكَّتِ الْاَرْضُ دُكَادَكًا، وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفَافًا، وَجِئَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ، يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ وَاَنَّى لَهُ التَّكْوِيْنُ؟ يَقُوْلُ يَالَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِعِبَادِي) قىچان ير چىن يارلو ايله يارلىش بولسه ، ربكىڭكى امري كيلوب يىنسه ، فرشتهلر صف ، صف تورلسه لر ، همه شول كونده جىهنمنى كىتورلىش بولسه ، شول كونده آدمى اللهنىڭ وعده سن اويلاپ اىشنىڭ توبىن بلور ، اما اول كونده بولوفانده بىرمىس شولارنى كورگاچ كافر اينور : كاشكى مېن بو صوڭقى كونا ترلوم ايچون ايزگو عمللر جاضرلىگان بولسام ايدى دىوب ، (فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعْنَبُ عَذَابُهُ أَحَدٌ ، وَلَا يُؤْتَى وَثَاقُهُ أَحَدٌ) ايندى اول كونا كافر فى الله تعالى قىلغان عذاب كى عذاب ايله هيچ كىمى عذاب قىلماس ياكه اول كونده الله تعالى نىڭ عذابىن هيچ كىمى ملكىنماس همه آننىڭ كىن هيچ كىمى كافر فى بوغاولاماس (يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ، ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ، فَأَدْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّتِي) اى عذابىن امين بولغان مؤمن نفس . ثواب ايله راضى بولوب ربكىڭ قاشىن رضا لانمش بولغانىڭ حالده ربكىڭ طرفىنه قايتىل ! شوندىن صوڭكى اى قىلوم ايزگو قىلارم آراسىنه كرده ، شولار ايله بولسكه جىنمه ده كرگل ! دىوب اينتولور .

بواورنده فجر سوردهسى تمام بولدى .

توقساننچى بلك سوردهسى ، مكه ده اينگان ، يىگرى آيت .

بسم الله الرحمن الرحيم

(لَا) اش كافرلر اويلاغاچچى توكل (أَقْسَمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ، وَأَنْتَ حَلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ، وَوَالِدُومًا وَلَدٍ) اوشبو شهر ايله آنىد ايتىمىن ، سىن اول شهرده تورغوجىسن ، همه آتا واننىڭ توغدىرغان كىمىسه لرى ايله آنىد ايتىمىن . بىنى اى محمد سىن تورا تورغان مكه شهرى ايله همه آتا كز آدم واننىڭ نىسلدىن توغان سىنىڭ ايله آنىد ايتىمىن (لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِي كَبَدٍ) تعقيق بىز آدمى مشقت و آغرىلده ايتوب باراندىق . بىنى آدمىلر دنيا ده مشقت كوروچى دنيا قايفوسنى تاتىغوجى بولالار . (أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ، يَقُوْلُ أَهْلَكْتُ مَالًا لَّيْدًا ، أَيْحَسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ) ئلله آدم اوزىنه هيچ كىمىگى كىچى يىتماس دىوب اوبلىمى اول آدم ايتى : مېن بىك كىوب مال هلاك ايتىم دىوب ، ئلله آننىڭ صرفى قىلغان مالن تاراتقانده هيچ كىمى كورمىدى دىوب اوبلى مېكان ؟ بىنى رسول الله غىه دشمانلىق ايتوب رسول الله ضررىنه كىوب ماللار توڭچى كافرلرنىڭ اوز آرا ماقتانوشولارن بىياندر . (أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ، وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ) بىز اول آدمىگى ايكى كوز ، بىر تىل هم ايكى ايرىن بىرىمىدىمى ؟ كوزلىرى ايله كىوب ، تىلى ايله سويلاب ايرىللىرى ياردىمىك سوزلرن كوزىل ايتوب چقارغى همه بىز اول آدمىنى آشكاره بولغان ايزگو همه باوزلىق يوللارنى كورساتمىدىمى ؟ (فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ؟ فَكْ رَقَبَةً ، أَوْ اطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ، يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ، أَوْ مَسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ) ايندى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَاللَّيْلُ إِذَا يَغْشَى، وَالنَّهَارُ إِذَا تَجَلَّى، وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى، إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى) كىچ ايله آند ايتنه من، قىچان اول كىچ ياقىتلىقنى قابلاسه، همه كوندز ايله آند ايتنه من قىچان ياقىتلىق روضائلاسه، همه اير و خاتوننى ياراتقان ذات ايله آند ايتنه من درستلك سزنىڭ عمللرگىز تورلېدر (فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى، وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى، فَسَنِيْسِرُهُ لِلْيُسْرَى) ايندى بره والله تعالى نڭ حقلرن بېرىپ الله تعالى گه قارشودان صاقلانسه، همه گوزل بولغان (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) سوزنى راستغه توتسه اول كشىنى جىنگل بولغان يولغه كوندرمىز. (وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى، وَكَتَبَ بِالْحُسْنَى، فَسَنِيْسِرُهُ لِلْعُسْرَى، وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى) اما بره اوزندن چغارغه تېوشلى بولغان حقنى چغاروده صارانلانسه، همه دنياسى ايله آخرت ثوابندن موگىرلانسد، گوزل بولغان (كَلِمَةُ تَوْحِيدٍ) نى يالغانغه توتسه، اول كشىنى آغرلغه تارتورمىز يعنى تېوغغه، تېوغغه توشكان زماننده اوتدان آنى مالى خلاص اينماس. (إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى، وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَى، فَإِنَّزَّلْنَاهُ نَارًا مُّطْلَى، لَا يَصْلَاهَا، إِلَّا الْأَشْقَى الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى) بىزنىڭ اوزرمزده توغرىلىق بولغوجېدر، همه بىزنىڭ ملكمىزده آخرت هم دنيا يورمى بولغوجېدر، ايندى مېن سىزنى پېغمبرنى يالغانغه توتوب ايمانندان يوز دوندىرگان كافرلىرگنه كره تورغان يانوب تورغوجى اوت ايله قورقۇم. يعنى توغرىلىقنى بيان ايتو مېندىن، مېن آنى سىزگه بېيان ايتنه من. آخرت ايله دنيا هر ايكسېك مېتىكى ايندى بولارنى مېنم رضالغىم ايله كنه استىگىز (وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى، وَمَا لَأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى، إِلَّا ابْتِغَاءً وَجْهَ رَبِّهِ الْأَعْلَى، وَلَسَوْفَ يَرْضَى) الله دان قورقوب صارانلقدان پاكلانوب مالن فقيرلىرگه بېرگان كىسه البته اول توغىدان خلاص بولور اول ايزگو كىسه اېچون، آنڭ فقيرلىرگه بېرگان مالى برابرېنه قارشو بېرله تورغان جزا اميدى بولماس مگر مالن فقيرلىرگه بېروده الله نڭ رضالغن استابكنه بېرر. همه بو كىشى كىلاچا كىن اوزىنىڭ رېسىنىڭ بېرگان جزاسىدىن راضى بولور. يعنى فقيرلىرگه مالن بېرگاندى نېتى بارى الله رضالغى بولوب، فقيرلىردىن خدمت يا قولاق اميد ايتماى مالن تاراتقان كىسه لر، الله نڭ رضاسى بولغان چىكسىز اجرلىرگه اېرىشلىر دېمىكدر. بو اوردنده ليل سوره سى تمام بولدى.

نوقسان اوچنچى ضحى سوره سى، مكده اينگان اودىر آيت.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَالضُّحَى، وَاللَّيْلُ إِذَا سَجَى، مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَاقَلَى، وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى، وَلَسَوْفَ يَعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى) قوباشنىڭ كوتارلىگان وقنى ايله، همه كېچنىڭ قارانغولانغان وقنى ايله آند ايتنه من، درستلك سىنىڭ ربك سېنى تاشلامادېده سېڭا آچىغلانمادېده؛ بو سوره نڭ بو قىدىرى بىر سبب ايله بىر آراده وحى توفىقالوب حضرت جبرائىل اينى تورغانده رسول الله نڭ كوكلى طنچىسز لانغاندىن صولك اينگان دېمىشلىر. همه كافرلىر رسول الله وباشقه مسلمانلارنىڭ فقير بولولارندىن كولد كلرنىن رسول الله نى جواتو

ایچون موکفی آیتلر اینمشدر معناسی: البته آخرت دنیادن ایزگودر. بیک تیزلکده سیگا ربك
سینک صورغان نرسه ننی بیرب سینى راضی قیلور (أَلَمْ يَجْعَلْ يَتِيمًا فَارَى، وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى، وَوَجَدَكَ عَائِلًا
فَأَعْتَنَى) ای محمد، سینى ربك یتیم حالکده تربیه چیسز وقتکده ابوطالبکه بیرب تربیه لندرم دیمى، سنک برب
نرسه بلماگانک حالکده وحى ایله کوب حکملر و حکمتلر بلدرب توغریلقفه کوندردیمى، سینى فقیر
حالکده خدیجه نى نکاحلئوب باى قیلما دیمو؟ ایندى سینى شول حاللرکدن خلاص ایتسکن ربك
موندان صوگ سیگا کوب نعمتلر بیرر. (فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ، وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ، وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ)
ایندى ای محمد، یتیمى رنجتمه، همه حاجت صوراغوچینى طیماخل، همه ربكک نعتنى ایله
سویلاشکل! یعنی یتیملرنى رعایه قبل، حاجت صوراغابلرنى طیماخل، اللهک حکملرن اوییره توهم
ایریشدروده بولفل!

(بو اورنده ضحی سوره سینک ترجمه سى تمام بولدى)

(توقسان دورتنچى انشراح سوره سى، مکه ده اینگان سیگز آیت.)

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ، وَوَضَعْنَا عَنكَ وَزْرَكَ، أَلَمْ نَقْضْ ظَهْرَكَ، وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ) ای محمد، بز سینک
کوکره گئنى معرفت نورى ایله نورلاندردیمى، همه سینک اوستولدن، سیگا آغراق بیروچی جوکنى
توشردیمى؟ یعنی پیغمبرلکده قدر بولغان نادانلق مراددر. همه ای محمد سینک ذکرکنى یوقارى
کوتاردک. یعنی اسمکنى هر وقتده اُلوجلای ذکر ایتوله تورغان قیلدق. (فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا إِنَّ مَعَ
الْعُسْرِ يُسْرًا، فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ، وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ) ای محمد هراشده ده اوّل قاتیلق بولا صوگره راحتک
بولادر، شول سببندده سین الک کافرلر طرفندن اوکغابسلرقلر کوردک صوگره نصرت تاپوب آلاردان
اوستون بولدک. درستلکده هر برب قاتیلق ایله برلکده جیگلک بولغوجیدر، مونس دنیاده همه
دنیا داغی آغراق برابرینه آخرتده تاغن بر جیگلک بولغوجیدر. ایندى سین ای محمد، قیچان مینم
حکملرنی ایریشدرودن بوشانساک، آنک شکرینه میگا عبادت قیلغل، همه ربکه گنه کوکلسکنى قویغل!
(بو اورونده انشراح سوره سینک ترجمه سى تمام بولدى.)

(توقسان بشنچى تین سوره سى، سیگز آیت، مکه ده مئینه ده مئى اختلافلى)

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ، وَطُورَ سِنِينَ، وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ، لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ) تین، زینون
آغاچلری ایله، همه بيشلى یفاچ ایاسی بولغان طور طاغی ایله، اوشانداق طنچلق اورنى بولغان
شهر (مکه) ایله آند ایندمن، درستلکده بز آدمینى بیک گوزل ثورموشده یاراتدق. (ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ
سَافِلِينَ، إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ) شوندان صوگ اول آدمینى. توبانلرنک
توبانی بولغان تاموغغه توشدرمز، بارى آتما توشدرمز ایمان کیتورمه ایزگو عمللر قیلغان کسمه نى،

چونكه موندى كشيلىر ايچون برده كيسلىمى تورغان اجر بولغوجيدىر . يعنى برىكش سلامت وقتىده
 نيقدر ايزگو عمل قيلسه ، اول كشيلىق قارتلىق يا ضعيفلىك سببلى عملگه كچه يىتماس درجه كه ايرىش
 عاجز قالساده هميشه سلامت وقتىده قيلغان عمللر قدر ثوابى بولور . موندىق مىالى پيىنسيه كيدىر .
 سلامت وقتلارنده بر اورونده خدمت ايتكان هممه لر ضعيفلىكلر ياكه قارتلىق سببلى خدمتكه
 ياراقسزلانسه لار ، بولارغه وظيفه لرنى بيرىب تور وعادى بار . بو عادت شريعتك درست هم تپوش بولوى اوشبو
 آيتىن فهمانه در . (فَمَا يَكُذِّبُكَ بَعْدَ الْدِّينِ ، أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْعَاكَمِينَ) ايندى اى كافر سيكا نى نرسه
 قيامت كونن يالغانغه توتىدردر آدمينى ياراتوب . صوكره تاغن ضعيفلككه قاينارو بيان قيلنغاندىن
 صوكره ، بعثنى يالغانغه توتوغه البته يول قالميدىر . الله تعالى هر اشكه حكم ايتوجيلىرنىق ايلق اعلاسيدىر
 اول نچك حكم اينسه اول اش شول روشده بولور .

بو اورند تين سورده سى تمام بولدى .

توقسان آلتنچى علق سورده سى ، مكده اينكان ، اون توقز آيت .

بسم الله الرحمن الرحيم

(اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ، خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ) اى محمد اوقوسين قرآننى هر نرسه نى و آدمى
 قان كيسا گندن ياراتقان ربكناق اسمى ايله ياردىر استاب (اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ، الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ
 عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ) اى محمد قرآننى خلقغه اويره تو ايچون اوقوسين ؛ ايلق حرمىلو بولغان ربك
 شوندى ذاتىدر ، اول قلم ايله يازونى اوگرتدى ، همده آدمى بر نرسه بلىكان زمانه ، آكاتوغرى
 يولنى وباشقه هنرلرنى اوگرتدى . (كَلَّا) بولاي بولوبك آدمينىق آزغىلقده بولوى ياراقلى بولماس .
 (إِنَّ الْإِنْسَانَ لِكَفٍ ، أَنْ رَأَاهُ اسْتَفْتَى ، أَنْ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَى) درستلككه آدمى اوزن ماللى بولوب
 موكسر بلىگاني ايچون توغرىلقدان يازار ، موندى مراد ابوجهلدر . اى يمان آدمى ، درستلككه اولكاندىن
 صوكره قايتاقچى بر ربك طرفينه در . غافل بولمه ، مالوگا آلدانمه ، آخر كونده عذابكه اله گرسون ؛ (أَرَأَيْتَ
 الَّذِي يَنْهَىٰ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ) اى محمد كوره سنى ، نماز اوقوچى قولى نمازدان طيوى نله كان كمسه نى ،
 موندى نماز اوقوچيدىن مراد رسول الله ، طيوى دن - ابوجهل . چونكه ابوجهل قومينه اينكان اگر محمدنىق
 نماز اوقوغانون كورسام موينون تابنارمن ديوب . بروقتده رسول الله نماز اوقى ايكان ، ابوجهل بارا
 باشلاغانى تاغن كبرى چيگنگان ، قومى صور اغانلرنىق چيگندىق ديوب ، ابوجهل ايتكان ايكي آرامزده
 اوطدان بولغان چقر كورندى ديوب . (أَرَأَيْتَ أَنْ كَانَ عَلَى الْهُدَى ، أَوْ أَمَرَ بِالْتَّقْوَىٰ أَرَأَيْتَ أَنْ كُتِبَ
 وَتَوَلَّى ، أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى) اكرده اول طيولمش كمسه توغرىلق اوزره بولنسه ، ياكه تقوالك ايله
 بيورسه ، همده طيوى كمسه حقنى يالغانغه توتوب ايمان كيترودىن بوز دوندرسه ، بلماسى اول
 كمسه الله تعالى آنلىق بو ايشن بلب تورغاننى ؟ يعنى ابوجهل حق باقى بولوب ، رسول باطل باقى بولسه ،
 الله تعالى آلارنىق حق باقى اغمينه ياردىر بيرىب رسولنى صاقلامى ابوجهلنى اوستون قلور ايدى ديه اويلايمى ؟

دېگن سوزدر. طيولمىش رسول طيوجى ابوجهلدر. (كَلَّا) نمازدان طيوجىنىڭ بولاش يمان اشدرد،
(لَنْ لَمْ يَنْتَه لَنْسَقًا بِالنَّاصِيَةِ، نَاصِيَةُ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ، فَلْيَنْتَعُ نَادِيَهُ) اگرده اول نمازدان طيوجى كىسه
بوهور قىلغىدىن طيولماسه، بالغاچى همده آزغن بولغوجى ماڭلاى صاحپندان توتارمز، يعنى آخرت
كوتىك، اول شول وقتىك اوزىنىڭ مجلسىشلىرىن ائىدە سىنىك بىزنىڭ عىنايمىزدىن قىلسون! (سَتَنْتَعُ الزَّيْبَانِيَةُ
كَلَّا) بىزدە اوزىمىزنىڭ دشمانلىرىنى عىناپ قىلمايچون بولغان زىيانلىرىمىزنى چاقىرىمىز، شول چاقىسدە اول
طيوجىنىڭ خالى يمان بولور. (لَا تُطْعَمُهُ وَاَسْجُدْ وَاقْتَرِبْ) اى محمد سىمىن آندىڭ سوزىن توتىمە، رېڭكە سىجە
قىل، همده آڭا ياقىنلىق حاصل قىل! بىزدە آندى طيوجى دشمانلىرىدىن قورقماغل!
بواورندە علق سوردە سىنىڭ ترجمەسى تمام بولدى.

توقسان يىدىنچى قدر سورەسى، بىش آيت (مكەدەمى مەدېنەدەمى اخىلاڧلى)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ، وَمَا اَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ، لَيْلَةُ الْقَدْرِ، خَيْرٌ مِنْ اَلْفِ شَهْرٍ) درىستلىك بىز قىرآنى
قدر كىچىندە ايندىردىك، اول الوغ بولغان قدر كىچىدىر آنى الله دان باشقە كىسە بلە آلمانغان قدر كىچى مەك آيدانە
اىزگورە كىدر. (تَنْزِيلُ الْمَلَايِكَةِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ، سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ) اول
كىچىدە فرشتەلەر همده جىبرا ئېل رېلىرىنىڭ اذنى ايله، تەقدىر ايندىلگان ھىر بر اىش سىبىلى ايندىرلەر،
اول كىچى تاڭ تۇغۇغە قدر ھىر بىر مۇمىن مەسلەمانغە سەلامەتلىك كىدر.
قدر كىچى. رمضان شىرىڧنىڭ بىگرمى يىدىنچى كىچىدە سىنىڭ قدر كىچى بولادىر. بىز كىچى مەسلەمانلىرىنىڭ
دىنىلىرىنىڭ اصلى بولغان قىرآن شىرىڧ اينىگان كىچىدە. بىز كىچىدە الله تەعالى طرفىدىن فرشتەلەر بىرگە اينىب مۇمىن
مەسلەمانلەر اىچون استىغفار قىلورلار، قۇياش بايودان تاڭ آتقانغاچە قدر كىچى بولور. بىز كىچىدە ھىركە
توبە استىغفار دە بولونۇق تېوشلى. بىز كىچىدە قىلغان ھىركە مەك آى توتاش قىلغان ھىركەلەردىن آرتۇق بولادىر.
بواورندە قدر سورەسى تمام بولدى.

توقسان سىگىزىنچى بىنە سورەسى، سىگىز آيت، (مكەدەمى مەدېنەدەمى اخىلاڧلى)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ، رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ، يَنْتَلُو
صُحُفًا مُطَهَّرَةً، فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ) اهل كتابىن همده مشركلەردىن بولغان كافىرلەر، ھىقلىق بىلىگىمى بولغان،
ھىقلىقى بىركىن اياسى يازولارنى اچىنە آلمان پاك صەبىھەلەرنى اوقى تورغان اللهنىڭ رسولى كىلگانچە
نارالشوچى همده آيرلىشوچى بولمايدىلار. يعنى رسول الله بىيغەپەر بولغاندىن صۇرغۇغە نارالشىدىلەر. (وَمَا
تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ الْأَمِنْ بَعْدَ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ) كىتاب بىيرلىمىش كىسەلەر رسول الله كىلگانچە
نارالشماغانلار ايدى، قاچىچان رسول كىلدى ايسە آلا رآيرلىشىدىلەر. يعنى رسول الله كىلگانچە يھود ھىم
نصارا تورات ھىم انجىل صەقتلاندىمە كورە ھىم (ھىم) گە ايمان اينەچك بولۇپ تورالار ايدى. قاچىچان

رسول الله پيغمبر بولدى ايسه حسد ايغوب، رسول اللهغه ايماندىن باش تارتىدىلر. (وَمَا أَمُرُوا إِلَّا أَنْ يَعْْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ، مُنْفَاءً وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ، وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ) اول كافرلار اوزلرينىڭ كىتابلارنىڭ بىرلىرىدە بىر بولمايدىلر، بارى بىر بولغان اللهغه آنىڭ دىنىيىنى اخلاص باغلاپ ايمان كىتىدۇ. ايله كىتە بىرلىدىلر. ھىدە باطل اعتقادلارنىڭ حق اعتقادىگە آۋشۇغە بىرلىدىلر. نماز اوقۇغە، زكات بىرلىگە بىرلىغانلار ايدى. بىرلىشىپ ايله بىرلىغان دىن حق وثابت بولغان دىندىر، (أَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا، أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ) درىستلىككە اهل كتابدىن ھىم مشركلردىن بولغان كافرلار كىتەلر اىچىن جەننەم اوطىنىڭ مىنگۇبولۇرلار، بىرلىشىپ مىنگۇبولۇرلار اىڭ يازىلاريدىر. (أَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ، جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَنْ دُونِهَا يَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ، وَرَضُوا عَنْهُ، ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ) درىستلىككە ايمان كىتىدۇر اىزگۇعمل قىلغان كىسەلر بۇلار مىنگۇبولۇرلار اىزگۇبولۇرلار، بۇلار اىچىن رىبلى قاشنىدە آستىلارنىڭ بىلغەلار آغا تورغان عىن جەننەلرى بولغۇچىدۇر. آلا شول جەننەلدە مىنگۇبولۇرلار. آلا رىن الله تعالى، الله تعالى دن آلا رىضى بولۇرلار. بۇدۇر جەلر رىبلىنىڭ قۇرۇقۇپ دىنيادە وقتىڭ اىزگۇعمللر قىلغان كىسەلر اىچىندۇر.

بىرلىشىپ سۇرەسى تەمەم بولدى

توقسان توقۇنچى زىلزىلە سۇرەسى سىگىز آيت (مكە دەمى مەدەنە دەمى اخلاقلار)

بىرلىشىپ ————— الله الرحمن الرحيم

(إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا، وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا، وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا، يَوْمَئِذٍ تُعَدِّثُ أَخْبَارَهَا، بَانَ رَبُّكَ أَوْمَى لَهَا) قايچان يىراوزىنىڭ تىرەدە وقتىڭ تىرە تەلىش بولسە، يىراوزىنىڭ آغۇرچىلارنى چىقارسە، شول وقتىڭ آدمى ايتۇر نى بولدى بۇيرىگە؟ دىيۇپ. شول كۈنىڭ اول خەلققە اوزىنىڭ تىرەدە ھىدە جۇڭلارنى چىقارب تاشلاون بىيان ايتار. مۇنى بىيان ايتىگە يىزىڭ رىبلى الله تعالى آڭا ھى ايله بىلىدىغان بولۇر. شول ھى سىبىلى بىيان ايتار. (يَوْمَئِذٍ يُصْدِرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ، فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ، وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ) اول كۈنىڭ آدمىلر تارالشۇپ حساب مەيدانىنىڭ دۈنەلر، اوزلرىنىڭ عمللرىنىڭ جىزالرن كورساتىلماكلرى اىچىن. اىندى بىرە دىنيادە وقتىڭ تۈزەن قىر اىزگۇلۇك اشلاسه، شۇنىڭ كۈرر، ھىم تۈزەن قىر بىرە دىنيادە قىلغان بولسە، آنىڭ كۈرر. يەنى تۈزەن قىر كىتە اىزگۇلۇكى بولغان كىسەلدە شول عمللرىنىڭ جىزالرن كوررلر.

بىرلىشىپ سۇرەسى تەمەم بولدى

بۇرۇنچى عادىيات سۇرەسى، اۋن بىر آيت، (مكە دەمى مەدەنە دەمى)

بىرلىشىپ ————— الله الرحمن الرحيم

(وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا، فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا، فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا) صوغۇش آنلارى ايله آند ايتەن، قايچان

اول آتلار قانی چابولاری سیبلی صولولارن تاوشلاپ آلسالار، همه کیچلرده تاشلق برده چابوب طیارلارندان اوت چغارغان آتلار ایله آندایتمه من. آتلانغان کشیلرن تاك وقتند دشمانلری اوستونه کیتورب یتکزچی آتلار ایله آندایتمه من. (فَأَثَرُنْ بِهِ نَقْعًا فَوْسَطُنْ بِهِ جَمْعًا) اول آتلار تاك وقتند توزانلار توزدورب دشمانلر آراسینه کیلوب یتدیلر. بو آیتلرنک اینوی اوشبوسبیدن دیمشله. بر وقتند رسولیز برطرفه آتلی عسکر بیارگان ایکان، بر آی اوتکان هیچک بولاردان خبر بلنما گاند، شول وقتند بو آیت اینگان (إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ، وَأَنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ وَأَنَّهُ لَحُبَّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ) درسئلکده آدمی اوزینک ربسینه قارشقوچیدر. همه اوزینک بوقارشولغینه اوزیده شاهدر یعنی اوزندهده قارشولغن بلدره تورغان علامتلر باردر. همه اول آدمی مالنی بیك قانی سو یگوچیدر. یعنی مالی بولساده الله تعالی یولینه بیرودن صارانلانور. (أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ، وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ، إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ خَبِيرٌ) آدمی بلماسی، قیچان قهرلرده بولغان نرسه لر قوبارلش بولسه همه کوللرده بولغان نرسه لر نی عمل دفترلرنک حاضر قلنمش بولسه، شول وقتند یمانلر اوزلرینک هلاک بولولارن او یلامیلر می، درسئلکده آلارنک ربلری شول قیامت کوننده، برده شکسر آلارنک کوللرنده بولغان نرسه لر نی بلسکوچیدر.

بو اورنده عادیات سوره سی تمام بولدی.

بوزده برغی القارعه سوره سی، مکه ده ایکنلر اون بو آیت.

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(الْقَارِعَةُ ، مَا الْقَارِعَةُ ، وَمَا أَذْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ،) قارعه. هر نرسه نی قورقتوچی وهر نرسه نی اورنوندان قوباروچی بولغان، قورقنچلی قیامت کونی در. (يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ، وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ) اول قارعه کوننده آدمیلر تارالغان چیکرتکه لر وتوتلگان جنلار کی بولولار. (فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ، فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ، فَأَمَّهُ هَاوِيَةٌ ، وَمَا أَذْرَاكَ هَاوِيَةٌ ، نَارُ مَا فِيهَا) ایندی اول کونده بره ونک عمل اولچه ولری آغر بولسه، اول کشی اوزینک کوللییه اوخشاغان کیفی صفاده بولونور، اما بره ونک عمل اولچه وی جینگل بولسه، اول کشینک اورنی هاویه بولور، اول هاویه قزولقه چیکدن چغوب یانوب تورغوچی اوتدر.

بو اورنده قارعه سوره سی تمام بولدی.

بوزده ایکنچی تکادر سوره سی، سیکز آیت، مکه ده می مدینه ده می

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(أَلَمْ أَكُ الْمُنْكَثَرُ ، حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ، كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ، ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ، كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْبَاقِينَ ، لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ، ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْبَقِيَّةِ ثُمَّ لَتَنسَأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ النَّعِيمَ) قهرلرک باروب کوملکا نگه چه، سزنی بایلق ایله ماقتانو شفلندردی (کَلَّا) قهرلرک کوملونی اونوتوب بایلق ایله ماقتانوشر

ياراقلىش توگلى ئاندى اشنىڭ ياراقتىلغىن كىيلەچاكە بلورسىز، يەنى اولىگاندىن ھەمدە اولىب قوبارلغاندە بلورسىزدە ادىنورسىز! اگر سىز كىيلەچاك قورقۇنۇچىلى قىيامىنى اوزگىز كورب بىلگان كىيى بىلەگىز ايدى ماللارايىلە ماقتانوشۇنى سويىماس ايدىگىز! اما اش سىز اوبىلاغانچە توگلى ئاندى ايتەن قىيامىدە جەھىم تاموغىسىنى آلدۇگىزدە كورسىز، شول وقىدە اللە تعالى طرفىدىن اوزگىزگى بىرلگان نەمەتلەردىن صورالمىش بولورسىز. يەنى ماقتانوشقان مالوگىزنى قايدە قويدۇگىز، فقيرلىرگە بىردىگىزىمى؟ دىيە صورالور سىزدە جەھىم تاموغىسىنە كىرتولەش بولورسىز! شولاي بولغاچ قىرلىككە بارغانچە آلدۇم آرتۇگىزنى قاراگىز!

(بو اورۇندە تىكاش سورەسىنىڭ تىرجەھسى تمام بولدى .)

(بوز اوچىنچى عصر سورەسى مەكەدە اينگان اوج آيت .)

بسمه ————— اللہ الرحمن الرحیم

(وَالْعَصْرَ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ خُشْرٌ ، أَلَّا نَدِينَهُمْ أَمْ نَوَاعِلُ الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصُوا بِالْعَقِّ وَتَوَاصُوا بِالصَّبْرِ) زمان ايله آندى ايتەن، درىستلىككە آدمى ھەمىشە خىستىدەدە، مگر ايمان كىنورب اىزگو عمل قىلۇپ، حىلق ايله ھەم صبرىق ايله وصىت ايتوشكان كەسەلرگە خىستىكە توگلىدرد. يەنى دىنيا آخىرت سعادىتى بولماق كەسەلر شۇندى كەسەلدرد، آلا اللەغە ھەم باشقە اشانوى تىوشلى بولغان نىرسەلرگە ايمان ايتارلىر، اوستىلرىنە تىوش بولغان اىزگو عمللارنىڭ قوللارنىدان كىلگانلرن قىلورلار. شۇندىن صوڭ بىرسى بىرسىنە حق بولە بولۇپ يمانلىقدان طىولو ايله اوكت بىرشىلار .

(عصر سورەسى تمام بولدى .)

(بوز دورىنچى ھەزە سورەسى، توقىز آيت (مەكەدە اينگان)

بسمه ————— اللہ الرحمن الرحیم

(وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ، الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ، يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ) الوغ عىابدەر، ھەر بىر مۇمىنلرنى خورلاغۇچى، آلارنى غىبىت قىلوچىلارغە . ولید بن مۇغىرە كىيىلر رسول اللەنى ھەمدە مۇمىنلرنى خورلىلار ايدى شولارحقىن ايدى. اول خورلاغۇچى كۇب مال جىوب، آنى صاناب عمرن اوتكازەدە، شول مالى آنى دىنيادە مۇگو قالدرد دىوب اويلیدر . (كَلَّا) مالنى صاناب تورو آخىرت كۈنىدە فائىدە بىرمى (لَيُنَبِّئَنَّ فِي الْعُظْمَةِ ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعُظْمَةُ ، نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْفُتُتَةِ ، إِنَّمَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّةٍ) البتە جۇزۇك اورطالارىنە قىر بىتە تورغان، يانۇب تورغۇچى ھەر بىر نىرسەنى ياندىرپ آشاب تورغۇچى بولغان اوتقە تاشلانمىش بولور اول كافر . اول اوت زور بىوك بىنالىر ايجىندە باغلانمىش بولغان حالە شول بىنالىر ايجىندە عذاب اينلور اول كافرلرنى .

(ھەزە سورەسى تمام بولدى .)

(بوز دورىنچى فىل سورەسى بىش آيت مەكەدە اينگان .)

بسمه ————— - الله الرحمن الرحيم

(الْمُتْرَكِّينَ قَمَلِ رَبِّكَ بِأَصْحَابِ النِّيلِ، الَّتِي يُفْعَلُ كَيْدُهُمْ فِي تَضْلِيلٍ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ، تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ، فَفَعَلَهُمْ كَيْدَهُمْ فَاذْكُرُوا) ای محمد پادشاه، سینک ربک فیل ایهلرن نی ره وشد هلاک ایتدی. اول فیل ایهلری سین توغاق یله حیللر قیلوب مکه خلقن اوزلرینه ایارتو ایچون کعبه نی فیل ایل واندرف بولوب کیلگانلر ایدی. اما بو حیللری بوشقه یقیدی. فیللری کعبه نی واطوغه بیورلغاج سوزلرن توتما دی، شول وقتده ربک آلاغه واقغنه قوشلریباردی، اول قوشلاردن واق تاشلار ایل آطوب فیل ایهلرن قورت آشاغان آغاج یافراقلری کی قیلردی بمن پادشاهی ابره، صنعا دیگان اورنده بر کلیسه یاصاندی. چونکه عربلر اولده نوک کعبه نی زیارت ایتوب کعبه نی الوغیلر ایدی. ابره عربلرنک سوداگه یوری تورغان یول آستلرینه بر کلیسه یاصاتوب عربلر قزغب شونده کره باشلاماسلری دیگان ایدی، لکن عربلر برده النفات ایندیبلر. شول آچیفدان ابره کعبه نی واندرف بولوب عسکر جیبوب هربر بنانی واطوغه کوی یته تورغان فیلنده آلوب باردی. اما الله تعالی کچک قوشلار ایله آنی هلاک قیلردی.

فیل سوره سی تمام بولدی

بوز بشنچی قریش سوره سی دورت آیت.

بسمه ————— - الله الرحمن الرحيم

(لِثِيَابٍ قُرَيْشٍ اِيلَانَهُمْ رَهْلَةَ الشَّتَاءِ وَالصَّيْفِ) الله تعالی نک فیل ایهلرن هلاک ایتوی. قریش عربلری قشقی هم جایگی سودا لرنده السکن نیچوک برگش کاروان ایل سوداگه بارالار ایدی همیشه شول ره وشد الفتده بولولاری ایچون، آلا رنی فیل ایهلری قولینه توشردن صاقلادی. عربلر قش کونی باری برکه جیولب سودا ایله یمن گه جای فصلی شامغه بارالار ایدی. (فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ) ایندی شولای بولغاج قریش عربلری بو اوینک خوجاسی بولغان، آلا رنی آچلقدان طویدرغان، قورقودان امین قیلغان ربلرینه عبادت قیلسونلر.

قریش سوره سی تمام بولدی.

بوز آلتینچی ارایت سوره سی بیی آیت

بسمه ————— - الله الرحمن الرحيم

(أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكْتَبُ بِالْدِّينِ، فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ وَلَا يَعْضُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ) ای محمد قیامت کونن یالغانغه تروتوی کسه نی تانودکی؟ تانوماساک سیکا بیان اینه من اول (ابوجهل) یتیمی قاتی کوکل ایله کیری قایتارب بیاره در. همه مسکیننی طعاملندروگه قزقیدر. ابوجهل برینیمگه آپیگون بولغان ایکان اول یتیم یالانغاج حالنده ابوجهلگه کیلوب اوزینک مالندان کیوم بیروون اوتندی ابوجهل آچولانوب بیاردی. همه ولید بن المغیره بروقت توه چالغان ایدی، بریتیم ایت صوروب

كىلىدى اول بېرىدى. بو ايكي آيت آلاز حقئدار. (فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ، الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ
الَّذِينَ هُمْ يُرَاؤُنَ) الوغ عئابدز نمازلارن غافلئ سببلى اوقوماغانلرغە ھمدە رىبايلە اوقوچىلرغە،
(وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ) ھمدە اوى آراسىدە يۇرتلە تورغان يۇمشلرنى طيوچىلرغە يعنى بالطە، تاباق،
ايلاك كىي نرسەلرنى بېرىمگانلرغە الوغ عئابد باردر.

ارايىت سوردەسى تمام بولدى.

يوز سىگىزىچى - كوثر سوردەسى ازچ آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

(اِنَّا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ) اى محمد بىز سىگىزا اوچى قىرىيى بولماغان نعمتى (بېغىمىرلىكىنى) بېردك.
(فَمَلَّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ) ايندى سىن نمازنى اخلاص ايلە اوقوب، توهلرنى صويغل ھم اينى يىتىملرگە تاراتقل!
(اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ) درسئلكىدە سىنىڭ دشمانوڭ اسمى جويولاچاق، ايزگولكلردن محروم كىمىدەر.
ابوجەل رسول اللهنى فقير يىتىم دىبە خورلاغاچ، الله تعالى اوشبو سوردەنى ايندىرمىش! ھىبە اوتگان
سوردە نمازنى اخلاص سىز اوقوب يىتىملرگە ايت بېرىمگانلرنى خورلاغان ايدى. بوسوردەدە آلاز كىي
بولمە دىبە رسول اللهغە وعظ قىلىنىش.

كوثر سوردەسى تمام بولدى.

يوزدە توغىزىچى كافرون سوردەسى. آلتى آيت.

بسم الله الرحمن الرحيم

(قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) ايت سىن اى محمد كافرلرگە، اى كافرلر (لَا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ) مېن سىز قىلغان
ذاتكە قىلغان ايتەچك توگل من، (وَلَا اَنْتُمْ عَابُدُونَ مَا اَعْبُدُ) ھەك سزدە مېن عبادت قىلغان ذاتكە عبادت
قىلاچاق توگلسىز، (وَلَا اَنَا عَابِدُ مَا عَبَدْتُمْ، وَلَا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا اَعْبُدُ) ھەك مېن سىزنىڭ عبادت قىلغان ذاتىڭىزغە
عبادت قىلماي، سزدە مېنىم عبادت قىلىنىش معبودىمە عبادت قىلمايسىز. (لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ)
سىز اوز دىنىڭىزدە تورسىز مېندە اوز دىنىمە تورمىن. دىگل.

بوسوردەنىڭ اينىيىنە سەبب: كافرلر رسول اللهغە كىلوب: اى محمد بىرىل سىن بىزنىڭ معبودلورمىزگە قىلغان قىل،
آندىن صوڭ بىز سىنىڭ رېكە بىرىل عبادت قىلورمىز دىگانلرمايدى.

كافرون سوردەسى تمام بولدى.

يوزدە اونىچى نصر سوردەسى

بسم الله الرحمن الرحيم

(اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ) اى محمد قىچان الله تعالى نىڭ ياردىمى اېرىشسە، ھەك مەكە شەھىر نىڭلۇ دىنىيىنە،
(وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ اَفْوَاجًا) ھەك آدمىلرنى الله نىڭ دىنىيىنە گىرۈە، گىرۈە بولۇپ

كِرر كورساڭ (فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا) شول وقتىڭ رېڭىڭ حمدى ايله تسبيح ايتكىل،
همده توبه لرنى قبول قىلغۇچى رېڭە بالوارب گناهلرنى بارلاقون اوتنگل !

نصر سوره سى تمام بولدى

يوزده اون برنجى مسد سوره سى ، بش آيت

بسمه ————— الحمد لله الرحمن الرحيم .

(تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ) ابولېه نىڭ ذاتى ھلاك بولغاي ايدى ، (وَتَبَّتْ) ھم واقعا ھلاك بولدى . (مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ) آنى ھلاكلگندىن ماليدى كسب قىلۇپ تابقان نرسە سىدە موئسز قىلمادى . (سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ وَامْرَأَتُهُ ، حَمَّالَةَ الْعَطَبِ ، فِي جِيدِهَا حَمْلٌ مِّن مَّسَدٍ) تيز كوندىن ابولېھ اوزى ھەمخاتونى ، موينىڭ خوما موئچالاسىدىن جب بولغانى ھالە اونون كوتارب ، يالقن اباسى بولغان اوتقە كررلر .

بوسورە نىڭ اينوينە سبب : رسولرگە (وَأَنْتَ بِرِشْدِكَ الْأَقْرَبِينَ) اوزىڭ ياقن توغانلرنى ھلققە ئۇنىڭ ، دىگان آيت اينگاچ رسول الله توغانلرن جىدىدە ھلققە ئۇنىڭدى ، شونە ابولېھ : سىن بىزنى شونىڭ ايچون چاقردىڭمى دىيۇپ تاش ايله رسول الله نى آتقى بولدى . شوندىن سوڭ بوسورە ايندى . اماخاتونى رسول الله غە دشمانلىق ايتۇپ ، رسول الله نىڭ بورى تورغان يولىنە آغاچلر تاشلى ايدى . رسول الله نى جفالامق ايچون .

بواورندە مسد سوره سى تمام بولدى .

يوزده اون ايكنچى اخلاص سوره سى دورت آيت .

بسمه ————— الحمد لله الرحمن الرحيم

(قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) بىر زمانە مشركلر رسول الله دن صورادىلر : سىنىڭ رېڭىڭ آلئونلىقى ، كوشلىقى ، تىمردىنى دىيۇپ شولارغە جواب ايچون بوسورە ايندى . معناسى : اى محمد ايت سىن كافىرلرگە مينم الله بىر در ، (اللَّهُ الصَّمَدُ) ھىچ نرسەگە محتاج توگىلر ، (لَمْ يَلِدْ) ھىچ كىمى توغدىرمادى ، (وَلَمْ يُولَدْ) ھىچ كىمى توغدىرلمادى ، (وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ) ھەمە آڭا ھىچ بىر ذات تىڭ بولمادى دىيۇپ .

يوزده اون اوچونچى فلق سوره سى ، بش آيت .

بسمه ————— الحمد لله الرحمن الرحيم

(قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ، مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ) ايت سىن اى محمد ! مين طاكىنى توغدىروچى رېمە آنىڭ ياراتقان نرسە لرىنىڭ ضررىدىن صغنام ، (وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ) ھەمە قارانغوكىچ دن صغنام قايچان قارانغولش ھر نرسە نى قابلاسه ، (وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ) ھەمە توبىلرگە سحر تەلباروچى خاتونلرنىڭ ضررلارندىن (وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ) اوشاند اقدە مسد قىلوچىلرنىڭ مسد لىرىدىن رېمە صيونام .

يوزده اون دورتنچى سوره ناس سوره سى ، آلنى آيت .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ، مَلِكِ النَّاسِ، إِلَهِ النَّاسِ) ايت سىن اى محمد! مین آدملرنك معبودى، پادشاهى،
همده ربى بولغان ربمه صیونامن: (مَنْ شَرَّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ) وسوسه قلوب ایزگو عمللرنی کیچکندروچی
ذاتندن، (الَّذِي يُوسَّسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ) اول ذات جنلردن هم آدملردن ده
بولوب، آدمیلرنك كوئلارندن وسوسه قیلور. بوايکی سوره، رسولمزی بریهودی سحرلب خسته
قیلغاندان صوڭ اینگان دیه روایت ایتوله در.

اوشبو اورنده یوز اون دورت سوره نك تفسیری تمام بولدی.

ترجمه نك تمامینك تأریغی: هجرى ۱۳۲۵ نچی میلادی ۱۹۰۷ نچی ۳ نچی ذوالحجه ۲۴ نچی دیکابر
دوشنبه كون.

آیه بالاتفاق = بوعلامت هربر قارى قاشنده آیتنك آقتغی صانالغان اورنغه قوبولادر
آیه عندالكوفيه = كوفه قاربلىرى قاشنده آیت آقتغی صانالغان اورنده قوبولا.
آیه عند غيرهم = كوفه قاربلىرىندى باشقالار قاشنده آیت آخرى صانالغان اورنك قوبولادر.

ضمه الاشباع ۱ = بوضه نى واد كبی صوزوب اوقولا.
ضمه غيره ۲ = مونسی یارتى واد قدر صوزمیغنه اوقولا.
تنوین اظهار ۳ = ء، ه، ع، غ، ح، خ، ايله باشلانغان سوزلار آلندىداغى حرفكه قوبولادر.
تنوین غيره ۴ = مونسی ایتولگان حرفلر آلندى بولماغانك قوبولادر.
بوعلامت ۵ = الف كبی صوزوب اوقولا،
ی كبی آستغه صوزوب اوقولا
اولگسى وادغه، ایکنچسى الفكه اوچنچى ياغه اشارتدر.

(هذا دعاء تلاوة القرآن = قرآن نى اوقوغاندان صوڭ اوقولا تورغان دعا)

اَللّٰهُمَّ تَجَاوَزْ عَنَّا مَا كَانَ مَثَلِيْ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ مِنْ زِيَادَةٍ اَوْ نَقْصَانٍ اَوْ خَطَاةٍ اَوْ سَهْوٍ اَوْ غَلَطٍ اَوْ غَفْلَةٍ اَوْ نِسْيَانٍ *
اَوْ تَقْدِيْمٍ اَوْ تَاخِيْرٍ اَوْ سَوْءٍ ظَنٍّ اَوْ شَكٍّ اَوْ عُلَى غَيْرِ مَا يَنْبَغِيْ اَوْ عُلَى غَيْرِ مَا اُنْزِلَتْ اَوَّلُهُ رَغْبَةً فِيْ تِلَاوَتِهِ
اَوْ تَرْكٍ مَدٍّ اَوْ تَشْدِيْدٍ اَوْ تَنْوِيْنٍ اَوْ غَيْرِ رَقٍ فِيْ مَعْلَةٍ اَوْ وَقْفٍ فِيْ غَيْرِ مَوْضِعِهِ اَوْ تَرْكٍ تَدْبِيْرٍ فِيْ مَقْطَعِهِ اَوْ
تَحْرِيفٍ كَلِمَةٍ عَنْ مَعْلَمَةٍ اَوْ كَلِمَةٍ فَلَا تَوَاضَعْنَا وَاعْفِرْ لَنَا ذَلِكَ بِفَضْلِكَ وَجُودِكَ وَرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّحْمِيْنَ
وَصَلَّى اللّٰهُ عَلٰى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ اَجْمَعِيْنَ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ وَصَحْبِهِ بَعْدَ مَا فِيْ جَمِيْعِ الْقُرْآنِ
حَرْفًا حَرْفًا وَبَعْدَ كُلِّ حَرْفٍ اَلْفَا اَلْفَا بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّحْمِيْنَ *

معناسی : ای ربم بزنك قرآن اوقوغانده بولغان کیمچیاکرمزنی عفو قیلغای ایدك، اوقوغان وقتند آرتدرو، یا کیمتو، یا خطا اوقو، یا یا کلوشو، یا اونوتو، یا آلداغینی آرتده، آرتداغینی آلدو اوقوغان بولساق، یا که کوکملرمزنی چینکه بیارب اویلامی اوقوساق، یا صوزو اورنوند قسقه، قسقه اوقو اورنوند صوزوب اوقوساق، توقتاو تیوشلی بولغان اوروند توقتامای، تیوشسر اورند توقتاغان بولساق، نیندیگنه کیمچیلک کیتورگان بولساقده اوزنك فضل ورحمتك ایله هر برستده کیچساک و عفو ایتساک ایکن. ای ربم اوزنك رسواک محمد علیه السلامگه همده آنک صحابیلرینه قرآنده بولغان حرفلر صانچه ملک ملک صلوات هم سلام قیلغای ایدك ! آمین !

سجده تلاوت —

قرآنده سجده دیوب قویلغان اون دورت آیتدن برسنی برآیت قدرن اوقوسه یا کشی اوقوغانده ایشتسه بو کشیگه سجده تلاوت تیوش بولور .

سجده تلاوت نیتی :

اللهنک فرمانینه موافقت ایچون سجده قیلمقنی نیت قیلیم دیوب « الله اکبر » دیورده توغری سجده که کینار، سجدهده اوچ مرتبه « سبحان ربی الاعلی » دیوب الله اکبر دیوب تورده اوتورب اوشبو دعائی اوقور. « سَجَدْتُ لِلرَّحْمَنِ، وَأَمَنْتُ بِالرَّحْمَنِ، فَاعْفِرْ لِي ذُنُوبِي يَا رَحْمَنُ، سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا، عَفْرَانُكَ رَبَّنَا وَالْيَاكُ الْمَصِيرُ » سجده تلاوتده قوللارنی کوتارلمس .

سجده تلاوت حکمی :

سجده آیتن نماز قرا تنده اوقولسه، یا ختم ایتکند تراریج نمازند حافظ اوقوغانی ایشتاسه آیتنه سجده قیلو تیوش بولماس بلکی نماز ایچنلگی سجده یئار. سجده آیتن غرامافوندن یا که طوطی دن ایشتو ایلده سجده تلاوت تیوش بولور.

قرآن شریفینک ایکنی یار طیمسنگ تفسیرینه فهرست

سوره پاره	سوره اسملری بیت هم	سوره اسملری بیت هم	سوره اسملری بیت هم	سوره اسملری بیت هم	سوره اسملری بیت هم	سوره اسملری بیت هم
۱۸	کاف	۲	۳۶	باسین سورس	۲۱۲	۵۶
۱۶	نچی	پاره	۱۷	۲۳	نچی	۵۷
۱۹	مریم	۲۲	۳۷	صافات	۲۲۵	۵۸
۲۵	طاه	۳۳	۳۸	صاد	۲۳۱	۲۸
۱۷	نچی	پاره	۴۸	۳۹	زمر	۲۳۹
۲۱	انبیاء سورس	۴۸	۲۴	نچی	پاره	۶۵
۲۲	حج سورس	۶۲	۴۵	مؤمن سورس	۲۵۵	۶۱
۲۳	مؤمنون سورس	۷۵	۴۱	فصلت	۲۶۱	۶۲
۱۸	نچی	پاره	۷۵	۲۵	نچی	۶۳
۲۴	نور سورس	۸۵	۴۲	نور سورس	۲۶۹	۶۴
۲۵	فرقان	۱۵۱	۴۳	زخرف	۲۷۷	۶۵
۲۶	نچی	پاره	۱۵۴	۴۴	دخان	۲۸۶
۲۶	شعراء	۱۱۵	۴۵	جاثیه	۲۹۱	۶۷
۲۷	نمل	۱۲۵	۲۶	نچی	پاره	۲۹۶
۲۸	نچی	پاره	۱۳۳	۴۶	احقاف	۲۹۶
۲۹	قصص	۱۳۸	۴۷	محمد عه سورس	۳۵۴	۷۵
۲۹	عنکبوت	۱۵۳	۴۸	فتح سورس	۳۱۱	۷۱
۳۱	نچی	پاره	۱۵۸	۴۹	حجرات سورس	۳۲۵
۳۵	رود	۱۷۲	۵۵	قاف سورس	۳۲۶	۷۳
۳۷	لقمان	۱۷۵	۵۱	ذاریات سورس	۳۳۵	۷۴
۳۲	سجده سورس	۱۹۶	۲۷	نچی	پاره	۳۳۳
۳۳	احزاب	۱۷۹	۵۲	طور سورس	۳۳۵	۷۶
۲۲	نچی	پاره	۱۸۶	۵۳	نجم سورس	۳۳۹
۳۴	سبا	۱۹۶	۵۴	قمر سورس	۳۴۴	۷۸
۳۵	ملائک سورس	۲۵۵	۵۵	رحمن سورس	۳۴۸	۳۵

سوره هم پاره	سوره اسماری	بیت	سوره هم صافی	سوره اسماری	بیت	آخر قرآن دغی سجدہ آیتلری
۸۵	عبس سورہسی	۴۲۹	۹۸	بیضہ سورہسی	۴۴۴	۵۴۴ سجدہ مریم سورہ سنکده
۸۱	تکویر	۴۳۵	۹۹	زلزلہ سورہسی	۴۴۵	۶۴۴ سجدہ حج سورہ سنکده
۸۲	انفطار	۴۳۱	۱۰۰	عادیات	۴۴۵	۷۴۴ سجدہ فرقن سورہ سنکده
۸۳	تطقیق	۴۳۲	۱۰۱	قارعه	۴۴۶	۸۴۴ سجدہ نمل سورہ سنکده
۸۴	انشقاق	۴۳۳	۱۰۲	تکاثر	۴۴۶	۹۴۴ سجدہ سجدہ سورہ سنکده
۸۵	بروج	۴۳۴	۱۰۳	عصر سورہسی	۴۴۷	۱۰۴۴ سجدہ صاد سورہ سنکده
۸۶	طارق	۴۳۵	۱۰۴	همزه	۴۴۷	۱۱۴۴ سجدہ هم السجدہ سورہ سنکده
۸۷	اعلی سورہسی	۴۳۶	۱۰۵	فیل سورہسی	۴۴۸	۱۲۴۴ سجدہ نجم سورہ سنکده
۸۸	غاشیہ	۴۳۷	۱۰۶	قریش	۴۴۸	۱۳۴۴ سجدہ انشاق سورہ سنکده
۸۹	فجر	۴۳۸	۱۰۷	ماعون	۴۴۸	۱۴۴۴ سجدہ علق سورہ سنکده
۹۰	بلد	۴۳۹	۱۰۸	کوثر	۴۴۹	
۹۱	شمس سورہسی	۴۴۰	۱۰۹	کافرون	۴۴۹	
۹۲	لیل سورہسی	۴۴۱	۱۱۰	نصر سورہسی	۴۴۹	
۹۳	ضحی سورہسی	۴۴۱	۱۱۱	ابی لهب	۴۵۰	
۹۴	الم نشرح	۴۴۰	۱۱۲	اخلاص سورہسی	۴۵۰	
۹۵	والتین	۴۴۲	۱۱۳	فلق سورہسی	۴۵۰	
۹۶	علق سورہسی	۴۴۳	۱۱۴	ناس سورہسی	۴۵۱	
۹۷	قدر سورہسی	۴۴۴				

سجل « بيبليوجرافى » بتفاسير القرآن الكريم باللغات التركية الآسيوية

- ١ - ابن أسد الله الحميدى (شيخ الاسلام) - قرآن - الاتقان فى ترجمة القرآن - قرآن تفسيرى قازان تيلينده فى جزئين - قازان ١٩٠٧ - ١٩١١ . ج ١ - ٥٢٠ ص - ج ٢ - ٥١٤ ص . بالحرف العربى - تاتارى قازان لغات تركية غربية .
- ٢ - ابن أسد الله الحميدى (شيخ الاسلام) قرآن - الاتقان فى ترجمة القرآن - قرآن تفسيرى قازان تيلينده فى جزئين - قازان ١٩١١ - ١٩١٤ . الطبعة الثانية ج ١ - ٥٢٠ ص - ج ٢ - ٥٢٤ ص - بالحرف العربى تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٣ - ابن أسد الله الحميدى (شيخ الاسلام) - قرآن - الاتقان فى ترجمة القرآن - قرآن تفسيرى قازان تيلينده فى جزئين - استانبول ١٩٨٤ . الطبعة الثالثة - الناشر - الشيخ خليفة التاى ج ١ - ٥٢٠ ص ج ٢ - ٥٢٤ ص بالحرف العربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٤ - ابن أسد الله الحميدى (شيخ الاسلام) - قرآن - الاتقان فى ترجمة القرآن - قرآن تفسيرى قازان تيلينده فى جزئين - الدوحة - قطر ١٩٨٥ . الطبعة الرابعة - الناشر خليفة بن خالد السويدى ج ١ - ٥٢٠ ص ج ٢ - ٤٢٤ ص - بالحرف العربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٥ - محمود بن السيد نادر الطرازى - قرآن كريم مترجم ومحشى باللغة التركستانية - كراتشى ١٣٩٥ هـ . (٧٠٤ ص) قياس ٤٠ حرف عربى - ايغور - لغات تركية شرقية .
- ٦ - محمود بن السيد نادر الطرازى - قرآن كريم مترجم ومحشى باللغة التركستانية - الدوحة - قطر ١٩٨٠ - الناشر خليفة بن خالد السويدى (٧٠٤ ص) قياس ٤٠ حرف عربى - ايغور - لغات تركية شرقية .
- ٧ - محمد حسن الثقفى - كتاب البيان فى تفسير القرآن - جزئين - تفليس ١٩٠٨ ج ١ - ٤٩٢ ص ج ٢ - ٥٣٨ ص - بالحرف العربى - أذربيجان - لغات تركية جنوبية .
- ٨ - كتاب كشف الحقائق - تفسيرى قرآن شريف ترك أذربيجان ديليندا . فى ٣ أجزاء . اخراج مير محمد كريم ميرزا فارو العلوى . باكو ١٩٠٧ - ١٩٠٨ ج ١ - ٧٤٥ ص ج ٢ - ٧٩١ ص ج ٣ - ٩٥٩ ص حرف عربى - اذربيجان - لغات تركية جنوبية .
- ٩ - لمجهول - قرآن - كلامى شريف تفسيرى - تفسيرى فوائد - جزئين ، قازان ١٨٩٩ - ١٩٠٠ ج ١ - ٣٧٨ ص ج ٢ - ٤٨٠ ص بالحرف العربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ١٠ - لمجهول - قرآن تحصيل البيان فى تفسير القرآن - قازان تيلينده ، اخراج محمد صادق بن شاه أحمد الاثيمانقولى القازانى ، قازان ١٩١٠ . (٧٤٨ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ١١ - لمجهول ، قرآن تفسيرى فوائد ، ٤ أجزاء ، قازان (بدون تاريخ) ج ١ - ٢٥٢ ص ، ج ٢ - ٤٦٤ ص ، ج ٣ - ٣٦١ ص ، ج ٤ - ٣١٦ ص - حرف عربى - تاتارى قازان لغات تركية غربية .

- ١٢ - هافتيك - كتاب شرف المآب هافتيك تفسيرى تركى تيلينده ، تاج الدين أفندى تصنيفات اندان سدره المنتهى إسملى ، الطبعة الثانية قازان ١٨٩٨ - ١٩٠٤ (٣٩٩ ص) حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ١٣ - ابن أسد الله الحميدى (شيخ الاسلام) ، قرآن تفسيرى ، قازان ١٩٠٧ (٤٦٠ ص) حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ١٤ - ابن أسد الله الحميدى (شيخ الاسلام) ، قرآن تفسيرى ، طوكيو ١٩٥٠ . حرف عربى - تركى قازان - لغات تركية غربية .
- ١٥ - قرآن - سورة الكهف ، قازان ١٨٨٠ . (٩٥ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ١٦ - نعمان بن أمير بن عثمان (ملا) ، تفسيرى نعمانى - أوهرنبورج ١٩٠٧ . (٤٧٤ ص) قياس ٤ - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ١٧ - نعمان بن أمير بن عثمان (ملا) ، تفسيرى نعمانى - تفسيرى قرآن كريم ، قازان ١٩١١ . (٣٩٠ ص) قياس ٤ - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية . (فسر المؤلف نصف القرآن الكريم وتوفى قبل اتمامه) .
- ١٨ - نعمان بن أمير بن عثمان (ملا) ، تفسيرى نعمانى - كلام شريف ، إخراج عماد الدين جمال الدين ، هلسنكى ١٩٥٩ . (٣٩٠ ص) قياس ٤ - حرف عربى تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ١٩ - لمجهول ، دعائى (انعام) ، طبعة ثانية ، قازان ١٢٩٧ - ١٢٩٩ هـ الموافق ١٨٧٩ - ١٩٨١ م (١٣٦ ص) ، ويشتمل على السور رقم ١ ، ٢ ، ٣٦ ، ٤٨ ، ٥٥ ، ٥٦ ، ٦٧ ، ٧٨ ، ١٠٥ ، ١١٤ - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٢٠ - لمجهول ، هافتيك ، هذا تفسير هافتيك من تفسير التبيان ، قازان ١٨٩٥ . (٢٣٢ ص) حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٢١ - لمجهول ، كتاب شرف مآب هافتيك تفسيرى تركى تيلينده ، قازان ١٩٠٥ . (١٩٩ ص) حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٢٢ - لمجهول ، هافتيك تفسيرى عاشق تركى (قازان) تيلينده ، طبعة ثانية ، قازان ١٩٠٣ - ١٩٠٧ . (٢٠٤ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٢٣ - لمجهول ، هافتيك - تفسيرى هافتيك ، مولانا محمد جمال الدين تفسيرى اندان ، طبعة ثانية ، قازان ١٩٨٥ - ١٩٠٠ . (٢٣٨ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٢٤ - لمجهول ، هافتيك يانجى تفسيرى هافتيكا تفسيرى بيان ، قازان ١٨٩٧ . (٢١٤ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٢٥ - لمجهول ، قرآن تحليللى ، قازان ١٧٩٧ . (١٦ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .

- ٢٦ - لمجهول ، سور من القرآن ، قازان ١٨٩٣ ، ١٨٩٥ ، ١٨٩٨ ، ١٩٠٣ ، ١٩٠٤ ،
١٩٠٥ ، ١٩٠٧ (٣٥ ص) - حرف عربي - تاتاري قازان - لغات تركية غربية .
- ٢٧ - لمجهول ، يس شريف تفسيري ، قازان ١٨٩٥ ، ١٨٩٨ ، ١٨٩٩ ، ١٩٠٣ . (٤٨ ص)
حرف عربي - تاتاري قازان - لغات تركية غربية .
- ٢٨ - لمجهول - يس تفسيري يانا ترتيب دا ياسيني شريف معنى سي ، قازان ١٩٠٧ (٤٠ ص) -
حرف عربي - تاتاري قازان - لغات تركية غربية .
- هذا ما وصل الى علمي من تفاسير تلك الاصقاع ولعل هناك تفاسيراً أخرى لم تصلنا أخبارها ،
علينا الاجتهاد في رصدها والمحافظة عليها فهي جهود ثمينة يصعب تكرارها ، والله أعلم .